

4° L.R.

79

R

VII

72

Q. CURTII RUFI
(DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
CUM SUPPLEMENTIS FREINSHEMII.

INTERPRETATIONE ET NOTIS ILLUSTRAVIT
MICHAEL LE TELLIER
E SOCIETATE JESU)

JUSSU
CHRISTIANISSIMI REGIS,
(IN USUM
SERENISSIMI DELPHINI.)

BASSANI MDCCLXXXVII.

PROSTANT
VENETIIS APUD REMONDINI.

Superiorum Permissu, ac Privilegio.

Q. CURTII RUFII

DE REBUS GESTIS

ALEXANDRI MAGNI

CUM SUPPLEMENTIS ERTINSHEMII

INTERPRETATIONE ET NOTIS ILIUSTRANT

MICHAEL LE TELLIER

E SOCIETATE IESU

1655

CHRISTIANISSIMI REGIS

IN USUM

SEMPERARIISSIMI DEPHINII

PARISIIS MDCCXXVII

PROSTAT

VENETIIS APUD REMONDINI

Superiorum Librorum et Manuscriptorum

SERENISSIMO GALLIARUM

DELPHINO.

QUOD ipse facere multis nominibus debuerat Curtius, si hac ætate viveret, hoc mihi ejus interpreti faciendum fuit, SERENISSIME DELPHINE, ut Alexandri Magni effigiem optimi quondam artificis manu expressam, nunc absterso veluti pulvere nitidiorem offerrem tibi; audeo dicere, dignum te munus; dignum, inquam, hac ætate, hoc ingenio, his moribus,

bus, hac fortuna, hac spe maximarum rerum, in quam adolesciscis.

Cernes in hac tabella, quæ mirere, non pauca : quæ imitere, multa : quæ vincas, plurima : quæ intuentem delectent, omnia. Agnosces non sine voluptate, opinor, in Alexandri imagine tuam ; & impressa hic illic non obscura indolis tuæ vestigia : illam a puero excelsitatem animi, illum amorem veræ laudis, illam in superos pietatem, illum ardorem ingenii eximia vultus morumque suavitate temperatum : illam ad honesta quæque corporis exercitandi munia dexteritatem : illud adversus literas hominesque literatos studium singulare.

Hæc vero Alexandri quam non dissimilia sorti tuæ ! Heroum stirpe fuisse prognatum ; parentem habuisse non de amplificando magis imperio, quam de filio educando sollicitum ; in ætatem incidisse, ingeniorum proventu & omnium artium perfectione clarissimam ; inter palmas triumphosque patris, & incrementa regni Macedonici adolevisse ; bellicos illius labores mitioribus æmulantem laboribus, & orbi quondam regendo certa præsidia Musarum in sinu comparantem.

EPISTOLA.

v

Similia tuis hæc dixi, non paria. Quis enim Ludovico Magno Philippum, quis Galliæ Macedoniam æquaverit? Sed quanto hæc tibi potiora obligasse quam Alexandro senties, quæ natura, quæque fortuna concessit hætenus; tanto acrius, dum hæc leges, enitêre scilicet omnia ejus decora non assequi modo, sed vincere: ut, contra quam de illo proditum est, felicitatem tuam majore ex parte virtuti, quam fortunæ, debuisse te posteritas prædicet.

Nec vero id ut præstes, fabulosa tibi aut longinqua Liberi, Herculis, & Achillis exempla ob oculos ponenda, ut olim Alexandro, fuerint: qui domesticum & præsens in augustissimo parente habeas Ludovico Magno. Hoc intuens, carere cæteris potes. Illum mirari ac prædicare, omnium est: imitari præterea, tuum. Hujus æmulando gloriam cumulabis, non minues. Hanc ille suo in te amoris vicem rependi, hoc suis virtutibus elogium adornari a te, pro suo jure postulat.

Nec tamen, si unus tibi Ludovicus omnium instar esse potest, nihil propterea voluptatis aut fructus ex hujus Alexandri aspectu capies: sive al-

te-

terum in altero, sive in utroque te contemplari voveris. Ita fiet ut in Alexandro Magno Ludovicum Magnum intueri, amare, & assēctari discas.

Jam sicut hoc quoque ad cæteram ejus felicitatem accessit, ut Curtium nactus rerum suarum præconem, Homerum Achilli haud magnopere invidere amplius debeat; ita ne in hoc quidem imparem te Alexandro fore confidimus. Facis enim vel exemplo tuo, vel amore in literas, ut jam una tecum plures adolescant; neque posthac defuturi sint, qui sic olim Curtium in tuis rebus scribendis, ut tu in gerendis Alexandrum, imitari queant. Ac nihil hercule possit accidere gloriosius Curtio, quam si quid eo contulerit, ut & Alexandro te quam simillimum heroem, & illos te quam dignissimos scriptores Gallia sibi quondam gratuletur. Quem si, ut id efficiat, noster in eo explanando labor aliquid adjuverit, præclarum operæ qualiscumque meæ fructum, si tibi saltem non ingratus acciderit, jucundissimum videbor retulisse.

LUTETIÆ PARISIORUM KALEND. AUGUST.

ANNO SALUTIS M. DC. LXXVII.

PRÆ-

P R Æ F A T I O.

TRIA sunt quæ in hoc aditu doceri a nobis Lectorem res ipsa postulat. Primum de Curtio ipso, alterum de ejus Scriptis: tertium de labore nostro in his Commentariis.

Ac primum hic mirari cum Acidalio licet, singulare Curtii ^{I.} De Curtio. fatum; quod Scriptor nobilissimus, & nihilo primis inferior, non solum communi illa temporum injuria duobus truncatus libris, aliis quoque locis mutilus, plurimis depravatus ad nos pervenerit: verum etiam, quod nulli forte præterea contigit, tam multis ætatibus ignotus latuerit; sic ut ante seculum a Christo nato decimum nemo omnium repertus sit, qui vel per transennam, Curtii historici, scriptæve ab illo historiæ mentionem injecerit. Quæ res, opinor, nonnullos adduxit, ut suspicarentur non genuinum Curtii ac vetustum, sed supposititium recentioris cujuspiam scriptoris foetum esse, qui post renatas litteras, felici veterum imitatione eximiam scribendi facultatem adeptus, opus hoc suum Romano sub nomine prodire voluerit. Quorum conjecturam vel una refellit Gualteri Belgæ Alexandreis, jam inde usque a duodecimo æræ Christianæ seculo condita, ex unius sæpe Curtii vocibus in versum redactis. Adde MSS. codicum sane veterum multitudinem, mutilationem, depravationem: quæ in recentem scriptorem non cadunt.

His igitur missis, duo sunt inter viros doctos maxime controversa; quis fuerit Curtius, & quo seculo vixerit. Ad hanc porro dissolvendam quæstionem, unde prior illa dependet, princeps est ipsius Curtii locus lib. 10. cap. 23. sed is varia interpretatione, & ut fit, in diversas pugnantesque sententias distractus. De quo ut aperiā breviter quid sentiam, primum verba ipsa Curtii repræsentanda sunt. Proinde, inquit,
jure

jure meritoque populus Romanus salutem se principi suo debere profitetur; cui noctis, quam pene supremam habuimus, novum sidus illuxit. Hujus hercule, non solis, ortus lucem caliganti reddidit mundo, quam sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tum extinxit faces? quot condidit gladios? quantam tempestatem subita serenitate discussit? Non ergo revirescit solum; sed etiam floret imperium. Absit modo invidia, excipiet hujus sæculi tempora, ejusdem domus utinam perpetua, certe diuturna posteritas.

Quinque sunt præsertim de quibus disceptatur, cuinam potissimum convenient, quæ hic a Curtio scripta sunt; Augustus, Tiberius, Claudius, Vespasianus, Trajanus. Nam quod de Theodosio seniore suspicari videtur Barthius, nimis quam alienum est. Verum ex his *Augustus* quidem, ubi ad imperium accessit, *gladios* eduxit, potius quàm *condidit*; *faces* non *extinxit*, sed accendit; non *subita serenitate* bellorum civilium *tempestatem discussit*, sed cruentum egit multorum annorum civile bellum. Jam *Tiberius* nulla turbatum discordia bellive civilis metu imperium suscepit; itaque nullos *condidit gladios*, nullas *extinxit faces*, nullam *tempestatem discussit*, illo quidem ingressu. Trajanum autem cum eadem ferme, atque Tiberium, rationes excludunt, tum illa præsertim, quod ei nulla fuit *posteritas*, cui diuturnum imperium ominari posset Curtius. Adde styli puritatem atque elegantiam, aureo Latinitatis seculo plane dignam: certe quæ Trajani ævum haudquaquam sapiat. Quod argumentum ut invictum non puto, si solum sit; ita, cæteris præsertim conjunctum, validius semper mihi visum est, quam quod a Quintiliani silentio petunt adversarii. Quasi vero Historicorum catalogum Fabius texuerit, qui quatuor admodum ex iis appellavit: superstites autem, in quibus esse potuit Curtius, consulto prætermiserit.

Quid quod ea ratione probatum irent, non Quintiliani solum,

lum, sed ne Trajani quidem scripsisse temporibus; quem vidimus tot deinde seculis a nullo inter scriptores numeratum? nihilo gravius quod a nonnullis observatum reperio de duabus vocibus, *piissimi* & *sagittandi*. Nempe prior illa Ciceroni Latina visa non est. At Seneca sæpe usurpavit; & illo antiquior ac melior auctor Livius *piissime* dixit. *Sagittandi* autem verbum jam inclinatae Latinitatis ævum redolet. Quid mirum, si sub Claudio, pariter ut Seneca, scripsit Curtius? & quibus rationibus ætatem Curtii ostendemus, iisdem vocabuli ætas demonstrabitur.

Duo supersunt, *Claudius* ac *Vespasianus*, de quibus ambigi possit: quorum hic bello civili, ille belli periculo rempublicam adveniens liberavit. Uni Vespasiano verba Curtii accommodari posse contendit Rutgersius, adstipulantibus Freinshemio atque Vossio in lib. de Historic. Lat. Contra Lipsius in Comment. Taciti Annal. II. hæc ad Claudium retulit: cui nos magis assentimur. Sed quod ille indicavit tantum, nobis disputandum accuratius & approbandum est. Quod ut efficiam, aliud nihil sumendum erit, quam quod ipsi merito contendunt adversarii, *noctis* vocabulum hoc loco non translatum, sed proprium accipi oportere. Etsi enim non desunt qui noctem hic turbulentum Reipub. statum interpretati sint: nihil tamen ambigendum videtur, sic esse dictum a Curtio, *noctis quam pene supremam habuimus*; ut a Cicerone orat. pro Flacco: *O nox illa, quæ pene æternas huic urbi tenebras attulisti*: & a Livio lib. 6. c. 17. *noctis illius quæ pene ultima atque æterna nomini Romano fuerit*; ubi certum est, noctem unam aliquam proprie appellatam destinari.

Ex eo igitur tota res pendet, quæ nox illa sit, quodve noctis ejus *sidus* a Curtio memoratum. Illane quæ inter Caligulae & Claudii principatum intercessit unica? an altera potius? qua commissum est a Vespasiani ducibus contra Vitellianos primum omnium certamen, ad Betriacum sive Bedria-

cum, haud procul Cremona; ut scribunt Tacitus Histor. 3.
& ex Dione Xiphilinus in Vitellio. Hanc Rutgersius cum
suis noctem Betriacensem a Curtio indicatam volunt. Quocir-
ca *novum sidus* hujus noctis non Vespasianum, qui tum ab-
sens agebat adhuc in Syria, sed lunam interpretantur, quæ,
ut scribit idem Tacitus, *adulta nocte surgens*, Vespasiani mi-
litibus æquior a tergo fuit & victoriam adjuvit.

Mea vero contraria plane ratio est; aliud hoc loco sidus a
Curtio vocari: nec illam adeo noctem esse cujus hic mentio
facta sit. Primum enim quam frigida illa & pene puerilis
gratulatio Curtii, si ad hunc sensum exigatur, quem isti af-
fingunt: *Proinde jure meritoque populus Romanus salutem se
principi suo Vespasiano debere profitetur: cui absenti quidem,
sed per suos duces pugnanti, luna novum sidus noctis illu-
xit. Hujus hercule lunæ, non solis, ortus lucem caliganti
reddidit mundo &c.* Quis illud ferat lunam *novum sidus no-
ctis* appellari? novum est scilicet lunam noctu surgere? aut
novum sidus dici potuit, quæ jam vetus erat, cum *adulta no-
cte* surrexerit. Enim vero non ineptam modo, sed etiam a-
lienam a Curtio explicationem afferunt. Aut enim nihil vi-
deo, aut ipse princeps, quicumque sit, *novum* illud *sidus* est,
quod Romano populo salutare *illuxit*. Hoc tota Curtii loqui-
tur oratio, ut nihil apertius. *Hujus, inquit, non solis ortus
lucem caliganti reddidit mundo, quot ille tum extinxit fa-
ces? quot gladios condidit? quantam &c.* Quis hic non cer-
nat, eum qui *faces extinxit*, qui *gladios condidit*, qui
tempestatem discussit; hunc, inquam, principem sidus es-
se, quod Romanis *illuxit*, cujus *ortus lucem mundo reddi-
dit*? neque hoc ipsi negarent adversarii, si Vespasianum cre-
derent Bedriacensis noctis *sidus* appellari posse. Sed cum hoc
non convenire cernerent, quia nec præsens aderat ipse, nec
illo prælio finem, sed initium magis attulit bello civili; pro-
pterea ad lunam confugerunt.

Verum hoc quoque animadvertere debuerant, ne lunam quidem dici posse *novum sidus*, cujus *ortus lucem caliganti reddidit mundo*; nisi tum cum exorta est, *faces extinctæ fuerint, gladii conditi, tempestas discussa*. Hanc enim, opinor, vim habet illud Curtii: *quot ille tum extinxit faces? tum videlicet, cum illuxit novum sidus, & lucem reddidit mundo*. At hercle procul istud abest, ut ad hunc lunæ ortum, ejusmodi quidpiam legamus factum esse? Quid enim? *tum* faces illæ extinctæ sunt; an accensæ; quibus nec ita multo post Capitolium deflagravit, subjicientibus in Flavianorum exitium Vitellianis? illa vero nocte primum exorti gladii, quantum deinde Romani sanguinis fudere, priusquam Vespasiano demum victore conditi sint? quomodo hujus noctis sidus *lucem caliganti reddidit mundo, aut subita serenitate tempestatem discussit*; cum inde sævire orta bellorum civilium procella, aliquot menses in Rempub. gravissima incubuerit? postremo si quid terroris & calamitatis attulit prælium noctis illius Betriacensis *varium, anceps, atrox; his, rursus illis exitiabile*; ut loquitur Tacitus: quanto illa atrociora, quæ Cremonæ, quæque Romæ secuta sunt; nunc Vitellianis, nunc Flavianis igne, cæde, libidine omnia fœdantibus? quid igitur habuit ortus ille lunæ nocturnus ad Romanorum securitatem, ad malorum finem tam efficax & præsens? quid ad Vespasiani gloriam ita singulare, quod sibi unum e multis deligere Curtius debuerit, in quo adulationis suæ monumentum defigeret? Itaque, ut hæc omnia, quæ paulo fusius disputari opus fuit, paucis complectar; qui Vespasianum *Principem*, ac Betriacensem hic *noctem* interpretantur, sidus illud Curtii necesse est aut lunam, aut Vespasianum intelligant. Nos vero neutri accommodari posse hujus loci verba demonstravimus. Nihil est igitur quamobrem designatum hic a Curtio Vespasianum esse credamus.

Superest id ut ostendamus, quam opportune de Claudio hæc intelligi possint. Sic enim ex Josephi antiq. Jud. lib. 19.

cap. 2. & 3. accepimus: Cæso Caligula, cum abductus esset a militibus in castra, & acclamatus Imperator Claudius; totam, quæ secuta est, noctem trepidationis ac periculi plenam Romanos habuisse; hinc Senatu rem sibi publicam cupiente vindicare, inde populo novum Imperatorem deposcente: utrisque militum præcipue Germanorum furorem, ac infimæ plebis remigum seditionem metuentibus: donec orta luce, nequidquam obnitentibus Chærea cum Sabino ac sociis, non milites modo, sed etiam alter Consul, ac Senatorum plerique ad Claudium in castra confluxerunt. Ita omnium consensu Imperator factus, aliorum ambitioni aditum præcluserit, magnamque cladem avertit. *Fuisset enim cædes, inquit Josephus, quanta vix unquam alias edita; si quis permissus fuisset cum Claudio de principatu contendere.*

En igitur noctem illam quam pene supremam Romani habuerunt: en illud sidus quod ejus noctis tenebras discussit; cujus ortus, non solis, lucem caliganti reddidit mundo, cum sine suo capite discordia membra Senatus populusque trepidarent. Quod aliquanto aptius tum dicitur, cum nullus agnoscebatur Imperator, quam ubi inter duos divisa Republica, Vitellium ac Vespasianum, *biceps* potius quam *sine capite* appellari debuit. At enim auspicante Claudio, nec a pluribus expetitur, nec bellis laceratum erat civile Romanum Imperium; ut illud Macedonicum fuit, cujus hæc occasione a Curtio scripta sunt? Quod expetitur negant fuisse a pluribus, in eo aperte refelluntur a Josepho: quod nondum civile bellum exortum causantur, non repugno. Nec vero id agebat Curtius; sed hoc modo prædicat, populi Romani salutem principi suo deberi; cujus accessu ad Imperium, imminetia mala civilium bellorum depulsa sunt. Sic enim ille *gladios condidit*, sic *extinxit faces* jam seditionem ac cadem spectantium; sic ingruentem *tempestatem subita serenitate*, post unius noctis moram, *discussit*. Ex quibus postremo illud consequitur, si quis no-

ctis

His vocabulum hic non proprie, sed figurate accipiendum *persuaderet* de calamitoso Reipublicæ statu; ne id quidem obstare, quominus hæc omnia Claudio melius quam Vespasiano congruant; qui non *subita serenitate*, sed post diuturnam ab illo sideris exortu tempestatem, serenum postliminio reduxerit.

His de ætate Curtii constitutis, facilis esset altera de conditione vitæ quæstio, si unum de illis esse constaret, quorum est apud veteres mentio. Verum primus ille *Q. Curtius*, quem M. Tullius ad Q. fratrem lib. 3. ep. 2. *bonum & eruditum adolescentem* vocat; Claudii principatum videre non potuit, quin centenario major esset: quod credibile non est. *Curtii Rufi* meminit Tacitus Annal. 11. & Plinius junior lib. 7. epist. ad Suram: qui gladiatore licet genitus, sub Tiberio Cæsare præturam, consulatum, ac triumphus insignia obtinuerit, & Africæ pro consule præfuerit: quam ei provinciam ostento quodam promissam referunt. Huic nihil video cur Alexandri historia adjudicari non posset; nisi stylus ipse floridior, & ad declamatoriam sæpe rationem exactus, persuaderet ejus esse potius, qui in Rhetorum illustrium catalogo, quorum vitas Suetonius descripsit, *Q. Curtius Rufus* legitur. Ibi enim illis jungitur, qui sub Tiberio florere cœperunt, & ad Claudii quoque tempora pertinent. Memoratur & a Juvenale sat. 11. Curtius quidam orator: sed hic *Curtius Montanus* est, de quo sat. 4. non *Curtius Rufus*. *Rufi* autem cognomen omnes prope veteres libri nostro huic attribuunt.

Scripsisse illum, quisquis fuit, res gestas Alexandri M. libris decem, quorum priores duo perierint, vulgata plurimorum opinio est: quanquam fuere qui duodecim numerarint, & aliam instituerint atque aliam partitionem, quam quæ modo in usu est. Verum & plures & optimi MSS. vulgatum numerum ac divisionem repræsentant.

11.
De scriptis
Curtii.

De his porro Curtii scriptis eruditorum elogia referre infinitum sit: adeo nullus est eorum, qui suum de Latinis histo-

ricis iudicium interposuere, quin se in Curtio laudando amasse videatur. Insigniorum testimonia sub finem Præfationis præsentabimus. Interim hoc unum addidisse sufficiat, quod citra hyperbolen affirmari potest, parem his laudibus esse Curtium: nec ullum forte esse eruditioris palati virum, qui plura non sentiat expertus, quam ipsi dixerint. Nec tamen inficias ierim inter tot virtutes, quosdam ut in pulcro corpore nævos adhæsisse. Cujusmodi illa sunt, quæ vel ab aliis observata legimus, vel ipsi in his commentariis indicavimus: Geographiæ nonnunquam & historiæ rationes turbasse; parum scienter in præliis describendis fuisse versatum; non satis accurato delectu vera discrevisse a falsis; speciosa magis quam certiora sectatum esse; sententiarum aculeos affectasse plusculum; descriptionibus quandoque poëticos flores, orationibus declamatorium colorem aspersisse. Verum hercle, quam hæc levia sunt, si cum tot eximiis dotibus conferantur! illo nitore sermonis, illa styli suavitate ac sinceritate omnis fuci experte, illa rerum & affectuum non tam describendorum quam pingendorum industria mirabili, illo splendore sententiarum, illa præsertim orationum copiosa brevitate, nervosæque elegantia, qua vix alium parem habeat.

Quanto igitur literarum damno primores duo Curtii libri interciderint, ex iis qui supersunt, æstimare licet. Hanc ja-cturam sarcire, aliasque in quinto, sexto, ac decimo lacunas explere jam olim curaverat Christophorus Bruno, collectis utcumque Justini, Arriani, ac Diodori locis; cujus supplementa vulgo hætenus præfixa Curtio fuerant. Sed extitit ante annos plus minus quadraginta, immensæ vir eruditionis summique ingenii Joannes Freinshemius, magno rei literariæ bono natus; qui, ut in Livio, ita in Curtio rem aggressus est incredibilis pariter utilitatis & laboris. Quidquid enim usquam occurrere in ullo scriptore potuit quod ad rem pertineat, id totum contulit, ut nova supplementa Curtio confi-

ceret ; tanta fide ac diligentia , tam felici industria , ut propemodum optabilis jactura fuisse videatur , quam ille tam opportune resarserit . Etsi enim ad Curtiani styli suavitatem deesse aliquid videbitur ; tamen hoc rerum copia , quam expectare a Curtio parem non potuimus , cum virili sermonis gravitate conjuncta , facile compensat . Ea nos ratio impulit , ut novam hanc illustrati Curtii editionem , quo perfectior esset , tanto carere ornamento noluerimus .

Prodierat jam sæpe Curtius cum aliorum notis aut scholiis : inter quos præcipui Erasmus , Glareanus , Modius , Acidalius , Loccennius , & omnium copiosissimus Raderus noster . Sed universorum diligentiam superavit jam laudatus nobis , nec satis pro merito laudandus Freinshemius . Is enim selectis quæ erant in aliorum lucubrationibus optima , sua ipse plura melioraque adjecit . Itaque ex hujus præsertim commentariis extitit Batavica illa compilatio *Variorum* dicta , quæ apud Elzevirios aliquanto post edita est in lucem .

Cujus imperio , & quem in usum hic a me labor explanandi Curtii susceptus sit , ipsa frons libri loquitur . Auctorem habuit nova hæc commentariorum ratio virum illustrissimum Carolum Sanctamauræum Ducem Montauserium , utriusque Minervæ artibus præstantem ; & singulari LUDOVICI MAGNI providentia delectum , cui spem suam & Galliæ , SERENISSIMUM DELPHINUM educandum moderandumque committeret . Huic accessit illius consilii particeps , qui Principis ejusdem studiis præpositus est , Jacobus Benignus Bossuetius , Condomensis olim Episcopus , non minus amans politioris literaturæ , quam sacræ eloquentiæ muneribus tota Gallia celebratissimus . Quorum uterque in hoc commentariorum genere procurando , non magis privata SERENISSIMI DELPHINI studia , quam ejus gloriam ex publica utilitate redituram spectarunt . Etsi enim hujus potissimum gratia labor iste susceptus est ; tamen ejusmo-

III.
De his
Comment.

di profecto est, ut aliis utilis magis quam ipsi Principi necessarius videri possit, jamdudum nullius opem commentarii, in hoc præsertim scriptore, desideranti.

Horum igitur auctoritate ad illustrandum Notis & Interpretatione Curtium postremus accessi: non eo quidem animo, ut nova omnia proferrem de meo, nec ut vetera item aliorum omnia compilarem: quorum alterum confidentiæ, alterum prolixitatis nimiae futurum erat. Sed ita sum usus illorum labore, ut iis prætermittis quæ minus ad intelligentiam Curtii, quam ad eruditionis specimen facere visa sunt, quidquid in eam rem utile fuit, aut ex illis mutuatus sim, aut de meo suppleverim, quoties aliquid omissum ab iis animadverti, quod Lectorem minus eruditum morari posset. Textum imprimis quam potui emendatissimum repræsentare studui; Elzevirianam maxime editionem Schrevelii secutus, parum ab Argentoratensi Freinsheimii discrepantem: a qua tamen aliquoties ut discederem, vel exemplaria collata inter se, vel aperta ratio, vel doctorum virorum auctoritas, præsertim Gronovii, perpulit. Sed laborem hunc nostrum imprimis adjuvit, clarissimum sacræ profanæque eruditionis lumen Petrus Daniel Huetius, ingenii monumentis ubique notissimus: qui ob singularem doctrinam secundas in erudiendo DELPHINO partes obtinet. Is enim pro sua in nos humanitate, huic quoque operi curas intendere suas non raro dignatus est. Hujus iudicio debemus, si minus a scopo, qui nobis propositus fuit, aberravimus. Quod ut sperare non ausim nusquam mihi contigisse; ita merito culpam amoliri a me possum eorum, quæ per absentiam nostram, in quarto præsertim libro, a Typographis identidem peccata sunt.

ILLUSTRIUM VIRORUM
JUDICIA
DE CURTIO.
ANTONII PANORMITÆ

In facetiis Alphonsi Regis.

AGROTABAT Rex Capuæ, & multi multa pro suo quisque ingenio ac studio oblectamenta ac munera ægro Regi cum exco- gitarent, ego quoque ex Caieta accersitus statim advolavi, defe-rens & ipse mecum fomenta & medelas meas, hoc est libellos, quos intelligebam illi quam maxime placituros, in quibus Q. Cur- tium, bonis (ut ajunt) auspiciis exhibendum, exhibui.

Ex Bartholomei Merula Epistola Curtio prefixa.

Tum de imperatoria virtute ultro citroque multa verba fecimus. Alexandrumque illum Macedonem, qui rerum gestarum gloria magni cognomen sibi vendicavit, judicio Hannibalis ducibus cunctis præ-ferendum arbitrati sumus. Siquidem in eo fuisse collegimus quatuor illa, quæ in consummatissimo Imperatore non desiderari scripsere eloquentissimi viri; scientiam scilicet rei militaris, virtutem, autho-ritatem, ac foelicitatem. Cumque ejus res gestas a Q. Curtio elegan- tissime conscriptas tibi breviter exposuissem, exarsisti incredibili quadam cupidine legendi luculentissimi scriptoris historiam. Ce-terum quoniam in eo loca multa depravata offenderas, injun-xisti tu mihi, ut opus totum recognoscerem, ac diligenter emen-darem. Quod eo libentius feci, quod tibi ille est non modo vo-luptatem, sed etiam doctrinam allaturus non mediocrem. Est enim Q. Curtius in scribendo acutus, vehemens, candidus, ac perquam eloquens: in concionibus enim quas crebro reperies, quantum ille ingenio & eloquentia valuerit, facile cognosces.

Curtius Historicus scripsit de gestis Alexandri M. cujus liber haud integer ad nos pervenit,

Angeli Decembrii de politia literaria lib. 1. p. 36.

l. 2. p. 119. l. 6. p. 487.

De Q. Curtio eadem prope querela est, cujus laceratum opus legitur; quanquam Græcorum & Arriani constat historia, ex quorum fontibus hic scriptor vel interpret miræ dulcedinis, regiæque profecto magnificentiae par, ab Alexandro non degenerans opus suum excudit: cujus summæ sunt dignitatis & historicæ suavitatis orationes. Quod Decembrius affirmat Curtium hausisse ex Ariani quoque fontibus, mendosum est. Arianus multis annis post Curtium scripsit,

Erasmi Roterodami in epistola dedicatoria.

Curtium itineris ac navigationis comitem adjunxi, qui mihi olim puero, mire candidus ac tersus est visus, Nec alius sane visus est ex tanto regustatus intervallo. Dolet auctorem lectu dignissimum ἀκέφαλον nobis superesse, nimirum duobus primoribus libris amputatis, ultimo pluribus in locis trunco mutiloque. Risimus interea græculam in historia vanitatem, quam tamen Q. Curtius subinde temperasse videtur,

Guil. Budæi de Asse lib. 3.

In ea igitur urbe, quantas spes Alexander ceperit, verbis ipsius Curtii auctoris tersi & elegantis referemus.

Adriani Turnebi lib. 13. c. 15.

Nec me ista falso criminari quis putet: ostendam ego, ut spero, elegantissimum & nitidissimum scriptorem Curtium graviter deliquisse nominis communione & societate deceptum.

Barnabæ Brissonii de reg. Persarum lib. 1.

Ac ne quis a parum idoneo auctore interpretationem sumptam suspicetur, Curtius hic ex cujus scriptis toties a me auctoritas in
his

his libris ad faciendam fidem petitur, iis temporibus vixit, quibus bonas artes & studia litterarum floruisse nemo inficiari possit.

Petri Bizari lib. 2. rer. Pers.

A Q. Curtio, Latino, arguto, eleganti & nervoso scriptore, harum cognitio petenda est.

Joan. Bernartii.

Cæsari comitem do Q. Curtium, quem adeo inter selectos recensere non dubito, ut inter optimos locum illi fidenter tribuam.

Iusti Lipsii in notis ad lib. 1. polit.

Sequuntur scriptores duo velut proprii principum, & assidue iis in manusinque habendi, Q. Curtius, qui me iudice probus est legitimusque historicus, si quisquam fuit; mira in sermone ejus facilitas, in narrationibus lepor, astrictus idem & profluens, subtilis & clarus, sine cura illa accuratus, verus in judiciis, argutus in sententiis, in orationibus mirifice facundus. Quod si varium magis argumentum habuisset, sine dubio variæ prudentiæ eximium magis specimen præbuisset. Sed Alexander quid nisi bella? *hoc de bellis tantum judicium Lipsii vere Erius Puteanus refutavit.*

Valentis Acidalii Animad. ad lib. 4. Curtii.

De Curtio miror sæpe nonnunquam & indignor, doleo quidem semper, non tam quod ad manus nostras pervenit corruptus sic & vitiosus; hæc enim sane cum omnibus; nec quod tam multis locis, mutilus ac lacer, hæc cum plerisque: nec quod integris libris & ipsis adeo primis ceu capite truncatus; hæc quoque cum multis communis ipsi fortuna: quam quod nec ortum ejus satis certo, nec ætatem qua vixerit, ac scripserit, scimus ullo modo: quæ illi tamen ipsa sors non etiam omnino sic peculiaris, ut parem, sociumque habeat neminem: illa autem vix omnino quemquam calamitas extra Curtium afflixit, ut reliquorum scriptorum nemo mentionem ejus usquam, vel uno verbo, certam dico mentionem, & indubitata faciat, ad unum omnibus tacentibus, quasi de compacto ut conspirasse videantur ad suppressendum ho-

minis nomen, ad famam prorsus opprimendam. In hoc quis non indoleat? quis non miretur, & indignetur.

Ex Ericii Puteani in Q. Curtium Praefatione.

Illam tamen *historiam*, quia Salustium, Tacitumque nuper explicui, in Curtio nunc quoque experiar, digno mehercule auribus omnium & oculis scriptore; qui an facili sententiarum acumine erudiat suavius, an mellitis eloquii illecebris delectet utilius, jure dubites. Suo & illius ingenio bonus est quem descripsit, & magnum iterum fecit quem celebrat. Prorsus Alexandri famam Curtius sustinet: quidquid narrat, quia post alios, stabilivit: ut ceteris crederetur, Callistheni, Aristobulo, Ptolemæo, unus ille fecit: & fidem Græci invenerunt, quia idem stylo argumentum Latinus absolvit. Ut liberius aliquid dicam, tam elegans prudensque scriptor mendax esse non potuit, & jam credimus quidquid Arianus tradidit; Curtium secutus est. Imo credimus Alexandro nihil difficile fuisse: fieri posse Curtius censuit, & ad posteros transmisit.

Exemplaria tam Mss. quam edita Curtii ex Freinshemio.

QUANTUM CURTII MSS. exemplaria tria fuerunt Heidelbergæ in Bibliotheca Palatina. Tria itidem in Anglia in publicis Bibliothecis. I. Oxoniæ in Bibliotheca Collegii corporis Christi. Cantabrigiæ in Biblioth. Coll. S. Benedicti, quod inscribitur *Historia Alexandri Magni*, teste Thoma Jamesio in Catalogo Oxonio-Cantabrigiensi librorum manuscriptorum; ita ut diversum a Curtio videri possit: estque fortasse *Julius Valerius*, aut incertus nescio quis, qui sub Constantio vixit: ex quo excerpta apud Vincentium Bellovacensem speculi Historialis lib. 4. cujusque in Galliis & alibi exempla Mss. *Elzevir. in priori Editione*. III. Oxoniæ in Bibliotheca D. Thomæ Bodleii Equitis. Præterea unum in Bibliotheca privata Lumleii Baronis. Extat quoque Ms. Venetiis ad D. Marcum.

In Bibliotheca Jacobi Bongarsii, quæ nunc apud Bernates est, quindecim exemplaria sunt Curtii, inter quæ tria sunt Manuscripta.

Manuscriptum membranaceum in quarto majore. Bodræ e Caroli de Francia Normanniæ Ducis Bibliotheca.

Manuscriptum in folio Mediolani.

Aliud in folio Veronæ, & editiones impressæ.

Anno 1474. impressa est Curtii historia.

Anno 1494. Venetiis edente BARTHOLOMÆO MERULA, quem C. Barthius scribit *primum optimo auctori corrumpendo audaciæ signum sustulisse*.

Anno 1517. Basileæ cum notis ERASMI, HUTTENI GLAREANI, HENINGERI, adjecta Alexandri epistola ad Aristotelem de Indiæ situ &c.

Anno 1518. excusus apud SCURERIUM Argentorati.

Anno 1520. Editio ALDINA Venetiis.

Anno 1533. Parisiis editio ERASMI.

Anno 1534. Q. Curtius impressus Basileæ a Thoma Wolfio, adjectis DESIDERII ERASMI annotationibus, & HULDERICI HUTTENI floribus.

Anno 1535. Editio VENETA. Item alia VENETA.

Anno 1538. Edidit eum Joannes Gymnicus Coloniae, cum ERASMI annotationibus, & HUTTENI floribus.

Anno 1543. Parisiis editio ERASMI.

Anno 1545. Basileæ HENRICUS PETRUS, cum supplemento priorum librorum ex Arriano, & Diodoro. Item Alexandri vita a JO. MONACHO conscripta; Alexandri epistola ad Aristotelem de Indiæ situ: ERASMI annotationibus, & HUTTENI floribus elegantiarum.

Anno 1545. SUPPLEMENTA librorum duorum priorum passim editionibus præfixa CHRISTOPHORI BRUNONIS sunt, Monachii in Bavaria

bonarum litterarum Professoris, uti ipse in editione sua testatur. Antonius Possevinus in Bibliotheca selecta, & Jacobus Gortonius Chronol. cap. 20. num. 31. refert *QUINTIANUM STOAM*, quod initio Curtii deerat, supplevisse. Non vidi. Hæc quæ extant vulgo, non magni, hercule, momenti sunt.

Anno 1546. Editio *LUGDUNENSIS* cum Alexandri epistola ad Aristotelem.

Anno 1569. Editio *LUGDUNENSIS*. Quam valde exagitat Acidalius in prima statim adnotatione ad Curtium.

Anno 1575. *GLAREANI* annotationes Basileæ. De quibus idem Acid. parum præclare sentit.

Anno 1579. Q. Curtii libri octo superstites nove editi, & recogniti a *FRANCISCO MODIO* Brugensi, adjectis *Notis* ejusdem, Coloniae apud Maternum Cholinum.

Anno 1591. Iterata *MODIANA* Editio. Hanc novissimam & optimam dicit Valens Acidalius.

Anno 1591. Lugduni edidit *ANTONIUS CANDIDUS*, cum Alexandri vita ex Plutarcho, & ex eodem de Fortuna Alexandri: Item Gnomologia Curtiana.

Anno 1594. *VALENTIS ACIDALII Animadversiones* in Q. Curtium editæ Francofurti ad Moenum.

Anno 1602. apud *JACOBUM STOER*.

Anno 1614. Editio *GENEVENSIS*. Item Q. Curse tourné de Latin en François par N. Segulier, à Geneve par *PIERRE DE LA ROVIÈRE*.

Anno 1621. Editio Amstelodamensis, apud *GUIL. JANSSONUM*.

Anno 1625. *TITI POPMÆ Notæ* in Q. Curtium prodierunt Lugduni Batavorum apud Elzevirios, simul cum *Notis* *JOAN. LOCCENI*.

Anno 1628. *MATTÆI RADERI Commentarii*, apud Joan. Kinckium Coloniae. Item Editio Amstel. apud *JOAN. JANSSONUM*.

Anno 1633. Editus Lugduni Batavorum, ex Officina *ELZEVIRIANA*.

Anno 1638. Joannis Freinsheimii. Argentorati.

Anno 1647. Quinte-Curse de la traduction de M. de Vaugelas, à Paris chez Augustin Courbé au Palais.

Anno 1664. Q. Curtius cum commentariis *Variorum*, apud Elzevirios Lugduni Batavorum.

ALEXANDRI MAGNI

GENEALOGIA

EX REINECCIO.

Alexander Magnus originem suam hinc ad Herculem, inde ad Achillem retulit per has successiones: quarum multa in materna stirpe ignorantur.

Paternum genus.

XIII. **C***aranus* patria Argivus ex familia Temenidarum, qui diu regnum Argis obtinuerunt, regni Macedonici conditor; quibus parentibus ortus sit non proditur, præter quam quod originem a Temeno Herculis filio habuisse inter auctores constat.

XII. *Cænus* Carani Filius Tyrimæ pater, regnavit in Macedonia annos 12.

XI. *Tyrimas* regnavit annos 38. reliquit successorem *Perdiccam* filium.

X. *Perdiccas* I. Rex Macedonia moriturus filio locum monstravit, in quo se & successores suos condi vellet, pollicitus regnum in familia mansurum, quoad id fieret. Qua superstitione credunt extinctam in Alexandro stirpem, quod is alibi sepultus esset. De hoc vide quædam ab hoc ordine diversa apud Herodotum 8. 137, &c.

IX. *Argæus* Rex Macedonia repressit Illyrios bellum tum primum Macedonibus facientes, decepto hoste virginum *Baccharum* apparatu.

VIII. *Philippus* huius nominis primus Rex Macedonia.

VII. *Æropus* Rex Macedonia, cum

infans adhuc esset, a Macedonibus qui ab Illyriis premebantur, ut erat in cunis, in aciem est prolatus; felici ipsis consilio.

VI. *Alcetas* Rex Macedonia regnavit annis 29. reliquit successorem *Amyntam*.

V. *Amyntas* I. Rex Macedonia, Darii Hystaspis filii jussu a Megabazo Persarum imperio subditus, reliquit *Alexandrum* divitem; *Bocrum*, cujus filius *Meleager* *Arsinoën* Ptolemæi Regis matrem procreavit; & *Gygeam*, quæ ex Bubare Persa suscepit *Amyntam* cui Xerxes Alabanda Phrygiæ dono dedit.

IV. *Alexander* Rex Macedonia dives & *Philellen* cognominatus, qui bello Xerxis cum Persis fuit; genuit *Perdiccam* alterum hoc nomine Macedonia Regem; *Alcetam* interfectum postea ab Archelao Rege Perdiccæ spurio; & *Philippum* qui sequitur.

III. *Philippus* cognomento *Θαρρ'αλέος* parte Macedonia, quam tenebat, a Perdicca fratre pulsus, in exilio obiit, unico filio relicto.

II. *Amyntas* Macedonum Rex, bis regno dejectus, bis restitutus, genuit ex Eurydice Illyria *Alexandrum* secundum hoc nomine Macedonum Regem, *Perdiccam* tertium, cujus filius *Amyntas* ex Cyna Philippi filia Eurydicen Aridæi con-

conjugem procreavit; *Philippum* secundum *Alexandri Magni* patrem; & *Euryonen* filiam, quæ scelestæ matris consilia patri detexit: ex *Gygæa*, vel ut alii scribunt, *Cygnæa*, *Archelaum*, *Argæum*, *Menelaum*: ex pellice anonyma *Ptolemæum*, cognomento *Aloritem*; qui *Philoxenum* genuit, cujus posteritas non proditur.

I. *Philippus* Macedoniae Rex occisus a *Pausania* anno ætatis 46. sustulit ex *Olympiade Alexandrum Magnum* & *Cleopatram*, *Alexandro* Epirotæ avunculo suo nuptam; ex *Audata* Illyria *Cynam* collocatam a patre *Amyntæ* patrueli, postea ab *Alceta* *Perdiccæ* fratre interemptam; ex *Nicasipolide* *Pherea Thessalonica*, quam *Cassander* duxit: ex *Cleopatra* sorore *Attali Europæ*, quam in gremio matris necasse dicitur *Olympias*; & *Caranum* quem & ipsum crudeliter interfecit eadem noverca: ex *Arsinoë* quam imprægnatam *Lago* tradidit, *Ptolemæum* Ægypti Regem: ex *Phylinna* saltatrice *Larissæa Arideum*, qui extincto fratre *Alexandro* imperii simulacrum per sexennium tenuit; deinde *Olympiadi* proditus, & immaniter excarnificatus vitam & stirpem Regum Macedonicorum ex *Herculis* posteris finit.

Maternum genus.

VIII. *Pyrrhus* *Achillis* filius ex *Lanassa* *Cleodeæi Heraclidæ* filia tulit *Pyrrhum*, *Alevam*, *Ethnestam* & feminas quinque; ex *Andromacha* *Hæctoris* vidua *Molossus*, *Pielus*, qui sequitur: & *Amphialus* cognomento *Pergamus*.

VII. *Pielus*, qui & *Pylædes*, quos libe-

ros genuerit, non reperitur. Habuisse autem certum est ex eo quod *Pausanias* scribit, *Pyrrhum*, qui cum Romanis bellum gessit, originem suam ad hunc retulisse.

VI. *Alcon*. Hujus progenitores ignorantur, nisi quod constat eum fuisse ex *Pieli* posteris.

V. *Admetus* Epiri Rex, ad quem *Themistocles* confugit; suscepit ex *Phthia* conjugem *Arymbam*.

IV. *Arymbas*, qui Athenis eruditus posteaquam ad regnum pervenit, leges & senatum annuosque magistratus & Republicæ formam composuit. Vocatur & *Tharymbas*, & *Tharrytas*, & *Tharyps* & *Tharipus*, ut solet in nominibus.

III. *Alcetas* Epiri Rex qui a suis pulsus post exilium apud *Dionysium* Siciliae Tyrannum ad regnum rediit, procreavit *Neoptolemum* Olympiadis patrem, & *Arybbam*.

II. *Neoptolemus* Epiri Rex cum *Arybba* fratre regnum partitus, liberos habuit *Alexandrum*, qui Magni sororem *Cleopatram* in matrimonio habuit, & bello in Italia gesto occubuit; *Neoptolemum*, *Troadem* *Arybbæ* patruo nuptam; *Olympiadem* *Alexandri* matrem, & *Cadmiam* quæ insidias a *Neoptolemo* fratre in *Pyrrhum* conflatas prodidit.

I. *Olympias* post *Alexandri* filii mortem cum multa diu ambitiosissime atque crudelissime fecisset, *Pydnæ* a *Cassandro* capta atque interfecta est.

Alexander Magnus ex *Barzine Artabazi* filia genuit *Herculem*: qui postea anno ætatis decimo sexto a *Polysperchonte* occisus est: ex *Roxane Oxyartæ* filia *Alexandrum* *Postumum*, quem *Cassander* interfecit: ex *Cleophide* Regina Indica *Alexandrum*, qui postea matris imperium tenuit.

Q. CURTII

SYNOPSIS CHRONOLOGICA.

QUONIAM Julianus annus totis sex mensibus Olympiacum antecedit, idcirco annos ante Christum & ab Urbe condita distinximus ab annis Olympiadum, quoad licuit; ut facilius appareret quid cuique responderit. Alexandri autem vite, regni, & imperii Asiatici annos cum Olympiacis conjunximus; quod non procul anni Olympiaci exordio vivendi, regnandi ac imperandi initium fecerit. Alexandria conditum anno V. C. 423. attribuimus Curtium secuti: quamvis ad præcedentem potius pertinere in Notis observaverimus.

LIBER PRIMUS.

Ante CHRIST. 356.	Urbis cond. 398.		Olymp. CVI.	Alex. Ætat. I
		I NGRESSUS ad Historiam Alexandri Magni: ejus prosapia: omnia quæ ortum præcesserunt, aut comitata sunt. Corporis ejus atque animi dotes: colloquia cum Persarum Satrapis & legatis. Traditur Aristoteli erudiendus: quid ab eo didicerit: quid gratiæ rependerit. Sub Anaximene eloquentiæ studet. Quas artes contempserit: quas amaverit. Ejus amor in Homerum. Ut Bucephalum equum ferocem domuerit.		
341.	413.	Absente patre Macedoniæ præpositus Medaros domat, Alexandropolim condit, evocatur a Philippo Byzantium obsidente.	CIX. 4.	16.
340.	414.	Cum eo in Scythas movet: in reditu vulneratum apud Triballos periculo eripit: Illyrios rebellantes subigit.	OL. CX.	17.
338.	416.	Belli semina inter Philippum & Athenienses: utriusque partis legati ad Thebanos, eorumque orationes 8. Pugnatur ad Chæroneam: vincit Philippus adjuvante Alexandro: tum Græcorum Imperator adversus Persas eligitur. 9. Alexandri cum Attalo cumque Philippo jurgium: secessio ad Illyrios: reditus, novaque jurgia.	3.	19.
336.	418.	Cædes Philippi. Quis rerum status Alexandro regnum auspicante. Philippi interfectores, suosque inimicos interficit: Thessaliam invadit, Imperator Græciæ creatur.	CXI.	Æt. 21. Reg. I.
335.	419.	In Thraciam movet: Hæmum montem superat: Triballis frustra oppugnatis, Getas trans Istrum colentes vincit. Triballis aliisque pacem annuit. Celtarum legationem audit: Illyrios rebellantes aggreditur,	2.	Ætat. 22.
		Q. Curtii.	d	The-

13. Thebæ deficiunt: obsidentur ab Alexandro, capiuntur, ac delentur. Timocleæ matronæ facinus, gesta inter Alexandrum & Athenienses ac cæteros Græcos.

Olymp.

Anni
Alex.
Regni
2.

LIBER SECUNDUS.

Imperii Persici status ad id temporis. Darii apparatus ad bellum. Memnonis Rhodii expeditio adversus Cyzicum irrita: ducum Alexandri res gestæ.

334.

420.

Deliberatio ejus de bello suscipiendo: iter in Asiam: copiarum numerus. Ut Macedonia Græciæque prospexerit, tum sibi, suis amicis, rebusque domesticis. Hellespontum trajicit: Achillis tumulum honorat: arma ex Minervæ templo sumit, varias urbes capit. Memnonis consilium a Persarum Satrapis rejicitur. 5. Pugna ad Granicum & Persarum clades: honores mortuis Macedonibus redditi: Sardes proditione deduntur: Ephesus a Persis deserta occupatur: popularis administratio in urbes Asiæ reducitur.

Smyrnam instaurat: Miletum obsidet, ac tandem expugnat. 8. Classem suam dimittit: Cariam subigit: Adæ Mausoli viduæ regnum restituit: Halicarnassum obsidet: varia utriusque partis fortuna. Post longam obsidionem Persæ urbem incensam deserunt, & in duas arces se se recipiunt; quæ ab Alexandri ducibus postea captæ.

3.

Ætat.
23.
Reg. 3.

335.

421.

11. Lyciam ingreditur: Alexandri Lyncistæ insidias cognoscit: in Pamphyliam per vadosum maris littus progreditur. Quomodo cum Judæis alias egerit. 12. Sidem, & Alpendum occupat: Selgenses aliosque vincit: Memnon Rhodius Macedoniam aggredi cogitat: multas urbes & insulas in Ægæo capit: Mitylenen obsidens morbo perit.

LIBER TERTIUS.

Celænx Alexandro deduntur: Atheniensibus respondet: Gordium nodum gladio rumpit: in Darium movet. Darii copiarum numerus. 4.: Charideni ad illum oratio: ordo agminis Persici. 9. Alexandri iter in Ciliciam: descriptio Ciliciæ, Pylarum, Pyrami & Cydni fluminum.

11. Alexander in Cydno totus acri morbo corripitur: diversa sollicitudo Macedonum & ipsius Regis: literæ Parmenionis. 14. Paratum a Philippo medico pharmacum haurit, & sanatur. 16. Solos, Mallon, Castabala, Isson capit. Sisinis mors: 20. Græcorum militum consilium Darius rejicit: Ciliciam intrat: prætergressos Macedonas insequitur: hi redeunt obviam: 21. acies utrinque disponitur:

Ale-

4.

Ætat.
24.
Reg. 4.

Ante
CHRIST.Urbis
cond.

Alexandri ad suos adhortatio: 25. pugna: Darius fugit, Alexandro persequente: Persarum castra cum Darii matre, uxore, liberis capta. Caesorum utrinque numerus. 30. Captivarum luctus ex errore: invisuntur ab Alexandro: hujus moderatio. 33. Parmenio Damascum praemittitur; eaque potitur, Satrapa prodente: captorum numerus, & praedae copia.

Olymp.

Anni
Alex.

LIBER QUARTUS.

Darius Mesopotamiam attingit: Alexander Syriae Caelae potitur: Darii literis superbe scriptis respondet. 3. Sidonem venit, Abdolominum regem facit. 5. Amyntas transfuga Aegyptum attingit: Memphim obsidet: interficitur. Alexandri duces Darii Satrapas vincunt: Pharnabazi expeditio, & Spartanorum molitiones.

332.

422.

7. Tyrii introitum in urbem Alexandro negant: obsidionem parat. Agger inchoatur. Tyrii Macedonum operibus ignem injiciunt; moles subruitur: nova inchoatur. 13. Terra marique Tyrum obsidet: tempestas supervenit: prodigia Tyriis adversa, clades eorum navalis.

Urbis expugnatio: interfectorum numerus. Tyri claritas, coloniae, variaque fortuna. 20. Secundae Darii literae ad Alexandrum modestiores: hic nullas pacis condiciones admittit: multas urbes per Praefectos occupat. 13. Darius copias Babylonem convocat: Macedo Gazam obsidet: vulneratus a transfuga: urbem expugnans iterum vulneratus, de Bati supplicium sumit; 27. Aegyptum intrat: Memphi potitur.

CXII.

Ætat.
25.
Reg. 5.

331.

423.

28. Jovis Hammonis templum petit. Itineris descriptio: Hammonis nemus, effigies, responsa Alexandro data: 32. Reversus Alexandriam extruit: praefectos Aegypto imponit: mors Hectoris & Andromachi: Samaritanorum poena. Legati Graecorum audiuntur: Persae & Spartani Creta ejiciuntur. 34. Darius Babylone copias movet: earum apparatus: iter & castrametatio ad Arbela.

36. Alexander Euphratem ponte, Tigrim vado transit: militum pavor ob eclipsim lunae, Aegyptiorum responso discutitur: 41. Uxor Darii moritur: Alexandri luctus: Darii moeror & zelotypia: nova hujus legatio de pace; quam suadet Parmenio, & ab Alexandro increpatur: 46. Aciei Persicae descriptio & numerus, Macedonum subitus pavor: Alexandri anxietas: Consilium Parmenionis. 50. Utriusque exercitus sollicitudo: Alexandri somnus in multam lucem. Ut aciem disposuerit, & milites allocutus sit. Darii ad suos oratio: 56. Pugna committitur: Barbari Macedonum

2.

Ætat.
26.
Reg. 6.

Ante CHRIST.	Urbis cond.		Olymp.	Ætati Alex.
		impedimenta capiunt: falcati currus ferme irriti: utriusque Regis periculum: Darii fuga, tum Mazæi. Alexander Darium frustra persecutus in reditu periclitatur. Mortuorum ab utraque parte numerus.		
		<i>LIBER QUINTUS.</i>		
		Ex Arbelis Darius in Mediam fugit: Alexander Babylonem contendit, quam Mazæus tradit. 4. Urbis, arcis, pontis, hortorum Semiramidis descriptio. 6. Supplementa Alexandro adducta: variis præfecturæ datæ: mutata in disciplina militari. 8. Suza cum thesauris recepta: Uxiani domiti. 12. Alexander Pylis Persicis frustra tentatis per aliud iter, Persidem ingreditur. 17. Persepolim tendenti captivi Græci occurrunt: horum deliberatio de reditu in patriam. Persepolis diripitur: Persagada deduntur.		
330.	424.	Expediit in Mardos Persidis: regia Persarum incenditur. 24. Darius suos ad constantiam hortatur: Bessi & Nabarzanis conjuratio, quam Patron Græcorum dux aperit. 31. Proditorum artes: Darii desperatio. Conjicitur in vincula, & abducitur. 34. His auditis insequitur Alexander, & multorum indicibus subinde edoctus, tandem parricidas assequitur.		
		Darius ab his vulneratus, ac semianimis reperitur, & ante Alexandri adventum moritur.	3.	Ætat. 27. Reg. 7. Imp. 1.
		<i>LIBER SEXTUS.</i>		
		Agidis Spartanorum regis bellum adversus Macedonas: Antipatri Macedoniae præfecti prudentia: pugna ad Megalopolim: Agis vulneratur: post longum ac cruentum prælium Lacones pelluntur: Agidis mors heroica: victoriæ fructus. 4. Alexander in voluptates declinat: Oxathrem inter corporis custodes adsciscit. De Parthia, Scythis, Tanai. Macedones patriam cogitant: Regis oratione deterrentur.		
329.	425.	7. Iter in Hyrcaniam: annis Zioberis miracula: Nabarzanes in fidem accipitur. Caspii maris vicinarumque regionum descriptio: Artabazus cum Græcis militibus occurrens benigne accipitur: Græcorum legati deduntur. Mardi Hyrcaniæ populi domantur. Bucephalus ab his captus restituitur. Amazonum Regina Alexandrum adit. 14. Denuo in voluptates peregrinas se effundit.		
		16. In Bactrianam movens ad Satibarzanis defectionem comprimendam divertit in Arios. Rupis obsidendæ descriptio: tum expugnatio: nova supplementa. 19. Insidiæ in		Ætat. 28. Reg. 8. Imp. 2.
		Re-		

Ante
CHRIST.Urbis
cond.

Regem detestatur apud Drangas. Philotas delatum ad se indicium a Cebalino suppressit: fit reus: purgat se, & veniam in speciem impetrat. 23. Consilium a Rege cum amicis habitum de Philota: comprehenditur, conjicitur in vincula, accusatur a Rege apud milites: causam dicit: tormentis victus crimen fatetur, an fingit? cum reliquis conjurationis reis occiditur.

Olymp.

Anni
Alex.*LIBER SEPTIMUS.*

Macedonum in Philotam & Parmenionem miseratio: Alexandri Lyncistæ supplicium: Amyntas cum fratribus conjurationis postulatus purgat se, & veniam impetrat. 6. Polydamas Regis mandata in Mediam defert ad Cleandrum: quibus ille acceptis Parmenionem trucidat: hujus elogium. 9. Alexander ad Evergetas venit: copias in Satibarzanem mittit: Arachosios subigit: Parapamisadas ingreditur magno labore ac periculo. 12. Caucasus montis descriptio; Alexandria ad Caucasum. Bessi ferocia: salubre Cobaris consilium spernit: in Sogdianam fugit.

328.

416.

Alexander Bactrianam petit. 16. Bactrianæ descriptio. 17. Erigyus Satibarzanem occidit. Iter Alexandri in Sogdianam: magna aquarum penuria. 20. Bessus a Spitamene proditus: Branchidarum excidium. 23. Alexander vulneratur: ad Maracanda legationem Scytharum primum excipit. Spitamenes & Catenes deficiunt: Alexander modo ex vulnere periclitatur: Alexandriam ad Tanaim condit. 28. Tanais & Scythiæ descriptio: Alexandri superstitio & anxietas: Clades in Sogdianis accepta. 32. Novi Scytharum legati: eorum oratio: Alexandri responsum.

34. Transmisso Tanai Scythas profligat: secuta victoria. 37. Polytimetus Sogdianæ fluvius. Sogdianorum captivorum magnanimitas: Bessi supplicium: nova supplementa: fons prope Oxum flumen repertus: urbes in Bactriana conditæ. 39. Arimazis petra obsidetur ac deditione capitur.

LIBER OCTAVUS.

Varia in defectores certamina: Scytharum legationes & postulata: periculosa Alexandri venatio. 3. Cliti cædes in convivio: Alexandri poenitentia. 9. Iter ad Xenippa: Sysimithris petra in Nauris, ejusque deditio. Philippi adolescentis præclara mors. 12. Spitamenes ab uxore necatus: Dahæ se se dedunt: Satrapæ variis provinciis mutati.

327.

427.

14. Gravis tempestas apud Gabaza. Alexandri nuptiæ cum

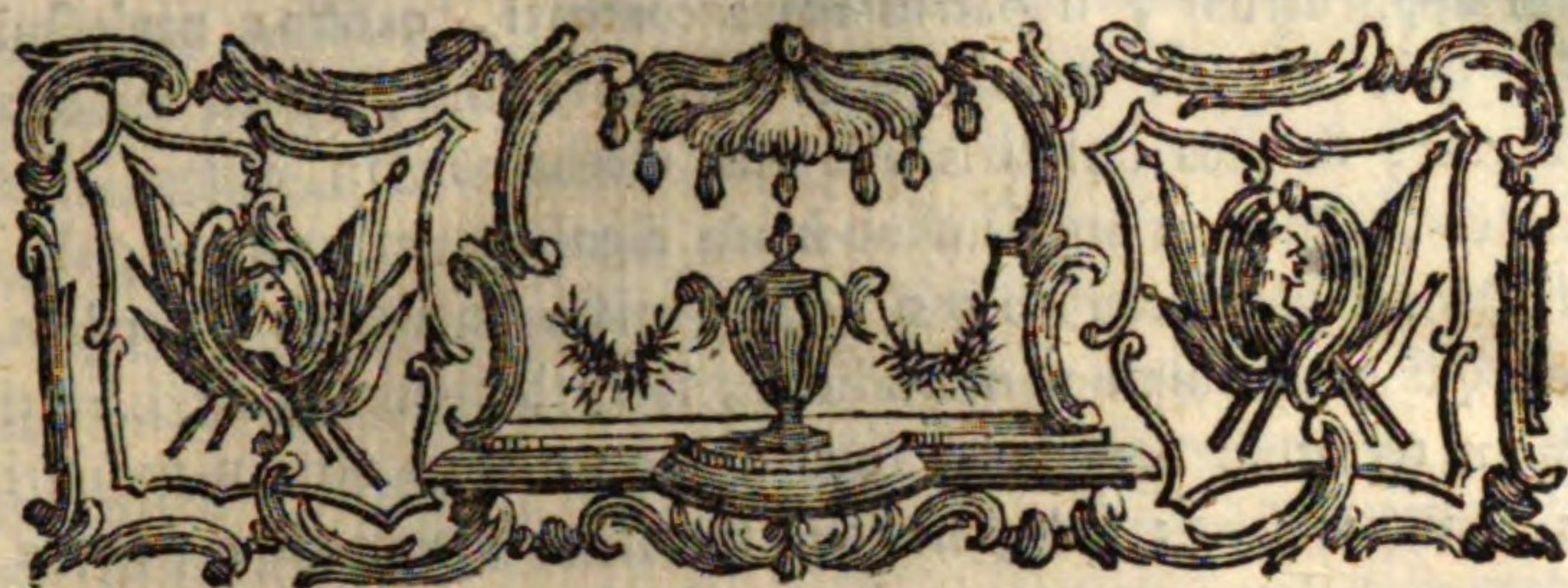
Ro-

Ætat.
29.
Reg. 9.
Imp. 3.

Ante CHRIST.	Urbis cond.	Roxana . 17. Apparatus ad bellum Indicum. Alexander di- vinos sibi honores expetit: Macedones repugnant. Callis- thenis oratio . 21. Hermolai conjuratio ut detecta sit: ejus oratio in Alexandrum: Regis responsio: conjuratorum sup- plicium . 28. Indiæ descriptio: ejus flumina: rubrum mare: mores Indorum: Regum luxuria: Indici Philosophi: men- sium & anni apud illos ratio . 32. Nysa deditione capitur: Macedonum bacchatio in monte Mero . Variæ inde urbes captæ: Alexandri vulnus ad Mazagas Assacami regiam . 36. Aornos petra describitur: quomodo Indis deserentibus capta sit . 39. Indus trajicitur ab Alexandro . Omphis Taxilorum rex amicus occurrit: munera ultro citroque data . 42. Iter ad Hydaspem: Pori copiæ: levia utrimque certamina: Alexandri stratagema: procellæ oppor- tuna occasio ad trajiciendum Hydaspem: 45. pugna præ- ludium: Pori acies: Macedonum in eam incursus: Indorum perturbatio & fuga. Macedonum terror ab Elephantis, quos deinde vulneribus irritatos fugant, Porus egregia edita pugna fugit: insequentem Alexandrum Bucephalus moriens destituit: tandem Porus capitur: Regium illius responsum: Alexandri in eum humanitas.	Olymp.	Anni Alex.
326.	428.	Duabus urbibus ad Hydaspem conditis, Alexander ad interiora Indiæ pergit. Acesinem & Hyarotim trajicit. Sopithis regnum: Gen- tis mores: regis deditio voluntaria: canum mira vis. 5. Macedones Hypasim fluvium trajicere recusant: Alexandri ad eos oratio irrita: Cæni responsio. Rex posito expedi- tionis suæ monumento, ad Acesinem revertitur. Per Hydaspem in Acesinem descendit: ad confluentes periclitatur: in Mallos & Dracas pervenit. In urbem Oxi- dracarum solus ex muro desilit, ac tamen non occiditur. Magno vitæ periculo defunctus per Indum devehitur in Sa- bracas, Musicanos, Præstos, Oxicanis & Sabi regna. Ptole- mæi vulnus ex venenato gladio, ejusque curatio prodigiosa. Pervenitur in Pataliam insulam: inde Oceanum versus progressos maris æstus occupat semel atque iterum. Tan- dem Oceanum subit: Pataliam revertitur: urbes & portus condit. Classen Nearchi & Onesicrito tradit per Ocea- num deducendam ad Euphratem, ipse terrestri itinere per Arabitas, Gedrosios & Oritas proficiscitur.	Olymp. CXIII. 2.	Ætat. 30. Regni 10. Imp. 4.
325.	429.	Magnis incommodis in Carmaniam pervenit: Bacchi triumphum imitatur.	3.	Ætat. 31. Regni 11. Imp. 5.

		XXXI	
Ante CHRIST.	Urbis cond.	LIBER DECIMUS.	Olymp. Anni Alex.
		Prætores a provincialibus accusatos in vincula conjicit. Nearchum & Onesicritum reversos, ad continuandam navigationem remittit: classem ædificari jubet ad Africam & Europam reliquam subigendam. Orsines Satrapa Bagoæ calumniis circumventus perit Zopirionis clades apud Ge- tas: Harpali fuga in Græciam, & exitus. Seniores milites dimissi: reliqui missionem seditiose postulant: Alexandri ad eos oratio, & constantia in plectendis rebellibus: Persas milites & corporis custodes adsciscit. Macedonum pœniten- tiâ mitigatus, cum iis redit in gratiam: tum veteranos in patriam remittit Cratæro duce. Iter Alexandri in Me- diam: mors Hephæstionis, & immoderatus ex eâ luctus regis immensique exequiarum sumptus. Cossæos domat.	4. Ætat. 32. Regni 12. Imp.6.
		Contemptis Chaldæorum monitis Babylonem ingressus legationes ferme omnium gentium audit. Per Euphratem in Arabizæ fines navigat: inde Babylonem adversis ominibus revertitur.	CXIV. Ætat. 33. Regni 13. Imp.7.
323.	431.	Ex longâ comessatione in morbum incidit, & intra sex- tum diem moritur. Ingens Macedonum ac Persarum luctus, tum formido. Sisycambis voluntaria ex inedia moritur. Ale- xandri virtutes, vitia, & felicitas: procerum deliberatio de successore deligendo. Aridæus auctore Meleagro Rex sa- lutatur, & Philippi nomen accipit: exortæ inde turbæ: ficta Meleagri & Perdiccæ reconciliatio: mors Meleagri volun- taria: divisio imperii inter principes. Alexander sepelitur & in Ægyptum defertur. Sparsus de veneno per Antipa- trum ei propinato rumor.	

1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900	1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900	1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900	1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900
		1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900	

J. FREINSHEMII
SUPPLEMENTORUM
IN Q. CURTIUM
LIBER PRIMUS.

ALEXANDRI, qui ademptum Persis imperium in Græciam intulit, vitam atque res gestas plurimi Græcorum memoraverunt: ex quibus plerosque operum suorum spectatores, quosdam etiam socios atque ministros habuit: nonnullos, ut erat avidus mansuræ post mortem gloriæ, ad hoc ipsum evocavit, ut res suas traderent posteritati. Ceterum præter ipsam rerum magnitudinem, innata genti fabularum cupido effecit, ut eorum complures monstris quam vero similia proderent; fide autem dignissimi videntur Ptolemæus, qui postea regnavit, & Aristobulus. Etenim extincto jam Alexandro sua edentibus metus & assentationis causæ decesserant, quibus fere narrandarum rerum veritas corrumpi solet; nam Ptolemæum etiam regii nominis dignitatem mendaci historia polluere voluisse, quis crederet? Uterque autem quum multis ad res Alexandri pertinentibus negotiis non interfuerint modo, verum etiam præfuerint; verissima præ aliis tradere potuisse liquet. Quoties igitur consentiunt, ceteris antehabuius: ubi in diversum abeunt, ex copia rerum ea potissimum secrevimus, quæ diligenter inter se composita proxime ad rerum gestarum fidem videbantur accedere. Quod etiam post ætatem Alexandri alios Græcorum sequutos video, quibus aliqua veri cura fuit; & nuper ex Sicilia Diodorum. Nam qui ex Romanis animum ad hi-

Justin. 12, 6, 17.

Arrian. in præfat.

Quem maxime sequi videtur Curtius.

Q. Curtii.

A

sto-

Diodor. 17, 1.
Vellei. 1, 6, 6.
Oros. 3, 12.
Arrian. 2, 1, 34.
Pausan. lib. 1.
Jul. Cæsar.

Curt. 7, 1.

Lucian. dial.
mort. Silius lib.
13. Victor. in
Galerio. Dio
Chrysost. orat.
4. Sidon. carm.
2. & 9.
Plut. c. 2. Ju-
stin. 11, 11, &
12, 16.
Solin. c. 14.
E'υσέβ. λέγω α.
Antonin. Otto.
Frising. 2, 25.
Cedrenus.
Glycas.

Justin. 11, 11, 4.

storiâ applicuerunt, ii patriis rebus contenti, externa neglectui ha-
buere: quia victoris populi gesta componentibus, neque majestas re-
rum deerat; & plus utilitatis allatura videbantur in eadem republica
degentibus. Quorum studium ut laude dignissimum arbitror; sic extra
reprehensionem fore confido, si nostris etiam hominibus ostendam eum
regem, qui unus omnium mortalium, intra brevissimum ævi spatium,
plurimum terrarum occupavit: quo apparet, NON FORTE neque teme-
re res humanas ferri; sed plerunque fortunam pro moribus; neque diu-
turnam esse felicitatem, quæ virtute destituatur. Igitur Alexandrum
omnibus ingenii fortunæque dotibus abunde auctum ornatumque fuis-
se comperio, quibus fatalem tantæ potentiæ virum oportebat in-
strui. Genus ab Hercule repetebant Macedonum reges; Olympias Ale-
xandri mater initia suæ gentis ad Achillem referebat. Puero neque in-
citamenta exemplaue gloriæ; neque virtutis magister aut exercitatio
deerant: quippe Philippus pater continuis bellis contemptam ante Ma-
cedonum gentem extulit, & coacta in ordinem Græcia, cunctis for-
midabilem fecit. Denique non solum operum post se gestorum funda-
menta posuit; verum etiam quum decederet, Persico bello intentus,
delectus habuerat, commeatus, pecuniam, exercitum paraverat; &
Parmenionis opera jam Asiam aperuerat. Sed in eo rerum momento
subductus est, ut & maxima gerendi belli subsidia filio, & plenam ge-
sti gloriâ relinqueret: quadam fortunæ industria, quam unus hic per-
petuo obsequentem sibi habuit. Cujus admiratione non postea modo,
sed statim ab initio dubitatum est, rectiusne foret, non per Æacidas
aut Herculem, sed ab ipso protinus Jove, tanto homini divinæ stir-
pis originem asserere. Ipse quidem, quum Hammonem Libycum adi-
ret, ejus filium se appellari voluit, ut postea trademus. Ceterum dra-
conem in cubili matris ejus visum, quem Jupiter induerit, eoque geni-
tum fuisse Alexandrum, multi crediderunt: insomniis etiam, vatum-
que responsis fidem generis factam: & quum Philippus Delphos scisci-
tatum misisset, oraculo monitum, ut Hammonem inprimis revereretur.
Nec desunt qui fabulosum id quidem, non tamen adulterium matris
falso jactatum asserant. Quippe pulsum Ægypti regno Nectanebum,
non, ut vulgo arbitrantur, in Æthiopas concessisse; sed quum ad-
versus vim Persicam in Philippo maxime præsidium speraret, in Ma-
cedoniam vectum, magicis prestigiis illusisse Olympiadi, thorumque
hospitis temeravisse. Suspectam quidem exinde Philippo, neque aliam
tam intimam divortii, quod inter eos sequutum est, causam, pro com-
perto postea fuisse. Etiam quo die Philippus Cleopatram domum de-
duxerat, Attalum sponsæ avunculum, Alexandro natalium dedecus
exprobrare ausum, ipso quoque rege ex sese genitum negante: deni-
que de Olympiadis adulterio non in nostro solum orbe, sed apud de-
votas

*viſtas quoque nationes, pertinacem rumorem obtinuiſſe. Verum velan-
 da ignominie repetitum ex antiquis fabulis de dracone commentum:
 idem enim olim de Ariſtomene Meſſenios, de Ariſtodama Sycionios ja-
 ctaviſſe. Sane apud majores nostros de Scipione, qui Carthaginem
 prior afflixit, eadem ferme fama fuit: ſimilisque divinitatis opinionem
 Romani modo principis ortus habuit: nam de conditore Urbis Romu-
 lo quid attinet dicere; quum nulla gens tam vilis reperiatur, quæ ſui
 generis auctorem non faciat deum, aut deo editum? Ceterum Neſta-
 nebi fuga temporibus hiſce non congruit: ſexennis enim jam erat Ale-
 xander, quum ille ab Ocho victus, avitiſ opibus excideret. Nec ideo
 minus vanum eſt, quod de Jove fertur. Ipaſa quidem Olympias dempto
 poſt mariti necem metu, aſſeverationem filii Jove ſe genitum credi
 volentis irriſiſſe dicitur, miſſaque epiſtola petiviſſe, *ne ſe nihil tale
 commeritam, odiis Junonis obſectare pergeret.* Antea enim ipſa maxime
 fabulam confirmariſſe creditur; proficiſcentemque in Aſiam Alexan-
 drum monuiſſe, *ut memor originis digna tanto genitore capereſſet.* Ve-
 rum tamen oſtentis deum, variisque præſagiis inter conceptum edi-
 tumque partum, ſignificatum fuiſſe, quantus homo nasceretur, con-
 ſenſu traditur. Obſignatam Olympiadis alvum annulo, cujus ſcul-
 ptura leonem præferret, per quietem Philippus vidit. Cujus rei me-
 moriam ſervavit Alexandria, quam in Ægypto conditam, aliquamdiu
 Leontopolim appellavere. Nam de Alexandri magnanimitate & ro-
 bore ſomnium illud interpretatus erat Ariſtander peritiſſimus vatum,
 qui poſtea comes ei hæſit, ſacriſque ejus præfuit. Qua autem nocte
 Olympias peperit, maximi per Aſiam nominis templum Ephesiæ Dia-
 næ ignis hauſit. Intulerat eum cujuſdam hominis perdiri furor; qui
 comprehenſus tortuſque, non alia mente id commiſiſſe faſſus eſt,
 quam ut magno aliquo facinore memoriam ſui diuturnam efficeret.
 Ergo tam foedi exempli cladem non iſtius tantum ædis damno æſti-
 mavere Magi, qui tum Ephesi degebant; verum pro majoris ruinæ
 præſagio habentes, totam urbem mœſtis implevere clamoribus: *exor-
 tam alicubi facem, cujus incendio, ſimilem ob cauſam, totus olim
 Oriens conflagraturus eſſet.* Forte per idem tempus Poridæam Athe-
 nienſium coloniam Philippus ſubegerat; quum & Olympia quadrigis
 ſe viciffe cognovit: & a Parmenione, quem in Illyrios miſerat, ma-
 joris momenti nunciuſ venit, *fuſis ingenti prælio barbaris, Macedo-
 nas proſpere pugnaviſſe.* Exultanti tam lato ubique votorum exitu
 etiam de Olympiadis partu renunciatum eſt: nec dubitavere vates,
invictum fore, qui inter tot victoriarum palmas nasceretur. Ferunt
 tot ſimul proſperarum rerum cumulo attonitum regem, & invidiam
 deum veritum, oraviſſe Nemegin, *ut hoc fortune obſequium, modi-
 ca aliqua calamitate ulciſci contenta foret.* Proditum etiam eſt me-*

Texeira Hiſt.
 Pers. 1, 22.

Liv. 26, 19, 6.
 Siliuſ lib. 9.
 Agell. 7, 1. Va-
 ler. Max. 1, 2, 2.
 Quintil. 2, 4.
 Sueton. Auguſt.
 c. 94. Liviuſ in
 præfat.

Plut. cap. 3.

Agell. 13, 4.
 Solin. c. 14.
 Plut. cap. 3.

Plutar. c. 2.
 Ephoruſ apud
 Tertullian. de
 anima cap. 46.
 Stephan. v.
 A'λεξάνδρεια.
 Euaſt. ad Pe-
 rieget. 254.
 Plutarch. c. 4.
 Cicero de di-
 vin. 1, 23. & de
 nat. deor. 2, 27.
 Soli. c. 43. Val.
 Mal. 8, 14. Zo-
 naras. Hieron.
 adverſ. Helvi-
 dium.

Plutarch. c. 4.

Justin. 12, 16, 6.

Plut. conſol. ad
 Apollo. c. 9. &
 apophth. cap. 9.

* Mela 2, 3.
Serv. ad Virg.
Georg. 4, 278.
Antonin.

* Ο'λυμπ. ἀνα-
γραφῇ.
Bunting Chron.
Jac. Cappel. in
hist. sacra & ex
Plutarch. c. 4.
Demosth. de
corona. Agel.
17, 21. Histor.
Misc. 2, 4.

CAP. II.

Agellius 9, 3.

Curt. 3, 13.

Justin. 12, 6; 10.
Arrian. 4, 2, 12.
Curt. 8, 8.

Eume. Paneg.
Constantini c.
17. Ælian. hist.
var. 12, 14.
Arrian. 7, 5, 18.
Solin. c. 14.

moriæ, in oppido * Pella, duas aquilas in culmine domus, ubi puerum enixa erat regina, tota die persedissee: gemini per Europam Asiamque imperii augurium id fuisse, POST eventum facile interpretati sunt. Terram quoque tum movisse, magnamque tonitruorum fulminumque vim erupisse calo, auctores habeo. Natus est * autem, ut accuratiores tradunt, incipiente Olympiade sexta supra centesimam, prætor Athenis Elpine, A. D. XII. Kal. Sextil. quem tum mensem Macedones *Loum* vocabant: quo tempore pop. Rom. quadringentesimum fere annum agens, vicinorum bellis exercebatur, & subjugando terrarum orbi quotidianis incrementis præludebat.

AT Philippus auctus filio, de quo propter oblata tot omina spem amplissimam conceperat, in educationem curamque ejus omnes cogitationes convertit. Quippe vir prudens & amans patriæ, NIHIL molitionibus suis profectum facile sentiebat, si rebus undique motis, hominem imperitum aut segnem Macedoniæ post se relinqueret: suam quoque gloriam haud durabilem futuram, si maximarum rerum instrumenta, quæ tanta industria parabat, successoris inertia corrupisset. Leguntur inter epistolas ejus, venustatis & prudentiæ plenas, literæ, quas tum ad Aristotelem, qui cum Platone exercebatur, Athenas misit, in hunc fere modum scriptæ. *Philippus Aristoteli salutem dicit. Certiorem te facio, filium mihi genitum esse. Nec perinde diis gratiam habeo, quod omnino natus est, quam quod te florente nasci illum contigit; a quo educatum institutumque neque nobis indignum spero evasurum, neque successioni tantarum rerum imparem. Satiùs enim existimo carere liberis, quam opprobria majorum suorum tollentem, in pœnam genuisse. Neque fefellit eum opinio: quippe puer Aristotele doctore diu usus, ad res in ea ætate gerendas insigne præsidium sibi comparavit. Sed hæc postea acciderunt. Interim constituti sunt infanti nutritores atque pædagogi, Laonidas Olympiadis propinquus, & Lysimachus Acarnan. Philippus nationis ejusdem adjectus, qui valetudinem pueri regeret: Hellenicæ (Dropidis erat filia, ex illustrioribus Macedonum feminis) corporis & morum recta temperie probatæ, nutricis munus demandatum est. Hac cura paucos intra annos effectum est, ut jam tum polliceri videretur eum regem, quem postmodum exhibuit: nam & in puerilibus membris indomitus eminebat vigor; & eximiae indolis argumenta ætatem longe prævenerant. Excellens nativa & genuina venustate corporis, cultum aspernabatur; ANXIAM formæ curam feminis convenire dictitans, quæ nulla alia dote æque commendarentur: si virtutis potiri contigisset, satis se speciosum fore. Fuit autem quum adolevisset, justa membrorum proportionem conspicuus, artibus robustis, probeque compactis: vi tamen, quam specie validior; quip-*

quippe corporis ejus habitus intra proceritatem stetit. Cutem habuit candidam, nisi quod in malis, itemque pectore, grato rubore suffundebatur: capillum flavum, leniter intortum: nasum aquilinum: oculos varios; nam lævus glaucus fuisse traditur, altero nigerri-
mo. Inerat autem ipsis occulta quædam vis, ut sine veneratione atque horrore quodam intuentium non aspiceretur. Pernicitate pedum admirabili fuit; quam ut magnæ in expeditionibus utilitatis, etiam rex non omisit exercere, sæpeque cum velocissimis suorum cursu certare visus est: patientia laboris supra fidem eximia, qua sæpe una, difficillimis temporibus, sibi exercitibusque suis salutem peperit. Exercitationibus crebris, & calidissima corporis temperie, adeo quidquid vitiosi humoris sub cutē colligi solet, expugnavit, ut suavem ex ore membrisque exhalaret odorem, eoque etiam tunicas quibus uteretur impleret: ob easdem causas, ut quidam putant, ad vinum iramque proclivior. Visuntur adhuc imagines ejus statuæque, summorum artificum opera. Ne enim vulgarium sculptorum pictorumve temeritate oris sui honor obsolesceret, studiose cavit; *pœnam* comminatus, *si quis injussu suo conaretur*. Ergo abundante tum artificum copia, volentem unus Apelles pinxit, sculpsit Pyrgoteles, Lysippus & Polycletus ære duxerunt. *Citatiorem gressum Leonida vitium fuisse*, * ferunt; *ex ipsius consuetudine id habuisse Alexandro: quod postea, quum enixe vellet, corrigere non potuerit*. Equidem EDUCATIONI plurimum tribui debere non infiteor; ceterum hoc quidem naturæ potius adolescentis, quam assuetudini deuto: etenim in homine velocissimæ mentis, necessum erat, ut ardorem animi, corporis etiam motus sequeretur. Quem adeo non in vitio posuere successores ipsius, ut etiam studiose æmularentur; simul depressiore in lævum collo, obtutum ejus vibrantem, & elatiorem vocem imitati; quum animum non exprimerent: quippe plurimorum ex illis longa vita vix quidquam habuit dignum, quod cum hujus pueritia compararetur. Neque enim quidquam aut loquebatur, aut agebat humile; sed dictis factisque par fortunæ suæ, vel etiam supra erat. Nam quum esset laudis avidissimus, non undecumque eam affectabat, sed optimis quibusque comparari gauderet: INGLORIAM ex vilibus palmam intelligens, tantoque illustriorem victoriam, quanto quos vicisset pluri haberentur. Ergo dicentibus, *quoniam cursu plurimum valeret: debere profiteri nomen suum inter eos qui Olympicis ludis certaturi essent, cognominis sibi regis exemplo; magnam ea re per Graciam sibi famam comparaturum: facerem*, inquit, *si reges haberem adversarios*. Quoties aut præclara aliqua pugna Philippus vicerat, aut oppidum opulentum in potestatem redegerat; lætantibus aliis, ipse haud obscure indolescebat: exceptaque vox est querentis inter æquales *nihil reliqui facturum patrem sibi ipsis*.

Solin. c. 14.
Plutarch. c. 5.

Tzetzes.
Glycas
Ælian. hist. var.
12, 14.
Plutarc. de adul. & amici
discrim. c. 29. &
de animi tranquill. cap. 20.
Arrian. 7, 5, 18.

Plut. Sympos.
1. 6.

Apulei. 1. Florid.

Horat. epist. 2, 1.
Himerius apud
Phot. Plin. 7, 37,
6, 35, 10, 25, 37,
1, 7. Cicer. epist.
fam. 5, 12.
* Hieron. ad
Lætam. Hincm.
epist. 3, 1.
Plut. Pyrrho c.
14. & Alex. c. 5.
& de fort. 2, 5.
& Pomp. c. 2.
Tzetzes Chil. 8,
200. & 11, 368.
Victor. in Ca-
racalla. Hist.
Misc. 10, 23.

Plutarc. c. 6. &
de fort. Alex. 1,
13. & Apophth.
c. 36.

Herodot. 5, 22.

Plut. c. 6. & a-
pophth. c. 36.
Gregoras lib. 9.

*ipsisque, quum adolevissent: quippe deperiturum gloriæ verebatur, quidquid accessisset opibus: nec tam harum possessione quam istius cupidine movebatur. Somni natura parcissimus, etiam arte vigilantiam adjuvabat: si quid occurrisset, quod seria meditatione dignum videretur; comprehensa pila argentea, brachium extra lectum porrigebat, ut in subjectam pelvim illapsa, excitato sonitu, torporem in somnum deficientis disenteret. Deos ab ineunte ætate magnifice coluit. Sacro quodam ita liberaliter thura flammis intulit, ut Leonidas vir severus & parcus, profusionem istam non ferens, exclamaret; *sic adolebis, quum regiones subegeris, ubi hæc nascuntur*. Cujus vocis memor, quum postea thuriferam Arabiam pacaret, multa odorum talenta misit Leonidæ, cum mandatis; *ne posthac in deorum honoribus adstrictior esse vellet, quos intelligeret dona hilariter oblata tam larga manu rependere*. Animi sublimis & magna conaturi documenta mature dedit. Persis ea tempestate Artaxerxes cognomento Ochus præerat. Eum Artabazus & Menapis satrapæ, Memnonque Rhodius, egregius dux, bello laccessiverant; sed potentia regis oppressi, deserta Asia ad Philippum profugerant. His tum Alexander septenni minor mire delectabatur; crebroque de rebus Persicis interrogabat, nihil quidem puerile & sordidum, sed *quibus maxime firmamenti opes regiæ niterentur? quis armorum usus, quæ audacia viris; quanta equis pernicitas esset? quot dierum itinere Macedonia distaret Susis? quæ regi morum via, quæque exercitatio corporis, atque opinio virtutis foret?* Postea, quum deprecante fratre Memnonis Mentore, cujus sororem in matrimonio Artabazus habebat, cum exulibus in gratiam rediisset Ochus, eosque a Philippo repeteret, Alexander legatos eximiæ in tantilla ætate indolis admiratione ita perculit, ut unus eorum in hæc verba prorumperet: *Hic quidem puer magnus est Rex; noster vero, dives*. Hæc autem quum merito quidem naturæ suæ debere videretur, haud minus institutioni debuit. Nam pater satis gnarus, quantum Epaminondæ commercium sibi profuisset, quantoque plura eloquentia, quam vi confecisset; summa cura incubuerat, ut a tenera statim ætate liberalium artium studiis probe imbueretur. Igitur Aristotelem, magni nominis philosophum, ingentibus præmiis evocatum perpulit, ut etiam prima literarum elementa puero traderet. Nec abnuvit vir doctissimus, quum intelligeret, quantum esset a principio recte instrui multis imperaturum; FRUSTRAQUE contemni pro parvis sine quibus ad majora profectus non esset. Variis deinde magistris, ut alius alia arte excellebat, usus, non modo mentem egregiis implevit disciplinis; verum etiam corpus omnis generis exercitationibus, ad usum bellorum, & patientiam laboris edomuit: ne tum quidem vacuus, quum otiosi videretur: quippe pila, vel saltatione virili, non*

Marcellin. 16, 6.

Plut. c. 44. apophth. c. 37.
Plin. 12, 14, 17.

Diodor. 16, 53.
Curt. 6, 10.

Plutarch. cap. 7.

Diodor. 16, 53.

Plutarch. de fort. Alex. 2, 24.

Diod. 16, 96.

Quintil. 1, 1, 20.
Hieronym. ad Lætam.
Erasmus lib. 2. de ratione concion.

Dexippus apud Cedrenum.
Plutarch. c. 70.
Athenæus 1, 15.
& 19. Dio orat. 2.

non tam laxabat animum, quam seriis obsequiis membra præparabat.

Suidas v.
Ορχηστis.

CAP. III.

POSTQUAM deinde ætas & ingenium paulisper adolevit, jamque severioribus studiis idoneus visus est, revocatum, qui tum apud Mitylenæos agebat, Aristotelem continuo secum habuit; donec post mortem patris rerum potitus, in Asiam transjiceret. Quo temporis spatium quidquid a tanto præceptore tradi potuit, perdidicit. Cognoscendæ rerum naturæ tanto avidius incubuit, quanto pertinaciori spe imperium universi orbis præceperat. Cujus indagacionem postea quoque adjuvit, plane regio & animo, & sumptu. Aristoteli, quo naturas animalium certius atque perspectius commentari posset, tota Asia Græciaque parere jussit, quotquot venatu, aucupio, piscatuve vitam tolerabant, aut aliquam in ejusmodi negotiis peritiam assequuti fuerant. Constat in ejus operis impensas octingenta talenta philosophum accepisse. Adeo autem cognitionem illam dilexit, ut in eam sumptum faceret, curamque impenderet, cujus fructum visurus non erat. Post centum annos capti sunt cervi cum torquibus aureis, quos addiderat, ut vel posteri cognoscerent, quanta fides habenda foret iis, quæ de istorum animalium longævitate ferebantur. Sublimioribus quoque disciplinis, quas *acroamaticas* appellant, eruditum fuisse, ipsius testatur epistola, qua queritur Aristotelem *dignitatem earum evulgatis præceptis profanasse*. Et ille excusavit; rescribens, ita libros illos esse editos, ut haberi possint pro ineditis: nec enim quemquam sententiam ipsorum magnopere percepturum esse, nisi quæ iis continerentur, jam antea didicisset. Idem, quum Rhetorica ab eo exigeret, sollicite vetuit, ne aliorum etiam in manus pervenire pateretur. NEQUE enim minus honestis artibus, quam potentia ceteros præstare cupiebat: indignabaturque communicari laudem illam cum humillimis. Medicinæ quoque studio imbutum ab Aristotele filio medici, ex gente Asclepiadarum, fidem ipsius epistolæ faciunt. Eam autem philosophiæ partem, quæ sibi aliisque probe imperare docet, ita coluit, ut magnanimitate, prudentia, temperantia, fortitudine, quam armis & opibus instructior, tantam imperii Persici molem subruere aggressus censeatur. Ipse quidem prædicavit, non minus se debere Aristoteli, quam Philippo: *hujus enim munus fuisse, quod viveret; illius, quod honeste viveret*. Ingenium tamen ardens ambitione, nimia honoris gloriæque prædicatione, quam inter genera bonorum referendam esse Aristoteles sciverat, elatum fuisse, ut non modo imperii prorogandi gratia bella ex bellis sereret, verum etiam deus haberi vellet, quidam non immerito credidere. Ceterum non solum imperante Alexandro exitio honore, maximisque muneribus affectus est Aristoteles; sed & vivo adhuc Philippo ingens institutionis suæ pretium tulerat:

Laërt. in Aristot.
Ο'λυμπ.
ἀναγχαφῆ.
Dionys.
περί Διμότη-
δεύσε.

Plin. 8, 16, 5.

Athenæus 9, 13.

Plin. 8, 22, 15.

Plut. c. 12. Agell. 20, 4. Zonaras.

Aristot. cap. 1. Rhetor. de Alex.

Plutarch. cap. 13.
Laërt. in Aristot.

Plutarch. c. 13.

Ethic. 4. 7.

Zamos. analect. antiquit. Daciæ cap. 11. Ælian. hist. var. 12, 54.

im-

Tzetzes Chil. 7,
140. Dio Chrys.
orat. 2, f.
Laërt. in Ari-
stot.
Plin. 7, 29, 3.
Val. Max. 5, 6, 5.
ext. Plut. c. 31.
advers. Colo-
tem.

Plutarch. ad-
vers. Colotem.
c. 50. Laërtius.

Plutarch. a-
poph. cap. 33.

Casaub. in A-
thenæum 14, 22.
Proleg. not. in
Curt. cap. 4. v.
Alexandri.

Melanch. in
Chron. Ælian.
hist. var. 12, 54.
Rutgersius var.
lect. 1, 6.

Plut. c. 13. & 94.
Plut. de profect.
virt. sent. c. 10.
& de laude sui.
cap. 19.

Plutarch. c. 126.

Curt. 10, 28.

Plut. Pericle
cap. 2.
Gregoras lib. 9.

Ælianus hi-
stor. var. 3, 32.

impetrato, ut in ipsius gratiam patria instauraretur. Olynthios Phil-
lippus acerrimos hostes expertus fuerat; nam vicini Macedoniae, & po-
tentia hætenus haud impares, ægerrime tulerant, sub rege bellicoso
vafroque regni opes crescere, accolis perniciem aut servitium allatu-
ras. Ergo quo infensioribus animis certatum est, eo asperior victoria
fuit: urbem captam direptamque solo æquavit Philippus: cives venie-
re: in reliqua etiam ditionis eorum oppida sævitum est. Inter quæ
Stagiram, unde Aristoteles genus ducebat, par calamitas obruerat.
Eam tum regis permissu atque opibus ex integro condidit: restitutæ-
que leges tulit, quibus postmodum usa est. Ita quam stantem floren-
temque tot fortium virorum manus ab excidio prohibere non potue-
rant: eam incensam atque dirutam unius civis excitavit ingenium.
Quanti autem Aristotelem fecerit Philippus, hinc etiam æstimari pot-
est, quod sæpe filium monuit, ut sub tam idoneo magistro sapien-
tiæ gnavam operam daret; ne mox multa committeret, qualium cau-
sa ipse pudore & poenitentia angeretur. Igitur postea quoque maxi-
mis rebus intentus Alexander, non omisit magistrum venerari; cre-
broque per literas compellavit hominem, nec disciplinarum modo ar-
cana, sed & morum remedia petiit. Atque ille rescripsit, quibus
ipsius atque subditorum felicitati consultum opinabatur: *meminisset*,
TANTAM ipsi concessam esse potentiam, ut prodesset hominibus, non
ut eos læderet: iræ quoque, in quam maxime præcipitem noverat,
modum poneret; neque enim irascendum inferioribus: parem autem ipsi
esse neminem. Ad postremum tamen animo jam elatior spernere eum
cœpit: præsertim quum ob Callisthenis exitum infestum sibi, & præ-
ter sapientiæ præcepta, etiam vindictæ causa, ambitionem humanum
fastigium despicientis, disputationibus exagitare crederet. Certe paulo
ante mortem, Cassandro objecta patri suo crimina purgante, exclamas-
se fertur; *Aristotelicæ versutiæ machinationibus instructum venisse, ut*
justas aliorum querelas fallacibus argutiis eluderet: deinde utrique,
si vera quæ deferrentur comperisset, malum minatum esse: tam vehe-
menti vultu, ut diu post ejus interitum, quum forte Cassander, tum
rerum in Græcia potens, imaginem Alexandri Delphis positam intue-
retur, revocatus in periculi sui memoriam, toto corpore cohorrerit.
Quæ res Aristoteli etiam magnæ infamiæ occasio fuit; quippe vene-
num quo Alexander periisse creditus est, non alterius ingenio equi-
næ ungulæ inditum, & Babylonem deportatum, rumor suspicatus
est. Adamavit & musicam, eique seriam initio operam dedit: donec
contumeliosa interrogatione patris, *ecquid puderet tam scite canere?*
velut artem suæ majestati indecoram, negligentius tractare cœpit.
Quo quidem tempore magistro chordam quandam ex artis præscripto
pulsare jubenti, *quid autem referat, inquit, si hanc pulsavero!* in
aliam

aliam intendens digitum. At ille, *nihil referre futuri regis, futuri autem citharædi referre*, respondit. Delectatus deinceps est masculino cantu, quum molles fractasque modulationes ut perniciem morum aversaretur. Quo nomine maxime amplexus est Timotheum, artis ejus professione celebrem. Ille enim accommodata ad ingenium illius scientia, modo, quem *Phrygium* appellant, ita aliquando eum rapuit, ut tamquam divino instinctu exardesceret animo, & velut propinquo jam hoste, ad arma capienda prosiliret. Eloquentiæ etiam sub Anaximene Lampsaceno studuit: quæ res postmodum incolumitatem urbi attulit, quum Persarum opibus studentem Alexander diruere constitueret. Conspicatus enim Anaximenem extra moenia prodeuntem, nec dubitans, quin pro patria deprecatum venisset, *Græcorum deos* testatus est, *non facturum se quod petisset*. Quo audito callidus ille rogavit, *ut Lampsacum dirueret*. Ille & jurisjurandi religione adstrictus, & magis etiam præceptoris olim sui sagacitate delinitus, gratiam delictorum Lampsacenis fecit. Comædos, ut instituto suo parum congruentia tractantes, corrumpendisque moribus natos, contempsit. Neglexit & pugniles, quamquam maximi tum in Græcia fierent: forte quod otiosos & saginæ addictos, valida membra spectaculorum potius ludibriis, quam patriæ necessitatibus commodare, non probabat. Reliquas artes, etiam quas ipse non attigerat, impense fovit. Unde ex toto fere orbe passim ad ipsum confluebant, quicumque insigni aliqua peritia præcellere sibi videbantur: eique vel ingenii sui monumenta dedicabant; vel exhibito artis suæ specimine, a munificentissimo regum, & cujus animo fortuna responderet, immensas plerumque divitias consequentur. Etiam quos procul positos præclara eruditio, aut virtus commendabat, iis ingentia munera ultro largiri consueverat. Igitur tantus ea tempestate doctorum atque solertium hominum proventus fuit, ut vix ulla ætas bonis artibus copiosior extiterit. SOLENT enim ingenia moresque componi ad principum mentem: omnisque fere temporum inclinatio regnantium infamia, vel decus est.

Ex veterum monumentis nihil antehabuit Homero; quem unum omnem sapientiam, qua imperia constant, optime complexum esse autumabat: adeoque eum cordi habuit, ut Græco cognomento *amator Homeri* diceretur. Libros ejus semper secum ferre solitus, etiam quum quiesceret, una cum pugione sub cervicali reponebat; *militiæ suæ viaticum*, & *institutionem bellicæ virtutis* appellans. Achillem prædicabat *felicem*, quod tantum virtutis suæ præconem invenisset. Reperto inter Damascenam prædam materiæ curæque exquisitissimæ scriinio, & disquirentibus amicis, *cuinam usui convenientissime destinaretur?* Ipse, Homero, inquit, dedicabimus; ut pretiosissimum humani ingenii monumentum, elegantissimo etiam opere servetur. Inde ob-

Q. Curtii.

B

tinuit,

Dio Chrysost.
orat. 2.Suidas. v. Τι-
μοθ. Dio pr.
orat. 1. Erasm.
adag. a Dorio
ad Phrygium.
Plutar. de fort.
Alexand. 2, 4.
Pausan. lib. 6.
Val. Max. 7, 3, 4.
Suidas v.
Ἀναξίμ.Athen. pr. lib.
13.
Dio Chrysost.
orat. 2.
Plutarch. cap.
6.Plutar. de fort.
Alex. orat. 2.
Schoner. c. 1.
Algebra. Quin-
tilia. 2, 20, 5.
Vitruv. præf.
lib. 2.
Lucian. pro i-
magin.Laërt. in Xeno-
crate. Plutarch.
advers. Colot. c.
50. & in Phocio-
ne cap. 120. &
de fort. Alex. 1.
14. & 2, 1. & 4.CAP. IV.
Dio Chrysost.
tota orat. 2.Plut. c. 13. & de
fort. Alex. 1, 4.
Vopisc. pr. Pro-
bi.
Cicero pro Ar-
chia cap. 10.

Plut. c. 44.

Strabo lib. 13.

Plutarch. c. 13.
Plin. 7, 29.

Lucian. dial.
mort.

Plutarch. de
fort. Alex. 1,
13.
Homer. Iliad.
3, 179.

Curt. 3, 15.

Athen. 10, 10.
Plutarch. apo-
phth. cap. 36.

Scholiast. Ari-
stoph. in nubib.
Plin. 8, 42.
Justin. 7, 6, 8.
Plin. 8, 42.
Plutarch. 9.

tinuit, ut emendatissima poëtae editio, quam magna cura comparaverat Alexander, e *narthecio* vocaretur: quippe scrinium illud, quum adhuc Persarum esset, unguentis & odoribus asservandis serviverat. Quidam prospere gestae rei nuncius, quum citato cursu ad eum ferretur, dextramque porrigeret, vultu maximae laetitiae notas praeferebat: *Quid mihi nunciaturus es tanto gaudio dignum*, inquit, *nisi forsam Homerus revixit?* Sed tum eo jam felicitatis pervenerat, ut propemodum exsatiatae gloriae nihil deesse putaret, praeter idoneum buccinato-rem. Crebra autem lectione totum fere edidit, ut nemo neque promptius eo familiariusque uteretur, neque exactius de eo judicaret. Ex omnibus autem ejus carminibus maxime probabat versum, quo boni simul imperatoris, robustique militis laudes Agamemnoni tribuuntur; eumque praecipuum virtutis incitamentum, & veluti morum suorum magistrum habuit. His itaque disciplinis imbutus, summæ fortunæ vim atque dignitatem egregie tutatus est; superbia & licentia, qua quidam sola principes agunt, abstinuit. Cultu curaque corporis haud multum supra privati modum eminens, virtute potius quam vestium ornatu anteire suos, imperatorium censebat: hilari, humanus, affabilis; ut tamen contemptum excluderet: vino deditus; sed citra ebrietatem: nam si otium nactus esset, sermonibus magis quam compotatione tempus extrahebat. Voluptates ita contempsit, ut matri curam injiceret, ne plane ad generandum inhabilis esset. Illud inprimis religiose tenuit, ne cuius thorum violaret. Quibus vitæ morumque institutis diu inhaesit; magnumque & memorabilem regem egit: donec impetu quodam, & velut torrente fortunæ convulsus & mutatus, pristinam animi moderationem paulatim exueret. Animi robur cum insigni dexteritate, magna patris & aliorum admiratione ostendit in equo bucephala; nam id nomen bubuli capitis figura insignitus acceperat. Plurimum tum equestri laude pollebat Thessalia; nobiliumque equorum greges multis locis alebantur. Eminebat tamen inter omnes viribus & specie bucephalas, quem Philonicus ex Pharsalia oriundus, maximo in illis regionibus principe dignum existimans, ad Philippum adduxerat, sedecim talentis venalem. Quum autem velocitatem equi obsequiumque experturi in campum descendissent; nemo amicorum satellitumque regis tractare eum potuit: quin surgebat in omnes, & conscendere conatos ferocia exterrebat. Jamque pro indomito, & ob feritatem inutili, relinquebatur; quum suspirans Alexander, *Qualem isti equum perdunt, per mollitiem animi, & tractandi imperitiam!* Quo saepius repetito a patre increpitus, *quod ob negotium, quod emendare non posset, majores peritioresque conviciis incesceret; ego vero, inquit, emendabo pater, si permiseris.* Atque illo subjiciente; *frustratus autem quam poenam pendes?* equi, inquit, *pre-*
tium

tium luam: exortoque omnium risu, convenit, ut victor equum patre emente haberet, victus amitteret pecuniam. Tum Alexander comprehensis equi habenis, eum ita statuit, ut in adversos solis radios conversus, umbram suam conspiceret non posset: ea enim antea exterritum acrius ferocisse observaverat: quumque nihilominus æstuarer, jubam demulcens, dimissaque sensim chlamyde, in sævientem adhuc insilit. Ille parendi insolens cervicem & calces jactare, multaque pervicacia contra frenum niti; denique proripere se conari, & ingenti violentia cursum moliri. Spatiosa & equitabilis planicies suberat: ergo ferocientem exultantemque effusis in collum habenis, adactisque calcaneis cum ingenti clamore in cursum permittit. Ingens deinde campi spatium evehctus, jam lassatum & consistere volentem impellere non antea destitit, quam exhaustum cursu, & labore domitum, mansuetiorem jam mitioremque reduxisset. Descendentem manantibus gaudio lacrymis complexus est pater; osculoque capitū impresso, *majus imperium sibi circumspicere* jussit, nec enim Macedonia regnum tantam indolem capere. Posthæc * bucephalas quum in ceteros ferociam suam retineret, uni Alexandro mira submissione paruit; multorumque mox laborum atque discriminum socius, in prælio adversus Porum periit. Dignum id argumentum visum est, quo illustrarent opera sua nobilissimi artifices: * duas ex marmore statuas equum domantis ostentant; Praxitelis & Phidiae certamen. Alexandri eas imagines esse, quamvis ambigi possit, auctores haud obscuri crediderunt.

His atque talibus ingenii animique experimentis eam apud Philippum existimationem nactus est, ut quum ipse Byzantinos obsidione urgeret, idoneum jam crediderit filium, cui libera cum potestate Macedoniae curam committeret, annos omnino sedecim habentem. Quo comperto Medarorum quidam, Thracia natio, Macedoniae subjecta, opportunum defectioni, quam dudum agitabant, tempus advenisse rati, consilia nudavere. Sed adolescens ostentandæ virtutis occasione latus, cum ducibus a patre relictis propere in eos movit: victisque & ejectis rebellibus, urbem eorum varii generis convenis habitandam dedit: illi Alexandropolin ex nomine auctoris sui appellavere. Philippus eventu rei gaudens, ceterum sollicitus ne suo arbitrio permissus adolescentis animus, majora viribus cum exitio capesseret; evocavit eum, ut se magistro, ardorem prudentia temperare disceret: & in subigendis Chersonesi oppidis, strenua promptaque opera ejus usus est. Ceterum quum ad Byzantium, validam urbem, hæreret obsidio, civibus egregie pro libertate pugnantibus; iisque Græci barbarique, quibus incrementa Philippi suspecta erant, certatim auxilio venturi nunciarentur; desperata victoria, id unum agitabat, quam ratione quam minimo copiarum atque famæ damno ab obsidione discederet. Imperabat eo tem-

* Curt. 12, 5.
8, 48.

* Blondus lib. 1.
Romæ instaurata. Merulae
Cosmogr. in regione urbis sexta. Ant.

Lafrerus Sequanus formis æneis excudit, Bern.

Gamucci. lib. 3. dell' antichità di Roma. Rossin. antiquit. 1, 6.

CAP. V.
Plutarch. c. 14.

Paul. Diac. de gest. Longobard. 5, 40.

Stephanus v. *Ἀλεξάνδρεια*.

Justin. 9, 1, 8.

Justin. 9, 2.

- Oros. 3, 13. pore Getis, Scythico populo, Atheas: qui armis Istriarum pressus, auxilium a Philippo petiverat, spe adoptionis facta, si fessis Getarum rebus succurreret. Idem quum hostium imperator decessisset, belli metu liberatus, Macedonas vacuos remiserat, negans *vel ipsorum auxilio, vel adoptione Philippi eguisse; cui adversus hostes satis propriarum virium, & in successionem regni filius esset*. Eam barbari contumeliam ulturus Philippus, omisso Byzantio in Scythiam convertit agmen. Ubi conserto praelio, quum numero superiore Scythae essent, nec virtutis poeniteret, arte Philippi Macedonibus victoria cessit. Cujus omne pretium, pecorum, equorumque maximi greges, & infirmioris aetatis sexusque captivi, fuere: ceterae praedae nihil exceptum est: quippe opibus minime studebant Getae; sed quotidiano victu contenti, paupertatem inter vitae commoda numerabant. Ceterum quum ex Scythia regrediens, longo impedimentorum agmine, per Triballos iter faceret; illi opportunis locis occupatis transitum negabant, nisi praedae partem accepturi. Erant in exercitu Philippi mercenarii Graecorum milites, qui & ipsi, quum in discriminis partem venissent, commodorum exsortes haberi moleste ferebant. Inde orta seditione ad manus ventum est: tam acri certamine, ut multis utrimque cadentibus etiam rex sauciaretur, transosso femore, eodemque vulnere interfecto equo: tanta vis adacti teli, tantaque virtus inferentis ictum fuit. Ibi tum ante omnes prosiluit Alexander, jacentemque clypeo protegens, irruentium in eum alios occidit, alios avertit in fugam. Ita filii pietate servatus est, abscedentibus qui oppressuri fuerant; eo promptius, quod interfectum crediderant: sic ipsi vulneris atrocitati vitam debuisse visus, mortis opinione mortem effugit: praeda inter consternationem amissa est. Ceterum ex vulnere claudicare coactus, quum initio eam corporis deformationem aegro animo ferret, memorabili ad posteritatem adolescentis voce monitus est, *non irasci vulnere, cujus opera ad singulos gressus suae virtutis admoneretur*. Satis jam gloriae potentiaeque Philippo quaesitum erat; satis etiam periculorum atque vulnerum pertulerat: si quietem pati posset animus ambitione vecors. Tributarios Illyriorum Macedonas, omnium non vicinorum modo, sed etiam longe dissitorum dominos effecerat: Triballos subegerat: Thraciam habebat in potestate: multis Graecorum populis imperabat, alios metu, aut largitionibus tenebat obnoxios. Thessalos Daochus, Cineas, Thrasydaeus, cum Eudico & Simo Larissaeis; Arcades Cercidas, Hieronymus, Eucalpidas; Argivos Myrtis, Teledamus, Mnaseas; Eleos Euxitheus, Cleotimus, Aristachmus, regio jugo subderant: Messenios Philidae liberi, & Neon & Thrasylochus; Sicyonios Aristratus & Demaratus; Megarenses Ptoeodorus, Helixus, Perilaus; Euboeenses Hipparchus, Clitarchus, & Sosistratus, suae quique
- Otto Frising. 2, 24. Joan. Magnus hist. Goth. 3, 10. Aeschines contra Ctesiphontem.
- Curt. 8, 3.
- Plutarch. de fort. Alex. 1, 13.
- Demosth. de corona. Curt. 10, 8.
- Demosth. de corona, Plutarch. Demosth. c. 24.
- Demosth. de falsa legat. Diodor. 16, 54.

que civitatis principes, conciliabant: Olynthum Euthyrates & La-
 sthenes prodiderant. Una Spartanorum civitas veteris disciplinæ egre-
 gie tenax, & proditoris immunis fuit. Sed quum imperio totius
 Græciæ immineret, Atheniensium maxime opes morari destinata cer-
 nebat: nec deerant in civitate qui res ad ipsum traherent; sed popu-
 lus, qui omnia poterat, impellente Demosthene, contra Macedo-
 num opes nitebatur: crebrisque, ut inter potentes vicinos, contentio-
 nibus, ingenium Philippi callidum, audax, & ob dominationem, fi-
 dei famæque negligens, cognoverat. Maxime urebat regem recens do-
 lor, quod ad Byzantium, Atheniensium operâ, spe sua excidisset: Pausan. lib. 7.
 qui non modo centum & viginti navium classem obsessis auxilio mise-
 rant; sed & Chiis Rhodiisque eadem audendi auctores fuerant. Igitur
 dum percuratur vulnus in Triballis acceptum, omnia occulte præpara-
 bat, quo Athenienses improvisus opprimeret. Exercitum retinenti ob-
 tentui erant Illyriorum nationes, quæ ingenio feroces, & servitutis in-
 suetæ, impositum nuper jugum excutere tentabant. In eos Alexander Curt. 8, 3.
 missus, barbaris fuis fugatisque, eam de fortuna atque virtute sua
 spem, & reliquis fecit, & ipse concepit, ut jam sine patre rebus ge-
 rundis se parem existimaret. Hæc per biennium gesta. Philippus au-
 tem præparatis omnibus, quæ olim destinaverat exsequi maturum ra-
 tus, exoptatissima occasione oblata, ante initium veris cum exercitu in
 Græciam venit: convocatis etiam ex Peloponneso copiis sociorum.
 Quippe Amphictyonum decreto creatus erat imperator Græcorum, ut Æschines con-
 tra Ctesiphon-
 tem.
 insolentiam Locrorum, qui Amphissam incolunt, castigaret: namque
 Cyrrhæum agrum Apollini dicatum, Amphictyonum auctoritate con-
 tempta, colere perseverabant; ducemque ab iis creatum, interemptis
 quibusdam, vulneraverant. Erat tum Philippo fœdus cum Atheniensi-
 bus, sed parum in eo præsidii futurum arbitrabantur, si regi violandæ
 fidei merces affulsisset. Igitur legatos ad ipsum mittunt, petitu-
 ros *ut pactis staret; aut certe ante ver aduultum nihil hostile moliretur: deli-*
beraturum interea populum Atheniensem, qua ratione controversia, quæ
inciderant, componi possent. Thebas quoque legationem decernunt,
 quæ exposito *communi periculo*, hortaretur *ut simul cum ipsis tutelam*
Græciæ susciperent. Sed Philippus per hospites & amicos, quorum Ti-
 molaus, Theogitonque & Anemœtas plurimum apud cives suos pote-
 rant, Thebanos in amicitia Macedonum continuit. Ratusque si cum Demosth. de
 corona.
 solis Atheniensibus futura res esset, facile se superiorem fore; victis
 ad Amphissam Locris eorumque sociis, in Phocidem raptim ducto Plutarch. De-
 mosth. cap. 24.
 agmine, Elateam finibus Thebanorum simul Atheniensiumque im-
 minentem occupat, impositoque præsidio, velut in belli sedem,
 operibus munit. Ejus rei nuncius noctu Athenas perlatus tanta tre-
 pidatione urbem implevit, ut quum primo diluculo populus in con-
 cio-

Demosth. de
corona.

Diodor. 16, 86.

Probus Epami-
nonda.

Plutarch. De-
mosth. cap. 24.
Diodor. 16, 86.

CAP. VI.

Justin. 5, 3, 5.

Plutarch. Alci-
biad. cap. 4.

Liv. 21, 20, 1.

cionem venisset, invitante ex more præcone, qui salutare patriæ con-
siliū haberet, uti diceret, nemo surrexit. Donec Demosthenes con-
gruentia temporis disserens, persuasit, ut e vestigio classis & exerci-
tus educerentur, & legati tum ad ceteros Græcos, tum in primis ad
Thebanos mitterentur: in hanc sententiam decreto facto, Chares &
Lysicles copiarum imperatores constituti; Demosthenes legationis ad
Thebanos princeps ire jussus est. Non fefellerat ea res Macedonis
solertiam, satisque prospiciebat, quanta belli moles oritura esset, si
inter istos populos foedus convenisset. Quippe Atheniensium civitas
tunc etiam opibus & auctoritate satis pollebat: nec Thebanorum aut
potentia contemnenda erat, aut opinio: necdum exoleverat memoria
Leuctricæ pugnae, qua principatum Græciæ Lacedæmoniis extorserant.
Igitur ut & sociorum confirmaret animos, & diversæ factionis machi-
nationes præverteret; Amyntam & Clearchum Macedonas eo misit;
addito, cujus eloquentiæ plurimum fidebat, Bythone Byzantio: quem
in concilio Bœotorum ita loquutum accepimus.

SI Philippo in Macedonia desidente, Elateam Atheniensis exercitus
haberet; neque vobis ullum cum rege foederis aut amicitiae jus esset:
tamen dubitare non debeo, quin illius societatem essetis optaturi: quis
enim illum tanta potentia, tantisque rebus gestis, civitati fama quam
viribus validiori non præponeret? Nunc autem quum illo, qui victri-
cibus copiis velut vestibulum urbis vestrae obtinet, socio atque amico
utamini; ab Atheniensibus multis veteribus atque novis injuriis affe-
cti sitis; horum amicitiam, neglecto rege, vobis suadere, profecto
contumelia est, Thebani. Sed superbissimi mortalium sibi solis inge-
nium consiliumque superesse autumant; reliquos, & imprimis Bœotos
(vobis enim præ ceteris insultant) ineptos & rudes esse, nec quæ uti-
lia honestaque factu sint, dignoscere. Itaque quo nihil est demen-
tius, id se vobis persuasuros putant, ut ex ipsorum potius arbitrio,
quam utilitate vestra hostes atque amicos habeatis; verbis confisi, in
quibus omnis ipsorum vis est. Sed VERBA nemo sanus ante facta
habuit; præsertim in bello: ubi res manu geritur, linguæ promptitu-
do supervacanea est. Ut sibi disertis videantur, virtus & fortuna Phi-
lippi, tantis suis sociorumque viribus subnixæ, plus poterit. Nec enim
facile dixerim stolidior an impudentior sit eorum postulatio. Intenta-
tum Atticæ fulmen excipite Thebani: socio atque amico regi bellum
cum exitio vestro facite, ut nos in tuto simus: vestros agros, vestra
corpora objicite, ne injuriarum suarum vindictam ab Atheniensibus Phi-
lippus exigat. Hæcine sunt postulata hominum, qui aut ipsi sano ju-
dicio utantur, aut alios uti credant? Qui modo nullam præmendi vos
occasionem prætermiserunt; qui vos contumeliis, injuriis, armis quan-
tum potuerunt persequuti, vestras clades atque pericula felicitatem
suam.

suam rati sunt: ii nunc a vobis petere audent, ut cum ipsis perire malitis, quam cum Philippo vincere. At iste hospes & alumnus vester, educatus in contubernio Epaminondæ clarissimi imperatoris, sanctissimique viri, cum ipsius moribus a tenera ætate caritatem urbis vestrae imbibit: vestras & Apollinis injurias Phocensi bello ultus est, quum Athenienses odio vestri sacrilegis auxilia mitterent: iterum communi Amphictyonum decreto exoratus, ejusdem numinis contumeliam in Locros vindicavit: huc quoque profectus est, ut vestris commodis consulere; non abscessurus, donec vos metu æmula inimicæ civitatis solverit. Id sive communibus consiliis viribusque lubet exsequi, non vetat, quo minus in prædæ verius quam belli societatem veniatis; sive quiescitis, transitum concedite: ipse communium injuriarum idoneus ultor erit: neque minus ad vos redibit emolumentum victoriæ: greges, armenta, mancipia quæ ex hostibus capientur, maxima ex partes penes vos, ut vicinos, erunt: inde Phocensis belli damna sarcietis. Id magis ex usu vestro sit, an vestros agros urî, vestra oppida expugnari, incendi, diripi, vestras denique res agi ferrique, quod Athenienses optant, expendite. Nam IRACUNDA res est suspectus im merito candor, quoque pronior benevolentia fuerit, acrioribus stimulis in vindictam agitur. Ceterum hæc ita refero, non quo vobis ingrati tudinem exprobrem, de qua nihil vereor; nec ut formidinem incutiam, qua nihil opus futurum existimo: sed ut Philippi in vos beneficia, & vicissim in illum vestra cogitantes, admoneamini, EA DEMUM firma atque perpetua esse fœdera, quæ servari utriusque intersit. Quod si majora sunt illius merita, vobis cura erit, ut mutuo in illum animo sitis: ille maximum laborum premium putat, subvenisse Graciæ, pro cujus salute atque dignitate perpetua cum barbaris bella gerit. Atque utinam illum Atheniensium furor ingenio suo uti passus esset, jam in Asia audiretis arma ipsius esse, quæ nunc coercendis improborum motibus, invitus per Graciæ circumferre cogitur. Poterat quidem amicis Atheniensibus uti, nisi huic Demostheni, atque aliis quibusdam, qui imperitam multitudinem, ut expositum ventis mare, orationum suarum aura, quo volunt, impellunt, vectigalem se facere, indignum usuque & exemplo fœdum existimasset. Quippe si apud illos honestati pretium esset, gratuito boni forent. QUIBUS honesta vendere mos est, si eadem flagitii merces detur, utilia a noxiis, recta ab inhonestis non distinguunt: lucro, non affectu virtutis aut patriæ, neque deorum hominumve reverentia ducuntur. Nolite honesti aliquid aut egregii expectare ab his hominibus: vestris utilitatibus non moventur, qui patriæ tam male consulunt. Implicare vos volunt iisdem calamitatibus; ex quibus modo Macedonum virtute atque fide liberati estis: tantoque majoribus, quanto formidabilior hostis futurus

Justin. 7, 5, 3.

Plutar. Demost.
cap. 24.
Justin. 8, 1, 11.Demosth. de
corona.Demosth. de
Haloneso. Lite-
ræ Philippi ad
Athen. apud
Demosth.

Demosth. de
corona.

esset Philippus, quam Philomelus, aut Onomarchus fuere. Nam in PRECARIO imperio etiam boni ducis conatus haud minus cives quam hostes præpediunt: regum jussis nemo intercedit, nemo refragatur: unus arbitrio cuncti reguntur. In quo quantum in rebus bellicis momentum sit, non ignoratis. Nec jam in uno corpore Macedonibus id præsidium est. Philippum etsi fatum auferret, Alexander regenerat: qui jam in adolescenti hac ætate, ea animi ingenique documenta edidit, ut prope constet, summis imperatoribus parem esse futurum. Contra apud Athenienses pacis bellicque arbitrium, quia penes omnes est, velut in medio positum audacissimus quisque ad se trahit; impetu magis quam consilio cuncta aguntur: homines maligni suadent, imperiti decernunt: bellum sumitur animosius, quam geritur: fœdera haud minori facilitate, quam junxere, violant. Nam & cum Philippo fœdus ipsis est: quod quam sancte servant, re ipsa declarant: nec enim pro se fidem violasse satis habent, nisi per ipsos latius serpat ista contagio. Vestra autem constantia, Thebani, qua non minus quam rebus fortiter feliciterque gestis magni clarique habemini, non sinit ambigere, quin multis experimentis cognitam regis amicitiam, semper infestæ amulæque civitati prælaturi sitis. Neque vero averuncator malorum Hercules siverit, ut quem indigenam civemque deum præcipua religione colitis, ejus sanguinem impio injustoque bello persequamini. Nam ceteros quidem socios, quam amicitie regie non pœniteat, ex ipsis vos malo cognoscere. Hæc Python. Auditi dein sociorum legati, prolixè commendato regis animo, petiverunt, ut ipsum potius Græciæ vindicem, quam perturbatores ejus Athenienses sequerentur.

CAP. VII.

AT Demosthenes facta dicendi potestate, Non ignorabam, inquit, istos Philippi mercenarios neque laudibus in ipsum, neque in nos conviciis esse temperaturos: nam QUI PUDOREM consumpserunt, quid loquantur aut faciant parum pensi habent, dum cupitis potiantur. Sed illi quidem, si bene vos novi, Thebani, spe sua egregie falsi, dignum virtute vestra, Græcorumque moribus responsum ad Macedonem referent: vos autem ad ea quæ nunc agenda sunt, animum diligenter advertite: nam vestrorum quoque negotiorum summam nunc agi ipsis rerum argumentis ostendemus, non verborum præstigiis, quibus isti vereri se dicunt, ne capiamini. Sed quando sic pro vobis sunt solliciti, ponant metum; nihil faciemus quo eloquentiores videamur: malam quandoque causam adjuvit facundia: UBI NUDAM veritatem spectari dicentis interest, verba nemo prudens appendit. Nec de Philippo laboramus; sit sane per nos qualem isti fingunt: sit etiam pulcher, eloquens, atque adeo in conviviis etiam hilaris: nam & hinc etiam commendavere quidam; adeo inanem veræ gloriæ fate-

fatebantur. Ceterum legatos ejus miror ea civitati nostrae coram vobis objecisse, quae si crimina sunt, non magis Atheniensibus quam Thebanis defendenda esse, in confesso est. Popularis enim status incommoda exagitant: quae licet non ignoremus utrique, tamen regio dominatui merito praefereamus. Atqui illi sic loquuti sunt, tanquam in circulis & conviviiis, Macedonum adulatione gratiam quaerere; non apud liberam civitatem officio legatorum fungerentur. Scimus quidem regum regionumque mancipiorum adversus gentes urbesque liberas pertinacia odia; & simpliciter fecerunt isti, qui detegunt: sed eo magis adnitendum nobis est, Thebani, ut jura legesque nostras tueamur. Et optandum in primis esset, ut qui rempublicam attigerunt, iis unum idemque pulcherrimum certamen foret, quinam rectius civitati suae consulerent, aut consulta exequerentur: nemo communia commoda posthaberet privatis; nemo acciperet munera; nemo istorum exemplo patriam Philippo proderet. Verum, Thebani, NULLI unquam non civitati modo, sed etiam homini integra perfectaue felicitas obtigit: beatissimus habetur, cujus fortuna minimum ex adverso trahit. Malos autem nobis cives esse, neminem fugit: ne vos quidem caruistis, aut caretis, Thebani: nam si non essent, non jam Elateae Philippus libertati nostrae plagas tenderet; sed de regno Macedonia nobiscum decertaret. Habemus tamen & bonos; eosque plures malis, & potiores. Argumentum poscis? liberi sumus: non servimus Philippo; sicut tu, Python, Byzantios tuos servire voluisti: tu autem, Daoche, & tu, Thrasidae, Thessalos regi vendidisti. Thessaliam enim servitute Philippi premi videtis, Thebani; & nisi fallor, juxta nobiscum ingemiscitis: Byzantium, quantum in Pythone fuit, idem manebat exitium, quod Olynthus perpessa est: nos liberavimus. Quippe Graecam civitatem, cum maxime sociam atque foederatam, ille religiosus atque venerabilis assertor Graeciae nec opinantem opprimere aggressus fuerat. Haec est nimirum praecleara ipsius prudentia: calliditatem pro ingenio habet: perjurium artem putat: perfidia tanquam virtute utitur. Aut dicat denique quo alio pacto formidabilem illam potentiam nactus est: si Gracos fraudibus, insidiis, proditione non cepit; si barbaros etiam non auro magis quam ferro vicit; si denique cuiquam mortalium aut fidem dare gravatus est, aut datam fallere non sustinuit. Istis tamen ille Graeciae vindex, nos perturbatores sumus! Sed quid istos pudeat, qui sua crimina nobis obiectare malunt, quam non admonere vos eorum, quorum ipsi manifesti sunt? Si quis captorum munerum aut proditionis reus esset; illum tuendo, propugnando, legibus & poenis eripiendo vestrum negotium ageretur: nunc alios accusando, in vos sententiam dicitis. Quod si ignari, quorsum ea res pertineret, id admisistis; prudentiam in vobis requiro: si scientes prudentes.

Q. Curtii.

C

que;

Plutarchus c.
24.Demosth. de coron.
Ὀλυμπ. ἀρχ.

que; verecundiam. Pro mea, quique in eadem mecum causa sunt, innocentia suffecerit, quod nos a Philippo nihil accepisse ipsi fatemini: nec enim si quid petivissemus, vacuos abire passus esset liberalissimus rex, ut a vobis quidem pradicatur. An qui vos corrumpisse opere pretium putavit, nobis etiam petentibus non largiretur? At Thebanos modo monuistis, ne consilium eorum sequerentur, qui patriae male consuluerunt. Ego vero desino adversari illis, Thebani, si ita sentiunt: in ipsorum opinionem transeo; vosque quanto maximo potest opere hortor, oro, obsecro; perque vestram & communem Græciæ salutem obtestor, ut hoc ipsorum decretum amplectamini. Id si feceritis, neque pecorum atque armentorum gratia vos ipsos venire patiemini; neque, ut ergastulis ager vester frequentetur, inter cetera Philippi mancipia Pæonibus & Triballis servietis. Nam isti greges & mancipia intueri vos jubent, egregia servitutis premia; uxores, liberos, parentes, libertatem, famam, fidem denique & fas Græcorum vilia habere. Hæc enim profecto perdidistis, Thebani, nisi fraudi violentiæque Philippi una nobiscum resistitis. Quod si alienis laboribus tutos vos fore persuasum habetis, vereor ne magnopere decipiamini. Etenim (quod abominor) Philippo victore, cui dubium est, quin neque vos, neque quisquam Græcorum, libertatem tueri possitis? nam in fide Philippi multum reponere, eorum est qui perire velint. At si nos victoria resperxit, quid ab hominibus, quos in extremo salutis atque dignitatis discrimine deserueritis, expectandum vobis putetis, considerate. Nam quæcumque vobis sententia sederit, Atheniensibus certe omnia experiri, neque libertatem prius quam vitam amittere, decretum est. Quamquam etiam viribus non diffidimus; quibus si vestras sociatis, conjuncti utique superiores erimus hosti, cui singuli pares esse possumus. Non ignoramus potentiam ejus Athenienses, quam olim nascentem augescentemque previdimus; &, si ceteris Græcorum eadem mens fuisset, præcaveramus. Diu enim bellum cum eo gessimus, non de Amphipoli, aut Haloneso, ut plerisque credebatur; sed pro salute & libertate Græciæ: donec destituti ab omnibus, a nonnullis etiam oppugnati pacem necessariam magis quam honestam fecimus. Sed nunc, opinor, præses arcis nostræ Minerva, & Apollo Pythius patrium nobis numen, ceterique Græcorum dii aperuerunt oculos; & in vindictam avitæ libertatis, populorum suorum animos excitant. Certe Herculem non sine indignatione verba legatorum audivisse arbitror, Philippo stirpem ab illo deo repetentium. Ille enim agnoscat deus omnium religionum contemptorem; Græcus, Macedonem; tyrannum, osor, punitor, extirpator tyrannidis! Nullo enim alio argumento clariora sunt Herculis opera. At ille Græciam dominatu præmit, quibusdam etiam civitatibus domesticos tyrannos imposuit; Philistidem Oreo, Hipparchum

Demos. de coron. Plut. Alcib. c. 4.

Demos. h. Philipp. 4. Dinarch. contra Demosth.

chum Eretrie, Chalcidi Thaurorostenem. Ergo jam * Eubœi, Achæi, * Demosth. de coron. Plutarchus Demosth. c. 24.
 Corinthii, Megarenses, Leucadii, Corcyraei nobis favent: alii fortunam spectant, * quæ hæcenus unicum Macedonicæ potentie vinculum fuit; quo leviter abrupto, ultro dilabetur. Quippe Thessali, * Demosth. ad Philippi epistolam.
 unde Philippo robur equitatus est, * neminem unquam diu fovere: * Just. 7. 6. 8.
 Illyrii ceterique Macedoniam accolentes barbari, quorum & natura * Demosth. h. ad versus Aristocratem.
 ferox est animus, & indignatione recentis servitii irritatus; si principia belli Philippo sequius evenerint, reliqua pro nobis conficiunt. Vos modo nobiscum acriter in hanc curam incumbite: sepositis interim contentioneibus, quas inter vicinas urbes sæpe levis occasio concitat. Odia privata, post rem bene gestam, communis lætitia in benevolentiam vertet; aut cum porro insanire vacabit, cum dedecore forte damnoque utrorumque, sed tamen citra exitium resumentur. Neque dolos Philippi timueritis: modo promissis ejus aures occludite; manus continete a muneribus. Si nihil ante libertatem habueritis, calliditas & largitiones frustra erunt: potentiam ut discordiæ Græcorum extulerunt, ita consensus obruet. Quin & ipse, ut est temerarius, excipi potest; quod si accadat, nihil a ceteris est periculi: nam ipse gloriam atque dominationem; qui sub eo sunt, quietem expetunt. Nisi forte Alexandrum veremini: quoniam isti quidem ita vos contemnunt, ut idoneos putent, quibus etiam pueri nomen formidinem possit incutere.

Crederes alios repente factos Thebanos. Qui modo regios legatos attente, atque etiam cum assensu audiverant, adeo in contrarium mutati sunt, ut Philippum hostem judicarent, ni quamprimum suis sociorumque finibus decederet: Macedonicæ factionis homines urbe pellerent, & Atheniensium copias eo reciperent. At Philippus inopinata Thebanorum defectione turbatus magis quam territus, insistere destinatis non omisit. Duobus levibus præliis commissis, quum Athenienses successus non pœniteret; tandem utrique ad Cheroneam Boeotiæ oppidum totis viribus consedere. Græcos decora majorum, & cura libertatis accendebant: Philippus egregiis copiis, totque bellorum victoriis fidebat: in se quoque non parum momenti collocabat, quod imperatoriis artibus ipse præcelleret; Græcorum celebratissimi duces jam decesserant. Theagenes Thebanis præerat, modico militiæ usu, neque satis firmus adversus pecuniam: Atheniensium quoque imperatorum virtutem atque peritiam ipse animo usuque rerum longe anteibat. Sed duorum potentium populorum in unum conversæ vires, quorum auctoritatem Corinthii quoque alii sequebantur, injecerant curam, minima unius diei parte de capite fortunisque omnibus dimicaturum. Ne Thebanorum quidem principes a pacis consiliis abhorrebant: sed Atheniensium ardor evi-

Demost. Olynth. 2.

Plut. c. 19.

CAP. VIII.
Plutarchus Demosth. c. 25.Justinus 9. 2. 8.
Demosth. de corona.Diodor. 16. 86.
Dinarch. contra Demosth.

Strab. lib. 9.

Æschines contra Ctesiph.
Plut. Demosth. c. 25.

cit, ut omnes Græciæ spes opesque, unius prælii fortunæ permit-
 Dio Pr. orat. 2. terentur. Alexander etiam immodicus animi testabatur patrem, ne
 tantam gloriæ occasionem e manibus elabi sineret: eoque tandem
 impulso, primus in hostem impetum fecit. Pugnatum est acriter
 Plut. c. 14. ambigua diu victoria: donec adolescens, quem cum delectis alteri
 cornuum præfecerat pater; summa animi viriumque contentione con-
 nixus sacra Thebanorum cohorte, quæ ex optimis constabat, loco
 Arrian. 7. 2. 13. mota, victoriæ viam aperuit. Nam & Athenienses sociorum cala-
 mitate fracti, æstuque & vulneribus fatigati, non amplius sustinue-
 re Macedonum impetum: quippe Philippus æmulatione, & pudore
 si filio adolescente deterior videretur, gravis intolerandusque incu-
 buerat. Ita de libertate Græciæ ista pugna decretum est. Cecide-
 Diodor. 16. 87. runt ex Atheniensibus amplius mille, supra duo millia capti fuere:
 Pausan. lib. 7. sociorum quoque multi aut pugnando mortem occubuerunt, aut vivi
 Justin. 9. 4. 5. venerunt in potestatem victoris. Missus posthæc Athenas Alexan-
 Plutarchus apo- der veniam delictorum pacemque Atheniensibus Philippum dare pro-
 phth. cap. 30. nunciavit: captivos etiam gratis reddere; nec vetare, quin occisi tu-
 mularentur. Quippe rex intentus in Persicum bellum, Græcorum fi-
 dem atque studia clementia & moderatione provocabat. Imperio ta-
 Pausan. lib. 1. men maris & insularum Athenienses exuit: in Thebanos immitior:
 quorum subita defectione in summum rerum omnium discrimen se
 adductum fuisse meminerat; nec judicabat veteribus sociis, post be-
 neficia sua, causam fuisse contra ipsum cum Atheniensibus sentien-
 di. Ergo quum urbem dedidissent; præsidio Macedonum imposi-
 Pausan. lib. 9. to, interfectisque quos maxime invisos suspectosque habuerat; aliis
 Diodor. 16. 88. solum vertere iussis; reductis suæ factionis exulibus magistratus
 Justin. 9. 4. 6. & judicia tradidit. Reliquos deinde populos, qui adversus ipsum
 arma ceperant, eodem victoriæ impetu perdomuit. Nec quisquam
 tota Græcia præter Spartanos & Arcades dominationis ejus expers
 mansit: alios armis, alios impari societate imperiis suis obnoxios
 Jælian. 6. 1. 8. habebat. Igitur conventu totius Græciæ Corinthum indicto, de bel-
 Justin. 9. 5. 3. lo Persis inferendo disseruit. *Obviam eundum esse barbaris: im-*
 Arrian. 1. 1. 3. *perium orbis immani superbia sibi destinantibus, aut parendum sem-*
 Diodor. 17. 3. *per; aut mature resistendum esse. Nec enim hoc agi, bellum an pa-*
 Diodor. 16. 90. *cem habeant Græci; sed utrum in hostiles agros id transferre ma-*
 Justin. 9. 5. *lint, an domi accipere. Non veteres tantum injurias vindicandas*
esse, sed præsens dedecus amoliendum; ereptis ex Persarum servitu-
te Græcis civitatibus, quæ Asiam incolerent. Commodissime id fieri
posse, dum compositis in Græcia rebus, universas vires in transmari-
num bellum convertere liberum esset. Domestica etiam quieti ea ratio-
ne prospectum iri; amotis occupatisque longinqua militia, qui otiosi dis-
cordiis & audacia res turbare consuevissent. Constituerent igitur quo
im-

imperatore, quibusque copiis bellum istud administrandum videretur. Non fallebat plerosque quantum e re publica peteretur: sed armis amis-
sam libertatem intempestivum videbatur verbis repetere. Nihil ergo du-
bitatum est, quin faustis acclamationibus Philippus imperator Græciæ ad
liberandum orbem terrarum in Asiam proficisci juberetur. Descriptæ de-
inde singulorum opes; & quantum quisque militum frumentique & pe-
cuniæ mitteret, in tabulas relatum est. Ducenta peditum, quindecim
equitum millia promissa fuisse reperio; quum in eo numero neque Ma-
cedones, neque parentes Macedonibus barbari censerentur.

Justin. 9. 5. 6.

Ceterum, ut SINE mixtura calamitatis nulla in rebus humanis fe-
licitas est; res foris prosperas domesticæ turbæ exceperunt. Animum
conjugis olim, ut diximus, alieniorem Olympias morositate & arrogan-
tia in dies magis magisque avertebat. Inde repudiatam nonnulli tra-
dunt: ego in eodem matrimonio manenti Cleopatram superinductam
comperio. Nec enim in tanto dedecore dulcissimæ matris, cujus pu-
dor ad ipsum quoque pertineret (nam ob stupri suspicionem expulsam
addunt) interfuisset novercæ nuptiis. Interfuit autem, & demum post
contentionem, quæ in eo convivio exarserat, matrem abduxit. Quip-
pe quum avunculus sponsæ Attalus, post longam computationem spem
male regens, *Orandos Macedonibus deos diceret, ut ex nova nupta le-
gitimum regni successorem Philippus tolleret*; Alexander in iram alio-
qui præceps, & tunc injuria irritatior, *Nos ergo, sceleste, spurii tibi
videmur?* inquit: simul calicem, quem forte dextra tenebat, in os il-
lius impegit; ille quoque invicem conjecit poculum. Exorto tumultu,
Philippus qui in alio lecto accubuerat, ejus diei lætitiā turbari mo-
leste ferens, ense stricto Alexandrum petit: occideratque filium, nisi
claudicantem ex vulnere pridem accepto gressum, ira vinumque præpe-
divissent. Prolapsus amicis subita re exterritis spatium dedit, ut præ-
cibus, & utrisque medios interponendo, Alexandrum eriperent. Nec
minoris operæ fuit illum exorare, ut salvus esse vellet. Multiplici in-
juriam affectus sibi videbatur; & quamquam patris regisque nomina,
naturæque & gentium decreta ingererentur; non abstinuit, quin insul-
tans Philippo juberet *intueri Macedonas egregium transmittendi in A-
siam belli auctorem, qui ex lecto in lectum transiliens procidisset.* In-
de sibi matrique juxta timens; in Epiro, cui frater Olympiadis præe-
rat, eam reliquit: ipse ad Illyriorum regem profectus est. Postea
quoque quum reconciliatore Demarato Corinthio in Macedoniam re-
versi essent; pervicacis ingenii mulier filium, suoque ingenio potentiæ
anxium, incitare non destitit, *Ut quos posset, humanitate aut pecuniâ
in amicitiam illiceret; & adversus iracundiam patris, etiam affinitate
potentium hominum se muniret.* Sane olim monuerat Philippus, ut af-
fabilitate sibi conciliaret hominum studia; largitiones autem non usque-

CAP. IX.

I. I. 16. Plut.
c. 14.
Justin. 9. 5. 9.
Versio Arriani
3. I. 24.
Plutarch. cap.
15. Justin. 9.
7. 3.

Athenæus pr.
lib. 13.

Plutarch. cap.
15. & Apophth.
c. 33.

Plutarch. Apo-
phth. cap. 31.

qua-

Cicero de offic.
2. 15. Val. Max.
8. 2. 8.
Diodor. 16. 55.
Plut. Apophth.
c. 31. Demost.
de corona.
Plutarchus cap.
16.

Athenæus pr.
lib. 13. Step-
hanus v. γερία.
Ælian. hist.
var. 13. 36.
Jornand. de reb.
Get. c. 10. Jo.
Magnus 3. 11.
Plutarch. Apo-
phth. cap. 33.

Justin. 9. 7. 7.

Diodor. 16. 93.

Plin. 4. 10. 3.
Athen. 4. 14.

Tacit. 2. 54. 5.

Pausan. lib. 8.
Arrian. 1. 2. 25.

Diodor. 16. 92.
Justin. 9. 5. 8.

quaque probaverat: etiam per literas increpito instituto ejus, *Quod benevolentiam auderet sperare ab hominibus, quos muneribus corruptisset. FALLI qui regium id putaret: ministri & diribitoris officium esse.* Verum quum ipse pecuniæ omnia penetrabilia jactaret, eaque haud minus sæpe quam armis uteretur; non tam recta præcipiendi studio ita scripsisse visus est, quam metu, ne ab adolescente filio suis artibus oppugnaretur. Idem objurgavit Alexandrum, quod Pexodori filiam, quam Aridæo destinaverat pater, ambiasset: degenerem, & fortuna, in cujus spem educaretur, indignum appellando, qui Carem barbarum, barbaroque regi subjectum, socerum optaret. Sed ipse ut potentiam suam firmaret; nullam conditionem aspernatus erat, quin ex asperrima barbarie Illyrias Geticasque mulieres matrimonio jungeret: quamquam ex aliis etiam uxoribus pellicibusque complures liberos suscepisset. Quod quum Alexandro molestum accideret, urbane adolescentem corripuit; hortatus, *Ut multos imperii æmulos habiturus, operam daret, quo omnibus melior præstantiorque, non ob Philippum patrem, sed ex suo merito, rerum potiri videretur.* Quum autem ob has similesque causas crebra inciderent jurgia, nec abrupta semel benevolentia fido affectu coalesceret; ad extrema prolapsi sunt. Præcipua Olympiadis violentia; in qua contumaciam sexus, ingenium vastum & vehemens virili scelere in vindictam armabat. Stimulaverat ea fratrem Alexandrum, ut Philippo bellum faceret. Id ne alieno tempore excipere cogeretur callidus rex, quamquam viribus plus poterat, firmata per novam affinitatem gratia prævenire studuit; desponsa Epirotæ, Alexandri germana Cleopatra. Ad istas nuptias celebrandas finitimarum gentium reguli, Græcarumque civitatum legati frequentes Ægas convenerant. Id oppidum elegerat Philippus, non sine quodam omine eorum quæ postea accidere: nam ibi Macedonum reges sepeliri mos erat. Ferunt etiam Apollinem Delphicum de bello Persico consulenti maturum interitum cecinisse. Sed ambiguum, ut mos oraculis, responsum Philippus ad barbarorum exitium blanda interpretatione traxerat. Alia quoque præsagia, quæ tum nemo animadverterat, eventus monstravit. Erat inter custodes regii corporis Pausanias quidam, quem in solatium acceptæ ab Attalo injuriæ, rex in eum dignitatis gradum provexerat. Quippe Pausaniam Attalus mero onustum nefariis convivarum ludibriis exposuerat. Hujus ultionem quum a rege peteret, honorem accepit. Etenim Philippus virum spectatæ in bello fortitudinis, ad hoc nuper propinqua affinitate conjunctum punire adeo non sustinuit; ut insuper copiarum parti præfectum cum Parmenione & Amynta in Asiam præmitteret, opera ejus usus in expeditione Persica. Pausaniam autem rogatum, ut ipsi temporibusque reipublicæ dolorem suum condonaret, comitate alloquii & honestiore

stipendio placare conatus est. Sed adolescens majorem contumeliæ, quam beneficii rationem habuit: odiumque ab auctore injuriæ, in negligentem ejus vindicem convertit. Cum iis etiam, quos infensos Attali domui, nec Philippo concordēs esse noverat, consilia communicasse non præter rationem creditum est; postquam ab Olympiade parricidæ in cruce pendenti coronam auream impositam nemo dubitavit; aliaque facinora perpetrata sunt, ex quibus totius sceleris ordo causæque haud obscure perspicerentur. Dubia adhuc luce theatrum ingens hominum multitudo impleverat, spectatura ludos; qui superiorum dierum spectacula luxu & magnificentia longe superaturi dicebantur. Inter alia quibus divitiis illudere solent opulenti reges, & fortunæ suæ magnitudinem non capientes; duodecim deorum effigies eminebat, in quibus artificum industria cum materiæ dignitate certaverat. Tertiadecima Philippi thesa accesserat; nulla in re ceteris vilior. Id mortalitatis fastidium matura ultio consequuta est: & successu rerum insolescentem, seque diis immortalibus æquantem, priusquam indebito honore frueretur, fatum occupavit. Pausanias theatrum intrare volentem observaverat: utque præmissis amicis qui eum deduxerant, relictisque a tergo satellitibus (nam in tanta omnium benevolentia nihil iis opus esse volebat ostendere) solus ingrediebatur; percussor improvisus assilit: gladioque barbarico, quem sub veste habuerat, latus nihil tale expectantis haurit. Hic fuit exitus maximi ætatis suæ regum. Macedoniæ regnum magnum ex inopi reddiderat: circumjectam barbariem domuerat: Græciæ imposuerat jugum: tum etiam Persico imperio imminebat. Jam auxilia Græcorum coibant; jam in Asiam trajecerant præmissi ab eo duces: quum in ipso rerum gerendarum articulo, prolixum victoriæ fructum sibi pollicentem vita destituit. Ita MAXIMA quæque in lubrico sunt; & audacissimas spes hominum, quilibet ex improvise casus eludit. Olympias comperta morte regis, Cleopatram Attali neptem ad suspendium adegit; natum ex ea paucis ante patris necem diebus puerum in ænea pelvi torruit: in clientes etiam propinquosque ejus atrocibus suppliciis sævit, & occasione vindictæ per muliebrem impotentiam crudelissime usa est.

Plutarch. cap. 17.

Justin. 9. 7. 10.

Diodor. 16. 93.

Justin. 9. 7. 12.
Diodor. 17. 2.
Pausan. lib. 8.

Sed Alexander, per cujus absentiam mater ista perpetraverat, tanquam salutare sidus, componendis tantis fluctibus tempestivus affulsit. Quippe erectis in spem libertatis Græcorum animis, quos Philippus oppresserat; & tumultuantibus in vicinia barbaris; ne Macedoniæ quidem tranquillæ res erant. Attalus haud spernendi exercitus prætor, ambitioso imperio mirum sibi favorem apud militum vulgus conciliaverat: principibus Macedonum propinquitate innexus, etiam Philotæ sororem sibi desponderat: neque post tantas utrimque offensas in viso infestoque fides haberi poterat. Amyntas, quem fratre Perdicca

CAP. X.
Plutarch. c. 17.

Diodor. 17. 2.

x. 12. 15. Plutar.
de fort. Alex.
1. 3.
Curt. 6. 27.

Plutar. de fort.
Alex. 1. 3. Ar-
rian. 1. 3. 6.
Justin. 11. 1. 1.

Justin. 11. 1. 19.
Arrian. 1. 1. 7. 7.
5. 17. Suidas v.
Ἀλεξάνδρος.
Plutar. de fort.
Alex. 1. 3. Ju-
stin. 11. 2. 7.
Arrian. 2. 3. 18.
Diod. 17. 4.
* Strabo lib. 5.
* Plutarch. c. 18.
Justin. 11. 1. 5.

Diod. 17. 2. Ju-
stin. 11. 1. 10.

Justin. 11. 1. 8.

genitum, data in matrimonium Cyna Philippus generum legerat, ad paterni regni successionem per Alexandri cædem aspirabat. Populi magna pars Olympiadis tyrannidem exosa, alii rerum novarum cupidine, varie in hunc aut illum inclinabant studiis: nec deerant qui Alexandro Aëropi filio restituendum dicerent fastigium; quod excluso legitimo regni hærede, Amyntas prius, deinde Philippus, vi ac fraude invasissent. Exercitus quoque variis ex nationibus compositus, ut cuique animus aut spes erat, discordibus consiliis & sermonibus agitabatur. Contra Alexandro novum imperium, ac subito Philippi casu nihil adversus ingruentes motus provisum erat: & quanquam indolis haud poeniteret; ætas spernebatur. Viginti annorum adolescentem tantæ rerum moli humeros subiecturum; aut, si recepisset, parem futurum non arbitrabantur. Etiam nervus gerendarum rerum pecunia defecerat; qua abundantes Persæ in omnem fere Græciam corruptores miserant: & ne quid malis deesset, Macedoniæ maritima * Tusci piratæ deprædabantur. Convocatis amicis, * quum de præsentis rerum statu deliberatio instituta esset; non defuerunt qui censerent, omissa Græciæ cura, quanta posset lenitate deficientes barbaros in officio continendos esse: postquam intestini motus consedis- sent, longinqua facilius compositurum. Verum adolescens insigni ani- mi magnitudine, cauta consilia pro ignavis fastidiebat. Perpetuo omnium contemptui obnoxium fore, si in principio regni impune se sperni pa- teretur. AD omnem deinceps vitam pertinere, qualem de se opinio- nem in animis hominum incipiens imperator excitet. Philippi necem haud magis sibi, quam rebellibus inexpectatam accidisse: trepidantes adhuc, & consilii incertos nullo negotio opprimi posse: per Macedo- num cunctationem erigi seditionis auctores; & qui nunc etiam nuta- rent animis, tumultuantibus accessuros: ita contra paratos confirma- tosque anceps discrimen subeundum: nunc celeritatis magis, quam vi- rium certamen esse. Quod si adversus singulos audacia non esset; quid deinde futurum, si metum confesso omnes uno impetu superfunde- rentur? His deinde congruentia ad populum loquutus, adjecit: Ef- fecturum se, ut cives hostesque fateri cogerentur, erepto patre corpus nomenque regis mutatum esse; consilium animumque non desiderari. Eam rerum conversionem nonnullos occasionem tumultuandi putavisse; sed brevi pœnas duros: modo Macedones eosdem animos, eosdem lacertos sibi commodarent, quos tanta cum ipsorum gloria, tantoque victoriæ fructu, patri suo per tot annos præstitissent. Id quo prom- ptius alacriusque facerent; omnium præter militiæ vacationem ipsis concedere. Consilium regis fortuna comprobavit. Non segnius quam loquutus fuerat, singula aggressum felicissimus omnium exitus se- quutus est. Et Amyntam quidem, patefactis quas ille struxerat in- sidiis,

sidiis, occupavit: Attalum per Hecataem & Parmenionem sustulit. Ex iis, quos in Philippi necem consensisse rumor arguebat, unum Alexandrum Lyncistem exemit supplicio, quod imperium suscipienti affuisset, primusque *regem* salutasset: ceteros occidit. Ea severitate suam salutem in vindicta Philippi muniri credebat; simul aboleri famam, qua ut conscius paternæ cædis notabatur. Crebræ inter eos discordiæ fidem suspicioni fecerant: & questum injurias Pausaniam ad facinus confirmasse ferebatur, prolato ex Tragedia carmine, quo Medea pariter pellici suæ, quique eam in matrimonium Jasoni tradidisset, & cuius in manum convenisset, idem exitium minabatur. Verum ipse quum aliquando Darii epistolæ responderet, invidiam in Persas transferre conatus est: illorum auro percussores Philippo comparatos fuisse. Quoque magis omnem culpæ suspicionem extergeret, postremo vitæ tempore magnificum Philippo templum extruere cogitaverat: id, inter alia in commentariis ejus reperta, successores neglexere.

Diodor. 17, 2, & 5.
Arrian. 1, 8, 2.
Curt. 7. 1. Justin. 11, 2, 2.

Plutarch. cap. 17.

Arrian. 2, 3, 18.
Curt. 4, 2.

Diodor. 18, 4.

Quum autem ad perficienda quæ animo agitabat, maximum in eo momentum positum arbitraretur, ut Græciæ principatum, quem Philippus comparaverat, retineret; raptim exercitu ducto Thessaliam improvisus irrupit. Sustulerant animos Thessalorum quidam, & insessis ad Tempe angustiis iter ex Macedonia venienti occludebant. Quippe eas regiones Olympus atque Ossa celebrati montes dirimunt: per quorum convalles Peneus amnis labitur, mira amœnitate solemnitas gentis sacrificia meritis. Lætis utrimque nemoribus obumbratus incedit; multoque cum fremitu ruenti, ex vicinis arboribus avicularum garritus obstrepit. Angusta semita per quinque fere millia passuum protenditur, vix onusto jumento sufficiens iter præbens: quod adversus quemcumque numerum hominum vel decem armati sepiant. Sed ille qua minime perviæ rupes existimabantur, scalarum in modum exciso montis Ossæ latere, circumitu penetravit; adeoque celeritate sua cunctos exterruit, ut omnia ei vectigalia reditusque, simul universæ gentis imperium, quibus id legibus Philippus habuisset, nullo jam repugnante decernerentur. Phthiam, quæ generis sui auctorem Achillem protulisset, immunem esse jussit: eumque heroem expeditionis adversus Persas socium atque commilitonem eligere se dixit. Ex Thessalia Thermopylas petiit, publicum Græciæ concilium; *Pylaicum* appellant. Ibi quum frequens per eos dies conventus esset, in locum patris, Amphictyonum decreto, summus Græcorum imperator creatus; Ambraciotis ratam esse libertatem jussit, quam nuper expulso Macedonum præsidio receperant: ultro redditurum fuisse dictitans, ni paucis diebus ipsum antevertissent. Exinde Thebis admoto exercitu, fractaque Bœotorum & Atheniensium contumacia, qui populi maxime

CAP. XI.

Maxim. Tyr. orat. 38.
Plin. 4. 8.

Liv. 44, 6, 2.

Polyæn. 4. 3. 23.

Justin. 11, 3, 2.

Philostrat. in Heroicis.

Plin. 35, 9, 3.
Liv. 31. 32, 3.
33. 21. 4.
Diodor. 17, 4.
Diodor. 17, 3.

Justin. II, 2, 4.
Arrian. I, 1, 2.

Pausan. lib. 2.

Plutarch. c. 22.
& ad pr. indoct.
cap. 7. Dio orat.
4. Seneca de be-
nef. 5. 4. & 6.
Laërt. in Diog.
Juven. 14, 309.
Arrian. 7. I. 6.
Val. Max. 4, 3. f.

Plutarch. c. 22.

Diodor. 17. 93.

Arrian. I, 1, 5.

Polyæn. 4, 3, 11.

Arrian. I, 1, 13.

me suis consiliis obstiterant; apud Corinthum Græcorum legatos occurrere sibi jussit. Ibi confirmato Amphictyonum decreto, communi omnium sententia, in Philippi patris locum imperator Græciæ successus est: & in bellum Persicum auxilia decreta. Forte in eadem urbe Diogenes degebat, qui Cynico instituto spontaneam paupertatem amplexus, liberum & sui juris animum opibus curisque prætulera. Apricabatur ille in Craneo, Corinthi suburbio, ubi cupressorum lucus est. Eo quum Alexander videndi ejus desiderio venisset, optionemque faceret quæ vellet ab ipso petendi; *Parumper discedere* jussit regem, *ne solem interciperet*. Inopinatum responsum, hominemque, in quem in tanta sua fortuna ne beneficii quidem jus haberet, admiratus Macedo dixisse fertur, *Diogenem esse voluisse, ni Alexander esset*. Scilicet magnitudo animi, qui ex alto despiceret omnia, quorum causa reliqui mortales semetipsos cupide perdunt, non plane fallabat mentem acerrimi juvenis; sed obcæcata cupiditatibus pervidere non poterat, quanto MELIUS esset carere supervacuis opibus, quam habere necessarias. Ex Peloponneso Delphos invisit; Apollinem de eventu belli, quod moliebatur, consulturus. Sed virgo fatidica negabat per eos dies adiri Deum fas esse: donec ipse eo profectus, vi corripuit virginem, & ad templum traxit. Sed quum inter eundem illa patrium morem pertinacia regis victum reputans, exclamasset, *Inviçtus es, fili*: accipere omen, dixit, nec alio oraculo sibi opus esse. His rebus celeriter confectis in regnum regressus, summo studio in vindictam spretæ Macedonum majestatis incubuit. Jamque præparatis omnibus, vere novo ex Amphipoli movens adversus liberas Thraciæ gentes, decimis castris ad montem Hæmum pervenit. Magna Thracum manus jugum occupaverat, transitu prohibitura regem: castra plaustri in modum valli circumdederant; propulsuri in hostem, si vis inferretur. Alexander barbarorum astu cognito edixit militibus, *Ut plaustri irruentibus, diducta phalange, innoxia dilabi paterentur; aut, si deprehensi essent, humi strati, clypeis arte commissis, testudine se protegerent*. Ita hostium dolus irritus fuit: magna plaustorum pars per intervalla ordinum devoluta est; quæ armatis incidere, clypeis impacta, suoque impetu subsilientia nihil ponderis ad obterendum habuere: omnisque illa tempestas citra noxam detonuit. Quo metu liberati Macedones, alacri clamore edito, impressionem faciunt, Procurrentes barbaros prægressi a dextro cornu sagittarii frequentibus telis incessebant: ita sine periculo phalanx in vertice enisa, ut primum æquo loco consistere potuit, haud ambigua victoria hostem nudum aut leviter armatum disjecit. Sed eadem res quæ barbaros in prælio prodiderat; in fuga adjuvit. Armis haud sane onerati per nota loca facile dilapsi sunt. Ita desideratis ex omni numero mille quingen-

gentis, ceteros fuga abstulit: mulierum puerorumque ingenti multitudine, prædaque pro locorum conditione satis ampla, victor potitus est. Sic aperto montis Hæmi transitu, in interiora Thraciæ penetratum est. Lucus est in iis gentibus, quem Libero Patri dicatum prisca religione colunt. Ibi quum Alexander barbaro ritu sacrificans, vinum aris infunderet, tanta flammæ vis erupit, ut superato ædis culmine, in cælum emicare videretur: eosdem gloriæ fines regi ostendi omnes credidere. Alia subinde res nunciata prioris prodigii fidem affirmavit. In Thracibus qui Odrysæ appellantur, Libethrus mons & civitas est, Orphei natalibus inclita; ejus sacram effigiem ex cupresso fabricatam multo sudore manasse, qui viderant, ad regem retulere. De interpretatione sollicitus Aristander exemit metum, ad res Alexandri pertinere asseverans; quibus decantandis alumni filiique Musarum multum desudaturi essent. Triballi valida natio trans montem Hæmum colunt. In eos quum descenderet Alexander, rex gentis Syrmus in Peucen Istri insulam confugerat, expeditione Macedonis multo ante comperta; seque & quidquid ætate vel sexu invalidum erat, objecto amnis munimento tuebatur. Quippe Alexandro paucæ naves erant; & in aspera præruptaque ripa difficilis exscensio, ab hoste intento validoque haud ægre impediabatur. Ita Macedones re infecta discesserunt, contenti illata paucis ante diebus clade: nam priusquam eo processissent alium Triballorum exercitum adorti, vix quinquaginta suorum amissis, tria hominum millia occiderant.

Syrmo rege nequidquam oppugnato, in Getas convertit impetum; qui in ulteriore ripa quatuor equitum, decem peditum millia instruxerant. Id periculum non tam ex usu belli sumpsit, quam cupidine famæ; ut maximum Europæ flumen, defendentibus ferocissimis gentibus, transivisse gloriari posset. Igitur equitibus quotquot capere navigia poterant impositis; pedestrium copiarum partem lintribus, quorum ibi magna erat copia, alios utribus transduxit. Improvisa Macedonum impressione (quippe transmittentes nox, & in ripa quam petebant, densa frumenti seges texerat) territi Getæ vix primum emissi equitatus impetum tulere. Ut deinde cum phalange Nicanor successit; effuso cursu urbem quatuor ferme passuum millibus a flumine distantem petiverunt: mox, instante Alexandro, avectis conjugibus liberisque, quod eorum equis eripere potuerant; ceteros reliquere victori. Eos rex Meleagro & Philippo abducendos dedit: excisaque urbe, & in ripa fluminis Jovi Herculi que & ipsi Istro, qui transeunti propitius fuisset, aris consecratis; eodem die reduxit exercitum, incruenta victoria potitus. Venerunt deinde finitimarum gentium Syrmique regis oratores cum donis, quæ apud ipsos in pretio habentur. Germani quoque, qui usque a fontibus Istri terras ad sinum Adriati-

Sueton. August. 94. 7.

Tzetzes Chil. 7, 91.
Plutarch. cap. 22.

Arrian. I, I, 17

Strabo lib. 7.

Arrian. I, I, 28.

Plut. c. 16.

Arrian. I, I, 25.

CAP. XII.
Jo. Magnus hist. Goth. 3, 12.
Arrian. I, I, 29.

Strabo lib. 7.
Arrian. I, I, 35.

- Tacit. Germ. 1. 4. cum spectantes habitant, legatos miserant. Nam Ister in Germania oritur; ipsi patrio vocabulo *Danubium* appellant. Magnitudinem corporum animorumque alacritatem admiratus Alexander interrogavit, *Quidnam omnium maxime vererentur?* putans suam potentiam formidabilem ipsis esse, eamque se confessionem expressurum. Illi *nihil se magnopere vereri* responderunt, *nisi forte, ne cælum in ipsos rueret; ceterum virorum fortium amicitiam plurimi facere*. Percussus improvise responso paulum reticuit; deinde hoc unum effatus, *Germanos arrogantes esse*; fœdus, ut petiere, jungit; Syrmoque & reliquis pacem dedit: satis gloriæ ea expeditione partum existimans, & in Persicum bellum animo conversus; unde cum leviori discrimine longe majus operæ pretium expectabatur. Taxasse id avunculum ejus Alexandrum constat, quum paulo post bello in Italia gerendo fatigaretur; nam inæqualem utriusque sortem questus, *Sibi cum viris pugnam evenisse* dixit, *Macedoni cum mulieribus*. Ceterum regulos Thracum quique alii ad res novandas opibus aut animis idonei videbantur, specie honoris, tamquam commilitones adversus Persas adscisceret, abduxit; capitaque ademit factionibus, sine principibus nihil ausuris. Per Agrianos & Pæonas Macedoniam repetenti Illyriorum motus nuntiatur. Bardylis ex carbonario multarum in eo tractu nationum rex, etiam Macedoniae gravis incubuerat: donec magno prælio a Philippo victus; atque instaurato deinde bello fractis omnino viribus, in ditionem victoris concederet. Atque ille jam obierat, vita ad nonagesimum ætatis annum producta: ceterum filius ejus Clitus opportunum recuperandæ libertatis tempus advenisse dictitans, dum asperrimarum gentium armis Alexander trans Istrum attineretur; populares ad arma capienda impulit: inita societate cum Glaucia rege Illyriorum, qui Taulantii vocantur. Autariatæ alia natio iter facientes Macedonas aggressuri fuerant: Sed Langarus Agrianorum rex Alexandro fidus petiit, *Ut sibi curam eam permetteret: sese domi eorum tantum negotiis ipsis comparaturum, ut animum a vexandis Macedonibus ad sua tuenda conversuri essent*. Collaudatum donisque magnifice cultum juvenem dimisit rex; etiam sororis Cynæ nuptias pollicitus, quam ex Illyria muliere susceptam Amyntæ in matrimonium dederat pater. Et Agrianus quidem promissam operam præstitit; sed morbo correptum, ne pacta mercede frueretur, brevi consequuta mors prævenit. Ita cohibitis Autariatis sine certamine Pelium perventum est, Dessaretiae oppidum, Eordaico flumini imminens. Speciem pugnam expetentium præbebant hostes, & velut manus conserturi extra præsidia sua ferociter procurrerant: sed priusquam prælium committi posset, refugerunt; licet opportuna loca, sylvisque & callibus impedita præcepissent. Fœdum ibi spectaculum Macedonum oculis objectum est: tres pueri, toti-

Tacit. Germ.
1. 4.
Arrian. I, 1, 37.

Liv. 9. 19, 11.
Agell. 17, 21.

Frontin. stra-
teg. 2. 11, 3. Ju-
stin. 11, 5, 3.

Arrian. I, 2, 1.
Hellad. apud
Photium.
Diodor. 16, 4.
& 22.
Justin. 7, 6, 7.
Lucian. in Ma-
crob.

I. 10, 4.

Arrianus I, 2, 3.

Livius 31, 40, 1.

Arrian. I. 2. 6.

totidemque puellæ cum tribus nigris arietibus confusa strage jacebant ; quos barbari sacrilego sacro diis suis immolaverant, quo pugnaturis audaciam inspirarent . Sed vindex numen scelestis mentibus pro virtute vecordiam injecit . Rex inter mœnia compulsos ducto exteriori muro intercludere statuerat ; quum postridie cum magnis Taulantiorum copiis Glaucias advenit : ita spe capiendæ urbis abjecta , quomodo tuto discederet , cogitabat . Interim Philota cum jumentis castrensibus , & præsidio equitum frumentatum misso , comperit suos in discrimine versari ; quippe Glaucias colles campo circumdatos occupaverat , in occasionem gerendæ rei intentus . Igitur adversus oppidanorum eruptionem parte exercitus in castris relicta , cum ceteris copiis impigre profectus est ; territisque Illyriis , suos recepit incolumes . Ceterum iter facturo maximum periculum imminebat : hinc flumen , inde prærupti arduique colles viam coarctabant , relicto itinere quod multis locis vix quaternos armatos caperet : montium jugis Clitus atque Glaucias sagittariorum & funditorum cohortes magnamque gravis armaturæ manum imposuerant . Alexander ducentis equitibus ante utrumque phalangis cornu collocatis , imperat , *Ut erigerent hastas ; mox signo dato versus hostes tanquam impetum facturi , infestas protenderent ; modo in dextrum , modo in sinistrum latus invicem conversi* . Suspensis eo commento hostibus phalangem raptim progressam nunc in plures acies diducit , nunc divisam colligit ; ad extremum cuneo facto , in læva Illyriorum præsidia strenue infert . Illi celeritate & peritia Macedonum in stuporem versi , desertis quos tenuerant montibus , versus urbem refugerunt . Pauci restiterant in edito colle , qua jam transierat Macedonum agmen : iis dejectis , Alexander duobus fere millibus Agrianorum sagittariorumque locum capit ; phalangi quam flumen transmittere jussarat , præsidio futurus . Ea re conspecta universa hostium multitudo iter ad montes arripuit ; eo consilio , ut transjecta gravi armatura , extremum agmen , in quo ipse rex transiturus erat , adorirentur . Ille nihil territus venientes fortiter excipit : simul phalanx sublato clamore , quasi iterum transmissio amne subsidio suis itura , metum incussit hosti . Nam rex quæ evenerunt futura ratus , præceperat ut in adversam ripam delati statim aciem instruerent ; lævum cornu , quod a flumine hostibusque propius aberat , in speciem multitudinis quantum possent explicantes . Itaque quum universum exercitum incumbere sibi putarent Taulantii , paulisper retrocesserunt . Id spatium nactus Alexander , suos raptim ad flumen ducit : quo ubi ventum est , ipse inter primos transgreditur ; & quum eos qui agmen claudebant reversus hostis urgeret ; machinis dispositis quæ trans amnem missilia spargerent , eum submovit : simul qui
jam

jam ingressi flumen erant, e mediis aquis tela coniecere. Ita nemi-
ne desiderato ceterum iter quietum habuit. Triduum intercesserat;
quum hostes tanquam fugato Macedone metu vacuos, passim nullo or-
dine tendere, neque more militari vallum fossamve pro castris ha-
bere, neque vigilas & stationes obire nunciatur. Igitur assumptis sa-
gittariis Agrianisque, & ea Macedonum militum manu, quam Per-
diccas & Cœnos ducebant; noctu superato flumine, celeriter ad eos
contendit; reliquo exercitu sequi jusso. Nec expectato eo, ne oc-
casionem mora consumeret, levis armaturæ militem præmittit: mox
ipse cum ceteris impetu facto, semisomnos & inermes magna stra-
ge afficiunt; multos vivos capiunt; reliquos conjiciunt in fugam, &
ad Taulantiorum usque montes persequuntur. Clitus in ea con-
sternatione in oppidum Pelium se recepit: deinde sive munimentis ur-
bis, sive suorum animis diffusus, incensa urbe, in Taulantios exula-
tum abiit.

CAP. XIII.
Justin. 11, 2, 8.

Interea per universam Græciam diffusus rumor Alexandrum in Tri-
ballis cecidisse, omnes Macedonicis opibus adversos in spem rerum
novandarum erexit. Ea quoque in rebus humanis haud postrema ca-
lamitas est, quod utcumque levi auctori, quæ facta optamus, tam
enixe creduntur; quasi veritati vim afferre possit pertinax & impa-
tiens rationis opinio. Repertus est qui se inspiciente circumventum
regem, & quo minus ambigeretur, se in ea pugna vulneratum esse
affirmaret: id pronis auribus acceptum vulgatumque, civitati The-
banorum extremæ calamitatis initium extitit. Quippe eo nuncio ex-
citi quidam exulum, quos a Philippo ejectos diximus; ducibus Phœ-
nice & Prothyte, præfectos Macedonum qui Cadmeam obtine-
bant, quum nulla doli suspitione extra arcem progressi essent, ob-

Arrian. 1, 3, 1.
Plutarch. c. 19.

Diodor. 17, 8.
Arrian. 1, 3, 10.
Dinarch. contra
Demosth.

truncant: civibus ad speciosum liberandæ patriæ titulum strenue
concurrentibus, præsidium obsident; & duplici vallo fossaque, ne
commeatus aut auxilia submitti possent, circumdant. Legatis dein-
de supplicum habitu circum civitates Græciæ missis orabant, ne dees-

Diodor. 17, 18.

se vellent indigne ereptam libertatem repetentibus. Et Demosthenes
quidem veteri in Macedonas odio Athenienses permovit, ut auxi-
lia prompte decernerent: missa tamen non sunt, quia subito Ale-
xandri adventu percussis expectanda fortunæ inclinatio videbatur. De-
mosthenes privatis copiis Thebanos adjuvit, magnumque armorum
numerum gratis subministravit: quibus perarmati qui Philippo adi-

Plutarchus
Demosth. c. 32.
& in X. Ora-
torib. 8, 9.

Dinarch. contra
Demosth. Diod.
17, 8.

mente sua amiserant, Cadmeæ præsidiariis acriter institerunt. Pe-
loponnesiorum haud invalida manus ad Isthmum convenerat: ad quos
quum Antipater, quem interim dum abesset, Macedonia præfeca-
rat rex, misisset petatum, ne contra commune Græciæ decretum
cum professis Alexandri hostibus consilia miscerent; nihilominus The-
ba-

banorum oratores admiserunt. Quumque vulgus militum misericordia permoveretur, dux eorum Astylus, Arcas genere, moras necebat; non tam incepti difficultate territus, quam per avaritiam, ut a festinantibus & necessitate anxiiis majus stipendium acciperet. Decem talenta poscebantur: ea quum Thebani non conficerent, a Macedonicæ factionis hominibus oblata sunt, ut quiesceret. Ita de Arcadum auxiliis Thebanorum spes in nihilum recidit. Alias tamen ex Peloponneso copias, ne adversus Thebas militarent, pecunia Demosthenes avertit. Namque trecenta talenta a Persis accepisse dicebatur, queis ad facessendum Alexandro negotium uteretur. His ita nunciatis, Alexander præter Eordæam & Elimiotin, rupesque Stymphæas & Paryæas rapit exercitum: septimoque post die quam a Pello movisset, Pellenen Thessaliæ oppidum pervenit. Post sextum deinde diem in Bœotiam venit; mox Onchestum, sex circiter passuum millibus a Thebis distantem processit. Inter hæc Thebani majore animo quam consilio administratis rebus, omnium ignari agebant; nec dum intra Pylas esse credebant Macedonum copias: ipsum vero regem adventare adeo fidem superabat, ut potius alium Alexandrum Aëropi filium exercitui præesse contenderent. Rex ad fanum Jolai positis castris, quod ante Proctidem portam est, poenitentiae eorum locum dare constituerat; quum illi eruptione facta, in stationes Macedonum inveci, quosdam interficiunt, alios loco pellunt: donec ad ipsa jam castra suggestos emissa regis jussu levis armatura rejecit. Postero die ad portas, quibus in Atticam euntibus iter est, promotus exercitu, ut suis in arce conclusis præsto esset, adhuc cunctabatur; & si, poeniteret erroris, veniam ostentabat. Sed quibus pax placebat, potentia exulum eorumque per quos revocati fuerant, opprimebantur: qui nulla spe salutis reliqua si Macedones urbe potirentur, patriæ ruinis obrui malebant, quam illius incolumitatem suo interitu emere: & ex Bœotarchis nonnullos in consilium traxerant. Quantaque hominum vecordia fuerit, vel hinc cognosci potest, quod Alexandro postulante, ut defectionis auctores dederent, duobus capitibus omnem civitatis noxam expiaturi; ipsi vicissim Philotam & Antipatrum principes amicorum regis deposcere sint ausi, & per preconem pronunciare, *Si qui cum magno rege & Thebanis Græcorum libertatem adversus tyrannum asserere vellent, eos apud Thebas perfugium habituros*. Nec tamen Alexandri imperio oppugnata urbs est; sed, ut Ptolemæus tradidit (nam quidam aliter nar- rant) Perdiccas, qui in ea castrorum parte curabat, quæ vallo hostium, quo Cadmeam incluserant, obversa erat; non expectato signo impetum in eos fecit: superatoque munimento manus cum hoste conserere coepit; & Amyntam, qui cum sua cohorte juxta ipsum

Plutarch. in X.
Oratorib. II, 2.
Dinarch. contra
Demosth. Justi.
II, 2, 7. Arrian.
I, 3, 5.

Pausan. lib. 9.

Arrian. I, 3, 5.

Pausan. lib. 9.
Arrian. I, 2, 8.

Plutarch. c. 9.

Diodor. 17, 9.

Arrian. I, 3, 12.

Polyæn. 4, 3, 2.
Sabellic. ex
Plut. c. 19. Dio-
do. 17, 11.

Arrian. I, 3, 13.

tendebat, ut idem auderet, exemplo permovit. Mox Alexander suis timens, cum tota copiarum mole adfuit, & leviter armatis perrumpere, suisque auxilio ire jussis, ipse cum reliquis pro vallo substitit. Acri conserto proelio Perdiccas dum interius vallum molitur, graviter saucius pugna effertur; & Cretensium sagittariorum multi, cum Eurybota duce suo cadunt. Thebani percussis instant, & ad Alexandrum refugientes insequuntur. Ibi quum rex instructa phalange dispersos & turbatos hostium ordines invaderet; statim versa pugnae fortuna, tanta Thebanorum trepidatio fuit, ut ne ad portas quidem, per quas in urbem se receperant, occludendas mente competerent: simul qui Cadmeam tenebant, in subjectos arci vicos excurrerunt. Ita nobilissima Græciæ urbs intra eundem diem oppugnata & capta est. Nullum in ea crudelitatis exemplum prætermisum constat: viros feminasque promiscua strages hausit; nec ab impuberum cæde temperatum est. Phocensium Plataensiumque & Orchomeniorum & Thepiensium ea infamia fuit; quibus olim, dum Thebana res valebat, vicinæ civitatis opulentia exitiosa fuerat: Macedones ultra fas belli non sæviere. Tandem, ut cædibus abstineretur, proclamatum est; quum jam sex hominum millia periissent: ceteris captis, ad triginta millia liberorum capitum venierunt. Ex omni præda quadringenta & quadraginta talenta redacta fuisse Clitharcus tradidit: alii, ex pretio captivorum id pecuniæ effectum. Centum talenta quæ Thebanis Thessali debebant, Alexander sociis accepto tulit. Pauci * quos

Diodor. 17, 13.

Plutarchus de

virt. mulier. c.

48. Diodor. 17,

14.

Athæneus lib. 4.

Diodor. 17, 14.

Grotius de jur.

bel. 3, 8. f. ex

Quintiliano.

* Plutarch. cap.

20. Ælian. hist.

var. 13, 7. Ar-

rian. 3, 1, 26.

* Polyæn. strate.

8, 39. Plutarch.

c. 20. & de virt.

mulier. c. 46.

bellum dissuasisse constabat, servitutem effugerunt: item sacerdotes, & quorum hospitio rex paterve ejus usus esset. Ex reliquis Timoclea nobilis facinoris mercedem, cum præsentis libertate, famam apud posteros tulit. Inter Thracas, qui Alexandro militabant, quidam * equitum ductor post vim mulieri illatam; ubi pretiosissima quæque oculisset, minitabundus interrogabat. Illa non tam opum quam pudoris damno mœsta, avaritiam barbari in occasionem vindictæ convertit: ostensoque puteo, in quem mundum suum conjecisse simulabat, hominem cupide eo despicientem subductis pedibus impulit; coniectisque desuper saxis, quum ex angusto profundoque loco ascensum frustra moliretur, obruit. Comprehensa a turmalibus occisi, ad Alexandrum trahitur, ut interfecti ducis pœnas daret. Ibi interrogante rege, quænam esset, & ob quod delictum adduceretur? intrepido vultu & voce, *Theagenis*, inquit, *soror sum: ejus, qui pro libertate Græciæ Thebanorum imperator occubuit. Injuriam meam ulta castitatis meæ prædonem interemi: cui si meo supplicio parentari jubeas, scies HONESTÆ mulieri post extortam pudicitiam spiritu nihil vilius esse; quem utcumque expellere festinaveris, sero moriar, pudori patriæque superstes*. Alexander cognita causa Thracem jure

casum pronunciavit; neque sibi placere ingenuis mulieribus vim fieri: collaudatamque feminam, cum omnibus qui cognatione ipsam attingerent, liberam esse jussit; & quo quisque vellet discedendi potestatem fecit. Pepercit & Pindari posteris, in honorem vatis, qui proavum regis Alexandrum carminibus suis inseruerat: ipsiusque domum cremari vetuit. Non enim præsentem tantum virtutem adamavit; verum etiam memoriam magnorum virorum reverentia, & progeniem illorum beneficiis prosequutus est. Nam & postea quum postremo prælio Darii vicisset, Crotoniatis prædæ partem misit, quod Xerxis bello, ceteris Græcorum coloniis de Græcia desperantibus, Phayllo duce triremem unam ad Salaminem misissent: & Plataenses honore donisque affecit: quia majores eorum Græcis adversus Mardonium præliantibus agrum suum dono dederant.

Hanc Thebanorum cladem multa ostenta præcesserunt. Tribus ante mensibus quam Alexander advenisset, in fano Cereris, quæ *Thesmophoros* appellatur, conspecta est aranæ tela nigra; quum circa tempus Leuctricæ pugnae, qua res Thebana ad summum felicitatis evecta fuit, candida comparuisset. Ad hæc sub adventum Macedonum sudantes in foro statuæ, eque lacu apud Onchestum tristis mugitus, & prodigioso sanguine fluens Dirce, terrere obstinatos poterant, nisi destinatos sorti suæ superbia perdidisset. Quippe majorum gloriam in-tuentes, a quorum moribus longe recesserant, & in disparibus artibus eandem sibi fortunam polliciti, patriæ ruinam accelerarunt; quum adversus triginta peditum, tria equitum millia, eumque veteranum & toties victorem exercitum, paulo plus decem armatorum millibus opponere non essent veriti. Ceterum Alexander urbe capta ad concilium sociorum retulit, quomodo ea utendum videretur. Erant inter eos Phocenses, multique ex Bœotis, quibus antiquissimæ cum Thebanis discordiæ gravibus sæpe damnis constiterant: neque dum Thebæ starent, aut odiis suis satisfactum, aut securitati prospectum rebantur. Horum auctoritas valuit, ut muri atque ædificia diruerentur; ager arbitrio regis inter victores divideretur. Ita nobilissimam urbem, non hominum modo clarissimorum, verumetiam * deorum natales asserentem sibi, e media * Græcia una dies eripuit: postquam octingentos fere annos post oraculum * de corvis, eosdem incolas habuisset. Olim enim pulsus a gente Thracum atque Pelasgorum Bœotis edita sors fuerat: *Post quartam demum ætatem patrias sedes recepturi, considerent interim, quo loco corvos albos conspicati forent.* Ita quum ad Arnen Thessaliæ oppidum venissent, corvis conspectis, quos pueri gypso illeverant, ibi substiterunt. Diruta urbs est ad tibiæ * cantum; quomodo sexagesimum ante annum Athenas * Lysander deleverat. Templis tamen aliisque sacris ædificiis abstineri jussit Ale-

Q. Curtii.

E

xan-

Arrian. 1, 3, 26.
Ælian. histor.
var. 13, 7. Dio
Chrysost. orat.
4. Tzetzes Chil.
7, 139.

Plutarch. c. 63.

Herodot. 8, 47.

Plut. Aristide
c. 25.

*CAP. XIV.
Diodor. 17, 10.
Pausan. lib. 9.

Diodor. 17, 9.
Julian. in Cæ-
sar. Arrian. 13,
26. 1, 13, 24. Ju-
stin. 11, 3, 8.
Diodor. 17, 14.
Plutarch. c. 20.

*Justin. 11, 4, 5.
*Æschin. con-
tra Ctesiph. Di-
narchus contra
Demosth. Aga-
tharchides apud
Photium.

*Diodor. 19, 51.
*Ολυμπ. ἀναγρ.
Strab. lib. 9. Cæ-
lius Lect. Ant.
17, 11.

*Tzetzes Chil.
7, 139.

*Plutarch. Lys-
c. 28.

Suidas ex Po-
lyb. 5, 10.
Pausan. lib. 9.

Plin. 34, 8, 15.
Athen. 1, 15.
Eunij Græcia.
Diod. 19, 53.
Pausan. lib. 9.

Plut. Demetrio
c. 53. Strab. lib.
9. Eunij Græcia.

* Agathar. apud
Phot.
Plut. c. 21.
Arrian. 4, 2, 13.

Athenæus 10, 9.
Diodor. 17, 15.
Arrian. 1, 4, 29.

Plutarch. Phoc.
c. 21.

Plutarch. De-
mosth. cap. 33.
Æschines con-
tra Cresiphon.

Justin. 11, 3, 4.
Suidas Μαρτυ-
ται Plutarch.
Demosih. c. 32.
Erasmi adag. in
Margites.

xander; etiam ne quod per incuriam damnum iis daretur, sollicitus: præter insitam in deos venerationem recens religio permoverat: quia militum quosdam Cabirorum fanum, quod ante urbem est, spoliare aggressos, subita tempestas fulminibus & flamma cœlesti consumpserat. Relictæ sunt etiam effigies statuæque, diis, vel hominibus virtute præcellentibus, per loca publica positæ: proditumque est memoriæ, fuisse qui inter consternationem captæ direptæque urbis aurum in sinus aut amicula statuarum abdiderint; idque salvum repererint, quum vigesimo post anno Cassander Antipatri filius Thebas instauraret. Quod quidem non tam misericordia in profugos fecisse creditur; quam ut Alexandri, quem oderat, gloriam detrectaret. Quamquam autem veterem murorum ambitum urbi restituisset; neque mores antiquos, neque fortunam reddere potuit: nunquam postea resurrexit, ut convalesceret: sed multis subinde calamitatibus vexata, vix tenuis oppidi speciem ad memoriam nostram retinuit. Pœnituisse postea ferunt Alexandrum, quod excisis Thebis velut alterum Græciæ * oculum eruisset: utique postquam Cliti cadem, & Macedonum ignaviā, expeditionem in penitiores Indos pertinaciter recusantium, iram Liberi patris interpretatus est, ob afflictam patriam ejusmodi pœnas repetentis: & reperti sunt, qui ipsam regis mortem, non sine vindicta Bacchi, ab ebrietate & vino profectam crederent. His ita pertratis, Athenas misit, nunciatum, *Ut oratores qui populum adversus Macedonas concitare non desinerent, traderentur; aut si illos amittere gravarentur, eadem contumaciæ præmia expectarent, quorum exemplum in Thebanorum calamitate conspicerent.* Ibi quum Phocion, cujus ob integritatem vitæ maxima ad populum auctoritas erat, *Non irritandum adolescentis victorisque animum* diceret, hortareturque eos, ad quos periculum maxime pertinebat, *Ut Lei & Hyacinthi filias imitati, spiritum pro patriæ salute profundere ne dubitarent:* Demosthenes, qui nominatim petebatur, surrexit docuitque, *Falli Athenienses, si paucorum deditioe periculo defungi posse crederent: callidos Macedonas eos exposcere, quorum vigilantiam atque virtutem maxime invisam suspectamque haberent: amotis publicæ libertatis custodibus, in orbam indefensamque civitatem, tamquam lupos in oves canibus destitutas, impetum facturos esse.* Multa commiserat in Macedonas Demosthenes, ob quæ haud injuria nullum apud eos veniæ locum relictum arbitrabatur. Philippo occiso auctor exstiterat, ut Pausaniæ sacellum exstrueretur; apud pulvinaria deum supplicationes haberentur; aliaque ob insignem lætitiā decerni solita curarentur. Alexandrum alias puerum; alias prodigiosæ vecordiæ vocabulo *Margiten* appellaverat: Persico auro corruptus, omnium fere bellorum, quæ contra Alexandrum patremque ejus Philippum Græci depugnauerunt, fax atque concitor fue-

fuerat. Attalum, quo graviores adversarium non habuerat Alexander, Atheniensium * societatem pollicitus, ad bellum regi palam inferendum exstimulaverat. Neque civitas Atheniensium mediocriter deliquerat, detractis Philippi statu, earumque materia in foedos usus conversa: aliisque admissis, quæ vulgus imperitum & mobile, nulla futuri cura, ex arbitrio suasque paucorum animose perpetrat. Sed nihil ex iis quæ præfracte & contumaciter fecerant æque commovit regem, quam in Thebanos humanitas: quos inter patriæ ruinam elapsos, contra ipsius edictum receperant; tantum ob eorum vicem doloris præ se ferentes, ut etiam mysteriorum solemnia, quæ in honorem Liberi Patris præcipua religione quotannis celebrant, ob publicam mœstitiam intermitterent. Verum cupidine belli Persici, condonare Græcis injurias suas, quam exsequi malebat. Igitur quum Demades, qui Philippo quoque gratus acceptusque fuerat, preces civitatis ad eum detulisset, Atheniensibus indulset, ut Demosthene, Lycurgoque, & aliis quos depoposcerat retentis, unum Charidemum in exilium mitterent. Ille ad Persas se contulit; magnoque ipsis usui fuit, donec ob libertatem * linguæ Darii jussu interfectus est. Alii quoque non postremi nominis viri, odio regis urbe deserta, ad hostes illius * profecti, multum negotii Macedonibus exhibuerunt. Post eum rerum impetum cursumque, nemo supererat in Græcia, qui aut viribus suis post Thebanos (quorum gravis * armatura celebris olim fuerat) aut occupata Leucadia, munimentis confideret. Namque Leucadios situ oppidi, & proviso in longam obsidionem commeatu feroces, fame domuit; quum expugnatis quæ circa erant castellis, homines Leucadiam abire passus, adaucta per singulos dies multitudine, omnem eorum penum exhausisset. Igitur ex Peloponneso quoque legationes venerunt, gratulatum quod confectis ex animi sententia barbaricis bellis, etiam Græcorum quorundam insolentiam & temeritatem castigasset. Arades, qui Thebanis auxilio futuri se commoverant, duces, quorum instinctu ad eum furorem prolapsi essent, capitis se condemnasse exposcebant. Elei exulibus suis redditum concessisse, non ob aliud, nisi quod Alexandro charos accepissent. Et Ætoli excusaverunt, quod in tantis Græciæ turbis, ipsorum quoque gens novorum consiliorum expers non fuisset. Megarenses novi generis honore risum regi, quique circa eum erant, commoverant, referentes *ob studium & beneficia Alexandri in Græcos, Megarensis populi scito civitatem illi decretam esse: donec intellecto nemini ad eum diem, excepto Hercule, id honoris habitum, lætus accepit. Ceteris respondit: Nihil sibi quiete & incolumitate Græciæ antiquius esse; modo in posterum novis rebus abstinerent: præteritorum veniam facile concedere.* Verum Spartanis maxime diffisus, Philiadæ liberos Messenen, unde pulsati fuerant, restituit: Pellenen

* Diodor. 17, 5.
Dio orat. 38.

Æschines contra Ctesiph.
Pausan. lib. 9.
Plut. c. 19. &
Camillo c. 31.

Diod. 17, 35.
Plutarch. Demosth. cap. 33.
Plut. in X. Oration. 7, 2, 8, 9. Demosth. epist. 3.
Arrian. 1, 13, 31.
Justin. 11, 4, 12.
Dinarch. contra Demosth.

* Curt. 3, 5, 10.

* Diod. 17, 25.
Curt. 3, 13, 15.

* Dio orat. 64.
Frontin. 3, 4, 5.

Arrian. 1, 3, 27.

Plutarch. de monarch. c. 2.
Seneca de beneficiis. 1, 13.

Demosth. de Alexandro foedere Paus. fin. lib. 7.

Capell. in hist.
sacra & exotica.
Homeri Scholia
Ia. 8.

Achæorum Chæroni tradidit : Sicyonem , aliaque Peloponnesi oppida per clientes suos habuit , qui consilia Lacedæmoniorum ex propinquo specularentur . Tot tantisque rebus perficiendis pauci menses suffecerunt : intra quos tam grave atque multiplex bellum leviori negotio confecit , quam alius paravisset . Ipse quidem eam victoriam celeritati se debere confessus , interroganti , *quonam maxime modo Græciam subegisset ? nihil cunctando* , respondit .

J. FREINSHEMI
SUPPLEMENTORUM
IN Q. CURTIUM

LIBER SECUNDUS.

PERSARUM ea tempestate Darius rex erat, paulo ante Philippi necem evectus in id fastigium a Bagoa spatione; qui Ocho rege, & deinde filio ejus Arse, cum tota eorum domo extinctis, imperium quod sibi vindicare non poterat, sui beneficii fecit; perennem sibi gratiam pollicitus apud eum quem tanto munere devinxisset. Nec tamen indignus ea fortuna Darius apud populares habebatur; nam etiam a gente regia non alienus erat: quippe Ostanes Ochi patruus Arsanen genuerat, Arsanes Codmannum. Sic enim vocabatur, dum privatus esset: sed in Cyri solium collocatus, more quodam Persarum, ejurato veteri nomine, Darius appellari voluit. Bello quoque spectatus, cæso ex provocatione hoste, * quum adversus Cadusios bellum gereret Ochus, magnam virtutis opinionem pepererat. Hic a conditore regni * Cyro decimus imperio Persarum præfuit. Nam Ochus Artaxerxem patrem; ille Darium exceperat. Huic Artaxerxes regnum reliquit, Xerxis filius. Xerxes Dario patri successit; qui Hystaspe genitus, post extinctum in Cambyse Cyri sanguinem, illustri septem * Persarum conspiratione, imperium Magis extorsit. Sub his regibus per ducentos & triginta ferme annos res Persarum mira felicitate floruit: acerbis initiis, dum rudis ad voluptates natio pro libertate, gloriaque & opibus animose dimicabat: procedente tempore, postquam præmia virtutis adepti videbantur, ipsam posthabuere; non tam suis viribus tuti, quam fama potentiae a majoribus partae, usuque divitiarum, quibus haud paulo felicius contra Græcos, quam armis decerta-

Diodor. 17, 7.
Diodorus 17, 5.
Arrian. 2, 3, 18.
Strabo fin. l. 15.

Scalig. de emendat. temporum lib. 6.
Curt. 4, 2.
* Justin. 10, 3, 3.
Diodor. 17, 6.
* Sleidan. lib. 1. de 4. monarch.
Scalig. lib. 6. de emend. temp.
Schubert. lib. 2. de scrupulis chronol.
* Herodot. 3, 70.
Justin. 1, 7, 19.
Xenoph. παίδ. lib. 1. Arrian. 5, 1, 19.

Plutarch. Agesilao cap. 24. &

vere.

- vere. Ad postremum itaque, quum adversus Alexandri vim auro parum proficeretur, omnique externa ope abscedente sibimet ipsis innitendum esset; animi deliciis & mollitie fracti effeminatique fortunæ ruentis impetum non sustinuerunt. Quippe **INDUSTRIAM** egestas acuit; affluentiam rerum luxus, & inertia sequitur. Igitur audito fine Philippi, cujus fortuna & apparatibus exterriti fuerant, metu soluti, Alexandri adolescentiam despiciebant; contentum fore arbitrati, si securo Pelæ obambulare liceret. Verum quum de bellis ipsius victoriisque alia super alia nunciarentur; contemptum hætenus juvenem impensius formidantes, summa cura, ut in bellum atrox atque diuturnum, auxilia comparabant. Et quoniam superiorum præliorum experimentis impari Asiaticum militem Europæo didicerant, missis in Græciam conquisitoribus, ad quinquaginta millia egregiæ juventutis mercede conduxerunt. His copiis Memnon Rhodius prætor datus est; qui multis ante bellis fidem virtutemque suam Persis abunde probaverat. Is ad occupandam Cyzicum missus, citatis itineribus, per Phrygiam, qua Troadi committitur, ad Idam montem pervenit, ipso nomine naturam situs sui præferentem: nam condensa arboribus loca *Idas* antiqui dixerunt. Exsurgit iste celsiore cacumine, quam ceteri ad Hellespontum montes. In medio specum habet religioso horrore famam in fabulis nactum, ut ibi dearum formas arbiter Trojanus spectasse prædicetur, quum imperio patris expositus, in Ida monte adolevisset. Eadem Idæorum Dactylorum patria esse fertur, qui primi, Magna Matre docente, ambiguum ferri usum, neque minus utile necessitatis laborisque solatium, quam acerrimum furoris instrumentum, invexerint vitæ. Illud etiam admiratione dignum proditur, quod circa canis exortum, ventis depressiora turbantibus in summo Idæi jugi cacumine quietus aër est: quodque multa adhuc nocte terris incubante, solem ajunt conspici, non globi figura: sed in amplissimam latitudinem sparsum, & velut diversis ignium agminibus utrumque montis latus amplexum, coire paulatim; & propinquante jam luce jugero paulo majus spatium implere; pauloque post in solitum orbem collectum, destinatum iter percurrere. Credo per aërem nocturno gelu astrictum, nullisque ventorum flatibus disiectum, solis orientis, adhuc imperfecta imagine late sparsa, fallax oculis miraculum apparere; donec eo paulatim vi caloris absumpto dissipatoque, liber ad ipsum sideris orbem aspectus permittatur: nam sereno liquidoque cœlo radii transmittuntur: ubi coactus aër est, sistit exceptos, & tanquam in speculum incidentes cum incremento splendoris diffundit. Sub Idæ radicibus Cyzicenus ager in Propontidem excurrit: ipsum oppidum in mediocri insula situm gemino ponte continenti annectitur. Sed id opus paulo post Alexander molitus est: sub Memnonis expeditionem navibus commeabatur. Qui quum
- Cy-

Cyzicenos improviso impetu nequidquam terruisset, muros gnaviter tumentibus oppidanis: eorum regionem hostiliter populatus magnam inde prædam coëgit. Nec a Macedonum ducibus cessabatur: Parmenio Grynium Æolidis oppidum expugnat, incolas servituti addicit: deinde Caium amnem transgressus, Pitanen adoritur, urbem opulentam, & duplici portu accipiendis ab Europa copiis opportunam: sed propero adventu Memnonis statim soluta obsidio est. Calas deinde, qui cum modicis Macedonum atque mercenariorum copiis in Troade res gerebat, cum Persis prælio certavit: & impar hostium multitudini in Rhœteum se recepit.

Strabo lib. 13.
Diodor. 17, 7.

Interea Alexander constitutis in Græcia rebus, in Macedoniam reversus, quæ tantam belli molem aggressuro cavenda vel administranda essent, cum amicis deliberabat. Antipater ac Parmenio ætate & dignitate præcipui obtestabantur, NE in uno corpore totius imperii salutem fortunæ insidiis exponeret: quin prius operam daret liberis; & incolumitate patriæ firmâ, ita demum de incremento ejus cogitaret. Quippe præter Alexandrum nemo ex Philippi sanguine dignus imperio supererat, Cleopatæ sobole per Olympiadem intercepta: Aridæus sor-
dibus materni generis, & turbata mente Macedoniam dedecere putabatur. Verum ille quietis impatiens, nihil nisi bellum, & ex victoria gloriam assidua cogitatione volvebat. Igitur, Vos quidem, inquit, ut probos & amantes patriæ viros decet, de commodis adversisque illius haud sine causa solliciti estis. Arduum enim, quis neget? opus ordimur, quod semel temere cæptum, si eventus arguat, sera pœnitentia nequaquam emendaverit. Nam antequam vela solvamus, navigare velimus an quiescere, nostra consultatio est: quum ventis fluctibusque nos crediderimus, in ipsorum arbitrio omnis noster cursus erit. Itaque non moleste fero vestram opinionem a sententia mea dissidere; quin potius simplicitatem laudo, vosque precor ut in iis etiam de quibus porro referetur, eodem instituto utamini. AMICI regum, si qui eo nomine digni sunt, non tam gratiam eorum, quam utilitatem atque decus in consilio habent. QUI aliter fieri censet, quam ipse facturus erat, non instruit consultorem, sed decipit. Ceterum ut & vobis consilii mei ratio pateat; certum habeo nihil minus convenire rebus meis, quam dilationem. Omni quæ circa Macedoniam colit barbarie pacata, extinctisque Græcorum motibus, fortissimum florentissimumque exercitum otio & desidia dilabi patimur: an potius in opulentissimas Asiæ regiones inducimus, olim possessionem ejus spe complexum, & præmia laborum, quos diu sub patre meo, deinde nobis imperantibus tertium jam annum exhausit, ex Persarum spoliis expetentem. Novum adhuc imperium Darii est: & interfecto Bagoa, cujus beneficio regnat, crudelitatis & ingrati-
tudinis suspicionem apud suos incurrit: quæ res optimos eorum qui

CAP. II.
Diodor. 17, 16.

1, 9, 29. Comment. in Curt.
10.

Zosimus lib. 1.
Curt. 6, 8, Diod.
17, 5.

parent, odio adversus imperantes implent, & ad obsequia segniores, aut etiam praefractos reddunt. Numquid sedebimus dum auctoritas ejus confirmetur; & rebus domi per otium compositis, ultro bellum in Macedoniam transferat? multa celeritatis praemia sunt, quae nobis cessantibus ad hostem pertinebunt. Magnum in ejusmodi negotiis momentum post se trahit prima animorum inclinatio: at illa semper occupanti parata est: quippe NEMO cunctanter appetit fortioris gratiam: porro FORTIOR habetur, qui infert bellum, quam qui excipit. Quanto autem existimationis nostrae periculo fallemus spem eorum, qui adolescentibus nobis eum honorem deferendum judicaverunt, quem maximus imperator, pater meus, post tot virtutis experimenta paulo ante obitum obtinuit? Non enim ideo Graecorum concilium imperium nobis decrevit, ut in Macedonia desides & ignavis voluptatibus addicti, injurias olim Diodor. 17, 16. & nuper Græco nomini illatas negligeremus; sed ut eorum, quae per summam superbiam improbe & petulanter in nos commiserunt, penas penderent. Quid dicam de iis Graecorum nationibus, quas late per Asiam diffusas impotentium barbarorum intoleranda servitus premit? Equidem quibus nuper precibus, quibusque argumentis causa eorum Diodor. 17, 16. Plutarch. advers. Coloten. c. 50. De- lius Ephesus egerit, quum ipsi meminere, non repetam. Id sane constat, eos omnes, ut primum signa nostra conspexerint, protinus ad nos esse transituros, & pro liberatoribus assertoribusque suis adversus graves iniquosque dominos quodlibet periculum impigre suscepturos. Quamquam quid nostri pariter hostiumque obliti auxilia circumspicimus adversus gentes, quas etiam paulo lentius vicisse a pudore quam gloria propius absuerit? Patrum ævo in Asiam profectis Lacedæmoniorum paucis ingentes hostium exercitus frustra restiterunt: Phrygiam, Lydiam, Paphlagoniam, agi ferrique passi; aut quoties vetare voluerunt, ad hostium satietatem cæsi sunt: donec a suis revocatus Agesilaus, ob exortos in Græcia tumultus, trepidantibus & consilii incertis animis ex tanto terrore recipiendi spatium concederet. Paucis ante istum annis vix decem Graecorum millia, sine ducibus, sine commeatu, ex intimis Persici imperii partibus, per tot infestas nationes iter in patriam ferro aperuerunt: quum eos persequeretur universus regis exercitus, quo modo cum Cyro fratre de regno dimicaverat: victorque extiterat: quem illi quidem ubicumque congressum fuderunt fugaveruntque. Nos igitur, quibus universa Græcia tot victoriis edomita paret, qui eorum fortissimos aut in acie cecidimus, aut habemus in castris: timebimus scilicet Asiam, quam eorum quos vicimus pauci pudendis cladibus affecerunt? Aliis deinde in eandem sententiam adjectis, adeo permovit animos, ut omnibus assentientibus etiam Parmenio, qui maxime bellum differri volebat, maxime accelerandum censeret, ultroque jam Alexandrum hortaretur. Itaque omni cura ad maturandam profectionem conversa, ad

Dium

Dium Macedoniae urbem Jovi Olympio sacrum fecit, institutum ab Archelao, qui post Perdiccam Alexandri filium regnavit. Musis quoque ludos scenicos fecit, per novem dies, pro numero dearum. Post hæc convivium summa magnificentia celebratum est; tabernaculo quod centum lectos caperet, adornato: ibi cum amicis ducibusque, & civitatum legatis accubuit: per exercitum quoque victimas dividi jussit, aliaque præberi, quibus destinatus hilaritati dies festivis epulis, & faustis instantis belli ominibus transigeretur.

Diodor. 17, 16.
Arrian. 11, 4, 1.
Justin. 11, 5, 6.
Diodor. 17, 16.

Vere novo contractis undique copiis in Asiam trajecit; exercitum robore quam numero validiorem ducens. Triginta peditum millia Parmenio ducebat: quorum Macedones tredecim expleverant; quinque erant mercede militantium; ceteram multitudinem socii foederatique miserant. Has copias Illyrii Thracæque & Triballi, ad quinque hominum millia sequebantur; additis mille Agrianorum sagittariis. Equitatum Macedonum mille octingentorum Philotas ducebat; & totidem ex Thessalia Calas: a reliqua Græcia sexcenti omnino equites venerunt, quibus Erigyum præposuit: agmen ducebat Cassander cum nongentis Thracum atque Pæonum antecursoribus. Hunc exercitum, non ultra quam in triginta dies proviso commeatu, infinitis barbarorum copiis opponere non dubitavit; virtute suorum fretus, qui vincendo senes facti, robore animorum armorumque usu cuilibet multitudini hostium insuperabiles erant. Antipatro, quem cum duodecim millibus peditum, & mille quingentis equitibus Macedoniae Græciæque rebus præfecerat, injunctum, ut continuos in Europa delectus ageret, quibus adversus præliorum fatigue detrimenta exercitus subinde novaretur. Hoc unum sibi exceperat, quum cetera amicis largiretur. Quidquid enim salva majestate regni abesse poterat, priusquam naves conscenderet, inter suos distribuit. Perdiccas prædium quod dabatur non accepit, interrogato rege, *Quid tandem sibi ipsi reliqui faceret?* atque illo subjiciente, *spes: Earumdem ergo, inquit, & nos participes erimus, qui tuis auspiciis militamus.* Pauci hunc sequuti sunt: per ceteros non stetit; quin interrogatus, *Ubi thesauri ipsius essent?* vere responderet, *Apud amicos.* Sane de summa rerum alea jacta, non absurde collocasse videtur opes quas habebat: quippe aut victor multo majores adepturus erat; aut si victus esset, istas quoque amissurus: atque interim alacrioribus ministris utebatur: neque multum abscedebat præsentibus necessitatibus, quum agros & prædia, & redditus quorum dies multo post venturi erant, donaret: pecunia in belli usum seposita, cujus quanto minor copia erat, diligentius administrabatur. Quippe Philippo interfecto, minus sexaginta talentis pecuniæ signatæ, paucaque ex auro & argento pocula in thesauris ejus reperta sunt: quum æris alieni quingenta ferme talenta relinqueret. Quamquam

CAP. III.

Arrian. 1, 4, 3.
Plutarch. c. 23.
& de fort. Alex.
1, 3. Justin. 11,
6, 2. Polyb. 12,
10. Liv. 9, 19,
4. & 42, 51, 11.
Front. 4, 2, 4.
Paneg. Con-
stantino dictus
Diod. 17, 17.
Plutarch. c. 23.
& de fort. Alex.
1, 3, 2, 24.
Curt. 3, 5.
Arrian. 14, 3.
Diodor. 17, 17.
Curtius 5, 6.

Justin. 11, 5, 5.
Plutarch. c. 23.
& de fort. Alex.
2, 24.

Marcellin. 25
14.

Arrian. 7, 2, 13.

Curt. 10, 8.
Plutarc. c. 23. &
de fort. Alex. 1,
3. & 2, 24.
Diodor. 16, 8.

Athen. 4, 14, &
6, 4.
Athenæus 12, 2.

Arrianus 7, 2,
15.
Plut. c. 23. &
de fort. Alex. 1,
3. & 2, 24.
Himerius apud
Photium.
Justin. 11, 5, 8.
Arrian. 1, 4, 3.

Arrian. 7, 2, 15.
Justin. 11, 6, 2.
Oros. 3, 16. Otto
Frising. 2, 25.

Diodor. 17, 22.
Plut. in X, O-
rator. 8, 9. & 9,
1.
Arrian. 1, 4, 4.

enim iste rem Macedonicam insignibus incrementis auxisset, auri quo-
que metallis apud Crenidas (ipse Philippos appellavit) ita excultis,
ut inde mille talenta annui proventus cogerentur; continuis bellis, ne-
que minus largitionibus, ærarium exhauserat. Macedonia etiam in-
staurandæ ornandæque magnos sumptus fecerat, quum pauperrimam ac-
cepisset. Ipsum inter initia regni tenuem fuisse, & quum ex quinquaginta
drachmis auri poculum haberet, id cubitum euntem capite subje-
cisse plerique meminerant. Hujus ergo filius bello laceravit regem
Persarum, cui somnum capienti quinque talentorum auri millia pro
cervicali, tria argenti pro scabello, sub capite pedibusque lectuli, pe-
culiaribus cubiculis servabantur: quamquam ad paternum ars alienum
octingenta insuper talenta, quæ ipse mutuo sumpserat, adjecisset: ex
quibus vix decima portio supererat. Solvisse autem dicitur Timotheo
* tibiis concinente, summaque militum alacritate, opes barbarorum
quos oppugnatum irent, * certa fiducia sibi destinantium. Hoc mo-
do per lacum quem a vicini montis nomine *Cercinitem* vocant, ubi
classem habebat, in Strymonem invehit; Amphipolim, & deinde ad
ostia Strymonis processit: quo trajecto, præter montem Pangæum,
viam ingressus est, quæ Abderam & Maroneam ducit. Nam in lito-
re iter facere instituerat, ut navibus suis, quæ juxta ducebantur,
præsidio esset, si Persæ forte occurrissent, quippe isti tum etiam ma-
ris imperium obtinebant. Ipsi enim modica classis; at apud hostes
Cypriæ Phoeniciæque naves, assuetique maritimis rebus classarii, &
exercitatissimi remiges erant. Nam Macedonia nuper tentato maris
imperio, nondum abundabat navibus; & a sociis maligne præbeban-
tur. Etiam Athenienses, quum ab ipsis triremes peterentur, tantum
XX miserunt: suggerentibus eorum oratoribus, periculum esse, ne
classe accepta contra eos qui misissent, uteretur. Ex iis locis ad He-
brum fluvium contendit: quo haud difficulter transmisso; in Pæticam
Thraciæ regionem pervenit: inde superato amne quem *Melanem* ap-
pellant, vigesimo postquam a domo profectus fuerat die, Seston atti-
git in extremis continentis finibus Hellesponto imminentem, qua angu-
stis fluctibus insinuatum mare Asiam ab Europa dirimit. Quippe
Macedonia Thraciam conjunctam habet; quæ procurrens in ortum
duobus capitibus Asiam tangeret, nisi intercedente pelago submoveretur:
dextra Hellespontus arcer; ulterius Bosphorus, quem Thracium
appellant, Byzantium a Chalcedone separat. Inter has angustias in-
tercepta Propontis jam laxiore spatio juxta Bithyniam & Ponticas re-
giones diffunditur. Infra Bithyniam Mysia est; deinde Phrygia,
Phrygiamque contingens Lydia, longius a mari remotæ. Interius spa-
tiosas regiones celebratæ secunditatis & opulentiae gentes habitant.
Litora quæ Thraciæ Græciæque obversa sunt, Hellespontii; deinde
Troës

Troës colunt, calamitatibus inclyti. Infra hos Æolis & Jonia per longa litorum spatia Lydiæ prætenduntur. Caria deinde cum annexa Doride, magna ex parte mari circumfusa, non minus amplo tractu introrsum recedit. His terris nobilissimæ insulæ adjacent: Lesbos Æolica, Chius & Samus Joniæ, & Dorica Rhodus, aliæque multæ quarum nomina Græcorum monumentis inclaruerunt. Nam antiquis temporibus omnem hanc oram Græcia frequentibus coloniis insederat: quæ tum quoque manebant; sed Persarum regi satrapisque subjectæ, priscam gentis libertatem barbarica servitute mutaverant. Alexander ubi Seston pervenit, maximam copiarum partem Parmenione * duce, Abydum in adverso litore sitam petere jubet, attributis ad hoc centum sexaginta triremibus; multisque onerariis: ipse cum reliquis Eleuntem proficiscitur, Protesilao sacrum, cujus ibi sepulchrum aggesto tumulo tegitur. Circa tumulum crebræ ulmi sunt, quarum mira natura est, quippe ramis qui Ilium spectant matutino diei tempore enata folia statim defluunt; quum ceteris stabilis viriditas sit: ita acerbum herois fatum exprimere creduntur; qui in ipso ætatis flore cum Græcis in Asiam profectus, prima Trojani belli victima fuit. Huic tum Alexander inferias dedit; precatus, ut melioribus auspiciis hostile litus tangeret. Inde cum quinquaginta longis navibus Sigeum petiit, portumque nomen ab Achivis nactum, quorum classem Trojanis temporibus exceperat. Quum jam in mediis Hellesponti fluctibus navigaret (namque suæ navis ipse gubernator erat) taurum Neptuno ac Nereidibus immolat, aureamque phialam, ex qua libaverat, diis marinis donum, in pelagus abjicit. Jam in portu erat classis; quum rex coniecta in litus hasta, primus e navi librato corpore terram saltu contigit; testatus, *Se possessionem Asiæ diis bene juvantibus justo pioque bello sibi asserere*. Aræ deinde constitutæ sunt, ubi exscensionem fecerat, Jovi descensori, Minervæque & Herculi: eo quoque loco, unde ex Europa solverat, aras extrui jussit.

Arrian. 1, 4, 4.

* Curt. 7, 1.
Arrian. 1, 4, 6.
Herod. 9, 115.
Pausan. lib. 4.
& 3.

Philostrati Heroica.

Arrian. 1, 4, 6.
Diodor. 17, 17.
Arrian. 1, 4, 7.
Plin. 5, 30, 7.
Mela 1, 18.Herod. 7, 54.
Diodor. 17, 17.
Arrian. 1, 4, 8.
Justin. 11, 5, 10.CAP. IV.
Strab. lib. 13.
Plutarc. cap. 24.
& de fort. Alex.
1, 14. Ælian.
histor. var. 9, 38.
Plutarch. c. 24.
Arrian. 1, 4, 10.
Cicero pro Archia c. 10. & ep.
5, 12.
Vopiscus pr.
Probi.
* Ælian. histor.
var. 12, 7.

Inde processit in campos ubi veteris Ilii sedes monstrabatur. Ibi dum heroicorum operum monumenta avide perlustrat, quidam ex incolis, Paridis ei lyram pollicitus est. At ille, *Nihil, inquit, minor imbellium deliciarum vile instrumentum: at Achillis lyram cedo, fortium virorum laudes eadem personantis manu, qua facta superabat*. Nam Achillem cujus origine gloriabatur, imprimis mirari solitus, etiam circum cippum ejus cum amicis nudus decucurrit, unctoque coronam imposuit. Hephæstion * Patrocli tumulum coronavit: eundem amicitiae locum apud Alexandrum sibi esse significans, quem is apud Achillem habuisset. Inter multos de Achille sermones, *Duplici nomine beatum sibi videri dixit rex, quod vivus fidum amicum*

Justin. 11, 5, 12.
Arrian. 1, 4, 9.

Justin. 17, 3, 6.
Strab. lib. 13.

Curt. 3, 16.
Plutarch. c. 25.
Arrian. 1, 4, 9, 6.
2, 8, & 13.
Diodor. 17, 18,
& 21.

Plutarch. cap.
25.

Plut. c. 60.

Appian. de bel-
lis Mithridati-
cis.
Dio lib. 59. Zo-
narus tomo 2.
Arrian. 1, 5, 16.
2, 3, 23. Arrian.
1, 5, 16. Strabo
lib. 13.
Arrian. 1, 5, 16.

Strabo lib. 13,
1, 3, 27.

Arrian. 1, 5, 17.

nactus esset : extinctus magnum praconem. Ceteris etiam heroibus, quo-
rum iis in terris sepulchra ostenduntur, parentavit. Sacrificavit &
Priamo ad Hercii aram, sive ut placaret manes ab Æacida interem-
pti; sive ob cognationem, quam sibi cum Iliensibus intercedere arbi-
trabatur, quia viduam Hectoris Andromachen Neoptolemus in matri-
monio habuerat. Minervæ, quam præcipua religione venerabatur,
studiose sacrum fecit: suspensisque in templo armis suis, alia de-
traxit, quæ a Trojani belli temporibus duravisse dicebantur. Hæc
ab armigeris præferri jubebat, tamquam a propitio numine ad subi-
gendam Asiam commodata: iisque indutum ferunt ad Granicum
cum satrapis decertasse. Alioquin elegantibus armis gaudebat; nul-
lius munditiei studiosior. Cetra usum reperio splendida; galea ele-
ganter cristata, utrimque dependentibus pinnis candore & magnitudi-
ne insignibus: thorace lineo duplici: galeam habebat ferream qui-
dem, sed in purissimi argenti speciem splendoremque politam, Theo-
phili opus: collare ferreum internitentes gemmæ distinguebant: gla-
dio cingebatur acumine & duritie in paucis notabili; augebatque
pretium ejus, quod in tanto ferri robore, levis & tractanti ha-
bilis erat. Huic armaturæ interdum amiculum militare injiciebat,
quod genus tum *Siculum* appellabatur. Ceterum quibusdam horum
post id tempus potitus est: nam thorax, quem diximus, in-
ter spolia pugnati ad Issum proelii fuit; gladium Citieorum rex
Cyprius dono dedit; Rhodii balteum, quem incomparabili indu-
stria conspicuum Helicon fecerat, egregius inter priscos artifices.
Neque poenitet talia memorare, quæ veteribus scriptoribus digna re-
latu videbantur; & alioquin magnorum regum dicta factaque, et-
iam quæ leviora haberi solent, non sine fructu aut voluptate reco-
luntur. Certe arma Alexandri sequens ætas diu venerata est: qui-
bus adeo pepercit vetustas, ut ex Romanis imperatoribus alius post
subacta Pontica regna chlamyde illius triumphum suum ornaret;
alius thoracem Alexandri indutus percurreret pontem, quem æmula-
tione Darii Xerxisque in pelago struxerat. Posthæc Alexander a
Minervæ fano digressus Arisben processit, ubi castra habebant Ma-
cedones qui cum Parmenione transierant. Postero die præter Per-
coten & Lampsacon ad Practium flumen contendit; quod ex I-
dæis montibus ortum, Lampsacenum Abydenumque agrum interfluit,
deinde paulisper ad Septentrionem flexum, in Propontidem exit. In-
de Hermotum prætergressus rex, ad Colonas duxit, in mediterraneis
Lampsacenorum situm oppidum. Omnibus istis in deditionem
acceptis (nam & Lampsacenis ignoverat) Panegorum misit, qui
Priapenorum urbem, quam incolæ dedebant, reciperet: Amyntas
Arrabæi filius cum quatuor antecursorum turmis, una Apollonia-
tum,

tum, quam Socrates ducebat, speculatum ire jussus est; quippe hostes in propinquo versabantur, summa solitudine curaque bellum instruantes. Inter eos rei militaris peritia longe eminebat Memnon: is magnopere suadebat, *Ut retrocedentes, omne quod usui hostibus esse posset, longe lateque corrumpere: quidquid in campo herbidum esset, equitatu conculcarent: vicos urbesque incenderent, nihil præter nudum solum relicturi. Vix unius mensis commeatu instructum venisse Macedonem, deinceps raptò victurum: ea copia si eripiatur, brevi recessurum esse; ita parvo impendio toti Asiæ salutem queri. Triste id quidem: sed in omni negotio, ubi periculum immineat, id spectare prudentes, ut quam minimo damno defungantur: ita medicos si correpta parte corporis morbum in ceteras transjici videant, unius membri jactura pro reliqui corporis incolumitate pacisci. Neque id sine exemplo facturos Persas. Sic olim Darium regem ipsas illas regiones urbesque vastavisse, ne Scythis isthac transituris receptus esset. At si prælio contenderent, de summa rerum aleam jaci; pulsus semel Persis, omnem eam oram Alexandri fore: victores nihil amplius habituros. Neque Hercule parvum discrimen impendere ob vim Macedonia phalangis, cui suum peditatum, quamquam numero superiorem frustra opposituri essent. Ipsius deinde regis præsentiam haud parum valere ad victoriam; stimulari milites spe, pudore, gloria, in conspectu imperatoris dimicantes: quæ omnia haberent Macedones; ipsis abesse Darium. Neminem ambigere quin BELLUM in aliena terra gerere præstet, quam in sua: id commodum adepturos, si consilium suum sequuti de invadenda Macedonia cogitarent. Nulli ceterorum ducum grata oratio fuit. Id fortasse Memnoni Rhodio probari posse, cui expediat bellum trahi, quo diutius honoribus, stipendiisque regiis perfrueretur: Persis commissos fidei suæ populos prodere pudendum videri: neque apud regem excusari posse, qui longe aliam belli gerendi rationem præscripsisset. Quippe Darius audito Alexandrum ex Macedonia movisse, literas ad præfectos suos miserat, imperans, *Ut insanientem Philippi adolescentulum puerili verbere ætatis & conditionis admonitum; deinde purpurea veste indutum, quam primum sibi vinctum adducerent: naves ipsius una cum nautis mari demergerent: milites omnes ad ultima maris Erythræi loca deportarent: adeo præ superbia futuri securus, & ignarus sortis suæ omnem humanæ imbecillitatis sensum exuerat, consanguineum deum, se ferens: magis quod potentia non dispar ipsis videretur, quam ob veterem fabulam, qua Persarum reges a Perseo Jovis filio nomen atque genus traxisse ferebantur. Eodem fastu plenam epistolam ad Athenienses paulo ante scribi jusserat, addideratque, Quando Macedonis amicitiam prætulissent, a se deinceps aurum ne peterent: non enim missurum esse, etiam rogantibus.**

Curt. 3, 9.
Diodor. 17, 18.
Arrian. 1, 5, 19.

2, 3, 3.

Comment. in
Curt. 5, 9, 3.
Strabo lib. 13.

Arrian. 1, 5, 19.

2, 5, 10.
Arrian. 1, 5, 20.
Diodor. 17, 18.

Comment. in
Curt. 3, 12.

Herod. 7, 150.
Plato in Alcibiade.
Æschines contra Ctesiph.

CAP. V.

Polyæn. 4, 3, 15.
Curtius 3, 3.

Themist. orat.
9.

Strabo lib. 13.
Plutarch. c. 25.
Arrian. 1, 5, 2.
Plutarch. c. 24.

Curt. 4, 38.
Plutarch. c. 24.
Scalig. de emen-
dat. temporum
lib. 1.

Frontin. stra-
teg. 1, 11, 14.

Plut. cap. 25.
Arrian. 1, 5, 3.
Diodor. 17, 19.

2, 4, 24.

Arrian. 1, 4, 20.

At Alexander quum inter progrediendum agrum a rege Persarum Memnoni dono datum attigisset, maleficio abstinere jubet, colonisque & fructibus parci: callido commento suspectum facturum hominem industrium, & quem ex omnibus hostium ducibus unum non contemneret; si in suas partes transducere nequivisset. Quumque lenitatem regis admirati quidam, acerrimum callidissimumque Macedonum hostem, quamprimum in potestatem redactus esset, interficiendum; atque interim quibus posset cladibus vexandum esse dicerent: *Quin*, inquit, *potius beneficiis supplantamus hominem, & amicum ex inimico facimus, eadem virtute & solertia pro nobis staturum*. Ventum erat in campos Adrasteæ, per quæ Granicus amnis præcipiti cursu volvitur. Ibi quidam ex speculatoribus quos cum Hegelochō præmiserat, reversi nunciant; Persas instructis ad proelium ordinibus in ulteriore ripa consistere. Paulisper commoratus, dum de transitu consilium caperet, ducēs convocari jubet. Plerisque præcipitis & irriti conatus videbatur, fluvium profundum perrumpere, ripam sua natura arduam atque impeditam obtinentibus tot equitum peditumque millibus: nec deerant qui ingererent, Dæsiū mensem (is enim agebatur Junio respondens) infaustum res gerentibus apud Macedonas haberi. De periculo non anxius, superstitionem haud contempsit: gnarus quantum in rudibus animis valeret etiam vanæ religionis opinio. Igitur edixit, ut repetito prioris mensis nomine, pro Dæsiō alter Artemisius haberetur. Et quo efficacius confirmarentur attonitæ mentes, Aristandrum (nam is forte pro transitu sacrificabat) secreto moneri jubet, ut excepturam exta manum inscriberet medicamento; literis inversis, quas impositum jecur recenti adhuc calore attraheret, rectasque exprimeret: iis significabatur, *Alexandro victoriam concedere deos*. Vulgatum id miraculum tanta futuri spe omnes implevit, ut post hæc tam certa cœlestis favoris pignora nihil dubitandum conclamarent: ita in maximam bene gerendæ rei fiduciam astu inducti, victoriam quia suam esse arbitrabantur, rapuerunt. Rex IMPETU animorum utendum ratus quamquam monente Parmenione, ut saltem proximam lucem opperiretur (jam enim major diei pars effluxerat) statim transduxit copias, Parmenionis sollicitudinem joco prosequutus: *Erubescendum Hellesponto fore, si illo superato rivum hunc transire cunctarentur*. Tredecim equitum turmæ cum ipso rege per obluctantes undas vix enisæ, priusquam stabile certumque solum attigissent, aut ordines inter transeundum luxatos instaurassent; circumfuso Persarum equitatu urgebantur. Quippe quum repudiato Memnonis consilio pugnare placuisset (nam Arsites Phrygiæ satrapa ne unum quidem tugurium eorum qui sibi subessent incendi se passurum affirmaverat, inque ejus sententiam a ceteris itum erat) ad Granicum amnem cum

centum peditum millibus, viginti equitum consederant; flumine pro munimento usuri, & vicissim eam velut Asiae portam venienti Alexandro obseraturi. Cujus adventu cognito, equitatum in quo robur erat virium, ita collocant ut contra dextrum Macedonum cornu, quod ipse rex ducebat (nam sinistrum Parmenioni commiserat) Memnon cum filiis & Arsane Persa consisterent: in eadem parte Arsites curabat cum Paphlagonum equitum auxiliis: in subsidiis Spithridates erat gener regis. Lybiae Ioniaeque satrapa Rhoesace fratre, & Hyrcanis equitibus comitatus. In dextra acie Rheomithrem duo Medorum millia, totidemque Bactriani sequebantur: Medium agmen Pharnaces reginae frater, Arbupalesque Artaxerxis ex Dario nepos, & Mithrobarzanes Cappadociae praetor regebant: iis Niphates Petanesque, cum Arsace & Atizye variarum gentium turmas applicuerant. Ii tum multitudine & loco potiores graviter premebant hostem, acrisque pugna conserebatur; maximo omnium regis periculo, quem armis manuque & imperiis conspicuum plures petebant. Sed tragula quidem, quae in promiscuo pugnae ardore desinentis loricae plicis inciderat, vulnus haud intulit: ceterum a Rhoesace & Spithridate fortissimis ducum simul impetitus, extremum discrimen adiit. Dum enim lancea in thorace Spithridatis confecta, conatumque destituyente, gladium stringit; frater illius a latere adequitans acinacem incauto impingit, tanto nisu, ut cristam galeae & pinnarum alteram decuteret, aciesque gladii summos regis capillos perstringeret. Jamque repetito ictu, qua discussa cassis nudum caput ostendebat, descendere parabat; quum illum Clitus occupat, qui animadverso regis periculo amenti similis advolaverat, interceptumque barbari brachium cum ipso gladio dejicit: simul Alexandri ense Spithridates occubuit. Nihilo tamen segnius repugnabant Persae: donec interitu ducum quorum plerique jam ceciderant, consternati, & quia jam etiam phalanx Macedonum transierat amnem, equos in fugam averterunt. Neque pedestris acies diu restitit; equitatum suum ad obterendum hostem satis superque validum arbitrati, potius de praeda quam de discrimine cogitabant: ita subito eventu deprehensorum caedes magis quam proelium fuit. Mercenarii tamen, quibus Omares praerat, occupato quodam tumulo strenue se tuebantur: quia conditionibus in fidem venturos ille non receperat. Ergo Macedonum plures in eo conflictu desiderati sunt, quam equestri proelio ceciderant: ipse quoque rex, dum inter primos impetum in eos facit, tam propinquus discrimini fuit, ut equum cui tum insidebat, ictu gladii per latus adacto confossum amiserit. Quibus rebus vehementer irritatus, equitatu simul & phalange circumdatos occidione occidit; exceptis duobus fere millibus, qui in deditionem venerunt. In univsum caesa sunt ex hostibus viginti peditum millia, duo equitum:

Diodor. 17, 19.
Justin. 11, 6, 19.
Plutarch. c. 24.

Diodor. 17, 19.
Arrian. 1, 5, 15.
Diodor. 17, 20.
& 21. Arrian. 1, 4, 18.

Diodor. 17, 19.
Arrian. 1, 4, 18.
1, 5, 25. 2, 2, 37.
Diodor. 17, 21.

Arrian. 1, 5, 10.
Plut. cap. 25.

Diodor. 17, 20.
Arrian. 1, 5, 20.
Plutarch. c. 25.

Curt. 8, 3.
Arrian. 4, 2, 8.

Diodor. 17, 21.
Plutarch. c. 26.

Arrian. 1, 5, 5.
Plutarch. c. 26.

Arrian. 1, 5, 24.
Diod. 16, 21.
Plut. cap. 26.
Arrian. 2, 2, 37.

captorum par ferme numerus fuit. Ex ducibus Memnon effugit, cum
 Arrian. 1, 5, 25. Arsace, Rheomithre & Atizye; ceteri honestis vulneribus occubue-
 runt. Arsites, quum in Phrygiam se recepisset, pudore & poeniten-
 tia, quod hujus cladis causa non immerito haberetur, sibi manus in-
 tulit. Alexander paucos quidem, sed promptissimos eo proelio per-
 didit: triginta admodum pedites, septuaginta quinque equites ceci-
 derant. Igitur ut ostenderet omnibus in utraque fortuna apud se vir-
 tuti præmium fore; superstites Persarum spoliis ditat: occisorum
 Justin. 11, 6, 13. Diodor. 17, 21. Arrian. 1, 5, 27. corpora cum armis ceteroque cultu magnifice sepelit: parentibus eo-
 rum liberisque vacationem munerum concedit. Vulneratorum etiam
 cura ambitiose acta est; quum ipse rex obeundo tentoria & inspiciendo
 singulos solitudinem suam pro gregariis etiam militibus ostentaret, ac
 gravem cujusque casum munificentia laudibusque aut promissis solare-
 tur. Quæ comitas in omnia deinceps pericula fidissimos ei præstitit:
 nec quisquam recusavit spiritum pro eo rege profundere, qui neque
 vitam suorum inopem neque mortem inhonoratam pateretur. Insi-
 gnis præ ceteris honor fuit viginti quinque equitum ex turma amico-
 rum, quos primo statim congressu ex iniquo loco pugnantes multitu-
 do Persarum oppresserat. Nam Lysippo, a quo uno, propter homi-
 nis peritiam, in ære fingi voluerat, imperavit, ut equestres ipsis
 Val. Max. 8, 11. Plut. cap. 26. Arrian. 1, 5, 26. Liv. 44, 7, 2. Vellei. 1, 11, 4. Plin. 34, 8, 20. Arrian. 1, 5, 13. statuas faceret: quas apud Dion Macedoniae oppidum collocatas post
 longam ætatem abolito Macedonum regno, Q. Metellus Romam
 transtulit. Primum hujus victoriae decus penes ipsum regem fuit:
 aciem optime instruxerat, observataque loci natura, obliquos per
 flumen ordines duxerat, ne statim quum ex aqua evasissent, a Per-
 Polyæn. 4, 3, 8. sis invaderentur. Turbatos deinde, territosque excitavit, hortatus
 Diodor. 17, 21. ut saltem semel adhuc strenue adorirentur hostes. Neque minus ma-
 nu fortiter usus erat: multos lancea, alios ense confecerat; pri-
 mique ex hostibus fugam arripuerunt, qui contra ipsum constite-
 rant. Consilium quoque ipsius audaci specie, plus tamen ratio-
 nis quam temeritatis habuit: pugnaturos adversus hostem novum,
 numeroque longe superiorem, etiam desperatione armare voluerat,
 ut præcisam objectu fluminis fugam conspicati, omnem salutis spem
 in victoria collocarent. Thessalorum etiam, (nam id robur equi-
 Liv. 9, 19, 4. Diodor. 16, 4. 17, 21. tatus erat,) insignis eo die opera exstitit: neque ceteri officio
 suo defuerunt: præsertim equites, nam equestri potissimum proelio
 transacta res est; pedites e vestigio cesserunt. Ceterum Alexan-
 der Persarum etiam nobilissimos sepulturae tradidit; & quotquot
 ex Græcis mercenariis hostibus merentes ceciderant: qui autem eo-
 rum vivi in potestatem redacti fuerant, eos per Macedoniam in er-
 gastula distribui jussit, quod contra commune Græcorum decretum,
 Plut. apophth. cap. 40. pro barbarorum dominatione adversus patriam pugnavissent. Theba-
 nos

nos tamen dimisit, qui excisa urbe, ademptis agris necessitate magis quam sponte peccassent: jam enim tot illorum calamitatibus expleta odia misericordiæ locum fecerant. Posthæc de manubiis trecentos clypeos selegit, qui Minervæ Atheniensi dedicarentur, superbo cum titulo: *Alexandrum Philippi F. Græcosque, exceptis Lacedæmoniis, de barbaris Asiam incolentibus suspendisse*. Id eo fecerat, ut communica-
cata victoriæ laude Græcis ad ceteras belli necessitates obsequentioribus uteretur: simul Lacedæmoniorum contumaciam traducebat, qui seorsum initis consiliis a cetero Græciæ corpore abrupti, tantique decoris expertes mansissent. Neque matris, quam eximia pietate semper coluit, oblitus, pecunia, purpuram, aliaque id genus pretiosa spolia, paucis demptis, ad illam transmisit.

Arrian. I, 5, 30.
Plutarchusc. 26.

Plutarch. c. 26.

Post hoc prælium denuo ad Ilium profectus Alexander, deæ gratias egit, quæ gravissimi belli discrimen aditurum, armis & omnibus juvisset. Quippe superiori tempore quum statim post transmissum Hellespontum eo contendisset, uti supra retulimus, ante fanum Minervæ statuam equestrem humi prostratam vidit, Ariobarzanis ora referentem, qui Phrygiæ quondam satrapa fuerat. Idque omen interpretatus Aristander illustrem ex equestri pugna victoriam promiserat Alexandro; maxime, si haud procul Phrygia dimicaretur: ipsius etiam dextra nobilem hostium ducem casurum. Neque fefellit spem vatis eventus prælii; stratusque regis ense Spithridates prædictionis fidem implevit. Igitur & templum donariis exquisite coluit; & Ilio, quod tum haud multum supra modici pagi speciem eminebat, nomen urbis addidit: utque id cum dignitate tueretur, reliquit qui instaurandæ ejus ampliandæque curam agerent: liberamque & immunem esse jussit. Quumque delubrum Deæ pro religione loci nimis angustum neglectumque videret; eximium illi templum extruere postea statuit: sed hoc aliaque magnifica meditantem, fatum occupavit: neque successores exsequuti sunt. Ceterum illa victoria totam Asiam cis Taurum & Euphratem aperuit regi. Attoniti insperata clade, non copiis modo, sed & ducibus amissis, nullam præterquam in clementia victoris spem habebant; eamque festinata deditione certatim promereri satagebant. Phrygiam Arsites voluntario exitu vacuam fecerat; ei Calas Thessalorum ductor præponitur. Ex montanis quoque locis plerique descenderunt seque & sua dedentes Alexandro, eos in fidem acceptos domum remisit: Zelitisque ignovit, quos a Persis coactos adversus ipsum militasse cognoverat. Tributum omnibus impositum est, quod Dario pendere consuevissent: idque postea constanter servavit, quum ceteras Asiæ regiones subigeret. OMNE peregrinum imperium invidiæ subiectum esse noverat, etiam quum domestico mitius est; at si vetera subditorum onera novis cumulentur, intolerandum haberi. Igitur mo-

CAP. VI.
Strabo l. 13.

2, 4, 5.

Diodor. 17, 17.

2, 5, 16.
Strabo lib. 13.

Diodor. 18, 4.

1, 10, 12.
Strabo lib. 13.

Arrian. I, 6, 1.
I, 5, 8.

Hippol. a Col-

libus Princeps
cap. 33. ex Ma-
ximo Tyrio .
Arrian. 1, 6, 2.

Plutarch. c. 27.
Pausan. lib. 3.
Arrian. 1, 6, 3.
Diodorus 17, 21.

Arrian. 1, 6, 4.

Strab. lib. 13.
Tacit. 3, 63, 4.
Curt. 5, 24.
Curt. 5, 6.
Arrian. 3, 3, 17.
Diodor. 17, 64.

Plutarch. De-
mosth. cap. 28.

nenti cuidam longe plus tributorum vectigaliumque ex tanto imperio redigi posse; respondit: *Etiam olitorem se odisse, qui radicitus exscinderet olera, quæ carpere debuisset.* Dascyleum præsidio Persarum teneri audiverat: eo Parmenionem misit, quem oppidani statim receperunt; quum audito Macedonum adventu, Persæ excessissent: ipse Sardes processit, caput omnium quæ præfectis oræ maritimæ Persarum reges parere jusserant. Jamque haud amplius septuaginta stadiis ab urbe ab-erat; quum ad eum Mithrenes venit, cui tutelam arcis Sardianæ Darius crediderat, cum principibus Sardianorum, urbem arcemque, & pecuniam quæ ea custodiebatur, tradituri. Quibus benigne exceptis ad Hermum fluvium progreditur, viginti fere stadiis ab urbe distantem: ibi castris positis Amyntam Andromenis filium ad recipiendam arcem præmittit. Ea præcelso loco sita, difficili undequaque aditu, adversus quamcumque vim teneri potuerat, etiam si murus, qui triplici munimento illam circumibat, abfuisset. Ergo felicitati suæ gratulatus, quod amplissimas res animo volventem, arx munitissima longa obsidione non implicasset; Jovi Olympio templum ibi ponere decrevit. Quumque sollicite circumspiceret, quinam locus accipiendæ ædi maxime opportunus foret, confestim exorta vehemens tempestas multo imbre partem arcis perfudit, ubi vetus Lydorum regia fuerat. Eam itaque sedem nutu deorum destinari credens, templum ibi constitui jussit. Arci deinde Pausaniam ex amicorum cohorte præponit; attributis Argivorum auxiliis: ceteras sociorum copias cum Cala & Alexandro Æropi filio in Memnonis præfecturam immittit: vectigalibus tributisque colligendis Niciam quemdam præficit; Asandrum Philotæ filium Lydiæ, quibus finibus Spithridates tenuisset: dati ad id equites cum expeditis cohortibus, quot in præsentia suffecturi putabantur. Lydos omnes suis legibus libere uti permisit: & quia Sardianos Dianæ quam *Coloënen* vocant, cultui deditos cognoverat, illius templo jus asyli gratificatus est. Mithrenen honorifice secum habuit, ut ejus exemplo & alios ad prodicionem illiceret: procedente tempore & Armeniam homini regendam commisit. Ceterum repertis in arce libellis, in quibus inter cetera perscriptæ erant largitiones, ob bellum Macedonibus in Græcia conflandum a satrapis factæ, cognovit Demosthenem eam ob causam magnum auri pondus accepisse; cuius etiam epistolæ ibi servabantur. Sed quia pace cum Atheniensibus inita transacta res erat, nihil ea de re palam conquestus est; ceterum intentiore cura agitandum censuit, quomodo adversus efficacem viri eloquentiam Athenæ in officio continerentur; sua defectione universam Græciam in partes tracturæ: nemo occurrebat Phocione dignior, cujus mira innocentia, & ob constantiam virtutis honorata paupertas erat. Eum ergo, primum ob usum, deinde ut hominis ma-

granimitatem multis experimentis cognovit, admiratione virtutis ita co-
 lait, ut quum post eversum Darii imperium animo elatus, neminem
 jam salute dignaretur, ad quem scribebat; eximium eum honorem
 duobus tantum, Antipatro & Phocioni habuerit. Constat huic ali-
 quando centum talenta dono misisse regem: deinde optionem fecisse
 inter quatuor haud ignobiles Asiae urbes unam eligendi. Cius, Elaea,
 Mylassaque & Gergetho fuere: quidam ultimo loco Parata nominant.
 At ille nihil horum accepit: sed ne tanti regis amicitiam fastidiose
 sprevisse videretur, petiit, ut Echekratides sophista, & Athenodorus
 Imbrius, cum Demarato & Spartone Rhodiis, qui in arce Sardiana
 captivi tenebantur, custodia liberarentur. Sed haec insequens tempus
 excurrere: tum ad Ephesum itum est, quam accepto cladis Persicae
 nuncio praesidiarii deseruerant, duabus Ephesiorum triremibus avecti.
 Erat inter eos Amyntas Antiochi filius, qui ex Macedonia profuge-
 rat, nulla quidem injuria affectus, sed quod periculum a rege metue-
 ret: quem quia invisum exosumque habebat, illius animum ex suo
 metiebatur. Quarto postquam Sardibus movisset die, Ephesum introiit
 Alexander: restitutisque exulibus, qui paucorum dominatione puls-
 fuerant, rempublicam populo tradidit. Ille libertatis diu desideratae
 compos, eos qui Memnonem advocavissent, quique templum Dianae
 spoliassent, inque eo Philippi statuam deiecissent, aut Heropythi mo-
 numentum effodissent, quod liberatori civitatis in foro positum fuerat,
 ad supplicium poscit. Ex quibus Pelagon cum fratre Syrphace & pa-
 truelibus, ex ipsa aede in quam confugerant, rapti sunt, statimque la-
 pidibus obruti. Jamque in caedes & injurias ibatur; quum Alexander
 inhibita vulgi licentia, ulterius eo de negotio inquire, aut cuique mo-
 lestiam exhiberi vetuit: id optimis quibusque saluti fuit; quos per cau-
 sam veri fictive criminis, ipsorum dignitas aut opulentia, furibundae
 plebis odiis avaritiaeque objecisset. Inter haec Magnetes & Tralliani
 legatos mittunt, imperium accepturi: eo Parmenione cum quinque pe-
 ditum millibus, equitibusque ducentis ire jusso: Alcimalum cum pari-
 bus fere copiis circum Aelicas Jonicasque Persici juris urbes mittit:
 utrique injunctum, ut abolito paucorum dominatu, popularem ubi-
 que statum introducerent: quippe multitudinem suis rebus studere
 compererat: obque eam rem tyrannos a barbaris impositos, per quos
 coerceretur. Per eos dies, dum Ephesi commoratur Alexander, ut
 ex instantibus curis recrearet animum, frequenter in officinam Apellis
 ventitavit, a quo uno effigiem suam penicillo exprimi volebat: tanto
 favore complexus, ut dilectissimam pellicum, amore ejus deperire sen-
 tiens artificem, dono dederit. Pancasta vocabatur, ex Larissa nobili
 Thessaliae urbe genus ducens: amabatque eam rex ardenti affectu, ob
 formae pulchritudinem; & quoniam adolescenti prima mulierum ad li-

Plut. Phocione
cap. 22.Ælian.hist.var.
1, 25.Plut. Phocione
cap. 23.Plut. Phoc. c.
24.Ælian.hist.var.
1, 25.

Arrian. 1, 6, 6.

Curtius 3, 28.

Arrian. 1, 6, 7.

2, 7, 9.

Plinius 35, 10,
25. 1, 2, 13.Ælian.hist.var.
12, 34.

Plinius 35, 10,
25.
Ælian. hist.
var. 2, 3.

Plutarch. de a-
nimi tranquill.
Ælian. hist.
var. 2, 2.

* Strabo lib. 14.
Quintilian. 5,
12. Plin. 35, 10,
34. & 35, 11, 14.
Laërtius in Xe-
nophonte.

* 1, 1, 24.
Arrian. 1, 6, 7.

Tacitus 3, 61, 3.
Pausan. lib. 7.
Strabo lib. 14.

Plin. 35, 10, 33.

CAP. VII.
Strabo lib. 14.

Plut. c. 39.
Pausanias lib. 7.

bidinem placuerat. Hoc ut magnanimitatem Alexandri non dedecet ; ita non crediderim, in officina imperite multa disserentem ab Apelle mordaci dictorio repressum fuisse : nam id neque majestati tanti regis, neque modestiæ pictoris, hominis non stupidi nec indocti, convenisset : & Alexander liberalibus studiis ab extrema ætate imbutus, etiam de artibus quas non calleret, haud inepte judicare didicerat. Illud propius vero est, quod alii tradiderunt ; quemdam ex Ephesiæ Dianæ sacerdotibus, quos Megabyzos * appellari mos erat, reprehensum : quum quidem ei diceret Apelles, *Quoad tacuisti, aurum hoc atque purpura venerabilem te faciebant imperitis ; at nunc de rebus quas non intelligis incipientem loqui, etiam pueri rident qui colores terunt.* In ea urbe longe celeberrimam ædem, ut supra * relatum est, Herostratus incenderat. Ea tum summa Ephesiorum cura, maximisque impensis instaurabatur. Quorum studiis juvandis Alexander tributa quæ Persis dare consueverant, Dianæ pendi jussit : confirmavitque jus asyli, quod antiquitus etiam Liberum patrem Herculemque servavisse cognoverat ; addito etiam spatio, ut quaquaversum in unius stadii amplitudinem extenderetur : postea quoque, quum Asiam perpacasset, scripsit Ephesiis, *Se omnes sumptus qui in id ædificium facti essent, restitutum ; quique porro requirerentur, præbitum de suo : ita tamen ut ipsius nomen instaurato operi inscriberetur :* idque deprecati sunt Ephesii : quo tempore, quia Alexandro petenti aliquid denegare arduum erat, legatus eorum ad adulationem confugit, qua maxime expugnabilem norat, dixitque : *Dedecere culmen ipsius, si diis aliquid consecraret, quum ipse deus esset : nam eum honorem ab hominibus haberi potiori naturæ.* Ea gloriæ contentio inter maximum regem, & unam civitatem fuit : obtinuerunt Ephesii ; & maluerunt ingenti pecunia carere, quam instaurati templi titulo regi cedere. Nam quantos in id opus sumptus contulerint, vel ex una tabula æstimare licet, quam ibi dedicaverunt, viginti talentis auri redemptam. Alexander erat, fulmen tenens, quem inimitabili dexteritate Apelles expresserat ; quatuor tantum coloribus usus, quo majus peritis miraculum esset.

Sub idem tempus antiqui splendoris sedem Smyrnæi receperunt, postquam Lydorum armis excisa vetere Smyrna, quadringentos per annos vicatim habitavissent. Restituit eam rex viginti ferme stadiis a solo antiquæ urbis, somnio monitus. Solebat Alexander quum a majoribus negotiis vacaret, otium venando eximere : forte exercito corpore fessus in Pago monte obdormiverat : ibi per quietem visus est audire Nemeses (quarum in proximo fanum erat) imperantes ut eo ipso loco urbem conderet, inque eam Smyrnæos deduceret. Id insomnium mox Clarii Apollinis oraculum confirmavit, Smyrnæis consulentibus prospere cessuram migrationem promit-

mittens. Ita fundamenta novæ urbis imperio regis jacta sunt; ab-
 solutæ gloriæ Antigonus tulit, quum ipsum paulo post Alexander
 Lydiæ Phrygiæque, & vicinis regionibus præposuisset. In Smyrnæo
 sinu Clazomenii habitant, quæ angustissimum est solum; quod pro-
 currentes in mare terras per sexaginta ferme stadia continenti annectens,
 peninsulæ speciem efficit. Alterum isthmi latus ex adverso Clazome-
 niorum Teos occupat: in extremo penisulæ cornu Erythræ sunt, tum
 quoque fatidicis mulieribus inclytæ: juxta quas mons altissimus Mi-
 mas, insulæ Chiorum oppositus mare prospectat; deinde paulatim de-
 pressior, haud procul angustis Clazomeniorum in æquales campos de-
 sinit. Eam loci naturam contemplatus Alexander, faucibus intercisis
 auferre continenti decrevit, ut Erythris & Mimanti mare circumfun-
 deret, ac superiorem inferioremque sinum conjungere. Id unum regi
 ex sententia successisse negant, quum ceteros ejus conatus fortuna eni-
 xe juvaret: abiitque res in religionem, nec fas esse mortalibus existi-
 matum est, mutare faciem, quam natura locis indiderit: utique post-
 quam alios similia molitos ubique successus destituit. Clazomenas ta-
 men, mole duorum stadiorum aggesta continenti junxit, quas olim
 metu Persarum Clazomenii in insulam transtulerant. Sed hæc quidem
 opera regiis præfectis commissa sunt. Ipse sacrificiis Ephesi magnifice
 celebratis, in honorem deæ cum universo exercitu qui aderat, in ar-
 mis decucurrit; postero deinde die cum peditatu quem secum habebat,
 assumptis Thracum equitibus, & quatuor amicorum turmis, inter
 quas & regia erat, Miletum contendit. Quippe Hegesistratus præsidii
 præfectus literis ad eum missis, spem deditionis fecerat: sed postquam
 Persarum classem in propinquo versari cognoverat, mutata sententia
 oppidum Dario conservare nitebatur: nam & comneatum telorumque,
 & si qua alia ad tolerandam obsidionem requiruntur, magnam habebat
 copiam; & propugnatorum multitudine abundabat: quia Memnon quum
 ex prælio Miletum perfugisset, multis ibi suorum relictis præsidium
 firmaverat. Igitur infesto agmine suggestus, exteriorem urbem, ut
 ipsi vocabant, ex itinere cepit: nam oppidani militesque, ne vires
 spargerent, in interiorem urbem concesserant, auxilium suorum, quod
 haud procul abesse rebantur, opperituri. Verum vanam expectatio-
 nem fecit Macedonicæ classis adventus, quæ Nicanore duce Laden in-
 sulam supra Miletum sitam occupavit: deinde quum jam hostium clas-
 sis ad Mycalen montem hæreret; ipsum Milesiorum portum ingressa
 Persici auxilii spem oppidanis ademit. Neque prohibebant barbari,
 quamquam numero navium longe præstarent: quippe paulo minus qua-
 dringentis habebant, quum Nicanor tantum sexaginta supra centum ad-
 duxisset. Interea Glaucippus princeps civitatis ad Alexandrum missus,
 petito, in urbem & portus Macedonibus Persisque communes esse pa-
 tere-

Strabo lib. 14.
 Curt. 4, 6.
 Arrian. 1, 8, 27.

Plinius 5, 29, 21.

Strabo lib. 14.

Pausan. lib. 7.
 Ælian. hist. var.
 5, 27.

Plinius 5, 29, 21.

Pausan. lib. 3.

Herodot. 1, 174.
 Plin. 4, 4, 4.

Plinius 5, 29, 22.

Arrian. 1, 6, 11.

2, 6, 25.

Arrian. 1, 6, 12.

Diod. 17, 22.

Arrian. 1, 6, 12.

Herodot. 6, 7.
 Strabo lib. 14.
 Arrian. 1, 6, 22.

Seneca epist. 53. teretur; triste responsum retulerat: *Non se venisse in Asia, ut acciperet, quod alii concederent; sed ut quisque haberet, quod ipse reliquisset: itaque scirent omnium fortunarum arbitrium meliori permittendum; aut in proximam lucem de eo certandum esse.* Sed qui in civitate erant, primum invadentium impetum fortiter retulerunt, cæsis inter alios duobus Hellanicæ filiis, quæ nutrix Alexandri fuerat, & Clitum, qui rege servato eximium decus meruit, fratrem habebat. Sed quum dolore iraque incensi hostes machinis admotis magnam murorum partem deiecissent, jamque in oppidum irrupturi viderentur, conspectisque in portu Macedonum triremibus, novus terror ingrueret; pars scutis incubantes in parvam insulam urbi adjacentem enataverunt, alii scaphis conscensis, quum idem molirentur, in ipso portus aditu ab hostium navigiis intercepti sunt. Alexander oppido in potestatem redacto; contra eos qui insulam tenebant, naves expediri jussit, quibus impositæ proris scalæ ferebantur, ut in abruptam insulæ oram, velut in muros hostilis oppidi transcenderet miles. At quum mercenarios Græcos qui eo confugerant, quamvis haud plures trecentis essent, ultima pati paratos conspiceret, misertus virorum fortium, & qui pro fide in eos a quibus conducti erant, haud procul exitio abessent, iis pepercit, & secum militare jussit. Barbaros in urbe deprehensos in servitutem redegit; Milesiis qui superfuerant, libertatem restituit, ob veterem urbis gloriam. Tantum enim aliquando opibus gloriaque Miletus flourat, ut per vicina maria supra septuaginta colonias deduxerit: multis quoque civibus nobilis, qui in sacris certaminibus palmam adepti, patriæ celebritatem auxerant: nam ejusmodi victoriæ, more quodam Græcorum inter prima virtutis decora censeantur. In quem jocatus Alexander, magna multitudine statuarum conspecta; *Ubi erant istorum lacerti*, inquit, *quum Persarum jugum recepistis?* quippe vir strenuus, & ad bellandi usum cuncta referens, ignominiosum ducebat debitum seriis certaminibus robur, ad voluptatem inertis vulgi, inani ostentatione consumere. Interea milites, quia vi introitum erat, obvia quæque diripientes, ad fanum Cereris pervenerant: quod quum expoliaturi quidam irrupissent, ignis ex penetralibus ædis repente emicans, sacrilegorum oculos exstinxit. Hic etiam progenitorum suorum monumenta Alexander reperit, inspecto fonte, cujus aqua ex ipso scaturiginis labro hausta salsum saporem habet, eadem dulcissima, quum profluit in rivulos. *Achilleum* Milesii nominant, inque eo lustratum heroem rumor tenuit, quum Strambelum Telamonis filium Lesbii auxilium ferentem oppressisset. Apud Milesios Didymeï Apollinis oraculum erat, divitiis famaue celebre. Id tum Seleucus, cujus maximæ post Alexandrum opes fuere, de reditu in Macedoniam consuluisse dicitur, & responsum accepisse, ut Europa valere jussa, Asiam

complecteretur. Aliud subinde miraculum attentum habuit regem, cuius curiosum ingenium, & cognoscendi avidum, novitate rerum mire afficiebatur. Amatam a delphine puerum ex Jasso, quod haud procul Mileto in insula situm oppidum est, acceperat; ejusque vocem agnovisse piscem, & quoties evocaretur, vehi cupientem excepisse dorso. Igitur gratum acceptumque Neptuno hominem interpretatus rex, sacerdotio ejus dei illum præfecit.

Appiani Syria-
ca sub fin.

Strabo lib. 14.
Plinius 9, 8, 10.

Occupata hunc in modum Mileto, quum adhuc barbarorum numerosa classis in mari vagaretur, & fiducia multitudinis suæ, quodque peritia rei nauticæ Macedonas anteiret, hostem ad navale proelium provocaret, obque ipsum urbis portum, in quem naves suas abduxerat rex, frequenter obversaretur; Alexander Philotam cum equitatu & tribus peditum cohortibus ad Mycalen montem mittit, ubi Persicarum navium statio erat, ut exscendere volentes submoveret, neque aquari lignarive, aut cetera necessaria e terra petere permetteret. Ea res barbaros in maximas angustias conjecit: obsessis similes hærebant in portu, neque terram ubi volebant capere, aut necessariis rebus refici poterant: itaque consilio habito, Samum averterunt cursum, petitoque inde comœatu, Miletum revedì ante ostium portus instructa acie constiterunt. Inter hæc, quinque Persarum naves in portu quodam qui inter parvam illam insulam, de qua supra dictum est, & stationem Macedonicæ classis medius erat, multa hostium navigia conspicati, plenis velis eo ferebantur: nam maximam sociorum navalium partem ob varios usus abesse conjecerant; vacuarumque navium haud difficilem occupationem fore arbitrabantur. At rex iis qui aderant celeriter in decem triremes impositis, obviam ire hostibus jubet. Illi tum numero navium, tum inopinata re perterriti, quum ultro se peti conspicerent ab iis, quos imparatos oppressuri venerant, terga vertunt: una tamen navis quæ Iassios vehebat deprehensa est; ceteræ velociore ad suam classem effugerunt; ita nullo eorum quæ intenderant effecto, Mileto discessum est. Alexander, quum suam classem neque hostili parem, & ad alios usus supervacuam sibi cerneret, multique & graves ad eam sumptus requirerentur, dimittere eam statuit; paucis navium retentis, quibus ad obsidiones urbium machinæ tormenta-que portarentur. Dissuaserat illud Parmenio, monueratque ut navali proelio contenderetur. *Macedonibus enim victoribus magnum ad cetera emolumentum accessurum esse: at victos nihil sane amissuros, nam imperium maris jam tum esse penes Persas; & litora facile tutaturos, qui pedestribus copiis plus possent:* quoque expeditius quod videbatur obtineret; idem qui consilium dederat, exsequi illud paratum ostendebat; consensisque navibus quam rex jussisset discriminis partem capessere. Confirmabatur etiam augurio, quod superioribus diebus a tergo regiæ clas-

CAP. VIII.
Arrian. I, 6, 25.

2, 7, 17.

Diodor. 17, 23.
Arrian. I, 6, 31.

2, 9, 1.
Arrian. I, 6, 16.

classis aquila in littore consistens apparuisset. Contra Alexander, Falli Parmenionem asseverabat, qui paucas suorum naves tantæ hostium multitudini, imperitosque remiges & rudes classiarios, exercitissimis hominibus, rei que nauticæ peritissimis objiciendos duceret: se quidem virtuti suorum non diffidere, ceterum scire illam in navali-
bus pugnis minimum conferre ad victoriam; multo enim plura vento-
rum fluctuumque ludibriis permitti, quæ gubernatorum atque remigum peritia vitaret, aut suis partibus opportuna redigeret: nec in ipsarum navium constructione nihil aut parum situm: ita Macedonum conatus vanos fore, quum eos barbari impune aut eludere, aut etiam, si ca-
sus daretur, opprimere possent. Neque vero exiguum id detrimentum futurum: totam Asiam arrecturam animos, si inter initia belli clades accepta foret. **PLEROSQUE** mortalium ita comparatos esse, ut eum rerum eventum expectandum putent, quem ex principio successuum spe aut formidine præceperunt. Et ne de Asia dubitemus, inquit, quis mihi præstabit Græcos in fide mansuros, si felicitatem illam exspiravisse credant, quam, si verum amamus, unam in nobis revêrentur? Plane ad fortunam meam pertinere arbitror, quod aquila pone classem conspecta est, idque boni successus omen accipio: sed hoc manifesto promittit augurium, nos hostium naves e continenti expugnatu-
ros esse. Nam præsaga victoriæ ales, non in navibus, sed in litore constitit; nec magis eventum, quam locum ostendit belli. Nam si ut cepimus, maritimas urbes nostri juris efficimus, Persarum classis ultro dilabe-
tur: neque enim supplementum, aut commeatus, aut securæ etiam sta-
tiones in promptu erunt; & si hæc adimas, quo plus in mari habent virium, eo celerius consumentur. Atque sic implebimus fidem vaticinii, quod aræ tabulæ inscriptum nuper ex quodam in Lycia fonte ebulli-
visse comperimus, instare terminum Persici imperii. Ita dissoluta classe, Pontum adjacentesque Ponto regiones prætoribus suis subjugan-
das reliquit; ipse institutum iter prosequutus, in Cariam movit: nam eo magnam vim hostium confluisse cognoverat. Quippe Halicarnas-
sus * naturæ loci munitissima, duplicique * arce tuta, spem præbebat Macedonem torrentis more ruentem, ea urbe tamquam crepidine op-
posita coerceri posse. Maxima in Memnone spes erat, qui omnia ad ferendam obsidionem opportuna summa cura præparabat. Nuper enim a Dario maritimæ oræ totiusque classis prætor creatus erat. Nam homo callidus temporumque prudens, quum se omnes Persicos duces bellicis artibus superantem, unam ob causam infra meritum honorari intelligeret, quod Græcus genere, & olim Macedonicæ regiæ hospes de proditione suspectus haberi poterat; uxorem suam liberosque ad Darium misit, quasi de securitate illorum sollicitus, revera ut his velut obsidibus fiduciam regis obligaret. Ceterum Alexander Cariam in-

2, II, I.
Arrian. 1, 6, 31.

Plutarch. c. 27.
Appian. de bel-
lo Mitrid. Ju-
stin. 38, 7, 2.

* Vitruv. 2, 8.
* Strabo lib. 14.

Diodor. 17, 23.
Arrian. 1, 7, 2.

1, 2, 22.
Comment. in
Curt. 3, 35.

introgressus, omnia inter Miletum & Halicarnassum oppida brevi in potestatem redegit. Pleraque enim Græcis incolis habitabantur, quibus immunitatem suasque leges restituere consueverat; ob liberandos cos in Asiam venisse professus. Neque minorem mox a barbaris iniit gratiam, comiter excepta Ada, regii generis muliere, quæ iter per ea loca facientem convenerat, illiusque fidem implorans in regnum restitui oraverat. Nam Hecatomnus Cariae rex tres filios habuit, duas filias: ex quibus maximus natu Mausolus Artemisiam duxerat; minor ex sororibus Ada fratri Hidrieo nupsit. Sed Mausolo quidem soror eademque conjunx successit, more gentis, quo in matrimonium regnumque sociari fas est iisdem parentibus genitos; at postquam Artemisia desiderio defuncti extabuit; Hidrieus regno potitus, & sine sobole mortuus, Adæ reliquit imperium. Hanc Pexodarus expulit, qui unus de Hecatomni filiis supererat; & quamquam is decessisset, exclusa manebat; quia Orontobaten nobilem Persam Pexodarus generum adsciverat, ut in novo & vi parto imperio illius opibus & gratia protegeretur: atque ille extincto socero, velut dotale regnum retinebat. Eam injuriam deplorans mulier, simul Alindis deditis (munitissimum id castellum erat) impetravit, ut nomen filii quod deferebat, lubens acciperet; strenuamque ei operam ad antiquæ dignitatis decus mature recipiendum polliceretur. Neque promisso fides defuit; expugnataque deinde Halicarnasso totam illi Cariam parere jussit. Interim fama benigne exceptæ reginæ per omnem illum tractum diffusa, multas civitates Alexandro conciliavit; nam pleræque a necessariis aut familiaribus Adæ tenebantur: ii per legatos obtulerunt aureas coronas, futurosque in fide ac potestate regis, & imperata facturos promiserunt. Dum hæc ita geruntur, exquisitæ artis saporisque cibos atque bellaria sollicite confici curabat Ada, eaque cum ipsis coquis & cupediariis regi dono mittebat; tamquam benemerenti gratiam relatura, si muniis armorum fessum fatigatumque Asiatici luxus deliciis exciperet. At ille prudens intemperantiam gulæ seria tractanti intemperativam esse, benevolentia quidem muliebri comiter gratias egit; ceterum non attinuisse respondit, ut pro ipso sollicita esset, meliores habente coquos, quibus ipsum olim pædagogus suus Leonidas instruxisset; ad prandium iter antelucanum, ad cœnam frugale prandium.

Jam rota ferme Caria in ditionem Alexandri concesserat; sed caput regni Halicarnassus firmo præsidio tenebatur. Itaque diuturnam obsidionem fore conjectans, comneatum, & machinas quæ ad oppugnationem pertinerent, navibus eo deportari jubet; ipse cum pedestri exercitu quinto ab urbe stadio castra communit. Deinde muros adortum juxta portam qua Mylassa iter est, improvisa oppidanorum

Arrian. 1, 7, 1.

Diodor. 17, 23.

Strab. lib. 14.

Tacitus 2, 3, 5.

Strabo lib. 14.

Arrian. 1, 7, 26.

Plutarch. c. 38.

Arrian. 1, 7, 26.

Strabo lib. 14.

Diodor. 17, 24.

Plutarch. c. 38.

& apothth. c. 37.

& in non posse

suaviter vivi se-

cundum Epiu-

rum cap. 40.

CAP. IX.

Diodor. 17, 24.

2, 8, 6.

Arrian. 1, 7, 1.

eruptio excepit: sed Macedonibus fortiter conserentibus manum, quibusdam suorum amissis haud magno negotio reiecti sunt. Pauci deinque dies intercesserant, quum Alexander objecta spe Myndensium oppido per prodicionem potiundi, nocte intempesta cum parte copiarum proficiscitur. Sed nihil ququam movente, adnota gravi armatura murum suffodi imperat: neque enim scalas aut machinas attulerat, quum oppugnandi consilio urbem non accessisset. Et illi quidem una turrium dejecta, nihil tamen aperuerunt loci, quo intra percurrerent: nam forte ita prociderat turris, ut quam murorum partem Astans protexerat, non minus ruina cecideret: civesque summa ope resistebant, & ab Halicarnassensibus adjuvabantur, quos audito vicinæ civitatis periculo, maritimo itinere Memnon submiserat. Ita conatus Macedonum irritus fuit. Alexander ad obsidionem Halicarnassi reversus, ante omnia fossam triginta maxime cubitos latam, altam quindecim, quam hostes pro urbe duxerant, expleturus, tres testudines apparat, quibus protectus miles materiam terramque sine noxa congereret. Equata fossa, turres machinasque quibus muri sternuntur, admoveri iussit. Jamque strata mœniorum parte, quam ruinæ viam aperiebant, in urbem penetrare nitebantur, sed hostes, quum ob multitudinem integri subinde fessis succederent, ducumque præsentia ad omnia audenda confirmarentur, strenue repugnabant. Luce per varia certamina consumpta, quum diurno labore fatigatos hostes Memnon segnius custodias agere crederet, cum valida manu prorumpit oppido, ignemque operibus injicit. Sed Macedonibus ad incendium concurrentibus, quum hi extinguere flammam conarentur, illi augerent, & prohibentibus vim intarent, acre prælium coortum est: quippe Macedones robore virtutis & assuetudine periculorum longe præstantes hostibus, numero apparatusque Persarum urgebantur: & quia haud procul muris res gerebatur, ballistis catapultisque per mœnia dispositis eminus impetiti, in plura vulnera accipiebant. Atrox inter hæc utrimque clamor, hortantium suos, increpantium adversos, tum sauciorum & morientium gemitus, inter nocturnas tenebras omnia terrore tumultuque impleverant: augebantur hæc vocibus ceteræ multitudinis, quæ dum alii pugnant, operi intenta, muris qui pulsu machinarum corruerant, reparandis occupabatur. Tandem acrius adnisi Macedones hostem intra mœnia redegerunt; centum septuaginta interfectis, inter quos & Neoptolemus, qui cum Amynta fratre ad Darium perfugerat, occubuit. Macedonum non quidem ultra sedecim perierunt, sed trecenti ferme vulnerati sunt, quia nocturna pugna fuerat, neque adversus cæcos ictus & incidentia temere tela quidquam satis provideri potuerat. Post aliquot deinde dies, levis & lodrica res ingenti certamini causam præbuit, orto initio a duobus veteranis ex Perdicæ agmine. Ii contu-

bernales quum essent, unaque genio indulgissent, ut fit inter sermones familiares, jactantia militari sua fortia facta vicissim extollentes, altercari coeperant, uter alteri antefereat; quum alter eorum, *Quid inani strepitu verborum faciamus honestissimam contentionem?* inquit: *non cui lingua, sed cui dextra sit melior, hoc agitur; & adest occasio: ea optime de controversiis nostris judicabit: age si vires, & exeuntem sequere.* Viro & ambitione incaluerant; itaque privato consilio arma capiunt, & ad muros juxta arcem quæ Mylassis obversa est, excurrunt. Horum temeritate animadversa, statim ex oppido globus hostium effunditur. Illi firmato gradu certamen conserrunt, propius incurrentes gladiis excipiunt, in recedentes tela conjiciunt: sed adversus multos, & ex superiore loco dimicantes haud diu impunita duorum audacia fuisset; nisi conspecto ipsorum periculo, commilitonum pauci primo, deinde alii atque alii laborantibus subvenissent: eodem modo & oppidanis subinde ad locum ubi pugnabatur confluentibus. Ita nunc his, nunc illis robore numeroque superioribus, varie pugnatum est: donec Alexander cum manu quæ circa ipsum erat progressus, metum hostibus incussit, statimque intra munimenta compulsi sunt: nec multum abfuit, quin hostes simul irrumperent. Forte enim intentis omnibus in ea quæ ante urbem gerebantur, moenia negligenter servari contigerat: & duæ turres cum continenti murorum parte crebris arietum ictibus cesserant: tertia quoque laxata jam & concussa compage, fodientibus haud in longum resistere potuisset. At quia tumultuarium id proelium, neque universus exercitus instructus fuerat, opportunitas ejus rei e manibus amissa est. Alexander quamquam ea res opinione Græcorum de victoria concedentis videretur; corpora suorum, qui sub ipsis moenibus oppetierant, induciis postularis ab hoste repetere, quam inhumata dimittere maluit. At qui cum Persis erant, Ephialtes & Thrasybulus Athenienses, quum plus apud ipsos odium adversus Macedonas, quam humanitatis ratio valeret, negabant indulgendum hoc esse infestissimis hostibus. Non tamen permoverunt Memnonem, quin Græcorum moribus indignum esse diceret, sepulturam invidere cassis hostibus. *ARMIS & viribus in adversos & obsistentes utendum: neque contumeliis pugnandum in eos, quos bonis malisque nostris sua dies exemisset.* Sane præter alias Memnonis virtutes, etiam moderatio ejus insignis fuit: neque enim per vecordiam conviciis insectari hostem pulchrum ducebat; sed virtute & consiliis vires illius animosque contundere. Igitur quum aliquando in agmine quendam ex mercenariis nonnulla contumeliose & petulanter in Alexandrum jacentem audisset, conversa hasta hominem pulsans, *Non te conduxi, inquit, ut malediceres Alexandro, sed ut adversum illum dimicares.*

Cæsar. de bell.
Gall. 5, 44.
Arrian. 1, 7, 10.

Diodor. 17, 25.

Arrian. 1, 7, 13.

Justin. 6, 6, 9.

Diodor. 17, 25.

Plutarch. Apophth. c. 12.

CAP. X.

Arrian. 1, 7, 14.
2, 10, 4.Diodor. 17, 26.
2, 10, 1.

Arrian. 1, 7, 14.

2, 10, 1.

Diodor. 17, 26.

Arrian. 1, 7, 16.

Diodor. 17, 26.

Interea obsessi summo studio securitati suæ providentes, pro diruto muro alium interiorem ex cocto latere eduxerunt, non recta regione, sed in nascentis lunæ figuram sinuatum: eaque res, quum inter multos distributum munus esset, celerrime confecta est. Hunc murum Alexander postero statim die machinis quassare coepit, quo minore negotio recens adhuc opus labefactaret: in eo labore occupatis Macedonibus, iterum ex urbe valida eruptio facta est: cratiumque quibus opera tegebantur nonnihil, & unius turris lignæ partem flamma comprehendit: ne ad cetera opera transiret incendium Philotas & Hellenicus obstiterunt, quibus in eam diem machinarum custodia cesserat: & Alexander mature conspectus, tantum trepidationis iniecit hostium animis, ut omissis facibus quibus armati procurrerant, quidam etiam arma jacentes, effusa fuga oppidum repeterent. Inde vim facile propellebant, adjuti commoditate loci, quem multo æquiores obtinebant; & quia murus, sicut diximus, ita constructus erat, ut quamcumque partem invasisset hostis, non a fronte tantum, sed ex utroque laterum missilibus appeti posset. Posthæc Persarum duces, quum omnia sibi in dies arctiora esse viderent, constaretque non abscessurum Macedonem donec urbis potiretur; de summa rerum consilium habebant: ibi Ephialtes vir animi corporisque robore in paucis conspicuus, incommoda longa obsidionis disseruit: negabatque *expectandum, donec paulatim accisis viribus exhausti fractique cum ipsa urbe in victoris arbitrium concederent: sed dum aliquid virium superesset, cum robore conductitii militis erumpendum, & alacris animis cum hoste conflegendum esse. Consilium suum quo in speciem audacius esset, eo plus in exsequendo facilitatis habiturum: hostibus enim alia omnia expectantibus, & adversus casum de quo nihil dubitarent imparatis supersusum iri suos.* Neque Memnon, quamquam cauta consilia speciosis præferre solitus, restitit: nam etiamsi nihil novaretur, nulla propinqua auxilii spe, tristem obsidionis exitum fore prospiciebat; &, ut in tanto discrimine, non inconsultum rebatur, experiri virum acrem, & qui velut instinctu quodam ad extrema audenda ageretur. Igitur Ephialtes duobus millibus ex omni mercenariorum numero delectis, faces mille parare jubet, primaque luce adesse, & armatos expectare imperium. Coepta die quum Alexander iterum muro lateritio machinas admovisset, instarentque Macedones operi; Ephialtes porta subito patefacta dimidium suorum immittit cum facibus, ipse cum ceteris denso agmine subsequitur, ut hostes incendium prohibuituros submoveret. Alexander intellecto quid ageretur aciem celeriter instruit, subsidia delecto milite firmat: quumque alios ad extinguendum ignem ire jussisset, in eos qui cum Ephialte advenerant impetum facit. At ille insigni corporis robore, quotquot conferre pedem audebant, obtruncans, suos voce, nutu, & in-

& inprimis exemplo ad virtutem animabat: neque parum molestiae e muris exhibebatur hosti: quippe turrem centum cubitorum obsessi erexerant, tormentisque commode dispositis hastas & saxa jaculabantur. Inter hæc ex diversa parte urbis (ipsi *Tripylon* vocabant) duce Memnone alius oppidanorum globus, qua minime expectabatur, erupit: tantusque tumultus incessit castris, ut ipse etiam rex consilii incertus efficeretur. Sed animi magnitudine, & opportunis imperiis omnia pericula propulsabat; & fortuna in tempore subvenit. Igitur & qui machinas incenderant, a Macedonibus qui ibi curabant, quique a rege missi subsidio venerant, cum magna clade repulsi sunt: & Memnonem Ptolemæus excepit Philippi filius, regii corporis custos, præter propriam manum Addæi Timandrique cohortibus stipatus: eaque parte egregie vicerunt Macedones, quamquam Ptolemæum Addæumque, & sagittariorum ducem Clearchum cum quadraginta ferme manipularibus amisissent; & hostes cum tanta trepidatione recesserunt, ut angustum pontem, quem ad fossam superandam construxerant, multitudo festinantium ruperit, iis qui superstiterant in præceps devolutis: ex quibus nonnulli a suis conculcati interierunt; alios Macedones ex superiore loco telis confixere: multi quibus ista calamitas pepercerat, sub ipsa urbis porta necem invenerunt: quippe exterritis omnibus, metuentibusque ne una Macedones irrumperent, porta præpropere occlusa, magnam oppidanorum partem ad exitium hosti tradidit. Inter hæc Ephialtes non spe magis quam desperatione formidabilis, cum regiis ferociter dimicabat: & ancipitem fecisset victoriam, ni laborantibus suis seniores Macedonum mature succurrissent. Ii in castris habebantur immunes operum periculorumque, nisi ubi necessitas exigeret; quum stipendiis præmiisque nihilominus perfruerentur: meruerant eum honorem fortibus factis, & sub superioribus regibus ipsoque Alexandro bellicis laboribus ætate exacta. Ii quum suos periculis territos detrectare pugnam, & receptui locum circumspicere intelligerent, Atharia quodam duce, in primam aciem provolant; accensoque quod elanguerat proelio, juniores conviciis & pudore flagitii ad resumendos animos compellunt. Ita simul acerrimo nisu incumbunt omnibus, quum æmulationem suam hostium damnis exercerent, momento temporis inclinata fortuna; Ephialtes cum plurimis fortissimisque suorum cæsus, reliqui in urbem repulsi sunt. Introierant etiam Macedonum multi, & oppidum vi capiebatur; quum receptui cani rex jussit, sive ut urbi parceret; sive præcipiti jam in vesperam die, noctem, & occultas ignotis locis insidias metuebat. Hoc proelium præcipuas obsessorum vires consumpsit. Igitur Memnon re cum Orontobate qui urbem tenebat, ceterisque ducibus deliberata, nocte intempesta turrim ligneam & porticus ubi tela servabantur, incendunt, ædificiisque muro vicinis ignem

Arrian. 1, 7, 16.

Diodor. 17, 26.

Arrian. 1, 5, 12.
1, 7, 18.

Diod. 17, 27.

Curtius 5, 7.

Diodor. 17, 27.

Arrian. 1, 7, 20.

2, 8, 21.

Arrian. 1, 7, 21.

supponunt: quo celeriter concepto, quum & ex porticibus turrique flamma vento agitata accederet, late fuderunt incendium. Oppidanorum militumque validissima pars arcem in insula sitam occupavit; alii in Salmacidem se contulere: alterius arcis id nomen, inditum a fonte, qui ibi est; vulgatissimæ famæ. Reliquam multitudinem resque preciosas duces avexerunt in Con insulam. Alexander indicio transfugarum, & objecta oculis specie, quæ in urbe gesta fuissent cognitis, quamquam media nocte, Macedonas in urbem irruere, & quos incendium augentes deprehendissent, interficere; si qui domi se continerent; ab eorum cæde temperare jubet. Luce oborta arces a Persis & mercenariis insessas contemplatus, quum obsidionem earum longi operis futuram suspicaretur, neque pretium putaret capite gentis expugnato, duabus arcibus assidentem, agendi tempus per otium & inertiam tere-re; urbem ipsam exscindit, arces muro fossaque circumseptas Ptolemaum observare jubet, quem cum tribus millibus peregrinorum militum, & equitibus ducentis ad Cariam tuendam relinquebant. Is non longo post tempore, copiis cum Asandro Lydiæ prætoris conjunctis Orontobatem acie vicit: & Macedonibus ira tædioque diuturnioris moræ, oppugnationi acriter incumbentibus, arces in potestatem redactæ sunt. At rex Phrygiam continentesque provincias animo complexus, Parmenionem cum amicorum turmis & auxiliariis equitibus, Thessalisque quibus Alexander Lyncestes præerat, Sardes mittit; ut inde in Phrygiam irrueret, venturoque exercitui commeatum & pabulum ex hostico pararet: data ad hoc plaustra, quæ simul ducerentur. Quum deinde multos Macedonum paulo ante eam expeditionem ductis uxoribus, desiderium earum impatienter ferre cognovisset; Ptolemaum Seleuci filium corporis custodem iis præfecit, domumque deducere jussit, cum uxoribus hybernatos: duo quoque ex ducibus Cœnos atque Meleager ob eandem causam una profecti sunt. Id regi magnæ apud milites commendationi fuit, promptioresque deinde eos ad longinquam militiam reddidit, quum sui rationem habitam viderent, sperarentque deinceps etiam ad suos visendos subinde commeatum impetraturos esse. Ducibus injunctum est, *ut interim, dum in Macedonia morarentur, strenue delectus agerent; quantasque maximas possent equitum pedumque copias, tum iis qui tum abibant sub initium veris adducerent.* Animadverso autem exercitum Asiaticis moribus infici, magnamque vulgo per castra impudicorum multitudinem haberi, probrosos omnes conquiri jussit, & in parvam quamdam Ceramici sinus insulam seposuit: hæsitque infamia loco, & ob ejus rei memoriam Cinædopolis appellatur.

CAP. XI.
2, 8, 14.
Arrian. 1, 7, 30.

His ita gestis insistens consilio suo, ut omni maritima ora sui juris effecta, classem hostium inutilem redderet, Hyparnis receptis, quæ ar-

arcem tenentes mercenarii dediderant, in Lyciam contendit. Ibi pacta cum Telmissensibus amicitia, Xantoque flumine transmisso, cognominem amni urbem, Pinaraque & Patara, nobilia iis regionibus oppida, cum aliis minoribus circiter triginta, in fidem accipit: rebusque satis in præsens compositis, in Myliada procedit. Phrygiæ majoris portio Mylias est; sed Persarum regibus placuerat Lyciæ eam contribui. Eam dum recipit, affuere Phaselitarum legati, amicitiam orantes, aureamque coronam hospitale donum afferebant: idem petebant multarum urbium oratores ex inferiore Lycia. Itaque rex præmissis, quibus oppida sua Phaselitæ Lysiique traderent; paucis post diebus, Phaselin profectus est: oppugnabant illi tum maxime validum præsidium, quod in ipsorum ditione Pisidæ construxerant, multasque inde injurias intulerant accolis: id adventu Alexandri brevi captum fuit. Apud Phaselitas plusculos dies, ut seque & exercitum reficeret, quieti dedit: invitabat etiam tempus anni; quippe media jam hyems difficiles progredienti vias effecerat. Ibi per hilaritatem & epulas laxato animo, quum statuam Theodecti a civibus suis in foro positam vidisset, ut a cœna temulentus surrexerat, saltabundus eo processit, frequentesque ei coronas injecit. Nam Theodectem, quum Aristotelem una audiret, familiarem gratumque habuerat. Sed otiosos juvenilis animi lusus atrox a Parmenione nuncius cito discussit. Comprehenderat ille Persam quemdam Asisinem nomine, a rege Dario palam quidem ad Atyziem Phrygiæ satrapam missum; sed cum occultis mandatis, ut Alexandrum Lyncesten captata occasione secreto conveniret, eique si destinata effecisset, Macedoniæ regnum & mille insuper auri talenta polliceretur. Nam is cum Amynta transfuga scelesto consilio inito, occidendi regis partes sibi sumpserat. Oderat eum tum aliis de causis; tum quod Heromenem & Arrabæum, fratres hujus Alexandri, inter paternæ necis conscios supplicio affecisset. Et quamquam ipse pœna exemptus, multisque postea honoribus ornatus, non simplex beneficium regi deberet; insita animo ferocia & dominandi cupidine nihil nefas putabat, per quod ad regnum via sterneretur. Re in consilium deducta facilitatem regis arguebant amici, quod hominem in manifesto maleficio deprehensum, non modo punire non sustinisset; verum etiam præmiis & honoribus auctum optimæ equitatus parti præposuisset. Quem deinceps & fidum futurum, si præter impunitatem propior amicitiae gradus, maximæ dignitates, honorificæ præfecturæ parricidii merces essent? Igitur mature emendandum quod nimia lenitate peccatum esset: priusquam ille, consilium emanasse sentiens, Thessalorum mobiles animos ad res novandas induceret. Non contemnendum esse periculum, quo majus ne excogitari quidem possit: neque spernenda deorum ostenta, qui regem de cavendis insidiis eviden-

Diodor. 17. 27.
Arrian. 1, 7, 31.

Plutarch. c. 28.
Arrian. 1, 7, 31.

Plutarch. c. 28.

Suidas v. Θεο-
δεκτῆς.

Arrian. 1, 8, 4.

Arrian. 1, 8, 1.

1, 9, 18.

Arrian. 1, 8, 4.

2, 9, 25.

1, 7, 31.

Ælian. hist.
ani. 10, 34.
Arrian. 1, 8, 5.

Ælian. hist.
ani. 10, 34.
Arrian. 1, 8, 5.

Diodor. 17, 32.

Ælian. hist.
ani. 10, 34.
Arrian. 1, 8, 5.

2, 9, 25.

Curt. 7, 1.

Arrian. 1, 8, 8.

Strabo lib. 14.
Curt. 5, 12.
Artemon in
Seneca suasor.
1.

Arrian. 1, 8, 8.
Eustath. in
Dionys. v. 855.
& 865.
Appian. lib. 2.
de bell. civil.
Joseph. anti-
quit. lib. 2, ex-
tremo. Plutar.
c. 27. & 28.
* Strabo lib. 14.

ter monuissent. Nuper enim, dum Halicarnassum obsidens, post lon-
gos magnosque labores meridiatione reficitur, hirundo, nota auspiciis
avis, magno cum garritu, circum caput quiescentis volitaverat, &
modo in hoc, modo in illud lectuli latus se demiserat, turbulentiore
solito cantum exorsa. Et rex quidem defatigato corpore non penitus
excussit somnum, sed tamen avem continuo strepitu molestam sen-
tiens manu obiter repulit. Illa adeo non exterrita est, ut etiam, in
ipsius capite consederit, neque prius strepere desierit, quam ab exper-
recto demum abacta est. Idque sic interpretatus fuerat Aristander,
ut instare periculum diceret ab amico regis; sed insidias in occulto
non mansuras: hoc enim monere naturam avis, quæ præ ceteris ho-
mini familiaris, eademque supra modum garrula esset. His itaque di-
ligenter expensis, quum indicium Asisinis cum vatis responso convenire
cerneret, meminissetque se matris literis anxie monitum, ut ab hoc
homine sibi caveret; nihil ultra differendum ratus, quid fieri vellet,
Parmenioni significat: nam ut diximus, cum ipso in Phrygiam iverat
Lyncestes Alexander. Sed ne quo casu consilium regis parum in tem-
pore proderetur, literas scribi non placuit; sed per hominem fidum
atque honoratum mandata perferri: electus est Amphoterus Crateri
frater, qui quum Macedonicum habitum Phrygio mutasset, assumptis
Pergensibus aliquot itineris gnaris, ad Parmenionem occultus penetrat.
Ita Alexander comprehenditur: & quum ob veterem suam familiæque
dignitatem & gratiam diu dilatus esset; tertio post anno, dum a Phi-
lotæ consiliis supplicium sumitur, societate criminis, & poena sontium
in exitium abreptus periit. Regi ex Phaselide moventi, supra detectas
insidias, propitius numinis favor alio statim beneficio patuit. Parte
exercitus ad Pergensium urbem per montes præmissa, ceteros ipse per
litus ducebat, qua Climax mons Pamphylio mari imminens angustam
euntibus semitam relinquit, quoties mare tranquillum est; at quum
æstus incubuit, fluctibus operitur: idque hyeme frequens & prope per-
petuum est. At Alexander nihil æque ac moram metuens, exercitum
per aqua, per iniqua, eodem ardore atque impetu rapiebat. Conti-
nui per eos dies Austri flaverant, qui mare in litus propellentes, o-
mnia itineris vestigia altis paludibus opplent: assidue etiam magnæ-
que pluvie, ut ventis istis spirantibus solet, ruebant: sed adventante
Alexandro subito exortus Aquilo cælum purgavit imbribus, undas re-
jecit in mare, & Macedonibus transitum aperuit. Sic quoque unius
* diei itinere per incerta vada emergendum fuit; aqua ad umbilicum
ferme pertingente. Tantam in periculis Alexandri fiduciam, ut ab
ipsius ingenio profectam non dubito; ita frequentibus prodigiis & o-
minibus auctam confirmatamque fuisse crediderim: postquam decre-
to numinis, clarissimis maximisque rebus se destinari conjecit. Ad-
huc

huc in Macedonia degenti species humana augustior apparuisse dicitur, monentis ut ad evertendum imperium Persicum quamprimum in Asiam sequeretur: atque in memoriam insomnii revocatum esse regem, quum in Phœnice res gereret, obvio Judæorum sacerdote, in quo recognovit ornatum, quem pridem in objecta imagine per quietem viderat. Nam inter obsidionem Tyri vicinis regibus populisque deditionem & deletus imperaverat: sed Judæi, qui Hierosolyma famosam urbem tenebant, foedus cum Dario causati, Macedonum amicitiam detrectabant. Eam gentis contumaciam puniturus, in Judæam infesto agmine perrexit. At Hierosolymitani ut regis iram lenirent, cum uxoribus liberisque supplices in occursum venientis effunduntur. Sacerdotes primi ibant tenuissima bysso amicti: hos deinde populus candido & ipse vestitu sequebatur. Agmen ducebat Jaddus summus sacrorum antistes cum solenni ornatu. Appropinquantis pompæ venustatem speciemque miratus rex, equo desiliens, solus processit, adoratoque DEI nomine, quod aureæ laminæ insculptum cidaris pontificia præferebat, ipsum quoque reverenter salutavit. Improvisa res omnium qui cum eo advenerant animos in stuporem dedit. Judæi ex propinqui exitii metu non in spem incolumitatis modo, sed inopinatæ gratiæ fiduciam erecti circumibant regem, laudes gratulationemque & vota miscentes. Contra Syrorum reguli, qui ob crebras acerbisque cum Judæis simultates Alexandrum sequuti fuerant, inimicorum suppliciis, ut rebantur, infesti animi libidinem expleturi, stupebant; dubii verane essent quæ intuerentur, an aliquod oculorum ludibrium vana imagine sopitos sensus falleret. Neque minus Macedonas insolentia spectaculi suspensos habuit: donec propius accedens Parmenion interrogare ausus est, *quid ita externis cæremoniis honorem deferret, quem a tam fœda gente etiam recipere vix tanto rege dignum esset?* At ille insomnium suum retulit. Deinde urbem ingressus in pulcherrima æde ritu recepto sacrum DEO fecit, & dona templo intulit. Inspexit etiam sacros gentis codices, quibus continebantur diu ante perscripta vaticinia: inter quæ Tyrum Macedonibus cessuram, & Persas a Græco quodam debellatum iri clare significabatur: eum se fore interpretatus, Judæis concessit, ut domi forisque suis legibus ritibusque libere uterentur; & quia septimum quemque annum agriculturæ exsortem agunt, etiam tributorum ista portione solverentur. Naturam quoque regionis admiratus, quæ aliis fructibus inter præstantissimas dives, opobalsamum sola producit, Andromachum iis regionibus præposuit: quem Samaritani perpetui Judæorum hostes, paulo post atrociter necaverunt. Sed hæc quidem post Tyrum Gazamque expugnatas gesta sunt: nos per occasionem præcepimus.

Joseph. 11, 8.
Schikar. in
procem.
Tarich. reg.
Persiæ.

Zonaras tom. 1.
Tacit. H. 5, 2, 1.

Joseph. 11, 8.
Euseb. 1, 1, 1.
A.

Ὀλυμπ. α-
ναγρ.
Cedrenus. Gly-
cas. Sulpic. Se-
ver. lib. 2.
Isaiæ 11.
Daniel. 8, 21.

Cedrenus. Plin.
12, 25.

Curtius 4, 23.

Josephus 11, 8.

CETERUM angustiis ad mare Pamphylium superatis, Alexander Per-
Q. Curtii.

- Arrian. 1, 8.] gis profectus, in itinere obvios habuit Aspendiorum legatos, ex principibus civitatis: ii petentes *ne præsidium recipere cogerentur, quinquaginta talenta in stipendium militum, & quantum equorum tributum nomine regi Persarum alere consueverant*, promiserunt. Inde rex ad Sidetas qui Melanem amnem accolunt, progressus est; Cumæorum ex Æolide genus, sed sermone barbaro: nam Græcus exoleverat, non diuturnitate temporis, ut accidit; verum *maiores suos, ut in eas regiones venerunt, repente oblitos patriæ linguae novam & antea inauditam sonuisse* memorabant. Side recepta, quæ Pamphyliæ metropolis erat, Syllium ibatur, tutum natura situs oppidum, & tam peregrino milite, quam barbarorum accolentium firma manu egregie munitum. Ea res, & quia Aspendios rebellare nunciabatur, avertit iter: Aspendiumque ductus est exercitus. Illi subita Macedonum irruptione territi, desertis quæ in plano erant ædificiis, in arcem concessere. Alexander vacua urbe potitus sub ipsa arce castra communit; & quum peritissimos architectos haberet, apparatu oppugnationis obsessos ad pacem prioribus conditionibus repetendam compulit. Nihil ad majora properanti optatius accidere potuisset, quam loci haud contemnendi longa obsidione non detineretur; ne tamen impunita defectionum temeritas esset, *potissimos civium obsides tradi, pecunieque imperata nec exsolute summam duplicari* præcepit: adjectum est, *ut satrapæ quem Alexander præfecisset, obedirent, annua Macedonibus tributa solverent; & de agro, unde vicinos vi ejecisse arguebantur, iudicio contenderent*. His ita gestis remensus iter, quod ad Pergensium oppidum ferebat, inde perrexit in Phrygiam. Sed per ista loca ducenti superandæ erant angustiae, quas juxta Telmissum urbem Pisidarum, duo montes ex adverso concurrentes efficiunt; ita strictis faucibus, ut portarum similitudinem referant: easque barbari armata manu utrimque insederant. Alexander in ipso aditu castra poni jubet, ratus, quod evenit, Telmissenses castris locatis periculum differri credentes non diu hæsueros in angustiis; sed modico in illis relicto præsidio ceteros in urbem recessuros esse. Igitur occasione haud segniter usus, protinus sagittarios & funditores, quodque ex gravi armatura maxime expeditum erat, inducit; & præsidio barbarorum deturbato, ante ipsam urbem castra collocat. Ibi legatos Selgensium audit, qui ob vetustas cum vicinis Telmissensibus similitates, quamquam ejusdem nationis essent, amicitiam ac auxilia offerebant regi. Quibus perbenigne exceptis ne in obsidione unius urbis tempus tereret, Sagalassum castra movit: validam urbem & juventutis robore firmatam: quum enim omnes Pisidæ bellicosi sint; Sagalassenses præ ceteris pugnaces habentur. Ii, quum etiam a Telmisso foederatæ sociæque copiae venissent, viris magis quam mœnibus confisi, in vicino colle instruxerant aciem; & præmissos ab Alexander-

Alexandro velites opportunitate loci adjuti repulerant: sed Agriani resistebant, quæis propinqua jam Macedonum phalanx, & ante prima signa rex conspectus audaciam addiderat. Maximus militi labor fuit per ardua conniti: postquam æquioribus paulo locis consistere datum est, semerum montanorum vulgus haud ægre disjecere. Ex Macedonum ducibus Cleander desideratus est, cum viginti ferme militibus; barbarorum ad quingentos cecidere: ceteros expedita fuga, & locorum notitia protexit. Fugientibus tamen institit rex contentione quanta poterat tam grave agmen: eodemque impetu urbs eorum capta est. Per cetera deinde Pisidiæ munita loca circumtulit bellum: quorum nonnulla pugnando cepit; alia conditionibus in fidem venerunt. Telmissum expugnatam, ob pertinaciam civium, solo æquavit; populo libertatem ademit: & paulo post cum aliis quibusdam Pisidiæ civitatibus, Celenarum præfecturæ contribuit. Pacatis hunc in modum asperrimis nationibus, in Phrygiam processit, qua Ascanius lacus est, cujus aqua sua sponte concrescens, necessitate salis e longinquo petendi solvit accolas. Dum ea geruntur, Memnon suarum partium reliquiis undique collectis, ut inhærentem Asiæ Alexandrum extorqueret, ad bellum Græciæ Macedoniæque inferendum cogitationes convertit. Quippe Darius in hoc uno spem reponens, qui victoris impetum sua virtutē suæque prudentia diutissime ad Halicarnassum moratus esset, summæ rerum præfecerat eum, magnamque pecuniæ vim transmiserat. Itaque mercenariorum manu quanta poterat conductæ, cum trecentarum navium classe libero mari vagabatur; & quæ tantis conatibus adversa vel æqua futura essent, solerti æstimatione pensabat. Interea locis quæ minus anxie custodiebantur occupatis (inter quæ & Lampsacus fuerat) insulas aggressus est, quibus Macedones, quamquam utrimque continenti potirentur, ob inopiam navium auxilium ferre non poterant. Juvit consilium ducis animorum mira ubique dissensio; quum aliis ad Alexandrum libertatis auctorem res trahentibus, non deessent qui Persicis opibus aucti, propriam sub veteribus dominis potentiam, quam liberata repub. eandem omnium æqualitatem mallent. Igitur Athenagoras & Apollonides ex Chiorum optimatibus, re cum Phisino Megareoque, & aliis suæ factionis hominibus communicata, Memnonem arcesunt. Ita Chios proditione capitur, & præsidio ibi collocato, urbanarum rerum administratio Apollonidi sociisque traditur. Inde Lesbum petens Antissam, Pyrrham & Eressum nullo negotio capit; Methymnæ Aristonicum tyrannum imponit; totamque insulam, excepta Mitylene nobilissima urbe, in potestatem redigit. Ea multis diebus obsidionem constanter pertulit: nec ab ipso Memnone capta est. Ille enim quum jam magnis operibus urbem circumvallasset, & occluso portu, naviumque stationibus per opportuna loca dispositis, ne qua

Strabo lib. 14.
Arrian. 1, 8, 24.

Strabo lib. 14.
Plinius 5, 29, 6.

Arrian. 1, 8, 25.

Arrian. 2, 1, 1.

Diodor. 17, 29.

Aristot. οἶκον
πολεμ.

Curt. 4, 21.
Arrian. 3, 1, 7.

Arrian. 2, 1, 1.

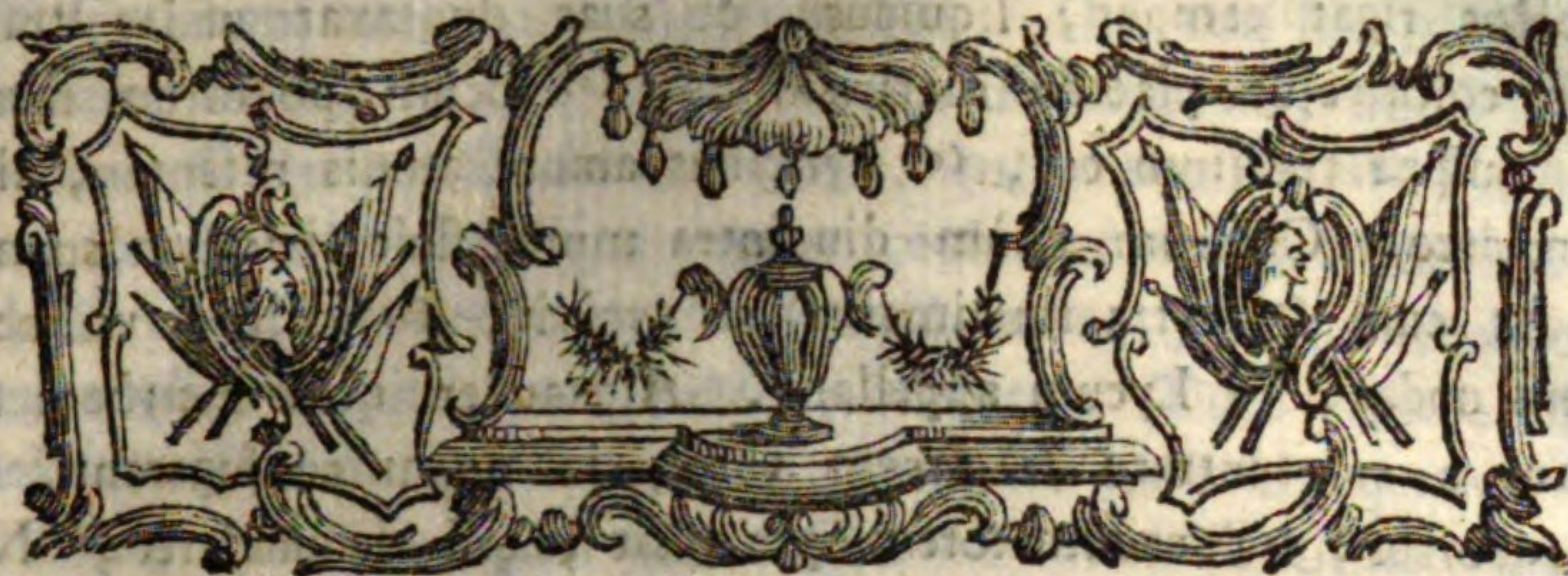
Diodor. 17, 29.

Arrian. 2, 1, 3.
contra Diodo-
rus 17, 29.

Arrian. 2, 1, 4.

subsidio venientibus aditus pateret, providisset; pestilenti morbo correptus præclaram Persarum spem, irreparabili cum ipsorum damno, deseruit. Sed quum se jam morti vicinum intelligeret, Pharnabazo sororis suæ filio, quem Artabazo pepererat, imperium suum tradidit; donec Darius, re comperta, aliter statueret. Hic cum Autophradate classis præfecto munia partitus, eo tandem obsessos adegit, ut securo præsidii discessu pacto, columnas quæis fœderis cum Alexandro leges insculptæ erant, subverterent; Darioque fidem polliciti, dimidiam exsulum suorum partem reciperent. At Persæ non integra fide pactis stetere; sed introductis in urbem militibus, Lycomedem Rhodium præesse jusserunt: Diogeni, qui ob studia in Persas exsulaverat, patriæ tyrannis tradita est. Pecunia deinceps privatim ab opulentissimo quoque per vim ablata: neque eo minus imperatum tributum, quod commune Mitylenæorum penderet.

Q. CURTII,
DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
REGIS MACEDONUM,
LIBER TERTIUS.

I. **I**NTER hæc Alexander ad conducendum ex ⁽¹⁾ Peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso, ⁽²⁾ Lyciæ Pamphyliaque rebus compositis, ad urbem ⁽³⁾ Celænas exercitum admovit. Media, illa tempestate, moenia interfluebat ⁽⁴⁾ Marsyas amnis, fabulosis Græcorum carminibus inclytus: fons ejus ex summo montis cacumine excurrent, in subiectam petram ⁽⁵⁾ magno strepitu aquarum cadit: inde diffusus, circum-

NOTÆ.

(1) *Peloponneso.*) Peloponnesus Græciæ peninsula maxime Australis, a Pelope Rege Tantali filio nomen habet, quasi *πέλοπος νῆσος*, *Pelopis insula*. Hodie *Morea* vulgo nuncupatur.

(2) *Lyciæ Pamph.*) Lycia & Pamphylia finitimæ in Asia regiones, ad illum Mediterranei maris tractum, qui Rhodum inter & Cyprum extenditur. Maxima Lyciæ pars *Menteseli* Turcis vocatur: Pamphylia, cum Ciliciæ occidua parte, *Caramaniam* hodiernam efficiunt.

(3) *Celæna.*) Erant tum temporis Celænæ urbs ampla & frequens ad Mæandri &

Marsyæ fontes; postea locus oppidi nomenque mutatum; cum Antiochus Soter novam urbem molitus, quam de suæ matris Apamæ nomine *Apameam* nominavit, eo Celænarum incolas transtulit, decimo circiter ab Celænis milliari, ad eundem Marsyam, non procul ostiis quibus in Mæandrum se exonerat.

(4) *Marsyas.*) Prope Celænas in monte fons est, ubi Marsyas Satyrus cum Apolline tiliarum cantu certare ausus, ab eoque victus, & pelle exutus, vicino fluvio nomen dedit.

(5) *Magno.*) Ea utiqua causa est cur apud Herodotum *Catarrhactes* appelletur.

cumjectos rigat campos; liquidus, & suas duntaxat undas trahens. Itaque color ejus placido mari similis, (a) locum poëtarum mendacio fecit: quippe traditum est, (b) nymphas amore amnis retentas, illa rupe considerare. Ceterum quàm diu intra muros fuit, nomen suum retinet. At cum (c) extra munimenta se evolvit, (d) majore vi ac mole agentem undas, (e) Lycum appellant. Alexander quidem urbem (f) destitutam a suis intrat: (g) arcem vero, in quam confugerant, oppugnare adorsus, (h) caduceatorem præmisit, qui denunciaret, Ni dederent, ipsos ultima esse passuros. Illi caduceatorem in turrim, & situ & opere multum editam perductum, quanta esset altitudo, intuiti jubent, ac nunciare Alexandro, (i) non eadem ipsum & incolas æstimatione munimenta metiri: se scire inexpugnabiles esse: (j) ad ultimum pro fide morituros. Ceterum ut circumsideri arcem, & (k) omnia sibi in dies arctiora viderunt esse; sexaginta dierum inducias pacti, ut nisi intra eos auxilium (l) Darius ipse misisset, dederent arcem, posteaquam nihil inde præsidii mittebatur, ad præstitutam diem permisere se regi.

II. Superveniunt deinde legati Atheniensium, petentes, ut capti apud

INTERPRETATIO.

- (a) *Occasionem dedit fabulis poëtarum.*
 (b) *Majore impetu atque copia volven-
 tem undas.*
 (c) *A civibus desertam urbem ingreditur.*

- (d) *Diversis judiciis ipsum ac cives æsti-
 mare arcis munitiones.*
 (e) *Omnes commeatus ipsis quotidie ma-
 gis ac magis deficere.*

NOTÆ.

(6) *Nymphas.*) Fingunt poëtæ ex Nym-
 pharum & Satyrorum lacrymis Marsyam
 deflentium, extitisse fluvium, qui propter-
 ea dictus sit *Marsya*, sive *Marsyas*. Ovid.
 Metam. 6.

(7) *Extra munimenta.*) Non Celænis,
 sed Apamea egressum rapidius ferri docet
 Strabo, l. 12.

(8) *Lycum.*) Notatur hic ab omnibus
 error Curtii, quod Marsyam cum Lyco
 ejusdem Phrygiæ majoris fluvio confundit.
 Hic enim ex Cadmo monte ortus, non A-
 pameam, ut Marsyas, sed Laodiceam al-
 luit, & aliquanto infra Marsyam in Mæan-
 drum cadit.

(9) *Arcem.*) Sita fuit arx illa in eo
 monte unde Marsyas oritur, & ad cujus
 radicem urbs ipsa Celænarum fuit. Ait e-
 nim Xenophon ipsa ex arce oriri Mæan-
 drum. Unum porro Mæandri atque Mar-
 syæ fontem esse scribit Maximus Tyrius,
 testis oculatus.

(10) *Caduceatorem.*) A caduceo dicti

sunt *caduceatores*. Erat autem *caduceus*, si-
 ve *caduceum*, virga geminis implicata ser-
 pentibus spiratim inter se nexis, quâ Mer-
 curius tanquam sceptro usus fingitur, tum
 ad alia multa, tum ad lites componendas;
 ut satis credibile sit ex Mose Mercurium;
 ex illius virga in serpentem conversa, hu-
 jus caduceum ab Græcis fabulatoribus esse
 factum. Etsi autem *caduceum* pro symbo-
 lo pacis habitum, tamen *caduceatores* non
 conciliandæ modo paci, verum etiam de-
 nunciando, si opus foret, bello missos es-
 se locus hic indicat. Nisi forte diversa ca-
 ducatoris ac fecialis muhera uni commissæ
 hominî dixeris, qui, ut habet proverbium,
*Alterâ manu caduceum, alterâ hastam præ-
 ferret.*

(11) *Ad ultimum.*) Denique si quid se-
 cus fortuna tulerit, pro fide suo Regi ser-
 vanda morituros esse.

(12) *Darius.*) Quis Darius esset, vide
 sis Supplem. lib. 2. c. 1. & infra cap. 6.
 & 35.

apud ⁽¹⁾ Granicum amnem redderentur sibi. Ille non hos modo, sed etiam ceteros Græcos restitui suis, jussurum respondit, finito ⁽²⁾ Persico bello. Cæterum Dario imminens, quem nondum ⁽³⁾ Euphratem superasse cognoverat, undique omnes copias contrahit, totis viribus tanti belli discrimen aditurus. ⁽⁴⁾ Phrygia erat, per quam ducebatur exercitus, pluribus vicis quam urbibus frequens. Tunc habebat quondam nobilem ⁽⁵⁾ Midæ regiam: Gordium nomen est urbi, quam ⁽⁶⁾ Sangarius amnis interfuit, pari intervallo ⁽⁷⁾ Pontico & Cilicio mari distantem. Inter hæc maria ⁽⁸⁾ angustissimum Asiæ spatium esse comperimus, ⁽⁹⁾ utroque in arctas ⁽⁹⁾ fauces compellente terram. Quæ quia continenti adhæret, sed magna ex parte cingitur fluctibus, ⁽¹⁰⁾ speciem in-

INTERPRETATIO.

(a) *Utroque mari confluente terram in angustum Isthmum.*

NOTÆ.

(1) *Granicum.*) Granicus, hodie *Lazgara*, Troadis seu minoris Phrygiæ fluvius ex Ida monte oritur, & in Propontidem se effundit. Hic primum devicti ab Alexandro Persarum Duces, cum ipsum transitu prohibere conarentur. Suppl. l. 2. c. 5. Captos in eo proelio Græcos milites qui in exercitu Persico militaverant mercede conducti, Alexander in Macedoniam miserat. Hos sibi restitui petebant Athenienses: quod ab Alexandro factum suo loco videbimus.

(2) *Persico.*) De Persia dicemus ad libri 5. c. 13. de Persarum imperio vide Suppl. l. 2. c. 1. & l. 4. c. 55. de bello Persico, quæque fortuna hætenus gestum, Suppl. lib. 2.

(3) *Euphratem.*) De hoc fluvio l. 5. 2.

(4) *Phrygia.*) Phrygia duplex fuit, magna & parva. Hæc ad Hellespontum posita, cujus pars Troas: illa intra terras, Galatiam, Lydiam, atque Lycaoniam, &c. complectens. Strabo l. 2. de ista modo mentio.

(5) *Midæ.*) Midas ille Phrygiæ rex, Poëtarum fabulis celebratus.

(6) *Sangarius.*) Ita Strabo, ex quo refelluntur qui Gordium ad Marsyam, aut ad Mæandrum collocant, ne non vere dixisse videatur Curtius, *pari intervallo* dissitum ab utroque mari, Euxino & Cilicio. Neque enim æqualitas illa distantiae cum optimorum Geographorum rationibus satis con-

venit. *Sangarius* porro, qui hodieque *Sangari*, ex Adoreo monte fluens per Phrygiam, longis anfractibus in Pontum Euxinum volvitur; non ut habet Livius, in Propontidem.

(7) *Pontico.*) Ponticum mare Pontus est Euxinus, hodie *Mer noire*. *Cilicio.*) Quod Ciliciam alluit, hodie *Golfe de Satalie*.

(8) *Angustissimum.*) Neque hoc peritiorum Geographorum tabulis consentaneum, quæ vix usquam majorem exhibent Asiæ illius latitudinem, quam qua Gordium urbem Ponticum inter & Ciliciam mare collocant.

(9) *Arctas fauces.*) *Arctas fauces* vocat atque *tenuè discrimen*, quæ Strabone testetria stadiorum millia complectuntur, hoc est, trecenta & septuaginta quinque milliaria.

(10) *Speciem.*) Nempe Cilicio Pamphylioque mari ad Meridiem; ad Occasum Ægæo, Hellesponto, Propontide, Bosphoro Thracio; ad Septentrionem Ponto Euxino alluitur; ad Ortum continenti adhæret nobilissima peninsula; quam posteriores *Natoliam* dixerunt, quasi *Anatoliam*, quod Græcis ad Orientem obversa sit. Est enim *ἀνατολή*, *Oriens*. Cæterum etsi comparata cum Asia majore, dici minor Asia possit, tamen hoc Asiæ minoris nomine veteres eam ejus partem proprie vocarunt, quæ Phrygia, Mysia, Lydia, Æolide, Ionia, Caria, Doride continebatur.

insulæ præbet: ac, ^(b) nisi tenue discrimen objiceret, maria, quæ nunc dividit, committeret. Alexander, urbe in suam ditionem redacta, Jovis templum intrans, vehiculum, quo ⁽¹¹⁾ Gordium Midæ patrem vetum esse constabat, aspexit, ^(c) cultu haud sane a vilioribus vulgarisque usu, abhorrens. Notabile erat jugum adstrictum compluribus nodis in semetipsos implicatis, & celantibus nexus. Incolis deinde affirmantibus, editam esse oraculo sortem, ⁽¹²⁾ Asiæ potiturum, qui inexplicabile vinculum solvisset; cupido ^(d) incessit animo sortis ejus implendæ.

10 III. Circa regem erat & Phrygum turba, & ⁽¹⁾ Macedonum; illa expectatione suspensa, hæc sollicita ex temeraria regis fiducia: quippe serie vinculorum ita adstricta, ut unde nexus inciperet, quove se conderet, nec ratione, nec visu percipi posset; solvere aggressus ^(a) injecerat curam, ne in omen verteretur irritum inceptum. Ille ne-
15 quicquam diu luctatus cum latentibus nodis: *Nihil*, inquit, *interest quomodo solvantur*: ⁽²⁾ gladioque ruptis omnibus loris, oraculi sortem ⁽³⁾ vel elusit, vel implevit. Cum deinde Darium, ubicumque esset, ^(b) occupare statuisset: ut a tergo tuta relinqueret, Amphoterum classi ad

INTERPRETATIO.

(b) *Nisi breve terrarum spatium interponeret.*

(c) *Forma & ornatu non discrepans a vulgaribus plaustis.*

(d) *Cepit ejus animum desiderium im-*

plendi oraculi.

(a) *Metum attulerat Macedonibus, ne conatus ejus, si irritus esset, in presagium infaustum acciperetur.*

(b) *Prior aggredi decrevisset.*

NOTÆ.

(11) *Gordium.*) Gordii historiam paucis accipe. Consulentibus oraculum Phrygibus de remedio comprimendæ civilis discordiæ, responsum est Rege opus esse; eum legent, quem primum inde egressi plaustro insidentem obvium habuissent. Exeuntibus occurrit Gordius tenuis fortunæ homo, cum eonjuge filioque Mida plaustro investus: hunc continuo Regem salutant, & in Jovis templum deducunt, ubi currum inexplicabili vinculo insignem Deo sacravit, memor aquilam Jovis volucrem olim arantis jugo constitisse; quo signo futurum sibi regnum portendi, a puella Telmissensi edoctus, illam uxorem acceperat. Arrianus tamen non Gordio, sed Midæ, regnum eo, quo scripsimus, casu delatum narrat.

(12) *Asiæ.*) Majorem intellige, quæ trium orbis nostri partium maxima est, & quam solam deinceps Asiam simpliciter ap-

pellabimus cum Curtio.

(1) *Macedonum.*) Macedonia olim *Emathia*, paternum Alexandri nostri imperium, cujus limites erant Orientem versus *Ægæum* pelagus; ad Meridiem Thessalia cum Epiro; ab Occasu Ionium mare, & Illyrici pars; a Septentrione Thracia. Pars ejus occidua, quæ Ionium mare attingit, hodie *Albania* est.

(2) *Gladioque ruptis.*) Etsi Curtio major authorum numerus assentitur, tamen Aristobulus Alexandri comes, apud Arrianum tradit non aliter solutum vinculum, quam exempto paxillo ligneo, cui per temonem trajecto adstrictum erat: ipse Arrianus rem in medio relinquit; satisfactum tamen oraculo dicit, idque excitatis ea nocte tonitruis declaratum.

(3) *Vel elusit.*) *Elusit*, si arte explicari, non resecari oportebat: *implevit*, si quocumque tandem modo dissolvi satis fuit.

ad oram (4) Hellesponti, copiis autem præficit Hegelochum, (5) Lesbum, & Chium, & Con præsidii hostium liberaturos. His talenta ad belli usum quingenta attributa. Ad Antipatrum, & eos qui Græcas urbes tuebantur, sexcenta missa. Ex fœdere naves sociis imperatæ, quæ Hellesponto præsiderent. Nondum enim (6) Memnonem vitâ excessisse cognoverat, in quem omnes intenderat curas; satis gnarus, cuncta in (7) expedito fore, si nihil ab eo moveretur. Jamque ad urbem (8) Ancyram ventum erat, ubi numero copiarum inito, (9) Paphlagoniam intrat: huic juncti erant Heneti, unde quidam (10) Venetos trahere originem credunt: omnisque hæc regio paruit regi; datisque ob-
sidibus, tributum (11) quod ne Persis quidem tulissent) pendere ne cogerentur, impetraverunt. Calas huic regioni præpositus est: ipse, assumptis qui ex Macedonia nuper advenerant, (12) Cappadociam petiit.

IV.

INTERPRETATIO.

(c) Omnia facilia fore, modo nihil ab isto tentaretur.

(d) Quod ne ipsis quidem Persis solverant.

NOTÆ.

(4) *Hellesponti*.) Hellespontus, hodie fretum *Gallipoli*, Ægæum mare Propontidi committens, Asiam ab Europa dirimit, quâ angustissimus est Seston inter & Abydum, septem octove, non amplius, stadiorum intervallo. Dictus ab *Helle* Phryxi sorore in eo submersa. Ab ipso autem vicina regio, quâ maxime Propontidem spectat, *Hellespontus* quoque appellata.

(5) *Lesbum*.) Lesbos, hodie *Metelino*; Chios, hodie *Scio*; Cos, hodie *Lango*; nobilissimæ tres Ægæi maris insulæ ad oram Asiæ. Eas Alexander post victoriam ad Granicum ditionis suæ fecerat; sed a Memnone receptæ præsidiiisque firmatæ fuerant.

Talents.) De talento inferius ad caput ultimum hujus libri.

(6) *Memnon*.) Memnon Rhodius, ob insignem rei militaris peritiam, hujus belli summam a Dario administrare jussus, trecentarum navium classe comparata, Lesbos, Chios, & Cò receptis, dum maxime bellum in Macedoniam transferre parat, morbo extinguitur; cum eoque Persarum fortuna concidit.

(7) *Ancyram*.) Ancyra, hodie *Anguri*; urbs in ea magnæ Phrygiæ parte quam deinde a Gallis occupatam, Galatiam, & Gal-
Q. Curtii,

lograciam dicimus; hodie *Chiangari*.

(8) *Paphlagoniam*.) Paphlagoniam a Meridie terminat Galatia, ab Occasu Bithynia, a Septentrione Euxinus, ab ortu Cappadocia.

(9) *Venetos*.) Ab his Henetis originem ducere *Venetos* Adriatici accolæ, præter Curtium, Livius & Plinius tradunt. Eos quippe, excisa Troja, cui suppetias tulerant, una cum Antenore in intimum Adriatici maris sinum penetrasse, ibique sedes posuisse; ac *Venetos* pro *Henetis* appellatos esse consueto Latinorum more, qui præfixum Græcis dictionibus digramma Æolicum F, sæpe in V commutant, faciuntque ex *Ἑσπερος*, Vesperus; ex *Ἡρ*, Ver; ex *Ἑνετοί*, Veneti. Strabo tamen ad Gallos Venetos originem illorum referendam putat, idque aliorum Italiæ populorum exemplo probat, genus ex Gallis nomenque trahentium.

(10) *Cappadociam*.) Hæc ab Occidente Galatiam & Lycaoniam attingit, a Meridie Ciliciam, ab Ortu Euphratem, a Septentrione Euxinum Pontum. Fuit ejus pars minor Armenia, de qua ad l. 5. c. 2. Turci hodie *Tocat* appellant.

IV. At Darius, nunciata Memnonis morte, haud secus quam par erat, motus, omissa omni alia spe, statuit ^(a) ipse decernere, quippe quæ per duces suos acta erant, cuncta damnabat: ratus pluribus curam, omnibus abfuisse fortunam. Igitur castris ⁽¹⁾ ad Babylonem positis, quo majore animo capessèrent bellum, universas vires in conspectum dedit: & ^(b) circumdato vallo, quod decem millium armatorum multitudinem caperet, ⁽²⁾ Xerxis ⁽³⁾ exemplo numerum copiarum iniit. Orto sole, ad noctem agmina, ^(c) sicut descripta erant, intravere vallum: inde occupaverunt emissa ⁽⁴⁾ Mesopotamiæ campos: equitum peditumque propemodum innumerabilis turba, ^(d) majorem quam pro numero speciem gerens. Persarum erant centum millia, in quibus eques triginta millia implebat. ⁽⁵⁾ Medi decem equitum, quinquaginta millia peditum habebant. ⁽⁶⁾ Barcanorum equitum duo millia fuere, armati bipennibus, levibusque scutis ^(e) ⁽⁷⁾ cetræ maxime speciem reddentibus: peditum decem millia pari armatura sequebantur. ⁽⁸⁾ Armenii quadraginta millia miserant peditum, additis septem millibus equitum. Hyrcani ⁽⁹⁾ egregii, ut inter illas gentes, sex millia expleverant equis militatura. Derbices quadraginta millia peditum armaverant: pluribus ⁽⁸⁾ hærebant ferro præfixæ hastæ: quidam lignum igne duraverant: hos quoque duo millia equitum ex eadem gente comitata sunt. A ⁽⁹⁾ Caspio mari octo millium pedester exercitus venerat: ducenti equites cum his erant. Ignobiles Asiæ gentes duo millia

INTERPRETATIO.

- (a) Bellum per se gerere.
 (b) Planitie vallo clausa.
 (c) Eo ordine quo distributa erant.
 (d) Major adhuc apparens quam reipsa erat.
 (e) Cetræ prope formam referentibus.

(f) Sireni, quantum in illis nationibus esse possunt.

(g) A plerisque gerebantur hastæ ferro armatæ: quidam contos igne induratos attulerant.

NOTÆ.

(1) *Babyloniam.*) Babylon & Babylonia, l. 5. c. 2. 6. &c.

(2) *Xerxis.*) Vide Suppl. l. 2, l. & infra c. 24.

(3) *Exemplo.*) Ita enim Xerxes in Dorisco Thraciæ campo totum exercitum per myriades sibi succedentes ex ordine numeraverat. Vide Herodot. & Aristid. orat. 13. Quorum suffragio refelluntur qui hoc loco decies, aut sexies centenum millium scribendum putarunt.

(4) *Mesopotamiæ.*) Ubi sit, & unde dicta, lib. 5. c. 2. Hic porro animadvertere licet qua orationis varietate optimus historiae scriptor in describendo variarum gentium numero, cultu, ordine, fastidium vita-

rit. Quod aliis quoque locis mira arte præstitit.

(5) *Medi.*) Media l. 5. 24.

(6) *Barcanorum.*) Barcani, Hyrcani, Derbices, qui & Dercebii, Asiæ gentes, ad Australe Caspii maris litus incolunt. De Caspio mari & Hyrcania l. 6. c. 8. 9.

(7) *Cetræ.*) Cetra scuti lorei genus variis gentibus varia usitatum forma, ut mirum non sit in eo describendo auctores non convenire. Apud Latinos pro eodem *pelta* sumitur.

(8) *Armenii.*) De Armenia utraque l. 5. c. 2.

(9) *Caspio.*) Mare Caspium sive Hyrcanum l. 6. c. 9.

peditum, equitum duplicem paraverant numerum. His copiis triginta millia Græcorum, ⁽¹⁰⁾ mercede conducta, egregiæ juventutis, adjecta sunt. Nam ⁽¹¹⁾ Bactrianos, & Sogdianos, & Indos cæterosque rubri maris accolæ, ignota etiam ipsi gentium nomina, festinatio prohibebat acciri.

V. Nec quicquam illi minus, quàm multitudo militum, defuit: cuius tum universæ aspectu admodum lætus, purpuratis solita vanitate spem ejus infantibus, conversus ad Charidemum Atheniensem belli peritum, & ob exilium infestum Alexandro, (quippe Athenis, ⁽¹⁾ jubente eo, fuerat expulsus) percontari cœpit, Satisne ei videretur instructus ad obterendum hostem. At ille & suæ sortis, & regiæ superbix oblitus: *Verum, inquit, & tu forsitan audire nolis; & ego, nisi nunc dixerò, alias nequidquam* ^(a) *confitebor: hic tanti apparatus exercitus, hæc tot gentium & totius orientis excita sedibus suis moles, finitimis potest esse terribilis: nitet purpura auroque; fulget armis & opulentia, quantam qui oculis non subjecerint, animis concipere non possunt. Sed Macedonum acies* ^(b) *torva sane & inculta, clypeis hastisque immobiles cuneos, & conserta robora virorum teget. Ipsi* ⁽²⁾ *phalangem vocant peditum stabile agmen. Vir viro, armis arma conserta sunt: ad nutum monentis intenti, sequi signa, ordines servare didicere. Quod imperatur, omnes exaudiunt: c)* *obsistere, circumire, (3) discurrere (4) in cornu, (5) mutare pugnam, non duces magis quàm milites callent.*

Et

INTERPRETATIO.

(a) Frustra aperiā.

(b) Macedonum exercitus feroci vultu, veste aspera, teget sarissis & clypeis agmina sua immota, & robustissimos viros inter se coherentes.

(c) Milites non minus quam duces sciunt gradum sistere, circumvenire hostem, ad alterum cornu transire, situm pugnandi mutare.

NOTÆ.

(10) Mercede.) Nimirum reliquæ gentes in exercitu Persarum militantes alebantur illæ quidem a Rege, sed sine stipendio, nisi quantum ex hostium quisque spoliis colligere potuerat.

(11) Bactrianos.) Bactriani lib. 7. 16. Sogdianos.) Sogdiana l. 7. c. 37. Indos.) India l. 8. c. 29. Rubri.) Mare rubrum l. 8. c. 29.

(1) Jubente eo.) Quamvis enim reliquis Atheniensium oratoribus, quos dedi sibi postulaverat, Demadis precibus mitigatus veniam dedisset, unum tamen Charidemum exceperat, quem exulare voluit.

(2) Phalangem.) Infra ad cap. 23.

(3) Discurrere.) Quomodo igitur paulo

ante immobiles vocat cuneos, & stabile agmen, si discurrere in cornu, circumire &c. didicere? Facilis ratio; quam immobilis hostibus phalanx, tam ad ducum imperia mobilem se atque expeditam præbebat.

(4) In cornu.) Tota phalanx in duo cornua dividebatur. Horum alterum si firmari oporteret duplicatis in fronte ordinibus, eò ex ultimis, qui a tergo erant, series aliquot submittebantur. Atque hoc est in cornu discurrere. Vel sic accipe ut l. 8. c. 40. *Discedere in cornua.*

(5) Mutare.) Mutatio pugnae fit cum vel singuli in dextrum latus, in sinistrum, in tergum obvertuntur, vel tota acies circumagitur, servata singulorum inter se se dispositione.

Et ne auri argentique studio teneri putes, ^(d) adhuc illa disciplina paupertate magistra stetit. Fatigatis humus cubile est, ^(e) cibus, quem occupant, satiat: tempora somni arctiora quàm noctis sunt. Jam ⁽⁶⁾ Thessali equites, & ⁽⁷⁾ Acarnanes, ⁽⁸⁾ Ætolique, invicta bello manus; fundis, credo, & hastis igne duratis repellentur: pari robore opus est. In illa terra, qua hos genuit, auxilia quærenda sunt. Argentum istud atque aurum ad conducendum militem mitte. Erat Dario mite ac tractabile ingenium, nisi etiam naturam plerumque fortuna corrumpere. Itaque veritatis impatiens, hospitem ac supplicem, tunc maxime utilia suadentem, abstrahi jussit ad capitale supplicium. Ille ne tum quidem libertatis oblitus: Habeo, inquit, paratum mortis meæ ultorem: expectet pœnas mei consilii sprete ipse, contra quem tibi suasi. Tu ⁽⁹⁾ quidem licentia regni subito mutatus, documentum eris posteris, homines, cum se permisere fortunæ, etiam naturam dediscere. Hæc vociferantem, quibus erat imperatum, jugulant. Sera deinde pœnitentia subit regem: ac vera ⁽⁹⁾ dixisse confessus, eum sepeliri jussit.

VI. Thymodes erat Mentoris filius, impiger juvenis, cui præceptum est a rege, ut omnes peregrinos milites, in quibus plurimum habebat spei, a Pharnabazo acciperet, opera eorum usus in bello. Ipsi Pharnabazo tradidit ⁽¹⁾ imperium, quod ante Memnoni dederat. ^(a) Anxium de instantibus curis, agitabant etiam per somnum species imminentium rerum: sive illas ægritudo, sive divinatio animi præsentientis accersit. Castra Alexandri magno ignis fulgore collucere ei visa sunt: & paulo post Alexander adduci ad ipsum in eo vestis ⁽²⁾ habitu, quo

INTERPRETATIO.

(d) Illa militaris vitæ forma hætenus vixit paupertatis studio.

(e) Cibo, quem forte nanciscuntur, contenti sunt.

(f) Tu quem Regia potestas tam cito mutavit, exemplo tuo posteros docebis, homi-

nes etiam suæ indolis oblivisci, cum se prospera fortuna efferri passi sunt.

(a) Darium sollicitum curis præsentium rerum, etiam futuræ cladis imagines in somnisturbabant: sive sollicitudo, sive vaticinio mentis præsentientis futura, illa excitat.

NOTÆ.

(6) Thessali.) Thessalia Græciæ latius sumptæ regio, inter Helladem sive Achaïam, Macedoniam, Epirum, & Ægeum mare sita erat. Eam Macedonum reges sibi subjecerant, unde præcipuum Macedonici equitatus robur.

(7) Acarnanes.) Infra c. 13.

(8) Ætoli.) Ætolia majoris Achaïæ regio fuit maxime occidua; a Meridie Maliacum sinum habet, ab Ortum Locridam, a Septentrione Epirum, ab Occidente Acheloum fluvium, quo dirimitur ab Acarnania.

(9) Dixisse.) Charidemum; sed hæc Da-

rii pœnitentia post cladem Issicam nata solum videtur.

(1) Imperium.) Maris, oræque maritimæ, cujus Satrapæ Sardibus in Lydia sedem habuere.

(2) Habitu.) Vulgarem illum fuisse habitum cum mox addat, satis indicat non Ochi Regis fratre natum fuisse Darium, quod prodit Diodorus; sed ex Astanda seu regio veredario Regem esse factum, quod cum Strabone & Justino Plutarchus docet. Eodem pertinere videtur & illa pars somnii, quo Alexandrum veredarii habitu per Babylonem equo vectum viderat.

quo ipse fuisset : equo deinde per Babylonem vectus, subito cum ipso equo oculis esse subductus. Ad hæc vates varia interpretatione ⁽³⁾ curam distrinxerant : alii latum id regi somnium esse dicebant, quodd castra hostium arsisent, quodd Alexandrum, deposita regia veste, in Persico & vulgari habitu perductum esse vidisset. Quidam non ita augurabantur : quippe illustria ⁽⁶⁾ Macedonum castra visa, fulgorem Alexandro portendere ; quem regnum Asiæ occupaturum esse, ⁽⁴⁾ haud ambigere, quoniam in eodem habitu Darius fuisset, cum appellatus est rex. Vetera quoque omina, ut fit, sollicitudo ⁽⁵⁾ revocaverat. Darium enim principio imperii vaginam ⁽¹⁾ acinacis Persicam jussisse mutari in eam ⁽⁶⁾ formam, qua Græci uterentur : protinusque ⁽⁷⁾ Chaldaeos interpretatos, imperium Persarum ad eos transiturum, quorum arma esset imitatus. Cæterum ipse & vatum ⁽⁸⁾ responso, quod edebatur in vulgus, & specie, quæ per somnium oblata erat, admodum lætus, castra ad Euphratem moveri jubet.

VII. Patrio more Persarum traditum est, orto sole demum procedere : die ^(a) jam illustri, signum e tabernaculo regis ⁽¹⁾ buccinâ dabatur : super tabernaculum, unde ab omnibus conspici posset, ⁽²⁾ imago solis crystallo inclusa fulgebat. Ordo autem agminis erat talis. ⁽³⁾ Ignis, quem

INTERPRETATIO.

(b) Quæ igne fulgentia apparuerant.

(a) Luce jam aperta.

(c) In mentem reduxerat.

NOTÆ.

(3) *Curam.*) Darii solitudinem auxerant, ipsius animum contrariis interpretationibus in varias distrahendo partes. Legunt alii *distraxerant*, quod non minus placet.

(4) *Haud ambigere.*) Ipsos vates minime dubitare quin, &c. nisi malis cum Acidalio legere *haud ambigue*.

(5) *Acinacis.*) Acinaces Persis usitatum ensis genus a fine modice reflexi ; quem non longum fuisse Josephus indicat, l. 20. Antiq. c. 7. nisi forte alio Parthi, alio veteres Persæ utebantur.

(6) *In eam formam.*) Non multum igitur absimilem fuisse necesse est Græco gladio Persicum acinacem, quando utrique vagina eadem aptari potuit. Atqui Darius post pugnam Issicam gladios, hastasque majores fabricari jussit, teste Diodoro ; ratus ea de causa vicisse Macedonas quod longioribus uterentur. *Formam* igitur crediderim cum Freinshemio, hic sumi pro exteriori

vaginæ specie atque ornatu.

(7) *Chaldaeos.*) Chaldaei Babyloniorum sapientes, somniorum interpretatione præsertim, atque inspectione stellarum futura vaticinari soliti.

(8) *Vatum responso.*) In eam scilicet partem interpretantium quæ Dario favere videbatur.

(1) *Buccina.*) Buccina incurva, aut etiam in sese æreo circulo reflexa ; tuba directâ. Quamquam sæpe confunduntur.

(2) *Imago solis.*) Ex auro, ut credibile est, quod percussis solis radiis speciem veri solis haberet, signumque profectionis esset iis qui buccinam propter fremitum exaudire non potuissent.

(3) *Ignis.*) Ignem a Persis pro Deo habitum, pariter ut Solem, nemo nescit. Ejus perpetuo alendi cura Magis credita, unde æternum dixere. Mortuo tamen rege extinguebatur. Diod. Sic. 17. hunc ignis alendi morem Romani quoque imitati.

quem ipsi sacrum & æternum vocabant, argenteis altaribus præferebatur. (4) Magi proximi, patrium carmen canebant. Magos trecenti & sexaginta quinque juvenes sequebantur puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero: quippe Persis quoque (5) in totidem dies descriptus est annus. (6) Currum deinde Jovi sacratum albentes vehebant equi: hos eximiæ magnitudinis equus, quem solis appellabant, sequebatur. Aureæ virgæ, & albæ vestes regentes equos adornabant. Haud procul erant vehicula decem, multo auro argentoque coelata. Sequebatur hæc equitatus duodecim gentium, variis armis & moribus. Proximi ibant, quos Persæ (7) *immortales* vocant, ad decem millia: cultus opulentix barbaræ non alios magis honestabat. Illi aureos torques, illi vestem auro distinctam habebant, (8) manicatasque tunicas gemmis etiam adornatas. Exiguo intervallo, quos (9) cognatos regis appellant, decem & quinque millia hominum: hæc vero turba (10) muliebriter propemodum culta, luxu magis quam decoris armis conspicua erat. (10) *Doryphori* vocabantur pro-

INTERPRETATIO.

(b) *Vestita fere mulierum more.*

NOTÆ.

(4) *Magi.*) Persarum sapientes iidem atque sacrorum antistites. Sed hoc sectæ proprium nomen præstigiatoribus deinde omnibus ac maleficis commune effecit pessimarum artium usus, quas Magorum plerique traditas a Zoroastre coluerunt; unde Magicæ artes appellatæ.

(5) *In totidem.*) At non illi perinde ut Romani quarto quoque anno diem unum, quem bissextilem dicimus, intercalare consueverant; sed, ut apud Ægyptios, expleto quadriennio anni caput diem unum in anno Juliano anticipabat; & in annis 1641. dies illius pervagatus omnes, pristinam ad epocham redibat. Petav. lib. 2. de Doctrina Temp. & lib. 7. c. 17.

(6) *Currum.*) Et hoc patrio Regum Persarum more, cujus author fuisse Cyrus scribitur a Xenophonte, numquam ut prodirent in publicum, nisi curribus Solis atque Jovis præeuntibus. Albis equis vehi, summi apud veteres honoris argumentum.

(7) *Immortales.*) Erant hi Persici robur exercitus, ex fortissimis ac nobilissimis quibusque conflatum, quos idcirco Immortales vocitabant, quia seu vulnere seu morbo pereuntibus novi continuo succe-

debant, nusquam imminuto decem millium numero.

(8) *Manicatas.*) Pertinet hoc ad luxum & molliem Persarum, cum sint alioqui parum aptæ militibus manuleatæ tunicæ; certe apud Romanos veteres flagitii loco erat si quis manicatus incederet; post modum tamen inclinante jam Rep. mutatisque moribus, probro ducebatur, si quis honesto loco natus non manicata tunica usus esset.

(9) *Cognatos Regis.*) Vix est ut quis credat tantam cognatorum multitudinem Dario esse potuisse. Itaque Brissonio valde assentior, nomen hoc non generis, sed honoris fuisse, neque cognatos extitisse reipsa, sed pro cognatis habitos. Nec tamen nullos fuisse putaverim in tanta multitudine Regis consanguineos, cum ipse Curtius paulo infra ducentos alios *propinquorum nobilissimos*, ad utrumque regii currus latus collocarit, quos utique propinquorum nobilissimos non diceret; si præter eos propinqui forent nulli.

(10) *Doryphori.*) Sic dicti quasi Hastigeri, a δόρυ & φέρω: iidem & *Melophori*, quod aurea mala hastis præfixa haberent. Legebantur illi ex toto Immortalium numero, proximi Regis satellites.

proximum his agmen, soliti vestem excipere regalem. Hi currum regis anteibant, quo ipse eminens vehebatur. Utrumque currus latus Deorum simulacra ex auro argentoque expressa decorabant: distinguebant internitentes gemmae jugum: ex quo eminebant duo aurea simulacra cubitalia, quorum ⁽¹¹⁾ alterum Nini, alterum Beli gerebat effigiem: inter hæc auream aquilam pinnas extendenti similem sacraverant.

VIII. ^(a) Cultus regis, inter omnia, luxuriâ notabatur: purpureæ tunicae medium album intextum erat: pallam auro distinctam aurei accipitres, ^(b) velut rostris inter se corruerent, adornabant: & zona aurea muliebriter cinctus, acinacem suspenderat, cui ex gemma erat vagina. ⁽¹⁾ *Cidarim* Persæ regium capitis vocabant insigne: hoc cœrulea fascia albo distincta circuibat. Currum decem millia hastatorum sequebantur: hastas argento exornatas, ⁽²⁾ spicula auro præfixa gestabant. Dextra lævaque regem ducenti ferme nobilissimi propinquorum comitabantur. Horum agmen claudebatur triginta millibus peditum, quos equi regis quadringenti sequebantur. Intervallo deinde unius ⁽³⁾ stadii, matrem Darii Sisygambim currus vehebat, & in alio erat conjunx. Turba feminarum reginas comitantium equis vectabatur. Quindecim inde, quas ⁽⁴⁾ *armamaxas* appellant, sequebantur. In his erant liberi regis, & qui educabant eos, spadonumque grex, haud sane illis gentibus vilis. Tum regiæ pellices trecentæ sexaginta vehebantur, & ipsæ ⁽⁵⁾ regali cultu ornatuque: post quas pecuniam regis sexcenti muli, & trecenti cameli vehebant, præsidio sagittariorum prosequente. Propinquorum, amicorumque conjuges huic agmini proximæ, lixarumque & calorum greges vehebantur. ^(c) Ultimi erant cum suis quisque ducibus, qui cogerent agmen, leviter armati.

Con-

INTERPRETATIO.

(a) *Luxu notabilis erat supra cetera ornatus Darii.*

(b) *Quasi rostro se invicem appetere.*

(c) *Postremi ibant levis armaturæ milites, ut agmen urgerent, ac dilabi prohiberent.*

NOTÆ.

(11) *Alterum Nini.*) Sic egregie a Scaligero emendatum, cujus conjecturam & sensus probat, & ipsa veterum librorum scriptura adjuvat. *Belus* idem qui *Nemrod* Babylonici, *Ninus* Assyrii regni conditor, quo ex utroque Persicum coaluerat.

(1) *Cidarim.*) *Cidaris* seu tiara regum Persicorum propria, superne in mucronem turbinata desinebat: cæteri reflexo in frontem apice gestabant.

(2) *Spicula.*) Hastis præfixa erant spicula aurea, vel inaurata.

(3) *Stadii.*) Stadium passus continet centum viginti quinque. Ab ἵσμι, *sto*, ductum est στάδιον, quod Hercules, ut ferunt, simile spatium pedibus uno spiritu emensus, constiterit. Inde factum ut athletarum Olympicorum curriculum stadio definitum fuerit.

(4) *Armaxas.*) *Lecticae* opertæ genus, quo Persarum feminae vectari solitæ.

(5) *Regali cultu.*) Uno scilicet diademate, Regis uxor a pellicibus distinguebatur.

Contra, si quis aciem Macedonum intueretur, dispar acies erat, equis virisque non auro, non discolori veste, sed ferro atque ære fulgentibus. Agmen & stare paratum, & sequi: nec turba, nec sarcinis prægrave: intentum ad ducis non signum modo, sed etiam nutum. Et castris locus, & exercitui commeatus suppetebant. Ergo Alexandro in acie miles non defuit: Darius tantæ multitudinis rex, loci, in quo pugnavit, angustiis reductus est ad paucitatem, quam in hoste contempserat.

IX. Interea Alexander, ⁽¹⁾ Abistamene Cappadociæ præposito, Ciliciam petens cum omnibus copiis, in regionem quæ *Castra Cyri* appellatur, pervenerat. Stativa illic habuerat ⁽²⁾ Cyrus, cum adversus Croesum in ⁽³⁾ Lydiam duceret. Aberat ea regio quinquaginta stadia ab aditu, quo Ciliciam intramus: *Pylas* incolæ dicunt arctissimas fauces; munimenta, quæ manu ponimus, naturali situ imitante. Igitur Arsanes, qui Ciliciæ præerat, reputans quid in initio belli Memnon suasisset, quondam salubre consilium sero exsequi statuit: igne ferroque Ciliciam vastat, ut hosti solitudinem faciat: quicquid usui esse potest, corrumpit, sterile ac nudum solum, quod tueri nequibat, relicturus. Sed longe utilius fuit, angustias aditus, qui Ciliciam aperit, ^(a) valido occupare præsidio, jugumque opportune itineri imminens obtinere, unde inultus subeuntem prohibere, aut opprimere hostem potuisset. Nunc paucis, qui callibus præsiderent, relictis, retro ipse concessit, populator terræ, quam a populationibus vindicare debuerat. Ergo qui relictæ erant, proditos se rati, ne aspectum quidem hostis sustinere voluerunt, quum vel pauciores locum obtinere potuissent. Namque perpetuo jugo montis asperi ac prærupti Cilicia includitur: quod quum a mari surgat, velut sinu quodam flexuque

INTERPRETATIO.

(a) Occupare impendentem viæ montem, ex quo impune hostem arcere, aut obviare potuisset ascendentem.

NOTÆ.

(1) *Abistamene*.) Sabactem Arrianus cum appellat, quem Alexander Cappadociæ parti a se domitæ præfecit; neque enim occupavit totam, & illa ipsa, quam occupavit, non diu in fide mansit.

(2) *Cyrus*.) Hic potior omnibus visa Arriani sententia, Cyrum, cujus hoc loco stativa ponit Curtius, minorem appellantis, eum videlicet qui cum fratre Artaxerxe Mnemone de regno Persico dimicavit. Neque enim Cyrus major dum adversus Croesum Lydiam peteret, hac iter habuisse usquam legitur; minor autem ex eadem Cappadocia Ciliciam petens, antequam eas-

dem fauces, quas hic Alexander, intraret, castra in planitie habuisse scribitur a Xenophonte. *Cyrus* Persarum Rex primus *Croesum* Lydorum regem ultimum quomodo vicerit, vide Justinum l. 1.

(3) *Lydiam*.) Asiæ proprie dictæ regio fuit Mediterranea, inter Phrygiam majorem ab Ortum ac Septentrione; Mysiam, Æolidem, & Ioniam ab Occasu; & Cariam a Meridie. Ejus fluvii celebres Hermus & Pactolus, ad quem urbs regia *Sardis*. Lydorum imperium a Cyro eversum totam cis Halyn fluvium regionem Asiæ complectebatur. l. 4. c. 20.

xuque curvatum ^(b) rursus altero cornu in diversum litus excurrit. Per hoc dorsum, ^(c) ⁽⁴⁾ qua maxime introrsum mari cedit, asperi ⁽¹⁾ tres aditus, & perangusti sunt: quorum uno Cilicia intranda est, campestris eadem, qua vergit ad mare, planitiem ejus crebris distinguuntibus rivis.

X. ⁽¹⁾ Pyramus & Cydnus inclyti amnes fluunt. Cydnus ⁽²⁾ non ^(a) spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe ^(b) leni tractu e fontibus labens, puro solo excipitur. Nec torrentes incurrunt, qui ⁽³⁾ placide manantis alveum turbent. Itaque incorruptus, idemque frigidissimus, quippe ^(c) multa riparum amœnitate inumbratus, ubique fontibus suis similis in mare evadit. Multa in ea regione monumenta vulgata carminibus, vetustas exederat. Monstrabantur urbium sedes ⁽⁴⁾ Lyrnessi & Thebes; ⁽⁵⁾ Typhonis quoque specus, & ⁽⁶⁾ Corycium nemus,

INTERPRETATIO.

(b) *Altero extremo partem ejusdem lit-
ris longe distantem attingit.*

(c) *Qua longius intra terras a mari re-
cedit.*

(a) *Non latitudine alvei, sed limpitudi-
ne aquarum insignis.*

(b) *Placido cursu.*

(c) *Umbrâ arborum ripis imminentium
ad amœnitatem tectus.*

NOTÆ.

(4) *Qua maxime.*) Atqui & Amanicæ & Syriae portæ ad mare pertinent, ut ex Strabone liquet, ad utrasque stationem navium esse affirmante, l. 14.

(5) *Tres aditus.*) Primus a Septentrio-
ne, quem Alexander ex Cappadocia veniens occupasse supra dicitur; alius quo versus Orientem exitur, per Amanum montem, unde *Amanicæ pylæ*; tertius ultra Issum, per quem Syria versus Austrum aditur, *Ciliciæ* vel *Syriæ portæ*. Strabo ibid.

(1) *Pyramus.*) Pyramus, hodie *Malmistra*, oritur ex Cataoniæ campis, transit in Ciliciam per Tauri montis angustias, multaque admiratione digna habet. Vide Strabonem lib. 12. *Cydnus* ex Tauro monte nascitur, vel ut alii volunt, renascitur. Turci *Carasu* vocitant.

(2) *Non spatio.*) Tamen Xenophon duo jugera latum asserit, hoc est 250. pedes; nisi forte tunc intumuerat, quod ei verno tempore solutis nivibus contingere Solinus tradit. Strabo ibid.

(3) *Placide.*) Atqui Strabo rapidissimum vocat.

(4) *Lyrnessi.*) Duplex hoc loco error Curtii. Primum enim Lyrnessum & Theben Ciliciæ tribuit, quas in Pamphylia *Q. Curtii*,

versus Lyciam Strabo collocat lib. 14. Deinde vocat *monumenta carminibus* (utique Homeri) *vulgata*; quo pacto utramque confundit cum aliis ejusdem nominis urbibus in Troade ab Achille deletis, quarum incolæ in Pamphylia profugi, istas patriæ suæ cognomines condiderunt.

(5) *Typhonis.*) Typhonem poëtæ Gigantum in numero reponunt, quem a Jove ictum fulmine & imposito monte oppressum expirare ignes, ut Enceladum aliosque, fabulantur. Ex eo nata fingendi occasio, quod spiritus ex intimis montium visceribus antrisque erumpentes, terram agent, quandoque & ignes accendant: *τύφω* enim Græcis procellosum turbinem significat.

(6) *Corycium.*) Corycus Ciliciæ promontorium cum oppido cognomine ad ejus radicem. Supra urbem viginti a mari stadiis ubi maxima est Coryci altitudo, in profundissimam seu convallem, seu cavernam dixeris, mons ipse dehiscit, quam crebris asperam saxis virgultisque consitam, *Corycium nemus* appellant, ubi crocum gignitur optimum. Per iniam ejus partem aditus est ad Typhonis antrum longo & obscuro recessu terribile, in quo demissa omnia confestim

mus, ubi crocum gignitur, ceteraque, in quibus nihil præter famam duraverat. Alexander fauces jugi, quæ ⁽⁷⁾ Pylæ appellantur, intravit: contemplatus locorum situm, non alias magis dicitur admiratus esse felicitatem suam: obrui potuisse vel saxis confitebatur, si fuissent, qui subeuntes propellerent. Iter vix quaternos capiebat armatos. Dorsum montis imminebat viæ, non angustæ modo, sed plerumque præruptæ, crebris oberrantibus rivis, qui ex radicibus montium manant. ⁽⁸⁾ Thrakas tamen leviter armatos præcedere jusserrat, scrutarique calles, ne occultus hostis in subeuntes erumperet.

10 Sagittariorum quoque manus occupaverat jugum: intentos arcus habebant, moniti, non iter ipsos inire, sed proelium. Hoc modo agmen pervenit ad urbem ⁽⁹⁾ Tarson, cui tum maxime Persæ subiciebant ignem, ne opulentum oppidum hostis invaderet. At ille, ⁽¹⁰⁾ Parmenione ad inhibendum incendium cum expedita manu præmisso, postea-

15 quam Barbaros adventu suorum fugatos esse cognovit, urbem a se conservatam intrat.

XI. Mediam Cydnus amnis, de quo paulo ante dictum est, interfuit; & tunc æstas erat, cujus calor non aliam magis, ⁽¹⁾ quàm Ciliciæ oram vapore solis accendit; & diei fervidissimum tempus cœperat.

20 Pulvere ac sudore simul perfusum regem invitavit liquor fluminis, ut calidum adhuc corpus ablueret. Itaque, veste deposita, in conspectu agminis, (decorum quoque futurum ratus, si ostendisset suis, levi ^(a) ac parabili ⁽²⁾ cultu corporis se esse contentum) descendit in flu-

INTERPRETATIO.

(a) *Exigua & vulgari cura corporis.*

NOTÆ.

festim exanimari tradunt. Plura vide apud Strabonem, lib. 14. & Salmasium, ad Solini cap. 38.

(7) *Pylæ.*) Id est, *portæ*, ut supra c. 9.

(8) *Thrakas.*) Thracia, cujus incolæ Thraces appellati sunt, a Meridie Macedoniam & Ægæi maris partem attingit, ab Oriente Hellespontum, Propontidem & Bosporum, a Septentrione Mœsiam, ab Occidente montem Hæmum. Hodie *Romaniam* dicunt: in qua Constantinopolis, olim Byzantium.

(9) *Tarson.*) Fuit urbs illa Ciliciæ caput, cujus conditorem Tharsum Japheti nepotem facit Josephus, Perseum vel Sardanapalum Solinus, Argivos Triptolemi comites Strabo l. 16. Credibile, quod ait Guill. Tyrius, a Tarso primum fundatam cognominatamque; ab aliis vel instauratam, vel amplificatam. Academiam habuit, Stra-

bone teste, quæ Athenas & Alexandriam superaret. Ex ea prodierunt nobiles Stoici. Nulla re tamen clarior, quam quod Paulum gentium Doctorem orbi dedit.

(10) *Parmenione.*) Hic inter Alexandri duces nobilissimus, cujus sæpe recurret mentio.

(1) *Quam Ciliciæ.*) Æstatis in Cilicia fervidissimæ causam affert Solinus, quod Tauro monti ad meridiem tota subjecta sit, cujus objectu percussi Solis radii ardorem congeminant. Arque hoc in reliqua ferme Asia observatur, quam Taurus ita dividit totam, ut quæ meridiem respicit, sole inæstuet; quæ Septentrionem, frigore horreat.

(2) *Cultu corporis.*) Hic *cultum corporis* cum Freinshemio interpretamur, *curationem* sive *curationem corporis*, non *ornamentum*

flumen, (3) vixque ingressi subito horrore artus rigere cœperunt: pal-
lor deinde suffusus est, & totum propemodum corpus vitalis calor reli-
quit: expiranti similem, ministri manu excipiunt, nec satis compo-
tem mentis, in tabernaculum deferunt. Ingens sollicitudo, & pene
jam luctus in castris erat. Flentes querebantur, in (6) tanto impetu 5
cursuque rerum, omnis ætatis ac memoriæ clarissimum regem, non
in acie saltem, non ab hoste dejectum, sed abluentem aqua corpus
ereptum esse & extinctum: (4) instare Darium, victorem, antequam vi-
disset hostem. Sibi easdem terras, quas victores peragrassent, re-
petendas: omnia aut ipsos, aut hostes populos: per vastas solitu- 10
dines, etiam si nemo insequi velit, euntes, fame atque inopia de-
bellari posse. Quem signum daturum fugientibus? quem ausurum
Alexandro succedere? (5) Jam ut ad Hellespontum fuga penetrarent,
(3) classem, qua transeant, quem præparaturum? Rursus in ipsum
regem misericordia versa, illum florem juventæ, illam vim animi, 15
eundem regem & commilitonem divelli a se & abripi, immemores
sui querebantur.

XII. Inter hæc liberius (a) meare spiritus cœperat: allevabat rex
oculos, & paulatim redeunte animo, circumstantes amicos agnove-
rat: laxataque vis morbi ob hoc solum videbatur, quia magnitudi- 20
dinem mali sentiebat. (b) Animi autem ægritudo corpus urgebat;
quippe Darium quinto die (1) in Ciliciam fore nunciabatur. Vincitum
ergo se tradi, & tantam victoriam eripi sibi e manibus, obscuraque
& ignobili morte in tabernaculo extingui se, querebatur: admissis-

que

INTERPRETATIO.

(b) In tam præcipiti rerum secundarum
cursu.

(c) Deinde quamvis ad Hellespontum fu-
giendo pervenirent.

(d) Obliti sui ipsorum.

(a) Respiratio liberior esse cœperat.

(b) Mentis anxietas ipsi corpori nocebat.

NOTÆ.

tum ac vestitum, quem ut ostenderet, nihil
opus erat in conspectu agminis se exuere.

(3) Vixque ingressi.) Insinuante se in a-
pertos meatus corporis aqua frigidissima, &
calore ad intima se recipiente, obriguerunt
subito nervi, totumque corpus horrore qua-
ti, atque contremiscere cœpit. Est apud
Arrianum, qui morbi causam ad nimium
itineris laborem referat: utrumque simul
contigisse facile potest, ut & labor nimius
& intempestiva lavatio nocuerint.

(4) Instare.) Quippe, ut infra Cur-
tius, intra quintum diem in Ciliciam fo-
re nunciabatur, sed falso; amplius enim
quam duos menses hinc ad pugnam Issi-
cam, quæ Darii adventum in Ciliciam exi-

guo intervallo secuta est, abiisse inferius
ostendemus ad cap. 35.

(5) Classem.) Alexander victis ad Gra-
nicum Persis, classem qua milites in Asiam
trajecerat, in Græciam remisit, fictâ cau-
sâ, quod res magnorum esset sumptuum;
re vera ut omnem suis fugiendi spem adi-
meret.

(1) In Ciliciam.) Ita optimi latinitatis
auctores, etiam citra motum, in quarto ca-
sui junxere. In prædonum fuisse potesta-
tem; Cic. Facito in memoriam habeas;
Plaut. Esse in honorem; Terent. Vide A.
Gellium. At vice versa in sextum casum,
ubi motus est, obtinet quandoque; venit
in Senatu, &c.

que amicis pariter & medicis: ^(c) In quo me, inquit, articulo rerum
 mearum fortuna deprehenderit, cernitis. Strepitum hostilium armorum
 exaudire mihi videor: ^(d) & qui ultro intuli bellum, jam provocor. Da-
 rius ergo cum tam ⁽²⁾ superbas litteras scriberet, fortunam meam ^(e) in
 5 consilio habuit: sed nequicquam, si mihi arbitrio meo curari licet.
 Lenta remedia & segnes medicos ⁽³⁾ non expetunt ^(f) tempora mea. Vel
 mori strenue, quam tarde convalescere, mihi melius est. Proinde, si
 quid opis, si quid artis in medicis est; sciant me non ^(g) tam mortis,
 quam belli remedium querere. Ingentem omnibus incusserat curam
 10 tam præceps temeritas ejus. Ergo pro se quisque precari cœpere, ne
 festinatione periculum augeret, sed esset in potestate medentium. Inex-
 perta remedia haud injuria ipsis esse suspecta, quum ad perniciem e-
 jus etiam a latere ^(h) ipsius pecunia sollicitaret hostis: quippe Darius,
 mille talenta interfectori Alexandri daturum se, pronunciari jusserat.
 15 Itaque ne ausurum quidem quemquam arbitrabantur experiri reme-
 dium, quod propter novitatem posset esse suspectum.

XIII. Erat inter nobiles medicos e Macedonia regem secutus Phi-
 lippus natione ⁽¹⁾ Acarnan, fidus admodum regi: puero comes, &
^(a) custos salutis datus, non ut regem modo, sed etiam ut alumnum
 20 eximia charitate diligebat. Is ^(b) non præceps se, sed strenuum reme-
 dium afferre, tantamque vim morbi potione medicata levaturum esse
 promisit. Nulli promissum ejus placebat, præter ⁽²⁾ ipsum, cuius pe-
 riculo pollicebatur. Omnia quippe facilius, quam moram, perpeti po-
 terat. Arma & acies in oculis erant: & victoriam in eo positam esse
 25 arbitrabatur, si tantum ⁽³⁾ ante signa stare potuisset: id ipsum, quod
 post

INTERPRETATIO.

(c) In quo verum mearum statu adversa
 fortuna me interceperit.

(d) Ego qui prior sum aggressus Darium,
 nunc ab eo laccessor.

(e) Sociam & adiutricem consiliorum ha-
 buit.

(f) Non patitur præsens rerum mearum

status.

(g) Non tam ad vitandam mortem, quam
 ad bellum conficiendum, medicinam optare.

(h) Ipsius familiares.

(a) Curator valetudinis ejus adjunctus.

(b) Non violentius, sed efficax.

NOTÆ.

(2) Superbas litteras.) Eas ipsas forte in-
 telligit, quas suis ducibus jam olim audita
 Alexandri expeditione scripserat, ut insa-
 nientem Philippi adolescentulum verberibus
 puerilibus graviter casum, indutumque post
 veste purpurea, sibi vinctum traderent, na-
 vibusque una cum nautis submersis, omnes
 ejus milites ad ulteriora maris rubri trans-
 portarent.

(3) Non expetunt.) Melius alii forte, non
 expectant. Tempora posuit pro præsentis pe-
 riculo & instantis, videlicet belli necessitate.

(1) Acarnan.) Acarnania Græciæ regio,
 quam ab Oriente Achelous fluvius, a Meri-
 die Myrtuntium mare, ab occasu Jonium,
 a Borea sinus Ambracius & Epirus termi-
 nabant. Recentiores Carniam vel Despota-
 tum nuncuparunt.

(2) Ipsum.) Alexandrum.

(3) Ante signa.) Non dubitabat, si mo-
 do posset ante primam aciem consistere, fo-
 re ut sua præsentia, nutu, voce animati
 Macedones, vincerent.

post diem tertium medicamentum sumpturus esset, (ita enim medicus prædixerat) ægre ferens. Inter hæc ⁽⁴⁾ a Parmenione fidissimo ⁽⁵⁾ purpuratorum litteras accipit, quibus ei denunciabat, ne salutem suam Philippo committeret: mille talentis a Dario, & spe nuptiarum sororis ejus esse corruptum. Ingentem animo solitudinem litteræ incusserant, & quicquid in utramque partem aut metus, aut spes subjecerant, secreta æstimatione pensabat. ^(c) *Bibere* ⁽⁶⁾ *perseverem?* ut, si venenum datum fuerit, ne immerito quidem, quicquid acciderit, evenisse videatur? *Damnemne medici fidem? in tabernaculo me opprimi patiar?* Atqui satius est, alieno me mori scelere, quàm metu meo. Diu 10 animo in diversa versato, nulli, quid scriptum esset, enunciat; epistolamque sigillo annuli sui impressam, pulvino, cui incumbebat, subjecit. //

XIV. Inter has cogitationes biduo absumpto, illuxit a medico destinatus dies. Et ille cum poculo, in quo ^(a) medicamentum dilue- 15 rat, intravit. Quo viso, Alexander, levato corpore in cubitum, epistolam a Parmenione missam sinistra manu tenens, accepit poculum, & hausit interritus: ⁽¹⁾ tum epistolam Philippum legere jubet, nec a vultu legentis movit oculos, ratus aliquas conscientiae notas in ipso ore posse deprehendere. Ille, epistola perlecta, plus indignationis, 20 quàm pavoris ostendit: projectisque amiculo & literis ante lectum, *Rex*, inquit, ^(b) *semper quidem spiritus meus ex te pependit: sed nunc vere, arbitror, sacro & venerabili* ⁽²⁾ *ore trahitur. Crimen parricidii, quod*

INTERPRETATIO.

(c) *An*, inquiebat, *in bibendæ potionis consilio permaneam?*

(a) *In quo pharmacum miscuerat.*

(b) *Semper quidem vita mea ex tua salute pependit; sed nunc maxime, ut spero, &c.*

NOTÆ.

(2) *A Parmenione.*) Curtio consentiunt ceteri qui hanc attigere historiam; ut vix audiendus sit Seneca, qui has ab Olympiade matre litteras Alexandro scriptas prodidit. De talentis infra cap. 39.

(5) *Purpuratorum.*) *Purpurati* procerum aducum nobilissimi, quibus hoc indulgebatur singulari regum favore, ut purpura induerentur, quod alias solis proprium erat regibus.

Sororis ejus.) Plutarchus interfectori promissam a Dario filiam scribit.

(6) *Perseverem.*) *Perseverare* hoc loco, non facti, sed propositi perseverantiam significat: neque enim adhuc bibere coeperat, sed tantum decreverat.

(1) *Tum epistolam.*) Plutarchus & Arrianus traditam primum ab eo epistolam

narrant, tum legente Philippo hausisse interritum. Valerius Maximus contra ceterorum fidem, hausto demum pharmaco epistolam porrexisse.

(2) *Ore trahitur.*) Sunt qui *trahendi* verbum ad medicamenti potionem referant, quasi dicat: *semper quidem, o Rex, mea vita tuo ex arbitrio pependit; nunc autem spero in isto, quod hauris, pharmaco, & tuam salutem & meam contineri.* Sed præter quam quod videtur Alexander, prius quam hæc Philippus dicere potuerit, poculum ebibisse; certe concinnior est illa quam indicavimus Freinsheimii interpretatio in hunc sensum: *semper quidem, o rex, mea salus in tua incolumitate posita fuit, nunc vero maxime; ita ut isto sacro ore non tibi magis quam mihi vitalem spiritum trahas.*

quod mihi obiectum est, tua salus diluet. Servatus a me, vitam mihi dederis, oro quæsoque, amisso metu, patere medicamentum (c) concipi venis. (3) Laxa paulisper animum, quem solitudine intempestiva amici sane fideles, sed moleste seduli turbant. Non securum modo hæc vox, 5 sed etiam lætum regem ac plenum bonæ spei fecit. Itaque, (d) si dii, inquit, Philippe tibi permisissent, quo maxime modo animum velles experiri meum, alio profecto voluisses. Sed certiore, quam expertus es, ne optasses quidem. Hac epistola accepta, tamen, (e) quod dilueras, bibi: & nunc credo, (4) te non minus pro tua fide, quam pro 10 mea salute esse sollicitum. Hæc elocutus dextram Philippo offert.

XV. Cæterum tanta vis medicaminis fuit, ut quæ secuta sunt, (a) criminationem Parmenionis adjuverint. Interclusus (b) spiritus arcte meabat, nec Philippus (c) quicquam inexpertus omisit. Ille fomenta corpori admovit, ille (1) torpentem nunc cibi, nunc vini odore excitavit. 15 Atque ut primum mentis compotem esse sensit, modo (2) matris sororumque, modo tantæ victoriæ appropinquantis admonere non destitit. Ut vero medicamentum se diffudit in venas, & sensim toto (d) corpore salubritas percipi potuit, primo animus vigorem suum, deinde corpus quoque, expectatione maturius recuperavit: quippe 20 post tertium diem, quam in hoc statu fuerat, in conspectum militum venit: nec avidius ipsum regem, quam Philippum intuebatur exercitus; pro se quisque dexteram ejus amplexi, grates habebant velut præsentī Deo. Namque haud facile dictu est, præter ingenitam illi genti erga reges suos venerationem, quantum hujus quoque regis vel admirationi dediti fuerint, vel caritate flagraverint. Jam pri- 25 mum nihil nisi divina ope aggredi videbatur. Nam quum præsto esset ubi-

INTERPRETATIO.

(c) Diffundi in venas pharmacum.

(d) Si Dii tibi facultatem dedissent eligendi qua ratione potissimum velles meum in te animum explorare; utique alia ratione experiri maluisses, quam qua expertus es.

(e) Pharmacum quod paraveras, hausi.

(a) Accusationem credibiliorem fecerint.

(b) Interclusus halitus ægre commeabat per respirationem.

(c) Nihil intentatum reliquit.

(d) Et per totum corpus salubris virtus pharmaci diffundi potuit.

NOTÆ.

(3) Laxa animum.) Ne videlicet animi ægritudo abductis, ut fit, a stomacho in cerebrum spiritibus, medicamenti vim inutilem, immo noxiam efficiat.

(4) Credo te.) Et si commodum habet sensum vulgata hujus loci lectio quam exhibemus, longe tamen illa videtur & reliquæ Alexandri orationi congruentior, & ingenio Curtii dignior sententia, quam Gallicus interpres secutus est, ut dicat; &

nunc crede me non minus pro tua fide comprobanda quam pro mea salute sollicitum esse de hujus medicamenti effectu.

(1) Torpentem.) Cum ita vexaret Alexandrum vis pharmaci, itaque debilitasset initio, ut eum vigor omnis ac spiritus pene deficeret, Philippus corpori fomenta admove- vere, ac cibi & vini odore torpentes sensus excitare non destitit.

(2) Matris.) Olympiadis.

ubique fortuna, (e) temeritas in gloriam cesserat: ætas quoque vix tantis matura rebus, sed abunde sufficiens, omnia (f) etiam ejus opera honestabat: & quæ leviora haberi solent, plerumque in re militari gratiora vulgo sunt; exercitatio corporis inter ipsos, cultus habitusque paululum (g) a privato abhorrens, militaris vigor: (h) queis ille vel ingenii dotibus, vel animi artibus, ut pariter carus ac venerandus esset, effecerat.

XVI. At Darius, nuncio de adversa valetudine ejus accepto, celeritate, quantam capere tam (i) grave agmen poterat, ad Euphratem contendit: junctoque eo pontibus, quinque tamen diebus trajecit exercitum, Ciliciam occupare festinans. Jamque Alexander viribus corporis receptis, ad urbem (2) Solos pervenerat: cujus potitus, ducentis talentis nomine mulctæ exactis, arci præsidium militum imposuit. Vota deinde pro salute (a) suscepta per ludum atque otium reddens, ostendit, quanta fiducia barbaros sperneret: (3) Æsculapio & Minervæ (4) ludos celebravit. Spectanti nuncius latus affertur (5) Halicarnasso, Persas acie a suis esse superatos. (6) Myndios quoque & Cau-

INTERPRETATIO.

(e) *Temeritas in gloriæ materiam versa erat.*

(f) *Omnia ejus facta commendabat.*

(g) *Non multum a privatorum habitu discrepans.*

(h) *His ille seu veris animi dotibus, seu fictis arte virtutibus effecerat, ut, &c.*

(a) *Vota quæ pro recuperanda valetudine fecerat.*

NOTÆ.

(1) *Grave agmen.*) Immenso tum bellum luxûs apparatu, feminis, ipsa multitudine impeditum, eoque lentius progrediens. *Euphratem.*) de *Euphrate* infra l. 5. c. 2.

(2) *Solos.*) *Soli* urbs Ciliciæ, a Solone condita & appellata, si Laërtio credimus. Eò loci cum paucos Athenienses secum duxisset, hi sensim a patriæ linguæ puritate inter barbaros descivere, inde *σολοικίζεν* & *σολοικισμός* *solæcismus*, pro quovis sermonis vitio. De *talentis* c. 39.

(3) *Æsculapio.*) Æsculapius Jovis filius, medicinæ author idem ac Deus habitus, cui vota pro recuperanda salute nuncupare solemne erat; *Minerva* ex ejusdem Jovis cerebro nata, armorum & liberalium artium præses, quam præcipuo semper honore Alexander coluit, ut multis infra locis videbimus.

(4) *Ludos.*) Usitatum apud antiquos hoc superstitionis genus, ut in honorem Deo-

rum ludos celebrarent, Græci Romanique scriptores passim ostendunt. Hic ab Alexandro Gymnicos simul ac musicos celebratos fuisse ex Arriano discimus: de Gymnicis vide Mercurialem; de Musicis seu theatralibus Jul. Cæsarem *Bulengerum*.

(5) *Halicarnasso.*) Eam urbem Doridis & Cariæ principem in extremo Asiæ angulo, quâ Græciæ objacet ad occasum, magno labore ac periculis captam solo tenus exciderat; arces vero duas in quas Persæ cum mercenariis militibus, duce Orontobate, se se receperant, ne tempus aliis rebus gerendis utile, in obsidione teneret, fossa muroque incluserat, jussu eas observare Ptolemæo. Atque is non longo post tempore, junctis cum Asandro Lydiæ prætore copiis, Orontobatem vicit, arces expugnavit, Myndum, Caunum, aliasque urbes cum insula obtinuit.

(6) *Myndios.*) *Myndus* & *Caunus* oppida duo Cariæ fuerunt.

Caunios , & pleraque tractus ejus , suæ facta ditionis . Igitur edito spectaculo ludicro , castrisque motis , & Pyramo amne ponte juncto , ad urbem ⁽⁷⁾ Mallon pervenit : inde alteris ⁽⁸⁾ castris ad oppidum ⁽⁹⁾ Castabalum . ⁽¹⁰⁾ Ibi Parmenio regi occurrit , quem præmiserat ad explorandum iter saltus , per quem ad urbem , ⁽¹¹⁾ Isson nomine penetrandum erat . Atque ille ⁽¹²⁾ angustiis ejus occupatis , & præsidio modico relicto , Isson quoque desertam a barbaris ceperat . Inde progressus , deturbatis qui interiora montium obsidebant , præsidiis cuncta firmavit : occupatoque itinere , sicut paulo ante dictum est , ⁽⁶⁾ idem & auctor , & nuncius venit .

XVII. Isson deinde rex copias admovit : ubi consilio habito , utrumne ultra progrediendum foret , an ibi opperendi essent milites novi , quos ex Macedonia adventare constabat ; Parmenio non alium locum proelio aptiorem esse censebat : quippe illic utriusque ⁽¹⁵⁾ regis copias numero futuras pares , quum angustiarum multitudinem non caperent : planitiem ipsis camposque esse vitandos , ubi circumiri , ubi ancipiti ^(a) acie opprimi possent : timere , ne non virtute hostium , sed lassitudine sua vincerentur . Persas recentes subinde successuros , si laxius ^(b) stare potuissent . Facile ratio tam salubris consilii ⁽²⁰⁾ accepta est . Itaque inter angustias saltus hostem ⁽¹⁾ opperiri statuit . Erat in exercitu regis ⁽²⁾ Sisines Perses , quondam a prætore Ægypti missus ad Philippum , donisque & omni honore cultus , exilium patria sede mutaverat : secutus deinde in Asiam Alexandrum , inter fide-

INTERPRETATIO.

(b) *Idem qui rem gesserat* , illius gesta nuncium attulit .

(a) *Undique circumfuso exercitu hostium* .
(b) *Si copias extendere possent* .

NOTÆ.

(7) *Mallon.*) Mallon urbem ad Pyramum fluvium , Amphilocho & Mopsus Troja profecti condiderant . Amphilocho , ut Heroi , parentavit Alexander ; Mallis , quod Argivorum coloni essent , tributa quæ Persis pependerant , remisit .

(8) *Alteris castris.*) Usitata Latinis scriptoribus locutio , ut pro diebus castra numerent ; quia singulis diebus , si procederet exercitus , castra metabantur .

(9) *Castabalum.*) Strabo , Plinius , Stephanus , *Castabala* numero multitudinis appellant .

(10) *Ibi.*) Apud Mallon agenti occurrisse Parmenionem , author est Arrianus .

(11) *Isson.*) Ingentem urbem Diodorus & Mela , Strabo oppidulum appellat . Stephanus Nicopolim ab Alexandro jam victore dictam asserit ; sed Plinius utramque di-

stinguit verius . Ab Isso vicinus ille maris Mediterranei sinus Issicus vocatus .

(12) *Angustiis.*) Amanicas Pylas intellige , quas ex urbe Mallo Isson petentibus necessario superandas esse Strabo indicat l. 14. easque mari proximas facit . Arrianus easdem Assyrias vocat , quod Ciliciam ab Assyria , hoc est a Syria , versus Orientem dividant : vide infra ad cap. 19 .

(1) *Opperiri.*) Necesse est igitur postea consilium mutaverit ; certe Isson reliquerat , jamque per Cilicias portas Syriam Austrum versus intrabat , cum Darius ad Amanicas perveniens , Isson a Macedonibus relictam reperit , ut infra videbimus .

(2) *Sisines.*) Is ipse videtur esse quem Arrianus *Asininem* vocat , quamvis de illo paulo diversa narret .

fideles socios habebatur: huic epistolam ⁽³⁾ Cretensis miles obsignatam annulo, cujus signum haud sane notum erat, tradidit. ⁽⁴⁾ Nabarzanes prætor Darii miserat eam, hortabaturque Sisinem, ut dignum aliquid nobilitate ac ⁽⁵⁾ majoribus suis ederet: magno id ei apud regem honori fore. Has literas Sisines, utpote innoxius, ad Alexandrum sæpe deferre tentavit: sed quum tot curis, apparatuque belli regem videret urgeri, aptius subinde tempus expectans, suspicionem initi scelesti consilii præbuit: namque epistolam, priusquam ei redderetur, in manus Alexandri pervenerat; lectamque eam, ignoti annuli sigillo impresso, Sisini dari jusserat, ad ⁽⁶⁾ æstimandam fidem barbari: qui quia per complures dies non adierat regem, scelesto consilio eam visus est suppressisse; & in agmine a Cretensibus, haud dubie jussu regis, occisus est.

XVIII. Jam Græci milites, quos Thymodes a Pharnabazo acceperat, præcipua spes & propemodum unica, ad Darium ⁽¹⁾ pervenerant. Hi magnopere suadebant, ut retro abiret, spatiososque ⁽²⁾ Mesopotamiæ campos repeteret. Si id consilium damnaret, at ille divideret saltem copias innumerabiles, neu sub ^(a) unum fortunæ ictum totas vires regni cadere pateretur. Minus hoc consilium regi, quàm purpatis ejus displicebat: ^(b) ancipitem fidem & mercede venalem proditionem imminere; dividi non ob aliud copias velle, quàm ^(c) ut ipsi in diversa digressi, si quid commissum esset, traderent Alexandro. Nihil tutius esse, quàm circumdatos eos exercitu toto obrui telis, ^(d) documentum non inultæ perfidiæ futuros. At Darius, ^(e) ut erat sanctus & mitis, se vero tantum facinus negat esse facturum, ut suam ^(f) secutos fidem suos milites jubeat trucidari. Quem deinde amplius nationum exterarum salutem suam crediturum sibi, si tot militum sanguine imbuisset manus? Neminem stolidum ^(g) consilium capite luere debere. ^(h) Defuturos eos, qui suaderent, si suasisse periculum esset.

De-

INTERPRETATIO.

(c) Ad explorandam Sisinis fidelitatem.

dederent Alexandro.

(a) Unius pugne discrimini exponi sineret.

(d) Ut vindictæ proditionis exemplo essent.

(b) Perfidiæ Græcorum & proditionem, pecunia emptam ab Alexandro, brevi erupturam.

(e) Cum esset religiosus ac mansuetus.

(c) Ut postquam a ceteris divisi essent, si quid ipsorum custodiæ creditum esset,

(f) Qui ipsius fide freti venerant.

(g) Minus prudentis consilii pœnas morte solvere.

(h) Nullos fore qui consilium darent, si dare periculosum esset.

NOTÆ.

(3) Cretensis.) Creta lib. 4. c. 6.

(4) Nabarzanes.) De hoc Nabarzane plura inferius l. 5. c. 25. & l. 6. c. 9.

(1) Pervenerant.) Per urbem Phœnicum Tripolim, quo fuerant classe delati ex Græcia, ut tradit Arrianus.

(5) Majoribus.) Alias moribus suis.

(2) Mesopotamiæ.) Mesopotamia fere tota campestris: vide l. 5. c. 2.

Ederet.) Occiso videlicet Alexandro. Regem.) Darium.

Q. Curtii.

Denique ipsos quotidie ad se vocari in consilium, variasque sententias dicere, nec ⁽ⁱ⁾ tamen melioris fidei haberi, qui prudentius suaserint. Itaque Græcis nunciari jubet, ipsum quidem benevolentie illorum gratias agere: ceterum, si retro ire pergat, haud dubie regnum hostibus traditurum. Famâ ^(k) bella stare: & eum, qui recedat, fugere credi. Trabendi vero belli vix ullam esse rationem. Tanta enim multitudini, utique ^(l) quum jam hyems instaret, in ^(l) regione vasta, & invicem a suis atque hoste ⁽⁴⁾ vexata, non suffectura alimenta: ne dividi quidem copias posse servato more majorum, qui universas vires semper discrimini bellorum obtulerint. Et hercule terribilem antea regem, & ^(m) absentia sua ad vanam fiduciam elatum, posteaquam adventare se senserit cautum pro temerario factum, delituisse inter angustias saltus; ritu ignobilium ferarum, quæ, strepitu prætereuntium audito, sylvarum latebris se occuluerunt. Jam etiam ⁽ⁿ⁾ valetudinis simulatione frustrari suos milites: sed non amplius ipsum esse passurum detrectare certamen. In illo specu, in quem pavidi recessissent, oppressurum esse cunctantes: hæc magnificentius jactata, quàm verius.

XIX. Ceterum pecuniâ omni, rebusque pretiosissimis ⁽¹⁾ Damascus Syriæ cum modico præsidio militum missis, reliquas copias in Ciliciam duxit, insequentibus more patrio agmen conjuge & matre: virgines quoque cum parvo filio comitabantur patrem. Forte ⁽²⁾ eadem nocte & Alexander ad fauces, quibus Syria aditur, & Darius ad eum locum, quem ⁽³⁾ Amanicas pylas vocant, pervenit. Nec dubitare

INTERPRETATIO.

(i) Nec tamen eos ab ipso fideliores existimari, qui utilius consilium attulerint.

(k) Ex fama pendere bellorum successus.

(l) In Provincia deserta, & a Persis atque Macedonibus alternatim direpta.

(m) Alexandrum propter ipsius Darii absentiam inani spe inflatum, ex quo istum appropinquare cognovit, prudentem ex temerario redditum, &c.

(n) Simulato morbo fallere ac morari suos milites.

NOTÆ.

(3) Quum jam hyems.) Satis diu igitur moratus est in Cilicia Alexander, qui fervidissima æstate eo pervenerat. Sane non ante Novembrem pugnam esse commissam indicat nix illa, quæ non ita multo post victoriam cecidisse memoratur hoc libro, c. 38.

(4) Vexata.) Non quia jam vastata esset a Macedonibus; sed quia brevi id futurum erat, si propius castra admovent.

(1) Damascus.) Damascus infra c. 34. (Syriæ). Syria l. 4. c. 1.

(2) Eadem nocte.) Alexander Issa relicta portas Cilicias Syriam aditurus noctu

penetravit, sive Darium illa parte adventurum ratus, sive alio ductus consilio: eadem nocte Darius ab Euphrate recta Ciliciam petens, prope Amanicas Pylas, qui solus erat venientibus ab oriente aditus, pervenit, atque Isson a Macedonibus desertam occupavit.

(3) Amanicas.) Amanus Tauri montis pars est, ab Orientali Ciliciæ parte, quam claudit, ad Euphratem excurrans. Hodie Monte-negro appellari dicunt, Arabibus Caraman; unde Caramaniæ nomen. Hic ad mare Issicum desinens fauces efficit, quas Amani portas seu Pylas vocant.

vere Persæ, quin, Isso relietâ quam ceperant, (4) Macedonēs fuge-
rent. Nam etiam (5) saucii quidam & invalidi, qui agmen non pote-
rant persequi, excepti erant. Quos omnes, (6) instinctu purpurato-
rum barbara feritate sævientium, præcis adustisque manibus cir-
cumduci, ut copias suas noscerent, satisque omnibus spectatis, nun- 5
ciare, quæ vidissent, regi suo jussit. Motis ergo castris, superat (6) Pi-
narum amnem, (7) in tergis, ut credebat, fugientium hæsurus. At illi,
quorum amputaverat manus, ad castra Macedonum penetrant; Da-
rium, quàm maximo cursu posset, sequi nunciantes. (7) Vix fides habe-
batur. Itaque speculatores (8) in maritimas regiones præmissos explo- 10
rare jubet, ipsene adesset, an præfectorum aliquis speciem tribuis-
set universi venientis exercitus. Sed cum speculatores reverteren-
tur, procul ingens multitudo conspecta est. Ignēs deinde totis cam-
pis collucere cœperunt, omniaque velut continenti incendio ardere
visa; (9) cum incondita multitudo, maxime propter jumenta, laxius 15
tenderet. Itaque (9) eo ipso loco metari suos castra jusserat, lætus,
quod omni expetiverat voto, in illis potissimum (10) angustiis decernen-
dum esse.

XX. Cæterum, ut solet fieri cum ultimi discriminis tempus ad-
ventat, in solitudinem versa fiducia est. Illam ipsam fortunam, qua 20
aspirante res tam prospere gesserat, verebatur, nec injuria. Ex his
quæ

INTERPRETATIO.

(a) *Suasione procerum.*

(b) Macedonum, ut putabat, fugientium
terga insequendo pressurus.

(c) *Quia male dispositus barbarorum
exercitus, latius spatium tentoriis occupa-
bat.*

NOTÆ.

(4) *Macedones.*) Non jam retro in Ci-
liciam, sed in Syriam fugere illos arbitra-
bantur, quum ex captivis atque ex Issi in-
colis didicissent quò versus castra movisset
Alexander. Quominus habenda fides Calli-
stheni Darium per Amanicas Pylas ingres-
sum in Cilicam referenti: ad eas quidem
proxime accessit, Ciliciam petens, ubi A-
lexandrum assequi festinabat; sed de Mace-
donum itinere certior factus, ad eos inse-
quendos se convertit.

(5) *Saucii.*) In subigendis montanis A-
maniensibus dies septem impenderat Ale-
xander, qua in expeditione aliquot fuerant
vulnerati: isti abeuntem Issi exercitum se-
qui cum non potuissent, a Persis supervenientibus capti sunt.

(6) *Pinarum.*) Pinarus fluvius Isson in-
ter & Pylas Syrias ab ortu in occasum, ut
quidem conjicere licet, Issicum sinum pe-

tit. Sunt qui hoc loco *Pyramum* legant,
errore manifesto: corrupte quoque apud
Strabonem *Pindus* appellatur.

(7) *Vix fides.*) Ut Alexandrum Darius,
sic Alexander Darium a tergo imprudens re-
liquerat; ille Amanicas Pylas, hic Syriam
petens. Itaque vix credebat insequi Da-
rium, quem a fronte sibi occurrere co-
gitabat.

(8) *In maritimas.*) Addit Arrianus quos-
dam ex amicis triremi impositos Issum re-
misisse, exploraturos an vera essent quæ
nunciabantur.

(9) *Eo ipso loco.*) Ultra Pylas Syrias,
quas jam transierat, ut scribit Arrianus.

(10) *In illis angustiis.*) Non illis ipsis
in quibus castra ponebat, cum inde tertia
vigilia profecti, ad locum pugne oriente
demum luce pervenerint; sed in aliis non
multum distantibus, quas modo diximus.

quæ tribuisset sibi, quàm mutabilis esset, reputabat: unam superesse noctem, quæ tanti discriminis moraretur eventum. Rursus occurrebant majora periculis præmia: &, sicut dubium esset an vinceret, ita illud utique certum esse, honeste, & cum magna laude moriturum.

5 Itaque ^(a) corpora milites curare jussit, ac deinde ⁽¹⁾ tertia vigilia instructos & armatos esse. Ipse in jugum editi montis ascendit, multisque collucentibus facibus, patrio more sacrificium ⁽²⁾ Diis præsidibus loci fecit. Jamque tertium, sicut præceptum erat, signum tubâ miles acceperat, itineri simul paratus & proelio: strenueque jussi procedere, oriente luce pervenerunt ad ⁽³⁾ angustias, quas occupare decreverant.

10 Darium ⁽⁴⁾ triginta inde stadia abesse, præmissi indicabant. Tunc consistere agmen jubet, armisque ipse sumptis, aciem ordinabat.

XXI. Dario adventum hostium pavidi agrestes nunciaverunt, vix credenti, occurrere etiam, quos ut fugientes sequebatur. Ergo non

15 mediocris omnium animos formido ^(a) incesserat: quippe itineri, quàm proelio, aptiores erant, raptimque arma capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium, suosque ad arma vocantium, majorem metum incussit. Alii in jugum montis evaserant, ut hostium agmen inde prospicerent: equos plerique frænabant: discors exercitus, nec ad ^(b) unum intentus

20 imperium, vario tumultu cuncta turbaverat. Darius initio montis ⁽¹⁾ jugum cum parte copiarum occupare statuit, & a fronte & a tergo circumiturus hostem: a mari quoque, quo dexterum ejus cornu tegebatur, alios objecturus, ut undique urgeret: præter hæc viginti millia præmissa cum sagittariorum manu, Pinarum amnem, qui duo ag-

mi-

INTERPRETATIO.

(a) Milites jussit corpora cibo & quiete reficere.

(a) Ingens timor omnium mentes occupa-

verat.

(b) Nec ad unius ducis signum accipiendum intentus.

NOTÆ.

(1) Tertia vigilia.) Nox tota quatuor in partes æquales ab antiquis tribuebatur, easque pro anni tempore longiores aut breviores; quibus singulis, quia singulæ militum custodiæ vigilabant, vigiliæ nomen ipsis noctis partibus inditum: tertia semper a media nocte inchoabat.

(2) Diis præsidibus.) Suum cuique loco numen seu genium præsidere, unum pluresve, vulgatissima fuit Græcorum præsertim opinio. Id causæ eratcur aliquo delati Deos loci præsidēs conciliare sacrificiis studerent.

(3) Ad angustias.) Angustias intellige Pylas Syriæ quas prætergressus fuerat, vel alias citeriores, quales, ut in montosa regione, multas fuisse dubium non est.

(4) Triginta.) Quatuor fere passuum millia.

(1) Montis.) Inter mare ac montem planities extendebatur non magna, ipso montis jugo magna ex parte cincta, quam Pinarus amnis inter utraque castra medius permeabat. Hunc amnem ut trajicerent, viginti suorum millia præmiserat Darius; sed illi mutato postea consilio, ut ex Arriano colligitur, vel transire vetiti; vel, si transierunt, regredi jussi, in ipsa fluminis ripa constiterant; unde Macedonas transitu prohibere frustra conati sunt, quamvis crepido magna ex parte prærupta, ceteris locis vallo munita ab ipsis foret.

mina interfluebat, transire, & obicere sese Macedonum copiis juss-
erat. Si id non possent, ^(c) retrocedere in montes, & occulte circumire
ultimos hostium. Ceterum ^(c) destinata salubriter, omni ratione po-
tentior fortuna discussit: quippe alii præ metu imperium exsequi non
audebant, alii frustra exsequebantur: quia, ubi ^(d) partes labant, sum- 5
ma turbatur.

XXII. Acies autem hoc modo stetit. Nabarzanes equitatu dex-
terum cornu tuebatur, additis funditorum sagittariorumque viginti
ferme millibus. In eodem Thymodes erat, Græcis peditibus mercede
conductis triginta millibus præpositis: hoc erat haud dubium robur 10
exercitus, par Macedonicæ phalangi acies. In lævo cornu ⁽²⁾ Aristome-
des Thessalus viginti millia Barbarorum peditum habebat: ⁽¹⁾ in subsidiis
pugnacissimas locaverat gentes. Ipsum regem in eodem ⁽⁴⁾ cornu dimica-
turum, tria millia delectorum equitum assueta corporis custodiæ,
& pedestris acies quadraginta millia, sequebantur. Hircani deinde 15
Medique: his proximi ceterarum gentium equites dextera lævaque dis-
positi. Hoc agmen, sicut dictum est, instructum, sex millia jacula-
torum funditorumque antecedeabant. Quidquid in illis angustiis adiri
poterat, impleverunt copiarum: cornuaque ⁽⁵⁾ hinc a jugo, illinc a mari
stabant: uxorem matremque regis, & alium foeminarum gregem in me- 20
dium agmen acceperant.

XXIII. Alexander phalangem, qua nihil apud Macedonas vali-
dius erat, in fronte constituit. Dexterum cornu Nicanor Parmenio-
nis filius tuebatur: huic proximi stabant Coenos, & Perdiccas, & Me-
lea-

INTERPRETATIO.

(c) Sed sors, omni consilio efficacior,
irrita reddidit quæ utiliter a Dario consti-
tuta fuerant.

(d) Cum partes aliquæ deficiunt, totum
perturbatur.

NOTÆ.

(2) Retrocedere.) Si Arriano credimus,
non isti sed alii ad viginti millia, jussi
sunt montem, qui ad fluvium pertinuisse
videtur, occupare; unde & dextrum Ale-
xandri latus premere, & ubi progressus es-
set, a tergo circumire possent.

(1) Acies.) Persarum. Cornu.) quid
sit cornu aciei, dictum supra c. 5.

(2) Aristomedes.) Phera Thessaliæ urbe
natum, & ab Alexandro transfugam fuisse
prodit Arrianus. Thassalia cap. 5.

(3) In subsidiis.) Subsidia vocat partem
illam copiarum quæ extra aciem idoneo lo-
co reservabatur, quocumque opus foret, au-
xilium ferre parata, le corps de reserve.

(4) In eodem.) Et hic & apud Arbela in
media acie pugnasse Darium veteri Persa-
rum Regum instituto, tradit Arrianus; quod
ego vero similis putem in Rege, ut vi-
dimus, patrii moris retinentissimo. Sin est
ut Curtio assentiamur, utrobique in lævo
cornu Darium pugnasse, eo forte consilio
fecerit, ut Alexandro in dextro pugnanti
occurreret: quanquam non tam Alexan-
drum Darius, quam Darium Alexander vi-
detur quæsisse. Hyrcani l. 6. c. 9. Medi. l.
5. c. 24.

(5) Hinc a jugo.) A mari quidem dex-
trum Darii cornu, cui lævum Alexandri op-
positum erat; a jugo vero lævum Persarum,
dextrum Macedonum sibi respondebant.

leager, & Ptolemæus, & Amyntas, sui quisque agminis duces. In lævo, quod ad mare ^(a) pertinebat, Craterus & Parmenio erant: sed Craterus Parmenioni parere jussus. Equites ab utroque cornu locati: dexterum Macedones ⁽¹⁾ Thessalis adjunctis, lævum ⁽²⁾ Peloponnenses tuebantur. Ante hanc aciem posuerat funditorum manum, sagittariis admixtis. Thraces quoque & Cretenses ⁽³⁾ ante agmen ibant, & ipsi leviter armati. At his, qui præmissi a Dario jugum montis insederant, ⁽⁴⁾ Agrianos opposuit ex Græcia nuper advectos. Parmenioni autem præceperat, ut quantum posset, agmen ad mare extenderet, quo longius abesset montibus, quos occupaverant Barbari. ⁽⁵⁾ At illi neque obstare venientibus, nec circumire prætergressos ausi, funditorum maxime aspectu profugerant territi. Eaque res tutum Alexandro agminis latus, quod ne ⁽⁶⁾ superne incessetur, timuerat, præstitit: ⁽⁶⁾ triginta & duo armatorum ordines ibant: neque enim latius extendi aciem patiebantur angustiae. Paulatim deinde se laxare sinus montium, & majus spatium aperire cœperant, ita ut non pedes solum pluribus ordinibus incedere, sed etiam a lateribus circumfundi posset equitatus.

XXIV. Jam in conspectu, sed extra teli jactum utraque acies erat, cum ⁽¹⁾ priores Persæ inconditum & trucem sustulere clamorem.

Red-

INTERPRETATIO.

(a) Quod versus mare collocatum erat.

(b) Eaque res Alexandro reddidit securum

latus dextrum aciei, quod metuerat ne ab hostibus ex superiore loco montis impeteretur.

NOTÆ.

(1) Thessalis.) Thessalia supra c. 5.

(2) Peloponnenses.) Peloponnesus, c. 1.

(3) Cretenses.) Creta l. 4. c. 6.

(4) Agrianos.) Agriani Thraciæ populi circa Hæmum montem, quos alii *Agriæos*, *Agriænes*, & *Agrienses* appellant.

(5) At illi.) Barbari qui montis jugum dextro Macedonum lateri, ut diximus, imminens occupaverant, funditorum præsertim aspectu territi, profugerunt.

(6) Triginta, & duo.) Phalanx Macedonica sexdecim millibus militum & trecentis octoginta quatuor constabat. His arma erant gladii, hastæ breves, & sarissæ oblongæ, initio quidem cubitorum sexdecim, postea quatuordecim. De varia phalangis divisione in duas, in quatuor, in octo partes, ac deinceps, videri possunt Polyb. l. 17. Ælianus tactic. c. 14. Appianus in Syriac. ubi tamen irrepsit error. Si locus pateretur, ordines in fronte phalangis erant duodecim

supra quingentos; a fronte ad tergum duo & triginta. Hic propter montium angustias inversa ratio est tantisper, donec laxato spatium laxari ordines potuere. Ceterum *triginta & duo* Latine dici negat Valla, docetque a *viginti* ad *centum*, si duo numeri copula jungantur, minorem majori præponi, alias majorem minori præire. Forte Curtius hoc similibusque locis absque copula scripserit, quam deinde librariorum ignorantia ex male expressis numerorum notis inculcarit; vel certe citra aureum Latinitatis sæculum scripsisse dicatur, quomodo Seneca in Apocolocynt. *annus sexagesimus & quartus est*.

(1) Priores Persæ.) Diodorus Siculus l. 17. prius a Macedonibus sublatum clamorem scribit; Persas ob numerum respondisse validius. Quod ita gestum, itaque, ut opinor, ab aliis scriptum secus interpretatus Curtius, ad Echo confugit, minime

Redditur & a Macedonibus major exercitus numero, sed jugis montium vastisque saltibus repercussus: quippe semper circumjecta nemora, petræque, quantamcumque acceperè, vocem multiplicato sono referunt. Alexander ante prima signa ibat, identidem manu suos inhibens, ne ^(a) suspensi, acrius ob nimiam festinationem concitato spiritu, capessèrent bellum. Cumque agmen obequicaret, varia oratione, ut cujusque animis aptum erat, milites alloquebatur. Macedones ⁽²⁾ tot bellorum in Europa victores, ad subigendam Asiam atque ultima Orientis, non ipsius magis, quam suo ductu profecti, inveteratæ virtutis admonebantur. Illos terrarum orbis ⁽³⁾ liberatores, emensosque olim ⁽⁴⁾ ^(b) Herculis & Liberi patris terminos, non Persis modo, sed etiam omnibus gentibus imposituros jugum. Macedonum ⁽⁵⁾ Bactra & Indos fore: minima esse, quæ nunc intuerentur: sed omnia victoriâ parari. Non in præruptis petris Illyriorum, & Thraciæ saxis sterilem laborem fore: spolia totius Orientis offerri. Vix gladio futurum opus. Totam aciem suo pavore fluctuantem, umbonibus posse propelli. Victor ad hæc ⁽⁶⁾ Atheniensium Philippus pater vocabatur, domitæque nuper ⁽⁷⁾ Bœotiæ, & ⁽⁸⁾ urbis in ea nobilissimæ ad solum dirutæ species repræsentabatur animis: jam Granicum amnem, jam tot urbes aut expugnatas, aut in fidem acceptas; omniaque, quæ post tergum erant, strata, & pedibus ipsorum subiecta memorabat. Cum adierat Græcos, admonebat, ab iis gentibus illata

Græ-

INTERPRETATIO.

(a) Ne propter velociorem cursum vehementius incitato anhelitu ad prælium languidiores accederent.

(b) Postquam Herculis & Bacchi limites aliquando prætergressi forent.

NOTÆ.

me probabili invento. Hic porro cum Raderò vocem *impar* expungendam putavi, quam & alii multi non agnoscunt, legendumque *major exercitus numero, sed &c.* quasi occupante Curtio quæstionem illam; quomodo posset major esse quam pro numero exercitus clamor.

(2) *Tot bellorum.* De Philippi & Alexandri bellis in Europa vide sis Plutarchum in eorum vita, Diodorum l. 17. Arrianum; & qui ex his maxime supplementum Curtii contexuit, Freinshemium l. 1. & 2.

(3) *Liberatores.* Qui orbem scilicet a Persarum tyrannide liberassent; quasi vero non aliam ipsi haud paulo duriorẽ inducerent.

(4) *Herculis & Liberi.* De his Herculis & Liberi Patris terminis dicitur inferius, lib. 7. 35. & l. 9. 12.

(5) *Bactra.* Vide l. 7. 16. *Indos.* l. 8. 29. 6. *Illyriorum.* Illyricum proprie olim appellabatur totus ille terrarum tractus qui inter Adriaticum sinum & Pannoniam protensus, a septentrione Istriam, ab Ortum Mysiam, a Meridie Macedoniam attingebat. *Dalmatiam* hodie vocant.

(6) *Atheniensium.* Quos Philippus ad Chæroneam ingenti prælio vicit Thebanis conjunctos.

(7) *Bœotiæ.* Bœotia majoris Achaïæ sive Helladis pars ad ortum ac Septentrionem Eubœæ insulæ fretoque Euripo vicina, a Meridie Atticam habuit, ab occasu Phocidem.

(8) *Urbis nobilis.* Thebas intellige, ab Alexandro funditus dirutas, suppl. l. 1. 13.

Græciæ bella : (9) Darii prius, deinde (10) Xerxis insolentiam, (11) aquam ipsam terramque populantium, ut neque fontium haustum, nec solitos cibos relinquerent : dein Deum templa ruinis & ignibus esse deleta, urbes eorum expugnatas, foedera humani divinique juris violata referebat. Illyrios vero & Thracas raptò vivere assuetos, aciem hostium auro purpuraque fulgentem intueri jubebat, prædam, non arma gestantem. Irent, & imbellibus foeminis aurum viri eriperent : aspera montium suorum juga, nudosque colles, & perpetuo rigentes gelu, ditibus Persarum campis agrisque mutarent.

10 XXV. Jam ad teli jactum pervenerant, cum Persarum equites ferociter in lævum cornu hostium invec̃ti sunt : quippe Darius equestri prælio decernere optabat, phalangem Macedonici exercitus robur esse conjectans : jamque etiam (1) dextrum Alexandri cornu circumibat : quod ubi Macedo conspexit, duabus alis equitum ad jugum mon-

NOTÆ.

(9) *Darii.*) Darius Hystaspis F. tertius a Cyro Rex Persarum, Græcis, potissimum Atheniensibus, infestus quod Asiaticis Græcorum coloniis adversus ipsum auxilia tulissent, sexcentorum millium exercitum in Græciam trajecit, qui ab Atheniensibus duce Miltiade in Marathonio campo insigni elade affectus turpissime fugit.

(10) *Xerxis.*) Xerxes hujus Darii filius natu minor, idemque Regni hæres, paternum dedecus ulturus, decies ac septies centenis hominum millibus Græciam invasit, Athenas incendit &c. de qua ejus incursione Justinus & alii.

(11) *Aquam ipsam.*) Quod *insolentiam* Darii pariter & Xerxis commemorat, inde viri docti suspicati sunt non *populantium*, ut multis placuit, sed *postulantium* esse legendum : quippe, inquiunt, quod tanta hominum multitudo annonam omnem populata sit, ipsosque fontes ac fluvios exsiccaverit, id non tam *insolentia*, quam necessitate factum est. In eo igitur fuit communis illa utriusque insolentia, quod Persico more legatos in Græciam sub initia belli miserint, aquam terramque postulatos ; quas qui darent, quia sine illis hominum vita nulla est, ii vitam ipsam ceteraque omnia victoris arbitrio permittere se profitebantur. Docte id quidem & ingeniose ; nisi repugnaret quod sequitur *ut nec fontium haustum, nec &c.* quo fontium exsiccationem populationemque ter-

ræ, non postulationem significari arbitror.

(1) *Dextrum.*) Parum scienter in describendis præliis versatum esse Curtium, & a doctissimis viris animadversum est jam pridem, & in hac narratione tota satis apparet. Primum enim quomodo circumiri dextrum Alexandri cornu potuit, quod ad montem usque pertineret, jam fugatis qui jugum insederant, Persis cap. 23. ? deinde Thessalos equites ex acie subductos, & suorum tergum occulte circumire jussos, ad Parmenionem in lævum cornu miserat : quis eos igitur tam subito in dextrum transtulit a Persis urgendos, cap. 28. a Persis, inquam, quos in eo ipso cornu dimicans Alexander tanta strage afflixerat, ut ipse Darius fuga sibi jam consulisset ? quis vero credat Parmenionem, quo nemo in re militari prudentior, antequam debellatum plane sciret in dextro cornu, equitem ad insequendos Barbaros dimisisse, quod nondum ipse ausus erat Alexander ? quid ? triginta illa Græcorum millia *par Macedonica phalangi acies*, non nisi spectatores adfuerunt certaminis, atque hoc unum operæ pretium fecere, quod *ex acie haud sane fugientibus similes se se subdixerunt*, non illato, non accepto vulnere ? hæc aliaque hujusmodi qui attenderit, politissimum cetera ac prudentissimum dixerit quidem Curtium, præliorum certe non peritissimum fatebitur.

montis jussis subsistere, ceteros in medium belli discrimen strenue transfert. Subductis deinde ex acie Thessalis equitibus, præfectum eorum occulte circumire tergum suorum jubet, Parmenionique congi, & quod is imperasset impigre exsequi. Jamque ⁽²⁾ ipsi in ^(a) medium Persarum undique circumfusi, egregie se tuebantur: sed conserti 5 & quasi cohærentes, tela vibrare non poterant. Simul ut erant emissa, in ⁽³⁾ eosdem concurrentia implicabantur; levique & vano ictu pauca in hostem, plura in humum innoxia cadebant. Ergo cominus pugnam coacti conserere, gladios impigre stringunt. Tum vero multum sanguinis fustum est: duæ quippe acies ita cohærebant, ut armis arma pul- 10 sarent, mucrones in ora dirigerent: non timido, non ignavo cessare tum licuit: collato pede, quasi singuli inter se dimicarent, in eodem vestigio stabant, donec vincendo locum sibi facerent. Tum demum ergo promovebant gradum, cum hostem prostraverant. At illos ⁽⁴⁾ novus excipiebat adversarius fatigatos: nec vulnerati (ut alias so- 15 lent) acie poterant excedere, cum hostis instaret a fronte, a tergo sui urgerent.

XXVI. Alexander non ducis magis, quàm militis munera exsequebatur, ⁽¹⁾ opimum ^(a) decus cæso rege expetens: quippe Darius curru sublimis eminebat; & suis ad se tuendum, & hostibus ad incessendum in- 20 gens incitamentum. Ergo frater ejus ⁽²⁾ Oxathres cum Alexandrum instare ei cerneret, equites, quibus præerat, ante ipsum currum regis objecit; armis & robore corporis multum super ceteros eminens, animo vero & pietate in paucissimis: illo utique prælio clarus, alios improvide instantes prostravit, alios in fugam avertit. At Macedones, ut circa 25 regem erant, mutua adhortatione firmati, cum ipso in equitum agmen irrum-

INTERPRETATIO.

(a) In medio Persarum ex omni parte cingentium inclusi.

(a) Præcipuum pugnae honorem Darii cedere referre cupiens.

NOTÆ.

(2) Jamque ipsi.) Alexander scilicet cum Macedonibus: sed quod in medio Persarum exercitu inclusos significat, præterquam quod non apparet quid factum sit, pugnat quoque cum sequentibus verbis, ubi vulneratos excedere non potuisse ex acie scribit, cum hostis instaret a fronte, a tergo sui urgerent. Si enim undique cingebantur a Persis, ea verior ac facilius erat afferenda ratio, quia hostis undique & undique cingebat.

(3) In eosdem.) Hoc ipsum Diodorus l. 17. de Persarum telis in sese mutuo incurrentibus narrat: sed noster ad Macedones transtulit. Concurrentia in eosdem dicit, non quia eosdem attingerent (quomodo Q. Curtii.

do interpretantes aliqui Curtium reprehendunt) sed quia eosdem simul petentia, in ipso aëre concurrebant, seseque mutuo implicabant.

(4) At illos.) Macedones, ubi gressum promoverant, primis Persarum ordinibus prostratis, jam defessi pugnando, recentem atque integrum in hostem incidebant.

(1) Opimum decus.) Ita opimum decus vocat, ut apud Romanos opima spolia dicebantur, quæ dux ipse victor, sua manu occiso hostium duci detraxerat.

(2) Oxathres.) Legunt alii Oxatres, alii Oxyartes; sed Diodoro est Οξάθρης, de hoc iterum ad l. 6. c. 5. & l. 7. 22.

irrupunt. Tum vero similis ruinae strages erat. Circa currum Darii jacebant nobilissimi duces, ante oculos regis egregia morte defuncti, omnes in ora proni, sicut dimicantes procubuerant, adverso corpore vulneribus acceptis. Inter hos Atizyes, & Rheomithres, & Sabaces prætor (3) Ægypti, magnorum exercituum præfecti, noscitantur: circa eos cumulatæ erat peditum equitumque obscurior turba. Macedonum quoque non quidem multi, sed promptissimi tamen cæsi sunt. Inter quos Alexandri dexterum femur leviter mucrone perstrictum est.

XXVII. Jamque qui Darium vehebant equi, confossi hastis & dolore efferati, jugum quaterere, & regem curru excutere cœperant: cum ille, veritus ne vivus veniret in hostium potestatem, desilit, & (1) in equum, qui ad hoc sequebatur, imponitur: insignibus quoque imperii, ne fugam proderent, indecore abjectis. Tum vero ceteri dissipantur metu, & quæ cuique patebat ad fugam via, erumpunt, arma jacentes, quæ paulo ante ad tutelam corporum sumpserant: (2) adeo pavor etiam auxilia formidabat. (3) Instabat fugientibus eques a Parmenione missus: & forte in id cornu omnes fuga abstulerat. At in dextro Persæ Thessalos equites vehementer urgebant. Jamque una ala ipso impetu proculcata erat, cum Thessali strenue circumactis equis dilapsi, rursus in prælium redeunt, sparsosque & incompósitos victoriæ fiducia barbaros ingenti cæde prosternunt. Equi pariter equitesque Persarum (4) serie laminarum graves, (5) agmen, quod celeritate maxime constat, (6) ægre moliebantur: quippe in circumagendis equis suis Thessali multos occupaverant. Hac tam prospera pugna nunciata, Alexander, non ante ausus persequi barbaros, utrinque jam victor instare fugientibus cœpit. Haud amplius (5) regem quàm mille equites sequebantur, cum ingens multitudo hostium caderet. Sed quis aut in victoria, aut in fuga copias

INTERPRETATIO.

(a) *Tantopere pavidus eorum animus illa ipsa metuebat quæ præsidio erant.*

(b) *Difficile in agmen se componebant, (en escadron.)*

NOTÆ.

(3) *Ægypti.*) Ægyptus l. 4. c. 4.

(1) *In equum.*) Ælianus histor. anim. 6. equam fuisse scribit, quæ ob memoriam relictæ pulli quanto maximo potuit cursu fugiens, Darium periculo eripuit.

(2) *Instabat.*) Vide supra cap. 26.

(3) *Serie.*) Non equites modo, sed etiam equi Persarum ferreis laminis inter se se connexis obtegebantur toti, sic ut expeditum tamen usum membrorum haberent.

(4) *Agmen.*) Male affectum hunc locum vexarunt hætenus magis Critici, quam sanarunt. Nos hanc lectionem cum Freinshemio, si non veram, certe veræ proximi-

mam arbitramur. Ut ut est, sensus hic est omnium in dissimili verborum structura; Persarum equites postquam semel ab invicem dilapsi, ordines deseruerant, ægre coire, & agmen componere potuisse, quod ea res celeritate indigeat; cum equi pariter equitesque ferreis onusti laminis lentius moverentur. Thessalorum vero equitatus expeditior & exercitior, quasi Persis cederet, dilapsus est; ac circumactis equis pugnam mutans, incompósitos victoriæ fiducia barbaros, antequam equos circumagere & agmen struere possent, occupavit.

(5) *Regem.*) Alexandrum.

pias numerat? Agebantur ergo a tam paucis pecorum modo: & idem metus, qui cogebat fugere, fugientes morabatur.

XXVIII. At ⁽¹⁾ Græci, qui in Darii partibus steterant, Amynta duce (prætor hic Alexandri fuit, nunc transfuga) abrupti a ceteris, haud sane fugientibus similes evaserant. Barbari ⁽²⁾ ⁽³⁾ longe diversam 5 fugam intenderunt: alii qua rectum iter in Persidem ducebant, quidam circuitu rupes, saltusque montium occultos petivere, pauci castra Darii. Sed jam illa quoque hostis victor intraverat; omni quidem opulentia ditia. Ingens auri argentique pondus, non belli, sed luxuriæ apparatus, diripuerant milites. Cumque plus ⁽³⁾ raperent, passim strata 10 erant itinera vilioribus sarcinis, quas in comparatione meliorum avaritia contempserat. Jamque ad feminas perventum erat, quibus quocariora ornamenta sunt, violentius detrahebantur: nec corporibus quidem vis ac libido parcebat. Omnia planctu tumultuque, prout ^(b) cuique fortuna erat, castra repleverant: ^(c) nec ulla facies mali deerat, cum per omnes ordines ætatesque victoris crudelitas ac licentia vagaretur. Tunc vero ^(d) impotentis fortunæ species conspici potuit, cum ii, qui tum Dario tabernaculum exornaverant, omni luxu & opulentia instructum, eadem illa Alexandro, quasi veteri domino, reservabant: namque id solum intactum omiserant milites, ita tradito 20 more, ut victorem victi regis tabernaculo exciperent.

XXIX. Sed omnium oculos animosque in semet converterant captivæ mater conjuxque Darii. Illa non majestate solum, sed etiam ætate venerabilis: hæc formæ pulchritudine, ^(a) nec illa quidem sorte corrupta: acceperat in sinum filium, nondum sextum æta- 25 tis annum egressum; in spem tantæ fortunæ, quantam paulo ante pater amiserat, genitum. At in gremio anūs aviæ jacebant adultæ virgines duæ, non suo tantum, sed etiam illius mœrore confectæ. Ingens ⁽¹⁾ circa eam nobilium feminarum turba constiterat, laceratis cri-

INTERPRETATIO.

(a) Valde diversam alii ab aliis viam fugiendi ceperunt.

(b) Prout quæque fortunam experiebatur.

(c) Nec ullum calamitatis genus aberat.

(d) Inconstantis fortunæ specimen.

(a) Quam ne tanta quidem calamitas minuerat.

NOTÆ.

(1) Græci.) Non omnes Amyntam secuti sunt; certe quatuor duntaxat eorum millia in Ægyptum perduxit; plures per Ciliciam ad mare penetrasse, atque in Græciam reversos esse inferius videbimus ex Arriano in suppl. libri 6.

(2) Longe diversam.) Quid ergo sibi vult quod supra dixerat, in id cornu, quod secundum litus extendebatur, omnes fugam

intendisse? certe non illa parte rectum iter in Persidem petere potuerunt, cui terga obverterent.

(3) Plus raperent.) Cum plus raperent quam deinde auferre possent, &c.

(1) Circa eam.) Forte circa eas melius, ut cum sequentibus cohæreat, reginas dominasque.

crinibus, abscissaque veste, pristini decoris immemores, reginas dominasque veris quondam, tunc alienis nominibus vocantes. Illæ suæ calamitatis oblitæ, utro cornu Darius stetisset, quæ ^(b) fortuna ⁽¹⁾ discriminis fuisset, requirebant: negabant se captas, si viveret rex. Sed il-
 5 lum equos subinde mutantem longius fuga abstulerat. In acie autem ⁽⁴⁾ cæsa sunt Persarum peditum centum millia: decem vero millia interfecta equitum. At ⁽⁵⁾ ex parte Alexandri quatuor & quingenti saucii fuere: triginta omnino & duo ex peditibus desiderati sunt: equitum centum quinquaginta interfecti. Tantulo impendio ingens victoria
 10 stetit.

XXX. Rex diu Darium persequendo fatigatus, posteaquam & nox appetebat, & cum assequendi spes non erat, in castra paulo ante a suis capta pervenit. ^(a) Invitari deinde amicos, quibus maxime assueverat, jussit: quippe summa duntaxat cutis in femore perstricta,
 15 non prohibebat interesse convivio: tum repente e proximo tabernaculo lugubris clamor barbaro ululatu planctuque permistus, epulantes conterruit. Cohors quoque, quæ excubabat ad tabernaculum regis, verita ne majoris motus principium esset, armare se cœperat. Causa pavoris subiti fuit, quod mater uxorque Darii cum captivis mulieribus nobilibus, regem, quem interfectum esse credebant, ingenti gemitu ejulatuque deflebant. Unus namque e captivis spadonibus, qui forte ante ipsarum tabernaculum steterat, amiculum, ^(b) quod
 20 Darius (sicut paulo ante dictum est) ne cultu proderetur, abjecerat, in manibus ejus, qui repertum ferebat, agnovit: ratusque, interfecto detractum esse, falsum nuncium mortis ejus attulerat. Hoc mulie-

INTERPRETATIO.

(b) Quis pugne eventus fuisset.

miliariter utebatur.

(a) Ad convivium vocari eos quibus fa-

(b) Quod Darius projecerat, ne ex ornatu regio agnosceretur.

NOTÆ.

(1) *Discrimen.*) *Discrimen* a *discerno* quod est *distinguo* ductum, proprie *differentiam* significat; nec longinqua translatione *divisionem*, *distantiam*, *intercapedinem*. Sed quoniam *cernere*, *pugnare* quoque significat, inde factum videtur ut *discrimen* idem sit ac *certamen*; quamvis *discernere* nusquam, quod sciam, pro *certare* sumatur. Atque hoc sensu passim a Curtio usurpatum leges *discrimen* pro *pugna*.

(3) *Cæsa sunt.*) Decem Persarum equitum millia occisa ceteri ferme cum Curtio omnes consentiunt; in peditum numero discrepant. Diodorus millia numerat centum viginti, Arrianus nonaginta. Justi-

nus unum supra sexaginta; nisi forte locus corruptus est: Plutarchus tam equitum quam peditum centies ac decies mille; in quo videtur cum Curtio paria facere.

(5) *Ex parte.*) Et hic inter omnes convenit, equites centum quinquaginta desideratos, pedites vero Diodorus scribit trecentos cecidisse, ex quo plerique interpretum emendandos censuere tum Justinum, qui centum & triginta, tum Curtium qui triginta duos numerat: credibile quippe non pauciores peditum quam equitum interfectos. De hac porro locutione *triginta & duo*, vide quæ supra scripsimus cap. 23.

lierum errore comperto, Alexander fortunæ Darii, & pietati earum illacrymasse fertur. Ac primo Mithrenem, qui ⁽¹⁾ Sardeis prodiderat, peritum Persicæ linguæ, ire ad consolandas eas jusserat. Veritus deinde ^(c) ne proditor captivarum iram doloremque gravaret, Leonnatum ex purpuratis suis misit, jussum indicare, falso lamentari eas ³ Darium vivum. Ille cum paucis ⁽²⁾ armigeris in tabernaculum, in quo captivæ erant, pervenit, missumque a rege se nunciare jubet. At ii, qui in vestibulo erant, ut armatos conspexere, rati actum esse de dominis, in tabernaculum currunt, vociferantes, adesse supremam horam, missosque qui occiderent captas. Itaque ut quæ nec prohibere, ¹⁰ nec admittere auderent, nullo responso dato, tacitæ ^(d) opperiebantur victoris arbitrium. Leonnatus, expectato diu qui se intromitteret, posteaquam nemo prodire audebat, relictis in vestibulo satellitibus, intrat in tabernaculum. Ea ipsa res turbaverat feminas, quod irrupisse non admissus videbatur. Itaque mater & conjux provolutæ ¹⁵ ad pedes, orare cœperunt, ut, *priusquam interficerentur, Darii corpus ipsis patrio more sepelire permitteret: functas supremo in regem officio, ^(e) se impigre morituras*. Leonnatus, & vivere Darium, & ipsas non incolumes modo, sed etiam apparatu pristinæ fortunæ reginas fore. Tum mater Darii allevari se passa est. ²⁰

XXXI. Alexander postera die cum cura sepultis militibus, quorum corpora invenerat, Persarum quoque nobilissimis eundem honorem haberi jubet; matrique Darii permittit, quos vellet, ⁽¹⁾ patrio more sepeliret. Illa paucos arcta propinquitate conjunctos pro habitu præsentis fortunæ humari jussit; apparatus funerum, quo ²⁵ Per-

INTERPRETATIO.

(c) Ne perfidi conspectus illarum indignationem luctumque auget.

(d) Expectabant, quid victor de ipsis statueret.

(e) Non invite mortem obituras esse.

NOTÆ.

(1) *Sardes.*) Sardis & Sardes plurali utrumque numero, fuit urbs Lydiæ primaria, Cræsi quondam regia, Persicorum deinde Satraparum qui mari præerant, sedes, ad Tmolium montem sita, Pactolo fluvio irrigata.

(2) *Armigeris.*) Armigeri dicuntur vel universim quotquot armati sunt, vel proprie qui pugnaturis dominis arma subministrant. Utroque sensu videri potest hoc loco sumere Curtius, qui eosdem paulo post tum *armatos*, tum *satellites* appellat: apud Suetonium *armigeri* sunt *gravis armature milites*.

(1) *Patrio more.*) Fuit ille proprius Persarum mos in curandis funetibus, ut mortuos non cremarent, sed cera circumlitos terræ mandarent; impium quippe rari humanis cadaveribus Ignem, quem pro Deo colerent, veluti contaminare. Regum porro sepulchris titulos addi cum epithaphiis author est Strabo. Quorum præterea in morte peculiare illud publici luctus argumentum erat, quod ignis, quem æternum vocitabant, extingueretur. Ceterum longe dissimilis Magorum apud Persas sepultura, quorum corpora non prius humari consuevisse, quam a feris aut avibus essent laniata, Herodotus, Cicero, Strabo &c. produnt.

Persæ suprema officia celebrarent, ^(a) invidiosum fore existimans, quum victores haud pretiose cremarentur. Jamque justis defunctorum corporibus solutis, præmittit ad captivas, qui nunciarent ipsum venire: inhibitaque comitantium turba, tabernaculum cum Hephæstione intrat. Is longe omnium amicorum carissimus erat regi, cum ipso pariter educatus, ^(b) secretorum omnium arbiter: libertatis quoque in admonendo eo non alius jus habebat; quod tamen ita usurpabat, ut magis a rege permissum, quam vindicatum ab eo videretur: & sicut ætate par erat regi, ita corporis habitu præstabat. Ergo reginæ illum regem esse ratæ, ^(c) suo more veneratæ sunt. Inde ex spadonibus captivis, quis Alexander esset, monstrantibus, Sisygambis advoluta est pedibus ejus, ^(d) ignorationem nunquam antea visi regis excusans. Quam manu allevans rex, *Non errasti*, inquit, *mater: nam hic Alexander est.*

15 XXXII. Equidem si hac continentia animi ad ultimum vitæ perseverare potuisset, feliciorum fuisse crederem, quam visus est esse, cum ⁽¹⁾ Liberi patris imitaretur triumphum, ab Hellesponto usque ad Oceanum omnes gentes victoria emensus. Vicisset profecto superbiam atque iram, mala invicta: abstinuisset inter epulas cædibus amicorum; egregiosque bello viros, & tot gentium secum dormitores, indicta causa veritus esset occidere. Sed nondum fortuna se animo ejus ⁽²⁾ infuderat. Itaque ^(a) orientem eam moderate & prudenter tulit, ad ultimum magnitudinem ejus non cepit: tum quidem ita se gessit, ut omnes ante eum reges & continentia & clementia vincerentur. Virgines regias excellentis formæ tam sancte habuit, quam si eodem, quo ipse, parente genitæ forent. Conjugem ejusdem, quam nulla ætatis suæ pulchritudine corporis vicit, adeo ipse non violavit, ut summam adhibuerit curam, ne quis captivo corpori illuderet. Omnem cultum reddi feminis jussit, nec quicquam

ex

INTERPRETATIO.

(a) *Invidiæ obnoxium fore, cum Macedones victores non splendido apparatu cremarentur.*

(b) *Omnium Alexandri arcanorum conscius.*

(c) *Excusans quod Alexandrum non nosset, quem nondum conspexerat.*

(a) *Nascente fortuna modeste usus est, sed tandem nimiam ejus amplitudinem moderari non potuit.*

NOTÆ.

(2) *Suo more.* Prostratæ scilicet ad ejus pedes, quæ venerandi apud Persas regis consuetudo fuit. (*Illum regem esse*) hæc quidem, subjungit Arrianus ista referens, non ut vera, sed neque ut plane incredibilia adscripsi.

(1) *Liberi.* Bacchus idem qui Liber

Pater (quo de nomine vide Tullium 2. de natura Deorum) ab Hellesponto ad Oceanum usque Indicum victor Asiam universam peragrasse fertur: de qua ejus expeditione fabulosa multa Poëtæ prodiderunt.

(2) *Infuderat.* Nondum superbia magnæ comes fortunæ, animum ejus occupaverat.

ex pristinae fortunae magnificentia captivis, (3) praeter fiduciam, defuit. Itaque Sisygambis, rex, inquit, mereris, ut ea precemur tibi, quae Dario nostro quondam precatæ sumus: & (ut video) dignus es, qui tantum regem non felicitate solum, sed etiam aequitate superaveris. Tu quidem matrem me & reginam vocas: sed ego me tuam famulam esse confiteor. (6) Et praeterita fortunae fastigium capio, & praesentis jugum pati possum. (c) Tua interest, quantum in nos licuerit, si id potius clementia, quam saevitia vis esse testatum. Rex bonum animum habere eas jussit. Darii deinde filium collo suo admovit. Atque nihil ille conspectu tunc primum a se visi conterritus, cervicem ejus manibus amplectitur. Motus ergo rex constantia pueri, Hephæstionem intuens, Quam vellem, inquit, Darius aliquid ex hac indole hausisset.

XXXIII. Tum tabernaculo egressus, tribus aris in ripa Pinari amnis Jovi atque Herculi Minervæque sacratis, Syriam petit; (1) Damascus, ubi regis gaza erat, Parmenione praemisso. Atque is cum praecessisse Darii Satrapam comperisset, veritus ne paucitas suorum sperneretur, accersere majorem manum statuit. Sed forte in exploratores ab eo praemissos incidit nazione (2) Mardus, qui ad Parmenionem perductus, literas ad Alexandrum a praefecto Damasci missas tradit ei: nec dubitare (3) eum, quin omnem regiam supellectilem cum pecunia traderet, adjecit. Parmenio, asservari eo jussu, literas aperit, in quibus erat scriptum, ut mature Alexander aliquem ex ducibus suis mitteret cum manu exigua. Itaque re cognita, Mardum, datis comitibus, ad proditorem remittit. Ille e manibus custodientium (4) lapsus, Damascus ante lucem intrat.

Tur-

INTERPRETATIO.

(b) Prioris fortunae sublimitate non effror, & praesentis calamitatis pondus ferre valeo.

(c) Tua refert ut clementia magis parcendo, quam duritia velis esse notum quid in nos facere potueris.

NOTÆ.

(3) *Praeter fiduciam.*) Qua scilicet cum hoste agere non poterant.

(4) *Mereris.*) Discrimen aliquod esse oportet inter ista duo, *mereris*, & quod sequitur, *dignus es*; nisi turpem *ταυτολογίαν* Curtio tribuamus. Nullam fore puto si accipiamus ita; *mereris hoc a nobis tuo in nos beneficio, ut precemur &c. & aliunde dignus es, quippe qui &c. hoc absolutum, illud respectivum meriti genus.*

(1) *Damascus.*) Damascus hodie *Sciām* incolis, ab *Us* Abrahami filio, ut vult Josephus, vel ab hujus servo *Damasco* sive condita sive reparata, Syriae quondam re-

gia fuit. Postea varias passa clades, variosque experta dominos, cum tota Syria in Turcorum potestatem venit, quorum Praefectus ibi sedem habet. Sita est non procul Libano, tam amœna tamque foecunda in planitie, passim ut in sacris literis *domus voluptatis* & *urbs lætitiæ* appelletur: de Syria l. 4. c. 1.

(2) *Mardus.*) De Mardorum gente l. 6. c. 12. gentis enim, non viri proprium nomen esse optimi codices probant, ubi *natione* legitur, non *nomine*, quod alii habent.

(3) *Eum.*) Pro se, quomodo saepe usurpat Curtius.

(4) *Lapsus.*) Cum metueret ne vel Damascus

Turbaverat ea res Parmenionis animum insidias timentis : et igno-
tum iter sine duce non audebat ingredi . Felicitati tamen regis sui
confisus , agrestes , qui duces itineris essent , excipi jussit : quibus
celenter repertis , quarto die ad urbem pervenit , jam metuente
5 præfecto , ne sibi fides habita non esset . Igitur quasi parum muni-
mentis oppidi fidens , ante solis ortum pecuniam regiam , quam
gazam Persæ vocant , cum pretiosissimis rerum efferri jubet , fugam
simulans , re vera ut prædam hosti offerret .

XXXIV. Multa millia virorum feminarumque excedentem op-
10 pido sequebantur ; omnibus miserabilis turba , præter eum , cujus
fidei commissa fuerat : quippe quo major proditoris merces foret ,
obicere hosti parabat gratiorem omni pecunia prædam , (1) nobiles
viros , prætorum Darii conjuges , liberosque : præter hos , (2) urbium
Græcarum legatos , quos Darius , velut in arce tutissima , in pro-
15 ditoris reliquerat manibus . *Gangabas* Persæ vocant humeris onera
portantes : hi quum frigus tolerare non possent (quippe & procel-
la (3) subito nivem effuderat , & humus rigebat gelu tum astricta)
vestes , quas cum pecunia portabant , auro & purpura insignes in-
duunt ; nullo prohibere auso , cum (4) fortuna (4) regis etiam humilli-
20 mis in ipsum licentiam faceret . Præbuere ergo Parmenioni non
spernendi agminis speciem : qui intentiore cura suos quasi ad justum
proelium paucis adhortatus , equis calcaria subdere jubet , & acri im-
petu in hostem invehit . At illi , qui sub oneribus erant , omissis illis ,
per metum capessunt fugam . Armati quoque , qui eos persequen-
25 bantur , eodem metu arma jactare , ac nota diverticula petere cœpe-
runt . Præfectus , quasi & ipse conterritus , simulans , cuncta pavore
compleverat . Jacebant totis campis opes regiæ ; illa pecunia stipen-
dio

INTERPRETATIO.

(1) Cum Darii calamitas vel abjectissimis adversus ipsum licentiam daret .

NOTÆ.

mascenis suspicionem moveret , si peregrini-
nis militibus comitatus ingrederetur ; vel
Macedonibus , si cognoscerent solum abire
velle ; aut si quo alio consilio , istos in-
scios reliquerat : qui amisso duce ad Par-
menionem reversi sunt .

(1) *Nobiles* .) Merito censuit Freinshe-
mius non *nobiles viros* , sed *nobilium viro-
rum* legendum esse . Nam & ubi captivos
recenset , nullius viri mentionem , præter-
quam legatorum , facit ; & vix credibile est
tantum extitisse in nobilibus viris ignaviæ ,
ut Rege belli discrimen adituro , in arce ,
non custodes , sed custodiendi ipsi cum gaza

pariter , feminis , ac liberis , delitescere vellent .

(2) *Urbium* .) Atheniensium , Spartanorum
ac Thebanorum .

(3) *Procella* .) Necesse est igitur circiter
Novembrem mensem pugnatum esse a regi-
bus ad Issum ; neque enim alias vero simili-
le tam cito post proelium nivem in Syria
cecidisse , & humum gelu obriguisset . Sane
Arrianus proelium commissum ait mense
Mæmafterione , qui in Novembrem desinebat ,
ut vult Petavius ; vel etiam in Decembrem ,
ut Scaliger .

(4) *Regis* .) Darii scilicet calamitas etiam
abjectissimos quosque ad inferendam illi in-
juriam audaces reddiderat .

dio ingenti militum præparata, ille cultus tot nobilium virorum, tot illustrium feminarum, aurea vasa, aurei fræni, tabernacula regali magnificentia ornata, vehicula quoque a suis destituta ingentis opulentia plena; facies ^(b) etiam prædantibus tristis, si qua res avaritiam moraretur: quippe tot annorum incredibili & fidem excedente fortuna cumulata, tunc alia stirpibus lacerata, alia in coenum demersa eruebantur: non sufficebant prædantium manus prædæ.

XXXV. Jamque etiam ad eos, qui primi fugerant, ventum erat. Feminae pleræque parvos trahentes liberos ibant: inter quas tres fuere virgines, ⁽¹⁾ Ochi (qui ante Darium regnaverat) filia; olim quidem ex ⁽²⁾ fastigio paterno rerum mutatione detractæ, sed tum sortem earum crudelius aggravante fortuna. In eodem grege uxor quoque ejusdem Ochi fuit, Oxathrisque (frater hic erat Darii) filia, & conjunx Artabazi principis purpuratorum: & filius, cui Ilioneo fuit nomen. Pharnabazi quoque, cui summum imperium maritimæ oræ rex dederat, uxor cum filio excepta est. Mentoris filia tres, ac nobilissimi ducis Memnonis conjunx & filius: vixque ulla domus purpurati fuit tantæ cladis expers. ⁽³⁾ Lacedæmonii quoque & Athenienses erant, societatis fide violata, Persas secuti; Aristogiton, Dropides, & Iphicrates, inter Athenienses genere famaque longe clarissimi: Lacedæmonii, Pausippus & Onomastorides cum Monimo & Callicratide, ii quoque domi nobiles. Summa pecuniæ ⁽⁴⁾ signatæ fuit, ⁽⁴⁾ talentorum duo

INTERPRETATIO.

(b) *Spectaculum vel ipsis prædantibus lugubre.*

(a) *Ex culmine paterni imperii dejectæ, rerum Persicarum vicissitudine.*

NOTÆ.

(1) *Ochi.*) Ochum inter & Darium Arses (Arsamem alii vocant) regnaverat; sed brevi intervallo. Cum enim Bagoas Eunuchus invisum omnibus ob crudelitatem Ochum veneno sustulisset, filiumque ejus natu minimum, Arsem sive Arsamem nomine, in regnum collocasset; hic eunuchi scelera detestatus, pœnas sumere aliquando cogitabat: quo intellecto Bagoas ipsum Arsem cum liberis e medio sustulit; Darium deinde, cui Codomanno prius nomen fuerat, non regio quidem, ut vult *Diodorus*, sed plebeio natum sanguine, ad regnum evexit. *Olim.*) Post Ochi & Arsamis necem.

(2) *Lacedæmonii.*) Arrianus hoc loco diversos, excepto Iphicrate, legatos appellat; post pugnam vero ad Arbela plerosque eorum captos tradit, quos hic memorat

Curtius; ut magna suspicio sit confundi ab isto, ut alias sæpe, quæ diversis temporibus ac locis gesta sunt.

(3) *Signata.*) *Signata pecunia, signatum aurum, argentumve &c.* moneta dicitur: apud Persas quidem aurei stateres Darii, a quo primum cusi sunt, imaginem præferrebant, ex eoque *Darici* sunt appellati. Sed hunc Darium diversum ab illo Hystaspis F. eoque antiquiorem esse diserte tradit Suidas in *Δαρείοις*.

(4) *Talentorum.*) Exiguum operæ pretium faciunt qui pro sexaginta reponunt sexcenta. Quis enim putet Darium, cum majorem, ut scribit Arrianus, pecuniarum partem, immo omnem pecuniam Damascum mitteret, ut supra Curtius; quis, inquam, putet non nisi talenta bis mille & sexcenta misisse? sed depravatam numerorum ra-

duo millia & sexaginta; facti ⁽⁵⁾ argenti pondus quingenta æquabat. Præterea triginta millia hominum, cum septem millibus jumentorum dorso onera portantium capta sunt. ⁽⁶⁾ Ceterum Dii tantæ fortunæ proditorem celeriter debita pœna persecuti sunt. Namque unus e consciis ejus, ^(b) credo, regis vicem etiam in illa sorte reveritus, interfecti proditoris caput ad Darium tulit, opportunum solatium prodito: quippe & ultus inimicum erat, & nondum in omnium animis memoriam majestatis suæ exolevisse cernebat.

INTERPRETATIO.

(b) Regis, ut opinor, majestatem etiam in illa calamitate veneratus.

NOTÆ.

tionem agnoscere facile est, emendare plusquam difficile. Suspiciari aliquis possit scriptum fuisse duo & sexaginta millia; quæ summa minus abesset a rei veritate. Talentum porro pecuniæ summa fuit sive pondus sexaginta minas, atque adeo sex drachmarum millia continens. Sed quoniam aliud alibi erat pondus valorque tum drachmarum tum minarum, inde fiebat ut diversa quoque essent talentorum genera; Atticum majus, Atticum minus, Euboicum, Ptolemaicum, Syrium, Tyrium, Babylo- nium &c. Scriptores Græci Latinique, ubi talentum simpliciter vocant, plerumque Atticum illud minus intelligunt, quod propterea commune dicitur. Respondet autem Francicæ monetæ hodiernæ, libris, ut ajunt, circiter 2550. si de argenteo talento sermo est: nam aureum duodecies argentei valorem superabat. Sunt tamen qui talentum illud commune æstimant æris Gallici libris solum 2250.

(5) Facti argenti. Factum argentum

definit Ulpianus quod neque in massa, neque in lamina, neque in signato, neque in supellectili, neque in mundo, neque in ornamentis insit. Ab Isidoro illud dicitur quod est in vasis & signis. Id si utrumque verum est, vasa extra supellectilem esse oportet: nam Isidorus vasa in argento facto reponit, Ulpianus supellectilem excludit.

(6) Ceterum Dii. Quod habent hoc loco plurimi tum mss. tum excusi codices, Dii tantæ fortunæ proditorem sepulture celeriter &c. cum nullum haberet sensum legitimum, alii aliter emendandum censuerunt; omnium rectissime, ut quidem puto, Gronovius ita legit, expuncta voce Dii, quam ab optimæ notæ mss. abesse affirmat; Ceterum tantæ fortunæ proditorem, superi ultores celeriter debita pœna persecuti sunt. Nos simpliciorē lectionem, quæ aliis placuit, ita repræsentavimus, ut liberam cuique optionem relinquamus.

Q. CURTII,
DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
REGIS MACEDONUM
LIBER QUARTUS.

I. **D**ARIUS tanti modo exercitus rex, qui triumphantis magis, quàm dimicantis more curru sublimis inierat proelium, per loca, quæ prope immensis agminibus compleverat, jam inania & ingenti solitudine vasta fugiebat. Pauci regem sequebantur: nam nec eodem omnes fugam intenderant, & deficientibus equis, cursum eorum, quos rex subinde mutabat, æquare non poterant. ⁽¹⁾ Unchas deinde pervenit: ubi excepere eum ⁽²⁾ Græcorum quatuor millia, cum quibus ⁽³⁾ ad Euphratem contendit; id ⁽⁴⁾ demum credens fore ipsius, quod celeritate præripere potuisset. At Alexander Parmenionem, ⁽⁵⁾ per quem apud Damascum recepta erat præda, jussu eam ipsam, & captivos diligenti asservare custodia, Syriæ, quam Cœlen vocant, præfecit.

INTERPRETATIO.

(1) *Ratus id solum mansurum in sua potestate quod celeritate prior occupare potuisset.*

NOTÆ.

(1) *Unchas.* De hujus loci appellatione ac situ nihil admodum comperti habemus, cum alii libri *Onchas*, alii *Orchas* exhibeant; ubi autem reponendus sit, nemo certo indicet. Raderus eundem esse suspicatur, qui ab Arriano *Sochos* appellatur, ultra Pylas Assyrias, bidui itinere ab illis distans.

(2) *Græcorum.* Arrianus parem quidem numerum recenset; verum tam ex Persis, quam ex peregrino milite conflatum.

(3) *Ad Euphratem.* Hunc fluvium ad

urbem Thapsacum trajecisse docet Arrianus: sita erat intra gradum lat. 36.

(4) *Parmenionem.* Atqui Arrianus haud paulo accuratior in ejusmodi nominibus representandis, *Menonem* fuisse dicit, cujus etiam cognomen adjecit, *Cerdimas*; & fieri potest ut Curtius partim vitioso exemplari, partim aliqua vicinitate nominum deceptus sit.

(5) *Cœlen.* Syria, late sumpto nomine, totum illum terrarum tractum complexa est, qui Mediterraneo mari ad Orientem

cit. Novum imperium Syri nondum belli cladibus satis domiti asperna-
bantur: sed celeriter subacti, obedienter imperata fecerunt. (6) Ara-
dus quoque insula deditur regi. Maritimam tum oram, & pleraque
longius etiam a mari recedentia, rex ejus insulæ (7) Strato possidebat:
5 quo in fidem accepto, castra movit ad urbem (8) Marathon. Ibi illi li-
teræ a Dario redduntur; quibus, ut superbe scriptis, vehementer
offensus est. Præcipue eum movit, quod Darius sibi regis titulum,
nec (9) eundem Alexandri nomini adscripserat. (10) Postulabat (10) autem
magis, quam petebat, ut accepta pecunia, quantamcunque tota Mace-
10 donia caperet, matrem sibi ac conjugem liberosque restituerat. De re-
gno (11) æquo, si vellet, Marte contenderet. Si saniora consilia tandem
pati potuisset, (12) contentus patrio, cederet alieni imperii finibus; socius
amicusque esset: in (13) ea se fidem & dare paratum & accipere.

II. Contra Alexander in hunc maxime modum rescripsit: Rex
15 (1) Alexander Dario. (2) Ille, (3) cujus nomen sumpsisti, Darius, Græ-
cos,

INTERPRETATIO.

- (b) Quasi jubebat potius quam rogabat.
(c) Pro imperio, si vellet, justo bello
dimicaret.
(d) Contentus Macedonico regno, exiret

Persici terris,

(e) Paratum se esse, ad hæc præstanda,
suam Alexandro fidem dare, & ab eo vicis-
sim acceptare.

NOTÆ.

obtenditur, Arabiam inter, Euphratemque
& Amanum montem: ejus præcipuæ fuere
partes, *Palæstina*, quæ & *Terra-sancta*,
Phænice, & *Syria* proprie nuncupata. Hu-
jus pars Meridionalis erat *Cœle-Syria*, quasi
cavam Syriam dicas, ex eo nomen sortita
quod duos inter montes, Libanum atque
Antelibanum, instar cujusdam vallis am-
plissimæ, extendatur. In ea fuit *Damascus*.

(6) *Aradus*.) Phœnices, vel, ut alii vo-
lunt, *Cœlesyriæ* litori objecta insula sive
saxum, septem stadiorum ambitu, mari
circumfusum, ut ait Strabo; viginti a con-
tinente distans. Huic respondet in opposi-
to litore *Antaradus*, recentioribus *Tor-
tosa*.

(7) *Strato*.) Hunc Arrianus non regem,
sed Gerostrati regis filium facit. Absente
patre, qui naves suas cum Autophradate
Persicæ classis præfecto junxerat, deditio-
nem insulæ vicinarumque in continente ur-
bium fecit; quam Gerostratus ipse desertis
Darii partibus ratam habuit.

(8) *Marathon*.) *Marathos*, inquit Stra-
bo, antiqua urbs Phœnicum nunc diruta:
illam Arrianus ex adverso Aradi in conti-

nente fuisse tradit, utique non procul An-
tarado.

(9) *Nec eundem*.) Tamen apud Arria-
num l. 2. prima hac legatione loquens Da-
rius, ait se regem a rege matrem suam, u-
xorem, liberos petere.

(10) *Postulabat*.) Etsi ista sæpe promi-
sue usurpantur, *petere*, *postulare*, *poscere*,
tamen accuratius distinguendis plus est
postulare quam *poscere*, ut hoc loco mani-
festum est: plus etiam *poscere* quam *postu-
lare*, ut indicat illud Ciceronis in Verrem;
incipiunt postulare, poscere, minari.

(11) *Rex Alexander*.) Quia sibi Darius re-
gis titulum adscripserat, non item Alexan-
dro, vicissim Alexander Regis sibi nomen
sumit, Dario non tribuit.

(12) *Ille*.) Vox *Celes*, quam non temere
hoc loco videntur antiqui codices exhibere,
variis doctorum hominum conjecturis locum
dedit. In eo quidem conveniunt omnes, *Ce-
letem* dici tum equum injugem quo quis
insidens vehitur (*cheval de selle*) tum e-
quitem ipsum. Græca vox est cujus me-
minere Suidas, Hesychius, Favorinus;

cos, qui oram Hellesponti tenent, (4) coloniasque Græcorum Ionas, omni clade vastavit: cum magno deinde exercitu mare (5) trajecit, illato Macedonia & Græciæ bello: rursus (6) rex Xerxes gentis ejusdem, ad oppugnandos nos cum immanium barbarorum copiis venit: qui navali prælio victus, Mardonium tamen reliquit in Græcia, ut absens quoque popularetur urbes, agros ureret. (7) Philippum vero parentem meum quis ignorat ab his interfectum esse, quos ingentis pecuniæ spe sollicitaverant vestri? Impia enim bella suscipitis, & quum habeatis arma, (8) licitamini hostium capita: (9) sicut tu proxime talentis mille, tanti exercitus rex, percussorem in me emere voluisti. Repello igitur bellum, non infero. Et Diis quoque pro meliore stantibus causa, magnam partem Asiæ in di-

tio-

NOTÆ.

Plinius latine etiam usurpavit lib. 4. utri vero Dario, primone an ultimo *Celetes* nomen tribuendum sit, ambigitur. Raderus cum Glareano *Celes* primo casu legunt, nec dubitant de Dario Hystaspis accipiendum, cujus in Epitaphio legitur, ἵππεύς & τοξότης ἀριστός ἐγγυμένω, eques (hoc est celes) optimus fui: itaque hoc illi cognomen factum esse. Paulo subtilior Freinshemii conjectura, sic legendum opinantis: *Rex Alexander Dario Celeti*. Ille &c. Hoc quippe cognomen retundendæ Darii superbiæ causa additum ab Alexandro, vel ut prioris fortunæ vilitatem (fuerat quippe Ochi Regis cursor) vel ut fugam ex Issico prælio exprobraret, quam, ut vidimus, consensu equo arripuerat.

(3) *Cujus nomen*.) Cum enim Codomannus prius appellaretur, in regnum jam eventus Darii nomen sibi sumpsisse traditur. Just. l. 10. *Hellesponti*.) lib. 3. c. 3.

(4) *Colonias*.) Iones Græciæ populi ab Ione Xuthi filio dicti, Achaiam initio incoluerant. Inde pulsi tum cum Heraclidæ in Peloponnesum redierunt, anno post excidium Trojanum octuagesimo, in Atticam fugerant: sed post annos quinquaginta vel, ut aliis visum est, sexaginta, quam eo venerant; cum non sufficeret multitudini regio, in eam Asiæ oram migrarunt quæ ab illis *Ionia* nuncupata est; ubi Smyrnam, Ephesum, Miletum, Prienum, aliasque plurimas urbes condiderunt. Hi una cum Cræso & Lydis a Cyro majore subacti, adversus Darium Hystaspis rebellant: qui-

bus opitulati Athenienses, Regis in se iram concitarunt.

(5) *Trajecit*.) Non ipse quidem per se; id enim semel omnino ab eo factum legimus, cum in Scythas ducens, Bosphorum Thracium ponte junxit, aliquot ante annis quam Iones deficerent, atque a Dario cladem acciperent. Sed iis domitis Mardonium generum in Thraciam & Macedoniam transire jussit, quas ipse Darius a Scythica expeditione fugientis more rediens, per Megabyzum subegerat. Herod. Pausan. Cornel. Nep. Justin.

(6) *Rex Xerxes*.) Vide supra lib. 3. cap. 25. *Immanium*.) Melius forte *immanibus*.

(7) *Philippum*.) Hoc ad invidiam paternæ cædis in Persas transferendam dictum videtur magis quam ad veritatem. Vide Suppl. Freinshemii, l. 1. cap. 10. quanquam apud Arrianum idem exprobrans adjecit, Persas illud ipsum missis quoquo versum literis esse gloriatos.

(8) *Licitamini*.) Sunt qui *vicemini* hoc loco legere maluerint, ea ratione ducti quod *liceri* dicatur qui solus pretium offert, *licitari* autem qui auctione facta emere pro se quisque contendunt. Sed hoc discrimen nullum est; nam & *licitari* sine auctione dicitur, ut author est Valla; & *liceri* cum auctione legitur apud Ciceronem.

(9) *Sicut tu*.) Non ad Philippum medicum id refero, sed ad Alexandrum Lyncesten, de quo Suppl. l. 2. c. 11.

tionem redegi meam: te ipsum acie vici: (a) quem etsi nihil a me impetrare oportebat, quod petieras, utpote qui ne belli quidem in me (10) jura servaveris; tamen, (11) si veneris supplex, & matrem, & conjugem, & liberos sine pretio recepturum te esse promitto. Et (b) vincere, & consulere victis scio. Quod si te nobis committere times, dabimus fidem impune venturum. De cetero, cum mihi scribes, memento non solum regi te, sed etiam tuo, scribere. Ad hanc perferendam Thersippus missus: ipse (12) in Phœnicen deinde descendit, & oppidum (13) Byblon traditum recepit.

10. III. Inde ad (1) Sidona ventum est, urbem vetustate famaue conditorum inclytam. Regnabat in ea Strato (2) Darii opibus (3) adjutus: sed (a) quia deditioem magis popularium, quam sua sponte fecerat, regno visus indignus: Hephæstionique permissum, ut quem eo fastigio (4) e Sidoniis dignissimum arbitraretur, constitueret regem. Erant He-

INTERPRETATIO.

(a) Etsi autem nihil a me obtinere debueras.

(b) Non modo vincere, sed etiam cum victis humaniter agere novi.

NOTÆ.

(10) Belli jura.) Quorum præcipuum est, ne per sicarios aut proditores alter alterius vitæ insidietur.

(11) Si veneris.) Procul aberat ab eo consilio Darius, qui ne regis quidem nomine Alexandrum dignaretur. Quo magis adducor ut credam cum Freinshemio Arrianum lib. 2. de his Darii ad Alexandrum literis agentem, ita scripsisse, & φιλικὴν εἰρήνην ποιῆσαι πρὸς Ἀλέξανδρον, amicitiam cum Alexandro velle jungere; non εἰσελθεῖν ποιεῖσθαι, venire ut jungeret.

(12) In Phœnicen.) Phœnice satis nota regio in ora Syriæ maritima, a Phœnice Agenoris filio nomen habuisse dicitur.

(13) Byblon.) Phœnices oppidum fuit, Berytum inter atque Tripolim ad mare situm. Regem tunc temporis habuit Enylum; sed eo absente (Autophradatum enim & ipse sequebatur) facta deditio est, pactis conditionibus,

(1) Sidona.) Sidon, hodie Saïde, urbs Phœnicum vetustissima, civium suorum ingenio, artificiis, inventis, navigationibus clarissima. Primi omnium Sidonii Astronomiam, Arithmeticam, tingendæ purpuræ, & vitri conflandi artes, nocturnamque navigationem docuisse traduntur. De ejus con-

(a) Quia civium voluntate potius quam sua sponte deditioem fecerat.

ditoribus deque nomine infra dicturi sumus c. 28.

(2) Strato.) Diversus ab alio Stratone, quem supra vidimus Aradi regem aut regis filium: hic in fidem acceptus, & in regno relictus; ille Sidonius regno exutus est.

(3) Adjutus.) Longe præstantior existet sententia si legas cum Freinshemio, Darii opibus addictus: quod neque Gallicum interpretem fefellit.

(4) E Sidoniis.) In reliqua narratione tota non apparet publico Sidoniorum suffragio, sed paucorum Hephæstionis hospitum arbitrio, fuisse designatum ad regnum. Sane quidem Sidoniis plurimum, Hephæstioni amicorum principi non multum gratificatus fuerit Alexander, si illis permissum ut regem sibi legerent, isti nihil aliud concessum, nisi ut electum in regno collocaret. Quid enim in eo præcipui favoris? Adde quod Sidonii nusquam, quod sciam, Sidones appellati præterea leguntur. His sum adductus ut crederem non male suspicatum Gronovium cum hoc loco scribendum putaret, quem eo fastigio e Sidoniis digniss. arbitraretur, loco vulgatæ lectionis, eo fastig. Sidones digniss. arbitrarentur. Ceterum totam hanc rei gestæ seriem Justinus quidem Sidone contigisse, pariter ut Curtius, tradit:

Hephæstioni hospites, clari inter suos juvenes; qui facta ipsis potestate regnandi, negaverunt quemquam patrio more in id fastigium recipi, nisi regia stirpe ortum. Admiratus Hephæstion magnitudinem animi, spernentis, quod alii ^(b) per ignes ferrumque peterent, Vos quidem ^(c) *macli* ^(d) *virtute*, inquit, estote, qui primi intellexistis, quanto majus esset regnum fastidire, quam accipere: ceterum date aliquem regie stirpis, qui meminerit a vobis acceptum habere se regnum. At illi ^(d) cum multos imminere tantæ spei cernerent, singulis amicorum Alexandri ob nimiam regni cupiditatem adulantes, statuunt, neminem esse potiorum, quam ^(e) Abdalominum quendam, ^(e) longa quidem 10 cognatione stirpi regie annexum, sed ob inopiam suburbanum hortum ^(f) exigua colentem stipe. Causa ei paupertatis, sicut plerisque, probitas erat: intentusque operi diurno, strepitum armorum, qui totam Asiam concusserat, non exaudiebat.

IV. Subito deinde, de quibus ante dictum est, cum regie vestis insignibus hortum intrant: quem forte steriles herbas eligens Abdalominus repurgabat. Tunc rege eo salutato, alter ex his, *Habitus*, inquit, *hic*, quem cernis in meis manibus, cum ^(a) isto squalore permu- 15 tandus tibi est: ablue corpus illuvie ^(b) æternisque sordibus squalidum: ^(c) cape regis animum, & in eam fortunam, qua dignus es, istam continentiam profer: & cum in regali solio residebis, vitæ necisque omnium civium dominus, cave obliviscaris hujus status, in quo accipis regnum: immo hercule, ⁽ⁱ⁾ propter quem. Somnio similis res Abdalomi- 20 mi-

INTERPRETATIO.

(b) Per medias flammæ mediaque tela quærent.

(c) Crescite virtute, & felices estote.

(d) Cum viderent multos avida spe regnum ambire.

(e) Per longam avorum seriem oriundum ex regia stirpe.

(f) Tenui mercede excolentem in suburbio hortum.

(a) Pro squalidis hisce pannis induendus tibi est.

(b) Jamdiu contractis sordibus.

(c) Sume dignum rege animum & tuam hanc frugalitatem in regia fortuna retine.

NOTÆ.

dit: Diodorus tamen ad Tyrum, Plutarchus ad Paphum transfert; uterque, ut videtur, non recte. Nam Azelmico Tyrionum regi Alexander ignovit, Arriano teste; de Papho autem Plutarchum redarguunt merito ceteri, vel eo nomine quod nusquam Paphum attigisse Alexander legatur.

(5) *Macli virtute*.) Gratulantis ac fausta precantis ista vox est, cujus passim apud auctores occurrunt exempla. Ex antiquo nomine adjectivo *macli*, quod ex *magis* & *auctus* conflatum putant, unicus superest in utroque numero vocandi casus, *macli* &

macli; quos tamen pro primo & quarto quoque casu usurpatos legimus: quinetiam adverbii significatione Plautus adhibuit, pro *impense*, vehementer.

(6) *Abdalominum*.) Diodoro vocatur *Bal- lonimus*; Plutarcho *Alynomus*, aliis *Abd- lonymus*: omnium optime Curtius cum Justino Abdalominum videtur dixisse, conflato nomine ex *Abdalla*, quod *servum Dei*, & *omin*, quod *fidelem* seu *verum* sonat.

(i) *Propter quem*.) Cujus causa regnum tibi defertur.

mino videbatur. Interdum, satisne sani essent, qui tam proterve sibi illuderent, percontabatur. Sed ut cunctanti squalor ablatus est, & injecta vestis purpura auroque distincta, & fides a jurantibus facta; serio jam rex iisdem comitantibus in regiam pervenit. Fama
 5 (ut solet) strenue tota urbe discurrit: (d) aliorum studium, aliorum indignatio eminebat. Ditissimus quisque humilitatem inopiamque ejus apud amicos Alexandri criminabatur: admitti eum rex protinus jussit, diuque contemplatus, (e) *Corporis*, inquit, *habitus famæ generis non repugnat: sed libet scire, inopiam qua patientia tuleris*. Tum ille,
 10 (f) *Utinam*, inquit, *eodem animo regnum pati possim*. (g) *Hæ manus suffecere desiderio meo: nihil habenti, nihil defuit*. Magnæ indolis specimen ex hoc sermone Abdalomini cepit. Itaque non Stratonis modo regiam suppellectilem attribui ei jussit, sed pleraque etiam ex Persica præda: regionem quoque urbi appositam, ditioni ejus adjecit.
 15 V. Interea (1) Amyntas, quem ad Persas ab Alexandro transfugisse diximus, cum quatuor millibus Græcorum ipsum ex acie persecutis, fuga (2) Tripolim pervenit. Inde in naves militibus impositis, (3) Cyprum transmisit: & cum in illo statu rerum id quemque, quod occupasset, habiturum arbitraretur, velut certo jure possessum; (4) Ægyptum petere decrevit, utrique regi hostis, & semper ex ancipiti mutatione temporum pendens: hortatusque milites ad spem tantæ rei, docet Sabacem prætorem Ægypti cecidisse in acie: Persarum præsidium &
 20 sine

INTERPRETATIO.

(d) *Aliorum favor, aliorum indignatio se prodebat.*

(e) *Forma corporis non repugnat famæ de tua origine vulgatæ.*

(f) *Utinam eadem constantia regiam fortunam ferre valeam.*

(g) *Istæ manus suppeditarunt quidquid optabam: cum nihil haberem, tamen nulla re indigui.*

NOTÆ.

(1) *Amyntas.*) Antiochi F. de quo superius lib. 3. cap. 29. De quatuor Græcorum millibus Amyntam secutis facit cum Curtio Diodorus; Arrianus octo millia numerat, sed alios quoque duces adjungit.

(2) *Tripolim.*) Tripolis urbs Phœnices cum portu, nomen a re ipsa accepit: est enim, inquit Strabo, *condita a tribus urbibus, Tyro, Sidone, & Arado*. Hodieque nomen servat, *Tripoli de Sourie*; qua voce ab ea quæ est in Africa cognominis, distinguenda fuit.

(3) *Cyprum.*) Ea notissima est Mediterranei maris insula Syriæ objecta; cui tum temporis plures præerant reguli, Persarum regibus, deinceps Alexandro subditi. Novem fuisse scribit Plinius. *Cyprum trans-*

misit, pro in Cyprum; quod non raro occurrit.

(4) *Ægyptum.*) Ægyptus notior quam ut hic describi oporteat, suos longa seculorum serie reges habuerat, quibus diu commune *Pharaonis* nomen fuit. Eos Babylonii primum Reges vectigales fecerunt; sed horum collabente imperio jugum excussere, quoad Cambyses victo atque abducto Psammenito Ægyptiorum regum ultimo, Ægyptum Persarum in ditionem redegit, Olymp. 63. anno 4. Ab eo tempore post crebras defectiones, easque aliquando diuturnas, demum Olymp. 107. an. 3. jugum receperat, fugiente in Æthiopiam, sive, ut alii tradunt, in Macedoniam, Nectanebo rege, cum jam septimum ætatis annum Alexander ageret.

sine duce esse, & invalidum: Ægyptios semper prætoribus (5) eorum
 infensos, pro sociis ipsos, non pro hostibus æstimaturos. Omnia ex-
 periri necessitas cogebat: quippe cum primas spes fortuna destituit,
 futura præsentibus videntur esse potiora. Igitur conclamant, *duceret*,
quò videretur. Atque ille (a) utendum animis, dum spe calerent, ra- 5
 tus, ad (6) Pelusii ostium penetrat, simulans a Dario se esse præmis-
 sum. Potitus ergo Pelusii, (7) Memphim copias promovit: ad cujus
 famam Ægyptii (8) vana gens, & novandis, quam gerendis aptior re-
 bus, ex suis quisque vicis urbibusque ad hoc ipsum concurrunt, ad de-
 lenda præsidia Persarum: qui territi, tamen (c) spem obtinendi Ægy- 10
 ptum non amiserunt. Sed eos Amyntas prælio superatos in urbem
 compellit, castrisque positis, victores ad populandos agros eduxit,
 (d) (8) ac velut in medio positis omnibus, hostium cuncta agebantur.
 Itaque Mazaces quanquam infelici prælio suorum animos territos es-
 se cognoverat; tamen palantes, & victoriæ fiducia incautos osten- 15
 tans, perpulit ne dubitarent ex urbe erumpere, & res amissas recu-
 perare. Id consilium non ratione prudentius, quam eventu felicius
 fuit. Ad unum omnes cum ipso duce occisi sunt. Has pœnas Amyn-
 tas utrique regi dedit, nihilo magis ei, ad quem transfugerat, fidus,
 quàm illi, quem deseruerat. 20

VI.

INTERPRETATIO.

(a) *Putans utendum ardore militum quan-
 diu spe animarentur.*

(b) *Ægyptii levis natio, & novis rebus
 suscipiendis quam exequendis aptior.*

(c) *Spem Ægypti conservandæ.*

(d) *Et quasi omnia prædæ exposita fo-
 rent, cuncta hostium bona diripiebantur a
 Græcis.*

NOTÆ.

(5) *Eorum.*) Pro suis. Prætores apud
 Persas dicti *Satrapæ*, ut sæpe toto Curtio
 legimus.

(6) *Pelusii.*) Nilus in duo brachia di-
 visus duobus maxime ostiis in Mediterra-
 neum mare se exonerat, quorum alteri ma-
 gis Orientali vicinum fuit *Pelusium*; alte-
 rum magis Occiduum a *Canopo* urbe nomen
 accepit. Inter utrumque illum fluminis
 alveum & mare, jacet insula quæ a trian-
 guli forma nomen accepit *Delta*; hanc plu-
 res ex utroque brachio ducti alvei interse-
 cant, totamque navigabilem efficiunt.

(7) *Memphim.*) Memphis urbs quondam
 Ægypti primaria, regum indigenarum se-
 des: nunc etiam regionis caput, si vera
 sentirent qui hodiernum *Cairum* esse pu-
 tant: sed hoc alii procul abesse rectius tra-
 dunt. Sita fuit non procul superiore il-
 Q. Curtii.

lius Δ angulo, ubi Nilus in duo cornua
 finditur.

(8) *Ac velut.*) Vix ullus toto Curtio
 desperatior locus, & qui Criticorum inge-
 nia magis exercuerit. Non committam ut
 tot aliorum conjecturis novas addam nihilo
 sane amplius profuturas. Si cui non placet
 ista lectio, quam vulgati præferunt libri,
 duas ex multis, quæ propius a germano au-
 ctoris sensu abire visæ sunt, repræsentō.
*Castrisque positis victores ad populandos a-
 gros, velut cunctis hostium in medio posi-
 tis, vagabantur.* Raderus. Aut: *velut in
 metu positis omnibus, hostium cuncta age-
 bantur*, id est *diripiebantur*. Freinshemius.
 Et certe ea suberat nimiae fiduciæ causa,
 quod Persas semel victos nihil ausuros præ-
 metu crederent.

VI. Darii prætores, qui proelio apud Isson superfuerant, cum omni manu, quæ fugientes secuta erat, assumpta etiam ⁽¹⁾ Cappadocum & Paphlagonum juventute, Lydiam recuperare tentabant. Antigonus prætor Alexandri Lydiæ præerat: qui quanquam plerosque militum ex præsidiis ad regem dimiserat, tamen, barbaris spre-
 5 tis, in aciem suos eduxit. Eadem illic quoque fortuna partium fuit: tribus proeliis alia atque alia regione commissis, Persæ funduntur. Eodem tempore classis Macedonum ex Græcia accita, Aristomenem, qui ad Hellesponti oram recuperandam a Dario erat missus, captis
 10 ejus aut demersis navibus, superat. ⁽²⁾ A Milesiis deinde Pharnabazus præfectus Persicæ classis pecunia exacta, & præsidio in urbem Chium introducto, centum navibus ⁽³⁾ Andrum, & inde Siphnum petiit: is quoque insulas præsidiis occupat, pecunia mulctat. Magnitudo belli, quod ab opulentissimis Europæ Asiæque regibus in spem totius orbis oc-
 15 cupandi gerebatur, Græciæ quoque & ⁽⁴⁾ Cretæ arma commoverat. ⁽⁵⁾ Agis ⁽⁶⁾ Lacedæmoniorum rex octo millibus ⁽⁷⁾ Græcorum, qui ex Cilicia profugi domos repetierant, contractis, bellum ⁽⁸⁾ Antipatro Macedoniæ præfecto ⁽⁹⁾ moliebatur. Cretenses has aut illas partes secuti, nunc Spartanorum, nunc Macedonum præsidiis occupabantur. ⁽⁶⁾ Sed le-

INTERPRETATIO.

(a) Inferre aggrediebatur.

(b) Sed levis momenti fuisse hæc certamina, cum fortuna quasi intenta esset in

unum illud bellum, ex quo reliquorum exitus pendebat.

NOTÆ.

(1) *Cappadocum*.) Non totam, ut supra monuimus, Cappadociam Alexander subegerat; subacta forte jam tum rebellaverat: *Paphlagoniam* vero jam defecisse oportuit, quæ Persas milites juvaret; nisi forte illa juventus aut sponte secuta est, aut jam in præsidiis erat intactarum bello Provinciarum Cappadociæ, Armeniæ &c. (*Lydiam*.) l. 3. c. 9.

(2) *A Milesiis*.) Miletus una ex duodecim Jonum urbibus, Cariæ caput, lanarum pretio & incolarum mollitie celebris, ad Mæandrum amnem sita, paulo supra ejus ostia; hodie nomen *Milazzo* retinet, ex veteri deductum.

(3) *Andron*.) Andros, H. *Andro*, & Siphani, H. *Siphanus*, duæ ex insulis Cycladibus in Ægæo mari.

(4) *Cretæ*.) Creta, quam hodie ab urbe primaria *Candiam* dicimus, nobilissima in Ægæi maris aditu insula Peloponneso ob-
 jacet. *Hecatompolis* dicta a centum urbibus, quarum præcipuæ Gnosus, Gortyna,

Cydonia, Lycos, Lyncastus, Phæstos, Dictynna. Suis legibus id temporis vivebant Cretenses, quas a Minoe accepisse feruntur. Earum plurimas Lycurgus Lacedæmonum transtulit. De Creta videsis Strabonem lib. 10.

(5) *Agis*.) Tres reperiuntur hoc nomine Reges Spartanorum. Primus Eurysthenis filius, ejus qui una cum fratre Procle Heraclidarum regno in Laconica, initium dedit: alter quem Lycurgi leges jamdiu obsoletas reducere conantem cives sui in carcere necarunt, ut scribit in ejus vita Plutarchus; tertius hic, de quo agimus, inter utrumque medius.

(6) *Lacedæmoniorum*.) Lacedæmonii qui & *Lacones* & *Spartani*, Græciæ populi, in extrema Peloponneso; de his l. 6. c. 1.

(7) *Græcorum*.) Dario mercede militantium, qui ex pugna ad Issum in Cilicia elapsi, Græciam mari repetierunt.

(8) *Antipatro*.) De quo inferius l. 6. c. 1. 2. *Spartanorum*.) Lacedæmoniorum. l. 6. c. 1.

leviora inter illos fuere discrimina, unum certamen, ex quo cætera pendebant, intuentem fortuna.

VII. Jam ⁽¹⁾ tota Syria, jam Phoenice quoque, excepta ⁽²⁾ Tyro, Macedonum erant: habebatque rex castra in continenti, a quo urbem angustum fretum dirimit. Tyrus & claritate & magnitudine ante omnes urbes Syriæ Phœnicesque memorabilis, facilius societatem Alexandri acceptura videbatur, quam imperium. Coronam igitur auream legati donum afferebant, commeatusque large & hospitaliter ex oppido adduxerant. Ille dona, ut ab amicis, accipi jussit, benigneque legatos allocutus, ⁽³⁾ Herculi (quem præcipue Tyrii colerent) sacrificare velle se dixit: ⁽⁴⁾ Macedonum reges credere, ab illo Deo ipsos genus ducere: se vero ut id faceret, etiam oraculo monitum. Legati respondent, esse templum Herculis extra urbem, in ea sede, quam ⁽⁵⁾ Palatyrone ipsi vocant: ibi regem Deo sacrum rite facturum. Non ^(a) tenuit iram Alexander, cujus alioquin potens non erat. Itaque vos quidem, inquit, fiducia loci, quod insulam incolitis, pedestrem hunc exercitum spernitis: sed brevi ostendam, in continenti vos esse. Proinde sciatis licet, aut intraturum me urbem, aut oppugnaturum. Cum hoc responso dimissos, monere amici cœperunt, ut regem, quem Syria, quem Phœnice recepisset, ipsi quoque intrare paterentur. At illi loco satis fisi, obsidionem ferre decreverunt.

VIII. Namque urbem a continenti quatuor stadiorum fretum dividit, ⁽¹⁾ Africo maxime objectum, crebros ex alto fluctus in litus evolvens: nec ^(a) accipiendi operi, quo Macedones continenti insulam jungere parabant, quicquam magis, quam ille ventus, obstabat:

INTERPRETATIO.

(a) Non potuit iram comprimere, cui aliis quæ valde obnoxius erat.

(a) Nulla res magis obstabat moli in mare jaciendæ.

NOTÆ.

(1) Tota.) Proprie dictam Syriam intelligit quatenus a Phœnice & Palæstina distinguitur; nam Palæstinam quidem nondum attigerat, in Phœnice Tyrus nondum parebat.

(2) Tyro.) Tyriæ urbis originem, antiquitatem, divitias, fortunam &c. pluribus infra prosequitur cap. 19.

(3) Herculi.) Senos Hercules numerat Tullius l. 3. de natura Deor. 16. quorum ultimum ponit ex Jove & Alcmena genitum, sed ex ultimo Jove; quem vero Tyrii coluerunt, hunc ex alio Jove & Asteria natum fuisse. Sunt qui triginta Hercules numerent, quorum omnium res gestas Argivo Alcmenæ filio sui Græci accommodarunt.

(4) Macedonum.) Vel fallebat Alexander, vel fallebatur. Si enim Macedonum Reges erant ab Hercule Argivo oriundi, ut prædicabant; certe nihil ad Tyrium pertinere, qui teste etiam Arriano, multis ante sæculis vixit quam Cadmus Thebas in Bœotia condidisset. Atqui multo post Thebas conditas natum ex Alcmena Herculem inter omnes constat.

(5) Palatyrone.) Παλαίτυρος, antiqua Tyrus, in continenti fuit, triginta stadiis a nova distans.

(1) Africo.) Qui apud Græcos Ἀΐψ, idem Latinis *Africus* appellatur, quod ab Occasu hiberno Italiam ex Africa spiret. Nostræ nautæ in Oceano *Sud-ouest* vocitant.

bat : quippe vix leni & tranquillo mari moles agi possunt : Africus vero ^(b) prima quæque congesta pulsu illisa mari subruit : nec ulla tam firma moles est, ^(c) quam non exedant undæ per nexus operum manantes, & ubi acrior flatus existit, summi operis fastigio super-
 5 fusæ. Præter hanc difficultatem haud minor alia erat : muros turres-
 que urbis præaltum mare ambiebat. Non tormenta, nisi e navibus
 procul excussa, emitti; non scalæ moenibus applicari poterant : ^(d) præ-
 ceptis in salum murus, pedestre interceperat iter : naves nec habebat
 rex, ^(e) & si admovisset, pendentes & instabiles missilibus arceri pote-
 10 rant. Inter quæ haud parva dictu res Tyrriorum fiduciam accendit.
 Carthaginiensium legati ad celebrandum anniversarium sacrum more
 patrio tunc venerant : quippe ^(f) Carthaginem Tyrii condiderunt,
 semper ^(f) parentum loco culti. Hortari ergo ⁽³⁾ Pœni cœperunt, ut
 obsidionem forti animo paterentur; brevi Carthagine auxilia ventu-
 15 ra : namque ea tempestate magna ex parte Punicis classibus maria obsi-
 debantur.

IX. Igitur bello decreto, per muros turresque tormenta dispo-
 nunt, arma junioribus dividunt, opificesque, quorum copia urbs abunda-
 bat, in officinas distribuunt; omnia belli apparatu strepunt : ferreæ
 20 quoque manus ⁽¹⁾ harpagonas vocant) quas operibus hostium injice-
 rent,

INTERPRETATIO.

(b) Quæcumque primum injecta sunt, impulsu fluctuum concussa in mare dis-
 jicit.

(c) Quam non alluvione deterat aqua in-
 ter juncturas operum se insinuans; imo,
 quando ventus validior est, supra ipsas
 molis cacumen assurgens.

(d) Muri in mare usque procurrentes pe-
 ditibus intercluserant iter.

(e) Quamvis naves appulisset ad muros,
 poterant telis repelli, utpote instabiles &
 suspensæ fluctibus.

(f) Et quasi parentes honorati sunt ab
 illis.

NOTÆ.

(1) Carthaginem.) Ita quidem auctores
 omnes qui de Carthagine ac Didone scri-
 pserunt. Sed de tempore mira est in histo-
 ria varietas opinionum, quæ ex eo videtur
 orta, inquit Petavius, quod urbs ista pau-
 latim, ac per partes exstructa & amplifica-
 ta fuerit. Illud vulgo probabilius, Dido-
 nem anno Pygmalionis septimo in Africam
 migrasse, ibique arcem nomine *Borsam* con-
 didisse, ex qua Græci *Byrsam* fecere, ac-
 commodata etiam fabula. Postea *Carthada*
 hoc est, auctore Solino, *Urbs nova* dici cœ-
 pta est : inde *Carthago* : septimus Pygma-
 lionis annus Petavio numeratur ab excidio
 Trojano 296. ab initiis Templi Salomoni-
 ci, 122. cum octo mensibus; ante primam
 Olymp. 114. ante Romam, 137. ante Chri-

stum, 896. Condita fuit in ea Africæ par-
 te, quæ hodie regnum Tuncetanum est, non
 procul *Goleta* oppido. *Sacrum.*) Vel Astar-
 thes Tyrriorum Deæ, vel certe Herculis.

(3) Pœni.) Ex Phœnicibus dicti sunt
Pœni detracta aspiratione; ut ex πορφύρα
purpura : tum ex *Pœnis* ductum nomen *Pu-
 nicus*, a, um, usitata Latinis mutatione æ
 in u, quemadmodum ex *pœna* *punio* : ex
mœnia *munio*.

(1) Harpagonas.) Harpagones vocatos ait
 Livius lib. 39. *asseret ferreo unco præfixos*,
*qui navibus corripiendis injiciebantur, ca-
 tenis suspensi*, cæterum *ferreas manus* ab
 Harpagonibus diversas fuisse, diversosque
 habuisse inventores docet Plinius l. 7.

rent, ⁽²⁾ corvique, & alia tuendis urbibus excogitata, præparabantur. Sed cum fornacibus ferrum, ^(a) quod excudi oportebat, impositum esset, admotisque follibus ignem flatu accenderent, sanguinis rivi sub ipsis flammis extitisse dicuntur: ^(b) idque omen ⁽³⁾ in Macedonum metum verterunt Tyrii. Apud Macedonas quoque, cum forte panem quidam militum frangerent, manantis sanguinis guttas notaverunt: territoque rege, Aristander peritissimus vatum respondit, si extrinsecus cruor fluxisset, Macedonibus id triste futurum: contra, cum ab interiore parte manaverit, urbi, quam obsidere destinassent, exitium portendere. Alexander cum & classem procul haberet, & longam obsidionem magno sibi ad cetera impedimento videret fore; caduceatores, qui ad pacem eos compellerent, misit: quos Tyrii contra jus gentium occisos præcipitaverunt in altum. Atque ille suorum tam indigna nece commotus, urbem obsidere statuit. Sed ante jacienda moles erat, quæ urbem continenti committeret. Ingens ergo animos militum desperatio incessit, cernentium profundum mare, quod vix divina ope posset impleri: *quæ saxa tam vasta, quas tam proceras arbores ⁽⁴⁾ posse reperiri? exhaustas esse regiones, ut illud spatium ^(c) aggeraretur: exæstulare semper fretum, ^(d) quodque arctius volutetur inter insulam & continentem, hoc acrius furere.* At ille haud quaquam rudis tractandi militares animos, *speciem sibi Herculis in somno oblatam esse pronunciat, dexteram porrigentis: illo duce, illo aperiente, in urbem intrare se visum.* Inter hæc caduceatores interfectos, gentium jura violata referebat. Unam esse urbem, quæ cursum victoris morari ausa esset. Ducibus deinde negotium datur, ut suos ^(e) quisque castiget: satisque omnibus stimulis, opus ^(f) orsus est. Magna vis saxorum ad manum erat, ^(g) Tyro ve-

INTERPRETATIO.

(a) Ex quo arma fabricari opus erat.

(b) Id prodigium in Macedonum perniciem interpretati sunt.

(c) Aggere impleteretur.

(d) Et quo angustiore spatio volvitur.

(e) Milites suos singuli verbis reprehendant.

(f) Antiquæ Tyri ruinis suppeditantibus.

NOTÆ.

(2) *Corvique.*) Et hoc aliud quoddam fuit non absimile instrumentum, quod implicandis navigiis, lacerandis, attrahendisque repente hostium militibus, machinarum ope excutiebatur, celeriterque retrahebatur. Longe diversum ab isto fuit genus illud corvorum quod a C. Duillio adversus Pœnos excogitatum Polybius describit lib. I. ab utrisque vero non minus differt, quem Vitruvius demolitorem corvum, alii gruem appellant.

(3) *In Macedonum.*) Sic nempe inter-

pretati, quasi Macedonibus plurimum sanguinis profundendum esset in ea obsidione.

(4) *Posse reperiri.*) Hoc atque similibus locis quæ sæpe occurrunt, ubi per infinita verba fit interrogatio, subaudiendum putarent, vel quid simile; quomodo etiam Gallice dicimus *où trouver* &c.

(5) *Orsus est.*) Non jussu solum, sed exemplo præiens militibus cophinum terra plenum primus gestavit. Polyænus lib. 4. *Tyro-vetere.*) Palatyro, de qua c. 7.

vetere præbente, materies ⁽⁶⁾ ex Libano monte ratibus & turribus faciendis vehebatur.

X. Jamque a fundo maris in ^(a) altitudinem ⁽¹⁾ montis opus excreverat, nondum tamen aquæ fastigium æquabat: & quo longius moles agebatur a litore, hoc magis quicquid ingerebatur, præaltum absorbebat mare: cum Tyrii parvis navigiis admotis, per ludibrium exprobrabant, illos armis indyptos, dorso, sicut jumenta, onera gestare: interrogabant etiam, *num major* ⁽²⁾ *Neptuno esset Alexander?* Hæc ipsa insectatio alacritatem militum accendit. Jamque paululum
10 moles ⁽³⁾ aquam eminebat, & simul aggeris latitudo crescebat, ⁽⁴⁾ urbi-
bique admovebatur; cum Tyrii magnitudine molis, ^(b) cujus incrementum eos ante fefellerat, conspectâ, levibus navigiis ^(c) nondum
commissum opus circuire cœperunt: missilibus eos quoque qui pro
opere stabant, incessere. Multis ergo impune vulneratis, ^(d) cum &
15 remove, & appellere scaphas in expedito esset, ad ^(e) curam semeti-
psos tuendi ab opere converterant. Igitur ex jumentis coria velaque
jussit obtendi, ut extra teli ⁽⁵⁾ ictum essent: duasque turres ^(f) ex capite
molis erexit, e quibus in subeuntes scaphas tela ingeri possent. Con-
tra

INTERPRETATIO.

(a) *Instar montis moles assurgebat.*

(b) *Cujus incrementa non adverterant.*

(c) *Nondum satis coherentem aggerem circumire cœperunt, ac telis appetere milites in moles positos.*

(d) *Cum facile esset Tyriis & applicare navigia ad molem, & ea reducere.*

(e) *Illos cœgerant omisso labore ad curam tuendi sese converti.*

(f) *In fronte aggeris extruxit.*

NOTÆ.

(6) *Ex Libano.* Errat Curtius, nisi pro Libano Antilibanum intelligat, qui supra Sidonem incipiens, ad Ituræam usque protenditur; cum Libanus prope Tripolim sese attollat, & in Orientem productus, tota Cœlesyriæ latitudine distet ab Antilibano.

(1) *Montis.* Id forte addit Curtius ut ostendat, quod & supra dixerat, & hic etiam repetit, *præaltum mare* extitisse. Sed utrum citra hyperbolen, ipse viderit. Certe Arrianus non nisi tres orgyias, qua profundissimum est, tribuit; ὀρυσία autem Herodotus sex pedibus, sive quod idem est, quatuor cubitis metitur; Plinius decem pedum. Sed ita ad summum altitudo fuerit triginta pedum; sed quid hoc ad montis altitudinem?

(2) *Neptuno.* An potentior esset Neptuno, quem opposita mole coercere se posse confideret.

(3) *Aquam.* Rara locutio, atque haud scio an corrupte sic legatur detracta præpositione, alii legunt *aquæ*, non minus vitiose: alii *aqua*, quod facilius probaverim.

(4) *Urbique.* Suspiciatur Gronovius scriptum a Curtio *urbsque admovebatur*, quomodo Plinius dixit, *Maria sulcamus terrasque admovemus*; quod ea quibus appropinquamus, admoveri nobis quoque dicantur. Ingeniosa conjectura, nec ab elegantia Curtiana abhorrens; cæterum hoc quidem loco non necessaria.

(5) *Ictum.* Sunt qui *jaçtum* scribant, quod etsi non multum discrepare videtur, discrepat tamen plurimum. *Extra teli jaçtum*, esse dicuntur, ad quos propter distantiam pertingere jaçta tela nequeunt; *extra ictum*, qui quamvis intra jaçtum positi sint, ab ictu tamen defenduntur, seu muro, sive objectis velis, coriis &c. ut hic factum est.

tra Tyrii navigia procul a conspectu hostium litori appellant, expostisque militibus, eos, qui saxa gestabant, obtruncant. In Libano quoque ⁽⁶⁾ Arabum agrestes, incompósitos Macedonas aggressi, triginta fere interficiunt, paucioribus captis. Ea res Alexandrum dividere copias coëgit. Et ^(g) ne segniter assidere uni urbi videretur, operi Perdiccam Craterumque præfecit; ipse cum expedita manu Arabiam petiit.

XI. ⁽¹⁾ Inter hæc Tyrii navem ⁽²⁾ magnitudine eximia, saxis arenaque a puppi oneratam, ita ut multum priora emereret, bitumine ac sulphure illitam, remis concitaverunt: & ^(a) cum magnam vim venti vela quoque concepissent, celeriter ad molem successit. Tunc, prora ejus accensa, remiges desiliere in scaphas, quæ ad hoc ipsum præparatæ sequebantur. Navis autem, igne concepto, latius fundere incendium cœpit; quod, priusquam posset occurri, turres & cetera opera in capite molis posita comprehendit. At qui desilierant in parva navigia, faces, & quicquid alendo igni aptum erat, in eadem opera ingerunt. Jamque non modo Macedonum turres, sed etiam summa tabulata conceperant ignem: cum ii, qui in turribus erant, partim ^(b) haurirentur incendio, partim armis omissis, in mare semetipsi immitterent, At Tyrii, qui capere eos, quam interficere malent, natantium manus stipitibus saxisque lacerabant, donec debilitati impune navigiis excipi possent: nec incendio solum opera consumpta, sed forte eodem die vehementior ventus motum ^(c) ex profundo mare illisit in molem, crebrisque fluctibus compages operis verberatæ ⁽³⁾ se laxavere, saxaque interfluens unda medium opus rupit. Prorutis igitur lapidum cumulis, quibus injecta terra sustine-

INTERPRETATIO.

^(g) Ne otiose ad unius urbis obsidionem morari videretur.

essent, velociter ad aggerem appulit.

^(b) Flammis absorberentur.

^(a) Cum vela etiam valido vento inflata

^(c) Mare a fundo usque commotum impulsis in aggerem.

NOTÆ.

⁽⁶⁾ Arabum.) Etsi Antilibani pars illa, quæ Sidonem & Tyrum spectat, satis longo intervallo a vera distat Arabia, tamen Arabum latronum receptacula habuit, in quos ducens Alexander, propterea dicitur Arabiam petiisse.

⁽¹⁾ Inter hæc.) Arrianus tamen prius incensa opera eversamque molem significat, quam Alexander in Arabes excurreret; eo-que profectum interea dum novæ machinæ conficiuntur, & naves instruuntur, unde-

cim dies in ea expeditione posuisse.

⁽²⁾ Navem.) Hujus incendiariæ navis apparatus, sparsique ejus opæ incendii modum accuratius describit Arrianus l. 2. qui ἱππαγωγὸν, hoc est, navim vehendis equis destinatam fuisse affirmat. Græcis quoque ἱππηγὸς, Plinio Hippagus appellatur.

⁽³⁾ Se laxavere.) Frustra est Modius, qui sublato se, voluit absolute legendum laxavere. Ut enim posterioris usus exempla non desunt, ita prioris frequentiora sunt, tum alibi, tum apud Cartium.

batur, præceps in profundum ruit, tantæque molis vix ulla vestigia invenit Arabia rediens Alexander.

XII. Hic (quod in adversis rebus solet fieri) alius in alium culpam referebat, quum omnes verius de sævitia maris queri possent. 5 Rex ^(a) novi operis molem orsus, in adversum ventum ⁽¹⁾ non latere, sed recta fronte direxit, quod cetera opera velut sub ipso latentia tuebatur. Latitudinem quoque aggeri adjecit, ut turres in medio erectæ procul teli ⁽²⁾ jactu abessent. Totas autem arbores cum ingentibus ramis in altum jaciebant: deinde saxis onerabant, rursus cumulo eorum 10 alias arbores injiciebant. Tum humus aggerebatur; super quæ alia strue saxorum arborumque cumulata, ^(b) velut quodam nexu continens opus junxerant. Nec Tyrii, quicquid ad impediendam molem excogitari poterat, segniter exsequebantur. ^(c) Præcipuum auxilium erat, qui procul hostium conspectu subibant aquam, occultoque lapsu ad 15 molem usque penetrabant, falcibus palmites arborum eminentium ad se trahentes: quæ ubi secutæ erant, pleraque secum ^(d) in profundum dabant: tum levatos onere stipites truncosque arborum ^(e) haud ægre moliebantur. Deinde totum opus, quod stipitibus fuerat innixum, fundamento lapso sequebatur. Ægro animi Alexandro, & utrum 20 perseveraret, an abiret, satis incerto, ⁽³⁾ classis Cypro advenit: ⁽⁴⁾ eodemque tempore Cleander cum Græcis militibus in Asiam nuper adventus. ⁽⁵⁾ Centum & octoginta navium classem in duo dividit cornua; lævum Pythagoras rex Cypriorum cum Cratere tuebatur: Alexandrum in dextro quinquere mis regia vehebat. Nec Tyrii, quanquam classem ha-

be-

I N T E R P R E T A T I O .

(a) *Novæ formæ aggerem extruere aggressus, ejus frontem, non latus, adverso Africo opposuit.*

(b) *Totam molem quasi aliquo vinculo colligatam coagmentaverant.*

(c) *Præcipue proderunt qui procul &c. & occulta natatione ad aggerem subibant.*

(d) *In altum mare trahabant.*

(e) *Non difficile disjiciebant.*

N O T Æ .

(1) *Non latere.*) Prior moles quod a litore urbem versus recta duceretur, latus habebat Africo objectum: nova oblique procurrens eidem vento frontem opposuit.

(2) *Jactu.*) Ita legendum, non ut quidam habent, *istū*, eo enim pertinet aggeri addita latitudo, ut ad turres in medio erectas missilia pervenire non possent.

(3) *Classis.*) Hujus tamen adventus ab Arriano prius refertur expeditione Alexandri in Arabiam.

(4) *Eodem temp.*) Jam reverso ex Ara-

bia novum hoc supplementum a Cleandro adductum indicat Arrianus, apud quem corrupte *Alexander* pro *Cleandro* legitur. Is ipse est Cleander, quem initio libri tertii ad conducendum ex Peloponneso militem fuisse missum vidimus.

(5) *Centum & octoginta.*) Apud Arrianum major initur numerus. Ait quippe fuisse naves Cyprias centum viginti, Phœnicum octoginta, Rodiorum decem, totidem Lydiorum, ex Solis & Mallo tres, ex Macedonia unam quinquaginta remorum.

bebant, ausi navale inire certamen, triremes omnes ante ipsa moenia opposuerunt: (6) tribus rex invehctus, ipsas demersit.

XIII. Postera die classe ad moenia admotâ, undique tormentis, & maxime arietum pulsu muros quatit: quos Tyrii, raptim (a) obstru-
ctis saxis, refecerunt: interiorum quoque murum, (b) ut si prior fefel-
lisset, illo se tuerentur, undique orsi. Sed undique vis mali urgebat:
moles (c) intra teli jactum erat: classis moenia circuibat: terrestri simul
navalique clade obruebantur: quippe (1) binas quadriremes Macedo-
nes inter se ita junxerant, ut proræ cohærerent, (d) puppes intervallo,
quantum capere poterant, distarent. Hoc puppium intervallum, an-
tennis asscribusque validis deligatis, superque eos pontibus stratis, qui
militem sustinerent, impleverant: sic instructas quadriremes ad ur-
bem agebant: inde missilia in propugnantes (e) ingerebantur tuto, quia
(2) proris miles tegebatur. Media nox erat, cum classem (sicuti dictum
est) paratam circuire urbem jubet: jamque naves urbi undique ad-
movebantur, & Tyrii desperatione torpebant, cum subito spissæ nu-
bes (f) intendere se cœlo, & quicquid lucis internitebat, effusa caligine
extinctum est. (g) (3) Tum inhorrescens mare paulatim levare, deinde
acriori vento concitatum fluctus ciere, & inter se navigia collidere.
Jamque scindi cœperant vincula, quibus connexæ quadriremes erant,
ruereque tabulata, & cum ingenti fragore in profundum secum mili-
tes trahere. Neque enim conserta navigia ullâ ope in turbido regi pote-
rant. Miles ministeria nautarum, remiges militis officia turbabant;
& quod in hujusmodi casu accidit, periti ignaris parebant: quippe

(4) gu-

INTERPRETATIO.

- (a) Festinanter compositis lapidibus.
(b) Si exterior defectus esset.
(c) Minus teli jactu a muris aberat.
(d) Puppes eo spatio ab invicem remotæ
essent, quod inter eas esse poterat.

- (e) Tela conjiciebantur tuto in Tyrios.
(f) Densa nubila obduxere cœlum.
(g) Mare cum fremitu paulatim intume-
scere, &c.

NOTÆ.

(6) *Tribus.*) Omnes quidem naves ante
moenia vel potius in ipso portûs aditu col-
locatæ sunt a Tyriis: non omnes tamen,
sed solæ tres, quæ in extremis faucibus hæ-
serant, ab Alexandro sunt demersæ, ut
scribit Arrianus. Certe infra ab ipso Cur-
tio memoratur navale Tyrionum certamen,
quare quod hic vulgo legebatur, *quibus*,
ita ut ad omnes naves referendum videret-
ur, optime mutavit Freinshemius, pro
quibus reponens *tribus*.

(1) *Binas.*) Non duas solum, sed plu-
res.

res junctis frontibus binas ita junxerunt,
ut ambarum quidem proræ cohærerent, pup-
pes vero tanto distarent intervallo quantum
satis erat, ut alligati hinc inde ad utram-
que puppim asseres atque antennæ, imposi-
ta pontium ac militum onera ferre possent.

(2) *Proris.*) Proræ quippe vel suapte for-
ma, vel militum pondere in puppes incum-
bentium, ita erant erectæ, ut Macedoni-
bus muralis instar lorice forent.

(3) *Tum inhorrescens.*) Elegans impri-
mis atque graphica tempestatis descriptio,
tantum non Poëticis coloribus illuminata.

(4) gubernatores alias imperare soliti, tum metu mortis, jussa exsequiebantur. Tandem remis pertinacius everberatum mare, veluti eripientibus navigia (5) classicis cessit, appulsaque sunt litori lacerata pleraque.

XIV. Iisdem diebus forte Carthaginiensium legati triginta superveniunt, magis obsessis solatium, quam auxilium: quippe (1) domestico bello Pœnos impediri, nec de imperio, sed pro salute dimicare nunciabant. (2) Syracusani tunc Africam urebant, & haud procul Carthaginiis muris locaverant castra. Non tamen defecere animis Tyrii, quanquam ab ingenti spe destituti erant: sed conjuges liberosque devehendos Carthaginem tradiderunt, fortius, quicquid accideret, laturi, si charissimam sui partem extra communis periculi sortem habuissent. Cumque unus e civibus in concione indicasset, oblatam esse per somnum sibi speciem Apollinis, quem eximia religione colerent, urbem deserentis; molemque a Macedonibus jactam in salo, in sylvestrem saltum esse mutatam: (3) quanquam author levis erat, tamen ad deteriora credenda proni metu, aurea catena devinxere simulacrum, (4) aræque Herculis, cujus numini urbem dicaverant, inseruere vinculum, (6) quasi illo Deo Apollinem retenturi. (4) Syracusis id simu-

INTERPRETATIO.

(a) Et si erat parum fide dignus qui id affirmabat.

(b) Quasi vellent hujus Dei ope Apollinem detinere.

NOTÆ.

(4) *Gubernatores.*) *Gubernandi* verbum proprie ad navium rectores pertinet, factum videlicet a *κυβερνάω* *navem rego*. Hic vero gubernatores, non ut alias, imperabant classariis, sed militibus temere imperantibus parere, intentata morte, cogebantur.

(5) *Classicis.*) Proprie *Classicos* appellat, non milites classarios, hoc est qui navibus impositi ad pugnam erant; sed nautas ipsos nautarumque adjutores remiges, quos illi socios vocitabant, *les gens de Chiourme*. Classicorum porro nomen hominibus in re navali datum non facile alibi reperias.

(1) *Domestico.*) Domesticum bellum vocat, non quod inter cives, sed quod in ipsorum Carthaginiensium finibus gereretur, *Pœnos.*) Carthaginienses supra cap. 8.

(2) *Syracusani.*) Hallucinari videtur, ut alias sæpe Curtius. Nasquam enim legas Syracusanos in Africa bellum gessisse, nisi cum Agathocle duce eo appulsi, Carthagini summum terrorem intulere, sed id post annos demum 22. contigit, Olymp. 117.

an. 3. cum Tyri obsidio in annum cadat Olymp. 112. primum. Fuerunt autem *Syracuse* urbs, Siciliae tunc temporis caput, in Orientali ejus litore non procul monte; hodie *Saragosa*.

(3) *Aræque.*) Mirum forte cuiquam videatur cur aræ, non manui Herculis inseruerint vinculum. Docta, si modo vera est, Freinsheimii ratio; simulacrum Herculis nullum Tyri fuisse. Nam nec Herodotus, inquit, in Templo Tyrio ullius statuæ mentionem facit; & in Gaditano, cujus idem numen, eadem erat religio, nullam fuisse docet Silius Italicus lib. 3.

Sed nulla effigies simulacrave nota Deorum.

(4) *Syracusis.*) Et hic necesse est falli Curtium, cum Syracusas oppugnarint quidem Carthaginienses, at expugnarint nunquam; forte quod ex suburbano aliquo Syracusanorum Templo sublatum sit, id Syracusis advectum dixerit: sed verisimilius quod habet Diodorus, Gelois id simulacrum esse ereptum.

lacrum devexerant Poeni, & in ^(s) majore locaverant patria: multis-
que aliis spoliis urbium a semet captarum non Carthaginem magis,
quàm Tyrum ornaverant.

XV. Sacrum quoque, quod quidem Diis minime cordi esse credide-
rim, multis seculis intermissum ^(a) repetendi authores quidam erant, 5
ut ingenuus puer ^(r) Saturno immolaretur: quod sacrilegium verius,
quàm sacrum, Carthaginienses a conditoribus traditum, usque ⁽²⁾ ad
excidium urbis suæ fecisse dicuntur: ac, nisi seniores obstitissent,
quorum consilio cuncta agebantur, humanitatem dira superstitio vi-
cisset. Ceterum efficacior omni arte imminens necessitas, ^(b) non usi- 10
rata modo præsidia, sed quædam etiam nova admovit. Namque ad
^(c) implicanda navigia, quæ muros subibant, validis asseribus corvos &
ferreas manus cum uncis ac falcibus illigaverant, ^(d) ut cum tormento
asseress promovissent, subito laxatis funibus injicerent. Unci quo-
que & falces ex iisdem asseribus dependentes, aut propugnatores, 15
aut ipsa navigia lacerabant. Clypeos vero æneos multo igne torre-
bant, quos repletos fervidâ arenâ, coenoque decocto, e muris subi-
to devolvebant: ^(e) nec ulla pestis magis timebatur: quippe ubi lori-
cam corpusque fervens arena penetraverat, nec ulla vi excuti pote-
rat, & quicquid attigerat, perurebat: jacentesque arma, lacera- 20
tis omnibus, queis protegi poterant, vulneribus inulti patebant. Corvi
vero & ferreæ manus tormentis emissæ, plerosque rapiebant.

XVI. Hic rex fatigatus, statuerat, soluta obsidione, Ægyptum pe-
tere: quippe quum Asiam ingenti celeritate percurrisset, circa mu-
ros unius urbis hærebat, tot maximarum rerum opportunitate di- 25
mis-

INTERPRETATIO.

(a) Quidam suadebant renovare sacrifi-
cium quod, &c.

(b) Non modo consueta propugnationis
adjumenta, sed etiam non usitata aliqua
usurpare docuit.

(c) Ad corripiendas naves quæ muris ap-
propinquabant.

(d) Ut asseres balistâ excussos in naves
immitterent explicatis repente funibus.

(e) Nec ullum vulnevis genus gravius
metuebatur.

NOTÆ.

(s) *Majore patria.*) Tyro, quam velut
urbis suæ parentem agnoscebant, μητρό-
πολιν.

(r) *Saturno.*) Hoc illud est impium sa-
crificii genus, quod non Carthaginienses
modo a Tyriis acceptum coluere, sed ipsi
quoque Israelitæ per summum nefas usur-
parunt, hoc etiam ad crudelitatem addito,
ut suos liberos ulnis candentibus Idoli Mo-
loch (Saturnum fuisse quidam putant) im-

positos, immani cruciatu torrerent, obstre-
pentibus interea tympanis, ne miserorum
infantium vagitu barbari parentes moveren-
tur.

(2) *Ad excidium.*) Nec ad excidium
solum; nam restitutâ Carthagine eadem im-
pietas repetita; quam Tiberius Imper. lege
coercuit. Ceterum humanis hostiis facere
plurimarum, imo omnium prope gentium
commune sacrilegium fuit, etsi non perin-
de omnibus frequentatum.

missa. Ceterum ^(a) tam discedere irritum, quàm morari pudebat: famam quoque, qua plura quàm armis everterat, ^(b) ratus levio-
 re, si Tyrum, quasi testem se posse vinci, reliquisset. Igitur ne quid
 5 inexpertum omitteret, plures naves admoveri jubet, delectosque mili-
 tum imponi. Et forte ⁽¹⁾ bellua inusitatae magnitudinis super ipsos flu-
 ctus dorso eminens ad molem, quam Macedones jecerant, ingens
 corpus applicuit, diverberatisque fluctibus allevans semet, utrinque
 10 conspecta est. Deinde a capite molis rursus alto se immersit, ac mo-
 do super undas eminens magna sui parte, modo superfusis fluctibus con-
 dita, haud procul munimentis urbis emersit. Utrisque latus fuit bel-
 lue aspectus. Macedones, ^(c) iter jaciendo operi monstrasse eam augu-
 rabantur: Tyrii, ^(d) Neptunum occupati maris vindicem, ⁽²⁾ abripuis-
 se belluam, ac molem brevi profecto ruituram: laticque omine eo
 ad epulas dilapsi, oneravere se vino: quo graves, orto sole navi-
 15 gia conscendunt redimita ⁽³⁾ coronis floribusque: adeo victoriae ^(e) non o-
 men modo, sed etiam gratulationem præceperant.

XVII. Forte rex classem ⁽¹⁾ in diversam partem agi jusserat, tri-
 ginta ⁽²⁾ minoribus navigiis relictis in littore: e quibus Tyrii duobus
 captis, cetera ingenti terruerant metu, donec suorum clamore au-
 20 dito Alexander classem littori, a ^(a) quo fremitus acciderat, admo-
 vit. Prima e Macedonum navibus quinquere mis velocitate inter cete-
 ras eminens occurrit: quam ut conspexere Tyrii, duæ e diverso in late-
 ra ejus invehæ sunt, in quarum alteram quinquere mis eadem conci-
 tata & ^(b) ipsa ⁽³⁾ rostro icta est, & illam invicem tenuit. Jamque ea
^(c) quæ

INTERPRETATIO.

(a) Tam pudebat abire infecta re, quàm
 habere diutius.

(b) Putabat imminutum iri famam, qua etc.

(c) Iter aggeri ad urbem perducendo de-
 signavisse.

(d) Neptunum oppleti aggere pelagi ul-
 torem, cetum in aquas præcipitasse.

(e) Non solum vincendi spem ceperant,
 sed etiam victoriae lætitiæ anticipant.

(a) Unde clamor ad ipsum pervenerat.

(b) Ipsa percussa est Tyriæ navis prora ro-
 strata; sed illam vicissim harpagone corri-
 puit.

NOTÆ.

(1) Bellua.) Varia marinarum ejusmodi
 Belluarum genera vulgo nunc uno *Balæna*
 nomine comprehendimus, de quarum ma-
 gnitudine pene incredibili Ælianus de ani-
 mal. 16. Plin. 2. c. 3. Olaus m. &c. Sa-
 ne haud quaquam ex maximarum nume-
 ro fuisse istam credibile est, cui mare tri-
 ginta summum pedes altum sufficeret.
 Quis enim centum ulnarum belluam, cu-
 jusmodi ad Norvegiæ litora capi dicuntur,
 non plus triginta pedes altam putet fuisse?

(2) Abripuisse.) Iratum videlicet Neptu-
 num, quo poenas de Macedonibus sumeret
 occupati per aggerem maris, sic molem in

præceps daturum, quomodo cetum repen-
 te mersisset.

(3) Coronis.) Coronis victoria, floribus
 epularum lætitiæ significabatur.

(1) In diversam.) Ad alteram urbis par-
 tem, contra portum Ægyptium.

(2) Minoribus.) Atqui, si credimus Ar-
 riano, in iis erat Pnytagoræ Cypriorum
 Reguli quinquere mis, aliæque non paucae,
 ibi quippe Cypria classis collocata ab Ale-
 xandro fuerat.

(3) Rostro.) Navium prora, quia ære
 ferrove obarinata in acumen desinebat,
 quo

(c) quæ non cohærebat, libero impetu evecta, in aliud quinqueremis
latus invehebatur, cum opportunitate mira triremis e classe Alexandri
in eam ipsam quæ quinqueremi imminabat, tanta vi impulsæ est, ut
Tyrius gubernator in mare excuteretur e puppi. Plures deinde Mace-
donum naves superveniunt, & rex quoque aderat, quum Tyrii (1) in- 5
hibentes (d) remis ægre evellunt navem quæ hærebat, (s) portumque
omnia simul navigia repetunt. Confestim rex insecutus, portum qui-
dem intrare non potuit, quum procul e muris missilibus submovere-
tur: naves autem omnes fere aut demersit, aut cepit.

XVIII. Biduo deinde ad quietem dato militibus, jussisque & 10
(1) classem & machinas pariter admove, ut utrinque territis instaret,
ipse in altissimam turrim ascendit ingenti animo, periculo majore:
quippe regio insigni & armis fulgentibus conspicuus, unus præcipue
telis petebatur: & digna prorsus spectaculo edidit, multos e muris
propugnatores hasta transfixit, quosdam etiam cominus gladio cly- 15
peoque impulsos præcipitavit: quippe turris, ex qua dimicabat, mu-
ris hostium propemodum cohærebat. Jamque crebris arietibus saxo-
rum compage laxatâ munimenta defecerant, & classis (2) intraverat
portum, & quidam Macedonum in turres hostium desertas evase-
rant: cum Tyrii tot simul malis victi, alii supplices in templa confu- 20
giunt, alii foribus ædium obseratis, (a) occupant liberum mortis ar-
bitrium, nonnulli ruunt in hostem, haud inulte tamen perituri. Ma-
gna pars summa tectorum obtinebat, saxa, & (b) quicquid manibus
fors dederat, ingerentes subeuntibus. Alexander exceptis qui in tem-
pla confugerant, omnes interfici, ignemque tectis injici jubet. His 25
per præcones pronunciatis, (c) nemo tamen armatus opem a Diis pe-
tere sustinuit. Pueri virginesque templa conpleverant: viri in vesti-
bulo suarum quisque ædium stabant, parata sævientibus turba. Mul-
tis

INTERPRETATIO.

(c) Altera triremis quæ implicata non
erat, libero cursu circumacta, in alterum
quinqueremis Macedonicæ latus ruebat.

(d) Remos in contrarium vertentes.

(a) Liberum mortis genus ultro eligunt.

(b) Quidquid forte occurrebat ad manum
projicientes ex alto in subeuntes Macedonas.

(c) Nullus qui arma gestaret, salutem in
Deorum templis querere voluit.

NOTÆ.

quo hosticæ impetebantur, *rostrum* appel-
lata est, ducta ex avibus similitudine.

(4) *Inhibentes.*) Inhibere remis dicun-
tur, cum vel depressis in aquam remorum
palmulis, concitata navis cursus sistitur;
vel iis proram versus impulsis navis in pup-
pim agitur.

(5) *Portum.*) Geminum Tyrus portum
habuit; Ægyptium, quod Ægyptum specta-

ret; Sidonium, quod Sidone venientes exci-
peret: medius inter utrumque agger inter-
jectus est: de Sidonio portu nunc agitur.

(1) *Classem & machinas.*) Classem quæ
muros circumdaret; machinas quæ ex agge-
re muros everberarent.

(2) *Intraverat.*) Phœnices in Ægyptium,
in Sidonium Cyprii irruerant.

tis tamen saluti fuere Sidonii, ^(d) qui intra Macedonum præsidia erant: hi urbem quidem inter victores intraverant, sed cognationis cum Tyriis memores (quippe ⁽³⁾ utramque urbem Agenorem condidisse credebant) multos Tyrorum etiam protegentes ad sua perduxere navigia, quibus occultati, Sidona devecti sunt: ⁽⁴⁾ quindecim millia hoc furto subducta sævitæ sunt: quantumque sanguinis fustum sit, vel ex hoc existimari potest, quod intra munimenta urbis ⁽⁵⁾ sex millia armatorum trucidata sunt. Triste deinde spectaculum victoribus ira præbuit regis: duo millia, in ^(e) quibus occidendi defecerat rabies, ⁽⁶⁾ crucibus affixi, per ingens litoris spatium pependerunt. Carthaginiensium legatis pepercit, addita denunciatione belli, quod præsentium rerum necessitas moraretur.

XIX. Tyrus ⁽¹⁾ septimo mense, quàm oppugnari cœpta erat, capta est; urbs & vetustate originis, & crebra fortunæ varietate ad memoriam posteritatis insignis, condita ⁽²⁾ ab Agenore, diu mare non vic-

INTERPRETATIO.

(d) Qui in Macedonum exercitu erant.

(e) Quibus occidendæ furor exhaustus pepercerat.

NOTÆ.

(3) *Utramque.*) Sidonem quidem Justinus a Phœnicibus conditam, & a piscium copia nominatam tradit; *Sidon* quippe Phœnicibus *piscem* vocari. Eusthatus a Sida Beli filia dictam scribit: Josephus a Sidone Chanaan primogenito constructam. Huic si credimus, pluribus ante Agenorem sæculis conditam oportuit; nam Agenoris tempora ad primos usque Hebræorum iudices pertinere peritissimis Chronologis persuasum est. Sed potuit a Sidone fundari, ab Agenore deinde aut restitui aut amplificari, quod de Tyro quoque dictum sit. Fuit autem *Agenor* Epapho genitus, Phœnicis (a quo Phœnice dicta est) Cadmi, Cilicis, & Europæ parens. Is fratrem Belum in Ægypto reliquit, & in Chananitidem profectus ibi sedem fixit, ac si Curtio credimus, Sidonem condidit. Indidem fertur ad Europam sororem quærendam Cadmum misisse, qui Thebas in Bœotia condidit.

(4) *Quindecim.*) Nimium hoc multis videtur, forte nec immerito. Sed in tanta librorum consensione aliquid immutare religio est.

(5) *Sex millia.*) Otto millia cæsos numerat Arrianus, verbis magis quam re discrepans a Curtio, si his sex millibus duo

cruci affixorum addas millia. Nec longe abit Diodorus, supra septem millia occisos referens: in captivorum numero minus consentiunt. Nam Diodorus 13. Arrianus 30. recenset millia.

(6) *Crucibus affixi.*) Causam prodit Justinus, quod dignos eo supplicio putarit, quia ex illorum stirpe servorum essent, qui cæsis quondam dominis Rempublicam invaserant.

(1) *Septimo mense.*) Capta est anno Olymp. 112. Archonte Athenis Niceta. Arrianus Hecatombæonem mensem, qui circa solstitium æstivum inchoabat, diem mensis Loi ultimum Plutarchus assignat; quem de Aristandri in eam rem vaticinio consules. Ceterum Curtio, Arriano, Diodoro, Plutarcho in eo convenientibus, ut affirmant vi captam urbem esse: mirum quod Justinus, proditiōe; Ælianus, stratagemate expugnatam scripserint.

(2) *Ab Agenore.*) Duplicem fuisse Tyrum supra vidimus; veterem, quæ Palætyrus, & novam. Priorem solam Agenor condidisse potest; nam Josephus ex Phœnicum annalibus refert libro 8. c. 2. Tyrum (uti- que novam) habitari cœpisse ante Salomoni-

cinum modo, sed quodcunque classes ejus adierunt, ditionis suæ fecit: & si famæ libet credere, hæc gens ⁽³⁾ literas prima aut docuit, aut didicit. ⁽⁴⁾ Coloniae certe ejus pene orbe toto diffusæ sunt. Carthago in Africa, in Bœotia Thebæ, ⁽⁵⁾ Gades ad Oceanum: credo libero commeantes mari, sæpiusque adeundo ceteris incognitas terras elegisse sedes juventuti, qua tunc abundabant: seu quia crebris motibus terræ (nam hoc quoque traditur) cultores ejus fatigati, nova & externa domicilia armis sibimet quærere cogebantur. Multis ergo ⁽⁶⁾ casibus defuncta, & post ⁽⁶⁾ excidium renata, ⁽⁷⁾ nunc tandem longa pace cuncta refovente, sub tutela Romanæ mansuetudinis acquiescit.

INTERPRETATIO.

XX.

(a) Multas clades passa, & post eversionem instaurata.

NOTE.

nici Templi conditum annis ducentis & quadraginta; quod in Gedeonis initia convenit. Atqui Agenoris adventus in Phœnicen tardius contingere videtur non potuisse Israëlitarum ingressu in Chananitidem. Nam Cadmi ejus filii profectio in Græciam, & Thebarum initia sub Josue principatu collocantur ab doctissimis Chronologis. Quo tempore in assignandis tribuum limitibus jam mentio fit *Sidonis magnæ*, & *Tyri civitatis munitissimæ*. Jos. 19. 29. nisi forte per anticipationem hæc dicta sunt. Sunt etiam qui ab Tyro Japheti nepote constructam velint; sunt qui ad Tyrum Phœnicis filium, Agenoris nepotem referant. Sed alii, ut diximus, authores, alii amplificatores, alii instauratores esse potuerunt.

(3) *Literas.* Multos habet assentientes Curtius, dissentientes plurimos: aliis Mosi, aliis Abrahamo, aliis Noe, aliis Cadmo literarum inventum tribuentibus. Nec nostri instituti est, integri voluminis dissertationem ordiri. Hæc in universum dici possint conciliandis scriptoribus; sæpe inventores dici, qui jam inventas interpolarent, vel qui primi aliquo intulerint: aliud extitisse hieroglyphicarum, quas vocant, literarum genus; aliud earum quæ alphabeticæ appellantur, alios aliarum fuisse authores: denique varias cujusque generis formas variis fuisse temporibus locisque excogitatas: nihil ut mirum sit diversos authores prodi. Plura qui voluerit, consulat Vossium lib. 1. de arte Gramm. Hermann.

Hugonem, Nierembergium de orig. sac. scrip. Goropium, Becanum &c.

(4) *Coloniae.* Hic præcipuas tantum numerat, omissis aliis, inter quas Leptis & Utica a Plinio memorantur. Hippo & Adrumetum a Sallustio: ab aliis etiam Tyros in Sarmatia. De Thebis & Bœotia consule Supplem. l. 1. c. 13. Carthago supra cap. 8.

(5) *Gades.* Gades insula cum urbe cognomine extremo Hispaniæ litori adjacens, extra maris Mediterranei ostium quod ab ea Gaditanum fretum appellatur. Hodiernum nomen est *Cadis*, vel *Calis*, factum ex antiquo *Gades*, hoc ex punico *Gadir* quod *septum* significat; urbs antea *Tartessus* dicta.

(6) *Post excidium.* Expugnata, non diruta est ab Alexandro; sed incolis atque exteris qui cadi superfuerant ad tredecim millia divenditis (Arrianus triginta numerat) *genus tantum Stratonis inviolatum servavit*, inquit Justinus, *regnumque stirpi ejus restituit; ingenuis & innoxiiis incolis insule attributis, ut extirpato servili germine genus urbis ex integro conderetur. Hoc igitur modo Tyrii Alexandri auspiciis conditi, parsimonia & labore querendi cito convaluerunt.*

(7) *Nunc tandem.* Non solum a Regibus (Syriæ) inquit Strabo, sed etiam a Romanis libertate donati sunt, modico pretio rata illorum vota habentibus, ut propriis legibus viverent. Postea etiam Romanorum colonia facta est, cui Severus Imp. jus Italicum

XX. Iisdem ferme diebus Darii literæ allatæ sunt, tandem ut regi scriptæ. Petebat, uti filiam suam ⁽¹⁾ Statyræ erat nomen) nuptiis Alexander sibi adjungeret. Dotem fore omnem regionem inter Hellespontum & Halyn ⁽²⁾ annem sitam; inde ^(a) Orientem spectantibus terris contentum se fore. Si forte dubitaret, quod offerretur, accipere, nunquam diu ^(b) eodem vestigio stare fortunam, semperque homines, quantamcunque felicitatem habeant, ^(c) invidiam tamen sentire majorem. Vereri, ne se avium modo, ^(d) quas naturalis levitas ageret ad sidera, inani ac puerili mentis affectu efferret. Nihil difficilius esse, quam in illa
 10 atate tantam capere fortunam: multas se adhuc ^(e) reliquias habere, nec semper in ⁽³⁾ angustis posse deprehendi. Transeundum esse Alexandro ⁽⁴⁾ Euphratem, Tygrimque & Araxem, & Hydaspem, magna munimenta regni sui. Veniendum in campos, ubi paucitate suorum ⁽⁵⁾ erubescendum sit. ⁽⁶⁾ Mediam, Hyrcaniam, Bactra, & Indos Oceani ac-
 15 colas, quando aditurum? vel Sogdianos & Arachosios nomine tantum notos, ceterasque gentes ad Caucasum & Tanaïm pertinentes? Senescendum fore tantum terrarum vel sine prælio obeunti. Se vero ad ipsum vocare desineret: namque illius exitio se esse venturum. Alexander his, qui literas attulerant, respondit. Darium ⁽⁷⁾ sibi aliena pro-
 20 mittere, quod totum amiserat, velle partiri. Doti sibi dari Lydiam, Ioniam, Æolidem, Hellesponti oram, victoriæ suæ præmia: leges
 (8) au-

INTERPRETATIO.

(a) Provinciis ab Haly fluvio Orientem versus pertinentibus.

(b) Uno statu perseverare.

(c) Majori invidia patere.

(d) Quæ innatâ levitate ad cælum sese attollunt.

(e) Magnam imperii partem sibi superesse.

(f) Darium polliceri quæ jam ipsius non essent.

NOTÆ.

licum dedit. Inde anno Chr. 636. in Saracenorum potestatem venit; 1124. a Christianis vindicata est. Rursum post annos 167. ab iisdem Saracenis recepta atque excisa, nihil hodie præter portum memorabile habet. Antiquum nomen Hebraicum *Sor* vel *Sour*, quod rupem sonat, retinuit, continenti adhærens illo ipso, quem Alexander extruxit, aggere.

(1) *Statyræ*.) Ita legendum ex Plutarcho & Justino colligimus. Hanc Darii filiam natu majorem Arrianus Barsinen vocat; sed hæc Barsine Artabazi filia fuit, ex qua filium Herculem suscepit Alexander. Just. 13.

(2) *Halyn*.) His olim finibus Lydorum

imperium claudabatur, a Medico divisum Haly flumine, qui, ut ait Herodotus, cuncta fere superiora Asiæ a mari, quod Cypro obiectum est, ad Euxinum usque Pontum dirimit. Ceterum Arrianus oblatum ait quidquid Hellesponto & Euphrate continetur.

(3) *In angustis*.) Quomodo nuper in Cilicia deprehensus ab Alexandro, non ejus fortitudine, sed loci opportunitate victus esset.

(4) *Euphratem*.) Euphrates l. c. 5. 2. Tigris, ibidem. Araxes l. 5. c. 13. Hydaspes l. 8. c. 43.

(5) *Ubi erubescendum sit*.) Alexandro.

(6) *Mediam*.) Hæc omnia sive urbium, sive regionum nomina, quæ in utriusque regis literis occurrunt, sui quæque locis exhibentur.

(g) autem a victoribus dici, accipi a victis. In utro statu ambo essent, si solus ignoraret, quamprimum Marte decerneret: se quoque cum transisset mare, non Ciliciam, aut Lydiam, (quippe tanti belli exigua hanc esse mercedem) sed Persepolim caput regni ejus, Bactra deinde, Ecbatana, ultimique Orientis oram imperio suo destinasse: quocunque ille fugere potuisset, ipsum sequi posse: desineret terrere fluminibus, quem sciret maria transisse.

XXI. Reges quidem invicem hæc scripserant. Sed Rhodii (1) urbem suam portusque dedebant Alexandro. Ille Ciliciam Socrati tradiderat, Philota regioni circa Tyrum jusso præsidere. Syriam, quæ Coele appellatur, Andromacho (2) Parmenio tradiderat, bello, quod supererat, interfuturus. Rex, Hephæstione Phœnices oram classe prætervehi jusso, ad urbem (3) Gazam cum omnibus copiis venit. Iisdem fere diebus (4) solenne erat ludicrum (5) Isthmiorum, quod conventu totius Græciæ celebratur. In eo concilio, ut sunt Græcorum (6) temporaria ingenia, decernunt, ut duodecim legarentur ad regem, qui ob res pro salute Græciæ ac libertate gestas, coronam auream donum victoriæ ferrent. Iidem paulo ante (7) incertæ famæ captaverant auram, ut quocunque pendentes animos tulisset fortuna, sequerentur. Ceterum non ipse modo rex obibat urbes imperii jugum adhuc recusantes; sed præ-

INTERPRETATIO.

(g) Conditiones pacis a victoribus decerni, a victis acceptari.

(a) Celebrabantur solennes Isthmiorum ludi.

(b) Pro tempore mutabilia.

(c) Dubiæ adhuc famæ rumores aucupati fuerant, ut sortem sequerentur quancumque in partem incertos animi inclinasset.

NOTÆ.

(1) Rhodii.) Rhodus insula ad Meridionale Asiæ peninsulæ littus Occidentem versus jacet, urbs primaria ipsi insulæ cognominis, sita est, inquit Strabo, in Promontorio versus Ortum porrecto. Portubus, viis, muris, alioque apparatu tantum aliis urbibus præstat, ut non modo meliorem nullam, sed ne parem quidem ullam ei dicere possimus. Ab ea Rhodii Equites dicti, qui inde a Solimano pulsati Melitam obrinent.

(2) Parmenio.) Vide quæ cap. i. dicta sunt de Coelesyriæ præfectura. Certe & Eusebius Andromachum ab ipso Rege illis locis præpositum scribit, & ipse Curtius infra ostendit cap. 33.

(3) Gazam.) De hac urbe dicturi sumus, cap. 23.

Q. Curtii.

(4) Isthmiorum.) Ab Isthmo Corinthiaco, quem supra descripsimus lib. 3. c. 1. Isthmii ludi appellati sunt, qui tertio quoque anno illic celebrabantur. Institutos a Sisyphe in honorem Melicertæ pueri, qui Palæmon dictus est, scripsit Plinius. At Plutarchus illorum authorem facit Theseum, gloriari solitum, sic propter se Neptunum, quemadmodum Jovem propter Herculem celebrari (Isthmia quippe Neptuno, Jovi Olympia dicata fuerunt) quum illa, quæ prius Palæmoni celebrabantur, non ludi, sed nocturna forent sacrificia. Quinque, ut in cæteris ludis, erant certaminum genera, saltus, cursus, discus, jaculum, lucta. Pinu victores Isthmiorum coronabantur; cum Olympiis olea, Pythiis mala, Nemeis apium donaretur.

- prætores quoque ipsius, egregii duces, pleraque invaserant. Calas Paphlagoniam, Antigonus ⁽⁵⁾ Lycaoniam: Balacrus Idarne prætor Darii superato Miletum ⁽⁶⁾ cepit: Amphoterus & Hegelochus centum sexaginta navium classe insulas ⁽⁷⁾ inter Achaiam atque Asiam in ditio-
- 5 nem Alexandri redegerunt. ⁽⁸⁾ Tenedo quoque recepta, Chion, incolis ultro vocantibus, statuerant occupare: sed Pharnabazus Darii prætor, comprehensis ^(d) qui res ad Macedonas trahebant, rursus Apollonidi & Athenagoræ suarum partium viris, urbem cum modico præsidio militum tradit. Præfecti Alexandri in obsidione urbis persevera-
- 10 bant; non tam suis viribus, quam ipsorum qui obsidebantur voluntate. Nec fefellit opinio: namque inter Apollonidem & duces militum orta seditio, irrumpendi in urbem occasionem dedit. Quumque portâ effractâ cohors Macedonum intrasset; oppidani, olim consilio proditi-
- 15 præsidio cæso, Pharnabazus cum Apollonide & Athenagora victi traduntur. Duodecim triremes cum suo milite ac remige, præter eas triginta naves & piratici ⁽⁹⁾ lembi, Græcorumque tria millia a Persis mercede conducti: his in supplementum copiarum suarum distributis, piratisque supplicio affectis, captivos remiges adjecere classi suæ.
- 20 XXII. Forte Aristonicus ⁽¹⁾ Methymnæorum tyrannus cum piraticis navibus, ignarus omnium quæ ad Chium acta erant, prima vigilia ad portus claustra successit: interrogatusque a custodibus quis esset? Aristonicum ad Pharnabazum venire respondit. Illi Pharnabazum quidem jam quiescere, & non posse tum adiri; ceterum pa-
- tere

INTERPRETATIO.

(d) *Iis qui civitatem in Macedonum partes impellebant.*

NOTÆ.

(5) *Lycaoniam.*) Regio fuit Asiæ, quam a Septentrione Cappadocia, ab Ortu Armenia Minor, ab Austro Mons Taurus, ab Occasu Pisidia terminabat. *Paphlagonia*, l. 3. c. 3. *Miletus* l. 4. c. 6.

(6) *Cepit.*) Imo vero *recepit*. Nam Miletum quidem ipse Alexander expugnaverat, Suppl. 2. c. 7. & Paphlagoniam deditione acceperat; nec dubium quin Lycaoniam quoque domuisset, quæ subactis ab eo provinciis claudebatur. Sed illa omnia seu vi, sive sua sponte ad Persas redierant.

(7) *Inter Achaiam.*) Achaia proprie dicitur Peloponnesi pars illa, quæ secundum Corinthiacum sinum extenditur: latius vero accepta totum illum Græciæ tractum continet, qui *Hellas* etiam nuncupatur, & Atticam, Bœotiam ac Locridem, &c. complectitur. Inter hanc & Asiam plures sunt in-

sulæ, Cycladum præsertim nomine comprehensæ.

(8) *Tenedo.*) Hanc Gronovii lectionem ceteris idcirco præferimus, quia nulla est alia quæ vel Grammaticæ legibus, vel Curtiano stylo, vel antiquis libris non pugnet. Ac quæ sequuntur satis indicant non ad Tenedon sed ad Chion vocatos esse ab incolis. *Tenedos*, inquit Virgilius, *notissima fama insula* e regione Trojæ, in ipso Hellesponti aditu *Chios*, lib. 3. c. 3.

(9) *Lembi.*) Lembus navigii genus brevis ac velocissimi, quali potissimum prædones utuntur. Interpres Gallicus *Brigantins* appellavit.

(1) *Methymnæorum.*) *Methymna*, inquit Strabo, Lesbiorum urbs, sexaginta stadiis a littore Asiæ; Arionis Poëtæ natalibus, & eximii vini feracitate nobilis.

tere socio atque hospiti portum, & postero die ^(a) Pharnabazi copiam fore affirmant. Nec dubitavit Aristonicus primus intrare: sequuti sunt ducem piratici lembi: ac dum applicant navigia ⁽²⁾ crepidini portus, objicitur a vigilibus claustrum; & qui proximi excubabant, ab iisdem excitantur: nulloque ex his auso repugnare, omnibus catenæ injectæ sunt. Amphotero deinde Hegelochoque traduntur. Hinc Macedones transiere ⁽³⁾ Mitylenem, quam Chares Atheniensis nuper occupatam, duorum millium Persarum præsidio tenebat: sed quum obsidionem tolerare non posset; urbe tradita pactus ut incolumi abire liceret, ⁽⁴⁾ Imbrum petit: deditis Macedones pepercerunt.

10

15

20

25

cre-

INTERPRETATIO.

(a) *Pharnabazi* alloquendi facultatem datum iri.

(2) *Audacissimi, feroci indole.*

(b) *In loco post Regem primo.*

(c) *Antiqua regum edicta taciturnitatem proposita mortis pœna indixerant.*

(d) *Linguae impotentia rigidius plectitur quam ullum aliud flagitium.*

NOTÆ.

(2) *Crepidini.*) Crepido extrema terræ ora quam aqua alluit, ipsâ aquâ editior; unde per translationem etiam puteorum, viarum, & rupium *crepidines* vocantur.

(3) *Mitylenem.*) Primaria fuit Lesbiorum urbs, de qua vide Strabonem l. 13. huic hodieque nomen *Metelin*, quod ipsi insulæ inditum est.

(4) *Imbrum.*) Imbros maris Ægæi insula ad oram Thraciæ, Lemnum inter & Thracicam Chersonesum. Est & *Imbros* castellum in Rhodo insula supra Caunum. De insula loqui videtur Curtius.

(2) *Perquammaximo.*) Suspecta locutio, quam merito putat Gronovius Librariorum inscitia irrepsisse, cum a Curtio ita scriptum esset, *Bactrianorum P. R. quammaximo*; hoc est, *Bactrianorum Prætozem, quammaximo exercitu &c.* Ita delendum esset *Ducem. Babyloniam.*) vide infra cap. 34. *Bactriani.*) lib. 7. c. 16. *Scythæ.*) lib. 7. c. 28.

(2) *Magnam rem.*) Ita puta scripsisse Curtium, inquit Gronovius; non ut vulgati habent, magnam rem magis sustineri. Glossa τὴν sustineri fuit olim agi. Id cum

credunt ab eo cui tacere grave sit ; quod homini facillimum voluerit esse natura . Ob hanc causam Alexander omnium , quæ apud hostem gererentur , ignarus , urbem (1) Gazam obsidebat . Præerat ei Betis eximiae in regem suum fidei ; modicoque præsidio (e) muros ingentis operis tuebatur .

XXIV. Alexander (a) æstimato locorum situ , agi (1) cuniculos iussit ; (b) facili ac levi humo acceptante occultum opus : quippe multam arenam vicinum mare evomit : nec saxa cotesque , (c) quæ interpellent specus , obstabant . Igitur ab ea parte , quam oppidani conspicerere non possent , opus orsus : (d) ut a sensu ejus averteret , (2) turres muris admo-
10 moveri jubet . Sed eadem humus admovendis inutilis turribus , (e) desidente sabulo agilitatem rotarum morabatur , & tabulata turrium perfringebat ; multique vulnerabantur impune , quum idem recipien-
dis , qui admovendis turribus labor eos fatigaret . Ergo receptui signo
15 dato , postero die muros (3) coronâ (f) circumdari jussit . Ortoque sole , priusquam admo-
veret exercitum , opem Deum exposcens , sacrum patrio more faciebat . Forte prætervolans corvus (4) glebam , quam un-
gui-

INTERPRETATIO .

(e) Mœnia vasti circuitus defendebat .

vertant .

(a) Considerato .

(b) Cum humus levis & facile fossilis pateretur subterraneam fossionem .

(d) Ut a cuniculorum notitia illos abdu-
ceret .

(e) Arena cedente sub rotis .

(c) Quæ cuniculorum progressum inter-

(f) A militibus in orbem dispositis cin-
gi .

N O T A E .

in textum ab imperitis Librariis esset vela-
tum , adscivit unam literam ex voce præce-
dente , unam ex subsequente , & factum ita ,
rem magis sustineri . Importunum hic de
Magis quod Rutgersius voluit . Ita ille .

(3) Gazam .) Hæc illa urbs est toties
in sacris literis memorata , Samsonis faci-
noribus & clade nobilis . Ultima , inquit
Arrianus , e Phœnice Ægyptum petenti , ad
initium solitudinis posita , quæ inde in Æ-
gyptum usque extenditur . Eam alluebat Be-
sor fluvi-
us , qui & torrens Ægypti appella-
tus . Gazæ nomen imposuisse dicitur Cam-
byses , quod Ægyptum aditurus , thesauros
ibi suos velut in arce deposuisset . Gazam
enim Persæ ararium vocant , inquit Cur-
tius . Id si ita est , necesse est a scripturæ
Interpretibus in Genesis atque Judicum li-
bris Gaza veteris nominis loco substitu-
tum .

(1) Cuniculos .) Subterraneæ fossiones ad
muros evertendos , quia cuniculorum ani-
malium imitatione excogitatae sunt , ab iis

& nomen accepere . De cuniculis Vegetius ,
lib. 4. c. 24. Lipsius Poliorcet. l. 5. Dial. 6.

(2) Turres .) De lignearum turrium for-
ma , proceritate , usu in oppugnationibus
urbium , consules eundem Lipsium Poliorc.
lib. 2. Dial. 4.

(3) Corona .) Oppugnatio est , inquit Li-
psius , vel subita vel diuturna . Subita est
cum imeptu , nec circumvallatione adhibita
incurrunt . Ad hanc rem leviores machine
adhibite . Primum ut corona ad terrendum
aut claudendum , sed & ad distinendum .
Hinc sæpe occurrunt , corona cingere urbem ,
corona capere , expugnare . Fuit interdum
spissa , id est duplex , triplex , aut supra ,
ut numerus militum , aut magnitudo loci
oppugnandi erat . In corona introsum pedi-
tes , quorum invadere ; extrorsum equites ,
quorum inspicere & tueri .

(4) Glebam .) Eodem modo Plutarchus .
Arrianus autem lapidem fuisse tradit . Sed
glebam esse oportuit , si capiti incidens re-
soluta defluxit .

guibus ferebat, subito amisit; quæ quum regis capiti incidisset, (s) resoluta defluxit: ipsa autem avis in proxima turre consedit. Illita erat turris (s) bitumine ac sulphure: in qua alis hærentibus, frustra se allevare conatus, a circumstantibus capitur. Digna res visa, de qua vates consulerentur: & erat rex non intactus ea superstitione mentis. Ergo Aristander, cui maxima fides habebatur, urbis quidem excidium augurio illo portendi, ceterum periculum esse inquit, ne rex vulnus acciperet: itaque monuit, ne quid eo die inciperet. Ille quamquam unam urbem sibi, quo minus securus Ægyptum intraret, obstare ægre ferebat; tamen paruit vati, signumque receptui dedit. 10

XXV. Hinc animus crevit obsessis: egressisque portâ recedentibus (1) inferunt signa; cunctationem hostium fore suam occasionem rati. Sed acrius, quam constantius prælium inierunt: quippe (a) ut Macedonum signa circumagi videre; repente sistunt gradum. Jamque ad regem præelantium clamor pervenerat; quum denunciati periculi 15 haud sane memor, lorica tamen, quam raro induebat, amicis orantibus sumpsit; & ad prima signa pervenit. Quo conspecto Arabs quidam Darii miles, (b) majus fortunâ suâ facinus ausus; clypeo gladium tegens, quasi transfuga genibus regis advolvitur: ille adsurgere supplicem, recipique inter suos jussit. At gladio barbarus strenue in dextram translato (c) cervicem appetit regis: qui exigua corporis declinatione evitato ictu, in vanum manum barbari lapsam amputat gladio; denunciato in illum diem periculo, ut arbitrabatur ipse, defunctus. Sed ut opinor, INEVITABILE est fatum: quippe dum 20

INTERPRETATIO.

(s) In particulas comminuta dissiliit.

converti aspexerunt.

(a) Simul ac Macedonum signa in ipsos

(b) Majus, quam ferebat ejus conditio, coeptum aggressus.

NOTÆ.

(s) Bitumine.) Quorsum bitumen ac sulphur? Ut celerius ignem caperent turres scilicet, quæ omni potius arte adversus ignem hostium defendebantur? Suspiciabatur aliquando Raderus scriptum sic esse, *alumine ac pulvere*; alumen quippe machinis ab igne defendendis usurpatum Claudius Quadrigarius & Ammianus prodidere. Verum suam ipse conjecturam merito refellit, vel quia nondum istud Alexandri ævo inventum; vel quia implicandis avium plumis minime aptum alumen videtur esse. Nihil forte verius, quod tamen eidem placuit, turrim hoc loco non unam ex materia, mobilemque memorari, sed lapideam aliquam, aut lateritiâ, bitumine ac sulphure pro cæmento interlitam, quæ tum forte vicina

fuerit. Vix enim persuaserit aliam hic turrim significari, quam ex earum genere, de quibus paucis ante versibus egerat Curtius. Quem ego hallucinatum crediderim potius, cum Plutarchus non bitumine, sed *νευρίοις κερκυράλοις*, hoc est, *reticulis ex nervo contextis* ad funes versandos, irretitam avem scripserit.

(1) Inferunt signa.) Quia pugnatuos signa præcedere solent, *inferre signa* dicuntur qui instructa acie in hostem eunt.

(2) Cervicem.) Hegesias apud Dionys. lib. *περί συνθέσεως*, c. 91. illatum a barbaro gladium sub ipsas lorice pinnulas tradit; nec hujus manum, sed caput gladio Regis exceptum fuisse memorat.

dum inter primores promptius dimicat, sagitta ictus est: quam per loricam adactam, stantem in humero medicus ejus Philippus evellit. Plurimus deinde sanguis manare coepit; omnibus territis, ⁽³⁾ quia nunquam tam alte penetrasse telum, lorica obstante, cognoverant: ipse nec oris quidem colore mutato, suppressi sanguinem, & vulnus obligari jussit. Diu ante ipsa signa vel dissimulato, vel victo dolore perstiterat; quum suppressus paulo ante sanguis medicamento, manare latius coepit: & vulnus quod recens adhuc dolorem non moverat, frigente sanguine intumuit. ⁽⁴⁾ Linqui deinde animo, & submitti ⁽⁴⁾ genu cepit: quem proximi exceptum in castra receperunt: & Betis interfectum ratus, urbem ovans victoria repetit.

XXVI. At Alexander ⁽¹⁾ nondum percurato vulnere, aggerem ⁽²⁾, quomoenium altitudinem æquaret, extruxit; & pluribus cuniculis muros subruī jussit. Oppidani ad pristinum fastigium mœnium novum ⁽³⁾ extruxere munimentum: sed ne id quidem turres aggeri impositas æquare poterat: itaque ⁽⁴⁾ interiora quoque urbis infesta telis erant. ⁽⁵⁾ Ultima pestis urbis fuit cuniculo subrutus murus; per cujus ruinas hostis intravit. Ducebat ipse rex ⁽⁶⁾ antesignanos; & dum incautius subit, saxo crus ejus affligitur: innixus tamen telo nondum prioris vulneris obducta cicatrice, inter primores dimicat: ira quoque accensus, quod duo in obsidione urbis ejus acceperat vulnera. Betim egregia edita pugna, multisque vulneribus confectum deseruerant sui: nec tamen segnius proelium capessebat, lubricis armis suo pariter atque hostium sanguine. ⁽⁷⁾ Sed quum undique *** adducto, insolenti gau-

INTERPRETATIO.

(c) *Deliquium animi pati, & in genua collabi.*

(a) *Etiam urbis interiora missilibus Macedonum infestabantur.*

(b) *Extrema perniciēs Gazæ fuit.*

NOTÆ.

(3) *Quia nunquam.*) Quod nunquam antea meminerant sagittam perfossa lorica tam alte penetrasse, id tunc portento simile ominosumque videbatur.

(4) *Submitti genu.*) Mallet Rutgersius, *subniti genu*: sed Gronovius vulgatam lectionem approbat ex Lucretio, l. i. v. 93.

(1) *Nondum percurato.*) Hinc colligas non prius inchoatum aggerem, quam esset vulneratus Alexander; cum tamen Arrianus in ipso aggere & machinis ab hostium incursu defendendis vulnus accepisse scripserit.

(2) *Aggerem.*) Fidem prope superat quod habet idem Arrianus, aggerem hunc quo tota urbs, ingentis sane ambitus, cingeretur, altum ducentos quinquaginta pe-

des, latum duo stadia extitisse.

(3) *Antesignanos.*) *Antesignani*, inquit Lipsius, *prima acies, & qui positi ante signa, iisque propugnandis.*

(4) *Sed quum.*) Non depravatum modo hunc locum, sed etiam mutilum satis ostendunt Criticorum lectiones, non in verbis solum, sed in sensu quoque, haud parum discrepantes. Eum Freinshemius sic restituens, ut dedimus, ita expleri posse lacunam putat: Cum undique *unus omnium telis peteretur, ad postremum exhaustis viribus, vivus in potestatem hostium venit. Quo ad Regem adducto, &c.* Cujus ergo emendationem ac supplementum, ut non auisim germana asserere (nec vero ipse asseruit) ita ceteris præferenda, & dum aliquid melius occurrat, amplectenda censeo.

gaudio juvenis elatus, alias virtutis etiam in hoste mirator, *Non ut voluisti*, inquit, *mories Beti: sed quidquid tormentorum in captivum inveniri potest, passurum esse te cogita*. Ille ^(c) non interrito modo, sed contumaci quoque vultu intuens regem, nullam ad minas ejus reddidit vocem. Tum Alexander; *Videtisne obstinatum ad tacendum?* inquit, *num genu posuit? num supplicem vocem misit? Vincam tamen silentium;* ^(d) *& si nihil aliud, certe gemitu* ^(e) *interpellabo*. Ira deinde ^(f) vertit in rabiem: jam ^(g) tum peregrinos ritus nova subeunte fortuna. Per talos enim spirantis lora trajecta sunt; religatumque ad currum traxere circa urbem equi: gloriante rege ^(h) Achillem, a quo genus ipse duceret, ⁽ⁱ⁾ imitatum se esse poena in hostem capienda. Cecidere Persarum Arabumque circa ^(j) decem millia, nec Macedonibus incruenta victoria fuit. Obsidio certe non tam claritate urbis nobilitata est, quam geminato periculo regis: qui ^(k) Ægyptum adire festinans, Amyntam cum decem triremibus in Macedoniam ad inquisitionem novorum militum misit. Namque proeliis etiam secundis at-
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000
 1005
 1010
 1015
 1020
 1025
 1030
 1035
 1040
 1045
 1050
 1055
 1060
 1065
 1070
 1075
 1080
 1085
 1090
 1095
 1100
 1105
 1110
 1115
 1120
 1125
 1130
 1135
 1140
 1145
 1150
 1155
 1160
 1165
 1170
 1175
 1180
 1185
 1190
 1195
 1200
 1205
 1210
 1215
 1220
 1225
 1230
 1235
 1240
 1245
 1250
 1255
 1260
 1265
 1270
 1275
 1280
 1285
 1290
 1295
 1300
 1305
 1310
 1315
 1320
 1325
 1330
 1335
 1340
 1345
 1350
 1355
 1360
 1365
 1370
 1375
 1380
 1385
 1390
 1395
 1400
 1405
 1410
 1415
 1420
 1425
 1430
 1435
 1440
 1445
 1450
 1455
 1460
 1465
 1470
 1475
 1480
 1485
 1490
 1495
 1500
 1505
 1510
 1515
 1520
 1525
 1530
 1535
 1540
 1545
 1550
 1555
 1560
 1565
 1570
 1575
 1580
 1585
 1590
 1595
 1600
 1605
 1610
 1615
 1620
 1625
 1630
 1635
 1640
 1645
 1650
 1655
 1660
 1665
 1670
 1675
 1680
 1685
 1690
 1695
 1700
 1705
 1710
 1715
 1720
 1725
 1730
 1735
 1740
 1745
 1750
 1755
 1760
 1765
 1770
 1775
 1780
 1785
 1790
 1795
 1800
 1805
 1810
 1815
 1820
 1825
 1830
 1835
 1840
 1845
 1850
 1855
 1860
 1865
 1870
 1875
 1880
 1885
 1890
 1895
 1900
 1905
 1910
 1915
 1920
 1925
 1930
 1935
 1940
 1945
 1950
 1955
 1960
 1965
 1970
 1975
 1980
 1985
 1990
 1995
 2000
 2005
 2010
 2015
 2020
 2025
 2030
 2035
 2040
 2045
 2050
 2055
 2060
 2065
 2070
 2075
 2080
 2085
 2090
 2095
 2100
 2105
 2110
 2115
 2120
 2125
 2130
 2135
 2140
 2145
 2150
 2155
 2160
 2165
 2170
 2175
 2180
 2185
 2190
 2195
 2200
 2205
 2210
 2215
 2220
 2225
 2230
 2235
 2240
 2245
 2250
 2255
 2260
 2265
 2270
 2275
 2280
 2285
 2290
 2295
 2300
 2305
 2310
 2315
 2320
 2325
 2330
 2335
 2340
 2345
 2350
 2355
 2360
 2365
 2370
 2375
 2380
 2385
 2390
 2395
 2400
 2405
 2410
 2415
 2420
 2425
 2430
 2435
 2440
 2445
 2450
 2455
 2460
 2465
 2470
 2475
 2480
 2485
 2490
 2495
 2500
 2505
 2510
 2515
 2520
 2525
 2530
 2535
 2540
 2545
 2550
 2555
 2560
 2565
 2570
 2575
 2580
 2585
 2590
 2595
 2600
 2605
 2610
 2615
 2620
 2625
 2630
 2635
 2640
 2645
 2650
 2655
 2660
 2665
 2670
 2675
 2680
 2685
 2690
 2695
 2700
 2705
 2710
 2715
 2720
 2725
 2730
 2735
 2740
 2745
 2750
 2755
 2760
 2765
 2770
 2775
 2780
 2785
 2790
 2795
 2800
 2805
 2810
 2815
 2820
 2825
 2830
 2835
 2840
 2845
 2850
 2855
 2860
 2865
 2870
 2875
 2880
 2885
 2890
 2895
 2900
 2905
 2910
 2915
 2920
 2925
 2930
 2935
 2940
 2945
 2950
 2955
 2960
 2965
 2970
 2975
 2980
 2985
 2990
 2995
 3000
 3005
 3010
 3015
 3020
 3025
 3030
 3035
 3040
 3045
 3050
 3055
 3060
 3065
 3070
 3075
 3080
 3085
 3090
 3095
 3100
 3105
 3110
 3115
 3120
 3125
 3130
 3135
 3140
 3145
 3150
 3155
 3160
 3165
 3170
 3175
 3180
 3185
 3190
 3195
 3200
 3205
 3210
 3215
 3220
 3225
 3230
 3235
 3240
 3245
 3250
 3255
 3260
 3265
 3270
 3275
 3280
 3285
 3290
 3295
 3300
 3305
 3310
 3315
 3320
 3325
 3330
 3335
 3340
 3345
 3350
 3355
 3360
 3365
 3370
 3375
 3380
 3385
 3390
 3395
 3400
 3405
 3410
 3415
 3420
 3425
 3430
 3435
 3440
 3445
 3450
 3455
 3460
 3465
 3470
 3475
 3480
 3485
 3490
 3495
 3500
 3505
 3510
 3515
 3520
 3525
 3530
 3535
 3540
 3545
 3550
 3555
 3560
 3565
 3570
 3575
 3580
 3585
 3590
 3595
 3600
 3605
 3610
 3615
 3620
 3625
 3630
 3635
 3640
 3645
 3650
 3655
 3660
 3665
 3670
 3675
 3680
 3685
 3690
 3695
 3700
 3705
 3710
 3715
 3720
 3725
 3730
 3735
 3740
 3745
 3750
 3755
 3760
 3765
 3770
 3775
 3780
 3785
 3790
 3795
 3800
 3805
 3810
 3815
 3820
 3825
 3830
 3835
 3840
 3845
 3850
 3855
 3860
 3865
 3870
 3875
 3880
 3885
 3890
 3895
 3900
 3905
 3910
 3915
 3920
 3925
 3930
 3935
 3940
 3945
 3950
 3955
 3960
 3965
 3970
 3975
 3980
 3985
 3990
 3995
 4000
 4005
 4010
 4015
 4020
 4025
 4030
 4035
 4040
 4045
 4050
 4055
 4060
 4065
 4070
 4075
 4080
 4085
 4090
 4095
 4100
 4105
 4110
 4115
 4120
 4125
 4130
 4135
 4140
 4145
 4150
 4155
 4160
 4165
 4170
 4175
 4180
 4185
 4190
 4195
 4200
 4205
 4210
 4215
 4220
 4225
 4230
 4235
 4240
 4245
 4250
 4255
 4260
 4265
 4270
 4275
 4280
 4285
 4290
 4295
 4300
 4305
 4310
 4315
 4320
 4325
 4330
 4335
 4340
 4345
 4350
 4355
 4360
 4365
 4370
 4375
 4380
 4385
 4390
 4395
 4400
 4405
 4410
 4415
 4420
 4425
 4430
 4435
 4440
 4445
 4450
 4455
 4460
 4465
 4470
 4475
 4480
 4485
 4490
 4495
 4500
 4505
 4510
 4515
 4520
 4525
 4530
 4535
 4540
 4545
 4550
 4555
 4560
 4565
 4570
 4575
 4580
 4585
 4590
 4595
 4600
 4605
 4610
 4615
 4620
 4625
 4630
 4635
 4640
 4645
 4650
 4655
 4660
 4665
 4670
 4675
 4680
 4685
 4690
 4695
 4700
 4705
 4710
 4715
 4720
 4725
 4730
 4735
 4740
 4745
 4750
 4755
 4760
 4765
 4770
 4775
 4780
 4785
 4790
 4795
 4800
 4805
 4810
 4815
 4820
 4825
 4830
 4835
 4840
 4845
 4850
 4855
 4860
 4865
 4870
 4875
 4880
 4885
 4890
 4895
 4900
 4905
 4910
 4915
 4920
 4925
 4930
 4935
 4940
 4945
 4950
 4955
 4960
 4965
 4970
 4975
 4980
 4985
 4990
 4995
 5000
 5005
 5010
 5015
 5020
 5025
 5030
 5035
 5040
 5045
 5050
 5055
 5060
 5065
 5070
 5075
 5080
 5085
 5090
 5095
 5100
 5105
 5110
 5115
 5120
 5125
 5130
 5135
 5140
 5145
 5150
 5155
 5160
 5165
 5170
 5175
 5180
 5185
 5190
 5195
 5200
 5205
 5210
 5215
 5220
 5225
 5230
 5235
 5240
 5245
 5250
 5255
 5260
 5265
 5270
 5275
 5280
 5285
 5290
 5295
 5300
 5305
 5310
 5315
 5320
 5325
 5330
 5335
 5340
 5345
 5350
 5355
 5360
 5365
 5370
 5375
 5380
 5385
 5390
 5395
 5400
 5405
 5410
 5415
 5420
 5425
 5430
 5435
 5440
 5445
 5450
 5455
 5460
 5465
 5470
 5475
 5480
 5485
 5490
 5495
 5500
 5505
 5510
 5515
 5520
 5525
 5530
 5535
 5540
 5545
 5550
 5555
 5560
 5565
 5570
 5575
 5580
 5585
 5590
 5595
 5600
 5605
 5610
 5615
 5620
 5625
 5630
 5635
 5640
 5645
 5650
 5655
 5660
 5665
 5670
 5675
 5680
 5685
 5690
 5695
 5700
 5705
 5710
 5715
 5720
 5725
 5730
 5735
 5740
 5745
 5750
 5755
 5760
 5765
 5770
 5775
 5780
 5785
 5790
 5795
 5800
 5805
 5810
 5815
 5820
 5825
 5830
 5835
 5840
 5845
 5850
 5855
 5860
 5865
 5870
 5875
 5880
 5885
 5890
 5895
 5900
 5905
 5910
 5915
 5920
 5925
 5930
 5935
 5940
 5945
 5950
 5955
 5960
 5965
 5970
 5975
 5980
 5985
 5990
 5995
 6000
 6005
 6010
 6015
 6020
 6025
 6030
 6035
 6040
 6045
 6050
 6055
 6060
 6065
 6070
 6075
 6080
 6085
 6090
 6095
 6100
 6105
 6110
 6115
 6120
 6125
 6130
 6135
 6140
 6145
 6150
 6155
 6160
 6165
 6170
 6175
 6180
 6185
 6190
 6195
 6200
 6205
 6210
 6215
 6220
 6225
 6230
 6235
 6240
 6245
 6250
 6255
 6260
 6265
 6270
 6275
 6280
 6285
 6290
 6295
 6300
 6305
 6310
 6315
 6320
 6325
 6330
 6335
 6340
 6345
 6350
 6355
 6360
 6365
 6370
 6375
 6380
 6385
 6390
 6395
 6400
 6405
 6410
 6415
 6420
 6425
 6430
 6435
 6440
 6445
 6450
 6455
 6460
 6465
 6470
 6475
 6480
 6485
 6490
 6495
 6500
 6505
 6510
 6515
 6520
 6525
 6530
 6535
 6540
 6545
 6550
 6555
 6560
 6565
 6570
 6575
 6580
 6585
 6590
 6595
 6600
 6605
 6610
 6615
 6620
 6625
 6630
 6635
 6640
 6645
 6650
 6655
 6660
 6665
 6670
 6675
 6680
 6685
 6690
 6695
 6700
 6705
 6710
 6715
 6720
 6

quam nunc ⁽¹⁾ *Castra Alexandri* vocant, pervenit. Deinde pedestribus copiis ⁽²⁾ *Pelusium* petere jussis, ipse cum expedita delectorum manu ⁽³⁾ Nilo amne vectus est: nec sustinere adventum ejus Persæ, defectione quoque perterriti. Jamque haud procul Memphi erat: in
 5 cujus præsidio Mazaces prætor Darii relictus, ⁽⁴⁾ ostio amnis superato, octoginta talenta Alexandro, omnemque regiam suppellectilem tradidit. A Memphi eodem flumine vectus ad interiora Ægypti penetrat: compositisque rebus ita, ut nihil ex patrio Ægyptiorum more mutaret; adire Jovis ⁽⁵⁾ Hammonis oraculum statuit.

10 XXVIII. ^(a) Iter expeditis quoque & paucis vix tolerabile ingredien-

INTERPRETATIO.

(c) *Via egre tolerabilis vel paucis viris, & impedimentorum vacuis.*

NOTE.

(1) *Castra Alexandri.*) Apud Hieronymum & Isidorum pro castris legitur, *Claustra Alexandri*; cui lectioni suffragari videtur Erasmus. Verum utrobique *Castra* dici debuisse satis aperte indicat Ptolemæus, qui *Ἀλεξάνδρου παρεμβολῶν* appellat.

(2) *Pelusium.*) Eo venisse ipsum Alexandrum scribit Arrianus, indeque terrestri itinere Heliopolim usque contendisse.

(3) *Nilo.*) Nilus Africæ fluvius nobilissimus, cujus fontes veteribus ignoti vulgo cum extitissent, nostro demum sæculo reperti sunt. Oritur in Goyamo Abissinorum regno ex Lunæ, ut vocant, montibus: unde in lacum Zambre illapsus totamque ferme Africam permeans, septem maxime ostiis mari Mediterraneo miscetur. De ejus incrementis cæterisque mirabilibus consule Strabonem, lib. 17. Plinium, Solinum, &c. atque ex recentioribus Scaligerum, Ramusium, Alpinum, Vossium, &c. De Nili fontibus non modo consuluit Hammonem Alexander, verum etiam qui eos investigarent, misit, Lucano teste lib. 10.

(4) *Ostio.*) Prope Pelusium, ut ex Arriani lib. 3. intelligi potest. Vel cum Ortelio lege, *ocius amne superato*, Nilo videlicet; quem solum hic licet intelligere. Nam *Orio* sive *Onio*, quod vulgo legitur, omnino corruptum est.

(5) *Hammonis.*) De hujus oraculi origine, deque numinis ipsius forma, inferius cap. 30. Nunc ad nomen quod attinet, tacenda non est doctorum hominum conjectu-

ra, qui Hammonem (ita enim scribi oportere ex Festo probat Freinshemius) Hammonem, inquam, non alium a *Chamo* Noe filio fuisse opinantur. Inter utrumque enim affinitatem esse non solum nominum, sed etiam rerum. Nempe Hammonem, Diodoro teste, fuisse Libyæ regem; Chamum vero, ejus certe filios ea loca post divisionem terrarum occupasse: indeque factum ut sacris in literis *terra Cham* appelletur: ex Hebræo *חַם* factum esse *Hammon*; addita, ut alias sepe, Græca vocis forma. Sed repugnat nonnihil Plato in Phædro, cum scribit *Ἀμμωνα* esse *Θαμῶν* quemdam, Ægyptiorum regem. Sic enim *Ἀμῶν*, (quo nomine vocatum ab Ægyptiis Jovem testatur Herodotus) non ex *Cham*, sed ex *Θαμῶν* per *ἀφαιρέσιν τῆς θ*, factum esset. Quidquid sit, magna fabularum artifex Græcia ad suæ gentis Heroas transferre solita quidquid usquam celebre fuit; ut Hammonici templi auctore gloriari posset, hujusmodi commento usa est. Baccho, cum per deserta Libyæ duceret exercitum, aquarum penuria laboranti occurrisset arietem; cujus fugientis indicio perductus ad fontem, Jovi, quem arietis forma conspectum crediderat, templum construxerit; addito Ammonis cognomine, quod mediis in arenis, quas Græci *ἄμμος* vocant, apparuisset. Verum Diodorus l. 17. conditum a Danao templum scribit; & alias Herodotus fabulas texuit de hujus Oraculi templique origine.

diendum erat: terra cœloque aquarum penuria est: steriles arenæ ja-
cent; quas ubi vapor solis accendit, fervido solo exurente vestigia,
intolerabilis æstus existit: luctandumque est, non tantum cum ardore
& siccitate regionis; sed etiam cum tenacissimo sabulo, ^(b) quod præ-
altum, & vestigio cedens, ægre moliuntur pedes. Hæc ^(c) Ægyptii 5
verò majora jactabant. Sed ingens cupido animum stimulabat ade-
undi Jovem, quem ⁽¹⁾ generis sui auctorem, haud contentus mortali
fastigio, aut credebat esse, aut credi volebat. Ergo cum iis, quos du-
cere secum statuerat, secundo amne descendit ad ⁽²⁾ Mareotim palu-
dem: eo legati ⁽³⁾ Cyrenensium dona attulere; *pacem, & ut adiret ur-* 10
bes suas, petentes. Ille, donis acceptis, amicitiaque conjuncta, desti-
nata exsequi pergit. Ac primo quidem & sequenti die tolerabilis la-
bor visus: nondum tam vastis nudisque solitudinibus aditis; jam ta-
men sterili & emoriente terra. Sed ut aperuere se campi alto obruti sa-
bulo, ^(d) haud secus quam profundum æquor ingressi, ⁽⁴⁾ terram ocu- 15
lis requirebant. Nulla arbor, nullum culti soli occurrebat vestigium:
aqua etiam defecerat, quam utribus cameli devexerant: & in arido so-
lo ac fervido sabulo nulla erat. Ad hæc sol omnia incenderat, sic-
caque & adusta erant omnia; quum repente, sive illud Deorum mu-
nus, sive casus fuit, obductæ cœlo nubes condidere solem: ingens 20
æstu fatigatis, etiamsi aqua deficeret, auxilium. Enimvero ut largum
quoque imbrem excusserunt procellæ; pro se quisque excipere eum,
quidam ob sitim impotentes sui, ore quoque hianti captare cœperunt.
⁽⁵⁾ Quatriduum per vastas solitudines absumptum est.

XXIX.

INTERPRETATIO.

(b) Quo pedes difficile se expediunt, ut-
pote præalto & sub plantis cedente.

(c) Ægyptii passim ista referebant majo-

ra quam pro veritate.

(d) Non aliter quam qui altum mare in-
gressi sunt.

NOTÆ.

(1) *Generis sui.*) Non eo solum nomi-
ne: quia Hercules & Æacus, ad quos, ut
vidimus, paternum maternumque genus re-
ferebat, Jove geniti erant; sed quod ipse
quoque Jovis se filium aut esse crederet,
(si tamen credere potuit) aut credi certe
vellet.

(2) *Mareotim.*) A Marea civitate *Ma-*
reotis palus dicta, latitudine supra centum,
longitudine infra trecenta stadia; quam Ni-
li aquæ ex Canopico alveo derivatæ im-
plent.

(3) *Cyrenensium.*) Cyrene, urbs olim
celebris, a qua nomen habuit *Cyrenaica* re-
gio, hodie *Mesrata*, secundum littus ma-
ris Africi: ab occasu Africam, ab ortu Mar-
maricam attingit. Eam Macedones primum
Q. Curtii.

occuparunt, retinuerunt Ptolemæi, Romani
demum acceperunt a Ptolemæo Appione E-
vergetis ex pellice filio, qui patris testamen-
to acceptam, suo ipse testamento moriens
Romanis reliquit. Ceterum hos Cyrenen-
sium legatos Memphi Regem adisse tradit
Arrianus lib. 3. Diodorus autem tum demum
occurrisse, quum jam medium iter ad Ham-
monem confecisset.

(4) *Terram oculis.*) Tam vasta solitudo
fuit, ut arenis itinerum vestigia delentibus,
siderum aspectu, ut in mari, regenda
via esset.

(5) *Quatriduum.*) De itineris spatio a
Mareotide ad Hammonem unus diserte lo-
quitur Diodorus, lib. 17. octo omnino dies
in itinere positos scribens.

XXIX. Jamque haud procul oraculi sede aberant, quum complures ⁽¹⁾ corvi agmini occurrunt, modico volatu prima signa antecedentes: & modo humi residebant, quum lentius agmen incederet; modo se pennis levabant, antecedentium iterque monstrantium ritu.

5 Tandem ad sedem consecratam Deo ventum est. Incredibile dictu, inter vastas solitudines sita, undique ambientibus ramis, ⁽²⁾ vix in densam umbram cadente sole, contexta est: multique fontes dulcibus aquis passim manantibus alunt sylvas. Cœli quoque mira temperies, ⁽³⁾ verno tempori maxime similis, ⁽⁴⁾ omnes anni partes pari salubritate

10 percurrit. ⁽⁵⁾ Accolæ sedis sunt ab Oriente proximi ⁽⁶⁾ Æthiopum: in Meridiem versus Arabes spectat; *Troglodytis* ⁽⁷⁾ cognomen est, quorum regio usque ad rubrum mare excurrit: at qua vergit ad Occidentem, alii Æthiopes colunt, quos ⁽⁸⁾ Simos vocant: a Septentrione ⁽⁹⁾ Na-

INTERPRETATIO.

(1) Solis radiis vix inter spissas frondes penetrantibus.

(2) Æqualiter salubris per omnes annæ tempestates durat.

NOTÆ.

(1) *Complures corvi.*) Aristobulus apud Arrianum duos apparuisse corvos testatur; Ptolemæus autem apud eundem, dracones fuisse tradit. Sed Aristobulo plures consentiunt.

(2) *Verno tempori.*) Fortasse tepori melius. *Tepore &c.*) Alii *tempore*.

(3) *Accolæ sedis.*) Ad occasum Ægypti secundum Mediterranei maris litus occurrit primum Libya quam exteriorem vocant, tum Marmarica, inde Cyrenaica Pentapolis; quam excipit Africa proprie dicta. Quanquam priores tres ita distinguuntur finibus, ut singularum nomine sæpe vocetur quidquid terrarum inter minorem Africam atque Ægyptum intercipitur. Inde factum est ut Hammonis Templum, quod in illa exteriore Libya, non procul Marmaricæ finibus, visebatur, alii in Cyrenaica, alii in Marmarica, alii in Libya collocarint.

(4) *Proximi.*) Procul hinc quidem utraque Æthiopia, Superior & Inferior: illa supra Ægyptum ad Nilum flumen & Arabicum sinum, Oceanumque Æthiopicum; ista etiam longius ultra Æquatorem protensa: procul etiam Troglodytarum Arabum & Nasamonum regiones, quorum illi inter Ægyptum & rubrum mare, isti ad oram Syrtis in Africa minore incolunt. Ergo non aliter videtur defendi posse a mul-

tiplici errore Curtius, quam si dixerimus fuisse aliquas Æthiopum extra Æthiopiam, extra Africam proprie dictam aliquas Nasamonum Colonias: *Troglodytas* vero non tam propria gentium esse nomina, quam populorum in antris viventium communia. Sed ut hæc ita sint, tria tamen graviter peccasse Curtium nemo inficias iverit. Primum in Troglodytis Hammoniorum vicinis, quod eos Troglodytis ad rubrum mare Arabibus tam longe hinc dissitis, jungat. Alterum pene par, quod Nasamones Hammonis accolæ cum Nasamonibus Africæ populis ad utramque Syrtim, confundat; a quibus tota Marmaricæ & Cyrenaicæ latitudine divisi erant. Tertium quod eosdem a septentrione ponat, qui ab occasu erant collocandi, ut apud Ptolemæum videre est tabula Africæ 3.

(5) *Troglodytæ.*) Α τρώλη caverna, & εὖω ingredior, Troglodytæ dicti sunt populi in speluncis degere assueti, quales fuisse non modo in Arabia, quam diximus, Troglodytica, verum etiam in Æthiopia, & circa Pontum ex Plinio, Æthico, & Strabone &c. cognoscimus. Dicuntur & Troglodytæ a τρώξ, τρωγός, quod idem atque τρώλη.

(6) *Simos.*) Quid hoc loco scripserit Curtius, plerique addubitant. *Simnos*, *Symnos*.

(2) Nasamones sunt, (8) gens Syrtica, (a) navigiorum spoliis quæstuosa: quippe obsident litora, (b) & æstu destituta navigia notis sibi vadis occupant. Incolæ nemoris, quos *Hammonios* vocant, dispersis tuguriis habitant: medium nemus pro arce habent, triplici muro circumdatum.

XXX. (1) Prima munitio tyrannorum veterem regiam clausit: in proxima conjuges eorum cum liberis & pellicibus habitant; hic quoque Dei oraculum est: ultima munimenta satellitum armigerorumque sedes erant. Est etiam aliud Hammonis nemus: in medio habet fontem: (2) *aquam Solis* vocant. Sub lucis ortum tepida manat; medio die, quum vehementissimus est calor, frigida eadem fluit; inclinato in vesp^{er}am calescit; media nocte fervida exæstuat: quoque propius nox vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decrescit; donec sub ipsum diei ortum (a) adsueto tempore languescat. Id quod pro Deo colitur, (3) non eandem effigiem habet, (b) quam vulgo Diis artifices accommoda-

ve-

INTERPRETATIO.

(a) Gens ex navium interceptarum spoliis ditescens.

(b) Per vadosa loca ipsis cognita invadunt naves; quæ recedente maris fluctu hæ-

rent in brevibus.

(a) In solitam temperiem deservescat.

(b) Qualem plerumque opifices simulacrorum Diis tribuerunt.

NOTÆ.

mnos, *Symnuos*, quos libri offerunt, nemo Geographus uspiam reperit. *Scenitas* in antiquis codicibus legi affirmat Raderus; & sane quosdam Æthiopum *Scenitas* esse, hoc est, in tentoriis degere, antiqui juxta & recentiores produnt. Sed propius accedit ad scripturæ vestigia quod legimus, *Simos*. Hi colonia quædam fuerunt Æthiopum, & ipsi Nomades, adeoque *Scenitæ*, ut ex Agatharchide discimus apud Photium 250. cap. 26.

(7) *Nasamones*.) In ora *Syrtis*, inquit Plinius, *Nasamones*, quos antea *Mesammones* Græce appellavere, ab argumento loci, quod mediis in arenis habitarent: a μέσος medius, & ἄμμος arena.

(8) *Syrtica gens*.) *Syrtes* loca quædam in maris Africi litore, quibus, inquit Sallustius, nomen ex re inditum. Nam duo sunt sinus prope in extrema) Orientem versus) Africa; impares magnitudine, pari natura; ubi mare magnum esse & sævire ventis cœpit, limum arenamque & saxa ingentia fluctus trahunt; ita facies locorum cum ventis simul mutatur. A σύρπη itaque, quod est traho, *Syrtes* appellatæ, quod in

ea loca limus & arena maris æstu ac procellis trahantur, quibus impactæ naves adhærescunt. Vulgo dicimus, *les Seches de Barbarie*. Inde quævis breviter in mari *Syrtes* dicuntur, *des bancs de sable*.

(1) *Prima munitio*.) Primam intellige intimam, & in ipso arcis ac nemoris velut umbilico inclusam. Veterem.) Alii veterum.

(2) *Aquam Solis*.) In ejus fontis miraculo describendo omnes prope Curtio consentiunt; de loco plurimum & ab isto & inter se discrepant. Plinius l. 2. c. 103. in Troglodytis reponit. Idem l. 5. c. 50. ad Debrim Garamantum urbem, quod & Ptolemæus fecit; Arrianus vero in ipso oraculi nemore quod unicum describit. Causas porro hujus miraculi qui nosse volet, ad eat de his disserentes Lucret. l. 6. 848. Plinium locis citatis, Solinum, c. 27.

(3) *Non eandem*.) Humanam videlicet, qua vulgo Dii exhibentur. Atqui Arnobius lib. 6. ex Hammonem Martem, ex Marte vicissim Hammonem fieri posse asserit, si alterius arma cum alterius cornibus commu-

verunt: 4) umbriculo maxime similis est (5) habitus, (6) smaragdo & gemmis coagmentatus. Hunc, quum responsum petitur, (7) navigio aurato gestant sacerdotes; multis argenteis pateris ab utroque navigii latere ten-

NOTÆ.

taveris: ex quo non obscure conjicias, exceptis arietinis cornibus, nihil ab humana forma discrepasse Hammonem. Et vero eam ob causam addita fuisse docet Diodorus Sicul. l. 3. quod Hammon ille Libyæ Rex galeam arietinis cornibus insignem gestare consuevisset.

(4) *Umbriculo.*) Magna hic legendi interpretandique varietas. Scribebant alii sic; *umbilico tenus arieti similis est*. Recte fortasse, nisi reclamarent veteres libri omnes, ubi nusquam hæc verba *tenus arieti*. Hoc autem non emendare, sed depravare est. Alii, veterem secuti scripturam, *umbilico maxime similis est*. Sed quid tandem *umbilicus* ille? Scio non deesse exempla numinum quæ sub informi hujuscemodi specie colerentur, nec absurdius pro Jove umbilicum, quam pro Venere conum aut pyramidem, pro Cybele lapidem adorari. Verum id si ita est, ubi *corniger Hammon*? Ubi arietis forma, quam cæteri vulgo tribuunt scriptores? aut quo pertinet illa conspecti arietis fabula? Aliter alii hunc nodum expediunt. Sunt qui arietina cornua ἀλλογορικῶς affingi velint; quod responsa ederet propter ambiguitatem veluti tortuosa. At enim nec solus Juppiter, nec in hoc solum templo perplexa reddebat oracula; cur igitur aut unus hic, aut uno hoc loco arietinis pingatur cornibus? Visum aliis sic distinguere Jovis effigiem ab eo quod pro numine colebatur, ut ipse quidem arietis specie exhiberetur: sed aliud quiddam Smaragdo & gemmis in umbilici formam coagmentatum, ejus loco adoraretur. Hanc vim habere scilicet verba illa, *id quod pro Deo colitur*. Sed quis non videt violentum id esse interpretandi genus? aut quis credat Jovem non ea qua conspectus credebatur, sed aliena rudique specie adoratum consultumque fuisse? Nullius ingeniosior conjectura quam Isaaci Vossii, cuius hic lectionem amplexi sumus. *Ab umber*, inquit, *fit umbriculus*, *ut a venter ventriculus &c.* Est autem *umber* spurium quoddam ovium genus, ex ovis & musmone

genitum, caprino villo, cornibus in anticam partem flexis, iisque ut plurimum geminis, nonnunquam etiam quaternis, immo & senis. Tales in Africa potissimum nascuntur. Græci ὀμβρίκια vocant; quo etiam nomine spurium quodlibet animalium genus apud eos significatur. Vide Plinium l. 8. c. 49. Vossium in Melæ l. 1. c. 8. Hanc ego lectionem cæteris præferendam censeo, quia si minus vera, certe veræ simillima videri potest. Nec me multum movet hujus vocis novitas, nulli forte præterea Latino scriptori usurpatæ. Nam & ἀναλογία ipsa defenditur, & qui dictionem Curtianam esse probarit, Latinam ostenderit. Illud gravius quod hæc umbriculi species cum Arnobii loco parum convenire videatur. Verum id nunc non agitur qualis Hammon reipsa fuerit, sed qualem Curtius hic describat. Deinde Arnobius & Curtius inter se, & cum ceteris scriptoribus facile conciliari possunt; si quis attendat quæ de variis Hammonis formis habet Kircherus in Œdip. Ægypt. Syntag. 3. c. 6. Nam isti hoc unum ferme dicunt, Jovis Hammonii simulacrum arietino vultu fuisse; quod satis intelligitur, quamvis sola arietis cornua cum Arnobio tribuas. Curtii vero umbriculus, genus est arietis Libyci.

(5) *Habitus.*) Sic distinguendum censuimus, potius quam *similis est*; *habitus smaragdo, &c.* Est enim habitus hoc loco non *vestis*, sed species, forma, figura numinis, ut ex Diodori verbis conjicere possumus. Et alioqui parum apte cohærent ista, *id quod pro Deo colitur*, &, *umbriculo maxime similis est*.

(6) *Smaragdo.*) Opportune; nam circum ea loca nasci smaragdum testis est Plinius, l. 37. c. 5.

(7) *Navigio aurato.*) Quæ causa fuerit gestandi aurato navigio Hammonis, haud promptum est divinare. Hanc refert Hervartus ad suam de nautica Pyxide conjecturam, minus felici invento. Eam forte probabilius quis repetat ex Strabonis libro 17. cujus hæc verba sunt: *Et ut ex multis de-*
pre-

pendentibus. Sequuntur matronæ virginesque patrio more (c) inconditum quoddam carmen canentes, quo propitiari Jovem credunt, ut certum edat oraculum.

XXXI. Ac tum quidem regem propius adeuntem maximus natus e sacerdotibus (1) filium appellat; (2) hoc nomen illi parentem Jovem reddere affirmans. Ille se vero ait & accipere, & agnoscere; HUMANE sortis oblitus. Consuluit deinde, an totius orbis imperium fatis sibi destinaret pater; vates æque in adulationem compositus, terrarum omnium rectorem fore ostendit. Post hæc institit querere, an (3) omnes parentis sui interfectores poenas dedissent? Sacerdos parentem ejus negat ullius scelere posse violari: Philippi autem omnes interfectores luisse supplicia: adjecit, invictum fore, donec excederet ad Deos. Sacrificio deinde facto, dona & sacerdotibus, & Deo data sunt; permissumque amicis, ut ipsi quoque consulerent Jovem. Nihil amplius quæsierunt, quam an auctor esset sibi divinis honoribus colendi suum regem. Hoc quoque acceptum fore Jovi vates respondit, ut ipsi victorem regem divino honore colerent. (4) Vere & salubriter æstimanti fidem oraculi vana profecto responsa videri potuissent: sed FORTUNA, (5) quos uni sibi credere coegit, magna ex parte avidos gloriæ magis, quam capaces facit. Jovis igitur filium se non solum appellari passus est; sed etiam (3) jussit: rerumque gestarum famam, dum augere vult tali appellatione, (4) corrumpit. Et Macedones assueti quidem

INTERPRETATIO.

(c) Immodulatum quendam concinentes hymnum.

(a) Testatus patrem Regis Jovem hoc ipsi nomen attribuere.

(b) Recte & sapienter consideranti quæ

fides esset responsi.

(c) Quos prospera sors sibi soli fidem habere compulit, eos ut plurimum reddit magis gloriæ cupidos, quam ad eam moderate ferendam idoneos.

NOTÆ.

prehendi argumentis potest, templum illud (Hammonis) prius in litore stabat, atque hæc loca maritima erant. Vide etiam ejusdem librum I.

(1) Filium.) Sunt, inquit Plutarchus, qui dicant vatem Græce dicere volentem ὁ παῖς ἰός, per barbarismum παῖ δῖος pronunciasse; id ab Alexandro ejusque adulatoribus oraculi loco acceptum, quasi παῖ δῖος, Jovis fili, dixisset. Nimis id quidem subtile. Nam consilio sic appellasse declarat, quod addit Curtius, hoc illi nomen parentem Jovem reddere. Nec dubitare sinit Justinus; quo authore constat, omnia hic acta ex composito, cum subornati sacerdotes, conficto ad gratiam mendacio, Regem

Jove natum testati sunt: quo ille commento, vel suam matrisque infamiam abolere (ferebatur enim ex alio quam ex Philippo satus) vel Bacchi & Herculis gloriam æmulari, vel populorum animos ad sui venerationem metumque traducere studuit.

(2) Omnes.) Atqui Alexandro Lyncistæ pepercerat. Vide Suppl. lib. I. c. 10. & infra I. 7. c. 1.

(3) Jussit.) Post devictum Persarum imperium I. 8. c. 17.

(4) Corrumpit.) Sive enim non persuaderet se Jovis esse filium, notam sibi inurebat insanæ ambitionis; sive persuaderet, non poterant in Jovis filio admirabilia esse, quæ si ab homine essent profecta, instar prodigii habita forent.

dem regio imperio, sed maiore libertatis ^(d) umbra, quam ceteræ gentes; immortalitatem affectantem contumacius, quam aut ipsis expediebat, aut regi, ^(s) aversati sunt. Sed hæc suo quæque tempori reserventur: nunc cetera exsequi pergam.

- 5 XXXII. Alexander ab Hammone ⁽¹⁾ rediens, ut ad Mareotim ⁽²⁾ paludem, haud procul insula ⁽³⁾ Pharo sitam, venit; contemplatur loci naturam, primum in ipsa insula statuerat urbem novam condere. Inde ut apparuit magnæ sedis insulam haud capacem, elegit ⁽⁴⁾ urbi locum ubi nunc est ⁽⁵⁾ Alexandria, appellationem trahens ex

⁽⁶⁾ no-

INTERPRETATIO.

^(d) *Specie.*

NOTÆ.

⁽⁵⁾ *Aversati sunt.*) Exempla dabunt Philotas, Callisthenes, Hermolaus, &c. suis locis.

⁽¹⁾ *Rediens.*) Arrianus & Plutarchus prius inchoatam Alexandriam referunt, quam ad Hammonem iter instituerit: Curtio consentiunt Diodorus & Justinus. Neutrum certa ratio aut probat aut refellit; sed illis magis favet, quam istis, temporis ratio, sive quo Ægyptum ingressus est, sive quo discessit.

⁽²⁾ *Mareotim.*) De Mareotide dictum cap. 18.

⁽³⁾ *Pharo.*) Pharus, insula, si Stephano credimus, a Pharo Menelai proreta nomen accepit, quod a serpente ictus ibidem humatus esset. *Haud procul.*) Eam tamen Homerus Odyss. 4. describit unius diei navigatione a continenti dissitam. Quod si verum est, multum oportuit terræ aggestum esse, ut sequentibus sæculis continens ad insulam aggere jungi posset. Equidem magnam Ægypti partem ex advectis Nilo fluvio terris extitisse Justinus & Strabo indicant. In ea insula turris fuit præcelsa, Sosttrati Cnidii opus; cuius e fastigio suspensa fax portum ex alto navigantibus monstraret. Inde *Phari* nomen inditum facibus, quæ edito ex loco noctu accensæ portum nautis procul indicant.

⁽⁴⁾ *Urbi locum.*) Non usquequaque nudo & vacuo solo urbem novam Alexander excitavit. Nam ex Strabone constat vetustos Ægyptiorum Reges loci opportunitate conspecta, oppidum ibi extruxisse *Rhacotin*, quæ postea pars Alexandriæ fuerit; ut non

temere scripserit Hieronymus in Epitaphio Paulæ, *Urbem No*, quæ ipsa Rhacotis est, postea versam esse in Alexandriam; nec culpandus videatur, quisquis est, noster interpres, qui Ezechielis 30. v. 14. 15. 16. inter urbes Ægypti primarias Alexandriam memorat, quamvis anticipato nomine.

⁽⁵⁾ *Alexandria.*) Hæc illa urbs est Ægypti regia, tot scriptorum monumentis celebrata; de cuius amplitudine, magnificentia, divitiis, emporio, templis, Palatiis, Bibliotheca, cæterisque monumentis, nec pauca referre convenit, nec omnia fas est in tam brevi opere dicere. Consule sis Strabonem l. 17. Hirtium de bello Alexandrino, Marcell. l. 22. Hodie vix quidquam superest de antiqua illa magnificentia, propter quam *vertex omnium urbium* dicta fuerat. Quippe collabente Romanorum Imperio simul cum reliqua Ægypto venit in Saracenorum potestatem anno Christi circiter 636. translataque Babylonem sive Cairum regni sede, paulatim deseri cœpta est, tum anno 1365. a Petro Cypriorum rege magnam partem capta & incensa est; ex quo, nemine reparante, sensim in ruinas abierunt illius pleraque. Vide Bellonium, Marmolium, &c. Jacta sunt ejus fundamenta ab Alexandro sub Olymp. 112. annum 2. Si Juliani anni formam attendas; regni ipsius 5. V. C. 422. ante æram Christi 332. Sed primus adhuc labebatur annus Græcus Olymp. 112. ab isto enim Ptolemæus annos Alexandri inchoat in Canone. Eusebius septimo Alexandri anno tribuit, sed forte ad operis finem respexit. De Livii, Solini, Eutropii, aliorumque erroribus circa hanc epocham Petavius 10. de Doctr. c. 37.

(6) nomine auctoris. Complexus quidquid loci est inter paludem & mare, (7) octoginta stadiorum muris ambitum destinat; & qui ædificandæ urbi (8) præessent, relictis, (9) Memphim petit. Cupido haud injusta quidem, ceterum intempestiva incesserat, non interiora modo Ægypti, sed etiam Æthiopiam invisere. (10) Memnonis Tithonique celebrata regia cognoscendæ verustatis avidum trahebat pene extra terminos solis. Sed imminens bellum, cuius multo major supererat moles, otiosæ peregrinationi tempora exemerat. Itaque (11) Ægypto præfecit Æschylum Rhodium, & Peucesten Macedonem; quatuor millibus militum in præsidium regionis ejus datis: claustra Nili fluminis (12) Polemonem tueri jubet: triginta ad hoc triremes datæ. (13) Africæ deinde quæ Ægypto juncta est, præpositus Apollonius: vectigalibus ejusdem Afri-

NOTÆ.

(6) *Nomine.*) Nec vero unam hanc de suo nomine urbem appellavit; nam & alias infra videbimus ab eo conditas ejusdem nominis, & plures etiam ab diversis auctoribus memorari ad usque octodecim, testis est Dionysii Perieg. Scholiastes v. 254. Nisi forte ex una quandoque plures fiunt; vel aliquæ ab aliis conditæ, & Alexandri nomine appellatæ sunt.

(7) *Octog. stadiorum.*) Hoc est passuum decies mille. *Muris.*) Forte *muri ambitum.*

(8) *Præessent.*) Horum princeps fuisse fertur *Dinocrates* quidam Macedo, insignis architectus, quem *Hirtius Dinoharem* seu *Democharem*; *Plutarchus Stasicratem*; *Ælianus Chinocratem*; vulgati *Strabonis* codices lib. 14. *Chersimocratem* corrupte vocant; cum *Mss.* teste *Casaubono*, *Dinocratem* exhibeant.

(9) *Memphim.*) De *Memphi* supra c. 5. De *Æthiopia* cap. 29.

(10) *Memnonis.*) Fuit *Memnon* *Tithoni* filius, ex *Aurora*, ut Poëtæ fabulantur, *Tithoni* pater, vel quod alii rectius putant, frater erat *Laomedon* *Trojæ* rex. Quare *Memnon* *Patrueli Priamo* suppetias tulit, *Æneid.* I. v. 493.

— Et *Nigri Memnonis arma.*

Quod si non plures fuerunt ejusdem nominis, oportet unum eundemque non Æthiopiæ solum & Ægypto, sed etiam maximæ Asiæ parti imperasse. Nam eorum Regia, ut mox dicemus, in Thebaide sita (ubi & celebris illa *Memnonis* statua)

satis indicat Æthiopum eos ac Ægyptiorum reges extitisse; tum quod *Strabo* refert l. 15. a *Tithono* *Memnonis* patre *Susa* esse constructa, hujus urbis arcem *Memnonium* vocari, ipsumque *Memnonem* juxta *Paltum* *Syriæ* & flumen *Badam* sepultum prodi; hæc, inquam, argumento sunt Asiæ quoque dominatos esse; quod ex *Thebaicis* monumentis apud *Strabonem* confirmatur. Idque ipsum illa *Tithoni* & *Auroræ* fabula adumbrari crediderim. Sed illud credibilius plures fuisse *Tithonos*, vel certe *Memnonas*, quos *Græci* suo more in unum confuderint.

Terminos solis.) Immo hercle vix ad terminos solis. Nam sive *Thebis*, sive in *Abydo* urbe fuit hæc regia, non parum citra *Cancris* *Tropicum* erat, cum infra *Syenen* utraque urbs esset.

(11) *Ægypto.*) Præsidii *Macedonum* quæ in Ægypto reliquit: nam regionem totam *Doloaspi* Ægyptio administrandam commisit, ut author est *Arrianus*.

(12) *Polemonem.*) Duos hic videtur *Curtius* in unum confundere, cum *Arrianus* lib. 3. alterum *Pelusio* oppido, alterum classi triginta navium præfectum scribat; illum *Megaclis* filium, hunc *Theramenis*.

(13) *Africæ.*) *Africæ* latius sumptæ partem intelligit, quam supra descripsimus, *Lybia*, *Cyrenaica*, & *Marmarica* constantem: nam *Africa* proprie dicebatur quæ a *Libya*, vel *Cyrenaica*, ad *Mauritaniam* usque pertinebat secundum maris littus.

Africæ, Ægyptique, Cleomenes. Ex finitimis urbibus commigrare Alexandriam jussis, novam urbem magna multitudine implevit. *Fama est; quum rex* ⁽¹⁴⁾ *urbis futuræ muros polenta, ut* ⁽¹⁵⁾ *Macedonum mos est, destinasset, avium greges advolasse, & polenta esse pastas;*
 5 *quumque id omen pro tristi a plerisque esset acceptum; respondisse vates, magnam illam urbem* ⁽¹⁶⁾ *advenarum frequentiam culturam, multisque eam terris* ⁽¹⁷⁾ *alimenta præbituram.*

XXXIII. Regem, quum secundo amne deflueret, adsequi cupiens Hector Parmenionis filius, eximio ætatis flore, in paucis Alexan-
 10 dro carus, parvum navigium conscendit; pluribus quam capere posset, impositis: itaque mersa navis omnes destituit. Hector diu flumini obluëtatus, quum madens vestis, & adstricti crepidinis pedes natare prohiberent, in ripam tamen semianimis evasit; & ^(a) ut primum fatigatus ⁽¹⁾ spiritum laxavit, quem metus & periculum intenderant,
 15 ^(b) nullo adjuvante (quippe in diversum evaserant alii) exanimatus est. Rex amissi ejus desiderio vehementer afflictus est: repertumque corpus

INTERPRETATIO.

(a) Statim atque respirationis meatum aperuit, quam periculi metus comprimere

coegerat.

(b) Cum nemo esset qui opem ferret.

NOTÆ.

(14) *Urbis futuræ.*) Lectionem hanc Gronovii cæteris facile anteferendam censuimus, quæ parum cum phrasi Curtiana, vel cum historię veritate conveniunt. Nam *destinare urbem futuris muris*, *συνεπιδόχικως* dici, quasi, *secundum futuros muros*, vereor ut Curtius probaret: qui vero sic legunt *urbis futuris muris polentam destinasset*, ii nec vim hujus verbi propriam satis attendunt, nec rei gestę veritatem; cum ex aliis scriptoribus constet jam sparsam fuisse designandis muris, non paratam solum in eum usum farinam, tunc cum ab avibus depasta fuit. *Destinare* enim *designare* est, ut optime notat Gronovius ex Virgilio in Culice v. 390.

— Locum capit, hunc & in ordem.

Destinat. —

Tum ex Vegetio 2. 10. atque ex Livio quorum verba laudat. Addere poterat Curtium ipsum l. 6. c. 26. l. 9. c. 23. & 28.

(15) *Macedonum.*) Hoc solus Curtius; qua fide, dubium. Certe Arrianus, Plutarchus, Strabo, Valerius Maximus, & Marcellinus, non consilio sed casu factum scribunt, ut calcis vel cretę penuria, cu-

jus in ea re usus erat, farina adhibita fuerit.

(16) *Advenarum.*) Frequentiam advenarum invitavit non solum portus commodissimus & emporii celebritas, sed etiam liberalium artium studia, quæ in hac urbe, si usquam alias, floruerunt. Vide quos laudavimus scriptores, & si lubet præterea Diodorum l. 17.

(17) *Alimenta.*) Satis quidem constat magnam ex ea urbe frumenti vim exportari solitam, cum in alias oras, tum Romanam, præcipue florente imperio, deinde Constantinopolim; ex quo Magni Athanasii hostes ejus quondam apud Constantium calumniandi ansam arripuisse leguntur.

(1) *Spiritum laxavit.*) Cum in ipso enatandi labore partim subitus pavor, partim admittendę per os & nares aquę periculum respirationis vias diu oclusas tenuisset, longo & vehementi conatu distenta respirandi organa, repente deinde laxata, solito munere fungi non potuerunt, præsertim cum nullus adesset, qui ingesto in os cibo, aut infuso liquore, exhaustos spiritus suppleret, ac semianimam refocillaret.

corpus magnifico extulit funere. (c) Oneravit hunc dolorem nuncius mortis (2) Andromachi, quem præfecerat Syriæ: vivum Samaritæ cremaverant. Ad cuius interitum vindicandum, quanta maxima celeritate potuit, contendit: advenientique sunt traditi tanti sceleris auctores. Andromacho deinde Memnona substituit: adfectis supplicio, qui præto- 5 rem interemerant. Tyrannos; inter eos (3) Methymnæorum Aristonicum, & Chrysolaum popularibus suis tradidit: quos illi e (4) muris ob injurias tortos necaverunt. (5) Atheniensium deinde, Rhodiorum- que & Chiorum legatos audit. Athenienses victoriam gratulabantur; & ut (6) captivi Græcorum suis restituerentur, orabant: Rhodii & 10 Chii de præsidio querebantur: omnes (7) æqua desiderare visi, impetraverunt. (8) Mitylenæis quoque, ob egregiam in partes suas fidem, & pecuniam, quam in bellum impenderant, obsides reddidit: & magnam regionem finibus eorum adjecit. Cypriorum quoque regibus, qui & a Dario defecerant ad ipsum, & oppugnanti Tyrum miserant 15 classem, pro merito honos habitus est. Amphoterus deinde classis præfectus, ad liberandam Cretam missus (namque & Persarum, & Spartanorum armis pleræque ejus insulæ obsidebantur) ante omnia mare a piraticis classibus vindicare jussus: quippe obnoxium prædonibus erat, in bellum utroque rege converso. His compositis 20 (9) Herculi Tyrio ex auro crateram, cum triginta pateris dīcavit:

(d) im-

INTERPRETATIO.

(c) Auxit hunc luctum.

NOTÆ.

(2) *Andromachi.*) De *Andromacho* Syriæ præfecto supra c. 5. Hunc Samaritani coorta seditione vivum cremarunt. Oportuit ergo non Coelesyriæ solum, quod supra Curtius significabat, sed etiam Judææ Samaritæque præpositum fuisse, quod Eusebius testatur in *Chron.* & *Cedrenus.* *Samaritæ.*) Samaria in sacris Literis notissima Civitas, Israëliti regni metropolis, ab Amri Israëlitarum sexto rege condita, annis ante Christum circiter 923. Nomen habuit a quodam *Somer*, qui montem extruendæ urbi destinatum Regi vendiderat. Eam ab Joanne Hyrcano Judæorum Pontifice excisam Herodes magnus instauravit, & in gratiam Augusti Cæsaris *Sebaste* appellari voluit. Ab ea regio ipsa *Samaria* nuncupata est, quam hodie Arabum regulus obtinet Turcorum vectigalis.

(3) *Methymnæorum.*) Methymna urbs in Lesbo insula; de qua hoc libro, cap. 22.

(4) *E muris.*) Redundant hæ duæ voces. *Curtii.*

ces; nisi forte pro *necaverunt* reponendum fuit *suspenderunt*, vel *præcipitarunt*, aut aliquid demum simile. Nec displicet Blankardi conjectura, sic restituentis; *quos illi ob injurias tortos in muris necaverunt*, quo nempe in omnium oculis poenas darent.

(5) *Atheniensium.*) De Athenis, vide *Suppl.* l. 1. c. 2. 5. 6. &c. De *Rhodo* & *Chio*, supra egimus, cap. 5.

(6) *Captivi.*) Id jamdiu ante postulaverant, cum adhuc ad Celænas esset, l. 3. c. 1. Ubi hoc solum responsi abstulerant, reddendos *finito Persico bello.*

(7) *Æqua desiderare.*) Legunt aliqui *ea quæ*; sed parum convenienter dici putem, *ea quæ desiderare visi, impetraverunt.*

(8) *Mitylenæis.*) De Mitylene, vide cap. 5. hujus libri. De *Cypro* cap. 5. De *Creta* cap. 6.

(9) *Herculi Tyrio.*) De hoc antea diximus cap. 7.

(d) imminensque Dario iter ad Euphratem ⁽¹⁰⁾ pronunciari jussit.

XXXIV. At Darius, quum ab Ægypto divertisse in Africam hostem comperisset; dubitaverat, utrumne circa Mesopotamiam subsisteret, an interiora regni sui peteret: haud dubie ^(a) potentior auctor
 5 præsens futurus ultimis gentibus impigre bellum capessendi, quas ægre per præfectos suos moliebatur. Sed ut ^(b) idoneis auctoribus fama vulgavit, Alexandrum cum omnibus copiis, quamcumque ipse adisset regionem, petiturum; haud ignarus, quam cum strenuo res esset, omnia longinquarum gentium auxilia ⁽¹⁾ Babylonem contrahi jussit.
 10 Bactriani, Scythæque, & Indi convenerant: ⁽²⁾ nam & ceterarum gentium copiarum ^(c) partibus simul adfuerunt. Ceterum quum ⁽³⁾ dimidio ferme major esset exercitus, quam in Cilicia fuerat; multis arma deerant: quæ summa cura comparabantur. Equitibus equisque tegumenta erant ex ⁽⁴⁾ ferreis laminis serie inter se connexis: quæ antea
 15 præter jacula nihil dederat, scuta gladiique adjiciebantur: equorumque domandi greges peditibus distributi sunt, ut ⁽⁵⁾ major pristino esset equitatus: ingensque, ut crediderat, terror hostium, ducentæ falcatae quadrigæ, unicum illarum gentium auxilium sequutæ sunt. Ex summo ⁽⁶⁾ temone hastæ præfixæ ferro eminebant: ^(d) utrimque a jugo
 ter-

INTERPRETATIO.

(d) Et in Darium properans.

(a) Potentius incitaturus per se ipse, ad arma celeriter capienda, remotas nationes, quas difficile movebat ope Satraparum.

(b) A nuntiis fide dignis profectus rumor.

(c) Ad exercitum Darii sese una adjunxerunt.

(d) Ex utraque jugi parte tres enses affixerant directos antrorsum.

NOTÆ.

(10) Euphratem.) De Euphrate, Tigri, & Mesopotamia inferius l. 5. c. 1.

(1) Babylonem.) De Babylone l. 5. c. 4. De Bactrianis l. 7. c. 16. De Scythis l. 7. c. 28. &c. De India l. 8. c. 29. Babylonem scribere malui, quam quod alii habent Babyloniam, quod Latini sermonis ratio facilius videtur admittere, copias Babylonem contrahi, quam Babyloniam. Ceterum haud satis apparet quo consilio Darius, tam longinquas gentes Babylonem acciverit, ut eas postmodum versus interiora regni eodem, quo venerant, itinere reduceret. Arrianus certe ad Arbela primo, tum per Lycum ad Gaugamela Darium adducit. Atque haud scio an ipse Curtius postea suam refellerit de Babylone sententiam, cum totius exercitus opes Arbelis a Dario veniente depositas scribit; quis enim non vi-

det a tergo relinqui impedimenta debuisse? Cum ergo cis Arbela processerit, ut ipso teste Curtio infra demonstrabitur, necesse est illac transierit, ab Oriente, non ex Babylone veniens.

(2) Nam.) Melius forte, jam.

(3) Dimidio.) Hoc loco utemur infra ad cap. 47. ut errorem, qui in Curtii numeros irrepsit, demonstramus, &, qua licet, corrigamus.

(4) Ferreis laminis.) Vide l. 3. c. 28.

(5) Major.) Et hoc argumentum erit vitiatae in numerorum nota lectionis, c. 47.

(6) Temone.) Temo lignum est oblongum inter duos equos medium, ab eo dictus, inquit Varro, quod plaustrum sive currum & jugum contineat, hoc est, alterum alteri committat. Jugum vero lignum aliud transversum extremo temoni commissum, cui boves, equi, leones, &c. colligan-

ternos direxerant gladios : & inter radios rotarum plura spicula eminebant in adversum : aliæ deinde (7) falces summis rotarum orbibus hærebant ; & aliæ in terram dimissæ , quidquid obvium concitatis equis fuisset , amputaturæ .

XXXV. Hoc modo instructo exercitu ac perarmato , Babylone copias movit . A parte dextra erat Tigris nobilis fluvius ; lævam tegebant Euphrates : agmen Mesopotamiæ campos impleverat . Tigri deinde superato , quum audisset haud procul abesse hostem ; Satropatem equitum præfectum cum mille delectis præmisit . Mazæo prætori (1) sex millia data , quibus hostem transitu (2) amnis arceret : eidem mandatum , ut regionem , quam Alexander esset aditurus , (3) popularetur atque ureret : quippe credebatur inopia debellari posse nihil habentem , nisi quod rapiendo occupasset : ipsi autem commeatus alii terra , alii Tigri amne subvehebantur . Jam pervenerat ad (4) Arbela vicum , (5) nobilem sua

INTERPRETATIO.

(a) Quem sua strage celebrem redditurus erat .

NOTÆ.

gantur . Ex summa igitur , hoc est , extrema temonis parte antrorsum eminebat hasta ferro armata ; ex jugi vero parte utraque terni gladii .

(7) *Falces* .) Non satis apparet quid sibi velit hoc loco Curtius : nec ipse forte quid scriberet satis intellexit , in apparatu bellico pugnisque describendis , haud admodum peritus . Ut ut est , falces illæ rotarum orbibus affixæ sic debuerunt ad latus utrinque protendi , ut motu suo amplio-rem , quam ipsæ rotæ , circulum non describerent ; alioqui nullo pacto ad curruum motum accommodari potuerunt .

(1) *Sex millia* .) Tria solum data apud Arrianum lego .

(2) *Transitu amnis* .) Euphratis , quem ad Thapsacum trajecit Alexander .

(3) *Popularetur* .) Ea forte causa fuerit cur Alexander , ut Arrianus observat , non recta via ab Euphrate , quem ad Thapsacum trajecerat , Babylonem contenderit ; sed in lævam divertens , iter ceperit & ducendo exercitui commodius , & pabulis abundantius .

(4) *Arbela vicum* .) Primum de nomine ipso , tum de re quærendum est . *Arbellam* legunt nonnulli ; alii *Arbella* : rectius , opinor , *Arbela* scripserimus , Græcos secu-

ti , apud quos passim ἀρβηλα , plurali numero legimus . Nec vero apud Plutarchum ἀρβηλα reperio , quod dixerat Ortelius . Proximum est ut de hujus urbis situ dicamus : urbem enim jam tum fuisse , non vicum duntaxat , diserte docet Strabo l. 16. sub initium ; & nos infra ex ipso Curtio ostendemus . Arbela igitur , unde vicina regio *Arbelitis* , non modo trans Tigrim , sed etiam ultra Lycum fuisse , tam Strabo quam Arrianus docent . Ad Curtium quod attinet , cum hic citra Lycum , alias ultra posuerit , minime dubium quin illo loco vere dixerit , ubi cæteros consentientes habet ; hic autem fallatur , ubi optimis authoribus certæque rationi pugnat . Apud Strabonem lib. 16. duo sunt quæ officere nobis videantur . Primum quod Arbela dicat ad Babyloniam pertinere , & circa illam esse : alterum , quod cum Arbelitidem Lyco fluvio disterneret ab Aturia , trans Lycum Aturiam dicat esse . Ex quo consequens videtur Arbela cis hunc fluvium fuisse , & Babyloni viciniora quam Aturiam . Verum ad primum quod attinet , Babylonis nomine Strabo Assyriam universam comprehendit , ad quam Arbela utique pertinebant . Jam vero , quod erat alterum , cum ab India ad Persidem , a Perside ad Assyriam ac Mesopotamiam ordine progrediatur Geographus , merito fa-

sua clade facturus: hic commeatum sarcinarumque maiore parte deposita, (5) Lycum amnem ponte junxit, & per dies quinque, (6) sicut ante Euphratem, trajecit exercitum. Inde (7) octoginta fere stadia (8) progressus, ad alterum amnem, (9) Bumelo nomen est, castra posuit.

5 (6) Opportuna explicandis copiis regio erat, equitabilis & vasta planities: ne stirpes quidem & brevia virgulta operiunt solum: (6) liberque prospectus oculorum etiam quæ procul recessere, (10) permetitur. Itaque si qua campi eminebant, jussit æquari, (d) totumque fastigium extendi.

10 XXXVI. Alexandro, qui numerum copiarum ejus, quantum procul conjectari poterant, æstimabant, vix fecerunt fidem, tot millibus cæsis, (1) majores copias esse reparatas. Ceterum omnis periculi, & maxime multitudinis contemptor, (2) undecimis castris pervenit ad Eu-

INTERPRETATIO.

(b) Idoneus extendendæ aciei locus erat
& aptus equitatu campus.

(c) Visus nulla re prohibitus, etiam ea,

quæ longe remota sunt, pertingit.

(d) Omnem collium eminentiam complanari.

NOTÆ.

Quam ab eo, ut Aturiam trans Lycum esse diceret; venientibus scilicet ex Perside, cuius respectu loquitur. Quare vel ex hoc loco manifestum apparet quod diximus, trans Lycum Arbela fuisse sita. Quod hic notatum oportuit, ut ex eo postmodum intelligas, quam parum sibi Curtius constet. Nam quod aliqui suspicantur hic ab eo non Arbela, sed Gaugamela scriptum fuisse, quia & vicum vocat, & clade Darii nobilem; hoc inquam, nullo argumento, nullo teste dicitur; ac ut verum esset, nihilominus peccasset Curtius, qui paulo post præter Arbela dicit Tigrim ab Alex. esse trajectum.

(5) Lycum.) Lycus, ut modo dixi, Assyriæ fluvius Aturiam, sive, ut alii putant, Assyriam proprie dictam ab Arbelitide dividit, Strabone teste; pauloque post in Tigrim se exonerat. Caprum ab aliquibus vocari ferunt: sed Strabo & Ptolemæus utrumque distinguunt.

(6) Sicut.) Hæc verba, sicut ante Euphratem, temere a sciolo quopiam intrusa suspicatur Freinshemius; nec immerito. Nam & nimium exilem observationem continent, & hiulcam efficiunt orationem. Ad quod enim verbum referas? Maluit Accidalius, ut ea retineret, exercitum rejicere; sed si quid immutandum, minus hoc,

quam illa, displicet.

(7) Octoginta.) Milliaria decem, hoc est, paulo plus tribus leucis quas nostri communes vocant.

(8) Progressus.) Habent aliqui Mss. Profectus. Progressum intelligit, sive profectum recedendo orientem versus, & regni interiora; quod secus esse ostendimus.

(9) Bumelo.) Legunt alii Bumado, aut Boumelo, quorum utrumque apparet factum ex Βύμηλος, facili mutatione τὸ Δ in Λ.

(10) Permetitur.) Modii lectionem representamus, quod vulgata, permittitur, tolerari non posset. Nisi forte cum Junio legere malis, ad ea quæ procul recessere, permittitur, id est, transmittitur; quo sensu verbum hoc a Sisenna usurpatum tradunt.

(1) Majores.) Ex hoc quoque loco infra colligemus mendum in numeros Curtianos irrepsisse, ubi Darii copias recenset.

(2) Undecimis.) Vide l. 3. c. 16. quo vero ex loco ad Euphratem & Thapsacum undecimis castris pervenisse velit, parum liquet. Certe aliunde quam Tyro numeranda sunt. Quis enim putet grave impedimentis agmen undecim diebus quinque forte stadiorum millia, hoc est milliaria 623. confecisse?

Euphratem : quo (3) pontibus juncto equites primos ire , phalangem
sequi jubet : (a) Mazæo , qui ad inhibendum transitum ejus , cum sex
millibus equitum occurrerat , non auso periculum sui facere . Paucis
deinde , non ad quietem , sed ad reparandos animos diebus datis mi-
liti , strenue hostem insequi cœpit : metuens ne interiora regni sui pe- 5
teret ; sequendusque esset per loca omni (4) solitudine atque inopia
vasta . Igitur (5) quarto die præter (6) Arbela penetrat ad Tigrim . Tota
regio ultra amnem recenti fumabat incendio : quippe Mazæus quæ-
cumque adierat , haud secus quam hostis urebat . Ac primo caligine ,
quam fumus effuderat , obscurante lucem ; insidiarum metu substitit : 10
deinde ut speculatores præmissi tuta omnia nunciaverunt ; paucos e-
quitum ad tentandum (7) vadum fluminis præmisit : cujus alitudo pri-
mo summa equorum pectora , mox , ut in medium alveum ventum
est , cervices quoque æquabat . (8) Nec sane alius ad Orientis plagam
tam violentus invehitur ; multorum torrentium non aquas solum , 15
sed etiam saxa secum trahens : itaque a (9) celeritate qua defluit , *Tigri*
nomen est inditum : quia (9) Persica lingua *Tigrim* sagittam appellant .

XXXVII.

INTERPRETATIO.

(a) Cum Mazæus non esset ausus vires
suas experiri.

(b) Nec ullum aliud flumen in Oriente,
tam rapide fertur.

NOTÆ.

(3) *Pontibus.*) Fuisse jam ibi pontem ad
Thapsacum tradit Arrianus , sed qui ad ul-
teriorem ripam non pertingeret . Hunc a
Mazæo desertum suppleri jussit , qua parte
imperfectus erat , additis etiam aliis .

(4) *Solitudine.*) Quam alibi locorum
natura fert , alibi Darius de industria face-
ret incendio & vastitate .

(5) *Quarto die.*) Et hoc incredibile ,
tantum itineris quatuor diebus confectum ,
quantum , Eustathio teste , ad septimum
diem fortis & celer viator possit absolvere .
Certe Strabo l. 16. a Thapsaco ad Tigrim
stadia numerat 2400 .

(6) *Præter Arbela.*) Mira hoc loco Cur-
tii nostri oscitantia , qui Arbela cum paulo
ante trans Tigrim collocarit , nunc Tigrim
ipsum præter Arbela ponit . Sunt qui ita ex-
cusent , quasi præter Arbela dixerit tra-
jectum Tigrim , quod hic flexu quodam O-
rientem versus procurreret , ultra quam Ar-
bela sita erant ; ut merito scribere potuerit
præter eam urbem transmissum fuisse ab A-
lexandro fluvium , quamvis ipsa ultra Tigrim

esset . Verum hæc sententia præter quam
quod gratis , imo hercle ingratis , Curtio
affingitur , falsa est ipsa per se , uti supra
demonstravimus ad cap. 35 .

(7) *Vadum.*) Diodorus quoque vado tra-
jectum narrat : sed Arrianus l. 7. negat Ti-
grim usquam vado transmeabilem esse .

(8) *A celeritate.*) De ipso Tigri inferius
l. 5. c. 2. nunc ad nomen quod attinet ra-
tionemque nominis , Curtio consentiunt
Strabo , l. 11. & Plinius l. 6. c. 27. atque alii .
Isidorus autem l. 13. c. 21. ab animali Tigri-
de nomen ductum censet , propter velocita-
tis similitudinem . Utrumque verum esse
potest , ut a sagitta animal , ab animali flu-
vius appellationem sortitus fuerit . Ut ut
est , de ejus incredibili celeritate videri quo-
que potest Plinius l. 8. c. 8 .

(9) *Persica.*) Medorum lingua *Tigrim*
sagittam esse alii tradunt ; sed Persæ ni-
mirum passim apud antiquos Medi vocan-
tur , propter gentis & imperii affinitatem ,
ut non mirum sit idem utrisque vocabulum
fuisse commune .

XXXVII. Igitur pedes velut divisus ⁽¹⁾ in cornua, ⁽²⁾ circumdato equitatu, ⁽³⁾ levatis super capita armis, haud ægre ad ipsum alveum penetrat. Primus inter pedites rex egressus in ripam, vadum militibus manu, quando vox exaudiri non poterat; ostendit: ⁽⁴⁾ sed gradum firmare vix poterant, quum modo saxa lubrica vestigium fallerent, modo rapidior unda subduceret. Præcipuus erat labor eorum, qui humeris onera portabant: quippe quum semetipsos regere non possent; in rapidos gurgites incommodo onere auferebantur: & dum sua quisque spolia consequi studet; major inter ipsos, quam cum amne orta luctatio est: cumulique sarcinarum passim fluitantes plerosque ⁽⁴⁾ perculerant. Rex monere ut satis haberent, arma retinere; cetera se redditurum. Sed neque consilium, neque imperium accipi poterat: obstrepebat hinc metus; ⁽⁵⁾ præter hunc invicem ⁽⁶⁾ vocantium mutus clamor. Tandem qua leniore tractu amnis aperit vadum, emergere: nec quidquam præter paucas sarcinas desideratum est.

XXXVIII. Deleri potuit exercitus, si quis ausus esset viacere: sed perpetua fortuna regis avertit inde hostem. Sic ⁽¹⁾ Granicum tot millibus equitum peditumque in ulteriore stantibus ripa superavit: sic angustis in Ciliciæ callibus tantam multitudinem hostium. ⁽²⁾ Audaciæ quoque, qua maxime viguit, ratio minui potest; quia nunquam in

INTERPRETATIO.

(2) *Sed firmo gressu niti ægre poterant, quod nunc saxa levia subducerent se pedibus, nunc violentior aqua illos disturbaret.*

(2) *Nimie quoque fiducia culpa minui ex eo potest, quod nunquam hoc in questionem venit, an sine ratione aliquid suscepisset.*

NOTÆ.

(1) *In cornua.*) Cornu quid sit in exercitu diximus l. 3. c. 5.

(2) *Circumdato.*) A sinistra quidem ut fracta equorum objectu rapiditas fluvii faciliorem peditibus transitum præberet. A dextra fortasse, ut si quos istorum vis fluminis abriperet, ab equitatu exciperentur, ac sublevarentur, quod a se factum in re simili, cum Iberum amnem trajiceret, scribit ipse C. Cæsar l. de bello Civ. Plura sunt ejus generis exempla.

(3) *Levatis super.*) Atqui Diodorus l. 17. Alexandrum ait, ut vehementiæ undarum obsisteret, manus inter se arte conserere, totamque corporum molem veluti jugo connexam habere milites jussisse. Quod sane levatis super capita armis, aut sarcinis facere non poterant, nisi forte ad summum bini.

(4) *Perculerant.*) Amissæ rei dolore &

recuperandæ desiderio, Malim tamen proprie sumere, ut *perculerant* idem sit ac *incurrendo prostraverant*.

(5) *Præter hunc.*) Aptior videri poterat Acidalii lectio, expuncto *præter*, sic restituentis, *hinc metus, hinc invicem, &c.* Sed Freinshemius vulgatam retineri posse censuit, etsi ab usitata loquendi formula paululum abhorrentem.

(6) *Vocantium.*) Non dubitavi, eodem authore Freinshemio, sic restituere, pro *natantium*, quod vulgo legebatur. Primum enim non natatu sed vado transitum est: deinde quid illud est, *invicem natare*? Contra vero quam apposite dicitur *invicem vocantium mutus clamor*?

(1) *Granicum.*) V. Supplem. l. 2. c. 5. *Ciliciæ.*) l. 3. c. 9. & seq.

in discrimen venit, ⁽²⁾ an temere fecisset. ⁽³⁾ Mazæus, qui, si transeun-
tibus flumen supervenisset, haud dubie oppressurus fuit incompósitos ;
in ripa demum, & jam perarmatos, adequitare cœpit. Mille admo-
dum equites præmiserat : quorum paucitate Alexander exploratâ, dein-
de contempta ; præfectum ⁽⁴⁾ Pæonum equitum Aristona *laxatis ha-* 5
benis invehi jussit. Insignis eo die pugna equitum, & præcipue Ari-
stonis fuit : præfectum equitatus Persarum Satropatem, directâ ⁽⁵⁾ in
gutturē hastâ transfixit ; fugientemque per medios hostes consequu-
tus, ex equo præcipitavit, & obluētanti caput gladio dempsit : quod
relatum magna cum laude ante regis pedes posuit. 10

XXXIX. Biduo ibi rex ⁽¹⁾ stativa habuit : ⁽²⁾ in proximum deinde
iter pronunciari jussit. Sed primâ fere ⁽³⁾ vigiliâ luna ⁽⁴⁾ deficiens, pri-
mum nitorem sideris sui condidit ; deinde sanguinis colore ⁽⁴⁾ suffuso
lumen omne fœdavit : ^(b) sollicitisque sub ipsum tanti discriminis casum
ingens religio, & ex ea formido quædam incussa est. *Diis invitis in* 15
ultimas terras trahi se querebantur : jam nec ⁽⁵⁾ *flumina posse adiri ; nec*
sidera pristinum præstare fulgorem : vastas terras, deserta omnia occur-
rere : in unius hominis jactationem tot millium sanguinem impendi : fa-
stidio esse patriam ; ⁽⁶⁾ *abdicari Philippum patrem ;* ⁽⁷⁾ *cælum* ^(c) *vanis co-*
gi-

INTERPRETATIO.

(a) In crastinum diem.

(b) Cum jam essent anxii propter immi-
nens tanti prælii periculum, vehemens re-
ligionis sensus, atque ex eo natus pavor

quidam eos invasit.

(c) Divinos honores insana spe ab eo af-
fectari.

NOTÆ.

(2) An temere.) Adeo constanter felix
fuit, ut ne in mentem quidem venerit du-
bitare quidquamne temere fecisset.

(3) Mazæus, qui.) Ita plerique omnes
tum Mss. tum excusi ; ut necessario suppleri
debuerit verbum *fuit*, quod deerat. Legi et-
iam posset, utraque voce rejecta, *qui & fuit*.

(4) Pæonum.) Pæones Macedoniæ po-
puli Occidentem inter ac Septentrionem,
infra Axii amnis fontes.

(5) In gutture.) Placeret alicui forte in
guttur, sed retineri potest vulgata lectio,
sive dicas *in gutture transfixit* sive *directa in*
gutturē ; ut docuimus l. 3. c. 11.

(1) Stativa.) A *stando* castra dicta sunt
stativa, quod in iis exercitus staret, sive
consisteret. Sed vox *castra* plerumque sup-
primitur.

(2) Vigilia.) De vigiliis earumque nu-

mero dictum est ad l. 3. c. 20. *Discrimen*,
ibid. c. 30.

(3) Luna deficiens.) Incidit Lunæ defe-
ctus hic in diem Septembris vigesimum, hu-
jus Olymp. 112. an. 2. diebus ante pugnam
undecim, Plutarcho testē. Commissum igitur
prælium ipsis Calendis Octobris.

(4) Suffuso.) Malunt alii *suffusa*.

(5) Flumina.) Et tamen Euphratem ac
Tigrim trajecerant. Hoc ergo agebant, soli-
to difficilius transiri flumina.

(6) Abdicari.) Quia Jove natum credi
se volebat. Vim porro quandam peculiarem
Raderus hoc loco subesse putat huic verbo
abdicari ; quia cum parentum proprie sit
abdicare liberos, contra Alexander paren-
tem Philippum abdicaret.

(7) Cælum.) Quod inani ambitione divi-
nitatis opinionem honoresque affectaret.

gitationibus peti. Jam ^(d) ⁽⁸⁾ pro seditione res erat: quum ad omnia inter-
 ritus, duces principesque militum frequentes adesse pratorio; ⁽⁹⁾ Ægy-
 ptiosque vates, quos cœli ac siderum ⁽¹⁰⁾ peritissimos esse credebat,
 quid sentirent, expromere jubet. At illi, qui ^(e) satis scirent, tempo-
 5 rum orbis implere destinatas vices: lunamque deficere, quum aut
⁽¹¹⁾ terram subiret; aut ⁽¹²⁾ sole premeretur: rationem quidem ipsis per-
 ceptam non edocent vulgus; ceterum adfirmant, ⁽¹³⁾ *solem Græcorum,*
lunam esse Persarum: quoties illa deficiat, ruinam stragemque illis gen-
tibus portendi: veteraque ⁽¹⁴⁾ exempla percensent Persidis regum, quos
 10 adversis diis pugnasce, lunæ ostendisset defectio. Nulla res efficacius
 multitudinem regit, quam superstitio: alioqui impotens, sæva, mu-
 tabilis; ubi vana religione capta est, melius vatibus, quam ducibus
 suis paret. Igitur edita in vulgus Ægyptiorum responsa ^(f) rursus ad
 spem & fiduciam erexere torpentes.

15 XL. Rex impetu animorum utendum ratus, secunda vigilia castra
 movit: dextra Tigrim habebat; a læva montes, quos ⁽¹⁾ *Gordæos* vo-
 cant.

INTERPRETATIO.

(d) *Instar seditionis habebat ille motus.*

(e) *Cum probe nossent annorum periodos
 perficere ordinatos cursus, & Lunam ecli-
 psim pati cum vel terræ subjacet, vel Soli*

*supponitur; causam eclipsis sibi notam non
 aperiunt coram vulgo militum, sed, &c.*

(f) *Iterum ad fiduciam & audaciam tra-
 duxerunt eos, qui antea languebant metu.*

NOTÆ.

(8) *Pro.*) Legunt alii *prope seditionem*,
 eodem sensu.

(9) *Ægyptios.*) Solum a Rege consul-
 tum Aristandrum meminit Arrianus, autho-
 remque fuisse ut illo ipso mense pugnaretur:
 quod ita factum est, si Lunarem Græ-
 corum mensem attendas.

(10) *Peritissimos.*) Fuerunt hi revera pe-
 ritissimi Astronomiæ; quam sive ipsi a Chal-
 dæis, sive Chaldæi ab ipsis, ut vult Jose-
 phus, acceptam, Græcis deinde tradiderunt.

(11) *Terram.*) Terram subire Luna Cur-
 tio dicitur, cum in umbram terræ incidens,
 solis luce privatur: cum alioqui nunquam
 infra terram proprie dicatur existere, quæ
 ipsa potius infra lunam est.

(12) *Sole.*) Aut falso aut improprie di-
 ctum. Improprie, si deficere Lunam voluit
 Curtius: quoties Soli subjecta, qua parte
 nobis obversa est, luce caret: id enim Lu-
 næ *silentium*, non *defectio* dicitur. Falso,
 si Lunæ eclipsim eam vocat, cum Solis lu-
 men interpositum suo nobis eripit: neque e-
 nim hæc Lunæ, sed Solis eclipsis est.

(13) *Solem.*) Hoc de industria, atque ex
 composito, ut apparet, commenti sunt ad
 sedandos militum animos; quo fere modo
 apud Herodotum l. 7. Xerxis vates Solis de-
 fectionem in Græcorum perniciem interpre-
 tantur. Nec vero Persarum magis numen,
 aut insigne, aut symbolum Luna fuit, quam
 Græcorum: cum potius Solem illi præcipue
 venerarentur, infra cap. 50.

(14) *Exempla.*) Aut falsa finxerunt, ut
 apud ignaros antiquitatis, aut ex veris fal-
 sum collegerunt. Quid enim? si quando Per-
 sarum cladem Lunæ aliqua præcessit eclipsis,
 nunquamne Græci, nunquam aliæ gentes
 post similem defectum male pugnarunt?

(1) *Gordæos.*) Legunt alii *Gordyæos*, nullo
 ad rem quod attinet, discrimine. Quos e-
 nim Strabo passim Gordyæos vocat, hi Pto-
 lemæo Gordæi sunt. Sed uterque Armeniæ
 montes intelligit, de quibus infra l. 5. c. 2.
 At hos non a læva, sed a tergo potius habet
 qui secundo Tigri progreditur. Gordyæam
 quoque regionem Persidis agnoscit Stepha-
 nus,

cant. Hoc ingresso iter speculatores qui præmissi erant, sub lucis ortum, *Darium adventare* nunciaverunt. Instructo igitur milite, & composito agmine antecedebar. Sed Persarum ⁽²⁾ exploratores erant mille ferme, qui ^(a) speciem agminis magni fecerant: quippe ubi explorari vera non possunt, falsa per metum ⁽³⁾ augentur. His cognitis rex cum paucis suorum assequutus agmen refugientium ad suos; alios cecidit, alios cepit: equitesque præmisit simul speculatum: simul ut ignem, quo barbari cremaverant vicos, extinguerent: quippe fugientes raptim testis acervisque frumenti injecerant flammæ: quæ quum in summo hæsisent, ad inferiora nondum penetraverant. Extincto igitur igne, plurimum frumenti repertum est: copia aliarum quoque rerum abundare cœperunt. Ea res ipsa militi ad persequendum hostem animum incendit: quippe urente & populante eo terram, festinandum erat, ne incendio cuncta ⁽⁴⁾ præriperet. In ⁽⁵⁾ rationem ergo necessitas versa; quippe ⁽⁶⁾ Mazæus, qui ante per otium vicos incenderat, jam fugere contentus, pleraque inviolata hosti reliquit. Alexander haud longius centum quinquaginta stadiis Darium abesse comperebat: itaque ad satietatem quoque copiâ commeatum instructus, quadriduo in eodem loco substitit.

XLI. Interceptæ deinde Darii literæ sunt; quibus Græci milites sollicitabantur, ut regem interficerent, aut proderent: dubitavitque, an eas ⁽¹⁾ pro concione recitaret? satis confisus Græcorum quoque erga

INTERPRETATIO.

(a) *Instar magni exercitus visi fuerant.*

NOTÆ.

nus, sed ad Tigris ostia procul hinc distant. Gordæos vero montes circa Arbela qui reponat, video neminem, nisi Curtium; cujus dubia est in Geographicis auctoritas. *Sogdianos* Arrianus vocat, qui Curtio Gordæi sunt, non minus aperto errore. Procul hinc Sogdiana, de qua Curtius lib. 7. c. 37.

(2) *Exploratores.* Bongarsius alique ex Mss. reponunt *moratores*, hoc est qui cæteris tardius recederent; quo sensu vox ea legitur apud Livium l. 21. quod quidem istis magis congruere videtur, qui non ad explorandum, sed ad vastitatem & incendia facienda cum Mazæo relictæ erant.

(3) *Augentur.* Ita Modius & aliqui Mss. rectius meo judicio quam quod alii habent, *augurantur*. Frehinshemius autem conjecit, & tanquam Curtianum admisit *figurantur*.

(4) *Præriperet.* Radero elegantius videtur *præcipere*; quod etiam aliqui tum Mss. Q. Curtii.

tum impressi libri habent, eodem sensu.

(5) *In rationem.* Necessitas prohibendi hostis ne omnia incendio corrumpere, in rationem versa est propius urgendi.

(6) *Quippe Mazæus.* Suspectum videri potest hoc, *quippe*, non solum quia paucis lineis jam tertio repetitum, sed etiam quia parum apte cohæret. Neque enim properavit Alexander, quia Mazæus jam inviolatam regionem relinqueret; sed potius idcirco Mazæus reliquit, quod instantem videret Alexandrum. Verum facilius est rependæ vocis sensum indicare quis esse debeat, quam vocem ipsam certo definire.

(1) *Pro concione.* Memorabile quod in re simili factum ab Eumene scribit Justinus l. 14. Sed iste, quia dissimulare non potuit scriptas contra se literas, cum totis castris sparsæ forent, callide finxit a se scriptas tentandi suorum causa; Alexandro tale

erga se benevolentiae ac fidei. Sed Parmenio deterruit; *non esse talibus promissis imbuendas aures militum: patere vel unius insidiis regem: nihil nefas esse avaritiae.* Sequutus consilii ⁽²⁾ auctorem, castra movit. Iter facienti spado unus ex captivis, qui Darii uxorem comitabantur, deficere eam nunciat, & vix spiritum ducere. Itineris continuo labore, animique aegritudine fatigata, inter socrus ⁽³⁾ & virginum filiarum manus collapsa erat, deinde & extincta. Id ipsum nuncians alius supervenit. Et rex haud secus, quam si parentis suae mors nunciata esset, crebros edidit gemitus: lacrymisque obortis, quales Darius profudisset, in tabernaculum, in quo mater erat Darii, defuncto adsidens corpori, venit. Hic vero renovatus est moeror, ut prostratam humi vidit: ⁽⁴⁾ recenti malo priorum quoque admonita, receperat in gremium adultas virgines, magna quidem mutui doloris solatia, sed quibus ipsa deberet esse solatio. In conspectu erat ⁽⁵⁾ nepos parvulus, ob id ipsum miserabilis, quod nondum sentiebat calamitatem, maxima ex parte ad ipsum redundantem. Crederes Alexandrum inter suas ⁽⁶⁾ necessitudines flere, & solatia non adhibere, sed quaerere: cibo certe abstinuit: omnemque honorem funeri, patrio Persarum more servavit: dignus hercule, qui nunc quoque tantae mansuetudinis & continentiae ferat fructum. Semel omnino eam viderat, quo die capta est; nec ut ipsam, sed ut Darii matrem videret: eximiamque pulchritudinem formae ejus non libidinis habuerat incitamentum, sed gloriae.

XLII. E spadonibus, qui circa reginam erant, ⁽¹⁾ Tyriotes ⁽²⁾ inter trepidationem lugentium, elapsus per eam portam, quae, quia ab hoste ⁽³⁾ aversa erat, levius custodiebatur; ad Darii castra pervenit: exceptusque a vigilibus, in tabernaculum regis perducitur gemens & veste lacerata. Quem ut conspexit Darius, multiplici doloris expe-

I N T E R P R E T A T I O.

(a) Cum nova calamitas praeceptorum malorum memoriam revocasset.

(a) Inter tumultum plangentium mortuam.

commentum opus non fuit, qui clam interceptas solus viderat. *Interdum insidiarum remedium est, si non intelligentur.* Tacit. Annal. 14.

(2) Auctorem.) Parmenionem.

(3) Socrus.) Sisygambis, matris Darii. Filiarum.) Ejusdem Regis.

(4) Nepos.) Ochus Darii filius jam fere octennis puer; quippe ante duos circiter annos captus Issica pugna, cum prope sexennis esset. l. 3. c. 30.

(5) Necessitudines.) Agellius l. 13. c. 3. eos refellit qui necessitatem ac necessitudi-

nem negant promiscue accipi, quasi necessitas sit solum vis quæpiam premens & cogens, necessitudo autem vis quædam & vinculum religiosæ conjunctionis. Fatetur tamen necessitatem pro jure officioque observantiae affinitatisque, infrequens esse.

(6) Incitamentum.) Al. Inuitamentum. Glorie.) Quam ex sua continentia capturus erat.

(1) Tyriotes.) Tireum vocat Plutarchus.

(2) Aversa.) Decumanam vocabant Romani, oppositam Prætoriae, quæ hostem respiciebat.

expectatione commotus, & quid potissimum timeret, incertus; *Vultus tuus*, inquit, (b) *nescio quod ingens malum præfert: sed cave miseri hominis auribus parcas: didici enim esse infelix: & saepe calamitatis solatium est nosse sortem suam. Num, quod maxime suspicor, & loqui timeo, (c) ludibria meorum nunciaturus es mihi, & ut credo, ipsis quoque* 5 *omni graviora supplicio? Ad hæc Tyriotes, istud quidem procul abest, inquit: quantuscumque enim reginis honor ab iis qui parent haberi potest, tuis a victore servatus est: sed uxor tua paulo ante excessit e vita. Tum vero non gemitus modo, sed etiam ejulatus totis castris exaudiebantur: nec dubitavit Darius, quin interfecta esset, quia nequisset contumeliam pati: exclamatque amens dolore; quod ego tantum nefas commisi, Alexander? quem tuorum propinquorum necavi, (d) ut hanc vicem* 10 *sevitiae meae reddas? Odisti me non (1) quidem provocatus: sed finge justum intulisse te bellum; cum feminis ergo agere debueras? Tyriotes adfirmare per Deos patrios, (e) nihil in eam gravius esse (4) consultum: ingemuisse* 15 *etiam Alexandrum morti, & non parcius flevisse, (5) quam ipse lacrymaretur. Ob hæc ipsa amantis animus in solitudinem suspicionemque revolutus est, (6) desiderium captivæ profecto a consuetudine stupri ortum esse conjectans. Submotis igitur arbitris, uno duntaxat Tyriote retento, jam non flens, sed suspirans; videsne in te, Tyriote, (8) locum* 20 *mendacio non esse? tormenta jam hic erunt, sed ne expectaveris per Deos; si quid tui tibi regis (7) reverentiæ est: num quod & scire expeto, & quærere pudet; ausus est & dominus, & juvenis? Ille quæstioni corpus offerre; Deos testes invocare; (9) caste sancteque habitam esse reginam. Tandem ut fides facta est, vera esse quæ adfirmaret spado; (8) capite* 25 *velato diu flevit: manantibusque adhuc lacrymis, veste ab ore* reje-

INTERPRETATIO.

(b) Grande aliquod malum portendit.

(c) Uxoris aut filiarum dedecora, quæ &c.

(d) Ut hoc modo ulciscaris crudelitatem meam.

(e) Nihil in ejus vitam per vim attentatum esse.

(f) Dolorem Alexandri de captivæ morte.

(g) Fallendi spem tibi nullam esse.

NOTÆ.

(3) Non quidem.) Quamvis nulla injuria lacessitus prior a me fueris. Agere.) Bellum.

(4) Consultum.) Hic consulere, idem est atque discernere, statuere. Alias, consilium petere, alias prospicere, alias deliberare. Dicitur etiam gravius de se consulere, eodem sensu atque, in se.

(5) Quam ipse.) Darius. Amantis.) Ejusdem Darii. Captivæ.) Reginæ.

(6) Reverentiæ.) Multi reverentia legunt; quo magis suspicor scribendum fuisse, si qua tibi tui regis reverentia est.

(7) Caste.) Idem affirmant Justinus, & Plutarchus non uno in loco: sed iidem cum ex partu mortuam tradant, Curtium refellunt, qui ad hoc usque tempus ejus mortem distulerit, hoc est, ad duos ferme, postquam capta erat, annos. Melius Arrianus, qui paulo post Issicum proelium mortuam scribit.

(8) Capite.) In gravi luctu caput obnubere adducta vestis lacinia multis gentibus commune fuit. David Absalonem fugiens operto cum suis pariter omnibus capite incedebat 2. Reg. 15. Idem apud Senecam Megara. Herc. Fur. act. 2. sc. 3.

rejeſta, ad cœlum manus tendens; *Dii patrii*, inquit, *primum mihi ſtabilite regnum: deinde, ſi de me jam tranſactum eſt; precor, ne quis Aſie rex ſit, quam iſte tam juſtus hoſtis, tam miſericors victor.*

XLIII. Itaque quamquam pace fruſtra ⁽¹⁾ bis petita, omnia in bellum conſilia converterat; victus tamen continentia ⁽²⁾ hoſtis, ad novas pacis conditiones ferendas decem legatos cognatorum principes miſit: quos Alexander, conſilio advocato, introduci juſſit. E quibus maximus natus; *Darium*, inquit, *ut pacem a te jam hoc tertio peteret, nulla vis ſubegit: ſed juſtitia & continentia tua expreſſit. Matrem, conjugem, liberosque ejus, niſi quod ſine illo ſunt, captos eſſe non ſenſit: pudicitie earum quæ ſupersunt, curam haud ſecus quam parens agens, reginas appellas: ſpeciem priſtinæ fortunæ retinere pateris. Vultum tuum video, ⁽³⁾ qualis Darii fuit quum dimitteremur ab eo: & ille tamen uxorem, tu hoſtem luges. Jam in acie ſtares, niſi cura te ſepultura ejus moraretur. Et quid mirum eſt, ſi tam ab amico animo pacem petit? Quid opus eſt armis, inter quos odia ſublata ſunt? ⁽⁴⁾ Antea imperio tuo finem deſtinabat Halyn amnem, qui Lydiam terminat. Nunc quidquid inter Hellespontum & Euphratem eſt, in dotem filię offert, quam tibi tradit. Ochum filium, quem habes, pacis & fidei obſidem retine: matrem & duas virgines filias redde: ⁽⁵⁾ pro tribus corporibus tria millia ⁽⁶⁾ talentum auri precatur accipias. Niſi moderationem animi tui notam haberem; ⁽⁷⁾ non dicerem hoc eſſe tempus, quo pacem ^(a) non dare ſolum, ſed etiam occupare deberes. Reſpice quantum poſt te reliqueris: intueri quantum petas: PERICULOSUM eſt prægrave imperium: difficile eſt continere, ^(b) quod*

INTERPRETATIO.

(a) Non modo concedere petenti, verum etiam ultro poſtulare.

NOTÆ.

(1) *Bis petita.*) Semel petierat poſt pugnam Iſſicam l. 4. 2. Iterum, capta Tyro, ibid. 18.

(2) *Hoſtis.*) Alexandri.

(3) *Qualis.*) Hoc eſt, non minus triſtem, quam Darii vultus erat.

(4) *Antea.*) Supra, cap. 18. *Halys* fluvius, ibid. *Lydia*, l. 3. 9. *Hellespontus* l. 3. 3. *Euphrates* l. 5. 2. Hæc oblata per ſecundas literas Arrianus ſcribit l. 3. ſed Curtio Juſtinus conſentit l. 11.

(5) *Pro tribus.*) Arrianus hoc a Dario ſcriptum ponit ad Alexandrum ſecundis epiſtolis, cum adhuc Tyrum obſideret; Juſtinus quoque ad ſecundam legationem refert.

(6) *Talentum auri.*) Hoc eſt triginta ſex millia talentorum argenti, ut videre eſt

ex iis quæ diximus de talentis l. 3. c. ult. Neque enim ſcriptum puto a Curtio, quod hic aliqui legunt, *triginta millia*; vel certe *argenti* legendum, non *auri*, quum Dio- dorus, quem noſter ferme ſequitur, *tria* ſolum millia ſcripſerit; Plutarchus mille tantum. Sane vix credibile eſt offerri a Dario potuiſſe trecentorum & ſexaginta millium talentum ſummam; quantam ne in univerſis quidem ejus theſauris repertam legimus.

(7) *Non dicerem.*) Veritus ne, ſi minus eſſes moderato animo, aut irrita aut ingrata tibi forent quæ dicturus ſum. Alii negationem expungunt, quod non absurdum quoque ſenſum poſteſt efficere; ſed aptior eſt vulgatæ lectionis ſententia.

(b) quod capere non possis. Videsne ut navigia (c) quæ modum excedunt, regi nequeant? Nescio an Darius ideo tam multa amiserit, quia NIMIÆ opes magnæ jacturæ locum faciunt. (d) FACILIUS est quædam vincere, quam tueri? quam hercule expeditius manus nostræ rapiunt, quam continent! Ipsa mors uxoris Darii te admonere potest (e) minus jam misericordie tuæ licere, quam licuit.

XLIV. Alexander, legatis excedere tabernaculo jussis, (a) quid placeret, ad consilium refert. Diu nemo quid sentiret ausus est dicere, incerta regis voluntate. Tandem Parmenio (1) ante suasisse, ait, ut captivos apud Damascum redimentibus redderet; ingentem pecuniam potuisse redigi ex iis, (b) qui multi vincti virorum fortium occupaverant manus. Et nunc magnopere censere, ut unam anum, & duas puellas, itinerum agminumque impedimenta, tribus millibus talentis auri permutet. Opimum regnum (c) occupari posse conditione, non bello: nec quemquam alium inter (2) Istrum & Euphratem possedisse terras ingenti spatio intervalloque discretas. Macedoniam quoque respiceret potius, quam Bactra & Indos intueretur: ingrata oratio regi fuit. Itaque ut finem dicendi fecit; & ego, inquit, pecuniam quam gloriam mallet, si Parmenio essem. (3) Nunc Alexander de paupertate securus sum: & me non mercatorem memini esse; sed regem. Nihil quidem habeo venale; sed fortunam meam utique non vendo. Captivos si placet reddi, honestius dono dabimus, quam pretio remitemus.

XLV.

INTERPRETATIO.

(b) Quæ complecti nequeas.
(c) Quorum nimia amplitudo est.
(d) Aliqua sunt quæ facilius acquiruntur bello, quam servantur.

(a) In suorum consilio querit, quid ipsis optimum videretur.

(b) Quibus captivis custodiendis multi fortes viri distinebantur.

(c) Pacis conditionibus obtineri sine prælio.

NOTÆ.

(8) Minus jam.) Hoc ipsum jam ante Alexander doluerat, si Plutarcho credimus.

(1) Ante suasisse.) Hoc enim suaserat, teste Arriano, jam tum cum apud Tyrum agenti secundæ a Dario literæ allatæ sunt, quibus de cem talentum millia offerebat, pro matre, uxore, ac liberis, & quidquid terrarum inter Græcum mare, atque Euphratem jacet. Ceterum obliquam esse Parmenionis orationem, quod recte Budæus animadvertit, nemo inficiabitur, qui totam attentius legerit. Quomodo enim directæ conveniunt ista, potuisse, possedisse, respiceret, intueretur, &c. quam desultorium &

inconstantem sermonem efficerent? Itaque nihil dubitandum fuit quin pro suasissem, censerem, permutet, legi debeat suasisse, censere, permutet. Tribus.) Cap. sup. Millibus tal.) Vide l. 5. c. 19.

(2) Istrum.) Ister, alias Danubius, Europæ fluviorum maximus in Alpibus oritur & per Germaniam, Pannoniamque decurrens, in Pontum Euxinum pluribus ostiis effunditur. Germani Donau appellant. Euphrates l. 5. c. 2. Bactra l. 7. c. 16. India l. 8. c. 29.

(3) Nunc.) Totum hoc comma Freinsheimio non placet, quod præcedentis sententiæ venustatem nimia explicatione corrumpat: itaque insititium suspicatur.

XLV. Introductis deinde legatis ad hunc modum respondit: Nunciate Dario, ⁽¹⁾ (gratiarum actionem apud hostem supervacaneam esse: &) me quæ fecerim clementer & liberaliter, non amicitia ejus tribuisse, sed naturæ meæ: (nec adversus calamitates; sed adversus hostium vires contendere.) Bellum cum captivis & feminis gerere non soleo: armatus sit oportet, quem oderim. Quod si saltem pacem bona fide peteret; deliberarem forsitan an darem. Verum enim vero, quum modo ⁽²⁾ milites meos literis ad prodicionem; modo amicos ad perniciem meam pecunia sollicitet: ad internecionem mihi persequendus est, non ut justus hostis, sed ut ⁽³⁾ percussor & veneficus. Conditiones vero pacis quas fertis, si accepero, victorem eum faciunt. Quæ post Euphratem sunt, liberaliter donat: ubi igitur me adfamini? nempe ultra Euphratem sum: summum ergo dotis quam promittit terminum castra mea transeunt. Hinc me depellite, ut sciam vestrum esse, quod ceditis. Eadem liberalitate dat mihi filiam suam: ⁽⁴⁾ nempe quam scit alicui ⁽⁴⁾ servorum suorum nupturam: ^(a) multum vero mihi præstat, si me Mazæo generum præponit. Ite, nunciate regi vestro; & quæ amisit, & quæ adhuc habet, præmia esse belli: ^(b) hoc regente utriusque terminos regni, id quemque habiturum, quod proxima lucis assignatura fortuna est. (Et me in Asiam non venisse, ut ab aliis acciperem; sed ut aliis darem. Si secundus, & non par mihi vellet haberi; facerem forsitan quæ petit. Ceterum, nec mundus duobus solibus potest regi: nec duo summa regna salvo statu terrarum potest habere. Proinde aut dedicionem hodie, aut in crastinum bellum paret: nec aliam sibi quam expertus est, polliceatur fortunam.) Legati respondent; quum bellum in animo sit, ^(c) facere eum simpliciter, quod spe pacis non frustraretur: ipsos

INTERPRETATIO.

(a) Plurimum scilicet mihi gratificatur.
(b) Postquam illud definierit amborum imperiorum limites, utrumque nostrum id

possessurum esse quod crastinae pugnae sors adjudicatura est.

(c) Illum sincere agere.

NOTÆ.

(1) Gratiarum.) Quæ uncis deinceps inclusimus passim, in hanc orationem ex Justino inculcata sunt, non ab ipso Curtio quidem (is enim Justino antiquior est) sed ab imperitis forte librariis, quos aliqui in editionibus suis secuti sunt; cum in optimis codicibus mss. atque impressis non legantur.

(2) Milites.) Paulo ante, cap. 41. Amicos.) Sic quidem Parmenio ad Alexandrum scripserat de Philippo, l. 3. c. 13. Et Nabarzanes literæ ad Sisenem interceptæ, ibid. cap. 17. quas authore Dario scriptas Alexander credidit, vel certe videri voluit credere.

(3) Percussor.) Inserendum fuisse, &, jampridem viderat Acidalius. Percussorem vocat, quia milites ad necem ferro inferendam; veneficum, quia medicos ad toxicum miscendum sollicitasset, Quo magis adducor ut credam veram esse conjecturam Acidalii, pro amicos legendum medicos.

(4) Servorum.) Servos appellat quosvis Persicorum regum imperio subditos, quantumvis aliunde gratia opibusque pollentes; hic enim Orientalium ferme regum hodieque mos est, suos omnes pro servis habentium: & illarum gentium ingenia sunt ad servitutem facta.

petere, quamprimum dimittantur ad regem: eum quoque bellum parare debere. Dimissi nunciant, adesse certamen.

XLVI. Ille quidem confestim Mazæum cum tribus millibus equitum, ad itinera quæ hostis petiturus erat, occupanda præmisit. Alexander corpori uxoris ejus justis ⁽¹⁾ persolutis, omnique graviore comitatu intra eadem munimenta cum modico præsidio relicto, ad hostem contendit. In duo cornua diviserat peditem; in utrumque latus equite circumdato: impedimenta sequebantur agmen. Præmissum deinde concitis ⁽²⁾ equitibus Menidam jubet explorare, ubi Darius esset. At ille, quum Mazæus haud procul consedisset, non ausus ultra procedere; nihil aliud, quam fremitum hominum, hinnitumque equorum exaudisse nunciat. Mazæus quoque, conspectis procul exploratoribus: in castra se recipit, adventûs hostium nuncius. Igitur Darius, qui in patentibus campis decernere optabat; armari militem jubet, aciemque disponit. In lævo cornu ⁽³⁾ Bactriani ibant equites mille admodum; Dahæ totidem: & Arachosii Susiique quatuor millia explebant. Hos quinquaginta falcati currus sequebantur: proximus quadrigis erat Bessus, cum octo millibus equitum item Bactrianis. Massagetae duobus millibus agmen ejus claudebant. Pedites his plurimum gentium non mixtos, sed suæ quisque nationis junxerant copias. Persas deinde cum Mardis Sogdianisque Ariobarzanes & Orabates ducebant. Illi partibus copiarum; summæ Orsines præerat ⁽⁴⁾ a septem Persis oriundus, ad Cyrum quoque nobilissimum Regem originem sui referens. Hos aliæ gentes, ne sociis quidem satis notæ, sequebantur. Post quas quinquaginta quadrigas Phradates magno ⁽⁵⁾ Caspianorum agmine antecedebat. Indi, ceterique rubri maris accolæ, ^(a) nomina verius quam auxilia, post currus erant. Claudebatur hoc agmen aliis falcatis curribus quinquaginta: queis peregrinum militem ad-

INTERPRETATIO.

(a) Inania potius gentium nomina, quam vera subsidia.

NOTÆ.

(1) *Justis.*) *Justa* dicuntur exequiarum suprema officia, propterea quod mortuis jure quodam naturæ debeantur, præsertim a suis.

(2) *Equitibus.*) Forte scripsit Curtius, ut alio loco; *concitis equis.* Emendaverat Modius *cum Scythis*; quod etsi ferri alias posset; minime tamen admittendum h'c puto, non solum quia inutile, sed etiam quia nusquam alias in Alexandri exercitu Scytharum occurrit mentio apud Curtium, antequam eos devicerit.

(3) *Bactriani.*) lib. 7. c. 16. *Dahæ* l. 8. c. 2. *Arachosii* l. 7. c. 9. *Susii* vel *Susiani*

5. c. 8. *Massagetae* lib. 8. c. 2. *Mardi* l. 6. c. 12. *Sogdiani* l. 7. c. 37.

(4) *Septem Persis.*) Notissimi in Persica historia Principes, qui Magum invasorem imperii conspiratione facta sustulerunt, deque suo numero unum Regem constituerunt Darium Hystaspis. Vide Just. l. 1. Valerium Max. l. 7. c. 6. Ab horum aliquo, vel etiam a pluribus originem ducere poterat Orsines paterni maternique generis. *Cyrus* Persarum rex primus. Justinus ibidem, & alii.

(5) *Caspianorum.*) *Caspiani* l. 6. c. 10. *Indi* l. 8. c. 29. *Rubrum mare* l. 6. c. 5. *Armenia* utraque l. 5. c. 2. *Babylonia* l. 5. c. 6.

adjunxerat. Hunc Armenii quos minores vocant: Armenios Babylonii, utrosque (6) Belitæ, & qui montes (7) Cossæorum incolebant, sequebantur. Post hos ibant Gortuæ, gentes quidem (8) Euboicæ, Medos quondam sequuti; sed jam degeneres, & patrii moris ignari. Applicuerat his (9) Phrygas & Cataonas. (10) Parthorum deinde gens, incolentium terras, quas nunc Parthi Scythia profecti tenent, cladebant agmen. (11) Hæc sinistri cornu acies fuit.

XLVII. Dextrum tenebat natio majoris Armeniæ, (1) Cadusique, Cappadoces, & Cyri, & Medi: his quoque falcati currus erant quinquaginta. (2) Summa totius exercitus, equites quadraginta quinque mil-

NOTÆ.

(6) *Belitæ*.) Unde nomen habeant, quæve in Asiæ parte incoluerint, compertum non est. Duplex quidem in Syria fluvius *Belus*; in Phœnice alter ad Ptolemaidem in mare labens; alter in Syria proprie dicta, qui Chalcidem & Seleuciam ad *Belum* dictam alluit. Sed quis statuat ab alterone, aut ab utro appellati sint; an potius a Belo Babyloniorum Rege primum, deinde numine?

(7) *Cossæorum*.) Cossæi montana gens latrociniiis visitans, quam Ptolemæus collocat sub gradu long. 82. lat. 34. vocantur aliis *Cossæ*, vel *Cossi*, vel *Cissi*. Hos eruditi putant *Chutæos* esse, quorum coloniam Salmanassar traduxit Samariam. Quippe Hebræum Π non raro idem sonat atque s. Vide Suppl. l. 10. c. 11.

(8) *Euboicæ*.) Eubœa, hodie *Negrepont*, Ægæi maris insula nobilis, Bœotici litori ad Orientem objacet, ab eaque angusto fretto dirimitur, cui nomen Euripus est, ob crebram æstus reciprocationem inclyto. Inde, oriundi *Gortuæ* (sive id nominis jam tum illi habuerint, sive deinde acceperint) Medos, hoc est, Persas secuti erant sub ea, credo, tempora, cum Darii aut Xerxis copiæ Græciam inundarunt. Quod enim *patrii moris* ignaros vocat, non dubium quin ad Græciæ mores respexerit.

(9) *Phrygas*.) Phrygia utraque l. 3. c. 2. *Cataonas*.) Cataonia Cappadociæ sive minoris Armeniæ pars, quam a Cilicia Taurus mons dirimit, mediamque perlabitur Pyramus fluvius, in media ejus planitie ortus, de quo Strabonem vide lib. 12.

(10) *Parthorum*.) Torquet hic locus interpretes. ob manifestam Curtii $\epsilon\gamma\alpha\gamma\tau\iota\sigma\tau\epsilon\lambda\epsilon\gamma\alpha\gamma$, qui jam tum *Parthorum* gentem vo-

cet, quam nondum e Scythia profectum videtur indicare. Expedita res esset si legeremus, *quas nunc Parthi Scythia, &c.* Sic enim nec secum, nec cum historia pugnaret Curtius, ut constabit ex iis quæ dicemus l. 6. c. 5.

(11) *Hæc sinistri*.) Arrianus aliquanto diversam descriptionem exhibet tum sinistri, tum dextri cornu, mediæque, quam Curtius non attigit, aciei. In ea Græci erant Mercenarii Macedonicæ phalangi oppositi, quorum hic nulla mentio. Sed Arriano potius credendum, qui suam ex Aristobulo descriptionem accepit, qualis post pugnam reperta fuerat.

(1) *Cadusii*.) Coluisse dicuntur Borealem Mediæ partem ad mare Caspium, qua Ecbatanis iter est in Hyrcaniam, ut ex Arriano intelligitur l. 3. *Cappadoces* lib. 3. c. 3. *Syria* l. 4. c. 1. *Media* l. 5. c. 24.

(2) *Summa*.) Vel non constat sibi Curtius, vel major fuit Persici exercitus summa. Nam ipse supra cap. 34. dixerat dimidio fere majorem hic copiarum esse numerum quam ad Issum fuerat, ubi summa colligitur trecenta undecim millia ducenti. Sed quam credibile est corruptas numerorum notas, tam incertum quid Curtius scripserit. Nam quod Genevensis editio anni 1618. numerat equitum 145000. peditum 600000. numerum illum dimidio fere majorem superat. Nec de ipsa re magis quam de Curtii mente constat. Nam equites numerat Arrianus 40000. Justinus & Orosius 100000. Diodorus 200000. Pedestris vero acies Orosio est 404000. Justino 600000. Diodoro 800000. Arriano 1000000. Plutarchus universe tam equitum quam peditum ait fuisse

millia: pedestris acies ducenta millia expleverat. Hoc modo instructi decem stadia procedunt, jussique subsistere, armati hostem expectabant. Alexandri exercitum pavor, ^(a) cujus causa ⁽³⁾ non suberat, invasit: quippe ⁽⁴⁾ lymphati trepidare coeperunt, omnium pectora occulto metu percurrente. Cœli fulgor tempore ⁽⁵⁾ æstivo ardenti similis inter-
nitens, ignis præbuit speciem, flammæque ex Darii castris splendere, velut illatas temere præsidiis, credebant. Quod si percussis Mazæus, qui præsidebat itineri, supervenisset; ingens clades accipi potuit: ille segnis in eo quem occupaverat tumultu sedet: ⁽⁶⁾ contentus non lacessi. Alexander cognito pavore exercitus, signum ut consisterent dari, ipsos arma deponere, ^(c) ac levare corpora jubet: admonens nullam subiti causam esse timoris; hostem procul stare. Tandem compotes sui pariter arma & animos recepere: nec quidquam ex præsentibus tutius visum est, quàm eodem loco castra munire.

XLVIII. Postero die Mazæus, qui cum delectis equitum in edito colle, ex quo Macedonum prospiciebantur castra, consederat; sive metu, sive quia speculari modo jussus erat, ad Darium rediit. Macedones eum ipsum collem quem deseruerat occupaverunt: nam & turtior planitie erat; & inde acies hostium, quæ in campo explicabatur, conspici poterat. Sed caligo, quam circa humidi effuderant montes, ^(a) universam quidem rei faciem non abstulit; ceterum agminum discrimina atque ordinem prohibuit perspicere. ⁽¹⁾ Multitudo inundaverat campos: fremitusque tot millium, etiam procul stantium

INTERPRETATIO.

(a) Cujus nulla erat vera ratio.

(b) Satis habens si ipse non oppugnaretur.

(c) Cibo & quiete reficere.

(a) Nebula quæ ex vicinis montibus hu-

midis se diffuderant, non eripuerunt quidem confusum universi exercitus hostilis aspectum, sed aciei distributionem ac dispositionem cerni non siverunt.

NOTÆ.

se 1000000. in quo Arrianum & Diodorum consentientes habet.

(3) Non suberat. Subitos ejusmodi pavores quibus justa causa non subsit, *Panicos terrores*, sive *Panica* dixerunt, a Deo Pane, qui hos immittere putabatur. Cujus opinionis ac nomenclaturæ causam aliam alii produnt. Vide Hyginum Polyænum l. 1. 2. Politian. in Miscellan. l. 1. 28.

(4) Lymphati. Tales proprie dicti sunt, qui ob speciem aliquam Nymphæ in aqua conspectam versi repente in amentiam putabantur; quos Græci *νυμφολήπτες*, quasi a nympa correptos, vocant. Sed hoc nomen ad omnes transiit, quos subitus ali-

quis furor invasit. Et *lymphaticus* pavor, idem ferme qui *Panicus*.

(5) Æstivo. Hoc quidem aliquot ab autumnali æquinoctio diebus contigit, altero scilicet ante pugnam, qui III. fuit Cal. Octob. juxta Petavii & Scaligeri ratiocinia. Sed æstivam appellat quatenus hiberno opponitur. Porro sensus est apparuisse in aëre fulgores illos qui nocturno tempore per æstatem subito intermicare solent, dum evectæ diurno calore exhalationes, absque tonitru tamen, identidem accenduntur.

(1) Multitudo. Persarum.

tium aures impleverat. ^(b) Fluctuari animo rex, & modo ⁽²⁾ suum, modo Parmenionis consilium ^(c) serâ æstimatione perpendere: quippe eo ventum erat, unde recipi exercitus nisi victor, aut sine clade non posset. ⁽³⁾ Movebat etiam eum multitudo hostium, respectu paucitatis suæ gentis: sed interdum reputabat, quantas res cum hac gente gessisset, quantosque populos fudisset. Itaque, quum spe metum vinceret, periculosius bellum differre ratus, ne desperatio sui cresceret; ⁽⁴⁾ dissimulato eo, mercenarium equitem ex ⁽⁵⁾ Pæonia præcedere jubet. Ipse phalangem, sicut antea dictum est, in duo cornua extenderat: utrumque cornu equites tegebant. Jamque nitidior lux, discussa caligine, aciem hostium ostenderat: & Macedones, sive alacritate, sive tædio expectationis, ingentem, pugnantium more, edidere clamorem: redditus & a Persis, nemora vallesque circumjectas terribili sono impleverat. Nec jam contineri Macedones poterant, quin cursu quoque ad hostem contenderent. Melius adhuc ratus in eodem tumultu castra munire; ⁽⁵⁾ vallum jaci jussit: strenueque opere perfecto, in tabernaculum, ex quo tota acies hostium conspiciebatur, secessit.

XLIX. Tum vero universa futuri discriminis facies in oculis erat: armis insignibus equi virique splendebant: & omnia intentiore cura præparari apud hostem, solitudo prætorum agmina sua interequantium ostendebat: ac pleraque inania, sicut fremitus hominum, equorum hinnitus, armorum internitentium fulgor, solitam expectatione ⁽¹⁾ mentem turbaverant. Igitur sive dubius animi, sive ut suos experiretur, consilium adhibet, quid optimum factu esset, exquirens. Parmenio peritissimus inter duces artium belli, ^(a) furto, non prælio opus esse censebat: *intempesta nocte opprimi posse hostes: discordes moribus, linguis, adhuc somno, & improvise periculo territos, quando in nocturna trepidatione coituros? At interdiu primum terribiles occursuras facies Scytharum Bactrianorumque: hirta illis ora, & intonsas comas esse; præterea eximiam vastorum magnitudinem corporum,*

INTERPRETATIO.

(b) *Alexandri mens huc illuc agitari cepit.*

(c) *Jam tardiori meditatione considerare.*

NOTÆ.

(2) *Suum Parmenionis.* Quid Parmenio suaserit, quid Alexander responderit vide supra cap. 44.

(3) *Movebat.* Quæ sequuntur hamulis inclusa, huc quoque translata sunt ex Justinii l. 11. c. quod nemo non agnovit,

(4) *Pæonia.* Supra cap. 38. de Phalange. lib. 3. c. 23. Cornua l. 3. c. 5.

(a) *Insidiis, non aperto certamine utendum esse.*

(5) *Vallum jaci.* Vallus seu Vallum, genus est pali firmioris, cujus longa series includendis castris præfigitur. *Des palissades.* Idem quoque nomen ipsi aggeri, castrorumque propugnaculis est, quod vallis muniantur. *Un rempart.*

(1) *Mentem.* Alexandri.

vanis & inanibus militem magis quam justis formidinis causis moveri. Deinde tantam ^(b) ⁽²⁾ multitudinem circumfundi paucioribus posse: non in Ciliciæ angustis, & in viis callibus, sed in aperta & lata planitie dimicandum fore. Omnes ferme Parmenioni assentiebant: Polysperchon haud dubie in eo consilio positam victoriam arbitrabatur: quem in- 5
tuens rex (namque Parmenionem ⁽³⁾ nuper acrius quam vellet increpi-
tum, ^(c) rursus castigare non sustinebat) latrunculorum, inquit, & fu-
rum ista solertia est, quam precipitis mihi: quippe illorum votum u-
nicum est fallere. Meæ vero gloriæ semper aut ⁽⁴⁾ absentiam Darii;
aut angustias locorum; ⁽⁵⁾ aut furtum noctis obstare non patiar: palam 10
luce aggredi certum est: malo me ⁽⁵⁾ fortune pœniteat, quam victoriæ
pudeat. Ad hæc illud quoque accedit, vigilias agere barbaros, & in
armis stare, ut ne decipi quidem possint, compertum habeo: itaque ad
prælium vos parate. Sic incitatos ad corpora curanda dimisit.

L. Darius illud quod Parmenio suaserat, hostem facturum esse 15
conjectans; frænatos equos stare, magnamque exercitus partem ⁽¹⁾ in
armis esse, ac vigilias intentiore cura servari jusserat: ergo ignibus
tota ejus castra fulgebant. Ipse cum ducibus propinquisque agmina in
armis stantium circumibat; Solem ⁽²⁾ Mithren, sacrumque & æternum
invocans ignem, ut illis dignam veteri gloria, majorumque monu- 20
mentis fortitudinem inspirarent. Et profecto, si qua divinæ opis augu-
ria humana mente concipi possent, Deos stare secum: illos ⁽³⁾ nuper Ma-
cedonum animis subitam incussisse formidinem: adhuc lymphatos ferri
agi-

INTERPRETATIO.

(b) Macedonas, ut pote pauciores, a tan-
to Persarum numero circumveniri posse.

(c) Denuo objurgare volebat.

(d) Aut quod pugna noctu commissa sit.

NOTÆ.

(2) Multitudinem.) Persarum. Pauciori-
bus.) Macedonibus.

(3) Nuper.) In alio consilio, cap. 44.

(4) Absentiam.) Ut in prælio ad Gra-
nicum. Angustias.) Ut in pugna Issica
cujus eventum Darius in solas loci angu-
stias referebat. Furtum noctis.) Hoc est
nocturnum ac furtivum prælium quod Par-
menio suadebat.

(5) Fortune.) Malo minus prospere pu-
gnare, quam turpiter vincere. Cæterum
hujus consilii magnopere Alexandrum lau-
dat Arrianus, non ut honestioris modo,
sed etiam ut prudentioris, quem vide l. 3.

(1) In armis esse.) Tota nocte in armis
fuisse cum suo exercitu Darium testis est

Arrianus, eamque non ultimam cladis cau-
sam extitisse, partim ob exhausta viribus
corpora, partim ob metum ipsa moræ diu-
turnitate in animos altius descendentem.

(2) Mithren.) Solem plurimæ gentes pro
Deo coluerunt, Persæ in primis, apud quos
Mithres vel Mithras dicebatur. Huic, pa-
riter, ut igni, in antro litabant bove:
quamobrem Mithras ipse Leonis forma ex-
hibebatur, tiara ornatus caput, bovem cor-
nibus trahens. Quo respexit Statius l. 1.
De his fuse Brissonius l. 2. de regno Persa-
rum.

(3) Nuper.) Pridie; ut supra vidimus
c. 47. sed unde id Darius resciverat? forsan
ex aliquo transfuga, vel captivo, si quis
tamen captus erat.

agique, arma facientes: expetere praesides Persarum imperii Deos debitas a vecordibus poenas. Nec ipsum ⁽⁴⁾ ducem sanio-
 rem esse: quippe ritu ferarum praedam modo, quam expeteret, intuentem, in perniciem, quae
 ante praedam posita esset, incurrere. Similis apud Macedones quoque
 5 sollicitudo erat: ^(a) noctemque, velut in eam certamine edicto, metu
 egerunt. Alexander non alias magis territus, ad vota & preces Ari-
 standrum vocari jubet: ille in ⁽⁵⁾ candida veste ⁽⁶⁾ verbenas manu prae-
 rens, capite ⁽⁷⁾ velato praebat preces regi Jovem, Minervam, ⁽⁸⁾ Victo-
 riamque propitianti. Tunc quidem sacrificio rite perpetrato, reli-
 10 quum noctis acquieturus in tabernaculum rediit. Sed nec somnum
 capere, nec quietem pati poterat: modo e jugo montis aciem in
 dextrum Persarum cornu demittere agitabat, modo recta fronte con-
 currere hosti: interdum haesitare, an potius in laevum torqueret ag-
 men? tandem gravatum animi anxietate corpus altior somnus op-
 15 pressit.

LI. Jamque luce orta duces ad accipienda imperia convenerant;
 insolito circa praetorium silentio attoniti: quippe alias ⁽¹⁾ accersere
 ipsos, & interdum morantes castigare assueverat: tunc ne ultimo qui-
 dem rerum discrimine excitatum esse mirabantur; & non somno
 20 quiescere, sed pavore marcere credebant. Non tamen quisquam e
 custodibus corporis intrare tabernaculum audebat: & jam tempus
 instabat; nec miles injussu ducis, aut arma capere poterat, aut in or-
 dines ire. Diu Parmenio cunctatus, cibum ut caperent, ipse pro-
 nun-

INTERPRETATIO.

(a) Noctem in formidine transegerunt, quasi haec ipsa pugna destinata esset.

NOTÆ.

(4) Ducem.) Alexandrum.

(5) Candida.) Communis apud pleros-
 que veterum ritus, candida in veste sacris
 operari & interesse. Quod & in spectaculis
 Romani observarunt, quia Deorum in ho-
 norem ederentur.

(6) Verbenas.) Verbenæ seu Verbenacæ,
 notum herbae genus (de la vervaine),
 quæ Græci περισπερὶον, quasi columbaria,
 quod eam columbae amare dicantur & ἱερὰ
 βοτάνη, herba sacra, quod præcipuus ejus
 usus in sacris esset. Illud porro observa,
 non solam hanc herbam, cui proprie id no-
 men convenit, sed etiam quodvis gramen
 ex arce cum sua terra evulsum, ut ait Pli-
 nius, verbenas vocari, quasi herbenas; imo
 etiam ramos frondesque festas quibus aræ
 coronabantur, ut observat Donatus ad il-
 lud Terentij Andr. 4. sc. 4. Ex ara hinc

sume verbenas tibi. Romani quoque fecia-
 les, quoties clarigatum ibant, hoc est,
 res raptas clare repetitum, verbena coronati
 fuerunt. Plin. l. 22. c. 2. qui sagmina idem
 atque verbenas esse docet.

(7) Capite velato.) Fuit hic etiam mos
 veterum in sacrificiis. Praebat.) Praeire a-
 licui preces aut verba dicitur, qui verbatim
 solemnes preces profert, altero subinde re-
 petente: quod profanis quoque consuetum.

(8) Victoriæque.) Hujus enim numen
 etiam aliquod esse credebant item ut Mor-
 tis, Famæ, Honoris &c. de quibus vide Ci-
 ceronem 2. de nat. Deor.

(1) Accersere.) Negat Lambinus, Lati-
 num esse verbum accersere; & vero, inquit
 Freinshemius, ejus loco frequentissime in
 Mss. legas arcessere.

nunciat. Jamque exire necesse erat: tunc demum intrat tabernaculum; sæpiusque nomine compellatum, quum voce non posset, tactu excitavit. *Multa lux, inquit, est: instructam aciem hostis admovit: tuus miles adhuc inermis expectat imperium. Ubi est vigor ille animi tui? nempe excitare vigiles soles.* Ad hæc Alexander; *credisne me prius somnum capere potuisse, quam exonerarem animum solitudine quæ quietem morabatur? signumque pugnae tuba dari jussit.* Et quum in eadem admiratione Parmenio perseveraret (quod securus somnum cepisset;) *minime, inquit, mirum est: ego enim, quum Darius terras ureret, vicos excideret, alimenta corrumpere, potens mei non eram: nunc vero quid metuum, quum acie decernere paret? Hercule votum meum implevit. Sed hujus quoque consilii ratio postea reddetur: vos ite ad copias, quibus quisque præest: ego jam adero, & quid fieri velim, exponam.* (2) Raro admodum admonitu magis amicorum, quam metu discriminis, quod adeundum erat, uti solebat munimento corporis. Tum quoque sumpto processit ad milites. Haud alias tam alacrem viderant regem: & vultu ejus interrito, certam spem victoriæ augurabantur. Atque ille prorupto vallo exire copias jubet: (3) aciemque disponit.

LII. In dextro cornu locati sunt equites, quos (1) *agema* appellant. Præerat his Clitus: cui junxit Philotæ turmas, ceterosque præfectos equitum lateri ejus applicuit. Ultima Meleagri ala stabat: quam phalanx sequebatur. Post phalangem (2) *Argyraspides* erant: his Nicanor Parmenionis filius præerat. In subsidiis cum manu sua Cœnos: post eum (3) *Orestæ Lyncestæque*. Post illos Polysperchon dux peregrini

NOTÆ.

(2) *Raro admodum.*) Germanum hujus loci sensum in vulgatis obscuriorem, haud dubie Freinshemius attigit, quem nos cum Gallico interprete secuti sumus.

(3) *Acie.*) In hac acie describenda nec cum aliis nec secum ipse Curtio satis convenit, ut apparebit ex sequentibus. Quapropter hic recolenda censeo quæ libro superiore diximus cap. 26.

(1) *Agema.*) Ut ab *ago*, *agmen* dictum est, sic ab *ἀγω*, sive *ἀγέμαι*, *ἀγῆμα* agmen ex delectis equitibus conflatum, alio alias numero. Nam Plutarchus in Eumene *agema* componit ex trecentis: cui consentit Diodorus l. 19. Livius l. 37. c. 40. *mille ferme* tribuit; Polybius l. 5. c. 65. trium millium *agema* Ptolemæi facit. Fuisse quoque peditum *agemata* novimus ex Arriano l. 5.

ubi *πεζικὸν ἀγῆμα* memoratur; tum ex Livio l. 4. c. 51. *Alæ* quoque turmæ equitum dictæ sunt, quæ utrumque pedestris aciei cornu alarum instar tegerent, & ab hoste circumiri prohiberent.

(2) *Argyraspides.*) Hoc per anticipationem dictum a Curtio. Nam argentea scuta, unde *Argyraspides* dicti sunt, non prius habuere, quam Alexander Indicam expeditionem susciperet, quod ipse testatur Curtius l. 8. c. 17. & Just. l. 2. c. 7. quare Arrianus hic non *ἀργυράσπιδας*, sed *ὑπαπιδας* vocat. *Subsidiis.*) *Les corps de reserve.*

(3) *Orestæ.*) Sic legendum docti merito consueverunt, non *Orestes*, *Lyncestes*. Populorum enim hæc nomina erant, non virorum propria. *Orestæ* in Epiro sunt Straboni l. 7. Pinio in Macedonia, in qua & *Orestis* regio Ptolemæo memoratur. Forte alii aliorum

5 militis: (4) hujus agminis Amyntas princeps erat. Philagus (5) Balacros regebat, in societatem nuper ascitos. Hæc dextri cornu acies erat. In lævo, Craterus (6) Peloponnensium equites habebat Achæorumque; & Locrensiū, & Malieon turmis sibi adjunctis: hos Thessali equites claudēbant, Philippo duce. Peditum acies equitatu tegebatur: frons lævi cornu hæc erat. Sed ne circumiri posset a multitudine, ultimum agmen valida manu cinxerat: cornua quoque subsidiis firmavit, non recta fronte, sed a latere positis, ut si hostis circumvenire aciem tentasset, parata pugna forent. Hic (7) Agriani erant, quibus Attalus præerat;

N O T Æ.

coloniæ sunt, nisi potius Strabo Epirum magnam intellexit, quæ Macedoniae partem occidentuam sub Romanis continebat. *Lyncæstæ* quoque, sive, ut vocat Strabo, *Lyncistæ*, in Macedonia collocantur a Plinio; regionem Ptolemæus *Lyncestidem* vocat. Sed *Lyncos* apud Stephanum urbs est Epiri; incolæ *Lyncistæ*.

(4) *Hujus agminis.*) Videndum cujus agminis, quem *Amyntam*, quove modo principem dicat. Illum *Amyntam* Arrianus l. 3. Philippi filium vocat, eumque ipsum esse dicit, qui Gaza capta remissus ab Alexandro in Macedoniam fuerat ad conscribendum militem (supra cap. 26.) Unde reversum aliquanto post pugnam Arbellicam videbimus l. 5. c. 6. sed istum ibidem Curtius, imo ipse Arrianus postmodum revertentem e Macedonia Andromenis filium, non Philippi, facit, quod verius puto. Huic suum erat agmen ab Alexandro datum; sed absentis locum implebat in hoc prælio Simmias, ut tradit Arrianus l. 3. cum nihilominus *Amyntæ* agmen vocaretur; quod ipsum in hodierna quoque militia fieri cernimus. Erat igitur princeps sui agminis, quamvis absens; sed non ejus quod Polysperchon duxit, ut indicat Curtius; neque enim Polysperchon, sed Simmias, vicem *Amyntæ* gessit.

(5) *Balacros.*) Frustra mihi videntur esse qui ut nomen hoc gentis non hominis faciant, Arriani loco utuntur manifeste corrupto. Nihil enim dubium quin pro Βάλακροι ἀκοντισαί, legendum sit Βαλάκρη; cum idem paulo post scripserit οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισαί, jaculatores quibus *Balacrus* præerat. Nam quod Myconis insulae populos per ludibrium φαλακρὸς calvos ap-

pellatos esse ait Raderus ex Strabone; tum φαλακρὸς Macedonum lingua Βαλάκρης dici affirmat; non eo pertinet ut gentis hoc nomen fuerit, quod in censendo exercitu memorari debuerit. Neque hoc ullus unquam prodidit. Adde quod incredibile est ex insula qualis erat Mycone una Cycladum, agmen equitum in Alexandri exercitu militasse, cum ex aliis tam multis, aut nulli, aut pedites solum venissent. Superest igitur ut illa vox *Philagus* corrupta sit ex aliquo gentis nomine; quod quidem quale fuerit a Curtio scriptum, difficile est conjicere. Suspiciatur Freinshemius *Phrygiæ* fuisse. Quid si ex Diodoro restituamus *Philippus Balacri*, scil. filius? nam aliqui codices habent *Balacriseos*, ut magna suspicio sit in ultimis syllabis latere gentis nomen, quam ille *Philippus Balacri* regebat.

(6) *Peloponnensium.*) Peloponnesus l. 3. c. 1. *Achæorum.*) Achaia l. 4. c. 21. *Locrensiū.*) Locris regio fuit Helladis sive majoris Achaiae inter Ætoliam, Doridem, Phocidem, & Corinthiacum sinum. Hujus colonia fuerunt Locri in magna Græcia, Italiae parte. Malieon Græcus genitivus pro *Maliensium*: verius puto *Malieon* a Μαλιῶς, ἑός, quod gentile est urbis Maliei in Thessalia, unde Maliacus Sinus nomen accepit. Vide Stephanum in voce Μαλιῶς. Nam etsi a Malea Laconiae promontorio posset fieri Μαλεῖος, ex quo *Maleon* ducebant, certe Lacones in exercitu Alexandri nequaquam militarunt. Suppl. l. 2. c. 5.

(7) *Agriani.*) De Agrianis l. 3. c. 23. *Cretenses* l. 4. c. 6. *Illyrii* l. 4. c. 24. *Thracæ*, l. 3. c. 10.

erat ; adjunctis sagittariis Cretensibus . ^(a) Ultimos ordines avertit a fronte , ut totam aciem orbe muniret . Illyrii hîc erant : adjuncto milite mercede conducto . Thracas quoque simul objecerat leviter armatos : adeoque aciem versatilem posuit , ut qui ultimi stabant ne circumirentur , verti tamen , ^(b) & in frontem circumagi possent . Itaque non prima , quam latera ; non latera munitiora fuere , quam terga .

LIII. His ita ordinatis , præcipit ut , si falcatos currus cum fremitu barbari emitterent , ipsi laxatis ordinibus impetum occurrentium silentio exciperent : haud dubius ^(a) sine noxa transcursuros , si nemo se opponeret : sin autem sine fremitu immisissent , eos ipsi clamore terrerent , pavidosque equos telis utrimque suffoderent . Qui cornibus præerant , extendere ea jussi , ita ut nec circumvenirentur , ^(b) si arctius starent ; nec tamen mediam aciem exinanirent . Impedimenta cum captivis , inter quos mater liberique Darii custodiebantur , haud procul acie in edito colle constituit , modico præsidio relicto . Lævum cornu , sicut alias , Parmenioni tuendum datum : ^(a) ipse in dextro stabat . Nondum ad teli jactum pervenerant , quum Bion quidam transfuga , quanto maximo cursu poterat , ad regem pervenit , nuncians ^(b) murices ferreos in terram defodisse Darium , qua hostem equites emissurum esse credebat : notatumque certo signo locum , ut fraus evitari a suis posset . Asservari transfuga jusso , duces convocat : expositoque quod nunciatum erat , monet , ut regionem monstratam declinent , equitemque periculum edoceant . Ceterum hoc tantus exercitus exaudire non poterat ; usum aurium intercipiente fremitu duorum agminum : sed in conspectu omnium duces & proximum quemque interequitans alloquebatur .

LIV. Emensis tot terras in spem victoria , de qua dimicandum foret , hoc unum superesse discrimen . ⁽¹⁾ Granicum hic amnem , Ciliciaque montes , & Syriam Ægyptumque prætereuntibus raptas , ingentia spei glorieque incitamenta , referebat . ^(a) Reprehensos ex fuga Persas

INTERPRETATIO.

(a) Collocavit aversos a fronte aciei , ut totum exercitum in orbem firmaret .

(b) Versus aciei frontem converti possent .

(a) Absque damno Macedonum transituros esse .

(b) Si nimium pressis ordinibus consisterent .

(a) Per vim & fuga retractos .

NOTÆ.

(1) Ipse .) Alexander .

(2) Murices .) Murex piscis genus est acuminatâ conchâ , cujus , ut & purpuræ , cruore lana apud veteres tingebatur . Ab hujus Conchylii forma , ut opinor , murex pro quovis acumine sumptus est . Speciatim tamen murices appellantur tribuli si-ve machinulæ ferreæ quadrangulares , pluribus in omnem partem spiculis prominen-

tibus , sic ut aliis in terram defixis , alia sursum extantia incautorum pedes figant : quamobrem ad impediendum maxime equitatum spargi solent . Gallice dicimus *des chausse-trapes* .

(1) Granicum .) Lib. 3. c. 2. Cilicia ibidem c. 9. Syria , l. 4. c. 1. Ægyptus , l. 4. c. 5. Scythæ , l. 7. c. 28. Cadusii , l. 4. c. 47.

pugnatu-
 5 gentium ignotarum ne extimescerent : neque enim ad belli discrimen per-
 tinere , qui ab his Scythæ , quive Cadusii appellentur . Ob id ipsum ,
 quod ignoti essent , ignobiles esse : nunquam ignorari viros fortes : at
 imbelles ex latebris suis erutos , nihil præter nomina afferre . Macedo-
 10 nes virtute assequutos , ne quis toto orbe locus esset , qui tales viros
 ignoraret . Intuerentur barbarorum inconditum agmen : alium nihil præ-
 ter jaculum habere ; alium fundâ saxa librare : paucis justa arma esse .
 Itaque illinc plures stare : hinc plures dimicatu-
 15 totidem corporis decora : scire ipsos unum pene se prædæ communis ex-
 sortem , (b) in illis colendis ornandisque usurpare victoriæ præmia . Hac
 se fortibus viris dicere : qui si dissimiles eorum essent , illa fuisse dictu-
 rum : pervenisse eo , unde fugere non possent : tot terrarum spatia emen-
 sis , tot amnibus montibusque post tergum objectis ; iter in patriam &
 20 penates manu esse faciendum . Sic duces , sic proximi militum instincti
 sunt .

LV. Darius (1) in lævo cornu erat , magno suorum agmine , dele-
 ctis equitum peditumque stipatus : contempseratque paucitatem ho-
 stis ; vanam aciem esse , extentis cornibus ratus . Ceterum sicut curru
 25 eminebat , dextra lævaque ad circumstantium agmina oculos manus-
 que circumferens ; Terrarum , inquit , quas (2) Oceanus hinc alluit ,
 illinc claudit Hellespontus , paulo ante dominis jam non de gloria ,
 sed de salute , & , quod saluti præponitis , de libertate pugnandum est .
 Hic dies imperium , quo nullum amplius vidit ætas , aut constituet ,
 30 aut finiet . Apud Granicum minima virium parte cum hoste certavi-
 mus : in Cilicia victos Syria poterat excipere : magna munimenta re-
 gni Tigris atque Euphrates erant . Ventum est eo , unde pulsus ne fuge
 quidem locus est : omnia tam diutino (3) bello exhausta post tergum sunt :
 non incolas suos urbes , non cultores habent terre . Conjuges quoque &
 35 liberi sequuntur hanc aciem : parata hostibus præda , nisi pro carissimis
 pi-

INTERPRETATIO.

(b) Ad illos remunerandos ditandosque se impendere victoriæ fructus .

NOTÆ.

(1) In Lævo .) Imo vero in media acie ,
 ut scribit Arrianus & Plutarchus , idque pa-
 tris more Persarum Regum , ut diximus l. 3.
 c. 22.

(2) Oceanus .) Indicum mare , quod alias

rubrum & Erythræum vocat . Hellespontus
 l. 3. c. 3.

(3) Bello exhausta .) Non quod ibi ge-
 stum esset bellum , sed quod incolæ ad mi-
 litiam abducti fuissent .

pignoribus corpora opponimus. Quod mearum fuit partium, exercitum, quem pene immensa planities vix caperet, comparavi: equos, arma distribui: commeatus, ne tantæ multitudini deessent, providi: locum, in quo acies explicari posset, elegi. Cetera in vestra potestate sunt: audete modo vincere; ^(a) famamque, infirmissimum adversus fortes viros telum, contemnite. Temeritas est, ^(a) quam adhuc pro virtute timuistis: quæ ubi primurn impetum effudit, velut quædam animalia amisso aculeo, torpet. ^(b) Hi vero campi deprehendere paucitatem, quam Cilicia montes absconderant: videtis ordines raros, cornua extenta, mediam aciem vanam & exhaustam: nam ^(c) ultimi, quos locavit aversos, terga jam præbent. Obteri mehercule equorum ungulis possunt: etiamsi nil præter falcatos currus emisero. ^(c) Et bello vicerimus, si vincimus prælio: nam ne illis quidem ad fugam est locus; hinc ^(d) Euphrates, illinc Tigris, prohibet inclusos. Et quæ antea pro illis erant, in contrarium conversa sunt. Nostrum mobile & expeditum agmen est: illud præda grave: implicatos ergo spoliis nostris trucidabimus: eademque res & causa victoriæ erit, & fructus. Quod si quem e vobis nomen gentis movet, cogitet, Macedonum illic arma esse, ^(e) non corpora: multum enim sanguinis invicem hausimus; & semper gravior in paucitate jactura est. Jam Alexander, quantuscumque ignavis & timidus videri potest, unum animal est: & si quid mihi creditis, temerarium & vecors, ^(f) adhuc nostro pavore, quam sua virtute felicius. NIHIL autem potest esse diuturnum, ^(d) cui non subest ratio, licet felicitas adspirare videatur; tamen ^(e) ad ultimum temeritati non sufficit. Præterea BREVES & mutabiles vices rerum sunt: & fortuna ^(f) nunquam simpliciter indulget. Forsitan ita Dii fata ordinarunt, ut Persarum imperium, quod secundo cursu per ^(g) ducentos trigin-

INTERPRETATIO.

(a) Quam hætenus veluti fortitudinem in hoste metuistis.

(b) Hæc planities detegit paucitatem Macedonum.

(c) Totius belli victores erimus, si hæc

N O T Æ.

(4) Famam.) Macedonum. Temeritas.) Eorumdem. Paucitatem.) Erant Macedonum equites 8000. Pedites 40000.

(5) Ultimi.) Vereor ut Darius videre potuerit ultimos ordines Macedonum, quos Alexander a fronte in tergum aciei averterat.

(6) Hinc, illinc.) Quasi inter Euphratem & Tigrim pugnae locus foret, cum longe ultra Tigrim pugnatum sit, ut vidimus cap. 35.

(7) Non corpora.) Hoc est non hos amplius esse Macedonas, quibus cum ad Granicum & ad Isson pugnandum fuit; cum Q. Curtii.

una pugna superiores fuerimus.

(d) Quod prudentia non agitur.

(e) Demum temeraria cœpta destituit.

(f) Nunquam sine aliqua perfidia favet.

enim pauci essent, multique vel in præliis, vel in obsidionibus perierint, supplementa ex aliis gentibus desumpta sunt.

(8) Adhuc.) Suam victoriam hætenus debet pavori nostro magis quam suæ fortitudini.

(9) Ducentos triginta.) Nihil accuratius. Cyrus, a quo Persici imperii exordia sumi solent, regnare Persis cœpit Olymp. 55. anno 1. Prælium ad Arbela incidit in Olymp. 112. an. 2. qui a primo Cyri ducentissimus ac trigesimus est: intercedunt enim Olympiades quinquaginta septem ac dimidia.

ginta annos ad summum fastigium evexerant, magna motu concuterent
magis, quam affligerent, admonerentque nos fragilitatis humanae, Cu-
jus nimia in prosperis rebus oblivio est. Modo Græcis ultro bellum infe-
rebamus: nunc in sedibus nostris propulsamus illatum: (s) jactamur
5 invicem varietate fortunæ. (b) Videlicet imperium, quod mutuo affecta-
mus, una gens non capit. Ceterum etiamsi spes non subesset; necessitas
tamen stimulare deberet: ad extrema perventum est: matrem meam, duas
filias, Ochum in spem hujus imperii genitum, illos principes, illam sobo-
lem regie stirpis, duces vestros regum instar, victos habet: (i) nisi quod
10 in vobis est, ipse ego majore parte captivus sum. Eripite viscera mea ex
vinculis: restituite mihi pignora, pro quibus ipse mori non recuso; pa-
rentem, liberos, nam conjugem in illo carcere amisi. Credite nunc omnes
tendere ad vos manus; implorare patrios Deos; opem vestram, miseri-
cordiam, fidem exposcere: ut servitute, ut compedibus, ut (10) precario
15 victu ipsos liberetis. An creditis æquo animo iis servire, (11) quorum reges
esse fastidiant? Video admoveri hostium aciem: sed quo propius discrim-
men accedo; hoc minus iis quæ dixi, possum esse contentus. Precor vos
per Deos patrios; (12) æternumque ignem, qui præfertur altaribus; fulgo-
remque Solis intra fines regni mei orientis; per æternam memoriam
20 Cyri, (12) qui ademptum Medis Lydisque imperium primus in Persidem
intulit: vindicate ab ultimo dedecore nomen gentemque Persarum. Ite
alacres & spe pleni, ut quam gloriam accepistis a majoribus vestris,
posteris relinquatis. In dextris vestris jam libertatem, opem, spem fu-
turi temporis geritis. Effugit mortem quisquis contempserit: timidissi-
mum

INTERPRETATIO.

(g) Utrique alternis extollimur, ac de-
primimur sortis mutatione.

(h) Orbis dominationem, quam utrique
appetimus, unica gens tenere non potest.

(i) Si id excipiam mei, quod in vobis
habeo.

(1) Quibus imperare dedignarentur.

NOTÆ.

(10) Precario.) Ut eos a necessitate li-
beretis quasi emendicandi victus a Macedo-
nibus. Sed hæc parum sincere Darius di-
xit (si dixit tamen, & non potius a Cur-
tio dixisse fingitur) cum antea cap. 43. gra-
tias egerit Alexandro per legatos, quod ma-
trem & filias speciem pristinae fortunæ reti-
nere pateretur.

(11) Æternum ignem.) De igne æter-
no, deque altaribus, vide l. 3. c. 7. Intra
fines.) Putida hyperbole. Vix Asiae me-
dium attingit Persia Orientem versus. Cer-
te ignorare non potuit Indiæ prius multo
quam Persiæ oriri solem.

(12) Cyri, qui.) Cyrus, ut diximus,
Persici imperii conditor, Astyagis Medo-

rum Regis nepos ex Mandane filia, spolia-
to avo regnum ad Persas transtulit; Croesum
quoque Lydorum Regem vicit, ac vivum
cepit. Vide Justin. l. 1. de Media l. 5. c. 24.
de Lydis eorumque imperio l. 3. c. 9. & l.
4. c. 20. Primus.) Tamen Suidas in Δα-
ρειος scribit Daricos non a Dario Xerxis
patre, sed ab alio antiquiore Dario cusos
appellatosque: quod ipsum ex Scholiaste
veteri Aristophanis sumptum est; Æschy-
lus vero Poëta, qui sub Dario Hystaspis &
Xerxe floruit, ante Cyrum duos memorat
Persarum reges, quorum primum Medum
appellat: de quo vide Marshamum in Ca-
none Chronologico.

num quemque consequitur. Ipse non patrio more solum, sed etiam ut conspici possim, curru vehor: nec recuso, quominus imitemini me, sive fortitudinis exemplum, sive ignavia fuero.

LVI. Interim Alexander, ut & demonstratum a transfuga (1) insidiarum locum circumiret; & Dario, qui lævum cornu tuebatur, 5
occurreret: agmen obliquum incedere jubet. Darius quoque eodem suum obvertit; Besso admonito, ut (2) Massagetas equites in lævum Alexandri cornu a latere invehi juberet. Ipse ante se falcatos currus habebat: quos signo dato universos in hostem effudit: ruebant laxatis habenis aurigæ, quo plures nondum satis proviso impetu ob- 10
tererent. Alios ergo hastæ multum ultra temones eminentes; alios ab utroque latere dimissæ falces laceravere: nec sensim Macedones cedebant; sed effusa fuga turbaverant ordines. Mazæus quoque percussis metum incussit: mille equitibus ad diripienda hostis impedimenta circumvehi jussis: ratus captivos quoque, qui simul asserva- 15
bantur, rupturos vincula, quum suos appropinquantibus vidissent. Non fefellerat Parmenionem, qui in lævo cornu erat: propere igitur Polydamanta mittit ad regem, qui & periculum ostenderet, & quid fieri juberet, consuleret. Ille audito Polydamante, *abi, nuncia*, inquit, *Parmenioni, si acie vicerimus, non nostra solum nos recupera-* 20
turos; sed omnia quæ hostium sunt occupaturos. Proinde non est quod quidquam virium subducat ex acie: sed ut me & Philippo patre dignum est, contempto sarcinarum damno, fortiter dimicet. Interim barbari impedimenta turbaverant; cæsisque plerisque custodum, captivi vinculis ruptis, quidquid obvium erat, quo armari possent, ra- 25
piunt: & adgregati suorum equitibus Macedonas (3) ancipiti circumventos malo invadunt: lætique circa Sisygambim vicisse Darium, ingenti cæde prostratos hostes; ad ultimum etiam impedimentis exutos esse nunciant: quippe eandem fortunam ubique esse credebant, & victores Persas ad prædam discurre. Sisygambis hortanti- 30
bus captivis, ut animum a mœrore allevaret, in eodem, quo antea fuit, perseveravit: non vox ulla excidit, ei non oris color, vultusve mutatus est: sed sedit immobilis (4) credo præcoce gaudio verita fortunam irritare) adeo ut, quid mallet, intuentibus fuerit incertum.

LVII.

INTERPRETATIO.

(a) *Duplici periculo utrinque implica-*
tos.

(b) *Metuens, ut arbitror, ne fortunam in-*
festam sibi redderet præmaturâ letitiâ.

NOTÆ.

(1) *Insidiarum.*) Muricum ferreorum sub terra defossorum. *Lævum.*) Vide super. capite. Ac si Darius in lævo erat, non obliquo sed recto itinere incedendum fuit ut illi occurreret. Melius ergo Arrianus, qui versus dextrum magis duxisse tradit.

(2) *Massagetas.*) Massagetae l. 8. c. 2. sed quomodo in lævum Alexandri a latere invecti sunt, qui erant ipsi in lævo Darii cornu, ut vidimus c. 46. præsertim cum Alexander dextrum suorum cornu in dextrum magis Darii converterit?

LVII. Inter hæc ⁽¹⁾ Amyntas præfectus equitum Alexandri, cum paucis turmis opem impedimentis laturus advenerat; incertum suone consilio, an regis imperio: sed non sustinuit Cadusiorum Scytharumque impetum: quippe vix tentato certamine effugit ad regem, ^(a) amissorum impedimentorum testis magis, quam vindex. Jam ^(b) consilium Alexandri vicerat dolor: & ne cura recuperandi sua militem a prælio averteret, non immerito verebatur. Itaque Areten, ducem hastatorum, quos ⁽²⁾ *sarissophoros* vocabant, adversus Scythas mittit. Inter hæc currus, qui circa prima signa turbaverant aciem, in phalangem in-
 10 vecti erant. Macedones confirmatis animis in medium agmen ⁽³⁾ accipiunt. Vallo similis acies erat; junxerant hastas; & ab utroque latere temere incurrentium ilia suffodiebant: circumire deinde currus, & propugnatores præcipitare cœperunt. Ingens ruina equorum aurigarumque aciem compleverat: hi terribiles regere non poterant: equi
 15 crebra jactatione cervicem non jugum modo excusserant, sed etiam currus everterant: vulnerati interfectos trahebant: nec consistere terribiles, nec congregari debiles poterant. Paucae tamen evasere quadrigae in ultimam aciem, iis, quibus inciderunt, ⁽⁴⁾ miserabili morte consumptis: quippe amputata virorum membra humi jacebant; & quia
 20 calidis adhuc vulneribus aberat dolor, trunci quoque & debiles arma non omittebant: donec multo sanguine effuso, exanimati procumberent.

LVIII. Interim Aretes, Scytharum, qui impedimenta diripiebant, duce occiso, gravius terribilis instabat. Supervenere deinde missi
 25 a Dario Bactriani, pugnaeque vertere fortunam. Multi ergo Macedonum primo impetu obtriti sunt; plures ad Alexandrum refugerunt. Tum Persae clamore sublato, qualem victores solent edere; ferociter in

INTERPRETATIO.

(a) *Spectator potius quam defensor.*

(b) *Jam Alexandrum consilii inopem fecerat indignatio.*

NOTÆ.

(1) *Amyntas.*) Vel alius hic erat ab Andromenis filio, vel adhuc peccat ut supra Curtius. Vide cap. 52. *Caducii* supra cap. 47. *Scythæ* l. 7. c. 28. Arrianus *Menidam* fuisse tradit, mercenariorum ducem.

(2) *Sarissophoros.*) Sarissa oblongæ hastæ genus, Macedonicæ phalangis proprium, quam Ælianus & Polybius cubitorum quatuordecim, hoc est pedum unius & viginti faciunt, cum initio sexdecim cubitorum fuisset, pedumque adeo viginti quatuor. Similis est quam hodie dicimus *une pique*. Sed alia brevior erat equitum, de

quibus hic agitur, quam Gallice dicere possis *une javeline*.

(3) *Accipiunt.*) Falcatos currus admittunt. *Vallo.*) Phalanx Macedonum hinc inde divisa, prominentibus utrinque sarissis, speciem habebat aggeris præfixo vallo defensi. *Vallus* quid sit diximus cap. 48.

(4) *Miserabili morte.*) Indicat tamen Arrianus nihil damni illatum a curribus; alios per mediam Phalangem innoxios & illæsos tranxisse, aliorum equos telis confossos esse. Sed Diodorus adstipulatur Curtio.

in hostem, quasi ubique profligatum, incurrunt. Alexander terribiles castigare, adhortari, proelium, quod jam elanguerat, solus accendere: confirmatisque tandem animis, ire in hostem jubet. Rarior acies erat in dextro cornu Persarum; namque ⁽¹⁾ inde Bactriani decesserant ad opprimenda impedimenta: itaque Alexander laxatos ordines invadit, & multa cæde hostium invehitur. At qui in lævo cornu erant Persæ, spe posse eum includi, agmen suum a tergo dimicantis opponunt: ingensque periculum in medio hærens adisset, ni equites Agriani calcaribus subditis circumfusus regi barbaros adorti essent, ^(a) aversosque cædendo in se converti coegissent. Turbata erat utraque acies. Alexander a fronte & a tergo hostem habebat: ^(b) qui averso ei instabant, ab Agrianis militibus premebantur: & Bactriani, impedimentis hostium direptis reversi, ordines suos recuperare non poterant: plura simul abrupta a cæteris agmina, ubicumque alium alii sors miscuerat, dimicabant: duo reges junctis prope agminibus proelium accendebant. Plures Persæ cadebant, par fere utrinque numerus vulnerabatur. Curru Darius, Alexander equo vehebatur: utrumque regem delecti tuebantur, sui immemores: quippe amisso rege nec volebant salvi esse, nec poterant, ante oculos sui quisque regis mortem occumbere ducebat egregium. Maximum tamen periculum adibat, qui maxime tuebatur: quippe sibi quisque cæsi regis expetebat decus.

LIX. Ceterum sive ludibrium oculorum, ^(a) sive vera species fuit, qui circa regem Alexandrum erant, vidisse se crediderunt paululum super caput regis placide volantem aquilam, nec sonitu armorum, nec gemitu morientium territam: diuque circa equum Alexandri pendenti magis, quam volanti similis apparuit. Certe vates Aristander alba veste indutus, & dextera præferens lauream, militibus in pugnam intentis avem monstravit, haud dubium victoriæ ⁽¹⁾ auspiciū. Ingens ergo alacritas ac fiducia paulo ante terribiles accendit ad pugnam, utique postea quam auriga Darii, qui ante ipsum sedens equos regebat, hasta ⁽²⁾ transfixus est.

INTERPRETATIO.

(a) Et illos feriendo a tergo coegissent in ipsos frontem convertere.

(b) Qui ipsum a tergo urgebant.

(a) Sive oculorum illusio fuit, sive vera aquilæ forma.

NOTÆ.

(1) Inde Bactriani.) Quomodo ex dextro cornu decesserant, quos in lævo fuisse tam ipse Curtius cap. 46. quam Arrianus tradunt? Ibidem Persas in sinistro posuerat; nunc eos in dextro esse dicit. Sed Persas forsitan hæc intelligit universos Darii milites.

(1) Auspiciū.) Aquila bellatrix ales, & volucrum regina victoriæ ac regni omen habere credita est apud profanos. Cæterum Plutarchus hanc ante proelium apparuisse scribit.

(2) Transfixus est.) Ab ipso Alexandro, ut ait Diodorus l. 17. Ipse rex.) Darius.

est. Nec aut Persæ, aut Macedones dubitare, quin ipse rex esset occisus. Lugubri ergo ululatu, & incondito clamore gemituque totam fere aciem adhuc æquo Marte pugnantium turbavere. Cognati Darii & armigeri, lævumque tuentes cornu, in fugam effusi destituerant currum, ^(b) quem a dextera parte stipati in medium agmen receperunt. Dicitur acinace stricto Darius dubitasse, an fugæ dedecus honesta morte vitaret. Sed eminens ^(c) curru, nondum omnem suorum aciem proelio excedentem destituere erubescerebat: dumque inter spem & desperationem hæsitat, sensim Persæ cedebant, & laxaverant ordines. Alexander mutato equo, quippe plures fatigaverat, resistentium adversa ora fodiebat, fugientium terga. Jamque non pugna, sed cædes erat, cum Darius quoque currum suum in fugam vertit: hærebat in tergis fugientium victor, & prospectum oculorum nubes pulveris, quæ ad cælum ferebatur, abstulerat. Ergo haud secus quam in tenebris errabant, ad sonitum notæ vocis, ut signum, subinde coeuntes. Exaudiebantur tantum strepitus habenarum, quibus equi currum trahentes identidem verberabantur: ^(d) hæc sola fugientis vestigia excepta sunt.

LX. At in lævo Macedonum cornu, quod Parmenio (sicut ante dictum est) tuebatur, longe alia fortuna utriusque partis res gerebatur. Mazæus ^(a) cum omni suorum equitatu vehementer invehens, urgebat Macedonum alas. Jamque abundans multitudine, aciem circumvehi cœperat: cum Parmenio equites nunciare jubet Alexandro, in quo discrimine ipsi essent: nisi mature subveniretur, non posse sisti fugam. Jam multum viæ processerat rex, imminens fugientium tergis, cum a Parmenione tristis nuncius venit: refrænare equos jussi qui vehebantur, agmenque constitit: frendente Alexandro, eripi sibi victoriam e manibus, & Darium felicius fugere, quam sequi se. Interim ad Mazæum superati regis fama pervenerat. Itaque quanquam validior erat, fortunâ tamen partium territus, percussis languidius instabat. Parmenio ignorabat quidem causam sua sponte pugnae remissæ: sed occasione vincendi strenue est usus. Thessalos equites ⁽¹⁾ ad

INTERPRETATIO.

se

^(b) Quem confecti ex dextro cornu Persæ intra mediam turmam acceperant.

^(c) Cum e curru conspicuus esset, ipsum pudebat deserere suorum exercitum, qui nondum totus pugna cedebat.

^(d) Hæc sola signa ipsius fugæ deprehensa sunt.

^(a) Percussus ipse suorum clade, mollius urgebat terribitos Macedonas.

NOTÆ.

⁽¹⁾ Ad se vocari. Non equitatum universum Thessalorum ad se vocaverit; quid enim absurdius? sed ad summum aliquos e ducibus. Nisi forte aliud quiddam a Curtio

scriptum erat, cujusmodi esset quod suspicatur Freinshemius, *Thessalos equites advectus, ecquid*, inquit, &c. cujus mentem Gallicus interpres secutus est.

se vocari jubet: *Ecquid*, inquit, *videtis istos qui ferociter modo instabant*, (*pedem referre*) *subito pavore perterritos*? Nimirum nobis quoque regis nostri fortuna vincit: omnia Persarum cæde strata sunt: quid cessatis? *anne fugientibus quidem pares estis*? Vera dicere videbatur, & spes languentes quoque erexerat: subditis calcaribus proruere in hostem: & illi jam non sensim, sed citato gradu recedebant: nec quicquam fugæ, nisi quod terga nondum verterant, deerat. Parmenio tamen ignarus quanam in dextero cornu fortuna regis esset, repressit suos. Mazæus, dato fugæ spatio, non recto itinere, sed majore & ob id tutiore circuitu Tigrim superat & Babylonem cum reliquiis devicti exercitus intrat.

LXI. Darius, paucis fugæ comitibus, ad ⁽¹⁾ Lycum amnem contendit: quo trajecto dubitavit an solveret pontem: quippe hostem jam affore nunciabatur. Sed tot millia suorum, quæ nondum ad amnem pervenerant, ponte reciso prædam hostis fore videbat. Abeuntem, cum intactum sineret pontem, dixisse constat: Malle se insequentibus iter dare, quam auferre fugientibus. Ipse ingens spatium fuga emensus media fere nocte ⁽²⁾ Arbela pervenit. Quis tot ludibria fortunæ, ducum agminumque cædem multiplicem, devictorum fugam, clades nunc singulorum, nunc universorum, aut animo assequi queat, aut oratione complecti? Propemodum ^(a) seculi res in unum illum diem fortuna cumulavit. Alii qua brevissimum patebat iter, alii diversos saltus, & ignotos sequentibus calles patebant. Eques pedesque confusi sine duce, armatis inermes, integris debiles implicabantur. Deinde misericordia in metum versa, qui sequi non poterant, inter mutuos gemitus deserebantur. Sitis præcipue fatigatos & saucios exurebat, passimque omnibus viis prostraverant corpora, præterfluentem aquam hianti ore captantes: quam cum diu avidi turbidam hausissent, ^(b) tendebantur extemplo præcordia premente limo: resolutisque & torpentibus membris, cum supervenisset hostis,

INTERPRETATIO.

(a) *Quæ toto seculo contingere possent, in unicum illum diem collegit.*

(b) *Distendebantur confestim viscera, limo adherente.*

NOTÆ.

(1) *Lycum.* De Lyco diximus supra c. 35. Hinc porro intelliges citra Lycum, non ultra, Darii castra fuisse, quod illic Curtius scripserat, & non refellimus. Nec movet quod habet Diodorus, Darium pulveris opportunitate usum, non retro fugam intendisse, ut barbarorum plerique; sed in vicos Macedonum tergis oppositos. Vel enim falsum hoc est, atque ex alio, quem refellimus, profectum errore de Arbelorum situ;

vel ita accipi necesse est, ut postea converso itinere Mediam versus reflectens, Arbela contenderit. Neque enim dubitare sinunt, opinor, ultra Lycum Arbela jacuisse, quæ diximus ad cap. 35.

(2) *Arbela.* Erant scilicet trans Lycum amnem, & quidem procul a loco certaminis. Arrianus sexcentis stadiis Arbela removet a Gaugamelis, ubi pugnatum est.

stis, novis vulneribus excitabantur. Quidam, occupatis proximis rivis, deverterant longius; ut quidquid occulti humoris usquam manaret, exciperent: nec ulla adeo avia & sicca lacuna erat, ^(c) quæ vestigantium sitim falleret. E proximis vero itineri vicis senum ululatus 5 feminarumque exaudiebantur, barbaro ritu Darium adhuc regem clamitantium.

LXII. Alexander (ut supra dictum est) ⁽¹⁾ inhibito suorum cursu, ad Lycum amnem pervenerat, ubi ingens multitudo fugientium oneraverat pontem: & plerique, cum hostis urgeret, in flumen se præcipitaverant, gravesque armis; & prælio ac fuga defatigati, gurgitibus hauriebantur. Jamque non pons modo fugientes, sed ne amnis quidem capiebat, agmina sua improvida fuga subinde cummulantes: quippe ubi intravit animos pavor, id solum metuunt, quod primum formidare cœperunt. Alexander, instantibus suis, 15 impune abeuntem hostem sequi permetteret; hebetia tela esse, & manus fatigatas, tantoque cursu corpora exhausta, & præceptis in noctem diei tempus causatus est: re vera ⁽²⁾ de lævo cornu, quod adhuc in acie stare ⁽³⁾ credebat, sollicitus, reverti ad ferendam opem suis statuit. Jamque signa converterat, cum equites a Parmenione missi, 20 illius quoque partis victoriam nunciant. Sed nullum eo die majus periculum fuit, quam dum copias reducit in castra. Pauci eum & incompositi sequebantur ovantes victoria (quippe omnes hostes aut in fugam effusos, aut in acie credebant cecidisse) cum repente ex adverso apparuit agmen equitum, qui primo inhibuere cursum; 25 deinde Macedonum paucitate conspecta turmas in obvios concitaverunt. Ante signa rex ibat, dissimulato magis periculo quam spreto. Nec defuit ei perpetua in dubiis rebus felicitas: namque præfectum equitatus avidum certaminis, & ob id ipsum incautius in se ruentem, hasta transfixit. Quo ex equo lapso, proximum ac deinde 30 plures eodem telo confodit. Invasere turbatos amici quoque: nec Persæ inulti cadebant: ^(a) quippe non universæ acies, quam hæ tumultuariæ manus, vehementius iniere certamen. Tandem barbari, cum obscura luce fuga tutior videretur esse quam pugna, diversis agminibus

INTERPRETATIO.

(c) *Quam inquiringium aviditas non deprehenderet.*

(a) *Non acrius pugnare toti exercitus, quam hæc agmina fortuito concurrentia.*

NOTÆ.

(1) *Inhibito.*) Hoc est: jam ad Lycum amnem pervenerat, cum suorum cursum repressit, ne fugientes ulterius persequerentur.

(2) *De lævo cornu.*) Quod a Persis vehementer urgeri ex Parmenionis nuncio priore acceperat.

(3) *Credebat.*) Arrianus tamen scribit eorum animo illos venisse, ut dextrum Persarum cornu aggrederentur, quod Macedonas urgebat; sed profligatis hostium turmis, quæ in ipsos fugiendo incurrerunt, ubi ad certaminis locum venerunt, rem Thessalorum virtute gestam reperisse.

nibus abiere. Rex extraordinario periculo defunctus, incolumes suos reduxit ad castra.

LXIII. Cecidere Persarum, quorum numerum victores inire potuerunt, ⁽¹⁾ millia quadraginta, Macedonum minus quam CCC. desiderati sunt. Ceterum hanc victoriam rex maiore ex parte virtuti, quàm fortunæ suæ debuit: ^(a) animo, non (ut antea) loco vicit. Nam & aciem peritissime instruxit, & promptissime ipse pugnavit, & magno consilio jacturam sarcinarum impedimentorumque contempsit, cum in ipsa acie summum rei videret esse discrimen: dubioque adhuc pugnae eventu, pro victore se gessit: perculosos deinde hostes fudit: fugientes, quod in illo ardore animi vix credi potest, prudentius quàm avidius persecutus est. Nam si parte exercitus adhuc in acie stante, instare cedentibus perseverasset; aut sua culpa victus esset, aut aliena virtute vicisset. Jam si multitudinem equitum occurrentium extimuisset victor; aut foede fugiendum, aut miserabiliter cadendum fuit. Nec duces quidem copiarum sua laude fraudandi sunt: quippe vulnera, quæ quisque excepit, indicia virtutis sunt. Hephæstionis brachium hasta ictum est. Perdicas ac Cœnos & Menidas, sagittis prope occisi. Et si vere æstimare Macedonas, qui tunc erant, volumus; fatebimur, & regem talibus ministris, & illos tanto rege fuisse dignissimos.

INTERPRETATIO.

(a) Fortitudine vicit, non loci opportunitate, ut in priori pugna.

NOTÆ.

(1) Millia quadraginta. Arrianus trecenta millia, Diodorus nonaginta cecidisse tradit. Macedonum centum non amplius capita desiderata idem Arrianus scribit, quo-

rum sexaginta in illo tumultuario conflictu perierunt: at Diodorus quingentos ait interemptos esse.

Q. CURTII,

DE REBUS GESTIS

ALEXANDRI MAGNI

REGIS MACEDONUM

LIBER QUINTUS.

I. **Q**UAE interim ductu imperioque Alexandri, vel in Græcia, vel in Illyriis ac Thracia gesta sunt, ^(a) si quæque suis temporibus reddere voluero, interrumpendæ sunt res Asiæ: quas utique ad fugam mortemque Darii universas

5 in conspectum dari, & sicut inter se coherent tempore, ita opere ipso conjungi, haud paulo aptius videri potest. Igitur ante, quæ prælio apud ⁽²⁾ Arbelam conjuncta sunt, ordiar dicere. Darius media fere nocte Arbelam pervenit; ^(b) eodemque magnæ partis amicorum ejus ac militum fugam fortuna compulerat. Quibus convocatis, ex-
10 ponit, *Haud dubitare se, quin Alexander celeberrimas urbes agros-que omni copia rerum abundantes petiturus esset: prædam opimam paratamque ipsum & milites ejus spectare: id suis rebus tali in statu saluti fore: quippe se deserta cum expedita manu petiturum. Ul-*
tima regni adhuc intacta esse: inde bello vires haud agre reparatu-
rum.

INTERPRETATIO.

(a) Si referre singula juxta temporum ordinem voluero.

(b) In eundem locum fortuna direxerat

magnum numerum amicorum ac militum Darii fugientium.

NOTÆ.

(1) *Quæ interim.*) De his vide Freinshemii supplementum initio libri sexti, & quæ ibi supersunt ex Curtio: ubi tamen de Illyriis nihil.

Ductu.) Quomodo autem ductu Alexandri gesta sunt, quæ tam procul absens per alios gessit? Ergo pro Alexandri, lege Antipatri.

(2) *Arbelam.*) Quanquam verius est, ut supra diximus, *Arbela, orum*; tamen singulari quoque numero usus est Curtius, ut aperte constat ex lib. 9. c. 6.

Media nocte.) Summa ergo celeritate sexcenta stadia, hoc est, milliaria quinque & septuaginta, fuga emensus est intra paucas horas.

rum. Occuparet sane ⁽³⁾ gazam avidissima gens, & ex longa fame satiaret se auro, mox futura prædæ sibi: ^(c) didicisse usu, pretiosam suppellectilem pellicesque & spadonum agmina, nihil aliud fuisse quam onera & impedimenta: ^(d) eadem trahentem Alexandrum, quibus antea vicisset, inferiorem fore. Plena omnibus desperationis videbatur oratio, quippe ⁽⁴⁾ Babylonem urbem opulentissimam dedi cernentibus: jam Susa, jam cetera ornamenta regni, causamque belli victorem occupaturum. At ille docere pergit, Non speciosa dictu, sed usu necessaria in rebus adversis sequenda esse: ferro geri bella, non auro: viris, non urbium tectis: omnia sequi armatos. Sic majores suos percussos ⁽⁵⁾ in principio rerum, celeriter pristinam recuperasse fortunam. Igitur, sive confirmatis eorum animis, sive imperium magis quam consilium sequentibus, Mediæ fines ingressus est.

II. ⁽¹⁾ Paulo post Alexandro traditur Arbela, regia suppellectili Dariique gaza repleta: quatuor millia talentum fuere; præterea pretiosæ vestes; totius (ut supra dictum est) exercitus opibus in illam sedem congestis. Ingruentibus deinde morbis, quos ⁽²⁾ odor cadaverum totis jacentium campis vulgaverat, maturius castra movit. Euntibus a parte læva ⁽³⁾ Arabia, odorum fertilitate nobilis regio;

INTERPRETATIO.

(c) Se experientia cognovisse &c.

(d) Alexandrum qui iisdem onustus erat,

debellatum iri ob ea ipsa, propter quæ antea victor fuerat.

NOTÆ.

(3) Gazam.) Quid gaza sit, diximus lib. 4. c. 23. Gens.) Macedonum. Sibi.) Dario & suis.

(4) Babylonem.) Cap. 4. & 5. Susa) infra cap. 8. Causam.) propter quam bellum inferebatur a Græcis, & a Persis defendebatur.

(5) In principio rerum.) Persicarum. Sed quæ clades illa Persarum, qua percussi fuerant sub ipsa imperii exordia? Illane quam Justinus l. 1. c. 6. descripsit, cum ab Astyage initio pugnae fugati, matrum occursum in aciem redire compulsi demum vicerunt? an cum Cyrus a Tomyri Scytharum regina toto cum exercitu cæsus, ut ne nuncius quidem tantæ cladis superesset? Hanc Raderus, illam Freinshemius intelligit; cui magis assentiar.

(1) Paulo post.) Altero die, ut ait Arianus. Gaza repleta.) Nempe Arbela vicus non erat, quod supra Curtius ex Diodoro imprudens scripserat, l. 4. cap. 35. sed arbs non ignobilis, in qua maximam sarcin-

narum partem deposuerat. Quare licet non exiguo intervallo distaret a loco certaminis; tamen quod esset insignius nomen, maluerunt Macedones ab Arbelis, quam a Gaugamelis prælii nomenclaturam arcescere. Et parum credibile est Darium pretiosissima quæque exiguo in castello aut vico depositurum fuisse; qui ante Issicum prælium suppellectilem regiam Damascum miserat.

(2) Odor cadaverum.) Mirum si odor cadaverum Gaugamelis jacentium Arbela usque deferri, & morbos vulgare potuit. Nisi dicas Alexandrum cum parte solum exercitus Arbela petiisse: reliquum ad Gaugamela substitisse.

(3) Arabia.) Mediam amplius ejus partem mare triplex alluit; Arabicum sive rubrum, Indicum, & Persicum. Intra terras, limites habet Babyloniam & Euphratem, Syriam & Palæstinam, ac Ægyptum. Tres in partes dividitur; Petream, quæ Palæstinæ, Ægypto, & Arabico sinui propior; Desertam, quæ Palæstinæ ac Syriæ

gio; campestre iter est. Inter Tigrim & Euphratem ⁽⁴⁾ jacentia, tam uberi & pingui solo sunt, ut a pastu repellere pecora dicantur, ne satietas perimat. Causa fertilitatis est humor, qui ex utroque amne manat; ^(a) toto fere ⁽⁵⁾ solo propter venis aquarum resudante. Ipsi amnes ex ⁽⁶⁾ Armeniæ montibus profluunt; & magno deinde aquarum ⁽⁷⁾ divortio iter, quod cepere, ⁽⁸⁾ percurrunt. ⁽⁹⁾ Duo millia & quingenta

INTERPRETATIO.

(a) Cum tota terra quæ juxta est, humefiat occultis rivulis aquarum penetrantium.

NOTÆ.

ad Orientem obtenditur usque ad Euphratem & Babyloniam; reliquum in meridiem obtinet ea quam *Felicem* vocant, peninsula formam habens: quam perpetua montium juga claudunt, a Persico sinu ad Arabicum pertinentia. Duo sunt porro quæ peccavit hoc loco Curtius. Primum enim Arbelis Babylonem petenti per Mesopotamiam Arabia non ad laevam, sed ad dexteram est potius. Barthius Advers. 42. putat rescribi oportere *Arabiam*: verum id non convenit, ubi de Alexandro agitur non in Arabiam, sed Babylonem eunte: ac si Arabiam peteret, nihil minus Arbelis movens ad dexteram, non ad laevam, iter instituisset. Alterum Curtii peccatum est quod Arabiam, quam a parte laeva esse perperam putavit, eandem odorum fertilitate nobilem vocat: in quo multum fallitur. Neque enim Arabiæ desertæ, quæ Mesopotamiam & Babyloniam attingit, sed felici convenit illa odorum fertilitas; ac ne toti quidem. Vide Plinium l. 12. c. 14. Periplum Erythr. &c.

(4) *Jacentia*.) Legunt alii, *campestre iter est inter Tigrim & Euphratem jacens tam uberis & pinguis soli*.

(5) *Solo propter*.) Sic persuasit Freinshemius accipiendum esse, quomodo interpretati sumus illud *propter*, ut sit idem ac *juxta*: sic enim collocatum non semel a Tacito testatur.

(6) *Armeniæ*.) Armenia major ab occasu Cappadociam; a Septentrione Colchidem, Iberiam & Albaniam; ab ortu mare Caspium & Hyrcanum; ab Austro Mesopotamiam & Assyriam attingebat. Hodie *Turcomanniam* vocant. In ejus medio mons est *Paryadres* sive *Paryedrus* Tauri pars, ex quo non solum Euphrates ac Tigris oriuntur, sed etiam Phasis & Araxes: quos

Phison & Gehon in Scriptura vocari, non immerito viri docti autumant. Sed hoc longius disserere non est instituti nostri. *Euphratem* quidem atque *Tigrim* eodem ex fonte oriri, præter Mosem etiam Lucanus testatur l. 3. Strabo lib. 11. & Boëthius Consol. l. 5. metro 1. Sallustius apud Senecam natural. quæst. 7. 8. Sed Tigris semel iterumque sub terram conditus, demum ultra *Gordyæos* montes velut ex novo fonte emergit; unde cursu deinceps non interrupto Babyloniam petit. Ex eo factum, ut ille renascentis fluvii exitus plerumque pro Tigris fonte accipiat; quo sensu Strabo, Eustathius, alique scriptores longum intervallum Euphratis inter ac Tigris fontes statuunt.

(7) *Divortio*.) Hinc etiam apparet eodem ex fonte ambos existere. Nam aquarum divortio fit, cum eodem ex capite in plures alveos dividuntur.

(8) *Percurrunt*.) Euphrates ad occidentem excurrit primum; inde ad Austrum flexuens majorem Armeniam a Cappadocia; &, quæ pars ejus est, ab Armenia minore dirimit; tum Syriam atque Arabiam desertam a Mesopotamia: donec longo flexu ad Orientem versus duplici finitur alveo: quorum alter *Maarsares* Ptolemæo, in Meridiem abit; alter in Orientem pergens Tigri miscetur prope Seleuciam. Sed antequam Tigrim subeat, alium ex sese rursum emit, qui Babyloniam interfuit; ac denno Maarsari junctus per fossam, cui *Pallacopa* nomen est, derivatur; magnaque ex parte in vastas paludes abit. De ejus ostiis agendum mox erit pluribus. Vide Ptolem. Asiæ tab. 5. Strab. l. 16. Arrian. l. 7. Plinium l. 5. c. 24. & l. 6. c. 26. & 27. Tigris hodie *Diglat*; Euphrates vulgo *Frat* incolis nuncupari dicuntur.

(9) *Duo millia*.) Strabo l. 16. centum mi-

stadia mensi sunt, qui amplissimum intervallum circa Armeniæ montes notaverunt. Idem cum ⁽¹⁰⁾ Mediæ & Gordianorum terras secare cœperunt, paulatim in arctius coeunt; & quo longius manant, ⁽¹¹⁾ hoc angustius inter se spatium terræ relinquunt. ⁽¹²⁾ Vicini maxime sunt his campis, quos incolæ ⁽¹³⁾ Mesopotamiam vocant: 5
mediam namque ab utroque latere concludunt. Tandem per Babyloniorum fines ⁽¹⁴⁾ in rubrum mare prorumpunt. Alexander quartis ⁽¹⁵⁾ castris ad Mennin urbem pervenit. Caverna ibi est, ex qua fons in.

N O T Æ.

minus stadia numerat ex Eratosthene; Diodorus l. 2. tantum mille & quingenta. Sed hic de fontium forte distantia loquitur.

(10) *Mediæ.*) Cum hic nulla occurrat lectionum varietas, credibilius est, ipsum errasse Curtium, quam librarios; deceptum, ut alias sæpe, a Diodoro, qui Tigrim & Euphratem per Mediam, ac, si superis placeat, per Parætacenen ducit in Mesopotamiam, lib. 2. quod quam longe absit a vero, supervacaneum puto dicere. *Gordianorum.*) Alias *Gordyæorum*. Gordene, quam alii *Gordyenen*, aut *Corduenum* appellant, Armeniæ majoris regio ad meridiem: in qua *Gordyæi* montes quos Hebræi *Ararath*, Josephus *Barin* vocat, & in iis Noemi arcam post diluvium subsedisse refert ex Nicolao Damasceno. Hos Tigris præterfluens a læva relinquit, sed Euphrates nulla ex parte attingit.

(11) *Hoc angustius.*) Non hoc usquequaque verum. Nam a Thapsaco, ubi Euphratem trajecit Alexander, ad eum locum ubi Tigrim transmisit, recto itinere tantumdem intervalli ponit Strabo, quantum habent circa Niphatem Armeniæ montes.

(12) *Vicini.*) Sensus est; nusquam viciniorem esse inter se Tigrim & Euphratem, quam ubi Mesopotamiam attingunt. Nam *his campis* sexto in casu est. Verum neque id de tota Mesopotamia intelligendum est. Quamvis enim in extrema ejus parte demum coeant: at circa reliquam ita distant ab invicem, nusquam ut minus vicini sint.

(13) *Mesopotamiam.*) Α μέσος & ποταμός dicta est, quod inter duos amnes media sit; Tigrim ab ortu, ab occasu & me-

ridie Euphratem: Septentrionem versus ab Armenia dividitur Niphate, qui Tauri montis pars est. Mesopotamiam Turci *Didrbeke* vocarunt.

(14) *In rubrum mare.*) In Persicum sinum, quem antiqui rubrum quoque appellaverunt, ut dicemus l. 8. c. 30. Ceterum de utriusque fluminis ostiis mira scriptorum dissensio, vix ut duos reperias qui diversa non scripserint. Sunt qui Euphratem negent usquam manifesto exitu in mare effluere, sed per palustria loca occulto meatu sub terram labi: alii ostia tribuunt, quibus in Persicum sinum exeat, eaque a Tigris ostiis diversa: alii Tigri mistum infra Babylonem cum eo in mare ferri: nonnulli iterum ab eo divisum per aliud os exire. Nimirum hic fluvius, ubi Babyloniam attingit, variis temporibus in varia distractus est incilia, partim vitandæ eluvionis causa, partim agris irrigandis. Horum uno, quod *Pallacopam* vocant, ab Arabibus Scenitis derivatus paludes Chaldaicas efficit; unde, initio saltem, apertos in mare exitus non habuit: alio, quod Babyloniiis *Naarmalcha*, hoc est, *regium flumen* dicitur, Tigrim intrat ad Apameam infra Babylonem: alio aliquo in mare pervenit. Certe proprium aliquem exitum in mare habuisse Alexandri tempore, dubitare non sinit Nearchus apud Arrianum l. 7. quem tu consule, & alios supra laudatos. De Tigris ostio pluribus infra dicturi sumus, cum de Pasitigri sermo erit cap. 10.

(15) *Castris.*) Vide l. 3. c. 16. *Mennin.*) legunt alii *Memnium*, idque nonnulli factum putant ex *Memnonium*. Sed nulla apud scriptores hujus Memnonii mentio.

ingentem vim ⁽¹⁶⁾ bituminis effundit; adeo ut satis constet, Babylonios muros ingentis operis, hujus fontis bitumine interlitos esse.

III. Ceterum Babylonem procedenti Alexandro Mazæus ⁽¹⁾ qui ex acie in urbem eam confugerat, cum adultis liberis supplex occurrit, urbem seque dedens. Gratus adventus ejus fuit regi: quippe magni operis futura erat obsidio tam munitæ urbis. Ad hæc vir illustris, & manu promptus, famaue etiam proximo prælio celebris, ceteros ad deditionem sui incitaturus exemplo videbatur. Igitur hunc quidem benigne cum ejus liberis excepit. Ceterum
 10 ⁽²⁾ quadrato agmine, quod ipse ducebat, velut in aciem irent, ingredi suos jubet. Magna pars Babyloniorum constiterat in muris, avida cognoscendi novum regem. Plures obviam egressi sunt: inter quos Bagophanes arcis & regiæ pecuniæ custos, ne studio a Mazæo vinceretur, totum iter floribus coronisque constraverat: argenteis altaribus ab utroque latere dispositis, quæ non thure modo, sed omnibus odoribus cumulaverat. Eum dona sequebantur, greges pecorum equorumque: leones quoque & pardales caveis præferebantur. ⁽³⁾ Magi deinde suo more patrium carmen canentes: post hos Chaldæi, Babyloniorumque non vates modo, sed etiam artifices
 20 cum fidibus sui generis ibant. Laudes ii regum canere soliti: Chaldæi siderum motus & statas temporum vices ostendere. Equites deinde Babylonii, ⁽⁴⁾ suo atque equorum cultu ad luxuriam magis quam ad magnificentiam exacto, ultimi ibant. Rex armatis stipatus, oppidanorum turbam post ultimos pedites ire jussit. Ipse cum curru
 25 urbem, ac deinde regiam intravit. Postero die supellectilem Darii, & omnem pecuniam ⁽⁴⁾ recognovit.

IV. Ceterum ipsius urbis pulchritudo ac venustas, non regis modo, sed etiam omnium oculos in semet haud immerito convertit. ⁽¹⁾ Semiramis eam ⁽²⁾ condiderat, vel (ut plerique credidere) Belus:

INTERPRETATIO.

(a) Hominum atque equorum ornatu, non tantum ad splendorem, sed etiam ad luxum facto.

N O T Æ.

(16) Bituminis.) Bituminis vicina est natura (sulphuri) inquit Plinius, l. 36. c. 15. alibi limus, alibi terra. Est vero liquidum bitumen sicut Zacynthium, & quod a Babylone invehitur. De muris Babyloniis capite sequenti.

(1) Qui ex acie.) Supra, l. 4. c. 60.

(2) Quadrato.) Phalange ac reliquo exercitu, velut ad pugnam instructo.

(3) Magi.) Lib. 3. c. 7. Chaldæi.) Ibidem cap. 6. Magi porro Babylone erant imperantibus Persis, quorum sacerdotes erant:

sed Chaldæi indigenæ, ut tradit hoc loco Curtius.

(4) Recognovit.) Recognoscere cœpit; si verum est quod habet Justinus l. 11. triginta quatuor continuis diebus prædam recognovisse.

(1) Semiramis.) Nini uxor fuit, ejus qui a profanis scriptoribus Assyrii conditor imperii proditur; etsi prior illo regnavit Belus, quem sacræ litteræ Nemrod appellant. Semiramidis historiam vide sis apud Just. initio lib. 1. Diodor. l. 2.

(2) Condiderat.) Condita primum est a Be-

lus : cuius regia ostenditur . Murus instructus laterculo coctili , bitumine interlitus , spatium ⁽³⁾ triginta & duorum pedum in latitudinem amplectitur : quadrigæ inter se occurrentes sine periculo commeari dicuntur . ⁽⁴⁾ Altitudo muri centum cubitorum eminent spatium : turres denis pedibus , quam murus , altiores sunt . Totius operis ⁽⁵⁾ ambitus **CCCLXVIII.** stadia complectitur . Singulorum stadiorum structuram ⁽⁶⁾ singulis diebus perfectam esse , memoriæ proditum est . Ædificia non sunt admota muris , sed fere spatium unius ⁽⁷⁾ iugeri absunt . Ac ne totam quidem urbem tectis occupaverunt : per ⁽⁸⁾ nonaginta stadia habitatur : nec omnia continua sunt ; credo , quia tutius visum est 10

NOTÆ.

Belo sive Nemrodo ; Gen. 10. itaque a Semiramide amplificata solum fuerit , ac longo post tempore a Nabuchodonosore M. instaurata & ornata . Plerumque enim condidisse dicuntur , qui amplificatores vel instauratores tantum fuere . Certe Herodotus lib. 1. tradit a multis Assyriorum regibus conditam ; Ammianus vero l. 23. arcem Belo , mœnia urbis Semiramidi tribuit . Vide Joseph. l. 10. Antiq. & in Appion. l. 1.

(3) *Triginta & duorum.*) De hac locutione vide quæ diximus l. 3. c. 33. Ceterum Plinius l. 6. c. 26. latum ait murum fuisse *quinquagenos pedes* , quorum singuli tribus digitis ampliores essent Romano . Neque hoc nimium ; si verum est quod scribit Diodorus l. 2. sex currus junctis frontibus per muros agi potuisse . Idem tamen paulo post ex aliis refert aliquanto *plus spatii fuisse quam duobus curribus satis esset* . Herodotus usque ad quinquaginta cubitos regiones extendit , quorum singuli tribus digitis superarent vulgarem cubitum .

(4) *Altitudo.*) Aliam alii mensuram assignant . Ctesias apud Diodor. l. 2. tribuit orgyas quinquaginta , hoc est , cubitos ducentos ; totidem Herodotus l. 1. Plinius loco citato ducentos pedes : alii apud Diodorum quinquaginta solum cubitos ; totidem Strabo l. 16. qui de turribus quoque Curtio adstipulatur .

(5) *Ambitus.*) Neque hic majorscriptorum consensio . Plinius l. 6. c. 26. sexaginta passuum millia tribuit , sive stadia 480. Strabo l. 16. trecenta & octoginta quinque : Clitarchus apud Diodorum 365. Dion Cassius 400. Diodorus & Ctesias solum 360. Plinio consentiunt Herodotus , & Philostratus

in vita Tyanei . Fuit autem urbis forma quadrata , quinque & viginti in latera singula portis patentibus , quarum valvas ajunt ex ære fuisse .

(6) *Singulis diebus.*) Aliter Diodorus l. 2. Semiramidem cuilibet ex amicis stadium murorum cum impensis ad id necessariis attribuisse , & anni spatium negotium peragere jussisse . Quod multo ad credendum facilius , quam intra singulos dies singula stadia esse perfecta .

(7) *Jugeri.*) Jugerum terræ mensura est centum viginti pedum in latitudinem , longitudine dupla . Constabat enim ex duplici actu quadrato , ut vocant , cujus latera singula centum viginti pedum erant . Hunc veteres , teste Columella l. 5. c. 1. *Aripennem* vocabant ; unde vulgatum nomen *arpent* . Sed hodierna mensura aliis locis alia est . Jugerum aliqui ducentis solum pedibus definierunt , sed Græcis nimirum sive Philetæriis ; qui pedibus Italicis centum viginti æquivalent . Qua ratione non pugnat Curtio Diodorus , qui pomerium Babylonium (ita enim appellant spatium inter muros urbis domosque vacuum quasi *postmurium*) duobus *πλέθροις* metitur . Nam *πλέθρον* Suidas ait esse centum pedum . Est ergo actus quadratus vel semijugerum Romanum . Vide Salmas. in Solin. p. 684.

(8) *Nonaginta.*) Per undecim milliaria & quadrantem . *Tutius.*) propter incendia . *Serunt.*) Videtur Diodorus l. 2. c. 9. significare , non ita factum ab initio . *Babylonis exigua quedam portio nunc habitatur* , inquit , *maximaque intra muros pars agrorum cultui est exposita* . Nimirum etsi pars semper aliqua intra muros sationi vacavit , mul-
to

pluribus locis spargi. Cetera serunt coluntque: ut si externa vis ingruat, obsessis alimenta ex ipsius urbis solo subministrent. ⁽⁹⁾ Euphrates interfluit, magnæque molis crepidinibus coercetur. Sed ^(a) omnium ⁽¹⁰⁾ operum magnitudinem circumveniunt cavernæ ingentes, in altitudinem pressæ ad accipiendum ⁽¹¹⁾ impetum fluminis: quod ubi appositæ crepidinis fastigium excessit, ^(b) urbis tecta corripere, nisi essent specus lacusque qui exciperent. Coctili laterculo structi sunt: totum opus bitumine ^(c) astringitur. ⁽¹²⁾ Pons lapideus flumini impositus jungit urbem. Hic quoque inter mirabilia Orientis opera numeratus est: quippe Euphrates ⁽¹³⁾ altum limum vehit, quo penitus ad fundamenta jacienda egesto, ^(d) vix suffulciendo operi firmum reperiunt solum. Arenæ autem subinde cumulatae, & saxis, quibus pons sustinetur, annexæ, morantur amnem: qui retentus, ^(e) acrius quam si libero cursu mearet, illiditur. ⁽¹⁴⁾ Arcem quoque ambitu XX. stadia com-

INTERPRETATIO.

(a) *Ingentia hæc opera ambiunt magnæ specus in summam profunditatem depressæ, ad excipiendum flumen exundans.*

(b) *Urbis domos eluvione everteret.*

(c) *Agglutinatur.*

(d) *Vix ad fundamenta sustinenda stabilem humum inveniunt.*

(e) *Violentius incurrit in pontem, quam si &c.*

NOTÆ.

to tamen major fuit, ex quo migrantibus Seleuciam incolis Babylon deserere coepta est.

(9) *Euphrates.* Non totus, sed uno ex pluribus alveo, qui Euphratis nomen retinet. Nam neque Maarsares ille est, ut ex Ptolemæi l. 5. c. 20. perspicue intelligimus; nec Basilus sive regius, ut ex eodem constat cap. 18. Prius illud non satis advertit Latinus interpres; nec posterius hoc qui notas adjecit ad tabulam quartam Asiæ.

(10) *Operum.* Non solius crepidinis, sed totius urbis, ut ex Herodoto colligimus. Ac nescio an non respexerit Curtius ad ingentem illum lacum a Semiramide effossum, excipiendum Euphrati, de quo Diodor. l. 2.

(11) *Impetum.* Exundat enim Euphrates ineunte vere, multoque magis sub æstivum solistitium, inquit Arrianus lib. 7. nivibus auctus scilicet, quæ ex Armeniæ montibus calore liquatæ defluunt. Quanquam recentiores Aprili tantum & Octobri intumescere testantur; media vero æstate vadum passim fieri. *Crepida* quid sit diximus l. 4. c. 22.

(12) *Pons lapideus.* Pilas tantum lapideas fuisse scribit Diodorus, quibus cedrinæ cypressinæque trabes superjectæ sunt. Idem quinque stadia longum facit, quamvis arctissimo fluvii alveo; quod vix credibile est, unicum ex multis alveum fluminis nusquam minus quinque stadiis latum esse. Strabo quidem uno stadio latum dicit. *Jungit urbem.* Ambas urbis partes, Orientalem Occidentali committit. De pontis structura, vide Diodor. l. 2.

(13) *Altum limum.* Hoc limo Euphratis alveus cum oppleatur in dies & altior fiat, ut primum intumuit, exundat: & nisi derivetur in fossas & lacus, totam obruit regionem. Vide Arrian. l. 7. & Strabonem l. 16. Non ita Tigris, cujus alveus multo depressior, ut idem ait Arrianus.

(14) *Arcem.* Duas fuisse ex Diodoro scimus, ab utraque pontis extremitate. *XX. Stadia.* Idem author est triplicem extitisse arcis ambitum; quorum primus, qui extimus, sexaginta stadiorum erat, alter, in orbem ductus, quadraginta, tertius intimus, triginta.

complexam habent: XXX. pedes in terram turrium fundamenta demissa sunt: ad ⁽¹⁵⁾ LXXX. summum munimenti fastigium pervenit.

V. Super arce vulgatum Græcorum ⁽¹⁾ fabulis miraculum, pensiles horti sunt, summam murorum altitudinem æquantes, multarumque arborum umbra & proceritate amœni. Saxo ⁽²⁾ pilæ, quæ totum onus sustinent, instructæ sunt. Super pilas lapide quadrato solum stratum est, ⁽³⁾ patiens terræ, quam altam injiciunt; & humoris, quo rigant terras: adeoque validas arbores sustinet moles, ut stipites earum octo cubitorum spatium crassitudine æquent, in quinquaginta pedum altitudinem emineant; & frugiferae sint, ⁽⁴⁾ ut si terra sua alerentur. Et quum vetustas non opera solum manu facta, ^(c) sed etiam ipsam naturam paulatim exedendo perimat; hæc moles, quæ tot arborum radicibus premitur, tantique nemoris pondere onerata est, inviolata durat. Quippe ⁽³⁾ viginti lati parietes sustinent, undecim pedum intervallo distantes; ut procul visentibus sylvæ montibus suis imminere videantur. ⁽⁴⁾ Syriæ regem Babylone regnantem hoc opus esse molitum, memoriæ proditum est, amore conjugis victum; quæ desiderio nemorum sylvarumque in campestribus locis virum com-

INTERPRETATIO.

(a) Idoneum ferendæ terræ, & aquæ &c.

(b) Quasi nativo in solo consitæ essent.

(c) Sed etiam ipsa naturæ opera sensim consumendo destruat.

NOTÆ.

(15) *Ad octoginta.*) Secundi ambitus murum Ctesias apud Diodorum describit altum trecentis pedibus, turres quadringentis & viginti. Alterius arcis, quæ ab Oriente fuit, ambitus erat stadiorum solum xxx. Et forte hæc ipsa est quam describit Curtius, Nabuchodonosoris Magni opus. Vide Joseph. lib. 10. c. 11.

(1) *Fabulis.*) Non quia fabulosa sint quæcumque de his hortis narrantur ab optimis auctoribus Diodoro, Strabone, Josepho, Philostrato &c. sed quia fabulosis aliorum narrationibus prodigialiter celebrati sunt. *Miraculum.*) Unum de septem illis, immo quatuordecim, decantatissimis; de quibus vide Raderum in primum Epigr. Martial. Totius operis descriptionem habes etiam apud Diodorum Sic. l. 2.

(2) *Pilæ.*) Muris tamen paulo post sustineri dicit. *Instructæ.*) Extructæ sunt; quæ forte germana lectio fuerat. Strabo autem latere & bitumine constructas ait fuisse, intusque concavas, ut arborum radices exciperent.

Q. Curtij.

(3) *Viginti lati.*) Suspiciabar post viginti, deesse pedes; ut hic non parietum numerus, sed crassities significaretur. Cum enim quadratæ molis unumquodque latus quadringentos admodum pedes contineret, sive plethra quatuor; si parietes erant viginti, iique intervallo undecim, immo ut ait Diodorus, duodecim pedum distantes invicem; singulorum crassities vix denum pedum esse potuit: cum tamen Diodorus viginti duos tribuat, nostramque vel ex eo conjecturam affirmet.

(4) *Syriæ.*) Hoc est, Assyriæ: alterutro enim nomine veteres promiscue quandoque complectuntur quidquid propriis Syriæ, Mesopotamiæ, Babylonis, Assyriæque appellationibus censemus. *Regem.*) Fuit ille, teste Josepho l. 10. c. 21. Nabuchodonosor M. is ipse, cujus est apud Danielelem mentio: quem merito noster *Syriæ regem* cum Diodoro vocat: non solum enim Babylonis & Assyriæ, verum etiam Palæstinæ, totique Syriæ imperavit.

pulit, ⁽⁶⁾ amœnitatem naturæ genere hujus operis imitari. Diutius in hac urbe quam usquam constitit rex: nec ullus locus disciplinæ militari magis nocuit. Nihil urbis ejus corruptius moribus, nec ad irritandas illiciendasque immodicas voluptates instructius. Liberos
 5 conjugesque cum hospitibus stupro coire, modo pretium flagitii datur, parentes maritique patiuntur. Convivales ludi tota Perside regibus purpuratisque cordi sunt: Babylonii maxime in vinum, & quæ ebrietatem sequuntur, effusi sunt. Feminarum convivia ineuntium in principio modestus est habitus: deinde summa quæque amicula
 10 exuunt, paulatimque pudorem profanant: ad ultimum (honus auri-
 bus habitus sit) ima corporum velamenta projiciunt. Nec meretricum hoc dedecus est, sed matronarum virginumque; ^(d) apud quas comitas habetur vulgati corporis vilitas.

VI. Inter hæc flagitia exercitus ille domitor Asiæ, per XXXIV.
 15 dies saginatus, ad ea quæ sequebantur discrimina haud dubie debili-
 or futurus fuit, si hostem habuisset. Ceterum quo minus damnum sentiret, identidem ⁽¹⁾ incremento novabatur. Namque Amyntas
 Andromenis ab ⁽²⁾ Antipatro Macedonum peditum sex millia adduxit,
 quingentos præterea ejusdem generis equites. Cum his sexcentos
 20 Thracas, adjunctis peditibus suæ gentis tribus millibus & quingen-
 tis: & ex Peloponneso mercenarius miles ad quatuor millia advenerat,
 cum CCCLXXX. equitibus. Idem Amyntas adduxerat quinquagin-
 ta principum Macedoniae liberos adultos, ad custodiam corporis.
 Quippe inter epulas hi sunt ministri: iidemque equos ineunti præ-
 25 lium admovent, venantemque comitantur, ^(a) & vigiliarum vices
 ante cubiculi fores servant: ^(b) magnorumque præfectorum & du-
 cum hæc incrementa sunt, & rudimenta. Igitur arci Babylonie
 rex Agathone præsidere jusso, cum septingentis Macedonum, tre-
 centisque mercede conductis; prætores, qui regioni ⁽³⁾ Babylonie
⁽⁴⁾ &

INTERPRETATIO.

^(d) Inter quas urbanitatis loco est pudicitia prostituta infamia.

^(a) Per vices ante cubiculi ostium vigi-

lias agunt.

^(b) Hæc veluti semina sunt atque initia unde existunt magni duces ac prætores.

NOTÆ.

⁽⁶⁾ Amœnitatem.) Aliter, naturæ ge-
 nium amœnitate hujus operis imitari.

⁽¹⁾ Incremento.) Supplementis, des re-
 crues. Amyntas.) Vide l. 4. c. 32.

⁽²⁾ Antipatro.) Macedoniae præfecto.
 Vide Suppl. l. 2. c. 3. & l. 6. c. 1. 2.

⁽³⁾ Gentis.) Gentis Macedoniae. Peloponne-
 sus. l. 3. c. 1. Sed hæc supplementa non
 prius adducta quam Susis Alexander esset,
 tradit Arrianus; in ipso itinere, Diodorus.

⁽³⁾ Babylonie.) Babylonia, ut diximus
 l. 4. c. 35. cum late accipitur, ut apud
 Strabonem & sæpe Plinium, totam quoque
 Mesopotamiam & Assyriam complectitur;
 tria quippe hæc nomina plerumque confun-
 di solent, sed ubi proprie dicitur, adjacen-
 tem Babyloniam regionem significat: quam ad
 Orientem Tigris a Susiana; ad Septentrio-
 nem Euphrates a Mesopotamia dividit: ab
 occasu Arabia deserta; quam a Meridie quo-
 que ad Persicum usque sinum attingit. Ho-
 die

(4) & civitati præsent, Menetem & Apollodorum reliquit: his duo millia peditum dat cum mille talentis. Utrique præceptum, ut in supplementum milites legerent. Mazæum transfugam (5) satrapia Babylonæ donat: Bagophanem, qui arcem tradiderat, se sequi jussit: (6) Armenia Mithreni Sardium proditori data est. Ex pecunia deinde Babylonæ Macedonibus equitibus sexcenti (7) denarii tribut: peregrinus eques quingenos accepit: ducenis pedestrium stipendium mensum est.

VII. His ita compositis, in regionem, quæ (1) Satrapene vocatur, pervenit: fertilis terra, copia rerum & omni comæatu abundans: itaque diutius ibi substitit: ac, ne desides otio demitterent animos, iudices dedit, præmiæque proposuit de virtute militari certantibus. Octo qui fortissimi judicati essent, singulis militum millibus præfuri erant. (2) *Chiliarchas* vocabant; tum primum in hunc numerum copiis distributis: namque antea quingenariæ cohortes erant, nec fortitudinis (3) præmio cesserant. Ingens militum turba convenerat, egregio interfutura certamini; testis eadem cujusque factorum, & de

NOTÆ.

die Turcis *Yerak* vocatur; cuius caput Babylon, non illa veterum, quæ ad Euphratem sita erat (hujus enim præter ruinas nihil hodie superest) sed alia multo minor ad Tigrim a Saracenis excitata, ut ferunt, circa annum Christi 753. unius diei itinere ab antiqua. Huic vulgo nomen *Bagdet* sive *Bagdad*.

(4) *Et civitati.*) Legunt permulti, & *Cilicie*; quod Freinshemius optime conjicit factum ex germana Curtii scriptura, *regionibus a Babylonia ad Ciliciam*. Certe ex Diodoro constat ita factum esse; & Arrianus l. 3. Menetem Ciliciæ, Phœnices, Syriæque prætorem vocat. Etsi proprios utraque præfectos habere interim potuit, puta Memnonem Syria lib. 4. c. 33. Socratem Cilicia l. 4. c. 21.

(5) *Satrapia.*) Ubi Alexander aliam Satrapam constituit, aliam prætorem sive copiarum ducem, aut urbis arcisque præfectum. Satrapæ imperium in solos cives, prætorium in milites erat.

(6) *Armenia.*) Quando quove modo in potestatem Alexandri venerit, non reperio. Sed credibile est eventum ultimæ pugnae secutam. *Sardium.*) lib. 3. c. 31.

(7) *Denarii.*) Usitatum Romanis argenteæ monetae genus, ex eo dictum, quod denos (initio) valeret asses, sive nummos sestertios quatuor. Eum Plinius l. 21. c. 33.

æquiparat drachmæ Atticæ, cujusmodi centum mina continebat, talentum sex millia: quare Diodorus, ex quo sua Curtius accepit, hoc loco sex minas vocat; iste *sexcentos denarios* interpretatus est. Ita denarius, juxta initam a nobis rationem lib. 3. c. ult. respondet octo ferme Francicæ monetae assibus cum semisse.

(1) *Satrapene.*) Habet Diodorus *Sittacenam*, verius. Per Sittacenen ex Babylone Susa iter est. Nisi forte *Sagapena* legere quis malit, quæ ad ortum Babylonæ statuitur quoque a Strabone l. 16. Satrapene quidem aut nusquam, aut in Persia certe nulla fuit.

(2) *Chiliarchas.*) Nomen ab ipsa re profectum, quia mille militibus præerant; *χίλιοι* enim, *mille*; *ἀρχή*, *imperium*. *Quingenarie.*) Male vulgati libri *quinquagenarie*. Quis enim cohortes ex quinquagenariis millenarias putet factas esse? nec tantula multitudo dignaretur cohortis nomine.

(3) *Præmio cesserant.*) Jam pridem Freinshemius post Lipsium viderat legendum *cesserant*, non *gesserant*. Verum *præmia*, quod retinuerat, non dubitavi quin mutandum esset in *præmio*. Usitata enim apud Curtium hæc locutio, ut l. 6. c. 3. *quidquid cesseret alienæ gloriæ*. lib. 7. c. 16. *cetera armentorum pabulo cedunt*.

de iudiciis latura sententiam : quippe vero ne ^(a) an falso honos cuique haberetur , ignorari non poterat . Primus omnium virtutis causa donatus est ⁽⁴⁾ Adarchias senior , qui omissum apud Halicarnasson a junioribus proelium unus maxime accenderat : proximus ei Antigenes visus est : tertium locum Philotas ⁽⁵⁾ Angeus obtinuit : quartus Amyntæ datus est . Post hos Antigonus , & ab eo Lyncistes ⁽⁶⁾ Amyntas fuit : septimum locum Theodotus , ultimum obtinuit Hellanicus . In disciplina quoque militaris rei pleraque a maioribus sumpta , utiliter mutavit . Nam cum ante equites in suam quisque gentem describerentur seorsum a ceteris : exempto nationum discrimine , præfectis , non utique suarum gentium , sed delectis attribuit . Tuba , quum castra movere vellet , signum dabat ; cuius sonus plerumque tumultuantium fremitu exoriente haud satis exaudiebatur . Ergo perticam , quæ undique conspici posset , supra prætorium statuit : ex qua signum eminebat pariter omnibus conspicuum : observabatur ignis noctu , fumus interdiu .

VIII. Jamque ⁽¹⁾ Susa adituro Abulites regionis ejus præfectus , sive Darii jussu , ut Alexandrum præda retineret ; sive sponte , filium obviam misit , traditurum se urbem promittens . Benigne juvenem excepit rex , & eo duce ad ⁽²⁾ Choaspem amnem pervenit , delicatam , ut

INTERPRETATIO.

(a) *Utrum merito an immerito aliquis premium ferret .*

NOTÆ.

(4) *Adarchias .*) Hunc eundem Clitus infra l. 8. c. 5. *Athariam* vocat ; isque ipse , ut putat Freinshemius , *Apharias* est l. 7. c. 1. *Apud Halicarn.*) Vide Supplem. l. 2. c. 10. ex Diodori l. 17. 27.

(5) *Angeus .*) Ex *Angea* , vel Angeis urbe Thessaliæ apud Livium l. 32. vel *Augeus* ἀγγεῖος , ab Augia Locridis oppido apud Stephanum , ἀγγεῖαι . Diversus hic *Philotas* ab illo Parmenionis filio .

(6) *Amyntas .*) Multos hujus nominis habet Curtius , aliique vitæ Alexandri scriptores . En duos hoc ipso loco appellat , diversum utrumque ab illo *Andromenis* filio : alius item Amyntas *Arrabæi* apud Arrianum l. 1. Alius *Perdicæ* , de quo Curtius l. 6. c. 26. ne quid dicam de Amynta Antiochi , illo quem transfugam vidimus l. 4. c. 5. *Lyncistes* gentile nomen , de quo l. 4. c. 52.

(1) *Susa .*) Urbis nomen plurali numero , quod Persica lingua *lilium* significare dicitur . Susianæ regionis caput extitit ,

quam Tigris a Babylonia disternat : a meridie Persicum sinum , ab ortu Persiam proprie dictam , a septentrione Mediam & Assyriam attingit . *Susa* ad Eulæum sive Choaspem amnem sita Memnonis pater Tithonus condidisse perhibetur , teste Strabone l. 16. Idem urbis ambitum facit stadiorum centum viginti , hoc est , quindecim milliarium . Eam Cyrus regni sui caput initio fecerat ; eandem Artaxerxes , quisquis fuit , Estheris maritus regiam habuit . Hodie urbs ipsa *Sustra* , regio *Chusistan* .

(2) *Choaspem .*) Hic duo in quæstione versantur . Alterum situs Choaspes idem atque Eulæus : alterum , utrum in Tigrim , an Persicum in sinum proprio se ostio effundat . Diversos quidem appellant Strabo l. 15. & Plinius l. 31. cap. 3. sed rem dubiam efficit quod eadem utrique promiscue tribuuntur . Nam urbem Susa ad Eulæum statuunt Plinius l. 6. 27. Ptolemæi tab. 5. & ut creditur , Daniel cap. 8. 2. Ad Choaspem veto Herodotus l. 1. Strabo l. 15. Eustathius in Dionys. Perieg. Deinde illam aqua

ut fama est, vehementem aquam. Hic Abulites cum donis regalis opulentiae occurrit. Dromades cameli inter dona erant, velocitatis eximiae. XII. Elephanti a Dario ex India acciti, non jam terror, ut speraverant, Macedonum, sed auxilium: opes victi ad victorem transferente fortuna. Ut vero urbem intravit, incredibilem ex thesauris summam pecuniae egessit, L. millia ⁽³⁾ talentum argenti non signati forma, sed rudi pondere. Multi reges tantas opes longa aetate cumulaverant liberis posterisque, ut arbitrabantur, quas una hora in externi regis manus intulit. Consedit deinde in regia sella multo excel-
siore, quam pro habitu corporis. Itaque pedes cum inum gradum non contingerent, unus ex regis pueris mensam subdidit pedibus: & cum spadonem, qui Darii fuerat, ingemiscentem conspexisset Rex; caussam moestitiae requisivit. Ille indicat Darium vesci in ea solitum: seque sacram ejus mensam ad ludibrium recidentem sine lacrymis conspicere non posse. ⁽⁴⁾ Subiit ergo regem verecundia violandi ⁽⁴⁾ hospitalis Deos. Jamque subduci jubebat, cum Philotas; minime vero haec feceris, rex, ^(b) sed omen quoque accipe; mensam, ex qua libavit hostis epulas, tuis pedibus esse subjectam.

IX. Rex Persidis fines aditurus, Susa urbem Archelao & praesidium III. millium tradidit: ⁽¹⁾ Xenophilo arcis cura mandata est: Macedonum aetate graves, praesidere arcis custodiae jussi. Thesau-

ro-

INTERPRETATIO.

(a) Subortus est Regi pudor, quod violasset Deos hospitiorum praesides.

(b) Sed ut felix augurium cape, &c.

NOTÆ.

aquæ præstantiam singularem de Eulæo prædicant Strabo & Plinius: de Choaspe Herodotus, Curtius, Solinus, Eustathius: de utroque idem Plinius l. 31. c. 3. Quare sic existimo, primum duplex esse unius fluvii nomen; Assyrium sive Chaldæum. *Eulæus*, apud Danielelem *Ulai*; Medicum sive Persicum, *Choaspes*. Jam vero duplicem quoque fontem habere constat ex Ptolem. l. 6. c. 3. alterum in Media, in Susiana alterum, eosque plus uno gradu infra Susa misceri. Quorum licet uterque tum *Choaspes*, tum *Eulæus* dicatur, tamen scriptores sive consilio, ut duo esse indicent; sive errore, quod unum ex ambobus fluvium existere non animadvertenter, tanquam diversos distinxerunt. Ad alteram quæstionem quod attinet, nodum solvit Arrianus l. 7. ubi aperte ostendit Eulæum partim naturali alveo mare petere, partim ducta fossa in Tigrim (ad Characem)

derivari. Qua observatione pignantia in speciem Strabonis, Plinii, aliorumque loca conciliabis inter se. Hæc ego non tanquam certa, sed ut verisimilia proposui. *Tu si quid novisti rectius istis candidus imperti.*

(3) *Talentum.* De talentis vide quæ dicta sunt ad l. 3. c. 36. Hic Justinus & Plutarchus solum xl. millia numerant: sed Curtio Arrianus accinit; Diodorus quadraginta infecti, novem signati argenti millia exhibet.

(4) *Hospitalis.* Quoniam sanctum erat inter veteres jus hospitii, idcirco præsidere hospitalibus tectis atque conviviiis numina quædam arbitrabantur, quorum etiam statuis mensas ornabant. In his erat præsertim Juppiter, qui ex eo *ξένιος* appellatus, id est, *Hospitalis*.

(1) *Xenophilo.* Mazarum Arrianus ait fuisse, *Satrapia.* Vide supra ad cap. 6.

- rorum Callicrati tutela permissa : Satrapia regionis Susiæ restituta Abuliti . Matrem quoque Darii & liberos in eadem urbe deponit . Ac forte Macedonicas vestes , multamque purpuram dono ex Macedonia sibi missam cum his , qui eam confecerant , tradi Sisygambi jussit (omni namque honore eam , & filii quoque pietate prosequeretur) admonerique , ut si cordi quoque vestis esset , conficere eam neptes suas adsuefaceret , donoque doceret dare : ad hanc vocem lacrymæ obortæ prodidere animum aspernantis id munus : quippe non aliud magis in contumeliam Persarum feminæ accipiunt , quam
 10 admoveere lanæ manus . Nunciant qui dona tulerant , tristem esse Sisygambim ; dignaque res excusatione & solatio visa . Ipse ergo pervenit ad eam , & , mater , inquit , hanc vestem , qua indutus sum , sororum non solum donum , sed etiam opus vides . Nostri decipere me mores :
 15 (a) Cave , obsecro , in contumeliam accipias ignorationem meam . Quæ tui moris esse cognovi , ut spero , abunde servata sunt . Scio apud vos filium in conspectu matris nefas esse considerare , nisi cum illa permisit : Quotiescumque ad te veni , (b) donec , ut considerem , annueres , restiti . Procumbens venerari me sæpe voluisti ; inhibui . Dulcissima matri Olympiadi nomen debitum , tibi reddo .
 20 X. Mitigato animo ejus , rex quartis castris pervenit ad (1) Tigrim fluvium : Pasitigrim incolæ vocant : oritur in montibus Uxiorum , & per (2) M. stadia sylvestribus ripis præceps inter saxa devolvitur . Acci-

INTERPRETATIO.

(a) Ne probri loco habeas quod ignarus feci .

(b) In pedes steti , donec tu juberessederem me .

NOTÆ.

(1) *Tigrim* .) Etsi nonnulli codices hanc vocem omittunt , tamen quod a plurimis exhibeatur , & , quod caput est , apud Diodorum extet , unde hæc omnia Curtius ad verbum propemodum expressit ; idcirco retinendam puto . Ac valde vereor ne uterque in eo deceptus sit cum *Tigrim* appellarunt , quem nemo alius , opinor , hoc nomine donavit ; *Pasitigrim* Strabo , Arrianus , & Plutarchus vocant . Multo gravius hallucinari videtur Plinius l. 6. c. 27. qui nomen hoc voluit esse ipsius Tigris circa ostia , postquam divisæ in plures alveos ejus aquæ iterum in sese redierunt ; vel ut alii apud Strabonem , postquam Choaspem cæteraque flumina per Susianam labentia in se recepit . Eos , puto , fefellit ratio nonnulla nominis , quod *Pasitigris* , veluti *totus Tigris* sonare videretur . Quasi nomen Græcum Persæ indiderint . Ac nescio an ipsi Græci *Pasiti-*

grim , non potius *Panto-tigrim* appellaturi essent : ut ut est de ipso Tigri , quem alii in duos alveos dividi affirmant , alii ut Arrianus l. 7. diserte negant ; certum est , vel ex uno Arriani ejusdem libro rer. indic. *Pasitigrim* fluvium esse a Tigri diversum : ac duobus stadiorum millibus , hoc est , ducentis quinquaginta milliaribus amborum ab sese ostia distare . Atque hinc etiam videruere doctorum alioqui hominum conjecturam , qui ut *Phison* illum Genes. 2. adeoque Paradisum circa Babyloniam reperirent , ex Plinii *Pasitigri* *Phisonem* facere se posse arbitrati sunt .

(2) *M. stadia* .) Centum & viginti quinque milliaria . Mille quoque stadia numerat Diodorus . *Montibus* .) Sunt hi montes Tauri portio quædam , cui nomen est *Zagrus* sive *Zagrius* , Mediam & Assyriam a Perside dirimens .

cipiunt deinde eum campi, quos clementiore alveo præterit, ^(a) jam
 navium patiens. DC. stadia sunt mollioris soli, per quod leni tractu
 aquarum Persico mari se insinuat. Alexander amne superato cum IX.
 millibus peditum, & Agrianis atque Græcorum mercenariis militibus
 III. additis millibus Thracum, in regionem ⁽³⁾ Uxiorum pervenit. Fi- 5
 nitima Susis est, & in primam Persidem excurrit, arctum inter se &
 Susianos aditum relinquens. ⁽⁴⁾ Madates erat hujus regionis præfe-
 ctus, ^(b) haud sane temporum homo: quippe ultima, pro fide experiri
 decreverat. Sed periti locorum Alexandrum docent, occultum iter
 esse per calles, & aversum ab urbe: si paucos misisset leviter arma- 10
 tos, super capita hostium evasuros. Cum consilium placuisset, iidem
 itinerum fuerunt duces: M. & D. mercede conducti, & Agriani fere
 mille Turoni præfecto dati, ac post solis occasum iter ingredi jussi.
 Ipse tertia ⁽⁵⁾ vigilia castris motis circa lucis ortum superaverat angu-
 stias, cæsaque materia ⁽⁶⁾ cratibus & pluteis faciendis, ut qui turres 15
 admoverent, extra teli ictum essent, ⁽⁷⁾ urbem obsidere coepit. Præ-
 ru-

INTERPRETATIO.

(a) Navigiorum ferendorum capax.

(b) Homo nequaquam temporaria fidei.

NOTÆ.

(3) *Regionem Uxiorum.*) Uxiorum alii
 campestris; hi statim Alexandro paruerunt:
 alii montani, qui transitum daturus nega-
 runt nisi tributum ipse penderet, quod a
 Persarum regibus exigere pro comæatu
 solebant. Itaque quem ait Curtius inter
 Susianos & Uxios arctum aditum esse, si
 Arrianum audimus, Susianam non attinge-
 bat.

(4) *Madates.*) Metem corrupte appel-
 lat Diodorus, facitque Dario arcta propin-
 quitate conjunctum. Sed cum Arrianus te-
 stetur montanos Uxios Persis nunquam an-
 tehac paruisse, imo tributum ab ipsis re-
 gibus pendi sibi coëgis; non satis expe-
 dio quomodo nunc illorum angustiis præsi-
 dere, imperiumque habere dicatur. *Tempo-
 rum.*) Addunt aliqui, *multorum*; quod
 nec ullum fere sensum efficit, & egregiam
 corrumpit sententiam. De hac locutione,
temporum homo, consule Gronovium l. 1.
 observ. c. 24.

(5) *Tertia vigilia.*) De Vigiliis l. 3.
 c. 20. *Materia.*) Apud scriptores historiae
 Latinos *materia* plerumque pro *ligno* acci-
 pitur, cujus in construendis machinis, pon-

tibus, cratibus, cæteroque apparatu bellico
 usus est.

(6) *Cratibus.*) Crates ex flexilibus arbo-
 rum ramis contextæ, tum ad alios usus ad-
 hiberi consueverant, tum præsertim a mili-
 tibus præferebantur ad impetum telorum re-
 tundendum. *Pluteis.*) Pluteus machinæ
 quoque genus erat, alias ex cratibus, alias
 ex tabulis, crudo corio tectum, ternisque
 impositum rotulis; sub qua qui latebant mi-
 lites, tuti ab hostium missilibus eam car-
 penti instar admovebant muris, vel ut sca-
 las applicare, vel ut aliud quiddam tentare
 possent. *Pluteos* interpres Gallicus appella-
 vit *des mantelets*; Crates, *des gabions*; o-
 pinor quia nullum erat nostræ linguæ voca-
 bulum quod propius accederet; cum alioqui
 illorum crates non forent in corbis modum
 factæ, quales sunt quos nostri vocant *ga-
 bions*. *Teli ictum.* Vide l. 4. c. 10.

(7) *Urbem.*) Arrianus paulo aliter rem
 narrat. Nam nec ullius urbis aut obsidio-
 nis mentionem facit, & ipsum Regem, non
 solum Tauronem, averso itinere Uxiorum
 vicos ingressum, scribit, unde ad ipsas an-
 gustias iter reflexit.

rupta erant omnia, saxis & cotibus impedita: multis ergo vulneribus depulsi, ut quibus non cum hoste solum, sed etiam cum loco dimicandum esset, subibant tamen: quia rex inter primos constiterat, interrogans tot urbium victores; *an erubescerent herere in obsidione castelli exigui & ignobilis simul*. Jam inter hæc eminus petebatur, quum testudine ⁽⁸⁾ objecta milites, qui ut inde discederet, perpellere nequiverant, tuebantur.

XI. Tandem Tauron super arcem urbis se cum suo agmine ostendit: ad cujus conspectum & animi hostium labare, & Macedones acrius proelium inire cœperunt. ^(a) Anceps oppidanos malum urgebat; nec sisti vis hostium poterat: paucis ad moriendum, pluribus ad fugam animus fuit: magna pars in arcem concessit. Inde XXX. oratoribus missis ad deprecandum, triste responsum a rege redditur; non esse veniæ locum. Itaque suppliciorum metu perculsi, ad Sisygambim Darii matrem occulto itinere ignotoque hostibus mittunt, qui peterent, ut ipsa regem mitigaret: haud ignari parentis eam loco diligi colique: & Madates sororis filiam secum matrimonio junxerat: Darium propinqua cognatione contingens. Diu Sisygambis supplicum precibus repugnavit, abnuens *deprecationem pro illis convenire fortunæ, in qua esset: adjecitque metuere sese ne victoris indulgentiam fatigaret: sapius cogitare captivam esse se, quam reginam fuisse*. Ad ultimum victa, literis Alexandrum ita deprecata est; ⁽¹⁾ *ut ipsam excusaret quod deprecaretur; ⁽²⁾ petere se ut illis quoque; si minus, sibi ignosceret: pro necessario ac propinquo suo, jam non hoste, sed supplice tantum vitam precari*. Moderationem clementiamque regis quæ tunc fuit, vel una hæc res possit ostendere. Non Madati modo ignovit; sed omnes & deditos & captivos libertate atque immunitate donavit; urbem reliquit intactam: agros sine tributo colere permisit. A victore Dario plura mater non impetrasset. Uxiorum deinde gentem subactam Susianorum Satrapiae contribuit: divisisque cum Parmenione copiis, illum campestri itinere procedere jubet; ipse cum expedito agmine jugum montium cepit, ^(b) quorum perpetuum dorsum in Persidem excurrit.

XII.

I N T E R P R E T A T I O.

(a) *Utrique imminens periculum.*

(b) *Quorum continua series in Persidem usque extenditur.*

N O T Æ.

(8) *Testudine.* Testudo, *tortue*, notum animal, a *testa* quam gerit, nomen habet. Ab hujus similitudine *testudinem* facere dicti sunt milites, qui consertis scutis tegerent sese adversus lapidum aliorumve telorum ictus: de cujus vario usu formisque, vide

Lipsium in Poliorc. l. i. Dial. 5. & 8.

(1) *Ut ipsam.* Melius *idipsum*. Freinsh.

(2) *Petere.* Rogare se ut illis parceret; sin hoc abnueret, saltem ipsi ignosceret Sisygambi.

XII. Omni hac regione vastata, tertio ⁽¹⁾ die Persidem, quinto angustias, quas illi ⁽²⁾ *Susidas Pylas* vocant, intrat. Ariobarzanes has cum ⁽³⁾ XXV. millibus peditum occupaverat rupes, abscissas & undique præruptas, in quarum cacuminibus extra teli jactum barbari stabant, de industria quieti & paventibus similes, donec in arctissimas fauces penetraret agmen. ^(a) Quod ubi contemptu sui pergere vident; tum vero ingentis magnitudinis saxa ^(b) per montium prona devolvunt: quæ incussa sæpius subjacentibus petris majore vi incidebant, nec singulos modo, sed agmina proterebant. Fundis quoque excussi lapides & sagittæ ingerebantur undique: nec id miserrimum fortibus viris erat; sed quod inulti ferarum ritu velut in fovea deprehensi cæderentur. Ira igitur in rabiem versa, eminentia saxa complexi, ut ad hostem perveniant, alius alium levantes conabantur ascendere: ea ipsa multorum simul manibus correpta & convulsa, in eos qui commoverant, recidebant. Nec stare ergo, nec niti, nec testudine quidem protegi poterant, quum tantæ molis onera propellerent barbari. Regem non dolor modo, sed etiam pudor temere in illas angustias conjecti exercitus angebat. Inviçtus ad eam diem fuerat, nihil frustra ausus, impune ⁽⁴⁾ Ciliciæ fauces intraverat: mari quoque novum

INTERPRETATIO.

(a) Quod cum cernunt præ ipsorum contemptu progredi.

(b) Per montium declivitatem.

NOTÆ.

(1) *Die tertio Persidem.*) Malim hic errorem esse Librariorum quam Curtii, si qua occurreret lectionum varietas. Sic enim opportune legas cum Frehinshemio; *omni hac reg. vast. die quinto angustias* &c. ut cum Diodoro, quem exscribit, & cum veritate Curtio conveniat. Qui enim demum ingredi in Persidem potuit prius quam Pylas attigisset, per quas aditus erat unicus in Persidem?

(2) *Susidas.*) Quod Susa versus euntibus trajiciendæ erant. Alii Persicas appellarunt.

(3) *Cum xxv. millibus.*) Totidem peditum Diodorus; equitum trecentos solum. Sed Arrianus quatuor solum millia peditum, equites septingentos numerat. Addit, quod omissum a Diodoro & Curtio, ipsas fauces Ariobarzanem muro clausisse.

(4) *Ciliciæ fauces.*) Vide l. 3. c. 9. *Novum iter.*) *Ad Phaselidem Lyciæ urbem,* inquit Strabo l. 14. *sunt ad mare angustie per quas exercitum traduxit Alexander. Est Q. Curtii.*

enim ibi mons Climax, Pamphylia incumbens mari, & propter litus arctum relinquens transitum; qui tranquillo mari nudatur, & a viatoribus perambulari potest: mari exundante, fluctibus obregitur. Exundat autem, ut tradit Arrianus, Austro invalescente. Tum vero ex vehementibus Austris Boreales venti exorti facilem ac celerem transitum præbuerunt; ita tamen, addit Strabo, ut totum diem milites per aquam iter facerent, usque ad umbilicum in eam demersi. Quare merito notantur a Plutarcho qui pro miraculo transitum illum jactarunt; cum ipse Alexander in suis epistolis nihil in ea re prodigiosi agnoscat. Ut imperite, ne dicam impie, fecisse Josephus videatur, qui narrato Israëlitarum transitu per rubrum mare, quo credibile probaret esse miraculum, simile quiddam Alexandro contigisse agnoscit, & ab omnibus affirmari tradit, qui res ejus gestas literis mandarunt. Pamphylia. l. 3. c. 1.

vum iter in Pamphyliam aperuerat : (c) tunc hæsitabat deprehensa felicitas ; nec aliud remedium erat , quam reverti qua venerat . Itaque signo receptui dato densatis agminibus , scutisque super capita consertis , retro evadere ex angustiis jubet . (d) XXX. fuere stadia , quæ remensi sunt .

5 XIII. Tum castris undique aperto loco positis , non consultare modo quid agendum esset ; sed vates quoque adhibere coepit a (1) superstitione animi . Sed quid tunc prædicere Aristander , cui tum plurimum credebatur ex vatibus , poterat ? Itaque damnatis intempestivis
10 sacrificiis , peritos locorum convocari jubet . Per (2) Mediam iter ostendebant tutum apertumque ; sed rex dimittere milites insepultos erubescibat , ita tradito more , ut vix ullum militiæ tam solenne esset munus , quam humandi suos . Captivos ergo quos nuper exceperat ,
15 vocari jubet ; inter quos erat quidam Græcæ Persicæque linguæ peritus , qui frustra eum in Persidem montium dorso exercitum ducere affirmat ; sylvestres esse calles vix (a) singulis pervios : omnia contegi frondibus (b) implexosque arborum ramos sylvas committere . Namque (3) Persis (4) ab altero latere perpetuis montium jugis clauditur , quod (5) in

INTERPRETATIO.

(c) Tunc Alexandri felicitas intercepta vacillabat .

(a) Per quos vix singuli homines ire possint.

(b) Implicatis inter se arborum ramis sylvas continuari .

NOTÆ.

(5) xxx. Fuere stadia .) Quatuor prope modum milliaria . Sed ad trecenta usque stadia retrogressus , quod ait Diodorus , castris locum elegit .

(1) A superstitione .) Ex vel præ superstitione , quomodo Livius , ab ira & odio . Superstitiosi , inquit Cicero 2. de nat. Deor. dicti sunt , qui totos dies precabantur & immolabant , ut sibi sui liberi superstites essent . Aliam tamen Lucretius , aliam Lactantius , originem vocis afferunt . Inde quævis importuna & inepta religio , superstitionis nomen habuit .

(2) Per Mediam .) Legunt aliqui , Medium iter . Sed quodnam illud ? aut inter quæ medium dicitur ? ac si quod erat , cur non Alexander arripuit potius , quam ut per invia & aspera tanto cum labore ac periculo tenderet ? Scripsit ergo Curtius per Mediam : illinc enim planius atque apertius aliquod in Persidem iter est . Sed Alexandro aliter visum , quia si illac duceret , relicto Pylarum aditu , milites in angustiis casos humare non poterat .

(3) Persis .) Persis vel Persia , si Græcis credimus , a Perseo Jovis & Danaes filio nomen habuit . Cum proprie accipitur , his finibus includitur . Ab occasu Susianam & Uxios , a meridie Persicum sinum , ab ortu Carmaniam utramque , a septentrione Mediam attingit . Hujus partis nomen hodiernum Farsi , ab antiquo non multum abludens . Persidis tamen pars quandoque Susiana habetur , Strabone teste . Nunc Persicum Sophorum imperium ferme complectitur quidquid terrarum est ab Indo & Oxo fluminibus ad Tigrim & Armeniam usque , inter Caspium & Persicum Indicumque mare . Quando imperium ad Persas transierit , quandiu apud eos steterit , dictum est l. 4. c. 55. quando iterum recuperatum sit , dicetur l. 6. c. 6.

(4) Ab altero .) Ab Occidentali , opinor , qua veniendum Alexandro fuit , & ubi Susides Pylæ . Alioqui nihil erat quod per Mediam deflectere oporteret . Quanquam a Borea quoque perpetuum montis Parchoatræ jugum in Ptolemæi tabulis obtenditur .

(5) in longitudinem MDC. stadia, in latitudinem CLXX, (6) procurrit. Hoc dorsum a (6) Caucasio monte ad rubrum mare pertinet; quaque deficit mons, aliud munimentum, fretum obiectum est. Planities deinde sub radicibus montium spatiosa procumbit, (7) fertilis terra, multisque vicis atque urbibus frequens. (8) Araxes amnis per hos campos multorum aquas torrentium evolvit (9) in Medum: Medus ad mare Meridiam versus, minor amnis eo quem accepit, evehitur; gignendæque herbæ non alius est aptior, quidquid alluit floribus vestiens. Platani quoque & populi contegunt ripas; ita ut procul visentibus continuata videantur montibus nemora riparum: quippe obumbratus amnis (d) presso in solum dilabitur alveo; imminentque colles ipsi quoque frondibus læti, (e) radices eorum humore subeunt. Regio non alia tota Asia salubrior habetur; temperatum cœlum: hinc perpetuum jugum opacum & umbrosum, (f) quod æstus levat: illinc mare adjunctum, quod modico tepore terras fovet.

XIV. His expositis captivus interrogatus a rege *auditu ne, an*

ocu-

INTERPRETATIO.

(c) *Extenditur.*

(d) *Fluvius alte cavato intra terram canali decurrit.*

(e) *Ad ipsorum radices permeante aqua.*

(f) *Quod ardorem mitigat.*

NOTÆ.

(5) *In longitudinem.*) Longius multo esse oportet occiduum Persidis latus quod a Media ad Persicum usque sinum pertinet, si Straboni credimus. Is enim Persidi tribuit stadia 4300. ab occasu in ortum. Atqui haud paulo amplius a meridie in septentrionem extenditur.

(6) *A Caucasio.*) Parapamisum intelligit, de quo nos infra dicturi sumus ad lib. 7. c. 12. *Rubrum mare.*) Sinum Persicum, de quo l. 8. c. 29. A Caucasio igitur sive Parapamisum multorum montium veluti cornua prominent, quorum unum, cui nomen *Parchoatras*, in occasum excurrens Parthiam a Carmania, Mediam a Perside dirimit; tum ubi ad Susianæ Uxiorumque fines pervenit, in meridiem vertitur, & ad Persicum sinum pertingit, non amplius tamen Parchoatræ nomine. *Fretum.*) Persicus sinus, quod modo *rubrum mare* dixerat.

(7) *Fertilis terra.*) In mediterraneis, ut docent Strabo & Arrianus. Nam maritima arenosa est atque ob æstum sterilis.

(8) *Araxes.*) Diversus hic ab alio Araxe, quem supra diximus, cap. 2. ex eodem, atque Euphrates, & Tigris & Phasis, in Armenia fonte nascentem, in Caspium mare labi. Istius autem Persici meminit quoque Strabo l. 15. atque in Parætacenis ortum, ex Parchoatra monte videlicet, juxta Persepolim ait fuisse trajectum ab Alexandro. Hunc ego esse suspicor quem Arrianus lib. rerum Indic. *Rogonim*, Ptolem. lib. 6. c. 4. *Rhogomanem* vocat. Sed apud istum credo male collocatum esse, apud Arrianum rectius ultra alium, cui *Brizana* sive *Brisoana* nomen est. Quippe Persepolim Ptolemæus ipse Rhogomani, Strabo & Curtius Araxi vicinam faciunt. Fuit autem ipsa, Strabone teste, pariter ut Araxes, in Orientali Persidis parte.

(9) *In Medum.*) Immo potius Medus in Araxem e Media defluit, Strabone teste l. 15. *Ad mare.* In magna lectionum discrepantia, hanc eligendam putavi, quæ sola cum veritate cohærere potest, ne Curtium, ubi necesse non erat, erroris damnarem.

oculis comperta haberet, quæ diceret? pastorem se fuisse, & omnes eos
calles percurrisse respondit: bis captum, semel a Persis ⁽¹⁾ in Lycia; ite-
rum ab ipso. Subit animum memoria regis oraculo editæ sortis; quippe
consulenti responsum erat, ducem in Persidem ferentis viæ Lycium
5 civem fore. Igitur promissis, quanta & præsens necessitas exigebat,
& ipsius fortuna capiebat, oneratum, armari jubet Macedonum more,
& quod bene verteret, monstraret iter; quamvis arduum & præceps,
evasurum se esse cum paucis: nisi forte crederet, quo ipse pecoris cau-
sa isset, Alexandrum pro gloria & perpetua laude ire non posse. Et-
10 iam atque etiam docere captivus, quam difficile iter esset, maxime ar-
matis: tum rex prædem me, inquit, accipe, neminem eorum, qui
sequuntur, recusaturum ire quæ duces. Cratero igitur ad custodiam
castrorum relicto cum peditibus, queis adsueverat; & iis copiis, quas
Meleager ducebat; & sagittariis equitibus M. præcipit, ut castro-
15 rum specie manente, plures de industria ignes fieri imperet: quo
magis barbari crederent ipsum regem in castris esse. Ceterum si forte
Ariobarzanes cognovisset per callium anfractus eum intrare, & ad
occupandum iter suum partem copiarum tentasset opponere; ⁽²⁾ Crate-
rus in eum illato terrore ^(a) retineret ad propius periculum conver-
20 sum agmen: ^(b) sin autem ipse hostem fefellisset, & saltum occupas-
set; quum trepidantium barbarorum tumultum exaudisset persequentium
regem, id ipsum iter, quo pridie pulsati fuerant, ne dubitaret ingredi:
quippe vacuum fore, hostibus in semet aversis.

XV. Ipse ⁽¹⁾ tertia vigilia silenti agmine, ac ne tuba quidem dato
25 signo, pergit ad demonstratum iter callium: tridui alimenta portare
militem iusserat leviter armatum. Sed præter invias rupes ac præ-
rupta saxa vestigium subinde fallentia, ⁽²⁾ nix cumulata vento ingre-
dientes fatigabat: quippe velut in fovea delati hauriebantur; &
quum a commilitonibus levarentur, trahebant magis adjuvantes,
quam

INTERPRETATIO.

(a) Distineret hostium copias in discrimen vicinius intentas.

(b) Ipse ab hoste conspectus non esset.

NOTÆ.

(1) In Lycia.) Lycia l. 3. c. 1. Lycius
civis, qui natus in Lycia, vel inter inco-
las adscriptus; non qui cognomento Lycius
diceretur.

(2) Craterus in eum.) Sed qua ratione
Craterus trecentis circiter stadiis ab Ario-
barzanis exercitu remotus discernere pote-
rat quantum copiarum, quam in partem,
quove consilio ille mitteret? qui rescire
potuit utrum Alexander hostes fefellisset,
an ab iis detectus foret.

(1) Tertia vigilia.) Ad mediam noctem,
lib. 3. c. 20. Tridui.) Centum stadiorum,
hoc est, paulo plus quam duodecim millia-
rium fuit ille Alexandri circuitus, si Arria-
no credimus; & intra duos dies confectum
ipse Curtius ostendit.

(2) Nix cumulata.) Hæc ergo non ante
extremum Novembrem gesta esse apparet;
nec vero rerum a pugna Arbelica gestarum
ratio prius contigisse patitur, quo loco u-
temur infra, cap. 21. cum de Vergiliis ser-
mo erit.

quam sequebantur. Nox quoque, & ignota regio, ac dux ^(a) incertum an satis fidus, multiplicabant metum: *si custodes* ⁽¹⁾ *fefellisset*; *quasi feras bestias ipsos posse deprehendi: ex unius captivi vel fide, vel anima pendere & regis salutem, & suam*. Tandem venere in jugum: a dextera iter ad ipsum Ariobarzanem erat: hic Philotam & Coenon cum Amynta & Polysperchonte expeditam habentes manum reliquit, monitos, ut quia eques pediti erat mixtus; qua pinguiissimum esset solum, & pabuli fertile, sensim procederent: duces itineris de captivis dati. Ipse cum armigeris & ala, quam *Agema* appellant, ardua semita, sed longius a stationibus hostium remota, multa cum vexatione processit. Medius erat dies, & fatigatis necessaria quies; quippe tantumdem itineris supererat, quantum emensi erant; sed minus præcipitis atque ardui. Itaque relictis cibo somnoque militibus, secunda vigilia surgit, & cetera quidem haud ægre præterit: ceterum quâ se jugum montium paulatim ad planiora demittit, ingens vorago concursu cavata torrentium iter ruperat: ad hæc arborum rami alius alio implicati & coeuntes, ut perpetuam objecerant sepem. Desperatio igitur ingens, adeo, ut vix lacrymis abstinerent, incesserat. Præcipue obscuritas terrori erat: nam etiamsi qua sidera internitebant, continenti fronde tectæ arbores conspicere prohibebant: ne aurium quidem usus supererat, sylvas quatiente vento, quæ concutientibus ramis majorem quam pro flatu sonum reddebant.

XVI. Tandem ⁽¹⁾ expectata lux omnia, quæ terribiliora nox fecerat, minuit: ^(a) circumiri brevi spatio poterat ⁽²⁾ eluvies; & sibi quisque dux itineris coeperat fieri. Evadunt ergo in editum verticem: ex quo hostium statione conspecta, strenue armati, a tergo se ostendunt nihil tale metuentibus; quorum pauci, qui congredi ausi erant, cæsi sunt. Itaque hinc morientium gemitus; hinc ad suos recurrentium miserabilis facies; ^(b) integros quoque antea quam discrimen experirentur, in fugam avertit. Fremitu deinde in castra, quæ Craterus præerat, illato; ad occupandas angustias, in quibus pridie hæsitabat, miles educitur: simul & Philotas cum Polysperconte Amyntaque & Cæno diversum iter ingredi jussus, alium terrorem intulit barbaris. Ergo undique Macedonum armis fulgentibus accipi

INTERPRETATIO.

(a) De quo dubitabant satisne fidelis esset.

(a) Brevi circuitu declinari poterat vorago.

(b) Etiam incolumes fugere coëgit priusquam, &c.

NOTÆ.

(3) *Fefellisset.*) Lycius captivus. Vel, ut aliis, *nisi custodes fefellisset*, id. Nisi Macedonum accessum custodibus Persicis occultum esse contingeret.

(1) *Expectata lux.*) Arrianus ante lucem,

ea ipsa qua profectus est, nocte, ad hostium stationes pervenisse indicat. Apud quem reliqua non multum diversa reperies.

(2) *Eluvies.*) Vorago concursu torrentium cavata: *une fondrière*.

piti malo oppressi, memorabile tamen proelium edunt: ut opinor, ignaviam quoque necessitas acuit; & sæpe desperatio spei causa est. Nudi complectebantur armatos, & ingenti corporum mole secum ad terram detrahentes, ipsorum telis plerosque fodiebant. Ariobarzanes
 5 tamen XL. ferme equitibus & quinque millibus peditum stipatus per mediam aciem Macedonum cum multo suorum atque hostium sanguine erupit, Persepolim urbem caput regionis occupare festinans. Sed a custodibus urbis exclusus, consequutis strenue hostibus, cum omnibus fugæ comitibus renovato proelio cecidit. Craterus quoque
 10 raptim agmine acto supervenit.

XVII. Rex eodem loco, quo hostium copias fuderat, castra communivit. Quamquam enim undique fugati hostes victoriam concesserant; tamen præaltæ præcipientesque fossæ pluribus locis objectæ, abruperant iter: sensimque & caute progrediendum erat; jam (a) non
 15 hostium, sed locorum fraude suspecta. Procedenti ei litteræ redduntur a Tiridate custode regiae pecuniæ, indicantes, eos, qui in urbe essent, audito ejus adventu diripere velle thesauros: properaret occupare: expeditum iter esse, (1) quamquam Araxes amnis interfluat. Nullam virtutem regis istius magis, quam celeritatem laudaverim: relictis
 20 enim pedestribus copiis, tota nocte cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis ad Araxem prima luce pervenit. Vici erant in propinquo; quibus direptis ac dirutis pontem ex materia eorum subditis saxis (b) strenue induxit. Jamque haud procul (2) urbe erant: quum miserabile agmen inter pauca fortunæ exempla memorandum, regi occur-
 25 rit. Captivi erant Græci ad quatuor millia fere, quos Persæ vario suppliciorum modo affecerant: alios pedibus, quibusdam manibus auribusque amputatis, inustisque barbararum litterarum notis, in longum sui ludibrium reservaverant; & quum se quoque alienæ ditio-
 30 nis esse cernerent; volentes regi occurrere non prohibuerant. Inusitata simulacra, non homines videbantur; nec quidquam in illis præter vocem poterat agnosci: plures igitur lacrymas commovere, quam profuderant ipsi: quippe in tam multiplici variaque fortuna singulorum, intuentibus similes quidem, sed tamen dispares pœnas, quis
 ma-

INTERPRETATIO.

(a) Cum jam non hostium insidiæ, sed locorum difficultas timeretur.

(b) Admodum diligenter construxit.

NOTÆ.

(1) Quamquam.) Emendat Freinsheimius *quam qua*; id est, præterquam qua Araxes interfluit. Quomodo enim expeditum iter vocetur, si amnis interfluit qui sine ponte trajici non possit? Araxes.) Supra cap. 13. Sed ne putes haud procul Persicis Pylis a-

genti hæc nunciata esse, vide quæ dicta sunt ibidem de Persepoli & Rhogoni fluvio.

(2) Urbe.) Persepoli; de qua infra pluribus, cap. 20. Quatuor millia.) Diodorus octingentos solum scribit.

maxime miserabilis esset, liquere non poterat. Ut vero Jovem (3) illi tandem Græciæ ultorem aperuisse oculos conclamavere; omnes pari supplicio affecti sibi videbantur. Rex abstersis, quas profuderat, lacrymis, bonum habere animum jubet; visuros urbes suas conjugisque: & castra inter duo ab urbe stadia communit.

XVIII. Græci excesserant vallo, deliberaturi quid potissimum a rege peterent: quumque aliis sedes in Asia rogare, aliis reverti domos placeret; Euthymon (1) Cymæus ita locutus ad eos fertur. Hi, qui modo ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus; ut nunc est, supplicia, (quorum nos pudeat magis an pœniteat, incertum est) ostentare Græciæ velut latum spectaculum cupimus. At ii optime miseras ferunt, qui abscondunt: nec ulla est tam familiaris infelicibus patria, quam solitudo & status prioris oblivio. Nam qui multum in suorum misericordia ponunt; ignorant quam celeriter lacrymæ inarescant. Nemo fideliter diligit, quem fastidit; nam & calamitas querula est & superba felicitas. Ita (2) suam quisque fortunam in consilio habet, quum de aliena deliberat: & nisi mutuo essemus miseri, olim alius alii potuissemus esse fastidio. Quid mirum est fortunatos semper parem querere? Obsecro vos, olim vita defuncti, queramus locum, in quo hac semesa membra obruamus: ubi horribiles cicatrices celet exilium. Grati prorsus conjugibus, quas juvenes duximus, revertemur? (3) Liberi in flore & ætatis & rerum agnoscent ut patres, ergastuli detrimenta? Et quota pars nostræ tot obire terras potest? procul Europa in ultima Orientis relegati, senes, debiles, majore membrorum parte mulctati, tolerabimus scilicet, quæ armatos & victores fatigaverunt. Conjuges deinde, quas captis sors & necessitas unicum solatium applicuit, parvosque liberos trahimus nobiscum, an relinquimus? cum his venientes nemo agnoscere volet: relinquemus ergo extemplo præsentia pignora, quum incertum sit, an visuri simus ea quæ petimus? Inter hos latendum est, qui nos miseros nosse cœperunt.

XIX. Hæc Euthymon. Contra Theætetus Atheniensis orsus est dicere: (1) Neminem pium habitu corporis suos æstimaturum; utique sævitia hostis, non natura calamitosos. Dignum esse omni malo, qui erube-

INTERPRETATIO.

(1) Sæ vitia hostis, non natura calamitosos.

NOTÆ.

(3) Illi. Græci captivi. Omnes.) qui cum Alexandro erant, sic dolebant quasi eadem supplicia tulissent.

(1) Euthymon.) Aliis Euthemon. Cymæus gentile nomen est, κυμαῖος a κυμή. Cuma, quæ urbs Æolidis fuit e regione Lesbi insulæ, vel, quod hic rectius puto, a Cyme Peloponnesi in minore Achaia.

(2) Liberi.) An liberi nostri ætate florentes rebusque secundis superbi, nos in ergastulis detritos & pene consumptos agnoscent ut patres.

(1) Neminem.) Neminem ex ipsorum cognatis, liberis, conjugibus, qui modo pius esset, ipsos minoris æstimaturum, propter deformata mutilataque corporis membra.

besceret fortuita: tristem enim de mortalitate ferre sententiam; & desperare misericordiam, quia ipse alteri denegaturus sit. Deos, quod ipsi nunquam ausi optare forent, offerre patriam, conjuges, liberos, & (a) quidquid homines vel vita aestimant, vel morte redimunt. Quin illi ex hoc carcere erumperent; (b) alium domi esse cœli haustum; alium lucis adspectum: mores, sacra, linguae commercium etiam a barbaris expeti; quæ ingenta ipsi omissuri sint sua sponte; non ob aliud tam calamitosi, quam quod illis carere coacti essent. Se certe rediturum ad penates & in patriam, tantoque beneficio regis usurum: si quos contubernii, liberorumque, quos servitus coegisset agnoscere, amor detineret, (2) relinquerent, quibus nil patria carius est. Pauci hujus sententiæ fuere: ceteros consuetudo, natura potentior, vicit. Consenserunt petendum esse a rege, ut aliquam ipsis attribueret sedem. Centum ad hoc electi sunt: quos Alexander ratus, quod ipse præstare cogitabat, petituros, jumenta, inquit, assignari quæ vos veherent, & singulis vestrum (3) mille denarium dari jussi. Quum redieritis in Græciam præstabo, ne quis statum suum, si hæc calamitas absit, vestro credat esse meliorem. Illi obortis lacrymis terram intuebantur, nec aut erigere vultus, aut loqui audebant: tandem rege tristitiæ causam exigente, Euthymon similia iis, quæ in consilio dixerat, respondit. Atque ille non fortunæ solum eorum, sed etiam poenitentiae misertus; terna millia denarium singulis dari jussit: denæ vestes adjectæ sunt & armenta cum pecoribus ac frumento data: ut coli serique attributus iis ager posset.

XX. Postero die convocatos duces copiarum docet, nullam infestiorē urbem Græcis esse quam (1) regiam veterum Persidis regum: hinc illa immensa agmina infusa: hinc (2) Darium prius; deinde Xerxem Europæ

INTERPRETATIO.

(a) Quidquid homines æque ac vitam diligunt, vel mortis periculo tuentur.

(b) Jucundius in patria duci spiritum.

NOTÆ.

(2) Relinquerent.) Ii certe conjuges liberosque in servitute susceptos desererent, qui patria sua Græcia nihil carius haberent.

(3) Mille denarium.) Mille Drachmas, hoc est, sextam talenti partem; de qua vide cap. 6. Denarium pro Denariorum, ut apud Quadrigarum in 3. Annal. mille hominum occiditur. Gell. l. i. c. 6. ubi mille substantivum est, cum in plurali sit quoque adjectivum. Quanquam in ipso singulari semper adjectivum esse contendit Scioppius ep. 14. ut mille denarium per ellipsin dicatur pro res mille denarium; cui ego non facile assentiar, crediderimque potius nusquam, nisi forte in plurali, adjectivum esse.

(1) Regiam.) Persepolim, quæ aliis Persapolis, Straboni περσάπολις vocatur Græco utique nomine, quod nequaquam Persis usitatum putaverim. Sed quod fuerit illud Persicum nomen, non ita promptum est divinare. Vide infra quæ dicemus ad cap. 23. Hanc Cyrus condiderat & in ea regiam collocaverat. Quanquam alia quoque Persagadis, alia Gabis regia ejusdem fuit, eodem teste Strabone. Idemque totius imperii sedem Babylone statuere decreverat.

(2) Hinc Darium.) Hystaspis filium de quo nos supra l. 3. c. 24. & l. 4. c. 2. Deinde Xerxem.) Ibidem. Parentandum.) Parentare dicuntur proprie liberi, cum suorum

ropa impium intulisse bellum: excidio illius parentandum esse majoribus.
 Jamque barbari deserto oppido, quā quemque metus agebat, diffuge-
 rant; quum rex phalangem nil cunctatus inducit. Multas urbes re-
 fertas opulentia regia partim expugnaverāt, partim in fidem accepe-
 rat: sed urbis hujus divitiarū vicēre prāterita. In hanc totius Persi- 5
 dis opes congesserant barbari: aurum argentumque cumulatum erat:
 (a) vestis ingens modus: supellex non ad usum modo, sed ad ostenta-
 tionem luxus comparata. Itaque inter ipsos victores ferro dimicaba-
 tur; pro hoste erat, qui pretiosorem occupaverat prādam: & quum
 omnia quae reperiebantur, capere non possent; jam res (b) non occu- 10
 pabantur, sed aestimabantur. Lacerabant regias vestes, ad se quis-
 que partem trahentes: dolabris pretiosae artis vasa cādebant: nihil ne-
 que intactum erat, nec integrum ferebatur; abrupta simulacrorum
 membra, ut quisque avellerat, trahebat. Neque avaritia solum, sed
 etiam crudelitas in capta urbe grassata est: auro argentoque onusti vi- 15
 lia captivorum corpora trucidabant; passimque obvii cādebantur,
 (c) quos antea pretium sui miserabiles fecerat. Multi ergo (d) hostium
 manus voluntaria morte occupaverunt; pretiosissima vestium induti,
 e muris semetipsos cum conjugibus ac liberis in prāceps jactantes. Qui-
 dam ignes, quod paulo post facturus hostis videbatur, subjece- 20
 rant aedibus, ut cum suis vivi cremarentur. Tandem suos rex cor-
 poribus, & cultu feminarum abstinere jussit. (e) Ingens pecuniae captivae
 modus traditur, prope ut fidem excedat: ceterum aut de aliis quo-
 que dubitamus, aut credimus in hujus urbis gaza fuisse (3) C. & XX.
 millia talenta: ad quae vehenda (namque ad usus belli secum portare 25
 decreverat) jumenta & camelos a Susis & Babylone contrahi jussit.
 Accessere ad hanc pecuniae summam captis Persagadis sex millia ta-
 len-

INTERPRETATIO.

(a) Magna vestium pretiosarum copia.	antea effecerat.
(b) Res non temere rapiiebantur, sed aestimato pretio deligebantur.	(d) Praeverterunt hostium gladios.
(c) Quos pretii spes misericordia dignos	(e) Ingens captae pecuniae summa fuisse dicitur.

NOTAE.

rum parentum exequias celebrant. Quae quia sacrificiis plerumque cohonestabantur, & quidem earum rerum, quas defuncti vehementer aut amassent aut odissent; idcirco docet Alexander placatum iri Graecorum veterum manes Persepolis excidio.

(3) C. & xx. millia.) De talentis dictum lib. 3. c. ult. Adde his sex millia Persagadis reperta, tum quinquaginta millia Susis capta, denique sex & viginti millia Ecbatanis, ut infra videbimus, cap. 4. lib. 6. Summa conficit talentorum CCII. mil-
 Q. Curtii.

lium: praeter ea quae Damasci, Arbelis & Babylone sunt excepta.

Persagadis.) Aliter Parsagadis. Dicta sunt enim Persagada quasi Persarum castra, ut auctor est Strabo; propterea quod illo ipso loco condita sunt a Cyro, ubi Astyagem Medorum regem decretoria pugna profligarat. De qua vide Justinum l. 1. Legunt alii Passargada, levi nec inusitata traiectione literarum. Illic sepulcrum erat Cyri, de quo nos infra l. 10. c. 3. Persagades, dum, dixit Curtius.

lentorum. Cyrus Persagadam urbem condiderat, quam Alexandro præfectus ejus Gobares tradidit.

XXI. Rex arcem Persepolis III. millibus Macedonum præsidio relictis Nicarthidem tueri jubet: Tyridati quoque, qui gazam tradiderat, servatus est honos, quem apud Darium habuerat: magnaque exercitus parte, & impedimentis ibi relictis, Parmenionem Craterumque præfecit. Ipse cum mille equitibus peditumque expedita manu, ⁽¹⁾ interiore Persidis regionem, ⁽²⁾ sub ipsum ⁽³⁾ Vergiliarum sidus petiit: multisque imbribus & prope intolerabili tempestate vexatus, procedere tamen, quo intenderat, perseveravit. Ventum erat ad iter perpetuis obsitum nivibus, quas frigoris vis gelu adstrinxerat. Locorum squalor & solitudines invitæ fatigatum militem terrebant, humanarum rerum terminos se videre credentem. Omnia

va-

INTERPRETATIO.

(1) *Sub ipsum sideris Pleiadum occasum.*

NOTÆ.

(1) *Interiorem.*) Maxime Borealem & a mari remotissimam, quæ montana est, eademque frigidissima.

(2) *Vergiliarum.*) Vergiliæ septem stellæ sunt conglobatæ, quas alii alia in parte Tauri collocant, alii Taurum inter & Arietis caudam; prout varie visum est signorum figuras situmque definire. Ex iis una lucidior est tertiæ, ut vocant, magnitudinis; ceteris quinta sextave tribuitur. Unicum in longitudinem gradum occupant, in latitudinem triginta septem minuta cum dimidio. Sed recentiores Mathematici conspiciendorum ope plusquam quadraginta alias cum istis sparsas detexerunt. *Vergiliæ* dictæ feruntur a *vere*, cujus tempore oriebantur. Eadem Pleiades, *πλειάδες*, a *πλέω*, *navigo*; quod aptum navigationi tempus ortu suo signarent; vel a Pleione, Oceani filia, uxore Atlantis. Finguntur enim Atlantis & Pleiones fuisse filia; ex quo *Atlantides* quoque appellantur. Propria singularum nomina Electra, Alcinoë, Celæno, Sterope, Maia Mercurii mater, Taygete, Merope, quarum ultima vix apparet; pudore, inquiunt poëtæ, quod Sisyphe mortali homini nupserit, cum sex aliæ Diis immortalibus junctæ fuerint. Sed quid est *sub ipsum Vergiliarum sidus*? an sub ortum? an sub occasum? Ac licet de alteru-

tro constaret intelligendum esse; adeo intricata apud veteres utriusque ratio est, vix ut certum possit accurateque definitum tempus notari. De ortu quidem accipi hic non posse persuadet quæ sequitur hyemis atrocissimæ descriptio; sed nec difficultate caret si de occasu ipso accipiat. Primum enim occasus ille ad 40. vel 48. diem ab autumnali æquinoctio apud veteres figitur, a Plinio circa III. Idus Novembris: at fieri non potest, ut a Cal. Octob. quibus pugnatum est ad Arbela, ad captam usque Persepolim, non amplius quadraginta dies intercesserint: cum apud unam Babylonem totos triginta quatuor dies commoratus sit. Deinde Vergiliarum occasus hyemem inchoat, ipso teste Plinio: atqui jam tum inchoatam esse oportuit, cum Alexander Susidas Pylas oppugnatum ibat, & *nix cumulatâ vento ingredienti fatigabat*, cap. 15. Quare falsum erit quod hic scribit Curtius, profectum Alexandrum Persepoli *sub ipsum Vergiliarum sidus*, si presse angustæque sumatur. Sed *πλευρώς* nimirum & populariter accipi potest de toto illo hyemis initio, quod *Vergiliarum sideri*, hoc est, tempestatibus, quas illæ excitare putantur, maxime obnoxium est. De quibus adi fuse disserentem Petavium Uranol. lib. 2. c. 9. 10. Ricciolum Almag. novi tom. 1. &c.

vasta, (b) atque sine ullo humani cultus vestigio attoniti intuebantur ; & antequam (c) lux quoque & cœlum ipsos deficerent, reverti jubebant. Rex castigare territos supersedit : ceterum ipse equo desiliit, pedesque per nivem & concretam glaciem ingredi cœpit : erubuerunt non sequi, primum amici, deinde copiarum duces ; ad ultimum milites. Primusque rex dolabra glaciem perfringens iter sibi fecit : exemplum regis ceteri imitati sunt. Tandem propemodum invias sylvas emensi, humani cultus rara vestigia, & passim errantes pecorum greges reperere : & incolæ, qui sparsis tuguriis habitabant, quum se calibus inviis septos esse credidissent ; ut conspexere hostium agmen, interfectis, qui comitari fugientes non poterant, devios montes, & obsitos nivibus petiverunt. Inde per colloquia captivorum, paulatim feritate mitigata, tradidere se regi : (d) nec in deditos gravius consultum. Vastatis deinde agris Persidis, vicisque compluribus reductis in potestatem, ventum est in (4) Mardorum gentem bellicosissimam, & multum a ceteris Persis cultu vitæ abhorrentem. Specus in montibus fodiunt, in quos seque ac conjuges & liberos condunt : pecorum, aut ferarum carne vescuntur. Ne feminis quidem pro naturæ habitu molliora ingenia sunt : (d) comæ prominent hirtæ : vestis super genua est : funda

INTERPRETATIO.

(b) *Sine ullo humanæ habitationis signo.*

(c) *Nihil acerbe factum adversus eos qui*

se dediderant.

(d) *Hirsuti earum capilli eriguntur, vestis ad genua non descendit.*

NOTÆ.

(3) *Lux quoque.*) Vel, ὑπερβολικῶς, vel admodum imperite dictum ; quasi subjectas Polo Arctico tenebras prope attigissent, ubi lux eos cœli solisque deficeret, qui vix quatuor & triginta gradus ab æquatore circulo remoti erant.

(4) *Mardorum.*) Montana Persidis, qua Mediam Susianamque contingit, quatuor præcipue gentes incolebant, Uxii, Elymæi, Cossæi, Mardi ; perpetuis inter se latrociniiis potius quam bellis assueti. Strabo l. 15. Arrianus lib. rer. Indic. Sunt qui hoc loco Curtium erroris postulent ac ἰστολογίας, quippe qui nullo auctore scribat Mardos intra Persidem ab Alexandro aditos subactosque, quos idem ipse l. 6. c. 11. Hyrcaniæ confines facit, & jamdiu mortuo Dario, nondum tamen domitos. Sed quid hi Arriano facient, qui cum in 4. lib. Exped. eadem de Mardis Hyrcaniæ vicinis retulerit, idem tamen libro, quem dixi, rer. Indic. Mardos in Persiæ monta-

nis reponit, & ab Alexandro eadem hyeme cum Uxiis, & Cossæis subactos affirmat ; in quo adstipulantem habet quoque Strabonem l. 11. & l. 15. ubi pro Μαρδοῖς legendum Μαρδοῖ. Necesse est igitur alios alibi Mardorum populos extitisse. Nec vero difficile crediderit, qui sciet Mardos a Ptolemæo ad mare Persicum, & in Armenia ; a Plinio juxta Euxinum, & in Sarmatia Asiatica reponi. Ut merito sentiat eruditus Isaacus Vossius *Mardos* non tam gentis proprium nomen, quam inditum ob mores fuisse ; quod alias de Troglodytis observavimus. Quanquam nec illud incredibile, plures extitisse colonias prædatrix gentis, & per montana huc illuc excurrentis ad latrocinia. Nec inficias tamen iverim geminam in Mardos expeditionem sic narrari a Curtio hic, & l. 6. c. 11. ut quæ ceteri de unica referunt, ad duas accommodasse videatur.

funda vinciunt frontem ; hoc & ornamentum capitis & telum est .
Sed hanc quoque gentem idem fortunæ impetus domuit . Itaque trige-
simo die , posteaquam a Persepoli profectus erat , eodem rediit .
Dona deinde amicis ceterisque pro cuiusque merito dedit : propemodum
5 omnia , quæ in ea urbe ceperat , distributa .

XXII. Ceterum ingentia animi bona , illam indolem , qua o-
mnes reges antecessit ; illam in subeundis periculis constantiam ; in re-
bus moliendis efficiendisque velocitatem ; in deditos fidem ; in capti-
vos clementiam ; in voluptatibus permissis quoque & usitatis tempe-
10 rantiam ; haud tolerabili vini cupiditate fœdavit . Hoste & æmulo
regni reparante tum quum maxime bellum ; nuper subactis , quos vi-
cerat , novumque imperium aspernantibus ; de die inibat convivia ,
quibus feminæ intererant , non quidem quas violari nefas esset ; quippe
pellices licentius quam decebat cum armato vivere assuetæ . Ex his
15 una (1) Thais , & ipsa temulenta , *maximam apud omnes Græcos ini-
turum gratiam* affirmat , *si regiam Persarum jussisset incendi : expectare
hoc eos , quorum urbes barbari delessent* . Ebrio scorto de tanta re ferenti
sententiam , unus & alter , & ipsi mero onerati , assentiunt : rex quo-
que fuit avidior , quam patientior : *quin igitur ulciscimur Græciam , &
20 urbi faces subdimus ?* Omnes incaluerant mero : itaque surgunt temulenti
ad incendendam urbem , cui armati (2) pepercerant . Primus rex ignem
regiæ injecit ; tum convivæ & ministri pellicesque . (3) Multa cedro ædi-
ficata erat regia : quæ celeriter igne concepto , late fudit incendium .
Quod ubi exercitus , (4) qui haud procul ab urbe tendebat , conspexit ,
25 fortuitum ratus , ad opem ferendam concurrit . Sed ut ad vestibulum
regiæ ventum est , vident regem ipsum adhuc aggerentem faces . Omis-
sa igitur , quam portaverant , aqua aridam materiam in incendium ja-
cere coeperunt .

XXIII. Hunc exitum habuit (1) regia totius Orientis , (2) unde tot
30 gentes ante jura petebant : patria tot regum , unicus quondam Græciæ
ter-

INTERPRETATIO.

(1) *Qui non longe a Persepoli castra ha-
bebat*

(1) *Ex qua tot populi antea leges acci-
piebant .*

NOTÆ.

(1) *Thais .*) Hanc Diodorus Athenis or-
tam fuisse tradit , quæ patriæ memor ab
Xerxe quondam incensæ , cladem hanc incen-
sa Persarum regia ulcisci voluerit .

(2) *Pepercerant .*) Quamvis enim supra
c. 20. dixisset Alexander ; *illius excidio pa-
rentandum esse majoribus* ; vel hoc tamen
ex animo non dixerat , vel mutato consilio ,

diripere atque expilare contenti fuerant .

(3) *Multa cedro .*) Hujus regiæ descri-
ptionem habes apud Diodorum l. 17.

(1) *Regia totius Orientis .*) Erant aliæ
quoque Persarum regiæ ; ut vidimus , cap.
20. sed ista omnium præcipua , regumque
sedes consueta .

terror; molita (2) mille navium classem, & exercitus, quibus Europa inundata est; contabulato mari molibus, perfossisque montibus, in quorum specus fretum immissum est. Ac ne longa quidem ætate, quæ excidium ejus sequuta est, (3) resurrexit. Alias urbes habuere (4) Macedonum reges, quas nunc habent Parthi: hujus vestigium non inveniretur, nisi Araxes amnis ostenderet: haud procul mœnibus fluxerat; inde urbem fuisse XX. stadiis distantem credunt magis, quam sciunt, accolæ. Pudebat Macedones tam præclaram urbem a comessabundo rege deletam esse. Itaque res in serium versa est; (5) & imperaverunt sibi, ut crederent illo potissimum modo fuisse delendam. Ipsum, ut 10 primum gravatam ebrietate mentem quies reddidit, pœnituisse constat, & dixisse; *maiores pœnas Persas Græcis daturus fuisse, si ipsum in solio regiaque Xerxis respicere coacti essent*. Postero die Lycio (5) itineris, quo Persidem intraverat, duci, XXX. talenta dono dedit. Hinc in regionem (6) Mediæ transiit, ubi supplementum novorum militum e Cilicia 15 occurrit. Peditum erant quinque millia, equites mille: utrisque Plato Atheniensis præerat: his copiis auctus, Darium persequi statuit.

XXIV.

INTERPRETATIO.

(b) Et sibi ultro persuaserunt ut putarent, &c.

NOTÆ.

(2) *Mille navium.*) Cum Xerxes Græcis bellum inferret; ac plerique ultra mille ducentas numerant, nec pauciores onerarias. Vide Herodot. l. 7. Justinum l. 2. *Contabulato mari.*) Cum idem Xerxes ad exercitum in Europam trajiciendum Helle-sponto ex navibus pontem injecit. *Perfossisque montibus.*) Ab eodem ferunt montem Atho Macedoniæ perfossum esse ad MD. passus, ut immisso mari circumnavigari posset. De quo vide Isaacum Vossium ad Melæ l. 2. c. 2.

(3) *Resurrexit.*) Quid si ne cecidit quidem? Sane reliqui scriptores, Arrianus l. 3. Strabo l. 15. Diodorus, quem noster potissimum sequi solet, l. 17. solam Cyri regiam concrematam referunt. Ac si urbs ipsa funditus excisa foret, quomodo idem Diodorus l. 19. inter illa successorum Alexandri bella Persepolim adhuc regni caput diceret? quid mirum igitur si Macchab. 2. c. 9. *Persepolim* tentasse Antiochus legitur? At 1. Macchab. c. 6. ubi eadem referuntur, *Elymais* est. Quod urbis nomen eo loco esse dubium non est, quamvis & regionis quoque sit. Ab *Elam* fit *Elymais*: Elam

sive Elamitæ, Persæ sunt; *Elymais* igitur *Persepolis*.

(4) *Macedonum Reges.*) Alexander ejusque successores qui in Perside regnarunt aliquandiu. *Nunc Parthi.*) infra l. 6. c. 5. *Araxes.*) Vide supra c. 13.

(5) *Lycio.*) Supra, c. 14. *Triginta Talenta.*) De talentis l. 3. cap. ult.

(6) *Mediæ.*) Media, quam Græci a Medo Ægei & Medæ filio dictam fingunt, in duas a Strabone partes dividitur, Mediam majorem & Atropatiam. Media major, a Septentrione Caspio Mari, ab ortu Hyrcania & Parthia, a meridie Persia, ab occasu Assyria & Atropatia terminatur. Hodiernum nomen dicunt esse *Adërbaion*, cujus tres præcipue partes feruntur, *Ghilan*, *Yevack Agemi*, & *Dilemon*: in secunda est *Hispahan* sive *Aspahan* Persarum hodie regum sedes. *Atropatia*, sive *Atropatene* inter Mediam majorem, Armeniam, & Caspium mare extendebatur ad usque Araxis amnis ostia, ut docet Strabo l. 11. Addit ab Atropato Duce vocatam, qui, ne Macedonum ea in potestatem veniret, obstitit; Rectius dixeris, ne in potestate Macedonum

XXIV. Ille jam ⁽¹⁾ Ecbatana pervenerat ⁽²⁾ caput Mediæ : urbem hanc ⁽³⁾ nunc tenent Parthi, eaque æstiva agentibus sedes est. Adire deinde Bactra decreverat : sed ⁽⁴⁾ veritus, ne celeritate Alexandri occuparetur, consilium iterque mutavit. Aberat ab eo Alexander ⁽⁵⁾ stadia MD. sed jam
 5 nullum intervallum adversus celeritatem ejus satis longum videbatur. Itaque proelio magis, quam fugæ se præparabat. ⁽⁶⁾ XXX. millia peditum sequebantur, in quibus Græcorum erant quatuor millia, fide erga regem ad ultimum invicta : funditorum quoque & sagittariorum manus quatuor millia expleverat : præter hos III. millia & CCC. equi-
 10 tes erant, maxime Bactrianorum. Bessus præerat, Bactrianæ urbis regionisque præfectus. Cum hoc agmine Darius paulum ⁽⁷⁾ declinavit via militari, jussis præcedere lixis impedimentorum custodibus. Concilio deinde advocato; *Si me cum ignavis, inquit, & pluris qualemcumque vitam honesta morte astimantibus, fortuna junxisset; tacerem potius, quam fru-*

INTERPRETATIO.

(a) Hic locus est in qua æstatem degunt. | (b) Ne Alexandri diligentia anteverteretur.

NOTÆ.

maneret, Alexandro mortuo videlicet; nam viventi Atropatem cum sua Satrapia subiectum fuisse certum est ex Arriani l. 4. & 7. in ea is regnum sibi peculiare constituit, cujus successio ad ipsius ætatem Strabonis duravit. Recentioribus *Sirvan* appellatur. Stetit Medorum imperium ad Cyrum usque, ut lib. 4. diximus. Sed de ejus initio atque intervallo magna est scriptorum discordia, de qua vide Petavium Ration. p. 2. l. 2. c. 14. & in 2. parte de Doct. temp. l. 10. Marshamum in Chronico, &c.

(1) *Ecbatana.*) Erat hæc in Mediæ majoris prope centro condita, ut in Judithæ libro legimus, ab Arphaxado Medorum Rege, quem vulgo Dejocem esse putant, eum qui primus Medorum regum ab Herodoto ponitur, longe diversus ab illo Arbace qui ademptum Assyriis imperium ad Medos transtulisse scribitur a Diodoro. Verum enimvero Diodorus ipse jam imperante Semiramide Ecbatana fuisse prodit l. 2. Ita sive Arphaxad, sive Dejoces ille, quisquis fuit, non auctor, sed instaurator amplificatorve habendus esset. De quibus consule quos dixi, Petavium, Marshamum, &c. Erant autem recentiores Geographi qui cum hodiernum *Tauris* vetera Ecbatana esse velint, il-

lud tamen in Atropatia, hoc est, in Provincia *Sirvan* constituunt. Nam & vetusti scriptores Strabo, Ptolemæus &c. in magna Media collocant, & vel ex eo manifestum esse potest, quod Ecbatanis æstiva Parthi reges agere consueverant, quorum in ditio- ne, ut vidimus, Atropatia non erat.

(2) *Nunc Parthi.*) Infra l. 6. c. 5. *Æstiva.*) Propter æstatis moderatum iis locis calorem; quemadmodum Seleuciæ vel Ctesiphonte in Babylonia hyemem ducere consueverant, quod istis nullum prope frigus esset. *Bactra.* l. 7. c. 16.

(3) *Stadia MD.*) Centum octoginta quinque milliaria & quingentos passus. Sed multo longius intervallum erat a Persepoli ad Ecbatana. Cum enim Susa Persepoli distarent, teste Strabone, iv. M. cc. stadiis, plus tamen ab ipsa Persepoli Ecbatana distabant. Quid quod Media ipsa minimum quatuor stadiorum millibus patet ab Austro in Boream? itaque ab ingressu regionis Ecbatana usque non minus bis mille stadiorum supererat.

(4) *XXX. Millia.*) Arrianus equitum tria solum millia, sex peditum habet; in his Græcorum duo millia.

(5) *Declinavit.*) Ecbatanis ad Caspias Pylas properabat, ut Parthiam Hyrcaniamque prætergressus Bactra attingeret.

frustra verba consumerem. Sed majore quam vellem, documento, & virtutem vestram, & fidem expertus; magis etiam conniti debeo, ut dignus talibus amicis sim, quam dubitare, an vestri similes adhuc sitis. Ex tot millibus, quæ sub imperio fuerunt meo, bis me victum, bis fugientem persequuti estis. Fides vestra & constantia, ut regem me esse credam, facit. 5
 Proditores & transfuga in urbibus meis regnant: non hercule quia tanto honore digni habeantur, sed ut præmiis eorum vestri sollicitentur animi: meam tamen fortunam quam victoris maluistis sequi; dignissimi quibus, si ego non possim, dii pro me gratiam referant: & me hercule referent. Nulla erit 10
 tam surda posteritas, nulla tam ingrata fama, quæ non in cælum vos debitis laudibus ferat. Itaque etiamsi consilium fugæ, a qua multum abhorret animus, agitassem; vestra tamen virtute fretus obviam issem hosti. Quousque enim in regno exulabo, & per fines imperii mei fugiam externum & advenam regem? quum liceat experto belli fortunam, aut reparare quæ amisi, aut honesta morte defungi. Nisi forte satius est expectare victoris arbitrium; 15
 & Mazæi & (6) Mithrenis exemplo precarium accipere regnum nationis unius: ut jam malit ille gloriæ suæ, quam iræ obsequi. (b) Nec dii siverint, ut hoc decus mei capitis aut demere mihi quisquam, aut condonare possit: nec hoc imperium vivus amittam: idemque erit regni mei, quæ & spiritus, finis. Si hic animus, si hæc lex, nulli non parva libertas est: nemo e vobis 20
 fastidium Macedonum, nemo vultum superbum ferre cogetur. Sua cuique dextra aut ultionem tot malorum pariet, aut finem. Equidem quam versabilis fortuna sit, documentum ipse sum: (c) nec immerito mitiores vices ejus expecto. Sed si justa ac pia bella dii aversantur; fortibus tamen viris licebit honeste mori. Per ego vos decora majorum, qui totius 25
 Orientis regna cum memorabili laude tenuerunt; per illos viros, quibus (7) stipendium Macedonia quondam tulit; per tot navium classes in Græciam missas; per tot trophæa regum, oro & obtestor, ut nobilitate vestra gestisque dignos spiritus capiat: ut eadem constantia animorum, qua præterita tolerastis, experiamini, quidquid deinde sors tulerit. Me certe 30
 in perpetuum aut victoria egregia nobilitabit, aut pugna.

XXV. Hæc dicente Dario, præsentis periculi species omnium simul corda animosque horrore perstrinxerat, nec aut consilium sup-
 pe-

INTERPRETATIO.

(b) Nec Diis patiantur ut hoc diadema frontis meæ ornamentum, aliquis mihi detrabere possit, aut reddere amissum.

(c) Nec sine ratione spero favorabilem ejus mutationem.

NOTÆ.

(6) Mazæi & Mithrenis.) Mazæus Babylone tradita urbis regionisque Satrapiam obtinuerat ab Alexandro: Mithreni Sardium proditori Armenia data. Supra cap. 6. Ille.) Alexander.

in Asiam rediturus, Megabyzum cum 70. millibus reliquit in Europa, qui Thraciam Macedoniamque subigeret. Vide Justin. l. 2. & 7. Eam iterum a Mardonio domitam post sex annos tradit Herodotus l. 6. Navium classes.) Supra cap. 23. Gestisque.) Alias gentisque.

(7) Stipendium Macedonia.) Darius Hyaspis re adversum Scythas infelicitè gesta

petebat, aut vox; quum Artabazus vetustissimus amicorum, quem hospitem fuisse Philippi ⁽¹⁾ sæpe diximus, Nos vero, inquit, pretiosissima vestium induti, armisque quanto maximo cultu possumus adornati, regem in aciem sequemur: ea quidem mente, victoriam ut speremus, mortem non recusemus. Assensu excepere ceteri hanc vocem: sed Nabarzanes, qui in eodem consilio erat, cum Besso inauditi antea facinoris societate inita, regem suum per milites, quibus ambo præerant, comprehendere & vincere decreverant: ea mente, ut si Alexander ipsos insequutus foret, tradito rege vivo, inirent gratiam victoris, ⁽²⁾ magni profecto cepisse Darium æstimaturi; sin autem eum effugere potuissent, interfecto Dario, regnum sibi occuparent, bellumque renovarent. Hoc parricidium cum diu volutassent, Nabarzanes ⁽³⁾ aditum nefariæ spei præparans; Scio me, inquit, sententiam esse dicturum prima specie haud quaquam auribus tuis gratam. Sed medici quoque graviores morbos asperis remediis curant; & gubernator, ubi naufragium timet, jactura quidquid servari potest, redimit. Ego tamen, non ut damnum quidem facias, suadeo; sed ut te, ac regnum tuum salubri ratione conserves. Diis adversis bellum inimus; & pertinax fortuna Persas urgere non desinit: ⁽⁴⁾ novis initiis & ominibus opus est. Auspiciis & imperium alii trade interim, qui tamdiu rex appelletur, donec Asia decedat hostis; victor deinde regnum tibi reddat. Hoc autem brevi futurum ratio promittit. ⁽⁵⁾ Bactra intacta sunt: Indi & Sagæ in tua potestate: tot populi, tot exercitus, tot equitum peditumque millia ad renovandum bellum vires paratas habent; ut major belli moles supersit, quam exhausta sit. Quid ruimus belluarum ritu in perniciem non necessariam? Fortium virorum est magis mortem contemnere, quam odisse vitam. Sæpe tadio laboris ad ⁽⁶⁾ vilitatem sui compelluntur ignavi: at virtus nihil inexpertum omittit. Itaque ultimum omnium mors est, ⁽⁷⁾ ad quam non pigre ire satis est. Proinde si Bactra, quod tutissimum recepta-

INTERPRETATIO.

(a) Qui haud dubie plurimi faceret quod Darium vivum obtinuisset.

(b) Viam nefario consilio exequendo quaerens.

(c) Ad contemptum suæ vitæ.

(d) Ad quam sufficit nos ire non invitos.

NOTÆ.

(1) Sæpe diximus.) Prioribus nimirum libris duobus qui exciderunt, ubi procul dubio descripserat, quemadmodum ab Ocho Persarum Rege ad Philippum Alexandri patrem confugiens, amicitiam cum eo junxisset. De quo habes in Supplem. l. 1. c. 2.

(2) Novis.) Novo duce opus est, qui novis ac melioribus auspiciis bellum de integro restituat.

(3) Bactra.) l. 7. c. 16. Indi l. 8. c. 29.

Sagæ.) Nulla, quod sciam, apud vetustos scriptores Sagarum mentio. Nam apud Me- lam l. 3. c. 5. & 7. non Sagæ, sed Sacæ legendum eruditi viri censent. Quo magis adducor ut hic quoque legi credam oportere. De Sacis porro dicemus ad l. 7. c. 36. In tua potestate.) Sive qui Persarum imperio subditi, sive qui fœderati. Neque enim omnes Dario parebant, ut suis locis visuri sumus.

ptaculum est, petimus; præfectum regionis ejus Bessum, regem temporis gratia statuamus. Compositis rebus justo regi tibi fiduciarium restituet imperium.

XXVI. Haud mirum est, Darium non temperasse animo: quamquam tam impiæ voci quantum nefas subesset, latebat: itaque, *pessimum*, inquit, *mancipium reperisti optatum tibi tempus, quo parricidium aperires?* strictoque acinace interfectorus videbatur, ⁽¹⁾ ni propere Bessus Bactrianique tristium specie, ceterum si perseveraret vincituri, circumstetissent. Nabarzanes interim elapsus, mox & Bessus sequutus, copias quibus præerant a cetero exercitu secedere jubent, ⁵ secretum inituri consilium. Artabazus convenientem præsentī fortunæ sententiam orsus, mitigare Darium, temporum identidem admonens, cœpit: *Ferret æquo animo* ⁽²⁾ *qualiumcumque, suorum tamen, vel stultitiam, vel errorem. Instare Alexandrum* ⁽³⁾ *gravem, etiam si omnes præsto essent: quid futurum, si persequuti fugam ipsius alienentur* ⁽⁴⁾ *a rege?* ¹⁰ Ea re paruit Artabazo: & quamquam movere castra statuerat, turbatis tamen omnium animis, eodem in loco substitit: sed attonitus mœstitia simul & desperatione, tabernaculo se inclusit. Ergo in castris, quæ nullius regebantur imperio, varii animorum motus erant; nec in commune, ut antea, consulebatur. Dux Græcorum militum ²⁰ Patron arma capere suos jubet, paratosque esse ad exequendum imperium. Persæ secesserant: Bessus cum Bactrianis erat, tentabatque Persas abducere, Bactra & intactæ regionis opulentiam, simulque quæ manentibus instarent pericula, ostentans. Persarum omnium eadem fere fuit vox: *Nefas esse deseri regem.* Inter hæc Artabazus omnibus ²⁵ imperatoriis fungebatur officiis: ille Persarum tabernacula circumire, hortari, monere nunc singulos, nunc universos non ante destitit, quam satis constaret imperata facturos. Idem ægre a Dario impetravit, ut cibum caperet, ^(b) animumque regis.

XXVII. At Bessus & Nabarzanes olim agitatum scelus exequi ³⁰ statuunt, regni cupiditate accensi. Dario autem incolumi tantas opes sperare non poterant. Quippe in illis gentibus regum eximia majestas est: ad nomen quoque barbari conveniunt; & pristinae vene-

INTERPRETATIO.

(a) *Qui metuendus erat, etiamsi Darium sui omnes comitarentur.*

(b) *Et regiam constantiam resumeret.*

NOTÆ.

(1) *Ni propere.*) Nisi Bessus & Bactriani Darium circumstetissent: vultu quidem tristitiam simulantes; sed eo animo, ut si irasci Nabarzani persisteret, vimque afferret, ipsum regem in vincula conjicerent.

Q. Curtii.

(2) *Qualiumcumque.*) Suorum, qui qualescumque forent, ipsius erant tamen.

(3) *A rege.*) Ab ipso Dario.

(4) *Patron.*) Patron apud Arrianum legitur, isque Phocæus.

D d

neratio fortunæ ⁽¹⁾ sequitur adversam. Inflabat impios animos regio cui præerant, armis virisque & spatio locorum nulli earum gentium secunda. ⁽²⁾ Tertiam partem Asiæ tenet: ⁽³⁾ multitudo juniorum, exercitus quos amiserat Darius, æquabat. Itaque non illum modo, sed etiam Alexandrum spernebant: ⁽⁴⁾ inde vires imperii repetituri, si regionis potiri contigisset. Diu omnibus cogitatis, placuit per milites Bactrianos ad omne obsequium destinatos regem comprehendere, mittique nuncium ad Alexandrum, qui indicaret vivum asservari eum: si, id quod timebant, prodicionem aspernatus esset; occisuri Darium, & Bactra cum suarum gentium manu petitori. Ceterum propalam comprehendere Darius non poterat; tot Persarum millibus laturis opem regi: ⁽⁴⁾ Græcorum quoque fides timebatur. Itaque quod non poterant vi, fraude assequi tentant: poenitentiam secessionis simulare decreverant, & excusare apud regem ⁽⁵⁾ consternationem suam.

XXVIII. Interim qui Persas sollicitarent mittuntur: hinc spe, hinc metu militares animos versant: ^(a) *Ruina rerum illos subdere capita: in perniciem trahi; cum Bactra pateant exceptura eos bonis & opulentia, quantam animis concipere non possint.* Hæc agitantibus Artabazus supervenit, sive regis jussu, sive sua sponte; affirmans mitigatum esse Darium, & eundem illis amicitiae gradum patere apud regem. Illi lacrymantes nunc purgare se; nunc Artabazum orare, ut causam ipsorum tueretur, precesque perferret. Sic peracta nocte, sub lucis ortu Nabarzanes cum Bactrianis militibus in vestibulo prætorii aderat, ^(b) titulum solemnisi officii occulto sceleri præferens. Darius signo ad eundem dato, currum pristino more conscendit. Nabarzanes ceterique parricidæ procumbentes humi, quem paulo post in vinculis habituri erant, ^(c) sustinere venerari: lacrymas etiam poenitentiae indices

INTERPRETATIO.

(a) *Ex ea regione vires ad recuperandum imperium accepturi.*

(a) *Illos suas cervices supponere ruenti imperio.*

(b) *Sub specie obeundi consueti obsequii arcanum crimen tegens.*

(c) *Ausi sunt adorare.*

NOTÆ

(1) *Sequitur.*) Non minor est apud eos regum suorum veneratio in adversa fortuna, quam in prospera.

(2) *Tertiam partem.*) Procul hoc a vero, ut suo loco constabit, l. 7. c. 16.

(3) *Multitudo.*) Fidem non multum excedit, si vera sunt quæ narrat Djodorus ex Ctesia, de quadringentorum millium exercitu, quem Oxyartes Bactrianorum rex Nino Assyriorum regi opposuit.

(4) *Græcorum fides.*) Græci, quod Da-

rio fideles essent, a proditoribus timebantur.

(5) *Consternationem.*) *Consternatio* nunc *trepidatio* vehemensque perturbatio dicitur, nunc *defectio* ac *seditio*, ut apud Curtium sumitur, l. 7. c. 7. & 38. lib. 8. c. 3. lib. 10. c. 7. & 8. Nec dubito in eundem sensum hic accipi. Quanquam nec inepta fuerit sententia, si pro metu accipiatur: ut *excusare consternationem* idem sit atque *metum causari*, qui illos, ut secederent, impulisset, regis iram veritos.

tes profuderunt ; adeo humanis ingeniis parata simulatio est . Preces
(d) deinde suppliciter admotæ , Darium natura simplicem & mitem non
credere modo , quæ affirmabant , sed etiam flere coegerunt . Ac ne
tum quidem cogitati sceleris poenituit , quum intuerentur qualem & re-
gem & virum fallerent . Ille quidem securus periculi quod instabat , 5
Alexandri manus , quas solas timebat , effugere properabat .

XXIX. Patron autem Græcorum dux præcepit suis , ut arma quæ
in sarcinis antea ferebantur , induerent : ad omne imperium suum pa-
rati & intenti . Ipse currum regis sequebatur , occasionem imminens allo-
quendi eum : quippe Bessi facinus præsenſerat : sed Bessus id ipsum me- 10
tuens , custos verius quam comes , a curru non recedebat . Diu ergo
Patron cunctatus , ac (a) sæpius sermone revocato , inter fidem timo-
remque hæsitans , regem intuebatur : qui ut tandem advertit oculos ,
Bubacem spadonem inter proximos currum sequentem percontari ju-
bet , num quid ipsi velit dicere . Patron se vero , sed remotis arbi- 15
tris , loqui velle cum eo respondit . Jussusque propius accedere , sine in-
terprete , (nam haud rudis Græcæ linguæ Darius erat) Rex , inquit , ex
L. millibus Græcorum supersumus pauci , omnis fortunæ tuæ comites , & in
hoc tuo statu iidem , (b) qui florente te fuimus : quascumque sedes elegeris ,
pro patria & domesticis rebus petitori . Secundæ adversæque res tuæ co- 20
pulavere nos tecum . Per hanc fidem invictam oro & obtestor , in nostris
castris tibi tabernaculum statue , nos corporis tui custodes esse patiaris .
Amisimus (1) Græciam ; nulla Bactra sunt nobis ; spes omnis in te , utinam
& in cæteris esset . Plura dici non attinet : custodiam corporis tui exter- 25
nus & alienigena non deposcerem , si crederem (2) alium posse præstare .

XXX. Bessus , quamquam erat Græci sermonis ignarus , tamen ,
stimulante conscientia , indicium profecto Patronem detulisse crede-
bat : & interpretis Græci relato sermone exempta dubitatio . Darius
autem , quantum ex vultu concipi poterat , haud sane territus , per-
contari Patrona causam consilii , quod afferret , cœpit . Ille non ultra 30
differendum ratus : Bessus , inquit , & Nabarzanes insidiantur tibi ; in
ultimo discrimine es fortunæ tuæ & vitæ . Hic dies aut parricidis , aut
tibi futurus ultimus . Et Patron quidem egregiam conservati regis glo-
riam (1) tulerat . (a) Eludant licet , quibus forte ac temere humana ne-
go-

INTERPRETATIO.

(d) Postea preces quas supplicum more
adhibuerunt .

(a) Sæpe inhibita voce sua .

N O T Æ .

(1) Græciam .) Cujus repetendæ nec vo-
luntas nobis , nec facultas superest . Bactra .)
Quo confugere , te sublato , possumus : ut
Bessus & Nabarzanes .

(2) Alium posse .) Si putarem in aliis

(b) Æque fidi atque extitimus te felice .

(a) Esto , hoc irrideant qui putant res
humanas casu & fortuito evenire .

te custodia tutum fore .

(1) Tulerat .) Pro laturus erat ; cujus
locutionis non pauca sunt exempla apud
Freinsheemium hoc loco .

gotia volvi agique persuasum est. ^(b) Equidem æterna constitutione crediderim, nexuque causarum latentium, & multo ante destinatarum, suum quemque ordinem immutabili lege percurrere. Darius certe respondit: *Quamquam sibi Græcorum militum fides nota sit; nunquam tamen a popularibus suis recessurum: difficilius sibi esse damnare, quam decipi: quicquid fors tulisset, inter suos perpeti malle, quam transfugam fieri.* ^(c) Sero se perire, si salvum esse sui milites nollent. Patron desperata salute regis ad eos, quibus præerat, rediit; ^(d) omnia pro fide experiri paratus.

10 XXXI. At Bessus ^(a) occidendi protinus regis impetum conceperat: sed veritus ne gratiam Alexandri, ni vivum eum tradidisset, inire non posset; dilato in proximam noctem sceleris consilio, agere gratias incipit, *quod perfidi hominis insidias, jam* ^(b) *Alexandri opes spectantis, prudenter cauteque vitasset: donum* ⁽¹⁾ *eum hosti laturum fuisse regis caput: nec mirari, hominem mercede conductum omnia habere venalia:* ⁽²⁾ *sine pignore, sine lares, (c) terrarum orbis exulem, ancipitem hostem, ad nutum licentium circumferri.* Purganti deinde se, Deosque patrios testes fidei suæ invocanti Darius vultu assentiebat; haud dubius quin vera deferrentur a Græcis: sed eo rerum ventum erat, ut ⁽³⁾ tam periculosum esset non credere suis, quam decipi. XXX. millia erant, quorum inclinata in scelus levitas timebatur: quatuor millia Patron habebat, quibus si credidisset salutem suam, damnata popularium fide, ^(d) parricidio excusationem videbat offerri. Itaque præoptabat, immerito quam jure violari. Besso tamen insidiarum consilium purganti respondit: *Alexandri sibi non minus justitiam, quam virtutem esse perspectam. Falli eos, qui proditionis ab eo premium expectent: violata fidei neminem acriorem fore vindicem ultoremque, Jamque nox*

ap-

INTERPRETATIO.

(a) Ego quidem existimo unumquemque hominum implere vitæ modum sibi constitutum immutabili factorum lege.

(c) Jam tardius se moriturum esse, si proprii milites ipsum perire vellent.

(d) Certus quilibet tentare ad fidelitatem Dario approbandam.

(a) Darii confestim necandi præcipitem

cupiditatem sensit.

(b) Quem Alexandri felicitas jam alliciebat.

(c) Illum toto orbe exulem, utriusque simul partis hostem, ad eorum arbitrium huc illuc moveri, qui plus offerrent.

(d) Rationem suppeditari excusande cædis Darii.

NOTÆ.

(1) Eum.) Patronem. Hosti.) Alexandro. Regis. Darii.

(2) Sine pignore.) Cujus fides nullo certo pignore obstricta esset Dario; puta uxore, liberis, domo, &c. Sine lares.) Lares antiquis fuere genii quidam, sive Dii domestici: quos singulis domibus præsidere arbitratii sunt. Ex quo factum ut ipsa do-

mus, ac potissimum pars ejus interior, lar vel lares appellaretur; item ut penates, causa plane simili.

(3) Tam periculosum.) Causam paulo post afferet; quibus (Græcis) si credidisset salutem suam, damnata popularium fide; excusationem parricidio videbat offerri.

appetebat ; quum Persæ more solito armis positis ad necessaria ex proximo vico ferenda discurrent . At Bactriani , ut imperatum erat a Besso , armati stabant .

XXXII. Inter hæc Darius Artabazum acciri jubet ; expositisque quæ Patron detulerat , haud dubitare Artabazus quin transeundum esset in castra Græcorum . Persas quoque periculo vulgato sequuturos . Destinatus sorti suæ , & jam nullius salubris consilii patiens , unicam in illa fortuna opem Artabazum , ultimum illum visurus amplectitur ; perfususque mutuis lacrymis , inhærentem sibi avelli jubet : (1) capite deinde velato , ne inter gemitus digredientem , velut a rogo , intueretur , in humum pronum corpus abjecit . Tum vero custodiæ ejus assueti , quos regis salutem vel periculo vitæ tueri oportebat , dilapsi sunt ; cum armatis , quos jam adventare credebant , haud rati se futuros pares . Ingens ergo in tabernaculo solitudo erat ; paucis spadonibus , quia quo discederent , non habebant , circumstantibus regem . At ille remotis arbitris , diu aliud atque aliud consilium animo volutabat . Jamque solitudinem , quam paulo ante pro solatio petiverat , perosus ; Bubacem vocari jubet : quem intuens , *Ite* , inquit , *consulite vobis ; ad ultimum regi vestro , ut decebat , fide exhibita : ego hic legem fati mei exspecto : forsitan mireris quod vitam non finiam : alieno scelere , quam meo , mori malo* . Post hanc vocem spado gemitu non modo tabernaculum , sed etiam castra complevit . Irrupere deinde alii , (2) laceratisque vestibus lugubri & barbaro ululatu regem deplorare cœperunt .

XXXIII. Persæ , ad illos clamore perlato , attoniti metu , nec arma capere , ne in Bactrianos inciderent ; nec quiescere audebant , ne impie deserere regem viderentur . Varius ac dissonus clamor sine duce ac sine imperio totis castris referebatur . Besso & Nabarzani nunciaverant sui regem a semetipso interemptum esse : planctus eos deceperat . Itaque citatis equis advolant ; sequentibus quos ad ministerium sceleris delegerant : & quum tabernaculum intrassent , quia regem vivere spadones indicabant , comprehendi vincirique jusserunt . Rex curru paulo ante vectus , & deorum a suis honoribus cultus , (a) nulla externa

INTERPRETATIO.

(a) *Nulla externi hostis illata vi.*

NOTÆ.

(1) *Capite velato.*) Vide l. 4. c. 42. *Velut a rogo.*) Quod vulgati nonnulli habent , *velut a rege* , vix ullum sensum efficit ; quod vero tanquam genuinum aliis placuit , *vel a tergo intueretur* , puerile profecto & ineptum . Quid est autem *velut a rogo* ? Nimirum sic , tanquam a regis funere bustoque discedens lacrymas gemitusque fundebat Ar-

tabazus ; quem ne Darius intueretur , caput oculosque velavit .

(2) *Laceratis.*) Multarum hæc gentium consuetudo fuit , in gravi luctu vel indignatione vestimenta scindere . De Persis , præter Curtium hic , & lib. 3. c. 29. ex multis aliis id probat Brisson. de regno Pers. De Judæis crebra sunt in sacris literis exempla .

terna ope admota, captivus servorum suorum in sordidum vehiculum pellibus undique contextum imponitur. ⁽¹⁾ Pecunia regis & supellex, quasi jure belli diripitur: onustique praeda per scelus ultimum parta, fugam intendunt. Artabazus cum iis, qui imperio parebant, Græcis-
 5 que militibus Parthienen ⁽²⁾ petebat; omnia tutiora parricidarum con-
 tuitu ratus. Persæ promissis Bessi onerati: maxime quia nemo alius
 erat, quem sequerentur; conjungere se Bactrianis, agmen eorum ter-
 tio assequuti die. Ne tamen honos regi non haberetur, aureis com-
 pedibus Darium vinciunt: nova ludibria subinde excogitante fortuna.
 10 Et ne forte cultu regio posset agnosci, sordidis pellibus vehiculum
 contexerant: ignoti jumenta agebant, ne percontantibus in agmine
 monstrari posset: custodes procul sequebantur.

XXXIV. Alexander ^(a) audito Darium movisse ab Ecbatanis; ⁽¹⁾ omis-
 so itinere, quod patebat in Mediam, fugientem insequi pergit stre-
 nue. Tabas oppidum est in ⁽²⁾ Parætacene ultima: ⁽³⁾ ibi transfugæ nun-
 15 ciant præcipitem fuga Bactra petere Darium. Certiora deinde cogno-
 scit ex Bagistane Babylonio: non equidem victum regem; sed in pe-

INTERPRETATIO.

(a) *Ubi nunciatum est Darium Ecbatanis discessisse.*

INOTÆ.

(1) *Pecunia.*) Arrianus l. 3. septem ab eo talentorum millia scribit asportata esse ex Media: apud Strabonem l. 15. octo millia lego, idque ex Athenæi l. 11. firmari potest.

(2) *Parthienen.*) De Parthiene l. 6. c. 5. atqui jam dudum Parthienen ingressi erant antequam Darius vinciretur. Ex Arriano quippe intelligimus non prius conjectum in vincula, quam Caspias portas transisset, per quas e Media in Parthienen exitur: tum ex Justino lib. 11. constat in vico Parthorum *Thaya* victum Darium fuisse. Etsi de vici nomine non assentitur Schikardus in Tarik, memb. 6.

(1) *Omisso itinere.*) Arrianus, cui haud paulo plus debetur fidei, non modo ingressum in Mediam Alexandrum scribit, quod ipse Curtius supra scripserat, cap. 22. sed etiam Ecbatana venisse, eoque pecuniam omnem ex Perside convehi jussisse, inde Thesalos domum remisisse, &c.

(2) *Parætacene.*) Alii *Paritatenen* vocant, gentem *Paritacas*. In Perside ponun-

tur a Ptolemæo; ab Herodoto in Media. Verius, opinor, Strabo & Arrianus in utriusque confinio. Est enim Parætacene Uxiis Elymaisque vicina, & Sittacenæ inter Septentrionem & ortum imminet, ut docet Strabo l. 11. ac 15. Quare Parætaceni, quos Plinius l. 6. c. 26. & idem Strabo antea l. 15. Arianæ Parthiæ & Carmaniæ finitimos faciunt, coloniæ videntur istorum fuisse; quomodo de Mardis diximus: vel Parætacenos tum appellant, quotquot montana Persidis Parthiæque finitima incolunt. Sed *Tabas* oppidum Parætacenes nullibi præterquam apud Curtium reperio.

(3) *Ibi transfugæ.*) Hæc Alexandro nunciata sunt, ut ait Arrianus, cum tridui tantum itinere abesset Ecbatanis, ab Ochî quondam Regis filio Bisthane; Bagistanem vero cum Mazæi filio ad Alexandrum venisse iam Caspias Pylas prætergressum. Hoc loco alii *Magistane* legunt, quod dignitatis, non hominis proprium vocabulum est. Sed pro Curtio facit quod Arrianus Bagistanem quoque Babylonium appellat.

periculo esse aut mortis, aut vinculorum. Rex ducibus convocatis; *Maximum*, inquit, *opus, sed labor brevissimus superest*; *Darius haud procul destitutus a suis, aut oppressus. In illo corpore posita est victoria nostra: & tanta res celeritatis est premium.* Omnes pariter conclamant *paratos ipsos sequi: nec labori, nec periculo parceret.* Igitur raptim agmen cursus magis quam itineris modo ducit: ne nocturna quidem quiete diurnum laborem relaxante. Itaque ⁽⁴⁾ quingenta stadia processit: perventumque erat in vicum, in quo Darium Bessus comprehenderat. Ibi Melon Darii interpretis excipitur: corpore æger non potuerat agmen sequi, & deprehensus celeritate regis transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta cognoscit: sed fatigatis necessaria quies erat. Itaque delectis equitum sex millibus, trecentos quos ⁽⁵⁾ *Dimachas* appellant, adjungit: dorso hi graviora arma portabant, ceterum equis vehebantur; quum res locusque posceret, pedestris acies erat. Hæc agentem Alexandrum adeunt Orsillos & Mithracenes, qui Bessi par-
ricidium exosi transfugerant; nuntiabantque stadia D abesse Persas; ipsos brevius iter monstraturos. Gratus regi adventus transfugarum fuit. Itaque prima vespera ducibus iisdem cum expedita equitum manu monstratam viam ingreditur; phalange, quantum festinare posset, sequi jussa. Ipse quadrato agmine incedens ita cursum regebat, ut primi
conjugi ultimis possent.

XXXV. CCC. stadia ⁽¹⁾ processerant, quum occurrit ⁽²⁾ *Brocubelus* Mazæi filius, Syriæ quondam prætor: is quoque transfuga nuntiabat, Bessum haud amplius quam CC. stadia abesse: exercitum, ut pote qui nihil præcaveret, incompositum inordinatumque procedere: Hyrcaniam videri petituros: si festinaret sequi, palantibus superventurum. Darium adhuc vivere. ^(a) Strenuo alioqui cupiditatem consequendi transfuga injecerat: itaque calcaribus subditis ^(b) effuso cursu eunt. Jamque fre-
mi-

INTERPRETATIO.

(a) Alexandro jam satis sua sponte diligenti desiderium attulerat persequendi illos.

(b) *Celerissimo.*

NOTÆ.

(4) *Quingenta stadia.*) Sexaginta duo milliaria & semis. *Melon.*) Arrianus a Bagistane & Antibelo hæc allata refert.

(5) *Dimachas.*) A pugnandi modo duplici appellati sunt *Dimachæ*: quod nunc equestri, nunc pedestri proelio decernerent. Composita vox est ex *dis*, *dupliciter* & *μάχη* pugna. Hos primus adhibuisse Alexander M. dicitur. Non absimile est militum genus, quos nostri vocant *Dragons*.

(1) *Trecenta stadia.*) Septem ac triginta milliaria cum quingentis passibus. *CC. stadia.*) Quinque & viginti milliaria.

(2) *Brocubelus.*) Antibelus Arriano vocatur; nisi forte alius est ejusdem frater. Certe ex quo Antibelus Arriani ad Alexandrum cum Bagistane venerat, duorum ferme dierum quatuorque noctium iter supererat: quarum in ultima quadringenta stadia emensus est Alexander. Hic autem Brocubelus ducenta solum superesse nunciat.

mitus hostium iter ingredientium exaudiebatur ; sed prospectum ademerat pulveris nubes : paulisper ergo inhibuit cursum, donec consideret pulvis. Jamque conspecti a barbaris erant, & abeuntium agmen conspexerant ; nequaquam futuri pares, si Besso tantum animi fuisset ad
 5 proelium, quantum ad parricidium fuerat. Namque & numero barbari præstabant, & robore : ad hoc refecti cum fatigatis certamen inituri erant. Sed nomen Alexandri, & fama, (c) maximum in bello utique momentum, pavidos in fugam convertit. Bessus & ceteri facinoris
 10 ejus participes, vehiculum Darii assequuti, coeperunt hortari eum, ut conscenderet equum, & se hosti fuga eriperet. Ille deos ultores adesse testatur ; & Alexandri fidem implorans, negat se parricidas velle comitari. Tum vero ira quoque accensi, tela injiciunt in regem ; multisque confossum vulneribus relinquunt. Jumenta quoque, ne longius
 15 prosequi possent, convulnerantur ; duobus servis, qui regem comitabantur, occisis.

XXXVI. Hoc edito facinore, (a) ut vestigia fugæ spargerent, Nabarzanes (1) Hyrcaniam ; Bessus Bactra paucis equitum comitantibus petebant : barbari ducibus destituti, qua quemque aut spes ducebat, aut pavor, dissipabantur : D tantum equites congregaverant se, in-
 20 certi adhuc, resisterene melius esset, an fugere. Alexander hostium trepidatione comperta, Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam fugam præmittit : ipse cum ceteris sequitur. III. ferme millia resistentium occisa sunt ; reliquum agmen more pecudum intactum agebatur, jubente rege, ut cædibus abstineretur. Nemo captivorum erat,
 25 qui monstrare Darii vehiculum posset : singuli, ut quæque prehenderant, scrutabantur ; nec tamen ullum vestigium fugæ regis exstabat. Festinantem Alexandrum vix tria millia equitum persequuta sunt : at in eos, qui lentius sequebantur, (2) incidebant universa fugientium agmina : vix credibile dictu ; plures captivi, quam qui caperent, erant :
 30 adeo omnem sensum territis fortuna penitus (b) excusserat, ut nec hostium paucitatem, nec multitudinem suam satis cernerent. Interim jumenta, quæ Darium vehebant, nullo regente decesserant militari via, & errore delata per IV. stadia, in quadam valle constiterant, æstu, simulque vulneribus fatigata. Haud procul erat fons, ad quem
 mon-

INTERPRETATIO.

(c) Cujus magna vis est in bello.

hostes.

(a) Ut fugæ suæ signa dividendo fallerent

(b) Ademerat.

NOTÆ.

(1) Hyrcaniam.) Ad lævum sitam versus mare Hyrcanum, de qua inferius ad lib. 6. c. 9. Bactra.) recto propemodum itinere Orientem versus.

(2) Incidebant.) Sive quod incerti qua

fugiendum esset, in eos quos fugiebant, sese imprudentes conjicerent ; sive quod Macedonum, quamvis lentius Alexandro incidentium, celeritate tamen occuparentur, præsertim pedites.

monstratum a peritis Polystratus Macedo siti ⁽³⁾ maceratus accessit : ac dum galea haustam aquam sorbet , tela jumentorum deficientium corporibus infixa conspexit : miratusque confossa potius quam abacta esse , ⁽⁴⁾ semivivi hominis **** gemitum percipit : itaque more ingenii humani cupidus visendi quid rei vehiculo isto conderetur ; dimotis pellibus , quibus obtectum erat , Darium multis vulneribus confossum reperit : regius enim cultus , & aureæ catenæ queis a parricidis vinctus fuerat , dubitationem eximebant . Non erat expers Græci sermonis Darius ; gratiasque agebat diis , qui post tanta mala , tamque gravia , hoc tamen indulsissent solatii , ne omnino in solitudine extremum spiritum effunderet . Itaque , Te , inquit , *quisquis es mortalium , per communem hominum sortem , a qua nec maximos regum exemptos esse præsentî spectaculo moneris ; rogo quæsoque , ut hæc ad Alexandrum mandata mea perferas : Nihil eorum quæ longe tristissima perpessus sum , ne hunc quidem incomparabilis calamitatis exitum , ita gravem mihi accidisse , ut hoc unum ; quod post tanta in me meosque merita adversus clementissimum victorem , inimico vivendum fuit , & nunc ingrato moriendum est . Sed si qua postremis miserorum votis apud Deos vis est , & cum ipso spiritu profusas preces mitius aliquod numen exaudit ; ille quidem sospes & incolumis , longeque supra contagium meæ sortis & invidiam fortunæ positus , in solio Cyri gloriosam ætatem exigat : suæque virtutis memor , eum matri liberisque meis locum apud se esse patiat , quem illi fide & obsequio meruerint : at parricidas promptum exitium consequatur , quod Alexander irrogabit , si non misericordia infelicis hostis , saltem odio facinorum ; & ne impunita in aliorum etiam regum suumque ipsius exitium erumpant .* Post hæc quum siti angeretur , allata per Polystratum aqua recreatus ; Ergo , ait , *hanc etiam tantis calamitatibus extremam accedere oportuit , ut bene merito gratiam referre non possim : at referet Alexander ; Alexandro vero dii .* Dextram deinde protendit , eamque Alexandro , fidei regiæ pignus , ferri iubens , apprehensa Polystrati manu animam afflavit . Alexander an spiranti adhuc supervenerit , incertum est : illud constat , miserabili regis opulentissimi exitu comperto , copiosas lacrymas profudisse ; statimque chlamyde sibi detracta , corpus operuisse , & magno cum honore ad suos deferri jussisse , ut regio Persarum more curatum monumentis majorum inferretur . Ingratitudinem hominum , a queis pro summis beneficiis crudele exitium Darius pertulit , quamquam suoapte ingenio horrendam

SUPPLEMEN-
TUM FREIN-
SHEMII.

Justin. II, 15, 5.

Justin. II, 15, 6.

Plutarch. c. 27.
Zonaras.Justin. II, 15,
13.Arrian. I, 5. 25.
Diodor. 17, 73.
Justin. II, 16,
14.
Plutarch. c. 78.
Zonaras.
Ευσέβ. λόγος.
A. Justin. II,
15. 8.

NOTÆ.

(3) *Maceratus.*) Consumptus , confectus , exhaustus . Alias *macerare* est aqua vel alio liquore , durius quidpiam mollire paulatim ac dissolvere : quandoque pro-
Q. Curtii.

luere , madefacere exterius solum .

(4) *Semivivi.*) Deficientem hic Curtium sic optime supplet Freinshemius .

2, 4, 26.

dam & execrabilem, insigniore ad posteritatem infamia damnavit canis
cujusdam mira fides; qui ab omnibus familiaribus derelicto solus adfuit,
& quam in vivum prae se tulit benevolentiam, morienti quoque constan-
ter praestitit. Hunc vitae finem sortitus est ille, quem modo contume-
lia affici putabant, nisi *regem regum*, & *Deorum consanguineum* saluta-
rent: magnoque iterum experimento approbatum est, NEMINEM ma-
gis patere fortunæ, quam qui pluribus ejusdem blanditiis irretitus, ju-
gum illius tota cervice receperit.

Q. CURTII,

DE REBUS GESTIS

ALEXANDRI MAGNI

REGIS MACEDONUM

LIBER SEXTUS.

SUPPLEMEN-
TUM FREIN-
SHEMII.
Diodor. 16, 89.

Justin. 12, 1, 5.

Diodor. 17, 62.

Diodor. 17, 29.

Arrian. 2, 3, 10,
& 18.

Curtius 4, 6.
Arrian. 2, 3, 21:
3, 5, 10.

UM ea per Asiam geruntur, ne in Græcia quidem Ma-
cedoniaque tranquillæ res fuere. Regnabat apud Lacedæmo-
nios Agis Archidami filius, qui Tarentinis opem ferens
ceciderat eodem die, quo Philippus Athenienses ad Chæ-
roneam vicit. Is Alexandri per virtutem æmulus, cives suos stimu-
labat, *Næ Græciam servitute Macedonum diutius premi paterentur: nisi
in tempore providerent, idem jugum ad ipsos transiturum esse. Anni-
tendum igitur, dum aliquæ adhuc Persis ad resistendum vires essent:
illis oppressis, adversus immanem potentiam frustra avitæ libertatis me-
mores futuros.* Sic instinctis animis occasionem belli ex commodo cœ-
ptandi circumspiciebant. Igitur felicitate Memnonis invitati, consilia
cum ipso miscere aggressi sunt: & postquam ille rerum lætarum initia
intempestiva morte destituit, nihilo remissius agebant. Sed ad Pharna-
bazum & Autophradatem profectus Agis, triginta argenti talenta, de-
cemque triremes impetravit, quas Agesilao fratri misit, ut in Cretam
navigaret: cujus insulæ cultores inter Lacedæmonios & Macedonas di-
versis studiis distrahebantur. Legati quoque ad Darium missi sunt,
qui in usum belli ampliorem vim pecuniæ, pluresque naves peterent.
Atque hæc eorum cœpta clades ad Issum (nam ea intervenerat) adeo
non

non interpellavit, ut etiam adjuverit: quippe fugientem insequutus Alexander in longinqua loca magis magisque rapiebatur; & ex ipso proelio mercenariorum ingens multitudo in Græciam fuga penetraverat: quorum octo millia Persica pecunia conduxit Agis, eorumque opera plerasque Cretensium urbes recepit. Quum deinceps Memnon in Thraciam ab Alexandro missus, barbaros ad defectionem impulisset; adque eam comprimendam Antipater exercitum ex Macedonia in Thraciam duxisset; opportunitate temporis strenue usi Lacedæmonii totam Peloponnesum, paucis urbibus exceptis, in partes traxerunt: confectoque exercitu viginti millium peditum, cum equitibus bis mille, Agidi summam imperii detulerunt. Antipater ea re comperta bellum in Thracia, quibus potest conditionibus componit; raptimque in Græciam regressus, ab amicis sociisque civitatibus auxilia cogit. Quibus convenientibus ad quadraginta pugnatorum millia recensuit. Advenerat & ex Peloponneso valida manus: sed quia dubiam ipsorum fidem resciverat, dissimulata suspicione gratias egit, *quod ad defendendam adversus Lacedæmonios Alexandri dignitatem affuissent: scripturum se id regi, gratiam in tempore relaturum: in prasens nihil opus esse majoribus copiis: itaque domos redirent, fœderis necessitate expleta.* Nuncios deinde ad Alexandrum mittit, de motu Græciæ certiores facturos. Atque illi regem apud Bactra demum consequuti sunt; quum interim Antipatri victoria, & nece Agidis in Arcadia transactum esset. Sane jam pridem tumultu Lacedæmoniorum cognito, quantum tot terrarum spatiis discretus potuit, providerat: Amphoterum cum Cypriis & Phœniciis navibus in Peloponnesum navigare; Menetem tria millia talentum ad mare deferre *jusserat*, ut ex propinquo pecuniam Antipatro subministraret, quanta illum indigere cognovisset. Probe enim perspexerat, quanti ad omnia momenti motus istius inclinatio futura esset: quamquam deinceps adepto victoriæ nuncio, suis operibus id discrimen comparans, *murium eam pugnam fuisse* cavillatus est. Ceterum principia ejus belli haud improspere Lacedæmoniis fuere. Juxta Corragum Macedoniae castellum cum Antipatri militibus congressi, victores extiterant: & rei bene gestæ fama, etiam qui suspensis mentibus fortunam spectaverant, in societatem eorum pertracti sunt. Una ex Elæis Achæisque urbibus Pellene fœdus aspernabatur; & in Archadia Megalopolis, fida Macedonibus ob Philippi memoriam, a quo beneficiis affecta fuerat. Sed hæc arcte circumsessæ, haud procul deditione aberat; nisi tandem Antipater subvenisset. Is postquam castra castris contulit, seque numero militum alioque apparatu superiorem conspexit, quamprimum de summa rerum proelio contendere statuit: neque Lacedæmonii detrectare certamen. Ita commissæ est pugna, quæ rem Spartanam majorem in modum afflixit. Quum enim angustiis locorum, in quibus

Curt. 4, 6.
Diodor. 17, 48.

Diodor. 17, 62.

Justin. 12, 1, 8.
Diodor. 17, 63.

Frontin 2, 11, 4.

Arrian. 3, 1, 22.

Arrian. 3, 3, 20.

Plutarch. Agelao cap. 25.

Æschines contra Ctesiphontem.

Polybius 2, 48.
Æschines.

Pausanias lib 1
Curtius 6. 2.

pugnabatur, confisi, ubi hosti nullum multitudinis usum futurum credebant, animose congressi essent, neque Macedones impigre resisterent; multum sanguinis fustum est. Sed postquam Antipater integram subinde manum laborantibus suis subsidio mittebat; impulsa Lacedæmoniorum acies gradum paulisper retulit. Quod conspicatus Agis, cum cohorte regia, quæ ex fortissimis constabat, se in medium
 CURTIUS. *** I. (1) Pugnæ discrimen immisit: obtruncatisque, qui promptius resistebant, magnam partem hostium propulit. Cœperant fugere vi-
 10 ctiores: & donec avidius sequentes in planum deduxere, multi ca-
 debant: sed ut primum locus, in quo stare possent, fuit, æquis vi-
 ribus dimicatum est. Inter omnes tamen (2) Lacedæmonios rex emine-
 bat, non armorum modo & corporis specie; sed etiam magnitudi-
 ne animi, (a) quo uno vinci non potuit. Undique nunc cominus,
 nunc eminus petebatur; diuque arma circumferens, alia tela cly-
 15 peo excipiebat, corpore alia vitabat: donec hastâ femora perfos-
 sa, plurimo sanguine effuso, destituere pugnantem. Ergo clypeo
 suo exceptum armigeri raptim in castra referebant, jactationem vul-
 nerum haud facile tolerantem.

II. Non tamen omisere Lacedæmonii pugnam: & ut primum
 20 sibi, quam hosti æquiores locum capere potuerunt; densatis ordini-
 bus effuse fluentem in se aciem excepere. (a) Non aliud discrimen ve-
 hementius fuisse memoriæ proditum est. Duarum nobilissimarum bel-
 lo gentium exercitus (b) pari Marte pugnabant, Lacedæmonii (1) ve-
 tera; Macedones præsentia decora intuebantur: illi pro libertate;
 hi

INTERPRETATIO.

(a) Quo solo invictus fuit.

(a) Nullum aliud certamen.

(b) Æquis viribus.

NOTÆ.

(1) *Pugnæ.*) Ad hæc usque verba Freinshemii Supplementum pertinet. Agis, de quo sermo est, Lacedæmoniorum rex Archidamo patri ante duodecim annos successerat Olymp. cviii. an. 3. ante pugnam ad Chæroneam, 8. itaque ut eodem die Archidamus occubuerit, quo Philip-
 pus debellavit, non tamen eodem anno. Quot fuerint hoc nomine Spartanorum re-
 ges diximus l. 4. c. 6.

(2) *Lacedæmonios.*) Populi fuerunt Græciæ, in extrema Peloponneso ad Meridiem; aliter *Lacones* dicti, & *Spartani* ab urbe Laconiae principe *Sparta*, maximorum ducum patria. Lacedæmonem, pulsus Achæis & Orestidis, obtinuerunt Aristodemi filii Procles & Eurysthenes

Heraclidæ: quorum impressio in Peloponnesum secunda contigit ante primam Olympiadem annis 328. ante Christum 1104. post excidium Trojan. 80. Ab Eurysthene & Procle regum in illa urbe familiæ duæ propagatæ sunt; Eurysthenidarum, quæ præstantior est habita; & Proclidarum, ex qua noster hic Agis oriundus extitit.

(1) *Vetera.*) Inter alia, quod victis Atheniensibus captisque Athenis toti Græciæ imperaverant; donec a Thebanis Epaminonda duce ad Leuctra profligati sunt post annos 34. Vide Justinum l. 6. 7. 8. Cornel. Nep. in Lysandro, Alcibiade, &c.

hi pro dominatione pugnabant: Lacedæmoniis dux, Macedonibus locus deerat. Diei quoque unius tam multiplex casus modo spem, modo metum utriusque partis augebat: velut de industria inter fortissimos viros certamen æquante fortuna. Ceterum angustiae loci, in quo hæserat pugna, non patiebantur totis congregi viribus: spe- 5 Etabant ergo plures, quam inierant prælium; & qui extra teli jactum erant, clamore invicem suos accendebant. Tandem Laconum acies languescere, lubrica arma sudore vix sustinens; pedem deinde referre cœpit urgente hoste, ac apertius fugere. Insequebatur dissipatos victor; & emensus cursu omne spatium quod acies Laconum 10 obtinuerat, ipsum Agim persequabatur. Ille, ut fugam suorum, & proximos hostium conspexit, deponi se jussit: expertusque membra an impetum animi sequi possent; postquam deficere se sensit, (c) poplitibus semet excepit: galeaque strenue sumpta, clypeo protegens corpus, hastam dextra vibrabat; ultro vocans hostem, si quis jacenti 15 spolia demere auderet. Nec quisquam fuit, (d) qui sustineret cominus congregi; procul missilibus appetebatur, ea ipsa in hostem retorquens: donec lancea nudo pectori infixæ est: qua ex vulnere evulsa, inclinatum ac deficiens caput clypeo paulisper excepit; deinde linquente spiritu pariter ac sanguine, moribundus in arma procubuit. 20

III. Cecidere Lacedæmoniorum V. millia & CCCLX.: ex Macedonibus haud amplius (1) tria millia: ceterum vix quisquam nisi saucius revertit in castra. Hæc victoria non (2) Spartam modo, sociosque ejus; sed etiam omnes, (a) qui fortunam belli spectaverant, fregit. Nec fallebat Antipatrum dissentire ab animis gratulantium vultus; 25 sed bellum finire cupienti opus erat decipi: & quamquam fortuna rerum placebat; invidiam tamen, (b) quia majores res erant, quam quas præfecti modus caperet, metuebat: quippe Alexander hostes vinci voluerat; (c) Antipatrum vicisse, ne tacitus quidem indignabatur: suæ demptum gloriæ existimans, (d) quidquid cessisset alienæ. Itaque An- 30 ti-

INTERPRETATIO.

(c) In genua se sustinuit.

(d) Qui auderet propius cum eo pugnare.

(a) Qui belli exitum expectaverant.

(b) Quia illustriores erant res ab eo ge-

stæ, quam præfecti fortuna postularet.

(c) Non dissimulanter dolebat Antipatrum esse victorem.

(d) Quidquid in alterius gloriam cessisset.

NOTÆ.

(1) *Tria millia.*) Addit quingentos Diodorus; ex quo verisimilius est peccare Curtii codices ubi leguntur solum CIO. aut CCC.

(2) *Spartam.*) Non ita fregit tamen, ut Spartanorum Respublica regnumque aliquandiu non steterit. Regnatum enim est Lacedæmone usque ad Agesipolim: quo a piratis

occiso cum Romam peteret, a tyrannis aliquandiu vexati sunt, externisque hostibus; demum in Romanorum venere potestatem. Hodie Sparta vocatur *Misithra*: regio ipsa magnam partem *Brasso di Maina*; cujus incolæ *Mainotæ* soli ab Turcorum sese imperio hætenus immunes tutati sunt.

tipater, (e) qui probe nosset spiritum ejus, non est ausus ipse agere arbitrum victoriae; sed (3) concilium Græcorum, quid fieri placeret, consuluit. A quo Lacedæmonii nihil aliud quam ut oratores mittere ad regem liceret, precati gratis; veniam defectionis, præter auctores, 5 impetraverunt. (4) Megalopolitanis, quorum urbs erat obsessa a defectione, Achæi & Ætoli CXX. talenta dare jussi. Hic fuit exitus belli, quod repente ortum, prius (5) tamen finitum est, quam Darium Alexander apud Arbela superaret.

IV. Sed ut primum instantibus curis laxatus est (1) animus (a) militarium rerum, quam quietis otiique patientior, excepere eum voluptates: & quem arma Persarum non fregerant, vitia vicerunt. Intempestiva convivia, & perpotandi pervigilandique insana dulcedo, ludique & greges pellicum, omnia in externum lapsa sunt morem: quem æmulatus quasi potio- 15 rem suo, ita popularium animos oculosque pariter offendit, ut a plerisque amicorum pro hoste haberetur. Tenaces quippe disciplinæ suæ, (b) solitosque parco ac parabili victu ad implenda naturæ desideria defungi, in peregrina & devictarum gentium mala impulerat. Hinc sæpius comparatæ in caput ejus insidiæ: secessio militum, & liberior inter mutuas querelas dolor: ipsius deinde nunc 20 ira, nunc suspiciones; quas excitabat inconsultus pavor: ceteraque his similia, quæ deinde dicentur. Igitur quum intempestivis conviviis dies pariter noctesque consumeret; (c) satietatem epularum ludis (2) interpolabat: non contentus (3) artificum, quos e Græcia excitaverat, turba: quippe captivæ feminarum jubebantur suo ritu canere, incondi-

INTERPRETATIO.

(e) Quia recte perspexerat ejus indolem, non est ausus quidquam statuere, ut victor, ex arbitrio suo.

(a) Bellicis laboribus ferendis, quam otio fruendo aptior.

(b) Tenui ac vulgari cibo ad suppeditanda corpori necessaria uti assuetos, peregrinis devictorum Persarum vitiis infecerat.

(c) Convivia ad satietatem agitata, intermiscebat spectaculis.

NOTÆ.

(3) Concilium.) Amphictyonum vocabatur ille conventus legatorum ex præcipuis septem civitatibus, de publicis Græciæ rebus deliberantium. Sic appellati sunt ab eo, qui primus hoc instituit, Amphictione Heleni filio.

(4) Megalopolitanis.) Megalopolis urbs Arcadiæ in media Peloponneso. Hodie Leon-tari dici volunt. Achæi lib. 4. c. 21. Ætoli lib. 3. c. 2.

(5) Prius finitum.) Repugnat quod scribit Diodorus 17. ad Olymp. CXII. an. 3. rumore præsertim Arbelicæ cladis impulsos Græcos ut in libertatem sese vindicarent, dum aliquid virium Persis supererat.

(1) Animus.) Alexandri. In externum.) Persicum aut Babylonicum morem.

(2) Interpolabat.) Vide quæ de hoc verbo dicta sunt l. 4. c. 24. Hoc loco negat Freinsheimius interpellandi verbum posse admitti; affirmat Gronovius, cui potius assentiar, vel ipsa Freinsheimii ratione nixus, quod interpellare sit intercedere. Sic enim Alexander, non tam epulas, quam satietatem interpellabat; ludis, quominus fastidium epularum suboriretur, intercedentibus.

(3) Artificum.) Musicorum, ludionum &c. Captivæ feminarum.) Hellenismus, pro captivæ femine.

ditum & (d) abhorrens peregrinis auribus carmen. Inter quas unam rex ipse conspexit inestiorē quam ceteras, (e) & producentibus eam verecunde reluctātem: excellens erat forma, & formam pudor honestabat. Dejectis in terram oculis, & quantum licebat, ore velato, suspicionem præbuit regi, nobiliorem esse, quam ut inter convivales ludos deberet ostendi. Ergo interrogata quānam esset? neptem se (4) Ochi, qui nuper regnasset in Persis, filio ejus genitam esse, respondit; uxorem Hystaspis fuisse: propinquus hic Darii fuerat, magni & ipse exercitus prætor. Adhuc in animo regis tenues reliquæ pristini moris hærebant: itaque fortunam regia stirpe genitæ, & tam celebre nomen reveritus; non dimitti modo captivam, sed etiam restitui ei suas opes jussit: virum quoque requiri, ut reperto conjugem redderet. Postero autem die præcepit Hephæstioni, ut omnes captivos in regiam juberet adduci: ubi singulorum nobilitate spectata, (f) se crevit a vulgo, quorum eminebat genus. Decem hi fuerunt; inter quos repertus est Oxathres (5) Darii frater, non illius fortuna, quam indole animi sui clarior. Sex & viginti millia talentum proxima præda redacta erant: e quibus duodecim millia in congiarium militum absumpta sunt: par huic pecuniæ summa, custodum fraude subtracta est. Oxydates erat nobilis Perses, qui a Dario capitali supplicio destinatus cohibebatur in vinculis; huic liberato (6) Satrapiam Mediæ attribuit: fratremque Darii recepit in cohortem amicorum, omni vetustæ claritatis honore servato.

V. Hinc in (1) Parthienen perventum est, tunc ignobilem gentem; nunc

INTERPRETATIO.

(d) Ingratam exterorum Macedonum auribus cantilenam.

(e) Cum pudore resistantem iis qui ipsam

in medium pertrahabant.

(f) Sejunctis a vulgari captivorum turba illos, quorum stirps nobilitate excellebat.

NOTÆ.

(4) Ochi.) De illo diximus ad l. 3. c. ult. Vide Just. l. 10. Capta hæc fuerat apud Issum.

(5) Oxathres.) De isto quoque dictum est l. 3. c. 26. Ubi quādoque captus sit, nemo, quod sciam, prodidit. Sed nisi Issico prælio captus foret, aliqua ejus mentio ad Arbela figeret. Aliunde tamen mirum videri potest, tandiu captivi Oxathris nullam hætenus mentionem esse factam, cum Satraparum captorum nomina & provinciæ sæpe commemoratæ fuerint. Indole.) Vide Curtium l. 3. c. 26.

(6) Satrapiam.) Vide l. 5. c. 6. Hæc porro data Oxydati fuerat ab Alexandro, antequam Media excederet Darium insecuturus; relicto interim Ecbatanis Harpalo cum sex

millibus, qui regionis & pecuniæ ex Persis allatæ præsidio essent. Hæc Arrianus. Fratrem Darii.) Oxathrem.

(1) Parthienen.) Atqui jam erat in Parthiene, quam ex Media per Caspias Pylas erat ingressus post Darium, ut docet Arrianus. Hæc enim, vel ipso Ptolemæo teste, prima occurrit per Caspias portas adeuntibus Parthiam. Responderi tamen possit, quod indicat Strabo lib. 11. Parthiam initio non pertigisse ad Pylas usque Caspias: eoque sensu locutum Curtium. Est autem Parthia (Strabo Parthyæam vocat) est, inquam, Asiæ regio, quam ad Occidentem mons Coronus a Media dividit, ad Meridiem Parchoa-

nunc ⁽²⁾ caput omnium, qui post Euphratem & Tigrim amnes siti, rubro ⁽³⁾ mari terminantur. Scythæ regionem campestem ac fertilem occupaverunt; ⁽⁴⁾ graves ⁽⁵⁾ adhuc accolæ: sedes ⁽⁵⁾ habent & in Europa, & in Asia: qui ⁽⁶⁾ super Bosphorum colunt, adscribuntur Asiæ: at qui in Eu-

INTERPRETATIO.

(2) *Vicini etiamnum importuni Persis.*

NOTÆ.

choatras a Perside & Carmania deserta; ad ortum Masdoranus ab Aria, ad septentrionem ejusdem Coroni pars ab Hyrcania. Ita Ptolemæus. Sed alia quoque istorum montium nomina leguntur apud alios. Strabo quidem eos omnes Parchoatræ nomine complectitur. Diversa hodie Parthiæ nomina pro diversis partibus.

(2) *Nunc caput.*) Quemadmodum Medis & Persis paruerant, ita Macedonibus fuere subiecti; Eumeni primum, deinde Antigono Poliorcetæ patri, denique Seleuco Nicatori ejusque posteris Syriæ regibus: donec sub Antigono *Θεῶς* rebellarunt primum; tum filio ejus Callinico aliis occupato bellis, Arsace quodam duce jugum penitus excusse unt: ab eoque Arsacidarum familia propagata, Persis quondam subiectas ultra Euphratem regiones in ditionem redegit suam. Regnabat Callinicus ab anno ante Christum 246.

(3) *Rubro mari.*) Rubrum mare, Indicus Oceanus, de quo Curtius l. 8 c. 29. *Scythia.*) De Scythiis plura dicentur l. 7. c. 28. *Occupaverunt.*) Bis, ut apparet, regionem hanc invaserunt gentes e Scythia profectæ. Primi irruptionem fecere, suumque regioni nomen indidere *Parthi*, quod Scythico sermone, ut ait Justinus l. 41. & Eustathius ad Dionys. Perieg. *exules* sonat. Quanquam Suidas Scythas omnes ait a Persis vocari *Parthos*, exules. De quo lege Reinecc. in reg. Parth. Horum adventus incertum ad quæ tempora referendus sit. Jam tum sub Assyriorum imperio Parthorum nomen extitisse indicat Justinus. Altera Scytharum invasio fuit, cujus apud Strabonem mentio est l. 11. *Arsaces Scythæ*, inquit, *Dais quibusdam imperans cognomento Parnis, Nomadibus, qui ad Ochum fluvium accolebant, Parthiam invasit &c.* Hic ipse est Arsaces de quo modo egimus. Utramque profectionem, etsi mi-

nus distincte, idem attingit Justinus l. 41.

(4) *Graves adhuc.*) Qui? quibus graves accolæ? Certe qui regionem ipsam occupaverunt seu primi, seu postremi, non jam accolæ, sed incolæ sunt ipsius Parthiæ. Nec de Romanis hoc intelligi locus ratiove patitur. Sic ergo intellige: Parni regionem invaserunt ex Scythiis oriundi, quibuscum assidua deinde propter viciniam bella Parnis ipsis, jam Parthorum cum regione nomen adeptis, gerenda fuerunt, ut auctor est Justinus l. 41. & 42. de iis enim Scythiis loquitur Curtius, quos, continuo subdit, sedes habere & in Europa, & in Asia. Hoc fere modo quis olim diceret Italiam subalpinam Gallos occupavisse, gravesque adhuc accolas esse illi ipsi subalpinae Italiæ; non eos ipsos utique qui illam insederunt, sed Gallos ex quibus isti profecti sunt.

(5) *Sedes habent.*) Quidquid terrarum ultra Caspium mare, Pontum Euxinum, & Carpathios montes in Septentrionem extenditur; initio apud veteres, nunc Scythiæ, nunc Sarmatiæ nomine comprehendebatur; postea in varios tam Europæa, quam Asiatica, populos divisa est.

(6) *Qui super Bosphorum.*) Bosphorus maxime duplex celebratur; Thracius, inter Thraciam & Bithyniam, in cujus citimo litore sita Constantinopolis; & Cimmericus, per quem Mæotis Palus Euxino Ponto committitur. Est autem Bosphorus fretum ita angustum, ut bos nando trajicere possit: unde *Bosphori*, vel magis *Bospori* nomen, a *Βοῦς* & *πόρος*, quasi *bovis trajetibus*. Thracius enim quatuor admodum stadia, sive quingentos passus in latitudinem patet. Huic hodie nomen *le Canal de la Mer noire*. Cimmericus a Cimmericis olim populis dictus, nunc vulgo *Détroit de Caffa*. De isto Curtius intelligendus.

Europa sunt, (7) a lævo Thraciæ latere (8) ad Borysthenem, atque inde (9) ad Tanaim alium amnem, recta plaga attinent. Tanais Europam & Asiam medius interfuit: nec dubitatur quin Scythæ, (10) qui Parthos condidere, non a (11) Bosphoro, sed ex regione Europæ penetraverint. Urbs erat ea tempestate clara (12) Hecatompylos, condita a Græcis: ibi stativa (13) rex habuit, com meatibus undique advectis. Itaque rumor, otiosi militis vitium, sine auctore percrebuit: regem contentum rebus, quas gessisset, in Macedoniam protinus redire statuisse. Discurrunt lymphatis similes in tabernacula, & itineri sarcinas aptant: signum datum crederes, ut vasa colligerent. Totis castris tumultus hinc contubernales suos requirentium, hinc onerantium plaustra perfertur ad regem. Fecerant fidem rumori temere vulgato (14) Græci mi-

NOTÆ.

(7) *A lævo Thraciæ.*) Ptolæmus Thraciam inter & Scythas interponit Daciam; verum alii hanc quoque cum Curtio Scythiæ, vel Sarmatiæ Europæ partem faciunt.

(8) *Ad Borysthenem.*) Borysthenes, hodie *Nieper*, Sarmatiæ fluvius nobilissimus, ex duplici fonte ortus, in Pontum Euxinum se effundit ad urbem *Oczacow*.

(9) *Ad Tanaim.*) Memoratissimus hic apud veteres præsertim Geographos fluvius, Asiæ & Europæ limes ab iis constitutus; quamquam de ejus fontibus deque cursu mira inter illos fuit opinionum discrepantia, ut ex Strabonis lib. primo intelligimus, & ex undecimo sub initium. Geminum recentiores agnoscunt Tanaim. Major ex lacu inter Sirgatos & Exorbyctas nascitur, ubi regio est Moschovitis *Rezan* dicta: indeque longo flexu ad Boream & Orientem procurrens, tum ad Africum reflexus, in Mæotidem se paludem exonerat prope *Tanaim* urbem, hoc est, *Asaph*. Minor in Moschovitici imperii, & minoris Tartariæ confiniis ortus, in majorem se effundit. Utrique vulgatum nomen est, *le Don*. Sed quid in Tanai Curtius cum aliis multis peccaverit, dicemus ad lib. 7. c. 28.

(10) *Qui Parthos condidere.*) Gemina, ut diximus, Scytharum facta est in Parthiam irruptio. Primi Parthiæ nomen, postremi imperium attulere. Illos si Curtius intelligit, nec refelli, opinor, nec probari facile potest quod affirmat. Sin de istis agitur, non ita exploratum est, eos ex *Q. Curtii*.

Europa venisse, ut ex Strabonis l. 11. intelligimus. Quippe *non est prorsus in confesso*, inquit, *esse quosdam Dahæ Scythas supra Mæotidem*, unde Parnos quidam profectos putarunt. Quare alii *Arsacem e Bactrianis fuisse tradunt*, qui & ipsi a Scythiis oriundi erant.

(11) *A Bosphoro.*) Ab Asiatico Bosphori Cimmerii litore.

(12) *Hecatompylos.*) Græcum nomen, ab *ἑκατον centum*, & *πύλη porta*, quod centum haberet portas; quam ob causam Thebis quoque Ægyptiis idem nomen inditum ferunt, sed a Græcis videlicet. Ac valde vereor ne Græca appellatio ab veteribus Græcis imposita, posteros induxerit ut a suis quoque conditam crederent, fingerentve. A quibus enim Græcis condita sit, nullus quod sciam prodidit. Nec satis historicum esse puto ad fabulosas Bacchi, aut Herculis expeditiones recurrere. Fuit hæc initio Parthorum Arsacidarum regia, quam Apollodorus apud Strabonem lib. 11. a Caspiis portis remotam esse tradit 1960. stadiis, sive milliaribus ducentis quadraginta quinque; Plinius duntaxat centum triginta tribus.

(13) *Stativa.*) Vide l. 4. c. 38. *Lymphatis.*) Ibidem cap. 47. *Vasa.*) Vasa colligere dicuntur, qui supellectilem omnem in sarcinas componunt, seque itineri parant; quod unico vocabulo *convasare* dicitur, *plier bagage*.

(14) *Græci.*) Thessalos fuisse putem, quos ab eo domum remissos Arrianus & Plutarchus docent. Verum hos missionem Ec-

milites, redire jussi domos, quorum equitibus singulis ⁽¹⁵⁾ denariorum sena millia dono dederat. Ipsis quoque finem militiae adesse credebant. Haud secus quam par erat territus Alexander, qui Indos atque ultima Orientis peragrarare statuisset; praefectos copiarum in praetorium
 5 contrahit: obortisque lacrymis, *ex medio gloriae spatio revocari se, victi magis, quam victoris fortunam in patriam relaturum* conquestus est: *nec sibi ignaviam militum obstare, sed Deorum invidiam; qui fortissimis viris* ^(b) *subitum patriae desiderium admovissent, paulo post in eandem cum majore laude famaue redituris.* Tum vero pro se quisque
 10 operam suam offerre; difficillima quæque poscere; polliceri militum quoque obsequium, si animos eorum leni & apta oratione permulcere voluisset. Nunquam infractos & abjectos recessisse, quoties ipsius alacritatem & ^(c) *tanti animi spiritus haurire potuissent.* Ita se facturum esse respondit. Illi vulgi aures praepararent sibi: satisque omnibus, quæ in
 15 rem videbantur esse, compositi; vocari ad concionem exercitum jussit, apud quem talem orationem habuit.

VI. Magnitudinem rerum quas gessimus, milites, intuentibus vobis, minime mirum est & desiderium quietis, & satietatem gloriae occurrere. Ut omittam, ⁽¹⁾ *Illyrios, Triballos, Bæotiam, Thraciam,* ⁽²⁾ *Spartam,*
 20 *Achaos, Peloponnesum; quorum* ^(a) *alia ductu meo, alia imperio auspicioque perdomui: ecce orsi bellum ad Hellespontum, Jonas, Æolidem servitio barbariae impotentis exemimus: Cariam, Lydiam, Cappadociam, Phrygiam, Paphlagoniam, Pamphyliam, ⁽³⁾ Pisidas, Ciliciam, Syriam, Phœnicen, Armeniam, Persiden, Medos, Parthienem habemus in potestate: plures provincias complexus sum, quam alii urbes*
 25 *cepe-*

INTERPRETATIO.

(b) *Repentinam patriae revisendæ cupiditatem immisissent.*

(c) *Tam alacris animi sensus percipere.*

(a) *Alia per me ipse, alia per meos Praetores subegi.*

NOTÆ.

batanis obtinuisse idem auctor est Arrianus; ubi Darium vinctum audivit, Plutarchus. Neuter de isto tumultu meminit. Ex Diodoro Curtius accepit, & suo more orationem finxit.

(15) *Denariorum.* De denariis l. 5. c. 6. Denariorum sex millia, talentum efficiunt, hoc est, monetæ Francicæ hodiernæ libras circiter 2550. Vide l. 3. c. ult.

(1) *Illyrios.* Quæ sequuntur regionum populorumque nomina, suis quæque locis explicata sunt, paucis exceptis. *Triballi* Mysiæ inferioris populi ad Occasum, inter Hæmum & Danubium.

(2) *Spartam, Achaos.* Ad hos referri videtur quod subjungit, *imperio auspicio-*

que (meo) perdomui, per Antipatrum videlicet; quod initio hujus libri vidimus. Sed pugnat ipse sibi Curtius, qui de Antipatri victoria loquentem hic Alexandrum inducit, cum idem l. 7. c. 16. scribat nuncios ab Antipatro de Peloponnensium defectione missos sub ipsa motuum illorum initia, Bactris demum assecutos Alexandrum esse, necdum tamen de victoria quidquam afferre potuisse.

(3) *Pisidas.* Populi fuerunt majoris quondam Phrygiæ ad ortum accolæ, vel, ut aliis placet, incolæ: Lycaoniam ab occasu attingunt; ad meridiem Pamphylia, ad Boream Galatia terminantur. Horum urbs fuit Antiochia Pisidiæ.

ceperunt : & nescio , an enumeranti mihi quaedam ipsarum rerum multi-
tudo subduxerit . Itaque si crederem , satis certam esse possessionem terrarum ,
quas tanta velocitate domuimus ; ego vero , milites , ad penates meos , ad
parentem sororesque & ceteros cives , vel renitentibus vobis , erumperem :
ut ibi potissimum parta vobiscum laude & gloria fruere ; ubi nos uber- 5
rima victoriae premia expectant : liberorum , conjugum , parentumque leti-
tia ; pax , quies , rerum per virtutem partarum secunda possessio . Sed in
(b) novo , & (si verum fateri volumus) (4) precario imperio , adhuc jugum
ejus rigida cervice subeuntibus barbaris ; tempore , milites , opus est ; dum
mitioribus ingeniis imbuantur , & efferatos mollior consuetudo permulceat : 10
Fruges quoque maturitatem statuto tempore expectant : adeo etiam illa
sensus omnis expertia , tamen (c) sua lege mitescunt . Quid ? creditis tot gen-
tes alterius imperio ac nomini assuetas , non sacris , non moribus , non
commercio linguae nobiscum cohaerentes , eodem praelio domitas esse , quo victae
sunt ? Vestris armis continentur , non suis moribus ; & qui praesentes me- 15
tuunt , in absentia hostes erunt . Cum feris bestiis res est , quas captas &
inclusas , quia ipsarum natura non potest , longior dies mitigat . Et adhuc
sic ago tanquam omnia subacta sint armis , quae fuerunt in ditione Darii .
Hyrcaniam (5) Nabarzanes occupavit ; Baetra non possidet solum parrici-
da Bessus , sed etiam minatur : Sogdiani , Dahae , Massagetae , Sacae , 20
Indi sui juris sunt . Omnes hi , simul terga nostra viderint , sequentur .
Illi enim (6) ejusdem nationis sunt , nos alienigenae & externi : suis autem
quique parent placidius ; etiam quum is praest , qui magis timeri potest .
Proinde , aut quae cepimus , omittenda sunt ; aut quae non habemus , occu-
panda . Sicut in corporibus agris , milites , nihil quod nociturum est , 25
medici relinquunt ; sic nos quidquid obstat imperio , recidamus . Parva
saepe scintilla contempta magnum excitavit incendium . Nihil tuto in hoste
despicitur : quem spreveris , valentior negligentia facies . Ne Darius
quidem hereditarium Persarum accepit imperium ; sed in sedem Cyri (7) be-
neficio Bagoae castrati hominis admissus : ne vos magno labore credatis 30
Bes-

INTERPRETATIO.

(b) In recenti , & adhuc quasi volunta-
ria dominatione , cujus jugum barbari non-

dum subacto collo perferunt .

(c) Sui tempore paulatim maturescant .

NOTAE.

(4) Precario .) Non quod reipsa preca-
rio imperarent , aut sponte sua barbari se
subjecissent ; sed quia tanta erat subacta-
rum gentium multitudo , tanta potentia ,
ut fama potius terroreque Macedonum ,
quam vi armorum numeroque domitae es-
sent .

(5) Hyrcaniam .) Hyrcania infra cap.
seq. Baetra l. 7. c. 16. Sogdiani l. 7. c. 37.
Dahae l. 8. c. 2. Massagetae ibid. Sacae lib.

8. c. 15. Indi l. 8. c. 29.

(6) Ejusdem .) Per κατάχρησιν dicen-
tur ejusdem esse nationis , quod eidem pare-
rent imperio ; quanquam ne subditi quidem
Persarum aut Bessi erant imperio illorum
plerique , ut Massagetae , Dahae , Sacae &c.
Scythae omnes , & sui juris .

(7) Beneficio Bagoae .) Vide Supplem. l.
2. c. 1. & quae diximus l. 3. c. 6. & 35.

Bessum vacuum regnum occupaturum. Nos vero peccavimus, milites, si Darium ob hoc vicimus, ut servo ejus traderemus imperium, qui ultimum ausus scelus, regem suum etiam externæ opis egentem, certe, cui nos victores pepercissemus, quasi captivum in vinculis habuit: ad ultimum, ne a nobis conservari posset, occidit. Hunc vos regnare patiemini? quem equidem cruci affixum videre festino; omnibus regibus gentibusque fidei, quam violavit, meritas pœnas solventem. At hercule si mox eundem Græcorum urbes, aut Hellespontum vastare nunciatum erit vobis; quo dolore afficiemini, Bessum præmia vestræ occupasse victoriæ? Tunc ad repetendas res festinabitis; tunc arma capietis. Quanto autem præstat territum adhuc, & vix mentis suæ compotem opprimere? ⁽⁸⁾ Quatridui nobis iter superest, qui tot proculcavimus nives; tot amnes superavimus; tot montium juga transcurrimus. ⁽⁹⁾ Non mare illud, quod exastuans iter fluctibus occupat, euntes nos moratur; non Cilicia fauces, & angustiae includunt: ⁽¹⁰⁾ plana omnia & prona sunt. In ipso limine victoriæ stamus: pauci nobis fugitivi & domini sui interfectores supersunt. Egregium me hercule opus, & inter prima gloriæ vestræ numerandum posteritati famæque tradetis, Darii quoque hostis, finito post mortem ejus odio, parricidas esse vos ultos: neminem impium effugisse manus vestras. Hoc perpetrato, quanto creditis Persas obsequentiores fore, quum intellexerint, vos pia bella suscipere, & Bessi sceleri, non nomini suo irasci?

VII. Summa militum alacritate jubentium quocumque vellet, duceret, oratio excepta est: nec rex moratus impetum; ⁽¹⁾ tertioque per Parthienem die ad fines Hyrcaniæ penetrat; Cratero relicto cum iis copiis, quibus præerat, & ea manu, quam Amyntas ducebat, additis sexcentis equitibus, & totidem sagittariis: ⁽²⁾ ut ab incursione barbarorum Parthienem tueretur. Erigyium impedimenta, modico præsidio dato, campestri itinere ducere jubet. Ipse cum phalange & equitatu CL. ⁽³⁾ stadia emensus, castra in valle, qua Hyrcaniam adeunt, communit. Nemus præaltis densisque arboribus umbrosum est, pingue vallis solum rigantibus aquis, quæ ex petris imminentibus manant.

NOTÆ.

(8) *Quatridui.*) Hecatompylos Bactris aberat, si Plinio credimus l. 6. c. 15. stadia 2636. Si Straboni, 4530. quorum etsi alterutrum falli constat, procul dubio tamen plus quatridui itinere supererat.

(9) *Non mare illud.*) Pamphylium mare, de cujus transitu diximus l. 5. c. 12.

(10) *Plana omnia.*) Totum iter planum & declive est. Sed quam procul hoc abesset a vero, ex iis quæ sequuntur satis constabit. Parthia ipsa unde egrediendum erat, montibus ac desertis vastissimis tota

cingitur, ut ex Plinio aliisque discimus; præter Oxum fluvium, &c.

(1) *Tertio die.*) Diodorus tertio die quam castra moverat post sedatos milites, Hecatompylon venisse tradit.

(2) *Ut ab incursione.*) Apud Arrianum lego missum in Tapuros Craterum persequendis militibus exteris qui Darium secuti erant: Parthiæ vero Satrapem constitutum Ammynapem quendam Parthum.

(3) *CL. stadia.*) Quinquaginta duo miliaria cum 50. passibus.

nant. Ex ipsis radicibus montium ⁽⁴⁾ Zioberis amnis effunditur, qui tria fere stadia in longitudinem universus fluit: deinde ^(a) saxo, quod alveolum interpellat, percussus, duo itinera, velut dispensatis aquis, aperit. ^(b) Inde torrens, & saxorum, per quæ incurrit, asperitate violentior, terram præceps subit. Per CCC. stadia conditus labitur: rursusque ^(c) velut ex alio fonte conceptus editur, & novum alveum intendit, priore sui parte spatiosior: quippe in latitudinem XIII. stadiorum diffunditur: ^(d) rursusque angustioribus coercitus ripis, iter cogit; tandem in alterum amnem cadit, cui ⁽⁵⁾ Rhidago nomen est. Incolæ affirmabant, quæcumque dimissa essent in cavernam, quæ propior est fonti, rursus, ubi ^(e) aliud os amnis aperit, existere. Itaque Alexander duos tauros, quæ subeunt aquæ terram, præcipitari jubet: quorum corpora ubi rursus erumpit, expulsa videre, qui missi erant ut exciperent.

VIII. Quartum jam diem eodem loco quietem militi dederat; quum literas Nabarzanis, qui Darium cum Besso interceperat, accipit, quarum sententia hæc erat: *Se Dario non fuisse inimicum; immo etiam quæ credidisset utilia esse, suasisse: & quia fidele consilium rei dedisset, prope occisum ab eo. Agitasse Darium, custodiam corporis sui contra jus fasque ⁽¹⁾ peregrino militi tradere, damnata popularium fide, quam per ducentos & triginta annos inviolatam regibus suis præstitissent.* ^(a) *Se in præcipiti & lubrico stantem consilium a præsentī necessitate repetisse. Darium quoque cum occidisset ⁽²⁾ Bagoan, hac excusatione satisfecisse ⁽³⁾ popularibus, quod insidiantem sibi interemisset. NIHIL esse miseris*

INTERPRETATIO.

(a) Rupe quæ tenuem ejus alveum interrumpit, resiliens, duos canales sibi facit: quasi ex æquo divisus undis.

(b) Postea rapidior factus, &c. subter humum repente conditur.

(c) Velut ex alia scaturigine natus oritur, & novum canalem ingreditur, latior

quam prius fuerat.

(d) Iterumque coarctatus ripis minus distantibus, alveum contractiorem habet.

(e) Ubi fluvius novum exitum habet, emergere.

(a) In periculoso & ancipiti statu positum.

NOTÆ.

(4) Zioberis.) Stiboetem Diodorus appellat, ex quo forte Curtianus Zioberis, sive Ziobetis, aut Zibetes quomodo alii legerunt. Alveolum.) Ingentem fluvium ab ipso exordio Siculus describit. Interpolat.) Vide l. 4. c. 24. & supra c. 4.

(5) Rhidago.) Hujus fluvii nec Diodorus, nec alius, quem sciam, in Hyrcania Parthiave meminit. Fluviorum porro qui se, ut Zioberis, sub terram condant, maxime insignium nomina collegit Rodolphus Agricola l. 3. de nat. eorum quæ effluunt e terra.

(1) Peregrino.) Græcis militibus, cap. 29. Popularium.) Persarum. Ducentos & trig.) Vide l. 4. c. 55.

(2) Bagoan.) Eunuchus a quo evectus in solium fuerat; quem deinde insidiantem sibi coegit venenum ebibere quod regi paraverat. Vide Diod. l. 17. ad Olymp. CXI. an. 2.

(3) Satis fecisse.) Excusatione opus habuit Darius, partim ob summam Bagoæ gratiam, cum ipse recenti ac velut precario potiretur imperio; partim ne nimium ingratus erga bene meritum videretur.

seris mortalibus spiritu carius: amore ejus ad ultima esse propulsum: sed
 ea magis esse sequutum, quæ coegisset necessitas, quam quæ optasset. In
 communi calamitate suam quemque habere fortunam. Si venire se juberet,
 sine metu esse venturum. Non timere, ne fidem datam tantus rex vio-
 5 laret: (4) Deos a Deo falli non solere. Ceterum si, cui fidem daret, vide-
 retur indignus, multa exilia patere fugienti: patriam esse, ubicumque
 vir fortis sedem elegerit. Nec dubitavit Alexander fidem (b) (s) quo Persæ
 modo accipiebant, dare; inviolatum si venisset fore. Quadrato tamen
 agmine, & composito ibat; speculatores subinde præmittens, qui
 10 explorarent loca: levis armatura ducebat agmen; phalanx eam seque-
 batur; post pedites erant impedimenta: & gens bellicosa, & natura
 situs difficilis aditu, (c) curam regis intenderat. Namque (6) perpetua
 vallis jacet, usque ad mare Caspium patens. Duo terræ ejus velut
 brachia excurrunt: media flexu modico sinum faciunt, lunæ maxime
 15 similem, quum eminent cornua, nondum totum orbem sydere implente.
 (7) Cercetæ, Mosyni, & Chalybes a læva sunt: ab altera parte Leu-

co-

INTERPRETATIO.

(b) Data fide polliceri futurum ipsum in-
 columem, si ad Regem accessisset.

(c) Alexandri sollicitudinem auxerat.

NOTÆ.

(4) Deos a Deo.) Per adulationem di-
 ctum, quod sciret Alexandrum pro Jovis
 filio haberi velle.

(5) Quo Persæ modo.) Fidem dabant
 juncta cum præsentibus, vel, si abessent,
 cum internunciis dextera. Vide Brisson.
 Nabarzanem abfuisse Curtius, adfuisse Ar-
 rianus scribit.

(6) Perpetua vallis.) Hyrcaniam descri-
 bit, felicem in primis, amœnamque regio-
 nem: cujus limites sunt, cum proprie di-
 citur, ab austro Parthia vetus, ab occasu
 Tropatena Mediæ pars, a septentrione Ca-
 spium sive Hyrcanum mare, ad orientem
 Margiana. Sed cum latius accipitur, ad O-
 chum usque fluvium pertinet, Margianam-
 que Ptolemæi complectitur, imo & Parthiam
 ipsam veterem. Hanc enim Macedones ipsi-
 que Persæ cum Hyrcania censuerunt, in-
 quit Strabo l. 11. Hyrcaniam recentiores vo-
 cant *Mazandaran*, alii *Taharestan*, alii *Cas-
 son* &c. sed nihil incertius ista nomina ve-
 terum in recentia permutatione, cum nec
 situs, nec divisio plerumque respondeant.

(7) Cercetæ.) Multa paucis contra Geo-
 graphiam peccat Curtius. Nam ut nihil di-

cam, illum terræ flexum in Lunæ crescen-
 tis speciem, qui apud Strabonem l. 11. &
 Plinium l. 6. c. 13. toti Caspii maris oræ
 australi tribuitur, ad solius Hyrcaniæ litus
 restringi; hoc, inquam, ut omittam, quam
 te cunque in partem convertas, non quadrat
 Curtii descriptio. A læva, inquit, Cercetæ,
 Mosyni, Chalybes. Quot verba, tot errata.
 Cercetæ vel Cercetii ad boreale Ponti Euxi-
 ni litus erant, e regione Thermodoontis ac
 Themiscyræ. Sed alios, de quibus hic agi
 putem, Cercitas versus Pharnaciam & Tra-
 pezuntem collocat Strabo; nec procul ab
 istis Mosynos sive Mosynæcos ad extremas
 Scydisis montis partes; istorumque vicinos
 facit Chalybes, qui Chaldæi quondam dicti
 sunt: penes quos potissimum, inquit, Phar-
 nacia est, Cappadocii Ponti oppidum ad
 Euxinum, sicut & Trapezus. Straboni con-
 cordat Plinius l. 6. cap. 4. & 5. Dionys. Pe-
 riegetes, alique. Nemo ad Caspium mare
 reposuit. Eadem in Leucosyris & Amazo-
 nibus ad dextram Hyrcaniæ constituendis
 aberratio. Leucosyri Ptolemæo, Straboni,
 Plinio, Dionysio &c. Cappadociæ populi ad
 Euxinum, versus Thermodoontis ostia; ubi
 &

cosyri, & Amazonum campi; & illos qua vergit ad Septentrionem; hos ad occasum conversa prospectat.

IX. Mare ⁽¹⁾ Caspium dulcius ⁽²⁾ ceteris, ingentis magnitudinis ⁽³⁾ serpentes alit, & pisces longe diversi ab aliis coloris: quidam *Caspium*, quidam *Hyrcanum* appellant: alii sunt qui ⁽⁴⁾ *Mæotim* paludem in id cadere putent: & argumentum afferunt, aquam, quo dulcior sit quam cetera maria, infuso paludis humore mitescere. A Septentrione ingens ^(a) in litus mare incumbit, longeque agit fluctus, & magna parte ^(b) exæstuans stagnat: idem alio cœli statu recipit se in fretum; eodemque impetu, quo effusum est, relabens, ^(b) terram naturæ suæ reddit: 10

&

INTERPRETATIO.

(a) *Pelagus in vastum litus effunditur, & procul impellit undas; sed magna ejus pars, postquam exæstuando diffusa est, in*

modum stagni remanet.

(b) *Terram retegens, pristino in statu illam relinquit.*

NOTÆ.

& *Amazonum campi*, de quibus hic loquitur Curtius, & Themiscyra. Leucosyri cur ita dicti sint, apud Strabonem leges l. 16. Eustathium in Dionys. l. 6. De Amazonibus inferius ad caput 13. Atque hic vides Caspium mare cum Euxino confundi ab Curtio; cujus erroris originem mox indicabimus, progressum lib. 7. c. 27. Hinc illa de Hyrcaniæ situ σφάλματα.

(1) *Mare Caspium.* A Caspiis populis australe litus incolentibus *Caspium*, ab Hyrcanis *Hyrcanum* appellatur. De ejus origine variæ sunt antiquorum sententiæ, quas hic Curtius retulit; falsæ omnes, si præcise accipiantur. In mediis enim terris ita inclusum est, ut nullo, quod quidem appareat, ostio Indicum Scythicumve Oceanum excipiat, quod Strabo existimavit & Plinius; vel *Mæotim* paludem, quod alii senserunt, & huic nostro visum esse cognoscimus ex l. 7. cap. 12. Non major de illius amplitudine consensio. Herodotus longitudinem ait esse parasangas 300. hoc est, milliaria 1162. cum quingentis passibus: Strabo latitudinem 5000. stadia, sive milliaria 625. Joannes Persa longum scribit octingentis milliariibus, latum sexcentis. Isaacus Vossius ambitum æstimat 560. fere leucis Germanicis. Vide Plinium l. 6. c. 13. Altitudo summa non amplius quatuor orgiarum, sive pedum quatuor. & viginti,

esse dicitur. Vulgatum hodie nomen, *Mer de Sala ou de Bachu*.

(2) *Dulcius.* Ita quidem veteres prodiderunt, Solinus præsertim, cap. 30. qui probatum id Magnis Alexandro Pompeioque ex gustu scribit. Nec abest ratio, cum tam multa undique ingentia flumina recipiat, Volgam, Jaxartem, Oxum, Cyrum, Araxem &c. Huic tamen dulcedini refragantur Jovius l. 14. & Joannes Persa. Consule Stukium in Arriani Periplum Euxini.

(3) *Serpentes.* Idem confirmat Strabo l. 11. Diodorus l. 17. Mela l. 3. c. 5. *Pisces.* Idipsum quoque Diodorus ibidem. De quibus multa Delrio l. 2. q. 27. Marcus Polus, & Scaliger Exercit. 51.

(4) *Mæotim.* Ingens quædam est palus supra Pontum Euxinum, in quem per Bosphorum, ut diximus, Cimmerium se exonerat, exceptis Tanaidis aliorumque fluviorum aquis: quæ res, opinor, induxit Curtium ut Euxinum cum Hyrcano mari misceret lib. 7. c. 9. & 12. quia *Mæotim*, quam sciebat in Euxinum labi, eandem in Hyrcanum quoque incidere apud alios legerat. Hanc vulgo dicimus, *Mer de Zabacche, ou de Tana*.

(5) *Exæstuans.* Mela l. 3. c. 5. *Caspium appellant: omne atrox, sævum, sine portibus, procellis undique expositum.* Sed consuetas ac reciprocas æstuum vices habere alii affirmant, negant alii.

& quidam credidere, ⁽⁶⁾ non Caspium mare esse, sed ⁽⁷⁾ ex India in Hyrcaniam cadere; cuius ⁽⁸⁾ fastigium, ut supra dictum est, perpetua valle submittitur. Hinc rex ⁽⁹⁾ XX. stadia processit semita propemodum invia, cui sylva imminabat, torrentesque & eluvies iter morabantur:
 5 nullo tamen hoste obvio, penetravit; tandemque ad ulteriora perventum est. Præter alios commeatus, quorum tum copia regio abundabat, ⁽¹⁰⁾ pomorum quoque ingens modus nascitur, & uberrimum gignendis uvis solum est. Frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur: sed nisi ⁽¹¹⁾ solis ortum incolæ occupaverint,
 10 vel modico tepore succus extinguatur. ⁽¹²⁾ XXX. hinc stadia processerat; quum Phrataphernes ei occurrit, seque & eos, qui post Darii mortem profugerant, dedens: quibus benigne exceptis, ad oppidum ⁽¹³⁾ Arvas pervenit. Hic ei Craterus & Erigyus occurrunt. Præfectum ⁽¹⁴⁾ Tapurorum gentis Phradatem adduxerant: hic quoque in fidem
 15 receptus, multis exemplo fuit experiendi clementiam regis. Satrapem dein-

INTERPRETATIO.

(c) *Quæ a montibus in continuam planitiem extenditur.*

(d) *Nisi Solis ortum anteverterint, quamvis exiguo calore mel in vapores solvitur.*

NOTÆ.

(6) *Non Caspium.*) Hyrcanum quidam putarunt non idem esse atque Caspium, rebus propter distantiam locorum nondum satis exploratis; quam in sententiam ipse quoque Curtius nonnullis videtur concedere l. 7. c. 12. Sed unicum esse sequens ætas compertum habuit.

(7) *Sed ex India.*) Etsi nullo aperto exitu invicem commeare liquet, non desunt tamen qui per occultos meatus Indicum Caspio, Caspium Euxino misceri affirmant. Argumentum afferunt quod Euris flantibus Caspium detumescere, inflari Euxinum animadversum sit: præterea in hujus litus ignota interdum ligna ejici fluctibus, quæ nonnisi ex Caspio mari, circa quod nascuntur, advehi potuerint. Contra reflantibus Zephyris Euxinum decrescere, attolli Caspium iidem asserunt. Jam vero ad Armusiam urbem in aditu sinus Persici observatum esse gurgitem quendam, qui quoties Hyrcanum detumescit, ut diximus, maris aquas absorbeat; eodem tranquillo non appareat. Ex quo conjectant alterum alteri per subterraneos canales conjungi: idque similitum exemplis confirmant: quorum omnium penes ipsos auctores fides esto. Certe non male ista consentiunt cum his quæ scri-

bit hoc loco Curtius de Caspio mari nunc exundante, nunc intra litora sese recipiente, pro vario cœli statu.

(8) *Viginti stadia.*) Passus bis mille & quingentos. *Eluvies.*) Cavata torrentibus itinera voraginesque.

(9) *Pomorum.*) Hæc fere omnia, ut sæpe, translata ex Diodoro, qui tamen de ficibus, non de pomis loquitur. Vide quoque, si lubet, Strabonem lib. I. & II. de mira Hyrcaniæ fertilitate.

(10) *Triginta stadia.*) Quatuor milliaria, ducentis minus passibus. *Phrataphernes.*) Hunc cum Nabarzane jam venisse testatur Arrianus, in aditu Hyrcaniæ.

(11) *Arvas.*) Hoc *Armusa* Ptolemei esse suspicatur Ortelius: sed ad urbem Zadracarta occurrisse Craterum ac Erigyum Arrianus scripsit.

(12) *Tapurorum.*) *Tapuri*, sive *Tapyri* (Græce enim *Τάπυροι* & *Τάπυροι*) Parthis & Hyrcanis finitimi. In Margiana collocantur a Ptolemæo; apud Strabonem, quod eodem recidit, inter Hyrcaniam & Ariam. Is tamen alios quoque Tapyros versus Pylas Caspias, Mediæ quondam tributos, meminit. *Phradati.*) Autophradatem Arrianus appellat.

deinde Hyrcaniæ dedit (13) Menapim: exul hic regnante Ocho ad Philip-
pum pervenerat. Tapurorum quoque gentem Phradati reddidit.

X. Jamque rex ultima Hyrcaniæ intraverat, quum Artabazus (quem
Dario fidissimum fuisse supra (1) diximus) cum propinquis Darii, ac suis
liberis modicaque Græcorum militum manu occurrit. Dextram ve- 5
nienti obtulit rex: quippe & hospes Philippi fuerat, quum Ocho re-
gnante exularet; & (2) hospitii pignora in regem suum ad ultimum fi-
des conservata vincebat. Comiter igitur exceptus, *Tu quidem*, in-
quit, *rex perpetua felicitate floreas: ego ceteris latus, hoc uno torqueor,*
quod præcipiti senectute, diu frui tua bonitate non possum: (3) nonagesi- 10
mum & quintum agebat. Novem juvenes eadem matre geniti patrem
comitabantur: hos Artabazus dextræ regis admovit, precatus ut tam
diu viverent, donec utiles Alexandro essent. Rex pedibus iter ple-
rumque faciebat: tunc *admoventi sibi & Artabazo equos* jussit, ne ipso
ingrediente pedibus, senex equo vehi erubesceret. Deinde ut castra 15
sunt posita, Græcos, quos Artabazus adduxerat, convocari jubet:
at illi, nisi Lacedæmoniiis fides daretur, respondent se, quid agendum
ipsis foret, deliberaturos. Legati erant Lacedæmoniorum (4) missi ad
Darium: quo victo (5) applicaverant se Græcis mercede apud Persas
militantibus. Rex omissis sponsionum fideique pignoribus, venire eos 20
jussit, fortunam, quam ipse dedisset, habituros. Diu cunctantes,
plerisque consilia variantibus, tandem venturos se pollicentur. At
Democrates Atheniensis, qui maxime Macedonum opibus semper ob-
stiterat, venia desperata, gladio se transfigit: ceteri, sicut consti-
tuerant, ditioni Alexandri se ipsos permittunt. (6) M. & D. milites 25
erant:

INTERPRETATIO.

(a) Fidelitas ad mortem usque ab eo ser-
vata in Darium, hospitii gratiam adhuc

superabat, &c.

(b) Adjunxerant se Græcis.

NOTÆ.

(13) Menapim.) Videtur hic esse Am-
mynapes, quem Arrianus Parthiæ & Hyrcaniæ
Satrapia donatum ait: frequens enim
est in Asiaticis nominibus adjectio vel de-
tractio τῆς A in vocis principio: ut Amar-
di, Mardi; Aparni, Parni; Sisines, A-
sisines; Murathes, Amurathes, &c. Exul
hic.) Cum Artabazo forte, ut mox dice-
tur.) Ad Philippum.) Regem Macedo-
num, Alexandri patrem.

mmonis fuit) in gratiam recepti sunt. Cum
his Alexander vix dum septennis familiari-
ter egerat.

(2) Nonagesimum & quintum.) De ista
locutione diximus l. 3. c. 23. Novem.) Ex
Mentoris ac Memnonis sorore undecim fi-
lios, novem filias susceperat, Diodoro te-
ste l. 16. ad Olymp. 107. an. 4. Tres solum
adductos hic refert Arrianus.

(3) Missi ad Darium.) Causam mitten-
di tempusque habes in Supplem. hujus li-
bri: legatorum nomina apud Arrianum hoc
loco; qui Dropidem quoque adjungit Athe-
niensium legatum.

(4) Mille & quingenti.) Totidem Ar-
rianus ac Diodorus; quo magis suspicor au-
ctum a Curtio numerum cum quatuor mil-

(1) Supra diximus.) Lib. 5. c. 25. &
seqq. Exularet.) Artabazus ab Ocho rege
Persarum defecerat cum Memnone, cujus
sororem habuit in matrimonio. Victi ex
Asia fugerunt in Macedoniam ad Philip-
pum, donec Mentoris ope (frater hic Me-
Q. Curtii.

erant: præter hos legati ad Darium missi XC. In supplementum distributus miles: ceteri remissi domum, præter Lacedæmonios, quos tradi in custodiam iussit.

XI. ⁽¹⁾ Mardorum erat gens confinis Hyrcaniæ, cultu vitæ aspera, & latrociniiis assueta: hæc sola nec legatos miserat; nec videbatur imperata factura. Itaque rex indignatus, si una gens posset ⁽²⁾ efficere, ne invictus esset; impedimentis cum præsidio relictis, invicta manu comitante procedit. Noctu iter fecerat, & prima luce hostis in conspectu erat: tumultus magis quam proelium fuit. Deturbati ex collibus, quos occupaverant, barbari profugiunt; proximique vici ab incolis deserti capiuntur. Interiora regionis ejus haud sane adire sine magna vexatione exercitus poterat. Juga montium præaltæ sylvæ, rupesque invia sepiunt: ea quæ plana sunt, novo munimenti genere impedierant barbari. Arborea densæ sunt ex industria consitæ, quarum teneros adhuc ramos manu flectunt; quos intortos rursus inserunt terræ: inde velut ex alia radice ^(a) lætiores virent trunci: hos ^(b) qua natura fert, adollescere non sinunt: quippe alium alii quasi nexu conserunt; qui ubi multa fronde vestiti sunt, operiunt terram: itaque occulti nexus ramorum, velut laquei, perpetua sepe iter cludunt. Una ratio erat, cædendo aperire saltum: sed hoc quoque magni operis: ^(c) crebri namque nodi duraverant stipites: & in se implicati arborum rami, suspensis circulis similes, ^(d) lento vimine frustrabantur ictus. Incolæ autem ritu ferarum virgulta subire soliti, tum quoque intraverant saltum, occultisque telis hostem lacescebant.

XII. Ille venantium modo latibula scrutatus, plerosque confodit: ad ultimum circumire saltum milites jubet, ut si qua pateret, irrumperent. Sed ignotis locis plerique oberrabant: excepti sunt quidam, inter quos equus regis; ⁽¹⁾ *Bucephalum* vocabant: quem Alexander non

INTERPRETATIO.

(a) Viridiores repullulant stipites.

(b) Hos crescere non patiuntur quocumque ramorum indoles posceret.

(c) Frequentes nodi induraverant truncos.

(d) Flexilibus flagellis cedentibus irritos reddebant securium ictus.

NOTÆ.

lia censeret l. 5. c. 24. Hæc autem post reditum ex Mardica excursionem gesta referuntur ab Arriano. Legati XC.) Quatuor solum Lacedæmonios idem auctor appellat, sed qui forte principes erant. Sinopensium quoque meminit, quos hic etiam multi codices Lacedæmoniis adjungunt. Est autem *Sinope* urbs Paphlagoniæ ad Pontum-Euxinum; hodie *Sinopi*, apud Chalcondylam *Pordapas*.

(1) *Mardorum*.) Secunda hæc est Alexandri in Mardos expeditio, quam Diodo-

dorus & Arrianus primam, eamque unicam describunt. Vide quæ super ea re diximus l. 5. c. 21. *Confinis*.) Ad occasum Hyrcaniæ ponuntur apud Ptolemæum; assentiente, ut apparet, Strabone.

(2) *Efficere, ne*.) Alii erant igitur Mardorum populi quos ante subegerat l. 5. c. 21.

(1) *Bucephalum*.) Nobilis hic Alexandri equus fuit, nomen adeptus, ut ait Plinius l. 8. c. 42. *sive ab aspectu torvo, sive ab insigni taurini capitis armo impressi*. Qua sit

non eodem quo ceteras pecudes animo aestimabat : nam ille nec in dorso insidere suo patiebatur alium ; & regem , quum vellet ascendere , sponte sua genua submittens excipiebat : credebaturque sentire quem veheret . Majore ergo , quam decebat , ira simul ac dolore stimulatus , equum vestigari jubet ; & per interpretem pronunciari , ni reddissent , ^(a) neminem esse victurum . Hac denunciatione territi , cum ceteris donis equum adducunt . Sed ne sic quidem mitigatus , cædi sylvas jubet , ^(b) aggestaque humo e montibus planitiem ramis impeditam exaggerari . Jam in aliquantulum altitudinis opus creverat , quum barbari , desperato regionem quam occupaverant posse retineri , gentem suam dedidere . Rex obsidibus acceptis , Phradati parere eos jussit . Inde quinto die in stativa revertitur . Artabazum deinde ⁽²⁾ geminato honore , quam Darius habuerat ei , remittit domum . Jam ad ⁽³⁾ urbem Hyrcaniæ , in qua regia Darii fuit , ventum erat : ibi Nabarzanes accepta fide occurrit , dona ingentia ferens : inter quæ Bagoas erat specie singulari spado , atque in ipso flore pueritiæ ; cui & Darius fuerat assuetus , & mox Alexander assuevit : ejusque maxime precibus motus Nabarzani ignovit .

XIII. Erat , ut supra dictum est , Hyrcaniæ finitima ⁽¹⁾ gens Amazonum , ⁽²⁾ cir-

INTERPRETATIO.

(a) *Nullum illorum non trucidatum iri.*

(b) *Congesta terra impleri.*

NOTÆ.

arte domitus ab Alexandro , cum antea indomitus haberetur , leges in Supplem. l. 1. c. 4. Alexandri Bucephalum domantis marmorea statua Romam a Constantino translata est Alexandria , & in Quirinali colle posita in medio thermarum , quas ibidem construxerat ; ex quo nomen inditum , *Monte-Cavallo* .

(2) *Geminato.*) Altero tanto majorem ei honorem impertitus , quam sub Dario acceperat . Pro *quam* legunt alii *quem* . Sed plures habent *quam* . Nec similia desunt exempla , maxime apud Tacitum , ubi *quam* pro *magis quam* , aut *supra quam* , accipitur .

(3) *Urbem Hyrcaniæ.*) *Zadracarta* sive *Zeudracarta* vocat Arrianus l. 3. at Ptolemæus l. 6. c. 9. *Hyrcaniam* metropolim . *Ibi Nabarzanes.*) Vide quæ diximus ad caput 8.

(1) *Gens Amazonum.*) Incredibile dictu quantopere in eo conspirent scriptorum ple-

rique , Græci , Latini ; primæ , mediæ , postremæ ætatis ; ut Amazonum gentem fuisse quandam , atque imperium affirment . Eorum catalogum texuit Freinshemius . Et quamvis plurimi diversa , multi pugnantia , omnes fabulosa tradiderint ; vix tamen credam nihil prorsus veri subesse , cui tantum fabularum superstructum sit . Fuerit igitur alicubi bellatricum mulierum agmen , quale a Baccho ductum , non minus quam virorum , testis est Eusebius ex Prochoro . Nec vero id ut credatur aliquando visum esse , multum nobis laborandum est , qui sciamus quid superiore sæculo in obsidione Harlemica & Sancerrana gestum sit ab integris viraginum cohortibus . Stradam consule de bello Belg. Dec. 1. l. 7. Ne quid de iis mulieribus dicam quæ virilem in modum suis regnis , sæpe etiam exercitibus præfuerunt . Tale quidpiam priscis temporibus contigerat ; quod Græci fabularum amantes solita vanitate ad miraculum auxerunt , ut cuique lubitum fuit . Lege si vacat Herodotum l. 9.

(2) circa Thermodonta amnem, Themiscyræ incolentium campos.
 (3) Reginam habebant Thalestrim, omnibus inter (4) Caucasum montem
 & Phasim amnem imperitantem. Hæc cupidine visendi regis accensa,
 finibus regni sui excessit; & quum (5) haud procul abesset, præmisit in-
 5 dicantes, venisse reginam adeundi ejus cognoscendique avidam. Proti-
 nus facta potestate veniendi, ceteris jussis subsistere, (6) trecentis femina-
 rum comitata processit. Atque ut primum rex in conspectu fuit, equo
 ipsa desiliit, duas lanceas dextra præferens. Vestis non toto Amazo-

num

NOTÆ.

Strabonem l. 11. Diodorum l. 2. Apollodor.
 l. 2. Philostratum in Heroic. Plutarchum in
 Theseo; Justinum l. 2. ex quibus ferme de-
 scripta quæ ceteri tradiderunt. Adiri etiam
 possunt ex recentioribus Goropius Becanus
 l. 8. & Reineccius in regno Amazon. a qui-
 bus ea de re tota fuisse disputatum.

(2) *Circa Thermod.*) Thermodon Cappado-
 ciæ in Ponto Polemoniaco fluvius Euxinum
 ingreditur, non procul urbe Themiscyra,
 quæ in eodem litore sita erat. Sed Curtius
 solemni errore Euxinum pro Caspio sum-
 psit, inter quæ intervallum est 375. m. pas-
 suum, vel ut alii 250. Plinius lib. 6. c. 11.

(3) *Reg. habebant.*) Multo illud magis
 dubium, vel potius fabulosum, gravissimi
 auctores putant, ullum Alexandri temporibus
 Amazonum regnum, ullamve reginam
 fuisse, quæ ad eum venire potuerit. Et ve-
 ro si regnabant tum temporis in Cappado-
 ciæ, & ad eam diem regnaverant; quomodo
 tot Medorum antea Persarumque bellis, &
 quæ statim inter Alexandri circum ea loca
 successores ibi gesta sunt, nulla usquam
 Amazonum mentio? Cur non Alexandrum
 in Galatia, hoc est, in sui regni foribus
 versantem Thalestris convenerat? quomodo
 ipsum antiqua visendi monumenta studio-
 sissimum cupido non incessit, tam famo-
 sam, tam propinquam Themiscyram adeun-
 di? Sed ut hæc omittamus, certum falsita-
 tis argumentum est ipsius Alexandri silen-
 tium; qui cetera quæ his locis gesserat, ac-
 curate scribens ad Antipatrum, de Amazo-
 nibus silet. Et sane ex tanto scriptorum
 numero, qui maxime veritatis habuerunt ra-
 tionem, nihil ea de re dicunt: (immo fa-
 bulam risit Ptolemæus Alexandri comes)
 qui tradiderunt, non consentiunt. Strabo-

nis verba sunt auctoris gravissimi, l. 11. cui
 suffragatur Arrianus l. 7. Plutarchus in A-
 lex. &c.

(4) *Caucasum & Phasim.*) Qui in Ther-
 modonte ac Themiscyra erravit, consequens
 erat ut in Caucaso etiam & Phasi hallucinaretur.
 Et vero Caucasum ex Paropamiso fe-
 cisse infra videbimus l. 7. c. 12. qui longe
 ultra Hyrcaniam in ortum remotus est;
 cum verus qui dicitur Caucasus, Amazo-
 num finitimus, ad Pontum sit Euxinum,
 orientem inter ac septentrionem. *Phasis*
 ex *Paryedro* Armeniæ monte oritur eodem
 atque Euphrates fonte; ut exhibet Ptole-
 mæi tab. 3. Asiæ, & ex Strabone colligi
 potest. Inde septentrionem versus labitur
 crebris flexibus sinuosus, & in Colchidem
 defluens, atque ad occasum flexus, Ponto
 miscetur Euxino ad urbem sibi cognomi-
 nem: utrique hodie nomen *Fazze*. A Pha-
 si dicti sunt *Phasiani*, aves exquisitæ, *des*
Faisans; quod ex ejus ripis, ubi frequen-
 tes sunt, credantur primum in Græciam ab
 Argonautis advectæ. Ad Curtium redeo.
 Videtur hic inter Phasim & Caucasum A-
 mazonici regni fines includere: sed quo id
 pacto fieri potuit, si ad Thermodontem in-
 coluerunt Themiscyræ campos, longo sane
 citra Phasim intervallo?

(5) *Haud procul.*) Ita censuit Curtius,
 falsa ductus opinione, Amazonum campos
 Hyrcaniæ fuisse finitimos. Sed Strabo a
 Thermodonte ad portas Caspias, quas jam
 tum prætergressus erat Alexander, stadia
 sexies mille numerat, quæ sunt passuum
 750. m. Prudentior Justinus, qui 25. dierum
 iter facit.

(6) *Trecentis.*) Hellenismus, pro trecentis
 feminis.

num corpori obducitur; nam læva pars ad pectus est nuda, cetera deinde velantur: nec tamen sinus vestis, quem modo colligunt, infra genua descendit. Altera papilla intacta servatur, qua muliebris sexus liberos alant: (9) adurit dextra, ut arcus facilius intendant, & tela vibrent. Interrito vultu regem Talestris intuebatur, (a) habitum ejus haud quaquam rerum famæ parem oculis perlustrans; quippe hominibus barbaris in corporum majestate veneratio est; magnorumque operum non alios capaces putant, quam quos eximia specie donare natura dignata est. Ceterum interrogata, num aliquid petere vellet; haud dubitavit fateri, ad communicandos cum rege liberos se venisse: dignam ex qua ipse regni generaret heredes: feminini sexus se retenturam; marem reddituram patri. Alexander, an cum ipso militare vellet? interrogat; & illa causata sine custode regnum reliquisse, petere perseverabat, (b) ne se irritam spei pateretur abire. Acrior ad Venerem feminæ cupido quam regis, ut paucos dies subsisteret, perpulit. XIII. dies in obsequium desiderii ejus absumpti sunt. Tum illa regnum suum, rex (7) Parthienem petiverunt.

XIV. Hic vero palam cupiditates suas solvit: continentiamque & moderationem in altissima quaque fortuna eminentia bona, in superbiam ac lasciviam vertit. Patrios mores disciplinamque Macedonum regum salubriter temperatam, & (a) civilem habitum, velut leviora magnitudine sua ducens; Persicæ (b) regiae, par deorum potentiae fastigium æmulabatur. Jacere humi venerabundos pati cœpit: paulatimque servilibus ministeriis tot victores gentium imbuere, & captivis pares facere expetebat. Itaque (1) purpureum diadema distinctum albo, quale Darius habuerat, capiti circumdedit, vestemque (2) Persicam sumpsit;

INTERPRETATIO.

(a) Staturam corporis non æqualem famæ rerum ab eo gestarum.

(b) Spe sua frustratam discedere permetteret.

(6) Adurit dextra.) Hinc factum putant Amazonis nomen, quod altera careret mamilla; ex *μαλός*, *mamma*, & *α* privante. Sed Philostratus aliam attulit causam, quod mamma non aleretur & lacte materno, sed equino, ne effeminatas facerent.

(7) Parthienem.) Parthia & Parthene supra, c. 5. Eo rediit ut inde in Ariam duceret.

(1) Purpureum.) Diadema Persicum descriperat Curtius l. 3. c. 8. Cærulea fascia albo distincta circumibat cydarim; nunc colorem ipsius diadematis fuisse dicit purpu-

(a) Popularem vivendi modum.

(b) Persicorum regum arrogantiam divinæ magnitudini se exæquantem imitabatur.

N O T Æ.

reum albo distinctum; in quo vel lapsus est memoriæ, vel scriptoris mendum. Est autem diadema, proprium regum ornamentum, fascia capiti circumducta; ex quo nomen ei *διδάμα*, a *διδέω*, cingo, redimio. Quare idem est hoc loco diadema, quod lib. 3. c. 8. fascia quæ cydarim regii capitis insigne circumibat. Conciliari secum posset ipse Curtius, si illic cum Raderio legeremus: hoc cæruleum fascia purpurea albo distincta circumibat.

(2) Persicam.) Persicæ vestis eadem fuit atque Medica, ut ex scriptoribus constat promi-

ne omen quidem veritus, quod a victoris insignibus in devicti transiret habitum: & ille se quidem Persarum spolia gestare dicebat: sed cum illis quoque mores induerat; superbiamque habitus animi insolentia sequebatur. Literas quoque quas in Europam mitteret, veteris annuli gemma obsignabat: iis quas in Asiam scriberet, Darii annulus imprimebatur; ut appareret ^(c) unum animum, duorum non capere fortunam. ⁽¹⁾ Amicos vero & equites, cumque his principes militum, asperrantes quidem, sed recusare non ausos, Persicis ornaverant vestibus. Pellices CCC. & LX., totidem quot Darii fuerant, regiam implebant; quas spadonum greges, & ipsi muliebria pati assueti, sequebantur. ⁽²⁾ XV. Hæc luxu & peregrinis infecta moribus veteres Philippi milites, rudis natio ad voluptates palam aversabantur; totisque castris unus omnium sensus ac sermo erat, ⁽¹⁾ *Plus amissum victoria, quam bello quesitum esse. Tum maxime vinci ipsos, dedique alienis moribus & externis: ⁽²⁾ tantæ moræ pretium, domos quasi in captivo habitu reversuros: pudere jam sui: regem victis quam victoribus similior, ex Macedonia imperatore Darii Satrapam factum.* Ille non ignarus & principes amicorum, & exercitum graviter offendi, gratiam liberalitate donisque recuperare tentabat: sed opinor, LIBERIS pretium servitutis ingratum est. Igitur ne in seditionem res verteretur, ⁽³⁾ otium interpellandum erat bello; cuius materia opportune alebatur. Namque Bessus veste regia sumpta ⁽³⁾ Artaxerxen

INTERPRETATIO.

(c) Unius mentem non sufficere utriusque imperio.

(a) Pro tam diuturnæ expeditionis præmio.

(b) Quies interrumpenda erat renovato bello, cuius occasio commode parabatur.

NOTÆ.

miscue utramque accipientibus. Vel unus Arriani locus sufficiat l. 6. extremo. Idque diserte docet Strabo de Medica loquens l. II. Erat autem Medica seu Persica vestis stolæ genus ad talos usque demissum, quam deinde Parthi quoque rerum potiti asciverunt. Frustra est igitur Plutarchus dum Alexandrum excusare nititur ea re, quod non Medicum habitum, sed Persicum, quia minus barbaricus esset, assumpserit.

(3) Amicos.) Arrianus lib. 6. extremo unum fuisse ex Macedonibus Peucestam tradit, qui Medicam vestem acceperit, ut Persis placeret, quorum Satrapes ab Alexandro factus erat. Neque enim dubium est quin hic Arrianus scripserit μεταλαβών, non μεταβαλὼν τὴν Μηδικήν, ut ex ipso contextu apparet. Diodorus autem l. 19. huic soli indultum ab Alexandro scribit ut Persicam gestaret stolam. Verum Plutarchus in Alex. id quoque ab Hephæstione factum asserit,

eamque causam fuisse cur illo interprete cum Barbaris ageret; Cratero, quia patrii moris tenacior erat, apud Græcos & Macedonas uteretur.

(1) Plus amissum.) Bello imperium ac divitias paraverant; victoria mores patrios, militaris disciplinæ vigorem, famam, &c. perdiderant.

(2) Artaxerxen.) Sic Codomannus regum ultimus Darium se appellari jusserat, cum ad regnum evectus est. Artaxerxis nomen aliquot Persarum regibus proprium faciunt Græci plerumque scriptores; quamvis ex scriptura colligi possit commune omnium fuisse cognomentum, ut in Ægypto Pharaonum, deinde Ptolemæorum &c. Art quippe lingua Persica magnum sonat; Xerxes bellatorem. Herod. l. 7. & Hesychius. Vide Camerarium Subcis. 2.

appellari se jusserat; ⁽³⁾ Scythasque & ceteros Tanais accolae contrahebat. Hæc Satibarzanes nunciabat: quem receptum in fidem regioni, quam antea obtinuerat, præfecit. Et quum grave spoliis apparatuque luxuriæ agmen vix moveretur; suas primum, deinde totius exercitus sarcinas, exceptis admodum necessariis, conferri jussit in medium. Planities spatiosa erat, in quam vehicula onusta perduxerant. Expectantibus cunctis, quid deinde esset imperaturus; jumenta jussit abduci: suisque primum sarcinis face subdita, cetera incendi præcepit. Flagrabant exurentibus dominis, quæ ut intacta ex urbibus hostium raperent, sæpe flammis restrinxerant; nullo ⁽⁴⁾ sanguinis pretium audente deflere, quum regias opes idem ignis exureret. Brevis deinde oratio mitigavit dolorem; habilesque militiæ & ad omnia parati, lætabantur sarcinarum potius, quam disciplinæ fecisse jacturam.

XVI. Igitur ⁽¹⁾ Bactrianam regionem petebant. Sed Nicanor Parmenionis filius subita morte correptus, magno desiderio sui affecerat cunctos. Rex ante omnes moestus, cupiebat quidem subsistere funeri affuturus; sed penuria commeatum festinare cogebat. Itaque Philotas cum duobus millibus & DC. relictus, ut justa fratri persolveret: ipse contendit ad Bessum. Iter facienti literæ ei afferuntur a finitimis Satraparum, e quibus cognoscit, *Bessum quidem hostili animo occurrere cum exercitu: ceterum Satibarzanem, quem ⁽²⁾ Satrapia Aviorum ipse præfecisset, defecisse ab eo.* Itaque ⁽³⁾ quanquam Besso imminebat, tamen ad Satibarzanem opprimendum ⁽⁴⁾ præverti optimum ratus; levem armaturam & equestres copias educit: totaque nocte strenue facto itinere, improvisus hosti supervenit. Cujus cognito adventu Satibarzanes cum duobus millibus equitum (nec enim plures subito contrahi poterant) Bactra perfugit: ceteri proximos montes occupaverunt. Prærupta rupes erat, qua spectat Occidentem; eadem qua vergit ad Orientem ⁽⁵⁾ leniore submissa fastigio, multis arboribus obsita, perennem

INTERPRETATIO.

(a) *Etsi in Bessum ire properabat.*

(b) *Magis acclivi jugo depressa.*

NOTÆ.

(3) *Scythas.*) Massagetæ aliosque, l. 7. c. 28. *Tanais*, ibidem. *Satibarzanes.*) Aviorum Satrapes sub Dario, qui Alexandro Ariam ingresso occurrerat. Arr. 3.

(4) *Sanguinis.*) Quem sæpe vulnerati fuderant, ut his victoriæ præmiis fruerentur.

(1) *Bactrianam.*) Inferius describetur cap. 16. *Nicanor.*) Eadem de ejus morte Arrianus. Sed peccavit ejus interpretes Vulcanius, qui Argyraspidum ductorem appellat,

cum Græce scriptum sit *ὑπαρχιστῶν*, non *ἀργυρασπίδων*. Vide l. 4. c. 52.

(2) *Satrapie.*) Alii minus bene *Satrapem*. Mallet tamen Freinshemius, *Satrapem refecisset*, id est, denuo creasset.

(3) *Præverti.*) Recte sic quidem; utrumque enim dicimus *præverto*, & *prævertor*, verius tamen, opinor, diceretur *reverti*, nam ex Aria Bactrianam petenti, immo forte jam ingresso, nunciata defectio est; ut revertendum contra Satibarzanem fuerit.

nem habet fontem; ex quo largæ aquæ manant. Circuitus ejus
 (3) XXX. & II. stadia comprehendit: in vertice herbidus campus. In hoc
 multitudinem imbellem considerare jubent: ipsi, qua rupes deerat, arborum
 truncos & saxa obmoliuntur: XIII. millia armata erant.
 5 XVII. In horum obsidione Cratero relicto, ipse Satibarzanem se-
 qui festinat: & quia longius eum abesse cognoverat; ad expugnandos
 eos, qui edita montium occupaverant, redit. Ac primo repurgari
 jubet, quidquid ingredi posset: deinde ut occurrerent invia, cœtes
 præruptæque rupes; irritus labor videbatur obstante natura. Ille, (a) ut
 10 erat animi semper oblucentis difficultatibus; quum & progredi ar-
 duum, & reverti periculosum esset; versabat se ad omnes cogitatio-
 nes: aliud atque aliud, ita ut fieri solet ubi prima quæque damna-
 mus, subiciente animo: hæsitanti, quod ratio non potuit, fortuna
 consilium subministravit. Vehemens (b) Favonius erat, & multam (c) ma-
 15 teriam ceciderat miles aditum per saxa molitus: hæc vapore torrida
 inaruerat. Ergo aggeri alias arbores jubet; & igni dari alimenta: cele-
 riterque stipitibus cumulatis fastigium montis æquatum est: tunc un-
 dique ignis injectus cuncta comprehendit: flammam in ora hostium
 ventus ferebat: (d) fumus ingens velut quadam nube absconderat cœ-
 20 lum: sonabant incendio sylvæ, atque ea quoque quæ non incenderat
 miles, concepto igne proxima quæque adurebant. Barbari (4) supplicio-
 rum ultimum, si qua intermoreretur ignis, effugere tentabant; sed qua
 flamma dederat locum, hostis obstabat. Varia igitur clade consum-
 pti sunt: alii in medios ignes, alii in petras præcipitavere se; qui-
 25 dam manibus hostium se obtulerunt: pauci semiustulati venere in pote-
 statem.

XVIII.

INTERPRÉTATIO.

(a) Ut erat ingenio adversus omnia im-
 pedimenta pugnante.

(b) Hæc ligna ardore Solis exsiccata erant.

NOTÆ

(3) Triginta & duo.) Quatuor milliaria:
 de ista loquendi forma, *triginta & duo*,
 diximus, l. 3. c.

(1) Favonius.) Ventus ab occasu æquino-
 ctiali spirans adversus Eurus sive subsola-
 num; ex eo dictus quod terram suo calore
 foveat: quamobrem a Græcis quoque Zephy-
 rus, quasi *Ζεφύρος*, vitam ferens, ap-
 pellatus est.

(2) Materiam.) Lignum, ut diximus l. 5.
 c. 10.

(3) Fumus ingens.) Simili ferme strata-
 gemate captam a Christianis Jerosolymam
 referunt belli sacri scriptores, cum Godefri-
 dus Bullionius ignem in centones stramineos
 aridamque hujus generis materiam conjici
 jussisset, quæ a Saracenis erant objecta mu-
 ris, ut machinarum impetum cedendo in-
 fringerent.

(4) Suppliciorum ult.) Ignem quo nullum
 acerbius supplicium. Sæpe tamen apud Lati-
 nos scriptores *ultimum* sive *extremum* suppli-
 cium crux est. Vide Lipsium de Cruce l. 2.

XVIII. Hinc ad Craterum, qui ⁽¹⁾ Artacacna obsidebat, redit. Ille omnibus præparatis, regis exspectabat adventum; ^(a) captæ urbis titulo, sicut par erat, cedens. Igitur Alexander turre admoventi jubet: ipsoque aspectu territi barbari, e muris supinas manus tendentes, orare cœperunt, *iram in Satibarzanem defectionis auctorem reservaret; supplicibus semet deditibus parceret*. Rex, data venia, non obsidionem modo solvit, sed omnia sua incolis reddidit. Ab hac urbe digresso supplementum novorum militum occurrit. Zoilus D. equites ex Græcia adduxerat: III. millia ex Illyrico Antipater miserat. ⁽²⁾ Thessali equites C. & XXX. cum Philippo erant: Ex Lydia II. millia & DC., peregrinus miles, 10 advenerant: CCC. equites gentis ejusdem sequebantur. Hac manu adjecta ⁽³⁾ Drangas pervenit: bellicosa natio est. Satrapes erat Barzaentes, sceleris in regem suum particeps Besso. Is suppliciorum, quæ metuerat, metu profugit in Indiam.

XIX. Jam nonum diem ⁽¹⁾ stativa erant, quum ^(a) externa vi non invictus modo rex, sed interritus; intestino ^(b) facinore petebatur. Dymnus modicæ apud regem auctoritatis & gratiæ, exoleti, cui *Nicomacho* erat nomen, amore flagrabat; obsequio uni sibi dediti corporis victus. Is, quod ex vultu quoque perspicui poterat, similis attonito; remotis arbitris cum juvene secessit in templum, arcana se & silenda afferre præfatus: suspensumque expectatione per mutuam caritatem & pignora 20 utriusque animi rogat, ut affirmet jurejurando, ^(c) quæ commisisset, silen-

INTERPRETATIO.

(a) *Gloriam expugnatae urbis Alexandro reservans.*

(a) Ab hostium externorum viribus.

(b) *Domesticorum scelere periclitabatur.*

(c) *Ea quæ Dymnus ipsi aperiret.*

NOTÆ.

(1) *Artacacna.*) Ipse igitur a persequendo Satibarzane reversus ad obsidendam Petram, Craterum quem ibi reliquerat, Artacacna misit. Erat hæc Arriorum metropolis sive regia, si Arriano credimus, qui *Artacoana* vocat. Diodorus *Chortacana*; Strabo *Artacana*; Ptolemæus, ut videtur, *Articaudna*; alii codices Curtiani *Artacrana*. Paulo aliter hæc retulit Arrianus.

(2) *Thessali.*) Non illi recentes a Thessalia; sed ex iis qui, ceteris dimissis cum adhuc esset in Media, voluntarii remanserant; unde illos Philippus adduxit. Sed hos Arrianus ante obsessa Artacacna venisse scribit.

(3) *Drangas.*) Apud Arrianum *Zarangæos* legimus, quibus aliquanto post subjungit Drangas cum Dragogis. Plinius quoque l. 6. c. 23. Zarangas a Drangis distinguit. *Q. Curtii.*

guit. Sed finitimos esse apparet, ejusdemque regionis incolæ, quæ Straboni ac Ptolemæo *Drangiana*. Hæc Ariana pars erat inter Ariam, Arachosiam, Gedrosiam, Carmaniamque inclusa. Respondere videtur hodierno tractui quem, *Sigispan* appellant. Suspiciamus ex *Zarangæ* factum esse *Darangæ*, propter affinitatem soni Δ & Ζ apud veteres; tum ex isto, *Drangæ*; ut unum idemque nomen esset. Sane quæcumque de Zarangæis Arrianus tradit, ea de Drangis Currius, Diodorus, Strabo referunt; Barzaentem illis Satrapam fuisse, apud eos detectas esse Philotæ insidias, ab iis in Agriaspas sive Evergetas ventum esse, &c.

(1) *Stativa erant.*) Castra in eodem loco fuerant. *Stativa* l. 4. c. 39.

silentio esse tecturum. Et ille ⁽²⁾ ratus nihil, quod etiam cum perjurio
 detegendum foret, indicaturum; ⁽³⁾ per præsentes Deos jurat. Tum
 Dymnus aperit in tertium diem insidias regi comparatas; seque ejus
 consilii fortibus viris & illustribus esse participem. Quibus juvenis audi-
 5 tis, se vero ^(e) fidem in parricidio dedisse constanter abnuit; nec ulla re-
 ligione, ut scelus regat, posse constringi. Dymnus & amore & metu
 amens, dextram exoleti complexus, & lacrymans, orare primum,
ut particeps consilii operisque fieret: si id sustinere non posset, attamen
ne proderet se; cujus erga ipsum benevolentiae, præter alia, hoc quoque
 10 *haberet fortissimum pignus, quod caput suum permisisset fidei adhuc in-*
expertæ. Ad ultimum, aversari scelus perseverantem metu mortis terret:
 ab illo capite conjuratos pulcherrimum facinus inchoaturos. Alias de-
 inde effeminatum & muliebriter timidum, alias proditorem amatoris ap-
 pellans, nunc ingentia promittens, interdumque regnum quoque, versa-
 15 bat animum tanto facinore procul abhorrentem. Strictum deinde gla-
 dium modo illius, modo suo admovens jugulo; ^(f) supplex idem & infe-
 stus, expressit tandem, ut non solum silentium, sed etiam operam
 polliceretur: namque ^(f) abunde constantis animi, & dignus qui pu-
 dicus esset, nihil ex pristina voluntate mutaverat: sed se captum Dy-
 20 mni amore simulabat nihil recusare. Sciscitari inde pergit, *cum quibus*
tantæ rei societatem inisset? plurimum referre quales viri tam memora-
bili operi admoturi manus essent. Ille & amore & scelere male sanus, si-
 mul gratias agit, simul gratulatur, *quod fortissimis juvenum non dubi-*
tasset se jungere, Demetrio corporis custodi, Peucolao, Nicanori. Adjicit
 25 his Aphœbetum, Loceum, Dioxenum, Archepolim, & Amyntam.

XX. Ab hoc sermone dimissus Nicomachus ad fratrem (⁽¹⁾ Cebalino
 erat nomen) quæ acceperat, defert. Placet ipsum subsistere in taber-
 naculo; ne si regiam intrasset, non assuetus adire regem, conjurati pro-
 ditos se esse resciscerent. Ipse Cebalinus ante vestibulum regiae (ne-
 30 que enim propius aditus ei patebat,) consistit, opperiens aliquem ex
 prima cohorte amicorum, a quo introduceretur ad regem. Forte, cete-
 ris dimissis, unus Philotas Parmenionis filius, incertum quam ob
 cau-

I N T E R P R E T A T I O .

(d) *Negat se fidem obstrinxisse ad celan-*
dam conjurationem in regem.

(e) *Idem orans & minitans simul, extor-*
sit ab eo, ut &c.

(f) *Ut erat mente admodum firma.*

N O T Æ.

(2) *Ratus nihil.*) Non existimans, quod
 erat a Dymno indicandum sibi, tale esse,
 ut illud, etiam violata jurisjurandi fide,
 detegere Alexandro deberet.

(3) *Per præsentes.*) In Templum enim
 secesserant. Eamque fuisse Macedonum
 consuetudinem, ut manibus ad aras Deo-

rumque simulacra admotis jurarent, ex Ju-
 stino discimus l. 24. c. 2.

(1) *Cebalino.*) Sic quoque vocatur Dio-
 doro l. 17. Ol. 94. 4. sed Plutarcho *Bali-*
nus. Prima cohorte.) Erant enim plures
 cohortes amicorum, aliæ aliis nobiliores.

causam substiterat in regia : huic Cebalinus ore ^(a) confuso magnæ perturbationis notas præ se ferens, aperit, quæ ex fratre compererat; & sine cunctatione nunciari regi jubet. Philotas laudato eo, protinus intrat ad Alexandrum; multoque invicem de aliis rebus consumpto sermone, nihil eorum quæ ex Cebalino cognoverat, nunciat. Sub 5
vesperam eum prodeuntem in vestibulo regiae excipit juvenis, an mandatum exsequutus foret requirens. Ille, ^(b) non vacasse sermoni suo regem causatus, discessit. Postero die Cebalinus venienti in regiam præsto est: intrantemque admonet pridie communicatæ cum ipso rei. Ille curæ sibi esse respondit; ac ne tum quidem regi, quæ audierat, aperit. Cœ- 10
perat Cebalino esse suspectus. Itaque non ultra interpellandum ratus, nobili juveni (*Matroni* erat nomen) ^(c) super ⁽²⁾ armamentarium posito, quod scelus pararetur, indicat. Ille Cebalino in armamentario abscondito, protinus regi corpus forte ⁽³⁾ curanti, quid ei index detulisset, ostendit. 15

XXI. Rex ad comprehendendum Dymnum missis satellitibus, armamentarium intrat: ibi Cebalinus gaudio elatus, *Habeo te, inquit, incolumem ex impiorum manibus ereptum.* Percontatus deinde Alexander quæ noscenda erant, ordine cuncta cognoscit. Rursusque institit quærere quotus dies esset, ex quo Nicomachus ad eum detulisset indicium? 20
Atque illo fatente jam tertium esse; existimans haud incorrupta fide tanto post deferre quæ audierat, vinciri eum jussit. Ille clamitare cœpit, eodem temporis momento quo audisset, ad Philotam decurrisse: ab eo percontaretur. Rex identidem quærere, an Philotam adisset? an institisset ei, ut perveniret ad se? perseverante eo affirmare quæ 25
dixerat; manus ad cœlum tendens, manantibus lacrymis, hanc sibi a ⁽¹⁾ carissimo quondam amicorum relatam gratiam querebatur. Inter hæc Dymnus haud ignarus quam ob causam accerteretur a rege; gladio, quo forte erat cinctus, graviter se vulnerat; occursumque satellitum inhibitus, perfertur in regiam. Quem intuens rex, *Quod, inquit, 30
in te Dymne tantum cogitavi nefas, ut tibi Macedonum regno dignior*

INTERPRETATIO.

(a) *Perturbato vultu.*

casset attendere suæ delationi.

(b) *Causam afferens quod Regi non va-*(c) *Armamentarii præfecto.*

NOTÆ.

(2) *Armamentarium.*) Locus in quo arma ceteraque ad bellicum apparatus spectantia reconduntur, *un arsenal*. Sed Gallicus interpretes vertit, *la garderobe*; quod ut sine ratione factum a tanto viro non putaverim, ita quæ faciendi causa fuerit, minus assequor; præsertim quum videam Diodorum, ex quo sumpsit Curtius, *ὁ πλοθῆναι* dicere. Nisi forte quod in vestiario regis

quoque arma servarentur, *armamentarium* hoc loco idem putavit esse ac *vestiarium*, itaque interpretari maluit.

(3) *Curanti.*) Lavanti in balneo, ut ex Diodoro accepimus, & ex ipso Curtio cap. 25.

(1) *Carissimo.*) Philota. *Accerteretur.*) Vide l. 4. c. 51.

Philotas me quoque ipso videretur? Illum jam defecerat vox : itaque edito gemitu, vultuque a conspectu regis averso, subinde collapsus extinguitur.

XXII. Rex Philota venire in regiam jusso ; Cebalinus, inquit, ultimum supplicium meritus, si in caput meum preparatas insidias biduo texisset ; (a) hujus criminis reum Philotam substituit ; ad quem protinus indicium detulisse se affirmat : quo propiore gradu amicitiae me contingis ; hoc majus est dissimulationis tuae facinus : & ego Cebalino magis, quam Philotæ, id convenire fateor. Faventem habes judicem, si quod admitti non oportuit, saltem negari potest. Ad hæc Philotas haud sane trepidus, si animus vultu æstimaretur, Cebalinum quidem scorti sermonem ad se detulisse ; sed ipsum tam levi auctori nihil credidisse respondit ; veritum ne jurgium inter amatorem & exoletum, non sine risu aliorum, detulisset. Quum Dymnus interemerit seipsum, qualiacumque erant, non fuisse reticenda. (1) Complexusque regem orare cœpit, ut præteritam vitam potius quam culpam, silentii tamen, non facti ullius, intueretur. Haud facile dixerim, crediderit ne ei rex, an altius iram suppresserit ; dextram reconciliatæ gratiæ pignus obtulit ; & contemptum magis, quam celatum indicium esse videri sibi dixit. Advocato tamen consilio amicorum, cui tum Philotas adhibitus non est, Nicomachum introduci jubet. Is eadem, quæ detulerat ad regem, ordine exposuit.

XXIII. Erat Craterus regi carus in paucis, & eò Philotæ, ob æmulationem dignitatis, adversus : neque ignorabat sæpe Alexandri auribus (a) nimia jactatione virtutis atque operæ gravem fuisse ; & ob ea non quidem sceleris, sed contumaciæ tamen suspectum. Non aliam (b) premendi inimici occasionem aptiorem futuram ratus, odio suo pietatis præferens speciem ; Utinam, inquit, in principio quoque hujus rei nobiscum deliberasses. Suasissemus, si Philotæ velles ignoscere, patereris potius ignorare eum quantum deberet tibi ; quam usque ad mortis metum, adductum, cogeres potius de periculo suo, quam de tuo cogitare beneficio. Ille enim semper insidiari tibi poterit ; tu non semper Philotæ poteris ignoscere. Nec est quod existimes, eum, qui tantum facinus ausus est, venia posse mutari : scit eos, (c) qui misericordiam consumpserunt, amplius sperare non

INTERPRETATIO.

(a) Philotam suo loco reum sceleris fecit.

(a) Nimia ostentatione fortitudinis meritorumque suorum odiosum fuisse.

(b) Perdendi Philotæ opportunitatem.

(c) Qui gravitate criminis clementiam omnem exhausserunt.

NOTA.

(1) Complexus.) Nimis hoc festinatum, nec satis reo ac supplici conveniens, nondum impetrata venia, nondum placato multis defensionibus aut precibus rege, ut quidem Freinshemio visum est ; qui propterea suspicatur intercidisse aliquid ante illa ver-

ba, quum Dymnus, &c. tum alteram quoque lacunam sequi ante ista, Complexusque : quod quidem haud ex vano conjectari fatebitur quisquis totius narrationis seriem attentius legerit.

non posse. At ego, etiamsi ipse vel pœnitentia, vel beneficio tuo victus quiescere volet; patrem ejus Parmenionem tanti ducem exercitus, & inveterata apud milites tuos auctoritate, haud multum infra magnitudinis tue fastigium positum, scio non æquo animo salutem filii sui debiturum tibi.

(1) Quædam beneficia odimus: meruisse mortem confiteri pudet. Superest ut malit videri injuriam accepisse, quam vitam: proinde scito, tibi cum illis de salute esse pugnandum. Satis hostium superest, ad quos persequendos ituri sumus. Latus a domesticis hostibus muni: hos si submoves, nihil metuo ab externo. Hæc Craterus.

XXIV. Nec ceteri dubitabant, quin conjurationis indicium suppressurus non fuisset, nisi auctor aut particeps. (1) Quem enim pium & bonæ mentis, non amicum modo, sed ex ultima plebe, auditis quæ ad eum delata erant, non protinus ad regem fuisse cursurum? (2) ne Cebalini quidem exemplo, qui ex fratre comperta ipsi nunciasset; Parmenionis filium, præfectum equitatus, omnium arcanorum regis arbitrum, simulasse etiam non vacasse sermoni suo regem, ne (3) index alium internuncium quæreretur. Nicomachum religione quoque deum adstrictum, conscientiam suam exonerare properasse: Philotam consumpto per ludum jocumque pene toto die, (4) gravatum esse pauca verba ad caput regis pertinentia, tam longo & forsitan supervacuo inserere sermoni. At enim non credidisset talia deferentibus (4) pueris; cur igitur extraxisset biduum, tanquam indicio haberet fidem? Dimittendum fuisse Cebalinum, si delationem ejus damnabat. IN suo quemque periculo magnum animum habere; quum de salute regis timeretur, credulos esse debere; vana quoque deferentes admittere. Omnes igitur quæstionem de eo, ut participes sceleris indicare cogeretur, habendam esse decernunt. Rex admonitos ut consilium silentio premerent, dimittit. Pronunciari deinde iter in posterum diem jubet, ne qua novi initi consilii daretur nota. Invitatus est etiam Philotas ad ultimas ipsi epulas; & non cœnare modo, sed etiam familiariter col-

INTERPRETATIO.

(a) Non esse dignatum.

NOTÆ.

(1) Quædam benef.) Illa videlicet quibus indignuisse probrosum & infame est. Injuriam.) Quod conjurationis suspectum habueris, & ad mortis metum adduxeris.

(1) Quem enim.) Id est, quis enim pius &c. non statim cucurrisset? Vide l. 4. c. 9.

(2) Cebalini.) An ne Cebalini quidem exemplo statim fuisse cursurum Philotam, si pius & bonæ mentis esset?

(3) Index.) Cebalinus conjurationis delator. Religione.) Jurejurando per Deos

præsentes dato; cap. 19.

(4) Pueris.) Puer alias nomen ætatis est, quæ proprie inter infantiam & adolescentiam decurritur: factumque est ex vetusto, puerus, puera; unde, puellus, puella; & erat etiam apud priscos Latinitatis auctores in feminino genere, ut apud Priscianum legimus ex Livio Andronico; sancta puer, Saturni filia. Conditionem alias significat servi aut famuli cujuscunque. Hoc loco de ætate accipi debet: verum latius, ut de adolescentibus quoque intelligi possit.

colloqui cum eo, quem damnaverat, ⁽⁵⁾ sustinuit. Secunda deinde vigilia, luminibus extinctis, cum paucis in regiam coeunt Hephæstion, & Craterus, & Cœnus, & Erigyus; hi ex amicis: ex armigeris autem Perdiccas & Leonnatus. Per hos imperatum, ut qui ad prætorium excubabant, armati vigilarent.

XXV. Jam ad omnes aditus dispositi milites, equites quoque itinera obsidere jussi, ne quis ad Parmenionem, ⁽¹⁾ qui tum Mediæ magnisque copiis præerat, occultus evaderet. ⁽²⁾ Attarras autem cum trecentis armatis intraverat regiam: huic decem satellites traduntur, quorum singulos deni armigeri sequebantur. Ii ad alios conjuratos comprehendendos distributi sunt: Attarras ^(a) cum trecentis ad Philotam missus, clausum aditum domus moliebatur, quinquaginta juvenum promptissimis stipatus: nam ceteros cingere undique domum jusserat, ne occulto aditu Philotas posset elabi. Illum ^(b) sive securitate animi, sive fatigatione resolutum somnus oppresserat: quem Attarras torpentem adhuc occupat. Tandem ei, sopore discusso, quum injicerentur catenæ; *VICIT*, inquit, *bonitatem tuam, rex, inimicorum acerbitas*: nec plura loquutum, capite velato, in regiam adducunt. Postero die rex edixit, ut ⁽³⁾ omnes armati coirent. Sex millia fere militum venerant: præterea turba lixarum calonumque impleverant regiam. Philotam armigeri ^(c) agmine suo tegebant, ne ante conspici posset a vulgo, quam rex alloquutus milites esset. ^(d) De capitalibus rebus vetusto Macedonum modo inquirebat exercitus: in pace, erat vulgi: nihil potestas regum valebat, nisi prius valuisset auctoritas. Igitur primum Dymni cadaver infertur; plerisque, quid patrasset, quove casu extinctus esset, ignaris.

XXVI.

INTERPRETATIO.

(a) *Occlusam domus januam convellebat.*
 (b) *Sive fiducia conscientie securum, sive lassitudine languentem.*
 (c) *Sua turma incluserant Philotam.*

(d) *Antiquo Macedonum more milites judicabant de criminibus belli tempore: in pace jus hoc plebis erat.*

NOTÆ.

(5) *Sustinuit.*) Alexander: *il eut bien le courage de, &c.* Secunda vigilia.) lib. 3. c. 20.

Luminibus.) Facibus extinctis quæ noctu præferuntur euntibus; ne videlicet a quoquam observarentur. *Armigeris.*) Quales essent armigeri dicemus l. 7. c. 3.

(1) *Qui tum Mediæ.*) Quanquam enim Mediæ Satrapiam Oxydati dederat, c. 4. Parmenionem tamen, qui copiis præesset, illic reliquerat. Vide l. 5. c. 6. de Satrapia.

(2) *Attarras.*) An potius, quod suspicabatur Freinshemius, *Atharias* ille senior

l. 5. c. 7. quem alii, Tharriam, Adarchiam, Aphariam vocant.

(3) *Omnes.*) De solis, opinor, Macedonibus accipiendum, ad quos pertinebat de crimine cognoscere. Nec solos tamen eos venisse constat ex c. 28. nec omnes adfuisse putem, cum *sex millia* tantum advenerint, reliquis forte ob angustias loci exclusis.

Potestas, auctoritas.) *Potestas* ad imperandum cogendumque pertinet; *auctoritas* ad suadendum. Nulla erat Macedonum regum potestas damnandi aut absolvendi reos capitalium criminum, nisi prius suam populo militibusve sententiam approbassent.

XXVI. Rex deinde in concionem procedit, vultu præferens dolo-
rem animi. Amicorum quoque mœstitia expectationem haud parvam
rei fecerat. Diu rex dimisso in terram vultu, attonito stupentique si-
milis stetit: tandem recepto animo; *Pene, inquit, milites, paucorum*
hominum scelere vobis ereptus sum. Deum providentia & misericordia 5
vivo. Conspectusque vestri venerabilis cogit, ut vehementius parricidis
irascar: quoniam supremus, immo unus vitæ meæ fructus est, tot for-
tissimis viris, & de me optime meritis referre adhuc gratiam posse. In-
terruit orationem militum gemitus, obortæque sunt omnibus lacry-
mæ. Tum rex, *Quanto, inquit, majorem in animis vestris motum* 10
excitabo, quum tanti sceleris auctores ostendero, quorum mentionem adhuc
reformido; & tanquam salvi esse possint, nominibus abstineo? Sed vincen-
da (a) *est memoria pristinae caritatis, & conjuratio impiorum civium de-*
tegenda. Quomodo enim tantum nefas sileam? Parmenio illa ætate, tot
meis, tot parentis mei meritis devinctus, omnium nobis amicorum vetustis- 15
simus, ducem tanto sceleri se præbuit. Minister ejus Philotas Peucolaum,
& Demetrium, & hunc Dymnum, cujus corpus aspicitis, ceterosque ejus-
dem amentia in caput meum subornavit. Fremitus undique indignantium,
querentiumque tota concione obstrepebat: qualis solet esse multitu-
dinis & maxime militaris; (b) ubi aut studio agitur, aut ira. Nicomachus 20
deinde, & Metron, & Cebalinus producti, quæ quisque detulerat,
exponunt. Nullius eorum indicio Philotas (c) particeps sceleris destina-
batur: itaque, (d) indignatione pressa, vox indicum silentio excepta
est. Tum rex, Qualis, inquit, ergo animi vobis videtur, qui hujus rei
delatum indicium id ipsum suppressit? Quod non fuisse vanum Dymni 25
exitus declarat. Incertam rem deferens tormenta non timuit Cebalinus:
Metron ne momentum quidem temporis distulit exonerare se; ut eò, ubi
lavabar, irrumperet. Philotas solus (e) nihil timuit, nihil credidit: o magni
animi virum! Iste, si regis periculo commoveretur, vultum non mutaret?
indicem tantæ rei sollicitus non audiret? Subest nimirum silentio facinus, 30
& avida spes regni, præcipitem animum ad ultimum nefas impulit. Pater
Mediæ præest: ipse apud multos copiarum duces meis præpotens viribus,
(e) majora, quam capit, spirat. Orbitas quoque mea, quod sine liberis sum,
spernitur. Sed errat Philotas: in vobis liberos, parentes, consanguineos ha-
beo: vobis salvus orbus esse non possum.

XXVII.

INTERPRETATIO.

(a) *Superandus est sensus prioris mei in illos amoris.*

(b) *Cum amore vel odio incitatur.*

(c) *Designabatur conjurationis socius.*

(d) *Sedata militum ira, testimonium delatorum auditum est cum silentio.*

(e) *Plura, quam quorum capax sit affectat.*

NOTA.

(1) *Nihil.*) Solus Philotas nihil timuit regi; cum Cebalinus adeo timuerit meo capiti, ut nihil veritus sit tormenta, quorum

se periculo exponebat, si rem delatam non probaret.

XXVII. Epistolam deinde Parmenionis interceptam, quam ad filios Nicanorem & Philotam scripserat, recitat; haud sane indicium gravius consilii præferentem. Namque summa ejus hæc erat: *Primum vestri curam agite, deinde vestrorum: sic enim quæ destinavimus, efficiemus.*

5 Adjecitque rex: *Sic esse scriptam, ut sive ad filios pervenisset; a consociis posset intelligi: sive intercepta esset, (a) falleret ignaros. At enim Dymnus quum ceteros participes sceleris indicaret, Philotam non nominavit: hoc quidem illius non innocentie, sed potentie indicium est, quod sic ab iis timetur etiam, a quibus prodi potest; ut quum de se fateantur, illum tamen*

10 *celent. Ceterum Philotam ipsius indicat vita. Hic (1) Amyntæ, qui mihi consobrinus fuit, & in Macedonia capiti meo impias comparavit insidias, socium se & consocium adjunxit. Hic (2) Attalo, quo graviolem inimicum non habui, sororem suam in matrimonium dedit. Hic quum scripsissem ei, pro jure tam familiaris usus atque amicitie, (b) qualis sors edita esset*

15 *Jovis Hammonis oraculo; sustinuit rescribere mihi: se quidem gratulari, quod in numerum deorum receptus essem: ceterum misereri eorum, quibus vivendum esset sub eo, (c) qui modum hominis excederet. Hæc sunt etiam animi pridem alienati a me & invidentis gloriæ meæ indicia; quæ quidem, milites, quamdiu licuit, in animo meo pressi. Videbar enim mihi*

20 *partem viscerum meorum abrumpere, si in quos tam magna contuleram, viliores mihi facerem. Sed jam non verba puniendæ sunt; (d) lingue temeritas pervenit ad gladios. Hos, si mihi creditis, Philotas in me acuit. Id si ipse admisit, quo me conferam milites? cui caput meum credam? Equitatus, optimæ exercitus parti, principibus nobilissimæ juventutis unum præfeci: salutem, spem, victoriam meam fidei ejus tutelæque commisi. Pa-*

25 *trém (e) in idem fastigium, in quo me ipsi posuistis, admovi: Mediam, qua nulla opulentior regio est; (3) tot civium sociorumque millia imperio ejus ditionique subjeci. (f) Unde præsidium petieram, periculum exstitit. Quam feliciter in acie occidissem potius hostis præda, quam (3) civis victima! nunc*

ser-

INTERPRETATIO.

(a) Non intelligeretur ab iis qui consocii non erant.

(b) Cujusmodi responsum datum fuisset ab &c.

(c) Qui humanæ sortis conditionem superare vellet.

(d) Sermonis procacitas processit usque ad arma.

(e) Ad eundem gradum proxime evexi.

(f) Ab iis periculum mihi creatum est, a quibus tutamen querebam.

NOTÆ.

(1) Amyntæ.) Perdicca genitus erat Philippi fratre, post cujus mortem ab ipso Philippo patruo ac tutore educatus, ejusdem filiam duxerat. Eo mortuo, cum Alexandri patruelis sui vitæ insidiaretur, ab illo occupatus est. Consobrinus hic sumitur pro patruelis, quod non est infrequens, præsertim apud Jurisconsultos.

(2) Attalo.) Hujus sororem, vel sororis

potius filiam Philippus Olympiadi superinduxerat; quæ occasio simulatum Alexandro fuit cum Attalo primum, deinde cum Philippo. Supplem. l. 1. c. 9. Vide quoque loco Freinsheimii notas.

(3) Civis.) Philotæ. Cives sunt qui in eadem nati atque educati patria, iisdem utuntur legibus, &c. quos barbari quidam concives appellant.

servatus ex periculis, quæ sola timui, in hac incidi, quæ timere non (4) debui. Soletis identidem a me, milites, petere, ut saluti meæ parcam. Ipsi mihi præstare potestis, quod suadetis ut faciam: ad vestras manus, ad vestra arma confugio: invitis vobis salvus esse nolo; volentibus, non possum, nisi vindicor.

5

XXVIII. Tum Philotam religatis post tergum manibus, obsoleto amiculo velatum, jussit induci: facile apparebat, motos esse (a) tam miserabili habitu, non sine invidia paulo ante conspecti. Ducem equitatus pridie viderant: sciebant regis interfuisse convivio: repente non reum modo, sed etiam damnatum, (1) immo vinctum intuebantur. Subibat animos Parmenionis quoque, tanti ducis, tam clari civis fortuna: qui modo (2) duobus filiis Hectore & Nicanore orbatus; (b) cum eo, quem reliquum calamitas fecerat, absens diceret causam. Itaque (3) Amyntas regis prætor inclinatam ad misericordiam concionem rursus aspera in Philotam oratione commovit. *Proditos eos esse barbaris: neminem ad conjugem suam, neminem in patriam, & ad parentes fuisse rediturum: velut truncum corpus dempto capite, sine spiritu, sine nomine, aliena terra, ludibrium hostis futuros.* Haud quaquam pro spe ipsius, Amyntæ oratio grata regi fuit: quod conjugum, quod patriæ admonitos, pigriores ad cetera munia exsequenda fecisset. Tunc Coenus, quamquam Philotæ sororem matrimonio secum conjunxerat; tamen acrius quam quisquam in Philotam invehctus est: parricidam esse regis, patriæ, exercitus clamitans: saxumque, quod forte ante pedes jacebat, (4) arripuit, emissurus in eum, ut plerique credidere, tormentis subtrahere cupiens: sed rex manum ejus inhibuit, dicendi prius causam debere fieri potestatem reo, nec aliter judicari passurum se affirmans. Tum dicere jussus Philotas, sive conscientia sceleris, sive periculi magnitudine amens & attonitus, non attollere oculos, non hiscere audebat. Lacrymis deinde manantibus, linquente animo, in eum, a quo tenebatur, incubuit: abstersisque amiculo ejus oculis, paulatim recipiens spiritum ac vocem, dicturus videbatur. Jamque rex intuens eum,

10

15

20

25

30

Ma-

INTERPRETATIO.

(a) Adeo lugubri specie Philotæ, quem non multo ante felicem, cum invidia viderant.

(b) Cum Philota, quem solum adversa fortuna patri reliquerat superstitem, defendere se in judicio capitis absens cogeatur.

NOTÆ.

(4) Non debui.) Quia creari mihi a meis non debuerant.

Nicanor paulo ante ex morbo decesserat; supra cap. 16.

(1) Immo vinctum.) Gravius igitur quiddam esse videbatur principem virum ligari, quam simpliciter daminari.

(3) Amyntas.) Non fuit hic Amyntas Andromenis filius, quem inter reos visuri sumus l. 7. c. 3. sed alter forsitan ex duobus illis, qui fortitudinis ergo Chiliarche creati sunt, l. 5. c. 7. Hos enim Prætores vocare possis.

(2) Duobus filiis.) Hector ex Nilo flumine ægre emersus expiraverat, l. 4. c. 33. Q. Curtii.

(4) Arripuit.) Alii eripuit.

I i

Macedones, inquit, de te judicaturi sunt: quæro an ⁽⁵⁾ patrio sermone sis apud eos usurus. Tum Philotas, Præter Macedonas, inquit, plerique adsunt, quos facilius, quæ dicam, percepturos arbitror, si eadem lingua fuero usus, qua tu egisti; non ob aliud credo, quam ut oratio tua
 5 intelligi posset a pluribus. Tum rex: Ecquid videtis ⁽⁷⁾ adeo etiam sermonis patrii Philotam tadere? solus quippe fastidit ⁽⁶⁾ eo dicere. Sed dicat sane utcumque cordi est; dum memineritis æque illum a nostro more, atque a sermone abhorrere. Atque ita concione excessit.

XXIX. Tum Philotas, VERBA, inquit, innocenti reperire facile est,
 10 ⁽¹⁾ modum verborum misero tenere difficile. Itaque inter optimam conscientiam, & iniquissimam fortunam destitutus, ignoro, ⁽²⁾ quomodo & animo meo, & tempori paream. Abest quidem optimus causæ meæ ⁽²⁾ iudex: quæ cur me ipse audire noluerit, non mehercule excogito; quum illi utique cognita causa tam damnare me liceat quam absolvere; non cognita vero li-
 15 berari ab absente non possum, qui a præsentē damnatus sum. Sed quamquam VINCTI hominis non ⁽³⁾ supervacua solum, sed etiam invisā defensio est, quæ iudicem non docere videtur, sed arguere: tamen utcumque licet dicere, memet ipse non deseram: nec committam, ut damnatus etiam mea ⁽⁴⁾ sententia videar. Equidem cujus criminis reus sim, non video:
 20 inter conjuratos nemo me nominat: de me Nicomachus nihil dixit: Cebalinus plusquam audierat, scire non potuit. Atqui conjurationis caput me fuisse credit rex! potuit ergo Dymnus ⁽⁶⁾ eum præterire, quem sequebatur? præsertim quum quærenti socios, vel falso fuerim nominandus; quo facilius, qui verebatur, posset impelli. Non enim detecto facinore nomen
 25 meum præterit, ut posset videri socio pepercisse: sed Nicomachus, quem ⁽⁵⁾ taciturnum arcana de semetipso credebat, confessus, aliis nominatis, me unum subtrahebat. Quæso, commilitones, si Cebalinus me non adisset, nihil

me

INTERPRETATIO.

(c) Dedignatur illo uti.

(a) Qua ratione & indoli meæ & præsentī statui orationem accommodem.

(b) Me prætermittere quem habebat conjurationis ducem.

NOTÆ.

(5) Patrio sermone.) Macedonicus sermo Græcæ linguæ Dialectus erat a ceteris diversa, quippe quam plerique Græcorum non intelligerent, ut ex hoc ipso loco, & ex cap. 31. satis apparet. Idque Strabonis quoque testimonio firmari potest, lib. 7. Sic multæ sunt Germanicæ Gallicæque linguæ Dialecti quas vix intelligunt, qui non assueverunt.

(6) Eadem lingua.) Græca, opinor, eaque communi, quæ ab omnibus audiretur.

(7) Adeo.) Alii legebant, odio etiam patrii S. Ph. teneri. Sed venustior ceterorum lectio quam repræsentavimus.

(1) Modum.) Livius l. 29. Dant animum ad loquendum libere ultimæ miseriæ. Ovidius Metam. 13. v. 140. Dolor ipse disertum fecerat. Tacitus l. 4. Mæsta, ubi semel prorupere, difficilius reticentur.

(2) Iudex.) Alexander. Utique.) Alias utrimque.

(3) Supervacua.) Quia ipso regis iudicio jam videbatur damnatus, quod victus esset; cum vinciri nisi sceleris convicti non solerent. Vide l. 7. c. 3.

(4) Mea sententia.) Ipso quippe silentio crimen fateri seque damnare videretur.

(5) Quem taciturnum.) Supra cap. 19.

me de conjuratis scire voluisset; num hodie dicerem causam, nullo me nominante? Dymnus sane & vivat adhuc, & velit mihi parcere: quid ceteri? qui de se confitebuntur, me videlicet subtrahent? **MALIGNA** est calamitas; & fere noxius quum suo supplicio crucietur, ^(b) acquiescit alieno. Tot conscii, ne in equuleum quidem impositi verum fatebuntur? Atqui nemo parcat morituro; nec cuiquam ^(c) moriturus, ut opinor. Ad verum crimen, & ad unum revertendum mihi est. Cur rem delatam ad te tacuisti? cur tam securus audisti? hoc quaecumque est confesso mihi, ubicumque es, Alexander, remisisti: dextram tuam amplexus reconciliati pignus animi, convivio quoque interfui. Si credidisti mihi, absolutus sum: si pepercisti, dimissus: ^(d) vel iudicium tuum serva. Quid hac proxima nocte, qua digressus sum a mensa tua, feci? quod novum facinus delatum ad te, mutavit animum tuum? gravi sopore acquiescebam, quum me ^(e) malis indormientem meis inimici vinciendo excitarunt. Unde & parricidæ & ^(f) prodito tam alti quies somni? **SCELERATI** conscientia obstrepente quum ^(g) dormire non possint, agitant eos ^(h) furia, non consummato modo, sed & cogitato parricidio. At mihi securitatem primum innocentia mea, deinde dextra tua obtulerant: non timui, ne plus alienæ crudelitati apud te liceret, quam clementiæ tuæ. Sed ne te mihi credidisse pœniteat, res ad me deferebatur a puero, qui non testem, non pignus ⁽ⁱ⁾ indicii exhibere poterat; impleturus omnes metu, si cœpisset audiri. Amatoris & scorti iurgio interponi aures meas credidi infelix, & fidem ejus suspectam habui, quod

INTERPRETATIO.

(b) Alterius supplicio sublevatur.

(d) In medio periculo consopitum.

(c) Saltem mane in sententia quam tulisti.

(e) Nec certum argumentum suæ delationis.

NOTÆ.

(6) *Moriturus.*) Refellit quod supra responsum ab Alexandro fuerat, non innocentia sed potentia indicium esse quod sic ab iis timeretur Philotas, a quibus prodi posset, ut cum de se faterentur, illum tamen celarent. Cur me, inquit, metuat, mihi etiam inter tormenta parcat, qui jamjam moriturum se videt?

(7) *Prodito.*) Rectius hoc meo iudicio, quam vulgatum proditori. Nam proditor aut nihil, aut parum addit ad parricidam; & uterque securus potest somnum capere, quamdiu proditum se non putat. Sed parricidæ, & prodito, quæ possit esse quies somni? Nec improbandum illud Freinsheimii ex proditori facientis prodita re.

(8) *Dormire.*) Memorabile quod refert Tullius orat. pro Sexto Rosc. Amerino, de Clœlio Tarracinensi, qui duos inter filios inventus est gladio confossus. Filii de

parentis cæde postulati, hac maxime ratione absoluti sunt, quod aperto ostio dormientes, in eodem conclavi reperti erant. Ceterum etsi animi ac somni securitas illa, innocentia ut plurimum index habetur; tamen adversus id argumentum excipi poterat, primum gravissimis curis, mœrore, desperatione vexatos alto quandoque somno obrui; ut ipsi Alexandro contigisse vidimus l. 4. c. 50. Idem quoque de Augusto deque Othone refert Suetonius. Deinde simulari quoque somnum posse; ut argumentatur Quintilianus Declam. 2. & Libanius Declam. 44. Sane mirum est Philotam, quantumvis innoxium, leni placidoque somno dormire potuisse, qui tam præsentis periculo ereptum se esse meminisset.

(9) *Furia.*) Sic quidem de Oreste post occisam ab eo matrem Poëtæ fingunt, vexatum eum esse Furiarum occursum cum tædis

quod ⁽¹⁰⁾ non ipse deferret, sed fratrem potius subornaret; timui, ne negaret mandasse se Cebalino; & ego viderer multis amicorum regis fuisse periculi causa. Sic quoque quum laserim neminem, inveni, qui mallet perire me, quam incolumem esse: ⁽⁵⁾ quid inimicitarum creditis excepturum
 5 fuisse, si insontes lacessissem? At enim Dymnus se occidit! num igitur facturum eum divinare potui? minime. Ita quod solum indicio fidem fecit, id me, quum a Cebalino interpellatus sum, movere non poterat. At hercule si conscius Dymno tanti sceleris fuisset, biduo illo proditos esse nos, dissimulare non debui. Cebalinus ipse tolli de medio nullo negotio potuit.
 10 Deinde post delatum indicium, quo periturus eram; cubiculum regis solus intravi, ferro quidem cinctus: cur distuli facinus? an sine Dymno non sum ausus? ille igitur princeps conjurationis fuit: sub illius umbra Philotas latebam, qui regnum Macedonum affecto. Et quis e vobis corruptus est donis? quem ducem, quem praefectum impensius colui? Mihi quidem ob-
 15 citur, quod societatem patrii sermonis asperner; quod Macedonum mores fastidiam: sic ego ⁽⁸⁾ imperio, quod dedignor, immineo. Jampridem natus ille sermo commercio aliarum gentium exolevit; tam victoribus, quam victis peregrina lingua discenda est. ^(h) Non mehercule ista me magis laedunt, quam quod Amyntas Perdiccae filius insidiatus est regi; cum quo quod
 20 amicitia fuerit mihi, non recuso ⁽¹¹⁾ defendere, si fratrem regis non oportuit diligi a nobis; sin autem in illo fortunae gradu positum etiam venerari necesse erat; utrum quaeso, quod non ⁽¹²⁾ divinavi, reus sum? an impiorum amicis insontibus quoque moriendum est? Quod si æquum est, cur tam diu vivo? si injustum, cur nunc demum occidor? At enim scripsi, miseri-
 25 reris me eorum, quibus vivendum esset sub eo, qui se Jovis filium crederet! Fides amicitiae, veri consilii periculosa libertas, vos me decepistis! vos, quæ sentiebam, ne reticerem, impulistis: scripsisse me hæc fateor regi, ⁽¹³⁾ non de rege scripsisse: non ⁽ⁱ⁾ enim faciebam invidiam, sed

INTERPRETATIO.

(f) Quantum odii putatis me passurum fuisse.

(g) Sic ambio regnum Macedonum quod contemno.

(h) Ista nihilo plus mihi nocent.

(i) Non odium illi conflabam, sed ne iungeretur, illi metuebam.

NOTÆ.

ubique minitantium. Sed præclare Tullius pro Sex. Roscio; Nolite enim putare &c. sua quemque fraus, & suus terror maxime vexat; suum quemque scelus agitat, amentiaque afficit; suæ malignæ cogitationes conscientiaque animi terrant. Hæ sunt impiis assidue domesticaque furie, &c.

(10) Non ipse.) Nicomachus.) Fratrem.) Cebalinum.

(11) Defendere.) Non recuso poenas subire, quod Amyntæ amicus fui, si cri-

men est regis fratrem amasse. Fratrem.) Patruelis erat Amyntas Alexandri, ut diximus ad cap. 27. Sed & frater & ἀδελφὸς de patruale quandoque dicitur, ut hoc loco erudite disputat Freinshemius.

(12) Non divinavi.) Amyntam illum Alexandri vitæ insidiari.

(13) Non de rege.) Ad ipsum scripsi solum; non ad alios, ut ei obtrectarem, & invidiam conflarem.

sed pro eo timebam: ⁽¹⁴⁾ dignior mihi Alexander videbatur, qui Jovis stirpem tacitus agnosceret; quam qui prædicatione jactaret. Sed quoniam oraculi fides certa est; ⁽¹⁵⁾ sit deus causæ meæ testis: retinete me in vinculis, dum consulitur Hammon in arcanum & occultum scelus. Interim qui regem nostrum dignatus est filium, neminem eorum, qui stirpi suæ insidiati sunt, latere patietur. Si certiora oraculis creditis esse tormenta; ^(k) ne hanc quidem exhibendæ veritatis fidem deprecor. Solent rei capitis ⁽¹⁶⁾ adhibere vobis parentes: ⁽¹⁷⁾ duos fratres ego nuper amisi; patrem nec ostendere possum, nec invocare audeo: quum & ipse tanti criminis reus sit. Parum est enim tot modo liberorum parentem in unico filio acquiescentem, eo quoque orbari, nisi ipse in rogam meum imponitur. Ergo, carissime pater, & propter me morieris, & mecum. Ego tibi vitam adimo, ego senectutem tuam extinguo! Quid enim me procreabas infelicem adversantibus diis? an ut hos ex me fructus perciperes, ^(l) qui te manent? Nescio, adolescentia mea miserior sit, an senectus tua. Ego in ipso robore ætatis eripior; tibi carnifex spiritum adimet; quem, si fortuna expectare voluisset, natura reposcebat. Admonuit me patris mei mentio, quam timide & cunctanter, quæ Cebalinus detulerat ad me, indicare debuerim. Parmenio enim, quum audisset venenum a Philippo medico regi parari, deterrere eum voluit ⁽¹⁸⁾ epistola scripta, quo minus medicamentum biberet, quod medicus dare constituerat. Num creditum est patri meo? num ullam auctoritatem ejus literæ habuerunt? Ego ipse quoties quæ audieram detuli, cum ludibrio credulitatis repulsus sum. Si & quum indicamus, ⁽¹⁹⁾ irrisui, & quum taceamus, suspecti sumus; quid facere nos oportet? Quumque unus e circumstantium turba exclamasset, BENE meritis non insidiari: Philotas, Recte, inquit, quisquis es, dicis. Itaque si insidiatus sum, pœnam non deprecor; & finem facio dicendi, quoniam ultima verba non gravia sunt visa auribus vestris. Abducitur deinde ab iis, qui custodiebant eum.

XXX.

INTERPRETATIO.

(k) Non recuso hanc quoque rationem inire probandæ veritatis.

(l) Qui tibi impendent.

NOTÆ.

(14) Dignior.) Dignius Alexandro putabam esse atque honorificum magis, si se Jovis filium cum sciret, non jactaret ipsæ tamen originem suam.

(15) Sit Deus.) Meæ testem innocentiae appello ipsum Hammonem.

(16) Adhibere.) Ut precibus lacrymisque judices ad misericordiam inflectant; cujus rei obvia sunt exempla, præsertim apud Tullium. Observa porro parentes idem hoc loco videri quod nos Gallice dicimus les parens, pro cognatis quibuscunque. Sic enim quan-

doque accipi docent Freinshemius ad Florum, Casaubonus & Salmasius in Pollionem de xxx. Tyrannis. Sane Philotas quid parentum nomine intelligeret, postmodum explicans, fratrum mentionem facit.

(17) Duos fratres.) Supra cap. 28. Nuper.) Hector ante duos circiter annos perierat: Nicanor non ita pridem.

(18) Epistola.) Vide lib. 3. c. 13.

(19) Irrisui.) Rectius hoc quam vulgatum invisi. Respicit enim ista, cum ludibrio credulitatis repulsus sum.

XXX. Erat inter duces manu strenuus Belon quidam, pacis artium & (a) civilis (1) habitus rudis, vetus miles, ab humili ordine ad eum gradum, in quo tunc erat, promotus: qui tacentibus ceteris, stolidi audacia ferox, admonere eos coepit, *quoties quisque diversoriis, quæ occupassent, proturbatus esset, ut purgamenta servorum Philota recipere* 5 *ntur eo unde commilitones expulisset. Auro argentoque vehicula ejus onusta totis vicis stetisse: ac ne in vicinia quidem diversorii quemquam commilitonum receptum esse: sed per* (2) *dispositos, quos ad somnum habebat, omnes procul relegatos; ne femina illa murmurantium inter se silentio* 10 *verius, quam sono excitaretur. Ludibrio ei* (3) *fuisse rusticos homines, Phrygasque & Paphlagonas appellatos: qui non erubesceret, Macedonatus, homines linguæ suæ per* (4) *interpretem audire. Cur Hammonem consuli vellet? eundem Jovis arguisse mendacium Alexandrum filium agnoscentis: scilicet veritum, ne invidiosum esset, quod dii offerrent. Quum* 15 *insidiaretur capiti regis & amici, non consuluisse eum Jovem: nunc ad oraculum mittere, dum* (5) *pater ejus sollicitaretur, qui præsint in Media; & pecunia, cujus custodia commissa sit, perditos homines ad societatem sceleris impellat. Ipsos missuros ad oraculum, non qui Jovem interrogent, quod ex rege cognoverint; sed qui gratias agant, qui vota pro incolumitate regis optimi persolvant. Tum vero universa concio accensa est; & a corporis custodibus initium factum, clamantibus, Discerpendum esse* 20 *par-*

INTERPRETATIO.

(a) Politioris vite ignarus.

NOTÆ.

(1) *Habitus.*) Apud Curtium vox habitus multa significat. I. vestem; lib. 3. c. 7. *vulgari habitu.* II. corporis formam ac staturam; la taille; supra cap. 13. & l. 3. c. 31. *corporis habitu præstabat:* tum. l. 7. c. 33. *Si Dii habitum corporis tui,* &c. III. situm statumque corporis, la posture, lib. 8. c. 15. *durante adhuc habitu in quo,* &c. IV. insigne cujusque gradus ac muneris proprium; l. 7. c. 3. *habitus quoque redderetur armigeri, nempe lancea.* V. statum metaphorice, id est, conditionem; l. 3. c. 31. *pro habitu præsentis fortune.* VI. qualitatem sive indolem; l. 5. c. 22. *Nequaquam pro nature habitu molliora ingenia sunt.* VII. Vivendi modum; ut hoc loco civilis habitus: & supra, cap. 14. *civilem habitum.*

(2) *Per dispositos.*) Per servos quos Philotas circa diversorium suum disponi undique curabat, strepitum omnem prohibuit, ne somnus ejus impediri turbarive pos-

set. Hoc enim est *dispositos habere ad somnum.*

(3) *Fuisse.*) Ipsos Macedonas commilitones. Legunt alii *fuisse se* &c. *Phrygas & Paphlagonas.*) Utrique apud Græcos præsertim pro stolidis ac rusticis habebantur. De Phrygibus quidem notum adagium, *sero sapiunt Phryges.* Paphlagonas autem per ludibrium appellari consueverant qui linguæ vitio inter loquendum cespitant, hærent, repetunt, balbutiunt; quo nomine Cleonem Atheniensem exagitavit Aristophanes Comicus in Equit. διὰ τὸ φωνῆς ἀπηχέειν, propter absonam & ingratham vocem, inquit Suidas in Περὶ Ἰων.

(4) *Per interpretem.*) Ut qui dedignaretur vulgari Macedonum uti sermone, rudi illo & ineleganti, cujus illum puderet.

(5) *Dum pater.*) Ut interim Parmenio ad apertam defectionem sollicitari posset audito filii periculo.

parricidam manibus eorum. Id quidem Philotas, qui graviora supplicia metueret, haud sane iniquo animo audiebat. Rex in concionem reversus, sive ut in custodia quoque torqueret, sive ut diligentius cuncta cognosceret, concilium in posterum diem distulit: & quamquam in vesperam inclinabat dies, tamen amicos convocari jubet. 5 Et ceteris quidem placebat, Macedonum more obrui saxis; Hephæstion autem & Craterus & ⁽⁶⁾ Cœnus tormentis veritatem exprimendam esse dixerunt: & illi quoque, qui aliud suaserant, in horum sententiam transeunt.

XXXI. Concilio ergo dimisso, Hephæstion cum Cratero & Cœno 10 ad quæstionem de Philota habendam consurgunt. Rex Cratero accersito, & sermone habito, ^(a) cujus summa non edita est; ⁽¹⁾ in intimam diversorii partem secessit, & remotis arbitris in multam noctem quæstionis expectavit eventum. Tortores in conspectu Philotæ omnia crudelitatis instrumenta proponunt. Et ille ultro, *Quid cessatis*, inquit, 15 *regis inimicum, interfectorem, confitentem occidere; quid quæstione opus est? cogitavi, volui*. Craterus exigere, ut quæ confiteretur, in tormentis quoque diceret. Dum corripitur, dum obligantur oculi, dum vestis exuitur, deos patrios, gentium jura, nequidquam apud surdas aures invocabat. Per ultimos deinde cruciatus, utpote damnatus, & ini- 20 micis in gratiam regis torquentibus, laceratur. Ac primo quamquam hinc ignis, illinc verbera, jam ^(b) non ad quæstionem, sed ad poenam ingerebantur; non vocem modo, sed etiam gemitus ^(c) habuit in potestate: sed postquam intumescens corpus ulceribus, flagellorum ictus nudis ossibus incussos ferre non poterat; *Si tormentis adhibitori modum* 25 *essent, dicturum se, quæ scire expeterent, pollicetur: sed finem quæstioni fore, jurare eos per Alexandri salutem volebat, removerique tortores*. Et utroque impetrato, Cratero inquit: *Dic quid me velis dicere*. Illo indignante ⁽²⁾ ludificari eum, rursusque revocante tortores; tempus petere cœpit, dum reciperet spiritum, cuncta quæ sciret, indicatu- 30 rus.

XXXII.

INTERPRETATIO.

(a) Cujus argumentum vulgatum non est.

(b) Non ad inquirendam veritatem, sed

N O T Æ.

(6) Cœnus.) Aut igitur falso creditus erat eo consilio lapidem in Philotam conijcere voluisse, ut eum tormentis subtraheret; cap. 28. aut postea mentem mutavit, veritus fortasse ne propterea suspectus haberetur.

(1) In intimam.) Plutarchus in Alex. tortum ait Philotam fuisse Alexandro pone obtensa aulea foris exaudiente. Quo tempore eum dixisse ajunt, quum miserandis & ab-

ad eum cruciandum adhibebantur.

(c) Repressit.

jectis vocibus precibusque Philotas Hephæstionem compellaret: Adeone mollis tu, Philota, & effeminatus tantas res moliebare?

(2) Ludificari eum.) Ludificor & passive dicitur, & active. Utrovis modo hic sumas licet. Si passive, eum ad Hephæstionem pertinet, ac pro se positum est; quod Curtio non infrequens, ut jam notavimus, l. 3. c. 34. Sin active accipi placet, eum ad Philotam refer.

XXXII. Interim equites, nobilissimus quisque, & ii maxime, qui Parmenionem propinqua cognatione contingebant, postquam Philotam torqueri fama vulgaverat, legem Macedonum veriti, qua cautum erat, ut propinqui eorum, qui regi insidiati erant, cum ipsis necarentur; alii se interficiunt, alii in devios montes vastasque solitudines fugiunt, ingenti per tota castra terrore diffuso: donec rex tumultu cognito, ^(a) legem se supplicii conjunctis sontium remittere edixit. Philotas vero ne, an mendacio liberare se a cruciatu voluerit, anceps conjectura est: quoniam & vera confessis, & falsa dicentibus idem ^(b) doloris finis ostenditur. Ceterum, Pater, inquit, meus Hegelochus quam familiariter usus sit, non ignoratis. Illum dico Hegelochum, qui in acie cecidit: ille omnium malorum nobis causa fuit. Nam quum primum Jovis filium se salutare jussit rex; id indigne ferens ille, Hunc igitur regem agnoscimus, inquit, qui Philippum dedignatur patrem? actum est de nobis, si ista perpeti possumus. NON HOMINES solum, sed etiam deos despiciunt, qui postulat deus credi. Amisimus Alexandrum, amisimus regem: incidimus in superbiam, nec diis, quibus se exaequat, nec hominibus quibus se eximit, tolerabilem. Nostro ne sanguine deum fecimus, qui nos fastidiat, qui gravetur mortalium adire concilium? Credite mihi, & nos si viri sumus, a diis adoptabimur. ⁽¹⁾ Quis proavum ⁽²⁾ hujus Alexandrum, quis

INTERPRETATIO.

(a) Se mortis lege eximere reorum cognatos.

(b) Eadem tormentorum cessatio proponitur.

NOTÆ.

(1) Quis proavum.) Avus dicitur alterutrius parentis pater, cui respondet nepos: tum ex ordine proavo pronepos; abavo abnepos; atavo atnepos; tritavo trinepos: deinceps uno nomine, majores, πρόγονοι.

(2) Proavum hujus.) Duo sunt Alexandri, duo quoque Archelai & Perdiccae, ad quos trahi ista possint. Prior Alexander Amyntæ primi filius, Perdiccam filium habuit, nepotem (ex alio tamen filio) Archelaum primum, ambos in regno Macedonico successores; decimus ipse regum Macedoniæ. Posterior Alexander alterius Amyntæ filius, regum 18. aut 19. fratres habuit Perdiccam III. Philippum Alexandri M. patrem, & Archelaum ex alia uxore Amyntæ genitum. De prioribus illis, an de istis posterioribus sermo sit Curtio, difficile est statuere. Nos quid in utramque partem dici posse visum sit, proponemus. Ut enim ad posteriores referamus, suadere videtur primum, quod verisimile sit Hegelochum recentibus exemplis uti voluisse ad persuaden-

dam Parmenioni & Philotæ regis cædem. Deinde quod priorem Alexandrum & Perdiccam a suis esse occisos nusquam legitur. Quod autem proavum appellat, quis dicat num a Curtio scriptum fuerit patrum? an forte potius a sciolo quopiam intrusum sit, proavum hujus, quum videret hunc ab Alexandro M. quartum numerari sursum versus in regum serie, patrumque fuisse nesciret? Certe, si proprie loqui volumus, non proavum, sed abavum dicere oportebit priorem Alexandrum, ut ex Reineccio constat. Sed in contrarium hæc faciunt, ut de primis illis Curtium accipiamus. Primum, quod posterior Archelaus non regnavit; regum autem impune occisorum exempla conquirebat Hegelochus. Alterum, quod Alexandri posterioris necem Perdiccas ejus frater ultus est, occiso Ptolemæo Alorite, ut tradit Diodorus, quem ferme sequitur Curtius. Tertium, quod, eodem teste, Perdiccas iste ab Illyriis hostibus, non a suis, cæsus fuit.

quis deinde Archelaum, quis Perdiccam occisos ultus est? ⁽³⁾ Hic quidem interfectores patris ignovit. Hac Hegelochus dixit supra cœnam: & postero die prima luce a patre accersor. Tristis erat, & me mœstum videbat: audieramus enim, quæ solitudinem incuterent. Itaque ut experiremur, utrumne vino gravatus effudisset illa, an altiore concepta consilio; accersiri eum placuit. Venit: eodemque sermone ultro repetito adjecit, se si-
ve auderemus duces esse, ^(c) proximas a nobis partes vindicaturum: si-
ve deesset animus, consilium silentio esse tecturum. Parmenioni, vivo adhuc Dario, intempestiva res videbatur; non enim sibi, sed hosti esse occisuros Alexandrum: Dario vero sublato præmium regis occisi Asiam, & totum
Orientem interfectores esse cessurum. Approbatoque consilio, in ^(d) hac fides data est & accepta. Quod ad Dymnum pertinet, nihil scio; & hac confessus intelligo non prodesse mihi, quod ⁽⁴⁾ prorsus sceleris expers sum.

XXXIII. Illi rursus tormentis admotis, quum ipsi quoque hastis os oculosque ejus everberarent; ut hoc quoque crimen confiteretur, expressere. Exigentibus deinde, ut ordinem cogitati sceleris exponeret; Quum diu Bactra retentura regem viderentur, timuisse respondit, ne pater LXX. natus annos, tanti exercitus dux, tantæ pecuniæ custos, interim exstingueretur; ipsique spoliato tantis viribus, occidendi regis causa non esset. Festinasse ergo se, dum præmium haberet in manibus, ⁽¹⁾ repræsentare consilium; conscium ⁽²⁾ patrem non fuisse nisi crederent, tormenta quam-

INTERPRETATIO.

(c) Primum post nos conjurationis curam suscepturum.

(d) Ad ea præstanda fides utrimque obligata est.

NOTÆ.

(3) Hic quidem.) Alexander. Interfectores.) Uni Alexandro Lyncistæ pepercisse legitur, ea gratia quod primus regem Alexandrum salutasset: quem tamen paulo post videbimus alio nomine damnatum l. 7. c. 2. sed per syllepsin interfectores dixit, cum unicus tantum esset.

(4) Prorsus.) Non omnis penitus sceleris expertem se esse dixerit, qui in regis necem consensisse modo confessus est; sed hujus videlicet, cujus præsertim postulabatur, initæ cum Dymno conjurationis. Nam quod aliqui legunt prioris, id contra potius legendum videretur, proximi: prior enim illa, si qua fuit, Hegelochi, quam hæc Dymni conspiratio extitit.

Hoc quoque.) Susceptæ cum Dymno conjurationis.

(1) Repræsentare.) Veram haud dubie lectionem attigit Gronovius quem secuti sumus. Repræsentare consilium, est illud

Q. Curtii.

effectum dare; quod pluribus exemplis firmat.

(2) Patrem.) Varia hujus loci lectio, varia quoque interpretatio. Nos eundem secuti Gronovium, hanc arripimus quæ magis ad hunc locum accommodata erat. Neque enim dubium id agere Philotam ut patrem suum postremi hujus criminis, initæ scilicet cum Dymno societatis (quam uti confiteretur quoque, tormentis expresserant) hujus, inquam, consilii expertem fuisse Parmenionem persuaderet. Nam quod apud alios legitur, cujus auctorem fuisse patrem nisi crederent, alienus ab hujus loci sententia videtur esse. Quippe verisimile est voluisse Philotam patris incolumitati consulere; ac si hunc accusasset, nihil erat quod id tantopere confirmatum cuperet, aut quod inimici, id ut negaret, tormentis vellent exprimere. Adde quod auctorem constanter ab optimis Mss. abesse constat.

K k

quamquam tolerare non posset, tamen non recusare. Illi collocuti satis
 quæsitum videri; ad regem revertuntur: qui postero die & quæ con-
 fessus erat Philotas recitari; & ipsum, quia ingredi non poterat, jus-
 sit afferri. Omnia agnoscente eodem, (3) Demetrius, qui proximi sce-
 5 leris particeps esse arguebatur, producitur: multa affirmatione, ani-
 mique pariter constantia, & vultu abnuens quidquam sibi in regem
 cogitatum esse: tormenta etiam deposcebat in semetipsum. Quum
 Philotas (a) circumlatis oculis (4) incideret in Calin quendam, haud pro-
 cul stantem, propius eum jussit accedere. Illo perturbato, & recu-
 10 sante transire ad eum; *Patieris*, inquit, *Demetrium mentiri*, *rursusque*
me excruciar? Calin vox sanguisque defecerant; & Macedones Philo-
 tam inquinare innoxios velle suspicabantur; quia nec a Nicomacho,
 nec ab ipso Philota, quum torqueretur, nominatus esset adolescens:
 qui ut præfectos regis circumstantes se vidit, Demetrium & semeti-
 15 psum id facinus cogitasse confessus est. Omnes ergo a Nicomacho
 nominatos, more patrio, dato signo, saxis obruerunt. Magno non
 modo salutis, sed etiam invidiæ periculo liberatus erat Alexander:
 quippe Parmenio & Philotas principes amicorum, nisi palam sontes,
 sine indignatione totius exercitus non potuissent damnari. Itaque (5) an-
 20 ceptus quæstio fuit: dum inficiatus est facinus, crudeliter torqueri vide-
 batur; post confessionem, Philotas ne amicorum quidem misericordiam
 meruit.

INTERPRETATIO.

(a) Cum Philotas oculos circumquaque volvens, eos conjecisset in Calin, &c.

NOTÆ.

(3) *Demetrius.* Hunc Arrianus non cum Philota in Zarangæis sive Drangis, sed apud Agriaspas aliquanto post deprehensum tradit, quod Philotæ consiliorum particeps fuisse crederetur. Sed Curtius quidquid ad eam conjurationem pertinebat, sub unum aspectum dare voluit.

(4) *Incideret.* Alias *incidens*. Sanguis-
 circumlatis oculis, id est, circumquaque volvens, eos conjecisset in Calin, &c.

que.) Subito ac vehementi metu sanguis ad cor refugiens extimas corporis partes deserit; unde pallor, tremor, rigor membrorum, &c.

(5) *Anceps quæstio.* Periculosa fuit dubique exitus quæstio; vel, anceps fuit hominum de quæstione, dum ea haberetur, judicium.

Q. CURTII,

DE REBUS GESTIS

ALEXANDRI MAGNI

REGIS MACEDONUM

LIBER SEPTIMUS.

PHILOTAM sicut recentibus sceleris ejus vestigiis jure affectum supplicio censuerant milites; ita Postquam desierat esse quem odissent, invidia in misericordiam ⁽¹⁾ vertit. Moverat & claritas juvenis, & patris ejus senectus atque orbitas. ⁽²⁾ Primus Asiam aperuerat regi, omnium periculorum ejus particeps; semper alterum in acie cornu defenderat: Philippo quoque ante omnes amicus; & ipsi Alexandro tam fidus, ut occidendi ⁽³⁾ Attalum non alio ministro uti mallet. Horum cogitatio subibat exercitum; seditiosæque voces referebantur ad regem: queis ille haud sane motus, ⁽⁴⁾ satisque prudens, Otii vitia negotio discuti; edicit, ut omnes in vestibulo regiae præsto afforent: quos ubi frequentes adesse cognovit; in concionem processit. Haud dubie ex composito ⁽⁴⁾ Apharias postulare coepit, ut Lyncistes Alexander, qui multo ante-

INTERPRETATIO.

(a) Cum probe sciret nata ex quiete vitia labore depelli.

N O T Æ.

(1) Vertit.) Versa est. Vide l. 4. c. 24. Orbitas.) Quod tres filios amisisset.

(2) Primus.) A Philippo rege præmissus in Asiam cum Attalo; Diodor. l. 16. Grynium Æolidis oppidum expugnaverat, Supplem. 2. 1. quæ prima fuere belli tentamina.

(3) Attalum.) De quo superiore libro

diximus ad cap. 16. Hunc Parmenio & Hecataeus Asiaticæ expeditionis socii de medio sustulerunt, Alexandri jussu. Vide Supplem. lib. 1. 10. atque ita Diodorum Curtio concilia.

(4) Apharias.) Vide lib. 5. c. 7. Lyncistes.) Gentile nomen, l. 4. c. 52. proprium huic Alexandro cognomen erat Aëropus, ἀέρας.

antequam Philotas, regem voluisset occidere, exhiberetur. A duobus indicibus, sicut ⁽⁵⁾ supra diximus, delatus, tertium jam annum custodiebatur in vinculis: eundem in Philippi quoque eadem conjurasse cum ⁽⁶⁾ Pausania pro comperto fuit: sed quia primus Alexandrum *re-*
 5 *gem* salutaverat; supplicio magis quam crimini fuerat exemptus. Tum quoque ⁽⁷⁾ Antipatri soceri ejus preces justam regis iram morabantur. ⁽⁸⁾ Ceterum recrudit soporatus dolor: quippe veteris periculi memoriam præsens cura renovabat. Igitur Alexander ex custodia educitur; jussusque dicere, quam toto ⁽⁸⁾ triennio meditatus erat defensionem, hæ-
 10 sitans & trepidus pauca ex iis, quæ composuerat, protulit: ad ultimum non memoria solum, sed etiam mens eum destituit. Nulli erat dubium, quin trepidatio conscientiae indicium esset, non memoriae vitium: itaque ex iis, qui proxime adstiterant, obluctantem ⁽⁹⁾ adhuc oblivioni lanceis confoderunt.

15 II. Cujus corpore sublato, rex introduci jussit ⁽¹⁾ Amyntam & Simmiam: nam Polemon minimus ex fratribus, quum Philotam torqueri comperisset, profugerat. Omnium Philotæ amicorum hi carissimi fuerant: ad magna & honorata ministeria illius maxime suffragatione producti: memineratque rex summo studio ab eo conciliatos sibi. ⁽²⁾ Nec dubitabat,
 20 *hujus quoque ultimi consilii fuisse participes. Olim esse sibi suspectos matris suæ literis, quibus esset admonitus, ut ab his salutem suam tueretur. Ceterum* ⁽³⁾ *se invitum deteriora credentem, nunc manifestis indiciis victum,* *jus-*

INTERPRETATIO.

(b) *Sed ira jam sopita, tunc renovata est.*

(c) *Cum adhuc conaretur memoriae vitium*

vincere.

(a) *Se, qui non libenter mala crederet.*

NOTÆ.

(5) *Supra diximus.* Perierunt ista Curtii, quæ Freinshemius ex Arriano repræsentavit, Suppl. l. 2. c. 11.

(6) *Pausania.* Nobili illo juvene a quo Philippus occisus. Supplem. l. 1. c. 9.

(7) *Antipatri.* Macedoniæ ab Alexandro præfecti, l. 6. c. 2. *Iram.* In Alexandrum Lyncisten.

(8) *Triennio.* Captus erat & in vincula conjectus sub mediam hyemem anni 4. Olymp. CXI. Nunc autem hic annus est Olymp. CXII. tertius, cujus ante autumnum contingere, quæ hic narrantur, non potuerunt. Quæ enim ab Darii nece (mortuus est Hecatombæone mense, qui Junii nostri die 28. aut 29. cœperat) quæ, inquam, ab ea nece gesta sunt in Parthis, in Hyrcania, in Ariana, & hic in Drangiana, trium

sane mensium tempus implent. Plus aliquanto igitur quam tribus annis habitus in vinculis fuerat. Sed vide quoque l. 8. c. 27.

(1) *Amyntam.* Andromenis filium, de quo egimus lib. 4. c. 52. *Simmiam.* Amyntæ fratrem, cujus absentis agmen in pugna ad Arbela duxerat, Arriano teste. Quo credibiliora sunt quæ illo loco de ejus mente conjecimus. Cave autem Amyntam hunc illum esse putes qui superiore libro cap. 19. inter conjuratos erat Dymno numeratus; hi enim omnes lapidibus obruti sunt l. 6. c. ult. vel, ut refert Arrianus, jaculis confossi.

(2) *Nec dubitabat.* Id est, nec dubitare se ajebat; quomodo l. 5. c. 32. *haud dubitare Artabazus, quin &c.* supple, *respondit.*

jussisse vinciri. Nam pridie quam detegeretur Philotæ scelus, quin in secreto cum ipso fuissent, non posse dubitari: fratrem vero, qui profugerit, quum Philotas torqueretur, ^(a) aperuisse fugæ causam. Nuper præter consuetudinem, officii specie, amotis longius ceteris, ^(b) admovisse semetipsos lateri suo, nulla probabili causa: seque mirantem ^(c) quod non vice sua tali 5
fungerentur officio; & ipsa trepidatione eorum perterritum, ^(d) strenue ad armigeros, qui proximi sequebantur, recessisse. Ad hoc accedere, quod quum Antiphanes scriba equitum Amyntæ denunciasset, pridie quam Philotæ scelus deprehensum esset, ut ex suis equis more solito daret iis, qui amisissent suos; superbe respondisset: Nisi incepto desisteret, brevi scitu- 10
rum quis ipse esset. Jam linguæ violentiam temeritatemque verborum, quæ in semetipsum jacularentur, nihil aliud esse, quam scelesti animi indicem ac testem: quæ si vera essent, idem meruisse eos, quod Philotam; si falsa, exigere ipsum ut refellant. Productus deinde Antiphanes de equis non traditis, & adjectis etiam superbe minis indicat. 15

III. Tum Amyntas facta dicendi potestate; Si nihil, inquit, interest regis; peto, ut dum dico, vinculis liberer. Rex solvi utrumque jubet, ^(a) desiderantique Amyntæ, ut habitus quoque redderetur ⁽¹⁾ armigeri, lanceam dari jussit. Quam ut læva comprehendit, evitato eo loco in quo ⁽²⁾ Alexandri corpus paulo ante jacuerat; Qualiscumque, inquit, exi- 20
tus nos manet, rex; confitemur prosperum eventum tibi debituros, tristiorrem fortunæ imputaturos. Sine præjudicio dicimus causam, liberis corporibus

INTERPRETATIO.

(b) Accesisse ad ipsius latus, nulla verisimili ratione adductos.

(c) Quod extra suum tempus tale obse-

quum exhiberent.

(a) Roganti ut etiam lancea insigne armigeri restitueretur.

NOTÆ.

(3) *Aperuisse.*) Quod Philotæ intimus cum esset, aliunde non cognatus, fugere in isto rerum articulo non poterat, quin se fratresque adeo suos, Philotæ conscios proderet. Sunt tamen qui vocem fugæ intrusam putent; & *aperuisse causam*, referant ad secretum illud cum Philota colloquium, cujus causam fuga Polemonis detexerit. Sed nihil necesse est vulgatam lectionem sine ullius auctoritate codicis sollicitare.

(4) *Strenue.*) Monere hætenus omisimus, quia satis per se apertum videbatur, *strenuus* & *strenue* apud Curtium aut semper aut plerumque idem esse ac *celer* sive *promptus*, & *celeriter*; quod hic præcipue locum habet.

(1) *Armigeri, lanceam.*) Honoratissimus inter Macedones militiæ gradus fuit corporis custodum, septem numero. In his A-

myntam Arrianus non numerat, qui singulorum nomina recensuit lib. 6. paulo ante finem. Proximi post hos erant armigeri, quorum ex numero Amyntam hunc fuisse apparet, quem scimus unum ex militiæ principibus extitisse l. 4. c. 52. & alibi sæpe. Utrorumque *habitus*, id est, propria armatura fuit *hasta* sive *lancea*. De armigeris quidem constat ex lib. 8. c. 6. ubi *Alexander rapta lancea ex manibus armigeri*, &c. De custodibus quoque accipienda videntur illa l. 6. c. 33. cum os oculosque ejus (Philotæ) hastis everberarent; quas nimirum in manibus pro more gestabant.

(2) *Alexandri.*) Lyncistæ. *Sine præjudicio.*) Quia soluti vinculis, & habitu consueto armigeri cum dicerent causam, nullo regis præjudicio damnatos apparebat, ut supra Philotas, l. 6. c. 29.

ribus animisque: (3) habitum etiam quo te comitari solemus, reddidisti. (b) Causam non possumus, fortunam timere desinemus. Te quaso, permittas mihi id primum defendere, quod a te ultimum objectum est. Nos, rex, sermonis adversus majestatem tuam habiti nullius consci sumus nobis. Di-
 5 cerem jampridem vicisse te invidiam, nisi periculum esset, NE alia maligne dicta crederes blanda oratione purgari. Ceterum etiam si militis tui vel in agmine deficientis & fatigati, vel in acie periclitantis, vel in tabernaculo agri & vulnera curantis, aliqua vox asperior esset (4) excepta; merueramus fortibus factis, (c) ut malles ea tempore nostro imputare, quam
 10 animo. Quum quid accidit tristius, omnes rei sunt: corporibus nostris, quae utique non odimus, infestas admovemus manus; parentes liberis si occurrant, & ingrati & invisi sunt. Quum donis honoramur, quum praemiis onusti revertimur, quis ferre nos potest? quis illam animorum alicritatem continere? MILITANTIUM nec indignatio, nec latitia mode-
 15 rata est: ad omnes affectus impetu rapimur: vituperamus, laudamus, miseremur, irascimur, utcumque praesens movet affectio. Modo Indiam adire & Oceanum libet; modo conjugum & liberorum patriaeque memoria occurrit. Sed has cogitationes, has inter se colloquentium voces, signum tuba datum finit: in suos ordines quisque currimus, & quidquid irarum in
 20 tabernaculo conceptum est, in hostium effunditur capita. Utinam Philotas quoque (d) intra verba peccasset. Proinde ad id revertar, propter quod rei sumus. Amicitiam, quae nobis cum Philota fuit, adeo non (e) inficior, ut expetisse confitear. An vero Parmenionis, quem tibi proximum esse voluisti, filium, (e) omnes pene amicos tuos dignatione vincentem, cultum a
 25 nobis esse miraris? Tu hercule, si verum audire vis, rex, hujus nobis periculi causa es. Quis enim alius effecit, ut ad Philotam decurrerent, qui placere vellent tibi? Ab illo traditi ad hunc gradum amicitiae tuae ascendimus. Is apud te fuit, cujus gratiam expetere, & iram timere possemus. Annon propemodum in tua verba, tui omnes (6) te praeeunte juravi-

INTERPRETATIO.

(b) Cause nostrae nequimus diffidere.

(c) Ut velles ea potius tribuere temporis conditioni, quam nostrae in te voluntati.

(3) Habitum.) Lanceam, ut modo diximus.

(4) Excepta.) Vulgati, accepta.

(5) Inficior.) Legebant aliqui non eo inficias. Sed vereor ut Latine dici possit ire inficias amicitiam. Ceterum inficias & inficior scribendum sit, an inficias & inficior, disputatur utrinque probabiliter. Nam alii ab inficio ducunt, quod est non facio apud Varronem: alii ab infiteor, quod est nego,

(d) Utinam non ultra sermonis libertatem deliquisset.

(e) Qui universos fere superabat gratia apud te.

NOTAE.

apud Festum. Vide Etymol. Vossii. Porro haec Amyntae defensio gemina est illi Terentii apud Tacitum Annal. 6. excusantis suam cum Sejano amicitiam; ut alter ex altero scriptor profecisse Lipsio videatur.

(6) Te praeeunte.) Praeire verba l. 4. c. 51. Juravimus.) Jurare in alterius verba dicuntur, qui verbis iisdem, quae ille protulit, repetitis jurant aliquid se praestituros quod pollicentur.

mus, eosdem nos inimicos amicosque habituros esse, quos tu haberes? hoc sacramento pietatis obstricti aversamur scilicet, quem tu omnibus praeferbas. Igitur si hoc crimen est, tu paucos innocentes habes: immo hercule neminem. Omnes enim Philotæ amici esse voluerunt: sed totidem, quot volebant, esse non poterant. Ita si a consociis amicos non dividis; ⁽⁸⁾ nec ab amicis quidem separabis illos, qui idem esse voluerunt. Quod igitur conscientiae affertur indicium? ut opinor, quia pridie familiariter & sine arbitris loquutus est nobiscum. At ego purgare non possem, si pridie quidquam ex veteri vita ac more mutassem: nunc vero si, ut omnibus diebus, illo quoque, qui suspectus est, fecimus; ⁽⁹⁾ CONSUETUDO diluet crimen. Sed equos Antiphani non dedimus! ⁽¹⁰⁾ & pridie quam Philotas detectus est, hæc mihi cum Antiphane res erat! qui si nos suspectos facere vult, quod illo die equos non dederimus, semetipsum, quod eos desideraverit, purgare non poterit. ⁽¹¹⁾ Anceps enim crimen est inter retinentem & exigentem; nisi quod MELIOR est causa suum non tradentis, quam poscentis alienum. Ceterum, rex, equos decem habui, e quibus Antiphanes octo jam distribuerat iis, qui amiserant suos. Omnino duos ipse habebam: quos quum vellet abducere homo superbissimus, certe iniquissimus; nisi pedes militare vellem, retinere cogebar. Nec inficias eo, liberi hominis animo loquutum esse me cum ignavissimo, & ^(f) hoc unum militiæ suæ usurpante, ut alienos equos pugnaturis distribuatur. Huc enim malorum ventum est, ut verba mea eodem tempore, & Alexandro excusem, & Antiphani. At hercule ⁽¹²⁾ mater de nobis inimicis suis scripsit. Utinam prudentius esset sollicita pro filio, & non inanes quoque species anxio animo figuraret. Quare enim non ascribit metus sui causam? ⁽¹³⁾ Denique non ostendit auctorem, quo facto dictore nostro mota tam trepidas tibi literas scripsit. O miseram conditionem meam, cui forsitan non periculosius est tacere quam dicere! Sed utcumque cessura res est, MALO tibi defensionem meam displicere, quam causam. Agnosces autem quæ dicturus sum; quip-

INTERPRETATIO.

(f) Qui id solum de militaribus laboribus prestat.

NOTÆ.

(7) Sacramento.) Juramentum, quia per Deos fiebat & tanquam aliquid sacrum habebatur, sacramentum appellatum est, illud præsertim quo se milites imperatori obligabant suo; serment de fidélité.

(8) Nec ab amicis.) Si Philotæ consocios putas fuisse quotquot amici erant, eadem ratione amicos ejus censere debes quicumque esse voluerunt. Ita omnes amici, omnes consocii, nemo innocens.

(9) Consuetudo.) Accusationem ex illo pridiano colloquio petitam hoc refellit, quod ita quotidie colloqui, citra conju-

rationis suspicionem, solebamus.

(10) Et pridie.) An illo primum die hæc mihi cum Antiphane contentio fuit?

(11) Anceps.) Dubium est uter malo animo faciat, qui equos negat suos, an qui alienos postulat.

(12) Mater.) Olympias, de nobis tanquam inimicis tuis ad te scripsit, ut a nobis salutem tuereris tuam; cap. 2.

(13) Denique.) Minus quadrat hoc loco istud denique. Malim sic legisse: cur, aut quid non ostendit auctorem? quo facto dictore &c. scripsit?

quippe meministi, ⁽¹⁴⁾ quum me ad perducendos ex Macedonia milites mitteres, dixisse te: Multos integros ⁽⁸⁾ juvenes in domo tuæ matris abscondi: præcepisti igitur mihi, ne quem præter te intuerer; sed detrectantes militiam perducerem ad te. Quod equidem feci; & liberius, quam expediebat mihi, exequutus sum imperium tuum. Gorgiam, Hecataum & Gorgatam, quorum bona opera uteris, inde perduxī. QUID igitur iniquius est, quam me, qui si tibi non paruissem, jure daturus fui pœnas; nunc perire quia parui? Neque enim ulla alia matri tuæ persequendi nos causa est, quam quod utilitatem tuam muliebri præposuimus gratiæ. ⁽¹⁵⁾ Sex millia Macedonum peditum, & DC. equites adduxi; quorum pars sequutura me non erat, si militiam detrectantibus indulgere voluissem. Sequitur ergo, ut quia illa propter hanc causam irascitur nobis; tu mitiges matrem, qui iræ ejus nos obtulisti.

IV. ⁽¹⁾ Dum hæc Amyntas agit, forte supervenerunt, qui fratrem ejus Polemonem, de quo ante dictum est, fugientem consequuti victum reducebant. Infesta concio vix inhiberi potuit, quin protinus suo more saxa in eum jaceret. Atque ille sane interritus, Nihil, inquit, pro me deprecor; modo ne fratrum ⁽²⁾ innocentia fuga imputetur mea. Hæc si defendi non potest, meum crimen sit: horum ⁽³⁾ ob idipsum melior est causa, quod ego, qui profugi, suspectus sum. At hæc eloquuto universa concio assensa est. Lacrymæ deinde omnibus manare cœperunt, adeo in contrarium repente mutatis, ⁽⁴⁾ ut solum pro eo esset, quod maxime læserat. Juvenis erat primo ætatis flore pubescens, quem inter equites tormentis Philotæ conturbatos alienus terror abstulerat. Desertum eum a comitibus, & hæsitantem inter revertendi fugiendique consilium, qui sequuti erant, occupaverunt. Is tum flere cœpit, & os suum converberare: mœstus non ⁽⁴⁾ suam vicem, sed propter ipsum periclitantium fratrum. Moveratque jam regem, non concionem modo: sed unus erat implacabilis frater, qui terribili vul-

INTERPRETATIO.

(g) Laboris expertes.

(a) Ut nihil aliud ipsius cause faveret, quam quod antea gravissime ipsos offenderat.

NOTÆ.

(14) Quum me.) Lib. 4. c. 26. Abscondi.) Immunes a militiæ laboribus desiderare, Olympiadis favore.

(15) Sex millia.) Totidem peditum scripserat Curtius l. 5. c. 6. equites duntaxat quingentos, præter quinquaginta procerum filios. Sed de sexcentis apertum est Diodori testimonium.

(1) Dum hæc.) Aliter Arrianus; Amyntam dicta causa absolutum, accepta facultate, ad retrahendum ex fuga Polemonem,

esse profectum; eodemque illum die reduxisse.

(2) Innocentia.) Ne fratribus meis, cum innocentes sint, fuga imputetur mea, tanquam crimen aut criminis indicium.

(3) Ob idipsum.) Si enim fugisse credet quod essem conjurationis particeps, insones haberi debent ipsi qui non fugerint.

(4) Suam vicem.) Sic apud Livium, sollicitis vicem imperatoris militibus. Dolebat non propter se, sed propter fratres culpa ipsius periclitantes.

vultu intuens eum; Tum, ait, demens, lacrymare debueras, quum equo calcaria subderes, fratrum desertor, & desertorum comes. Miser, quo, & unde fugiebas? Effecisti ut reus capitis accusatoris uterer verbis. Ille peccasse se; sed gravius in fratres, quam in semetipsum fatebatur.

V. Tum vero neque lacrymis, neque acclamationibus, quibus studia sua multitudo profitetur, ⁽¹⁾ temperaverunt. Una vox erat pari emissa consensu, ut insontibus & fortibus viris parceret. Amici quoque data misericordiæ occasione consurgunt, flentesque regem deprecantur. Ille silentio facto; Et ipse, inquit, Amyntam mea sententia fratresque ejus absolvo. Vos autem, juvenes, malo beneficii mei oblivisci, quam periculi vestri meminisse. Eadem fide redite in gratiam mecum, qua ipse vobiscum revertor. Nisi quæ delata essent, excussissem; valde dissimulatio mea suspecta esse potuisset. Sed satius est purgatos esse, quam suspectos. Cogitate neminem absolvi posse, ^(a) nisi qui dixerit causam. Tu, Amynta, ignosce fratri tuo: erit hoc ^(b) simpliciter etiam mihi reconciliati animi tui pignus. Concione deinde dimissa, Polydamanta vocari jubet. Longe acceptissimus Parmenioni erat, proximus lateri in acie stare solitus. Et quamquam conscientia fretus in regiam venerat; tamen ut jussus est fratres suos exhibere, admodum juvenes, & regi ignotos ob ætatem: fiducia in solitudinem versa trepidare cœpit; ^(c) sæpius quæ nocere possent, quam quibus dilueret, reputans. Jam armigeri, quibus imperatum erat, produxerant eos; quum exsanguem metu Polydamanta propius accedere jubet: submotisque omnibus, Scelere, inquit, Parmenionis omnes pariter appetiti sumus: maxime ego ac tu, quos amicitie specie fefellit. Ad quem persequendum puniendumque (vide quantum fidei tue credam) te ministro uti statui: obsides, dum hoc peragis, erunt fratres tui. Proficiscere in Mediam: & ad præfectos meos litteras scriptas manu mea perfer: velocitate opus est, qua celeritatem famæ antecedas: noctu pervenire illuc te volo; postero die, quæ scripta erunt, exsequi. Ad Parmenionem quoque epistolas feres; unam a me, alteram Philotæ nomine scriptam. Signum annuli ejus in mea potestate est: sic pater credens a filio impressum, quum te viderit, nihil metuet.

VI. Polydamas tanto liberatus metu, impensius etiam, quam exigebatur, promittit operam. Collaudatusque & promissis oneratus, deposita veste quam habebat, Arabica induitur. Duo ⁽¹⁾ Arabes, quorum

INTERPRETATIO.

(a) Nisi qui se in judicio defenderit.

(b) Sincere.

(c) Magis cogitans ea quæ ipsi obesse poterant, quam quibus illa purgare posset.

NOTÆ.

(1) Temperaverunt.) Milites. Viris.) Amyntæ, Simmiæ, & Polemoni. Addit Arrianus quartum fratrem Attalum. Parceret.) Alexander.

(1) Arabes.) Hi comites potissimum ad Q. Curtii.

juncti; credo, propter itinerum peritiam, quod per ea loca sæpius commeari solerent mercaturis faciendis. Ea quoque causa fuerit Macedonicæ vestis Arabica mutandæ, quo magis pro Arabe negotiatore Polydamas haberetur.

rum interim conjuges ac liberi, vinculum fidei obsides apud regem erant, dati comites. Per deserta etiam ob siccitatem loca ⁽²⁾ camelis, undecima die, quo destinaverat, perveniunt. Et prius quam ipsius nunciaretur adventus, rursus Polydamas vestem Macedonicam sumit,
 5 & in tabernaculum Cleandri (prætor hic regius erat) quarta vigilia pervenit. Redditis deinde literis constituerunt prima luce ad Parmenionem coire: nam ceteris quoque literas regis attulerat. Jam ad eum venturi erant, quum Parmenioni Polydamanta venisse nunciaverunt. Qui dum lætatur adventu amici, simulque noscendi, quæ rex ageret,
 10 avidus (quippe longo intervallo nullam ab eo epistolam acceperat) Polydamanta requiri jubet. Diversoria regionis illius magnos recessus habent, amœnosque ⁽³⁾ nemoribus manu consitis; ea præcipue regum satraparumque voluptas erat. Spatiabatur in nemore Parmenion medius inter duces, quibus erat imperatum literis Regis, ut occiderent.
 15 Agendæ autem rei constituerant tempus, quum Parmenion a Polydamante literas traditas legere cœpisset.

VII. Polydamas procul veniens, ut a Parmenione conspectus, vultu lætitiæ speciem præferente, ad complectendum eum cucurrit: mutuaque gratulatione functi, Polydamas epistolam ab rege scriptam ei tradidit: Parmenion ⁽¹⁾ vinculum epistolæ solvens, quidnam rex ageret, requirebat. Ille ex ipsis literis cogniturum esse respondit. Quibus Parmenion lectis; Rex, inquit, *expeditionem parat* ⁽²⁾ *in Arachosios. Strenuum hominem & nunquam cessantem! Sed tempus salutis sue tanta jam parta gloria parcere.* Alteram deinde epistolam Philotæ nomine scriptam lætus, quod ex vultu notari poterat, legebat. Tum ejus latus ^(a) gladio haurit Cleander, deinde jugulum ferit; ceteri exanimem quoque confodiunt. Et armigeri, qui ad aditum nemoris adstiterant, cognita cæde, cujus causa ignorabatur, in castra perveniunt; & tumultuoso nuncio milites concitant. Illi armati ad nemus, in quo perpetrata cædes erat, cocunt: & ni Polydamas ceterique ejusdem noxæ participes dedantur, murum circumdatum nemori eversuros denunciant; omniumque sanguine duci parentaturos. Cleander primores eorum intromitti jubet;
 20
 25
 30

INTERPRETATIO.

(a) Ense transfigit.

NOTÆ.

(2) *Camelis.*) Dromades ait Strabo fuisse, cameli genus a velocitate dictum: *δρόμος* enim *cursus velox* est, inquit Casaubonus. Scribit Diodorus tantam esse velocitatem, ut singulis diebus paulo minus quam mille & quingenta stadia, hoc est, plusquam centum & octoginta milliaria emeantur.

Undecima die.) Idem Strabo l. 15. triginta vel quadraginta dierum iter fuisse scri-

bit, quod intra undecimum confecerunt.

(3) *Nemoribus.*) Vide lib. 5. c. 5.

(1) *Vinculum.*) Usitatus hic erat apud veteres obsignandarum epistolarum modus, lino circumducto; cujus scilicet commissuram impressa annulo cera tegebat continebatque. Vide Lipsium cap. 4. instit. epist.

(2) *In Arachosios.*) Ut reipsa factum videbimus, cap. 9.

bet; literasque regis scriptas ad milites recitat, quibus insidiæ Parmenionis in regem, precesque ut ipsum vindicarent, continebantur. Igitur cognita regis voluntate, non quidem indignatio, sed tamen seditio compressa est. Dilapsis pluribus pauci remanserunt; qui, saltem ut corpus ipsius sepelire permetterent, precabantur. Diu id negatum est 5
(b) Cleandri metu, ne offenderet regem: pertinacius deinde precantibus, materiem consternationis subtrahendam ratus, capite deciso truncum humare permisit: ad regem caput missum est.

VIII. Hic exitus Parmenionis fuit militiae domique clari viri. Multa sine rege prospere, rex sine illo nihil magnæ rei gesserat: felicissimo 10 regi & (a) omnia ad fortunæ suæ exigenti modum satisfecit: LXX. natus annos: (1) juvenis ducis, & sæpe etiam (b) gregarii militis munia explevit: acer consilio: manu strenuus; carus principibus; vulgo militum acceptior. Hæc impulerint illum ad regni cupiditatem, an tantum suspectum fecerint, ambigi potest: quia Philotas ultimis cruciatibus 15 victus verane dixerit, (2) quæ facta probari non poterant; (c) an falsis tormentorum petierit finem, re quoque recenti cum magis posset liquere, dubitatum est. Alexander quos mortem Parmenionis conquestos esse compererat, separandos a cetero exercitu ratus, in unam cohortem secrevit; ducemque his Leonidam dedit: & ipsum Parmenioni 20 quondam intima familiaritate conjunctum. Fere iidem erant, quos alioqui rex habuerat invisos: nam quum experiri vellet militum animos, admonuit, qui litteras in Macedoniam ad suos scripsisset, iis, quos ipse mittebat, perlaturis cum fide traderet. Simpliciter ad necessarios suos quisque scripserat, quæ sentiebat: aliis gravis erat, plerisque non in- 25 grata militia. Ita & agentium gratias, & querentium literæ exceptæ sunt. Hanc (d) seorsum cohortem a ceteris tendere ignominiae causa jubet; fortitudine usus in bello, libertatem linguæ ab auribus credulis remoturus. Et consilium temerarium forsitan (quippe fortissimi juvenes contumeliis irritati erant) sicut omnia alia, felicitas regis 30

INTERPRETATIO.

(b) Quod timeret Cleander, ne &c.

(a) Qui res omnes volebat suæ felicitatis magnitudini respondere.

(b) Infimi ordinis militum implevit officia.

(c) An falsa confitendo quesierit finem cruciatuum.

(d) Separatam a reliquis tabernacula sua ponere.

NOTÆ.

(1) Juvenis.) Hoc comma sic explica: septuaginta vixit annos; juvenis cum esset, omnia ducis, sæpe etiam gregarii militis munia obivit. Gregarius dicitur qui de grege est; huic opponitur egregius, quasi qui unus ex grege non sit. Gregarii ergo milites, qui de vulgo sunt militum; vel, ut

aliis placet, qui nullo aut exiguo delectu quasi gregatim ad militiam assumpti sunt.

(2) Quæ facta.) Quæ nullo alio testimonio confirmari poterant, Hegelochus mortuo, absente Parmenione; quos solos fuisse conscios Philotas fassus erat l. 6. c. 32.

gis ^(e) excepit. Nihil illis ad bella promptius fuit: incitabat virtutem & ignominiae demendae cupido; & quia fortiora facta in paucis latere non poterant.

IX. His ita compositis, Alexander ⁽¹⁾ Ariorum Satrape constituto, iter pronunciari jubet in ⁽²⁾ Agriaspas, quos jam tunc mutato nomine ⁽³⁾ *Evergetas* appellabant, ex quo frigore victusque penuria Cyri exercitum affectum, tectis & com meatibus juverant. Quintus dies erat, ut in eam regionem pervenerat: cognoscit ⁽⁴⁾ Satibarzanem, qui ad Bes-

INTERPRETATIO.

(e) *Emendavit.*

NOTÆ.

(1) *Ariorum.*) Ita scribendum fuit pro *Arianorum*, ut Raderio quoque visum erat; nisi Curtium errasse vellemus, & se cum ipso pugnare, qui post aliquot versus eosdem *Arios* appellat. De *Ariae* & *Arianæ* discrimine quod eruditorum alios fefellit, alios impeditos habuit, consuli possunt Casaubonus in Strab. l. 15. Salmasius ad Solin. cap. 55. Vossius in Melam, l. 1. c. 2. De quo sic accipe: *Ariam* illam esse quam Ptolemæus l. 6. c. 17. & Strabo l. 11. his terminis includunt. Ab occasu Parthiam habuit, a septentrione Margianam, partemque *Bactrianæ*; ab ortu *Parapamisadas* & *Arachosios*; a meridie *Drangianam*, (quam alii tamen ipsius *Ariae* partem faciunt) & *Carmaniae* desertæ latus. Ab *Ario* amne nomen accepit, qui præcipuam urbem *Ariam* præterfluens in lacum cognominem mergitur. Urbi nomen esse hodie dicitur *Heri* vel *Herat*; lacui *Burgian*. De *Ariana* paulo intricatior quæstio est, propter veterum auctoritatem in ea describenda parum inter se convenientium. Illud quidem ex Strabone constat, l. 15. *Arianæ* quandoque nomine contineri quiddam terrarum ab Indo fluvio, *Parapamiso* monte, & *Oxo* flumine, ad *Mediam* & *Persidem* extenditur, Indicoque mari terminatur: in quibus est *Gedrosia*, *Arachosia*, *Drangiana*, *Parapamisada*, *Aria*, *Bactriana*, forte & *Sogdianæ* pars. Nam l. 15. eosdem, quos diximus, assignat *Arianæ* limites ab ortu, meridie, & occasu; a Septentrione autem *Caucaseos* montes usque ad *Caspas* portas: lib. autem 11. *Bactrianam* ipsam partem ait esse præci-

puam *Arianæ*. Quare sic *Ariam* ab *Ariana* distingui oportet, ut partem a toto. Scio apud *Plinium* & *Melam*, quandoque & apud *Strabonem* angustioribus *Arianam* terminis claudi, & ab *Aria* penitus distingui. Verum ista conciliari queunt; & aliunde non difficile ostendi posset corrupte sæpe pro *Aria* legi *Ariana*, præsertim apud *Plinium* l. 6. c. 23. & apud *Strabonem* l. 15. pag. 724. Sed cum *Arianæ* nomen ductum esse ab *Aria* videatur, vera forsitan causa ex eodem *Strabone* repeti potest l. 15. *Arianæ*, inquit, nomen usque ad partem quandam *Persarum*, & *Medorum*, & *Septentrionalium Bactriorum*, ac *Sogdianorum* extenditur. Sunt enim quasi ejusdem lingue, *Arianæ* videlicet, sic dictæ ab *Aria*, quemadmodum *Latina* a *Latio*.

(2) *Agriaspas.*) Apud *Diodorum* *Arimaspi* dicuntur, depravato forte vocabulo: nam *Arimaspos* procul hinc *Strabo* *Plinius*que collocant; aliossupra *Euxinum* & *Mæotim*, *Plinius* l. 4. c. 12. & *Strabo* l. 11. alios ultra *Jaxartem* inter *Scythas*. *Plinius* l. 6. c. 17. *Freinshemius* *Ariaspas* hic dici mallet ab urbe *Ariaspe*, quam in *Drangiana* quoque *Ptolemæus* ponit.

(3) *Evergetas.*) Persicum illis nomen inditum erat *Orosangæ*, quod *beneficos* sonat, quemadmodum apud Græcos *Εὐεργέτης*.

(4) *Satibarzanem.*) Ariorum Satrapem, qui ab *Alexandro* cum defecisset, ejus celeritate occupatus ad *Bessum* profugerat, l. 6. c. 16. *Cyri.*) Primi *Persarum* regis, de quo l. 4. c. 55.

Bessum defecerat, cum equitum manu irrupisse rursus in Arios. Itaque Caranum, & Erigyium cum Artabazo & Andronico, & sex millibus Græcorum peditum misit: DC. equites sequebantur. Ipse LX. diebus gentes Evergetarum ordinavit, magna pecunia ob egregiam in Cyrum fidem donata. Relicto deinde, qui iis præesset, Amenide ⁽⁵⁾ scriba is Darii fuerat) ⁽⁶⁾ Arachosios, quorum regio ⁽⁷⁾ ad Ponticum mare pertinet, subegit. Ibi exercitum, qui sub Parmenione fuerat, occupavit: sex millia Macedonum erant, & CC. nobiles, & quinque millia Græcorum cum equitibus ducentis; haud dubie robur omnium virium regis. Arachosiis datus Menon prætor, IV. millibus peditum, & DC. equitibus in præsidium relictis.

X. Ipse rex nationem ne finitimis quidem satis notam, quippe ^(a) nullo commercio colentem mutuos usus, cum exercitu intravit. ⁽¹⁾ *Parapamisada* appellabantur, agreste hominum genus, & inter barbaros maxime inconditum: locorum asperitas hominum quoque ingenia duraverat. Gelidissimum Septentrionis axem ex magna parte ⁽²⁾ spectant; Bactrianis ad Occidentem conjuncti sunt; ⁽³⁾ Meridiana regio ad mare Indicum vergit. Tuguria latere ab imo struunt: & quia sterilis est terra materiæ, in nudo etiam montis dorso, usque ad summum ædificiorum fastigium eodem laterculo utuntur. Ceterum structura ^(b) latior ⁽⁴⁾ ab imo,

pau-

INTERPRETATIO.

(a) *Quæ nulla mercium permutatione societatem cum aliis habet.*

(b) *Ædificium ab infima parte latius, sensim dum assurgit in angustius coarctatur.*

NOTÆ.

(5) *Scriba.*) Præcipuæ dignationis erat apud Persarum reges scribarum munus, ut docet Brissonius l. 1. de regn. Pers. & apud Græcos honorificum in primis fuisse scribit Cornelius Nepos initio, contra quam apud Romanos.

(6) *Arachosios.*) *Arachoti* & *Arachotæ* quoque dicti sunt; quorum regio ab Oriente Indum flumen, a Meridie Gedrosiam, ab Occidente Drangianam, a Septentrione Parapamisadas attingit.

(7) *Ad Ponticum.*) Quodcumque hic mare intellexerit Curtius, Euxinum, Hyrcanum, aut Indicum, defendi ab errore non potest; ut liquet ex iis quæ modo diximus: quæ vero causa errandi fuerit, parum arbitrator interesse.

(1) *Parapamisada.*) A Parapamiso, quem infra describemus, nomen habent *Parapamisada*, quod circum hunc maxime montem degant. Limites sunt ad Orientem In-

du, a Septentrione Bactriana, ab occasu Aria cum Bactrianæ parte, a meridie Arachosia.

(2) *Spectant.*) Magna illorum pars in Septentrionali montium latere sita est. Sic quidem intelligere Curtius debuit; sed, opinor, Diodorum secutus errantem hoc voluit, magnam partem subjectos esse axi Septentrionali.

(3) *Meridiana.*) Spectat quidem Indicum mare, sed procul, toto intercedente spatio quod fluvius Indus emittitur in ipsorum montibus natus.

(4) *Ab imo.*) Sic emendatum ibat Freinsheimius, cum satis videret vulgatum illud *latere primo* vix ullum habere sensum idoneum. *Materiæ.*) Ligni, lib. 5. c. 10. *Etiam montis.*) Cum ne in ipso quidem dorso montis Parapamisi arbores ullæ sint, ut in aliis esse montibus solent. Mallent alii legi *montium* quam *montis*; propterea quod nullius adhuc mentionem fecit.

paulatim incremento operis in arctius cogitur: ad ultimum in ⁽⁵⁾ carinæ maxime modum coit: ibi foramine relicto, superne lumen accipiunt ad medium. Vites & arbores, si quæ in tanto terræ rigore durare potuerunt, obruunt: penitus hyeme defossæ latent: quum nive discussa
 5 aperiri humus cœpit, ⁽⁶⁾ cœlo solique redduntur. Ceterum adeo altæ nives premunt terram, gelu & perpetuo pene rigore constrictæ, ut ne avium quidem, feræve ullius vestigium exstet. ⁽⁶⁾ Obscura cœli verius umbra, quam lux, nocti similis premit terram; vix ut quæ prope sunt conspici possint.

10 XI. In hac tanta omnis humani cultus solitudine destitutus exercitus, quidquid malorum tolerari potest, pertulit; inopiam, frigus, lassitudinem, desperationem. Multos exanimavit rigor insolitus nivis; multorum ⁽¹⁾ adussit pedes: plurimorum ⁽²⁾ oculis præcipue perniciosus fuit. Fatigati quippe in ipso gelu deficientia corpora sternebant; quæ,
 15 quum moveri desissent, vis frigoris ita astringebat, ut rursus ad surgendum conniti non possent. A commilitonibus torpentes excitabantur: neque aliud remedium erat, quam ut ingredi cogerentur. Tum demum vitali calore moto, membris aliquis redibat vigor. Si qui tuguria barbarorum adire potuerunt, celeriter refecti sunt: sed tanta
 20 caligo erat, ut ædificia nulla alia res quam fumus ostenderet. Illi numquam ante in terris suis advena viso, quum armatos repente conspicerent, exanimati metu, quidquid in tuguriis erat, afferebant: ut corporibus ipsorum parceretur orantes. Rex agmen circumibat pedes, jacentes quosdam erigens; & alios, quum ægre sequerentur, adminiculo
 25 corporis sui excipiens: nunc ad prima signa, nunc in medium; nunc in ultimo agmine itineris multiplicato labore aderat. Tandem ad cultiora perventum loca est, commeatuque largo recreatus exercitus: simul & qui consequi non potuerant, in illa castra venerunt.

XII. Inde agmen processit ad ⁽¹⁾ Caucasum montem, cujus dorsum
 Asiam

INTERPRETATIO.

(c) *Aëri & solis luci exponuntur.*

NOTÆ.

(5) *Carinæ.*) Carina trabs est navis infima, seu lignum incurvum cui latus utrumque committitur. Ab eo non solum ima pars, sed etiam tota navis, *carina* dicitur. In carinæ modum, hoc est, in navis inversæ formam desinunt hæc barbarorum tuguria. Eundem usum apud Numidas fuisse ex Sallustio scimus de bel. Jugurth.

(6) *Obscura.*) Etsi hæc vera esse posse scio propter ingentem forte nebularum vim ærem obducentium; proclive tamen est credere deceptum, ut diximus, a Diodoro Curtium; cum putaret tam propinquam es-

se regionem Arctico polo, ista de tenebris adtexuisse.

(1) *Adussit.*) *Urere* & *adurere* dicitur non solum calor, sed etiam frigus nimium. Virgæ quoque quia inflicte calefaciunt, & calceus qui pedem lædit, *urere* dicuntur.

(2) *Oculis.*) Propter candorem nivis, quæ si diutius spectetur, nimia luce oculorum aciem præstringit.

(1) *Caucasum.*) Parapamisum intellige, quem Macedones Alexandro militantes Caucasum

Asiam perpetuo jugo dividit: hinc simul mare, quod Ciliciam subit, illinc Caspium fretum, & amnem ⁽²⁾ Araxem, aliaque regionis Scythiæ deserta spectat. ⁽³⁾ Taurus secundæ magnitudinis mons committitur Caucaso: ⁽⁴⁾ a Cappadocia se attollens Ciliciam præterit, Armen-

NOTÆ.

casum appellabant; studio, ut fertur, Alexandri res gestas amplificandi, quasi Caucasum continuata victoria Alexander superasset. Ita Arrianus l. 5. Vide quantum aberrarint, qui Caucasum in montes Indicos eis-que vicinum mare transtulerunt a montibus qui supra Colchidem & Euxinum mare siti sunt, amplius triginta stadiorum millibus (hoc est 3750. milliaribus) ab India distantes. Verba sunt Strabonis l. 11. Fuit sane gloriosius, addit idem scriptor, Alexandrum usque ad Indicos montes, quam usque ad intimum Euxini sinum & Caucasum subegisse Asiam: sed gloria montis (Caucasi) nomenque, & quod Jason cum suis longissimam creditus est expeditionem fecisse, progressus usque ad Caucasum vicina loca; quodque traditum fuit Prometheus in extremis terræ finibus ad Caucasum fuisse alligatum: hæc, inquam, fecerunt ut gratiam regis se inituros putarent, si nomen Caucasi in Indiam transferrent. Eadem in Jaxarte fluvio commissa fraus est, ex quo Tanaim fecere; cum non minus ab invicem distent quam Caucasus & Parapamisus. Atque hætenus quidem tolerabilis Græculorum vanitas foret, nisi nominum illa communicatio infinitos deinde errores peperisset. Nam posteriori scriptores cum de vero Caucaso veroque Tanai hæc dicta accepissent; quæcunque alterutri sive monti sive fluvio propria erant, ea in unum contulerunt: quod noster imprimis fecit Curtius, multos inde in errores præterea ductus. Quæ enim de Alexandri transitu prodit, deque rupe stadiorum decem, &c. ad Caucasum pertinent Indicum sive Parapamisum. Quæ vero de Caspio fretto, de Araxe, de Cilicia, de Armeniæ montibus, de Pontico mari, de Scythiæ desertis, deque Prometheo adtexuit; ea Scythicum proprie Caucasum, qui verus est, spectant. Caucasus porro Scythica lingua Craucacus appellatus est, quasi nive candidus, teste Plinio lib. 6. cap. 17. Parapamisum

vero alii *Paropamisum, Paropamisum, Paropanimum* vocarunt. Apud Aristotelem vero *Parnasus* legitur; apud Dionysium nunc *Parpessus* sive *Parnessus*, nunc *Parpanisus*.

(2) *Araxem.*) Multi memorantur hujus nominis fluvii, quorum hic longe celeberrimus, ex Abo sive Paryedro Armeniæ monte oritur pariter ut Euphrates; cui oppositus ortum petit; & Atropatiam Mediæ partem ab Armenia dividens, multis ostiis Caspium mare ingreditur. Hodieque *Aras* dicitur parum immutato nomine, Quod si Araxes ille Græcis celebratus, Oxus est, ut Vossio videtur in Melæ citatum locum; hic Caucaso Indico propinquus dici posset. De *Scythia* cap. 28.

(3) *Taurus.*) Et vera dicit Curtius, & fallitur tamen. Etsi enim utrique Caucaso mons Taurus committitur, Strabone, Solino, Arriano, Mela, aliisque testibus; vel potius duæ sunt unius montis partes, ut infra dicemus: tamen dubium non est quin ista Curtii proprie Scythico Caucaso conveniant, quæ ille ad Indicum transtulit. *Tauri* porro nomen huic monti inditum est, quod, ut ait Eustathius, veteres grandia omnia & robusta sic vocare consueverant. Est enim maximus totius Asiæ mons quam perpetuo jugo ab occasu in ortum dividit; unde nata veterum Geographorum divisio Asiæ *intra & extra Taurum*.

(4) *A Cappadocia.*) Ejus initium alibi ab aliis accipitur. Arrianus l. 5. a Mycale qui mons est Joniæ Samo insulæ oppositus; Strabo & Dionysius a continente Rhodo opposita inter Lyciam & Cariam: Ptolemæus a Pamphyliæ finibus prope Phaselidem; Mela ad Siden ejusdem Pamphyliæ oppidum versus Ciliciam, &c. Nempe ut ejusdem fluvii plures esse fontes possunt, sic ejusdem Tauri varia ponuntur exordia, quot scilicet promuntoriis in mare excurrit. Inde in Orientalem usque Oceanum Sinarum desinit pro-

meniaque montibus jungitur. Sic inter se tot juga velut serie coherrentia perpetuum habent dorsum; ex quo Asiae omnia fere flumina, alia in Rubrum, ⁽⁵⁾ alia in Caspium mare, alia in Hyrcanum & Ponticum decidunt. XVII. dierum spatio Caucasum superavit exercitus.

5 ⁽⁶⁾ Rupes in eo decem in circuitu stadia complectitur, quatuor in altitudinem excedit: in qua vinctum ⁽⁷⁾ Prometheus fuisse antiquitas tradit. Condendae in radicibus montis urbi sedes electa est: VII. millibus servorum Macedonum & praeterea militibus, quorum opera uti desiisset, permissum in novam urbem considerare. Hanc quoque ⁽⁸⁾ Alexandriam incolae appellaverunt.

15 XIII. At Bessus Alexandri ⁽¹⁾ celeritate perterritus, Diis patriis sacrificio rite facto, sicut illis gentibus mos est, cum amicis ducibusque copiarum inter epulas de bello consultabat. Graves mero suas vires extollere: hostium nunc temeritatem, nunc paucitatem spernere. Praecipue Bessus ferox verbis, & parto per scelus regno superbus, ac vix potens mentis, dicere: *Socordia Darii crevisse hostium famam*:

oc-

NOTÆ.

promuntorio quod *Tamos* vetustis dicebatur, sive *Tamaros*. De variis Tauri partibus atque nominibus videndi in primis Strabo lib. 11. ac 14. Mela l. 3. Arrianus l. 5. Solinus cap. 41.

(5) *Alia in Caspium*.) De Rubro mari dicendi locus erit l. 8. c. 29. Hic vero ferme nescias quid de Caspio, Hyrcano, Ponticoque sentiat Curtius. Minus enim Ponticum ab Hyrcano, quam istud a Caspio, certe non magis, videtur distinguere. Nempe, quod supra diximus l. 6. c. 8. 9. 13. Caspium cum Euxino sive Pontico confudit: cujus erroris ea videtur origo extitisse, quod unicum ex duobus Caucasum, unum quoque ex duobus Tanaim fecerit: quare cum alii Caspio, alii Pontico mari misceri Tanaim, per Moëotim videlicet, scriberent; consequens erat ut ex duplici quoque mari unicum efficeret. Quod ego de Curtii mente verisimilius dici puto, si constat ipse sibi; quam quod alii putant Caspium ab illo & Hyrcanum penitus distingui, ut ipse quibusdam visum esse dixerat lib. 6. c. 9. Ibi enim satis aperte sentire videtur unicum esse.

(6) *Rupes*.) De rupe quoque illa, sive potius de specu intra rupem meminit apud Arrianum Eratosthenes & commentum irridet. *Decem stadia*) mille ducentos quinquaginta passus. *Quatuor*.) Quingentos

passus. De montium altitudine docte fuseque disputat Vossius in Melam lib. 2. c. 2.

(7) *Promethea*.) Prometheum Græci faciunt Japeti filium, Deucalionis patrem: cujus de crimine ac poena notæ sunt Græcorum fabulæ. Quid autem his veri subsit, docebunt Servius in Eclog. 6. Natalis Comes lib. 4. cap. 6. Goropius Becanus in Indo Scythicis: qui has ad Indicum Caucasum refert, cum reliqui ferme de Scythico intelligant.

(8) *Alexandriam*.) Qui in Caucaso decepti sunt, ac de vero capienda existimarent hæc omnia quæ Alexander narratur ad Caucasum gessisse, ii hanc Alexandriam ad Scythicum Caucasum transtulerunt; eodemque errore Ptolemæus ultra hunc Alexandri columnas posuit, quas ultra Indicum fuisse excitatas disputat Salmasius ad Solini cap. 38. & aperte demonstrat Dionysius Perieg. v. 1162.

(1) *Celeritate*.) Etsi non diffiteor magnam fuisse Alexandri in Besso persequendo celeritatem, ut in tota Asiatica expeditione; illud tamen mirum videri potest quamobrem ex Hyrcania tam longo terrarum circuitu per Ariam, Drangianam, Arachosiam, Parapamisadas &c. in Bactrianam contenderit: quam rectiore ac multis partibus breviores, (nisi nos Geographo-

occurrisse enim in Cilicia angustissimis faucibus, ⁽²⁾ quum retrocedendo posset perducere incautos in loca naturæ situ invia, tot fluminibus objectis, tot montium latebris, inter quas deprehensus hostis, ne fugæ quidem, nedum resistendi occasionem fuerit habiturus. Sibi placere in ⁽³⁾ Sogdianos recedere, Oxum amnem velut murum objecturum hosti; dum ex finitimis gentibus valida auxilia concurrerent. Venturos autem Choras-
mios, & Dahas, Sacasque, & Indos, & ultra Tanaim amnem colentes Scythas; quorum neminem adeo humilem esse, ut humeri ejus non possent Macedonis militis verticem aquare. Conclamant temulenti unam hanc sententiam salubrem esse: & Bessus circumferri merum largius jubet, debellaturus super mensam Alexandrum.

XIV. Erat in eo convivio ⁽¹⁾ Cobares natione Medus; sed magicæ artis (si modo ars est, ^(a) non vanissimi cujusque ludibrium) magis professione, quam scientia celebris; alioquin moderatus & probus. Is quum præfatus esset, Scire se servo atilius parere dicto, quam asferre consilium: quum illos, qui pareant, idem quod ceteros maneat; qui vero suadeant, ⁽²⁾ proprium periculum: ⁽³⁾ poculum ei, quod habebat in manu, tradidit: quo accepto Cobares: Natura, inquit, mortalium hoc quoque nomine prava & sinistra dici potest, quod in suo quisque negotio hebetior est, quam in alieno. Turbida sunt consilia eorum, qui sibi suadent: obstat aliis metus, aliis cupiditas; nonnunquam naturalis eorum, quæ cogitaveris, amor: nam in te superbia non cadit. Expertus es, unumquemque, quod ipse repererit, aut solum aut optimum ducere. Magnum onus sustines capite, regium insigne: hoc aut moderate perferendum est; aut, quod ⁽⁴⁾ abominor, in te ruet: consilio, non impetu opus est. Adjicit deinde, quod apud Bactrianos vulgo usurpabant: ⁽⁵⁾ Canem timi-

INTERPRETATIO.

(a) Potiusquam mendacissimi cujusque fallacia.

NOTÆ.

phorum tabulæ fallunt) forsam etiam faciliore via petere potuit. Sed subacta nimirum omnia pacataque prius voluit, quam Bactra adiret, ne quid illis ab partibus moveretur.

(2) Quum retrocedendo.) Ita quidem ut faceret, magnopere suadebant Græci auxiliares, l. 3. c. 18.

(3) Sogdianos.) Sogdiana ultra Bactrianam & Oxum amnem erat. De Sogdiana inferius, cap. 37. De Oxo, cap. 19. Chorasmii l. 8. c. 2. Dabæ ibid. Sacæ l. 8. c. 15. Indi l. 8. c. 29. Tanais infra, cap. 28.

(1) Cobares.) Bagodarum appellat Diodorus. Medus.) Media l. 5. c. 23.

(2) Proprium.) Non solum enim com-
Q. Cur tii.

muni calamitate, si qua incidit, involvuntur; sed etiam, quia ejus auctores habentur, tota ipsis imputatur.

(3) Poculum.) Quia mos erat veterum, ut qui convivas alloqueretur, calicem manu teneret; idcirco Bessus poculum Cobari tradidit, ut dicere volenti auscultaretur.

(4) Abominor.) Ominari præsentire est, ac prædicere: abominari, rem funestam, ne eveniat, aversari ac deprecari.

(5) Canem timidum.) Stultam Bessi arrogantiam suggillat, qui multa minetur pauca facturum. Eodem pertinet quod addit de fluminibus: Bessi loquacitatem altissimorum fluminum silentio opponit, & cum rivulis comparat minimeque profundis omnibus strepitu decurrentibus.

timidum vehementius latrare, quam mordere: altissima quoque flumina minimo sono labi. Quæ inserui, ut qualiscumque inter barbaros potuit esse prudentia, traderetur. Ut his audientes suspenderat expectatione sui, tum consilium aperit, utilius Besso quam gratius. In vestibulo,
 5 *inquit, regia tua velocissimus consistit rex. Ante ille agmen, quam tu mensam istam movebis. Nunc a Tanai exercitum accerses, & armis flumina oppones! scilicet quæ tu fugiturus es, hostis sequi non potest? iter utrique commune est; victori tutius. Licet strenuum metum putes esse, velocior tamen spes est.* ^(b) *Quin validioris occupas gratiam, dedisque te;*
 10 ^(c) *utcumque cesserit, meliorem fortunam deditus, quam hostis, habiturus? Alienum habes regnum, quo facilius eo careas: incipies forsitan justus esse rex, quum ipse fecerit, qui tibi & dare potest regnum, & eripere. Consilium habes fidele, quod* ^(d) *diutius exequi supervacuum est. Nobilis equus umbra quoque virgæ regitur: ignavus ne calcari quidem concitari potest.*
 15 *Bessus & ingenio & multo mero ferox, adeo exarsit, ut vix ab amicis, quo minus occideret eum, (nam strinxerat quoque acinacem) contineretur. Certe e convivio prosilivit haudquaquam potens mentis. Cobares inter tumultum elapsus ad Alexandrum transfugit.*

20 *XV. VIII. millia Bactrianorum habebat armata Bessus; quæ quamdiu propter cæli* ⁽¹⁾ *intemperiem, Indiam potius Macedonas peturos crediderant, obedienter imperata fecerunt: postquam adventare Alexandrum compertum est, in suos quisque vicos dilapsi Bessum reliquerunt. Ille cum* ⁽²⁾ *clientium manu, qui non mutaverant fidem,*
 25 ⁽³⁾ *Oxo amne superato, exustisque navigiis, quibus transierat, ne iisdem hostis uteretur; novas copias in Sogdianis contrahebat. Alexander Caucasum quidem, ut supra dictum est, transierat; sed inopia frumenti prope ad famem ventum erat. Succo ex* ⁽⁴⁾ *sesama expresso, haud secus quam oleo, artus perungebant. Sed huius succi ducenis quadragenis denariis amphoræ singulæ; mellis,*
 30 *tre-*

INTERPRETATIO.

(b) *Cur non ultro expetis amicitiam Alexandri potentioris.*

(c) *Quod pluribus verbis inculcare inutile foret.*

NOTÆ.

(6) *Utcumque.*) Quomodocumque res eveniat, meliorem fortunam experturus si te Alexandro submiseris, quam si resistere pergas.

(1) *Intemperiem.*) Qualis est in Bactriana & vicinis, per quas adeunda erat, regionibus ac montibus: cum in India multo sit aer temperatior.

(2) *Clientium.*) Clientes dicebantur qui magnatum ac principum virorum, quos pa-

tronos legerant, se suæque omnia tutelæ committebant, addicebantque fortunæ, seu prosperam sive adversam secuturi: a quibus vicissim omni ope defendi consueverant. Quam enim honorificum erat multas habere clientelas, tam turpe ducebatur, si quis clientes suos proderet aut desereret.

(3) *Oxo.*) Oxus fluvius infra, cap. 19. Sogdiana, cap. 37.

(4) *Sesama.*) Alias *Sesamum*, quod a Columella leguminibus, a Plinio frumentis æsti-

trecenis nonagenis ⁽⁵⁾ denariis; trecenis vini aestimabantur: tritici nihil aut admodum exiguum reperiebatur. ⁽⁶⁾ *Siros* vocabant barbari: quos ita solerter abscondunt, ut nisi qui defoderunt, invenire non possint. In iis conditæ fruges erant. In quarum penuria milites fluviatili pisce, & herbis sustinebantur. Jamque hæc ipsa alimenta defecerant; quum 5 jumenta, quibus onera portabant, cedere jussi sunt: horum carne dum in Bactrianos perventum, traxere vitam.

XVI. ⁽¹⁾ Bactrianæ terræ multiplex & varia natura est: alibi multa arbor & vitis largos mitesque fructus alit: solum pingue crebri fontes rigant: quæ mitiora sunt, frumento conseruntur; cetera armentorum 10 pabulo cedunt. Magnam deinde partem ejusdem terræ steriles arenæ tenent: squalida siccitate regio non hominem, non frugem alit: quum vero venti a ⁽²⁾ Pontico mari spirant, quidquid sabuli in campis jacet, converrunt. Quod ubi cumulatum est, magnorum collium procul species est, omniaque pristini itineris vestigia intereunt. Itaque 15 qui transeunt campos, ⁽³⁾ navigantium modo noctu sidera observant, ad quorum cursum iter dirigunt; & propemodum ⁽⁴⁾ clarior est noctis umbra, quam lux. Ergo interdiu invia est regio, quia nec vestigium, quod sequantur, inveniunt; & nitor ⁽⁵⁾ siderum caligine absconditur.

Ce-

N O T Æ.

æstivis annumeratur, l. 18. c. 10. Cujus varias proprietates ususque ibidem describit, & l. 22. c. 24. Italis *jugiolina* vocari dicitur: Gallicus interpretes reddidit *Sesame*. A Theophrasto sic describitur: *Provenit caule milio simili crassiore tamen ac altiore, foliis rubentibus, flore viridi herbaceo, semine vasculis incluso, papaveris modo, ex quo oleum exprimitur.*

⁽⁵⁾ *Denariis.*) Denarius quid sit, & quam monetæ Francicæ hodiernæ summam efficeret, dictum l. 5. c. 6.

⁽⁶⁾ *Siros.*) Sic vocant subterranea frugum conditoria non illi solum barbari, sed etiam Thraces & Cappadoces. Alii *Syros*, alii *Sirros* scripsere.

⁽¹⁾ *Bactrianæ.*) A Bactris urbe regia sive a Bactro fluvio nomen accepit Bactriana regio, cujus termini erant ab occasu Margiana; a meridie Aria, & Parapamisus; ab ortu Indiæ pars; a Septentrione Oxus fluvius Sogdianam a Bactriana dirimens. Quamquam Bactriana, cum latius dicitur, Sogdianam quoque continet. Hodie pars est regionis quam appellarunt, *Chorasan*.

⁽²⁾ *Pontico.*) Caspium sive Hyrcanum

intellige, quocum Euxinum confundit, ut diximus cap. 12. Etsi utrumque verum est, ventos qui ab Hyrcano mari Bactrianam perflant, eosdem a Pontico etiam spirare.

⁽³⁾ *Navigantium.*) Simile quiddam de Libya dixerat lib. 4. c. 28. multoque expressius Arrianus l. 3. ubi Alexandri iter ad Hammonem describit. Item Plutarchus in Alex.

⁽⁴⁾ *Clarior est.*) Quid ita? nam sive noctu quoque venti spirant, næ facilius modicum lunæ aut stellarum fulgorem obscurabant arenæ ventis effusæ, quam diurnam solis lucem: sive nulli spirant venti, quid est quo diurnam lucem noctis umbra vincere queat? Sic igitur accipiendum putem, ut non major quidem illa sit noctis quam diei lux, sed viatoribus opportunior, quia noctu stellas observare possunt, quarum aspectu iter regant; interdiu non possunt.

⁽⁵⁾ *Siderum.*) Quorumnam autem siderum? an eorum quibus noctu iter regitur? at hæc de die non caligine, sed solis nimirum luce occultantur. *Siderum* ergo per syllepsim positum oportet pro *sideris*, solis videlicet; nisi Curtium volumus parum consentanea tum rationi, tum vero sibi ipsi dixisse, qui infra de re simili scribat:

Ceterum si quos ille ventus, qui a mari exoritur, apprehendit, arena obruit. Sed qua mitior terra est, ingens hominum equorumque multitudo gignitur. Ipsa ⁽⁶⁾ Baëtra, regionis ejus caput, sita sunt sub monte ⁽⁷⁾ Parapamiso. Baëtrus amnis præterit moenia: is urbi & 5 regioni dedit nomen. ⁽⁸⁾ Hic regi stativa habenti nunciatur ex Græcia Peloponnensium Laconumque defectio: nondum enim victi erant, quum proficiscerentur tumultus ejus principia nunciaturi: & alius præsens terror affertur, Scythas, qui ultra Tanaim amnem colunt, adventare Besso ferentes opem.

10 XVII. Eodem tempore, quæ ⁽¹⁾ in gente Ariorum Caranus & Erigyus gesserant, perferuntur. Commissum erat prælium inter Macedonas Ariosque. Transfuga Satibarzanes barbaris præerat; qui quum pugnam segnem utrimque æquis viribus stare vidisset, in primos ordines adequitavit; demptaque galea, inhibitis qui tela jaciebant, si 15 quis viritim dimicare vellet, provocavit ad pugnam, nudum se caput in certamine habiturum. Non tulit ferociam barbari, dux exercitus Erigyus, gravis quidem ætate, sed & animi & corporis robore nulli juvenum postferendus. Is galea dempta canitiem ostentans; *Venit, inquit, dies, quo aut victoria aut morte honestissima*, ⁽²⁾ *quales* 20 *amicos & milites Alexander habeat, ostendam*. Nec plura eloquutus equum in hostem egit. Crederes imperatum, ut acies utræque tela cohiberent: protinus certe recesserunt dato libero spatio, ⁽³⁾ intenti in eventum, non ducum modo, sed etiam suæ sortis, ⁽³⁾ quippe alienum discrimen sequuturi. Prior barbarus emisit hastam, quam Eri-

INTERPRETATIO.

(a) Intuentes quis foret exitus fortunæ non suorum solum ducum, sed etiam suæ uni-

versorum, quia ducis quique sortem participaturi erant.

NOTÆ.

Caligo in modico terræ fervore excitata lucem (diurnam) tegit. Nam quod Gallicus interpretis sic explicat, quasi has nebulas venti excitent, hoc nescio quam verum sit; huic certe loco aptari non posse video, ubi planum est de illo tempore sermonem esse cum venti quieverunt.

(6) *Baëtra.*) Huic urbi nomen quoque fuit *Zariaspa*, si Straboni credimus l. 11. in Baëtr. Quare emendandum illud Plinii lib. 6. c. 23. *Prophtasia oppidum Zarasparum*; ac legendum *Ariasparum*, ut vult Freinshemius, vel *Agriasparum*, de quibus supra, cap. 9. *Baëtrus.*) Hic Ptolemæi videtur esse *Dargidus*.

(7) *Parapamiso.*) Sic vere appellat quem supra communi errore deceptus Caucasum dixerat, cap. 12.

(8) *Hic regi.*) Vide quæ notavimus ad l. 6. c. 6. De ipsa vero defectione actum initio libri ejusdem.

(1) *In gente Ariorum.*) Hi enim auctore Satibarzane rebellant, supra cap. 9. ubi de Ariis fusc disputavimus.

(2) *Quales amicos.*) Erat enim ex amicis, non tantum ex sociis; ex quo Arriani interpretem corrigit Freinshemius, qui hoc loco ex τῶν ἐταίρων fecit *sociorum*, cum *amicorum* dicere debuisset; quod aliis quoque locis peccatum ab eo est.

(3) *Quippe alienum.*) Quia sui quisque ducis sortem secuturus erat exercitus; victor, cujus dux vinceret; victus, cujus vinceretur.

Erigyus modica capitis declinatione vitavit. At ipse (4) infestam sarissam equo calcaribus concito in medio barbari gutture ita fixit, (b) ut per cervicem emeretur. Præcipitatus ex equo barbarus adhuc tamen repugnabat. Sed ille extractam ex vulnere hastam rursus in os dirigit. Satibarzanes hastam manu complexus, quo maturius interiret, 5
ictum hostis adjuvit: & barbari duce amisso, quem magis necessitate quam sponte sequuti erant, tunc haud immemores meritorum Alexandri, arma Erigyio tradunt. Rex his quidem lætus, de Spartanis haudquaquam securus, magno tamen animo defectionem eorum tulit, dicens: *Non ante ausos consilia nudare, quam ipsum ad fines* 10
Indiæ pervenisse cognovissent. Ipse Bessum persequens copias movit: cui Erigyus spolia barbari, ceu (5) opimum belli decus, præferens occurrit.

XVIII. Igitur Bactrianorum regione Artabazo tradita; sarcinas & impedimenta ibi cum præsidio reliquit. Ipse cum expedito agmine 15
loca deserta (1) Sogdianorum intrat, (2) nocturno itinere exercitum ducens. Aquarum, ut ante dictum est, penuria, prius desperatione, quam desiderio bibendi sitim accendit. Per (3) CCCC. stadia, ne modicus quidem humor existit. Arenas vapor æstivi solis accendit, quæ ubi flagrare coeperunt, haud secus quam continenti incendio 20
cuncta torrentur. Caligo deinde immodico terræ fervore excitata, (4) lucem tegit: camporumque non alia, quam vasti & profundi æquor-
ris

INTERPRETATIO.

(b) *Ut trans collum extaret hasta.*

NOTÆ.

(4) *Infestam.*) *Infesta* lancea, hasta, gladius & quodcunque telum dicitur, cuius mucro in adversarium intenditur. *Sarissa* fuit brevior, ut in equite; nam peditum longiores erant, ut diximus l. 4. c. 57.

(5) *Opimum.*) *Opimum decus* & *opima spolia*, l. 3. c. 26.

(1) *Sogdianorum.*) Nondum transierat Alexander Oxum fluvium quem Strabo l. 11. & Ptolemæus l. 6. c. 11. Bactrianæ & Sogdianæ medium limitem faciunt. Sed alii, ut Dionysius Perieg. v. 747. Sogdianam citra Oxum extendunt: quorum forte sententiam secutus est Curtius, dum scriberet Alexandrum prius in Sogdianorum deserta ingressum quam Oxum trajecisset. De ipso flumine mox agemus.

(2) *Nocturno.*) An quia per hæc Sogdianorum deserta, ut per illa Bactrianorum cap. 16. iter aspectu siderum regendum est?

an potius ob diurnum, ut mox sequitur, solis ardorem non nisi nocturno itinere peragrari queunt;

(3) *CCCC. Stadia.*) Quingenta milliaria. *Æstivi.*) Cum enim sub hyemis initium, in Paropamisadas venisset, ibi ætis hibernis Caucasum transgressus in Bactrianam venerat; ut non potuerit ante æstatem Sogdianos adire. Hic porro nota *vaporem*, ut alias sæpe, a Curtio vocari solis ardorem; quo modo Virg. *Æneid.* 5. *Lentusque cavinas est vapor:* & Columella l. 5. c. 10. *Minusque vaporis æstate per angustum os penetret.* Nempe sol non aliter arenas torret quam per aëris vaporem suis accensum radiis: & flamma ipsa nihil aliud quam vapor accensus.

(4) *Lucem tegit.*) Idem superius quoque voluisse Curtium ostendimus ad cap. 16. sed vereor ut cohærenter ipse sibi loquatur. Si enim in Bactriana Sogdianaque idem eve-

ris species est. Nocturnum iter tolerabile videbatur, quia rore & matutino frigore corpora levabantur. Ceterum cum ipsa luce æstus oritur, omnemque naturalem absorbet humorem siccitas; ora visceraque penitus uruntur. Itaque primum animi, deinde corpora deficere cœperunt: pigebat & consistere & progredi. Pauci a peritis regionis admoniti præpararant aquam: hæc paulisper repressit sitim: deinde crescente æstu rursum desiderium humoris accensum est. Ergo quidquid vini oleique erat, hominibus ingerebatur: tantaque dulcedo bibendi fuit, ut in posterum sitis non timeretur. Graves
 5 deinde avide hausto humore non sustinere arma, non ingredi poterant; & feliciores videbantur, quos aqua defecerat, quum ipsi sine modo infusam vomitu cogerentur egerere.

XIX. Anxium regem tantis malis, circumfusi amici ut meminisset sui, orabant: animi sui magnitudinem unicum remedium deficientis exercitus esse: quum ex iis, qui præcesserant ad capiendum locum
 15 castris, duo occurrunt utribus aquam gestantes; ut filiis suis, quos in eodem agmine esse, & ægre pati sitim non ignorabant, occurrerent; qui quum in regem incidissent; alter ex iis utre resolutum vas, quod simul ferebat, implet porrigens regi. Ille accipit: percontatus quibus aquam portarent, filiis ferre cognoscit. Tunc poculo pleno,
 20 sicut oblatum est reddito; ⁽²⁾ *Nec solus*, inquit, *bibere sustineo; nec tam exiguum dividere omnibus possum. Vos currite, & liberis vestris, quod propter illos attulistis, date.* Tandem ad flumen ⁽³⁾ Oxum ipse pervenit prima fere vespera: sed exercitus magna pars non potuerat consequi: in edito monte ignes jubet fieri, ut ii, qui ægre sequebantur, haud
 25

pro-

N O T Æ.

evenit quod multis Zonæ torridæ regionibus, ut vaporum copia perpetuo fere nubilum aërem habeant; id etiam consequens est, ut admodum temperato cœlo pariter fruantur; æstum defendentibus nebulis densissimis, præter noctium frigus, &c.

(1) *Utribus.*) Uter vasis genus est sive sacci potius ex pellibus maxime hœdinis, ad vinum oleumve commodius gestandum. De utribus eorumque multiplici in bellis usu consuli potest Stevvechius ad Vit. l. 3. c. 7.

(2) *Nec solus.*) Hoc Alexandri factum dictumque Plutarchus ad illud tempus retulit cum Darium persequeretur. Similem Davidis abstinentiam narrat scriptura 2. Reg. 23. Eandem in Catone quoque suo laudat Lucanus l. 9. v. 479. poëtice an historice, non liquet.

(3) *Oxum.*) Nobilis hic multorumque scriptis celebratus fluvius sub Parapamiso sive Caucaso monte oritur ex lacu sibi cognomine, mediusque inter Bactrianam ac Sogdianam labitur. Interim multis magnisque auctus fluminibus in mare Hyrcanum rapidus effunditur. Hunc Græci Alexandro antiquiores Araxem vocant, ut Herodotus & Aristoteles; ut apparet ex iis quæ de illo referunt: sed aliunde cum vero Araxe Armeniæ confundunt. Quos alii quoque imitati sunt, Dionysius, Mela &c. De hujus admirandis videri potest Polybius l. 10. & Mela l. 3. c. 5. sub Araxis, ut dicimus, nomine: tum quæ ibidem disputat Vossius. Hodiernum nomen esse dicunt *Albia* sive *Albiamu*, ad cujus ostia urbs est insignis *Zahaspæ*, Avicennæ Philosophi, ut creditur, patria.

procul castris se abesse cognoscerent. Eos autem, qui primi agminis erant, mature cibo ac potione firmatos, implere alios utres, alios vasa, quibuscumque aqua possit portari, jussit, ac suis opem ferre. Sed qui intemperantius hauserant, (4) intercluso spiritu extincti sunt: multoque major horum numerus fuit, quam ullo amiserat proelio. 5
At ille thoracem adhuc indutus, nec aut cibo refectus aut potu; qua veniebat exercitus, constitit: nec ante ad curandum corpus recessit, quam praterierant, qui agmen sequebantur: totamque eam noctem cum magno animi motu perpetuis vigiliis egit. Nec postero die lætior erat, quia nec navigia habebat, nec pons erigi poterat; (a) cir- 10
cum amnem nudo solo, & materiæ maxime sterili. Consilium igitur, quod unum necessitas subjecerat, init. (5) Utres quamplurimos stramentis refertos dividit: his incubantes transnavigare amnem: quique primi transierant, in statione erant, dum trajicerent ceteri. Hoc modo, sexto demum die in ulteriore ripa totum exercitum expo- 15
suit.

XX. Jamque ad persequendum Bessum statuerat progredi; quum ea, quæ in Sogdianis erant, cognoscit. Spitamenes erat inter omnes amicos præcipuo honore cultus a Besso: sed nullis meritis perfidia mitigari potest; quæ tamen jam minus in eo invisæ esse poterat, quia nihil ulli nefastum in Bessum interfectorem regis sui videbatur. (a) Titulus facinoris speciosus præferebatur, *vindicta Darii*: sed (b) fortunam, non scelus oderat Bessi. Nam ut Alexandrum flumen Oxum superasse cognovit; Dataphernem & Catenem, quibus a Besso maxima fides habebatur, in societatem rei adsciscit. Illi 25
promptius adeunt, quam rogabantur; assumptisque octo fortissimis juvenibus, talem dolum intendunt. Spitamenes pergit ad Bessum, & remotis arbitris, *Comperisse ait se, insidiari ei Dataphernem & Catenem, ut vivum Alexandro traderent agentes: a semet occupatos esse, & vinctos teneri*. Bessus tanto merito, ut credebat, obligatus 30
partim gratias agit, partim avidus explendi supplicii adduci eos jubet. Illi manibus sua sponte religatis a participibus consilii trahebant-

INTERPRETATIO.

(a) Cum undique circa fluvium nuda esset humus, & lignis potissimum destituta.

(a) Speciosa sceleris causa obtendebatur,

nempe ultio Darii.

(b) Sed Spitamenes regis potestati Bessi invidebat, non parricidium ejus oderat.

NOTÆ.

(4) *Intercluso.*) Tanta quippe aviditate copiosam aquam bibentibus respirationis via subito præcluditur, & naturalis calor, velut ignis nimia lymphæ affusa, suffocatur. Alia quoque potuit esse causa hujus exitii, quod turbidus ac limosus cum semper fluat, po-

tantium visceralimo distenderentur, ut l. 4. c. 51. Persis fugientibus contigisse vidimus.

(5) *Utres.*) Præter eos quos in usum consuetum attulerant, multos quoque ex pellibus conficere jussi sunt, sub quibus in tentoriis degebant.

bantur : quos Bessus truci vultu intuens consurgit , ^(c) manibus non temperaturus . At illi simulatione ommissa circumsistunt eum , & frustra repugnantem vinciunt : direpto ex capite regni insigni , lacera-
 5 taque veste , quam spoliis occisi ⁽¹⁾ regis induerat . Ille deos sui sceleris ultores adesse confessus , adjecit ; *Non Dario iniquos fuisse , quem sic ulciscerentur ; sed Alexandro propitios , cujus victoriam semper etiam hostis adjuvisset .* Multitudo an vendicatura Bessum fuerit , incertum est ; nisi illi , qui vixerant , jussu Alexandri fecisse ipsos ementiti ,
 10 ^(d) dubios adhuc animi terruissent . In equum impositum Alexandro tradituri ducunt . Inter hæc rex , quibus ^(e) matura erat missio , electis DCCCC. fere ; equiti ⁽¹⁾ bina talenta dedit , pediti terna denariûm millia : monitosque ut liberos generarent , remisit domum . Ceteris gratiæ actæ , quod ad reliqua belli navaturos operam pollicebantur .

XXI. Perventum erat in parvulum oppidum ; ⁽¹⁾ Branchidæ ejus incolæ erant . Mileto quondam jussu Xerxis , quum e Græcia rediret , transierant , & in ea sede constiterant ; quia templum , quod ⁽²⁾ Didymeon appellatur , in gratiam Xerxis violaverant . Mores patrii nondum

INTERPRETATIO.

(c) Nequaquam abstenturus ab iis manus violentas .

(d) Adhuc incertos consilii capiendi .

(e) Selectis iis quibus vacatio militiæ debebatur .

NOTÆ.

(1) Regis .) Darii . Fuisse .) Deos . Etiam hostis .) Cujus ad victoriam ipsa hostium consilia , Diis volentibus , conduxissent .

(2) Bina talenta .) De talentis l. 3. c. ult. Denariûm .) Denarii l. 5. c. 6. tria denariûm sive drachmarum millia dimidium efficiunt talentum . Hæc porro ante Oxi trajectum esse gesta docet Arrianus .

(1) Branchidæ .) Branchus quidam de Macharæi stirpe , ut est apud Strabonem l. 9. præfuit Apollinis templo quod Didymeon vocabatur . Ab eo dicta est Branchidarum familia , penes quam ejusdem templi cura & sacerdotium mansit . Hi fugienti ex Græcia Xerxi , ut diximus lib. 4. c. 2. templi thesauros prodiderunt . Eamobrem Milesiorum indignationem veriti , a quibus erat illis templi credita custodia , Xerxem volentem secuti sunt cum universa familia ; quæ paulatim sic creverat , ut cum servis , & si qui alii se forte conjunxerant , oppidulum impleret .

(2) Didymeon .) Didyma locus est prope Miletum urbem Ionix , de qua nos ad l. 4. c. 6. egimus . Hic templum erat oraculumque Apollinis a quo Didymæus & Didymeus , Διδυμῆος appellatus est . Neque enim placet mythologica illa nominis ratio , quam Macrobius l. 1. Saturn. attulit , ex qua consequens videretur non a Didymis , Didymæum ; sed a Didymæo , Didyma esse dicta : quod non putem admittendum . A Διδυμῆος fit Διδυμῆον , ut a βασιλεὺς βασιλεῖον , quod neutrum est adjectivi ; subauditur enim δῶμα . Qua ratione nihil prohiberet dici quoque Διδυμῆον , Didymæum , nisi Græcis usitatius foret illa ædificiorum vocabula ex propriis hominum locorumve ducta nominibus per εὐν flectere . Atque Origenes l. 1. contra Celsum appellat Διδυμῆον . Ceterum huic loco temploque prius nomen fuit Branchidæ , arum , quam Didymeon ; ut ex Plinio ac Mela constat .

dum exoleverant ; sed jam ⁽³⁾ bilingues erant , paulatim a domestico
 externoque sermone degeneres . Magno igitur gaudio regem excipiunt ,
 urbem seque dedentes . Ille Milesios , qui apud ipsum militarent , con-
 vocari jubet . Vetus odium Milesii gerebant in Branchidarum ⁽⁴⁾ gen-
 tem . ⁽⁵⁾ Proditis ergo , sive injuriæ , sive originis meminisse mallent , 5
 liberum de Branchidis permittit arbitrium . Variantibus deinde sen-
 tentiis , seipsum consideraturum , quod optimum factu esset , osten-
 dit . Postero die ⁽⁶⁾ occurrentibus , Branchidas secum procedere jubet .
 Quumque ad urbem ventum esset , ipse cum expedita manu portam
 intrat . Phalanx moenia oppidi circumire jussa , & dato signo diri- 10
 pere urbem proditorum receptaculum , ipsosque ad unum cadere .
 Illi inermes passim trucidantur ; nec aut commercio linguæ , aut sup-
 plicum ⁽⁷⁾ velamentis precibusque inhiberi crudelitas potest . Tandem
 ut dejicerent , fundamenta murorum ^(a) ab imo moliuntur , ne quod
 urbis vestigium extaret . Nec mora , ⁽⁸⁾ lucos quoque sacros non cæ- 15
 dunt

INTERPRETATIO.

(a) *Ab ima parte suffodiunt.*

NOTÆ.

(3) *Bilingues.*) Non quod utraque lin-
 gua uterentur , Græcorum & Sogdianorum ;
 sed quod ex ambabus mixtis tertia quædam
 corrupta existeret .

(4) *Gentem.*) Hujus vocis diversa acce-
 ptio est . Sæpe nationem integram signifi-
 cat ; ut cum dicitur Scythica *gens* , Ægy-
 ptia *gens* , Italica *gens* , &c. Nisi forte la-
 tius adhuc pater *gens* quam *natio* , ut qui-
 dem ex his Tullii de nat. Deor. colligi vi-
 detur : *Deum non curare singulos homines ,*
nec civitates , nec nationes , nec gentes .
 Hoc pacto *gens* containeret nationes , ut na-
 tio civitates sive populos , &c. Alia quæ-
 dam est *gentis* significatio minus ampla ,
 cum in aliqua civitate plures ab uno capite
 ductæ familiæ , una *gens* dicuntur . Sic o-
 lim Romæ *gens Fabia* , *gens Cornelia* , *gens*
Julia &c. Posteriore sensu *Branchidarum*
gentem dici facile quivis agnoscet .

(5) *Proditis.*) Milesiis , quos Branchi-
 dæ prodiderant , liberam relinquit de iis
 decernendi potestatem : sive injuriæ memi-
 nisse ad ulciscendum ; sive in gratiam ori-
 ginis (Mileto quippe oriundi erant) igno-
 scere proditoribus mallent .

(6) *Occurrentibus.*) Milesiis utique ,
 non ipsis Branchidis , quod Gallico inter-
 preti visum erat : sic enim non *Branchi-
 das* , sed *Branchidis* legendum esset præter
Q. Curtii.

codicum fidem , parumque ad loci hujus sen-
 sum ; ubi satis liquet eosdem *occurrere* qui-
 bus pridie responsum erat a rege , *seipsum*
consideraturum , &c. Adde quod *occurrentibus*
 in tertio esset casu , & ad *jubet* referretur ;
 quod quidem elegantia Curtianæ parum con-
 venire arbitror . Porro gemina esse potest
 hujus loci explicatio . Altera sic : *occurren-
 tibus* Milesiis ut , quæ ipse statuisset , ac-
 ciperent ; *Branchidas* , quos ipse apud se re-
 tinuerat , *secum procedere jubet* ad oppidum ,
 ne a communi civium clade , quam medi-
 tabatur , immunes essent . Altera ejusmo-
 di : *occurrentibus* , id est , cum occurrissent
 Milesii , *secum procedere ipsos jubet* ad
Branchidas , sive oppidum Branchidarum ;
 visuros quid ipse decrevisset .

(7) *Velamentis.*) Frequens apud Livium
 & Tacitum mentio *velamentorum* , quæ sup-
 plices ad pacem impetrandam a victoribus
 præferabant : quod Gallicum interpretem
 fugerant , cum ita transtulit quasi scriptum
 esset a Curtio , *aut supplicum lamentis præ-
 cibusque* &c.

(8) *Lucos.*) Profanis numinibus dicatos
 fuisse lucos , sacræ pariter profanæque lite-
 ræ passim testantur . A luce dictos esse
lucos consensu traditur : sed alii per anti-
 phrasim accipi volunt , quod minime *lu-
 ceant* , propter arborum densitatem quas

dunt modo, sed etiam extirpant: ut vasta solitudo & sterilis humus, excussis etiam radicibus, linqueretur. Quæ si in ipsos prodicionis auctores excogitata essent, justa ultio esse, non crudelitas videretur: nunc culpam majorum posteri luere, qui ne viderant quidem Miletum; adeo Xerxi non potuerant prodere.

XXII. Inde processit ⁽¹⁾ ad Tanaim amnem. Quo perductus est Bessus, non vinctus modo, sed etiam omni velamento corporis spoliatus. Spitamenes eum tenebat collo inserta catena; tam barbaris, quam Macedonibus gratum spectaculum. Tum Spitamenes, *Et te,* inquit, *& Darium reges meos ultus, interfectorem domini sui adduxi, eo modo captum, cujus ipse fecit ⁽²⁾ exemplum. Aperiat ad hoc spectaculum oculos Darius; existat ab inferis, qui illo supplicio indignus fuit, & hoc solatio dignus est.* Alexander multum collaudato Spitamene conversus ad Bessum, *Cujus, inquit, fera rabies occupavit animum tuum, quum regem de te optime meritum prius vincere, deinde occidere sustinuisti? ⁽³⁾ Sed hujus parricidii mercedem falso regis nomine persolvisti tibi, Ille facinus purgare non ausus, Regis titulum se usurpasse dixit, ut gentem suam tradere ipsi posset: qui ⁽⁴⁾ si cessasset, alium fuisse regnum occupaturum.* At Alexander Oxathrem fratrem Darii, quem inter corporis custodes habebat, Propius jussit accedere; tradique Bessum ei, ut ⁽⁵⁾ cruci affixum mutilatis auribus naribusque sagittis configerent barbari, asservarentque corpus, ut ne aves quidem contingerent. Oxathres cetera sibi curæ fore pollicetur. Aves non ab alio, quam a Cateni posse prohiberi adjicit; eximiam ejus artem cupiens ostendere: namque adeo certo ictu destinata feriebat, ut aves quoque ⁽⁶⁾ exciperet. Nam etsi forsitan sagittandi tam celebri usu minus admirabilis videri hæc ars possit; tamen ingens visentibus miraculum, magnoque honori Cateni fuit. Dona deinde omnibus,

INTERPRETATIO.

(1) *Sed tu hujus sceleris premium tibi usurpasti, nempe vanum regis titulum.*

(2) *Si id facere distulisset,*

NOTÆ.

cedere nefas erat; alii sine antiphrasi dictos volunt, quod nocturno sacrificantium lumine lucerent,

(1) *Ad Tanaim.* Versus Tanaim, Prius enim Maracanda cepit, quam Tanaim attingeret, ut ex Arriano constat. In itinere ergo, non ad fluvium demum agenti Bessus sistitur. *Catena.* Idem auctor ex Ptolemæo & Aristobulo refert capistro vinctum fuisse perductum; & paulo aliter hanc Bessi capti historiam persequitur, ut & Diodorus.

(2) *Exemplum.* Cum Darium catenis vinctum per summam injuriam & ignominiam abduxit lib. 5. c. 23.

(3) *Cruci affixum.* Plutarchus alligatum scribit duabus arboribus vi curvatis ad invicem: quibus deinde laxatis impetu discerptus sit. Diodorus omni contumeliæ & cruciatus genere affectum, postea minutatim concisum, postremo frusta corporis huc illuc fundis esse disjecta.

(4) *Exciperet.* Volantes aves sagittâ transfigeret.

bus, qui Bessum adduxerant, data sunt. Ceterum supplicium ejus distulit, ⁽⁵⁾ ut eo loco, in quo Darium ipse occiderat, necaretur.

XXIII. Interea Macedones ad petendum pabulum in composito agmine egressi, a barbaris, qui de proximis montibus decurrerunt, opprimuntur; pluresque capti sunt quam occisi: barbari autem captivos præ se agentes, rursus in montem recesserunt. ⁽¹⁾ XX. millia latronum erant: fundis sagittisque pugnam invadunt. Quos dum obsidet rex, inter promptissimos dimicans sagitta ictus est, quæ in medio crure fixa reliquerat spiculum. Illum quidem mœsti & attoniti Macedones in castra referebant: sed ^(a) nec barbaros fefellit subductus ex acie rex; quippe ex edito monte cuncta prospexerant. Itaque postero die misere legatos ad regem, quos ille protinus jussit admitti: solutisque fasciis magnitudinem vulneris dissimulans, crur barbaris ostendit. Illi jussi considerare affirmant, *Non Macedonas, quam ipsos fuisse tristiores cognito vulnere ipsius: cujus si auctorem reperissent, dedituros fuisse: cum Diis enim pugnare sacrilegos tantum.* Ceterum se gentem in fidem dedere, superatos virtute illius. Rex fide data, & captivis receptis, gentem in deditionem accepit.

XXIV. Castris inde motis lætica militari ferebatur, quam pro se quisque eques pedesque subire certabant. Equites, cum quibus rex prælia inire solitus erat, sui muneris id esse censebant. Pedites contra, quum saucios commilitones ipsi gestare assuevissent: eripi sibi proprium officium tum potissimum, quum rex gestandus esset, querebantur. Rex in tanto utriusque partis certamine, & sibi difficilem, ^(a) & præteritis gravem electionem futuram ratus; ⁽¹⁾ *Invicem subire eos* jussit. Hinc quarto die ad urbem ⁽¹⁾ Maracanda perventum est. LXX. stadia murus urbis amplectitur: arx nullo cingitur muro. Præsidio urbi relicto, proximos vicos depopulatur, atque urit. Legati deinde ⁽²⁾ Abiorum Scytharum superveniunt. Liberi

⁽³⁾ ex

INTERPRETATIO.

(a) *Nec barbaris latuit Alexandrum ex prælio asportatum esse.*

(a) *Existimans delectum suum fore odiosum iis qui ab eo exclusi essent, voluit utrosque alternis læticam gestare.*

NOTÆ.

(5) *Eo loco.*) Tamen inferius cap. 38. Ecbatana missum ad supplicium videbimus.

(1) *Viginti millia.*) Apud Arrianum triginta leguntur millia, qui etiam a Curtio diversa narrat: collem scilicet in quem refugerant vi captum esse, plerosque barbarorum caesos, alios e rupibus sese præcipitasse, adeo ut ex triginta millibus octo solum millia evaserint.

(1) *Maracanda.*) Hæc germana est hu-

jus vocis scriptura, quæ apud varios varie corrupta reperitur; proxime a vero *Paracanda* legitur apud Strabonem lib. 11. Erat hæc Sogdianæ regia, quam aliqui hodiernam esse putant *Samaracanda*, Tamerlanis sedem. Alia fuerunt in Bactrianis *Maracanda* ad fluvium Dargomanem, quæ perperam ab aliquibus cum istis confunduntur.

(2) *Abiorum.*) Græcum hoc nomen esse dubium non est: sed quæ nominis significatio quæve causa sit, non ita certum; adeo

(3) ex quo decesserat Cyrus, tum imperata facturi. Justissimos barbarorum constabat: armis abstinebant nisi lacessiti: (6) libertatis modico & æquali usu, principibus humiliores pares fecerunt. Hos benigne alloquutus, ad eos Scythas, (4) qui Europam incolunt, (5) Berden misit ex amicis, qui denuntiaret eis, ne Tanaim amnem regionis, injussu regis transirent. Eidem mandatum, ut contemplaretur locorum situm; & illos quoque Scythas, qui (6) super Bosphoro incolunt, viseret.

XXV. Condendæ urbi sedem super ripam Tanais elegerat; claustrum etiam perdomitorum, & quos deinde adire decreverat. Sed consilium distulit Sogdianorum nunciata defectio, quæ Bactrianos quoque traxit. VII. millia equitum erant, quorum auctoritatem ceteri sequebantur. Alexander Spitamenem & Catenem, a quibus ei traditus erat Bessus, haud dubius, quin eorum opera redigi possent in potestatem, coercendo eos, qui novaverant res; jussit accersiri. At illi defectionis, ad quam coercendam evocabantur, auctores, vulgaverant famam: *Bactrianos equites a rege omnes, ut occiderentur accersiri, (a) idque imperatum ipsis, non sustinuisse tamen exequi; ne inexpiable*

INTERPRETATIO.

(b) Moderato & pari inter omnes jure libertatis utentes, eos qui primoribus inferiores erant, ipsis æquales reddiderunt.

(a) Et cum hoc sibi mandatum esset ab Alexandro, noluisse ipsos facere.

NOTÆ.

adeo multiplex est hujus vocis sensus. Nam cum varia potestas est particulæ, & quæ modo negandi, modo vim habet augendi; tum duæ sunt voces, *βίς* & *βίος*, quibuscum jungi potest; eæque iterum diversos singulæ habent significatus. Ita fit ut *ἀβίος* sit infirmus & robustus; qui vim non infert, qui vim non patitur; inops, & dives; longævus, cælebs, &c. quorum aliqua his populis non congruunt, pleraque convenire possunt. Utut est, illud minime dubium hos intelligi *Abios*, qui ab Homero tanquam mortalium justissimi prædicantur *Iliad.* v. v. 6. ut diserte Arrianus testatur initio lib. 4. Apud Latinos scriptores *Avii* quandoque scribuntur propter affinitatem soni *B* & *V*. Unde porro legatio hæc Abiorum ad Alexandrum missa fuerit, dici vix reor posse. Quamvis enim Ptolemæus *Abios* in Scythia extra Imaum collocaverit, tamen ex Strabone l. 7. constat Abiorum nomen commune Scythicarum gentium fuisse, quæ justam & simplicem præ paupertate vitam agerent. Neque enim Homerum discrimina noverat, ut ex eodem Strabone colligitur. Hi autem No-

mades cum fuerint, nec unam, nec certam sedem habuerunt.

(3) *Ex quo decesserat.*) Cyrus Persici imperii conditor insidiis Tomyris Massagetarum reginæ exceptus perierat abhinc annos 200. Vide Justinum l. 1. a quo tamen de mortis genere loquere dissentiunt Ctesias, Xenophon, &c.

(4) *Qui Europam.*) Quia Jaxartem pro Tanai habuerunt, ut cap. 28. videbimus; propterea quæ ultra amnem erant, Europæ attribuant.

(5) *Berden.*) Cum hoc loco varie legeretur, *Penidam*, *Pendam*, &c. infra autem l. 8. c. 2. idem ipse nulla lectionum varietate *Berdes* vocetur, satius putavi locum certo depravatum emendare, quam eum qui suspectus esse vix potest. Vocem *quendam* auctore Freinshemio, tanquam adventitiam delevi; quam etiam optimus codex Pithœanus omittit.

(6) *Super Bosphoro.*) Vide quæ de Bosphoro ac Bosphoranis lib. 6. cap. 5. diximus. Verum hoc quoque eodem ex errore natum apparet, quod ut Tanaim, ita Bosphorum ad mare Caspium transtulerint.

bile in populares facinus admitterent. Non magis Alexandri sevitiā, quam Bessi parricidium ferre potuisse. Itaque sua sponte jam motos, metu poenae haud difficulter concitaverunt ad arma. Alexander transfugarum defectione comperta, Craterum obsidere ⁽¹⁾ Cyropolim jubet: ipse aliam urbem regionis ejusdem corona capit; signoque, ut puberes interficerentur, dato, reliqui in praedam cessere victoris: urbs diruta est, ut ceteri cladis exemplo continerentur. ⁽²⁾ Memaceni valida gens obsidionem non ut honestiorem modo, sed etiam ut tutiorem ferre decreverant. Ad quorum pertinaciam mitigandam rex quinquaginta equites praemisit, qui clementiam ipsius in deditos, simulque inexorabilem animum in devictos ostenderent. Illi nec de fide, nec de potentia regis ipsos dubitare respondent; equitesque tendere extra munimenta urbis jubent. Hospitaliter deinde exceptos, gravesque epulis & somno, intempesta nocte adorti interfecerunt.

XXVI. Alexander haud secus, quam par erat motus, urbem ⁽¹⁾ corona circumdedit, munitiorem, quam ut primo impetu capi posset. Itaque Meleagrum & Perdiccam in obsidionem jungit, Cyropolim, ⁽²⁾ ut ante dictum est, obsidentes. Statuerat autem parcere urbi conditae a Cyro: quippe non alium gentium illarum magis admiratus est, quam hunc regem, & ⁽³⁾ Semiramim, in queis & magnitudinem animi, & claritatem rerum longe eminuisse credebat. Ceterum pertinacia oppidanorum ejus iram accendit. Itaque captam urbem ⁽⁴⁾ diripere jussit delectos Macedones, haud injuria infestos; & ad Meleagrum.

NOTÆ.

(1) *Cyropolim.*) Urbem a Cyro illo conditam, ut nomen sonat. Eadem est Ptolemæi *Cyreschata*, Κυρέσχατα, quasi dicas *Cyra ultima*; quod Strabo quoque confirmat l. II. Ἡ τὰ Κύρα ἔσχατον ἐν τῇ Κυρίᾳ κτίσιν, &c. Et *Cyra ultimum eorum quæ Cyrus condidit ad Jaxartem*, &c. Erat enim ea parte Persici imperii terminus.

(2) *Memaceni.*) Horum apud alios nulla præterea mentio. Porro cum trium tantum urbium mentionem hic Curtius faciat captarum ab Alexandro, Arrianus tamen septem numerat.

(1) *Corona.*) Quale esset genus hoc oppugnationis, ex Lipsio diximus l. 4. c. 24.

(2) *Ut ante.*) De solo Cratero dixerat Cyropolim obsidere jussum, cap. præced. & quæ sequuntur de capta Cyropoli satis indicant Meleagrum & Perdiccam in ejus obsidione non fuisse. Merito igitur lacunam hic esse censuit doctissimus Freinsheimius;

quam sic explevit. Itaque Meleagrum & Perdiccam in obsidione * ejus relinquit: ipse cum reliquis profectus Crateri quoque copias suis * jungit, Cyropolim, ut ante dictum est, obsidentes.

(3) *Semiramim.*) Nini uxor fuit ejus qui Assyriorum regum primus memoratur: quo mortuo, virilis animi femina, cum videret hinc filii sui Ninyæ pueritiam, inde sexum suum contemptui fore; puerum se esse Ninyam mentita est: sub ejusque persona imperium, dum hic adolesceret, administravit; multis maximisque rebus gestis; de quibus Diodorus l. 2. Justinus l. 1. sub init.

(4) *Diripere.*) Alia est Acidalii lectio partim ex codicibus, partim ex conjecturis restituta sic: *Urbem diripi jussit. Deleta, Memacenis haud injuria infestus, ad Meleagrum & Perdiccam redit.* Sed vulgatam mutare nihil cogit. Longiorem obsidionis narrationem texit Arrianus lib. 4.

leagrum & Perdiccam redit. Sed non alia urbs fortius obsidionem tulit: quippe & militum promptissimi cecidere, & ipse rex ad ultimum periculum venit. Namque cervix ejus saxo ita icta est, ut oculis caligine offusa collaberetur, ne mentis quidem compos: exercitus certe ^(a) velut erepto eo ingemuit. Sed invictus adversus ea, quæ ceteros terrent, nondum percurato vulnere, acrius obsidioni institit, naturalem celeritatem ira concitante. ⁽⁵⁾ Cuniculo ergo suffossa mœnia ingens nudavere spatium, per quod irrupit; victorque urbem dirui jussit.

10 XXVII. Hinc ⁽¹⁾ Menedemum cum tribus millibus peditum, & DCCC. equitibus ad urbem Maracanda misit. Spitamenes transfuga præsidio Macedonum inde dejecto, muris urbis ejus ⁽²⁾ incluserat se, haud oppidanis consilium defectionis approbantibus: sequi tamen videbantur, quia prohibere non poterant. Interim Alexander
15 ad Tanaim amnem redit, & quantum soli occupaverant castris, muro circumdedit. ⁽³⁾ LX. stadiorum urbis murus fuit: hanc quoque urbem *Alexandriam* appellari jussit. Opus tanta celeritate perfectum est, ut decimo septimo die, quàm munimenta excitata erant, tecta quoque urbis absolverentur. Ingens militum certamen inter ipsos fuerat, ut suum quisque munus (nam divisum erat) primus ostenderet. In-
20 colæ novæ urbi dati ⁽⁴⁾ captivi, quos, reddito pretio dominis, liberavit; quorum posteri nunc quoque nondum apud eos tam longa ætate propter memoriam Alexandri exoleverunt. Rex Scytharum, cujus tum ultra Tanaim imperium erat, ratus eam urbem, quam in ripa
25 amnis Macedones condiderant, suis impositam esse cervicibus; fratrem Carthasim nomine cum magna equitum manu misit ad diruendam eam, proculque amne submovendas Macedonum copias.

XXVIII. ⁽¹⁾ Bactrianos Tanais ab Scythis, quos Europæos vocant, di-

INTERPRETATIO.

(a) *Quasi mortuus foret.*

NOTÆ.

(5) *Cuniculo.*) De cuniculis vide I. 4. c. 24.

(1) *Menedemum.*) Adjunctis Carano & Andromacho, sive Aristomacho, & Pharnuche Lycio interprete, ut est apud Arrianum. *Tria millia.*) Idem solum MD. numerat.

(2) *Incluserat se.*) Inde tamen Macedonum præsidium, quod in arcem refugerat, obsidebat, Arriano teste.

(3) *LX. Stadiorum.*) Septem milliarium cum quingentis passibus.

(4) *Captivi.*) Arrianus, eam mercenariis Grecis habitandam tribuit, & finiti-

mis barbaris, quibus sua sponte eo commigrandi voluntas fuit; nonnullis etiam Macedonibus qui inepti bello erant.

(1) *Bactrianos Tanais.*) Idem error, ut vidimus supra cap. 12. & l. 6. c. 13. ex Parapamiso Caucasum, Euxinum ex Caspio, Tanaim ex Jaxarte fecit. Verus Tanais quis sit, diximus ad lib. 6. c. 5. Nunc iste Pseudo-Tanais *Jaxartes* est; sive ut Arrianus vocat, *Orxantes*: quem Scythæ Patria lingua *Silyn* vocant, teste Plinio l. 6. c. 16. Oritur ex Parapamiso, & Sogdianam ac Scythas medius interfuit; Bactrianam proprie dictam nus-

dividit. Idem ⁽²⁾ Asiam & Europam finis interfuit. Ceterum Scytharum gens ⁽³⁾ haud procul Thracia sita, ab Oriente ad Septentrionem se vertit; Sarmatarumque, ut quidam credidere, non finitima, sed pars est. ⁽⁴⁾ Recta deinde regione ⁽⁵⁾ Alaunum ultra ⁽⁶⁾ Istrum jacentem & ultima Asiæ, qua Bactra sunt, stringit, quæ Septentrioni proxima sunt: profundæ ⁽⁷⁾ inde sylvæ, vastæque solitudines excipiunt. Rursum quæ ad Tanaim & Bactra spectant, ^(a) humano cultu haud disparia sunt. Primum cum hac gente non provisum bellum Alexander

ge-

INTERPRETATIO.

(a) Non dissimilia sunt iis terris quas homines colunt.

NOTÆ.

nusquam attingit. Quare sic interpretandus Curtius, ut Bactrianæ nomine ipsa quoque Sogdiana comprehendatur. Hodie *Chesel* Tartaris vocari ferunt.

(2) *Asiam & Europam.*) Hæc vero propriè dicto Tanai conveniunt; huic nostro per errorem accommodantur, qui longo intervallo abest ab Europa.

(3) *Haud procul.*) Vide l. 6. c. 5. *Sarmatarum.*) Veteres Græcorum scriptores, universas gentes Septentrionales Scytharum & Celtoscytharum nomine affecerunt. Strabo l. 11. Hoc sensu Scythia nec pars erat, nec finitima Sarmatiæ; sed ipsa potius Sarmatia Scythiæ quædam portio. Nam ut addit idem Strabo, *iis autem antiquiores ita diviserunt eas, ut qui supra Euxinum, Istrum, & Adriam (in Septentrionem) eos omnes Hyperboreos, Sauromatas, & Arimaspos appellarent: qui trans mare Hyrcanum, Sacas & Massagetas.* Duplex porro Sarmatia distinguitur, Europæa & Asiatica. Illa ab Germania & Pannonia ad Orientalem Europæ limitem extensa, maximam Polonici Moschoviticique imperii partem occupabat: ista ulterius usque ad Carabyen fluvium & lineam ab illo ductam ad Boreale Caspii litus supra Volgam extendebatur.

(4) *Recta deinde.*) Obscuri ac depravati loci duplex est a Freinshemio restituta lectio. Prioris, quam sequimur, sententia est: Scythiæ regio, qua patet in longum, ab Thracia excurrens Alaunos attingit, & ad Bactrianam usque pertinet; quæ omnium Asiæ partium proxime ad Se-

ptentrionem accedit. Hanc enim, falsam licet, Curtii mentem esse constat ex iis quæ hactenus vidimus. Altera lectio sic habet: *recta deinde regione in aliam ultra Istrum jacentem coit: ultima Asiæ, quæ Bactra sunt, stringit, quæ Septentrioni proxima sunt.* Sed hæc ad Curtii quidem sensum hoc loco minus apta visa est.

(5) *Alaunum.*) *Alauni* sive *Alani* a Ptolemæo, Plinio, Josepho aliisque collocantur in Sarmatia Europæa supra Mæotim paludem, circa Tanaim: quæ satis apte Curtio congruant, unicum hunc Tanaim agnoscenti; adeoque Mæotim paludem in Caspium influere existimanti, ut ostendimus ad cap. 12. & ad l. 6. c. 9. Plura qui volet de Alanis, Valesium adæret in Marcellini l. 31. c. 5. Sed ut aliæ Scytharum gentes, sic ista non unam sedem habuit; cum a Ptolemæo & Alanus mons in Scythia intra Imaum reponatur, cujus accolæ, ut verisimile est, *Alani*.

(6) *Ultra Istrum.*) *Ister* lib. 4. c. 44. *Ultra Istrum* autem cum dicit, Thraciæ habito respectu loquitur, ut patet quoque ex l. 6. c. 5. de qua etiam sumi oportet illud *deinde*, quod est, *ab eo loco.* Neque enim, si Asiæ respectu loqueretur, Scytharum regionem ultra Istrum diceret protendi. Vides ergo quod modo dicebamus, minus convenire præsentī loco alteram illam lectionem, quæ ab Asia Europam versus in Scythiæ situ describendo procedit.

(7) *Inde sylvæ.*) Id est, penitus & remotius a Bactris (versus Boream) sylvæ sunt & paludes. *Freinsb.*

gesturus, quum in ⁽⁸⁾ conspectu ejus obequitaret hostis; adhuc æger ex vulnere, præcipue voce deficiens, quam & modicus cibus & cervicis extenuabat dolor; amicos in consilium advocari jubet. Terrebat eum non hostis, sed iniquitas temporis. Bactriani defecerant: Scythæ
 5 etiam lacescebant: ipse non insistere in terra, non equo vehi, non docere, non hortari suos poterat. Ancipiti periculo implicitus, Deos quoque incusans, querebatur, *Se jacere segnem, cujus velocitatem nemo antea valuisset effugere*: ⁽⁹⁾ *vix suos credere non simulari valetudinem*. Itaque qui post Darium victum ⁽¹⁰⁾ hariolos & vates consulere desierat; rursus ad superstitionem, humanarum mentium ludibria, revolutus, Aristandrum, cui credulitatem suam addixerat, explorare eventum rerum sacrificiis jubet.

XXIX. Mos erat ⁽¹⁾ aruspibus exta sine rege spectare, & quæ portenderentur, referre. Inter hæc rex dum fibris pecudum explo-
 15 rantur eventus latentium rerum, propius ipsum considerare amicos jubet, ne contentione vocis cicatricem infirmam adhuc rumperet. Hephæstion, Craterus & Erigyus erant cum custodibus in tabernaculum admissi. ⁽²⁾ *Discrimen*, ^(a) inquit, *me occupavit meliore hostium, quam meo tempore. Sed necessitas ante rationem est: maxime in*
 20 *bello, quo raro permittitur tempora eligere. Defecere Bactriani, ^(b) in quorum cervicibus stamus; & ^(c) quantum in nobis animi sit, ⁽³⁾ alieno Marte experiuntur. Haud dubie, si omiserimus Scythas ultro arma inferentes, contempti ad illos, qui defecerunt, revertemur. Si vero Tanaim trans-*

INTERPRETATIO.

(b) Macedones tantum non putare morbum ab ipso fingi.

(a) Bellum mihi exortum est, tempore ho-

N O T Æ.

(8) In conspectu.) Immo non in conspectu solum, sed tam prope, ut trans fluvium illa parte angustum tela simul & probra Scytharum exciperentur.

(9) Hariolos.) Sic distos ajunt quasi *fabulos*, a *fari*; unde ducta est *fabula*, &c. quomodo veteres *hanum* pro *sanum*, *hædus* pro *sedus* dixere: cujus rei causam l. 3. c. 3. aperuimus.

(1) Aruspibus.) Ita scribendum sine aspiratione; non quia ex *Ara* ductum sit vocabulum, ut iis visum est qui Græce *ἀρουσπεῖς* interpretati sunt (repugnat enim tum primæ syllabæ quantitas, tum etiam auctoritas veterum) sed quod ex *arviga* & *specio* factum fuerit per syncopen pro *arvigispex*, aut *arugispex*. *Arviga* autem sive *aruga*, non ab *hara*, ut vult Do-

stibus opportuniore quam mihi.

(b) Quorum colla servitute premimus.

(c) Scytharum bello probare volunt quantam virtus nostra sit.

natus; sed ab *arvix*, *gis*, derivatum est, ut ex antiquis ostendit Vossius in Etymol. voce *Aries* & *Aruspex*. Est autem *arviga*, hostia, quia ex arietibus plerumque sumebatur, qui *arviges* veteribus dicti sunt. Erat autem aruspium ars sive munus victimarum *exta*, id est, viscera inspicere, & ex vario illorum statu futura portendere. De quibus fuse Delrio in Disquis. Magic. *Extæ* numerantur cor, cerebrum, pulmo, stomachus, lien, jecur sive hepar, quod caput *extorum* dicebatur: unde & ipsi arti nomen inditum est, *ἡπατοσκοπία*.

(2) *Discrimen*.) Usus hujus vocis apud Curtium explicuimus l. 3. c. 30.

(3) *Alieno Marte*. Conflato nobis Scythico bello experiri volunt, quantum valeamus animo & robore.

transierimus, & ubique invictos esse nos Scytharum pernicie ac sanguine ostenderimus, quis dubitabit ⁽⁴⁾ patere etiam Europam victoribus? Fallitur, qui terminos gloriæ nostræ metitur spatio, quod transituri sumus. Unus annis interfluit, quem si trajicimus, in Europam arma proferimus. Et quanti æstimandum est dum Asiam subigimus, in alio ⁽⁵⁾ quodammodo orbe trophæa statuere: & quæ tam longo intervallo natura videtur diremissee, ^(d) una victoria subito committere? At hercule si paululum cessaverimus; in tergis nostris Scythæ hærebunt. An soli sumus qui flumina transnare possumus? Multa in nosmetipsos recident, ^(e) quibus adhuc vicimus. Fortuna belli artem victos quoque docet. ⁽⁶⁾ Utribus am- 10 nem trajiciendi exemplum fecimus nuper: hoc ut Scythæ imitari nesciant, Bactriani docebunt. Præterea unus gentis hujus adhuc exercitus venit, ceteri expectantur. ^(f) Ita bellum vitando alemus; & quod inferre possumus, accipere cogemur. Manifesta est consilii mei ratio: sed an permis- 15 suri sint Macedones animo uti meo, dubito; quia ex quo hoc vulnus accepi, non equo vectus sum, non pedibus ingressus. Sed si me sequi vultis, valeo, amici: satis virium est ad toleranda ista: aut si jam adest vita meæ finis, in quo tandem opere melius extinguar?

XXX. Hæc quassa adhuc voce subdeficiens vix proximis exaudientibus dixerat; quum omnes a tam præcipiti consilio regem detertere cœperunt, Erigyus maxime: qui haud sane ⁽¹⁾ auctoritate proficiens apud obstinatum animum, superstitionem, ^(a) cujus potens non erat rex, incutere tentavit, dicendo: Deos quoque obstore consilio; magnumque periculum, si flumen transisset, ostendi. Intranti Erigyio tabernaculum regis Aristander occurrerat, tristia exta fuisse significans: hæc ex vate com- 25 perta Erigyus nunciabat. Quo inhibito Alexander, non ira solum, sed etiam pudore confusus, quod superstitio, quam celaverat, detegeba-

INTERPRETATIO.

(d) Repente unice victoriæ beneficio conjungere.

(e) Quorum ope hætenus victores fuimus.

(f) Bellum Scythicum accersemus illud

fugiendo, & quod nunc incipere primi possumus, postea sustinere cogemur illatum.

(a) Superstitiosum metum, cui rex summe obnoxium erat, injicere conatus est.

NOTÆ.

(4) Patere.) Bona est hujus commatis sententia: sed nescio quæ animo meo insedit suspicio, aptius huic loco & Alexandri orationi fore, si sic legeretur: quis dubitabit parere etiam Europæ victoribus, ab illa parte videlicet. Ut enim omittentibus Scythas Bactrianorum contemptum imminere; sic illis domitis deditionem istorum victoriæ fore accessionem docebat.

(5) Alio orbe.) In Europa, quæ per Asiam eo penetrantibus novi orbis instar videri poterat. Sed hæc falsa ex opinione nata sunt, ut sæpe docuimus. Trophæa.)

Q. Curtii.

A τροπή, conversio in fugam, τροπαῖον dictum est monumentum, quod a victoribus eo loco excitabatur unde hostes in fugam conjecerant. Scripsere veteres tropæum verius; sed, ut in Bosphoro aliisque, reclamantibus licet eruditis, vulgi usus obtinuit ut trophæum communius scribatur pronuncieturque.

(6) Utribus.) Supra, cap. 19.

(1) Auctoritate.) Suasione, consilio. lib. 6. c. 25. Superstitio. l. 5. c. 13.

gebatur, Aristandrum vocari jubet. Qui ut venit, intuens eum, Non rex, inquit, sed privatus sum: sacrificium ut faceres, mandavi: quid eo portenderetur, cur apud alium, quam apud me professus es? Erigyus arcana mea & secreta te prodente cognovit. ⁽²⁾ Quem certum mehercule habeo, extorum interprete uti metu suo. Tibi autem quam potest, denuncio, ipse mihi indices, quid ex extis cognoveris: ne possis inficiari dixisse, quæ dixeris. Ille exanguis attonitoque similis stabat, per metum etiam voce suppressa: tandemque eodem metu stimulante, ne regis expectationem moraretur; Magni, inquit, ^(b) laboris, non irriti ^(c) discrimen instare prædixi: ^(e) nec mea ⁽³⁾ ars, quam benevolentia me perturbat. Infirmi-
 10 tatem valetudinis tuæ video, & quantum in uno te sit, scio. Vereor ne non præsentis fortunæ tuæ sufficere possis. Rex jussum confidere felicitati suæ ⁽⁴⁾ remisit: Sibi enim alia ad gloriam concedere Deos. Consultanti deinde cum iisdem, quonam modo flumen transirent, supervenit Aristander, Non alias lætiora exta vidisse se affirmans: utique
 15 prioribus longe diversa: tum solitudinis causas apparuisse, nunc prorsus egregie litatum esse.

XXXI. Ceterum quæ subinde nunciata sunt regi, ^(a) continuæ felicitati rerum ejus imposuerant labem. Menedemum, ut supra dictum est, miserat ⁽¹⁾ ad obsidendum Spitamenem Bactrianæ defectionis auctorem. Qui comperto hostis adventu, ne muris urbis includeretur; ^(b) simul fretus excipi posse; qua venturum sciebat, consedit occultus.

INTERPRETATIO.

(b) Laboriosum, sed non infaustum bellum imminere.

(c) Plus me sollicitum facit amor tui, quam quæ arte mea prospicio.

(a) Perpetuam prosperitatem bellorum ipsius aliquo dedecore corruperant.

(b) Præterea confisus occupari posse incautum, in insidiis sese occuluit.

NOTÆ.

(2) Quem certum.) Quem (Erigyium) certo scio non ex rei veritate, sed ex suo pavoris interpretari in malam partem, quæ in extis victimarum apparere ex te didicit. Quam potest.) Pro, quantum denunciari, id est, imperari a me potest: vel, quam gravissime potest. Attonito. Vide l. 8. c. 22.

(3) Ars, quam.) Pro magis quam, ut alias diximus lib. 5. c. 17. & frequentia sunt, præsertim apud Tacitum, exempla.

(4) Remisit.) Novo sacrificio nova exta inspecturum. Sibi enim.) Incertæ scripturæ sententia incertior. Lætionem, quæ planior visa est, sic interpretor: iret ac de-
 nuo exta consuleret; Sibi enim Deos ita propitios esse, ut alia etiam ampliora, quam quæ tunc cuperet, ipsius gloriæ am-

plificandæ studio concessuri essent. Vel, quod magis arridet, sibi nova melioraque, quam prius, omina concessum iri a Diis gloriæ ipsius faventibus. Hanc vim habere videtur illud enim: causæ quippe redditio est cur illum novo sacrificio lætiora exquirere præagia jubeat; quod ipso eventu comprobatum est.

(1) Ad obsidendum.) Vide cap. 27. Tradit Arrianus Spitamenem soluta arcis obsidione in quam Macedones se receperant, versus Sogdianorum regiam (a Maracandis diversam) refugisse; insequentibus Macedonibus, in ipso itinere pugnatum esse; auxilio præcipue Nomadum Scytharum, quos sibi forte obvios conjunxerat. Reliqua paulo aliter narrat quam Curtius,

tus . Sylvester iter aptum insidiis tegendis erat : ibi ⁽²⁾ Dahas condidit .
 Equi binos armatos vehunt , ^(c) quorum in vicem singuli desiliunt : eque-
 stris pugnae ordinem turbant : equorum velocitati par est hominum per-
 nicitas . Hos Spitamenes saltum circumire jussos pariter & a late-
 ribus , & a fronte , & a tergo hosti ostendit . Menedemus undique 5
 inclusus , ne numero quidem par , diu tamen restitit ; clamitans nihil
 aliud superesse locorum fraude deceptis , quam honestae mortis sola-
 tium ex hostium caede . Ipsum praevalens equus vehebat , quo saepius
 in ⁽³⁾ cuneos barbarorum effusis habenis evectus , magna strage eos fu-
 derat . Sed quum unum omnes peterent , multis vulneribus exanguis 10
 Hypsidem quemdam ex amicis hortatus est , ut in equum suum as-
 cenderet , & se fuga eriperet . Haec agentem anima defecit , corpus-
 que ex equo defluxit in terram . Hypsides poterat quidem effugere ;
 sed amisso amico mori statuit : una erat cura , ne inultus occideret .
 Itaque subditis calcaribus equo in medios hostes se immisit , & me- 15
 morabili edita pugna obrutus telis est . Quod ubi videre , qui ca-
 di supererant , tumulum paulo quam cetera editiorem capiunt :
 quos Spitamenes fame in deditionem subacturus obsedit . Cecidere eo
 proelio peditum ⁽⁴⁾ duo millia , CCC. equites . Quam cladem Alexan-
 der solerti consilio texit , morte denunciata iis , qui ex proelio vene- 20
 rant , si acta vulgassent .

XXXII. Ceterum quum animo disparem vultum diutius ferre non
 posset ; in tabernaculum super ripam fluminis de industria locatum se-
 cessit . Ibi sine arbitris singula animi consulta pensando , noctem 25
 vigiliis extraxit ; saepe pelliculis tabernaculi allevatis , ut conspiceret ho-
 stium ignes ; e quibus conjectare poterat , quanta hominum multitu-
 do esset . Jamque lux apparebat , quum thoracem indutus procedit
 ad milites , tum primum post vulnus proxime acceptum . Tanta erat
 apud eos veneratio regis , ut facile periculi , quod horrebant , cogita-
 tionem praesentia ejus excuteret . Laeti ergo , & manantibus praegau- 30
 dio lacrymis , consalutant eum ; & quod ante recusaverant bellum ,
 feroces deposcunt . Ille se ratibus equitem phalangemque transportatu-
 rum esse pronunciat ; super utres jubet nare levius armatos . Plu-
 ra nec dici res desideravit , nec rex dicere per valetudinem potuit .

Ce-

INTERPRETATIO.

(c) Quorum singuli alternatim ex equo descendunt .

NOTAE.

(2) Dahas .) Scytharum gentem , de qua
 l. 8. c. 2.

(3) Cuneos .) Cuneus aciei forma , a cu-
 neo ob figurae quandam similitudinem no-
 men habuit ; quod in acutum desinens ,
 qua hostem respiciebat , sensim deinde cre-
 sceret , ac cunei modo hostile agmen finde-

ret . Vide Lipsium de Milit. Rom. l. 4.
 Dial. 7. Latius quandoque sumitur pro qua-
 libet acie , ut hoc loco .

(4) Duo millia .) Vide cap. 27. Ait Ar-
 rianus ex omni numero equites xl. , pedi-
 tes ccc. , effugisse .

Ceterum tanta alacritate militum rates junctæ sunt, ut in triduum ad XII. millia effectæ sint. Jamque ad transeundum omnia aptaverant; quum legati Scytharum XX. more gentis per castra equis vecti, nunciari jubent regi, velle ipsos ad eum mandata perferre. Admissi
 5 in tabernaculum, jussique considerare, in vultu regis defixerant oculos; credo, quia magnitudine corporis animum æstimantibus, ^(s) modicus animi quam famæ par videbatur. Scythis ^(a) autem non ut ceteris barbaris rudis & inconditus sensus est: quidam eorum sapientiam capere dicuntur, quantamcumque gens capit semper armata. Sicque loquutos esse apud regem memoriæ proditum est. Abhorrent forsitan moribus nostris, & tempora & ingenia cultiora sortitis; sed, ut possit oratio eorum sperni, tamen fides nostra non debet; ^(b) qui, utcumque tradita, incorrupta perferemus. Igitur unum ex his maximum natu ita loquutum accepimus.

15 XXXIII. Si Dii ⁽¹⁾ habitum corporis tui aviditati animi parem esse voluissent, orbis te non caperet: altera manu Orientem, altera Occidentem contingeres: & hoc assequutus scire ^(a) velles, ubi tanti numinis fulgor conderetur. Sic quoque ^(b) concupiscis, quæ non capis. Ab Europa petis Asiam, ex Asia transis in Europam: deinde si humanum genus
 20 omne superaveris, cum sylvis, & nivibus, & fluminibus, ferisque bestiis gesturus es bellum. Quid? tu ignoras, ARBORES magnas diu crescere, una hora extirpari? Stultus est, qui fructus earum spectat, altitudinem non metitur. Vide, ne dum ad cacumen pervenire contendis, cum ipsis ramis, quos comprehenderis, decidas. Leo quoque aliquando minimarum
 25 avium pabulum fuit: & ferrum rubigo consumit. NIHIL tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab invalido. Quid nobis tecum est? nunquam terram tuam attigimus. Qui sis, unde venias, ⁽²⁾ licetne ignorare in vastis sylvis viventibus? Nec servire ulli possumus, nec impera-

INTERPRETATIO.

(a) Scythæ porro non agresti & inculto sunt ingenio, ut reliqui barbari.

(b) Qui eorum verba, quoquo modo scri-

pta a veteribus, nihil mutando referemus.

(a) Quo se solis lumen reciperet in occasu.

(b) Plura expetis quam continere possis.

NOTÆ.

(s) Modicus animi, quam.) Ita restituendum optime, ni fallor, coniecit Freinshemius ex veteribus libris, ubi modicus annis, vel animis constanter legitur. Sensus est, Scythis qui animum magnitudine corporis metiuntur, visum esse Alexandrum modicum animi, id est, animo humilem, potius quam tanta fama dignum. Non inepta quoque foret Acidalii lectio, si

libris juvaretur; modicus habitus haudquam par, &c.

(1) Habitum.) Staturam; supra, lib. 6. c. 30.

(2) Licetne. An non patiēte nos in profundis viventes nemoribus ignorare qui sis & unde venias, potiusquam nostro id incommodo discere, ad bellum compulsos?

perare desideramus. (3) *Dona nobis data sunt* (ne *Scytharum gentem ignores*) *jugum boum, aratrum & sagitta, & patera. His utimur & cum amicis, & adversus inimicos. Fruges amicis damus boum labore quasitas: patera cum his vinum diis* (4) *libamus: inimicos sagitta eminus, hasta cominus petimus. Sic* (5) *Syriæ regem, & postea* (6) *Persarum, Medorumque superavimus; patuitque nobis iter* (7) *usque in Ægyptum. At tu, qui te gloriaris ad latrones persequendos venire; omnium gentium, quas adisti, (8) latro es. Lydiam cepisti, Syriam occupasti, Persidem tenes, Bactrianos habes in potestate, (9) Indos petisti: jam etiam ad pecora nostra avaras & (10) instabiles manus porrigis. QUID tibi divitiis opus est, quæ te*

esu-

NOTÆ.

(3) *Dona nobis.*) Omissis aliorum conjecturis, optima videtur hujus loci explicatio ex Herodoto petita, ad cujus fabulam potius quam historiam respexisse Curtium nullus dubito. Narrat igitur l. 4. *Targitao cuidam Scythæ tres liberos fuisse Lipoxain, Arpoxain, & novissimum Colaxain: his regnantibus demissa cœlitus in Scythiam ex auro facta aratrum, jugum, securim, phialam.* Sic ergo accipe: *nobis data sunt*, a Diis scilicet. Omisit Curtius *securim*, sed adjecit *sagittam*, & mox *hastæ* meminit, quam inter dona non numeraverat. Acidalius pro *dona* maluit *bona*.

(4) *Libamus.*) Rerum liquidarum sacrificium *libatio* sive *libamen* proprie appellatur; quod prius *libatæ*, id est degustatæ, in honorem deinde numinis effunderentur. *Libare* tamen sæpe pro *sacrificio* quovis accipitur.

(5) *Syriæ regem.*) *Syriæ* dixit pro *Assyriæ*, ut supra l. 5. c. 5. sed quis ille sit *Assyriæ* rex a *Scythis* devictus, divinare magis licet (si licet tamen) quam definire. Nam quæ de *Scythis* toti *Asiæ* imperantibus per annos mille quingentos ante *Ninum* a *Justino* scripta sunt lib. 1. ea inter fabulas haud dubie numerandasunt. *Scytharum* irruptio, qui *Parthiam*, in *Assyriorum* utique imperio, occuparunt, a *Marshamo* refertur ad *Salomonis* vel *Roboami* tempora, quibus regnabant ultimi illi *Assyriorum* reges inglorii, & prope sine nomine. Istorumne aliquem hic intelligi oporteat, incertum. Alia memoratur ab *Herodoto* *Scytharum* invasio, cum *Cyaxari* *Medorum* regi *Niniven*, post devictum *Assyrium*, obsidenti

supervenerunt; eoque profligato *Asiæ* imperium annis 28. tenuerunt. *Herodot.* l. 2. & 7. Quod si ita est, *Assyriæ* quoque regem vicerint oportet. Contigerunt ista sub *Olymp.* xxxvi. an. 3.

(6) *Persarum.*) Bellum *Scythis* fuisse legitur cum duobus *Persarum* regibus, *Cyro* & *Dario Hystaspis*; quorum utrique infelix fuit. De *Cyro* diximus cap. 24. hujus libri. De *Dario* lib. 3. c. 24. & l. 4. c. 2. *Medorum.*) *Cyaxarem*, ut modo diximus, qui *Astyagis* ultimi regis parens habetur.

(7) *Usque in Ægyptum.*) Hoc quoque ibidem *Herodotus*; quod ex *Eusebii Chronico* confirmatur. Sed jam *Palæstinam* ingressis *Psammitichus* *Ægypti* rex cum muneribus occurrens, precibus effecit ne ulterius progredierentur.

(8) *Latro es.*) Similis fuit piratæ illius in loquendo audacia; qui, ut est apud *Ciceronem* de *Repub.* 6. ab *Alexandro* interrogatus *quo scelere impulsus mare haberet infestum? eodem, inquit, quo tu orbem terræ.*

(9) *Indos petisti.*) Nondum *Indiam* erat ingressus, sed petierat; hoc est, propius accesserat, cum *Arachosiam* subegit & *Paropamisadas*. Adde quod ambæ regiones aliæque finitimæ, *Indiæ* quoque tribuantur a *Curtio*, ut infra videbimus, cap. 40. & l. 8. cap. 32. mallent tamen aliqui legere *Indos petis*.

(10) *Instabiles.* Legi posset, *insatiabiles*: sed libris nihil variantibus frustra vulgatam scripturam sollicitaveris. *Instabiles manus* vocat, quod vaga rapacitate in omnem se partem extenderent.

esurire cogunt? ^(c) Primus omnium satietate parasti famem; ut quo pluræ haberes, acrius, quæ non habes, cuperes. ^(d) Non succurrit tibi, quamdiu circum Bactra hæreas? dum illos subigis, Sogdiani bellare cœperunt: bellum tibi ex victoria nascitur. Nam ut major fortiorque sis quam
 5 quisquam; tamen alienigenam dominum pati nemo vult. Transi modo Tanaim; scies ⁽¹¹⁾ quam late pateant; nunquam tamen consequeris Scythas: paupertas nostra velocior erit, quam exercitus tuus, qui prædam tot nationum vehit. Rursus quum procul abesse nos credes, videbis in tuis castris: eadem velocitate & sequimur, & fugimus. ⁽¹²⁾ Scytharum
 10 solitudines Græcis etiam proverbiiis audio eludi: at nos deserta & humano cultu vacua, magis quam urbes & opulentos agros sequimur. Proinde fortunam tuam pressis manibus tene. Lubrica est, nec invita teneri potest. ^(e) Salubre consilium sequens quam præsens tempus, ostendet melius. Impone felicitati tuæ frenos; facilius illam reges. Nostri sine pedibus di-
 15 cunt esse fortunam, quæ manus & pinnas tantum habet: quum manus porrigit, pinnas quoque comprehendere non sinit. Denique si deus es, tribuere mortalibus beneficia debes, non sua eripere: sin autem homo es, id quod es, semper esse te cogita. Stultum est ⁽¹³⁾ eorum meminisse, propter quæ tui oblivisceris. Quibus bellum non intuleris, bonis amicis poteris
 20 uti: nam & FIRMISSIMA est inter pares amicitia; & videntur pares, qui non fecerunt inter se periculum virium. Quos viceris, amicos tibi esse, cave credas: inter dominum & servum nulla amicitia est: ⁽¹⁴⁾ etiam in pace, belli tamen jura servantur. ^(f) Jurando gratiam Scythas sancire ne credideris: colendo fidem, jurant. Græcorum ista cautio est,
 25 qui pacta consignant, & deos invocant: ^(g) nos religionem in ipsa fide novimus. QUI non reverentur homines, fallunt deos. Nec tibi amico opus est, de cujus benevolentia dubites. Ceterum nos & Asiæ & Europæ custodes habebis: ⁽¹⁵⁾ Bactra nisi dividat Tanais, contingimus: ultra

INTERPRETATIO.

(c) Primus es hominum cui saturitas esuriem attulerit.

(d) Nonne advertis, quam dudum jam moveris ad Bactrianam subigendam?

(e) Consilii hujus utilitas apertius olim,

quam nunc, apparebit.

(f) Ne putes Scythas amicitiam jurejurando firmare.

(g) Nostra religio in fidelitate posita est.

NOTÆ.

(11) Quam late.) Cognosces quantum terrarum occupent Scythæ; sed eos nunquam assequeris, si recedere voluerint.

(12) Scytharum solitud.) Abiit in proverbium, Σχυδῶν ἐρημία, Scytharum solitudo; apud Aristophanem in Acharn. Act. 2. sc. 6. Plutarchum de Stoicis contrar. cap. 33. Dicitur autem de summis calamitatibus, &c.

(13) Eorum.) Felicitatis, victoriarum,

gloriæ, imperii &c. quorum cogitatione nimia tuæ, hoc est, humanæ conditionis oblivisceris.

(14) Etiam in pace.) Victi subactique hostilem animum in victores, & rebellandi voluntatem, etiam composita pace, retinent.

(15) Bactra conting.) Vide cap. 28. Ultra Tanaim,) cis Tanaim sive Jaxartam erant cum hæc dicerent. Utrique.) Alias utrim-

ultra Tanaim usque ad Thraciam colimus : Thraciæ Macedoniam conjunctam esse fama est . Utrique imperio tuo finitimos , hostes an amicos velis esse , considera . Hæc barbarus .

XXXIV. Contra rex , *Fortuna sua & consiliis suorum se usurum esse* respondet : *nam & fortunam , cui confidat ; & consilium suadentium ,* 5
ne quid temere & audacter faciat , sequuturum . Dimissisque legatis , in præparatas rates exercitum imposuit . In proris clypeatos locaverat ; jussos in genua subsidere , quo tutiores essent adversus ictus sagittarum . Post hos ^(a) qui tormenta intenderent , stabant ; & ab utroque latere , & a fronte circumdati armatis . Reliqui qui post ⁽¹⁾ tor- 10
menta constiterant , remigem lorica indutum scutorum ⁽²⁾ testudine armati protegebant . Idem ordo in illis quoque ratibus , quæ equitem vehebant , servatus est : major pars a puppe nantes equos loris trahebat . At illos , quos utres stramento repleti vehebant , objectæ rates tuebantur . Ipse rex cum electis ^(b) primus ratem solvit , & 15
in ripam dirigi jussit . Cui Scythæ admotos ordines equitum in primo ripæ margine opponunt ; ut ne applicari quidem terræ rates possent . Ceterum præter hanc speciem ripis præsidentis exercitus , ingens navigantes terror invaserat : namque cursum gubernatores , quum ⁽³⁾ obli-
quo flumine impellerentur , regere non poterant ; vacillantesque mili- 20
tes , & ne excuterentur solliciti , nautarum ministeria turbaverant . Ne tela quidem conati nixu vibrare poterant ; quum prior standi sine periculo , quam hostem incessendi , cura esset . Tormenta saluti fuerunt , quibus in confertos ac temere se offerentes , haud frustra excussa sunt tela . Barbari quoque ingentem vim sagittarum infudere 25
ratibus : vixque ullum fuit scutum , quod non pluribus simul spiculis perforaretur .

XXXV.

INTERPRETATIO.

(a) *Qui machinis tela contorquerent .*

(b) *Primus navigii funem rescidit .*

NOTÆ.

utrimque . Hæc autem omnia sic dicuntur a Curtio quasi unus idemque sit Jaxartes ac verus Tanais Europæ & Asiæ limes , unaque sit reipsa Thraciam inter & Jaxartem natio , sicut uno *Scytharum* nomine comprehenditur : cum certum sit , plurimas esse locis , moribus , nominibusque discretas . Hos quidem Scythas quibuscum res Alexandro fuit , *Massagetæ* esse conjiciebam ex Strabone l. 11. *Scytharum qui a Caspio mari incipiunt* , inquit , *Dahæ appellantur ; Orienti viciniore Massagetæ & Sacæ* . Cum ergo nec Dahæ trans Jaxartem forent (saltem illa parte) nec Sacis bellum cum Alexandro fuerit ; credibile est

Massagetæ solos hic debere intelligi : de quibus plura l. 8. c. 2.

(1) *Tormenta .*) A *torquendo* dicta sunt tormenta machinæ illæ quibus lapides , tela &c. in hostes mitterentur ; aut muri quassarentur . Torquendo enim pleræque intendi consueverant . De quibus copiose Lipsius in Poliorcet . Transiit idem nomen ad majores quoque bombardas ; quod , licet dissimiles , parem tamen usum habeant .

(2) *Testudine .*) Testudo quid sit , dictum l. 5. c. 10.

(3) *Obliquo .*) Cum impetus fluminis non recta illos trajicere pateretur , sed in obliquum impelleret .

XXXV. Jamque terræ rates applicabantur, quum acies clypeata consurgit; & hastas certo ictu, utpote ⁽¹⁾ libero nixu, mittit e ratibus. Et ut territos recipientesque equos videre, alacres mutua adhortatione in terram desiliere. Turbatis ⁽²⁾ acriter pedem inferre cœperunt. Equitum deinde turmæ, quæ frænatos habebant equos, perfregere barbarorum aciem. Interim ceteri agmine dimicantium recti aptavere se pugnae. Ipse rex quod vigoris, ægro adhuc corpore, deerat, animi firmitate supplebat. Vox adhortantis non poterat audiri, nondum bene obducta cicatrice cervicis; sed dimicantem cuncti videbant.

10 Itaque ipsi quidem ducum fungebantur officio; aliusque alium adhortati, in hostem salutis immemores ruere cœperunt. Tum vero non ora, non arma, non clamorem hostium barbari tolerare potuerunt: omnesque effusis habenis (namque equestris acies erat) capessunt fugam: quos rex, quanquam ⁽³⁾ vexationem invalidi corporis pati non poterat, ⁽⁴⁾ per LXXX. tamen stadia insequi perseveravit. Jamque linquente animo suis præcepit, ut donec lucis aliquid superesset, fugientium tergis inhærerent: ipse exhaustis etiam animi viribus, in castra se recepit, ⁽⁵⁾ reliquum substitit. Transierant jam ⁽⁶⁾ Liberi patris terminos, quorum monumenta lapides erant crebris intervallis dispositi; arboresque procerae, quarum stipites ⁽⁷⁾ hedera contexerat.

20 Sed Macedonas ira longius provexit: quippe media fere nocte in castra redierunt, ⁽⁷⁾ multis interfectis, pluribus captis; equosque MDCCC. abegere. Ceciderunt autem Macedonum equites LX., pedites centum fere, mille saucii fuerunt.

XXXVI.

INTERPRETATIO.

(a) In Scythas jam territos strenue invadunt.

NOTÆ.

(1) *Libero nixu.*) Quia jam applicatis ratibus atque immotis, stabiles ipsi certo ac firmo nisu jacula vibrare poterant.(2) *Vexationem.*) Laborem pugnae jactationemque cursus equestris. *Invalidi.*) Præter vulnus nondum percuratum, alvi fluore laborabat. Arrian. 4. & Plutarch.(3) *Per LXXX. stadia.*) Decem tantum miliaria; ut negare potuerit Justinus l. 38. Alexandrum Scythiam ingressum esse. Plutarch. in Alex. 100. stadia posuit; in 2. de fort. 150.(4) *Reliquum.*) Forte, reliquum *diem*; nisi *reliquum* corrupte legitur pro *ibique substitit*, ut conjiciebat Freinshemius.(5) *Liberi.*) Liber idem qui Dionysius sive Bacchus, Græcorum fabulis notissimus est. Hunc Thebis ex Jove ac Semele natum fingunt, totamque Asiam peragrasse cum exercitu partim virorum, partim feminarumthyrsos præferentium &c. quæ pluribus describit Lucianus in Baccho, Natalis Comes Mythol. l. 5. c. 13. quæ omnia fabulis merito accensentur, præsertim si de Baccho Thebano sermo sit. Nam alius aliquis fortasse fuerit Asiæ domitor, cujus famam resque gestas Baccho suo Græculi de more tribuerint. *Terminos.*) Bacchi terminorum in India meminisse videtur Strabo l. 3. & Eustathius in Dionys. istos vero in Scythia *Liberi terminos* solus, opinor, Curtius agnoscit. Nam Plinius l. 6. c. 16. Bacchi, Herculis, Semiramidis, Cyri, & Alexandri aras citra Jaxartem constituit.(6) *Hedera.*) Hæc enim Baccho proprie sacra habita est, pariter ut vitis.(7) *Multis interfectis.*) Circiter mille interfecti, si Arriano credimus; capti centum & quinquaginta.

• XXXVI. Hæc expeditio deficientem magna ex parte Asiam, fama tam opportunæ victoriæ domuit. Inviectos Scythas esse crediderant: quibus fractis nullam gentem Macedonum armis parem fore confitebantur. Itaque ⁽¹⁾ Sacæ misere legatos, qui pollicerentur gentem mandata facturam. Moverat eos regis non virtus magis, quam clementia in devictos Scythas: quippe captivos omnes sine pretio remiserrat; ut fidem faceret, sibi cum ferocissimis gentium de fortitudine, ⁽²⁾ non de ira, fuisse certamen. Benigne igitur exceptis Sacarum legatis, comitem Excipinum dedit admodum juvenem, ætatis flore conciliatum sibi; qui quum specie corporis æquaret Hephæstionem, lepore ⁽³⁾ haud sane virili par erat. Ipse, Cratero cum majore parte exercitus modicis itineribus sequi jusso, ad Maracanda urbem pervenit; ex qua Spitamenes cognito ejus adventu Bactra perfugerat. Itaque quadriduo rex longum itineris spatium emensus, pervenerat in eum locum, in quo Menedemo duce duo millia peditum & CCC. equites amiserat: horum ossa tumulo contegi jussit, & ⁽³⁾ inferias more patrio dedit. Jamque Craterus cum phalange subsequi jussus, ad regem pervenerat. Itaque ut omnes, qui defecerant, pariter belli clade premerentur, copias dividit; urique agros, & interfici puberes jussit.

XXXVII. ⁽¹⁾ Sogdiana regio majori ex parte deserta est: octoginta fere stadia in latitudinem vastæ solitudines tenent. Ingens spatium relictæ regionis est, per quam amnis (⁽²⁾ *Polytimetum* vocant incolæ) fer-

INTERPRETATIO.

(1) *Non ut vindicta, sed ut virtute eos vinceret.*

NOTÆ.

(1) *Sacæ.*) *Scythas Persæ Sacas in univ-
ersum appellavere; antiqui Arameos, in-
quit Plinius lib. 6. c. 17. Peculiare tamen
apud alios est nomen nationis cujusdam
Scythicæ, quæ, ut vidimus, a Strabone
ponitur vicina Massagetis; a Ptolemæo a-
liisque supra Jaxartis fontes, inter Sogdia-
nos, Massagetas, Imaum & Parapamisum.
De his plura leges apud Strabonem l. II.
inter cetera de his narrari, quod alias Mas-
sagetis tribuitur, victum ab iis Cyrum Per-
sarum regem, uti narrant Herodotus, Ju-
stinus, Valerius Max. &c. Horum regio
pars esse videtur hodiernæ Zagatayæ, Mo-
golis imperio proxima.*

(2) *Haud sane virili.*) Quia lepore præ-
ditus erat, sed non virili, nequaquam erat
cum Hephæstione comparandus. Legunt a-

Q. Curtii.

lii, lepore haud sane illi par erat; quod
non improbem: sed prior lectio pluribus
placuit.

(3) *Inferias.*) Inferiæ sacrificia sunt in-
feris, hoc est, mortuorum umbris persolvi
consuetæ: de quibus inter alios fuse Cerda-
nus noster in illud Æneid. 9. *Absenti fe-
rat inferias.*

(1) *Sogdiana.*) A Caspio mari ad Sa-
cas patet in longitudinem inter Oxum a me-
ridie, Jaxartem a Septentrione, maximam-
que partem efficit regionis, quam hodie Za-
gatay nuncupant.

(2) *Polytimetum.*) Patriæ linguæ voca-
bulum imposuerunt, cui respondet Græcum
πλουτίμητος, pretiosus.

fertur torrens. ^(a) Eum ripæ in tenuem alveum cogunt; deinde ⁽³⁾ caverna accipit, & sub terram rapit. Cursus absconditi indicium est aquæ meantis sonus; quum ipsum solum, sub quo tantus amnis fluit, ne modico quidem resudet humore. Ex captivis Sogdianorum ad regem XXX. nobilissimi, corporum robore eximio, perducti erant: qui ut per interpretem cognoverunt, jussu regis ipsos ad supplicium trahi, carmen lætantium more canere, tripudiisque & lasciviori corporis motu gaudium quoddam animi ostentare cœperunt. Admiratus rex tanta magnitudine animi oppetere mortem, revocari eos jussit, causam tam effusæ lætitiæ, quum supplicium ante oculos haberent, requirens. Illi, *Si ab alio occiderentur, tristes morituros fuisse* respondent; *nunc a tanto rege victore omnium gentium majoribus suis redditos, honestam mortem, quam fortes viri voto quoque expeterent, carminibus sui moris lætitiæque celebrare.* Tum rex, *Quæro itaque, inquit, an vivere velitis non inimici mihi, cujus beneficio victuri estis?* Illi nunquam se inimicos ei; sed bello lacessitos, hostes fuisse respondent; si quis ipsos beneficio, quam injuria experiri maluisset, certaturos fuisse, ne vincerentur officio. Interrogantique quo pignore fidem obligaturi essent? *Vitam, quam acciperent, pignori futuram esse dixerunt: reddituros,* ⁽⁴⁾ *quandoque repetisset.* Nec promissum fefellerunt. Nam qui remissi domos ierant, in fide continuere populares: quatuor inter ⁽⁵⁾ custodes corporis retenti, nulli Macedonum in regem caritate cesserunt.

XXXVIII. In Sogdianis Pœucolao cum tribus millibus peditum (neque enim majori præsidio indigebat) relicto, Bactra pervenit. Inde Bessum ⁽¹⁾ Ecbatana duci jussit, interfecto Dario poenas capite persoluturum. Iisdem fere diebus Prolemæus & ⁽²⁾ Menidas peditum tria millia, & equites mille adduxerunt mercede militaturos. Alexander quoque ex Lycia cum pari numero peditum, & D. equitibus venit. Totidem e Syria Asclepiodorum sequebantur: Antipater Græcorum

INTERPRETATIO.

(a) Hunc fluvium sue ripæ premunt intra angustum canalem.

NOTÆ.

(3) Caverna.) Aliter apud Strabonem l. 11. *Eum rigata tellure (Sogdiana) in solitudinem & arenosam exire terram, absorberique sabulo, sicut & Arius qui per Ariam labitur.* Idipsum Arrianus quoque testatur l. 4.

(4) Quandoque.) Pro quodcumque, ut apud Horatium de arte Poëtica.

— Quandoque bonus dormitat Homerus.

(5) Custodes corporis.) Non tamen hos fuisse putandum est ex iis corporis custodibus, quorum supremum fuisse in Macedonica militia gradum diximus l. 7. c. 3.

quis enim putet novos statim homines Prolemæo, Hephæstioni, Cratero, Oxathri &c. æquatos esse?

(1) Ecbatana.) Idipsum Arrianus quoque testatur. Et tamen Curtius hoc libro cap. 22. scripserat dilatum Bessi supplicium, ut eo loco in quo Darius ipse occiderat, necaretur. Occiderat autem non Ecbatanis, aut in Media, sed in quodam Parthorum vico, ut ostendimus l. 5. c. 23.

(2) Menidas.) Melanidam sive Melanidam Arrianus vocat. Lycia l. 3. c. 1.

rum VIII. millia, in quibus D. equites erant, miserat. Itaque exercitu aucto, ad ea quæ defectione turbata erant, componenda processit; interfectisque consternationis auctoribus, quarto die ⁽³⁾ ad flumen Oxum perventum est. Hic quia limum vehit, turbidus semper & insalubris est potu. Itaque puteos miles coeperat fodere; nec tamen humo alte egesta exsistebat humor, quum in ipso tabernaculo regis conspectus est ⁽⁴⁾ fons, quem quia tarde notaverant, subito extitisse finxerunt: rexque ipse credi voluit, donum Dei id fuisse. Superatis deinde omnibus ⁽⁵⁾ Ocho & Oxo, ad urbem ⁽⁶⁾ Marginiam pervenit. Circa eam VI. ⁽⁷⁾ oppidis condendis electa sedes est. Duo ad Meridiem versa; quatuor spectantia Orientem, modicis inter se spatiis distabant; ne procul repetendum esset mutuum auxilium. Hæc omnia sita sunt in editis collibus, tum velut freni domitarum gentium: nunc originis suæ oblita serviunt, quibus imperaverunt.

XXXIX. Et cetera quidem pacaverat rex: ⁽¹⁾ una erat petra, quam Arimazes Sogdianus cum XXX. millibus armatorum obtinebat; alimentis ante congestis, quæ tantæ multitudini vel per biennium suppetere. Petra in altitudinem XXX. eminet ⁽²⁾ stadia, circuitu C. & L.

N O T Æ.

(3) *Ad flumen Oxum.*) Denuo illud trajecerat Maracandis Bactra rediens. Nunc bruma illic transacta, ut habet Arrianus, Sogdianam repetenti idem flumen rursum superandum fuit. *Oxus* cap. 19.

(4) *Fons.*) Idem miraculum (si miraculum fuit) referunt Arrianus quoque & Eustathius ad Dionys. v. 747. Plutarchus in Alex. Strabo l. II. sed postremi duo de olei scaturigine solum egerunt: priores & olei & aquæ fontem meminerunt. Strabo autem ad Ochum, non ad Oxum emersisse tradidit.

(5) *Ocho & Oxo.*) Valde nos fallunt quotquot sunt Geographi, si Bactris in Sogdianam eunti trajiciendus est Ochus fluvius. Etsi enim de hujus fluvii origine, cursuque & ostiis varia referuntur apud Strabonem; in eo tamen consentiunt multo hunc inferius Bactro sive Dargido ad quem Bactra sunt, in Oxum aut in Caspium mare juxta Hyrcaniam influere; imo, ut ait Strabo, per Nesæam Hyrcaniæ regionem: ejus quoque fontes Ptolemæus posuit in Ariæ confinio. Quibus ego potius, quam uni Curtio, crediderim.

(6) *Marginiam.*) Emendant Ortellius & Freinshemius, *Margianam*; quam regionis cognominis urbem fuisse tum temporis pri-

cipem autumant. Ego vero non assentior. Nam licet nomen esse putem aut corruptum, aut fictitium; certe urbem ipsam, quæcumque est, in Margiana nequiquam reponi posse video. Primum enim quis non videt ex Bactris in Margianam venientibus Oxum flumen non esse trajiciendum? Deinde urbes illæ circa Marginiam modicis inter se spatiis conditæ, non in Margiana sed in Bactrianis Sogdianisque collocantur ab Arriano, Strabone, Justino, &c. immo ab ipso quoque Curtio lib. 9. c. 22.

(7) *Sex oppida.*) Octo fuisse legimus apud Strabonem l. II. Duodecim, apud Justin. l. 12.

(1) *Una erat petra.*) Plures Alexandro petre fuerunt expugnandæ. I. in Ariis, quam Satibarzanes occuparat XIII. armatorum millibus, l. 6. c. 16. II. de qua nunc sermo est, in Sogdianis, *Arimaze* sive *Arimazis* dicta (*Oxi* petram Strabo etiam appellat) apud scriptores celeberrima. III. *Sysimithus* in Xenippis, l. 8. c. 9. IV. *Aornos*, l. 8. c. 36.

(2) *Trig. stadia.*) Tria milliarum cum 750. passibus. *Centum quinquag.*) Octodecim milliarum præter 750. passus.

L. complectitur. Undique abscissa & abrupta, semita perangusta aditur. In medio altitudinis spatio habet specum, cujus os arctum & obscurum est; paulatim deinde ulteriora panduntur: (a) ultima etiam altos recessus habent: fontes per totum fere specum manant; e quibus collatae aquae per prona montis flumen emittunt. Rex loci difficultate spectata statuerat inde abire: (d) cupido deinde incessit animo naturam quoque fatigandi. Prius tamen quam fortunam obsidionis experiretur, (3) Cophan (Artabazi hic filius erat) misit ad barbaros, qui suaderet, ut dederent rupem. Arimazes loco fretus superbe multa respondit: ad ultimum, an Alexander volare possit, interrogat. Quae nunciata regi, sic accendere animum, ut adhibitis, cum quibus consultare erat solitus, indicaret insolentiam barbari eludentis ipsos, quia pennas non haberent. *Se autem proxima nocte effecturum, ut crederet Macedones etiam volare. Trecentos, inquit, pernissimos juvenes ex suis quisque copiis perducite ad me, qui per calles & pene invias rupes domi pecora agere consueverint.*

XL. Illi praestantes & levitate corporum, & ardore animorum strenue adducunt: quos intuens rex, *Vobiscum, inquit, o juvenes, & mei aequales, urbium invictarum ante munimenta superavi: montium juga perenni nive obruta emensus sum: angustias (1) Ciliciae intravi: Indiae, sine lassitudine, vim frigoris sum perpessus: & mei documenta vobis dedi, & vestri habeo. Petra, quam videtis, unum aditum habet, quem barbari obsident; cetera negligunt; nulla vigiliae sunt, nisi quae castra nostra spectant: invenietis viam, si solerter rimati fueritis aditus ferentes ad cacumen. NIHIL tam alte natura constituit, quo virtus non possit eniti. Experiendo quae ceteri desperaverunt, Asiam habemus in potestate. Evadite in cacumen; quod quum ceperitis, candidis velis signum mihi dabit: ego copiis admotis hostem in nos a vobis convertam. Praemium erit ei, qui primus occupaverit verticem, (2) talenta decem: uno minus accipiet, qui proximus ei venerit: eademque ad decem homines servabitur proportio. Certum autem habeo, vos non tam liberalitatem intueri meam, quam voluntatem. His animis regem audierunt, ut jam cepisse verticem viderentur. Dimissique ferreos cuneos, quos inter saxa defigerent, validosque funes parabant. Rex circumvectus petram, qua*

INTERPRETATIO.

(a) *Extrema pars specus habet quoque profundos recessus.*

(b) *Subortum est desiderium vincendae etiam naturae loci.*

NOTÆ.

(3) *Cophan.*) Arriano *Cophenes*; l. 3.

(2) *Talenta decem.*) De talentis l. 3. c. 35. *Proportio.*) Sic rescribendum fuit, cum vulgatum *portio* ad rem non esset. Duodecim talenta omnium primo promissa scribit Arrianus; ultimo Daricos trecentos.

(1) *Ciliciae.*) Lib. 3. c. 10. & 16. *Indiae.*) Supra cap. 33. 9. & l. 8. c. 32. *Mei docum.*) meae fortitudinis specimina vobis dedi, vestrae quoque a vobis accepi.

qua minime asper ac præruptus aditus videbatur, secunda vigilia, quod bene verteret, ingredi jubet.

XLI. Illi alimentis in biduum sumptis, gladiis modo atque hastis armati subire cœperunt. Ac primo pedibus ingressi sunt: deinde ut in prærupta perventum est, alii manibus eminentia saxa complexi levavere semet; alii adjectis funium laqueis evasere, quum cuneos inter saxa defigerent, ⁽¹⁾ queis gradus subinde insisterent. Diem inter metum laboremque consumpserunt. Per aspera enixis duriora restabant, & crescere altitudo petrae videbatur. ^(a) Illa vero miserabilis erat facies, quum ii, quos instabilis gradus fefellerat, ex præcipiti devolverentur: mox eadem in se patiendi alieni casus ostendebat exemplum. Per has tamen difficultates enituntur in verticem montis, omnes fatigatione continuati laboris affecti; quidam multati parte membrorum: pariterque eos & nox & somnus oppressit. Stratis passim corporibus in inviis & in asperis saxorum, periculi instantis obliti in lucem quieverunt: tandemque velut ex alto sopore excitati, occultas subjectasque ipsis valles rimantes, ignari in qua parte petrae tanta vis hostium condita esset: fumum specus infra se ipsos evolutum notaverunt. Ex quo intellectum est, illam hostium latebram esse. Itaque hastis imposuere, quod convenerat signum: totoque e numero duos & XXX. in ascensu interiisse cognoscunt. Rex non cupidine magis potiundi loci, ^(b) quam vicem eorum, quos ad tam manifestum periculum miserat, sollicitus; toto die cacumina montis intuens restitit: noctu demum, quum obscuritas conspectum oculorum ademisset, ad curandum corpus recessit.

XLII. Postero die nondum satis clara luce primus vela, signum capti verticis, conspexit. Sed ne falleretur acies, dubitare cogebat varietas cœli; nunc internitente lucis fulgore, nunc condito. Verum ut liquidior lux apparuit cœlo, dubitatio exempta est: vocatumque Cophan, per quem barbarorum animos tentaverat, mittit ad eos; qui moneret, nunc saltem salubrius consilium inirent: sin autem fiducia loci perseverarent, ostendi a tergo jussit, qui ceperant verticem. Cophas admissus suadere cœpit Arimazi, petram traderet, gratiam regis initurus, si tantas res molientem in unius rupis obsidione hærere non coegisset. Ille ferocius superbiusque quam antea loquutus,

INTERPRETATIO.

(a) *Erat autem triste illud spectaculum, cum, &c.*

(b) *Quam de illorum sorte anxius.*

NOTA.

(1) *Queis gradus.* Non damno aliorum lectionem, quum cuneis inter saxa defigerent gradus (id est, velut scalas) subinde, queis insisterent. Sed nec video cur ne-

cesse sit vulgatam loco movere. Cur enim minus bene Curtius dixerit gradus insisterent, quam Virgilius *Æneid.* II. v. 574. *Vestigia institerat*; id est, posuerat?

quutus, abire Cophan jubet. At is prehensum manu barbarum ro-
 gat, ut secum extra specum prodeat: quo impetrato, juvenes in ca-
 cumine ostendit; ejusque superbiæ haud immerito illudens, pennas
 ait habere milites Alexandri. Jamque e Macedonum castris signo-
 5 rum concentus, & totius exercitus clamor audiebatur. Ea res, sicut
 pleraque belli vana & inania, barbaros ad deditionem traxit: quip-
 pe occupati metu, paucitatem eorum, qui a tergo erant, æstimare
 non poterant. Itaque Cophan (nam trepidantes reliquerat) strenue
 revocant; & cum eo XXX. principes mittunt, qui petram tradant;
 10 &, ut incolumibus abire liceat, paciscantur. Ille quamquam ve-
 rebatur, ne conspecta juvenum paucitate deturbarent eos barbari;
 tamen & fortunæ suæ confisus, & Arimazi superbiæ infensus, nul-
 lam se conditionem deditionis accipere respondit. Arimazes despe-
 ratis magis quam perditis rebus, cum propinquis nobilissimisque
 15 gentis suæ descendit in castra: quos omnes verberibus affectos sub
 ipsis radicibus petrae crucibus jussit affigi. Multitudo dedititiorum in-
 colis novarum urbium cum pecunia capta dono data est: Artabazus
 in petrae regionisque, quæ apposita esset ei, tutela relictus.

Q. CURTII,
DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
REGIS MACEDONUM
LIBER OCTAVUS.

ALEXANDER majore fama, quam gloria in ditionem redacta petra, quum propter vagum hostem spargendæ ⁽¹⁾ manus essent, in tres partes divisit exercitum. Hephæstionem uni, Cœnon alteri duces dederat: ipse ceteris præerat. Sed non eadem mens omnibus barbaris fuit: armis quidam subacti, plures ante certamen imperata fecerunt: quibusdam eorum qui in defectione perseveraverant, urbes agrosque jussit attribui. At exules Bactriani cum DCCC. equitibus Massagetarum, proximos vicos vastaverunt. Ad quos coercendos Attinas regionis ejus præfectus CCC. equites insidiarum, ⁽²⁾ quæ parabatur, ignarus eduxit. Namque hostis in sylvis, quæ erant forte campo junctæ, armatum militem condidit; paucis propellentibus pecora, ut improvidum ad insidias præda perduceret. Itaque in composito agmine, solutisque ordinibus, Attinas prædabundus sequebatur; quem prætergressum sylvam, qui in ea consederant, ex improvise adorti, cum omnibus interemerunt. Celeriter ad Craterum hujus cladis fama perlata est; qui cum omni equitatu supervenit: & Massagetae quidem jam refugerant, ⁽³⁾ Dahæ mille oppressi

NOTÆ.

(1) *Manus.*) Copiæ, militum agmina. *Manus* ut & *manipuli* militum ab eo dicta videntur, quod essent collecti, fasciculi instar quem manus complectitur: ut nos quoque Gallice dicimus, *une poignée de gens*. Sæpe tamen *manus* pro quantavis multitudine accipitur.

(2) *Quæ parabantur.*) Non ab istis quos

aggressum ibat Attinas, sed ab ipso Spitamene insidiæ paratæ sunt, revertenti cum præda quam populabundis illis Massagetis eripuerat. Ita Arrianus.

(3) *Dahæ mille.*) De Dahis apud eundem nulla hic mentio: ex Massagetis centum quinquaginta cæsos tantum numerat.

pressi sunt : quorum clade totius regionis finita defectio . Alexander quoque , Sogdianis rursus subactis , Maracanda repetit .

II. Ibi ⁽¹⁾ Berdes , quem ad Scythas super Bosphorum colentes miserat , cum legatis gentis occurrit . Phrataphernes quoque , qui ⁽²⁾ Chorasmiis præerat , ⁽³⁾ Massagetis & Dahis regionum confinio adjunctus , miserat , qui facturum imperata pollicerentur . ⁽⁴⁾ Scythæ petebant , *Ut regis sui filiam matrimonio sibi jungeret : si dedignaretur affinitatem , principes Macedonum cum primoribus suæ gentis connubio coire pateretur . Ipsum quoque regem venturum ad eum pollicebantur .*
 10 Utraque legatione benigne audita , Hephæstionem & Artabazum opperiens stativa habuit : quibus adjunctis in regionem , quæ appellatur ⁽⁵⁾ *Bazaria* , pervenit . Barbaræ opulentiae in illis locis haud ulla sunt majora indicia , quam magnis nemoribus saltibusque nobilium ferarum greges clausi . Spatiosas ad hoc eligunt sylvas , cre-
 15 bris perennium aquarum fontibus amœnas : muris nemora cinguntur ,

NOTÆ.

(1) *Berdes , quem .*) Supra , l. 7. c. 24. *Phrataphernes .*) Hunc , ni fallor , Arrianus *Pharæmanem* vocat , Chorasmienorum regem ; & cum equitibus MD. ad Alexandrum venisse tradit .

(2) *Chorasmiis .*) Sic vocantur etiam Dionysio Perieg. v. 746. Plinio l. 6. Ptolemæo l. 6. c. 12. Straboni sunt *Chorasmusini* ; Arriano *Chorasmeni* . Sed quum ab aliis omnibus circa Oxum fluvium non procul mari Caspio ponantur , vanum est quod apud Arrianum Pharæmanes ille prædicasse fertur , regionem suam Colchis & Amazonibus esse finitimam . Hæc porro gens est quæ sæculo Christi XIII. patriis sedibus a Tartaris pulsa in Syriam usque penetravit ; ubi a Sultano Ægypti pretio conductæ , Francos in Palæstina fudit , ac Christi sepulchrum evertit sub annum 1244. Vincentius Bellovac. l. 29. & 31.

(3) *Massagetis & Dahis .*) Plerique Nomadum qui a Caspio mari incipiunt (ortum versus) *Dahæ* appellantur , inquit Strabo l. 11. p. 511. *Ad sinistram in Caspium mare (ab Oriente) intranti offeruntur . . . post solitudo est ; sequitur Hyrcania , &c.* Idem pag. 508. Nec dissentit Ptolemæus , apud quem in Margiana collocantur , quæ inter Oxum & Hyrcaniam media sita est . His quoque finitimi *Massagete* , non illi quibuscum ultra Jaxartem pugnasse Ale-

xandrum vidimus l. 7. c. 33. sed horum colonia . Quod in aliis quoque Scytharum populis frequenter observavimus , diversissimis sæpe locis unius nominis colonias reperiri . Et sunt qui Massagetas quoque Albanos vocent , quorum regio ad Boreale Caspii litus cis Volgam fluvium jacebat .

(4) *Scythæ .*) Qui super Bosphorum erant , ut modo dixerat ; vel qui Europam incolabant , ut scribit Arrianus . Sed utrumque , opinor , falsum & per adulationem fictum a Macedonibus res Alexandri in majus extolentibus . Certe qui in Europa circa Euxinum Bosphorumque degebant Scythæ , non ita pridem Zopyrionem Alexandri prætorem Ponto præfectum , a quo temere lacessiti fuerant , cum eoque triginta millium exercitum interneccione deleverant , si Justino fides lib. 12. c. 2. Crediderim igitur Sogdianis vicinum aliquem Scytharum regulum fuisse , quem Macedones totius Scythicæ gentis regem aut putarunt esse , aut mentiti sunt .

(5) *Bazaria .*) Apud Diodorum in sum-mario capitum (nam hæc in ipso libro pars intercidit) *Basista* numero multitudinis appellatur hæc sive urbs sive regio : quæ ubi sita fuerit , affirmare non licet , nisi quod Sogdianæ partem , aut finitimam certe fuisse apparet .

tur, turresque habent venantium receptacula. Quatuor continuis
 (6) ætatibus intactum saltum fuisse constabat: quem Alexander cum
 toto exercitu ingressus agitari undique feras jussit. Inter quas quum
 leo magnitudinis raræ ipsum regem invasurus incurreret; forte Lysima-
 chus, qui (7) postea regnavit, proximus Alexandro, venabulum ob- 5
 jicere feræ cœperat. Quo rex repulso, & abire jusso, adjecit, *Tam*
a semet uno, quam a Lysimacho, leonem interfici posse. Lysimachus
 enim quondam quum venaretur in Syria, occiderat eximiæ magnitu-
 dinis feram solus: sed lævo humero usque ad ossa laceratus ad ulti-
 mum periculi pervenerat. Id ipsum exprobrans ei rex, fortius quam 10
 loquutus est, fecit: nam feram non excepit modo, sed etiam uno
 vulnere occidit. (8) Fabulam, quæ objectum leoni a rege Lysimachum
 temere vulgavit, ab eo casu, quem supra diximus, ortam esse cre-
 diderim. Ceterum Macedones, (9) quanquam prospero eventu defun-
 ctus erat Alexander, tamen scivere gentis suæ more, ne pedes ve- 15
 naretur, aut sine delectis principum amicorumque. Ille IV. millibus
 ferarum dejectis, in eodem saltu cum toto exercitu epulatus est.

III. Inde Maracanda reditum est: acceptaque ætatis excusatione
 ab Artabazo, (1) provinciam ejus destinat Clito. Hic erat, qui

(2) a.

INTERPRETATIO.

(a) *Etsi felicem exitum habuerat venationis, tamen decreverunt &c.*

NOTÆ.

(6) *Ætatibus.*) Veteres Græci ætatem
 30. annis definierunt, ut est apud Porphy-
 rium in quæst. Homer. & Eustathium ad
 Homer. Iliad. A. 251. ubi Nestori tres æ-
 tates tribuuntur. Eadem videtur esse Plu-
 tarchi sententia in Catone Majore. Hero-
 dotus in Euterpe tres ætates centum annis
 circumscribit. Similis est computatio Cle-
 mentis Alex. Strom. lib. 1. Herodiani 3. 26.
 Alio quoque modo a Græcis accipi posse
 γερων ætatem, infra visuri sumus ad cap.
 21. pro spat. io temporis scilicet quo singuli
 reges imperant. At Latini tres ætates Ho-
 meri, *tria secula*, hoc est, 300. annos in-
 terpretantur. Ovid. Metam. 12.

— *Vixi*

Annos bis centum; nunc tertia vivitur ætas.
 Propertius l. 2. Eleg. 13.

Nestoris est visus post tria secula cinis.
 Tibullus l. 4. ad Mess. Juvenalis Sat. 10.
 v. 246. Lucianus quoque in Macrobiis. Ita
 fere Raderus & Freinsheimius. Videri po-
 test Lindembrogius in Censorini cap. 17.
 Quonam potissimum sensu ætas hic intel-
 ligenda sit, tuum esto, Lector, judicium:

Q. Curtii.

neque enim quidquam satis tuto affirmari
 posse constabit ex iis quoque quæ dicturi
 sumus ad cap. 21.

(7) *Postea regnavit.*) In Thracia, &
 aliquandiu in Macedonia. Vide Justin. l.
 15. & seqq. Diodorum l. 18. 19.

(8) *Fabulam.*) Pro vera historia habue-
 runt Pausanias, l. 1. Seneca de ira lib. 3.
 & de Clementia lib. 1. Plinius l. 8. c. 16.
 Justinus l. 15. Valerius Max. l. 9. c. 3. idque
 firmari ajunt nummis Lysimachi ipsius,
 qui reperiuntur apud Lazium pag. 447. *Ob-*
jectum.) Pausanias in eandem cum leone
 caveam includi jussum ab Alexandro scri-
 bit; sed cum ab eo feram exanimatam in-
 tellexisset, virtutem ejus admiratum esse.

(1) *Provinciam.*) Bactrianam, cum A-
 rimazis petra & apposita regione, &c. Pro-
 vincia Romanis dicebatur regio quam armis
 subactam, Romano jure Romanisque præfe-
 ctis ac magistratibus administrabant: unde
 etiam Provinciæ Gallicæ nomen hodieque
 manet, *la Provence*. Vide sis Manut. lib.
 de leg. Rom.

(2) apud Granicum amnem nudo capite regem dimicantem clypeo suo texit ; & Rhosacis manum capiti regis imminentem gladio amputavit : vetus Philippi miles , multisque bellicis operibus clarus . Hellanice (quæ Alexandrum educaverat) soror ejus , haud secus quam mater a rege diligebatur . Ob has causas (3) validissimam imperii partem fidei ejus , tutelæque commisit . Jamque iter parare in posterum jussus , solemnî & tempestivo adhibetur convivio . In quo rex quum multo incaluisset mero ; immodicus aestimator sui , celebrare quæ gesserat , cœpit ; (4) gravis etiam eorum auribus , qui sentiebant vera memorari . Silentium tamen habuere seniores , donec Philippi res orsus obterere , (4) *Nobilem apud Cheroneam victoriam sui operis fuisse jactavit ; ademptamque sibi malignitate & invidia patris tantæ rei gloriam . Illum quidem (5) seditione inter Macedones milites , & Græcos mercenarios orta , debilitatum vulnere quod in ea consternatione acceperat , jacuisse ; non alias quam simulatione mortis tutiorem : se corpus ejus protexisse clypeo suo , ruentesque in illum sua manu occisos . Quæ patrem nunquam æquo animo esse confessum ; invitum filio debentem salutem suam . Itaque post expeditionem , quam sine eo fecisset ipse (6) in Illyrios , victorem scripsisse se patri , fusos fugatosque hostes : nec adfuisse unquam Philippum . Laude dignos esse , non qui (7) Samothracum (8) initia viderent , quum Asiam uri vastarique oporteret ; sed eos , qui magnitudine rerum fidem antecessissent .*

IV.

INTERPRETATIO.

(a) Molestus iis ipsis , qui sciebant vera esse quæ dicebat .

NOTÆ.

(2) *Apud Granicum .*) Rei gestæ narrationem habes Supplem. l. 2. c. 5. Arriano *Rhœsaces* vocatur quem noster *Rhosacem* appellat ; nec isti , sed Spithridati ejus fratri , manum a Clito amputatam refert .

(3) *Validissimam .*) Id quidem conjicere licet cum ex crebris defectionibus , tum ex diuturno ac periculoso bello quo in Bactrianis Sogdianisque subigendis Alexandrum plus uno anno tenuit .

(4) *Apud Cheroneam .*) Supplem. l. 1. c. 8. *Cheronea* urbs Bœotiæ , Plutarchi patria .

(5) *Seditione .*) Cum e Scythia victor per Triballos rediret . Supplem. l. 1. c. 5.

(6) *Illyrios .*) De Illyriis l. 3. c. 24. Ceterum quæ sit hæc Alexandri expeditio in Illyrios , quove tempore suscepta , nusquam legitur . Nam illa in Medaros ab eo facta huc non pertinet , quæ obsidente adhuc By-

zantium Philippo contigit : cum ista Curtii post solutam obsidionem , post Scythicum bellum , &c. referatur .

(7) *Samothracum .*) *Samothracia* vel *Samothrace* Ægæi maris insula , Thraciæ ad meridie vicina , Hebri fluminis ostiis objecta . Sic appellatam ajunt , cum antea *Samos* diceretur , vel quia Thraciæ adjacet , vel quia incolis partim e Samo , partim e Thracia commigrantibus habitata est . Et necesse fuit aliqua ratione distingui ab aliis duabus ejusdem nominis insulis , quarum altera in Icario mari , juxta Joniæ litus , proprie simpliciterque *Samos* appellata est : altera prope Epirum , *Cephaleniæ* postea nomen habuit . Vide Ortelium .

(8) *Initia .*) Mystéria veteres *initia* vocarunt ; idque nomen Samothracum mysteriis quasi proprium mansit . Jasioni cuidam ab Jove tradita putabantur : tantaque erat

IV. Hæc & his similia læti audiere juvenes : ingrata senioribus erant, maxime propter Philippum, sub quo diutius vixerant. Tum Clitus, ne ipse quidem satis sobrius, ad eos qui infra ipsum ⁽¹⁾ cubabant, conversus, ⁽²⁾ Euripidis retulit carmen; ita ut sonus magis, quam sermo exaudiri posset a rege. Quo significabatur, *Male instituisse* 5 *Græcos, quod trophæis, regum duntaxat nomina inscriberentur*: ^(a) *alieno enim sanguine partam gloriam intercipi*. Itaque rex quum suspicaretur malignius habitum esse sermonem, percontari proximos cœpit, quid ex Clito audissent. Et illis ad silentium obstinatis, Clitus paulatim majore voce Philippi acta bellaque in Græcia gesta commemo- 10 rat, omnia præsentibus præferens. Hinc inter juniores senesque orta contentio est. Et rex velut patienter audiret, queis Clitus obterebat laudes ejus, ingentem iram conceperat. Ceterum quum animo videretur imperaturus, si finem procaciter orto sermoni Clitus imponeret; nihil eo remittente magis exasperabatur.

V. Jamque Clitus etiam Parmenionem defendere audebat, & Philippi de Atheniensibus ⁽¹⁾ victoriam Thebarum præferebat excidio; ^(a) non vino modo, sed etiam animi prava contentione provectus. Ad ultimum, *Si moriendum*, inquit, *est pro te, Clitus est primus*: *at quum victoriæ arbitrium agis, præcipuum ferunt præmium, qui pro-* 20 *cacissime patris tui memoriæ illudunt*. Sogdianam regionem mihi attribuis, ⁽²⁾ *toties rebellem*; & *non modo indomitam, sed quæ ne subigi quidem possit: mittor ad feras bestias*, ^(b) *præcipitia ingenia sortitas*. Sed quæ ad me pertinent, transeo. Philippi milites spernis; oblitus, nisi hic ⁽³⁾ *Atharias*

INTERPRETATIO.

(a) Quoniam reges vindicant sibi gloriam quæsitam aliorum cruore.

(a) Non solum ebrietate, verum etiam

improba ingenii pervicacia abreptus.

(b) Quæ ferocem indolem a natura acceperunt.

NOTÆ.

erat templi, in quo celebrabantur, religio, tantæ divitiæ, ut ex eo Cilices Piratæ decem aliquando talentorum millia abstulerint; si Eustathio credimus ad Dionys. Perieg. v. 874. His se mysteriis initiari Philippus curaverat; quo nomine ab Alexandro carpitur; sive quod opportunum rei gerendæ tempus inanis religio abstulisset, sive quod ea ætate hæc otiosus egisset, qua maximas ipse res in Asia gesserat.

(1) *Cubabant*.) Accumbebant in lectis cœnatoriis pro temporis illius more.

(2) *Euripidis*.) Nobilis fuit tragœdiarum scriptor, illo ipso die natus quo Xerxes ad Salaminem a Themistocle victus est, Olymp. LXXV. an. 1. Plures edidit tragœdias, quarum novemdecim supersunt. Vixit ad annum Olymp. XCIII. secundum,

quo pariter mortuus est ejus æmulus Sophocles. De mortis genere utriusque multa Sallianus ad hunc annum. *Carmen* quod Clitus retulit, ex ejus Andromache sumptum est, v. 693.

Οἱ μοι, καὶ Ἐλλάδα, &c.

Hei mihi! quam malus mos est in Græcia, &c.

(1) *Victoriam*.) Ad Chæroneam. *Thebarum*.) Quas ipse Alexander everterat, Suppl. l. 1. c. 13.

(2) *Toties*.) Ter jam rebellaverat, ut ex Diodoro constat in Summario capitum l. 17.

(3) *Atharias*.) Hunc eundem Curtius l. 5. c. 7. *Adarchiam* appellavit: utro loco rectius, parum liquet. De ipsa re habes in Suppl. l. 2. c. 10. & apud Diodorum l. 17.

senex juniores pugnam detrectantes revocasset, adhuc nos circa Halicarnassum hasuros fuisse. Quo modo ergo Asiam etiam cum istis junioribus subjecistis? Verum est, ut opinor, quod ⁽⁴⁾ avunculum tuum in Italia dixisse constat: Ipsum ⁽⁵⁾ in viros incidisse, te in feminas. Nihil ex
 5 omnibus inconsulte ac temere actis regem magis moverat, quam Parmenionis cum honore mentio illata. Dolorem tamen rex pressit, contentus jussisse ut convivio excederet. Nec quidquam aliud adjecit, quam, *Forsitan eum, si diutius loquutus foret, exprobraturum sibi fuisse vitam a semetipso datam: hoc enim superbe saepe jactasse.* Atque illum
 10 cunctantem adhuc surgere, qui proximi ei cubuerant, injectis manibus jurgantes monentesque conabantur abducere. Clitus quum abstraheretur, ad pristinam violentiam ira quoque adjecta, *Suo* ⁽⁶⁾ *pectore tergum illius esse defensum; nunc postquam tanti meriti prateriit tempus, etiam memoriam invisam esse proclamat.* ⁽⁷⁾ Attali quoque
 15 caedem objiciebat: & ad ultimum Jovis, quem patrem sibi Alexander assereret, oraculum eludens, veriora se regi, quam patrem ejus respondisse dicebat.

VI. Jam tantum iræ conceperat rex, ^(a) quantum vix sobrius ferre potuisset. Enimvero mero sensibus victis, ex lecto repente prosiluit.
 20 Attoniti amici ne positis quidem, sed abjectis poculis consurgunt, in eventum rei, quam tanto impetu acturus esset, intenti. Alexander rapta lancea ex manibus armigeri, Clitum adhuc eadem linguæ intemperantia furentem percutere conatus, a Ptolemæo & Perdicca inhibetur: medium complexi & obluctari perseverantem morabantur:
 25 Lysimachus, & Leonnatus etiam lanceam abstulerant. Ille militum fidem implorans, *Comprehendi se a proximis amicorum, quod Dario nuper accidisset, exclamat; signumque tuba dari, ut ad regiam armati coirent, jubet.* Tum vero Ptolemæus & Perdiccas genibus advoluti orant, *Ne in tam precipiti ira perseveret,* ^(b) *spatiumque potius animo*

INTERPRETATIO.

(a) *Tantam iracundiam sentiebat, ut eam difficile moderari potuisset etiam non e-*

brius.

(b) *Tempus iræ suæ mitigandæ concedat.*

NOTÆ.

(4) *Avunculum.*) Alexandrum Epirotarum regem, Olympiadis fratrem, qui Cleopatram ipsius Alexandri sororem duxerat. Hic auditis quæ noster in Asiam gesserat, æmulatione gloriæ incensus, ambiguis quoque deceptus oraculis in Italiam trajecit; quasi Occidentem universum domiturus: sed a Brutiis, Lucanisque victus occubuit. Vide Livium l. 8. Justin. lib. 12. c. 2. sed infra l. 10. c. 5.

(5) *In viros.*) Hostes sibi fortissimos Italos, tibi ignavissimos obtigisse Asianos.

(6) *Pectore tergum.*) Contumeliose dictum, quasi fugientem Alexandrum ipse obiectu sui pectoris defenderit; quod procul a vero aberat. Supplem. l. 2. c. 5.

(7) *Attali.*) De quo nonnulla diximus l. 6. c. 27. Plura Supplem. lib. 1. c. 9. Hunc Alexandri jussu Parmenio & Hecataeus in Asia necarunt. Supplem. l. 1. c. 10.

mo det: omnia postero die justius exequuturum. Sed clausæ erant aures, obstrepente ira. Itaque impotens animi percurrit in regiae vestibulum; & vigili excubanti hasta ablata, constitit in aditu, quo necesse erat iis qui simul coenaverant egredi. Abierant ceteri, Clitus ultimus si-
ne lumine exibat. Quem rex, quisnam esset, interrogat. Eminebat
etiam in voce, sceleris quod parabat, atrocitas: & ille jam non
sux, sed regis iræ memor, Clitum esse, & de convivio exire respon-
dit. Hæc dicentis latus hasta transfixit, morientisque sanguine asper-
sus, ⁽¹⁾ *I nunc*, inquit, *ad Philippum, & Parmenionem, & Atta-*
lum.

VII. Male humanis ingeniis natura consuluit; quod plerumque non futura, sed transacta perpendimus. Quippe rex, postquam ira mente decesserat, etiam ebrietate discussa, ^(a) magnitudinem facinoris sera æstimatione perspexit. ⁽¹⁾ Videbat tunc immodica libertate abusum, sed alioqui egregium bello virum, & nisi erubesceret fateri, servatorem sui, occisum. Detestabile carnificis ministerium occupaverat rex: verborum licentiam, quæ vino poterat imputari, nefanda cæde ultus. Manabat toto vestibulo cruor ⁽²⁾ paulo ante convivæ: vigiles attoniti & stupentibus similes procul stabant: ⁽³⁾ liberio-
remque poenitentiam solitudo exciebat. Ergo hastam ex corpore jacentis evul-
sam retorsit in semet: jamque admoverat pectori, quum advolant vigiles, & repugnanti e manibus extorquent; allevatumque in tabernaculum deferunt. Ille humi prostraverat corpus; gemitu ejulatuque miserabili tota personante regia. Laniare deinde os unguibus, & circumstantes rogare, ne se tanto dedecori superstitem esse paterentur. In
has preces tota nox exacta est. ⁽⁴⁾ Scrutantemque num ira deorum ad tantum nefas actus esset, subit anniversarium sacrificium Libero patri non esse redditum statuto tempore: ⁽⁵⁾ itaque inter vinum & epulas cæde commissa, iram Dei fuisse manifestam.

VIII. Ceterum magis eo movebatur, quod omnium amicorum animos videbat attonitos: neminem cum ipso sociare sermonem postea ausurum: vivendum esse in solitudine velut feræ bestiæ, terrenti
alias,

INTERPRETATIO.

(a) Jam nimis sera consideratione agnovit facti sui indignitatem.

(b) Solitudo regiae opportuniorem poenitendi locum ei dabat.

(c) Dum cogitat, an non Deorum vindicta impulsus fuisset ad tam grave facinus, venit in mentem &c.

NOTÆ.

(1) *I nunc.*) Simile illud Neoptolemi ad Priamum, Æneid. 2. v. 547. quo forte respexit Curtius:

Referes ergo hæc, & nuncius ibis.

Pelide genitori, &c.

(1) *Videbat.*) Clitum a se occisum, quem

loquendi licentia longius quidem abstulerat; sed alioqui &c.

(2) *Paulo ante.*) Ejus qui paulo ante regis ipsius convivio interfuerat.

(3) *Itaque.*) Iræ Bacchi causam affert Plutarchus, quod Thebas illius patriam evertisset.

- alias, alias timenti. Prima deinde luce tabernaculo corpus, sicut adhuc cruentum erat, jussit inferri. Quo posito ante ipsum, lacrymis obortis, *Hanc*, inquit, ⁽¹⁾ *nutrici meæ gratiam retuli, cujus duo filii apud Miletum pro mea gloria occubuerunt mortem? hic frater unicum or-*
5 *bitatis solatium, a me inter epulas occisus est. Quo nunc se conferet misera? Omnibus ejus unus supersum, quem solum æquis oculis videre non poterit.* ⁽²⁾ *Et ego servatorum meorum* ⁽³⁾ *latro, revertar in patriam; ut ne dextram quidem nutrici, sine memoria calamitatis ejus offerre possim? Et cum finis lacrymis querelisque non fieret, jussu amicorum*
10 *corpus ablatum est. Rex triduum jacuit inclusus. Quem ut armigeri corporisque custodes ad moriendum obstinatum esse cognoverunt, universi in tabernaculum irrumpunt; diuque precibus ipsorum reluctatum ægre vicerunt, ut cibum caperet: quoque minus cædis puderet, jure interfectum Clitum Macedones decernunt; sepultura quo-*
15 *que prohibitori, ni rex humari jussisset. Igitur decem diebus, maxime ad confirmandum pudorem, apud Maracanda consumptis, cum parte exercitus Hephæstionem in regionem Bactrianam misit, com-
meatus in hyemem paraturum.* ⁽⁴⁾ *Quam Clito autem destinaverat provinciam, Amyntæ dedit. Ipse* ⁽⁵⁾ *Xenippa pervenit.*
20 IX. Scythiæ confinis est regio, habitaturque pluribus ac frequen-
tibus vicis: quia ubertas terræ non indigenas modo detinet, sed etiam advenas invitat. Bactrianorum exulum, qui ab Alexandro defecerant, receptaculum fuerat: sed postquam regem adventare compertum est; pulsi ab incolis duo millia fere & ducenti congregantur. Omnes
25 equites erant, etiam in pace latrociniis assueti: tum ferocia ingenia non bellum modo, sed etiam veniæ desperatio efferaverat. Itaque ex improvviso adorti Amyntam prætorem Alexandri, diu anceps prælium fecerant. Ad ultimum DCC. suorum amissis, quorum CCC. hostis coepit; dedere terga victoribus, haud sane inulti: quippe
30 LXXX. Macedonum interfecerunt, præterque eos CCC. & L. saucii facti sunt. Veniam tamen etiam post alteram defectionem impetra-

ve-

INTERPRETATIO.

(a) *Ego interfector eorum a quibus servatus sum.*

NOTÆ.

(1) *Nutrici.*) Hellanicæ, Cliti sorori. *Miletum.*) Urbem Joniæ, lib. 4. c. 6.(2) *Latro.*) Sicarius, percussor. Antiquis *latrones* dicti sunt satellites mercede conducti; quasi *laterones*, inquit Varro, quoniam latera principum tegerent. Sed quia *latrones* quoque vocantur prædones, grassatoresque &c. propterea Festus ab eo dictos voluit, quod a *latere* adoriantur: vel a *latendo*, quod ex latetibus in viatores erumpant. Denique quodhi plerunque percussores sint, *latro* dicitur quisquis per vim & injuriam trucidat.(3) *Quam Clito.*) Dimissam ab Artabazo, supra cap. 3. *Amyntæ.*) Nicolai filio, inquit Arrianus.(4) *Xenippa.*) Græcum nomen est utique a Macedonibus impositum; sed cui demum regioni, incertum est, cum alius nemo meminerit; nisi quod Sogdianæ partem esse suspicari licet.

verunt. His in fidem acceptis in regionem, quam ⁽¹⁾ Naura appellant, rex cum toto exercitu venit. Satrapes erat ⁽²⁾ Sysimithres duobus ex sua matre filiis genitis: quippe apud eos parentibus stupro coire cum liberis fas est. Duobus millibus armatis popularibus, fauces regionis, ^(a) qua in arctissimum cogitur, valido munimento sepserant. 5
Præterfluebat torrens amnis; a tergo petra claudebat: hanc manu perviam incolæ fecerant. Sed aditus specus accipit lucem; interiora nisi illato lumine obscura sunt: perpetuus cuniculus iter præbet in campos, ignotum nisi indigenis. At Alexander quanquam angustias naturali situ munitas ac validas, manu barbari tuebantur; tamen 10 arietibus admotis munimenta, quæ manu adjuncta erant, concussit; fundisque & sagittis propugnantium plerosque dejecit: quos ubi dispersos fugavit, ruinas munimentorum supergressus ad petram admovit exercitum.

X. Ceterum interveniebat fluvius coeuntibus aquis ex superiore fastigio in vallem; magnique operis videbatur tam vastam voraginem explere. Cædi tamen arbores & saxa congeri jussit: ingensque barbaros pavor rudes ad talia opera concusserat, excitatam molem subito cernentes. Itaque rex ad deditionem metu posse compelli ratus, Oxartem misit nationis ejusdem, sed ditionis suæ, qui 20 suaderet duci, ut traderet petram. Interim ad augendam formidinem, & turres admovebantur, & excussa tormentis tela emicabant. Itaque verticem petræ ^(a) omni alio præsidio damnato petiverunt. At Oxartes trepidum diffidentemque rebus suis Sysimithrem cœpit hortari, *Ut fidem, quam vim Macedonum mallet experiri; neu moraretur festinationem victoris exercitus, in Indiam tendentis: cui quisquis semet offerret, in suum caput alienam cladem esse versurum.* Et ipse quidem Sysimithres deditionem annuebat: ceterum mater eademque conjux morituram se ante denuncians, quam in ullius veniret potestatem; barbari animum ad honestiora quam tutiora converterat: 25 pudebatque libertatis majus esse apud feminas, quam apud viros, pretium. Itaque dimisso internuncio pacis, obsidionem ferre decreverat. Sed quum hostis vires, suasque pensaret; rursus muliebris

con-

INTERPRETATIO.

(a) Ubi in angustissimum spatium coarctatur. | (a) Nullis aliis munimentis confisi.

NOTÆ.

(1) *Naura.*) Nec hujus regionis nomen, circa Bactrianam quidem Sogdianamve, apud alium ullum reperitur. *Naura* enim, cujus est mentio in Periplo maris Erythræi, urbs erat & promontorium India intra Gangem in Limyrica provincia. *Nautaca* vero Arriani & Diodori huc pertinere non videntur, cum ille Sysimithris petram in *Paratacis*, non apud *Nautaca*,

constituat; iste expeditionem in *Nautacas* eandem faciat, quam inferius, alio licet nomine, descripsit Curtius, cap. 14. Sysimithræ petram, adcoque regionem *Naura*, in Bactrianis collocat Strabo lib. 11.

(2) *Sysimithres.*) Chorienem Arrianus vocat; apud quem *Chorienis rupes* vocatur, quæ Curtio *Sysimithris petra*.

consilii, quod praeceptis magis quam necessarium esse credebatur, poenitere eum coepit. Revocatoque strenue Oxarte, futurum se in regis potestate respondit; unum precatus, ne voluntatem & consilium matris suae proderet, quo facilius venia illi quoque impetraretur. 5 Præmissum igitur Oxartem, cum matre liberisque & totius cognationis grege sequebatur: ne expectato quidem fidei pignore quod Oxartes promiserat.

XI. Rex equite præmisso, qui reverti eos juberet, opperiri prae-sentiam ipsius, supervenit; & victimis Minervae ac Victoriae caesis 10 imperium Sysimithri restituit; spe majoris etiam provinciae facta, si cum fide amicitiam ipsius coluisset. Duos illi juvenes patre tradente, secum militaturos sequi jussit: relicta deinde phalange, ad subigendos qui defecerant, cum equite processit. Arduum & impeditum saxis iter primo utcumque tolerabant; mox equorum non ungulis 15 modo attritis, sed corporibus etiam fatigatis, sequi plerique non poterant: & rarius subinde agmen fiebat; pudorem, ut fere fit, immodico labore vincente. Rex tamen subinde equos mutans, sine intermissione fugientes insequabatur. Nobiles juvenes comitari eum soliti defecerant præter Philippum. (1) Lysimachi erat frater, tum pri- 20 mum adultus; &, quod facile appareret, indolis raræ. Is pedes, incredibile dictu, (2) per D. stadia vectum regem comitatus est, saepe equum suum offerente Lysimacho; nec tamen ut digredere-tur a rege effici potuit, quum lorica indutus arma gestaret. Idem quum perventum esset in saltum, in quo se barbari ab- 25 diderant, nobilem edidit pugnam; regemque cominus cum ho-ste dimicantem protexit. Sed postquam barbari in fugam effusi de-seruere sylvas; animus, qui in ardore pugnae corpus sustentave-rat, liquit: subitoque ex omnibus membris profuso sudore, arboris proximæ stipiti se applicuit. Deinde ne illo quidem adminiculo su- 30 stinente, manibus regis exceptus est; inter quas collapsus exinguitur. Mœstum regem alius haud levis dolor excepit. Erigyus inter claros duces fuerat; quem extinctum esse paulo antequam reverteretur in castra, cognovit. Utriusque funus omni apparatu atque honore ce-lebratum est.

35 XII. (1) Dahæ deinde statuerat petere; ibi namque Spitame-nem esse cognoverat. Sed hanc quoque expeditionem, ut plera-que alia, fortuna indulgendo ei numquam fatigata, (2) pro absente transe-

INTERPRETATIO.

(a) Loco ipsius absentis confecit.

NOTÆ.

(1) *Lysimachi.*) Ejus qui postea regnavit: supra, cap. 2.

(2) *D. stadia.*) Sexaginta duo milliaria & quadringentos passus.

(1) *Dahæ.*) Ubi Dahæ habitarent, diximus ad cap. 2. *Ibi.*) Strabo l. 11. ad Chorasmios sive Chorasmios confugisse Spitamenem tradit; potest utrumque verum esse.

(2) transegit. Spitamenes uxoris immodico amore flagrabat : quam ægre fugam, & nova subinde exilia tolerantem, in omne discrimen comitem trahebat. Illa malis fatigata identidem muliebres adhibere blanditias, ut tandem fugam sisteret; victorisque Alexandri clementiam expertus, placaret quem effugere non posset. Tres adulti erant liberi ex eo geniti, quos quum pectori patris admovisset, ut saltem eorum misereri vellet, orabat : & quo efficaciores essent preces, haud procul erat Alexander. Ille se prodi, non moneri ratus, & formæ profecto fiducia cupere eam quamprimum dedi Alexandro; acinacem strinxit, percussurus uxorem, nisi prohibitus esset fratrum ejus occursum. Ceterum abire conspectu jubet; addito metu mortis, si se oculis ejus obtulisset : & ad desiderium levandum noctes inter pellices agere cœpit. Sed penitus hærens amor fastidio præsentium accensus est. Itaque rursus uni ei deditus, orare non destitit, ut tali consilio abstineret, patereturque sortem quamcumque eis fortuna fecisset : sibi mortem deductione esse levio-rem. At illa purgare se, quod quæ utilia esse censebat, muliebriter forsitan, sed fida tamen mente suasisset : de cetero futuram in viri potestate.

XIII. Spitamenes simulato captus obsequio, de die convivium apparari jubet; vinoque & epulis gravis semisomnus in cubiculum fertur. Quem ut alto & gravi somno sopitum esse sensit uxor; gladium, quem veste occultaverat, stringit; caputque ejus abscissum; cruore respersa, servo suo conscio facinoris tradit. Eodem comitante, sicut erat cruenta veste, in Macedonum castra pervenit; nunciarique Alexandro jubet, esse (a) quæ ex ipsa deberet cognoscere. Ille protinus barbaram jussit admitti : quam ut aspersam cruore conspexit, ratus ad deplorandam contumeliam venisse, dicere quæ vellet, jubet. At illa servum, quem stare in vestibulo jusserat, introduci desideravit : qui quia caput Spitamenis veste tectum habebat, suspectus, scrutantibus, quid oculeret, ostendit. Confuderat oris exanguis notitas pallor; nec quis esset, nosci satis poterat. Ergo rex certior factus humanum caput afferre eum, tabernaculo excessit; percontatusque quid rei sit, illo profitente cognoscit. Variæ hinc cogitationes invicem animum diversa agitantem commoverant. Meritum ingens in semet esse credebatur, quod transfuga & proditor, tantis rebus, si vixisset, injecturus moram, interfectus esset : contra, facinus ingens

aver-

INTERPRETATIO.

(a) Aliquid esse quod ab ea doceri ipsum oporteret.

NOTA.

(2) *Transegit.* Idipsum quoque refert Arrianus; sed a Scythis fugæ comitibus & interfectum esse, & missum ad Alexan-
Q. Curtii.

drum ejus caput auctor est; uxoris mentionem fecit nullam.

aversabatur ; quum optime meritum de ipsa , communium parentem liberorum , per insidias interemisset . (b) Vicit tamen gratiam meriti , sceleris atrocitas ; denunciarique jussit , ut excederet castris : (c) neu licentiæ barbaræ exemplar in Græcorum mores , & mitia ingenia transferret . Dahæ Spitamenis cæde comperta , Dataphernem defectionis ejus participem , vinctum Alexandro seque dedunt . Ille maxima præsentium curarum parte liberatus , convertit animum ad vindicandas injurias eorum , quibus a prætoribus suis avare ac superbe imperabatur . Ergo Phratapherni ; (1) Hyrcaniam & Mardos cum Tapuris tradidit ; mandavitque , ut Phradatem , cui succedebat , ad se in custodiam mitteret . Arsani (2) Drancarum præfecto substitutus est Stasanor : Arsaces in Mediam missus , ut Oxydates inde discederet : Babylonia , mortuo Mazæo , Deditameni subjecta est .

XIV. His compositis tertio mense ex hibernis movit exercitum ; 15 regionem , quæ (1) *Gabaza* appellatur , aditurus . Primus dies quietum iter præbuit : proximus ei nondum quidem procellosus & tristis , obscurior tamen pristino , (2) non sine minis crescentis mali præteriiit : tertio ab omni parte cœli emicare fulgura ; & nunc internitente luce , nunc condita , non oculos modo meantis exercitus , sed etiam 20 animos terrere cœperunt . Erat prope continuus cœli fragor , & passim cadentium fulminum species visebatur ; attonitisque auribus stupens agmen , nec progredi , nec consistere audebat . Tum repente imber grandinem incutiens torrentis modo effunditur . Ac primo quidem armis suis tecti exceperant : sed jam nec retinere arma lubricæ 25 & rigentes manus poterant , nec ipsi destinare , in quam regionem ob-

INTERPRETATIO.

(b) *Sceleris ejus gravitas vicit meritum beneficii.*

(c) *Ne barbaricæ perfidiæ exemplo humaniores Græcorum animos ac mores inficeret.*

NOTÆ.

(1) *Hyrcaniam.*) Hyrcania l. 6. c. 8. Mardi , ibidem , cap. 11. Tapuri , cap. 9. *Phradatem.*) Alias *Autophradatem* , ibidem . *Cui succedebat.*) Solos huic Mardos atque Tapuros fuisse commissos meminerat l. 6. c. 9. & 12. Hyrcaniæ Menapim præfectum esse dixerat lib. 6. c. 9. Mardis solum ac Tapuris prætorem extitisse Phradatem indicat quoque Arrianus eadem narrans l. 4.

(2) *Drancarum.*) Ibidem l. 6. c. 18. *Dran-gæ* vocantur . *Arsaces.*) Atropatem Arrianus ait fuisse , de quo l. 5. c. 23. *Oxydates.*) Apud eundem corrupte , ut puto , *Exodates.*) *Deditameni.*) Eidem *Stamenes* vocatur .

(1) *Gabaza.*) Videri potest illud esse Arriani *Gabas* ; nisi quod oppidum , non regionem , vocat . Sed forte unum & urbi & circumjectæ regioni nomen fuerit . Est apud eundem quoque *Gaza* in Sogdianis , quod non multum abludit . Ut ut est , eandem , ut supra diximus , expeditionem in *Nautacas* vocat Diodorus , quam Curtius in *Gabaza* hic appellat ; ut ex rerum eventu constat .

(2) *Non sine minis.*) Ex variis variorum lectionibus constitui quoque posset hæc pericope ; *non sine minis crescentis mali , tunc damno præteriiit.*

obverterent corpora ; quum undique tempestatis violentia major ,
quam vitabatur , occurreret . Ergo ordinibus solutis per totum saltum
errabundum agmen ferebatur : multique prius metu , quam labore
defatigati , prostraverant humi corpora ; quanquam imbrem vis frigo-
ris concreto gelu astrinxerat . Alii se stipitibus arborum admoverant :
id plurimis & adminiculum & suffugium erat . Nec fallebat ipsos
morti locum eligere , cum immobiles vitalis calor linqueret : sed gra-
ta erat pigritia corporum fatigatis ; nec recusabant extinguere quiescendo .
Quippe ^(a) non vehemens modo , sed etiam pertinax vis mali insiste-
bat ; lucemque , naturale solatium , præter tempestatem haud dispa-
rem nocti , ^(b) sylvarum quoque umbra suppresserat .

XV. Rex unus tanti mali patiens circumire milites , contrahere
dispersos , allevare prostratos , ostendere procul evolutum ex tugu-
riis fumum ; hortarique ut proxima quæque suffugia occuparent .
Nec ulla res magis saluti fuit , ^(a) quam quod multiplicato labore
sufficientem malis , quibus ipsi cesserant , regem deserere erubescen-
bant . Ceterum efficacior in adversis necessitas , quam ratio , frigoris
remedium invenit : dolabris enim sylvas sternere aggressi , passim
acervos struesque accenderunt . Continenti incendio ardere crede-
res saltum , & vix inter flammæ agminibus relictum locum . Hic
calor stupentia membra commovit : paulatimque ^(b) spiritus , quem
continuerat rigor , meare libere cœpit . Excepere alios tecta barba-
rorum ; ^(c) quæ in ultimo saltu abdita , necessitas investigaverat : alios
castra ; quæ in humido quidem , sed jam cœli mitescente sævitia ,
locaverunt . Mille militum atque lixarum calonumque ^(d) pestis illa
consumpsit . Memoria proditum est , quosdam applicatos arborum
truncis , & non solum viventibus , sed & inter se colloquentibus si-
miles esse conspectos ; ^(e) durante adhuc habitu , in quo mors quem-
que deprehenderat . Forte Macedo gregarius miles seque & arma
sustentans , tandem in castra pervenerat . Quo viso rex , quanquam
ipse tunc maxime admoto igne refovebat artus , ex sella sua exiit ;
torpentemque militem , & vix compotem mentis , demptis armis in
sua sede jussit considerare . Ille diu nec ubi acquiesceret , nec a quo
esset exceptus , agnovit : tandem recepto calore vitali , ut regiam se-
dem regemque vidit , territus surgit : quem intuens Alexander , Ec-
quid intelligis miles , inquit , quanto meliore sorte , quam Persæ sub rege
viva-

INTERPRETATIO.

(a) Non tantum violentus , sed etiam
diuturnus impetus procelle durabat .

(b) Diu lumen opacitas arborum etiam oc-
cultabat .

(c) Quam quod eos pudebat a rege disce-
dere , quem videbant non frangi incommo-
dis , quamvis labor augetur .

(b) Spiritus animales , quos frigus torpe-
fecerat , commovere per membra cœperunt
nullo obice .

(c) Quæ , licet occulta essent in extrema
sylvæ ora , necessitas querere docuerat .

(d) Illud frigus enecavit .

(e) Nondum mutato statu corporis .

vivatis? Illis enim in sella regis consedissee capitale foret; tibi saluti fuit.

Postero die convocatis amicis copiarumque ducibus, pronunciari iussit ipsum omnia, quæ amissa essent, redditurum: & (c) promisso fides extitit. Nam Sysimithres multa jumenta, & camelorum duo
5 millia adduxit, pecoraque & armenta: quæ distributa pariter militem & damno & fame liberaverunt. Rex gratiam sibi relatam a Sysimithre præfatus, sex dierum cocta cibaria ferre milites iussit, (d) Sacas petens. Totam hanc regionem (e) depopulatus, XXX. millia pecorum ex præda Sysimithri dono dat.

10 XVI. Inde pervenit in regionem, cui *Cohortanus* satrapes nobilis præerat, qui se regis potestati fideique permisit. Ille imperio ei reddito, haud amplius quam ut duo ex tribus filiis secum militarent, exegit. Satrapes etiam eum, qui penes ipsum relinquebatur, (f) tradit. * * * Barbara opulentia convivium, quo regem accipiebat, instruxerat. Id
15 quum multa comitate celebraret, introduci XXX. nobiles virgines iussit. Inter quas erat filia ipsius *Roxane* nomine, eximia corporis specie, & (g) decore habitus in barbaris raro. Quæ quanquam inter electas processerat, omnium tamen oculos convertit in se; maxime regis, minus jam cupiditatibus suis imperantis inter obsequia fortuna
20 næ, (h) contra quam non satis cauta mortalitas est. Itaque ille, qui uxorem Darii, qui duas filias virgines, quibus forma præter Roxanen comparari nulla poterat, haud alio animo quam parentis aspexerat; tunc in amorem virgunculæ, si regiæ stirpi comparetur, ignobilis ita effusus est, ut diceret, (i) *Ad stabiliendum regnum pertinere, Persas & Macedones connubio jungi: hoc uno modo & pudorem victis, & superbiam victoribus detrahi posse.* (j) *Achillem quoque, a quo genus ipse deduceret, cum captiva coisse:* (k) *ne inferri nefas arbitrarentur, ita*

INTERPRETATIO.

(c) *Promisso veritas non defuit.*

(a) *Et stature elegantia inter barbaros insueta.*

(b) *A cujus blanditiis hominum natura parum sibi cavet.*

(c) *Ad imperium firmandum necessarium esse.*

(d) *Ac ne existimarent stuprum a se afferri Roxanæ.*

NOTÆ.

(1) *Sacas.*) De Sacis eorumque regione, lib. 7. c. 36. Hac iter erat ex Bactrianis & Sogdianis in Indiam.

(2) *Depopulatus.*) Cur hoc autem? quum missos ab his legatos, qui gentis obsequia offerrent, tam benigne exceptos remisisset adjuncto comite Excipino, l. 7. c. 36.

(1) *Tradit. * * **) Lacunam hic aliquam intercedere optime, ni fallor, animadvertit Rabenius, Elector. 1. 29. apud Freinshemium. Ex ipsa enim serie narrationis, si integra foret, sequitur Roxanen Cohor-

tani esse filiam: cum Oxartis eam fuisse non reliqui modo scriptores, sed etiam Curtius ipse apertissime l. 10. c. 10. testatus sit. Deest igitur initium narrationis hujus, de re ditur, ut opinor, Alexandri in Bactrianos. Has enim nuptias in Bactriana celebratas apud ipsam Sysimithris petram Strabo testis est l. 11. Tum injecta erat Oxartæ mentio atque convivii, ad quem referenda sunt illa verba, *ipsius filia Roxane.*

(2) *Achillem, a quo.*) Vide l. 4. c. 26. *Cum captiva.*) Cum Hippodamia quæ a Bri-

ita matrimonii jure velle jungi. Insuperato gaudio lætus pater sermonem ejus excepit: & rex medio cupiditatis ardore jussit afferri patrio more panem. Hoc erat apud Macedones sanctissimum concubitum pignus: quem divisum gladio, uterque libabat. Credo eos (e) qui gentis mores condiderunt, parco & parabili victu ostendere 5 voluisse (f) jungentibus opes, quantulo contenti esse deberent. Hoc modo rex Asiæ & Europæ introductam inter convivales ludos matrimonio sibi adjunxit: e captiva geniturus, qui victoribus imperaret. Pudebat amicos super vinum & epulas socerum ex deditis esse electum: sed post Cliti cædem libertate sublata; (g) vultu, qui ma- 10 xime servit, assentiebantur.

XVII. Ceterum Indiam, & inde Oceanum petiturus, ne quid tergo, quod destinata impedire posset, moveretur, ex omnibus provinciis XXX. millia juniorum legi jussit, & ad se armata perducere: obsides simul habiturus, & milites. Craterum autem ad persequen- 15 dos (h) Haustanem & Catenem, qui ab ipso defecerant, misit: quorum Haustanes captus est; Catenes in prælio occisus. Polysperchon quoque regionem, quæ (i) Bubacene appellatur, in ditionem redegit. Itaque omnibus compositis cogitationes in bellum Indicum vertit, Divæ regio habebatur; non auro modo, sed gemmis quoque margaritisque, (a) ad luxum magis quam ad magnificentiam, exulta. 20 Clypei militares auro & ebore fulgere dicebantur. Itaque (b) necubi vinceretur, cum ceteris præstaret, scutis (c) argenteas laminas, equis frenos aureos addidit; loricas quoque alias auro, alias argento adornavit. CXX. millia armatorum erant; quæ regem ad id bellum seque- 25 bantur. Jamque omnibus præparatis, ratus quod olim prava mente con-

INTERPRETATIO.

(e) Qui Macedonici populi consuetudines sanxerunt.

(f) Illis qui fortunas consociabant per matrimonium.

(g) Assensum simulabant vultu, qui facil-

lime ad arbitrium fingitur.

(a) Non tantum ad splendorem, sed etiam ad luxum.

(b) Cum jam aliis in rebus superior esset, ne in ullo superaretur ab Indis, &c.

N O T Æ.

a Brise patre, Briseïdis nomen accepit. Hanc expugnata Lyrnesso urbe Troadis Achilles captivam abduxit, & matrimonio deinde sibi junxit; non, ut plerique putant, pro pellice habuit. Huc respexit Alexander scilicet cum adjecit, *ita matrimonii jure velle jungi*. Neque enim exemplum ab Achille sumeret, nisi hic quoque Briseïdem connubii jure sibi devinxisset.

(1) *Haustanem & Catenem.* Catenes si-ve Catanes, ut vocat Ariarius, primum Spitamenis in Besso tradendo, paulo post in

defectione socius fuerat, lib. 7. c. 22. & 25. De Haustane nihil alibi legimus.

(2) *Bubacene.* Uni Curtio nota regio est; quam merito putes cum Freinshemio pro *Paratacene* positam esse: nam ex Arriano scimus, Craterum adjuncto Polysperchonte aliisque ducibus, adversus Haustanem & Catenem missum in Paratacenem, quam etiam utique subegerunt. De Paratacene autem lege quæ dicta sunt l. 5. c. 34.

(3) *Argenteas.* Hinc Argyraspidum nomen inditum militibus, ex ἀργυρος argentum, & ἀσπίς clypeus.

conceperat, tunc esse maturum; quonam modo cœlestes honores usurparet, coepit agitare. Jovis filium non dici tantum se, sed etiam credi volebat; tanquam perinde animis imperare posset, ac linguis. Itaque more Persarum Macedonas venerabundos ipsum salutare prosternentes humi corpora jussit. Non deerat talia concupiscenti pernicio-
 5 ciosa adulatio, perpetuum malum regum, quorum opes sæpius assentatio, quam hostis evertit. Nec Macedonum hæc erat culpa (nemo enim illorum ^(c) quidquam ex patrio more labare sustinuit) sed Græcorum, qui professionem honestarum artium malis corruperant mo-
 10 ribus.

XVIII. Agis quidam Argivus pessimorum carminum ^(a) post ⁽¹⁾ Chœrilum conditor, & ⁽²⁾ ex Sicilia Cleo: hic quidem non ingenii solum, sed etiam nationis vitio adulator: & cetera urbium suarum purgamenta, quæ propinquis etiam, maximorumque exercituum ducibus
 15 a rege præferebantur. Hi tum cœlum illi aperiebant, Herculemque & ⁽³⁾ Patrem Liberum, & cum Polluce Castorem novo numini cessuros esse jactabant. Igitur festo die omni opulentia convivium exornari jubet; cui non Macedones modo & Græci principes amicorum, sed etiam nobiles adhiberentur. Cum quibus quum discubisset rex,
 20 paulisper epulatus convivio egreditur. ⁽⁴⁾ Cleo, sicut præparaverat, sermonem cum admiratione laudum ejus instituit: merita deinde percensuit, quibus uno modo referri gratia posset, si quem intelligerent Deum esse, confiterentur; exigua thuris impensa tanta beneficia pensaturi.

Per-

INTERPRETATIO.

(c) *Aliquid de Macedonica consuetudine immutari passus est.*

(a) *Si Chœrilum excipias.*

NOTÆ.

(1) *Post Chœrilum.* Chœrili duo fuere, quorum prior poëta nobilis, annis plus centum & viginti ante Alexandrum floruit: alter ipsum regem in expeditione Asiatica secutus, tanquam poëtarum insulsissimus celebratus. Lege Gyraldum Dial. 3. de Poëtis, & qui ejus sententiam contra alios propugnavit, Heinsium de Satyr. Horat. lib. 2.

(2) *Sicilia.* Notissima Mediterranei maris insula, triquetra forma; Italiæ, ut ferunt, quondam juncta: nunc modico ab ea freto divulsa est, cui vulgare nomen est, *le Fare de Messine*. Erant in Sicilia multæ Græcorum coloniæ, patria utentes lingua, sed non parum corrupta; quam Siculam Dialectum vocarunt.

(3) *Patrem Lib.* Bacchum, ut alias

diximus. *Polluce Castorem.* Ambo Leda filii; sed hic ex Tyndaro ejus viro Oebaliæ rege, adeoque mortalis; ille ex Jove immortalis. Qui tamen fratris amore ductus ab Jove potestatem impetravit parriendæ cum illo immortalitatis, ut alternis morerentur ac viverent. Quid his fabulis subsit, ex mythologis petendum Natali Comite, Gyraldo, aliisque. Multa quoque ab his fortiter gesta feruntur, quæ adultores isti præ Alexandri rebus contemnenda jactabant: quanquam fortasse non immerito. *Cessuros.* Locum, quem in cœlo tenerent, Alexandro cessuros esse.

(4) *Cleo.* Anaxarchum Sophistam sermonis hujus auctorem facit Arrianus, non Cleonem.

Persas quidem non pie solum, sed etiam prudenter reges suos inter deos colere: majestatem enim imperii salutis esse tutelam. Nec Herculem quidem & Patrem Liberum prius ⁽⁵⁾ dicatos deos, quam vicissent secum viventium invidiam: tantumdem quoque posteros credere, quantum praesens aetas spondisset. Quod si ceteri dubitent; semetipsum, quum rex inisset convivium, prostraturum humi corpus: debere idem facere ceteros, & imprimis sapientia praeditos: ab illis enim cultus in regem esse prodendum exemplum.

XIX. Haud ^(a) perplexe in Callisthenem dirigebatur oratio. Gravitas viri & prompta libertas invisita erat regi, quasi solus Macedonas paratos ad tale obsequium moraretur. Is tum silentio facto unum illum intuentibus ceteris; Si rex, inquit, sermoni tuo adfuisset, ^(b) nullius profecto vox responsuri tibi desideraretur: ipse enim peteret, ne in peregrinos ritus degenerare se cogeret, neu rebus felicissime gestis invidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniam abest, ego tibi pro illo respondeo: NULLUM esse eundem & diuturnum & praecocem fructum; caelestesque honores non dare te regi, ⁽¹⁾ sed auferre. Intervallo enim opus est, ut credatur deus; semperque hanc gratiam magnis viris posteri reddunt. Ego autem ^(c) seram immortalitatem precor regi; ut vita diuturna sit, & aeterna majestas. ^(d) Hominem consequitur aliquando, numquam comitatur divinitas. Herculem modo & Patrem Liberum consecratae immortalitatis exempla referebas. Credisne illos unius convivii decreto deos factos? ^(e) prius ab oculis mortalium amolita natura est, quam in caelum fama perverberet. Scilicet ego & tu, Cleo, deos facimus? a nobis divinitatis suae auctoritatem accepturus est rex? potentiam tuam experiri libet: fac aliquem regem, si deum potes facere: facilius est imperium dare, quam caelum. ^(f) Dii propitii sine invidia, quae Cleo dixit, audierint; eodemque cursu, quo fluxere res, ire patiantur: nostris moribus velint nos esse contentos. Non pudet patriae; ^(g) nec desidero, ad quem modum rex mihi colendus sit, a victis discere: quos equidem VICTORES esse confiteor, si ab illis leges, quibus vivamus, accipimus.

XX.

INTERPRETATIO.

(a) Non obscure Callisthenem ille sermo spectabat.

(b) Nullius nostrum oratione opus esset qui responderet tibi.

(c) Regem opto sero in Deos recipi.

(d) Humanæ vitæ quandoque succedit divinitas.

(e) Illos ab hominum conspectu mors abstulit, ante quam, &c.

(f) Utinam faventes Dii sine ira audierint, &c.

(g) Nec doceri cupio a Persis quatenus regem venerari debeam.

NOTÆ.

(5) Dicatos ..) Consecratos & in Deorum numerum adscriptos; quæ vocatur ἀποθέσις.

(1) Sed auferre.) Quia viventi adhuc divinos honores offerre, adulationis spe-

ciem habet; oblatos accipere, intolerandæ ambitionis est: utraque offensi hominum animi ne mortuo quidem illos discernendos putabunt.

XX. Aëquis auribus Callisthenes veluti vindex publicæ libertatis audiebatur : expresserat non assensionem modo , sed etiam vocem , seniorum præcipue , quibus gravis erat inveterati moris externa mutatio . Nec quidquam eorum , ^(a) quæ invicem jactata erant , rex ignorabat ; quum ^(b) post ^(c) aulæam , quæ lectos obduxerat , staret . Igitur ad Agin & Cleonem misit , ut sermone finito barbaros tantum , quum intrasset , procumbere suo more paterentur : & paulo post , quasi potiora quædam egisset , convivium repetit . Quem venerantibus Persis ; Polysperchon qui cubabat super regem , unum ex iis mento contingentem humum , per ludibrium cœpit hortari , ut vehementius id quateret ad terram : ^(d) elicitque iram Alexandri , quam olim animo capere non poterat . Itaque rex , *Tu autem* , inquit , *non veneraberis me ? An tibi uni digni videmur esse ludibrio ?* Ille , *Nec regem ludibrio , nec se contemptu dignum esse* , respondit . Tum detractum eum lecto rex præcipitat in terram : & quum is pronus corruisset ; *Videsne* , inquit , *idem te fecisse , quod in alio paulo ante ridebas ?* Et tradi eo in custodiam jusso convivium solvit . Polysperchonti quidem postea castigato diu ignovit ; in Callisthenem olim contumaciæ suspectum pervicacioris iræ fuit : cujus explendæ matura obvenit occasio .

XXI. ⁽¹⁾ Mos erat , ut supra dictum est , principibus Macedonum adultos liberos regibus tradere , ^(a) ad munia haud multum servilibus ministeriis abhorrentia . Excubabant servatis noctium vicibus proximi foribus ædis , in qua rex acquiescebat : per hos pellices introducebantur alio aditu , quam quem armati obsidebant . Iidem acceptos ab agasonibus equos quum rex ascensurus esset , admovebant ; comitabanturque & venantem , & in præliis , omnibus artibus studiorum liberalium exculti . Præcipuus honor habebatur , quod licebat sedentibus vesci cum rege ; castigandi verberibus eos nullius potestas præter ipsum erat . Hæ cohors velut seminarium ducum præfectorumque apud Macedonas fuit : ^(b) ⁽²⁾ hinc habuere posteri reges , quo-

INTERPRETATIO.

- (a) Quæ utrimque dicta fuerant .
 (b) Rone tapetum quod circum lectos cœnatorios prætensum erat .
 (c) Commovit Alexandri iracundiam , quam hic etiam ab antiquo continere nequibat .

- (a) Ad officia paulum discrepantia propriis servorum obsequiis .
 (b) Ex horum numero postea reges illi facti , quorum successores a Romanis regno exuti sunt multis post Alexandrum ætatibus .

NOTÆ.

(1) *Aulæam* .) A Græco αὐλή , *aula* , dicitur αὐλαία , *aulæa* , & αὐλαῖον , *aulæum* ; ac frequentius in plurali *aulæa* , id est , *tapetes* ; propterea quod in aulis maxime regum prætendi solerent ad ornatum .

(2) *Mos erat* .) Arrianus l. 4. morem hunc a Philippo Alexandri nostri parente

institutum scribit : sed Curtius , adstipulante Valerio Max. l. 3. c. 3. ab antiquissimis Macedonum regibus usurpatum docet cap. 27. *Ut supra*) lib. 5. c. 6.

(2) *Hinc habuere* .) Inter hos enim fere post Alexandri mortem , ipsius imperium divisum est , ut habemus l. 10. c. 25.

quorum stirpi (3) post multas ætates Romani opes ademerunt. Igitur Hermolaus puer nobilis ex regia cohorte, quum aprum (4) telo (4) occupasset, quem rex ferire destinaverat; jussu ejus verberibus affectus est: quam ignominiam ægre ferens, deflere apud Sostratum cœpit. Ex eadem cohorte erat Sostratus, amore ejus ardens. Qui quum laceratum corpus, in quo deperibat, intueretur, forsitan olim ob aliam quoque causam regi infestus; juvenem sua sponte jam motum data fide acceptaque (5) perpulit, ut occidendi regem consilium secum iniret. Nec puerili impetu rem executi sunt: quippe solerter legunt, quos in societatem sceleris adsciscerent; Nicostratum, Antipatrum, (6) Asclepiodorumque, & Philotam placuit assumi: per hos adjecti sunt Anticles, Elaptonius, & Epimenes.

XXII. Ceterum agenda rei haud sane facilis patebat via: opus erat eadem omnes conjuratos nocte excubare, (a) ne ab expertibus consilii impedirentur: forte autem alius alia nocte excubabat. Itaque in permutandis stationum vicibus, ceteroque apparatu exequenda rei, triginta & duo dies absumpti sunt. Aderat nox, qua conjurati excubare debebant; mutua fide læti, cujus documentum tot dies fuerant. Neminem metus spesve mutaverat: tanta omnibus vel in regem ira, vel fides inter ipsos fuit. Stabant igitur ad fores ædis ejus, in qua rex vescebatur; ut convivio egressum in cubiculum deducerent. Sed fortuna istius, simulque epulantium comitas provexit omnes ad largius vinum; ludi etiam convivales extraxere tempus: nunc lætis conjuratis, quod sopitum aggressuri essent; nunc sollicitis, ne in lucem convivium extraheretur; quippe alios in stationem oportebat prima luce succedere; ipsorum post VII. dies reditura vice: nec sperare poterant in illud tempus omnibus duraturam fidem.

Ce-

INTERPRETATIO.

(c) Prior quam Alexander appetivisset
jaculo aprum.

(a) Ab ignavis conjurationis.

NOTÆ.

(3) *Post multas ætates.* Si *ætates* pro *seculis* posuit, falsus est. Omnium enim quæ ab his Macedonibus constituta sunt, maxime diuturnum Lagidarum sive Ptolemæorum in Ægypto regnum, nondum tria impleverat secula, cum ab Augusto extinctum est: cetera ut Macedonia, Syria &c. multo ante a Romanis occupata. Si Curtium igitur defendere ab errore placuerit, ætatem sic interpretare, ut apud Græcos *γενεαί*, de spatio triginta annorum; vel, quod magis placet, de temporis intervallo quo quisque istorum regnum tenuit. Sic enim Diodorus Siculus, Raderi teste, a Ca-
Q. Curtii.

rano Macedonia regum primo ad Alexandrum M. numerat *γενεαί ἑκκαίδεκα*, *ætates sexdecim*: quod aliter intelligi non potest quam de totidem regum successionebus.

(4) *Occupasset.* Nefas enim erat a quoquam prius feriri belluam, quam rex, si vellet, telum conjecisset.

(5) *Perpulit.* Impulsum contra ab Hermolao Sostratum auctor est Arrianus.

(6) *Asclepiodorum.* Idem scriptor non Asclepiodorum, sed Asclepiodori filium Antipatrum annumerat: quem secutus Aldus legit *Antipatrum Asclepiodori F.*

Ceterum quum jam lux appeteret, & convivium solvitur, & conjurati exceperunt regem, lati, occasionem exequendi sceleris admotam: quum mulier ^(b) ⁽¹⁾ attonitæ, ut creditum est, mentis, conversari in regia solita, ^(c) quia instinctu videbatur futura prædicere; non
 5 occurrit modo abeunti, sed etiam semet objecit: vultuque & oculis motum præferens animi, ut rediret in convivium monuit. Et ille per ludum, bene deos suadere respondit; revocatisque amicis, in ⁽²⁾ horam diei ferme secundam convivii tempus extraxit.

XXIII. Jam alii ex cohorte in stationem successerant, ante cubiculi
 10 fores excubaturi: adhuc tamen conjurati stabant vice sui officii expleta: adeo pertinax spes est humanæ ⁽¹⁾ mentis, quam ingentes concupiscentiæ devorant. Rex benignius quam alias alloquutus, discedere eos ad curanda corpora, quoniam tota nocte perstitissent, jubet. Data sunt singulis quinquaginta ⁽²⁾ sestertia: collaudatique, quod etiam
 15 aliis tradita vice, tamen excubare perseverassent. Illi tanta spe destituti domos abeunt. Et ceteri quidem expectabant stationis suæ notitiam. Epimenes, sive comitate regis, qua ipsum inter conjuratos exceperat, repente mutatus; sive quia cœptis deos obstare credebat; fratri suo Eurylocho, quem antea ^(a) expertem esse consilii voluerat; quid

INTERPRETATIO.

(b) Quæ credita fuit mente capta esse.

tabatur.

(c) Quia Deorum impulsu vaticinari pu-

(a) Ignarum conspirationis.

NOTÆ.

(1) Attonitæ.) Attonitus propriè dicitur, inquit Servius, in Æneid. 3. v. 172. cui casus vicini fulminis & sonitus tonitruum dant stuporem. Fit ab antiquo verbo attono, quod apud Ovidium legitur Epist. 4. Numine contactas attonuere suo. Hic vero apud Curtium attonitæ mentis idem est atque parum sanæ, sive furore quodam turbatæ: cujusmodi fere mulieres erant quæ futura vaticinari credebantur.

(2) Horam secundam.) Cum horam diei vocat, nihil dubium est quin horas vulgari modo numeret a solis exortu ad occasum. Quæ quidem horæ, ut alias de vigiliis nocturnis diximus, pro varia anni tempestate modo longiores erant apud antiquos, modo breviores. De varia horarum apud veteres ratione legi potest Raderus ad Martial. Petavius de Doctr. temp. l. 7. c. 1. alique.

(1) Mentis quam.) Ut non audeo polliceri germanam esse quam sequimur, lectionem; adeo variæ corruptæque occur-

runt; ita affirmare non dubitem, vix ullam occurrere meliorem. Quid enim illud est, quod ceteri fere amplectuntur, spes est, quam humanæ mentes devoraverunt, aut devoverunt? spe quidem devoratur aliquid; sed spem devorari quis putet a Curtio dictum esse? Nec spem devovere quid sit, satis a quoquam opinor explicari posse. Mihi vero si quid post alios conjicere liberet, dicerem scriptum a Curtio, quam humani. ing. concup. foverunt: ac primum ex foverunt, propter affinitatem soni factum esse voverunt, tum devoverunt, devoraverunt, &c. Sed hæc conjecturis quoque accensemus.

(2) Sestertia.) Romanæ monetæ genus, quo Curtius Romanis suis scribens uti maluit. Sestertium porro neutro genere, mille continebat sestertios; sestertius duos asses cum dimidio; unde nomen illi factum sestertius, pro semistertius, quod tres contineret asses dempto semisse. Sestertius quartam denarii Romani partem continebat; denarius, ut diximus l. 5. c. 6. drachmæ

quid pararetur, aperit. Omnibus Philotæ supplicium in oculis erat. Itaque protinus injicit fratri manum, & in regiam pervenit: excitationisque custodibus corporis, ^(b) ad salutem regis pertinere, quæ afferret, affirmat. Et tempus quo venerant, & vultus haud sane securi animi index, & mœstitia e duobus ^(c) alterius, Ptolemæum ac Leonnatum excubantes ad cubiculi limen, excitaverunt. Itaque apertis foribus & lumine illato, sopitum mero ac somno excitant regem. Ille paulatim mente collecta, quid afferrent, interrogat. Nec cunctatus Eurylochus, ^(c) *Non ex toto domum suam aversari deos, dixit, quia frater ipsius quanquam impium facinus ausus foret; tamen & pœnitentiam ejus ageret, (d) & per se potissimum profiteretur indicium: in eam ipsam noctem, quæ decederet, insidias comparatas fuisse: auctores scelesti consilii esse, quos minime crederet rex.* Tum Epimenes cuncta ordine, conscriptorumque nomina exponit.

XXIV. Callisthenem non ut participem facinoris nominatum esse constabat; sed solitum puerorum sermonibus vituperantium criminantiumque regem faciles aures præbere. Quidam adjiciunt, quum Hermolaus apud eum quoque verberatum se a rege quereretur, dixisse Callisthenem, meminisse debere, eos jam viros esse: idque an ad consolandam ⁽¹⁾ patientiam verberum, an ad incitandum juvenum dolorem dictum esset, in ambiguo fuisse. Rex animi corporisque sopore discusso, quum tanti periculi, quod evaserat, imago oculis oberraret; Eurylochum L. talentis, & cujusdam Tyridatis opulenti bonis donat protinus; fratremque, antequam pro salute ejus precaretur, restituit. Sceleris autem auctores, interque eos Callisthenem vinctos asservari jubet: quibus in regiam adductis, toto die & nocte proxima, ^(a) mero ac vigiliis gravis, acquievit. Postero autem frequens consilium adhibuit, cui patres propinque eorum, de quibus agebatur, intererant, ne de sua quidem salute securi: quippe Macedonum more perire debebant, ^(b) omnium devotis capitibus, qui sanguine contigissent eos. Rex introduci conjuratos præter Callisthenem jussit: atque

INTERPRETATIO.

(b) Ad regis caput spectare quæ nunciabat.

(c) Non penitus familiæ suæ infensos esse Deos.

(d) Ipse ultro conjurationis delatorem se

offerret.

(a) Computatione & vigiliis gravatus.

(b) Cum universorum ipsis cognatorum vita proscripta esset.

NOTÆ.

Atticæ respondet; drachmarum sex millia, talentum efficiunt. Erant ergo quinquaginta sester tia drachmæ quingentæ supra duodecim millia: magnum sane perseverantiæ præmium.

(3) Alterius.) Epimenis, qui reus conjurationis cum esset, inter spem veniæ me-

tumque supplicii anxius, fratre pertrahente venerat.

(1) Patientiam.) Quod tulisset verbera, non quod patienter tulisset, ut satis apertum est. Patientia enim de eo quoque dicitur qui aliquid perfert, quamvis impatienter.

que quæ agitaverant, sine cunctatione confessi sunt. Increpantibus deinde universis eos, ipse rex, quo suo merito tantum in semet cogitassent facinus, interrogat.

XXV. Stupentibus ceteris, Hermolaus: Nos vero, inquit, (quoniam, quasi nescias, quæris) occidendi te consilium iniuvimus, quia non ut ingenuis imperare cœpisti, sed quasi in mancipia dominaris. Primus ex omnibus pater ipsius Sopolis, parricidam ⁽¹⁾ etiam parentis sui clamitans esse, consurgit: & ad os manu objecta, scelere & malis insanientem ultra negat audiendum. Rex inhibito patre dicere Hermolaum jubet, quæ ex magistro didicisset Callisthene: & Hermolaus; Utor, inquit, beneficio tuo, & ⁽²⁾ dico quæ nostris malis didici. Quota pars Macedonum scivitæ tuæ superest? quotusquisque non a vilissimo sanguine? ⁽³⁾ Attalus & Philotas, & Parmenio, & Lyncistes Alexander, & Clitus, ⁽⁴⁾ quantum ad hostes pertinet, vivunt; stant in acie, te clypeis suis protegunt, & pro gloria tua, pro victoria vulnera accipiunt: quibus tu egregiam gratiam retulisti. ⁽⁵⁾ Alius mensam tuam sanguine suo aspersit: alius ⁽⁶⁾ ne simplici quidem morte defunctus est: duces exercituum tuorum in equuleum impositi, Persis, quos vicerant, fuere spectaculo. Parmenio indicta causa trucidatus est, per quem Attalum occideras. Invicem enim miserorum uteris manibus ad expetenda supplicia; & quos paulo ante ministros cedis habuisti, subito ab aliis jubes trucidari. Obstrepunt subinde cuncti Hermolao: ⁽⁷⁾ pater supremum strinxerat ferrum, percussurus haud dubie, ni inhibitus esset a rege: quippe Hermolaum dicere jussit, petiitque ut causas supplicii ⁽⁸⁾ augmentem patienter audirent.

XXVI. Ægre ergo coercitis, rursus Hermolaus, Quam liberaliter, inquit, pueris rudibus ad dicendum agere permittis! at vox Callisthenis carcere inclusa est, quia solus potest dicere. Cur enim non producitur, quum etiam confessi audiuntur? nempe quia LIBERAM vocem innocentis audire metuis, ac ne vultum quidem pateris. Atqui nihil eum fecisse contendo: sunt hic, qui mecum ⁽⁹⁾ rem pulcherrimam cogitaverunt:

ne-

INTERPRETATIO.

(a) Dico quæ nostris calamitatibus edoctus sum.

(b) Quandiu cum solis hostibus res illis

fuit, stabant, &c.

(c) Non uno supplicio necatus est.

(d) Sopolis capulo ensis manum admoverat.

NOTÆ.

(1) Etiam parentis.) Quem suo crimine mortis reum efficiebat ex lege Macedonum: lib. 6. cap. 32.

(2) Attalus, Philotas.) De singulis actum suis locis, lib. 6. c. 31. l. 7. c. 7. l. 8. c. 6.

(3) Alius.) Clitus: quanquam extra convivii locum, in regie vestibulo cæsum vidimus. Sed hoc per ampliationem & ad

invidiam dictum.

Simplici morte.) Non una morte. Fit enim mors quasi multiplex tormentis.

(4) Augentem.) Ista sua in regem maledicentia, quæ cumulum sceleri additura esset.

(5) Rem pulcherrimam.) Cædem tuam. Quum.) & tamen a te jampridem morti desti-

nemo est, qui conscius fuisse nobis Callisthenem dicat; quum morti olim destinatus sit a justissimo & patientissimo rege. Hæc ergo sunt Macedonum premia, quorum ut supervacuo & sordido abuteris sanguine? At tibi XXX. millia mulorum⁽²⁾ captivum aurum vehunt, quum milites nihil domum præter gratuitas cicatrices relaturi sint. Quæ tamen omnia tolerare potuimus, antequam nos barbaris dederes, & novo more victores⁽³⁾ sub jugum mitteres. Persarum te vestis & disciplina delectat: patrios mores exosus es. Persarum ergo non Macedonum regem occidere voluimus, & ⁽⁴⁾ te transfugam belli jure persequimur. Tu Macedonas voluisti genua tibi ponere, venerarique te ut deum: Tu Philippum patrem aversaris, & si quis deorum⁽⁵⁾ ante Jovem haberetur, fastidires etiam Jovem. Miraris si liberi homines superbiam tuam ferre non possumus? Quid speramus ex te, quibus aut insontibus moriendum est, aut quod tristius morte est, in servitute vivendum? Tu quidem, si emendari potes, multum mihi debes: ex me enim scire cœpisti, quod ingenui homines ferre non possunt. De cetero parce his, quorum orbam senectutem suppliciiis ne oneraveris: ⁽⁶⁾ nos jube duci, ut quod ex tua morte petieramus, consequamur ex nostra. Hæc Hermolaus.

XXVII. At rex: Quam falsa sint, inquit, quæ iste tradita⁽¹⁾ a magistro suo dixit, patientia mea ostendet. Confessum enim ultimum facinus, tamen ^(a) ut vos quoque, non solum ipse, audiretis, expressi; non imprudens, quum permissem huic⁽²⁾ latroni dicere, usurum eum rabie, qua

INTERPRETATIO.

(a) Jove major putaretur.

(b) Impera nos trahi ad supplicium.

(a) Effeci ut non ego solus, sed etiam vos auscultaretis; quamvis non ignarus essem, si paterer sicarium istum loqui, usurum, &c.

NOTÆ.

destinatus est: vel, quamvis jampridem &c. *A justissimo.*) Per ironiam.

2. *Captivum aurum.*) Intellige non modo signatum aurum sive pecuniam; cui vendendæ, quantamcunque ceperat, multo sane pauciora jumenta sufficerent: sed etiam quod factum dicitur, in vasis, signis &c. l. 3. c. 35. præter gemmas ceteraque hujus generis pretiosa. Adde quod Hermolaus hyperbole uti potuit ut invidiam regi conflaret.

(3) *Sub jugum.*) Jugum de quo sermo est, sic a Livio describitur l. 3. *Tribus hastis jugum fit, humi fixis duabus, superque eas una transversa deligata.* Sub hoc transire victi cogebantur a victoribus; unde *subjugandi* verbum, quod per translationem *vincere*, *domare*, *subigere*, &c. significat. Hoc solum sensu istic accipitur; neque enim usitatum hunc morem Macedonibus tum fuisse legi-

mus: certe suos milites Alexander sub jugum non miserat: sed subjugatos vocat Hermolaus quia Persarum legibus moribusque, tanquam ab illis victi, subdebantur.

(4) *Transfugam.*) Quia transiisse in Persarum partes videbatur, quorum se ritibus addixerat.

(5) *Parce his.*) Parentibus nostris, atque consanguineis. *Duci.*) Cum de plebendis sontibus agitur, idem est *duci* absolute positum, atque *mitti ad supplicium*. *Quod petieramus.*) Finem servitutis, quem tua morte quæsitum ibamus.

(1) *A Magistro.*) Callisthene: ab hoc enim instigatos ad facinus adolescentes credidit, vel credi certe voluit.

(2) *Latroni.*) Lege quæ diximus ad cap. 8. hujus libri.

qua compulsus est, ut me, quem parentis loco colere debet, vellet occidere. Nuper quum procacius se in venatione gessisset; more patrio, & ab antiquissimis Macedonia regibus usurpato, eum castigari jussi. Hoc & oportet fieri, & ferunt a tutoribus pupilli, a maritis uxores: servis
 5 quoque pueros hujus aetatis verberare concedimus. Hæc est sævitia in ipsum mea, quam impia cade voluit ulcisci. Nam in ceteros, qui mihi permittunt uti ingenio meo, quam mitis sim, non ignoratis; & commemorare supervacuum est. Hermolao parricidarum supplicia non probari, quum eadem ipse meruerit, minime hercule admiror: nam quum Parmenionem & Philotam laudat, suæ servit causæ. Lyncisten vero Alexandrum bis insidiatum capiti meo a duobus indicibus liberavi: (3) rursus convictum, per biennium tamen distuli; donec vos postularetis, ut tandem debito supplicio scelus lueret. (4) Attalum, antequam rex essem, hostem meo capiti fuisse meministis. Clitus utinam non coegisset me sibi irasci;
 15 cujus temerariam linguam probra dicentem mihi & vobis, diutius tuli, quam ille eadem me dicentem tulisset. REGUM ducumque clementia, non in ipsorum modo, sed etiam in illorum, qui parent, ingeniis sita est. Obsequio mitigantur imperia: ubi vero reverentia excessit animis, & summa imis confundimus; vi opus est, ut vim repellamus. Sed
 20 (5) quid ego mirer, istum crudelitatem mihi objecisse, qui avaritiam exprobrare ausus sit? Nolo singulos vestrum excitare, ne invisam liberalitatem meam faciam, si pudori vestro gravem fecero. Totum exercitum aspiciate: qui paulo ante nihil præter arma habebat, nunc argenteis cubat lectis; mensas auro onerant; greges servorum ducunt, (6) spolia de hostibus sustinere non possunt. At enim Persæ, quos vicimus, in magno honore sunt apud me. Equidem moderationis meæ certissimum indicium est, quod ne victis quidem superbe impero. Veni enim in Asiam, non ut funditus everterem gentes, nec ut dimidiam partem terrarum solitudinem facerem; sed UT ILLOS quoque, quos bello subegissem, victoriæ meæ
 25 non pœniteret. Itaque militant vobiscum, pro imperio vestro sanguinem fundunt, qui superbe habiti rebellassent. NON EST diuturna possessio, (c) in quam gladio inducimur: beneficiorum gratia sempiterna est.

(d) Si

INTERPRETATIO.

(b) Exuvias ex hostibus relatas ferre non valent.

(c) Quam solis armis paramus.

NOTÆ.

(3) Rursus convictum.) Si convictus erat, nec remissum supplicium, sed dilatum; cur supra l. 7. c. 1. jussus est dicere quam toto triennio meditatus erat defensionem? Per biennium.) Persuadent quæ modo retulimus ex l. 7. aut illic biennio, aut hic triennium scribi oportuisse. Utro autem loco peccatum sit, non facile quis statuerit, cum de tempore non constet quo novas Lyncistes insi-

dias fecerat. Vide loc. cit. Vos postularetis.) Apharias ex composito id postulare primus coepit, reliqui secuti sunt, l. 7. c. 1.

(4) Attalum.) Supplem. l. 1. c. 9.

(5) Quid ego mirer.) Adverte quanto artificio, cum accusatus esset crudelitatis & avaritiæ, alteram criminationem ex alterius falsitate infirmit.

(d) Si habere Asiam, non transire volumus; cum his communicanda est nostra clementia: horum fides stabile & æternum faciet imperium. Et sane plus habemus, quam cupimus: insatiabilis autem avaritia est, adhuc implere velle, quod jam circumfluit. Verumtamen eorum mores in Macedonas transfundo! In multis enim gentibus esse video, quæ non erubescamus imitari: NEC ALITER tantum imperium apte regi potest, quam ut quædam & tradamus illis, & ab iisdem discamus. Illud pene dignum risu fuit, quod Hermolaus postulabat a me, ut aversarer Jovem cujus oraculo ⁽⁶⁾ agnoscor. An etiam quid dii respondeant, in mea potestate est? Obtulit nomen filii mihi: ^(e) recipere ipsis rebus, quas agimus, haud alienum fuit. Utinam Indi quoque deum esse me credant. FAMA enim bella constant; & sæpe etiam, quod falso creditum est, ^(f) veri vicem obtinuit. ^(g) An me luxuriæ indulgentem putatis arma vestra auro argentoque adornasse? ⁽⁷⁾ Assuetis nihil vilius hac videre materia, volui ostendere, Macedonas invictos ceteris, nec auro quidem vinci. Oculos ergo primum ⁽⁸⁾ eorum sordida omnia & humilia expectantium capiam; & docebo nos non auri aut argenti cupidos, sed orbem terrarum subacturos venisse. Quam gloriam tu parricida intercipere voluisti; & Macedonas, rege adempto, devictis gentibus dedere. At nunc mones me, ut vestris parentibus parcam! Non oportebat quidem vos scire, quid de his statuisssem, quo tristiores periretis, si qua vobis parentum memoria & cura est: sed ⁽⁹⁾ olim istum morem occidendi cum scelestis insontes propinquos parentesque, solvi: & profiteor in eodem honore futuros omnes eos, in quo fuerunt. Nam tuum Callisthenem, cui uni vir videris, quia latro es, scio, cur produci velis: ut coram his probra, ⁽¹⁰⁾ quæ modo in me jecisti, modo audisti, illius quoque ore referantur. Quem, si Macedo esset, tecum introduxissem, dignissimum te discipulo magistrum: ⁽¹¹⁾ nunc Olynthio non idem juris est. Post hæc concilium dimisit,

INTERPRETATIO.

(d) Si Asiam retinere, non percurrere solum cupimus, his gentibus nostra mansuetudo impertienda est.

(e) Non inutile fuit bellis quæ gerimus, ut

illud acceptarem.

(f) Parem veritati vim habuit.

(g) An credis me, ut luxum foverem, ornasse &c.

NOTÆ.

(6) Agnoscor.) Tanquam filius; l. 4. c. 31. Credi hoc voluit Alexander, non ipse credidit.

(7) Assuetis.) Indorum populis, apud quos auro nihil communius, nihil vilius, ostendere volui Macedonas quoque auro non vinci, quibus tam commune; tamquam vile sit, ut auro clypeos ceteraque arma inducant.

(8) Eorum.) Indorum oculos qui sordida omnia, nihil opulentum in Macedonum ve-

stibus, armis totoque cultu visuros se esse putant, auri nostri fulgore præstringam, & fateri cogam nos non auri, &c.

(9) Olim.) Legem se supplicii conjunctis sententiarum remittere edixit, l. 6. c. 32.

(10) Quæ modo.) Quæ tu apud Callisthenem vicissim de me nunc dicebas, nunc ipsum dicentem audiebas.

(11) Nunc Olynthio.) Cum Olynthius sit, non Macedo, non hoc illi juris est ut in

misit, tradique damnatos hominibus, qui ex eadem cohorte erant, jussit. Illi ^(b) ut fidem suam sævitia regi approbarent, excruciatos necaverunt. Callisthenes quoque ⁽¹²⁾ tortus interiit: initi consilii in caput regi innoxius; sed haudquaquam aulae & assentantium accom-

5 modatus ingenio. Itaque nullius cædes majorem apud Græcos Alexandro excitavit invidiam, quod præditum optimis moribus artibusque, a quo revocatus ad vitam erat, ⁽ⁱ⁾ quum interfecto Clito ⁽¹³⁾ mori perseveraret, non tantum occiderit, sed etiam torserit, indicta quidem causa: quam crudelitatem sera poenitentia consequuta est.

10 XXVIII. Sed ^(a) ne otium serendis rumoribus natum aleret, in Indiam movit; semper bello, quam post victoriam clarior. ⁽¹⁾ India tota ferme ⁽²⁾ spectat Orientem; minus in latitudinem, quam recta regione, spatiosa. ^(b) Quæ ⁽³⁾ Austrum accipiunt, in altius terræ fastigium

INTERPRETATIO.

(b) Ut suam fidelitatem regi ostenderent crudelitate in reos.

(i) Quando ipse post Cliti cædem obstinate volebat mori.

(a) Ne otiositatem foveret, quæ spargendis seditiosis sermonibus opportuna est.

(b) Quæ Meridiem spectant, excelsiore terrarum situ attolluntur.

NOTÆ.

in Macedonum concilium admittatur. *Olynthus urbs* in Macedonia quondam nobilis, in peninsula quam Singiticus & Toronicus sinus efficiunt. Eam tamen Thraciæ plerique veterum accensent, ut & montem Athon, & vicina iis loca; quod hæc quondam omnia Thraces occupaverint.

(12) *Tortus interiit.*) Magna scriptorum dissensio de mortis hujus genere. Ipsi Alexandri comites Aristobulus & Ptolemæus apud Arrianum diversa produnt. Ille vinctum compedibus in exercitu ductum, postea morbo interisse, quem Diog. Laertius cum Suida pedicularem ait fuisse; iste tortum ac denique suspendio necatum: Seneca, Suasor. I. lancea trajectum: Justinus post varia tormenta epoto veneno, calamitatis finem quæsisse: Philostratus a Macedonibus, quod eos vituperasset, interfectum &c. Plerique omnes in cavea circumductum ad spectaculum scripsere.

(13) *Mori perseveraret.*) Supra, c. 8. Ceterum Arrianus ab hoc moriendi consilio deductum scribit Anaxarchi Sophistæ sermone; Callisthenis eo loco non meminit.

(1) *India.*) Duplex distingui solet: prima nobis propior, intra *Gangem*; altera remotior, *extra Gangem* dicitur. Ab Occi-

dente Indum habet fluvium (unde nomen *Indiæ*) vel si magis placet, Persicum imperium; a Septentrione Parapamisum, Imaum, Emodum aliosque montes quibus a Sogdiana & Scythia dirimitur; ab Oriente Sinas cum Orientali Oceano: ad Meridiem Indico terminatur, quod noster rubrum mare nuncupat.

(2) *Speculat Orientem.*) Ambigue dictum; quid enim est *Orientem spectare*? non tota, quam Alexander adiit, Asia spectat Orientem, si Europæ respectu loquimur? non ipsa India Occidentem spectat, si cum Sinarum regno comparetur? *Minus in latitud.*) Latitudinem, ut apparet, statuit Curtius a Septentrione in Meridiem; ab occasu in ortum longitudinem metitur. Sed in eo falsum esse de India, posterioresprehenderunt Geographi.

(3) *Austrum accipiunt.*) Austrum accipere est Austro vento perflari: nisi legere mavis *aspiciunt*. *In altius.*) Vere, si ingentis utriusque peninsulae ratio habeatur, quæ in Meridiem excurrentes perpetuum habent in medio jugum montium. De cetero enim humiliora esse constat quæ ad Austrum vergunt, quum eo universa Indiæ flumina concurrant.

gium excedunt ; plana sunt cetera , multisque inclytis amnibus ⁽⁴⁾ Caucaso monte ortis placidum per campos iter præbent . ⁽⁵⁾ Indus gelidior est quam ceteri : aquas vehit a colore maris ⁽⁶⁾ haud multum abhorrentes . ⁽⁷⁾ Ganges amnis ab ortu eximius , ad meridianam regionem decurrit , & ⁽⁸⁾ magnorum ⁽⁹⁾ montium juga recto alveo stringit . Inde eum objectæ rupes inclinant ⁽⁹⁾ ad Orientem : utque rubro mari accipitur , findens ripas , multas arbores cum magna soli parte exsorbet : saxis quoque impeditus , crebro reverberatur . Ubi mollius solum reperit , ^(d) stagnat , insulasque molitur . ⁽¹⁰⁾ Acesines eum auget .

^(e) Gan-

INTERPRETATIO.

^(c) *Super altos montes recto cursu labitur .*

^(d) *In stagni morena quiescit , ibique insulas efficit .*

NOTÆ.

⁽⁴⁾ *Caucaso .*) Parapamiso , ut vidimus l. 7. c. 12. Nec ab eo tamen solo omnes Indiæ fluvii nascuntur : nisi Caucasi nomine universam illam montium seriem appellat Curtius , quæ inde in ortum excurrit .

⁽⁵⁾ *Indus .*) Ex Caucaso seu Parapamiso hic oritur , & Arianam ab India dividens multisque auctus fluviiis in mare Indicum pluribus ostiis evolvitur ; etsi Arrianus & Strabo duorum tantum meminerunt . Hodieque apud illas gentes *Indu* & *Indes* vocitari affirmant . Plura docebit Stuckius in Peripl. Erythr.

⁽⁶⁾ *Haud multum .*) Sed aliquantum tamen differant oportet , si verum est quod tradit Arrianus aut quisquis est auctor Peripli maris Erythræi , longo admodum spatium in alto mari , antequam regionem attingas , aquam ex illo fluvio candidam occurrere . De maris ipsius Indici colore cap. seq.

⁽⁷⁾ *Ganges .*) Ex Imao Ptolemæi , quem alii alio nomine appellant , oritur , & in meridiem versus fluit . *Ab ortu eximius .*) Legunt alii *ab ortu maximus* , id est , ab ipsa origine ; quod Arrianus in Indicis ; & Plinius l. 6. c. 18. confirmant .

⁽⁸⁾ *Montium juga .*) Interpretationem , quam adhibuimus , cum verba ipsa tum aliorum auctoritas scriptorum affirmat . Cur enim diceret *montium juga* fluvio *stringi* , si ad ipsorum solum radices flueret ? Stringit autem juga , quia vel super montium jugis , vel non procul , super ipsos tamen montes decurrit . Hoc Strabo & Plinius docent : ille lib. 15. iste lib. 6. cap. 18. Id

Q. Curtii.

quoque indicat ipsa vox *inclinant* , qua significare videtur voluisse Curtius sic flecti ejus cursum Orientem versus , ut in decliviora vertatur .

⁽⁹⁾ *Ad Orientem .*) Reflektitur ergo postmodum ad Meridiem ; eo enim demum ad mare pervenit . *Utque rubro .*) Nullum hoc loco sensum idoneum orationis efficit illud *utque* : sed quid ejus loco reponendum sit , ægre statui potest . Nam quod Bongarsius voluit *uterque* , quasi de Indo & Gange sermo sit , hoc admitti prohibent quæ sequuntur , *Acesines eum auget* ; hæc enim ad alterutrum pertinere solum possunt . Conjiciebam aliquando scribi posse , *vixque rubro mari accipitur . Findens , &c.* ut sensus esset , *eum rupes inclinant ad Orientem ita ut vix tandem ad meridiem reflexus in mare Indicum perveniat* . Legi etiam posset eodem modo , *denique* : sed in neutro , ut verum fatear , possum satis acquiescere . *Ripas findens .*) Hoc accipit Freinshemius de diversis ejus alveis , in quos divisus Oceano miscetur ; neque enim alias apte dici posset *ripas findere* .

⁽¹⁰⁾ *Acesines eum .*) Tam constanter omnes libri in Acesine concordant , ut dubitari vix possit erratum esse ipsius Curtii , quod *Acesinem* cum Gange misceri scribat : quum reliqui ferme auctores , atque adeo ipsemet infra Curtius l. 9. c. 10. Indo fluvio excipi testetur . Ait enim Acesinem Hydaspis confundi ; Hydaspes autem ipse Indo jungitur , teste Ptolemæo , jam ante Zadabro mistus .

T t

- (e) Ganges decursurum in mare intercipit; magnoque motu amnis uterque colliditur: quippe Ganges (f) asperum os influenti objicit; nec percussæ aquæ cedunt, (11) Dyardenes minus celebris auditu est, quia per ultima Indiæ currit: ceterum non (12) crocodilos modo, uti Nilus, sed etiam delphines ignotasque aliis gentibus belluas alit. Erymanthus crebris flexibus subinde curvatus, (g) ab accolis rigantibus carpitur: ea causa est, cur tenues reliquias jam sine nomine in mare emittat. Multis præter hos amnibus tota regio dividitur, (13) sed ignobilibus, quia (h) non adeo interfluunt.
- 10 XXIX. Ceterum (i) quæ propiora sunt mari, aquilones maxime deurrunt: ii cohibiti jugis montium ad interiora non penetrant: (a) ita alendis frugibus mitia. Sed adeo in illa plaga mundus (b) statas temporum vices mutat, (2) ut quum alia fervore solis exæstuant, Indiam ni-

ves

INTERPRETATIO.

(e) Eum Ganges excipit, cum ingressurus esset in pelagus.

(f) Difficile ostium ei confluenti facit, nec impulsæ ejus undæ locum dant Acesini.

(g) Dividitur in plures alveos ab incolis

ut campos irrigent.

(h) Non tantum spatii percurrunt.

(a) Inde fit ut nutriendis frugibus opportuna sint.

(b) Consuetas anni tempestates invertit.

NOTÆ.

(11) Dyardenes.) Ignota ceteris scriptoribus flumina Dyardenes, & qui mox sequitur, Erymanthus. Apud Arrianum mentio fit Ethymandri fluvii; apud Plinium Dyriodoris, quos nescio an Curtius intellexerit.

(12) Crocodilos.) Animalis genus est, ut vocant, amphibium; nunc in aqua, nunc extra aquam vivens, de quo fuse Plinius l. 28. c. 8. Aldrovandus de quadrup. digit. ovip. l. 1. Delphines.) Notissimum piscis nomen; cum res ipsa haud satis nota sit. Censet idem Aldrovandus eum esse quem nos *marinum suem* vocitamus, vulgo *Marsuin*. Idem enim utraque vox significat. De illius speciebus deque proprietatibus eundem consule Aldrovandum de cetis l. 1. Nec vero putes solum esse Dyardenem ex Indiæ fluminibus qui Crocodilos & Delphines alat: id enim reliquis commune esse docet Arrianus in lib. rerum Indic. Eaque res Alexandro persuasit, ut crederet Nili fontes ab se repertos: cum in Indo, ut scribit Arrianus, vel ut Nearchus apud Strab. 15. in Hydaspæ Crocodilos reperisset, quos in solo nasci Nilo fama erat. Vide Arrianum initio lib. 6. Nilus.) lib. 4. c. 27.

(13) Sed ignobilibus.) Tamen Arrianus in lib. rer. Indic. octo supra quinquagenos numerat, eosque navigabiles; Seneca vero

apud Plinium sexagenos. Et satis constat recentiorum testimonio plurimos esse qui in magnis censi debeant.

(1) Quæ propiora sunt.) Si ad mentem Curtii respexeris, vix est ut ab errore defendi possit. Nam qui fiat ut Septentrionales venti partem Indiæ mari propiorem, magisque adeo meridionalem deurrant; interiori vero, quæ Septentrioni vicinior est, non attingant? quodsi istam perflare nequeunt, montium jugis cohibiti; quomodo ad maritima usque pervadunt? Unam subicit Freinshemius defensionem, si dicamus interiora sumi non pro universa regione mediterranea, sed pro ea tantum quæ montium subjecta radicibus, eorum objectu ab aquilonari vento defenditur, ac solis percussu fovetur magis. Verum ut hoc ita sit, quemadmodum in reliqua ferme Asia contingere observavimus l. 3. c. 11. certe hanc esse Curtii sententiam nemo persuaserit.

(2) Ut quum alia.) Hoc quidem de tota India voluit intelligi: quod quam verum sit, ipse viderit. Arrianus libro rer. Indic. affirmat æstate Indiam complui, indeque amnes intumescere: sed neque id universe verum esse arbitror de pluviis, multo minus de nivibus, Plaga idem atque regio.

ves obruant : rursusque ubi cetera rigent , illic intolerandus æstus existat : (c) nec cur , ulli se naturæ causa ingessit . Mare certe quo aluitur , ne colore quidem abhorret a ceteris . (3) Ab Erythra rege inditum est nomen : propter quod ignari rubere aquas credunt . Terra lini ferax , inde plerisque sunt vestes . (4) (d) Libri arborum teneri , 5 haud secus quam chartæ , literarum notas capiunt : (5) aves ad imitandum humanæ vocis sonum dociles sunt : animalia inusitata ceteris gentibus , nisi invecsta . Eadem terra & (6) rhinocerotas alit , (7) non

INTERPRETATIO.

(c) Nec cuiquam se obtulit ratio , quare id ita fiat .

(d) Mollis arborum cortex literarum cha-

racteres inscriptos admittit , quemadmodum chartæ .

NOTÆ.

(3) *Ab Erythra rege.*) Rubri , vel quod idem est , Erythræi nomen ei proprie convenit , qui illam hodieque retinet , Arabico sinui . Sed veteres appellationem hanc non ad sinum modo Persicum extenderunt , verum etiam ad universum Oceani tractum qui Australe litus Asiæ perluit . Ad hujus causam appellationis quod attinet , multi cum Curtio sentiunt veterum ac recentiorum , non ab ipsa re sed ab *Erythræ* , aut *Erythri* cujusdam regis nomine rubrum vocari . Quem Isaaci filium Esau viri docti probabiliter putant esse ; hic enim patrio vocabulo *Edom* (*rufus*) appellatus est : quod Græci *ἑρυθρον* vocant . Hunc vero ejusque posteros vicina maris Arabici loca tenuisse scimus ex Scriptura . Contraria multorum sententia fuit reipsa rubrum esse istius maris colorem . Sed in hujus ruboris origine assignanda , ingens opinionum varietas . Fuerunt qui vicinas litorum terras rubere dixerint , easque vel undarum impulsu , vel imbrum dilutas eluvionibus mari misceri : verum nihil tale illis locis deprehenditur . Itaque ceteri ferme ruboris causam aliunde quam ex ipsa maris aqua repetendam duxerunt . Alii solem repercussum ex vicinis montibus , alii rubentes arenas aut herbas corallo similes quæ in fundo deprehensæ sunt , transmittere ruboris speciem in aquas parum profundas tradunt . Sed montes quidem ejusmodi nullos esse compertum est . Arenas autem herbasve rubri coloris sub aqua pellucida certis locis repertas etsi credimus viris fide dignis Joa. Barrio , Odoardo Barbosæ , Frencelio apud

Becmannum de Orig. ling. Lat. in voce *Erythræum* : haud tamen satis idonea hæc videtur esse talis nomenclaturæ ratio . Alioqui non minus viride albumve dici debuerat , cum variis quoque locis nunc virides , nunc candidi lapilli herbæve occurrant , ut idem testatur Barrius Dec. 2. l. I. c. 1. Quo pariter argumento refellas eos qui ad certam repercussionem referunt radiorum solarium in aquam incidentium : cum eandem ob rem æque cœruleum , nigrum , viride &c. appellari posset , non hoc modo Arabicum , sed aliud quodcumque .

(4) *Libri arborum.*) Liber tenuissimus est cortex quem veteres ad usum scribendi certis arboribus detrahebant , & in minutissimas dividebant phyliras . Hujusmodi libris compacta volumina *libri* quoque appellati sunt : & quamvis inventa postmodum charta , idem nomen retinuerunt : quod ipsum in *papyri* , *codicis* , *voluminis* , aliisque vocibus factum est .

(5) *Aves.*) Psittaci sunt de quorum variis generibus habes apud Aldrovandum plurima in Ornithologia l. II.

(6) *Rhinocerotas.*) Rhinoceros feræ genus est ab ipsa re nomen sortitum *ῥινόκερας* , quasi dicas *naricornis* ; quod ei ex naribus cornu repandum promineat magnitudine ac duritie eximium . *ῥίς* autem Græce *navem* , *κέρας* cornu significat . Paulo superius aliud gerit non sane magnum , inquit Pausanias . Huic assidua cum Elephante bella ferunt esse . Vide Aldrovandum , Gesnerum , &c.

(7) non generat. Elephantorum major est vis, quam quos in Africa domitant; & viribus magnitudo respondet. (8) Aurum flumina vehunt, (9) quæ leni modicoque lapsu segnes aquas ducunt. (10) Gemmas margaritasque mare (11) litoribus infundit: neque alia illis major opulentia causa est: utique (12) postquam vitiorum commercium vulgavere in exteras gentes. Quippe æstimantur purgamenta æstuantis freti pretio, quod libido constituit. (13) Ingenia hominum, sicut ubique, apud illos locorum quoque situs format. Corpora usque pedes (14) carbaso velant: soleis pedes, capita linteis vinciunt: (15) lapilli ex auribus pendent; brachia quoque & lacertos (16) auro colunt, quibus inter populares aut nobilitas aut opes eminent. Capillum pectunt sæpius, quam tondent: mentum semper intonsum est: (17) reliquam oris cutem ad speciem lævitatatis exæquant.

XXX. Regum tamen luxuria, quam ipsi magnificentiam appellant, supra omnium gentium vitia. Quum rex (18) se in publico conspici patitur, thuribula argentea ministri ferunt; totumque iter, per quod ferri destinavit, odoribus complent. Aurea lectica margaritis circumpendentibus recubat: distincta sunt auro & purpura carbasa, quæ indutus est: lecticam sequuntur armati corporisque custodes: inter quos ramis aves pendent, (19) quas cantu serijs rebus obstrepere do-

INTERPRETATIO.

(7) *Quæ tranquillo & lento cursu pigras aquas volvunt.*

(8) *In litora copiose ejicit.*

(9) *Ex quo per commercium sua vitia communicarunt alijs nationibus.*

(10) *Inter illas gentes, ut apud omnes alias, regionis naturæ respondet incolarum indoles.*

(11) *Aureis monilibus ornantur quorum nobilitas, &c.*

(12) *In reliquo vultu cutem radunt ut nuda appareat.*

(13) *Quas sic instituerunt, ut etiam inter seria negotia suo concentu interpellent.*

NOTÆ.

(7) *Non generat.* Imo vero nulla majores ac ferociores generat, ut ex multis auctoribus docet idem Aldrovandus. Sed variae sunt variis locis rhinocerotum species, magnitudines variae.

(8) *Aurum flumina.* Celebris apud veteres fluminum quorundam mentio, quæ inter arenas auri quædam ramenta vexisse dicuntur; ut Pactolus in Lydia, Tagus in Hispania, Padus in Italia, Ganges in India, &c. Quibus accenset Curtius alios Indiae fluvios, adstripulante Megasthene apud Strabonem l. 15. etsi repugnet Ctesias.

(9) *Gemmas margaritasque.* Gemma vocatur lapis quilibet pretiosus: *margarita* sive *margaritum*, qui in conchis nascitur. Latini *unionem* vocant, *une perle*; pro-

pterea quod nulli duo indiscreti reperiantur. De gemmis Plinius l. 37. de margaritis l. 9. c. 35.

(10) *Carbaso.* Carbasus lini genus tenuissimum & candidissimum ex fruticis ejusdam Ægyptiaci nuce erutum: a quo tela quoque ipsa *carbasi* nomen accepit. Plinius lib. 19. cap. 1.

(11) *Lapilli.* Arrianus lib. rer. Ind. scribit Indorum locupletioribus inaures fuisse ex ebore.

(13) *Se in.* Multi legunt *sane in publico*. Quæ porro sequuntur de Indicorum Regum luxu, veteres passim historici confirmant Ælianus de animal. l. 3. Strabo l. 15. &c. Nec abludunt quæ a recentioribus scripta sunt.

docuerunt. Regia auratas columnas habet: (b) totas eas vitis auro cec-
lata percurrit: aviumque, quarum visu maxime gaudent, argen-
teæ effigies opera distinguunt. Regia adeuntibus patet, quum ca-
pillum pectit atque ornat; tunc responsa legationibus, tunc jura
popularibus reddit. Dempstis soleis, odoribus illinuntur pedes. Ve- 5
natus maximus labor est, inclusa (2) vivario animalia inter vota can-
tusque pellicum figere. Binum cubitorum sagittæ sunt, quas emittunt
majore nixu quam effectu: quippe telum, cujus in levitate vis om-
nis est, (c) inhabili pondere oneratur. Breviora itinera equo conficit:
longior ubi expeditio est, elephantum vehunt currum; & tantarum bel- 10
luarum corpora tota contegunt auro. Ac ne quid perditis moribus
desit, lecticis aureis pellicum longus ordo sequitur: separatum a re-
ginæ ordine agmen est, æquatque luxuria. Feminae epulas parant:
ab iisdem vinum ministratur, cujus omnibus Indis (3) largus est usus.
Regem mero somnoque sopitum in cubiculum pellices referunt; 15
patrio carmine, noctium invocantes deos.

XXXI. Quis credat inter hæc vitia curam esse sapientiæ? Unum
agreste & horridum genus est, quos (1) sapientes vocant: (a) apud hos
occupare fati diem, pulchrum: (2) & vivos se cremari jubent (b), quibus
aut segnis ætas, aut incommoda valetudo est: expectatam mortem 20
pro dedecore vitæ habent: (c) nec ullus corporibus, quæ senectus sol-
vit, honos redditur: inquinari putant ignem, nisi qui spirantes re-
cipit. Illi, qui in urbibus, publicis moribus degunt, siderum motus
scite

INTERPRETATIO.

(b) *Vitis auro sculpta undique illas cir-
cumplectitur.*

(c) *Incommoda gravitate sua tardatur.*

(a) *Inter illos gloriosum ducitur antever-
tere mortis tempus.*

(b) *Ii, quorum ætas provectior est aut sani-
tas infirma, inhonestam vitam fore putant,
si mortem naturalem opperiantur.*

(c) *Nullæ exequiæ celebrant eorum ca-
davera qui senio mortui sunt.*

NOTÆ.

(2) *Vivario.* Vivaria dicuntur septa quævis
in quibus aves, pisces, aut feræ vivæ de-
tinentur. Binum pro binorum, ut duum,
denum, per duorum, denorum, &c. *Quam ef-
fectu.* Contra testatus Arrianus lib. rer. Ind.
*Nihil esse quod non Indici sagittarii telum
penetret: non scutum, non thorax, aut al-
liud armorum genus quantumvis validum.*

(3) *Largus est usus.* Idipsum confir-
mat Chares apud Athenæum l. 10. Ælianus
hist. var. l. 2. Quid est igitur quod Me-
gasthenes apud Strabonem l. 15. prodidit
vinum eos nonnisi in sacrificio bibere, ex
oryza confectum loco hordei.

(1) *Sapientes.* Duplex horum genus
fuisse refert Strabo ex Megasthene l. 15.
Brachmanes, & Germanes: de quibus plu-
rima cum ipse tum alii narrant. Arrianus
Exped. l. 6. & lib. rerum Indie. Diodorus
Sicul. l. 2. Plinius l. 6. c. 19. &c. Græcis
Gymnosophistæ nuncupati quod nudi in sylvis
agerent: α γυμνός, nudus, & σοφός, sa-
piens. Hodiernos Indorum sacerdotes sive
Philosophos patria lingua *Jogues* appellari
ferunt: in quibus multa Brachmanum vete-
rum similia.

(2) *Vivos se cremari.* Exemplum ha-
bes in Calano, qui se Persagadis, spectante
Ale-

- scite spectare dicuntur, & futura prædicere: (3) (d) nec quemquam ad-
 movere lethi diem credunt, cui expectare interrito liceat. Deos pu-
 tant quidquid colere coeperunt; arbores maxime, quas violare capi-
 tale est. Menses in quinos denos descripserunt dies: (4) anni plena
 5 spatia servant. Lunæ cursu notant tempora: (5) non ut plerique,
 (e) quum orbem sidus implevit; sed quum se curvare coepit in cornua.
 Et idcirco breviores habent menses, qui spatium eorum ad hunc lu-
 næ modum dirigunt. Multa & alia traduntur, quibus morari ordi-
 nem rerum, haud sane operæ pretium videbatur.
- 10 XXXII. Igitur Alexandro (1) fines Indiæ ingresso gentium suarum
 reguli occurrerunt, imperata facturi: illum (2) tertium Jove genitum
 ad ipsos pervenisse memorantes; patrem Liberum atque Herculem
 fama cognitos esse: ipsum coram adesse cernique. Rex benigne ex-
 ceptos sequi jussit, iisdem itinerum ducibus usus. Ceterum quum
 15 amplius nemo occurreret, Hephæstionem & Perdiccam cum copiarum
 parte præmisit ad subigendos, qui aversarentur imperium: jussitque
 ad flumen Indum procedere, & navigia facere, queis in ulteriora
 transportari posset exercitus. Illi, quia plura flumina superanda erant,
 sic (3) junxere naves, ut solutæ plaustris vehi possent, rursusque con-
 20 jungi. Post se Cratero cum phalange jusso sequi, equitatum ac levem
 armaturam eduxit; eosque, qui occurrerant, levi proelio in urbem
 pro-

INTERPRETATIO.

(d) Putant nullum qui mortis tempus præ-
 vertat, posse illam opperiri sine metu.

(e) Cum Lunæ discus plenus est luce, cum
 Lunæ facies tota lumine plena est.

NOTÆ.

Alexando, in ardentem rogam vivus iniecit.
 Rem gestam narrant Diodorus, Arrianus,
 Plutarchus, Ælianus, &c.

(3) *Nec quemquam.*) Contraria nimirum
 est horum qui urbes incolunt, atque agrestium
 illorum de acceleranda morte sententia.

(4) *Anni plena.*) Annum igitur suum
 in menses viginti quatuor partiebantur, si
 quindecim solum dies mensi erant attributi.

(5) *Non ut plerique.*) Fieri non potest
 quin hoc loco Curtius erraverit, qui tam
 aperte pugnantia scripserit. Si enim men-
 sis a prima lunæ phasi, cum se curvare
 capit in cornua, inchoabatur; & quin-
 decim solum erat dierum: qui fieri potuit,
 ut non mensis sequens a plenilunio circiter
 exordium duceret, quum orbem sidus im-
 plevit? Hic enim horum verborum sensus
 est, ut ex simili loco Curtii l. 6. c. 8. & ex
 ipsa ratione satis constat. Quid quod non

poterant menses, a quacunque lunæ phasi
 inciperent, quinos denos dies constanter
 obtinere, cum ipsa cursum menstruum al-
 ternatim tricenis & undetricenis perficiat?
 Vide si lubet Scaligerum l. 2. de emend.
 temp.

(1) *Fines Indiæ.* Nondum ad flumen In-
 dum pervenerat, quem Indiæ limitem ab
 Occidente Strabo aliique statuunt: sed alios
 secutus est Curtius qui multas cis Indum
 regiones Indiæ attribuunt.

(2) *Tertium Jove.*) Primus ad eos ve-
 nisse ferebatur Dionysius sive Bacchus ex
 Jovis filiis; secundus Hercules; tertius nunc
 Alexander. *Liberum.*) lib. 7. c. 35. Her-
 culem l. 4. c. 7.

(3) *Junxere.*) Suspiciatur Freinshemius
 legi posse struxere.

proximam compulit. Jam supervenerat Craterus. Itaque ut principio terrorem incuteret genti nondum arma Macedonum expertæ; præcipit, ne cui parceretur; munimentis urbis, quam obsidebat, incensis. Ceterum dum obequitabat mœnibus, sagitta ictus est. Cepit tamen oppidum, & omnibus incolis ejus trucidatis etiam in tecta sævitum est. Inde domita ignobili gente, (4) ad Nysam urbem pervenit. Forte castris ante mœnia ipsa in sylvestri loco positis, nocturnum frigus vehementius, quam alias, horrore corpora affecit; opportunumque remedium ignis oblatum est. Cæsis quippe sylvis flammam excitaverunt: quæ lignis alita oppidanorum sepulcra comprehendit. Vetusta cedro facta erant, conceptumqua ignem late fudere; donec omnia solo æquata sunt. Et ex urbe primum canum latratus, deinde etiam hominum fremitus auditus est. Tum & oppidani hostem, & Macedones ipsos ad urbem venisse cognoscunt.

XXXIII. Jamque rex eduxerat copias, & mœnia obsidebat; quum (a) hostium, qui discrimen tentaverant, obruti telis sunt. Aliis ergo deditionem; aliis pugnam experiri placebat: quorum dubitatione comperta circumsideri tantum eos, & absitneri cædibus jussit: tandemque obsidionis malis fatigati dedidere se. A Libero patre conditos se esse dicebant; & (1) vera hæc origo erat. Sita est sub radicibus montis, quem *Meron* incolæ appellant: (2) inde Græci mentiendi traxere licentiam, Jovis femine Liberum patrem esse celatum. Rex situ montis cognito ex incolis, cum toto exercitu, præmissis com meatibus, verticem ejus (4) ascendit. Multa (4) hedera vitisque

toto

INTERPRETATIO.

(a) Illi ex *Nysæis* qui pugnam experiri voluerant; obruti sunt jaculis Macedonum.

NOTÆ.

(4) *Ad Nysam.*) Multas ante Nysam captas ab eo urbes tradit Arrianus, Ora, Bazira, Massaga, &c. Sed his omnibus Nysæ deditionem prævertit Curtius. De *Nysa* cap. seq.

(1) *Vera origo.*) Imo fabulosa, si de Baccho Thebano præsertim agitur. Sane, ut alia omittam, quis credat tot bellicosas gentes quot Græciam inter ac Indiam degunt, adisse tanto cum exercitu; sic ut nullam, præterquam Indos, infestam expertus aut aggressus fuerit?

(2) *Inde Græci.*) *Μηρός* enim Græcis, femur est. Fabulam porro insuti in Jovis femur Bacchi, cum Semele pueri mater ipso nondum nato, fulmine afflata periisset; describunt Diodorus l. 3. & Mythologi. Ex

Διὸς Jovis & Nysæ, nominibus vocatus est *Dionysius*, sive *Dionysus*.

(3) *Ascendit.*) Curtio consentiunt Arrianus & Justinus: sed hoc ipsi Nysæ urbis incolæ refellerunt, si Philostrato credimus: metuisse quippe Alexandrum, ne ad vitium conspectum Macedones domesticarum rerum patriæque desiderio caperentur. Quæ ratio quantum valeat, alii viderint.

(4) *Hedera vitisque.*) Hederam nullibi præterea tota in Asia nasci testatur Arrianus l. 5. & apud Plinium Theophrastus l. 16. c. 14. quanquam addit Plinius suo tempore natam dici. Ad *vitem* quod attinet, unus a Strabone laudatur Aristobulus qui dixerit vitem in India nasci; cum ceteri, inquit, hoc negent.

toto gignitur monte ; multæ perennes aquæ manant . Pomorum quoque varii salubresque succi sunt ; ^(b) sua sponte fortuitorum seminum fruges humo nutriente . Lauri baccæque & multa in illis rupibus agrestis est sylva . Credo equidem non divino instinctu , sed lascivia
 5 esse provectos , ut passim hederæ ac vitium folia decerperent ; redimitique fronde , toto nemore similes ^(c) bacchantibus vagarentur . Vocibus ergo tot millium , præsidem nemoris ejus deum adorantium , juga montis collesque resonabant ; ^(d) quum orta licentia a paucis , ut fere fit , in omnes ^(e) se repente vulgasset . Quippe velut in media
 10 pace , per herbas congestamque frondem prostraverant corpora . Et rex ^(d) fortuitam licentiam non aversatus , large ad epulas omnibus præbitis , per decem dies ^(e) Libero patri ^(f) operatum habuit exercitum . Quis neget eximiam quoque gloriam sæpius fortunæ , quam virtutis esse beneficium ? quippe ne epulantes quidem , & sopitos
 15 mero aggredi ausus est hostis ; haud secus bacchantium ululantiumque fremitu perterritus , quam si præliantium clamor esset auditus . Eadem felicitas ab Oceano revertentes , temulentos ^(g) comessantesque protexit .

XXXIV. Hinc ad ⁽¹⁾ regionem , quæ *Dadala* vocatur , perventum
 20 est . Deserperant incolæ sedes , & in avios sylvestresque montes confugerant . Ergo ⁽²⁾ *Acadera* transit , æque vasta & destituta incolentium fuga . Itaque rationem belli necessitas mutavit : divisim enim copiis , pluribus simul locis arma ostendit ; ⁽³⁾ oppressique , & qui expe-

INTERPRETATIO.

(b) *Cum terra sine cultu alat fructus seminum fortuito incidentium .*

(c) *Cum hæc lascivia bacchantium a paucis exorta , inter universos extemplo se dif-*

fudisset .

(d) *Casu inchoatam bacchationem non dam-*
nans .

(e) *Bacchi mysteria celebrantem sustinuit .*

NOTÆ.

(6) *Se repente vulgasset .*) Freinshemius cum in Mss. quodam libro verbum *vulgasset* , desiderari cerneret , in aliis legeret *serpente* ; suspicatus est sic Curtium scripsisse : *orta licentia a paucis (ut fere fit) in omnes serpente .*) Ingeniosa conjectura , nec improbanda .

(5) *Bacchantibus .*) A Bacchi vel Baccharum nomine ductum est *bacchari* verbum , quod est *insanire* : propterea quod illæ mulieres magnis clamoribus inconditoque motu furentium instar , Bacchi festa , quæ *Orgia* dicta sunt , celebrarent . Virg. 4. *Æneid.*

(7) *Operatum .*) *Operari* cuiuspiam numini idem est atque huic *sacra facere* .

(8) *Comess. protexit .*) Sic restituit Modius ex Mss. cum vulgati libri præferrent ,

inter ora hostium protexit , quorum sane verborum vix ullus erat sensus idoneus .

(1) *Reg. quæ Dadala .*) Ptolemæo Stephanoque urbs est , non regio : quanquam utrique convenire nomen potuit . Justinus vocat *Dedalos* montes l. 12. c. 7. Sed Ptolemæus longe trans Indum collocavit , Curtius citra posuit .

(2) *Acadera .*) Legunt nonnulli *Adaca* , quæ forte sunt Arriani *Andaca* . Quanquam hæc non civium fuga sed deditione capta sunt . *Vasta .*) Sic reposuit Acidalius pro vulgato *usta* . Vasta intellige non de amplitudine , sed quod deserta & vastata a suis forent .

(3) *Oppressique , & qui .*) Bongarsius scripturæ vestigia sectatus , legendum voluit ,

pectaverant hostem, omni clade perdomiti sunt. Ptolemæus plurimas urbes, Alexander maximas cepit: rursusque, quas distribuerat, copias junxit. Superato deinde ⁽⁴⁾ Choaspe amne Cœnon in obsidione urbis opulentæ (⁽⁵⁾ Beziram incolæ vocant) reliquit: ipse ad Mazagas venit. Nuper ⁽⁶⁾ Assacano, cujus regnum fuerat, demortuo; regioni urbiq; præerat mater ejus Cleophes. Triginta millia peditum tuebantur urbem, non situ solum, sed etiam opere munitam. Nam qua spectat Orientem, cingitur amne torrenti, qui præruptis utrimque ripis aditum ad urbem impedit: ad Occidentem, & a Meridie velut de industria ^(a) rupes præaltas admolita natura est; infra quas cavernæ & voragines longa vetustate in altum cavatæ jacent: quaque desinunt, fossa ingentis operis objecta est. ⁽⁷⁾ XXXV. stadia murus urbis complectitur; cujus inferiora saxo, superiora crudo latere sunt structa. Lateri vinculum lapides sunt, quos interposuere, ut duriori materiæ fragilis incumberet: simulque terra ^(b) humore diluta, ne tandem universa consideret, impositæ erant trabes validæ, quibus injecta tabulata muros & tegebant, & pervios fecerant.

XXXV. Hæc munimenta contemplantem Alexandrum, consiliiq; incertum (quia nec cavernas nisi aggere poterat implere, nec tormenta aliter muris admoveere) quidam e muro sagitta percussit. Forte in suram incidit telum; cujus spiculo evulso admoveri equum jussit: quo vectus, ne obligato quidem vulnere, haud segnius destinata exsequebatur. Ceterum quum crus saucium penderet, & cruore siccato frigescens vulnus aggravaret dolorem, dixisse fertur: ⁽¹⁾ *Se quidem*

INTERPRETATIO.

(a) *Præcelsis saxis urbem cinxit.* (b) *Ne lateris crudi pluvia exesi penitus collaberentur.*

NOTÆ.

oppressique ubi non expectaverant hostem: Acidalius, oppressique orbe, qui non expectaverant hostem: id est, unde quaque occupati cum Macedonas non putarent accessuros. Modius, oppressique & qui non expectaverant hostem; id est, etiam illi qui fugerant.

(4) *Choaspe.* Legitur hoc quoque nomen fluvii citra Indum apud Strabonem l. 15. Sed quia hunc in Cophen alterum flumen exire tradit, pro Choaspe suspicatur Freinshemius utrobique scriptum fuisse Choen, quem Arrianus eidem Cophæ sive Copheni propinquum facit l. 4.: librariorum deinde temeritate verum nomen Choes in aliud notius Choaspes mutatum esse.

(5) *Beziram.* Arriano *Bazira* dicitur plurali numero. *Mazagas.* Straboni sunt *Masoga* Assacani urbs primaria: Diodoro *Massaca*: Arriano *Massaga*.

(6) *Assacano.* Non viri unius proprium, Q. Curtii.

sed regum, immo gentis ipsius commune nomen fuisse constat ex Arriano, l. 4. ubi *Ασπυγῆς* & *Ασπυγῶν* legitur, utroque numero, sed discrepant a Curtio aliquantum quæ ibi narrat. Apud Strabonem *Ασπυγῆς* scribitur. *Cleophes.* Eadem videtur esse quam Justinus l. 12. c. 7. *Cleophidem* appellat.

(7) *XXXV. stadia.* Alias, *triginta quinque stadiorum murus urbem amplectitur.*

(1) *Se quidem Jovis.* Alia Curtius, alia Plutarchus verba repræsentavit, ista nimirum: *Hic, amici, qui fuit sanguis est humanus, non talis*

— *Diis ut solitus manare beatis.*

Versus est Homeri de Venere cum esset a Diomede vulnerata; sed in contrarium sensum ab Alexandro adductus:

Ιχθὺς δ' ὁλοσπερ τε πᾶσι μακάρεσσι θεοῖσι.
Iliad. ε. 340.

dem Jovis filium dici, sed corporis ægri vitia sentire. Non tamen ante se recepit in castra, quam cuncta prospexit, & quæ fieri vellet, edixit. Ergo sicut imperatum erat, alii extra urbem tecta demoliebantur, ingentemque vim materiæ faciendo aggeri detrahebant :
 5 alii magnarum arborum stipites cumulis, ac moles saxorum in cavernas dejiciebant. Jamque agger æquaverat summæ fastigium terræ : itaque turres erigebantur, quæ opera ingenti militum ardore intra nonum diem absoluta sunt. Ad ea visenda rex, nondum obducta vulneri cicatrice, processit ; laudatisque militibus admoveri machinas
 10 jussit : e quibus ingens vis telorum in propugnatores effusa est. Præcipue rudes talium operum terrebant mobiles turres ; (a) tantasque moles nulla ope, quæ cerneretur, adductas, deorum numine agi credebant : pila quoque muralia, & excussas tormentis prægraves hastas (b) negabant convenire mortalibus. Itaque desperata urbis tutela
 15 concessere in arcem. Inde, quia nihil obsessis (c) præter deditionem placebat, legati ad regem descenderunt veniam petitori. (d) Qua impetrata, regina cum magno nobilium feminarum grege aureis patris vina libantium processit. Ipsa genibus regis parvo filio admoto, non veniam modo, sed etiam pristinae fortunæ impetravit decus :
 20 quippe appellata regina est ; & credidere quidam, plus formæ, quam miserationi datum. Puero quoque certe postea ex ea utcumque genito, *Alexandro* fuit nomen.

XXXVI. Hinc Polysperchon ad (1) urbem Oram cum exercitu missus inconditos oppidanos proelio vicit : intra munimenta compulsos sequutus urbem in ditionem redegit. Multa ignobilia oppida deserta a suis venire in regis potestatem. Quorum incolæ armati petram
 25 (2) *Aornon* nomine occupaverunt. Hanc (3) ab Hercule frustra obsessam esse :

INTERPRETATIO.

(a) Tam ingentes machinas ad urbem admotas nullius opera qui ab ipsis videretur,

putabant impelli divina potestate.

(b) Aiebant hominum vires superare.

NOTÆ.

(2) Præter deditionem.) Vi captam tradit Arrianus urbem ipsam cum regis matre & filia.

(3) Qua impetrata.) Sed perfidia postmodum usus mercenarios qui Cleophidi militaverant, nihil tale cogitantes cecidit. Diod. Sic. 17. Nam de his esse mentionem eo loco verisimile est.

(1) Urbem Oram.) Ora plurali numero scripsit Arrianus, ut alia multa quæ vitiose apud Curtium in singularem mutata sunt scribarum, opinor, inscitia vel audacia.

(2) Aornon.) Apud Dionys. Perieg. v.

1151. & in multis Curtii exemplaribus legitur quoque *Aornis*. Conflatum nomen ex *α* privante & *ορνις*, avis : quod petra esset avibus inaccessa propter altitudinem, ut idem tradit Dionysius : cum alias id nominis quibusdam locis inditum sit ob pestilentem halitum qui aves fugaret aut supervolantes extingueret. Cujusmodi erat in Italia quem *Avernum*, *αὐερων*, vocarunt.

(3) Ab Hercule.) Idem referunt Strabo l. 15. Arrianus l. 4. & Eustathius ad Dionys. v. 1151. terque repulsum esse. Sed Arrianus in Indicis commentum hoc ait esse Macedonum sibi suoque regi blandientium.

esse : terræque motu coactum absistere fama vulgaverat . Inopem consilii Alexandrum , quia undique præceps & abrupta rupes erat , senior quidam peritus locorum cum duobus filiis adiit ; ^(a) si pretium ⁽⁴⁾ operæ esset , aditum se monstraturum esse promittens : LXXX. talenta constituit daturum Alexander : & altero ex juvenibus obside retento , ipsum ad exequenda , quæ obtulerat , dimisit . Leviter armatis dux datus est Mullinus scriba regis . ^(b) Hos enim circumitu , quo fallerent hostem , in summum jugum placebat evadere . Petra non ut pleræque ^(c) modicis ac mollibus clivis in sublime fastigium crescit ; sed ⁽⁵⁾ in metæ maxime modum erecta est : cujus ima spatiosiora sunt , altiora in arctius coeunt , summa in acutum cacumen exurgunt . Radices ejus Indus amnis subit , præaltus , utrimque asperis ripis : ab altera parte voragines eluviesque præruptæ sunt . Nec alia expugnandi patebat via , quam ut replerentur . Ad manum sylva erat ; quam rex ita cædi jussit , ut nudi stipites jacerentur : quippe rami fronde vestiti impedissent ferentes . Ipse primus truncam arborem jecit ; clamorque exercitus , index alacritatis secutus est : nullo detrectante munus , ^(d) quod rex occupasset .

XXXVII. Intra septimum diem cavernas expleverant ; quum rex sagittarios & Agrianos jubet , ^(a) per ardua niti : juvenesque promptissimos ex sua cohorte XXX. delegit . Duces his dati sunt Charus & Alexander ; quem rex nominis , quod sibi cum eo commune esset , admonuit . Ac primo , quia tam manifestum periculum erat ; ipsum regem discrimen subire non placuit : sed ut signum tuba datum est , vir audaciæ promptæ conversus ad corporis custodes , sequi se jubet ; primusque invadit in rupem . Nec deinde quisquam Macedonum substitit : relictisque stationibus sua sponte regem sequebantur . ⁽¹⁾ Multorum miserabilis fuit casus , quos ex prærupta rupe lapsos amnis præterfluens hausit : triste spectaculum etiam non periclitantibus . Quum vero alieno exitio , quid ipsis timendum foret , admonerentur ; in metum misericordia versa ; non extinctos , sed semetipsos deflebant . Et jam eo perventum erat , unde sine pernicië nisi victores redire non possent : ingentia saxa in subeuntes provolventibus barbaris ; ⁽²⁾ queis

INTERPRETATIO.

(a) Si mercedem laboris acciperet .

(b) Volebat eos obliquo itinere ascendere in supremum petræ verticem , ut ne ab hoste conspicerentur .

(c) Parum arduo , & inclinato dorso .

(d) Quod rex primus omnium impleverat .

(a) Per montis dorsum ascendere .

NOTÆ.

(4) Operæ . Alias operi & operis . LXXX. talenta . De talentis l. 3. c. ult.

(5) In metæ .) Meta moles erat rotunda in acutum desinens , qualem hic describit Curtius ; a metiendo dicta , quod medium

curriculi Circensis spatium quadrigarumque cursum metiretur . Fuerunt etiam quæ in Pyramidis triangulæ formam terminarentur .

(1) Multorum .) Non absimilis in re simili descriptio se obtulit supra lib. c. 41.

(^a) queis perculsi, instabili & lubrico gradu, præcipientes recidebant. Evaserant tamen Alexander & Charus, quos cum XXX. delectis præmiserat rex; & jam pugnare cominus cœperant: sed quum superne tela barbari ingererent; sæpius ipsi feriebantur, quam vulnerabant. Ergo Alexander & nominis sui, & promissi memor; dum acrius quam cautius dimicat, confossus undique obruitur. Quem ut Charus jacentem conspexit, ruere in hostem, omnium præter ultionem immemor cœpit; multosque hasta, quosdam gladio interemit. Sed quum tot unum incesserent manus, super amici corpus procubuit exanimis. Haud secus quam par erat, promptissimorum juvenum ceterorumque militum interitu commotus rex, signum receptui dedit. Saluti fuit, quod sensim & intrepidi se receperunt; & barbari hostem depulisse contenti, (^b) non institere cedentibus.

XXXVIII. Ceterum Alexander quum statuisset desistere incepto (^c) quippe nulla spes potiundæ petrae offerebatur) tamen speciem ostendit in obsidione perseverantis. Nam & itinera obsideri jussit, & turres admoveri, & fatigatis alios succedere. Cujus pertinacia cognita, Indi per biduum quidem ac duas noctes, cum ostentatione non fiduciæ modo, sed etiam victoriæ epulati sunt; tympana suo more pulsantes: tertia vero nocte tympanorum quidem strepitus desierat audiri: ceterum ex tota petra faces refulgebant; quas accenderant barbari, ut tutior esset ipsis fuga, obscura nocte per invia saxa cursuris. Rex Balacro, qui specularetur, præmisso, cognoscit petram fuga Indorum esse desertam. Tum dato signo, ut universi conclamarent, incomposite fugientibus metum incussit: multique, tamquam adesset hostis, per lubrica saxa, perque invias cotes præcipitati occiderunt: plures aliqua membrorum parte mulctati, (^a) ab integris deserti sunt. Rex locorum magis quam hostium victor, (^b) tamen magnæ victoriæ sacrificiis & cultu diis satisfecit. Aræ in petra locatæ sunt (^c) Minervæ Victoriæque. Ducibus itineris, quos (^d) subire jusserat leviter armatos, etsi promissis minora præstiterant, pretium cum fide redditum est. Petrae regionisque ei adjunctæ (^e) Sisocosto tutela permissa.

XXXIX. Inde processit (^f) Embolima: & quum angustias itineris ob-

INTERPRETATIO.

(b) *Persecuti non sunt eos qui se recipiebant.*

(a) *Ab iis qui illasi erant, relictæ sunt.*

(b) *Quasi pro ingenti victoriâ Diis victimas & honorem rependit.*

(c) *Ascendere in petram.*

N O T Æ.

(2) *Queis perculsi.*) Alias, qui perculsi, Macedones nimirum illi.

(1) *Minervæ.*) Vide l. 3. c. 16. *Victoriæ.* l. 4. c. 50. *Ducibus.*) Seni cum altero e filiis.

(2) *Sisocosto.*) Variant libri in hoc no-

mine: Arrianus Sisicoptum appellat.

(1) *Embolima.*) Sic Ptolemæus quoque & Arrianus scripserunt, cum vulgati codices hic habeant *Ecbolima*; alii etiam corruptius. Ceterum ante Aornum petram expugnatam facit Arrianus.

obsideri XX. millibus armatorum ab Fryce quodam, comperisset; gravius agmen exercitus Cœno ducendum modicis itineribus tradidit: ipse prægressus cum ⁽²⁾ funditore ac sagittario; deturbatis, qui obsederant saltum, sequentibus se copiis viam fecit. Indi sive odio ducis, sive gratiam victoris regis inituri; Erycem fugientem adorti 5 interemerunt, caputque ejus atque arma ad Alexandrum detulerunt. Ille facto impunitatem dedit; ⁽³⁾ honorem denegavit exemplo. Hinc ⁽⁴⁾ ad flumen Indum sextis decumis castris pervenit; omniaque, ut præceperat, ad trajiciendum præparata ab Hephæstione reperit. Regnabat in ea regione ⁽⁵⁾ Omphis, qui patri quoque fuerat auctor de- 10 dendi regnum Alexandro. Et post mortem parentis ⁽⁶⁾ legatos miserat, qui consulerent eum, regnare se interim vellet, an privatum opperiri ejus adventum: permissoque ut regnaret, non tamen jus datum usurpare sustinuit. Is benigne quidem exceperat Hephæstionem, gratuitum frumentum copiis ejus admensus: ⁽⁷⁾ non tamen ei 15 occurrerat, ne fidem ullius nisi regis experiretur. Itaque venienti obviam cum armato exercitu egressus est: elephantum quoque per modica intervalla militum agmini immixti, procul castellorum fecerant speciem.

XL. Ac primo Alexander ⁽¹⁾ non socium, sed hostem adventare cre- 20 debat. Jamque & ipse arma milites capere, & equites ⁽²⁾ discedere in cornua jusserat, paratos ad pugnam. At Indus cognito Macedonum errore, jussis subsistere ceteris, ipse concitat equum, quo vehabatur: idem Alexander quoque fecit; sive hostis, sive amicus occurreret, vel sua virtute, vel illius fide tutus. Coivere, quod ex 25 utrius-

INTERPRETATIO.

(a) *Utrique abire ad phalangis cornua.*

NOTÆ.

(2) *Funditore.* Pro funditoribus ac sagittariis: ut sæpe miles pro militibus, &c.

(3) *Honorem denegavit.* Nullo eos affecit præmio, ne scelesti exempli facinus probare videretur.

(4) *Ad flumen Indum.* Aut non potuerat aut etiam noluerat illum ad petram Aornum trajicere, cum hæc tamen versus Indi fontes esset, Strabone teste l. 15.

(5) *Omphis.* Diodorus, quem fere Curtius sequitur, *Mophim* vocat. *Patri.* Taxiles hic fuit Diodoro teste, aliis etiam *Taxilus*: quod regum illorum commune nomen sive cognomen fuit, ut ex Strabone constat l. 15. ex ipso Curtio infer. c. 41.

(6) *Legatos miserat.* Ea ipsa legatio est

quam Alexandro in Sogdianis agenti occurrisse scribit Diodorus: quo parum attente lecto Raderus ab ejus patre missam falso putavit.

(7) *Non occurrerat.* Hoc Curtius, ut opinor, de suo contra historię fidem. Ipse enim Omphis, ut ex Arriano facile colligitur, & ex iis quæ modo diximus, Hephæstioni ac Perdiccæ dux & comes itineris ad Indum fluvium datus ab Alexandro fuerat, ut communi ope quæ ad trajiciendum erant necessaria compararent. Arrian. l. 4. Curt. supra, cap. 32.

(1) *Non socium.* Suspiciatus ex bellico apparatu & instructa acie aliquam barbari mutationem, ex quo illum a se dimiserat.

- utriusque vultu posset intelligi, amicis animis: ceterum sine interprete non poterat conseri sermo. Itaque adhibito eo, barbarus, *Occurrisse se dixit cum exercitu, totas imperii vires protinus traditurum, nec expectasse dum per nuncios daretur fides. Corpus suum & regnum permit-*
- 5 *tere illi, quem sciret gloria militantem, nihil magis quam famam timere perfidia.* Lætus ⁽²⁾ simplicitate barbari rex, & dextram fidei suæ pignus dedit; & regnum restituit. ⁽³⁾ LVI. elephantum erant, quos tradidit Alexandro, multaue pecora eximiæ magnitudinis: tauros ad tria millia, pretiosum in ea regione, acceptumque animis regnantium
- 10 *armentum. Quærenti Alexandro, plures agricultores haberet, an milites? Cum duobus regibus bellanti sibi majore militum quam agrestium manu opus esse respondit. Abisares & Porus erant; sed in Poro eminebat auctoritas: uterque ultra* ⁽⁴⁾ *Hydaspem amnem regnabat; & belli fortunam, quisquis arma inferret, experiri decreverat.*
- 15 *XLI. Omphis permittente Alexandro, & regium insigne sumpsit, & more gentis suæ, nomen* ⁽¹⁾ *quod patris fuerat. Taxilem appellare populares; sequente nomine imperium in quemcumque transiret. Ergo cum per triduum hospitaliter Alexandrum accepisset, quarto die, & quantum frumenti copiis, quas Hephæstion duxerat, præ-*
- 20 *bitum a se esset, ostendit; & aureas coronas ipsi amicisque omnibus, præter hæc* ⁽²⁾ *signati argenti LXXX. talenta dono dedit. Quæ benignitate ejus Alexander mire lætus; & quæ is dederat, remisit: & mille talenta ex præda, quam vehebat, adjecit: multaue convivia ex auro & argento vasa, plurimum Persicæ vestis, XXX. equos*
- 25 *ex suis, cum iisdem insignibus, quæ assueverant, quum ipsum veherent. Quæ liberalitas, sicut barbarum obstrinxerat; ita* ⁽³⁾ *amicos ipsius vehementer offendit. E quibus Meleager super cœnam largiore vino usus, Gratulari se Alexandro dixit, quod saltem in India reperisset dignum talentis mille. Rex haud oblitus quam ægre tulisset,*
- 30 *quod Clitum ob linguæ temeritatem occidisset; iram quidem tenuit: sed dixit: Invidios homines nihil aliud, quam ipsorum esse tormenta.*

XLII.

NOTÆ.

(2) *Simplicitate.*) Ingenua sinceritate animique candore: hic enim *simplicitas* in bonam partem sumitur.

(3) *LVI. Elephantum.*) Triginta ponit Arrianus l. 5. cum antea XXV. promissos a Taxile sociisque scripsisset l. 4. forte hos triginta solus ipse Taxiles, cæteri reliquos suppeditavere.

(4) *Hydaspem.*) Inferius cap. 43.

(1) *Quod patris.*) Non patris solum, sed regum omnium decessorum, sequente

nomine imperium. Propterea suspicatur Freinshemius legendum *patriæ* non *patris*, urbi enim regiæ *Taxila* nomen fuit. Sed quis dicat Taxili ab urbe, an a rege *Taxila* appellata sint? Adde quod Curtio, si *patriæ* scribere voluisset, scribendum fuit, *quod patriæ erat*, non *quod fuerat*.

(2) *Signati.*) Vide l. 3. c. 35. *Talanta.*) Ibidem.

(3) *Amicos ipsius.*) Alexandri. *Quam ægre tulisset.* Quantopere se ipsum poenituisset. *Clitum.*) Hujus libri cap. 5. 6. 7.

XLII. Postero die legati ⁽¹⁾ Abisaræ adiere regem. Omnia ditioni
 ejus, ita ut mandatum erat, permittebant: firmataque invicem fide
 remittuntur ad regem. Porum quoque nominis sui fama ratus ad
 deditionem posse compelli; misit ad eum Cleocharem, qui denuncia-
 ret ei, *Ut stipendium penderet, & in primo finium suorum aditu occur-*
reret regi. Porus alterum ex his facturum sese respondit; *ut intranti*
regnum suum præsto esset, sed armatus. Jam Hydaspem Alexander
 superare decreverat; quum ⁽²⁾ Barzaentes defectionis Arachosiis au-
 ctor vinctus, trigintaque elephantis simul capti perducuntur; oppor-
 tunum adversus Indos auxilium: quippe plus in bellis, quam in
 exercitu spei ac virium illis erat. Gamaxusque rex exiguae partis In-
 dorum, qui Barzaenti se conjunxerat, vinctus adductus est. Igitur
 transfuga & regulo ⁽³⁾ in custodiam dato, elephantis autem Taxili tradi-
 tis, ad amnem Hydaspem pervenit: in cujus ulteriore ripa Porus conse-
 derat, transitu prohibiturus hostem. LXXXV. elephantos objecerat
 eximio corporum robore; ultraque eos currus CCC. & peditum
 XXX. fere millia: in quibus erant sagittarii, sicuti ante dictum est,
 gravioribus telis, quam ut apte excuti possent. Ipsum vehebat ele-
 phantus super ceteras belluas eminens; armaque auro & argento di-
 stincta ⁽⁴⁾ corpus raræ magnitudinis honestabant: par animus robori
 corporis; & quanta inter rudes poterat esse, sapientia.

XLIII. Macedonas non conspectus hostium solum, sed etiam ⁽¹⁾ flu-
 minis, quod transeundum erat, magnitudo terrebat. Quatuor in la-
 titudinem stadia diffusum, ⁽²⁾ profundo alveo, & nusquam vada ape-
 riente, speciem vasti maris fecerat. ⁽³⁾ Nec pro spatio aquarum late
 sta-

INTERPRETATIO.

(1) *Nec celeritatem suam minuebat pro-
 portione undarum late diffusarum; sed quasi* | *ejus ripæ angusto intervallo distarent, ra-
 pidus & coarctatus decurrebat.*

NOTÆ.

(1) *Abisaræ.* Strabo *Abisarum* appellat
 l. 15. Diodorus *Embisarum*: Arrianus nunc
Ambisarum, nunc *Abiasarem*, nunc *Abis-
 sarem*. Sed uterque victo demum Poro de-
 ditionem fecisse scribit, territorium Alexan-
 dri minis.

(2) *Barzaentes.* Aliis *Barzentes*, Arria-
 no *Barsaentes*; de quo lib. 6. c. *Arachosiis.*
 lib. 7. c. 9. *Auctor.* Quamvis absens, per
 literas videlicet, cum non abesset procul;
 vel per suæ factionis homines. Nisi forte
 prætergresso Alexandro illuc redierat.

(3) *In custodiam.* Barzaentes quidem
 postea jussu Alexandri occisus in poenam
 proditi ab eo Darii.

(4) *Corpus.* Pori regis.

(1) *Fluminis.* Hydaspis, ut modo di-
 ctum est: cujus hic magnitudinem, profun-
 ditatem, celeritatemque describit Curtius.
 Quem non video quomodo Darius suis ad
 Alexandrum literis, inter regni sui muni-
 menta numeraret, lib. 4. c. 20. cum sciamus
 Persicum imperium ne ad Indum quidem
 pertinuisse. Sed hoc facile putaverim Curtii
 σφάλμα esse.

(2) *Profundo alveo.* Ita quidem eo tem-
 pore, quum solutis Caucasi nivibus omnes
 Indiæ fluvii Nili instar intumescunt; alio-
 qui hyeme vado transiri potest. Hæc ex Ar-
 riano, cujus mentem de æstivo cardine inter-
 pres parum assecutus est. Vide Usseriuxi
 anno Periodi Jul. 4387. c. d.

stagnantium impetum coercebat ; sed quasi in arctum coeuntibus ripis , torrens , & elisus ferebatur : occultaque saxa inesse ostendebant pluribus locis undæ repressæ . Terribilior erat facies ripæ , quam equi virique compleverant . Stabant ingentes vastorum corporum moles ; & de industria ⁽³⁾ irritatæ horrendo stridore aures fatigabant . Hinc hostis , hinc amnis ⁽⁴⁾ capacia quidem bonæ spei pectora , & sæpe se experta , improvise tamen pavore percusserant : quippe instabiles rates , nec dirigi ad ripam , nec tuto applicari posse credebant . Erant in medio amne insulæ crebræ , in quas & Indi , & Macedones nantes levatis super capita armis transibant . Ibi levia prælia conserebant : & uterque rex ^(c) parvæ rei discrimine , summæ experiebatur eventum . Ceterum in Macedonum exercitu temeritate atque audacia insignes fuere Symmachus & Nicanor , nobiles juvenes , & perpetua ^(d) partium felicitate ad spernendum omne periculum accensi : quæ ducibus promptissimi juvenum lanceis modo armati transnavere in insulam , quam frequens hostis tenebat ; multosque Indorum , nulla re magis quam audacia armati , interemerunt . Abire cum gloria poterant , si unquam temeritas felix ^(d) inveniret modum : sed dum supervenientes contemptim & superbe quoque expectant ; circumventi ab iis , qui occulti enataverant , eminus obruti telis sunt . Qui effugerant hostem , aut impetu amnis ablatis sunt , aut vorticibus impliciti : eaque pugna multum fiduciam Pori erexit , cuncta cernentis e ripa .

XLIV. Alexander inops consilii , tandem ad fallendum hostem ^(a) talem dolum intendit . Erat insula in flumine amplior ceteris , sylvestris eadem & tegendis insidiis apta : fossa quoque præalta haud procul ripa quam tenebat ipse , non pedites modo , sed etiam cum equis viros poterat abscondere . Igitur ut a custodia hujus opportunitatis oculos hostium averteret ; Ptolemæum cum omnibus turmis obequitare jussit procul ab insula , & subinde Indos clamore terrere , quasi flumen transnaturus foret . Per complures dies Ptolemæus id fecit : eoque consilio Porum quoque agmen suum ei parti , quam se petere simulabat , coegit ^(b) advertere . Jam extra conspectum hostis insula

INTERPRETATIO.

(b) *Animos Macedonum quamvis fiduciæ concipiendæ aptos , tamen repentino metu perculerant .*

(c) *Levium præliorum successu tentabant*

quæ futura esset ultimi fortuna .

(d) *Moderationem admitteret .*

(a) *Hoc stratagemata excogitavit .*

(b) *Admovere .*

NOTÆ.

(3) *Irritata .*) Haud dubium quin subaudiri oporteat *belluæ* , id est , Elephantis : cum tamen nulla prius belluarum fiat mentio . Aut hic ergo scriptum erat , *irritatæ belluæ* ; aut paulo superius , *equi virique* &

belluæ compleverant : aut certe aliquid intercidit . *Stridore .*) Elephantorum stridor *barritus* proprie dicitur .

(4) *Partium .*) Macedonicarum , sive Alexandri .

sula erat : Alexander in diversa parte ripæ statui suum tabernaculum jussit , assuetamque comitari ipsum cohortem ante id tabernaculum stare : & omnem apparatus regiae magnificentiae , hostium oculis de industria ostendi . Attalum & æqualem sibi , & haud disparem habitu oris & corporis (utique ⁽¹⁾ cum procul viseretur) veste regia exornat ; ⁽²⁾ præbiturum speciem , ipsum regem illi ripæ præsidere , nec agitare de transitu . Hujus consilii effectum primo morata tempestas est , mox adjuvit ; incommoda quoque ad bonos eventus vertente fortuna . ^(b) Trajicere amnem cum ceteris copiis in regionem insulae , de qua ante dictum est , parabat , averso hoste in eos , qui cum Ptolemaeo inferiorem obsederant ripam : quum procella imbrem vix sub testis tolerabilem effudit : obrutique milites nimbo in terram refugerunt , navigiis ratibusque desertis : sed tumultuantium fremitus , obstrepentibus ripis , ab hoste non poterat audiri . Deinde momento temporis repressus est imber : ceterum adeo spissæ intendere se nubes , ut conderent lucem ; vixque colloquentium inter ipsos facies noscitur . Terruisset alium obducta nox cælo , quum ignoto amne navigandum esset ; forsitan hoste eam ipsam ripam , quam cæci atque improvidi , & ex periculo gloriam accersentes petebant , occupante . Obscuritatem , quæ ceteros terrebat , ^(c) suam occasionem ratus , dato signo , ut omnes silentio ascenderent in rates , eam qua ipse vehebatur , primam jussit expelli . Vacua erat ab hostibus ripa , quæ petebatur ; quippe adhuc Porus Ptolemæum tantum intuebatur : una ergo navi , quam petrae fluctus illiserat , harente , ceteræ evadunt ; armaque capere milites , & ire in ordines jussit .

5

10

15

20

25

30

mi-

XLV. Jamque agmen in cornua divisum ipse ducebat ; quum Porro nunciatur armis virisque ripam obtineri , & rerum adesse discrimen . Ac primo humani ingenii vitio , spei suæ indulgens , Abisarem belli socium , (& ⁽¹⁾ ita convenerat ,) adventare credebat . Mox liquidior luce aperiens hostem , C. quadrigas , & tria millia equitum venienti agmini Porus objecit . Dux erat copiarum , quas præ-

INTERPRETATIO.

(b) *Admovere.*(c) *Arbitratus caliginem illam opportunam sibi esse.*

NOTÆ.

(1) *Quum procul.*) Mirum vero si quæ similitudo inter utrumque oris & corporis notari ab iis poterat , qui quatuor stadiis , hoc est quingentis passibus aberant ; quam fluvii latitudinem esse supra dixerat .

(2) *Præbiturum.*) Ut Attalus sic ornatus stipatusque pro rege ab Indis procul aspi-

cientibus haberetur , qui ripæ præsidens nihil de transitu cogitaret .

(1) *Ita convenerat.* Et reipsa parabat auxilium Abisares ; quæ causa fuit Alexandro ut bellum cum solo Porro transigere properaret prius quam ille copias junxisset . Ita Diodorus .

misit, (2) Hages frater ipsius : summa virium in curribus. (3) Senos viros singuli vehebant ; duos clypeatos, duos sagittarios ab utroque latere dispositos ; ceteri aurigæ erant, haud sane inermes : quippe jacula complura, ubi cominus præliandum erat, omissis habenis, in hostem ingerebant. Ceterum vix ullus usus hujus auxilii eo die fuit. Namque, ut supra dictum est, imber violentius quam alias fusus, campos lubricos, & inequitabiles fecerat : gravesque, & propemodum immobiles currus, illuvie & voraginibus hærebant. Contra Alexander (4) expedito ac levi agmine strenue invehctus est. (4) Scythæ & Dahæ primi omnium invasere Indos ; Perdiccam deinde cum equitibus in dextrum cornu hostium emisit.

XLVI. Jam undique pugna (a) se moverat ; quum ii, qui currus agebant, illud ultimum auxilium suorum rati, effusis habenis in medium discrimen ruere cœperunt. (b) Anceps id malum utrisque erat. Nam & Macedonum pedites primo impetu obterebantur ; & per lubrica atque invia immissi currus excutiebant eos, a quibus regebantur : aliorum turbati equi non in voragines modo lacunasque, sed etiam in amnem præcipitavere (1) curricula. (2) Pauci (c) hostium tenus exacti penetravere ad Porum (3) acerrime pugnam cientem. Is ut dis-

INTERPRETATIO.

(a) Cum expeditis agilibusque copiis celeriter pugnam iniit.

(a) Prælium inchoatum erat.

(b) Erat id utrisque ex æquo incommodum.

(c) Currus qui ad Macedones usque impulsæ fuerunt.

NOTÆ.

(2) Hages frater.) Missum a Poro non fratrem, sed filium qui currus duceret, auctor est Arrianus ex Ptolemæo : a quo non parum diversa narrat apud eundem Aristobulus. Currus solum sexaginta fuisse etsi refellere conatur Arrianus, tamen ex ipsius Alexandri epistolis acceptum Plutarchus refert.

(3) Senos viros.) Binos tantum cum uno auriga tribuit Strabo ; nec plures Ælianus hist. anim. 13.

(4) Scythæ.) Lib. 7. c. 28. Dahæ.) supra, cap. 2.

(1) Curricula.) A curru fit curriculum, quod est brevissimum vehiculi genus, cursui aptissimum. Ex quo factum quoque videtur ut curriculum pro cursu etiam accipiat.

(2) Pauci hostium tenus.) Vocem tamen quam nonnullæ inseruerant editiones, sustulimus, plures secuti ; & quia veram hujus loci sententiam turbare videbatur,

quam interpretando expressimus. Nempe sic intellige : Hagem illum, quisquis fuit, ita dispositum agmen habuisse, ut inter ipsum & Pori exercitum, Macedones sese interjecerint : quod in subitaneo & pene nocturno copiarum motu contingere potuit ; maxime propter currus quibus directo agendis non facile apta planities occurrit. Cum ergo in pugnam concitati essent, eorum plurimi hac illac dissipati : pauci per mediam hostium aciem impulsæ ad Porum usque evasere ; Macedonibus, ut alias l. 4. c. 57. de industria utrimque discedentibus, ut innoxii transirent. Hæc si cui non placent, videat quo tandem modo currus ad Porum penetrare aliter potuerint.

(3) Pugnam cientem.) Atqui nondum aciem penitus instruxerat, nondum ad manus ventum erat, ut sequentia planum faciunt. Ergo pugnam ciera nihil aliud hoc quidem loco esse potest, quam ad pugnam acriter parare se, aut properare.

dissipatos tota acie currus vagari sine rectoribus vidit ; proximis amicorum distribuit elephantos. (4) Post eos posuerat pedites ac sagittarios tympana pulsare solitos : id pro cantu tubarum Indis erat ; nec strepitu eorum movebantur, (d) olim ad notum sonum auribus mitigatis. Herculis simulacrum agmini peditum præferebatur : id maximum erat bellantibus incitamentum ; & (e) deseruisse gestantes, militare flagitium habebatur. Capitis etiam sanxerant pœnam iis, qui ex acie non retulissent : metu, quem ex illo (s) hoste quondam conceperant, etiam in religionem venerationemque converso. Macedonas non bel-luarum modo, sed etiam ipsius regis aspectus parumper inhibuit. 10 Belluæ dispositæ (6) inter armatos speciem turrium procul fecerant : ipse Porus humanæ magnitudinis prope modum (7) excesserat. (8) Magnitudini adjicere videbatur bellua, qua vehebatur, tantum inter ceteras eminens, quanto aliis ipse præstabat.

XLVII. Itaque Alexander contemplatus & regem & agmen Indo- 15 rum, Tandem, inquit, *par animo meo periculum video : cum bestiis simul, & cum egregiis viris res est.* Intuensque Cœnon, *Quum ego,* inquit, *Ptolemao (1) Perdiccaque, & Hephæstione comitatus in lævum ho-* stium cornu impetum fecero ; *viderisque me in medio ardore certaminis ;* (2) *ipse in dextrum move, & turbatis signa infer.* Tu Antigones, & 20

(3) Leon-

INTERPRETATIO.

(d) Jamdiu cicuratis ad assuetum tympanorum strepitum auribus elephantorum.

(e) Crimen erat in militiæ leges, si quis reliquisset eos a quibus ferebatur.

NOTÆ.

(4) Post eos.) In hoc concordat Arrianus : in reliquis paulo diversam hujus aciei dispositionem describit, talium rerum multo peritior, ut alias monuimus, quam Curtius.

(5) Hoste quondam.) Nota fabula de Herculis Thebani expeditione in Indiam ; Græcis ad suum illum referentibus quidquid usquam a quopiam heroum præclare gestum acceperant. Nec immerito censet Freinshemius figmenta Lusitani cujusdam esse, quæ refert Orosius tanquam ex Indis audita, de templo monumentisque Græcorum militum, quos aiebant gemino prælio cecidisse, in quo Herculem Indorum quidam rex fudisset.

(6) Inter armatos.) Ita quoque Diodorus : sed hoc Arrianus negat, & in altero post ordine collocatos ait : ipse quoque Curtius paulo ante scripserat, *post eos posue- rat pedites, &c.*

(7) Excesserat.) Altum quinque cubitos facit Arrianus ; hoc est, pedes septem ac

dimidium. Ceterum cum vulgo legerent, propemodum excesserat formam ; emendarent alii, normam ; doctioribus assensi sumus utrumque glossema esse, eoque rejecto, voces temere conjunctas prope modum, divisimus.

(8) Magnitudini.) Addunt aliqui, *Pori* : quod item glossema putem : legunt alii *magnitudinem* ; quod magis probaverim.

(1) Perdiccaque.) Antea cap. 45. Perdiccam in dextrum hostium cornu miserat : sed in priore nimirum adversus Hagem prælio ; quod Glareanum fefellit.

(2) Ipse in dextrum.) Probavit Freinshemius, *ipse dextrum move*. Sed cujus dextrum cornu ? Macedonum ? At ipse ducebat Alexander. Hostium ? at quis hoc dixerit, *movere pro invadere* ? At enim paulo post *Cœnus ingenti vi in lævum cornu invehitur* ! Hoc quidem æque Freinshemio solvendum est : ac sive legas, *dextrum move*, sive in *dextrum* ; errorem alterum de lævo cornu non emendat.

(3) Leonnate, & Tauron, invehimini (4) in mediam aciem & urgebitis fronte. Hastæ nostræ prælongæ & validæ non alias magis quam adversus belluas rectoresque earum usui esse poterunt: deturbate eos, qui vehuntur, & ipsas confodite. (5) Anceps genus auxilii est, & in suos acrius
 5 furit. In hostem enim imperio; in suos pavore agitur. Hæc eloquutus concitat equum primus. Jamque, ut destinatum erat, invaserat ordines hostium; quum Cœnus ingenti vi in lævum cornu invehitur: phalanx quoque in mediam Indorum aciem (6) uno impetu prorupit. At Porus, qua equitem invehī senserat, belluas agi jussit: sed tar-
 10 dum & pene immobile animal equorum velocitatem æquare non poterat. Ne sagittarum quidem ullus erat barbaris usus: quippe longæ & prægraves, nisi prius in terra statuerint arcum, haud satis apte & commode imponuntur. Tum humo lubrica, & ob id impediēte conatum, (a) molientes ictus, celeritate hostium occupabantur. Ergo
 15 spreto regis imperio (quod fere fit, ubi turbatis acrius metus, quam dux imperare cœpit) totidem erant imperatores, quot agmina errabant. Alius jungere aciem, alius dividere; stare quidam, & nonnulli circumvehi terga hostium jubebant: (b) nihil in medium consulebatur. Porus tamen cum paucis, quibus metu potior fuerat pudor, colli-
 20 gere dispersos, obviū hosti ire pergit: elephantosque ante agmen suorum agi jubet. Magnum belluæ injecere terrorem, insolitusque stridor non equos modo, tam pavidum ad omnia animal, sed viros quoque ordinesque turbaverat.

XLVIII. Jam fugæ circumspiciebant locum, paulo ante victores:
 25 quum Alexander (1) Agrianos & Thracas leviter armatos, (a) melio-

INTERPRETATIO.

(a) Dum sagittas in hostem destinant.

(b) Nihil communi consilio decernebatur.

(a) Aptiorem velitationi equestri, quam pugne statariæ.

NOTÆ.

(3) Leonnate.) Hoc Arrianus omisso Seleucum nominat, quem certum est phalangis fuisse ducem.

(4) In mediam.) Emendatum volebat Modius, non in mediam aciem, sed urg. frontem, ratus scilicet aliud mediam aciem, aliud frontem hic dici; quod contra est. Nam ut in animalis capite media frons est inter duo cornua; sic in exercitu instructo acies & media & frons dicitur, quæ inter utrumque cornu porrigitur; la bataille. Atque hoc ipsa ratio poscebat, ut quum Alexander in lævum cornu, Cœnus in dextrum cum equitatu invehēretur; phalanx peditum in Pori pedites invaderet.

(5) Anceps.) Periculosum, quia tam in eos qui utuntur, quam in hostes irritari

possunt. Imperio.) Minor autem imperii vis est ad movendas belluas quam pavoris; quod hæc naturalis, illa coacta sit.

(6) Uno impetu.) Tota quidem uno impetu invec̃ta est, sed non eodem atque equitatus; fuis enim a Macedone Indorum equitibus, phalanx demum irrupit, ex Arriano.

(1) Agrianos & Thracas.) Arguit Raderum Freinshemius, quod istos esse putaverit, qui apud Arrianum missi dicuntur ab Alexandro ἰπποτοξοται, equestres sagittarii: quippe neutra ex gente equites fuisse. Verum ut hoc de Agrianis aliquis concedat, falsum quidem esse de Thracibus vel ex uno constat cap. 9. l. 9. Adde l. 5. c. 6. & Ar-

liorem concursatione quam cominus militem, emisit in belluas. Ingentem ii vim telorum injecere & elephantis, & regentibus eos: phalanx quoque instare constanter territis coepit. Sed quidam avidius persequuti belluas, in semet irritavere vulneribus: obtriti ergo pedibus earum, ceteris, ut parcius instarent, 5 fuere documentum. Præcipue ^(b) terribilis illa facies erat, quum ⁽²⁾ manu arma virosque corripere; & super se regentibus traderent. Anceps ergo pugna nunc sequentium, nunc fugientium elephantos, ^(c) in multum diei varium certamen extraxit: donec securibus (id namque genus auxilii præparatum erat) pedes amputare coeperunt: ⁽³⁾ *Copidas* 10 vocant gladios leviter curvatos, falcibus similes, quibus appetebant belluarum manus: nec quidquam inexpertum non mortis modo, sed etiam in ipsa morte, novi supplicii timor omittebat. Ergo elephantum vulneribus tandem fatigati suos impetu sternunt: & qui rexerant eos, præcipitati in terram, ab ipsis obterebantur. Itaque pecorum modo 15 magis pavidum, quam infestum, ultra aciem exigebantur; quum Porus destitutus a pluribus, tela multo ante præparata in circumfusus ex elephanto suo coepit ingerere: multisque eminus vulneratis, expositus ipse ad ictus undique petebatur. Novem jam vulnera hinc tergo, illinc pectore exceperat; multoque sanguine profuso, languidis ^(d) 20 manibus magis elapsa, quam excussa tela mittebat. Nec segnius bellua instincta rabie, nondum saucia invehebatur ordinibus; donec rector belluæ regem conspexit fluentibus membris omissisque armis vix compotem mentis. Tum belluam in fugam concitat, sequente Alexandro: sed ⁽⁴⁾ equus ejus multis vulneribus confossus deficiensque procubuit, ^(e) 25 posito magis rege, quam effuso. Itaque dum equum mutat, tardius insequutus est.

XLIX. Interim frater Taxilis regis Indorum præmissus ab Alexandro, monere coepit Porum, *ne ultima experiri perseveraret, dederetque se victori*. At ille quanquam exhaustæ erant vires, deficiebatque sanguis, tamen ad notam vocem excitatus: *Agnosco*, inquit, 30 *Ta-*

INTERPRETATIO.

(b) *Formidabile spectaculum erat.*

(c) *In magnam diei partem produxit anticipem pugnam.*

(d) *Quæ defessis ejus manibus excidebant*

potius quam vi conjiciebantur.

(e) *Leniter potius deponens Alexandrum, quam projiciens.*

NOTÆ.

& Arrianus lib. 6. c. 3. Et quod ait Curtius, *melio- rem concursatione quam cominus militem*, satis indicat equites extitisse. Quod si Thraces erant, necesse est fuisse & Agrianos: itaque accepit Gallicus interpretes.

(2) *Manu.* Proboscis elephantorum, *la trompe*, idcirco *manus* dicitur, quod vice manus ea utantur.

(3) *Copidas.* A verbo *κόπτω*, *seco*, factum est nomen *κόπης*, *idos*, *copis*.

(4) *Equus ejus.* Bucephalus, de quo vide l. 6. c. 12. senio & labore, non vulneribus confectum tradunt Onesicritus apud Plutarchum, & Arrianus: plerique, inquit, Plutarchus, ex prælio cum Poro; non ex templo, sed post, sub vulnerum curatione.

Taxilis fratrem, ⁽¹⁾ *imperii regnique sui proditorem*: & telum, ⁽²⁾ *quod unum forte non effluxerat*, contorsit in eum; quod per medium petus penetravit ad tergum. ⁽³⁾ Hoc ultimo virtutis opere edito fugere acrius coepit. Sed elephante quoque, qui multa exceperat tela, 5 deficiebat. Itaque sistit fugam, peditemque sequenti hosti objecit. Jam Alexander consequutus erat; & pertinacia Pori cognita, vetabat resistentibus parci. Ergo undique & in pedites, ⁽⁴⁾ & in ipsum Porum tela congesta sunt: quibus tandem gravatus labi ex bellua coepit. Indus, qui elephantum regebat, descendere eum ratus, more 10 solito elephantum procumbere jussit in genua: qui ut se submisit, ceteri quoque (ita enim instituti erant) demisere corpora in terram. Ea res & Porum, & ceteros victoribus tradidit.

L. Rex spoliari corpus Pori, interemptum esse credens, jussit: & qui detraherent lorica vestemque, concurrere; quum bellua dominum 15 tueri, & spoliantes coepit appetere, levatumque corpus ejus rursus dorso suo imponere. Ergo telis undique ⁽⁵⁾ obruitur; confossoque eo in vehiculum Porus imponitur. Quem rex ut vidit allevantem oculos; non odio, sed miseratione commotus, *Quæ, malum*, inquit, *amentia te coëgit rerum mearum cognita fama, belli fortunam experiri,* 20 *quum Taxiles esset in deditos clementiæ meæ tam propinquum tibi exemplum?* At ille, *Quoniam*, inquit, *percontaris; respondebo ea libertate, quam interrogando fecisti. Neminem me fortiozem esse censebam: meas enim novæ vires, nondum expertus tuas: fortiozem esse te, belli docuit eventus. Sed ne sic quidem parum felix sum*, ⁽⁶⁾ *secundus tibi*. Rursus interrogatus ⁽⁷⁾ quid in se victorem statuere debere censeret; *Quod hic*, inquit, *dies tibi suadet; quo expertus es, quam caduca felicitas esset*. Plus monendo profecit, quam si precatus esset. Quippe magnitudinem animi ejus interritam, ac ne fortuna quidem infractam non misericordia modo, sed etiam honore excipere dignatus est: ægrum cura- 25 vit haud secus, quam si pro ipso pugnasset: ⁽⁸⁾ confirmatum contra spem

INTERPRETATIO.

(a) *Quod solum fortuito non exciderat* Poro.

(a) Qui primus a te signi fortitudine.

(b) Postquam præter omnium opinionem convaleuit.

NOTÆ.

(1) *Imperii.*) Totius Indiæ. *Regni sui.*) Taxilorum, quæ pars erant Indiæ. *Proditorem.*) Qui se regnumque externo regi dedidisset. Porro Taxilem ipsum fuisse apud Arrianum lego.

(2) *Hoc ultimo.*) Simile quiddam de suo illo Scæva, sed magnificentius dixit Lucanus l. 6. Sed negat Arrianus assecutum esse telo, quem appetebat, Taxilem.

(3) *Et in ipsum.*) Contra Arrianus Porum tandem ultro venisse scribit.

(1) *Obruitur,*) Elephante. *Rex.*) Alexander.

(2) *Quid in se.*) Quidnam putaret ipse de se statui ab Alexandro debere. Ceterum, si Plutarcho credimus, hoc unum respondit quærenti quemadmodum haberi se a victore vellent, βασιλικῶς, *regie.* *Tibi suadet,*) ut id de me statuas, quod in te statui cuperes: potes enim, quam ego experior, fortunam pati.

spem omnium , in amicorum numerum recepit : mox donavit ⁽³⁾ ampliore regno , quam tenuit . Nec sane quidquam ingenium ejus solidius aut constantius habuit , quam admirationem veræ laudis & gloriæ : ^(c) simplicius tamen famam æstimabat in hoste , quam in cive : quippe a suis credebat magnitudinem suam destrui posse ; eandem 5 clariorem fore, quo majores fuissent, quos ipse vicisset.

INTERPRETATIO.

(c) *Æquius tamen de hostium gloria judicabat , quam Macedonum.*

NOTÆ.

(3) *Ampliore regno.* Inter Hydaspem & Acesinem Pori regum erat : nunc quidquid ab Acesine ad Hypasim extenditur, ejusdictioni adjectum est . In quo quantus fuerit gentium urbiumque numerus, non satis inter se consentiunt Strabo, Plutarchus, Arrianus & Plinius . Vide Usserii Chronicon ad an. Per. Jul. 4387. De pugnae tempore Diodorum refellit Arrianus lib. 5. Cum enim

pugnatum scribat contra Porum Munychione mense, qui in Aprilem ac Maium incidebat; hæc ad Olymp. CXIII. an. 1. pertinent, non ad secundum . Certe circa ipsum demum solstitii tempus castra ad Acesinem esse posita constat ex Nearchō apud Strabonem l. 15. Igitur alter Olympiadis annus, cujus exordia solstitio posteriora fuere, nondum inierat quando Porus victus est .

Q. CURTII,

DE REBUS GESTIS

ALEXANDRI MAGNI

REGIS MACEDONUM

LIBER NONUS.

5- ALEXANDER tam memorabili victoria latus, qua
sibi Orientis fines apertos esse censebat, Soli victimis
casis, milites quoque, quo promptioribus animis re-
liqua belli munia obirent, pro concione laudatos do-
cuit: *Quidquid Indis virium fuisset, illa dimicatione*
prostratum: ⁽¹⁾ *ceterum optimam praedam fore;* ⁽²⁾ *celebra-*
tasque opes in ea regione eminere, quam peterent. Proinde jam vilia &
obsoleta esse spolia de Persis: gemmis margaritisque, & auro atque ebore
Macedoniam Graciamque, non suas tantum domos, repleturos. Avidi
10 *milites & pecuniae & gloriae; simul quia nunquam affirmatio ejus fefel-*
lerat eos, pollicentur operam: dimissisque cum bona spe, navigia adi-
ficari jubet; ut quum totam Asiam percurrissent, finem terrarum
mare inviseret. Multa materia navalis in proximis montibus erat;
quam cadere aggressi magnitudinis ⁽³⁾ *inuitatae reperere serpentes. Rhi-*
15 *nocerotes quoque,* ⁽³⁾ *rarum alibi animal, in iisdem montibus erant:*

cete-

INTERPRETATIO.

(a) *Divitias rumore majores esse in iis locis, quae adituri erant.*

NOTAE.

(1) *Ceterum.*) Freinshemius sic conjicie-
bat locum posse constitui: *ceterum optimam*
praedam celebratasque opes in ea regione ma-
nere (id est, ipsos expectare) *quam pete-*
rent. Rotundior utique oratio, & Curtii
stylo similior: ceterum vulgata ferri pot-
est.

(2) *Inuitatae.*) Pedum sexdecim. Ita

quidem Diodorus l. 17. Aelianus hist. anim.
17. Arrianus in Indic. At Onesicritus apud
Strabonem l. 15. duorum meminit, quorum
alter 80. cubitos, alter 140. longitudine æ-
quaret. Similia videsis apud Plin. l. 8. c.
11. 14. &c.

(3) *Rarum alibi.*) Igitur India rhino-
cerotas non alit solum, sed etiam gene-
rat,

ceterum hoc nomen belluis eis inditum a Græcis : sermonis ejus ignari aliud lingua sua usurpant . Rex duabus ⁽⁴⁾ urbibus conditis in utraque ⁽⁵⁾ fluminis , quod superaverat , ripa ; copiarum duces coronis & mille aureis singulos donat : ceteris quoque pro portione aut gradus , quem in militia obtinebant , aut navatæ operæ , honos habitus est . ⁽⁶⁾ Abisares , qui prius quam cum Poro dimicaretur , legatos ad Alexandrum miserat ; rursus alios misit , pollicentes *omnia facturum quæ imperasset , modo ne cogeretur corpus suum dedere ; neque enim aut sine regio imperio victurum , aut regnaturum esse captivum* . Cui Alexander nunciari jussit , si gravaretur ad se venire , ipsum ad eum esse venturum .

II. Hinc ⁽¹⁾ Poro amneque superato ad interiora Indiæ processit . Sylvæ erant prope in immensum spatium diffusæ , procerisque & in eximiam altitudinem editis arboribus umbrosæ : plerique rami instar ingentium stipitum ⁽²⁾ flexi in humum , rursus , qua se curvaverant , erigebantur adeo ut species esset non rami resurgentis , sed arboris ex sua radice generatæ . Coeli temperies salubris : quippe & ^(a) vim solis

INTERPRETATIO.

(a) *Ardorem solis umbracula nemorum imminuunt .*

NOTÆ.

rat , contra quam scripsit Curtius l. 8. c. 29. quis enim putat ibi rarius esse ubi nascitur , quam quo transfertur ? (*A Græcis .*) Vide l. 8. c. 29. ubi de hoc nomine .

(4) *Urbibus .*) Alteram a νίκη , *victoria* , Nicæam ; alteram de equi sui nomine *Bucephalam* appellavit , teste Arriano l. 6. qui *Alexandriam Bucephalon* vocat in Periplo Erythr. si tamen is auctor est . Curtio infra , c. 9. *Bucephalos* : Stephano & Straboni *Bucephalia* dicitur .

(5) *Fluminis .*) Hydaspis ; cujus in citiore ripa *Nicæam* , in ulteriore *Bucephalam* collocant , contra quam exhibet Ptolemæi tabula 10. Asiæ . Ubi & illud erratum putamus quod *Bucephalam* ad confluentes Hydaspis & Zadadri , hoc est , *Acesinis* statuit : cum ex Arriano & Strabone constet eo ipso loco conditam ubi Hydaspem trajecerat .

(6) *Abisares .*) Supra l. 8. c. 42. *Rursus alios .*) Prioris legationis nec Diodorus , nec Arrianus meminere : ac si qua missa fuit , aut dolo res agebatur fictisque promissis , cum *omnia ditioni Alexandri permitteret* ; aut mutata postmodum *Abisaræ* voluntas , qui Poro , lente quamvis , auxilio .

lia adducebat ante pugnam , ut ex Diodoro intelligimus Olymp. 113. an. 2. & Curtio l. 8. c. 45.

(1) *Poro amneque .*) Dubius ac difficilis locus . Si enim amnem Hydaspem intelligit , quid opus erat denuo monere Porum amnemque superatos ? Legebat Modius cum nonnullis Mss. *Poro amne superato* : sed nulla uspiam *Pori* fluvii mentio . Conjicit Freinshemius rescribendum , *hinc Poro Acesineque superato* ; quod revera primum ab Hydaspem movens Acesinem trajecit , Arriano teste . Sed neque hoc , ut verum fatear , satis placet . Sive enim Hydaspem , sive Acesinem , sive quem alium scripsit ; haud satis video quam apte idem verbum *superandi* , simul & semel de Poro deque fluvio dicatur , sensu admodum dissimili , nimiumque violenta accommodatione . Suspiciari potius liberet , quoniam nulla præterea occurrit lectionum varietas , excidisse aliquid inter has voces *Poro* & *amneque* : ut si diceres , *hinc Poro comite movit ad Acesinem &c. amneque superato , &c.*

(2) *Flexi in humum .*) Eadem apud Strabonem Onesicritus lib. 15. Theophrastus

Y y de

lis umbræ levant ; & aquæ ⁽³⁾ largæ manant e fontibus. Ceterum hic quoque serpentium magna vis erat , squamis fulgorem auri reddentibus : virus haud ullum magis noxium est : quippe morsum præsens mors sequebatur ; donec ab incolis remedium oblatum est . Hinc per
 5 deserta ventum est ad flumen ⁽⁴⁾ Hyarotim : junctum erat flumini nemus , opacum arboribus alibi inusitatis , agrestiumque pavonum multitudine frequens . Castris inde motis , oppidum haud procul positum ⁽⁵⁾ corona capit ; obsidibusque acceptis stipendium imponit . Ad magnam deinde , ut in ea regione , urbem pervenit : non muro solum ,
 10 sed etiam palude munitam . Ceterum barbari vehiculis inter se junctis dimicaturi occurrerunt : aliis tela , aliis hastæ , aliis secures erant , transiliebantque in vehicula strenuo saltu , quum succurrere laborantibus suis vellent . Ac primo insolitum genus pugnae Macedonas terruit , quum eminus vulnerarentur : deinde ⁽⁶⁾ spreto tam incondito
 15 auxilio , ab utroque latere vehiculis circumfusi repugnantes fodere coeperunt . Rex vincula , quæ conserta erant , jussit incidi , quo facilius singula circumvenirentur : itaque VIII. millibus suorum amissis in oppidum refugerunt . Postero die scalis undique admotis muri occupantur ; paucis pernicitas saluti fuit : qui cognito urbis excidio paludem transnavigare , & in vicina oppida ingentem intulere terrorem ;
 20 invictum exercitum , & deorum profecto , advenisse memorantes .

III. Alexander ad vastandam eam regionem Perdicca cum expedita manu misso ; partem copiarum Eumeni tradit , ut is quoque barbaros ad deditiorem compelleret : ipse ceteros ad urbem validam ,
 25 in quam aliarum quoque confugerant incolæ , duxit . Oppidani missis , qui regem deprecarentur , nihilominus bellum parabant : quippe orta seditio in diversa consilia diduxerat ⁽¹⁾ vulgum : alii omnia dediti-
 30 one potiora , quidam nullam opem in ipsis esse ducebant . Sed ^(a) dum nihil in commune consulitur , qui deditiioni imminebant , apertis portis hostem recipiunt . Alexander quamquam belli auctoribus jure poterat

INTERPRETATIO.

(b) Contemnentes tam incompositum subsidium hostium .

(a) Cum nihil communi consilio delibaretur , qui dedere se tentabant , &c.

NOTÆ.

de plantis 4. 5. Plinius lib. 12. cap. 5. nisi quod Onesicritus in Musicana regione Indiæ maxime Australi nasci has arbores tradit. Similia quoque afferunt recentiores apud Clusium in notis ad Garsia historiam aromatum .

(3) *Largæ* .) Verius forte *large* : quamquam similis locus est lib. 6. c. 16. nulla utrobique lectionum diversitate .

(4) *Hyarotim* .) Sic a Curtio scriptum suadet plurium librorum consensus . Et po-

tuit quidem , cum ipse Strabo non aliter scripserit : quamvis Arrianus *Hydraotem* vocet . Hunc ait magnis aliquot fluviis augmentum Acesini misceri nomenque amittere , pariter ut Hydaspem . Vide l. 6. Exp. & lib. rer. Ind.

(5) *Corona* .) Vide lib. 4. c. 24.

(1) *Vulgum* .) Sic quoque usurpat Sallustius genere masculino , cum plerumque neutro scribatur .

rat irasci ; tamen omnibus venia data , & obsidibus acceptis , ad proximam deinde urbem castra movit . Obsides ducebantur ante agmen : quos quum e muris agnovissent , utpote gentis ejusdem ; in colloquium convocaverunt . Illi clementiam regis , simulque vim commemorando , ad deditiōem eos compulere : ceteras quoque urbes simili modo deditas in fidem accepit . Hinc in regnum ⁽²⁾ Sopithis perventum est . Gens , ^(b) ut barbari , sapientia excellit , bonisque moribus regitur . Genitos liberos non parentum arbitrio tollunt aluntque ; sed eorum quibus spectandi infantium habitum cura mandata est . Si quos ^(c) insignes aut aliqua membrorum parte inutiles notaverunt , necari jubent . Nuptiis coeunt , non genere ac nobilitate conjunctis , ^(d) sed electa corporum specie ; quia eadem aestimatur in liberis .

IV. Hujus gentis oppidum , cui Alexander admoverat copias , ab ipso Sopithe obtinebatur : clausæ erant portæ , sed nulli in muris turribusque se armati ostendebant : dubitabantque Macedones , deseruissentne urbem incolæ , an fraude se occulerent : quum subito patefacta porta , rex Indus cum duobus adultis filiis occurrit ; multum inter omnes barbaros ⁽¹⁾ eminens corporis specie . Vestis erat auro purpuraque distincta , quæ etiam crura velabat : aureis soleis inseruerat gemmas : lacerti quoque & brachia margaritis ornata erant . Pendebant ex auribus insignes candore & magnitudine ⁽²⁾ lapilli . Baculum aureum ⁽³⁾ berylli distinguebant ; quo tradito , precatus ⁽⁴⁾ ut sospites acciperet , se liberosque & gentem suam dedit . Nobiles ad venandum canes in ea regione sunt : latratu abstinere dicuntur quum videre

INTERPRETATIO.

(b) Quantum barbari possunt .

(c) Sed aestimata corporis pulchritudine .

NOTÆ.

(2) *Sopithis.*) Habent plerique *Sophitis* . Sed vix putem aliter scripsisse Curtium quam apud Diodorum legerat : cui consentiunt Strabo & Arrianus .

Sapientia.) Ad hos referri possent quæ narrat Plutarchus de decem Gymnosophistarum responsis ad Alexandri quæsitæ ; nisi rem alio loco ac tempore gestam indicaret post Oxydracorum expugnationem .

(3) *Insignes.*) Hoc est , notabili quopiam vitio corporis deformes .

(1) *Eminens.*) Quatuor enim cubitos excedebat , inquit Diodorus . Ex quo Raderi sententiam de loco Plutarchi confirmare possis , ubi quinque pro quatuor Porro tribuendos cubitos censer .

(2) *Lapilli.*) Margaritæ sive uniones , des perles : quamvis enim ut plurimum di-

stingui soleant gemmæ ab unionibus ; quandoque tamen uniones lapilli vocantur ; ut apud Silium lib. 12. v. 229.

miro candoris honore
Lucet in aure lapis rubris advectus ab
undis.

Nihil ergo est quamobrem pro *candore* , legi velimus *colore* .

(3) *Berylli.*) Lapidis pretiosi genus est subviride ac pellucens : cujus varias species enumerat Plinius lib. 37. c. 5.

(4) *Ut sospites.*) Ut salvos & incolumes se liberosque & gentem suam , in fidem acciperet . Quod enim in vulgatis legebatur , *ut sospes acciperet* Alexander , optime vidit Freinshemius ad rem non esse : nam quid hoc attinebat precari , cum sospes esset ?

dere feram ; leonibus maxime infesti . Horum vim ut ostenderet Alexandro , in conspectu leonem eximiae magnitudinis iussit emitti , & quatuor omnino admoveri canes , qui celeriter occupaverunt feram . Tum ex iis qui assueverant talibus ministeriis , unus , canis
 5 leoni cum aliis inhærentis crus avellere ; & quia non sequebatur , ferro amputare coepit : nec sic quidem pertinacia victa , rursus aliam partem secare institit ; & inde non segnius inhærentem ferro subinde cædebat . Ille in vulnere feræ dentes moribundus quoque infixerat : tantam in illis animalibus ad venandum cupiditatem ingenerasse
 10 naturam memoriæ proditum est . Equidem ⁽⁵⁾ plura transcribo , quam credo : nam nec affirmare sustineo , de quibus dubito ; nec subducere quæ accepi . Relicto igitur Sopithe in suo regno , ad fluvium ⁽⁶⁾ Hypasin processit ; Hephæstione , qui diversam regionem subegerat , conjuncto . ⁽⁷⁾ Phegelas erat gentis proximæ rex , qui popularibus suis
 15 colere agros , ut assueverant , jussis , Alexandro cum donis occurrit ; nihil quod imperaret detrectans .

V. Biduum apud eum substitit rex : tertio die ⁽¹⁾ amnem superare decreverat , transitu difficilem , non spatio solum aquarum , sed etiam saxis impeditum . Percontatus igitur ⁽²⁾ Phegelam , quæ noscenda erant , XI. dierum ultra flumen per vastas solitudines iter esse
 20 cognoscit : excipere deinde ⁽³⁾ Gangem , maximum totius Indiæ fluminum : ulteriorem ripam colere gentes ⁽⁴⁾ Gangaridas & ⁽⁵⁾ Pharrasios ;
 eorum-

N O T Æ.

(5) *Plura transc. qu. credo.*) Et tamen eadem uno ore affirmant Diodor. l. 17. Ol. 113. 2. Strabo lib. 15. Ælianus hist. anim. 8. Plinius l. 8. c. 4. Plutarchus de sol. anim. &c.

(6) *Hypasin.*) Sic quoque scribunt Plinius & Solinus ; cum Diodoro , Arriano & Philostrato sit *Hyphasis* . Apud Dionys. Perieg. atque Strabonem , nescio an corrupte , constanter tamen legitur *Hypanis* : quem ultimum expeditionis Alexandri terminum fuisse consentiunt . Hunc Philostratus in Oceanum exire falso putavit : reliqui Indo misceri affirmant : sed prius in Acesinem recipi testatur Arrianus Exp. l. 6. immo antequam in Acesinem influat , cum Hydraote coire . Idem lib. rer. Indic.

(7) *Phegelas.*) Magna non modo inter Curtianos codices , verum etiam inter scriptores alios discrepantia in hoc nomine . Aliis enim dicitur *Phegeus* , aliis *Phegeas* , aliis *Phegela* , aliis *Pheges* . In quibusdam scriptum erat *Phegelis* : unde Freinsheimius factum ibat , *Phegel* , is erat , &c. sed

hoc ut conveniat cum reliqua oratione , demendum foret , qui .

(1) *Amnem.*) Hypasim de quo super cap.

(2) *Phegelam.*) Legunt aliqui *Phegelem* , alii *Phegela* : quibus firmari posset conjectura Freinsheimii quam modo retulimus .

(3) *Gangem max.*) Consule quæ diximus ad l. 8. c. 28.

(4) *Gangaridas.*) Eadem quoque vox apud Virgilium Georg. 3. v. 27. Ptolemæum lib. 7. c. 1. Vibium Sequest. Plinium lib. 6. c. 19. Solin. cap. 55. Justinum l. 12. c. 8. Nomen a *Gange* ductum , cujus ad ostia incoluerunt . Sed Strabo , Diodorus , *Gandaridas* : Plutarchus *Gandaritas* . Alios puto apud Stephanum esse *Gandaras* seu *Gandaros* Indiæ populos , quos a Gangaridis Ptolemæus aperte distinguit . Solus , opinor , Dionysius Perieg. nostros *Gargaridas* appellat vers. 1114. Hodie regnum est *Bengala* .

(5) *Pharrasios.*) Alias *Parrhasios* sive *Parrasios* :

eorumque regem esse Agrammem, XX. millibus equitum, ducentisque peditum obsidentem vias: ad hæc quadrigarum duo millia trahere &, præcipuum terrorem, elephantos; quos trium millium numerum explere dicebat. Incredibilia regi omnia videbantur. Igitur Porum (nam cum eo erat) percontatur, an vera essent, quæ dicerentur? Ille vires quidem gentis & regni haud falso jactari affirmat; ceterum qui regnaret, non modo ignobilem esse, sed etiam ultimæ sortis: quippe patrem ejus tonsorem vix diurno quæstu propulsantem famem, (a) propter habitum haud indecorum, cordi fuisse reginæ: (b) ab ea in propiorum ejus, qui tum regnasset, amicitie locum admotum, interfecto eo per insidias, sub specie tutelæ liberum ejus invasisse regnum; necatisque pueris hunc, qui nunc regnat, generasse; invisum vilemque popularibus; magis paternæ fortune, quam suæ memorem. Affirmatio Pori multiplicem animo regis injecerat curam: hostem belluasque spernebat: situm locorum, & vim fluminum extimescebat: (c) relegatos in ultimum pene rerum humanarum terminum persequi, & eruere arduum videbatur. Rursus avaritia gloriæ, & insatiabilis cupido famæ nihil invium, nihil remotum videri sinebat. Et interdum dubitabat, an Macedones tot emensi spatia terrarum, in acie & in castris senes facti, per objecta flumina, per tot naturæ obstantes difficultates sequuturi essent? Abundantes onustosque præda, magis partem frui velle, quam acquirendam fatigari. (d) Non idem sibi & militibus animi esse: se totius orbis imperium mente complexum, adhuc in operum suorum primordio stare: militem labore defatigatum, (e) proximum quemque fructum, finito tandem periculo, expetere.

VI. Vicit ergo cupido rationem, & ad concionem vocatis militibus, ad hunc maxime modum disseruit. Non ignoro, milites, multa quæ terrere vos possent, ab incolis Indiæ per hos dies de industria esse jactata: sed non est improvisa vobis mentientium vanitas. Sic (1) Ciliciæ fauces, sic Mesopotamiæ campos, sic Tigrim & Euphratem, quorum alterum vado transivimus, alterum ponte, terribilem fecerant Persæ.

NUN-

INTERPRETATIO.

(a) Ob speciem corporis non invenustam amatum a regina fuisse.

(b) Cum ab illa adductus esset ad proximum favoris gradum apud regem qui tunc imperabat.

(c) Difficile esse censebat invadere gentes

ad extremum prope habitabilis orbis limitem ejectas, & eas inde extrahere.

(d) Aliud ipsi, aliud militibus propositum esse.

(e) Quam primum posset, præmio victoriæ frui velle.

NOTÆ.

rasios: qui Diodoro sunt Tabrasii; Straboni, & Solino Prasii: Plutarcho Prasii sive Prasiei: Justino Prasida. Hos apparet fuisse Gangaridum vicinos.

(1) Ciliciæ. Lib. 3. cap. 9. Mesopotamia l. 5. c. 2. Tigris & Euphrates, ibid. Euphratem ponte trajecit, l. 4. c. 36. Tigrim vado; ibidem cap. 37.

NUNQUAM ^(a) ad liquidum fama perducitur : omnia , illa tradente ,
 majora sunt vero : nostra quoque gloria , ^(b) quum sit ex solido , plus
 tamen habet nominis , quam operis . Modo quis belluas offerentes ⁽²⁾ mœ-
 nium speciem , quis Hydaspem amnem , quis cetera auditu majora quam
 5 vero , sustinere posse credebat ? Olim hercule fugissemus ex Asia , si nos
 fabula debellare potuissent . Creditisne elephantorum greges majores esse ,
 quam usquam armentorum sunt ? quum ⁽³⁾ & rarum sit animal ; nec faci-
 le capiatur : multoque difficilius mitigetur . Atqui ^(c) eadem vanitas co-
 10 pias peditum equitumque numeravit . Jam flumen , quo latius fusum est ,
 hoc placidius stagnat ; quippe angustis ripis coercita , & ^(d) in angustiore
 alveum elisa torrentes aquas invehunt : contra , spatio alvei segnior cursus
 est . Præterea in ripa omne periculum est , ubi applicantes navigia hostis
 expectat . Ita quantumcumque flumen intervenit , idem futurum discrimen
 est evadentium in terram . Sed omnia ista vera esse fingamus : utrum-
 15 ne vos magnitudo belluarum , an multitudo hostium terret ? Quod per-
 tinet ad elephantos , ⁽⁴⁾ præsens habemus exemplum : in suos vehementius
 quam in nos incurrerunt ; tam vasta corpora securibus falcibusque muti-
 lata sunt . Quid autem interest totidem sint , quot Porus habuit , an tria
 millia ? quum uno aut altero vulneratis ceteros in fugam declinare vi-
 20 deamus . Inde paucos quoque incommode regunt : congregata vero tot
 millia ipsa se elident ; ubi nec stare , nec fugere potuerint inhabiles va-
 storum corporum moles . Equidem sic animalia ista contempsi , ut quum
 haberem , ipse non opposuerim ; satis gnarus plus suis , quam hostibus pe-
 riculi inferre . At enim equitum peditumque multitudo vos commovet !
 25 ⁽⁵⁾ cum paucis enim pugnare soliti estis ; & nunc primum ^(e) inconditam
 sustinebitis turbam ! Testis adversus multitudinem invicti Macedonum
 roboris ⁽⁶⁾ Granicus amnis ; & Cilicia inundata cruore Persarum ; &
⁽⁷⁾ Arbela , cujus campi devictorum a nobis ossibus strati sunt . Sero ho-
 stium

INTERPRETATIO.

(a) Nunquam pura mendacio fama ad nos
 pervenit .

(b) Quamvis ex vera virtute profecta sit ,
 tamen major est a fama , quam a nostris
 facinoribus .

(c) Simili mendacio auctæ sunt copie .

(d) Intra arctiorem canalem compressa flu-
 mina rapidiores undas volvunt .

(e) Incomposito agmini resistetis .

NOTÆ.

(2) Mœnium .) Tota acies (Pori) urbis
 speciem exhibebat . Nam elephantorum statio
 turribus , & militum inter hos dispositi or-
 dines muris erant assimiles . Diodorus l. 17.

(3) Rarum sit .) Nec vero ita rarum es-
 se in India constat tam ex iis quæ Plinius
 lib. 6. c. 19. ac 20. & Plutarchus in Alex.
 hoc ipso loco docet ; quam ex omnium re-
 centiorum narrationibus .

(4) Præsens hab. ex.) Libro 8. cap. 48.
 In suos .) Ibid. c. 47.

(5) Cum paucis .) Hæc per ironiam dicta .

(6) Granicus .) Lib. 3. c. 2. Supplem. l. 2.
 c. 5 Cilicia .) Ibid. cap. 35. 36.

(7) Arbela , cujus .) Non solum igitur
 Arbela , orum : sed singulari quoque nu-
 mero Arbela nomen Latinum est . Pugnam
 ad Arbela habes l. 4. c. 56. & seqq.

stium legiones numerare cœpistis, postquam solitudinem in Asia vincendo fecistis: quum per ⁽⁸⁾ Hellespontum navigaremus, de paucitate nostra cogitandum fuit: nunc nos Scythæ sequuntur; Bactriana auxilia præsto sunt; Dahæ Sogdianique inter nos militant. Nec tamen illi turbæ confido: vestras manus intueor; vestram virtutem rerum, quas gesturus sum, vadem prædemque habeo: quamdiu vobiscum in acie stabo, nec meos, nec hostium exercitus numeravero: vos modo animos mihi plenos alacritatis ac fiduciæ adhibete. Non in limine operum laborumque nostrorum, sed in exitu stamus: pervenimus ad solis ortum & Oceanum: nisi obstat ignavia, inde victores perdomito fine terrarum revertemur in patriam. Nolite, quod pigri agricolæ faciunt, maturos fructus per inertiam amittere e manibus. Majora sunt periculis præmia: dives eadem, & imbellis est regio. Itaque non tam ad gloriam vos duco, quam ad prædam. Digni estis, qui opes, quas illud mare litoribus invehit, referatis in patriam: digni, qui nihil inexpertum, nihil metu omissum relinquantis. Per ego vos gloriamque vestram, qua humanum fastigium exceditis; perque mea in vos, & in me vestra merita, quibus invicti contendimus; oro quasque, ne humanarum rerum terminos adeuntem alumnum commilitonemque vestrum, ne dicam regem, deseratis. Cetera vobis imperavi; hoc unum debiturus sum. Et is vos rogo, qui nihil unquam vobis præcepi, quin primus me periculis obtulerim: qui sæpe aciem clypeo meo texi: ne infregeritis in manibus meis palmam, qua ⁽⁹⁾ Herculem Liberumque patrem, si invidia absuerit, æquabo. Date hoc precibus meis, & tandem obstinatum silentium rumpite. Ubi est ille clamor alacritatis vestrae index? ubi ille meorum Macedonum vultus? Non agnosco vos, milites: nec agnosci videor a vobis: surdas jamdudum aures pulso: aversos animos & infractos excitare conor.

VII. Quumque illi in terram demissis capitibus tacere perseverarent; Nescio quid, inquit imprudens in vos deliqui, quod me ne intueri quidem vultis: in solitudine mihi videor esse: nemo respondet; nemo saltem negat. Quos alloquor? quid autem postulo? vestram gloriam & magnitudinem vindicamus. Ubi sunt illi, quorum certamen paulo ante vidi, ⁽¹⁾ contendentium, qui potissimum vulnerati regis corpus exciperent? desertus, destitutus sum, hostibus deditus. Sed solus quoque ⁽²⁾ ire perseverabo: objicite me fluminibus & belluis & illis gentibus, quarum nomina horretis: inveniam qui desertum a vobis sequantur. Scythæ Bactrianique erunt mecum; hostes paulo ante, nunc milites nostri.

MO-

NOTÆ.

(8) Hellespontum,) Lib. 3. c. 3. Scythæ. Massagetæ, opinor, de quibus l. 8. c. 2. Bactriana.) lib. 7. c. 19. Dahæ.) lib. 8. c. 2. Sogdiani.) lib. 7. c. 37.

(9) Herculem Liberumque.) Hercules

lib. 4. c. 7. Liber pater, l. 7. c. 35.

(1) Contendentium.) Lib. 7. c. 24.

(2) Ire perseverabo.) Hæc altero tantum die dixisse auctor est Arrianus.

MORI præstat, ^(a) quam precario imperatorem esse: ite reduces domos; ite deserto rege ovantes. Ego hic a vobis desperata victoria, aut honeste morti locum inveniam. ^(b) Ne sic quidem ulli militum vox exprimi potuit: expectabant ut duces principesque ad regem perferrent, vulneribus & continuo labore militiæ fatigatos non detrectare munia, sed sustinere non posse. Ceterum illi metu attoniti in terram ora defixerant. Ergo primo fremitus sua sponte; deinde gemitus quoque oritur: paulatimque liberius ^(c) dolor erigi cœpit, manantibus lacrymis: adeo ut rex, ira in misericordiam versa, ne ipse quidem, quamquam cuperet, ^(d) temperare oculis potuerit. Tandem universa concione effusius flente, Cœnus ausus est cunctantibus ceteris, propius tribunal accedere; significans se loqui velle. Quem ut videre milites detrahentem galeam capiti (ita enim regem alloqui mos est) hortari cœperunt, ut causam exercitus ageret.

15 VIII. Tum Cœnus: Dii prohibeant, inquit, a nobis impias mentes; & profecto prohibent. ⁽¹⁾ Idem animus est tuis, qui fuit semper, ire quo jusseris, pugnare, periclitari, sanguine nostro commendare posteritati tuum nomen. Proinde si perseveras, inermes quoque & nudi & exsanguis, utcumque tibi cordi est, sequimur vel anteceditur. Sed si
20 audire vis non fictas tuorum militum voces, verum necessitate ultima expressas; præbe, quæso, propitias aures imperium atque auspiciū tuum constantissime sequitis. Vicisti, rex, magnitudine rerum non hostes modo, sed etiam milites: quidquid mortalitas capere poterat, implevimus: emensis maria terrasque melius nobis, quam incolis omnia nota sunt: pene
25 in ultimo mundi fine consistimus. In alium orbem paras ire, & Indiam quæris Indis quoque ignotam: inter feras serpentesque degentes eruere ex latebris & cubilibus suis expetis, ut plura, quam sol videt, victoria lustres. Digna prorsus cogitatio animo tuo, sed altior nostro: virtus enim tua semper in incremento erit; nostra vis in fine jam est. Intuere corpora exsanguia, tot perfossa vulneribus, tot cicatricibus ⁽²⁾ putria. Jam tela hebetia sunt: jam arma deficiunt. ⁽³⁾ Vestem Persicam induimus, quia
30 do-

INTERPRETATIO.

(a) Quam precibus emendicatum imperium obtinere.

(b) Ne hac quidem oratione potuit ab

ullo militum responsum extorquere.

(c) Tristitia prodere se cœpit.

(d) Abstinere lacrymis.

NOTÆ.

(1) Idem animus. Immo vero longe dissimilis. Nam Macedonas, inquit Plutarchus, illa cum Poro pugna reddidit segniores, repressitque ne peterent ulteriorem Indiam. Cum enim ægre pepulissent eum qui viginti millia peditum, & duomillia equitum in aciem adduxerat; obnixè reluctati Alexandro sunt &c.: territi videlicet labo-

rum ac periculorum, quæ offerebantur, magnitudine.

(2) Putria. Melius forte turpia.

(3) Vestem Persicam. Vide lib. 6. c. 14. Sed hoc quidem falsum est, si vera sunt quæ illic ex Arriano, Plutarcho, Diodoro retulimus.

domestica subvehi non potest: in externum degeneravimus cultum. Quoto cuique lorica est? quis equum habet? jube queri quam multos servi ipsorum persecuti sunt, quid cuique supersit ex praeda. OMNIUM vi-
flores, ⁽⁴⁾ omnium inopes sumus. Nec luxuria laboramus, sed bello ⁽⁵⁾ in-
strumenta belli consumpsimus. Hunc tu pulcherrimum exercitum nudum
objicies belluis? quarum ut multitudinem augeant de industria barbari,
magnum tamen esse numerum etiam ex mendacio intelligo. Quod si adhuc
penetrare in Indiam certum est; regio a Meridie minus vasta est: qua
subacta licebit decurrere in illud mare, quod rebus humanis terminum
voluit esse natura. Cur circumitu petis gloriam, quæ ad manum posita
est? hic quoque occurrit Oceanus: nisi mavis errare, pervenimus quo
tua fortuna ducit. Hæc tecum, quam sine te cum his, loqui malui; non
uti inirem circumstantis exercitus gratiam, sed ut vocem loquentium po-
tius, quam ut gemitum murmurantium audires.

IX. Ut finem orationi Cœnus imposuit, clamor undique cum
ploratu oritur, regem, patrem, dominum, confusis appellantium
vocibus. Jamque & alii duces, præcipueque seniores, queis ob æta-
tem & excusatio honestior erat, & auctoritas major, eadem precaban-
tur. Ille nec castigare obstinatos, nec mitigare poterat iratos: ita-
que inops consilii desiluit e tribunali, claudique regiam jussit; omni-
bus, præter assuetos, adire prohibitis. Biduum iræ datum est; tertio
die processit, erigique ⁽¹⁾ XII. aras ex quadrato saxo, monumentum
expeditionis suæ, munimenta quoque castrorum jussit extendi; cubi-
liaque amplioris formæ, quam pro corporum habitu relinqui, ut
speciem ⁽²⁾ omnium augeret, posteritati ⁽³⁾ fallax miraculum præparans.
Hinc repetens quæ emensus erat, ad flumen Acesinem locat castra.
Ibi forte Cœnus morbo exstinctus est: cujus morte ingemuit rex qui-
dem; adjecit tamen, *Propter paucos dies longam orationem eum exor-
sum, tamquam solus Macedoniam visurus esset.* Jam in aqua classis,
quam ædificari jusserat, stabat. Inter hæc ⁽⁴⁾ Memnon ex Thracia in
supplementum equitum sex millia, præter eos ab Harpalo peditum

NOTÆ.

(4) *Omnium inopes.*) Quis hoc credat? Certe his contraria loquitur apud Arrianum hoc loco Cœnus, eoque nomine Macedonas excusat, quod divites facti patriam domosque cogitent. Nec tamen omnes adeo fuisse opulentos apparet ex lib. 10. c. 7.

(5) *Instrumenta.*) Non arma solum, sed pecuniam, equos, &c.

(1) *XII. aras.*) Altitudine quidem maximis turribus bellicis pares: latitudine majore quam turrium. Arrianus lib. 5. extremo. Diodorus quinquaginta cubitis Q. Curtii.

altas facit. His æmulabatur Alexander Herculis columnas & Liberi patris terminos, de quibus l. 7. c. 35.

(2) *Omnium.*) Aliter, *hominum*: quod magis ad illa Diodori verba accederet, ἀπολιπεῖν σημεῖα μεγάλων ἀνδρῶν: *magnorum virorum indicia relinquere.*

(3) *Fallax mirac.*) Falsæ admirationis materiam: posteris videlicet ex castrorum lectorumque amplitudine, magnitudinem Macedonum ac multitudinem æstimaturis.

(4) *Memnon ex Thracia.*) Alius hic ab eo Memnone qui Thraciæ præfectus ab A-

septem millia adduxerat; armaque XXV. millia auro & argento coelata pertulerat: quæ distributis vetera cremari jussit. ⁽⁵⁾ Mille navigiis adiutus Oceanum, discordes & vetera odia retractantes Porum & Taxilem Indiæ reges, firmata per affinitatem gratia, reliquit in suis regnis: summo in ædificanda classe amborum studio usus. ⁽⁶⁾ Oppida quoque duo condidit, quorum alterum Nicæam appellavit, alterum *Bucephalon*; equi, quem amiserat, memoriæ ac nomini dedicans urbem. Elephantis deinde, & impedimentis terra sequi jussis, secundo ⁽⁷⁾ amne defluxit; ⁽⁸⁾ quadraginta ferme stadia singulis diebus procedens, ut opportunis locis exponi subinde copiæ possent.

X. Perventum erat in regionem, in qua Hydaspes amnis Acesini committitur. Hinc ⁽¹⁾ decurrit in fines ⁽²⁾ Sobiorum. ⁽³⁾ Hi de exercitu Herculis majores suos commemorant ægros relictos esse; cepisse sedem, quam ipsi obtinebant. Pelles ferarum pro veste, clavæ pro telo erant: mul-

N O T Æ.

Alexandro, barbaros ad defectionem impulit; ut habes in Supplem. lib. 6. initio.

(5) *Mille navigiis.*) Arrianus ex Prolemaeo numerat circiter duo millia. *Oceanum.*) Qui Indiam a meridie alluit.

(6) *Oppida duo.*) Illa ipsa quæ dixerat Curtius hujus libri cap. 1. ad utramque Hydaspis fluvii ripam constructa, ut illic docuimus ex Arriano & Strabone. Aut ergo fallitur Curtius qui ad hoc usque tempus distulit; aut illic inchoatas, hic absolutas intelligit. Arrianus vero tum quidem instaurata fuisse docet quæ imbres corruperant.

(7) *Amne.*) Acesine, si Curtium audimus cum suo Diodoro errantem; ad hunc enim paulo ante castra metatum dixerat: sin rei veritatem attendimus, de Hydaspes profecto accipiendum est. Ab hoc enim inceptam esse Alexandri navigationem non solum Arrianus & Strabo diserte tradunt, verum etiam ipse Curtius ac Diodorus satis indicant. Vide, si lubet, hoc loco Freinsheimii notas.

(8) *Quadraginta.*) Sic quidem libri omnes miro consensu. Atenim, ut optime vidit Freinsheimius, non potuit decem mensibus, quod ait Strabo ex Nearcho & Aristobulo; vel septem, quod Plutarchus; non potuit, inquam, ad Pattalenam insulam circa Indi ostia pervenire intra decem menses, ne si quidem continenter navigasset, 40. solum stadiis in dies singulos imputatis. Nam decem mensibus paulo plusquam duodecim stadiorum millia, hoc est, leucas nostrates circiter quadringentas con-

ficere hac ratione potuit. Atqui crebræ intercesserunt excensiones, eaque nonnunquam ad varia bella oppugnationesque urbium satis diuturnæ; ut deinceps videbimus. Ea res Freinsheimium impulit, ut crederet hoc loco pro *quadraginta* legendum esse *quadringenta stadia*, hoc est, milliaria quinquaginta: quod sane nimium non est secundo amne defluentibus; nimium tamen, si attendamus quod ait Diodorus, bonam exercitus partem juxta in fluminis ripa iter fecisse.

(1) *Decurrit.*) Acesines: hic enim Hydaspes aliisque fluminibus auctus, suumque victor nomen retinens, in Indum fertur, inquit Arrianus.

(2) *Sobiorum.*) Alias *Soborum*. Apud Strabonem & Arrianum in Indicis, vocantur *Sibæ*: Apud Diodorum corrupte legitur *Ιβας*, *Ibos*, pro *Σίβας*, ut hic animadvertit Freinsheimius; vitiosa quoque apud Justinum scriptura est lib. 12, c. 9. *Sileos* pro *Sibos*.

(3) *De exerc. Herc.*) Vide lib. 8. c. 46. Eadem ferme a Diodoro referuntur, sed ex fabulosis narrationibus accepta, quas docte Strabo refellit lib. 15. *Pelles fer.*) Ad imitationem Herculis videlicet, quem leonis Nemeæi pelle indutum prædicant. Verum ejusmodi Herculis habitus multo posterior Trojanarum rerum memoria (adeoque & ipso Hercule) figmentum eorum videtur qui *Heracleam* poema scripserunt: antiquæ enim statuæ hoc modo apparatus non sunt. Hæc Strabo ibidem.

multaque etiam, quum Græci mores exolevissent, stirpis ostendebant vestigia. Hic exscensione facta (4) CC. & L. stadia processit; depopulatusque regionem, oppidum caput ejus corona cepit. XL. pediditum millia (5) gens in ripa fluminum opposuerat; quam amne superato in fugam compulit, inclusosque mœnibus expugnat: puberes interfecti sunt, ceteri venierunt. (6) Alteram deinde urbem expugnare adortus, magnaue vi defendentium pulsus, multos Macedonum amisit. Sed quum in obsidione perseverasset, oppidani desperata salute ignem subjecere testis: se quoque ac liberos conjugesque incendio cremant. Quod quum ipsi augerent, hostes extinguerent, nova forma pugnæ erat: debebant incolæ urbem; hostes defendebant: adeo etiam naturæ jura bellum in contrarium mutat. Arx erat oppidi intacta, in qua præsidium reliquit: ipse navigio circumvectus est arcem: quippe tria flumina tota India, præter Gangem, maxima (a) munimento arcis applicant undas. A Septentrione Indus alluit; a Meridie Acesines Hydaspi (7) confunditur. 15

XI. Ceterum (1) amnium coitus maritimis similes fluctus movent, multoque ac turbido limo, quod aquarum concursu subinde turbatur, qua meant navigia, (2) in tenuem alveum cogitur. Itaque quum crebri fluctus se inveherent, & navium hinc proras, hinc latera pulsarent; (3) subducere nautæ coeperunt: sed (c) ministeria eorum hinc metu, hinc prærapida celeritate fluminum occupantur. In oculis omnium duo majora navigia submersa sunt; leviora quum & ipsa nequirent 20

INTERPRETATIO.

(a) Arcis munitiones aquis alluunt.

(b) Ad terram appellere navigia.

(a) In angustum canalem constringitur Acesines.

(c) Illorum labor prævenitur.

NOTÆ.

(4) CC. & L. stadia.) Milliaria unum & triginta cum ducentis passibus. Corona.) lib. 4. c. 24.

(5) Gens.) Agalassenses vocat Diodorus. Vocem alia, quam aliquot libri adjecerunt, sustulimus plures secuti: & Diodorus, unde hæc sumpta sunt, ad unam referenda esse satis indicat. Nihil est igitur quod laboremus quorsum fluminum de uno Acesine dixerit: neque enim de Acesine, sed de aliis sermo est quos exscensione facta in mediterranea excurrere transmisit. Amne.) Hunc Hydraotem esse, sive Hyarotim, ex Arriano arbitror colligi posse.

(6) Alteram urbem.) Brachmanum ex urbibus eam fuisse Arrianus tradit.

Oppidani ign. subj.) Sic quoque prodit

dit idem auctor: sed Diodorus oppidum ab Alexandro per iram incensum ait.

(7) Confunditur.) Immo hercule Curtius ipse geographiæ ac historiæ rationes confundit. Jamdiu Hydaspis & Acesinis confluentes prætergressum ex hoc ipso capite atque ex Arriano manifestum est: & constat prius aliquanto Hydaspem Acesini, quam hunc Indo misceri. Quo igitur pacto ad unam arcem trium amnium coitus fiat?

(1) Amnium coitus.) Hydaspis & Acesinis, ut aperte constat ex Arriano. Sed Curtius errantem secutus Diodorum, de Acesine & Indo concurrentibus accepit, quæ ad Hydaspis & Acesinis confluentes referre supra debuerat.

rent regi, in ripam tamen innoxia expulsa sunt. Ipse rex in rapidissimos vortices incidit: quibus intorta navis, (d) obliqua & gubernaculi impatiens agebatur. Jam vestem detraxerat corpori, projecturus semet in flumen; amique ut exciperent eum, haud procul nabant; 5 (e) apparebatque anceps periculum tam nataturi, quam navigare perseverantis. Ergo ingenti certamine concitant remos; quantaque vis humana esse poterat, admota est, ut (f) fluctus, qui se invehebant, everberarentur. Findi crederes undas, & retro gurgites cedere: quibus tandem navis erepta, non tamen ripae applicatur, sed in proximo 10 mum vadum illiditur: cum amne bellum fuisse crederes. Ergo aris pro numero fluminum positus, sacrificioque facto XXX. stadia processit.

XII. Inde ventum est (1) in regionem Oxydracarum Mallorumque; quos, alias bellare inter se solitos, tunc periculi societas (2) junxerat. 15 (3) Nonaginta millia juniorum peditum in armis erant; præter hos, equitum X. millia, nongentæque quadrigæ. At Macedones qui omni discrimine jam defunctos se esse crediderant; postquam integrum bellum cum ferocissimis Indiæ gentibus superesse cognoverunt, improvise metu territi, rursus seditiosis vocibus regem increpare cœperunt. 20 *Gangem amnem, & quæ ultra essent, (4) coactos transmittere; non tamen finire, sed mutasse bellum. Indomitæ gentibus se obiectos, ut sanguine suo*

ape-

INTERPRETATIO.

(d) In transversum ferebatur, nec clavo regi poterat.

debatur.

(e) Æquale utrimque discrimen fore vi-

(f) Ut fluctus qui se in navim illidebant, remis frangerentur.

NOTÆ.

(1) In reg. Oxydr.) Erant igitur, si Curtium audimus, Oxydracæ Mallique ad Indum fluvium, infra eum locum ubi Acesinem excipit. Atheni Arrianus, multo ille diligentior auctor & fide dignior, Alexandri navigationem per singulos prope dies persecutus; Oxydracas circum Acesinis & Hydaspis confluentes, Mallos vero ad Hydrotem ponit, qui infra Hydaspem Acesini jungitur. Quanquam idem in Indicis scribit apud Mallos Acesinem in Indum exire: ex quo illud quidem sequitur Mallo- rum regionem ad usque Indi & Acesinis confluentes pertinere, non tamen inferiorem esse; quod perperam Curtius cum Diodoro significat. Est autem Oxydracæ Græcum nomen, ab ὀξύς, acutus, & δῆκος, visus; forte quod ista gens præcipue oculorum acie valeat. Sed Plinio Sydracæ vel Syndracæ, & aliquot Curtii codicibus impressis

ac Mss. Sudracæ: quod utrum ex Oxydracæ factum sit, an contra in illud mutatum sit propter affinitatem vocum, non ita promptum est dicere: a pluribus certe Oxydracæ vocantur.

(2) Junxerat.) Statuerant quidem Malli Oxydracis sese conjungere, atque ita prælium inire: sed eos Alexander occupavit, per arida & siticulosa loca persecutus priusquam adjumento invicem esse possent. Hæc Arrianus.

(3) Nonaginta.) Totidem Diodorus unde hæc transcripta sunt: cui propterea major, quam variantibus Curtii libris, habenda fides est.

(4) Coactos transm.) Atqui cesserat illis metuentibus Gangem, ut mox subjungit, & supra narravit, cap. 9. ac ne Hypasim quidem transire coegerat. Aliter alii hanc ἐναγχιολογίαν tollere satagunt. Glareanus le.

aperirent ei Oceanum. Trahi ⁽⁵⁾ *extra sidera & solem, cogique adire, quæ mortalium oculis natura subdaxerit.* ^(a) *Novis identidem armis novos hostes existere. Quos ut omnes fundant fugentque, quod præmium ipsos manere? caliginem, ac tenebras, & perpetuam noctem profundo incubantem; repletum immanium belluarum gregibus fretum: immobiles undas,* ⁽⁶⁾ *in quibus emoriens natura defecerit. Rex non sua, sed militum sollicitudine anxius, concione advocata docet: Imbelles esse, quos metuant: nihil deinde præter has gentes obstare, quo minus terrarum spatia emensi, ad finem simul mundi laborumque perveniant.* ⁽⁷⁾ *Cessisse illis metuentibus Gangem, & multitudinem nationum, quæ ultra amnem essent: declinasse iter eo, ubi par gloria, minus periculum esset. Jam prospicere se Oceanum, jam perflare ad ipsos auram maris; ne inviderent sibi laudem quam peteret, Herculis & Liberi patris terminos* ⁽⁸⁾ *transituro: illos regi suo, parvo impendio immortalitatem famæ duros: paterentur se ex India redire, non fugere.*

XIII. Omnis multitudo, & maxime militaris, mobili impetu fertur: ita seditionis non remedia, quam principia, majora sunt. Non alias tam alacer clamor ab exercitu est redditus, jubentium duceret diis secundis, & æquaret gloria, quos amularetur. Lætus his acclamationibus ad hostes protinus castra movit. Validissimæ Indorum gentes erant, & bellum impigre parabant; ducemque ex natione Oxydracarum spectatæ virtutis elegerant. Qui sub radicibus montis castra posuit, lateque ignes, ut speciem multitudinis augeret, ostendit: clamore quoque ac sui moris ululatu, identidem acquiescentes Macedonas frustra terrere conatus. Jam lux apparebat, quum rex fiduciæ ac spei plenus alacres milites arma capere, & exire in aciem jubet. ⁽¹⁾ Sed, metu ne, an seditione oborta inter ipsos, subito profugerunt barbari: certe avios montes & impeditos occupaverunt: quorum agmen rex frustra persequutus, impedimenta cepit.

XIV.

INTERPRETATIO.

(a) Pro novis, quæ subinde mutabant, armis novos hostes occurrere.

NOTÆ.

Legendum suadet, *coactum transmittere*, Alexandrum scilicet: *transmittere*, inquam, id est *prætermittere*, ait Freinshemius. Quod quidem Curtio insolitum, & hoc loco violentum est. Raderus adjecit initio, *non quidem Gangem &c.* Sed qua demum auctoritate? Hoc quidem modo facilius diceret, *Gangem amnem ... non coactos transmittere: non tamen &c.* Sed potitus credam erratum esse Curtii vel librariorum certe, qui *Gangem* pro *Indo* scripserint.

(5) *Extra sidera.* Hyperboles satis ridicula: quomodo enim extra sidera solemque tra-

herentur ad *caliginem ac tenebras*, qui ad loca soli viciniora procederent?

(6) *In quibus.*) Quæ idcirco immobiles torpescunt, quia propter longinquitatem pertingere ad eas usque naturæ vis jam debilior non potuit.

(7) *Cessisse illis.*) Ipsum Alexandrum iis morem gessisse; supra cap. 9.

(8) *Transituro.*) Alias *transiturus*.

(1) *Sed, metu ne.*) Sic Modio visum & Palmerio: cum alii malint, *sed non traditur metu ne ... Alii, sed haud traditur metu ne ... profugerint.*

XIV. Perventum deinde est ad oppidum ⁽¹⁾ Oxydracaram, in quod plerique confugerant, ⁽²⁾ haud maiore fiducia mœnium, quam armorum. Jam admovebat rex, quum vates monere eum cœpit, ⁽³⁾ ne committeret, aut certe differret obsidionem: vitæ ejus periculum ostendi. Rex Demophoonta (is namque vates erat) intuens: *Si quis, inquit, arti tuæ intentum & exta spectantem sic interpellat; non dubitem, quin incommodus ac molestus videri tibi possit.* Et quum ille ita prorsus futurum respondisset; *Censesne, inquit, tantas res, non pecudum fibras, ante oculos habenti, ullum esse majus impedimentum, quam vatem superstitione captum?* Nec diutius quam respondit moratus, admoveri jubet scalas: cunctantibusque ceteris evadit in murum. Angusta muri corona erat: ^(b) non ⁽⁴⁾ pinnæ, sicut alibi, fastigium ejus distinxerant: sed perpetua lorica obducta, transitum sepserat. Itaque rex hærebat magis, quam stabat in margine, clypeo undique incidentia tela propulsans: nam undique eminens ex turribus petebatur. Nec subire milites poterant, quia superne vi telorum obruebantur: tandem magnitudinem periculi pudor vicit: quippe cernebant cunctatione sua dedi hostibus regem. Sed festinando morabantur auxilia: nam dum pro se quisque certat evadere, oneravere scalas; ^(c) queis non sufficientibus devoluti, unicam spem regis fefellerunt. Stabat enim in conspectu tanti exercitus, velut in solitudine destitutus.

XV. Jamque lævam, qua clypeum ad ictus circumferebat, lassaverat, clamantibus amicis, ut ad ipsos desiliret; stabantque excepturi; quum ille rem ausus incredibilem atque inauditam, multoque magis ad famam temeritatis, quam gloriæ, insignem. Namque ⁽¹⁾ in urbem hostium plenam, præcipiti saltu semetipse immisit; quum vix sperare

INTERPRETATIO.

(a) Non minus armis suis quam muris confisi.

(b) Muri summitas non erat pinnis alter-

N O T Æ.

(1) Oxydracaram.) Infortunium hoc (quod mox sequitur) in Oxydracis Alexandro obtigisse communis opinio est: quod tamen apud Mallos, liberam Indorum gentem, accidit. Arrian. lib. 6. cui Strabo & Plutarchus suffragantur.

(2) Ne committeret.) Ne inchoaret omnino obsidionem, aut certe &c. Nam committendi verbum ita quandoque significat, ut apud Virg. l. 5. Æneid.

Et tuba commissos medio canit aggere ludos. Rectius tamen, opinor, ex conjectura Freinsheimii restituamus, ut omitteret aut certe diff. obsid.

(3) Extæ.) Extæ dicuntur pecudum viscera

natim fastigiata, ut in aliis solet.

(c) Quæcum eos destituisent, illi deorsum præcipitati &c.

quorum inspectione aruspices futura divinare se profitebantur. Dicta sunt extæ, vel ab exsecando, quasi exsecta; vel potius ab extando, quod maxime extarent. In homine dicuntur præcordia.

(4) Pinne.) Murorum summitates certis intervallis discretæ; vulgo, les creneaux.

(1) In urbem.) Immo in arcem: jam enim capta urbs erat, teste Arriano.

Hostium plenam.) Errat enim vero Justinus, qui desertam a defensoribus fuisse scribit: & ipse sibi pugnat, nisi sic intelligat, hostes metu an dolo tantisper recessisse; tum ubi solum desiluisse conspexerunt, reversos esse. At ne hoc quidem ve-

rare posset dimicantem certe, & non inultum esse moriturum: quippe antequam assurgeret, opprimi poterat, & capi vivus. Sed forte ita libraverat corpus, ^(a) ut se pedibus exciperet: itaque stans init pugnam; & ne circumiri posset, fortuna providerat. Vetusta arbor haud procul muro, ramos multa fronde vestitos, velut de industria regem 5 protegentes, objecerat: ^(b) hujus spatioso stipiti corpus applicuit; clypeo tela, quæ ex adverso ingerebantur, excipiens. Nam quum unum procul tot manus peterent; nemo tamen audebat propius accedere: missilia ramis plura, quam clypeo incidebant. Pugnabat pro rege primum celebrati nominis fama: deinde desperatio, magnum ad honeste moriendum incitamentum. Sed quum subinde hostis afflueret, jam ingentem vim telorum exceperat clypeo; jam galeam saxa perfregerant; jam continuo labore ⁽²⁾ gravia genua succiderant. Itaque contemptim & incaute, qui proximi steterant, incurrerunt: e quibus 10 duos gladio ita excepit, ut ante ipsum exanimis procumberent: nec cuiquam deinde propius incessendi eum animus fuit: procul jacula sagittasque mittebant.

XVI. Ille ad omnes ictus expositus, ^(a) ægre jam exceptum poplitibus corpus tuebatur; donec Indus duorum cubitorum sagittam (namque Indis, ut ⁽¹⁾ antea diximus, hujus magnitudinis sagittæ erant) 20 ita excussit, ut per thoracem paulum super latus dextrum infigeretur. ^(b) Quo vulnere afflictus, magna vi sanguinis emicante, remisit arma moribundo similis; ^(c) adeoque resolutus, ut ne ad vellendum quidem telum sufficeret dextra. Itaque ad expoliandum corpus, qui vulneraverat alacer gaudio accurrit: quem ut injicere corpori suo 25 manus sensit; credo, ultimi dedecoris indignitate commotus; linquentem revocavit animum, & nudum hostis latus ^(d) subjecto mucrone hausit. Jacebant circa regem tria corpora procul stupentibus ceteris: ille ut, antequam ultimus spiritus deficeret, dimicans jam extingueretur; clypeo se allevare conatus est: & postquam ad connitendum 30 nihil supererat virium, dextra impendentes ramos complexus, tentabat assurgere. Sed ne sic quidem ^(e) potens corporis, rursus in genua pro-

INTERPRETATIO.

(a) *Ut in pedes caderet.*

(b) *Illius arboris trunco admodum crasso sese admovit.*

(a) *Difficile corpus defendebat genibus subnixum.*

(b) *Hoc ictu prostratus, arma e manibus dimisit.*

(c) *Ita debilis, ut ne dextra quidem valeret &c.*

(d) *Sursum adactis gladio transfixit.*

(e) *Ad corpus erigendum sufficiens.*

NOTÆ.

verum est. Fefellisse eum videtur quod urbem ab arce non discrevit.

(2) *Gravia genua.* Debilitata atque torpentia.

(1) *Antea dix.*) Libro 8. cap. 30. *Super latus.*) In pectore, inquit Arrianus ex Ptolemæo.

procumbit ; manu provocans hostes si quis congredi auderet .

XVII. Tandem Peucestas per aliam oppidi partem , deturbatis propugnatoribus , ^(a) muri vestigia persequens regi supervenit : quo conspecto Alexander jam non vitæ suæ , sed mortis solatium supervenisse ratus , ^(b) clypeo fatigatum corpus excepit . Subit inde ⁽¹⁾ Timæus , & paulopost Leonnatus : huic Aristonus supervenit . Indi quoque quum intra mœnia regem esse comperissent , omissis ceteris illuc concurrerunt ; urgebantque protegentes : ex quibus Timæus multis adverso corpore vulneribus acceptis egregiaque edita pugna cecidit :
 10 Peucestas quoque tribus jaculis confossus non se tamen ⁽²⁾ scuto , sed regem tuebatur : Leonnatus dum avide ruentes barbaros submovet , cervice graviter icta semianimis procubuit ante regis pedes . Jam & Peucestas vulneribus fatigatus submiserat clypeum : in Aristono spes ultima hærebat : hic quoque graviter saucius tantam vim hostium
 15 ultra sustinere non poterat . Inter hæc ad Macedonas regem cecidisse fama perlata est . Terruisset alios , quod illos incitavit : namque periculi omnis immemores ⁽³⁾ dolabris perfregere murum ; & ^(c) qua moliti erant aditum , irrupere in urbem ; Indosque plures fugientes quam congredi ausos ceciderunt . Non senibus , non feminis , non infantibus parcitur :
 20 quisquis occurrerat , ab illo vulneratum regem esse credebant : tandemque internecione hostium , justæ iræ parentatum est . Ptolemæum qui postea regnavit , huic pugnae adfuisse , auctor est ⁽⁴⁾ Clitarchus , & Timagenes . Sed ipse , scilicet gloriæ suæ non refragatus , abfuisse se missum in expeditione , memoriæ tradidit . Tanta componentium
 25 vetusta rerum monumenta vel securitas , vel , par huic vitium , credulitas fuit !

XVIII. Rege in tabernaculum relato , medici lignum hastæ corpori infixum , ita ne spiculum moveretur , abscindunt : corpore deinde nudato animadvertunt ⁽¹⁾ hamos inesse telo , nec aliter id sine pernici-

INTERPRETATIO.

(a) Iter quod per muros erat secutus ,

reclinavit .

(b) Languida membra in scutum suum

(c) Qua parte ingressum tentaverant .

NOTÆ.

(1) Timæus .) Plutarcho Limneus vel Lemneus . Leonnatus .) De Leonnato non omnes consentiunt adfuisse ; Arrianus . Aristoni nemo præter Curtium meminit .

(2) Scuto .) Quod Alexander Palladi , cum primum ad Ilium venisset , detraxerat ; præque se in omnibus proeliis gestari curabat . Arrian. l. 6.

(3) Dolabris .) Erat enim murus terreus , intertextis haud dubie trabibus .

(4) Clitarchus .) Fuit hic Alexandri in expeditione comes , cujus historiam conscripsit , majore ingenio quam fide ; ut testis est

Quintilianus l. 10. c. 1. Quem ibi quoque leges de Timagene . Scilicet .) Affirmationis vim habet hoc loco scilicet ; quasi dicat : qui utique rem sibi gloriosam non erat negaturus . Posset tamen , licet minus apte , per ironiam explicari , sublato non : scilicet , id est , quasi vero gloriæ suæ refragatus .

(1) Hamos .) Denticulos retrorsum prominentes , cujusmodi in uncis piscatoriis videmus esse : qui spiculum infigi non prohibeant , infixum evelli non patiantur . Inde hamatæ sagittæ , des fleches dentelées .

cie corporis extrahi posse, quam ut secando vulnus augerent. Ceterum ne secantes profluvium sanguinis occuparet, verebantur; quippe ingens telum adactum erat, & penetrasse in viscera videbatur. (2) Critobulus, inter medicos artis eximiae, sed in tanto periculo territus, manus admoveere metuebat, ne in ipsius caput parum prosperae curationis recideret eventus. Lacrymantem eum ac metuentem, & solitudine propemodum exanguem rex conspexerat. *Quid*, inquit, *quodve tempus expectas, & non quamprimum hoc dolore me saltem moriturum liberas? An times ne reus sis, quum insanabile vulnus acceperim?* At Critobulus tandem vel finito, vel dissimulato metu hortari eum coepit, *Ut se continendum praeberet, dum spiculum evelleret: etiam levem corporis motum noxium fore.* Rex quum affirmasset, nihil opus esse iis, qui semet continerent; sicut praeceptum erat, sine motu praeiit corpus. Igitur patefacto latius vulnere, & spiculo evulso, ingens vis sanguinis manare coepit, linquique animo rex, & caligine oculis offusa, veluti moribundus extendi. Quumque profluvium medicamentis frustra inhiberent; clamor simul atque ploratus amicorum oritur, regem expirasse credentium. Tandem constitit sanguis, paulatimque animum recepit, & circumstantes coepit agnoscere. Toto eo die ac nocte, quae sequuta est, armatus exercitus regiam obsedit, confessus omnes unius spiritu vivere: nec prius recesserunt, quam compertum est somno paulisper acquiescere: hinc certiores spem salutis ejus in castra retulerunt.

XIX. Rex septem diebus curato vulnere, necdum obducta cicatrice, quum audisset convaluisse apud barbaros famam mortis suae; duobus navigiis junctis, statui in medium undique conspicuum tabernaculum jussit, ex quo se ostenderet perisse credentibus. Conspectusque ab incolis spem hostium falso nuncio acceptam inhibuit. (1) Secundo deinde amne defluxit, (2) aliquantum intervalli a cetera classe praeciens, ne quies corpori invalido adhuc necessaria pulsus remorum impediretur. Quarto postquam navigare coeperat, die, pervenit in regionem desertam quidem ab incolis; sed frumento & pecoribus abundantem: placuit is locus & ad suam, & ad militum requiem. Mos erat principibus amicorum, & custodibus corporis, excubare ante praetorium, quoties regi adversa valetudo

INTERPRETATIO.

(a) Nonnullo spatio reliquam classem praeventens.

NOTÆ.

(2) Critobulus.) Critodemum Arrianus vocat, eumque de Æsculapii genere: sed facere videtur pro Curtio Plinius l. 7. c. 27. Alii absente medico evulsum a Perdica telum dixerunt.

Q. Curtii.

(1) Secundo amne.) Hyarotide sive Hydraote, ad cujus confluentes cum Acesine castra substituerant, Alexandro cum expedita manu adversum Mallos excurrente.

A a a

tudo incidisset : hoc tum more quoque servato universi cubiculum ejus intrant . Ille sollicitus , ne quid novi afferrent , quia simul venerant ; percontatur , *num hostium recens nunciaretur adventus ?*

XX. At Craterus cui mandatum erat , ut amicorum preces perferret ad eum ; Credisne , inquit , *adventu magis hostium*, ^(a) *ut jam in vallo consisterent ; quam cura salutis tue , ut nunc est tibi vilis , nos esse sollicitos ? Quantalibet vis omnium gentium conspiret in nos , impleat armis virisque totum orbem ; classibus maria consternat ; inusitatas belluas inducat : tu nos præstabis invictos . Sed quis deorum hoc Macedonia columen ac sidus diuturnum fore polliceri potest ; quum tam avide manifestis periculis offeras corpus , oblitus* ^(b) *tot civium animas trahere te in casum ? Quis enim tibi superstes aut optatesse , aut potest ? Eo pervenimus , auspiciū atque imperium sequuti tuum , unde nisi te reduce nulli ad penates suos iter est . Qui si adhuc de Persidis regno cum Dario dimicares ;* ^(c) *etsi nemo vellet , tamen ne admirari quidem posset tam prompte esse te ad omne discrimen audaciæ : nam UBI paria sunt periculum ac præmium ; &* ^(d) *secundis rebus amplior fructus est ; & adversis solatium majus : tuo vero capite* ⁽²⁾ *ignobilem vicum emi , quis ferat non tuorum modo militum , sed alius etiam gentis barbaræ civis , qui tuam magnitudinem norit ? Horret animus cogitatione rei , quam paulo ante vidimus . Eloqui timeo , invicti corporis spoliis inertissimos manus fuisse injecturos , nisi te interceptum misericors in nos fortuna servasset . Totidem proditores , totidem desertores sumus , quot te non potuimus persequi . Universos licet milites ignominia notes ; nemo recusabit luere id ,*
 25 *quod ne admitteret , præstare non potuit . Patere nos , quæso , alio modo esse viles tibi . Quocumque jusseris , ibimus : obscura bella & ignobiles pugnas nobis deprecimur ; temetipsum ad ea serva pericula , quæ magnitudinem tuam capiunt . CITO gloria obsolescit in sordidis hostibus : nec quidquam indignius est , quam consumi eam , ubi non possit ostendi . Eadem fere Ptolemæus , & similia iis ceteri . Jamque confusis vocibus flentes eum orabant ,* ^(d) *ut tandem exsatiatæ laudis modum faceret ; ac salutis suæ , id est , publicæ parceret .*

XXI. Grata erat regi pietas amicorum : itaque singulos familiaris am-

INTERPRETATIO.

(a) *Quamvis jam nostrum vallum occupassent .*

(b) *Tot Macedonum vitam a te in discrimen adduci .*

(c) *In prosperitate major est gaudii sensus .*

(d) *Ut aliquando limites poneret sat cumulate gloriæ desiderio .*

NOTÆ.

(1) *Etsi nemo .*) Etsi nemo propterea libenter videret te tam promptæ esse ad omne discrimen audaciæ ; mirari tamen non possent id te imperii causa facere .

(2) *Ignobilem vicum .*) *Μείωσις* , seu diminutio : nam & urbem munitam vocat Arrianns , & arcem habebat adjunctam .

amplexus considerare jubet : altiusque sermone repetito , *Vobis quidem* ,
 inquit , o *fidissimi piissimique civium atque amicorum* , *grates ago habeo-*
que : non solum eo nomine , quod hodie salutem meam vestre preponitis ;
 sed quod a primordiis belli nullum erga me benevolentie pignus , atque
 indicium omisistis : adeo ut confitendum sit , nunquam mihi vitam meam 5
 fuisse tam caram , quam esse cœpit , ut vobis diu frui possim . Ceterum
 non eadem est cogitatio eorum , qui pro me mori optant , & mea : qui
 quidem hanc benevolentiam vestram virtute meruisse me judico . Vos
 enim diuturnum fructum ex me , forsitan etiam perpetuum percipere cupi-
 tis : (a) ego me metior (1) non ætatis spatio , sed gloriæ . Licuit paternis opi- 10
 bus contento intra Macedonia terminos per otium corporis , expectare ob-
 scuram & ignobilem senectutem . Quamquam NE pigri quidem sibi fata
 disponunt : sed unicum bonum diuturnam vitam æstimantes saepe acerba
 mors occupat . Verum ego , qui non annos meos , sed victorias nume-
 ro ; si munera fortunæ bene computo , diu vixi . Orsus a Macedonia 15
 imperium , Græciam teneo : (2) Thraciam , & Illyrios subegi : Triballis ,
 Medisque imperito : Asiam qua Hellesponto , qua Rubro mari alluitur ,
 possideo . Jamque haud procul absum (3) a fine mundi ; quem egressus ,
 aliam naturam , (4) alium orbem aperire mihi statui . (5) Ex Asia in Eu-
 ropæ terminos momento unius horæ transivi . Victor utriusque regionis 20
 (6) post nonum regni mei , post vigesimum atque octavum ætatis annum ,
 vi-

INTERPRETATIO.

(a) Ego meam fortunam æstimo non diuturnitate vitæ , sed gloriæ amplitudine .

NOTÆ.

(1) Non ætatis .) Alii codices ; Non tam ætatis spatio , quam gloriæ .

(2) Thraciam .) Lib. 3. c. 10. Illyrii l. 3. c. 24. Triballi lib. 6. c. 6. Medi Thraciæ populi juxta Macedoniam ad Orbelum montem . Sed cur hos nominatim memorat , qui Thraciam universam a se subactam modo dixerat ? Hoc aliquos impulit ut Mæsis scribit mallent : nam & Mæsiæ domuerat . Verum eadem hic quoque περιουλογία : nam Triballi pars erant Mæsiæ , ut diximus . Neutrum ab Alexandro dictum opinor ; sed a Curtio additum de suo . Hellespontus lib. 3. c. 3. Rubrum mare l. 8. c. 29.

(3) A fine mundi .) En quantopere fallabatur qui vix quartam Asiæ partem obtinuerat , mediam ejus longitudinem non multum prætergressus .

(4) Alium orbem .) Notum illud omnibus quod Plutarchus lib. de tranq. an. retulit ; Alexandrum cum ex Anaxarcho audisset plures esse mundos , lacrymatum esse , quod necdum unum subegisset . Juvena-

lis Sat. 10.

Unus Pelleo juveni non sufficit orbis .

(5) Ex Asia in Europæ .) Quando Jaxartem Tanaïm esse ratus , in Scythas duxit . Vide lib. 7. c. 12. 28. 29.

(6) Post nonum .) Hic locus est de Alexandri ætate deque regno diligentius inquirendi . Natus est , ut habes in supplem. l. 1. c. 1. sub initium Olymp. CVI. in quo plerique omnes consentiunt , quamvis de mense ac die multum pugnantia tam veteres quam novi scriptores affirmant . Consulatur Petavius l. 10. Doctr. temp. c. 32. Usserius ad annum Periodi Jul. 4358. &c. Regnare cœpit ineunte autumno anni primi Olymp. CXI. jam vigesimum egressus annum . Hæc autem in Mallis gesta sunt Ol. CXIII. an. 2. ut habet Diodorus ; & quidem hyeme , cum ex Strabone constet sub occasum Pleiadum , id est , mense Novembri cœptam navigationem esse . Itaque jam tum agebat ætatis annum 30. regni 10.

videorne vobis (b) in excolenda gloria, cui me uni devovi, posse cessare? Ego vero non deero; & ubicumque pugnabo, in theatro terrarum orbis esse me credam. Dabo nobilitatem ignobilibus locis: (7) aperiam cunctis gentibus terras, quas natura longe submoverat. In his operibus
 5 extingui me, si fors ita feret, pulchrum est: ea stirpe sum genitus, (8) ut multam prius, quam longam vitam debeam optare. Obsecro vos, cogitate nos pervenisse in terras, quibus feminae ob virtutem celeberrimum nomen est: quas urbes (9) Semiramis condidit? quas gentes redegit in potestatem? quanta opera molita est? Nondum feminam aequavimus gloria,
 10 & jam nos laudis satietas cepit? Dii faveant, majora adhuc restant. Sed ita nostra erunt, quae nondum attigimus; si NIHIL parvum duxerimus, in quo magnae gloriae locus est. Vos modo me ab intestina fraude, & domesticorum insidiis praestare securum: belli Martisque discrimen impavidus subibo. (10) Philippus in acie tutior, quam in theatro fuit:
 15 hostium manus saepe vitavit; suorum effugere non valuit. Aliorum quoque regum exitus si reputaveritis, PLURES a suis, quam ab hoste interemptos numerabitis. Ceterum quoniam olim rei agitatae in animo meo, nunc promendae occasio oblata est; mihi maximus laborum, atque operum meorum erit fructus, si Olympias mater (11) immortalitati consecretur,
 20 tur, quandocumque excesserit vita: si licuerit, ipse praestabo: si me preceperit fatum: vos mandasse mementote. Ac tum quidem amicos dimisit: ceterum per complures dies ibi stativa habuit.

XXII. Haec dum in Indias geruntur, Graeci milites nuper in colonias a rege deducti (1) circa Bactra, orta inter ipsos seditione, defecerant,
 25 non tam Alexandro infensi, quam (2) metu supplicii. Quippe occisis, qui-

INTERPRETATIO.

(b) Ab extendenda fama posse quiescere.

NOTAE.

(7) *Aperiam.*) Et aperuit reipsa: nam ante Alexandri expeditionem vix erat, apud Europaeos praesertim, nota India nisi ex fabulis. Strabonem vide l. 15.

(8) *Ut multam.*) Dubia lectio. Non pauci libri habent, *multa*: sed quam hoc frigidum efficit sensum! Jam vero *multa vita* quemadmodum vulgo accipi solet, non ignoro: an satis Latine dicatur, non video. Suspicio erat excidisse vocabulum aliquod, puta *famam*, sic enim idonea foret sententia: *ut multam famam prius quam longam vitam, &c.*

(9) *Semiramis.*) Nini uxor, Assyriorum regina: de qua nos ad l. 7. c. 26. Justinus l. 1. Diodorus lib. 2. quos consule.

(10) *Philippus.*) Meus parens. Lege Supplem. l. 1. c. 9. *A suis.*) A Pausania

uno ex corporis custodibus.

(11) *Immort. consecr.*) In Dearum numerum adscripta.

(1) *Circa Bactra.*) Sic legendum esse pro *Carabactra*, jam olim viderat Ortelius: cuius conjecturae favet tum similis Curtii locutio, extremis huiusce capitis verbis, *haec circa Bactra, &c.* tum ipsa rei veritas. Haec enim gesta sunt a colonis earum urbium quas circum Bactra conditas ab Alexandro diximus ad l. 7. c. 38.

(2) *Metu supplicii.*) Aliam affert causam Diodorus, quod Alexandrum ex illo apud Mallos vulnere mortuum putarent. *Popularium.*) Graecorum certe, non Bactrianorum: erat enim *inter ipsos* Graecos *orta seditio*: ac si Bactriani forent quos

quibusdam popularium, qui validiores erant, arma spectare coeperant; & Bactriana arce, quæ casu negligentius asservata erat, occupata, barbaros quoque in societatem defectionis impulerant. Athenodorus erat princeps eorum, qui regis quoque nomen assumpserat; non tam imperii cupidine, quam in patriam revertendi cum iis, qui auctoritatem ipsius sequebantur. Huic Bicon quidam nationis ejusdem, sed ob æmulationem infestus, comparavit insidias; invitatumque ad epulas, per Boxum quendam ⁽³⁾ Macerianum in convivio occidit. Postero die concione advocata Bicon ultro insidiatum sibi Athenodorum plerisque persuaserat: sed aliis suspecta fraus erat Biconis; & paulatim in plures coepit manare suspicio. Itaque Græci milites arma capiunt, occisuri Biconem, si daretur occasio: ceterum principes eorum iram multitudinis mitigaverunt. Præter spem suam Bicon præsentis periculo ereptus, paulo post insidiatus auctoribus salutis suæ est: cujus dolo cognito & ipsum comprehenderunt, & Boxum. Ceterum Boxum protinus placuit interfici: Biconem etiam per cruciatum necari. Jamque corpori tormenta admovebantur; quum Græci milites, incertum ob quam causam, ⁽⁴⁾ lymphatis similes ad arma discurrunt. Quorum fremitu exaudito, qui torquere Biconem jussi erant, omisere, veriti ne id facere tumultuantium vociferatione prohiberentur. Ille, sicut nudatus erat, pervenit ad Græcos; & miserabilis facies supplicio destinati, in diversum animos repente mutavit; dimittique eum jusserunt. Hoc modo poena bis liberatus, cum ceteris qui colonias a rege attributas reliquerunt, revertit in patriam. Hæc circa Bactra & Scytharum terminos gesta.

XXIII. Interim regem ⁽¹⁾ duarum gentium, de quibus ante dictum est, centum legati adeunt. Omnes curru vehebantur, eximia magnitudine corporum, decoro habitu; lineæ vestes intextæ auro, purpuraque distinctæ. *Ei se dedere ipsos, urbes agrosque referebant: per tot atates inviolatam libertatem illius primum fidei ditionique permissuros. Deos sibi deditiois auctores, non metum; quippe ⁽²⁾ intactis viribus ju-*

NOTÆ.

quos occiderunt, quomodo ceteros illius gentis in defectionis societatem adduxissent? Itaque quod sequitur, *qui validiores erant*; de Græcis accipe.

(3) *Macerianum*.) Ignotum Geographis omnibus hoc gentis nomen. Freinshemius suspicatur scriptum fuisse *Mauritanum*, cum propter scripturæ affinitatem, tum quod *Boxus* nomen esse videtur Mauricum: sed Persicum esse potuit. Quid si *Maratianum* legamus, quæ gens circa Sogdianam posita videtur a Plinio lib. 6. c. 16. ? Est & apud Stephanum *Macarene* regio Asiæ.

(4) *Lymphatis*.) Insanientibus. Vide lib. 4. cap. 47.

(5) *Cum iis qui*.) Istos tamen, qui Bactrianas colonias deserere cogitabant patriam revisuri, Alexandro mortuo omnes esse occisos a Macedonibus auctor est Diodorus hoc loco.

(1) *Duarum gentium*.) Oxydracorum & Mallorum. *Centum leg.*) De solis Oxydracis venere centum quinquaginta. Arrian. l. 6.

(2) *Intactis viribus*.) Quomodo *intactis viribus*, qui jam pluribus præliis victi urbes non paucas amiserant, ut ex Arriani narratione perspicuum est?

gum excipere. Rex consilio habito deditos in fidem accepit : stipendio,
 (3) quod Arachosiis utraque natio pensitabat, imposito : præterea duo
 millia & D. equites imperat ; omnia obedienter a barbaris facta .
 Invitatis deinde ad epulas legatis gentium regulisque , exornari convi-
 5 vium jussit . Centum aurei lecti modicis intervallis positi erant : lectos
 circumdederant aulae , purpura auroque fulgentia ; quidquid aut
 apud Persas vetere luxu , aut apud Macedonas nova immutatione cor-
 ruptum erat , confusis utriusque gentis vitiis , in illo convivio osten-
 dens . Intererat epulis Dioxippus Atheniensis , (4) pugil nobilis , & ob
 10 eximiam virtutem virium regi pernotus & gratus . Invidi malignique
 increpabant per seria & ludum : *Saginati corporis sequi inutilem bellum :*
quum ipsi prælium inirent , oleo madentem præparare ventrem epulis .
 Eadem igitur in convivio (5) Horratus Macedo jam temulentus ex-
 probrare ei coepit , & postulare , *Ut si vir esset , postero die secum ferro*
 15 *decerneret : regem tandem vel de sua temeritate , vel de illius ignavia judi-*
caturum . Et a Dioxippo contemptim militarem eludente ferociam ,
 accepta conditio est .

XXIII. Ac postero die rex , quum etiam acrius certamen expo-
 scerent , quia deterrere non poterat , destinata exequi passus est . In-
 20 gens hic militum , inter quos erant Græci qui Dioxippo studebant ,
 convenerat multitudo . Macedo (1) justa arma sumpserat ; æreum cly-
 peum , hastam , quam *sarissam* vocant , læva tenens ; dextra lanceam ,
 gladioque cinctus , velut cum pluribus simul dimicaturus . Dioxippus
 (2) oleo nitens , & coronatus , læva puniceum amiculum , dextra validum
 25 nodosumque stipitem præferebat . Ea ipsa res omnium animos ex-
 pectatione suspenderat : quippe armato congregi nudum , dementia
 non temeritas videbatur . Igitur Macedo haud dubius eminus inter-
 fici posse , lanceam emisit ; quam Dioxippus quum exigua corporis
 declinatione vitasset ; antequam ille hastam transferret in dextram ,
 30 assiluit , & stipite mediam eam fregit . Amisso utroque telo Macedo ,
 gla-

N O T Æ.

(3) *Quod Arachosiis .*) Mirum si Ara-
 chosii , vestigales ipsi , ac subditi Persarum
 regibus , tributarios habuerunt Mallos &
 Oxydracas *Indorum gentes validissimas* ,
 non exiguo locorum intervallo , magnisque
 fluvijis Indo & Acesine disjunctas ab Ara-
 chosia .

(4) *Pugil .*) Ut α πύξ , πύκτηι ; sic a
pugnis appellati sunt *pugiles* , qui publicis
 ludis *pugnorum* ictibus certabant cæstibus
 obarmati .

(5) *Horratus .*) *Corragus* vocatur Diodoro
 ac Æliano : quod verum nomen Freinshe-
 mius censuit , quia Macedonicum est .

(1) *Iusta arma .*) Quasi legitima dicas ;
 ea nimirum quæ ad duellum committendum
 afferri leges moresve sinebant .

(2) *Oleo nitens , &c .*) Luctatores , non
 pugiles , cutem inunxisse docet Mercurialis
 lib. 1. de arte Gymn. cap. 8. Sed hoc loco
 speciem pro genere posuisse videtur Curtius :
 neque enim *pugil* solum Dioxippus , sed
 Παιχητίας erat , id est , omni Gymni-
 corum certaminum genere exercitatus , teste
 Athenæo , lib. 6. De corona , puniceo a-
 miculo &c. Vide Mercurialem , & Fabrum
 in Agonist.

gladium cœperat stringere : (a) quem occupatum complexu , pedibus repente subductis Dioxippus arietavit in terram ; ereptoque gladio pedem super cervicem jacentis imposuit , (b) stipitem intentans , elisurusque eo victum , ni prohibitus esset a rege . Tristis spectaculi eventus , non Macedonibus modo , sed etiam Alexandro fuit ; maxime quia barbari adfuerant : quippe celebratam Macedonum fortitudinem ad ludibrium recidissee verebatur . Hinc ad criminationem invidorum adapertæ sunt aures regis : & post paucos dies inter epulas aureum poculum (c) ex composito subducitur ; ministrique , quasi amisissent quod amoverant , regem adeunt . (d) SÆPE minus est constantiæ in rubore , quam in culpa : conjectum oculorum , quibus ut fur (3) destinabatur , Dioxippus ferre non potuit : & quum excessisset convivio , literis conscriptis , quæ regi redderentur , ferro se interemit . Graviter mortem ejus tulit rex , existimans indignationis esse , non pœnitentiæ testem : utique postquam falso insimulatum eum , nimium invidorum gaudium ostendit .

XXIV. Indorum legati dimissi domos , paucis post diebus cum donis revertuntur . (1) Trecenti erant currus , quos quadrijugi equi ducebant ; lineæ vestis aliquantum , mille scuta Indica , & (2) ferri candidi talenta centum ; leonesque raræ magnitudinis & tigres , utrumque animal ad mansuetudinem domitum : (3) lacertarum quoque ingentium pelles , & dorsa testudinum . Cratero deinde imperat rex , (4) haud procul amne , per quem erat ipse navigaturus , copias duceret : eos autem , qui comitari eum solebant , imponit in naves ; &

(5) in

INTERPRETATIO.

(a) Sed illum Dioxippus prævenit amplectens medium , & disturbatis ejus pedibus ipsum humi prostravit .

(b) Clavâ minitans .

(c) Initio inter eos consilio clam sublatum est .

(d) Facilius perturbatur verecundus innocens , quam reus .

NOTÆ.

(3) Destinabatur .) Designabatur . Vide l. 4. c. 32.

(1) Trecenti .) Mille triginta vulgo legebantur : quem numerum esse vitiatum optime vidit post Acidalius & Freinsheimius interpres Gallicus . Qui enim non-gentos solum ad sui defensionem armaverant , cap. 12. quis credat mille triginta dono misisse ? Arrianus tamen quingentos numerat .

(2) Ferri candidi .) Natura candidum esset hoc ferrum , an arte , quale illud est quod vulgo sic appellamus , fer blanc ; haud

facile dixerim . Certe ferri candidi vix ulla apud veteres mentio . Talenta .) Talentum pondus est 60. minarum , drachmarum 6000. lib. 3. c. 35.

(3) Latert. ingent.) In Nysa Indiæ monte lacertas esse pedum quatuor & viginti in longitudinem scripsit Plinius lib. 8. c. 39. videndi quoque Gesnerus & Aldrovandus .

(4) Haud procul amne .) Indo , ut ex Arriani collatione cum Curtio apparet : nam ex Mallis per Hydraotem in Acesinem delatus ut nos ad cap. 19. diximus ; ex isto in flumen Indum descenderat : quæ sunt a Curtio prætermissa .

- (5) in fines Mallorum secundo amne devehitur. Inde (6) Sabracas adiit validam Indiæ gentem, quæ populi, non regum imperio regebatur. Sexaginta millia peditum habebant, equitum sex millia: has copias currus quingenti sequebantur: tres duces spectatos virtute bellica elegerant. At qui in agris erant proximi flumini (frequentes autem vicos, maxime in ripa habebant) ut videre totum amnem, qua prospici poterat, navigiis constratum, & tot millium arma fulgentia; (a) territi nova facie, deorum exercitum, & alium Liberum patrem, celebre in illis gentibus nomen, adventare credebant. Hinc militum clamor, hinc remorum pulsus, variæque nautarum voces hortantium, pavidas aures impleverant. Ergo universi ad eos, qui in armis erant, currunt; furere clamitantes, cum diis proelium inituros: navigia non posse numerari, quæ invictos veherent: tantumque in exercitum suorum intulere terroris, ut legatos mitterent gentem dedituros.
- 15 XXV. His in fidem acceptis, ad alias deinde gentes quarto die pervenit. Nihilo plus animi his fuit, quam ceteris fuerat: itaque (1) oppido ibi condito, quod *Alexandriam* appellari jusserat, fines eorum qui (2) *Musicani* appellantur, intravit. Hic de (3) Teriolte Satrape, quem Paropamisadis præfecerat, iisdem (4) arguentibus cognovit: multaque avare ac superbe fecisse convictum interfici jussit, (4) Oxartes prætor Bactrianorum, non absolutus modo, sed etiam jure amplioris imperii donatus est finibus. Musicanis deinde in ditionem reductis, urbi eorum præsidium imposuit. Inde (5) Præstos, & ipsam Indiæ gentem, perventum est. Oxycanus rex erat, qui se munitæ urbi cum magna manu popularium incluserat. Hanc Alexander tertio die quam
- 25

Cœ-

INTERPRETATIO.

(a) *Pavidi ad insuetum spectaculum.*(a) *Judicium instituit ipsis accusantibus.*

NOTÆ.

(5) *In fines Mallorum.*) Extremos intellige; jampridem enim Mallorum regionem ingressus erat; immo, ut arbitror, etiam prætergressus. Vide quæ supra diximus ad cap. 12. ac 14.

(6) *Sabracas.*) Aliis *Sabaræ*, vel *Sadracæ*: quos Justini *Sugambros* sive *Subagras* esse putant. Sed nihil corruptius istis populorum nominibus. Diodorus *Sambestas* vocat. *Hortantium.*) Se invicem.

(1) *Oppido.*) Duas urbes ab eo ad Indum constructas memorat Arrianus; alteram ad confluentes Indi & Acesinis, alteram in Sogdiorum finibus, supra Musicani regionem.

(2) *Musicani.*) Est quidem apud alios *Musicanus*, regis, non gentis nomen. Sic Arrianus dixit τῆν Μουσικανὴν ἐπιπράτειαν,

& τῆς Μουσικανῆς χώρας: sic quoque Diodorus. Sed Curtius populi quoque nomen fecit, ut constat ex cap. seq.

(3) *Teriolte.*) Varie in multis editionibus legitur. Arriano *Tirvestes*. Paropamisadæ lib. 7. c. 10.

(4) *Oxartes.*) Erat hic Roxanæ pater quam Alexander uxorem duxerat, lib. 8. cap. 16. *Bactriani* lib. 7. c. 16. Accusatus, opinor, fuerat asservatæ negligentius Bactrianæ arcis; cap. 22. *Jure* idem mihi est hoc loco atque, *merito*: quod quivis facilius quam illud Rubenii ferat, *jure amoris*.

(5) *Præstos.*) Solus hoc gentis nomen habet Curtius; quo magnis suspectum mihi est. *Oxycanus.*) Ita quoque Arrianus vocat: Sed Diodorus & Strabo, multæque Curtii editiones *Porticanum* appellant.

ceperat obsidere, expugnavit. Et Oxycanus, quum in arcem confu-
gisset, legatos de conditione deditiois misit ad regem: sed antequam
adirent eum, duæ turres cum ingenti fragore prociderant, per qua-
rum ruinas Macedones evasere in arcem: qua capta Oxycanus cum
paucis repugnans occiditur. Diruta igitur arce, & omnibus captivis 5
venundatis, (b) Sabi regis fines ingressus est: multisque oppidis in fi-
dem acceptis, validissimam gentis urbem cuniculo cepit. Barbaris si-
mile monstri visum est rudibus militarium operum: quippe in me-
dia ferme urbe e terra existebant, (c) nullo suffossi specus ante vestigio
facto. Octoginta millia Indorum in ea regione casa Clitarchus est au- 10
ctor, multosque captivos (d) sub corona venisse.

XXVI. Rursus Musicani defecerant, ad quos opprimendos missus
est Pithon: qui captum principem gentis, eundemque defectionis
(1) auctorem adduxit ad regem: quo Alexander in crucem sublato, rur-
sus amnem, in quo classem expectare se jusserat, repetit. Quarto 15
deinde die, secundo amne pervenit ad oppidum, (2) qua iter in re-
gnum erat Sabi. Nuper se ille dediderat; sed oppidani detrectabant
imperium, & clausuerant portas. Quorum paucitate contempta, rex
quingentos Agrianos moenia subire jusserat, & sensim recedentes
elicere extra muros hostem; sequuturum profecto, si fugere eos crede- 20
ret. Agriani, sicut imperatum erat, lacessito hoste subito terga
vertunt; quos barbari effuse sequentes, in alios, inter quos ipse rex
erat, incidunt. Renovato ergo proelio ex tribus millibus barba-
rorum quingenti cæsi sunt, mille capti, ceteri moenibus urbis inclu-
si. Sed non ut prima specie læta victoria, ita eventu quoque fuit: 25
quippe barbari veneno tinxerant gladios. Itaque saucii subinde expira-
bant; nec causam tam (3) strenuæ mortis excogitari poterat a medicis,
quum etiam leves plagæ insanabiles essent. Barbari autem speraverant
incautum & temerarium regem (d) excipi posse: & forte inter promptissi-
mos dimicans intactus evaserat. 30

XXVII.

INTERPRETATIO.

(b) Cum nullum effossi sub terra cunicu-
li indicium prius apparuisset.

(c) Auctione venditos fuisse.

(d) Simili vulnere interimi posse.

NOTÆ.

(6) Sabi regis.) Idem huic nomen est a-
pud Strabonem, emendante Freinshemio:
sed Plutarcho Sabbas, Arriano & Diodoro
Sambus, Justino Ambigerus, Orosio Am-
biras.

(1) Auctorem.) Erat hic ipse rex Musi-
canus.

(2) Qua iter in reg.) Atqui jam antea
Sabi fines ingressus erat, cap. super. Sic

Q. Curtii.

ergo interpretare: primum quidem per me-
diterranea (nam exscensione facta in Oxy-
canum excurrerat, teste Arriano) in Sabi
regnum irruperat, urbem ceperat: tum re-
versus ad classem, secundo fluvio ad aliam
ejusdem regni urbem Indo finitimam perve-
nit. Nisi legere mavis, qua iterum reg-
erat Sabi &c.

(3) Strenuæ.) Tam celeris mortis. Vi-
de l. 7. c. 2.

B b b

XXVII. Præcipue ⁽¹⁾ Ptolemæus lævo humero, leviter quidem sa-
 cius, sed majore periculo quam vulnere affectus, regis solitudinem
 in se converterat. Sanguine conjunctus erat, & quidam Philippo ge-
 nitum esse credebant; certe pellice ejus ortum constabat. Idem cor-
 5 poris custos, promptissimusque bellator: sed pacis artibus quam mili-
 tiæ major & clarior, ⁽²⁾ modico civilique cultu, liberalis in primis,
 adituque facilis, nihil ex fastu regio assumpserat. Ob hæc regi, an po-
 pularibus carior esset, dubitari poterat: tum certe primum exper-
 tus suorum animos: adeo ut ⁽³⁾ fortunam, in quam postea ascendit,
 10 in illo periculo Macedones ominati esse videantur. Quippe non levior
 illis Ptolemæi fuit cura, quam regi: qui & proelio & solitudine
 fatigatus cum Ptolemæo assideret, lectum, in quo ipse acquiesceret,
 jussit inferri. In quem ut se recepit, protinus altior insequutus est
 somnus. Ex quo excitatus, ⁽⁴⁾ Per quietem vidisse se exponit speciem
 15 draconis oblatam herbam ferentis ore, quam veneni remedium esse mon-
 strasset. Colorem quoque herbæ referebat, agniturum si quis reperis-
 set affirmans: inventamque deinde (quippe a multis erat requisita)
 vulneri imposuit: protinusque dolore finito, intra breve spatium ci-
 catrix quoque obducta est. Barbaros ut prima spes fefellerat, se
 20 ipsos urbemque dediderunt. Hinc in proximam gentem ⁽⁵⁾ Pataliam per-
 ventum est. Rex erat Mœris, qui urbe deserta in montes profuge-
 rat. Itaque Alexander oppido potitur, agrosque populatur. Magnæ
 inde prædæ actæ sunt pecorum armentorumque, magna vis reperta
 frumenti. Ducibus deinde sumptis annis peritis, defluxit ad insulam
 25 ⁽⁶⁾ medio ferme alveo enatam.

XXVIII. Ibi diutius subsistere coactus, quia duces socordius asser-
 vati

INTERPRETATIO.

(a) Moderata & vulgari ratione viven-
 di.

(b) Quæ in medio prope flumine sensim
 coaluerat.

NOTÆ.

(1) Ptolemæus.) Lagi filius dictus. Con-
 junctus.) Alexandro, Philippo.) Alexan-
 dri patre.

(2) Fortunam.) Regnum, quod post A-
 lexandri mortem in Ægypto ac Libya ob-
 tinuit. Quam regi.) Vulgo, quam regis,
 scil. cura illis fuit: sed illud ad Curtii men-
 tem aptius, istud minus credibile quia in-
 vidiosum.

(3) Per quietem vidisse.) Potuit hoc
 quidem fieri tum divina virtute, tum bo-
 ni malive genii opere: sed illud quoque
 facile fuit Alexandro, quum ab indigena
 quopiam vim ejus herbæ ac speciem edo-
 ctus privatim esset, visi miraculum finge-
 re. Porro non apud Indos, sed in Oritis

hoc contigisse Strabo retulit.

(4) Pataliam.) Incolit ea gens Pattale-
 nam insulam (hodie Tatta) quam Indus
 fluvius in duos alveos divisus efficit: utri-
 que nomen factum ab urbe insigni, quam
 Arrianus, Strabo, Ptolemæus Pattala vo-
 cant: hodieque idem esse nomen apud in-
 digenas dicitur. Sed erratum est in Ptole-
 mæi tabulis, quod multo infra divisionem
 collocatur, cum affirmet Arrianus ad urbem
 Pattala Indum amnem in duos ingentes flu-
 vios sciudi. De insulæ forma & amplitu-
 dine, consulendus Strabo lib. 15. Dextro
 primum sive occidentali alveo navigavit A-
 lexander.

vari profugerant, misit qui conquirerent alios; nec repertis, pervicax cupido incessit visendi Oceanum, adeundique terminos mundi; ut sine regionis peritis, flumini ignoto caput suum, totque fortissimorum virorum salutem ^(a) permetteret. Navigabant ergo ^(a) omnium per quæ ferebantur ignari: quantum inde abesset mare, quæ gentes colerent, quam placidum amnis os, ^(b) quam patiens longarum navium esset, anceps & cæca æstimatio augurabatur. Unum erat temeritatis solatium perpetua felicitas. Jam CCCC. stadia processerant; quum gubernatores agnoscere ipsos auram maris, & haud procul videri sibi Oceanum abesse, indicant regi. Lætus ille hortari nauticos coepit, incumberent remis: *Adesse finem laboris omnibus votis expetitur. Jam nihil gloriæ deesse; nihil obstarè virtuti: sine ullo Martis discrimine, sine sanguine orbem terræ ab illis capi. Ne naturam quidem longius posse procedere: brevi incognita, nisi immortalibus, esse visuros.* Paucos tamen navigio emisit in ripam, qui agrestes vagos exciperent, e quibus certiora nosci posse sperabat. Illi scrutati omnia tuguria, tandem latentes reperere. Qui interrogati quam procul abesset mare, responderunt: *Nullum ipsos mare, ne fama quidem, accepisse: ceterum tertio die perveniri posse ad aquam amaram, quæ corrumperet dulcem.* Intellectum est mare destinari ab ignaris naturæ ejus. Itaque ingenti alacritate nautici remigant; & proximo quoque die, quo propius spes admovebantur, crescebat ardor animorum. Tertio jam die mixtum flumini subibat mare; ^(c) leni adhuc æstu confundente dispares undas. Tum aliam insulam medio amni sitam ⁽²⁾ evecti paulo lentius, quia ⁽³⁾ cursus æstu reverberabatur, applicant classem: & ad com meatus petendos discurrunt; ^(d) securi casus ejus, qui supervenit ignaris.

XXIX. ⁽¹⁾ Tertia ferme hora erat, quum stata vice Oceanus exæstuans

INTERPRETATIO.

(a) Locorum omnium, per quæ transibant, imperiti.

(b) Quam esset opportunum trivemibus, incertis ac temerariis conjecturis divinabant.

(c) Cum adhuc placidus maris fluxus misceret dissimiles aquas fluvii & suas.

(d) Nihil metuentes periculum quod incautos occupavit.

NOTÆ.

(1) *Permitteret.*) Cum nemo non viderit excidisse ex hoc commate aliquam vocem, aliunde in Merulæ editione legatur *permitteret*, non *permittere*: facilius visum est vocabulum ut inserere, quam quod alii suadebant addere, *coegit*.

(2) *Evecti.*) Notanda locutio, *evecti insulam*, id est, *in insulam*: quomodo inferius cap. 31. *evectusque os ejus*. Est qui hanc insulam putet esse quæ apud Arrianum *Cilluta* dicitur: sed hoc narrationi

Curtii parum convenit.

(3) *Cursus.*) Fluminis intellige, non classis.

(1) *Tertia hora.*) Respondebat ei fere quam nonam matutinam dicimus: quippe totum diem, pariter ut noctem, in duodecim horas partiri soliti, primam ab solis exortu inchoabant: tertia medio inter hanc atque meridianam spatio incipiebat. Illis autem locis eo quidem anni tempore (mensis

stuans invehī cœpit, & retro flumen urgere: ^(a) quod primo coerci-
tum, deinde vehementius pulsum, majore impetu adversum ageba-
tur, quam torrentia præcipiti alveo incurrunt. Ignota vulgo freti na-
tura erat; monstraque & iræ deū indicia cernere videbantur.
5 Identidem intumescere mare, & in campos paulo ante siccos descende-
re superfusum. Jamque ⁽²⁾ levatis navigiis, & tota classe dispersa,
^(b) qui expositi erant, undique ad naves trepidi & improvise malo at-
toniti recurrunt. Sed in tumultu festinatio quoque ⁽³⁾ tarda est. Hi
contis navigia appellebant: hi, dum considerent, remos aptari prohi-
10 bebant; quidam enavigare properantes, sed non expectatis, qui si-
mul esse debebant, ^(c) clauda & inhabilia navigia languide moliebantur:
aliæ navium, inconsulte ruentes non receperant; pariterque & mul-
tudo, & paucitas festinantes morabatur. Clamor hinc expectare,
hinc ire jubentium, ^(d) dissonæque voces nusquam idem ac unum ten-
15 dentium, non oculorum modo usum, sed etiam aurium abstulerant.
Ne in gubernatoribus quidem quidpiam opis erat, quorum nec exau-
diri vox a tumultuantibus poterat; nec imperium a territis incompo-
positis servari. Ergo collidi inter se naves, ^(e) abstergerique invi-
cem remi, & aliorum navigia urgere cœperunt. Crederes non unius
20 exercitus classem vehi, sed duorum navale inisse certamen. Incutie-
bantur puppibus proræ; premebantur a sequentibus, qui anteceden-
tes turbaverant: jurgantium ira perveniebat etiam ad manus.

XXX. Jamque æstus totos circa flumen campos inundaverat, tu-
25 mulis duntaxat eminentibus, velut insulis parvis; in quos plerique
trepidi omissis navigiis enare cœperunt. Dispersa classis partim in
præalta aqua stabat, ^(a) qua subsederant valles; partim in vado hære-
bat, ^(b) utcumque inæquale terræ fastigium occupaverant undæ: quum
subito novus, & pristino major terror incutitur. Reciprocari cœpit
ma-

INTERPRETATIO.

(a) Quod initio repressum æstu, postea
violentius repulsum, rapidiore cursu retror-
sum ferebatur, quam quo torrentes per præ-
cipitia ruunt.

(b) Qui e navibus in terram descenderant.

(c) Quasi mutilas remorum parte naves,
adeoque minus expeditas lente movebant.

(d) Oppositæ voces hominum penitus con-
traria postulantium.

(e) Inter se mutuo concursu frangi.

(a) Ubi depressiores campi erant.

(b) Ubicumque editior erat terra, quam
aquæ inundaverant.

NOTÆ.

sis erat Junius) solis ortus in horam no-
stratem circiter quintam ac dimidiam con-
venit. Cæterum quæ sequuntur de maris il-
lius æstu, aliæque generis ejusdem quinos-
se volet, consulat inter alios auctorem Pe-
ripli Erythræi, Conimbricenses in meteoris
tract. 8. c. 4. &c.

(2) Levatis nav.) Pleraque navigia

saltem minora, ad ripam appulsa terræ, ut
fit, aliqua saltem ex parte hærebant; quum
repente superveniens æstus illa sursum ex-
tulit, ac dispersit.

(3) Tarda est.) Tarditatis causa est,
quia nimia festinatione fit ut se invicem im-
pediant ac morentur.

mare, magno tractu aquis in suum fretum recurrentibus; (c) reddebatque terras paulo ante profundo salo mersas. Igitur (d) destituta navigia alia præcipitantur in proras; alia in latera procumbunt. Strati erant campi sarcinis, armis, avulsarum tabularum remorumque fragmentis. Miles nec egredi in terram, nec in naves subsistere audebat; 5 identidem præsentibus graviora, quæ sequerentur, expectans. Vix quæ perpetiebantur, videre ipsos credebant; in sicco (1) naufragia, in amni mare. Nec finis malorum: quippe æstum (e) paulo post mare relaturum, quo navigia allevarentur, ignari; famem & ultima sibimet ominabantur: (2) belluæ quoque fluctibus destitutæ terribiles vagabantur. Jamque nox appetebat, & regem quoque desperatio salutis ægritudine affecerat. Non tamen invictum animum curæ obruunt, quin tota nocte præsideret in speculis, equitesque præmitteret ad os amnis; ut quum mare rursus exæstuaris sensissent, (3) procederent. Navigia quoque lacerata refici, & eversa fluctibus, erigi jubet, paratosque esse 15 & intentos, quum rursus mare terras inundasset.

XXXI. Tota ea nocte inter vigilias adhortationesque consumpta, celeriter & equites ingenti cursu refugere, & sequutus est æstus: qui primo aquis leni tractu subeuntibus coepit levare navigia, mox totis campis inundans etiam impulit classem: plaususque 20 militum nauticorumque insperatam salutem immodico celebrantium gaudio, litoribus ripisque resonabat. Unde tantum redisset subito mare? quo pridie refugisset? quamnam esset ejusdem elementi natura, (a) modo discors, modo imperio temporum obnoxia; mirabundi requirebant. Rex quum ex eo, quod acciderat, conjectaret (1) post solis ortum statum tempus esse; media nocte, ut æstum occuparet, cum paucis navigiis secundo amne defluxit. (b) (2) Evectusque os ejus quadringenta sta-

INTERPRETATIO.

(c) Campos retegebat quos paulo ante altis aquis texerat.

(d) Desertæ ab undis naves aliæ in suas proras cadunt, aliæ &c.

(e) Cum ignorarent brevi rediturum ma-

re simili æstu.

(a) Nunc pugnans temporum conditioni, nunc iis subiecta.

(b) Et ostium ejus ingressus.

NOTÆ.

(1) Naufragia.) Cum æstu destituta navigia, suoque pondere procumbentia quassarentur.

(2) Belluæ.) Ceti, phocæ, balænæ ingenti mole.

(3) Procederent.) Ad classem, nuntiaturi maris reditum: forte retrocederent.

(1) Post solis ortum.) Male quidem conjectabat Alexander si perpetuum id esse existimavit, ut post solis exortum rediret maris æstus. Cum enim singulis diebus u-

na fere hora tardius accedat recedatque, necesse est aliquando contingere, ut solis reditum prævertat. Sed moram illic nimirum brevioris fecerat, quam ut id experiri potuisset.

(2) Evectusque.) Ad ostia fluminis delatus, ut supra cap. 28. Tauros Neptuno cæsos projecit in mare: libationeque sacrificio superaddita, phialam auream & crateres aureos gratias agens projecit in mare &c. Arrianus: apud quem hæc omnia paulo accuratius descripta reperies.

stadia processit in mare, tandem voti sui compos: præsibusque maris & locorum diis sacrificio facto, ad classem rediit. (e) Hinc adversum flumen subiit classis; & altero die appulsa est haud procul lacu salso, cujus ignota natura plerosque decepit, temere ingressos
 5 aquam. Quippe scabies corpora invasit, & contagium morbi etiam in alios vulgatum est: oleum remedio fuit. Leonnato deinde præmisso ut puteos foderet, qua terrestri itinere ducturus exercitum videbatur (quippe sicca erat regio) ipse cum copiis substitit, (3) vernum
 10 tempus expectans. Interim (4) urbes portusque condidit. (5) Nearcho atque Onesicrito nauticæ rei peritis imperavit, *Ut validissimas navium deducerent in Oceanum, progressique quoad tuto possent, naturam maris noscerent: vel* (6) *eodem amne, vel Euphrate subire eos posse, quum reverti ad se vellent.*

XXXII. Jamque (1) mitigata hyeme, & navibus, quæ inutiles videbantur, crematis; terra ducebat exercitum. Nonis castris in regionem (2) Arabitarum; inde totidem diebus in (3) Gedrosiorum regionem per-

INTERPRETATIO.

(e) *Adverso eodem fluvio progressa est.*

NOTÆ.

(3) *Vernum tempus.* Venerat, ut diximus, ad Pattala sub canis exortum, mense Junio, anno 2. exeunte Olym. CXIII. sequenti Nearchus & Onesicritus ex Pattalene solverunt, Alexandro jam profecto ex India: solverunt autem, inquit Nearchus apud Strabonem, *autumno sub vespertinum ortum Pleiadum*, qui tum temporis sub æquinoctium incidebat. Apud Arrianum in Indicis dies assignatur 20. Boedromionis, quam Usseus confert in Calendas Octobris Juliani. Non ergo *vernum tempus* expectavit Alexander: immo nondum finita æstate iter aggressum esse, ex Strabone intelligimus.

(4) *Urbes.* Inter quas memoratur *Barce* a Justino l. 12. c. 10. *Potana* apud Diodorum lib. 17. Tum *Xylenopolis*, ut ex Arriano & Plinio collatis recte conjecit Freinshemius. *Portusque.* Vulgo *plerasque*, scilicet *urbes*. Sed optime idem auctor vidit sensum hoc idoneum habere nulum posse. Pleraque in Pattalena construxisse Arrianus docet, nam ex Oceano Pattala redierat. Inde per sinistram sive orientalem Indl alveum rursus ad Oceanum penetravit; denuoque Pattala reversus neces-

saria tum suo itineri, tum navigaturæ per Oceanum classi comparavit.

(5) *Nearcho, Onesicr.* Fuit Nearchus totius classis præfectus, Onesicritus vero gubernatorum magister, ut tradit Arrianus: quamvis ipse se *ναυαρχον*, id est, ut Plinius interpretatur, *classis præfectum* appellaverit in historia quam scripsit, pariter ut Nearchus.

(6) *Eod. amne.* Indo. *Euphrate.* Per hunc reipsa subierunt, ut refert Arrianus Exp. l. 6. & in Indicis. Ex quo Melam refellas qui Euphratem negat ullo manifesto exitu in mare effluere.

(1) *Mitigata.* Vide quæ modo dicta sunt cap. præced. *Nonis castris.* lib. 3. c. 16.

(2) *Arabitarum.* Nomen illis factum a flumine *Arabo*: ipsi quoque *Arbies*, *Arbii*, *Arabii*, *Arbitæ*, *Aribes* &c. corrupte an secus, apud diversos scriptores appellantur. Inter Indum & Carmaniam ad mare siti erant.

(3) *Gedrosiarum.* Terminos habuit ab Oriente Indum fluvium, a septentrione Arachosiam atque Drangianam, ab Occidente Carmaniam; a meridie Oceanum Indicum.

perventum est. Liber hic populus concilio habito dedit se; ^(a) nec quidquam deditis præter commeatus imperatum. Quinto hinc die venit ad flumen; ⁽⁴⁾ Arabum incolæ appellant. Regio deserta & aquarum inops excipit; quam emensus in Oritas transit. Ibi majorem exercitus partem Hephæstioni tradidit; levem armaturam cum Ptolemaeo Leonnatoque partitus est. Tria simul agmina populabantur ⁽⁵⁾ Indos, magnæque prædæ actæ sunt: maritimos Ptolemæus, ceteros ipse rex, & alia parte Leonnatus urebant. ⁽⁶⁾ In hac quoque regione urbem condidit, deductique sunt in eam Arachosii. Hinc pervenit ad ⁽⁷⁾ maritimos Indos. Desertam vastamque regionem late tenent, ac ne cum finitimis quidem ullo commercii jure miscentur. ^(b) Ipsa solitudo natura quoque immitia efferavit ingenia: prominent ungues nunquam recisi; comæ hirsutæ & intonsæ sunt. Tuguria conchis, & ceteris purgamentis maris instruunt: ferarum pellibus tecti, piscibus sole duratis, & majorum quoque belluarum, quas fluctus ejicit, carne vescuntur. Consumptis igitur alimentis Macedones primo inopiam, deinde ad ultimum famem sentire coeperunt; radices palmarum (namque sola ea arbor gignitur) ubique rimantes. Sed quum hæc quoque alimenta defecerant, jumenta cedere aggressi, ne equis quidem abstinebant: & quum deessent quæ sarcinas

ve-

INTERPRETATIO.

(a) Ab iis qui se dediderant, nihil exarum est præter cibaria.

(b) Solitaria vita ferociores reddidit eorum animos, indole sua jam feroces.

NOTÆ.

cum. Ita quidem Ptolemæus & Marcianus Heracleotes in Periplo. Sed Strabo Gedrosiam in mediterraneis totam videtur collocare: quippe universum litus ab Indi ostiis ad Carmaniam partitur inter *Arbies* sive Arabitas, Oritas & Ichthyophagos: supra hos sitam ait esse Gedrosiam. Quæ conciliari aliter nequeunt, quam si apud Strabonem proprie, apud Ptolemæum latius acceptam intelligas; atque hoc pacto Curtium & Arrianum interpretari licet, ut post Arabitas in Gedrosiam proprie dictam ventum sit. Hodiernum nomen alii *Mackeran*, alii *Guzzerath*, aliud alii faciunt. *Dedit se.*) Hoc non Gedrosii, sed Oritæ fecerunt. Arrianus.

(4) *Arabum.*) Ptolemæo & Arriano *Arabius*, Straboni & Plinio *Arbis*, Stephano *Arabis*, aliter apud alios vocatur: hodie quibusdam *Berbere*, plerisque *Ilment*. Sed

quid est quod ait Curtius Alexandrum ad flumen Arabum venisse, quum jam plurium dierum itinere Arabitas illud accolentes prætergressum dixerit?

(5) *Indos.*) Jampridem India relicta erat: nec istos quisquam alius, quod sciam, Indos appellavit qui circa Arabum fluvium incolunt.

(6) *In hac regione.*) In Oritis ubi Rhambacia fuit maximus illorum pagus cum portu: cujus commoditate perspecta urbem condidit, *in finibus gentis Arianae*, inquit Plinius: nam Ariana pars est Gedrosia, in qua Oritæ sunt. Vide lib. 7. cap. 9. *Arachosii.*) Forte hinc conjicere liceat alteram esse earum quæ Stephano vocantur *Alexandria in Arachotis*; non quia in Arachosia foret, sed quia incolas habuit Arachosios.

(7) *Marit. Indos.*) Hi sunt quos Plinius Gedrosos, Strabo Ichthyophagos appellat.

veherent, spolia de hostibus, propter quæ ultima Orientis peragra-
verant, cremabant incendio.

XXXIII. Famem deinde pestilentia sequuta est: quippe insalu-
brium ciborum novi succi, ad hoc itineris labor & ægritudo animi,
5 (a) vulgaverant morbos; & nec manere sine clade, nec progredi po-
terant: manentes fames, progressos acrior pestilentia urgebat. Ergo
strati erant campi pene pluribus semivivis, quam cadaveribus. Ac
ne levius quidem agrî sequi poterant: quippe (b) agmen raptim age-
batur, tantum singulis ad spem salutis ipsos proficere credenti-
10 bus, quantum itineris festinando præciperent. Igitur qui defecerant
notos ignotosque, ut allevarentur, orabant. Sed nec jumenta erant,
(c) quibus excipi possent; & miles vix arma portabat: imminentisque
etiam ipsis facies mali ante oculos erat. Ergo (d) sæpius revocati, ne
respicere quidem suos sustinebant, misericordia in formidinem versa.
15 Illi relictî deos testes, (e) sacra communia, regisque implorabant opem:
quumque frustra surdas aures fatigarent, in rabiem desperatione ver-
si, parem suo exitum, similesque ipsis amicos & contubernales pre-
cabantur. Rex dolore simul ac pudore anxius, quia causa tantæ cla-
dis ipse esset; ad Phrataphernem (1) Parthorum satrapem misit, qui
20 juberet camelis cocta cibaria afferre: alio quoque finitimarum re-
gionum præfectos certiores necessitatis suæ fecit. Nec cessatum est
ab his. Itaque (f) fame duntaxat vindicatus exercitus, tandem (2) in
Gedrosiæ fines perducitur. Omnium rerum sola fertilis regio est;
in qua stativa habuit, ut vexatos milites quiete firmaret. Hic Leon-
25 nati literas accipit, conflixisse ipsum cum octo millibus peditum & quin-
gentis equitibus (3) Oritarum, prospero eventu. A (4) Cratero quoque nun-
cius venit, (5) Orzinem & Zariaspem nobiles Persas, defectionem mo-
lien-

INTERPRETATIO.

(a) Contagionem sparserant.

(b) Exercitus festinanter ducebatur, cum
unusquisque tanto propius ad spem incolu-
mitatis se accedere putaret, quanto plus pro-
perando alios antevertisset.

(c) In quæ imponi possent.

(d) Quamvis frequenter implorati a ter-
go, ne volebant quidem ad suos amicos vul-
tum convertere.

(e) Communem utrisque religionem.

(f) A fame sola liberatus.

NOTÆ.

(1) Parthorum.) Parthia lib. 6. cap. 6.
quæ longo, sane intervallo ab Gedrosia abe-
rat. Regionum.) Ariæ, Drangianæ &c.

(2) In Gedrosiæ fines.) Ultimos videli-
cet, per quos e Gedrosia in Carmaniam
exeundum erat: nam primos dudum ingres-
sus erat. De his finibus, sive extrema Ge-
drosiæ parte Carmaniam versus, intelligen-
dum quod sequitur: sola fertilis regio est.
Sola, inquam, inter ceteras Gedrosiæ par-

tes omnium rerum inopes. Malunt tamen
alii legere, omnium rerum soli fertilis est.

(3) Oritarum.) Hi enim digresso Ale-
xandro defecerant, ac Leonnati agmen ador-
ti, non paucos impune occiderant.

(4) Cratero.) Huic exercitus partem di-
scedens ex India commiserat, ut per Aracho-
siam & Drangianam in Carmaniam duceret.

(5) Orzinem.) Arrianus Ordonem, quæ-
dam Curtii editiones Ordanem habent, exi-
guo

lientes oppressos a se, in vinculis esse.

XXXIV. Præposito igitur ⁽¹⁾ regioni Sibyrtio (namque Menon præfectus ejus nuper interierat morbo) ⁽²⁾ in Carmaniam ipse processit. ⁽³⁾ Aspastes erat satrapes gentis, suspectus res novare voluisse, dum in India rex esset. Quem occurrentem, dissimulata ira, comiter alloquutus, dum exploraret quæ delata erant, in eodem honore habuit. Quum ⁽⁴⁾ Indiæ præfecti, sicut imperatum erat, equorum jumentorumque jugalium vim ingentem ex omni, quæ sub imperio erat, regione misissent; quibus deerant ad impedimenta, restituit. Arma quoque ad pristinum resecta sunt cultum: quippe haud procul a Perside ⁽⁵⁾ aberant, non pacata modo, sed etiam opulenta. Igitur, ut supra dictum est, æmulatus patris Liberi non gloriam solum, quam ex illis gentibus deportaverat; sed etiam famam (sive illud triumphus fuit ab eo primum institutus, sive bacchantium lusus) ⁽⁵⁾ statuit imitari; animo super humanum fastigium elato. *Vicos, per quos iter erat, floribus coronisque sterni jubet: liminibus adium crateres vino repletos, & alia eximia magnitudinis vasa disponi: vehicula deinde constrata, ut plures capere milites possent, in tabernaculorum modum ornari; alia candidis velis, alia veste pretiosa.* Primi ibant amici & cohors regia, variis redimita floribus coronisque; alibi tubicinum cantus, alibi lyræ sonus audiebatur: item in vehiculis pro copia cujusque adornatis, comessabundus exercitus, armis, quæ maxime decora erant, circumpendentibus. Ipsum convivasque currus vehebat, crateris aureis, ejusdemque materiæ ingentibus poculis prægravis. Hoc modo per dies septem bacchabundum

NOTÆ.

quo discrimine ob affinitatem δ & ζ. *Molientes.*) Ubi autem? non quidem in Perside; necdum enim eo venerat Craterus.

(1) *Regioni.*) Gedrosiæ. Menon quidem supra lib. 7. c. 9. prætor Arachosiis datus erat: post igitur & Gedrosiæ, cum ei Sibyrtius in utraque præfectura successerit. At non Menoni, sed Thoanti Sibyrtium, Apollophani Thoantem suffectum esse tradit Arrianus lib. 6.

(2) *In Carmaniam.*) Hujus erant limites versus ortum Gedrosia cum Drangiana; a Septentrione Aria Parthiaque; ab occasu Persia; in meridiem Oceanus. Hodieque vetustum nomen manet *Kherman*.

(3) *Aspastes.*) Atqui Sibyrtius quem modo Gedrosiæ præfectum vidimus, eo ex Carmaniæ præfectura translatus erat, eique Tlepolemus substitutus; si Arriano fides.

Q. Curtii.

Ubi ergo Aspastis Satrapia? num forte, ut Media, sic Carmania duobus erat Satrapis divisa, duplex cum esset, *culta & deserta*? Hoc quidem pacto & Curtius Arriano, & secum ipse Arrianus conciliari posset, qui in lib. rer. Indic. diversum a Sibyrtio memorat Carmaniæ Satrapem.

(4) *Indiæ præf.*) Credibilius quod habet Arrianus, non Indiæ, quæ partim jam defecerat, partim remotior erat; sed Arianiæ Præfectos Stasanorem, Phrataphernem &c. ista misisse. *Ad impedim.*) Ad vehendas sarcinas.

(5) *Statuit imit.*) Hoc quoque retulit Arrianus; sed hæc neque Ptolemæus, inquit, nec Aristobulus; nec alius quispiam auctor, cui in hac parte fides haberi possit, memoriæ prodiderunt &c. De bacchanione & bacchantibus lib. 8. c. 33.

dom agmen incessit; (6) (a) parta praeda, si quid victis, saltem adversus
 comessantes, animi fuisset mille hercule viri modo (b) & sobrii, septem
 dierum crapula graves in suo triumpho capere potuerunt. Sed for-
 tuna, quæ rebus famam pretiumque constituit, hic quoque militiæ
 5 probrum vertit in gloriam. Et præsens ætas, & posteritas deinde mi-
 rata est, per gentes nondum satis domitas incessisse temulentos; bar-
 baris, quod temeritas erat, fiduciam esse credentibus. Hunc appa-
 ratum carnifex sequebatur: quippe satrapes Aspastes, de quo ante di-
 ctum est, interfici jussus est: adeo nec luxuriæ quidquam crudelitas,
 10 nec crudelitati luxuria obstat.

INTERPRETATIO.

(a) Qui facilis praeda fuisset, si &c.

(b) Qui modo fortes ac non temulenti forent.

NOTA.

(6) Parta.) Aliter parata praeda.

Q. CURTII,
DE REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI
REGIS MACEDONUM,
LIBER DECIMUS.

ISDEM fere diebus Cleander & Sitalces, & cum Agathone Heracon superveniunt, ⁽¹⁾ quia Parmenionem jussu regis occiderant; quinque millia peditum cum equitibus mille. Sed & accusatores eos ⁽²⁾ e provincia, cui præsuerant, sequebantur: nec tot facinora, quot admiserant, compensare poterant cædis perquam gratæ regi ministerio. Quippe quum omnia profana spoliassent, ne sacris quidem abstinuerant: virginesque & principes feminarum, stupra perpessæ, corporum ludibria deflebant. Invisum Macedonum nomen avaritia eorum, ac libido barbaris fecerat. Inter omnes tamen eminebat Cleandri furor, qui nobilem virginem constupratam, servo suo pellicem dederat. ⁽³⁾ Plerique amicorum Alexandri non tam criminum, quæ palam objiciebantur, atrocitatem; quam memoriam occisi per eos Parmenionis (quod tacitum prodesse reis apud regem poterat) intuebantur: læti recidisce iram in iræ ministros, 15
NEC ullam potentiam scelere quæsitam cuiquam esse diuturnam:

Rex

NOTÆ.

(1) *Qui Parmen.*) Supra lib. 7. cap. 7. *quinque millia.*) Supple, cum his erant, vel aliquid simile. Aliam exercitus partem qui sub Parmenione fuerat, jamdudum occupaverat Alexander in Arachosia l. 7. c. 9.

(2) *E provincia.*) Cleander & Sitalces Mediæ præsuerant. *Agathone.*) Hic si Parmenionis cædi interfuit, diversus ab illo Agathone est, qui arci Babylonis præsidere jussus erat lib. 5. c. 6.

(3) *Plerique.*) Hæc est hujus loci sententia, quam Gallicus interpres non attigit: Plerosque amicorum Alexandri gavisos Cleandri sociorumque calamitate, non tam odio criminum quæ his objiciebantur gravissima, quam quod eos meminuerant occidendi Parmenionis ministros fuisse: cujus obsequii recordatio regem, ut iis ignosceret, impellere sola poterat. *Tacitum.*) Tacite, in animo: nisi forte scriptum erat, tantum.

Rex cognita causa pronunciavit : *Ab accusatoribus unum , & id maximum crimen esse præteritum ,* ^(a) *desperationem salutis suæ : nunquam enim talia ausuros , qui ipsum ex India sospitem aut optassent reverti , aut credidissent reversurum .* Igitur hos quidem ⁽⁴⁾ vinxit ; DC. autem militum , qui sævitæ eorum ministri fuerant , interfici jussit . Eodem die sumptum est supplicium ⁽⁵⁾ de iis quoque , quos auctores defectionis Persarum Craterus adduxerat .

II. Haud multo post ⁽¹⁾ Nearchus & Onesicritus , quos longius in Oceanum procedere jusserat , superveniunt . Nunciabant autem quædam audita , alia comperta ; Insulam ⁽²⁾ ostio amnis subjectam auro abundare ; inopem equorum esse : singulos equos ab iis , qui ex continenti trajicere auderent , singulis talentis emi . Plenum esse ⁽³⁾ belluarum mare : ⁽⁴⁾ æstu secundo eas ferri magnarum navium corpora æquantes : ^(b) ⁽⁴⁾ truci cantu deterritas sequi classem , cum magno æquoris strepitu , velut demersa navigia , subisse aquas . Cetera incolis crediderant : inter quæ rubrum mare ⁽⁵⁾ non a colore undarum , ut plerique crederent , sed ab Erythra rege appellari . Esse haud procul ⁽⁶⁾ a continenti insulam palmis frequentibus consitam ; & in medio fere nemore columnam eminere , Erythræ regis monumentum , literis gentis ejus scriptam . Adjiciebant , navigia quæ lixas mercatores-

INTERPRETATIO.

(a) *Quod de ipsius regis vita desperassent.*

(a) *Eas sequi maris æstuantis cursum .*

(b) *Horridis clamoribus fugatas ne classem sequerentur .*

NOTÆ.

(4) *Vinxit .*) Necari jussit , inquit Arrianus : idque Plutarchus atque Justinus confirmant . *Heracon quidem tum temporis absolutus fuerat : ceterum paulo post a Suis convictus quod eorum templum diripisset , etiam ipse pœnas dedit .* Arrian. lib. 6.

(5) *De iis quoque .*) De Orzine & Zariaspe : supra lib. 9. c. 33. *Craterus .*) Hic enim ingressa jam Carmaniam regi copias suas junxerat .

(1) *Nearchus & Ones .*) De quibus lib. 9. cap. 30. Solus porro ex his venit Nearchus comite Archia , ut ex Arriano constat in Indicis .

(2) *Ostio amnis .*) Indi , ut ex Plinii lib. 6. cap. 23. intelligimus : ex eo enim solverant . *Talentis .*) Talentum l. 3. c. 35.

(3) *Belluarum .*) Balænarum , phytetorum , hydrorum &c. quos Plinius vicenum cubitorum fuisse scribit : Solinus balænas ultra spatia quatuor jugerum habere , c. 55. Videndi Gesnerus & Aldrovandus in Cetis.

(4) *Truci cantu .*) Tubarum quoque sonitu exterritas Arrianus & Strabo referunt : Plinius vero non voce , non sonitu , non ictu , sed fragore terreri posse scribit lib. 9. cap. 3. Aptius hic Sebisio videretur , tubæ cantu : sed nihil mutari necesse fuit .

(5) *Non a colore .*) Lege quæ diximus ad lib. 8. cap. 29. *Erythra .*) Alii *Erythrum* vocarunt .

(6) *A continenti .*) Carmanix . *Insulam .*) Hanc insulam Dionys. Plinius , Mela , Solinus , Stephanus *Ogyrin* appellant : Nearchus apud Strabonem *Gyrinam* sive *Ogyrinam* , p. 766. emendante Isaaco Vossio : eamque extra fauces sinus Persici collocant . Sed illa ipsa , in qua scilicet regis Erythræ monumentum fuerit , apud Arrianum in Indicis *Oaracta* dicitur (errat enim vir doctus qui pro illa ejusdem *Organant* sumpsit) quæ haud dubie Ptolemæi *Οὐρὸν* est , ac Nearchi apud eundem Strabonem *Doracta* , forsitan corrupte , A in Δ mutato , pag. 767. Ex quo ipso loco manifeste-

resque vexissent, famam auri sequutis gubernatoribus, (7) in insulam esse transmissa; nec deinde ab his postea visa. Rex cognoscendi plura cupidine accensus, rursus eos terram legere jubet, donec ad Euphratem appellerent classem; inde adverso amne Babylonem subito-
 5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

NOTÆ.

nifeste mihi colligere posse videor duas esse insulas tam situ quam nomine diversas; quarum alii in alia sepulchrum Erythræ fabulosum, ut opinor, constituerint. Quod nemo revocaverit in dubium qui hos scriptores attente legerit, inter seque contulerit. Atque hoc pacto verum esse posset quod disputat Isaacus Vossius in *Melæ* cap. 8. l. 3. *Ogyrin* esse hodiernam *Gerun*, in qua nobilissimum emporium *Ormuz*: nisi quod veteres illi *Ogyrin* ad 225. milliaria, quidam ad 250. ab litore removent, cum *Ormuziam* non nisi 36. a continenti distare ipse scribat Vossius.

(7) *In insulam.*) Diversam ab *Ogyri* & *Oara*cta, extra sinum Persicum. *Hanc indigenæ soli sacram esse dicebant, & Nosalâ vocari, nec quemquam mortalium eo velles accedere: si quis vero imprudens feratur, nunquam amplius cerni.* Arrianus.

(8) *Syria.*) Lib. 4. cap. 4. *Africam.*) Proprie dictam, quæ pars est *Africæ* latius sumptæ, ut diximus lib. 4. c. 32. *Carthagini.*) Lib. 4. c. 8. *Insensus.*) Ibid. cap. 18. Fuit *Numidia* *Masinissæ* regnum, pars quondam *Africæ* illius proprie dictæ, versus *Mauritaniam*; quanquam alii utramque distinguunt. Hodie *Constantina* dicitur. *Gadis*) vel *Gades*: lib. 4. cap. 19.

(9) *Columnam.*) Duæ celebrantur columnæ *Herculis*, ex utroque freti *Gaditani* litore, quod inde *Herculeum* fretum cognominatum est. Sed quid hæ columnæ fuerint, parum liquet. Nam alii veras fuisse columnas ex ære volunt, octo cubitorum: alii statuas *Herculis*, alii turreas, alii montes *Calpen* & *Abylam*; quorum ille in *Hispania*, iste ex adverso in *Africa*, ambo ad

fretum *Gaditanum*. Consulat qui plura volet, *Strabonem*, *Melam*, *Solinum*, *Philostratum*, *Marianam* &c.

(10) *Iberiam.*) Alia erat *Asiæ* regio *Iberia* inter *Euxinum* & *Caspium* mare, quæ hodiernæ *Georgiæ* ferme respondet.

(11) *Ibero.*) Hodie apud *Hispanos* *Ebro*: nascitur in *Cantabriæ* finibus, & *Cæsaraugustam* præterfluens, in mare *Mediterraneum* se effundit e regione *Majoricæ*.

(12) *Alpes.*) Notissimum nomen montium qui *Italiam* a *Gallia* magnamque partem a *Germania* dividunt. Has fama erat *Herculem* ex *Hispania* victo *Geryone* redeuntem superasse: quæ res *Alexandro* *Herculis* æmulatori cupiditatem hanc injecerat. Itaque prætervehi non præternavigare hoc loco, sed transcendere potius interpretandum putem.

(13) *Italiæ.*) Egregia est apud *Livium* disputatio *Decad. 1. l. 9.* quem *Italicæ* expeditionis fructum relaturus *Alexander* fuerit, si *Romanos* bello lacerasset: nec dubitat irritum incepti abiturum fuisse.

(14) *In Epirum.*) *Epirus*, hod. *Albania*, limites habuit *Ionium* mare, *Achaiam* majorem, & *Macedoniam*. *Brevis.*) Trajectus est, inquit *Strabo*, stadiorum circiter 700. quæ milliaria sunt 87. cum dimidio: quare apud *Plinium* lib. 2. c. 11. vitiose legitur, *quingenta m. p. non amplius*; cum in veteribus libris scriptum esset, centum m. p.

(15) *Mesopotamiæ.*) Lib. 5. cap. 2. *Materia.*) *Lignis*: lib. 5. c. 10. *Libanus*: lib. 4. c. 9. *Thapsacus* ibid. c. 1. *Babylon.* lib. 5. c. 4. *Cyprus* lib. 4. c. 15.

in Libano monte caesa, devectaque ad urbem Syriae Thapsacum, ingentium carinas navium ponere: septiremes omnes esse deduci-
que Babylonem. Cypriorum regibus imperatum, ut aes stuppamque
& vela praeberent. Hæc agenti Pori & Taxilis regum literæ tradun-
5 tur: Abisarem morbo, Philippum ⁽¹⁶⁾ præfectum ipsius ex vulnere inte-
riisse; oppressosque qui vulnerassent eum. Igitur Philippo substituit
Eudæmonem (dux erat Thracum) Abisaris regnum filio ejus attri-
buit.

III. Ventum est deinde ⁽¹⁾ Persagadas. Persica est gens, cujus satra-
10 pes Orsines erat, nobilitate ac divitiis inter omnes barbaros eminens.
Genus ducebat a Cyro quondam rege Persarum: opes & a majo-
ribus traditas habebat, & ipse longa imperii possessione cumulaverat.
Is regi cum omnis generis donis, non ipsi modo ea, sed etiam ami-
cis ejus daturus occurrit. Equorum domiti greges sequebantur, cur-
15 rusque argento & auro adornati; pretiosa supellex, & nobiles gem-
mæ; aurea magni ponderis vasa, vestesque purpureæ; & ⁽²⁾ signati
argenti talenta quatuor millia. Ceterum tanta benignitas barbaro
causa mortis fuit. Nam quum omnes amicos regis donis super ipsorum
vota coluisset; ⁽³⁾ Bagoæ spadoni, qui Alexandrum obsequio corpo-
20 ris devinxerat sibi, nullum honorem habuit: admonitusque a qui-
busdam quam Alexandro cordi esset, respondit: *Amicos regis, non
scorta se colere: nec moris esse Persis, mares ducere, qui stupro effemina-
rentur.* His auditis spado potentiam flagitio & dedecore quæsitam,
in caput nobilissimi & insontis exercuit. Namque gentis ejusdem le-
25 vissimos ⁽⁴⁾ falsis criminibus adstruxit; monitos tum demum ea defer-
re, quum ipse jussisset. Interim quoties sine arbitris erat, credulas
regis aures implebat; dissimulans causam iræ, quo gravior criminan-
tis auctoritas esset. Nondum suspectus erat Orsines; jam tamen vi-
lior. Reus enim in secreto agebatur, latentis periculi ignarus: &
30 ⁽⁴⁾ importunissimum scortum, ne in stupro quidem & dedecoris pa-
tientia, fraudis oblitum, quoties amorem regis in se accenderat, Orsi-
nem modo avaritiæ, interdum etiam defectionis arguebat.

IV. Jam matura erant in perniciem innocentis mendacia; & fatum,
cu-

INTERPRETATIO.

(a) *Fictis criminationibus instruxit.*

NOTÆ.

(16) *Præfectum.* Oxydracarum & Mal-
lorum Satrapem. *Qui vulner.* Mercenarii
erant, inquit Arrianus: apud quem non
Eudæmon, sed Eudemus susceptus Philippo
dicitur.

(1) *Persagadas.* Vide lib. 5. c. 20. *Sa-
trapes.* Phrasaorte satrapa pridem mortuo,
cum adhuc in India degeret Alexander, Or-

sines satrapiae curam ultro susceperat, dum
a rege prætor mitteretur. *Cyro.* Idem l.
4. c. 46.

(2) *Signati.* Lege sis l. 3. c. ult. *Ta-
lenta,* ibid.

(3) *Bagoæ.* Hunc Nabarzanes Alexan-
dro obtulerat, l. 6. c. 12.

(4) *Importuniss.* Nequissimum.

cujus inevitabilis sors est, appetebat. Forte enim ⁽¹⁾ sepulcrum Cyri Alexander jussit aperiri, in quo erat conditum ejus corpus, cui dare ⁽²⁾ volebat inferias. Auro argentoque repletum esse crediderat; quippe ita fama Persæ vulgaverant: sed præter clypeum ejus putrem, & arcus duos Scythicos, & acinacem, nihil reperit. Ceterum corona aurea imposita, amiculo cui assueverat ipse, ⁽³⁾ solium in quo corpus jacebat, velavit; ⁽⁴⁾ miratus tanti nominis regem, tantis præditum opibus, haud pertiosius sepultum esse, quam si fuisset e plebe. Proximus erat lateri spado, qui regem intuens; *Quid mirum*, inquit, *est inania sepulcra esse regum, quum satraparum domus aurum inde egestum capere non possint? Quod ad me attinet, ipse hoc bustum antea non videram: sed ex Dario ita accepi tria millia talentum condita esse cum Cyro.* ⁽⁵⁾ *Hinc illa benignitas in te; ut quod impune habere non poterat Orsines, donando etiam gratiam iniret.* Concitaverat jam animum in iram; quum ii, quibus negotium idem dederat, superveniunt: hinc Bagoas; hinc ab eo subornati, falsis criminibus occupant aures. Antequam accusari se suspicaretur Orsines, in vincula est traditus. Non contentus supplicio insontis spado, ipse morituro manum iniecit. Quem Orsines intuens; *Audieram*, inquit, *in Asia olim regnasse* ⁽⁵⁾ *feminas; hoc vero novum est, regnare castratum!* Hic fuit exitus nobilissimi Persarum, nec insontis modo, sed eximiae quoque benignitatis in regem.

V. Eodem tempore ⁽¹⁾ Phradates regnum affectasse suspectus occiditur. ⁽²⁾ Cœperat esse præceps ad repræsentanda supplicia; idem ad de-

INTERPRETATIO.

(b) *Funebres honores persolvere.*

NOTÆ.

(1) *Sepul. Cyri.* Primi illius Persarum regis, de quo nos ad l. 4. c. 55. & l. 7. c. 24. De sepulcris plura Arrianus l. 6. Strabo l. 15. Plutarchus in Alex. *Inferias.* l. 7. c. 36.

(2) *Solium.* Græce apud Strabonem & Arrianum πύλος, proprie *alveus*; item *theca*, *loculus* &c. Ex quo perperam interpretes Arriani *urnam* fecit: nam Persæ corpora defunctorum non cremabant: lib. 3. c. 31.

(3) *Miratus* &c. Minime quidem mirari hoc potuit qui vidisset ipse, aut certe ex Aristobulo, quem eo miserat, teste oculato accepisset satis magnificum fuisse hujus sepulcri ornatum; ut apud Strabonem & Arrianum ipse descripsit Aristobulus. Hoc igitur, inquam, Alexander miratus non est quod ait Curtius, sed potius vehementer indignatus in eos a quibus expilatum sepul-

crum fuerat. Plura apud eosdem leges.

(4) *Hinc illa.* Ex hoc auro illa Orsinis munera profecta sunt, quæ tibi eo consilio attulit, ut ea donando quæ retinere impune non poterat, quia scelere parta erant; gratiam apud te iniret.

(5) *Feminas.* Ut Semiramim, de qua l. 5. c. 4. & l. 7. c. 26. Forsan & Amazonum fabulas respexit. Ceterum Orsinem non Persagadis, sed apud Persepolim, & accusatum & cruci affixum esse ex Arriano didicimus.

(1) *Phradates.* Fuerat Mardorum & Tapurorum Satrapes l. 6. c. 9. ac 12. quem ad se in custodiam mitti rex jusserat antequam Indiam peteret, l. 8. c. 13.

(2) *Cœperat.* Alexander. *Repræsentanda.* Exercenda: quo fere sensu idem verbum usurpatum notavimus ad l. 6. cap. 33.

deteriora credenda. Scilicet ⁽³⁾ Res secundæ valent commutare naturam: & raro quisquam ⁽⁴⁾ erga bona sua satis cautus est. Idem enim ⁽⁴⁾ paulo ante Lyncistem Alexandrum delatum a duobus indicibus damnare non sustinuerat: humiliores quoque reos contra suam voluntatem, quia ceteris videbantur insontes, passus absolvi: hostibus victis regna reddiderat: ad ultimum a semetipso degeneravit usque adeo, ut adversus libidinem animi, arbitrio scorti aliis regna daret, aliis adimeret vitam. Iisdem fere diebus literas accepit de rebus in Europa & Asia gestis, dum ipse Indiam subigit. ⁽⁵⁾ Zopyrio Thraciæ præpositus dum expeditionem in ⁽⁶⁾ Getas faceret, tempestatibus procellisque subito coortis, cum toto exercitu ⁽⁷⁾ oppressus erat. Quæ cognita clade Seuthes ⁽⁸⁾ Odrysas populares suos ad defectionem compulerat. Amissa propemodum Thracia ne Græcia quidem *** tumultibus inconcussa mansit. Nam Alexander, punita satraparum quorundam insolentia, quam, dum in extremo orbe Indorum armis attinetur, per summa scelera atque flagitia in provinciales exercuerant, ceterorum metum intenderat: qui in paribus delictis idem admissorum præmium expectantes, in mercenariorum militum fidem confugiebant, illorum manibus, si ad supplicium po-

SUPPLEMEN-
TUM FREIN-
SHEMII.

CURT. 10. I.
Plut. c. 117.
Diodor. 17.
106.

INTERPRETATIO.

(a) Contra prosperitatem. iam.

NOTÆ.

(3) Res secundæ.) Simile est illud l. 3. c. 5. Nisi etiam naturam plerumque fortuna corrumpet: tum paulo post, homines cum se permisere fortune, etiam naturam dediscere. Raro) idem fere l. 8. c. 16.

(4) Paulo ante.) Vide quæ dicta sunt l. 7. c. 1. Libid.) Propensionem suam.

(5) Zopyrio.) Sopyrionem Justinus vocat, nec Thraciæ, sed Ponti (in Europa fortasse) præfectum facit: cujus etiam cladem longe ante ista tempora retulit l. 12. c. 2. quippe quam Alexandro adhuc in Parthis agenti nunciatam scribit, ante annos minimum quatuor. Sed si verum est quod idem habet, eodem tempore & Alexandrum regem Epiri in Italia, & Zopyrionem in Scythia perisse; necesse est ad hunc ipsum annum Scythicam hanc seu Geticam expeditionem differri, quo certum est Alexandri Epirotæ mortem contigisse; tertio scilicet Olymp. CXIII. Urbis vero 428. Proinde & illud falsum ejusdem Justinii, utrumque i-

stud bellum cum illo Agidis concurrisset, de quo Curtius initio libri sexti. Nec potuit Clitus ante duos annos occisus audisse quod isto solum dictum est ab Alex. Epirota, Macedonem in feminas, ipsum in viros incidisse: supra l. 8. c. 5.

(6) Getas.) Sarmatiæ Europææ gens fuit ad utramque Danubii ripam juxta Euxinum Pontum: quos alii cum Dacis confundunt, alii quandoque distinguunt. Hodie sunt Valachi, Moldavi, Transylvani.

(7) Oppressus.) Non tempestatibus illis ac procellis; quod Gallico interpreti visum est, mari terrave oppressus; sed ab ipsis Getis occisione occisus cum triginta millibus, si Justino credimus.

(8) Odrysas.) Gentis nomen est, non ipsius Seuthæ cognomen; quod eundem fefellit interpretem. Thraces hi fuere, quos Plinius & Solinus circa Hebri fontes collocant: alios tamen Odrysas versus Rhodopen reperimus.

poscerentur salutem suam tutaturi ; aut pecunia quanta poterat coacta, fugam inibant. Ea re cognita literæ ad omnes Asiæ prætores missæ sunt, quibus inspectis e vestigio omnes peregrinos milites qui stipendia sub ipsis facerent, dimittere jubebantur. Erat inter eos Harpalus, quem Alexander, quod ob ipsius amicitiam olim a Philippo ejectus solum vertisset, inter fidissimos habebat, & post Mazæi mortem satrapia Babylonis donaverat, thesaurorumque custodiæ præfecerat. Is igitur quum fiduciam quam in propensissima regis gratia habere poterat, magnitudine flagitiorum consumpsisset ; quinque talentorum millia ex gaza regia rapit, conductaque sex millium mercenariorum manu, in Europam evadit. Jampridem enim luxu & libidinibus in præceps tractus, desperataque apud regem venia, adversus iram ipsius in alienis opibus subsidium circumspicere cœperat ; & Athenienses, quorum non contemnendam potentiam, & apud ceteros Græcos auctoritatem, tum occultum in Macedonas odium norat, sedulo coluerat. Itaque spem suis faciebat, Athenienses adventu suo cognito, copiisque & pecuniis quas adduceret coram inspectis, protinus arma consiliaque sociaturos esse. Nam apud populum imperitum & mobilem, per homines improbos * & avaritia venales, omnia se muneribus consequuturum existimabat.

Plut. c. 16.
Plut. c. 74.
Arrian. 3. 1.
24. 3. 8. 14.
Diodor. 17.
108.

Athenæus 13.
7.

Diodorus 17.
108.

* Plutarchus
Phoc. cap. 28.
& Demost. c.
34. Justin. 13.
5. 7.

VI. Igitur triginta navibus Sunium ⁽¹⁾ transmittunt. Promontorium est Atticæ terræ ; unde portum urbis petere decreverant. His cognititis rex Harpalo Atheniensibusque juxta infestus classem parari jubet : Athenas protinus petiturus. Quod consilium clam agitantibus literæ redduntur, *Harpalum intrasse quidem Athenas, pecunia conciliasse sibi principum animos : mox concilio plebis habito jussu urbe excedere, ad Græcos milites pervenisse ; a quibus non receptum, & trucidatum* ⁽²⁾ *a quodam viatore per insidias.* His lætus in Europam trajiciendi consilium omisit : sed exules, præter eos qui civili sanguine aspersi erant, recipi ab omnibus Græcorum civitatibus, quæ pulsæ erant, jussit. Et Græci haud ausi im-

pe-

N O T Æ.

(1) *Transmittunt.*) Harpalus cum aliquot e suis : nam milites, saltem magna ex parte, ad Tænarum Laconis promuntorium reliquerat, Diodoro teste. *Promontor.*) In extrema Attica, oppositum Theræ insulæ : hodie *Capo delle colonne.* Est autem *Attica* Hælladis sive Græciæ proprie dictæ nobilissima pars, in extrema peninsula quam duo Ægæi maris sinus efficiunt, Saronicus & Euripus. Urbs primaria unde regioni nomen est, Athenæ : portus *Piræus* sive *Piræus*. *Q. Curtii.*

eum fuit. Hodie idem urbi nomen manere ab erudito scriptore didicimus : at Piræum vulgo *Portolione*. Atticam hodie Ducatum Atheniensem vocant, *le Duché d' Athènes*.

(2) *A quodam viatore.*) Diodorus : *profectus in Cretam, a Thimbrone uno ex amicis dolo interemptus est.* Quem forte Curtius *viatorem* appellat, quod in ipso itinere, cum esset viæ socius, Harpalum interfecerit : nisi potius legendum *a quodam Thimbrone*.

D d d

perium aspernari, quanquam solvendarum legum id principium esse censebant; bona quoque quæ extarent, restituere damnatis. Soli Athenienses, non suæ modo, sed etiam publicæ vindices libertatis, colluvionem hominum, quia ⁽³⁾ ordinem ægre ferebant, non
 5 regio imperio, sed legibus moribusque patriis assueti, prohibuere finibus: omnia potius toleraturi, quam purgamenta quondam urbis suæ, tunc etiam exilii, admitterent. Alexander senioribus militum in patriam remissis; tredecim millia peditum, & duo mil-
 10 lia equitum, quæ in Asia retineret, eligi jussit: existimans modico exercitu continere posse Asiam, quia pluribus locis præsidia dispo-
 suisset; nuperque conditas urbes, quas colonis repletset, res nova-
 re cupientibus obstare.

VII. Ceterum priusquam secerneret, quos erat retenturus; edi-
 xit, ut omnes milites ^(a) ⁽¹⁾ æs alienum profiterentur. ^(b) Grave ple-
 15 risque esse compererat: & quanquam ipsorum luxu contractum erat, dissolvere tamen decreverat. Illi tentari ipsos rati, quo
 facilius ^(c) ab integris sumptuosos discerneret; prolatando aliquan-
 tum extraxerant temporis: & rex satis gnarus ^(d) professioni æris
 pudorem, non contumaciam obstare; mensas totis castris poni jussit,
 20 & ⁽²⁾ decem millia talentorum proferri. Tum demum fide facta
 professi sunt; nec amplius ex tanta pecunia quam centum & trigin-
 ta talenta superfuere: adeo ille exercitus, tot ditissimarum gen-
 tium victor, plus tamen victoriæ, quam prædæ deportavit ex Asia.
 Ceterum ut cognitum est, alios mitti domum, alios retineri; per-
 25 petuam eum regni sedem in Asia habiturum rati, vecordes & disci-
 plinæ militaris immemores, seditiosis vocibus castra complent:

re-

INTERPRETATIO.

(a) Debita sua publice agnoscerent.

(b) Plerosque militum oneratos debitis sciebat esse.

(c) Prodigos & frugalibus dignosceret.

(d) Quominus debita sua faterentur.

NOTÆ.

(3) *Ordinem ægre.*) Totum hunc locum Modius alique Critici nulla auctoritate interpolaverant, nihilo meliorem utique reddituri: quem nos ex codicum fide integrum representavimus. *Ordinem ægre ferebant*, id est, *ægre patiebantur se in ordinem redigi*, ut ceteros; qua locutione usus est etiam Quintilianus eodem sensu, lib. 1. c. 4. n. 22. Potest hoc autem vel de Atheniensibus intelli-
 gi, vel de exulibus qui novandi res ac imperitandi civibus cupidi essent.

(1) *Æs alienum.*) Quia priscis Italis moneta ex ære tantum fuit; inde factum

ut quævis pecunia *æris* nomen retine-
 rit, *Æs alienum* dicitur quod creditoribus debes, quia non tuum sed aliud est. *Dissolvere.*) Qui æs alienum suscipit, eo quasi vinculo obligatus tenetur: quod dum reddit, *solvere*, aut *dissolvere* idcirco dicitur.

(2) *Decem millia.*) Viginti millia in eam rem expensa Justinus & Arrianus testantur; sed faciunt pro Curtio, Diodorus & Plutarchus. *Talenta.* 1. 3. c. 35. Ceterum hæc Susis gesta sunt; quæ sequuntur de missione ac seditione militum, ad Opim contigerunt, urbem Tigri impositam. Vide Arrianum l. 7.

regemque ferocius quam alias adorti, omnes simul missionem postulare coeperunt; deformia ora cicatricibus, canitiemque capitem ostentantes. Nec aut praefectorum castigatione, aut verecundia regis deteriti, tumultuoso clamore & militari violentia volentem loqui inhibebant; palam professi nusquam inde, nisi in patriam, vestigium 5
esse moturos. Tandem silentio facto, magis quia motum esse credebant, quam quia ipsi moveri poterant; quidnam acturus esset, expectabant. Ille, *Quid haec*, inquit, ^(e) *repens consternatio*, & *tam procax atque effusa licentia denunciat?* Eloqui timeo; palam certe rupistis imperium, & ^(f) *precario rex sum*: cui non alloquendi, non noscendi 10
monendique, aut intuendi vos jus reliquistis. Equidem quum alios dimittere in patriam, alios ⁽³⁾ *mecum paulo post deportare statuerim*; tam illos acclamantes video, qui abituri sunt; quam hos, cum quibus praemissos subsequi statui. *Quid hoc est rei?* Dispari in causa idem omnium clamor est: *pervelim scire, utrum qui discedunt, an qui retinentur, de* 15
me querantur.

VIII. Crederes uno ore omnes sustulisse clamorem; ita pariter ex tota concione responsum est, *Omnes queri*. Tum ille, *Non hercule*, inquit, *potest fieri*, ^(a) *ut adducar querendi simul omnibus hanc causam* 20
esse, quam ostenditis, in qua major pars exercitus non est; utpote quum plures dimiserim, quam retenturus sum. Subest nimirum altius malum, quod omnes avertit a me. Quando enim regem universus exercitus deseruit? Ne servi quidem uno grege profugiunt dominos; sed est quidam in illis pudor a ceteris destitutos relinquendi. Verum ego tam furiosae consternationis oblitus, remedia insanabilibus conor adhibere. Omnem 25
hercule spem quam ex vobis conceperam, damno: nec ut cum militibus meis (jam enim esse ⁽¹⁾ desiistis) sed, ut cum ingratis oportet, agere decrevi. Secundis rebus, quae circumfluunt vos, insanire coepistis: obliti status ejus, quem beneficio exuistis meo: digni hercule qui in eodem consenescatis; quoniam facilius est vobis adversam, quam secundam regere 30
fortunam. En tandem! Illyriorum ⁽²⁾ paulo ante, & Persarum tributariis, Asia & tot gentium spolia fastidio sunt. Modo sub Philippo seminudis, amicula ex purpura sordent: aurum & argentum oculi ferre non

INTERPRETATIO.

(e) *Subita seditio.*(f) *Emendicata potestate impero.*(a) *Ut mihi persuadeam.*

NOTÆ.

(3) *Mecum deport.*) Non hoc ex animo dictum, si verum est quod refert Strabo in fine libri 16. constitutum ei fuisse imperii sedem in Arabia ponere.

(1) *Desiistis.*) Aliter destitistis; vel me destituitis.

(2) *Paulo ante.*) Alexander Amyntæ F. hujus Alexandri patruus, tertius ante ipsum rex Macedoniæ, sub regni initia pacem ab Illyriis redimere pacta pecunia datisque obsidibus coactus fuerat. Persis autem tributum quando pependerit Macedones, diximus ad l. 5. c. 26.

non possunt : lignea enim vasa desiderant , & ex cratibus scuta , rubiginemque gladiatorum . (b) Hoc cultu nitentes vos accepi , & (3) quingenta talenta aris alieni : quum omnis regia supellex haud amplius quam sexaginta talentorum esset , meorum operum fundamenta ; quibus tamen (absit invidia) imperium maximæ terrarum partis imposui . Asiæne pertesum est , quæ vos gloria rerum gestarum diis pares fecit ? In Europam ire properatis rege deserto , quum pluribus vestrum defuturum vaticum fuerit , ni as alienum luissem : (4) nempe in Asiatica prada . Nec pudet profundo ventre devictarum gentium spolia circumferentes , reverti velle ad liberos conjugesque , quibus pauci præmia victoriæ potestis ostendere . (c) Nam ceterorum , (5) dum etiam spei vestræ obviam istis , arma quoque pignori sunt . Bonis vero militibus cariturus sum , pellicum suarum concubinis : quibus hoc solum ex tantis opibus superest , (6) in quod impenditur . Proinde fugientibus me pateant limites ; facessite hinc ocyus : 15 ego cum Persis , (7) abeuntium terga tutabor . Neminem teneo : (8) liberate oculos meos , ingratis cives . Lati vos excipient parentes , liberi que sine vestro rege redeunt ! obviam ibunt desertoribus transfugisque ! Triumphabo mehercule de fuga vestra , & ubicumque ero , expetam pœnas ; hos , cum quibus me relinquitis , colendo , præferendoque vobis . Jam 20 autem scietis , & quantum sine rege valeat exercitus , & quid opis in me uno sit .

IX. (1) Desiluit deinde frendens de tribunali , & in medium armatorum agmen se immisit ; notatisque , qui ferocissime oblocuti erant , singulos manu corripuit : nec ausos repugnare , (2) tredecim asservandos

(3) cu-

INTERPRETATIO.

(b) Tali ornatu splendentes .

(c) Reliqui enim ex vobis arma sua op-

pignerarunt , spem reditus antevercentes .

NOTÆ.

(3) Quing. talenta.) Lege Supplem. lib. 2. c. 3.

(4) Nempe.) Et quidem ex Asiæ spoliis , supple , luissem .

(5) Dum spei vestræ.) Ita nimirum avide spem redeundi in patriam præceperant , ut arma etiam sua , quasi nulli deinceps usus futura , pignori dedissent . Sic interpretandum fuit : neque enim , quod aliis visum erat , ire obviam spei , idem est ac spem sibi præcidere .

(6) In quod impenditur.) Quid impenditur ? aut in quam rem impenditur ? scriptum puto , in quod impenduntur ; ut hic sensus existat : quibus hoc sol. ex tan. op. superest , nimirum pellices , in quas impenduntur ipsæ opes .

(7) Abeunt. terga.) Discedentes vos , ne

quis a tergo adoriatur , ego cum Persis protegam .

(8) Liber. ocul.) Molesto aspectu vestri .

(1) Desiluit deinde.) Alio hæc ordine Arrianus retulit . Auditis enim seditiosorum vocibus , desiluisse confestim Alexandrum cum iis qui adstabant ducibus , notatosque digito tredecim quos vellet , ab Argyraspidibus comprehendere & ad supplicium rapi jussisse : tum demum consensu rursus tribunali orationem habuisse .

(2) Tredecim.) Hoc non viderat eruditus novi Dictionarii scriptor cum negaret apud ullum Latinitatis auctorem reperisse se vocem tredecim . Nisi forte putavit pro hac numerorum nota (XIII.) substitutum a librariis aut sciolis tredecim , tum hoc lo-

(3) custodibus corporis tradidit . Quis crederet sævam paulo ante concionem obtorpuisse subito metu ; & quum ad supplicium videret trahi, nihilo ausos graviora quam ceteros ? (4) tam effusam antea licentiam , atque seditiosam militum violentiam ita compressam , ut non modo nullus ex omnibus irruenti regi restiterit ; verum etiam cuncti pavo- 5
re exanimati attonitis similes , quid de ipsis quoque rex statuendum censeret , suspensa mente expectarent . Itaque) sive nominis , quod gentes , quæ sub regibus sunt , inter deos colunt ; sive propria ipsius veneratio ; sive fiducia tanta vi exercentis imperium conterruit eos : singulare certe ediderunt patientiæ exemplum ; adeoque non sunt ac- 10
censi supplicio commilitonum , quum sub noctem interfectos esse nos- sent , ut nihil omiserint , quod singuli magis obedienter ac pie facerent . Nam quum postero die prohibiti aditu venissent , Asiaticis modo militibus admissis , lugubrem totis castris edidere clamorem , denunci- 15
antes : *Se protinus esse morituros , si rex perseveraret irasci* . At ille pervicacis ad omnia quæ agitasset animi , peregrinorum militum concionem advocari jubet , Macedonibus intra castra cohibitis : & quum frequentes coissent , adhibito interprete talem orationem habuit .

X. *Quum ex Europa trajicerem in Asiam , multas nobiles gentes , 20*
magnam vim hominum imperio meo me additurum esse sperabam . Nec
deceptus sum , quod de his credidi famæ . Sed ad illa hoc quoque acces-
sit , quod video fortes viros erga reges suos pietatis invictæ . Luxu om-
nia fluere credideram , & nimia felicitate mergi in voluptates . At her-
cule munia militiæ hoc animorum corporumque robore æque impigre tole- 25
ratis : & quum fortes viri sitis , non fortitudinem magis , quam fidem
colitis . Hoc ego nunc primum profiteor ; sed olim scio . Itaque &
(1) delectum e vobis juniorum habui ; & vos meorum militum corpori
immiscui . Idem habitus , eadem arma sunt vobis : obsequium vero &
patientia imperii longe prestantior est , quam ceteris . Ergo ipse (2) Oxar- 30
is Persæ filiam mecum in matrimonio junxi , non dedignatus ex capti-
va liberos tollere . Mox deinde quum stirpem generis mei latius propa-
gare

N O T A .

loco, tum supra cap. 6. Sed quod numero-
rum vocabulum hoc modo rejicere tanquam
intrusum non liceat ?

(3) *Custodibus.*) Vide quæ de corporis
custodibus dicta sunt ad l. 7. c. 37. & l. 6.
c. 3.

(4) *Tam effusam.*) Quæ uncis inclusa
sunt, in aliquot Mss. ac editis libris desi-
derantur, ne lacunæ quidem indicio relicto:
in aliis tamen ut fragmentum reperta sunt.

(1) *Delectum.*) Ex juventute vestra mi-
lites legi. Hoc vero paulo ante fecerat non
sine Macedonum invidia, quæ seditionis
inter alia origo fuit. *Corpori.*) Quævis
multitudo composita & rite ordinata *corpus*:
per translationem dicitur.

(2) *Oxartis filiam.*) Roxanam; l. 8. c. 16.
Sed quomodo *Persam* vocat, quem l. 8. c.
10. dixerat *ejusdem nationis* esse ac Sysimi-
thres, Bactrianæ scilicet vel Sogdianæ.

gare cuperem, uxorem ⁽³⁾ Darii filiam duxi; proximisque amicorum auctor fui ex captivis generandi liberos: ut hoc sacro fœdere omne discrimen victi, & victoris excluderem. Proinde ⁽⁴⁾ genitos vos esse mihi, non adscitos milites credite: Asia & Europa unum atque idem regnum est: 5 Macedonum vobis arma do. ⁽⁵⁾ Inveteravi peregrinam novitatem; & cives mei estis & milites: ⁽⁶⁾ omnia eundem ducunt colorem. Nec Persis Macedonum mores adumbrare; nec Macedonibus Persas imitari indecorum est. Ejusdem juris esse debent, qui sub eodem rege victuri sunt. **

SUPPLE-
MENTUM.

Hac oratione habita, Persis corporis sui custodiam credidit, Persas satellites, Persas apparitores fecit. Per quos cum ⁽⁶⁾ Macedones qui huic seditioni occasionem dedissent, victi ad supplicia traherentur, unum ex iis auctoritate & ætate gravem, ad regem ita locutum ferunt.

XI. Quousque, inquit, ^(a) animo tuo etiam per supplicia, & quidem 10 externi moris, obsequeris? Milites tui, cives tui, incognita causa, captivis suis ducentibus trahuntur ad pœnam! Si mortem meruisse judicas, saltem ministros supplicii muta. Amico animo, si veri patiens fuisset, admonebatur; sed in rabiem ira pervenerat. Itaque rursus (nam parumper, quibus imperatum erat, dubitaverant) mergi ⁽¹⁾ in amnem, sicut 15 victi erant, jussit. Nec hoc quidem supplicium seditionem militum movit. Namque copiarum duces atque amicos ejus, manipuli adeunt; petentes, Ut si quos adhuc pristina noxa judicaret esse contactos, juberet interfici: offerre se corpora ira; trucidaret. *** Tandem præ dolore vix mentis compotes universi concurrunt ad regiam, armisque ante fores projectis, tunicati adstantes, nuda & obnoxia pœnis corpora admitti flentes orabant. Non se deprecari quin suppliciis sontium

SUPPLEM.
FREINS.
Arrianus 7.2.
23. Plutarch.

INTERPRETATIO.

(a) Ex novis ac peregrinis quasi vetustos milites vos feci.

(a) Iram tuam explēs.

NOTÆ.

(3) Darii fil.) Statiram, natu majorem: nam minorem Drypetim Hephæstioni conjugem dedit. Utramque Roxane post Alexandri mortem, adjutore Perdicca, sustulit. Plutarch. in Alex.

(4) Genitos.) Non peregrinos & conductitios, sed cives ac populares.

(5) Omnia.) Et Macedones & Asiatici milites jam iisdem utuntur vestibus atque insignibus. Vel, omnia eundem colorem ducunt, allegoria sit pro eo quod est, utraque gens iisdem moribus sensim imbutur.

(6) Macedones qui.) Non illi utique tredecim, quos pridie sub noctem interfectos supra dixerat, c. 9. sed alii aliquot ex ejusdem contumaciæ auctoribus: idque ex ipso

sequentis orationis exordio conjici videtur posse, jam tum de aliis sumptum fuisse supplicium. Ita nec sibi nec Supplemento pugnabit Curtius. Sed vereor ut tam facile cum veritate conciliari possit: cum testetur Arrianus ante tertium diem neminem militum Macedonum ad regis conspectum admissum esse. Ubi igitur habendæ hujus orationis locus?

(1) In amnem.) In Tigrim: quippe urbs Opis ad quam hæc, ut diximus, gesta sunt, ad eum fluvium sita erat: quod Freinsheimius cum sequens Supplementum texeret, non advertit: post hæc enim demum Susis movisse Tigrim versus scripsit, refragante Arriano l. 7.

*expiarentur, quæ per contumaciam deliquissent: regis iracundiam sibi morte tristioresse. Quumque dies noctesque ante regiam persistentes, miserabili clamore habituque poenitentiam suam approbarent; biduum tamen adversus humillimas suorum preces iracundia regis duravit: tertio die victus constantia supplicum, processit; incusataque leniter exercitus immodestia, non sine multis utrimque lacrymis, in gratiam se cum ipsis redire professus est. Digna tamen res visa est, quæ majoribus hostiis expiaretur. Itaque sacrificio magnifice perpetrato, Macedonum simul Persarumque primores invitavit ad epulas. Novem millia eo convivio excepisse, proditum est memoriæ, eosque omnes invitante rege ex eodem cratere libavisse: Græcis barbarisque vatibus tum alia fausta vota præeuntibus, tum in primis ut ea utriusque imperii in idem corpus coalita societas perpetua foret. Maturata deinde est missio, & infirmissimus quisque exauctorati: amicorum quoque seniorum quibusdam commeatum dedit: ex quibus Clitus cognomento Albus, Gorgiasque & Polydamas, & Antigenes fuere. Abeuntibus non modo præteriti temporis stipendia cum fide persolvit, verum etiam talentum adjecit in singulos milites, viatici nomine. Filios ex Asiaticis uxoribus susceptos (ad decem millia fuisse traditur) apud se relinqui jussit, ne in Macedoniam cum parentibus transgressi, & conjugibus liberisque prioribus permixti familias singulorum contentionibus & discordiis implerent; sibi curæ fore pollicitus, ut patrio more instituti militiæ artes edocerentur. Ita supra decem veteranorum millia dimissa sunt; additusque est Craterus, qui eos deduceret, ex præcipuis regis amicis; isti si quid humanitus contigisset, Polysperchonti parere jussi sunt. Literis etiam ad Antipatrum scriptis, *Honorem emeritis haberi præcepit, ut quoties ludi atque certamina ederentur, in primis ordinibus coronati spectarent: utque fato functorum liberi, etiam impuberes, in paterna stipendia succederent. Craterum Macedonia continentibusque regionibus cum imperio præesse placuit; Antipatrum cum supplemento juniorum Macedonum ad regem pergere.* Verebatur enim ne per discordiam præfecti cum Olympiade gravis aliqua clades acciperetur. Nam multas ad Alexandrum epistolas mater, multas Antipater miserat; vicissimque alter alterum arroganter & acerbè pleraque facere criminabantur, quæ ad dedecus, aut detrimentum regiæ majestatis pertinerent. Postquam enim rumor occisi regis temere vulgatus in Macedoniam penetravisset, mater ejus sororque Cleopatra tumultuatæ fuerant; & hæc quidem paternum regnum, Olympias Epirum invaserat. Forte dum ejusmodi literæ redduntur, Hephæstion assuetus omnium arcanorum se participem haberi, resignatas ab Alexandro simul inspiciebat. Neque vetuit eum rex; sed detractum digito anulum ori legentis admovit, nihil eorum quæ perscripta essent, in alios efferendum significans. Incusasse autem ambos fertur, & matris insolentia permotum exclamasse, *Eam pro habitatione decem mensium,**

c. 122. Justin.
12. 12. 6. Diodor.
17. 109.

Arrian. 7. 2.
27.

Justin. 12. 12.
8.

Arrian. 7. 2.
28.
Diodor. 17.
110.
Diodor. 17.
110.
Justin. 12. 12.
7. Diodor. 17.
17. 109.

Arrian. 7. 2.
31.

Plutarch. c.
122.
Arrian. 7. 2.
31.
Justin. 12. 12.
9.

Plutarch. c.
117.

Plutarchus
apophthæ. c.
39. & de fortuna Alex.
2. 17.
Arrian. 7. 2.
33. Mar. 14.
38.

quam

Plutarchus
apophth.
cap. 39.
Arrian. 7. 2.
34.

Diodor. 17.
110.

Athenæus
12. 9.
Diodor. 17.
110.
Arrian. 7. 4.
25.

Arrianus 7.
3. 16.
Plutarchus
Eumene c.
12.

Arrian. 7. 3. 1.
Herodot. 3.
106. 7. 40. 9.
120. Strabo
lib. 11.
Diodor. 17.
110.
Arrian. 7. 3. 1.

* Diodor. 17.
110.
Arrian. 7. 3. 2.

quam in utero sibi præbuisset, gravem mercedem exigere: Antipatrum vero suspectum habuisse, quasi parva ex Spartanis victoria tollentem animos, & imperio tot jam in annos prorogato supra præfecti modum elatum. Itaque quum ejus gravitas atque integritas a quibusdam prædicaretur, subjecit, *Exterius quidem album videri; sed si penitus introspectiatur, totum esse purpureum*. Pressit tamen suspicionem suam, neque ullum manifestius abalienati animi indicium prætulit. Credidere tamen plerique, Antipatrum evocari se supplicii causa ratum, impiis machinationibus, regiae mortis, quæ paulo post sequuta est, auctorem extitisse. Interea rex ut imminuti exercitus detrimenta sarciret, optimum quemque Persarum in Macedonicos ordines allegit: mille etiam præstantissimos segregavit ad propiorem sui corporis custodiam: aliam hastatorum manum, haud pauciores decem millibus, circa regium tabernaculum excubias agere jussit. Hæc agenti Peucestes supervenit cum viginti sagittariorum funditorumque millibus, quos ex sua provincia coegerat: his per exercitum distributis profectus est Susis, Tigrique amne transmisso, apud Carrhas castrametatus est; inde quatruiduo per Sittacenem ductis copiis Sambana processit; ubi per septem dies quietum agmen tenuit. Tridui deinde itinere emenso Celonas perventum est: oppidum hoc tenent Bœotia profecti, quos Xerxes sedibus suis excitos in Orientem transtulit: servabantque argumentum originis peculiari sermone, ex Græcis plerumque vocibus constante; ceterum ob commerciorum necessitatem finitimorum barbarorum lingua utebantur. Inde Bagistamen ingressus est, regionem opulentam, & abundantem arborum amœno & fecunda foetu, ceterisque ad vitæ non usum modo, verum etiam delectationem pertinentibus. Gravis inter hæc Eumeni cum Hephæstione simultas inciderat. Nam servos Eumenis diversorio quod pro hero suo anteceperant, Hephæstio proturbavit, ut Evius tibicen eo reciperetur: neque diu post, quum jam sopita odia viderentur, nova exorta contentione adeo recruduerunt, ut etiam in atrox jurgium, & acerba utrimque convitia prorumperent. Sed Alexander interventu imperioque inimicitiae saltem in speciem abolitæ sunt: quum ille quidem Hephæstioni etiam minatus esset, qui in flagrantissima regis gratia positus, quamquam cupidum reconciliationis Eumenem, pertinacius aversabatur. Perventum deinde est in Mediæ campos ubi maxima equorum armenta pascebantur. *Nisæos* appellant, magnitudine & specie insignes. Supra quinquaginta millia ibi reperta, quum Alexander ea transiret, a comitibus illius annotatum est: olim triplo plures fuisse; sed inter bellorum turbas maximam earum partem prædones abegisse. Ad * triginta dies ibi substitit rex: eo Atropates Mediæ satrapa centum barbaras mulieres aduxit, equitandi peritas, peltisque & securibus armatas: unde quidam crediderunt Amazonum ex gente reliquias fuisse.

se. Septimis deinde castris Ecbatana attigit, Mediæ caput. Ibi solemnia diis sacrificia fecit; ludosque edidit, & in convivia festosque dies laxavit animum, ut mox in novorum operum curam atque ministeria validior intenderetur. Sed ista volventem velut injecta manu fatum alio traxit, vitamque carissimo amicorum ejus, neque multo post ipsi quoque regi extorsit. Pueros in stadio certantes spectabat; quum nunciatur deficere Hephæstionem, qui morbo ex crapula contracto, septimum jam diem decumbebat. Exterritus amici periculo statim consurgit, & ad hospitium illius celeriter pergit: neque tamen prius eo pervenit, quam illum mors occupasset. Id regi omnium quæ in vita pertulerat adversorum luctuosissimum accidisse certum habetur: eumque magnitudine doloris in lacrymas & lamenta victum, multa animi de gradu dejecti argumenta edidisse. Sed ea quidem varie traduntur; illud inter omnes constat, ut quam decentissimas exsequias ei duceret, non voluisse Ecbatanis sepeliri: sed Babylonem, quo ipse concessurus erat, a Perdicca deferri curasse: ibique funus inaudito antehac exemplo duodecim talentum millibus locavisse. Per universum certe imperium lugeri eum jussit: & ne memoria ejus in exercitu exolesceret, equitibus, quæ præfuerat, nullum præfecit ducem, sed Hephæstionis alam appellari voluit; & quæ ille signa instituisset, ea non immutari. Funebria certamina ludosque, quales nunquam editi fuissent, meditatus, tria artificum millia coëgit: qui non multo post in ipsius exsequiis certasse feruntur. Nec amici tam effuso affectu ad conciliandam ejus gratiam segniter usi, certatim reperere per quæ memoria defuncti clarior honoratiorque fieret. Igitur Eumenes, quum se ob simultatem cum Hephæstione regis indignationem incurrisse sensisset, multis auctor fuit, seque & arma sua Hephæstioni consecrandi: pecuniasque ad cohonestandum funus large contulit. Hoc exemplum imitati sunt ceteri: eoque mox processit assentationum impudentia, ut regi mœrore & desiderio defuncti insanienti persuasum tandem fuerit, deum esse Hephæstionem. Quo quidem tempore ex copiarum ducibus Agathocles Samius ad extremum periculi venit, quod illius tumultum præteriens illachrymasse visus esset: ac nisi Perdiccas venanti sibi Hephæstionem apparuisse ementitus, per deos omnes, ipsumque Hephæstionem dejerasset, Ex ipso se cognovisse, Agathoclem, non ut mortuum, & vane divinitatis titulis frustra ornatum flevisse, verum ob memoriam pristinae sodalitatis lacrymas non tenuisse; vir fortis & de rege bene meritus, pietatis in amicum graves poenas innoxio capite pependisset. Ceterum ut paulisper a luctu avocaret animum, in Cossæorum gentem expeditionem suscepit. Juga Mediæ vicina Cossæi tenent, asperum & acre genus, & prædando vitam tolerare solitum. Ab his Persarum reges annuo tributo pacem redimere consueverant, ne in subjecta decurrentes infestam latrociniis regionem facerent: nam vim tentantes Persas facile repulerant, asperitate locorum

Diodor. 17.
110.
Arrian. 7. 3.
7.

Arrian. 7. 3.
8.
Diod. 17. 110.
Arrian. 7. 3.
8.
Plutarch. c.
123. Arrian.
7. 3. 12. Æ-
lian. hist.
var. 7. 8.
Arrianus in
Epiet. 2.
22.

Diod. 17. 110.
Just. 12. 12.
12. 12. Plut.
c. 124. Ar-
rian. 7. 3. 15.
Diodor. 17.
115.
Arrian. 7. 3.
18.
Plutarch. c.
124.

Arrian. 7. 3.
16.
Plutarch.
Eumene c. 4.
Diodor. 17.
115.

Lucianus in
lib. Calu-
mnie non
temere cre-
dendum.

Plutarchus
cap. 123.
Polyænus 4.
3. 31.
Strabo l. 11.

Diod. 17. 111.

Arrian. 7. 3. 19. Strabo l. 11. * Curtius 5. 24. Defensi, in quæ se recipiebant, quoties armis superabantur: iidem muneribus quotannis placabantur, ut regi Ecbatanis, ubi * æstiva solebat agere, Babylonem remigranti, tutus per ea loca transitus esset. Hos igitur Alexander bipartito agmine aggressus, intra quadraginta dies perdomuit. Nam ab ipso rege, & Ptolemæo, qui partem exercitus ducebat, saepe cæsi, ut captivos suos reciperent, permisere se victori, Ille validas urbes opportunis locis extrui jussit; ne abducto exercitu fera gens obedientiam exueret. Motis inde castris, ut militem expeditione recenti fessum reficeret, lento agmine Babylonem procedebat: jamque vix triginta ab urbe stadiis aberat, quum Nearchus occurrit, quem per Oceanum & Euphratis ostia Babylonem præmiserat: orabatque, *Ne fatalem sibi urbem vellet ingredi: compertum id sibi ex Chaldeis, qui multis jam prædictionum eventibus artis suæ certitudinem abunde probavissent.* Rex fama eorum hominum, constantique asseveratione motus, dimissis in urbem amicorum plerisque, alia via præter Babylonem ducit, ac ducentis inde stadiis stativa locat. Sed ab Anaxarcho persuasus, contemptis Chaldæorum monitis, quorum disciplinam inanem aut supervacuam arbitrabatur, urbem intrat. Legationes eo ex universo ferme orbe confluerant: quibus per complures dies studiose auditis, deinceps ad Hephæstionis exsequias adjecit animum: quæ summo omnium studio ita celebratæ sunt, ut nullius ad id tempus regis feralia, magnitudine sumptuum, apparatusque celebritate non vicerint. Post hæc cupido incessit regi per Pallacopam amnem ad Arabum confinia navigandi: quo delatus urbi condendæ commoda sede reperta, Græcorum ætate aut vulneribus invalidos, & si qui sponte remanserant, ibi collocat. Quibus ex sententia perfectis jam futuri securus, Chaldæos irridebat, quod Babylonem non ingressus tantum esset incolumis, verum etiam excessisset. Enimvero revertenti per paludes, quas Euphrates in Pallacopam effusus efficit, foedum omen oblatum est: quippe rami desuper impendentes detractum capiti regio diadema projecerunt in fluctus; quum deinde alia super alia prodigiosa & minacia nunciarentur, procurandis iis Græco simul barbaroque ritu continua sacra facta sunt. Neque tamen expiari præterquam morte regis potuere: qui quum Nearchum excepisset convivio, jamque cubitum iturus esset, Medii Larissæi obnixis precibus dedit, ut ad eum comessatum veniret: ubi postquam tota nocte perpotasset, male habere cœpit. Ingravescens deinde morbus adeo omnes vires intra sextum diem exhausit, ut ne vocis quidem potestas esset. Interea milites solitudine desiderioque ejus anxii, quamquam obtestantibus ducibus, ne valetudinem regis onerarent, expresserunt, ut in conspectum ejus admitterentur.

CURTIUS.

XII. Intuentibus lacrymæ obortæ præbuere speciem jam non regem, sed funus ejus visentis exercitus. Mœror tamen circumstantium lectum eminebat; quos ut rex aspexit; *Invenietis, inquit, quum*

ex-

excessero, dignum talibus viris regem? Incredibile dictu audituque; in eodem habitu corporis, in quem se composuerat quum admissurus milites esset, durasse, donec a toto exercitu illo ad ultimum persalutatus est: dimissoque vulgo, velut omni vitæ debito liberatus, fatigata membra rejecit. Propiusque adire jussis amicis (nam & vox 5 deficere jam cœperat) detractum ⁽¹⁾ annulum digito, Perdiccæ tradidit, adjectis mandatis, ut corpus suum ad Hammonem ferri juberet. Quarentibus his, cui relinqueret regnum, respondit: ⁽²⁾ *Ei, qui esset optimus. Ceterum prævidere jam, ⁽³⁾ ob id certamen magnos funebres ludos parari sibi.* Rursus Perdicca interrogante, quando cœlestes honores 10 haberi sibi veller, dixit, *Tum velle, quum ipsi felices essent.* Suprema hæc vox fuit regis; & paulo post ⁽⁴⁾ extinguitur. Ac primo ploratu lamentisque & planctibus tota regia personabat: mox velut in vasta solitudine omnia tristi silentio muta torpebant; ad cogitationes quid deinde futurum esset, dolore converso. Nobiles pueri custo- 15 diæ corporis ejus assueti, nec doloris magnitudinem capere, nec se ipsos intra vestibulum regię retinere potuerunt: vagique & furentibus similes totam urbem luctu ac mœrore compleverant; nullis questibus omissis, quos in tali casu dolor suggerit.

XIII. Ergo qui extra regiam adstiterant Macedones pariter barbari- 20 que concurrunt; nec poterant victi a victoribus in communi dolore discerni. Persæ justissimum ac mitissimum dominum; Macedones optimum ac fortissimum regem invocantes, certamen quoddam mœroris edebant. Nec mœstorum solum, sed etiam indignantium voces exaudiebantur, tam viridem, & in flore ætatis fortunæque, 25 invidia deum ereptum esse rebus humanis. Vigor ejus & vultus educantis in prælium milites, obsidentis urbes, evadentis in muros, for-

N O T Æ.

(1) *Annulum.*) Signatorium, quem solus ipse tanquam regię potestatis indicem gestabat. Eo tradito regnum commendare Perdiccæ videbatur.

(2) *Ei, qui esset opt.*) Diodorus 17. τῷ ἀρι- τίστῳ fortissimo. Et l. 18. τῷ ἀρίστῳ quod idem est. Male ergo Justinus expressit, l. 12. c. 15. *dignissimum*: neque enim eum qui dignior, sed qui fortior esset, successurum sibi significabat. Melius noster Curtius, quamvis ambigue, *ei qui esset optimus*: quandoque enim *melior* & *optimus* idem est ac *fortior* & *fortissimus*; ut apud Sallust. hist. 1. 3. *fortuna meliores sequitur*. Et de bello Jugurth. 92. *Optimus quisque cadere aut sauciari*. Ita fere Berneggerus in Justin. l. 9. c. 2. & l. 12. c. 15.

(3) *Ob id certamen.*) Ob econtentionem

de successore sibi deligendo inter ipsos orituram. *Funebres.*) Ingentia bella. Alludit ad veterum morem, qui gladiatorum pugnis funera principum virorum celebrare consueverant.

(4) *Extinguitur.*) Die mensis Dæsii 28. inquit P utarchus; aut 30. ut tradit Aristobulus: hoc est, Maii 22. aut 24. si Usserius credimus. Annus erat Olymp. CXIV. primus: vitæ Alexandri tertius supra trigesimum ab octo circiter mensibus: regni Macedonici duodecimus cum mensibus septem aut octo; imperii Asiatici ab extincto Dario septimus nondum expletus: ante æram Christi 323. Vide Petavium, Sallianum, Usserium, Raderum hoc loco &c. ex quibus veteres partim conciliare, partim refellere liceat.

fortes viros ^(a) pro concione donantis, occurrebant oculis. Tum Macedones divinos honores negasse ei poenitebat; impiosque & ingratos fuisse se confitebantur, quod aures ejus ⁽¹⁾ debita appellatione fraudassent. Et quum diu nunc in veneratione, nunc in desiderio regis hæsisent; ^(b) in ipsos versa miseratio est. Macedonia profecti, ⁽²⁾ ultra Euphratem mediis hostibus novum imperium aspernantibus destitutos se esse cernebant; sine certo regis hærede, publicas vires ad se quemque tracturum. Bella deinde civilia, quæ sequuta sunt, mentibus augurabantur: iterum, non de regno Asiæ, sed de rege, ipsis sanguinem esse fundendum: novis vulneribus veteres rumpendas cicatrices: senes, debiles, modo petita missione a justo rege: nunc morituros pro potentia forsitan satellitis alicujus ignobilis.

XIV. Has cogitationes volventibus nox supervenit, terroremque auxit: milites in armis vigilabant; Babylonii alius e muris, alius e culmine sui quisque tecti prospectabant, quasi certiora visuri: nec quisquam lumina audebat accendere; & quia oculorum cessabat usus; fremitus, vocesque auribus captabant: ac plerumque vano metu territi per obscuras semitas alius alii occurrentes, invicem suspecti & solliciti ferebantur. Persæ ⁽¹⁾ comis suo more detonsis, in lugubri veste, cum conjugibus ac liberis, non ut victorem & modo hostem, sed ut gentis suæ justissimum regem, vero desiderio lugebant. Assueti sub rege vivere, non alium, qui imperaret ipsis, digniorem fuisse confitebantur. Nec muris urbis luctus continebatur; sed proximam regionem ab ea, deinde magnam partem Asiæ cis Euphratem tanti mali fama pervaserat. Ad Darii quoque matrem celeriter perlata est. ⁽²⁾ Abscissa ergo veste, qua induta erat, lugubrem sumpsit: laceratisque crinibus humi corpus abjecit. Assidebat ei ⁽³⁾ altera ex neptibus, nuper amissum Hephæstionem, cui nupserat, lugens, propriasque causas doloris in communi mœstitia retractabat. Sed omnium suorum mala Sisygambis una capiebat. Illa suam, illa neptium vicem flebat: ^(a) recens dolor etiam præterita revocaverat. Crederes modo amissum Darium; & pariter miseræ duorum filio-

INTERPRETATIO.

(a) In medio militum conventu remunerantis.

(b) Commiserationem suam in se ipsos

converterunt.

(a) Præter publicum luctum, Drypetis recogitabat causam dolendi sibi propriam.

NOTÆ.

(1) Debita appel.) Dei nomine quod ipsi merito debebatur.

(2) Ultra Euphrat.) Euphratis alveus Babylonem in qua erant, mediam interfluebat; sed multi sunt circa urbem alvei fluminis; quos ultra constituti erant. Vide l. 5. c. 4.

(1) Comis detonsis.) Mos ille fuit mul-

tarum in oriente gentium, comas in luctu tondere; ut ex sacris profanisque litteris accipimus.

(2) Abscissa.) De hoc quoque more lacerandi vestium diximus ad l. 5. c. 32.

(3) Altera ex nept.) Drypetis, filiarum Darii natu minor, ut supra dictum est ad cap. 10.

liorum exequias esse ducendas. Flebat mortuos simul vivosque. *Quem enim puellarum acturum esse curam? quem alium futurum Alexandrum? iterum se captas; iterum excidisse regno: qui mortuo Dario ipsas tuetur reperisse; qui post Alexandrum respiceret, utique non reperturas.* Subibat inter hæc animum, (4) octoginta fratres suos eodem die ab Ocho 5 sævissimo regum trucidatos, adjectumque stragi tot filiorum patrem: e septem liberis, quos genuisset ipsa, (5) unum superesse: ipsum Darium floruisse paulisper, ut crudelius posset extinguere. Ad ultimum dolori succumbit: (6) obvolutoque capite, accidentes genibus suis neptem nepotemque aversata, cibo pariter abstinuit & luce: quinto, post 10 quam mori statuerat, die extincta. Magnum profecto Alexandri indulgentiæ in eam, justitiæque in omnes captivos documentum est mors hujus: quæ quum sustinisset post Darium vivere; Alexandro esse superstes erubuit.

XV. Et hercule; (a) juste æstimantibus regem liquet, bona naturæ 15 ejus fuisse; vitia vel fortunæ, vel ætatis. Vis incredibilis animi: laboris patientia propemodum nimia; fortitudo non inter reges modo excellens, sed inter illos quoque, quorum hæc sola virtus fuit: liberalitas sæpe majora tribuentis, quam a diis petuntur: clementia in devictos: tot regna aut reddita, quibus ea dēpserat bello, aut 20 dono data: mortis, cujus metus ceteros exanimat, perpetua contemptio: gloriæ laudisque ut justo major cupido; ita ut juveni & in tantis admittenda rebus. Jam pietas erga parentes; quorum Olympiada (1) immortalitati consecrare decreverat, Philippum ultus erat: jam in omnes fere amicos benignitas; erga milites benevolentia; consi- 25 lium par magnitudini animi, & quantam vix poterat ætas ejus capere, solertia: modus immodicarum cupiditatum: Veneris intra naturale desiderium usus, nec ulla nisi ex permissio voluptas: ingentes profecto dotes erant. Illa fortunæ: diis æquare se, & cœlestes ho-

no-

INTERPRETATIO.

(a) Qui recto judicio Alexandrum considerant, agnoscunt eximias ejus dotes ab in- } dote ipsius ortas fuisse.

NOTÆ.

(4) *Octoginta.*) Valerius Max. l. 9. c. 2. plusquam centum Ochi patrueles cum ipso- rum patre ab illo necatos scribit. *Ocho.*) Supplem. l. 2. c. 1. *Patrem.*) Ipsius Sisygambis, quem alii Arsanem, alii *Ostanem* vocant: alii *Ostanem* patrem, Arsanem maritum eundemque fratrem faciunt. Hac quidem ratione Sisygambis Ochi soror patrue- lis foret, ac Darius Codomannus saltem materno genere ad stirpem regiam pertinuisset. Verum id supra ex ipso Curtio, exque Ju-

stino & Strabone refellimus l. 3. c. 6.

(5) *Unum.*) Oxathrem Darii fratrem, ab Alexandro inter corporis sui custodes adscitum, l. 6. c. 4.

(6) *Obvoluto cap.*) Lucius argumentum, de quo dictum est lib. 4. c. 42. *Neptem.*) Dryperim. *Nepotem.*) Ochum Darii filium, quintum ac decimum agentem ætatis annum. Vide l. 4. c. 41.

(1) *Immort. consec.*) Lib. 9. c. 21. *Ultus erat.*) Supplem. l. 1. c. 10.

nones ⁽²⁾ accersere, & talia suadentibus oraculis credere, & dedignantibus venerari ipsum vehementius, quam par esset, irasci; ^(b) in externum habitum mutare corporis cultum: imitari devictarum gentium mores, quas ante victoriam spreverat. Nam iracundiam & cupidinem vini sicuti juvenia irritaverat, ita senectus mitigare potuisset. Fatendum est tamen, quum plurimum virtuti debuerit, plus debuisse fortunæ, quam solus omnium mortalium in potestate habuit. Quoties illum a morte revocavit? quoties temere in pericula vectum perpetua felicitate protexit? Vitæ quoque finem eundem illi, quem gloriæ, statuit. Expectavere eum fata, dum Oriente perdomito, aditoque Oceano, ^(c) quidquid mortalitas capiebat, impleret. Huic regi ducique successor quærebat: sed major moles erat, quam ut unus subire eam posset. Itaque nomen quoque ejus & fama rerum in totum propemodum orbem, reges ac regna diffudit; clarissimique sunt
 15 habiti, qui etiam minimæ parti tantæ fortunæ adhæserunt.

XVI. Ceterum Babylone (inde enim divertit oratio) ⁽¹⁾ corporis custodes, in regiam principes amicorum ducesque copiarum advocare: sequuta est militum turba, cupientium scire, in quem Alexandri fortuna esset transitura. Multi duces frequentia militum exclusi
 20 regiam intrare non poterant; quum præco, exceptis qui nominatim citarentur, adire prohibuit: sed precarium spernebatur imperium. Ac primum ejulatus ingens, ploratusque renovatus est: deinde futuri expectatio inhibitis lacrymis silentium fecit. Tunc Perdiccas regia sella in conspectum vulgi data, in qua diadema vestisque Alexandri cum armis erant; anulum sibi pridie traditum a rege in eadem sede posuit: quorum aspectu rursus obortæ omnibus lacrymæ integrare luctum. Et Perdiccas, *Ego quidem*, inquit, *anulum, quo ille regni atque* ⁽²⁾ *imperii vires obsignare erat solitus, traditum ab ipso mihi, reddo vobis. Ceterum quanquam nulla clades huic, qua affecti sumus,*
 30 *par ab iratis diis excogitari potest: tamen magnitudinem rerum, quas egit, intuentibus credere licet, tantum virum deos accommodasse rebus humanis; (a) quarum sorte completa, cito repeterent eum suæ stirpi.*

Pro-

INTERPRETATIO.

(b) Vestes mutare in morem peregrinum.

(c) Perficeret quæcumque mortalis natura poterat.

(a) Ut his rebus expletis revocarent illum ad Deos ipsi cognatos.

NOTÆ.

(2) Accersere.) Alias asserere.

(1) Custodes.) Non illi, credo, nobiles pueri de quibus l. 5. c. 6. & l. 8. c. 21. sed procerum primi, de quibus dictum a nobis est l. 7. c. 3. quos paulo ante septem numero fuisse refert Arrianus ex Aristobulo,

l. 6. Leonnatum, Hephæstionem, Lysimachum, Aristonum, Perdiccam, Ptolemaum, Pythonem: quibus octavum accessisse Peucestam.

(2) Imp. vires.) Mandata sua quibus regni vires continebantur: nisi aliud quidpiam scriptum erat a Curtio.

Proinde quoniam nihil aliud ex eo superest, ^(b) quam quod semper ⁽³⁾ ab immortalitate subducitur; corpori nominique quamprimum justa solvamus; haud obliti, in qua urbe, inter quos simus, quali rege ac praeside spoliati. Tractandum est, commilitones, cogitandumque, ut victoriam partam inter hos, de quibus parta est, obtinere possimus. Capite opus est: hocne uno, an pluribus, in vestra potestate est. Illud scire debetis, militarem sine duce turbam corpus esse sine spiritu. ⁽⁴⁾ Sextus mensis est, ex quo Roxane praegnans est; optamus ^(c) ut marem enitatur: ejus regnum diis approbantibus futurum, quando adoleverit: interim a quibus regi velitis, destinate. Hæc Perdiccas.

XVII. Tum Nearchus, Alexandri modo sanguinem, ac stirpem regiae majestati convenire, neminem ait posse mirari. Ceterum expectari nondum ortum regem, & qui jam sit praeteriri; nec animis Macedonum convenire, nec tempori rerum. Esse e ⁽¹⁾ Barsine filium regis; huic diadema dandum. Nulli placebat oratio: itaque suo more hastis scuta quatientes obstrepere perseverabant. Jamque prope seditionem pervenerant, Nearchus perveracius tuente sententiam. Tum Ptolemæus, Digna prorsus est soboles, inquit, quæ Macedonum imperet genti, Roxanes vel Barsine filius; cujus nomen quoque Europam dicere pigebit, majore ex parte captivi. Cur Persas vicerimus, ut stirpi eorum serviamus? quod justis illi reges ⁽²⁾ Darius & Xerxes tot millium agminibus, tantisque classibus ^(a) nequidquam petiverunt. Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consiliis ejus adhibebantur, coeant, quoties in commune consulto opus fuerit: eoque, quod major pars eorum decreverit, stetur: duces, præfectique copiarum his pareant. Ptolemæo quidam, potiores Perdiccae assentiebantur. Tum Aristonius orsus est dicere: Alexandrum consultum, cui relinqueret regnum, voluisse optimum deligi: judicatum autem ab ipso ⁽³⁾ optimum Perdiccam, cui annulum tradidisset. Neque enim unum eum assedissem morienti, sed circumfer-

INTERPRETATIO.

(b) Præter corpus quod semper immortalitati eripitur per mortem,

(c) Ut masculum pariat.

(a) Frustra tentarunt efficere.

NOTÆ.

(3) Ab immortalitate.) Alias immortalitati: vel, quod semper mortalitati subducitur, id est, quod humanæ naturæ per mortem perit: vel, quod semper mortalitate, id est, mortalis naturæ conditione subducitur homini.

(4) Sextus.) A Justino dicitur octavus, isque jam exactus: certe post paulo filium peperit Alexandrum,

(1) Barsine.) Hanc Arrianus Darii ipsius filiam vocat, quam reliqui Statiram vocant,

nuper apud Susa nuptam Alexandro: sed Porphyrius apud Eusebium Pharnabazi, Plutarchus Artabazi filiam facit Memnonisque illius Rhodii uxorem quæ Damasci capta fuit, l. 3. c. ult. Hic quoque Barsinen scribit. Filium.) Herculi nomen fuit; quem postea Cassander interfici jussit.

(2) Darius.) Hystaspis F. Xerxes.) Darii ejus filius: de quibus ad l. 3. c. 24. & l. 4. c. 2. &c.

(3) Optimum.) Vide supra cap. 12.

rentem oculos, ex turba amicorum delegisse cui traderet. Placere igitur summam imperii ad Perdiccam deferri. Nec dubitavere, quin vera censeret: itaque universi procedere in medium Perdiccam, & regis annulum tollere jubebant. Hærebat inter cupiditatem pudoremque; & quo modestius, quod expectabat, appeteret, pervicacius oblaturos esse credebat. Itaque cunctatus, diuque quid ageret incertus; ad ultimum tamen recessit, & post eos, qui sederant proximi, constitit. At Meleager unus e ducibus, confirmato animo, quem Perdiccæ cunctatio erexerat, Nec dii siverint, inquit, ut Alexandri
 10 fortuna, tantique regni fastigium in istos humeros ruat: homines certe non ferent. Nihil dico de nobilioribus ^(a) quam hic est, ^(b) sed de viris tantum, quibus invitis nihil perpeti necesse est. Nec vero interest, Roxanes filium, quandoque genitus erit, an Perdiccam regem habeatis; quum iste sub tutelæ specie regnum occupaturus sit. Itaque nemo
 15 ei rex placet, nisi qui nondum natus est: & in tanta omnium festinatione, non justa modo, sed etiam necessaria; exactos menses solus expectat, & jam divinat marem esse conceptum: quem vos dubitatis paratum esse ⁽⁵⁾ vel subdere? Si ⁽⁶⁾ medius fidius Alexander hunc nobis regem pro se reliquisset, id solum ex iis quæ imperasset, non faciendum esse
 20 censerem. Quin igitur ad diripiendos thesauros discurretis? harum enim opum regiarum utique populus est hæres. Hæc eloquutus per medios armatos erupit: & qui abeunti viam dederant, ipsum ad pronuntiatam prædam sequebantur.

XVIII. Jamque armatorum circa Meleagrum frequens globus erat, in seditionem ac discordiam versa concione; quum quidam plerisque Macedonum ignotus ex infima plebe, Quid opus est, inquit, armis, civilique bello, habentibus regem quem queritis? Arideus Philippo genitus, Alexandri paulo ante regis ⁽¹⁾ frater, sacrorum caeremoniarumque
 25 consors modo, nunc solus hæres, præteritur a vobis. Quo merito suo? quidve fecit, cur etiam gentium communi jure fraudetur? Si Alexandro similem queritis, nunquam reperietis: si proximum, hic solus est. His auditis concio primo silentium velut jussa habuit: conclamant deinde
 30

pa-

INTERPRETATIO.

(b) Sed de quibusvis qui modo viri sint: quos nulla res cogit hoc pati invitos.

NOTÆ.

(a) Quam hic est.) Perdiccas. Quandoque.) Pro quodcumque, ut lib. 7. c. 37. diximus.

(5) Vel subdere.) An dubitatis paratum esse Perdiccam, si Roxane feminam pepere-rit, pro hac masculum supponere, quo tu-
 zela specie regnum interim occupet.

(6) Medius fidius.) Juramenti formula

veteribus usitata, quasi diceret ita me Dius Fidius amet, id est, Deus qui fidei præest: vel, ut alii interpretantur, Dius fidius, id est, Διὸς, Jovis filius: sæpe enim d & i permutantur.

(1) Frater.) Philippo ex alia sive uxore, sive pellice genitus.

pariter: *Aridæum* vocandum esse; mortemque meritos, qui concionem sine eo habuissent. Tum Pithon plenus lacrymarum orditur dicere: Nunc vel maxime miserabilem esse Alexandrum, qui tam bonorum civium militumque fructu, & presentia fraudatus esset. Nomen enim memoriamque regis sui tantum intuentes, ad cetera caligare eos. Haud ambigue ⁽²⁾ in juvenem, cui regnum destinabatur, probra intensa: quæ magis ipsi odium, quam Aridæo contemptum attulerunt: quippe dum miserentur, etiam favere cœperunt. Igitur non alium se quam eum, qui ad hanc spem genitus esset, regnare passuros pertinaci acclamatione declarant; vocarique Aridæum jubent. Quem Meleager infestus invisusque Perdiccæ strenue perducit in regiam: & milites ⁽³⁾ Philippum consalutatam regem appellant.

XIX. Ceterum hæc vulgi erat vox; principum alia sententia. E quibus Pithon consilium Perdiccæ exequi cœpit, tutoresque destinat filio ex Roxane futuro, Perdiccam & Leonnatum stirpe regia genitos. Adjecit, ut in Europa Craterus & Antipater res administrarent. Tum iurandum a singulis exactum, futuros in potestate regis geniti Alexandro. Meleager haud injuria metu supplicii territus, cum suis secesserat. Rursus Philippum trahens secum irrupit in regiam clamitans, *Suffragari* ⁽¹⁾ *spei publicæ de novo rege paulo ante conceptæ robur ætatis: experirentur modo stirpem Philippi, & filium ac fratrem regum duorum: sibi metipsis potissimum crederent.* Nullum profundum mare, nullum vastum fretum & procellosum tantos ciet fluctus, quantos multitudo motus habet: utique si nova, & brevi duratura libertate luxuriat. Pauci Perdiccæ modo electo; plures Philippo, quam speraverat, imperium dabant. Nec velle, nec nolle quidquam diu poterant; pœnitebatque modo consilii, modo pœnitentiæ ipsius. Ad ultimum tamen in stirpem regiam inclinavere studiis. Cesserat ex concione Aridæus principum auctoritate conterritus; & abeunte illo conticuerat magis, quam languerat militaris favor. Itaque revocatus vestem fratris, eam ipsam quæ in sella posita fuerat, induitur. Et Meleager thorace sumpto capit arma: novi regis satelles sequitur: phalanx hastis clypeos

NOTÆ.

(2) *In juvenem.*) Aridæum. *Intensa*) id est, conjecta hæc probra a Pithone: oblique enim significabat præter stirpem nihil esse in Aridæo, quod rege dignum foret. *Ipsi.*) Pithoni. *Miserentur.*) Aridæi.

(3) *Philippum.*) Sensus est: Aridæum regem appellantes, nomen ei *Philippum*, ob memoriam patris, imponunt. Hic Philippus Aridæus est a quo appellati sunt *anni Philippi*, quibus Astronomi Græci & Arabes usi sunt; ducto hujus æræ initio ab exordio anni Ægyptiaci in quem Alexandri

mors & Philippi exordia inciderunt: hoc est a 12. Novembris præteriti. Vide Petav. de Doctr. temp. to. 2. l. 10. c. 38. & 39.

(1) *Spei publicæ.*) Sic restituere ausus sum, pro eo quod vulgo legebatur nullo ferre sensu, *reipublicæ: conceptæ* vero, quod in optimis Mss. legitur, facilius admittendum putavi quam illud Acidalii, *concepto* mutantis in *recepto*, ut esset, *suffragari reipublicæ de novo rege paulo ante recepto robur ætatis &c.*

peos quatiens, *Expleturam se sanguine* ⁽²⁾ *illorum qui affectaverant nihil ad ipsos pertinens regnum*, minabatur: in eadem domo familiaque imperii vires remansuras esse: *hereditarium imperium stirpem regiam vindicaturam: assuetos se nomen ipsum colere, venerarique: nec quem-*
 5 *quam id capere, nisi genitum ut regnaret.*

XX. Igitur Perdiccas territus conclave, in quo Alexandri corpus jacebat, obserari jubet. Sexcenti cum ipso erant, spectatae virtutis. Ptolemæus quoque se adjunxerat ei, ⁽¹⁾ puerorumque regia cohors. Ceterum haud difficulter a tot millibus armatorum claustra perfracta sunt. Et rex quoque irruerat stipatus satellitum turba, quorum princeps erat Meleager. Iratusque Perdiccas hos, qui Alexandri corpus tueri vellent, sevocat; sed qui irruerant, eminus tela in ipsum jaciebant; multisque vulneratis, tandem seniores demptis galeis, quo facilius nosci possent, precari, qui cum Perdicca erant, cœpere, ut
 15 abstinerent bello, regique & pluribus cederent. Primus Perdiccas arma deposuit; ceterique idem fecere. Meleagro deinde suadente ⁽²⁾ ne a corpore Alexandri discederent; insidiis locum quæri rati, diversa regiae parte ad Euphratem fugam intendunt. Equitatus, qui ex nobilissimis juvenum constabat, Perdiccam & Leonnatum frequens sequebatur: placebatque excedere urbe, & ⁽³⁾ tendere in campo. Sed Perdiccas ne pedites quidem sequuturos ipsum desperabat: itaque, ne abducendo equites abruptis se a cetero exercitu videretur, in urbe substitit. At Meleager regem monere non destitit, *Jus imperii Perdiccae morte sanciendum esse: ni occupetur impotens animus, res novaturum: meminisse eum quid de rege meruisset: neminem autem ei satis fidum esse, quem metuat.* Rex patiebatur magis, quam assentiebatur. Itaque Meleager silentium pro imperio habuit; misitque regis nomine, qui Perdiccam accerserent: iisdem mandatum, ut occiderent, si venire dubitaret. Perdiccas nunciato satellitum adventu, sexdecim omnino pueris regiae cohortis comitatus in limine domus suæ constitit:
 30 castigatosque & Meleagri mancipia identidem appellans, sic animi vultusque constantia terruit, ut vix mentis compotes fugerent. Perdiccas pueros equos jussit conscendere; & cum paucis amicorum ad Leonnatum pervenit; jam firmiore præsidio vim propulsaturus, si
 35 quis inferret.

XXI.

INTERPRETATIO.

⁽²⁾ *Castva in agris ponere.*

NOTÆ.

⁽²⁾ *Illorum qui.*) Perdiccae ac suorum,⁽¹⁾ *Puerorum.*) Nobilium adolescentium, regii corporis custodum. *Armatorum.*) Militum phalangis.⁽³⁾ *Ne discederent.*) Perdiccas eum suis,

Hoc autem suadebat scilicet, ut per speciem honoris defuncto exhibendi, avocaret illos a publicæ rei administratione: vel etiam forte, ut in unum locum inclusi facilius, cum vellet, occiderentur; quod illi confestim suspicati sunt.

XXI. Postero die indigna res Macedonibus videbatur, Perdiccam ad mortis periculum adductum; & Meleagri temeritatem armis ultimum ire decreverant. Atque ille seditione provisa, quum regem adissent, (1) interrogare eum cœpit, *An Perdiccam comprehendi ipse jussisset?* Ille, *Meleagri instinctu se jussisse*, respondit: *ceterum non debere tumultuari eos; Perdiccam enim vivere.* Igitur concione dimissa Meleager equitum maxime defectione perterritus, inopsque consilii (quippe in ipsum (2) periculum reciderat, quod inimico paulo ante intenderat) triduum fere consumpsit incerta consilia volvendo. Et pristina quidem regiae species manebat: nam & legati gentium regem adibant, & copiarum duces aderant, & vestibulum satellites armatique compleverant. Sed ingens (3) sua sponte mœstitia ultimæ desperationis index erat: suspectique invicem non adire propius, non colloqui audebant; secretas cogitationes intra se quisque volventes: & ex comparatione regis novi, desiderium excitabatur amissi. (4) *Ubi ille esset, cujus imperium, cujus auspiciis sequuti erant: destitutos se inter infestas indomitasque gentes, expetituræ tot cladum suarum pœnas, quandocumque oblata esset occasio.* His cogitationibus animos exedebant; quum annuncietur equites, qui sub Perdicca essent, occupatis circa Babylonem campis, frumentum, quod in urbem invehebatur, retinuisse. Itaque inopia primum, deinde fames esse cœpit; & qui in urbe erant, aut reconciliandam gratiam cum Perdicca, aut armis certandum esse censebant.

XXII. Forte ita acciderat, ut qui in agris erant, populationem villarum vicorumque veriti, confugerent in urbem: oppidani, quum ipsos alimenta deficerent, urbe excederent: & utrique generi tutior aliena sedes, quam sua videretur. Quorum (1) consternationem Macedones veriti, in regiam coeunt; quæque ipsorum sententia esset, exponunt. Placebat autem legatos ad equites mitti de finienda discordia, armisque ponendis. Igitur a rege legatur Pasas Thessalus, & Amissas (2) Megalopolitanus, & Perilaus: qui quum mandata regis

NOTÆ.

(1) *Interrogare.*) Coram ipsis militibus, *an non Perdiccam comprehendi ipse rex jussisset.* Alii sic: *Atque illi cum regem adissent, inter eum cœpere, an &c.* Sed nihil tantopere necesse fuit mutari vulgatam lectionem; nisi quod *adissent* rectius visum quam *adisset*: Macedones enim potius quam Meleagrum intelligi par est; qui a regis latere, ut pote *satellitum*, immo factionis princeps, discedere non debuit.

(2) *Periculum.*) Ab seditione Macedonum militum, id est, peditum.

(3) *Sua sponte.*) Mœstitia quæ in o-

mnium vultu non ficta, sed sua sponte se prodebat: quamquam sunt qui deleant illud, *sua sponte.*

(4) *Ubi ille esset.*) Supple, *requirebant*: quod quidem eleganter omissum a Curtio, & intrusum a sciolis sustulimus, doctos secuti.

(1) *Consternation.*) Seditionem. Vide l. 5. c. 27. *Macedones.*) Qui in urbe cum rege Philippo erant, pedites.

(2) *Megalopolit.*) Megalopolis urbs Arcadiæ; l. 6. cap. 3.

gis edidissent; *Non aliter posituros arma equites, quum si rex discordiae auctores dedidisset*, tulere responsum. His renunciatis sua sponte milites arma capiunt: quorum tumultu e regia Philippus excitus, *Nihil inquit, seditione est opus: nam inter se certantium premia, qui quieverint, (3) occupabunt. Simul mementote rem esse cum civibus; (a) quibus*
 5 *spem gratiae cito abrumpere, ad bellum civile properantium est. Altera legatione an mitigari possint, experiamur: & credo nondum regis corpore sepulto ad praestanda ei justa omnes esse coituros. Quod ad me attinet, reddere hoc imperium malo, quam exercere civium sanguine: &*
 10 *si nulla alia concordiae spes est, oro quasoque, eligite potiore.* Obortis deinde lacrymis diadema detrahit capiti: dexteram qua id tenebat, protendens, ut si quis se digniorem profiteretur, acciperet. Ingentem spem indolis (b) ante eum diem (4) fratris claritate suppressae, eo moderata excitavit oratio. Itaque cuncti instare coeperunt, ut quae agi-
 15 tasset, exequi vellet. Eosdem rursus legat petituos, ut Meleagrum (5) tertium ducem acciperent. Haud ægre id impetratum est: nam & abducere Meleagrum Perdiccas a rege cupiebat; & unum duobus imparem futurum esse censebat. Igitur Meleagro cum phalange obviam egresso, Perdiccas equitum turmas antecedens occurrit. Utrumque
 20 agmen mutua salutatione facta coit; in perpetuum, ut arbitrabantur, concordia & pace firmata.

XXIII. Sed (a) jam fatis admovebantur Macedonum genti bella civilia. Nam & insociabile est regnum; & a pluribus expetebatur. Primum ergo (1) collegere vires, deinde disperserunt: & quum plu-
 25 ribus corpus, quam capiebat, onerassent; (2) cetera membra deficere coeperunt: quodque imperium sub uno stare potuisset; dum a pluribus sustinetur, ruit. Proinde jure meritoque populus Romanus salutem se (3) principi suo debere profitetur; cui noctis, quam pene su-
 pre-

INTERPRETATIO.

(a) *Quibus si spem pacis adimitis, civile bellum accelerabitis.*

(b) *Quam Alexandri gloria hactenus ob-*

scuraverat.

(a) *Jam fata properabant movere inter Macedonas bellum civile.*

NOTÆ.

(3) *Occupabunt.*) Utraque pugnantium factione mutuis cladibus attrita, ipsi integri nullo suo damno id de quo certatur, obtinebunt.

(4) *Fratris clar.*) Tamen stupidum fuisse Plutarchus testatur; non a natura quidem, sed pharmacis ab Olympiade propinatis.

(5) *Tertium ducem.*) Perdiccae ac Leonato socium admitterent.

(1) *Collegere.*) Juncta in speciem, ut modo vidimus, amicitia. Alii Mss. secuti

legunt, collisere; id est, inter se vires commisere.

(2) *Cetera.*) Quæ illa sunt, cetera membra præter ipsum corpus? Nimirum angustiori quadam significatione corpus intelligit stomachum, pectus, ventrem &c. quod ubi nimio ingesto cibo gravatum fuerit, cetera membra deficiunt. Ita regni partes aliæ labare coeperunt, dum exercitui & summæ rerum administrationi plures imponuntur.

(3) *Principi.*) Quis ille sit Romanorum princeps, accurate in præfatione expendimus.

premam habuimus, novum sidus illuxit. Hujus hercule, non solis, ortus lucem caliganti reddidit mundo; quum sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tuum extinxit faces? quot condidit gladios? quantam tempestatem subita serenitate discussit? Non ergo revirescit solum; sed etiam floret imperium. Absit modo invidia, excipiet hujus sæculi tempora, ejusdem domus utinam perpetua, certe diuturna posteritas. Ceterum ut ad ordinem, a quo me contemplatio publicæ felicitatis averterat, redeam; Perdiccas unicam spem salutis suæ in Meleagri morte ponebat: vanum eundem & infidum, celeriterque res novaturum, & sibi maxime infestum occupandum esse. Sed alta dissimulatione consilium premebat, ut opprimeret incautum. Ergo clam quosdam ex copiis, quibus præerat, subornavit; ut, quasi ignoraret ipse, conquererentur palam, Meleagrum æquatum esse Perdiccæ. Quorum sermone Meleager ad se relato, furens ira, Perdiccæ quæ comperisset, exponit. Ille velut nova re exterritus, admirari, queri, dolentisque speciem ostentare ei cœpit: ad ultimum convenit, ut comprehenderentur tam seditiosæ vocis auctores. Agit Meleager gratias, amplexusque Perdiccam, fidem ejus in se, ac benevolentiam collaudat. Tum communi consilio rationem opprimendi noxios ineunt: placet exercitum patrio more lustrari: & probabilis causa videbatur præterita discordia.

XXIV. Macedonum reges ita lustrare soliti erant milites, ut discissæ canis viscera (1) ultimo in campo, in quem deduceretur exercitus, ab utraque abjicerentur parte: intra id spatium armati omnes starent, hinc equites, illinc phalanx. Itaque eo die, quem huic sacro destinaverant, res cum equitibus elephantisque constiterat contra pedites, quæis Meleager præerat. Jam equestre agmen movebatur; & pedites subita formidine ob recentem discordiam, (a) haud sane pacati quidquam exspectantes; parumper addubitavere, an in urbem subducerent copias: quippe (b) pro equitibus planities erat. Ceterum veriti ne temere commilitonum fidem damnarent, substitere, præparatis ad dimicandum animis, si quis vim inferret. Jam agmina coibant; parvumque intervallum erat, quod aciem utramque divideret. Itaque rex cum una ala obequitare peditibus cœpit; discordiæ auctores, quos tueri ipse debebat, instinctu Perdiccæ ad supplicia deposcens: minabaturque omnes turmas cum elephantis inducturum se in recusantes.

INTERPRETATIO.

(b) Expiari.

(a) Nihil amicum ab equitibus sperantes.

(b) Planus campi situs erat opportunus equitatui.

NOTA.

(1) Ultimo in campo. In utraque campi extremitate. Paulo aliter Livius lib. 40. Caput mediæ canis prætiæ & prior pars ad

dextram cum extis; posterior ad levam ponitur: inter hanc divisam hostiam armatæ copię traducuntur.

tes. Stupebant improvise malo pedites: nec plus in ipso Meleagro erat aut consilii, aut animi. Tutissimum ex presentibus videbatur, (c) exspectare potius, quam movere fortunam. Tum Perdiccas ut torpentes & (2) obnoxios vidit; CCC. fere, qui Meleagrum erumpentem
 5 ex concione, quæ prima habita est post mortem Alexandri, sequuti erant; a ceteris discretos, elephantis in conspectu totius exercitus objicit: omnesque belluarum pedibus obtriti sunt, nec prohibente Philippo, nec auctore: apparebatque (d) id modo pro suo vindicaturum quod approbasset eventus. Hoc bellorum civilium Macedonibus &
 10 omen & principium fuit. Meleager sero intellecta fraude Perdiccæ, tum quidem, quia ipsius corpori vis non afferebatur, in agmine quietus stetit: at mox damnata spe salutis, quum ejus nomine quem ipse fecerat regem, in perniciem suam abutentes videret inimicos; confugit in templum: ac ne loci quidem religione defensus, occi-
 15 ditur.

XXV. Perdiccas perducto in urbem exercitu, consilium principum virorum habuit, in quo (1) imperium ita dividi placuit, ut rex quidem summam ejus obtineret: satrapes Ptolemæus esset Ægypti & Africae gentium, quæ in ditione erant. Laomedonti Syria cum Phœ-
 20 nice data est: Philotæ Cilicia destinata: Lyciam cum Pamphylia & majore Phrygia obtinere jussus Antigonus: in Cariam Cassander; Menander in Lydiam missi. Phrygiam minorem Hellesponto adjunctam Leonnati provinciam esse jusserunt. Cappadocia Eumeni cum Paphlagonia cessit. Præceptum est, ut regionem eam usque ad (2) Trapezunta
 25 defenderet, bellum cum Arbate gereret (solus hic detrectabat imperium). Pithon Mediam, Lysimachus Thraciam, appositasque Thraciæ

INTERPRETATIO.

(c) *Opperi* qualemcumque sortem potius quam illam accersere.

(d) *Philippum* nihil approbaturum tan-

quam se auctore factum, quam quod exitus felix approbaret.

NOTÆ.

(2) *Obnoxios.*) Accipiendæ injuriæ opportunos.

(1) *Imp. dividi.*) Paululum diversæ invicem & a Curtio divisiones leguntur apud Diodorum l. 18. Appianum in Syriacis, Arrianum l. 7. & apud Photium, cod. 92. Dexippum ibid. cod. 82. Justinum l. 13. c. 4. & in Excerptis Chronol. Scaligeri, pag. 58. ex quibus inter se compositis indicem duplici methodo aptissimum confecit Freinsheimius: quem tu, si lubet, consule. Videri quoque possunt Raderus hic, & Usse-rius in Chronico.

(2) *Trapezunta.*) Trapezus nobilis urbs ad Euxinum mare a Sinopensibus condita in ea Cappadociæ parte quæ olim Colchorum pars fuit, postea Pontus Cappadocius appellata est. Urbis nomen factum a *τραπεζή*, mensa, ut & *τραπεζίον*, quadrati genus, ob figuræ similitudinem: ex quo vulgare illud ductum est *Trebisonde*; & Turcicum *Tarrabozan*. Ab ea dictum est *Trapezuntinum* imperium Græcorum, cui Isaacus sive Alexius Comnenus Constantino-
 poli a Francis capta profugus initium dedit circa annum 1205. quod demum Mahumetus II. Turcorum imperator extinxit an. 1461.

ciæ Ponticas gentes obtinere jussi. Qui Indiæ, quique Bactris & Sogdianis, ceterisque aut Oceani aut rubri maris accolis præerant, quibus quisque finibus habuisset, imperii etiam jus obtineret: Perdiccas cum rege esset, copiisque præesset, quæ regem sequebantur. Credidere quidam testamento Alexandri distributas esse provincias; 5 sed famam ejus rei, quamquam ab auctoribus tradita est, (a) vanam fuisse comperimus. Et quidem suas quisque opes divisim imperii partibus tuebantur: quas ipsi fundaverant, (a) si unquam adversus immodicas cupiditates terminus staret. Quippe paulo ante regis ministri, specie imperii alieni procurandi, singuli ingentia invaserant regna: 10 sublati certaminum causis; quum & omnes ejusdem gentis essent, & a ceteris sui quisque imperii regione discreti. Sed difficile erat eo contentos esse, quod obtulerat occasio: quippe SORDENT prima quæque, quum majora sperantur. Itaque omnibus expeditius videbatur augere regna, quam fuisset accipere. 15

XXVI. Septimus dies erat, ex quo corpus regis jacebat in solio; (a) curis omnium ad formandum publicum statum a tam solemni munere aversis. Et non aliis quam Mesopotamiæ regione fervidior æstus existit: adeo ut pleraque animalia, quæ in nudo solo deprehendit, exstinguat; tantus est vapor solis, & cœli, quo cuncta velut igne torrentur. 20 Fontes aquarum & rari sunt, & incolentium fraude celantur: ipsis usus patet, ignotus est advenis. (b) Ut tandem curare corpus exanimum

INTERPRETATIO.

(a) Si ullus esset limes satis firmus contra effrenatam regnandi cupidinem.

(a) Cum omnium procerum cogitationes conversæ forent ad imperii administratio-

nem ordinandam, omisso tam consueto solennium exequiarum officio.

(b) Postquam demum per otium licuit amicis Alexandri sepelire ejus cadaver.

NOTÆ.

(3) Vanam fuisse. Immo vero certissimam fuisse compertum nobis est Scripturæ testimonio, cujus hæc verba sunt Machab. l. 1. c. 1. v. 6. *Et post hæc decidit (Alexander) in lectum, & cognovit quia moreretur: & vocavit pueros suos nobiles qui secum erant nutriti a juventute; & divisit illis regnum suum, cum adhuc viveret.* Duplicem video ab interpretibus viam esse tentatam, ut locum hunc cum Curtii sententia conciliarent; sed neutra mihi quidem satis probabilis est visa. Hoc enim efficiunt in summa, ut vel Alexandro duntaxat mortuo, vel nondum ægrotante imperium divisum dicatur esse, quorum utrumque Scripturæ pugnat. Alia quædam occurrebat ineunda concordia ratio, si institu-

tam quidem ab Alexandro partitionem imperii diceremus, quod Scriptura testatur; sed eam Macedonibus non placuisse, novamque ipso extincto moliri coactos esse; quam hic retulit Curtius, & ab Alexandro factam merito negat. Quod si ne id quidem placet, non multum hercle laborandum nobis est, ut ne Scriptura pugnet cum Curtio: quæ, vel si profani cujuscumque foret, haud dubie plus a nobis exigeret fidei quam Curtius; cum hic ab rei gestæ locis ac temporibus longe remotior scripserit, multaque alia contra historiarum fidem peccaverit; ut passim his in commentariis observavimus.

(1) Septimus. Ælianus var. hist. l. 12. c. 64. trigesimum fuisse narrat. Vapor. Æstus, ut diximus ad l. 7. c. 18.

mum amicis vacavit; ⁽²⁾ nullâ tæbe, ne minimo quidem livore corruptum videre, qui intraverant: ^(c) vigor quoque qui constat ex spiritu, non destituerat. Itaque Ægyptii Chaldæique jussi corpus suo more curare, primo non sunt ausi admoveere, velut spiranti, manus: deinde pre-
 5 cati, ut jus fasque esset mortalibus attrectare eum, purgavere corpus; repletumque est odoribus aureum solium; & capiti adjecta fortunæ ejus insignia. ⁽³⁾ Veneno necatum esse credidere plerique: filium Antipatri inter ministros, Jollam nomine, patris jussu dedisse. Sæpe certe audita erat vox Alexandri, *Antipatrum regium affectare fasti-*
 10 *gium*, ^(d) majoremque esse præfecti opibus; ac titulo ⁽⁴⁾ *Spartanæ victoriæ inflatum*, omnia a se data asserentem sibi. Credebant etiam, Craterum cum veterum militum manu ad interficiendum eum missum. Vim autem veneni, quod ⁽⁵⁾ in Macedonia gignitur, talem esse constat, ut ferrum quoque exurat, ^(e) ungulæ jumenti dumtaxat patiens. ⁽⁶⁾ *Sty-*
 15 *gem* appellant fontem, ex quo pestiferum virus emanat. Hoc per Cassandrum allatum traditumque fratri Jollæ, & ab eo supremæ regis potioni inditum. Hæc, utcumque sunt tradita, eorum ^(f) quos rumor asperserat, mox potentia extinxit. Regnum enim Macedoniae Antipater, & Græciam quoque invasit: ⁽⁷⁾ soboles deinde excepit, inter-

INTERPRETATIO.

(c) *Etiam vividus color qui ex animæ præsentia oritur, remanserat in corpore.*

(d) *Potentiorē esse quam postularet prætoris fortuna; eumque superbū victoriæ nomine de Spartanis relatæ, vindicavē sibi*

cuncta quæ ipsi ab Alexandro data erant.

(e) *Et solum intra cornu ex jumentī pede contineri possit.*

(f) *Quos fama hujus rei insimulaverat.*

NOTÆ.

(2) *Nulla tæbe.* Id si ita est, vanam oportet fuisse veneni suspicionem: immo satis mirum videretur in tanto Mesopotamiæ ardore, vel si venenum abfuisset, durare tandiu integrum potuisse. Fortasse ut sparsa temere fuerat veneni fabula, sic altera hæc ab iis inventa est, quorum intererat primam refelli. Apud Lucianum quidem in Dialogo Philippi & Alexandri traditur, hujus cadaver *porrectum jacere, turgidum sanæ & juxta aliorum corporum morem, contactu suo omnia labefactans.*

(3) *Veneno.* Affirmarunt multi, non pauciores negarunt; quorum nomina locosque hic appellata apud Freinshemium reperies. Arriano libenter subscribam, qui postquam ea retulit vulgo jactari, in hæc verba concludit: *Quæ quidem ideo potius a me commemorantur, ne ignorasse videar earum*

sparsa fuisse, quam quod fide digna existimem. Eamque maximæ partis fuisse sententiam Plutarchus testatur in Alex. sub finem.

(4) *Spartanæ.* De Agide Spartanorum rege, ut habes initio l. 6.

(5) *In Macedonia.* Non in Macedonia, sed in Arcadia. *Jumenti.* Cujusnam autem, non constat: nam apud alios equi, apud alios asini, multi apud alios ungula fuisse legitur.

(6) *Stygem.* Styx fons erat ad Nonacrim urbem Arcadiæ, aqua ob vehementiam frigoris summe pestifera. Dictam volunt Stygem a *στυγὸς tristis, odiosus, terribilis &c.* Inde nata poetarum fabula Stygiam paludem apud inferos eadem ratione ponentium atque Avernum, Cocytum &c.

(7) *Soboles.* Cassander Antipatri filius, qui sublato Aridæo regem se Macedoniae appellavit.

interfectis omnibus quicumque Alexandrum, etiam longinqua cognitione, contigerant. Ceterum corpus ejus, ⁽⁸⁾ Ptolemæo cui Ægyptus cesserat, Memphim, & inde paucis post annis Alexandriam translatum est: omnisque memoriæ ac nomini ⁽⁹⁾ honos habetur.

NOTÆ.

vit. Justinum vide l. 14. c. 5. 6. *Interfectis.*) Inter alios Olympiadem Alexandri matrem, tum filios ejus Herculem ex Barsine; & e Roxane Alexandrum cum ipsa matre Joem. Justinus l. 15. c. 2. Pausanias in Bœoticis, aliique.

(8) *Ptolemæo.*) Post duos annos ab Ariadæo rege & Perdicca delatum est in Ægyptum, & a Ptolemæo, qui obviam processerat, vel exceptum, ut ait Diodorus, vel ereptum, ut Strabo refert; ac Memphi conditum est; quamvis ipse ad Hammonis tem-

plum asportari se voluisset. Alexandriam vero non a Ptolemæo Lagi, sed a Philadelpho ejus filio translatum auctor est Pausanias in Atticis.

(9) *Honos habetur.*) Puta quod ei constructum Alexandriæ templum magnificum; quod sacrificia heroïca instituta: quod alibi consecrati luci, celebrataque certamina, ut in Jonia: quod *Magni* cognomen additum: quod ejus nomine æra consignata, quam postmodum Syri in annis numerandis secuti sunt, &c.

F I N I S.

I N D E X

VOCABULORUM OMNIUM,

Q U Æ

IN QUINTO CURTIO LEGUNTUR.

Prior numerus paginam, alter vero, vel alii ad proximam usque lineolam, paginæ lineam vel lineas significant.

*Asteriscus * passim interjectus indicat eo loco vim vocis, aut subjectam rei vocem explicari.*

A

A 70 : 7 | 72 : 4 | 74 : 21 | 76 : 18, 19 | 80 : 23 | 82 : 15 | 83 : 16 | 85 : 2, 4, 14 | a defectione, id est, *post*. 222 : 5 | a fronte. 92 : 21 | 167 : 1 | a Gaza. 135 : 24 | hinc a jugo, illinc a mari. 93 : 19 | a latere. 166 : 8 | a latere ipsius, id est, *familiares*. 84 : 13 | a lateribus. 94 : 17 | a Memphi. 136 : 7 | a Persepoli. 204 : 3 | a superstitione animi, id est, *ex*. 194 : 7 | a tergo. 72 : 18 | 92 : 21 | ab. 73 : 5 | 83 : 7 | abacta, *plur.* 217 : 4 | Abdalomini, *gen.* 112 : 11 | Abdalomino, *dat.* 111 : 23 | Abdalominum. 111 : 10 | Abdalominus. 111 : 16 | abdicari. 151 : 19 | abdiderant. 312 : 24 | abdita, 315 : 20 | abducendo. 410 : 22 | abducere. 209 : 23 | 308 : 11 | 412 : 17 | abduci. 239 : 8 | abducitur. 253 : 28 | abegere. 296 : 23 | aberant. 138 : 1 | aberat. 80 : 12 | 172 : 20 | abesse. 92 : 11 | 147 : 8 | 153 : 17 | 215 : 14, 16 | 240 : 6 | 279 : 1 | abessent. 120 : 8 | abesset. 136 : 4 | 179 : 5, 17 | abest. 155 : 6 | abeunt. 322 : 16 | abeunte. 409 : 28 | abeuntem. 175 : 15 | 186 : 13 | abeunti. 322 : 5 | 408 : 23 | abeuntium. 216 : 3 | 396 : 15 | abfuerit. 359 : 23 | abfuisse. 14 : 4 | abhorrens, *diversum*. 87 : 5 | abhorrens, peregrinis auribus carmen. 223 : 1 | abhorrent. 292 : 10 | abhorrentem. 203 : 16 | 241 : 15 |

abhorrentes, *accus.* 329 : 4 | abhorrentia, *accus.* 320 : 22 | abhorrentibus, *ablat.* 131 : 17 | abhorrere. 250 : 8 | abhorret. 331 : 3 | abjecerat. 100 : 13 | abjecit. 213 : 11 | abjectis, *ablat.* 98 : 13 | 308 : 20 | abjectos. 226 : 12 | abierant. 309 : 4 | abiere. 177 : 1 | abjicerentur. 413 : 24 | Abiorum. 283 : * 29 | abire. 131 : 9 | 237 : 14 | 300 : 6 | 302 : 1, 10 | 305 : 6 | 313 : 11 | abiret. 89 : 16 | 120 : 20 | Abisare. 343 : 1 | Abisarem. 390 : 5 | 345 : 28 | Abisares. 342 : 12 | Abisaris. 390 : 7 | Abistamene. 80 : 9 | abituri, *plur.* 395 : 13 | ablata, *abl.* 309 : 3 | ablati, *plur.* 344 : 23 | ablatum. 310 : 10 | ablue. 111 : 19 | abluentem. 83 : 7 | ablueret. 82 : 21 | ablutus. 112 : 2 | abnuens, *masc.* 192 : 19 | abnuat, *præter.* 242 : 5 | abominor, *deprecor.* 273 : 25 | abripi. 83 : 16 | abripuisse. 124 : 12 | abrumperet. 412 : 6 | abruperant. 198 : 14 | abrupisse se a cetero exercitu. 410 : 22 | abrupta, *accus.* 173 : 14 | 201 : 13 | 300 : 1 | 359 : 2 | abrupti, *plur.* 99 : 4 | abscondunt. 368 : 27 | abscissa, *nomin. fæm.* 300 : 1 | abscissa, *abl.* 100 : 1 | 404 : 26 | abscissum, *acc. neut.* 313 : 22 | abscondere, *infin.* 344 : 29 | absconderant. 169 : 8 | absconderat. 240 : 19 | abscondi, *infin.* 264 : 2 | absconditi, *plur.* 278 : 1 | abscondito, *dat.* 243 : 13 | absconditur. 275 : 19 | abscondunt. 199 : 12 | 275 : 3 |

absens, *masc.* 109 : 5 | 249 : 13 | absente. 250 : 15 | 312 : 37 | absentia, *abl.* 90 : 10 | 227 : 16 | absentiam. 163 : 9 | absistere. 339 : 1 | absit. 200 : 17 | invidia. 396 : 4 | 413 : 5 | absolvere, *infin.* 250 : 14 | absolverentur. 286 : 19 | absolvi, *infin.* 265 : 14 | 392 : 5 | absolvo. 265 : 10 | absoluta, *plur.* 338 : 8 | absolutus. 251 : 10 | 376 : 21 | absorbet. 178 : 3 | absorbebat. 118 : 6 | abstergeri invicem remi. 380 : 18 | abstersis, *abl.* 199 : 3 | 249 : 30 | abstinebant. 383 : 20 | abstineo. 247 : 12 | abstinere. 201 : 22 | abstinerent. 197 : 18 | abstineret. 313 : 14 | abstineretur coedibus. 216 : 24 | abstineri. 335 : 18 | abstinerant. 387 : 8 | abstinuisset. 102 : 19 | abstinuit. 154 : 18 | abstraheretur. 308 : 11 | abstrahi. 76 : 10 | abstulerant. 308 : 25 | abstulerat. 98 : 17 | 144 : 14 | 200 : 5 | 380 : 15 | abstulit. 161 : 21 | absum. 371 : 18 | absumpta, *plur.* 225 : 18 | absumptum, *neut.* 137 : 24 | Abulites, *sing.* 188 : 17 | 189 : 1 | Abuliti, *dat.* 190 : 2 | abundabant. 127 : 6 | abundabat. 116 : 18 | 232 : 6 | abundans. 174 : 22 | 187 : 10 | abundantem. 369 : 33 | abundantes, *accus.* 178 : 11 | abundare. 158 : 12 | 388 : 11 | abunde. 87 : 2 | 190 : 15 | constantis animi. 242 : 18 | abusum immodica libertate. 309 : 13 | abutentes. 414 : 13 | abuteris. 325 : 3 | Acarnan. 84 : 18 | Acarnanes. 70 : 4 | accedere. 211 : 16 | 261 : 7 | propius tribunal. 360 : 11 |

- accedit . 163 : 12 |
 accedo . 170 : 16 |
 accendebant . 173 : 13 | 221 : 7 |
 accenderant . 340 : 22 |
 accenderat . 188 : 4 | 390 : 31 |
 accendere animum , *pres.* 300 : 11 :
 pralium , *infin.* 173 : 2 |
 accenderent . 117 : 3 |
 accenderunt . 315 : 19 |
 accendit , *pres.* 82 : 19 | fiduciam ,
 pres. 116 : 10 | alacritatem . 118 :
 9 | 137 : 2 | 277 : 19 |
 accensa , *nom. fem.* 119 : 12 | 236 :
 3 | 254 : 20 |
 accensi ira , *plur.* 209 : 31 | 216 :
 12 | 344 : 15 | 397 : 11 |
 accensum est desiderium humoris , id
 est , *aque* . 278 : 7 |
 accensus . 134 : 20 | 313 : 13 | cupi-
 dine . 389 : 3 |
 acceperant in medium agmen . 93 :
 21 |
 acceperat . 89 : 14 | 92 : 9 | 99 : 23 |
 134 : 21 | 242 : 27 | 266 : 10 | 306 :
 14 |
 acceperet . 95 : 3 |
 acceperint . 369 : 10 |
 accepero . 158 : 10 |
 accipi . 356 : 12 | 396 : 2 |
 accepimus . 292 : 14 |
 accepistis . 170 : 21 |
 accepisse . 245 : 6 | 379 : 18 |
 accepisset . 342 : 18 |
 accepit . 85 : 17 | 187 : 7 | 195 : 7 |
 227 : 29 | 355 : 6 | 392 : 8 |
 acceptante humo levi ac facili occul-
 tum opus , id est , *cuniculos* . 132 :
 7 |
 accepta est ratio tam salubris consi-
 lii . 88 : 20 | 108 : 9 | 235 : 15 |
 excusatione ætatis . 305 : 18 | 321 :
 8 | 374 : 17 |
 acceptam . 369 : 28 |
 acceptas , *partic.* 95 : 20 |
 acceptior . 267 : 14 |
 acceptis , *abl.* 98 : 4 | 137 : 11 | 311 :
 1 | 376 : 15 | 377 : 7 |
 acceptissimus . 265 : 1 |
 accepto , *abl.* 87 : 8 | 108 : 5 | 173 :
 18 |
 acceptos . 320 : 24 |
 acceptum , *neut.* 111 : 7 | 141 : 16 |
 144 : 5 | 291 : 18 | animis regnan-
 tium . 342 : 9 |
 acceptura . 115 : 7 |
 accepturus est divinitatis suæ auctori-
 tatem . 319 : 25 |
 accersere . 103 : 17 | 164 : * 16 | 406 :
 1 |
 accerserent . 410 : 28 |
 accerseretur . 243 : 28 |
 accersentes gloriam ex periculo . 345 :
 20 |
 accerses . 274 : 6 |
 accersiri . 357 : 5 | 284 : 14 |
 accersito , *abl.* 255 : 11 |
 accersor . 257 : 3 |
 accessere . 261 : 27 |
 accessit hoc quoque . 397 : 32 |
 acciderat . 124 : 20 | 381 : 25 | 411 :
 24 |
 accideret . 122 : 10 |
 acciderit . 85 : 8 |
 accidit . *contigit* . 262 : 10 |
 accipe omen . 189 : 17 | me prædem .
 196 : 11 |
 accipere . 108 : 13 | 128 : 5 | 141 :
 6 | 207 : 16 | 289 : 14 | 302 : 13 |
 acciperem . 158 : 19 |
 acciperent . 298 : 19 | 412 : 16 |
 acciperet . 76 : 19 | 135 : 7 | 355 :
 23 | 412 : 12 |
 accipi . 129 : 1 | 150 : 12 | 161 : 8 |
 accipias . 156 : 21 | in contumeliam .
 190 : 14 |
 accipiebant . 230 : 8 |
 accipiebat . 316 : 14 |
 accipienda , *accus.* 164 : 15 | ad ac-
 cipiendum impetum fluminis . 184 :
 6 |
 accipiet . 300 : 30 |
 accipis . 111 : 27 |
 accipit . 229 : 15 | 278 : 19 | 298 :
 2 | 311 : 7 | 384 : 25 |
 accipitur mari rubro *Ganges* . 329 :
 7 |
 accipiunt . 172 : 10 | 190 : 9 , 22 |
 270 : 2 | 324 : 15 |
 acciri . 75 : 5 | 213 : 4 |
 accita . 44 : 8 |
 acciti , *plur.* 189 : 3 |
 acclamantes , *accus.* 395 : 13 |
 acclamatione . 409 : 9 |
 acclamationibus . 165 : 5 |
 accolæ , *plur.* 138 : 10 | 159 : 26 |
 205 : 8 | 224 : 3 |
 accolas , *accus.* 128 : 14 | 239 : 1 |
 accolis , *abl.* 330 : 6 | 415 : 2 |
 accommodatus . 328 : 4 |
 accommodaverunt . 139 : 14 |
 accurrit . 367 : 24 |
 accusari . 391 : 17 |
 accusatores . 387 : 4 |
 accusatoribus . 388 : 1 |
 accusatorum . 165 : 3 |
 acer . 267 : 13 |
 acerba . 371 : 13 |
 acerbitas . 246 : 18 |
 acerrime . 346 : 19 |
 acervisque . 153 : 9 |
 acervos . 315 : 19 |
 Acesinem . 361 : 26 |
 Acesines . 379 : * 9 | 363 : 15 |
 Acesini . 362 : 11 |
 Achæi , *plur.* 222 : 6 |
 Achæurum . 166 : 3 |
 Achæos . 226 : 20 |
 Achajam . 130 : * 4 |
 Achillem . 135 : 10 | 316 : 26 |
 acie . 112 : 16 | 156 : 14 | 167 : 15 |
 176 : 23 | 177 : 9 , 12 | 182 : 10 |
 248 : 15 | 324 : 14 | 359 : 6 |
 aciem . 92 : 12 | 164 : 11 | 165 : 8 |
 169 : 9 | 172 : 9 | 296 : 6 | 359 :
 21 | 413 : 33 |
 acies . 93 : 11 , 15 | 97 : 10 | 169 :
 4 | 173 : 11 | 296 : 13 | *plur.* 176 :
 31 | 276 : 21 |
 acies oculorum . 301 : 28 |
 acinace . 174 : 6 |
 acinacem . 79 : 10 | 274 : 17 | 313 :
 9 |
 acinacis . * 77 : 10 |
 acquiescebam . 251 : 13 |
 acquiescebat . 320 : 23 |
 acquiescentem . 253 : 10 |
 acquiescentes . 365 : 24 |
 acquiescere . 369 : 22 |
 acquiesceret . 315 : 33 | 378 : 12 |
 acquiescit . 127 : 8 |
 acquiescit alieno supplicio , id est ,
 sublevatur . 251 : 4 |
 acquieturus . 164 : 10 |
 acquievit . 323 : 27 |
 acri . 104 : 22 |
 acrior . 116 : 4 | 237 : 14 | 384 : 5 |
 acriorem . 212 : 27 |
 acriori , *abl.* 121 : 19 |
 acriter . 296 : 4 |
 acrius , *adv.* 95 : 5 | 117 : 21 | 133 :
 13 | 184 : 14 | 192 : 10 | 249 : 21 |
 294 : 21 | 348 : 14 | 374 : 18 |
 acta , *plur. neut.* 74 : 3 | 130 : 21 |
 215 : 11 | 291 : 21 | 307 : 10 |
 actæ , *plur.* 180 : 13 | 383 : 8 |
 actionem . 158 : 2 |
 actio , *abl.* 198 : 10 |
 actum esse de dominis . 101 : 8 |
 acturus . 308 : 21 |
 actus impulsus . 309 : 26 |
 acuit , *pres.* 148 : 22 | 198 : 2 |
 aculeo , *abl.* 169 : 7 |
 acutum , *neut. acc.* 339 : 11 |
 ad . 69 : 1 , 3 | 73 : 1 , 2 , 3 | 74 :
 4 , 5 | 75 : 8 | 76 : 7 | 77 : 2 ,
 12 , 15 | 80 : 4 , 7 |
 ad decem millia . 78 : 11 |
 ad fastigium , *supra* . 134 : 14 |
 ad noctem usque . 74 : 8 |
 ad nomen regis barbari conveniunt .
 209 : 33 |
 adaptam . 134 : 2 |
 adaptæ , *plur.* 375 : 7 |
 Adarchias , *nom. sing.* 189 : 3 |
 addidit . 317 : 24 |
 addita , *abl.* 126 : 11 |
 additis , *abl.* 74 : 16 | 191 : 5 | 228 :
 15 , 25 |
 addito , *abl.* 313 : 11 |
 additurum , *accus.* 397 : 20 |
 addixerat . 288 : 11 |
 addubitavere . 413 : 29 |
 adducar , *credam* . 395 : 19 |
 adduci . 76 : 24 | 223 : 14 | 279 :
 30 |
 adductas . 338 : 12 |
 adductis , *abl.* 323 : 26 |
 adducto , *abl.* 134 : 24 |
 adductum , *accus.* 244 : 30 | 411 : 2 |
 adductus . 343 : 12 |
 adducunt . 235 : 7 | 246 : 19 | 300 :
 18 |
 adduxerant . 115 : 9 | 232 : 14 |
 adduxerat . 186 : 22 | 233 : 16 | 241 :
 8 | 388 : 7 |
 adduxerunt . 298 : 27 |
 adduxi . 264 : 10 |
 adduxit . 186 : 18 | 316 : 5 | 377 :
 14 |
 ademerat . 216 : 1 |
 ademerunt . 321 : 1 |
 adempramque . 306 : 12 |
 ademprum , *accus. neut.* 170 : 19 |
 adeo . 185 : 8 | 360 : 8 | 397 : 10 |
 adequitare . 151 : 3 |
 adequitavit . 276 : 14 |
 aderant . 128 : 5 |
 aderat . 125 : 5 | 210 : 24 | 270 : 26 |
 adero . 165 : 13 |
 adesse . 101 : 9 | 152 : 2 | 159 : 2 |
 226 : 2 | 280 : 5 | 334 : 18 | 345 :
 27 |
 adesset . 91 : 11 | 340 : 25 |
 adeuntem . 141 : 4 | 259 : 18 |
 adeundi , *gerund.* 137 : 6 | 379 : 2 |
 adeundo . 127 : 5 |
 adeundum . 195 : 15 |
 adeunt . 215 : 15 | 228 : 29 | 279 :
 25 | 375 : 9 | 398 : 16 |
 adeuntibus . 331 : 3 |
 adfuerant . 375 : 6 |
 adfuerunt . 146 : 11 |
 adfuisse . 306 : 19 |
 adfuisset . 319 : 12 |
 adhæret . 71 : 11 |
 adhæserunt . 406 : 15 |
 adhibebantur . 407 : 23 |
 adhiberentur . 318 : 18 |
 adhibere , *infin.* 154 : 17 | 194 : 7 |
 253 : 7 | 313 : 3 | 395 : 24 |
 adhibet . 162 : 25 |
 adhibete . 359 : 8 |
 adhibetur . 306 : 7 |
 adhibitis , *abl.* 300 : 11 |
 adhibito , *abl.* 398 : 18 |
 adhibituri , *nom.* 255 : 25 |

adhibitus . 244 : 26 |
 adhibuit . 323 : 28 |
 adhibuerit . 102 : 28 |
 adhortantis . 296 : 8 |
 adhortari . 173 : 2 |
 adhortari . plur. 296 : 10 |
 adhortatione . 296 : 3 |
 adhortationes . 381 : 17 |
 adhortatus . 104 : 22 |
 adhuc . 247 : 11 | 277 : 3 | 280 : 9 |
 315 : 28 | 398 : 17 |
 adjecere . 130 : 19 |
 adjecit . 103 : 24 | 112 : 14 | 141 :
 12 | 280 : 5 | 305 : 6 | 409 : 14 |
 adjecta . abl. 241 : 12 | 308 : 12 | neut.
 416 : 6 |
 adjecta . plur. 200 : 22 |
 adjecti . gen. 321 : 12 |
 adjectis . abl. 301 : 6 | 403 : 5 |
 adibant . 411 : 10 |
 adibat . 173 : 21 |
 adierat . 89 : 11 | 95 : 22 | 149 : 9 |
 adiere . 343 : 1 |
 adjicere . 347 : 13 |
 adjiciebant . 388 : 20 |
 adjiciebantur . 146 : 15 |
 adjicit . 242 : 24 | 273 : 26 |
 adjiciunt . 323 : 17 |
 adiit . 339 : 3 | 376 : 1 |
 adimeret . 392 : 8 |
 adimet . 253 : 16 |
 adimo . 253 : 12 |
 adinvenit . 277 : 6 |
 adipem . 384 : 8 |
 adire . 136 : 9 | 206 : 2 | 242 : 28 |
 256 : 19 | 270 : 19 | 411 : 13 |
 adirent . 377 : 3 |
 adiret . 137 : 10 |
 adiri . 93 : 18 | 130 : 24 | 151 : 16 |
 adissent . 411 : 3 |
 adisset . 146 : 7 | 173 : 8 | 243 : 24 |
 250 : 27 |
 aditis . abl. 137 : 17 |
 aditoque . 406 : 10 |
 aditu . 80 : 13 | 230 : 12 | 309 : 3 |
 320 : 24 | 343 : 5 | 378 : 7 | 397 :
 13 |
 aditum . subst. 146 : 12 | 208 : 13 |
 300 : 22 | 337 : 9 | 339 : 4 |
 aditur . 90 : 22 |
 adituro . 188 : 17 |
 aditurum . 128 : 15 |
 aditurus . 71 : 5 | 147 : 11 | 189 : 19 |
 314 : 15 |
 aditus . gen. 80 : 19 | 242 : 30 | ac-
 cus. 246 : 6 | 301 : 1 | 311 : 7 |
 adjungeret . 128 : 3 |
 adjungit . 215 : 13 |
 adjuncta . nom. plur. 311 : 11 |
 adjunctis . abl. 94 : 4 | 166 : 4 | 186 :
 20 | 304 : 11 |
 adjuncto . abl. 167 : 2 |
 adjunctum . nom. neut. 195 : 15 |
 adjunctus . 304 : 5 |
 adjunxerat . 160 : 1 | 410 : 5 |
 adjunxit . 248 : 12 | 317 : 8 |
 adjutus . 110 : 11 |
 adjuvante . 144 : 15 |
 adjuvantes . 196 : 29 |
 adjuverint . 86 : 12 |
 adjuvisset . 280 : 7 |
 adjuvit . 345 : 8 |
 admensus . 341 : 14 |
 adminiculo . abl. 270 : 24 | 312 : 29 |
 adminiculum . 315 : 6 |
 admirabilis . 282 : 27 |
 admirari . 370 : 15 | 413 : 16 |
 admiratione . 165 : 8 | 318 : 20 |
 admirationem . 351 : 3 |
 admirationi . 86 : 25 |
 admiratus . 82 : 3 | 111 : 3 | 298 :
 8 |

admiror . 326 : 9 |
 admiserant . 387 : 6 |
 admissi . plur. 292 : 4 |
 admissis . plur. 83 : 24 | 397 : 14 |
 admissurus . 403 : 2 |
 admissus . 161 : 15 | 227 : 30 | 301 :
 33 |
 admittenda . nom. sing. 405 : 22 |
 admittere . infin. 101 : 11 | 245 :
 24 |
 admitterent . 394 : 7 |
 admitteret . 370 : 25 |
 admitti . 112 : 7 | 144 : 9 |
 admixtis . abl. 94 : 6 |
 admodum . 77 : 4 | 84 : 18 | 151 : 3 |
 159 : 15 | 165 : 14 | 229 : 5 | 265 :
 19 |
 admolita est natura rupes præaltas .
 337 : 11 |
 admonebantur . 95 : 10 |
 admonendo . 102 : 7 |
 admonens . 209 : 12 |
 admonere . 86 : 16 | 157 : 5 | 254 :
 4 |
 admonerent . 170 : 2 |
 admonerentur . 339 : 31 |
 admoneri . 190 : 6 |
 admonet . 243 : 9 |
 admonito . abl. 171 : 7 |
 admonitos . 245 : 26 |
 admonitus . 390 : 20 |
 admonuit . 253 : 17 | 267 : 23 | 339 :
 24 |
 admota . abl. 121 : 3 | externa ope .
 214 : 1 |
 admota muris ædificia . 183 : 8 |
 admotæ suppliciter preces . 211 : 2 |
 admotis . 311 : 11 | 354 : 18 |
 admoto . abl. 338 : 18 |
 admotos . 295 : 16 |
 admotam exequendi sceleris occasio-
 nem . 322 : 2 |
 admotum in propiorem locum amici-
 tiæ . 317 : 10 |
 admovebant . 320 : 25 |
 admovebantur . 121 : 15 | tormenta
 corpori . 373 : 22 | fati Macedo-
 num genti bella civilia . 412 : 22 |
 admovebat . 366 : 3 |
 admovebatur . 118 : 11 |
 admovemur . 262 : 12 |
 admovendis . abl. 132 : 11 , 14 |
 admovens . 242 : 16 |
 admovebant . 315 : 5 |
 admovere . infin. 125 : 11 | manus
 lanæ . 190 : 10 | leti diem , id est ,
 accelerare . 334 : 2 | 337 : 20 | 369 :
 5 |
 admoveveret . 132 : 16 |
 admoveverent . 191 : 16 |
 admovevi . 132 : 10 | 170 : 15 | 233 :
 14 | 241 : 3 | 337 : 21 | 338 : 9 |
 admovi in idem fastigium , evexi . 248 :
 26 |
 admovisse . 261 : 4 |
 admovissent desiderium patriæ fortibus
 viris . 226 : 8 |
 admovisset . 116 : 9 | 313 : 6 |
 admovit exercitum . 69 : 4 | 86 : 14 |
 88 : 11 | filium Darii collo suo .
 103 : 9 | nova præsidia . 123 : 11 |
 124 : 20 | 233 : 12 | 311 : 13 |
 adolescentia . nom. 253 : 14 |
 adolescere ramos non sinunt . 234 :
 16 |
 adoleverit . 407 : 9 |
 adoptabimur . 256 : 20 |
 adorantium . 336 : 7 |
 adornabant . 78 : 8 | 79 : 9 |
 adornasse . 327 : 14 |
 adornatas . 78 : 13 |
 adornati . plur. 208 : 3 | 390 : 14 |

adornatis . plur. abl. 383 : 21 |
 adornavit . 317 : 24 |
 adorsus oppugnare . 70 : 8 |
 adorti . plur. 173 : 9 | 303 : 16 | 310 :
 27 | 341 : 4 | 395 : 1 |
 adortus . 363 : 7 |
 adsciscerent . 321 : 10 |
 adsciscit . 279 : 24 |
 adscribuntur . 214 : 4 |
 adscripserat . 108 : 8 |
 adsidens defuncto corpori . 154 : 11 |
 adspectum . 200 : 5 |
 adspirare . 169 : 23 |
 adsuefaceret . 190 : 7 |
 adsurgere . 133 : 19 |
 adstiterant . 266 : 27 | 403 : 20 |
 adstricta vinculorum serie . abl. 72 :
 12 |
 adstricti crepidis pedes . plur. 144 :
 12 |
 adstrictum . 72 : 5 | 245 : 17 |
 adstrinxerat . 202 : 11 |
 adstruxit falsis criminibus . 390 : 25 |
 adsueto . abl. 139 : 13 |
 adsueverat . 196 : 13 |
 advectis . abl. 225 : 6 |
 advectos . 94 : 8 |
 advectus . 120 : 21 |
 advena . abl. 270 : 21 |
 advenam . 207 : 14 |
 advenarum . 144 : 6 |
 advenas . 310 : 22 |
 advenerant . 73 : 13 | 186 : 21 | 242 :
 11 :
 advenerat . 172 : 2 |
 advenienti . 145 : 4 |
 advenis . abl. 415 : 22 |
 advenit . præp. 120 : 20 |
 adventare . 88 : 13 | 90 : 11 | 133 :
 2 | 213 : 13 | 274 : 22 | 276 : 9 |
 310 : 23 | 341 : 19 | 345 : 29 | 376 :
 9 |
 adventat . 91 : 19 |
 adventu . 82 : 15 | 198 : 17 | 239 :
 25 | 290 : 21 | 297 : 13 | 370 : 5 |
 410 : 28 |
 adventum . 92 : 13 | 136 : 3 | 241 :
 2 | 341 : 12 |
 adventus . gen. 135 : 20 | 159 : 13 :
 182 : 5 | 215 : 17 | 266 : 4 | 370 :
 3 |
 adversa . abl. 174 : 11 |
 adversæ . plur. 211 : 20 |
 adversam . 210 : 1 | 395 : 30 |
 adversantibus . abl. 253 : 13 |
 adversis . abl. 108 : 18 | 120 : 3 | 152 :
 10 | 179 : 9 | 315 : 17 | 370 : 17 |
 adverso corpore . 98 : 3 | 176 : 24 |
 adversum . accus. 147 : 2 | retrorsum .
 380 : 2 | flumen . 382 : 2 |
 adversus . nomen . 244 : 23 |
 adversus . præp. 169 : 5 | 172 : 8 |
 206 : 5 | 295 : 8 | 343 : 10 | 415 :
 8 |
 advertere agmen suum ei parti . 344 :
 34 |
 adulantes . plur. nom. 111 : 9 |
 adalatio . 318 : 6 |
 adulatione . 319 : 15 |
 in adulationem compositus . 141 : 8 |
 adulator . 318 : 12 |
 adultæ . plur. 99 : 27 |
 adultas . 154 : 13 |
 adulti . plur. 313 : 5 |
 adultis . ablat. 182 : 4 |
 adultos . 186 : 23 | 320 : 21 |
 adultus . 312 : 20 |
 advocari . 397 : 17 |
 advocata . ablat. 373 : 9 |
 advocato . abl. 156 : 7 | 206 : 13 |
 244 : 19 |
 advolant . 213 : 30 | 309 : 20 |
 advo-

- advolasse . 144 : 4 |
 advoluta pedibus ejus . 103 : 12 |
 advoluti , plur. 308 : 28 |
 advolvitur . 131 : 19 |
 aduritur . 237 : 4 |
 adussit . 270 : 13 |
 adusta , plur. 137 : 24 |
 adustis . 91 : 4 | 3 |
 adibus , dat. 201 : 21 |
 ædificanda classe . 62 : 5 |
 ædificandæ , dat. 143 : 2 |
 ædificari . 352 : 11 |
 ædificata . 204 : 22 |
 ædificia . 183 : 7 | 270 : 20 |
 ædificiorum . 269 : 19 |
 ædis . 320 : 23 |
 ædium . 125 : 28 | 385 : 16 |
 æger . 215 : 9 |
 ægre . 98 : 22 | 120 : 18 | 125 : 6 |
 278 : 25 | 310 : 13 | 313 : 1 | 324 :
 26 | 342 : 29 | 412 : 16 |
 ægri , plur. 318 : 1 | 384 : 7 |
 ægris , abl. 227 : 25 |
 ægritudine animi . 154 : 6 | 381 :
 11 |
 ægritudo . 76 : 22 | 83 : 21 | 384 :
 3 |
 ægro animi . 120 : 19 | 296 : 7 | 386 :
 2 |
 ægros . 362 : 13 |
 ægrum . 350 : 29 |
 Ægypti . 88 : 21 | 98 : 5 | 112 : 21 |
 135 : 24 | 136 : 7 | 144 : 1 |
 Ægyptii . 135 : 19 | 137 : 5 | 416 :
 3 |
 Ægyptiorum . 136 : 8 | 152 : 13 |
 Ægyptios . 152 : 2 |
 Ægypto , dat. 143 : 12 |
 Ægyptum . * 112 : 19 | 113 : 10 |
 123 : 23 | 133 : 9 | 198 : 6 |
 Ægyptus . 417 : 2 |
 æmularetur . 365 : 19 |
 æmulationem . 244 : 22 | 373 : 7 |
 æmulatus . 222 : 13 | 385 : 12 |
 æmulo , abl. 204 : 10 |
 æneos . 123 : 16 |
 Æolidem . 128 : * 21 | 226 : 21 |
 æquabat . 118 : 4 | 149 : 14 | 210 :
 4 |
 æqualem . 345 : 4 |
 æquales . 300 : 19 |
 æquali . 284 : 2 |
 æquante . 23 : 54 |
 æquantes . 118 : 4 | 388 : 14 |
 æquare . 107 : 7 | 134 : 16 | 273 : 9 |
 348 : 9 | 405 : 28 |
 æquaret . 144 : 13 | 297 : 10 |
 æuari . 148 : 8 |
 æquat . 333 : 13 |
 æquata solo sunt . 337 : 12 |
 æquaverat . 338 : 6 |
 æquavimus . 372 : 9 |
 æquatum , neut. 240 : 17 |
 æque . 397 : 24 |
 æquent . 185 : 9 |
 æquiorum , commodiorum . 220 : 14 |
 æquis , abl. 276 : 13 | 310 : 6 | 320 : 1 |
 æquo , abl. 131 : 19 | 170 : 14 | 174 :
 3 | 209 : 13 | 306 : 17 |
 æquor , accus. 137 : 15 |
 æquoris . 277 : 22 | 388 : 14 |
 æquum , neut. 252 : 23 |
 ære . 80 : 2 |
 æreum . 374 : 21 |
 æris alieni . 394 : 18 | 396 : 9 |
 æs . 390 : 3 |
 Æschylum . 143 : 9 |
 Æsculapio , dat. 87 : 15 |
 ætras . 62 : 18 |
 æstimabant . 148 : 10 |
 æstimabantur . 201 : 11 | denariis
 ærcenis . 275 : 1 |
 æstimabat . 235 : 2 | 352 : 4 |
 æstimandam , explorandam . 89 : 10 |
 æstimant . 200 : 4 |
 æstimantes . 371 : 13 |
 æstimanti . 141 : 18 |
 æstimantibus , abl. 206 : 14 | 292 :
 6 |
 æstimare . 177 : 19 | 302 : 7 |
 æstimaretur . 244 : 11 |
 æstimatio . 379 : 7 |
 æstimazione . 70 : 12 | meditatione .
 85 : 7 | 309 : 13 |
 æstimato , considerato , abl. 132 : 6 |
 æstimatores . 306 : 8 |
 æstimatur . 355 : 12 |
 æstimaturi , gen. 208 : 10 |
 æstimaturos . 113 : 2 |
 æstimaturum . 199 : 32 |
 æstiva , plur. 206 : 2 |
 æstivi , gen. 277 : 19 |
 æstu , ardore . 137 : 21 | 216 : 34 |
 278 : 7 | æstu maris . 139 : 2 | 379 :
 23 , 25 | 388 : 13 |
 æstuantis . 332 : 6 |
 æstum maris . 381 : 26 |
 æstus , ardor . 278 : 2 | 331 : 1 | 415 :
 18 | maris . 380 : 23 | 382 : 19 |
 æstus , accus. 195 : 14 |
 ætas . 87 : 1 | 168 : 29 | 319 : 5 |
 ætate . 99 : 6 | 102 : 9 | 128 : 10 |
 189 : 7 , 21 | 205 : 5 | 247 : 14 |
 276 : 17 |
 ætatem . 265 : 19 |
 ætates . 99 : 16 | 321 : 1 |
 ætatibus , abl. 305 : * 2 |
 ætatis . 83 : 6 | 102 : 27 | 199 : 21 |
 297 : 9 | 326 : 5 | 371 : 10 , 21 |
 405 : 16 | 409 : 20 |
 æterna , abl. 212 : 1 | 319 : 20 |
 æternis , abl. 111 : 19 |
 æternum , masc. 78 : 1 | 163 : 19 |
 æternum , accus. 170 : 17 | 327 : 2 |
 Æthiopes . 138 : 18 |
 Æthiopiam . 143 : 5 |
 Æthiopum . 138 : * 10 |
 Ætoli . 76 : * 4 | 222 : 6 |
 æffamini . 158 : 12 |
 æffecerant . 198 : 26 |
 æffecerat . 239 : 15 | 381 : 12 |
 æffectamus . 170 : 5 |
 æffectantem . 142 : 2 |
 æffectare . 416 : 9 |
 æffectaret . 131 : 20 |
 æffectasse . 391 : 23 |
 æffecti , plur. 101 : 13 | 199 : 3 | 406 :
 29 |
 æffectis . 262 : 13 |
 æffectis , abl. 130 : 19 | 145 : 5 |
 æffectu . 252 : 15 |
 æffectos . 302 : 15 |
 æffectu . 128 : 9 |
 æffectum . 268 : 7 |
 æffectus . 321 : 3 | 378 : 2 |
 æfferre . 84 : 2 | 168 : 8 | 241 : 20 |
 313 : 32 | 384 : 19 |
 æfferbant . 115 : 8 | 270 : 22 |
 æfferrent . 323 : 8 | 370 : 2 |
 æfferret . 211 : 30 | 323 : 3 |
 æfferri . 317 : 2 |
 æffertur . 276 : 8 |
 æfferunt . 231 : 6 |
 æfferuntur . 239 : 19 |
 æfficiemini . 228 : 9 |
 æffigi . 302 : 16 |
 æffinitatem . 362 : 4 |
 æffirmabant . 211 : 3 | 229 : 10 |
 æffirmans . 141 : 6 | 249 : 20 | 290 :
 15 | 378 : 17 |
 æffirmant . 131 : 2 | 152 : 7 |
 æffirmationem . 258 : 5 |
 æffirmare , infin. 155 : 14 | 243 : 25 |
 æffirmaret . 155 : 25 |
 æffirmasset . 369 : 12 |
 æffirmat . 194 : 16 | 204 : 16 | 244 :
 7 | 357 : 6 |
 æffirmatio . 352 : 10 |
 æffirmet . 241 : 22 |
 æffixi , plur. 126 : 10 |
 æffixum cruci , accus. 128 : 6 |
 æfflictus . 144 : 16 |
 æffligerent . 170 : 2 |
 æffigitur . 134 : 19 |
 æfflueret . 367 : 11 |
 æffore . 175 : 13 |
 æfforent . 259 : 12 |
 Africa , abl. 127 : 4 | 332 : 1 |
 Africæ , gen. 144 : * 1 | 414 : 8 |
 Africam . 122 : 7 | 146 : 2 | 389 :
 6 |
 Africo vento , dat. 115 : * 23 |
 Africus . 116 : 1 |
 æffuturus . 239 : 16 |
 agent . 254 : 19 |
 Agasonibus . 320 : 25 |
 Agathone . 186 : 27 | 387 : 2 |
 agebant . 121 : 13 | 346 : 13 |
 agebant , ducebant . 214 : 11 |
 agebantur , pellebantur . 99 : 2 | 113 :
 13 |
 agebat . 201 : 2 | 233 : 11 |
 agebatur . 118 : 5 | 216 : 23 | 323 :
 28 |
 agebatur reus . 390 : 19 | agebatur
 agmen , ducebatur . 384 : 7 | fere-
 batur . 380 : 2 |
 agenda , accus. 165 : 20 | 197 : 9 |
 agenda . 266 : 15 | 321 : 13 |
 agendum . 194 : 7 | 233 : 17 |
 Agenore . 126 : 15 |
 Agenorem . 116 : 3 |
 agens . 156 : 12 |
 agentem undas , volentem . 70 : 6 |
 215 : 15 | 291 : 13 |
 agentes , abducentes . 283 : 6 |
 agentibus . 206 : 2 |
 agentium . 267 : 26 |
 agere . 90 : 4 | 155 : 14 | 212 : 12 |
 222 : 1 | 300 : 16 | 324 : 27 |
 ageret . 128 : 8 | 360 : 14 |
 agger . 338 : 6 |
 aggeraretur . 117 : 19 |
 aggere . 337 : 19 |
 aggeretur . 120 : 10 |
 aggerem . 134 : 12 |
 aggeri , dat. 120 : 7 | 134 : 15 | 338 :
 4 |
 aggeri , verb. 240 : 16 |
 aggesta , abl. 235 : 8 |
 aggravante . 105 : 11 |
 aggravaret dolorem frigescentis vulnus .
 337 : 25 |
 aggredi . 86 : 26 | 163 : 12 | 336 :
 15 |
 aggregati . 171 : 16 |
 aggressi . 119 : 3 | 315 : 18 | 383 :
 20 |
 aggressuri . 321 : 24 |
 aggressus . 72 : 13 |
 agi . 116 : 1 | 124 : 17 | 132 : 6 |
 212 : 1 | 348 : 8 |
 agilitatem rotarum . 131 : 12 |
 agimus . 327 : 11 |
 Agim Regem . 221 : 11 | Poëtam 310 :
 6 |
 Agis Rex 114 : 16 | Poëta . 318 : 11 |
 agis arbitrium victoriæ . 307 : 20 |
 agit , impellit . 231 : 8 | 242 : 23 |
 279 : 30 | 413 : 18 |
 agitabant . 76 : 21 |
 agitabat . 164 : 12 |
 agitantem . 313 : 34 |
 agitantes . 279 : 28 |
 agitanti . 393 : 4 |
 agitare , cogitare . 318 : 2 | 345 : 7 |
 agi-

agitari . 305 : 3 |
 agitasse . 229 : 18 |
 agitassem . 207 : 12 | 412 : 24 |
 agitasset . 397 : 16 |
 agitata . 372 : 17 |
 agitato . 130 : 14 |
 agitatum . 209 : 30 |
 agitaverant . 324 : 1 |
 agite . 248 : 4 |
 agitur studio aut ira, *impellitur* . 247 :
 20 | 348 : 3 |
 agmen . 79 : 1 | 93 : 22 | 95 : 6 |
 98 : 22 | 147 : 7 |
 agmina . 162 : 21 | 163 : 18 |
 agmine . 168 : 22 | 182 : 10 | 211 :
 20 |
 agmini . 138 : 2 | 341 : 17 |
 agminibus . 176 : 33 | 215 : 29 | 407 :
 21 |
 agminis . 77 : 19 | 82 : 22 | 94 : 1 ,
 13 | 166 : 1 | 279 : 1 |
 agminum . 157 : 13 | 161 : 21 | 167 :
 25 | 175 : 19 |
 agnoscent . 199 : 23 |
 agnoscente . 258 : 4 |
 agnoscentis . 254 : 13 |
 agnoscere . 141 : 6 | 199 : 28 | 200 :
 10 | 369 : 20 | 379 : 9 |
 agnosceret . 253 : 2 |
 agnosces . 263 : 29 |
 agnosci . 198 : 31 | 214 : 10 | 359 :
 26 |
 agnoscimus . 256 : 14 |
 agnosco . 349 : 31 | 359 : 25 |
 agnoscor . 327 : 9 |
 agnoverat . 83 : 19 |
 agnovit . 106 : 24 | 316 : 34 |
 ago . 227 : 18 |
 agreste . 269 : 14 | 333 : 18 |
 agrestes . 92 : 13 | 104 : 3 |
 agrestis . 336 : 4 |
 agrestium . 342 : 11 |
 Agriani, *plur.* 166 : 9 | 173 : 9 |
 191 : 12 |
 Agrianis, *ablat.* 173 : 12 | 191 : 4 |
 Agrianos . 94 : * 8 | 339 : 20 | 348 :
 24 |
 Agriaspas . 268 : * 5 |
 agricolæ, *plur.* 359 : 11 |
 agricultores . 332 : 10 |
 agris . 96 : 9 | 376 : 5 | 411 : 24 |
 agros . 109 : 6 | 113 : 12 | 168 : 3 |
 178 : 10 | 192 : 28 | 294 : 11 |
 ala *equestris* . 98 : 18 | *ablat.* 197 :
 9 | 413 : 34 |
 alacer . 365 : 18 | 367 : 24 |
 alacres . 170 : 21 | 296 : 3 |
 alacritas . 173 : 30 |
 alacritate . 162 : 11 | 228 : 22 | 292 :
 1 | 379 : 21 |
 alecricitatem . 118 : 9 | 226 : 12 |
 alacritatis . 339 : 17 | 359 : 24 |
 alant . 237 : 4 |
 alas *equitum* . 174 : 22 |
 Alaunum 287 : * 4 |
 alba, *ablat.* 173 : 28 |
 albæ, *plur.* 78 : 7 |
 albentes equi . 78 : 6 |
 albo . 79 : 12 | 237 : 25 |
 album, *neur.* 79 : 8 |
 alebatur, *parabatur* . 238 : 21 |
 alemus bellum vitando . 289 : 13 |
 alendis . 330 : 12 |
 alendo . 119 : 16 |
 alerentur . 185 : 11 |
 aleret . 328 : 10 |
 Alexander M. 69 : 1 | 72 : 2 | 76 :
 24 | 93 : 22 | 97 : 18 | 173 : 1 |
 Alexander *alius dux* . 298 : 27 | 340 :
 2 , 5 |
 Alexander *Lyncistes* . 259 : 14 |
 Alexandri M. 96 : 13 | 98 : 8 | 173 :

27 | *Lyncista* . 261 : 19 |
 Alexandria *Ægypti* . 142 : 9 |
 Alexandriam *Ægypti* . 144 : 2 | *ad*
Caucasum . 272 : 9 | *ad Tanaim* .
 286 : 17 | *in Sogdiis* . 376 : 17 |
 Alexandro M. 77 : 6 | 99 : 19 |
 174 : 13 | 280 : 9 |
 Alexandrum M. 77 : 5 | 173 : 24 |
 179 : 4 | 196 : 9 | 254 : 13 | 273 :
 11 | 407 : 27 | 409 : 3 | *proavum*
Magni . 256 : 20 |
 alias, *adverb.* 75 : 13 | 82 : 3 | 142 :
 13 | 242 : 12 |
 aliena, *ablat.* 177 : 12 | 249 : 17 |
 411 : 27 |
 alienæ, *dat.* 251 : 18 |
 alienam . 311 : 27 |
 alienari . 248 : 18 |
 alienentur a rege . 209 : 15 |
 alieni, *genit.* 108 : 12 | 396 : 3 |
 415 : 10 |
 alienigena, *nomin.* 211 : 25 |
 alienigenæ, *plur.* 227 : 22 |
 alienigenam . 294 : 5 |
 alienis, *ablat.* 100 : 2 | 238 : 14 |
 alieno, *dat.* 251 : 4 | 213 : 20 | *inu-*
tile . 327 : 11 |
 alienum . 274 : 11 | 276 : 24 |
 alimenta . 90 : 8 | 144 : 7 | 165 :
 10 | 184 : 3 | 196 : 25 | 240 : 16 |
 275 : 5 | 383 : 19 | 411 : 26 |
 alimentis, *ablat.* 299 : 16 | 301 : 3 |
 383 : 16 |
 alio, *ablat.* 86 : 7 |
 alioqui . 67 : 22 | 309 : 14 |
 alioquin . 273 : 14 |
 aliquantum . 394 : 17 |
 alit . 231 : 4 *bis* | 275 : 9 , 12 | 330 :
 5 |
 alita . 335 : 10 |
 aliter . 412 : 1 |
 aliud atque aliud consilium volubatur .
 213 : 16 |
 alius . 321 : 15 |
 allatæ, *plur.* 128 : 1 |
 allatum, *neur.* 416 : 16 |
 allevabat . 83 : 18 |
 allevans . 102 : 13 | 124 : 7 |
 allevantem, *oculos* . 350 : 17 |
 allevare . 133 : 3 | se clypeo . 367 : 30 |
 allevarentur æstu navigia . 381 : 9 |
 384 : 11 |
 allevaret animum a mœrore . 171 :
 31 |
 allevatis, *abl.* 291 : 25 |
 allevatum . 309 : 21 |
 alloquebatur . 95 : 7 | 167 : 26 |
 alloquendi . 211 : 9 | 395 : 10 |
 alloqui . 360 : 13 |
 alloquor . 359 : 31 |
 alloquutus . 115 : 10 | 246 : 22 | 323 :
 12 | 385 : 5 |
 alluit . 195 : 8 |
 alluitur . 331 : 2 | 371 : 17 |
 Alpes . 389 : 10 |
 altam . 185 : 7 |
 altari, *dat.* 200 : 2 |
 altaribus, *dat.* 170 : 17 | *abl.* 78 : 1 |
 182 : 14 |
 alte . 134 : 4 |
 alterum, *neur.* 79 : 5 | 99 : 5 |
 alti, *gen.* 251 : 15 |
 altior . 164 : 14 | 378 : 13 |
 altiora . 339 : 10 |
 altiore . 257 : 5 |
 altiores . 183 : 5 |
 altissima . 237 : 19 | *profundissima* .
 274 : 1 |
 altissimam . 125 : 12 |
 altitudinem . 118 : 3 | 134 : 13 | 184 :
 6 | 185 : 10 | 272 : 5 | 292 : 22 |
 299 : 18 |

altitudinis . 235 : 9 | 300 : 2 |
 altitudo . 70 : 10 | 149 : 12 | 183 :
 4 | 301 : 9 |
 altius malum . 395 : 21 |
 altius iram suppresserit . 244 : 17 |
 alto . 124 : 8 | 313 : 21 |
 altos . 300 : 4 *bis* |
 altum, *accus.* 117 : 17 | 120 : 9 |
 184 : 11 | 337 : 11 |
 alvei, *gen.* 358 : 11 |
 alveo, *ablat.* 191 : 1 | 195 : 11 | *cur-*
su . 329 : 5 | 343 : 24 | 378 : 25 |
 380 : 3 |
 alveolum . 229 : 3 *bis* |
 alveum . 149 : 13 | 150 : 2 | 229 : 6 |
 298 : 1 | 358 : 11 |
 alunum . 84 : 19 | 259 : 18 |
 alunt . 138 : 8 |
 Amanicas . 90 : 25 |
 amantis . 155 : 17 |
 amaram . 379 : 19 |
 amatorem . 244 : 13 |
 amatoris . 242 : 13 | 251 : 21 |
 Amazonum . 231 : 1 | 235 : * 19 |
 236 : 8 |
 ambiebat . 116 : 6 |
 ambientibus . 138 : 6 |
 ambigere . 77 : 8 |
 ambigi . 267 : 15 |
 ambigue . 409 : 5 |
 ambiguo . 323 : 21 |
 ambitu . 184 : 15 |
 ambitum *circuitum* . 143 : 2 |
 ambitus *circuitus* . 183 : 5 |
 ambo . 129 : 1 |
 Amenide . 269 : 5 |
 amens . 242 : 7 | 249 : 28 |
 amentia . 350 : 19 |
 amentia . 247 : 17 |
 amfractus, *acc. plur.* 196 : 17 |
 amici, *plur.* 86 : 3 | 176 : 30 | 254 :
 15 | 266 : 9 | 278 : 13 | 289 : 27 |
 amicis . 246 : 3 | 252 : 23 | *abl.* 217 :
 12 | 274 : 16 | 293 : 3 | 316 : 2 |
 416 : 1 |
 amicitia, *abl.* 137 : 11 | 252 : 20 |
 294 : 22 |
 amicitia . 158 : 3 | 210 : 21 | 244 :
 7 | 248 : 14 | 252 : 26 | 357 : 10 |
 amicitiam . 262 : 22 |
 amico, *abl.* 294 : 26 | 398 : 12 |
 amicorum . 102 : 5 , 20 | 222 : 15 |
 238 : 17 | 292 : 21 | 244 : 20 |
 247 : 1 |
 amicos . 100 : 13 | 238 : 7 | 255 : 5 |
 276 : 20 | 279 : 18 | 294 : 21 |
 amacula . 286 : 9 | 395 : 33 |
 amiculis . 78 : 3 |
 amiculo . 249 : 7 | 391 : 3 |
 amiculum . 100 : 22 | 374 : 24 |
 amicum . 245 : 12 |
 amicus . 108 : 13 |
 amiserat . 99 : 27 | 118 : 29 | 310 :
 4 | 279 : 5 | 297 : 16 |
 amiserant . 263 : 17 |
 amiserit . 157 : 2 |
 amiserunt . 113 : 1 |
 amisi . 170 : 11 | 207 : 14 | 253 : 8 |
 amissimus . 211 : 23 | 256 : 16 *bis* |
 amisissent . 375 : 8 |
 amisit, *dimisit* . 133 : 1 | 158 : 17 |
 amissa, *abl.* 392 : 13 |
 amissa, *plur.* 316 : 3 |
 Amissas, *vir.* 411 : 31 |
 amissas . 113 : 16 |
 amissi, *genit.* 144 : 16 | 411 : 15 |
 amisso metu . 86 : 2 | 169 : 7 | 173 :
 19 | 277 : 6 | 291 : 14 | 374 : 30 |
 amissorum . 172 : 4 |
 amissum . 238 : 13 | 404 : 28 , 32 |
 amittam . 207 : 19 |
 amne . 147 : 14 | 337 : 8 |
 amnem .

- amnem. 91 : 7 | 148 : 4 | 176 : 8 |
 236 : 1, 3 | 271 : 2 | 273 : 7 |
 amnes. 81 : 6 |
 amnibus. 299 : 9 | 330 : 8 |
 amnis. 70 : 3 | 82 : 17 | 176 : 12 |
 229 : 11 | 276 : 4 | 289 : 4 | 311 :
 6 |
 amoenas. 304 : 15 |
 amoeni, plur. 185 : 5 |
 amoenitate. 81 : 10 |
 amoenitatem. 186 : 11 |
 amoenos. 266 : 12 |
 amolita est, *absolut.* 319 : 23 |
 amor. 200 : 10 | 263 : 22 | 313 : 13 |
 amore. 70 : 3 | 185 : 17 | 230 : 1 |
 242 : 6, 20 | 313 : 1 | 321 : 5 |
 amorem. 316 : 23 |
 amotis. 261 : 4 |
 amphoræ. 274 : 30 |
 Amphotero, *abl.* 130 : 14 |
 Amphoterum. 72 : 18 |
 Amphoterus. 130 : 3 | 145 : 16 |
 amplectitur. 103 : 11 | 183 : 3 | 213 :
 8 |
 amplexi, plur. 86 : 22 |
 amplexus, *adject.* 251 : 4 | 371 : 1 |
 413 : 18 |
 amplior. 344 : 26 | 370 : 17 |
 ampliore. 351 : 1 |
 amplioris. 376 : 21 |
 amplissimum, *accus.* 181 : 1 |
 amplius, *adverb.* 89 : 26 | 90 : 15 |
 98 : 26 | 141 : 14 | 168 : 29 | 221 :
 22 |
 amputare. 349 : 10 |
 amputat. 133 : 22 |
 amputata, *accus.* 172 : 19 |
 amputaturæ, plur. 147 : 4 |
 amputatis, *ablat.* 198 : 27 :
 amputaverat. 91 : 8 |
 amputavit. 306 : 2 |
 Amynta *Antiochi*. 89 : 3 | Androme-
 nis. 197 : 6, 33 |
 Amyntæ *Alexandri M. consobrino*.
 248 : 10 | 249 : 18 | Andromenis.
 261 : 8, 18 |
 Amyntam, *Andromenis*. 242 : 25 | 260 :
 16 | 265 : 9 |
 Amyntas. 94 : 1 | *Antiochi*. 112 :
 18 | 166 : 1 | 172 : 1 | *Andromenis*.
 186 : 17, 22 | 228 : 25 | 261 : 16 |
 264 : 15 | *alius*. 249 : 14 | *Perdic-*
cæ. 252 : 19 |
 anceps. 192 : 10 | 256 : 8 | 346 : 7,
 14 | *periculosum*.
 ancipitem. 89 : 20 | 212 : 16 |
 ancipiti, *ablat.* 88 : 17 | 112 : 20 |
 171 : 26 | 197 : 34 *bis* |
 Ancyram. 73 : * 8 |
 Andromachi. 145 : 2 |
 Andromacho, *ablat.* 129 : 11 | 145 :
 9 |
 Andromenis. 186 : 18 |
 Andronico, *ablat.* 269 : 2 |
 Andrum. 114 : * 12 |
 angebat. 193 : 18 |
 Agneus. * 188 : 6 |
 angusta, *nom. fœm.* 366 : 12 |
 angustæ. 82 : 6 |
 angustia. 94 : 15 | 221 : 4 | 228 :
 14 |
 angustias. 90 : 12 | 92 : 10 | 163 :
 10 | 191 : 14 | 193 : 2, 17 | 197 :
 31 | 300 : 20 | 311 : 9 | 340 : 31 |
 angustiis. 93 : 18 | 128 : 11 | 163 :
 3 | 194 : 4 |
 angustiore. 358 : 10 |
 angustioribus, *ablat.* 229 : 8 |
 angustiis. 150 : 19 | 358 : 10 |
 angustissimis, *ablat.* 273 : 1 |
 angustius *acc.* 181 : 4 |
 angustum, *accus.* 115 : 5 |
 anima. 197 : 3 | 191 : 13 |
 animadvertunt. 368 : 28 |
 animal. 169 : 20 | 348 : 9 | 352 :
 15 | 375 : 19 |
 animalia. 169 : 7 | 333 : 6 | 415 :
 14 |
 animam. 242 : 15 |
 animas. 370 : 11 |
 animi, *gen.* 83 : 15 | 87 : 6 | 102 :
 15 | 238 : 3 | 240 : 10 | 242 : 8 |
 265 : 15 | 276 : 17 | 278 : 4 | *plur.*
 278 : 14 | 279 : 9 | 291 : 24 | 292 :
 6 | 296 : 17 | 298 : 9 | 337 : 22 |
 animis. 95 : 7, 19 | 247 : 10 | 300 :
 32 | *ablat.* 328 : 3 | *dat.* 413 : 32 |
 animo incessit cupido. 72 : 8 | 97 :
 23 | 213 : 16 | 235 : 1 | 249 : 29 |
 250 : 11 | 277 : 9 |
 animorum. 152 : 15 | 300 : 17 | 379 :
 22 | 390 : 25 |
 animos. 267 : 22 | 314 : 20 | 359 :
 26 | 374 : 25 | 411 : 18 |
 animum. 83 : 21 | 103 : 8 | 131 :
 13 | 137 : 6 | 153 : 13 | *constantiam*.
 209 : 29 | 245 : 23 | 247 : 30 |
 animus. 86 : 18 | 133 : 11 | 312 :
 27 | 343 : 20 | 410 : 24 |
 annexæ, plur. 114 : 14 |
 annexum. 111 : 11 |
 anni, *genit.* 78 : 4 | 138 : 9 | 334 : 4 |
 annis. 417 : 3 |
 anniversarium, *accus.* 116 : 11 | 309 :
 26 |
 annorum. 105 : 5 |
 annos. 170 : 1 | 229 : 20 *bis* | 267 :
 12 | 371 : 14 |
 annuebat. 211 : 28 |
 annueres. 190 : 17 |
 annuli. 85 : 12 | 238 : 5 | 265 : 31 |
 annulo, *ablat.* 89 : 2 |
 annulum. 403 : 6 | 406 : 27 | 407 :
 28 |
 annum. 371 : 21 |
 annunciat. 411 : 19 |
 annus. 78 : 5 |
 ante. 359 : 37 | 395 : 31 | 409 : 20 |
 411 : 8 | 415 : 9 |
 antea. 90 : 10 | 156 : 16 | 177 : 6 |
 179 : 4 | 239 : 3 | 397 : 3 |
 antecedeas. 165 : 29 |
 antecedeant. 93 : 18 |
 antecedeat. 153 : 3 | 159 : 26 |
 antecedens. 412 : 19 |
 antecedentes, *accus.* 138 : 2 | 380 :
 21 |
 antecedentium. 138 : 4 |
 antecessissent, *superassent*. 306 : 22 |
 antecessit. 204 : 7 |
 anteibant. 79 : 2 |
 antennis. 121 : 10 |
 antequam. 83 : 8 | 203 : 2 | 312 : 32 |
 391 : 17 |
 antesignanos. 134 : 18 |
 Anticles. 321 : 12 |
 Antigones. 347 : 20 |
 Antigonus. 114 : 4 | 130 : 2 | 188 :
 4 | 414 : 21 |
 Antipater. 241 : 9 | 298 : 29 | 409 :
 16 | 416 : 19 |
 Antipatri. 416 : 7 |
 Antipatro, *dat.* 114 : 17 | *abl.* 186 :
 8 |
 Antipatrum. 73 : 3 | 221 : 29 | 321 :
 10 | 416 : 9 |
 Antiphane. 263 : 12 |
 Antiphanas. 261 : 8, 14 | 263 : 16 |
 Antiphani. 263 : 11, 22 |
 antiquissimis, *ablat.* 326 : 3 |
 antiquitas. 272 : 6 |
 annum. 157 : 12 |
 anus, *gen.* 99 : 17 |
 anxietatem. 164 : 14 |
 anzio, *abl.* 263 : 24 |
 anxium de instantibus curis. 76 : 21 |
 278 : 13 |
 anxius dolore ac pudore. 384 : 18 |
 Aornon. 338 : * 27 |
 aper. 301 : 1 |
 aperiam. 372 : 3 |
 aperiat. 282 : 11 |
 aperiebant. 318 : 14 |
 aperiente. 117 : 23 | vada alveo *fla-*
minis. 343 : 24 |
 aperire. 94 : 16 | 254 : 20 | 371 :
 19 |
 aperirent. 365 : 11 |
 aperires parricidium, id est, *volun-*
tatem parricidii. 209 : 7 |
 aperiri. 270 : 5 | 391 : 2 |
 aperit. 80 : 19 | 103 : 22 | 150 : 14 |
 aliud os amnis aperit. 229 : 11 |
 242 : 3 | 243 : 10 | 274 : 4 | 323 :
 1 |
 aperta, *ablat.* 163 : 3 |
 apertis, *ablat.* 323 : 6 | 354 : 29 |
 apertos. 352 : 2 |
 apertum. 194 : 11 |
 aperuerat. 194 : 1 |
 aperuere se campis. 137 : 14 |
 aperuisse. 199 : 2 |
 Aphœbetum. 242 : 25 |
 Apharias, *vir.* 259 : 14 |
 Apollinem. 112 : 18 |
 Apollinis. 122 : 13 |
 Apollodorum. 187 : 3 |
 Apollonide. 130 : 15 |
 Apollonidem. 130 : 11 |
 Apollinidi. 130 : 7 |
 Apollonius. 143 : 12 |
 apparatu. 89 : 6 | 101 : 19 | 116 :
 19 | 312 : 33 | *exsequendæ rei*. 321 :
 16 |
 apparatus, *subst.* 99 : 10 | 101 : 25 |
 345 : 3 | 386 : 8 |
 apparatus. 75 : 13 |
 apparebat. 249 : 7 | 291 : 27 | 414 :
 8 |
 appareret. 238 : 6 | 312 : 20 |
 apparuisse. 290 : 16 |
 apparuit. 142 : 8 | 173 : 28 | 176 :
 24 | 301 : 29 |
 appellabant. 78 : 7 | 268 : 6 |
 appellabantur. 269 : 14 |
 appellans. 242 : 14 | 410 : 31 |
 appellant. 70 : 6 | 79 : 19 | 149 : 17 |
 197 : 9 | 231 : 5 | 311 : 1 | 335 :
 21 | 409 : 11 | 416 : 15 |
 appellantium. 361 : 11 |
 apprehantur. 82 : 2 | 376 : 18 |
 appellari. 141 : 20 | 239 : 1 | 388 :
 17 |
 appellas. 156 : 12 |
 appellat. 141 : 5 |
 appellata. 338 : 20 |
 appellatione. 141 : 22 |
 appellationem. 142 : 9 |
 appellatos. 254 : 11 |
 appellatur. 80 : 10 | 129 : 10 | 180 :
 17 | 304 : 11 | 314 : 15 | 317 : 18 |
 appellatus. 77 : 8 |
 appellavere. 342 : 16 |
 appellaverunt. 272 : 10 |
 appellavit. 361 : 6 |
 appelebant contis navigia. 388 : 9 |
 appellentur, *subjunct.* 168 : 6 |
 appellere. 178 : 15 |
 appellerent. 389 : 4 |
 appellant. 119 : 1 |
 appetebat, id est, instabat. 100 :
 12 | 213 : 1 | 381 : 11 | 391 : 11 |
 appetebatur missilibus. 221 : 17 |
 appetere, *imperare*. 350 : 15 |
 appeteret. 322 : 1 | 408 : 5 |
 appetit cervicem regis. 133 : 21 |
 appli-

- applicabantur rates terræ . 296 : 1 |
 applicant navigia crepidini portus .
 131 : 3 | classem . 379 : 25 |
 applicantes . 358 : 12 |
 applicari . 116 : 7 | 295 : 17 | 344 :
 8 :
 applicatos . 315 : 26 |
 applicatur . 364 : 9 |
 applicaverant , *adjunxerant* . 233 :
 29 |
 applicuerat , *adjunxerat* . 160 : 5 |
 applicuit corpus ad molem . 124 : 7 |
 165 : 22 | 177 : 27 | 312 : 29 |
 apposita . 184 : 5 | 302 : 6 | 18 |
 appositam . 112 : 14 |
 appositas . 414 : 26 |
 approbantibus , *ablat.* 407 : 8 |
 approbarent . 378 : 2 , 8 |
 approbasset . 414 : 9 |
 approbato , *abl.* 257 : 11 |
 appropinquantēs . 171 : 16 |
 appropinquantis . 86 : 16 |
 appulsa . 382 : 3 |
 appulsas . 122 : 3 |
 apta , *abl.* 226 : 11 | 344 : 27 |
 aptant . 225 : 9 |
 aptari . 38 : 9 |
 aptaverant . 292 : 2 |
 aptavere . 296 : 6 |
 aptē . 327 : 6 | 343 : 18 |
 aptior . 195 : 8 |
 aptiorem . 88 : 14 | 244 : 26 |
 aptiores . 92 : 16 |
 aptius , *nom.* 89 : 7 |
 aptum . 95 : 7 | 119 : 16 | 291 : 1 |
 apud . 278 : 26 |
 aqua , *ablat.* 83 : 7 | 104 : 27 | 279 :
 3 | 380 : 26 |
 aquæ , *genit.* 118 : 4 | 229 : 12 | *dat.*
 229 : 12 | *plur.* 240 : 1 | 298 : 3 |
 aquam . 96 : 1 | 118 : 10 | 217 : 2 |
 231 : 6 *bis* | 379 : 19 |
 aquarium . 81 : 7 | 180 : 4 | 191 : 3 |
 304 : 15 | 415 : 21 |
 aquas . 149 : 15 | 331 : 4 | 332 : 3 |
 aquilam . 79 : 6 | 173 : 25 |
 Aquilones . 330 : 10 |
 aquis . 138 : 8 | 228 : 31 | 229 : 3 |
 Arabes , *plur.* 138 : 11 | 263 : 35 |
 Arabia . 179 : 19 |
 Arabiam . 119 : 6 |
 Arabica , *abl.* 265 : 35 |
 Arabicarum . 382 : 16 |
 Atabs . 133 : 17 |
 Arabum . 119 : 3 | 135 : 12 | 383 :
 3 |
 Arachosii , *plur.* 159 : 16 | 383 : 9 |
 Arachosiiis , *dat.* 269 : 10 | 374 : 2 |
 Arachosios . 128 : 15 | 266 : 22 | 269 :
 6 |
 aræ , *dat.* 122 : 17 |
 aras , *acc.* 361 : 21 |
 aratrum . 293 : 2 |
 Araxem . 128 : 12 | *Perfidis* . 198 :
 2 | Armeniæ . 271 : * 2 |
 Araxes . 195 : 5 | *Perfidis* . 198 : 18 |
 205 : 6 |
 Arbate . 414 : 25 |
 Arbela , *neur.* 147 : * 14 | 149 : 7 |
 222 : 8 | *fem.* 179 : 14 | 358 :
 28 |
 Arbelam . 175 : 18 | 178 : 7 , 8 |
 arbitrabantur . 84 : 15 | 189 : 8 | 123 :
 5 |
 arbitrantur . 316 : 27 |
 arbitretur . 112 : 19 |
 arbitria victoriæ agere . 222 : 1 |
 arbitrio . 84 : 5 | 392 : 7 |
 arbitris . 279 : 27 | 291 : 24 | 390 :
 25 |
 arbitrium . 101 : 12 | 207 : 15 | agis
 victoriæ . 307 : 20 |
 Q. Curtius .
- arbitror . 80 : 5 , 23 | 250 : 3 |
 arbitrum . 245 : 15 |
 arbor . 137 : 16 | 232 : 8 *bis* | 275 :
 9 | 383 : 18 |
 arborem . 339 : 16 |
 arborea . 117 : 18 | *accusf.* 185 : 8 |
 234 : 14 | 270 : 3 | 311 : 17 | 329 :
 7 |
 arboribus . 228 : 30 | 239 : 29 |
 arboris . 312 : 28 | 353 : 15 |
 arborum . 120 : 11 | 185 : 5 | 194 :
 17 | 315 : 5 | 338 : 5 |
 arcana , *accusf.* 131 : 23 | 250 : 26 |
 290 : 4 |
 arcanorum . 245 : 1 |
 arcanum . 253 : 4 |
 arce . 139 : 4 | 164 : 14 | 185 : 3 |
 373 : 2 |
 arcem . 70 : 7 | 184 : 15 | 192 : 8 |
 202 : 3 | 338 : 15 | 348 : 11 |
 arceret . 147 : 10 |
 arceri . 116 : 9 |
 Archelao . 189 : 19 |
 Archelaum . 257 : * 1 |
 Archepolim . 242 : 25 |
 arci . 87 : 13 | 186 : 27 |
 arcis . 182 : 13 | 189 : 20 , 22 |
 arctas . 71 : 10 |
 arctē . 86 : 12 |
 arctiora sibi omnia fieri . 70 : 14 |
 76 : 3 |
 arctissimas . 80 : 13 | 193 : 5 |
 arctissimum , *acc.* 311 : 5 |
 arctius . 167 : 13 | 270 : 1 | 339 : 11 |
 arctum , *acc.* 191 : 6 | 300 : 2 | 344 :
 1 |
 arcus , *plur.* 82 : 10 | 237 : 4 | 391 :
 5 |
 ardens . 321 : 5 |
 ardere . 91 : 14 | 313 : 19 |
 ardor . 379 : 22 |
 ardore . 177 : 11 | 317 : 2 | 338 : 7 |
 347 : 19 |
 ardua , *abl.* 197 : 9 | 339 : 20 |
 ardui , *gen.* 197 : 13 |
 arduum , *acc.* 196 : 7 | 240 : 10 | *dis-*
ficile . 312 : 13 | 357 : 16 |
 arena , *abl.* 119 : 8 | 123 : 17 | 276 :
 2 |
 arenæ , *plur.* 137 : 1 | 184 : 13 | 275 :
 11 |
 arenam . 132 : 8 |
 arenas . 277 : 19 |
 Areten . 172 : 7 |
 Aretes . 172 : 22 |
 argentea , *accusf.* 332 : 16 |
 argenteæ , *plur.* 333 : 2 |
 argenteas . 317 : 23 |
 argenteis . 78 : 1 | 140 : 3 | *ablat.*
 182 : 14 |
 argenti . 99 : 9 | 106 : 1 | 189 : 6 |
 327 : 17 | 342 : 21 |
 argento . 78 : 9 | 201 : 15 | 256 : 6 |
 342 : 24 | 343 : 19 |
 argentum . 76 : 6 | 395 : 33 |
 Argivum . 318 : 10 |
 arguebat . 390 : 30 |
 arguebatur . 258 : 5 |
 argumentibus , *accusantibus* . 376 : 19 |
 arguere . 250 : 12 |
 arguisse . 354 : 15 |
 argumentum , *accusf.* 231 : 6 *bis* |
 Argyraspides . 165 : 28 |
 Arianorum . * 268 : 4 |
 Aridæo . 409 : 7 |
 Aridæum . 409 : 1 | 429 : 10 |
 Aridæus . 409 : * 28 , *bis* |
 aridam . 204 : 27 |
 arido , *ablat.* 137 : 17 |
 arietavit in terram *prostravit* . 375 :
 2 |
 arietibus , *ablat.* 311 : 11 |
- arietum . 121 : 4 |
 Arimazes . 299 : 16 | 302 : 13 |
 Arimazi . 301 : 33 | 302 : 12 |
 Ariobarzanem . 197 : 5 |
 Ariobarzanes . 159 : 21 | 196 : 17 |
 198 : 4 |
 Ariorum . 239 : 21 | 276 : 10 |
 Arios . 269 : 1 | 276 : 12 |
 aris , *ablat.* 103 : 13 |
 Aristande . 117 : 7 | 133 : 5 | 175 :
 18 | 194 : 8 | 189 : 25 | 290 : 15 |
 Aristandrum . 164 : 6 | 290 : 1 |
 Aristogiton . 105 : 18 |
 Aristomenem . 114 : 8 |
 Aristona , *accusf.* 151 : 5 |
 Aristonicum . 145 : 6 | 130 : 23 |
 Aristonicus . 130 : 20 | 131 : 2 |
 Aristonis . 151 : 6 |
 Aristono . 368 : 13 |
 Aristonus . 368 : 6 | 407 : 26 |
 arma . 75 : 19 | 97 : 10 | 98 : 14 |
 armamentario . 243 : 13 |
 armamentarium , *acc.* 243 : 12 , 16 |
 armamaxas . * 29 : 19 |
 armare . 100 : 18 |
 armari . 171 : 25 | 196 : 6 |
 armata . 240 : 4 | 274 : 20 | 292 : 9 |
 317 : 14 |
 armati , *plur.* 74 : 14 | 161 : 2 | 246 :
 5 |
 armatis . 175 : 24 | 182 : 23 | 246 :
 9 |
 armato . 341 : 16 |
 armatorum . 94 : 14 | 126 : 7 | 299 :
 16 | 317 : 25 | 410 : 11 |
 armatos . 82 : 5 | 92 : 6 | 101 : 8 |
 179 : 10 | 199 : 26 | 270 : 21 | 348 :
 24 |
 armatum , *acc.* 196 : 26 | 303 : 13 |
 armatura , *sing.* 230 : 10 , *bis* |
 armaturam . 239 : 23 | 334 : 21 | 383 :
 5 |
 armatus . 125 : 26 | 158 : 5 | 343 : 7 |
 armaverant . 74 : 18 |
 Armeniæ , *gen.* 160 : 8 | 171 : 4 |
 180 : * 5 | 181 : 1 |
 Armeniam . 226 : 14 |
 Armenii . 74 : 16 | 160 : 1 |
 Armenios . 160 : 1 |
 armenta . 200 : 22 | *acc.* 316 : 5 |
 armentorum . 275 : 10 | 378 : 25 |
 armentum , *acc.* 342 : 10 |
 armigeri , *plur.* 174 : 4 | *gen.* 261 :
 18 | 246 : 10 | 265 : 21 |
 armigeris , *ablat.* 101 : * 6 | 197 : 9 |
 246 : 3 |
 armigerorum . 139 : 7 |
 armigeros . 261 : 7 |
 armis . 75 : 19 | 97 : 10 |
 armorum . 111 : 13 | 162 : 23 | 173 :
 26 |
 arripuit . 249 : 24 |
 ars . 273 : 13 | 290 : 10 |
 Arsaces . 314 : 12 |
 Arsanes . 80 : 14 |
 Arsani . 314 : 11 |
 arsissent . 77 : 4 |
 Artabazi . 105 : 13 | 300 : 8 |
 Artabazo . 233 : 14 | 269 : 2 | 277 :
 14 | 305 : 19 |
 Artabazum . 235 : 12 | 304 : 10 |
 Artabazus . 208 : 1 | 209 : 11 | 210 :
 19 | 233 : 3 , 12 , 16 | 302 : 17 |
 Artacacna . 241 : 1 |
 Artaxerxem . 238 : 21 |
 arte . 123 : 10 |
 artem . 289 : 10 |
 arti . 366 : 6 |
 artibus , *abl.* 87 : 6 | 320 : 26 | 328 :
 6 | 378 : 5 |
 articulo rerum . 84 : 1 |
 artifices . 139 : 14 | 182 : 19 |
 arti-

artificum . 222 : 23 |
 artis . 84 : 8 | 201 : 12 | 273 : 13 |
 369 : 4 |
 artium . 162 : 26 | 318 : 9 |
 artus . 83 : 1 | 274 : 29 | 315 : 31 |
 Arvas . 232 : * 13 |
 aruspibus . 288 : 13 |
 arx . 283 : 27 |
 ascendere . 235 : 2 |
 ascenderent . 345 : 21 |
 ascenderet . 291 : 11 |
 ascendimus . 262 : 28 |
 ascendit , *præt.* 92 : 6 | 125 : 12 |
 335 : 24 | 378 : 9 |
 ascensu . 301 : 21 |
 ascensurus . 320 : 25 |
 Asclepiodorum . 298 : 29 | 321 : 11 |
 ascribit . 263 : 25 |
 Asia . 359 : 1 | 394 : 23 | 395 : 32 |
 Asia . * 71 : 9 | 77 : 7 | *genit.* 186 :
 14 | 294 : 27 | 396 : 5 |
 Asiam . 95 : 8 | 130 : 4 | 238 : 5 |
 308 : 2 | 352 : 12 | 397 : 20 |
 Asiatica , *abl.* 396 : 8 |
 Asiaticis , *abl.* 397 : 13 |
 Aspastes . 385 : 4 | 386 : 8 |
 aspectu . 44 : 12 | 75 : 7 | 241 : 4 |
 aspectus . 347 : 10 |
 aspera , *plur.* 96 : 8 | *ablat.* 234 : 4 |
 249 : 15 | 301 : 8 |
 asperi . 80 : 26 |
 asperior . 262 : 8 |
 asperis . *abl.* 208 : 15 | 301 : 15 |
 339 : 12 |
 asperitas . 269 : 15 |
 asperitate . 229 : 4 , *bis* |
 aspernantur . 108 : 1 |
 aspernantes . *accus.* 238 : 7 |
 aspernantibus . 20 : 12 |
 aspernantis . 190 : 8 |
 aspernari . 394 : 1 |
 aspernatus . 210 : 9 |
 asperner . 252 : 15 |
 quos aspererat rumor . 416 : 18 |
 aspersi , *plur.* 393 : 10 |
 aspersit . 324 : 17 |
 aspersus . 309 : 8 |
 asperum os fluvii . 330 : 2 |
 aspexerat . 316 : 12 |
 aspexit . 72 : 4 | 402 : 3 |
 aspiciat . 326 : 23 |
 aspiciat . 247 : 17 |
 aspirante . 91 : 21 |
 Assacano . 337 : 5 |
 assecuti . 214 : 8 | 216 : 9 |
 assecutos . 168 : 9 |
 assecutus . 153 : 6 | 292 : 17 |
 assedisse . 407 : 29 |
 assensa . 264 : 21 |
 assensionem . 320 : 2 |
 assensu . 208 : 5 |
 assentantium . 328 : 4 |
 assentatio . 318 : 6 |
 assentiebant . 163 : 4 |
 assentiebantur . 317 : 11 |
 assentiebat . 212 : 18 |
 assentiebatur . 410 : 26 |
 assentiunt . 204 : 18 |
 assequendi , *gerund.* 100 : 12 |
 assequi . 131 : 21 | 175 : 20 |
 asserentem . 416 : 11 |
 asseres , *accus.* 123 : 14 |
 assereret . 308 : 16 |
 asseribus , *abl.* 121 : 11 | 123 : 12 ,
 15 |
 asservabantur . 171 : 15 |
 asservare . 107 : 12 |
 asservarent . 282 : 22 |
 asservari . 103 : 21 | 167 : 21 | 210 :
 8 |
 asservata . 373 : 2 |
 asservati , *plur.* 378 : 26 |

assidebat . 404 : 27 |
 assidere . 119 : 5 |
 assideret . 378 : 12 |
 assignari . 200 : 15 |
 assignatura . 158 : 18 |
 assueti , *plur.* 93 : 14 | 131 : 18 |
abl. 234 : 5 |
 assuetæ . 204 : 14 |
 assuetam . 345 : 2 |
 assueti , *plur.* 141 : 22 | 213 : 12 |
 238 : 10 | 310 : 25 | 394 : 5 |
 assuetos . 327 : 14 |
 assuetos . 96 : 5 | 410 : 4 |
 assuetus . 235 : 17 | 242 : 28 |
 assueverat , *amicis* . 100 : 13 | 391 :
 6 |
 assueverant . 342 : 25 | talibus mini-
 steriis . 356 : 4 |
 assuevissent . 283 : 22 |
 assuevit . 235 : 17 |
 assurgere . 367 : 31 |
 assurgeret . 367 : 2 |
 assumi . 321 : 11 |
 assumpserat . 377 : 4 | 378 : 7 |
 assumpta . 114 : 2 |
 assumptis . 73 : 13 | 279 : 25 |
 assumpto , *abl.* 85 : 14 |
 astricta humus gelu . 104 : 17 |
 astringebat . 270 : 15 |
 astringitur . 184 : 9 |
 astrinxerat . 315 : 5 |
 Atarras . 246 : 8 , 11 , 15 |
 Athenagora . 130 : 15 |
 Athenagoræ . 130 : 8 |
 Athenas . 393 : 24 , 25 |
 Atheniensem . 75 : 8 |
 Athenienses . 105 : 17 , 19 | 145 : 9 |
 394 : 3 |
 Atheniensibus . 307 : 17 | 393 : 23 |
 Atheniensis . 131 : 7 | 199 : 31 | 205 :
 17 | 233 : 23 |
 Atheniensium . 70 : 18 | 95 : 17 |
 Athenis , *abl.* 75 : 9 |
 Athenodorum . 373 : 9 |
 Athenodorus . 373 : 3 |
 Athorias . 307 : 24 |
 Atizyes . 98 : 4 |
 atrocitas . 309 : 6 | 314 : 3 |
 Attali . 308 : 14 |
 Attalo . 248 : 12 |
 Attalum . 309 : 9 | 326 : 13 | 345 : 4 |
 Attalus . 166 : 9 |
 attamen . 242 : 8 |
 attarebantur . 135 : 16 |
 Atticæ . 393 : * 22 |
 attigerat . 123 : 20 |
 attigimus . 292 : 26 | 372 : 11 |
 Attinas . 303 : 10 , 14 |
 attinent . 225 : 2 | 391 : 11 |
 attinet . 211 : 24 | 412 : 8 |
 attollens . 271 : 4 |
 attollere . 249 : 28 |
 attonitæ , *plur.* 164 : 16 | 203 : 1 |
 213 : 25 | 308 : 20 | 309 : 18 |
 attonitæ mentis mulier , *insane* . 322 :
 3 |
 attonitis , *ablat.* 314 : 21 | 397 : 6 |
 attonito , *dat.* 241 : 19 | 247 : 3 |
 290 : 7 |
 attonitos . 309 : 3 |
 attonitus . 249 : 28 | *moestitiâ* . 209 :
 17 |
 attrahere . 416 : 5 |
 attribui . 112 : 13 | 333 : 8 |
 attribui , *inf.* 303 : 8 |
 attribuis . 307 : 21 |
 attribuit . 188 : 11 | 223 : 21 | 390 :
 7 |
 attributas . 200 : 23 |
 attritis . 312 : 15 |
 attulerant . 128 : 19 |

attulerunt . 409 : 7 |
 attulerat . 106 : 25 |
 attulere . 137 : 10 |
 attulistis . 278 : 28 |
 avaras . 293 : 9 |
 avare . 135 : 19 | 314 : 8 | 376 : 20 |
 avaritia . 99 : 11 | 201 : 14 | 357 :
 17 | 387 : 10 |
 avaritiæ . 327 : 3 | 392 : 30 |
 avaritiam . 105 : 4 | 326 : 20 |
 aucto . 299 : 2 |
 auctor . 88 : 10 | *levis* . 122 : 15 |
 141 : 15 | 146 : 4 | 245 : 11 | 377 :
 11 |
 auctore . 225 : 7 | 414 : 8 |
 auctorem . 154 : 3 |
 auctores . 145 : 4 | 247 : 11 | 323 :
 12 | 412 : 2 | 413 : 18 , 34 |
 auctori . 244 : 12 |
 auctoribus idoneis . 140 : 6 | 299 : 3 |
 354 : 30 | 415 : 6 |
 auctoris . 143 : 1 |
 auctoritas . 246 : 24 | 342 : 13 | 390 :
 28 |
 auctoritate . 245 : 3 | 289 : 21 | 409 :
 29 |
 auctoritatem . 253 : 21 | *divinitatis*
suz accepturus est rex a nobis . 319 :
 25 | 373 : 6 |
 auctus copiis . 205 : 17 |
 audacia . 254 : 4 | 344 : 13 , 18 |
 audaciæ . 150 : 19 | 339 : 26 | 370 :
 16 |
 audacter . 295 : 6 |
 audebant . 98 : 5 | 200 : 18 | 411 :
 13 |
 audebat . 101 : 13 | 104 : 2 |
 audente . 239 : 11 |
 audeo . 253 : 9 |
 auderemus . 257 : 7 |
 auderent . 101 : 11 | 388 : 12 |
 auderet . 221 : 16 |
 audete . 169 : 4 |
 audiebat . 255 : 2 |
 audiebatur . 302 : 5 | 320 : 2 | 385 :
 21 |
 audiendum . 324 : 9 |
 audientes . 274 : 3 |
 audieram . 253 : 22 | 391 : 19 |
 audieramus . 257 : 4 |
 audierat . 243 : 10 , 21 | 250 : 21 |
 audiere . 307 : 1 |
 audierint . 319 : 27 |
 audierunt . 300 : 33 |
 audio . 294 : 10 |
 audire . 75 : 12 | 324 : 30 |
 audires . 361 : 14 |
 audirent . 324 : 25 |
 audiret . 247 : 29 | 307 : 12 |
 audiretis . 325 : 21 |
 audiri . 296 : 8 | 340 : 21 |
 audissent . 307 : 9 |
 audisset . 147 : 8 | 369 : 25 |
 audisti . 251 : 8 | 327 : 26 |
 audit . 145 : 9 |
 auditâ . 304 : 10 |
 auditis . 145 : 12 | 242 : 4 | 390 : 23 |
 audito . 124 : 19 | 171 : 19 | 198 : 17 |
 Darium movisse ab Ecbanis . 214 :
 13 |
 auditu . 195 : 16 | 403 : 1 |
 auditus . 335 : 13 | 336 : 16 |
 audiuntur . 324 : 29 |
 avellerat . 201 : 14 |
 avelli . 213 : 9 |
 aversa . 154 : 26 |
 aversabantur . 238 : 12 |
 aversabatur . 314 : 1 |
 aversantur . 207 : 24 |
 aversaremur . 263 : 2 |
 aversarentur . 334 : 16 |
 aversaret . 327 : 8 |

aversari . 242 : 11 | 323 : 9 |
 aversaris . 325 : 11 |
 aversati . 142 : 3 |
 aversatus , *damnis* . 336 : 11 |
 aversis . 196 : 23 |
 averso , *dat.* 173 : 12 | 244 : 2 | 345 : 10 |
 aversos . 169 : 10 | 173 : 10 |
 aversum . 191 : 10 |
 averterat . 413 : 8 |
 averteret . 132 : 10 | 172 : 7 | 344 : 30 |
 avertit in fugam . 97 : 25 | 150 : 17 | 167 : 1 | 197 : 30 |
 aves . 332 : 20 |
 auferebantur . 150 : 8 |
 auferre . 175 : 17 | 319 : 17 |
 augeant . 361 : 6 |
 augebat . 221 : 3 |
 augendam . 311 : 21 |
 augentur falsa per metum . 153 : 5 |
 augere . 141 : 22 | 415 : 15 |
 augerent . 369 : 1 |
 augeret . 84 : 11 |
 auget . 329 : 9 |
 augurabantur . 77 : 5 | 165 : 17 | 124 : 11 |
 augurabatur . 379 : 7 |
 augurio . 133 : 6 |
 augustissimum . 71 : 9 |
 avia , *adj. sing.* 176 : 3 |
 aviæ , *subst.* 99 : 27 |
 avida . 247 : 30 |
 avidam . 236 : 5 |
 avide . 278 : 10 | 370 : 10 |
 avidi . 175 : 29 | 352 : 9 |
 avidior . 204 : 19 |
 avidissima . 179 : 1 |
 aviditati . 292 : 15 |
 avidius . 86 : 21 | 177 : 11 | 220 : 3 | 349 : 4 |
 avidos . 141 : 19 |
 avidum . 143 : 6 | 176 : 28 |
 avidus . 266 : 10 | 279 : 30 |
 avios . 365 : 28 |
 avis . 133 : 2 |
 avium . 118 : 8 | 144 : 4 | 292 : 25 | 333 : 2 |
 aulæ . 318 : 4 |
 aulæam . 320 : * 5 |
 auram . 129 : 18 | 379 : 9 |
 auras . 344 : 5 |
 auratas . 333 : 7 |
 aurato . 140 : 2 |
 aurea , *plur.* 79 : 4 | 122 : 16 | 390 : 16 |
 aureæ , *nom.* 78 : 7 |
 auream . 79 : 6 | 115 : 7 | 129 : 17 |
 aurei , *plur.* 79 : 8 |
 aureis . 214 : 8 | 333 : 12 | 338 : 17 | 353 : 4 |
 aureo . 79 : 13 |
 aureos . 78 : 12 | 317 : 24 |
 aures . 154 : 2 | 251 : 22 | 255 : 19 | 359 : 26 | 375 : 7 |
 aureum . 375 : 7 | 416 : 6 |
 auri , *gen.* 99 : 9 | 156 : 21 | 157 : 13 | 327 : 17 |
 auribus . 155 : 3 | 188 : 10 | 223 : 1 | 306 : 19 | 314 : 21 | 320 : 1 | 332 : 10 | 347 : 4 |
 auriga . 173 : 31 |
 aurigæ , *plur.* 171 : 10 | 346 : 3 |
 aurigarum . 172 : 13 |
 aurium . 167 : 24 | 197 : 21 |
 auro . 79 : 3 | 112 : 3 | 317 : 22 |
 aurum . 76 : 7 | 96 : 7 | 201 : 6 | 325 : 4 | 332 : 2 |
 ausi , *plur.* 93 : 11 | 94 : 11 | 121 : 1 | 200 : 3 | 416 : 4 |
 anso . 104 : 19 | 131 : 5 | 149 : 3 |
 ausos . 238 : 8 | 277 : 10 |

auspicio . 226 : 20 |
 auspiciū . 173 : 30 | 370 : 13 | 411 : 16 |
 Austrum . 328 : 13 |
 ausuros . 388 : 3 |
 ausurum . 83 : 12 | 84 : 15 | 309 : 31 |
 ausus , *part.* 133 : 18 | 150 : 16 | 222 : 1 | 228 : 3 | 323 : 10 | 336 : 15 |
 autem . 320 : 12 | 359 : 31 | 410 : 25 |
 auxilia . 76 : 6 | 98 : 15 | 146 : 9 | 273 : 6 | 359 : 3 |
 auxilii . 346 : 5 | 348 : 4 |
 auxilio . 354 : 15 |
 auxiliorum . 346 : 13 |
 auxilium . 70 : 15 | 120 : 13 | 137 : 21 | 343 : 10 |
 avulsarum . 381 : 4 |
 avunculum . 308 : 3 |

B

Babylone . 185 : 16 | 201 : 26 | 406 : 18 |
 Babylonem . 74 : 4 | 77 : 1 | 179 : 6 | 389 : 4 | 390 : 3 | 411 : 20 |
 Babyloniam . 186 : 27 | 187 : 2 , 5 , 7 |
 Babyloniam . 131 : 13 | 175 : 10 | 182 : 3 |
 Babylonii . 160 : 1 | 182 : 22 | 186 : 7 | 404 : 14 |
 Babylonio . 214 : 17 |
 Babyloniorum . 181 : 6 | 182 : 11 , 19 |
 Babylonios . 182 : 1 |
 bacchabundum . 385 : 24 |
 baccæ . 336 : 3 |
 bacchantibus . 336 : 6 |
 bacchantium . 336 : 15 |
 Bactra . 95 : 13 | 128 : 14 | 129 : 4 | 208 : 22 | 210 : 10 | 227 : 19 | 239 : 27 | 276 : * 7 | 294 : 28 | 298 : 24 |
 Bactriana . 359 : 3 |
 Bactrianæ . 206 : 10 | 275 : * 8 | 290 : 20 |
 Bactriani . 131 : 15 | 146 : 10 | 172 : 24 | 173 : 4 | 209 : 18 | 289 : 12 | 359 : 37 |
 Bactrianis . 209 : 22 | 269 : 16 |
 Bactrianorum . 131 : 14 | 206 : 10 | 277 : 14 |
 Bactrianos . 213 : 26 | 273 : 23 | 275 : 7 |
 Bactris . 415 : 1 |
 Bactrus . 276 : * 4 |
 baculum . 355 : 22 |
 Bæotia , *abl.* 127 : 4 |
 Bæotia . 95 : * 18 |
 Bæotiam . 226 : 19 |
 Bagistane . 214 : 17 |
 Bagoæ . 227 : 30 | 390 : 19 |
 Bagoam . 229 : 22 |
 Bagoas . 235 : 15 |
 Bagophanem . 187 : 5 |
 Bagophanes . 182 : 13 |
 Balacro . 340 : 23 |
 Balacrus . 130 : 2 |
 barbaræ . 78 : 11 | 304 : 12 | 314 : 4 |
 barbararum . 198 : 27 |
 barbari . 94 : 10 | 133 : 12 | 176 : 32 | 196 : 16 | 201 : 6 | 234 : 10 | 277 : 6 | 296 : 12 | 300 : 12 | 355 : 7 | 403 : 20 |
 barbariæ . 226 : 22 |
 barbaris . 197 : 34 | 200 : 7 | 216 : 3 | 316 : 17 | 387 : 10 |
 barbaro . 176 : 5 | 213 : 23 |

barbarorum . 93 : 12 | 109 : 4 | 196 : 21 |
 barbaros . 82 : 15 | 87 : 15 | 98 : 20 |
 barbarum . 302 : 1 |
 barbarus . 133 : 20 | 276 : 24 | 277 : 3 | 295 : 3 |
 Barcanorum . 74 : * 13 |
 Barzaentes . 241 : 12 | 343 : 8 |
 Barzaenti . 343 : 12 |
 Barsinæ . 407 : 19 |
 Barsine . 407 : 14 |
 Bazaria . * 304 : 12 |
 Beli . * 79 : 5 |
 bella . 90 : 5 | 96 : 1 | 109 : 8 | 179 : 9 |
 bellantibus . 347 : 6 |
 bellare . 294 : 3 |
 belli . 84 : 9 | 90 : 6 | 99 : 9 | 108 : 1 | 110 : 2 |
 bellica . 376 : 4 |
 bellicosa . 230 : 11 | 241 : 12 |
 bellicosissima . 131 : 17 |
 bellicosissimam . 203 : 15 |
 bellicis . 306 : 3 |
 bello . 102 : 20 | 109 : 3 | 116 : 17 | 122 : 6 |
 bellorum . 90 : 10 | 95 : 8 | 414 : 9 |
 bellua . 124 : 5 | 347 : 13 | 349 : 22 | 350 : 8 |
 belluæ . 124 : 11 | 347 : 11 | 348 : 20 |
 belluam . 124 : 13 | 374 : 11 |
 belluarum . 358 : 15 | 388 : 11 | 414 : 7 |
 belluas . 343 : 19 | 348 : 8 | 357 : 14 | 358 : 3 | 370 : 8 |
 bellnis . 353 : 1 | 359 : 35 |
 bellum , *prælium* . 95 : 6 | 131 : 12 , 14 | 143 : 7 | 289 : 13 | 294 : 4 |
 Belus . 182 : 29 |
 bene . 196 : 7 | 253 : 25 |
 beneficia . 245 : 5 | 294 : 17 | 318 : 22 |
 beneficii . 265 : 10 |
 beneficio . 200 : 9 | 227 : 29 | 244 : 30 | 245 : 1 | 298 : 15 | 324 : 11 | 395 : 29 |
 beneficiorum . 326 : 32 |
 benevolentia . 290 : 10 | 294 : 27 | 405 : 25 |
 benevolentia . 90 : 3 | 242 : 9 | 371 : 4 |
 benevolentiam . 371 : 8 | 413 : 19 |
 benigne . 115 : 9 | 182 : 9 | 188 : 19 | 232 : 12 | 304 : 10 | 334 : 13 |
 benignitas . 390 : 17 | 391 : 13 | 405 : 25 |
 benignitate . 342 : 22 |
 benignitatis . 391 : 21 |
 benignus . 322 : 12 |
 Berden . 284 : 4 |
 Berdes . 304 : 3 |
 Berylli . * 355 : 22 |
 Bessi . 211 : 10 | 228 : 21 |
 Besso . 208 : 6 | 213 : 28 | 229 : 15 | 239 : 22 | 276 : 9 |
 Bessum . 228 : 1 , 9 | 239 : 19 , 20 | 298 : 25 |
 Bessus . 131 : 19 | 206 : 10 | 209 : 8 | 211 : 10 | 216 : 8 | 227 : 20 | 238 : 21 | 272 : 11 |
 bestia . 309 : 31 |
 bestias . 197 : 3 | 307 : 23 |
 bestiis . 227 : 16 | 292 : 20 |
 Beti , *vocat.* 135 : 2 |
 Betim . 134 : 21 |
 Betis . 132 : 3 | 134 : 10 |
 Beziram . * 337 : 4 |
 bibendi . 277 : 18 | 278 : 9 |
 bibere . 85 : 7 | 278 : 21 |
 biberet . 253 : 20 |
 bibi , *præp.* 86 : 9 |

Bicon . 373 : 6 |
 Biconem . 373 : 12 |
 biduo . 85 : 14 | 125 : 10 | 151 : 11 |
 244 : 5 | 252 : 8 |
 biduum . 245 : 21 | 356 : 17 |
 biennium . 299 : 17 | 326 : 12 |
 bilingues . 281 : 1 |
 bina . 280 : 11 |
 binas . 121 : 8 |
 binum , *gen.* 338 : 7 |
 bipennibus . 74 : 14 |
 bis . 196 : 2 | 207 : 4 |
 bitumine . 119 : 9 | 133 : 3 | 182 : *
 2 | 183 : 1 | 184 : 9 |
 bituminis . 182 : 1 |
 blanda . 262 : 6 |
 blanditias . 313 : 3 |
 bona , *abl.* 158 : 6 | 264 : 6 | *subst.*
 237 : 19 | 392 : 2 | 394 : 2 | 405 :
 15 |
 bonæ . 86 : 5 |
 bonis . 210 : 18 | 294 : 19 | 323 : 23 |
 355 : 7 | 396 : 12 |
 bonitate . 233 : 10 |
 bonitatem . 246 : 17 |
 bonorum . 409 : 3 |
 bonum . 103 : 8 | 199 : 4 | 371 : 13 |
 Botisphenem . * 225 : 1 |
 Bosphoro . 225 : 4 |
 Bosphorum . 224 : * 4 | 304 : 3 |
 boum . 293 : 2 |
 Boxum . 373 : 8 |
 brachia duo terræ . 230 : 14 | 332 :
 10 | 355 : 20 |
 brachium . 177 : 17 |
 Branchidæ . * 280 : 14 |
 Branchidarum . 281 : 4 |
 Branchidas . 281 : 7 |
 Branchidis . 281 : 6 |
 breve . 378 : 18 |
 breves . 169 : 24 |
 brevi . 115 : 17 | 124 : 13 | 197 : 24 |
 208 : 21 | 379 : 14 | 409 : 24 |
 brevia . 148 : 6 |
 breviora . 333 : 9 |
 breviores . 334 : 7 |
 brevis . 239 : 11 |
 brevissimum . 175 : 22 |
 brevissimus . 215 : 2 |
 brevius . 215 : 17 |
 Brocubelus . 215 : 2 |
 Bubacem . 211 : 14 |
 Bubacene . * 317 : 18 |
 buccinā . * 77 : 17 |
 Bucephalon . 362 : 7 |
 Bucephalum . * 234 : 28 |
 Bumelo . * 148 : 4 |
 bustum . 391 : 11 |
 Byblon , *acc.* 110 : * 8 |

C

Acumen . 291 : 23 | 306 : 25 ,
 27 | 339 : 11 |
 cacumina . 301 : 23 |
 cacumine . 69 : 6 | 302 : 2 |
 cacuminibus . 193 : 4 |
 cadaver . 246 : 25 |
 cadaveribus . 384 : 7 |
 cadaverum . 179 : 18 |
 cadebant . 97 : 8 | 173 : 16 | 176 : 3 |
 220 : 4 |
 cadendum , *moriendum* . 177 : 15 |
 vix cadente sole in densam umbram .
 138 : 7 |
 cadentium . 314 : 11 |
 cadere . 231 : 6 | 232 : 2 |
 caderet . 98 : 27 |
 cadit . 69 : 7 | 229 : 9 | 273 : 22 |
 caduca . 350 : 26 |
 caduceatorem . 70 : * 8 , 9 |

caduceatores . 117 : 12 , * 24 |
 Cadusii . 160 : 8 | 168 : 6 |
 Cadusiozem . 172 : 13 |
 cæca æstimatio . 379 : 7 |
 cæci , *plur.* 343 : 18 |
 cæde . 171 : 28 | 173 : 6 | 266 : 27 |
 309 : 16 | 314 : 5 |
 cædebant . 201 : 12 |
 cædebantur . 201 : 16 |
 cædebat . 356 : 8 |
 cædem . 175 : 19 | 308 : 14 | 317 :
 10 |
 cædendo . 254 : 19 |
 cædere . 275 : 6 | 352 : 14 | 183 :
 19 |
 cæderentur . 193 : 11 |
 cædes . 174 : 12 | 266 : 29 |
 cædi , *verb.* 235 : 7 | 291 : 17 | 311 :
 17 | 339 : 15 |
 cædibus . 102 : 20 | 216 : 24 | 335 :
 18 |
 cædis , *nom.* 310 : 13 | 324 : 21 |
 381 : 6 |
 cælata . 362 : 1 |
 carimoniarum . 408 : 29 |
 cæsa , *plur.* 100 : 6 | 191 : 15 | 377 :
 10 | 390 : 1 |
 cæsi , *gen.* 173 : 22 | 377 : 24 |
 cæsis . 148 : 11 | 171 : 24 | 312 : 9 |
 335 : 9 | 352 : 3 |
 cæso . 97 : 19 | 130 : 15 |
 calamitas . 199 : 15 | 200 : 17 | 249 :
 13 | 251 : 3 |
 calamitate . 230 : 3 |
 calamitatem . 154 : 15 |
 calamitates . 158 : 4 |
 calamitatis . 100 : 3 | 155 : 3 | 310 :
 8 |
 ca' amitosi . 200 : 7 |
 calamitosos . 199 : 33 |
 Calas , *nom.* 71 : 12 | 130 : 1 |
 calcari , *abl.* 274 : 14 |
 calcaria equis subdere . 104 : 22 |
 calcaria . 265 : 2 |
 calcaribus . 173 : 9 | 175 : 5 | 215 :
 1 | 291 : 15 | 277 : 2 |
 domi calerent spe . 113 : 5 |
 calescit . 139 : 11 |
 calidis . 172 : 20 |
 calidum , *neur.* 32 : 21 |
 caliganti . 413 : 2 |
 caligare . 409 : 5 |
 caligine . 121 : 17 | 149 : 9 | 162 :
 11 | 275 : 19 | 369 : 16 |
 caliginem . 365 : 4 |
 caligo , *nebula* . 161 : 20 | 270 : 20 |
 277 : 21 |
 Calin . 258 : 8 , 11 |
 callem . 15 : 22 |
 calles , *nom.* 82 : 9 | 175 : 28 | 191 :
 10 | 194 : 16 | 196 : 2 | 300 : 15 |
 callibus . 80 : 22 | 150 : 19 | 163 :
 3 | 203 : 9 |
 Callicrati . 190 : 1 |
 Callicratide . 105 : 20 |
 Callisthene . 324 : 10 |
 Callisthenem . 219 : 9 | 320 : 18 |
 323 : 15 , 31 | 325 : 1 | 327 : 24 |
 Callisthenes . 320 : 1 | 328 : 3 |
 Callisthenis . 324 : 27 |
 callium . 196 : 17 , 25 |
 calonium . 79 : 25 | 246 : 20 | 315 :
 25 |
 calor . 82 : 18 | 83 : 2 | 139 : 10 |
 315 : 7 , 21 |
 calore . 139 : 12 | 270 : 18 | 315 :
 34 |
 cameli . 79 : 23 | 137 : 17 | 189 : 2 |
 camelis . 266 : 2 | 384 : 20 |
 camelorum . 316 : 4 |
 camelos . 201 : 26 |
 campestre . 180 : 1 |

campestem . 234 : 2 |
 campestri . 192 : 31 | 218 : 18 |
 campestribus . 185 : 18 |
 campestris . 81 : 3 |
 campi . 148 : 8 | 169 : 8 | 358 : 28 |
 384 : 7 |
 campis . 91 : 14 | 96 : 9 | 179 : 18 |
 227 : 13 | 411 : 20 |
 campo . 161 : 19 | 410 : 20 | 413 :
 23 |
 camporum . 70 : 1 | 74 : 9 | 88 : 16 |
 campus . 240 : 2 |
 candida , *abl.* 164 : 7 |
 candidi . 375 : 17 |
 candidis . 300 : 27 | 385 : 19 |
 candore . 355 : 21 |
 canem . 273 : 26 |
 canentes . 141 : 2 | 182 : 18 |
 canere . 182 : 20 | 222 : 24 | 298 :
 7 |
 canes . 355 : 24 | 365 : 3 |
 canis . 356 : 4 | 413 : 23 |
 canitiem . 276 : 18 | 395 : 2 |
 cantu . 332 : 20 | 347 : 3 |
 cantus . 333 : 6 | 385 : 20 |
 canum . 335 : 12 |
 capacem magnæ sedis insulam . 142 :
 8 |
 capaces gloriæ . 141 : 20 | magnorum
 operum . 237 : 8 |
 capacia bonæ spei pectora . 344 : 6 |
 cape regis animum . 111 : 20 |
 capere . 87 : 9 | 119 : 20 | tantam
 fortunam . 128 : 10 | *continere* .
 144 : 10 | 157 : 1 | 165 : 6 | *suf-*
ficere . 238 : 6 | 292 : 8 | *compr-*
mere . 320 : 12 | 345 : 5 | 360 :
 23 | *complecti* . 360 : 28 | 385 : 18 |
comprimere . 403 : 16 | 405 : 26 |
 410 : 5 |
 caperent . 164 : 22 |
 caperet . 74 : 7 | 108 : 10 | *contine-*
ret . 169 : 2 | regis animum . 209 :
 29 | *postularet* . 211 : 28 | 310 :
 13 |
 capessebat prælium . 134 : 23 |
 capessendi . 146 : 5 |
 capesserent bellum . 74 : 5 | 95 : 6 |
 prælium . 168 : 13 |
 capessunt fugam . 104 : 24 | 296 :
 13 |
 capi . 379 : 13 |
 capiam . 327 : 17 |
 capiatis spiritus dignos , &c. 207 :
 29 |
 capiatur . 358 : 8 |
 capiebant . 92 : 16 |
 capiebat . 82 : 5 | *continebat* . 176 :
 12 | 196 : 6 | 404 : 30 | poterat .
 406 : 11 | 412 : 25 |
 capienda . 135 : 11 |
 capiendum . 278 : 15 |
 capietis . 228 : 10 |
 capillum . 332 : 11 | 333 : 3 |
 capinus , *complectimur* . 327 : 3 |
 capio præteritæ fortunæ fastigium .
 103 : 6 |
 capis , *continet* . 292 : 18 |
 capit . 170 : 6 | *capax est* . 247 : 32 |
 292 : 9 | 354 : 8 | 360 : 13 | 409 :
 32 |
 capita , *acc.* 109 : 9 | 150 : 2 | 191 :
 11 | 194 : 3 | 210 : 17 | 332 : 9 |
 344 : 10 |
 capitale . 76 : 10 | 316 : 1 | 334 : 3 |
 capitali . 223 : 20 |
 capitalibus . 246 : 21 |
 capite , *nomen* . 118 : 17 | 119 : 15 |
 155 : 25 | 164 : 8 |
 capiti . 133 : 1 | 237 : 26 | 248 : 11 |
 capitibus . 323 : 30 | 359 : 28 |
 capitis , *nomen* . 79 : 11 | 204 : 1 |
 253 :

- 253 : 7 | 277 : 1 | poenam . 347 : 7 |
 capitum . 395 : 2 |
 capitur . 133 : 4 |
 capiunt . 291 : 17 | libri arborum no-
 ras literarum . 331 : 6 | *aquant* .
 370 : 28 | 373 : 12 | 412 : 3 |
 Cappadocia . 271 : 4 | 414 : 23 |
 Cappadociae . 80 : 9 |
 Cappadociam . 73 : 13 | 226 : 22 |
 Cappadocum . 114 : 2 |
 capta , plur . 106 : 3 | 126 : 13 | 152 :
 12 | 154 : 21 | 201 : 15 | 302 : 17 |
 377 : 4 |
 captabant . 404 : 17 |
 captæ . 241 : 2 |
 captantes aquam ore hianti . 175 :
 28 |
 captare . 137 : 23 |
 captas , *partic* . 100 : 4 | 101 : 10 |
 127 : 16 | 405 : 3 |
 captatum . 123 : 2 |
 captaverant auram incertæ famæ . 119 :
 18 |
 capti , plur . 70 : 18 | 301 : 27 | 377 :
 24 |
 captis . 114 : 9 | 119 : 4 | 124 : 18 |
 199 : 26 | 201 : 27 | 235 : 11 |
 296 : 22 |
 captiva . 316 : 27 | 317 : 8 | 397 :
 30 |
 captivæ , plur . 99 : 23 | 101 : 7 |
 155 : 18 | 222 : 24 |
 captivam . 192 : 21 | 223 : 11 |
 captivarum . 101 : 4 |
 captivas . 102 : 3 |
 captivi . 145 : 10 | 171 : 24 | 216 :
 29 | 407 : 20 |
 captivis . 100 : 19 , 21 | 102 : 11 |
 103 : 1 |
 captivos . 102 : 28 | 238 : 15 |
 captivorum . 201 : 16 | 203 : 12 |
 216 : 24 |
 captivos . 130 : 19 | 157 : 10 | 194 :
 13 | 297 : 6 | 377 : 11 | 405 : 12 |
 captivum . 135 : 2 | 228 : 4 | 325 :
 4 | 353 : 9 |
 captivus . 170 : 9 | 195 : 16 | 196 :
 10 | 214 : 1 |
 captos . 156 : 10 |
 captum . 196 : 2 | 242 : 19 | 377 :
 13 |
 captus . 307 : 17 | 313 : 19 |
 caput . 106 : 6 | 129 : 4 | 151 : 9 |
 173 : 25 | gentem nunc caput o-
 mnium . 224 : 1 | urbem caput re-
 gionis . 198 : 7 |
 caram . 371 : 6 |
 Caranum . 269 : 2 |
 carbasa . 332 : 18 |
 Carbaso . 332 : 9 |
 Carcere . 150 : 11 | 199 : 9 | 324 :
 28 |
 careas . 274 : 11 |
 carere . 200 : 8 |
 Cariam . 414 : 21 |
 carinas . 390 : 2 |
 carior . 378 : 8 |
 cariora . 99 : 13 |
 carissimam . 122 : 11 |
 carissime , *vocat* . 253 : 11 |
 carissimi . 260 : 17 |
 carissimis . 168 : 35 |
 carissimo . 243 : 27 |
 caritate . 298 : 22 |
 caritatem . 241 : 21 |
 caritatis . 247 : 13 |
 cariturnus . 296 : 12 |
 carius , *nomen* . 200 : 11 | 230 :
 1 |
 Carmaniam . 385 : * 3 |
 carmen , *cansilena* . 78 : 2 | 141 :
 2 | 182 : 18 | 223 : 1 | 298 : 7 |
versum . 307 : 4 |
 carmine , *cansilena* . 333 : 16 |
 carminibus . 69 : 5 | 81 : 12 | 298 :
 13 |
 carminum . 318 : 10 |
 carne . 203 : 18 | 275 : 6 | 383 : 16 |
 carnifex . 253 : 19 | 386 : 8 |
 carnificis . 309 : 15 |
 capitur , *dividitur* . 330 : 7 |
 Cartasim . 286 : 26 |
 Carthagine . 116 : 14 |
 Carthaginem . 116 : * 1 | 122 : 10 |
 123 : 2 |
 Carthaginienses . 123 : 7 |
 Carthaginensium . 116 : 11 | 122 :
 4 | 126 : 10 |
 Carthagini . 389 : 6 |
 Carthaginis . 122 : 7 |
 Carthago . 127 : 3 |
 carus . 144 : 10 | 244 : 22 | 267 :
 13 |
 Caspianorum . 159 : 25 |
 Caspio mari . 74 : 21 |
 Caspium mare . 230 : 13 | 231 : *
 3 , 4 | 232 : 1 | 272 : 3 |
 Cassander . 414 : 21 |
 Cassandrum . 416 : 16 |
 Castabasum . 88 : * 3 |
 caste sancteque habitam . 155 : 24 |
 castellorum . 341 : 17 |
 castigandi verberibus . 320 : 18 |
 castigare , *increpare* . 163 : 7 | 164 :
 17 | 173 : 2 | 203 : 3 |
 castigari , *puniri* . 326 : 3 |
 castigatione , *reprehensione* . 395 : 3 |
 castigato , *increpiro* . 320 : 18 |
 castigatos , *increptos* . 410 : 31 |
 castigatur , *punitur* . 131 : 26 |
 castiget , *increpet* . 117 : 26 |
 Castorem . 318 : 15 |
 castra . 77 : 4 | 91 : 16 | 99 : 7 |
 100 : 12 | 108 : 5 |
 castrati , *gen* . 227 : 30 |
 castratum . 391 : 20 |
 castris . 113 : 12 | 147 : 12 | 155 :
 9 | 161 : 6 | sextis decumis castris .
 341 : 7 | alterius . 88 : 3 |
 castrorum . 196 : 12 |
 casu . 121 : 24 | 246 : 26 | 305 : 13 |
 373 : 2 | 403 : 19 |
 casum . 151 : 14 | 370 : 12 |
 casus . 137 : 20 | 339 : 29 | 379 : 26 |
 Cataonas . 160 : * 5 |
 catena , *abl* . 122 : 16 |
 catenæ , plur . 131 : 5 | 246 : 17 |
 Calene . 282 : 24 |
 Catenem . 279 : 28 | 317 : 16 |
 Cateni . 282 : 28 |
 cavata . 197 : 16 |
 cavatæ , plur . 337 : 11 |
 Caucasus . 195 : 2 | 271 : 4 |
 Caucasum . 128 : 16 | 236 : 2 | 270 :
 * 29 | 274 : 27 |
 cave . 111 : 22 | 155 : 2 | 190 : 14 |
 294 : 22 |
 caverna . 181 : 8 | 298 : 1 |
 cavernæ , plur . 184 : 5 | 337 : 11 |
 cavernam . 229 : 10 |
 cavernas . 337 : 19 | 338 : 5 | 339 :
 19 |
 causa . 100 : 19 | 102 : 21 | 109 :
 11 | 111 : 12 | nulla probabili cau-
 sa . 261 : 5 |
 causæ . 250 : 12 | 253 : 3 |
 causam . 132 : 2 | 161 : 12 | 174 :
 31 |
 causarum latentium nexus . 212 : 2 |
 causas . 324 : 24 | 404 : 29 |
 causata se regnum reliquisse . 237 :
 13 |
 causatus . 176 : 17 | 243 : 8 |
 causis . 163 : 1 | 415 : 11 |
 caute . 198 : 14 | 212 : 14 |
 cautes , plur . 340 : 25 |
 cautio . 294 : 24 |
 cautius , *adv* . 340 : 6 |
 cautum , *prudens* . 90 : 12 | 256 :
 3 |
 cautus erga sua bona . 392 : 2 |
 Cebalini . 245 : 13 |
 Cebalino . 242 : 26 | 243 : 5 , 11 ,
 13 | 244 : 8 | 252 : 7 |
 Cebalinum . 244 : 11 | 245 : 22 |
 Cebalinus . 242 : 29 | 243 : 8 | 244 :
 4 | 247 : 25 | 250 : 20 | 252 : 9 |
 253 : 18 |
 ceciderat . 240 : 15 |
 cecidere , *periere* . 135 : 11 | 177 : 3 |
 221 : 21 | 291 : 18 |
 ceciderunt , *perierunt* . 296 : 23 |
 cecidisse . 112 : 22 | 176 : 23 |
 cecidit , *a cado* . 153 : 7 |
 cecidit , *a cado* . 198 : 9 | 256 : 12 |
 cedebant . 171 : 13 | 174 : 9 |
 cedendo . 173 : 10 |
 cedens . 137 : 5 | 241 : 3 |
 cedens vestigio sabulum . 137 : 5 |
 cedens titulo captæ urbis . 241 : 3 |
 cedentibus . 177 : 12 | 340 : 13 |
 celere . 364 : 8 |
 cederent . 410 : 15 |
 cederet . 108 : 12 |
 cederet finibus imperii . 108 : 12 |
 cedit mari *dorsum montis* . 81 : 2 |
 ceditis . 158 : 14 |
 cedro . 204 : 22 |
 cedunt armentorum pabulo , id est ,
in pabulum . 275 : 11 | 330 : 3 |
 Celænas . * 69 : 3 |
 celantium . 131 : 23 |
 celantur . 415 : 21 |
 celatum . 244 : 19 | 335 : 22 |
 celaverat . 289 : 27 |
 celeber . 273 : 14 | 330 : 3 |
 celeberrimas . 178 : 10 |
 celeberrimum . 372 : 7 |
 celebrandum . 116 : 11 |
 celebrantium . 381 : 21 |
 celebrantium insperatam salutem . 381 :
 21 |
 celebrare . 298 : 14 | 306 : 8 |
 celebrarent . 102 : 1 |
 celebraret . 316 : 15 |
 celebraret convivium multa comitate :
 316 : 15 |
 celebrata , *nom* . 243 : 5 |
 celebratam . 375 : 6 |
 celebratas . 352 : 6 |
 celebrati . 367 : 10 |
 celebratum . 312 : 33 |
 celebratur . 129 : 15 |
 celebratur conventu torius Græciæ .
 129 : 14 |
 celebravit . 87 : 16 |
 celebre . 223 : 10 | 376 : 9 |
 celebri . 282 : 26 |
 celebris . 182 : 7 |
 celent . 248 : 10 |
 celeritate . 87 : 9 | 98 : 22 | 107 : 9 |
 123 : 24 | 145 : 3 | 206 : 3 | 272 :
 11 | 348 : 13 |
 celeritatem . 198 : 19 | 206 : 5 | 265 :
 28 |
 celeritatis . 215 : 4 |
 celeriter . 104 : 4 | 106 : 4 | 108 : 2 |
 119 : 11 | 199 : 14 | 204 : 23 |
 240 : 16 | 270 : 19 | 356 : 3 | 381 :
 18 | 413 : 10 |
 celet . 199 : 20 |
 censebam . 350 : 22 |
 censebant . 411 : 23 |
 censebat . 88 : 14 | 162 : 27 : 313 :
 16 | 352 : 2 | 412 : 18 |

- censere . 157 : 12 |
 censerem . 408 : 21 |
 censeret . 350 : 25 | 397 : 7 | 408 : 31 |
 censes . 366 : 8 |
 centum . 100 : 9 | 120 : 22 | 153 : 17 | 183 : 4 | 195 : 1 | 200 : 13 | 201 : 24 | 222 : 6 | 228 : 19 | 299 : 18 | 317 : 25 | 394 : 21 | 1010 : 10
 ceperat . 88 : 7 |
 ceperitis . 300 : 27 |
 cepimus . 227 : 24 |
 non cepit , magnitudinem fortunæ . 101 : 23 | specimen . 112 : 12 |
 cepit nos laudis satietas . 372 : 10 |
 Cercetæ . 230 : * 16 |
 cernebant . 404 : 7 :
 cernebat . 106 : 8 |
 cernentes . 311 : 19 |
 cernentibus . 179 : 6 |
 cernentis . 344 : 24 |
 cernentium . 117 : 16 |
 cernere . 380 : 4 |
 cernerent . 111 : 8 | 198 : 29 | 216 : 31 |
 cerni . 334 : 13 |
 cernis . 111 : 18 |
 cernitis . 84 : 2 |
 certa . 253 : 3 |
 certabant . 283 : 2 |
 certam . 165 : 17 | 227 : 2 |
 certamen . 90 : 15 | 115 : 1 | 121 : 1 | 159 : 2 |
 certamine . 164 : 5 | 172 : 4 | 276 : 16 |
 certamini . 187 : 18 |
 certaminis . 176 : 28 | 347 : 19 |
 certaminum . 415 : 11 |
 certantibus . 187 : 13 |
 certantium . 412 : 4 |
 certat . 366 : 19 |
 certaturos . 298 : 17 |
 certavimus . 168 : 30 |
 certe . 173 : 28 | 200 : 8 | 207 : 30 :
 certior . 313 : 31 |
 certiora . 214 : 16 | 253 : 6 | 379 : 16 | 404 : 15 |
 certiore . 86 : 7 |
 certiore . 369 : 23 |
 certiores . 384 : 21 |
 certo idem . 296 : 2 | iure . 112 : 19 |
 signo . 167 : 20 | hærede regis . 404 : 7 |
 certum . 141 : 3 | 163 : 11 | 290 : 4 | 300 : 31 |
 cervice rigida . 227 : 9 |
 cervicem . 103 : 10 | 133 : 21 | 277 : 3 | 275 : 3 |
 cervicem appetit gladio . 133 : 21 |
 cervices . 149 : 14 |
 in quorum cervicibus stamus . 288 : 21 |
 cervicis . 296 : 9 |
 cervicum . 172 : 15 |
 cervix . 286 : 13 |
 cessabat usus oculorum . 404 : 13 : 16 |
 cessantem numquam strenuum hominem . 266 : 23 |
 cessare , quiescere . 97 : 11 | 372 : 1 |
 cessasset . 282 : 18 |
 cessatis . 175 : 3 | 255 : 15 |
 cessatum . 384 : 21 |
 cesserant . 187 : 17 | 315 : 16 |
 cesserant præmio , id est , in præmii . 187 : 16 |
 cesserat in gloriam temeritas . 87 : 1 |
 cesserat ex concione . 409 : 18 | obtigerat . 417 : 3 |
 cessere . 285 : 6 |
 cesserunt . 298 : 12 |
 cesserit . 274 : 10 |
 quidquid cessisset alienæ gloriæ , id est , ad . 211 : 30 |
 cessisse . 365 : 9 |
 cessit . 122 : 3 | 414 : 24 |
 cessura . 263 : 28 |
 cessuros . 318 : 15 |
 cessurum . 257 : 11 |
 cetera . 120 : 6 | 142 : 4 | 184 : 2 |
 ceterarum . 93 : 16 | 146 : 10 |
 ceteras . 124 : 21 | 235 : 1 | 239 : 8 |
 ceteri . 159 : 26 | 210 : 26 | 237 : 24 |
 ceteris . 99 : 4 | 168 : 13 | 188 : 10 | 203 : 16 |
 de cetero . 110 : 6 |
 ceterorum . 396 : 11 |
 ceteros . 97 : 1 , 23 | 165 : 21 | 200 : 11 |
 ceterum . 90 : 4 , 18 | 106 : 3 | 111 : 6 |
 Cetræ , gen. * 74 : 14 |
 Chærilum . 318 : * 10 |
 Chæroneam . 306 : * 11 |
 Chaldæi . 182 : 19 , 20 | 416 : 3 |
 Chaldæos . 77 : * 11 |
 Chalybes . 230 : * 16 |
 Chares . 131 : 7 |
 Charidemum . 75 : 8 |
 chartæ , plur. 331 : 6 |
 Charus . 339 : 22 | 340 : 2 , 6 |
 chiliarchas . 187 : * 15 |
 Chiorum . 145 : 9 |
 Chium . 73 : 2 | 114 : 11 | 130 : 21 |
 Choaspe . 337 : 3 |
 Choaspem . 188 : * 20 |
 Chorasmiis . 304 : * 4 |
 Chorasmiis . 273 : 6 |
 Chrysolaum . 145 : 7 |
 cibaria . 316 : 7 | 384 : 20 |
 cibi . 86 : 14 |
 cibo . 154 : 18 | 197 : 13 | 279 : 2 | 405 : 10 |
 ciborum . 384 : 4 |
 cibos . 96 : 3 |
 cibum . 164 : 22 | 209 : 29 | 310 : 13 |
 cibus . 76 : 2 |
 cicatrice . 134 : 20 | 296 : 9 | 338 : 9 | 369 : 24 |
 cicatricem . 288 : 11 |
 cicatrices . 168 : 14 | 199 : 20 | 325 : 5 | 404 : 11 |
 cicatricibus . 360 : 30 | 395 : 2 |
 cicatrix . 378 : 18 |
 cidarim . * 79 : 11 |
 cientem . 346 : 19 |
 ciere . 121 : 19 |
 ciet . 409 : 23 |
 Cilicia . 80 : 27 | 81 : * 3 | 114 : 16 | 168 : 31 | 205 : 15 | 358 : 27 | 414 : 19 |
 Cilicias . 80 : 15 | 82 : 18 | 110 : 19 | 163 : 3 | 167 : 28 | 169 : 8 | 193 : 19 | 218 : 14 | 300 : 20 | 357 : 28 |
 Ciliciam . 80 : 13 | 83 : 22 | 129 : 9 | 226 : 23 | 271 : 1 , 4 |
 cinctus . 79 : 10 | 252 : 11 | 374 : 23 |
 cingere . 246 : 13 |
 cingitur fluctibus . 71 : 11 | 337 : 8 |
 cinguntur . 304 : 15 |
 cinxerat . 166 : 7 |
 circa . 164 : 16 | 171 : 27 | 173 : 24 |
 circuibat . 79 : 12 | 121 : 7 |
 circuire . 121 : 15 |
 circuito . 99 : 7 | 272 : 5 | 299 : 18 |
 circutitus . 210 : 1 |
 circulis . 254 : 23 |
 circum , præp. 279 : 10 | 294 : 3 |
 circumactis . 98 : 19 |
 circumagendis . 98 : 23 |
 circumagi . 133 : 14 | 167 : 5 |
 circumagi in frontem , aciem . 167 : 5 |
 circumdari . 132 : 15 | 295 : 10 |
 circumdato vallo . 74 : 6 | 150 : 1 |
 159 : 8 |
 circumdato equite in utrumque latus . 159 : 7 |
 circumdatum . 139 : 4 | 266 : 31 |
 circumdedit . 237 : 26 |
 circumduci . 91 : 4 |
 circumferebat . 366 : 22 |
 circumferens . 220 : 8 |
 circumferentem . 407 : 29 |
 circumferentes . 396 : 9 |
 circumferri . 273 : 10 |
 circumfluit . 327 : 4 |
 circumfluunt vos res secundæ . 195 : 29 |
 circumfundi multitudinem paucioribus . 163 : 2 |
 circumfusi , inclusi . 97 : 5 | 278 : 13 | 354 : 15 |
 circumfusus . 349 : 17 |
 circumibat . 163 : 19 |
 circumibatur . 96 : 13 |
 circumiecta . 95 : 2 |
 circumiectas . 162 : 14 |
 circumiectos . 69 : 7 |
 circumire . 75 : 21 | 93 : 2 | 94 : 11 | 234 : 26 | 315 : 12 |
 circumirentur . 167 : 5 |
 circumiret . 171 : 5 |
 circumiri . 88 : 16 | 166 : 6 | 197 : 24 |
 circumitu petis gloriam . 361 : 10 | 339 : 7 |
 circumiturus hostem . 91 : 22 |
 circumlatis oculis . 258 : 8 |
 circumpendentibus . 332 : 17 | 385 : 22 |
 circumsideri . 70 : 13 | 335 : 18 |
 circumspiciebant . 348 : 23 |
 circumstantes . * 83 : 19 | 309 : 23 | 369 : 19 |
 circumstantibus . 133 : 4 | 213 : 25 |
 circumstantis . 361 : 13 |
 circumstantium . 253 : 24 | 402 : 2 |
 circumstetissent . 209 : 9 |
 circumvectus . 300 : 34 |
 circumvehi . 171 : 15 | 174 : 22 | ferre hostium . 348 : 17 |
 circumvenire . 166 : 8 |
 circumvenirentur . 167 : 1 | 354 : 15 |
 circumveniunt cavernæ magnitudinem operum . 184 : 4 |
 circumventi . 344 : 21 |
 circumventos . 171 : 26 |
 cis . 404 : 24 |
 citatis . 213 : 30 |
 citato . 175 : 6 |
 cito . 370 : 28 | 406 : 32 | 412 : 6 |
 cive . 351 : 4 |
 civem . 196 : 5 |
 cives . 227 : 4 | 396 : 16 | 398 : 10 |
 civibus . 122 : 12 | 412 : 5 |
 civile . 412 : 6 |
 civilem habitum , popularem . 237 : 21 |
 civili cultu , populari . 378 : 6 | sanguine aspersi . 393 : 10 |
 civilia . 404 : 8 | 412 : 23 |
 civilis . 254 : 2 |
 civilium . 414 : 9 |
 civis . 249 : 11 | 370 : 19 |
 civitati . 187 : 2 |
 civitatibus . 393 : 11 |
 civium . 111 : 22 | 267 : 13 | 370 : 12 | 371 : 2 | 409 : 4 |
 clade . 109 : 2 | 121 : 8 | 148 : 1 | 162 : 3 |
 cladem . 291 : 19 |
 clades . 161 : 8 | 175 : 20 |
 cladibus . 108 : 1 |
 cladis . 105 : 17 | 303 : 17 | 384 : 18 |
 cladium . 411 : 17 |
 clam . 413 : 12 |

clamantibus . 254 : 21 |
 clamantium . 176 : 6 |
 clamitans . 149 : 23 | 291 : 16 | 324 :
 7 | 409 : 19 |
 clamitantes . 376 : 12 |
 clamitare . 243 : 12 |
 clamor . 100 : 16 | 133 : 15 | 150 :
 14 | 359 : 14 | 369 : 17 | 376 :
 10 | 280 : 13 | 395 : 15 |
 clamore . 124 : 19 | 172 : 26 | 174 :
 2 | 221 : 7 | 344 : 31 |
 clamorem . 94 : 20 | 162 : 13 | 296 :
 12 | 395 : 17 | 397 : 14 |
 clara . 225 : 5 | 301 : 26 |
 clari , plur. 111 : 1 | gen. 249 : 11 |
 267 : 9 |
 clarior . 223 : 17 | 275 : 17 | 328 :
 11 | 378 : 6 |
 clariorem . 351 : 6 |
 clarissimi , gen. 105 : 19 | 406 : 14 |
 clarissimum . 83 : 6 |
 claritas . 259 : 4 |
 claritate . 84 : 20 | 115 : 5 | 135 :
 13 | 412 : 13 |
 claritatem . 285 : 20 |
 claritatis . 223 : 22 |
 claros . 312 : 31 |
 clarus . 97 : 14 | multis operibus bel-
 licis . 306 : 3 |
 classe . 111 : 3 | 129 : 12 | 130 : 4 |
 369 : 29 | 380 : 6 |
 classem . 117 : 10 | 120 : 22 | 145 :
 16 | 205 : 1 | 377 : 17 | 380 : 20 |
 393 : 3 |
 classes . 127 : 1 | 207 : 27 |
 classi , dat. 130 : 19 |
 classibus . 116 : 15 | 145 : 19 | 370 :
 8 | 407 : 22 |
 classicis . 122 : 3 |
 classis . 114 : 8 , 11 | 120 : 20 | 145 :
 16 | 380 : 25 |
 clauda & inhabilia navigia . 380 : 11 |
 claudabant . 159 : 19 | 160 : 7 | 166 : 15 |
 claudabat . 311 : 6 |
 claudebatur . 79 : 15 | 159 : 27 |
 claudit . 168 : 27 |
 clauditur . 194 : 18 |
 clavae . 362 : 14 |
 claudi . 361 : 19 |
 clausae . 309 : 1 | 355 : 14 |
 clauscrant . 377 : 18 |
 clausi . 304 : 14 |
 clausit . 139 : 5 |
 claustra . 130 : 22 | Nili fluminis .
 143 : 10 | 410 : 9 |
 claustrum . 131 : 4 |
 clausum . 246 : 12 |
 Cleander . 120 : 21 | 266 : 26 , 32 |
 387 : 1 |
 Cleandri . 266 : 5 | 267 : 6 | 387 :
 11 |
 Cleandro . 69 : 2 |
 clementer . 158 : 3 |
 clementia . 102 : 24 | 103 : 7 | 297 :
 5 | 326 : 16 | 327 : 2 | 405 : 19 |
 clementiae . 251 : 19 |
 clementiam . 192 : 25 | 204 : 9 | 232 :
 15 | 313 : 4 | 355 : 4 |
 clementiore . 191 : 1 |
 Cleo . 318 : 11 , 19 |
 Cleocharem . 343 : 4 |
 Cleomenes . 144 : 1 |
 Cleonem . 320 : 6 |
 Cleophes . 337 : 6 |
 clientium . 274 : 24 |
 Clitarchus . 377 : 10 |
 Cliti . 317 : 10 |
 Clito . 307 : 9 |
 Clitum . 308 : 22 |
 Clitus . 165 : 21 | 307 : 19 | 308 :
 11 | 324 : 14 |
 cludunt iter perpetua sepe . 234 : 19 |

clypeata acies . 296 : 1 |
 clypeatos . 295 : 7 | 346 : 2 |
 clypei . 317 : 21 |
 clypeis . 324 : 15 |
 clypeo . 125 : 15 | 133 : 18 | 210 :
 9 | 306 : 1 , 16 | 359 : 21 |
 clypeos . 123 : 16 | 409 : 32 |
 clypeum . 374 : 21 | 391 : 4 |
 coacti . 97 : 9 | 200 : 8 | 205 : 13 |
 coactus . 131 : 15 |
 coactus . 364 : 19 |
 coactum . 339 : 1 |
 coactus . 378 : 26 |
 coagmentatus . 140 : 2 |
 Cobares . 273 : 12 | 274 : 18 |
 cocta , plur. 316 : 7 | 384 : 20 |
 coctant . 407 : 23 |
 coegerunt . 211 : 3 |
 coegissent . 173 : 10 |
 coegisset . 200 : 10 | 226 : 14 | 230 :
 2 | 301 : 35 |
 coegit . 119 : 5 | 141 : 19 | 344 : 34 |
 350 : 19 |
 coelata auro vehicula . 78 : 9 | auro
 vitis . 333 : 1 |
 Coelen . 107 : * 13 |
 coelestes . 319 : 17 | 318 : 1 | 403 :
 10 | 405 : 29 |
 coeli . 138 : 8 | 152 : 3 | 161 : 5 |
 200 : 5 |
 coelo . 121 : 17 | aeri , 270 : 5 | 301 :
 29 |
 coelum . 151 : 19 | 156 : 1 | 174 :
 14 | 195 : 13 |
 coenam . 342 : 27 |
 coenare . 245 : 29 |
 coenaverant . 309 : 4 |
 coeno . 123 : 17 | 197 : 33 | 341 : 1 |
 Coenon . 197 : 5 | 303 : 4 | 337 : 3 |
 347 : 17 |
 Coenos . 93 : 24 | 165 : 24 | 177 : 18 |
 Coenus . 246 : 3 | 249 : 20 | 360 :
 11 , 15 |
 coeperant . 121 : 20 | 301 : 32 | 340 :
 3 | 360 : 13 |
 coeperat . 174 : 23 | 197 : 25 | 204 :
 5 | 243 : 10 |
 coepere . 410 : 14 |
 coeperunt . 83 : 1 | 101 : 16 | 115 :
 19 | 118 : 13 |
 coepisses . 208 : 10 | 300 : 33 |
 coepisset . 165 : 8 | 251 : 21 | 266 :
 16 |
 coepisti . 293 : 8 | 325 : 15 |
 coepistis . 359 : 1 | 395 : 28 |
 coepit . 75 : 10 | 149 : 5 | 151 : 3 |
 191 : 16 |
 coepta . 126 : 13 |
 coeptis . 322 : 18 |
 coercebat . 344 : 1 |
 coercendam . 284 : 16 |
 coercendo . 284 : 14 |
 coercendos . 303 : 10 |
 coercetur . 184 : 4 |
 coercita ripis angustis flumina . 358 :
 10 |
 coercitis . 324 : 26 |
 coercitum . 380 : 1 |
 coercitus angustioribus ripis fluvius .
 229 : 8 |
 coerulea , fem. 79 : 12 |
 coeunt . 181 : 3 | 266 : 30 | in ar-
 etus . 339 : 11 | 355 : 11 | 411 :
 28 |
 coeunt . 174 : 16 | 197 : 17 |
 coeuntibus aquis ex superiore fastigio
 in vallem . 311 : 15 |
 coeuntibus in arctum ripis . 344 : 1 |
 coeuntium in matrimonium . 317 : 3 |
 cogeantur . 127 : 6 |
 cogeat . 113 : 3 | 239 : 17 | 263 :
 19 | 301 : 17 |

cogemur . 289 : 14 |
 cogere , agmen . 79 : 16 |
 cogentur . 73 : 12 | 270 : 17 | 278 :
 12 |
 cogeres . 244 : 30 | 319 : 14 |
 cogeret . 245 : 15 |
 cogetur . 207 : 21 |
 cogi . 365 : 1 |
 cogit , coarctat . 229 : 8 | 247 :
 6 |
 cogita . 135 : 3 | 294 : 18 |
 cogitabat . 200 : 14 |
 cogitandum . 359 : 3 | 407 : 4 |
 cogitare . 192 : 21 | 244 : 30 |
 cogitasse . 258 : 14 |
 cogitassent facinus . 324 : 2 |
 cogitate . 372 : 6 |
 cogitatio . 360 : 2 | 371 : 7 |
 cogitatione . 370 : 20 |
 cogitationem . 291 : 19 |
 cogitationibus . 85 : 19 | 313 : 33 |
 317 : 19 | 403 : 14 | 404 : 13 | 411 :
 14 |
 cogitationibus . 151 : 19 | 411 : 18 |
 cogitatis omnibus . 210 : 6 cogitato
 parricidio . 251 : 17 |
 cogitatum . 258 : 7 |
 cogitaveris . 273 : 22 |
 cogitaverunt . 324 : 31 |
 cogitavi . 243 : 31 | 255 : 17 |
 cogitet . 169 : 17 |
 cogitur , coarctatur . 311 : 5 | in te-
 nuem alveum . 363 : 19 |
 cognati . 174 : 3 |
 cognatione . 192 : 18 | 256 : 2 | 417 :
 2 |
 cognatione longa annexum stirpi re-
 giae . 111 : 15 |
 cognationis . 126 : 2 | 312 : 3 |
 cognatorum . 156 : 6 |
 cognatos . 78 : 14 |
 cognita . 103 : 23 | causa . 250 : 14 |
 266 : 27 | 388 : 1 |
 cognitit . 153 : 5 | 393 : 2 |
 cognito . 161 : 10 | 234 : 28 | 256 :
 7 | 297 : 13 | 335 : 23 | 341 : 21 |
 354 : 19 |
 cognitos . 334 : 13 |
 cognitum . 394 : 24 |
 cogniturum . 266 : 21 |
 cognomen . 138 : 11 |
 cognoscendae . 143 : 6 |
 cognoscendi . 182 : 12 | 236 : 5 | 389 :
 2 |
 cognoscere . 313 : 25 |
 cognoscerent . 279 : 1 |
 cognosceret . 255 : 4 |
 cognoscit . 214 : 16 | 215 : 11 | 239 :
 20 | 243 : 19 | 268 : 8 | 278 : 20 |
 313 : 33 | 340 : 24 | 356 : 21 |
 cognoscunt . 301 : 21 | 335 : 14 |
 cognoverant . 134 : 4 | 201 : 6 |
 cognoverat . 71 : 4 | 73 : 6 | 112 :
 15 | 240 : 6 | 243 : 5 | 312 : 36 |
 cognoverint . 254 : 19 |
 cognoveris . 290 : 6 |
 cognoverunt . 298 : 6 | 310 : 11 |
 cognovi . 190 : 15 |
 cognovissent . 277 : 11 |
 cognovit . 82 : 15 | 279 : 23 | 312 :
 33 | judicavit . 376 : 19 |
 cogunt . 294 : 1 | ripae fluvium in te-
 nuem alveum . 298 : 1 |
 cohærebant . 97 : 19 |
 cohærebat . 125 : 1 , 17 |
 cohærent . 178 : 5 |
 cohærentes . 97 : 6 | nobiscum commer-
 cio linguae . 227 : 14 |
 cohærentia serie juga perpetuum ha-
 bent dorsum . 272 : 1 |
 cohibebatur . 223 : 21 |
 cohiberent . 276 : 22 |

cohibiti . 330 : 11 |
cohors . 100 : 17 | 130 : 13 | 320 :
29 | 385 : 19 | 410 : 8 |
Cohortanus . 316 : 10 |
cohorte . 242 : 31 | 321 : 2 , 5 | 322 :
9 | 328 : 1 | 339 : 22 |
cohortem . 223 : 22 | 267 : 20 , 27 |
345 : 2 |
cohortes . 187 : 16 |
cohorts , *gen.* 410 : 30 |
coibant . 413 : 32 |
coissent . 397 : 18 |
coire . 186 : 5 | 266 : 7 | 311 : 3 |
coirent . 246 : 19 |
coisse . 316 : 27 |
coit . 270 : 2 | 412 : 20 |
coitus . 363 : 17 |
coituros . 162 : 29 | 412 : 8 |
coivere , concurrerunt . 341 : 24 |
colendi , *gerund.* 141 : 15 |
colendis , *remunerandis.* 168 : 16 |
colendo fidem jurant . 294 : 24 |
colendus . 319 : 30 |
colentem . 111 : 12 | 269 : 13 |
colentes . 273 : 7 | 304 : 3 |
colere . 192 : 28 | 319 : 2 | 326 : 1 |
356 : 15 , 22 | 390 : 22 | 410 : 4 |
colerent . 115 : 10 | 122 : 13 | 141 :
17 | 379 : 6 |
coli . 192 : 17 |
colimus . 295 : 1 |
colitis . 397 : 27 |
colitur pro Deo . 139 : 13 |
collaberetur . 266 : 4 |
collaudate . 282 : 13 |
colle . 282 : 8 |
collapsa . 154 : 7 |
collapsus . 244 : 2 | 312 : 30 |
collata . 300 : 5 |
collato pede . 97 : 12 |
collaudat . 413 : 19 |
collaudati , *plur.* 322 : 14 |
collaudatus . 265 : 34 |
colle . 161 : 16 | 167 : 15 |
collegere . 412 : 24 |
collem . 161 : 18 |
colles . 96 : 8 | 195 : 11 | 336 : 8 |
collibus . 234 : 9 | 299 : 13 |
collidere . 121 : 19 |
collidi naves inter se . 380 : 18 |
colliditur . 330 : 2 |
colligere . 348 : 18 |
colligerent vasa . 225 : 10 |
colligunt . 237 : 2 |
collum . 275 : 14 |
collocuti , *plur.* 258 : 1 |
colloquentibus . 315 : 27 |
colloquentium . 262 : 28 |
colloqui . 246 : 1 | 411 : 13 |
colloquia . 203 : 12 |
colloquium . 355 : 4 |
collucetibus facibus . 92 : 7 |
collucere . 76 : 22 | 91 : 14 |
colluvionem hominum . 394 : 4 |
colonia , *plur.* 127 : 3 |
colonias . 109 : 1 | 372 : 23 |
coloniis . 394 : 11 |
color . 70 : 2 | 171 : 32 |
colore . 134 : 5 | 151 : 13 | 329 : 3 |
331 : 3 |
colorem . 378 : 16 | 398 : 6 |
coloris . 231 : 4 |
colui . 252 : 14 |
coluisset . 312 : 11 | donis super ipso-
rum vota . 390 : 19 |
column . 370 : 10 |
columnam . 388 : 19 | 389 : 8 |
columnas . 333 : 1 |
colunt . 138 : 13 | 184 : 2 | 214 : 4 |
276 : 8 | *ornant.* 332 : 10 | 397 : 8 |
coma . 203 : 19 | 383 : 13 |
comas . 162 : 3 |

comes , *sing.* 84 : 18 | 211 : 11 | 265 :
2 |
comessabundo . 205 : 8 |
comessabundus . 385 : 21 |
comessantes , *accus.* 336 : 17 | 386 :
2 |
cominus . 97 : 8 | 125 : 15 | 220 : 7 |
293 : 5 | 312 : 25 | 340 : 3 |
comis . 404 : 19 |
comitabantur . 74 : 18 | 90 : 21 | 154 :
4 | 216 : 14 | 233 : 12 | 320 : 26 |
comitante . 234 : 7 | 313 : 23 |
comitantibus , *abl.* 112 : 4 | 216 : 17 |
comitantium . 79 : 18 | 102 : 4 |
comitantur . 186 : 25 |
comitari . 216 : 12 | 312 : 18 | 345 :
2 | 375 : 22 |
comitas . 186 : 12 | 321 : 22 |
comitata . 236 : 7 |
comitate . 316 : 15 | 322 : 17 |
comitatu . 159 : 16 |
comitatur . 319 : 21 |
comitatus , *active.* 312 : 21 | *passi-*
ve. 347 : 18 | 410 : 30 |
comitem . 297 : 9 | 313 : 2 |
comiter , *adv.* 233 : 8 | 385 : 5 |
comites . 211 : 18 |
comitibus . 103 : 24 | 175 : 12 | 198 :
9 |
commeantes mari libero . 127 : 4 |
commcare . 183 : 3 |
commeatibus . 268 : 7 | 335 : 24 |
commcatu . 187 : 11 | 270 : 27 |
commcatu cibis . 80 : 5 | 115 : 8 |
147 : 13 | 169 : 3 | 232 : 6 | 310 :
17 | 379 : 26 | 383 : 2 |
commeatuum . 148 : 1 | 153 : 18 |
239 : 17 |
commemorando . 355 : 5 |
commemorant . 362 : 13 |
commemorare . 326 : 7 |
commemorat . 307 : 10 |
commendare posteritati tuum nomen
sanguine nostro . 360 : 17 |
commercii . 283 : 11 |
commercio . 227 : 14 | 252 : 17 |
269 : 13 |
commercium . 200 : 6 | 332 : 5 |
commigrare . 144 : 1 |
commilitonem . 83 : 16 | 359 : 19 |
commilitones . 250 : 27 | 254 : 6 |
407 : 4 |
commilitonibus . 196 : 29 | 270 : 16 |
commilitonum . 254 : 8 | 397 : 11 |
413 : 31 |
commisi . 155 : 11 |
commisisset . 241 : 22 |
commisit . 306 : 6 |
commissa , *fem.* 254 : 17 | *cade.* 309 :
28 |
commissis , *abl.* 114 : 7 |
commissum , *credidum.* 89 : 22 | 118 :
13 | 176 : 11 |
committam . 250 : 18 |
committere . 110 : 5 | implexos ar-
borum ramos sylvas committere .
194 : 17 |
conjungere . 289 : 7 |
committeret , *jungeret.* 72 : 2 | 85 :
4 | urbem continenti . 117 : 16 |
366 : 4 |
committitur taurus Caucaso . 271 : 3 |
comode , *adv.* 348 : 12 |
commotus . 117 : 14 | 155 : 1 | 340 :
11 | 350 : 18 |
commoverant . 193 : 15 | 313 : 34 |
commoverat arma . 114 : 15 |
commovere , *prae.* 198 : 31 |
commoveretur . 247 : 28 |
commovet . 358 : 24 |
commovit . 249 : 15 | 315 : 21 |
commune . 274 : 8 | 339 : 23 | 407 : 24 |

communi . 230 : 3 | 403 : 21 | 404 :
29 | 408 : 31 | 413 : 19 |
communia . 384 : 15 |
communicanda . 327 : 1 |
communicandos . 237 : 10 |
communicata . 243 : 9 |
communis , *gen.* 168 : 15 |
communit . 199 : 5 | 228 : 30 |
communiunt . 198 : 12 |
communium . 314 : 1 |
commutare . 392 : 1 |
compage . 125 : 18 |
comparabantur . 146 : 13 |
comparari . 316 : 22 |
comparata . 201 : 8 |
comparatae insidiae in caput ejus . 222 :
18 |
comparatas regi insidias . 242 : 3 |
352 : 12 |
comparatione . 411 : 15 |
comparavi . 169 : 2 |
comparavit insidias capiti meo . 249 :
11 | 373 : 7 |
compedibus , *abl.* 170 : 13 | 214 :
8 |
compellatum nomine . 165 : 2 |
compellente , terram in arctas fauces
utroque mari . 71 : 10 |
compellerent . 117 : 12 |
compelleret . 354 : 21 |
compelli . 311 : 19 |
compellit . 131 : 12 | 343 : 4 |
compellantur . 208 : 27 |
compensare . 387 : 6 |
compererat . 153 : 17 | 243 : 2 | 267 :
19 | 394 : 15 |
comperimus , *prae.* 71 : 9 | 415 : 7 |
comperisse . 279 : 27 |
comperissent . 368 : 7 |
comperisset . 103 : 16 | 341 : 1 | 413 :
15 |
comperta oculis . 196 : 1 | 216 : 21 |
245 : 14 | 289 : 25 | 314 : 5 | 335 :
18 | 388 : 10 |
comperto . 101 : 1 | 290 : 21 |
compertum . 163 : 13 | 274 : 23 |
310 : 23 | 369 : 22 |
complectebantur . 198 : 3 |
complectendum . 266 : 18 |
complecti ciades oratione . 175 : 21 |
complectitur . 183 : 6 | 272 : 5 | 317 :
11 |
complent . 304 : 26 |
completa sorte rerum . 406 : 32 |
compleverant . 125 : 27 | 344 : 4 |
403 : 18 | 411 : 11 |
compleverat . 104 : 27 | 107 : 4 | 172 :
14 |
complexam ambitu viginti stadia . 185 :
1 |
complexi , *plur.* 193 : 12 | 301 : 5 |
308 : 24 |
complexu . 375 : 1 |
complexum . 357 : 23 |
complexus , *prae.* 143 : 1 | 226 : 25 |
242 : 7 | 244 : 15 | 277 : 3 | ani-
mo infinita . 389 : 5 |
complura , *accus.* 346 : 4 |
complures . 138 : 1 | 344 : 32 |
compluribus . 72 : 5 | 103 : 14 |
componenda . 299 : 2 |
componentium . 368 : 2 |
compos mentis . 286 : 4 | 382 : 1 |
compositis rebus . 69 : 3 | 136 : 8 |
145 : 20 | 187 : 10 | 226 : 15 | 268 :
4 | 314 : 14 |
composito , *abl.* 153 : 3 | 230 : 9 |
375 : 8 |
compositus in adulationem . 141 :
8 |
composuerat se in habitum corporis .
403 : 2 |

- compotenti mentis . 83 : 3 | 86 : 15 |
 228 : 11 | 315 : 32 | 349 : 24 |
 compotes . 161 : 13 | 410 : 32 |
 comprehendendos . 246 : 10 |
 comprehendendam , *accus.* 243 : 16 |
 comprehenderat . 215 : 8 |
 comprehendere . 208 : 8 | 210 : 7 |
 294 : 16 |
 comprehenderentur . 413 : 18 |
 comprehenderis , *futur.* 291 : 24 |
 comprehendendi , *infin.* 210 : 11 | 213 :
 32 | 308 : 26 | 411 : 4 |
 comprehendit , *præter.* 119 : 15 |
 complectitur . 240 : 2 | 335 : 10 |
 comprehensis , *abl.* 130 : 7 |
 compressa . 267 : 4 |
 compressam . 397 : 4 |
 compulerat . 178 : 9 | 392 : 12 |
 compulere . 355 : 5 |
 compulit . 186 : 1 | 335 : 1 |
 compulsos . 338 : 24 |
 compulsus . 326 : 1 |
 computo . 371 : 15 |
 conabantur . 193 : 13 |
 conabuntur . 308 : 11 |
 coati , *plur.* 295 : 22 |
 conatus , *part.* 133 : 4 | 308 : 23 |
 367 : 30 |
 concedere . 290 : 13 |
 concentus . 302 : 5 |
 conceperam . 395 : 26 |
 conceperant ignem . 119 : 18 | 347 :
 8 |
 conceperat . 308 : 18 | *proposuerat* .
 318 : 1 | ingentem iram . 307 : 13 |
 impetum occidendi protinus regis .
 212 : 10 |
 concepissent vela magnam vim venti .
 119 : 11 |
 concepta altiore consilio , *meditara* .
 257 : 5 |
 conceptæ de novo rege spei . 409 : 20 |
 concepto igne . 119 : 13 | 204 : 23 |
 240 : 21 |
 conceptum , *accus. part.* 335 : 11 |
 408 : 18 |
 conceptus ex alio fonte fluvius . 229 :
 6 |
 concesserant . 198 : 12 |
 concessere . 338 : 15 |
 concessit . 192 : 12 | recessit . 80 :
 23 |
 conchis . 383 : 6 |
 conciliasse . 393 : 6 |
 conciliatos . 260 : 19 |
 conciliatum . 297 : 9 |
 concilii . 339 : 1 | 409 : 27 |
 concilio . 129 : 15 |
 concilium . 222 : 2 | 255 : 4 | 256 :
 19 | 274 : 13 | 409 : 14 |
 concinens . 131 : 1 |
 concio , *nomen* . 254 : 20 | 408 : 33 |
 concione . 122 : 12 | 153 : 22 | 250 :
 8 | 265 : 16 | 352 : 4 | 360 : 10 |
 373 : 9 | 395 : 18 | 404 : 1 | 408 :
 26 | 411 : 6 | 414 : 5 |
 concionem . 226 : 15 | 247 : 1 | 249 :
 14 | 255 : 2 | 357 : 25 | 397 : 1 |
 17 | 409 : 1 |
 concipere . 210 : 19 | animis . 75 :
 16 | medicamentum venis diffundi .
 86 : 2 | *conijci* . 211 : 29 | auguria
 humana mente . 163 : 21 |
 concitant . 266 : 29 |
 concitante . 286 : 7 |
 concitat . 341 : 22 | 348 : 6 | 349 :
 24 |
 concitata , *fem.* 124 : 23 |
 concitatis , *dat.* 147 : 3 |
 concitaverat . 391 : 14 |
 concitaverant . 285 : 3 |
 concitaverunt . 119 : 10 | 176 : 25 |
 Q. Curtius .
 concitis equitibus , *ablat.* 159 : 9 |
 concito , *abl.* 277 : 2 |
 conclamant . 113 : 4 | 215 : 4 | 273 :
 9 | 408 : 33 |
 conclamarent . 340 : 25 |
 conclave . 410 : 6 |
 concludunt . 181 : 6 |
 concordia , *abl.* 412 : 21 |
 concordia . 412 : 10 |
 concretam . 203 : 4 |
 concreto , *abl.* 315 : 5 |
 concubinis , *abl.* 396 : 13 |
 concupiscenti . 318 : 5 |
 concupiscentiæ ingentes . 322 : 11 |
 concupiscis . 292 : 18 |
 concurrentia in eodem tela . 97 : 7 |
 concurrere hosti recta fronte . 164 :
 12 | *præter.* 350 : 14 |
 concurrerant . 368 : 8 |
 concurrunt . 113 : 9 | 403 : 21 |
 concursatione *equestri* . 349 : 1 |
 concursu . 197 : 16 |
 concusserat . 111 : 14 | 311 : 18 |
 concussit . 311 : 11 |
 concuterent . 170 : 1 |
 concutientibus ramis *inter se* . 197 :
 21 |
 condendæ , *dat.* 272 : 7 |
 condendis , *abl.* 299 : 10 |
 condere . 142 : 8 |
 conderent . 145 : 16 |
 conderet se , *occultaret* . 72 : 13 |
 conderetur . 292 : 18 |
 condiderat , construxerat . 202 : 1 |
 condiderant . 286 : 25 |
 condidere , *construxere* . 137 : 20 |
 225 : 4 |
 condiderant . 116 : 12 | mores Gen-
 tis . 317 : 5 |
 condidisse . 126 : 3 |
 condidit . 291 : 1 | 303 : 12 | 372 :
 8 | 382 : 9 | 383 : 9 | 413 : 3 |
 luna nitorem syderis sui . 151 : 13 |
 condita , *fem.* 124 : 10 | 126 : 15 |
 301 : 18 | 314 : 19 | 391 : 12 |
 conditæ , *plur.* 275 : 4 |
 conditas . 394 : 11 |
 conditio . 374 : 17 |
 conditione . 157 : 14 | *pacis* . 187 :
 14 | 377 : 2 |
 conditionem . 302 : 13 |
 conditiones , *accus.* 156 : 6 | 158 :
 10 |
 conditis , *abl.* 353 : 2 |
 condito , *abl.* 301 : 28 | 376 : 27 |
 conditor . 318 : 11 |
 conditoribus , *abl.* 123 : 7 |
 conditorum , *subst.* 110 : 10 |
 conditos . 335 : 19 |
 conditam . 391 : 2 |
 conditus , *partic.* 229 : 5 |
 condonare , *gratis restituere* . 207 :
 18 |
 conducta , *abl.* 130 : 18 |
 conducti mercede , *plur.* 191 : 12 |
 conductis , *abl.* 93 : 10 | 187 : 2 |
 conducto , *abl.* 167 : 3 |
 ad conducendum Militem . 69 : 1 | 76 :
 7 |
 conductum mercede , *accusat.* 212 :
 15 |
 condunt . 203 : 17 |
 confecerant . 190 : 4 |
 confectæ mœrore . 99 : 28 |
 confecto , *instructo* . 219 : 9 |
 confectum . 134 : 21 |
 conferet . 310 : 5 |
 conferri . 239 : 5 |
 confessi , *plur.* 324 : 1 , 29 |
 confessionem . 258 : 21 |
 confessis . 256 : 9 |
 confesso , *abl.* 251 : 8 |
 confessum . 306 : 17 | 325 : 20 |
 confessus . 76 : 16 | 250 : 26 | 280 :
 5 | 369 : 21 |
 confestim . 125 : 7 | 159 : 3 |
 conficere . 190 : 6 |
 conficit . 333 : 9 |
 confidat . 295 : 5 |
 confidere . 290 : 12 |
 confido . 359 : 5 |
 configerent . 282 : 22 |
 confinio . 304 : 5 |
 confinis . 234 : 4 | 310 : 20 |
 confirmandum . 310 : 16 |
 confirmatis , *abl.* 172 : 10 | 173 : 3 |
 179 : 12 |
 confirmato , *abl.* 408 : 9 |
 confirmatum , *sanatum* . 350 : 30 |
 confisus . 153 : 22 | 302 : 12 | foeli-
 citati regis sui . 104 : 3 |
 confitear . 262 : 23 |
 confitebantur . 297 : 3 | 404 : 3 , 23 |
 confitebatur . 82 : 4 |
 confitebor . 75 : 13 |
 confitemur . 261 : 22 |
 confitendum . 371 : 5 |
 confitentem . 255 : 16 |
 confiteor . 103 : 6 |
 confiterentur . 318 : 22 |
 confiteretur . 255 : 17 |
 confiteri . 245 : 3 |
 confixisse . 384 : 35 |
 confoderunt . 260 : 14 |
 confodit , *præter.* 176 : 30 | 134 : 15 |
 confodite . 348 : 4 |
 confodiunt . 266 : 26 |
 confossa . 217 : 3 |
 confossi , *plur.* 98 : 9 | 168 : 4 |
 confosso , *ablat.* 350 : 16 |
 confossum . 216 : 13 |
 confossus . 340 : 6 | 349 : 25 |
 confuderat . 313 : 30 |
 confugerant . 70 : 7 | 125 : 25 | 354 :
 25 |
 confugerat . 182 : 4 |
 confugerent . 411 : 25 |
 confugio . 249 : 4 |
 confugisset . 377 : 1 |
 confugit , *præter.* 414 : 14 |
 confugiunt . 125 : 20 |
 confundente æstu dispares undas . 379 :
 24 |
 confundimus . 326 : 19 |
 confunditur . 363 : 13 |
 confasi , *plur.* 175 : 24 |
 confasis , *abl.* 370 : 30 |
 confoso ore , *turbato* . 243 : 1 |
 confusus pudore . 289 : 28 |
 congeri . 311 : 17 |
 congesta , *accus.* 116 : 2 | 350 : 8 |
 congestam . 336 : 10 |
 congestis , *abl.* 179 : 17 | 299 : 17 |
 congiarium . 223 : 18 |
 congregi . 172 : 17 | 197 : 27 | 221 :
 5 | 374 : 26 |
 congregantur . 310 : 24 |
 congregata . 358 : 20 |
 congregaverant . 210 : 19 |
 conjectans . 96 : 13 | 155 : 19 | 163 :
 16 |
 conjectare . 291 : 26 |
 conjectaret . 381 : 25 |
 conjectari . 148 : 10 |
 conjecti in angustias exercitus . 191 :
 18 |
 conjectum oculorum , *aspectum* . 374 :
 10 |
 conjectura . 256 : 8 |
 conjuge . 90 : 20 | 139 : 6 |
 conjugem . 108 : 10 | 110 : 3 | 156 :
 10 | 170 : 11 | 220 : 26 | 223 : 12 |
 249 : 16 |
 conjuges . 79 : 24 | 104 : 13 | 122 :
 9 |

- 9 | 168 : 33 | 186 : 5 | 199 : 2, 4 |
 200 : 3 | 203 : 17 | 266 : 1 | 396 :
 10 |
 conjugibus . 199 : 21 | 201 : 19 | 404 :
 20 |
 conjugum . 227 : 6 | 249 : 19 |
 conjuncta , *abl.* 137 : 11 | 178 : 7 |
 conjunctam . 295 : 1 |
 conjuncti , *plur.* 369 : 17 |
 conjunctis , *abl.* 355 : 11 | sontium ,
 id est , *cognatis* . 256 : 7 |
 conjunctio , *abl.* 356 : 14 |
 conjunctos arcta propinquitate . 101 :
 24 |
 conjunctum , *accus.* 267 : 21 |
 conjunctus . 378 : 3 |
 conjungi . 178 : 6 | 215 : 21 |
 conjunxerat . 249 : 21 | 343 : 12 |
 conjurasse . 260 : 3 |
 conjurati , *plur.* 241 : 28 | 321 : 17 |
 322 : 10 |
 conjuratio . 247 : 13 |
 conjurationis . 245 : 10 | 250 : 21 |
 252 : 12 |
 conjuratis , *abl.* 321 : 24 |
 conjuratos . 242 : 12 | 246 : 10 | 250 :
 20 | 321 : 14 | 323 : 31 |
 conjux . 79 : 18 | 99 : 23 | 105 : 12 ,
 16 | 311 : 19 |
 connexæ , *plur.* 121 : 20 |
 connexis , *abl.* 146 : 14 |
 connitendum . 367 : 28 |
 conniti . 207 : 2 | 270 : 16 |
 connubio , *abl.* 304 : 8 | 316 : 25 |
 conor . 359 : 27 | 395 : 25 |
 conquererentur . 413 : 13 |
 conquestos . 167 : 18 |
 conquestus . 226 : 6 |
 conquererent . 379 : 1 |
 consalutant . 291 : 31 |
 consalutatum , *accus.* 409 : 12 |
 consanguineos . 247 : 33 |
 conscendere , *infin.* 410 : 33 |
 conscenderet . 216 : 10 |
 conscendit . 210 : 26 |
 conscendunt . 124 : 15 |
 conscientia , *abl.* 211 : 27 | 251 : 15 |
 265 : 18 | sceleris amens & attoni-
 tus . 249 : 26 |
 conscientia . 260 : 12 | 263 : 6 |
 conscientia notas . 85 : 19 |
 conscientiam . 245 : 17 | 250 : 10 |
 consci sumus nobis . 251 : 5 |
 consciis , *abl.* 106 : 5 | 248 : 5 |
 conscio . 313 : 23 |
 consciorum . 323 : 13 |
 conscium . 248 : 12 | 325 : 1 |
 conscius sceleris Dymno . 252 : 8 |
 conscriptis , *abl.* 375 : 12 |
 consecrare . 405 : 24 |
 consecrata . 319 : 21 |
 consecratam . 138 : 5 |
 consecratur . 372 : 19 |
 consecutis , *abl.* 198 : 8 |
 consecutus . 151 : 8 |
 considerant . 303 : 15 |
 considerat . 161 : 16 | 343 : 14 |
 considisset . 159 : 10 |
 cedit , *insidiis* . 133 : 2 | 189 : 9 |
 290 : 22 |
 consenscatis . 125 : 29 |
 consenserunt . 200 : 12 |
 consensu . 255 : 7 |
 consequamur ex nostra morte , quod
 ex tua petebamus . 325 : 19 |
 consequendi . 215 : 27 |
 consequeris , *futuri* . 294 : 6 |
 consequi . 150 : 9 | 270 : 28 | 278 :
 24 |
 consequitur . 171 : 1 | 319 : 20 |
 consequuti . 264 : 15 |
 consecuta . 328 : 9 |
 consecutus . 350 : 6 |
 conserebant levia praelia . 344 : 11 |
 conserere pugnam . 97 : 9 |
 conserta robora virorum . 75 : 18 , 19 |
 111 : 22 | 354 : 16 |
 conserti milites , *plur.* 97 : 5 |
 consertis super capita scutis , *abl.* 194 :
 3 |
 conservari . 211 : 33 | 228 : 5 |
 conservata . 233 : 8 |
 conservatam . 82 : 15 |
 conserves . 208 : 18 |
 conserunt . 234 : 17 |
 conseruntur frumento quæ mitiora
 sunt . 275 : 10 |
 considera . 295 : 3 |
 consideraturum . 281 : 6 |
 considerare . 70 : 4 | 240 : 3 | 283 :
 14 | 288 : 15 | 292 : 5 | 315 : 33 |
 371 : 1 | in novam urbem . 272 :
 8 |
 considerem . 190 : 17 |
 considerent . 380 : 9 |
 consideret pulvis . 216 : 2 | *collabere-*
tur . 337 : 17 |
 consignant . 294 : 24 |
 consilia , *accus.* 108 : 11 | 238 : 22 |
 273 : 20 | 277 : 10 | 354 : 27 | 411 :
 9 |
 consilii . 76 : 12 | 154 : 3 | 165 : 12 |
 211 : 30 | 213 : 7 | 242 : 4 | 312 :
 1 | 322 : 19 | 328 : 3 | 337 : 18 |
 344 : 25 |
 consiliis . 295 : 4 | 407 : 23 |
 consilio , *abl.* 88 : 11 | 130 : 13 |
 172 : 3 | 199 : 16 | 200 : 20 | 244 :
 19 | 255 : 10 | 257 : 5 | 267 : 13 |
 291 : 20 | 313 : 14 | 344 : 33 |
 393 : 6 |
 consilium . 89 : 28 | 113 : 17 | 150 :
 12 | 157 : 8 | 165 : 25 | 179 : 13 |
 191 : 11 | 206 : 3 | fugæ . 207 : 11 |
 212 : 24 | 229 : 17 | 240 : 14 | 245 :
 26 | 257 : 8 | 274 : 4 | 312 : 3 |
 323 : 27 | 327 : 28 |
 consistere . 92 : 11 | 172 : 16 | 314 :
 22 |
 consisterent . 161 : 10 | 360 : 6 |
 consistimus . 360 : 25 |
 consistit . 274 : 5 |
 consita , *plur.* 234 : 14 |
 consitam insulam palmis frequentibus .
 388 : 18 |
 consitis , *abl.* 266 : 12 |
 consobrinus . * 248 : 11 |
 consolandam . 323 : 19 |
 consolandas . 101 : 3 |
 consors . 408 : 30 |
 conspecta . 91 : 13 | 118 : 12 | 124 :
 8 | 176 : 25 | 197 : 26 | 302 : 11 |
 conspecti , *plur.* 216 : 3 | 249 : 8 |
 conspectis , *abl.* 159 : 12 |
 conspecto , *abl.* 133 : 17 | 368 : 4 |
 conspectos . 315 : 28 |
 conspectu . 82 : 21 | 103 : 10 | 119 :
 1 | 120 : 14 | 154 : 14 | 283 : 1 |
 356 : 2 | 414 : 6 |
 conspectum , *subst.* 178 : 5 | 192 : 9 |
 oculorum ademisset obscuritas . 301 :
 24 | 344 : 33 | 406 : 24 |
 conspectus vestri , *subst. nom.* 247 :
 6 | 343 : 22 |
 conspectus , *passiv.* 266 : 17 | 299 : 7 |
 369 : 27 |
 conspexerant . 216 : 3 |
 conspexerat . 369 : 7 |
 conspexere . 101 : 8 | 203 : 10 |
 conspexisset . 189 : 12 |
 conspexit . 96 : 14 | 154 : 28 | 217 :
 3 | 221 : 12 | 228 : 2 | 301 :
 27 | 313 : 26 | 340 : 7 | 349 :
 13 |
 conspicere . 132 : 9 | 189 : 15 | 197 :
 20 |
 conspicerent . 270 : 21 |
 conspiceret . 291 : 25 |
 conspici . 97 : 17 | 161 : 20 | 171 :
 2 | 188 : 14 | 246 : 21 | 270 : 9 |
 332 : 15 |
 conspiciebatur . 162 : 17 :
 conspiciua , *fam.* 78 : 16 |
 conspiciuum . 188 : 15 | 369 : 26 |
 conspiciuus . 125 : 13 |
 conspiret . 370 : 7 |
 constabat . 72 : 4 | 88 : 13 | 184 :
 2 | 305 : 2 | 323 : 16 | 378 : 4 |
 410 : 19 |
 constant . 327 : 12 |
 constanter . 242 : 5 | 349 : 3 |
 constantia , *abl.* 103 : 11 | 207 :
 5 , 29 | 258 : 6 , 16 | 410 :
 31 |
 constantia . 375 : 9 |
 constantiam . 204 : 7 |
 constantis . 242 : 18 |
 constantissimæ . 360 : 22 |
 constantius . 133 : 13 | 351 : 3 |
 constaret , *certum esset* . 209 : 28 |
 constat , *certum est* . 75 : 16 | 205 :
 11 | 308 : 4 |
 consistit . 98 : 22 | vigor constat ex
 spiritu . 416 : 2 |
 consternat maria classibus . 370 :
 8 |
 consternatio , *seditio* . 395 : 8 |
 consternatione , *seditio* . 306 : 14 |
 consternationem , *defectionem* . 210 :
 14 | 411 : 27 |
 consternationis , *seditio* . 267 : 7 |
 299 : 3 | 395 : 25 |
 constet . 182 : 1 |
 constiterant . 216 : 33 | 280 : 16 |
 295 : 11 |
 constiterat . 99 : 29 | 182 : 11 | 192 :
 3 | 413 : 26 |
 constit . 174 : 27 | 186 : 2 | 279 :
 7 | 309 : 3 | 369 : 18 | 408 : 8 |
 410 : 30 |
 constituerant . 233 : 24 | 266 : 15 |
 constituerat . 253 : 21 |
 constitueret . 110 : 14 |
 constituerunt . 266 : 6 |
 constituet imperium , *stabiliet* . 168 :
 29 |
 constituit , *pres.* 93 : 23 | 167 : 15 |
 300 : 25 | 332 : 7 | 339 : 5 | for-
 tuna famam pretiumque rebus . 386 :
 4 |
 constituto . 268 : 4 |
 constrata . 385 : 17 |
 constratum . 376 : 7 |
 constraverat . 182 : 14 |
 constrieta , *plur.* 270 : 6 |
 constringi . 242 : 6 |
 constupratam . 387 : 11 |
 consuetudine stupri . 155 : 18 |
 consuetudinem . 261 : 3 |
 consuetudo . 200 : 12 | 227 : 10 |
 263 : 10 |
 consueverint . 300 : 16 |
 consulebatur in commune . 209 : 20 |
 in medium . 348 : 18 |
 consulenti . 196 : 4 |
 consulere viotis . 110 : 4 | 288 : 9 |
 consulerent . 141 : 14 | 341 : 11 |
 consulerentur . 133 : 4 |
 consuleret . 171 : 19 |
 consulit . 254 : 13 |
 consulite . 213 : 19 |
 consulitur . 253 : 4 | *deliberatur* .
 354 : 29 |
 consulta anima pensando . 291 : 24 |
 consultabat . 272 : 13 |
 consultanti . 296 : 14 |

consultare . 194 : 6 | 300 : 11 |
 consulto in commune fuerit opus .
 407 : 24 |
 consultum . 155 : 15 | 407 : 27 | ni-
 hil gravius in deditos . 203 : 13 |
 consuluisse . 254 : 15 |
 consuluit . 141 : 7 | 222 : 2 | natu-
 ra male humanis ingeniis . 309 :
 11 |
 consumerem frustra verba . 207 :
 1 |
 consumeret . 222 : 22 |
 consumi . 370 : 29 |
 consumit rubigo ferrum . 292 : 25 |
 consummato parricidio . 251 : 16 |
 consumpserunt . 301 : 8 | misericor-
 diam exhauserunt . 344 : 34 |
 consumpsimus . 361 : 5 |
 consumpsit . 411 : 9 | *enecavit* . 315 :
 20 |
 consumpta . plur. 119 : 22 | 381 :
 17 |
 consumpti . 240 : 23 |
 consumptis . *abl.* 310 : 16 | 333 : 16 |
 miserabili morte . 172 : 18 |
 consumpto . *abl.* 243 : 4 | 245 : 18 |
 consurgit . 280 : 1 | 296 : 2 | 324 :
 8 |
 consurgunt . 255 : 11 | 265 : 8 | 308 :
 20 |
 contabulato mari molibus . 205 :
 2 |
 contactos . 398 : 17 |
 contagium . 382 : 5 |
 conteffa . 138 : 7 |
 conteffum . *accus.* 214 : 2 |
 contegi . 194 : 16 |
 contegunt . 195 : 9 | 333 : 11 |
 contemnite . 169 : 6 |
 contemplantem . 337 : 18 |
 contemplaretur situm locorum . 284 :
 6 |
 contemplatio . 413 : 7 |
 contemplatus . 82 : 3 | 112 : 8 | 142 :
 6 | 347 : 15 |
 contempserat . 80 : 8 | 168 : 23 |
 contempserit . 170 : 23 |
 contempsi . 358 : 22 |
 contempsit . 173 : 8 |
 contempta . *abl.* 151 : 5 | 227 : 27 |
 377 : 18 |
 contempti . 288 : 23 |
 contemptim . 344 : 20 | 367 : 13 |
 374 : 16 |
 contemptio mortis . 405 : 21 |
 contempto . *abl.* 171 : 23 |
 contemptu sui . 193 : 6 | 320 : 14 |
 contemptum . *partic.* 244 : 18 | *subst.*
 409 : 7 |
 contententium . 359 : 33 |
 contenderat . 175 : 12 |
 contendere . *infin.* 178 : 4 |
 contenderent . 162 : 15 |
 contenderet de regno aquo marte .
 108 : 11 |
 contendimus . 359 : 17 |
 contendis . 292 : 23 |
 contendit . *præf.* 87 : 10 | 107 : 9 |
 145 : 4 | 159 : 7 | 239 : 19 |
 contendo . 324 : 31 |
 contenti . 317 : 6 | 340 : 13 |
 contentio . 307 : 12 |
 contentione prava animi abreptus .
 288 : 16 | 307 : 18 |
 contento . 371 : 11 |
 contentos . 319 : 29 |
 contentum . 82 : 23 | 118 : 5 | 225 :
 7 |
 contentus . 108 : 12 | 137 : 7 | 153 :
 16 | non lacesci . 161 : 9 | 170 :
 26 | 308 : 7 | 391 : 18 |

conterritus . 103 : 10 | 104 : 26 | 409 :
 29 |
 conterruit . 100 : 17 | 397 : 9 |
 contexerant . 214 : 11 |
 contexerat . 296 : 20 |
 conticuerat . 409 : 29 |
 contigerant longinqua cognatione . 417 :
 2 |
 contigissent . 323 : 30 |
 contigisset . 210 : 8 |
 contigua . plur. 134 : 1 |
 continebatur . 267 : 2 |
 continebantur . 404 : 23 |
 continendum . 369 : 11 |
 continens se in secundo gradu . 131 :
 19 |
 continenti terra . *abl.* 115 : 4 , 17 ,
 22 | 117 : 15 | fronde tectæ arboreæ .
 197 : 20 | incendio . 91 : 14 | 277 :
 20 | 315 : 19 |
 continentia . 102 : 15 , 24 | 156 : 5 ,
 9 |
 continentia . 154 : 20 |
 continentiam . 111 : 20 | 237 : 18 |
 continentur . 217 : 15 |
 continere . 156 : 24 | 262 : 14 | 298 :
 21 | 394 : 10 |
 continerent . 369 : 13 |
 continerentur exemplo cladis . 285 :
 7 |
 contineretur . 274 : 17 |
 contingebant . 256 : 2 |
 contingens cognatione propinquâ . 197 :
 18 |
 contingentem . 320 : 9 |
 contingerent . 189 : 11 | 282 : 23 |
 contingeres . 292 : 17 |
 contingimus . 294 : 28 |
 contingis . 244 : 7 |
 continua . *dat.* 290 : 18 |
 continuata . 195 : 10 |
 continuati . 301 : 13 |
 continuera . *compresserat* . 315 : 22 |
 continui . *gen.* 154 : 5 |
 continuis . *abl.* 305 : 1 |
 continuo . *abl.* 360 : 5 | 367 : 13 |
 contorsit . 350 : 2 |
 contra . 108 : 14 | 117 : 13 | 229 :
 18 | 358 : 11 | 413 : 26 |
 contradiis . *abl.* 114 : 17 |
 contradium . 394 : 15 |
 contrahebat accolâs . 239 : 1 | *colli-*
gebat . 274 : 26 |
 contrahere . *colligere* : 315 : 12 |
 contraheres . 319 : 15 |
 contrahi . 146 : 9 | *colligi* . 201 : 26 |
 239 : 26 |
 contrahit . 226 : 5 |
 contrarium . *accus.* 169 : 14 | 264 :
 22 | 363 : 12 |
 contubernales . 225 : 11 | 384 : 17 |
 contubernii . 200 : 9 |
 contuitu . *abl.* 214 : 5 |
 contumaci vultu . 135 : 4 |
 contumaciæ . 244 : 25 | 320 : 18 |
 contumaciam . 394 : 19 |
 contumacius . *adverb.* 142 : 2 |
 contumeliam . 155 : 10 | 190 : 9 , 14 |
 conturbatos . 264 : 24 |
 convalescere . 84 : 7 |
 convaluisse . 369 : 25 |
 convenerant . 146 : 10 | 164 : 15 |
 convenerat . 135 : 23 | 187 : 17 |
 301 : 20 | 345 : 29 | 374 : 21 |
 convenientem . *congruentem* . 209 :
 11 |
 convenire . 131 : 14 | 192 : 19 | 244 :
 9 | 338 : 14 | 407 : 12 |
 convenit . 413 : 17 |
 conveniunt . 109 : 33 |
 conventu . 129 : 14 |

converberare os suum . 264 : 27 :
 converrunt . 275 : 14 |
 conversa . plur. 169 : 14 | 231 : 2 |
 conversari . 322 : 3 |
 converso in bellum . 145 : 20 | 347 :
 9 | 403 : 15 |
 conversum . 196 : 19 |
 conversus . 75 : 8 | 282 : 14 | 307 :
 4 | 339 : 26 |
 convertam . 300 : 28 |
 converterant . 99 : 22 | se ad curam .
 118 : 16 |
 converterat . 176 : 19 | 311 : 30 |
 378 : 3 |
 consilia in bellum . 156 : 16 |
 converti . 173 : 10 |
 convertit . *præf.* 182 : 28 | 314 : 7 |
 316 : 18 | in fugam . 216 : 8 |
 convictum . 326 : 11 | 376 : 20 |
 convivæ . plur. 204 : 22 | *genit.* 309 :
 17 |
 convivales Indi . plur. 186 : 6 | 223 :
 5 | 317 : 7 | 321 : 23 |
 convivalia . *acc.* 342 : 23 |
 convivas . *acc.* 385 : 23 |
 convivâ . *acc.* 186 : 8 | 204 : 12 |
 222 : 12 |
 convivii . 319 : 22 |
 convivio . 100 : 15 | 249 : 9 | 251 :
 10 | 274 : 17 | 306 : 7 | 308 : 7 |
 318 : 19 | 321 : 21 | 373 : 8 | 374 :
 13 | 375 : 11 |
 convivium . *acc.* 313 : 19 | 318 : 16 |
 319 : 6 | 320 : 8 | 322 : 25 |
 convocati . 194 : 10 | 233 : 16 | 255 :
 5 | 281 : 3 |
 convocat . 167 : 22 |
 convocatis . *abl.* 178 : 9 | 215 : 1 |
 316 : 2 |
 convocatos . 200 : 24 |
 convocaverunt . 355 : 4 |
 convulnerantur . 210 : 14 |
 convulsa . 193 : 14 |
 coortis . *abl.* 392 : 11 |
 Cophan . 300 : 8 | 301 : 30 | 302 : 1 ,
 8 |
 Cophas . 301 : 33 |
 copia . *abl.* 116 : 18 | 153 : 11 | 178 :
 11 | 187 : 11 | 232 : 6 |
 copiar . plur. 93 : 19 | 135 : 17 | 146 :
 11 |
 copiam fore Pharnabazi . 131 : 1 |
 copiarum . 74 : 8 | 92 : 21 | 150 :
 18 | 131 : 13 |
 copias . 90 : 19 | 98 : 27 | 113 : 7 |
 119 : 5 |
 copidas . *accus.* 349 : * 10 |
 copis . 73 : 1 | 93 : 1 | 109 : 4 |
 129 : 13 |
 copulavere . 211 : 10 |
 coram . 327 : 25 |
 corda . 207 : 33 |
 cordi . 123 : 4 | sunt . 186 : 7 | es-
 set . 190 : 6 | 250 : 7 | 357 : 9 |
 360 : 19 | 390 : 21 | sunt regi .
 186 : 7 |
 coria . *acc.* 118 : 16 |
 cornibus . 167 : 12 | 168 : 24 |
 cornu . *aciei* . 81 : 1 | 92 : 22 | 93 :
 13 , 23 | 96 : 11 , 13 | 100 : 4 | 160 :
 7 | 162 : 10 |
 cornua *aciei* . *accus.* 150 : 1 | 162 :
 19 | 166 : 7 | 169 : 9 | *luna* . 230 :
 15 | 334 : 6 | 341 : 21 | 347 : 26 |
 in cornua divisum agmen . 345 :
 28 |
 corona . *abl.* 132 : * 15 | 354 : 8 |
 366 : 12 | urbem capit . 285 : 5 |
 circumdedit . 285 : 15 | sub co-
 rona venisse . *auffione* . 377 : 11 |
 coronam . 115 : 7 | 129 : 17 |

coronas, *acc.* 342 : 20 |
 coronatus . 374 : 24 |
 coronis, *abl.* 124 : 15 | 181 : 14 | 353 :
 3 | 385 : 16 , 20 |
 corpora, *acc.* 101 : 22 | 161 : 11 |
 163 : 14 | 169 : 1 , 18 | 175 : 27 |
 corpore . 215 : 9 | 220 : 9 | 237 : 1 |
 296 : 7 | 309 : 19 | 410 : 17 | 412 :
 7 |
 corpori . 86 : 14 | 102 : 29 | 154 :
 11 | 159 : 5 | militum corpori, i.
 multitudini . 397 : 28 | 407 : 2 |
 414 : 11 |
 corporibus . 99 : 13 | 156 : 20 | 201 :
 21 | 217 : 3 | 227 : 25 | 270 : 22 |
 333 : 21 |
 corporis . 82 : 23 | 93 : 14 | 102 :
 27 | 168 : 15 |
 corporum . 98 : 15 | 162 : 31 | 186 :
 11 | 237 : 7 | 298 : 5 | 315 : 8 |
 343 : 16 | 355 : 12 | 358 : 22 | 397 :
 25 |
 corpus, *acc.* 101 : 17 | 111 : 19 |
 124 : 6 | 145 : 1 | 155 : 23 |
 correpta . 193 : 14 |
 correptus . 239 : 15 |
 corripere . 349 : 7 |
 corripere urbis tecta flumen . 184 :
 6 |
 corripitur apprehenditur . 255 : 18 |
 corripuit manu . 396 : 24 |
 corruerent . 79 : 9 |
 corruisset . 320 : 15 |
 corrumpere . 76 : 8 | 165 : 10 | 379 :
 19 |
 corrumpit . 80 : 18 | famam . 141 :
 22 |
 corruperant . 318 : 9 |
 corrupissent . 168 : 4 |
 corrupta sorte pulchritudo . 99 : 28 |
 corruptius nomen . 186 : 3 |
 corruptum, *masc.* 85 : 5 | 416 :
 1 |
 corruptus . 252 : 13 |
 corru, *plur.* 117 : 1 | 123 : 21 |
 138 : 2 |
 corvos . 123 : 12 |
 corvus . 122 : 17 |
 Coreycium . * 81 : 13 |
 Cossorum . 160 : * 2 |
 cotes, *plur.* 132 : 8 |
 cotibus, *abl.* 192 : 1 |
 Cræsum . 80 : 12 |
 crapula . 386 : 3 |
 crassitudine . 185 : 9 |
 crastinum, *acc.* 158 : 23 |
 crateres . 385 : 16 |
 Cratero . 120 : 23 | 196 : 12 | 228 :
 24 | 240 : 5 | 255 : 28 | 297 : 11 |
 334 : 20 |
 crateram . 145 : 21 |
 Craterum . 119 : 6 | 202 : 6 | 241 :
 1 | 285 : 4 | 303 : 17 | 317 : 15 |
 416 : 11 |
 Craterus . 94 : 2 , 3 | 166 : 3 | 196 :
 18 | 197 : 31 | 198 : 9 | 244 : 22 |
 246 : 3 | 255 : 17 | 288 : 17 | 297 :
 17 | 335 : 1 | 370 : 4 | 388 : 7 |
 409 : 16 |
 cratibus, *abl.* 191 : 15 | 396 : 1 |
 crebra, *abl.* 126 : 14 | 172 : 15 |
 crebri, *plur.* 254 : 20 | 275 : 9 |
 363 : 20 |
 crebris, *abl.* 81 : 4 | 82 : 7 | 125 :
 17 | intervallis . 296 : 19 |
 crebro, *adv.* 329 : 8 |
 crebros . 154 : 9 |
 credam . 207 : 5 | 265 : 26 | 372 :
 3 |
 credant . 327 : 11 |
 credas . 294 : 22 |

credat . 200 : 17 |
 credatis . 227 : 30 |
 credatur . 319 : 18 |
 credebant . 100 : 20 | 126 : 3 | 135 :
 20 | 226 : 2 | 368 : 20 | 376 : 9 |
 395 : 6 | 416 : 11 |
 credebat . 137 : 8 | 147 : 12 | 152 :
 3 | 167 : 20 | 176 : 18 | 279 : 29 |
 312 : 1 | 351 : 5 | 358 : 5 | 408 : 6 |
 credebatur . 194 : 9 | 235 : 3 |
 credens . 107 : 9 |
 credenda, *accus.* 122 : 16 | 392 :
 1 |
 credenti . 92 : 14 |
 credentibus . 369 : 27 |
 credentem . 202 : 13 | 260 : 21 |
 credentium . 369 : 18 |
 credere . 115 : 11 | 127 : 2 | 141 : 19 |
 211 : 3 | 212 : 20 | 319 : 4 | 406 :
 1 , 31 |
 crederem . 102 : 16 | 211 : 25 | 227 :
 2 |
 crederent . 196 : 16 | 205 : 10 | 257 :
 21 | 388 : 17 | 409 : 22 |
 crederes . 154 : 16 | 262 : 6 | 315 :
 19 | 364 : 8 | 395 : 17 | 404 :
 32 |
 crederet . 196 : 8 | 300 : 14 | 323 :
 13 | 377 : 20 |
 credi . 90 : 5 | 137 : 8 | 256 : 16 :
 299 : 8 | 318 : 3 |
 credibile dictu . 216 : 29 |
 crediderant . 364 : 16 | 397 : 24 |
 274 : 21 | 297 : 2 | 388 : 16 |
 credidere . 182 : 29 | 232 : 1 | 249 :
 24 | 338 : 20 | 415 : 5 | 416 : 7 |
 crediderim . 212 : 2 |
 crediderit . 244 : 17 |
 crediderunt . 173 : 24 |
 credidi . 397 : 22 |
 credidisse . 244 : 12 | 245 : 20 | 251 :
 19 |
 credidissent . 203 : 10 | 388 : 4 |
 credidisset . 229 : 17 |
 credidisti . 251 : 10 |
 credidit . 247 : 27 |
 credimus . 291 : 24 |
 credis . 165 : 9 | 319 : 22 | 370 :
 5 |
 credidit . 250 : 22 |
 credite . 170 : 11 |
 creditis . 169 : 21 | 170 : 14 | 227 :
 12 | 228 : 20 | 248 : 22 | 252 : 4 |
 358 : 6 |
 creditum . 322 : 3 |
 crediturum, *commisurum* . 80 : 24 |
 credo . 76 : 5 | 106 : 5 | 127 : 4 |
 155 : 5 | 171 : 33 | 292 : 6 | 317 :
 4 | 335 : 11 | 356 : 11 | 367 : 25 |
 412 : 7 |
 credulas regis aures . 390 : 26 |
 credulis . 267 : 28 |
 credulitas . 368 : 25 |
 cui credulitatem suam addixerat . 288 :
 11 |
 credulitatis . 253 : 22 |
 credulos . 245 : 24 |
 credunt . 73 : 10 | 141 : 2 | 205 : 7 :
 331 : 4 | 334 : 2 |
 cremabant . 384 : 2 |
 cremant . 363 : 9 |
 cremarentur . 102 : 2 |
 cremari . 333 : 19 | 362 : 2 |
 crematis, *abl.* 382 : 15 |
 cremaverant . 153 : 8 |
 crepidini portus applicant navigia .
 131 : 3 |
 crepidinibus, *ablat.* 184 : 4 |
 crepidis . 144 : 12 |
 crescebat . 118 : 10 | 379 : 22 |
 crescente . 278 : 7 |

crescentis . 314 : 19 |
 crescere . 301 : 9 |
 cresceret . 162 : 7 |
 crescit . 339 : 9 |
 Cretæ, *gen.* 114 : * 15 |
 Cretam . 145 : 17 |
 Cretenses . 94 : 6 | 114 : 18 |
 Cretensibus . 89 : 12 | 167 : 1 |
 Cretensis . 89 : 1 |
 creverat . 235 : 9 |
 crevisse . 272 : 16 |
 crevit animus obsessis . 133 : 11 |
 crimen, *acc.* 85 : 23 | 251 : 7 | 262 :
 3 | 388 : 2 |
 criminabatur . 112 : 7 |
 criminantis . 390 : 27 |
 criminantium . 323 : 16 |
 criminationem . 86 : 12 | 375 : 7 |
 criminibus, *accusationibus* . 390 : 25 |
 391 : 16 |
 criminis . 244 : 6 | 250 : 19 | 253 :
 9 |
 criminum . 387 : 13 |
 crinibus . 100 : 1 | 404 : 27 |
 Critobulus . 369 : 4 , 10 |
 crocodilos . 330 : * 4 |
 crocum . 82 : 1 |
 crucem . 377 : 14 |
 cruci . 228 : 6 | 282 : 21 |
 cruciatibus, *abl.* 265 : 15 |
 cruciatu . 256 : 8 |
 cruciatus, *acc.* 255 : 20 |
 crucibus . 126 : 10 | 302 : 16 |
 crucietur . 251 : 4 |
 crudelitas . 99 : 16 | 201 : 15 | 281 :
 12 | 282 : 3 | 386 : 9 |
 crudelitatem . 326 : 20 | 328 : 9 |
 crudelitati . 251 : 18 | 386 : 10 |
 crudelitatis . 255 : 15 |
 crudeliter . 258 : 20 |
 crudelius . 105 : 11 | 405 : 8 |
 crudo latere, *ablat.* 337 : 13 |
 cruor . 117 : 8 | 309 : 17 |
 cruore . 313 : 23 , 26 | 337 : 23 |
 358 : 27 |
 crura . 355 : 19 |
 crure . 283 : 9 |
 crus . 134 : 19 | 283 : 13 | 317 : 23 |
 356 : 5 |
 crystallo . 77 : 19 |
 cubabant infra ipsum . 306 : 3 |
 cubabat . 320 : 9 |
 cubat . 326 : 23 |
 cubuli . 186 : 25 | 322 : 9 | 323 : 6 |
 cubiculum, *acc.* 252 : 10 | 313 : 20 |
 321 : 21 | 333 : 15 | 370 : 1 |
 cubile . 76 : 2 |
 cubilia . 361 : 22 |
 cubilibus, *abl.* 360 : 27 |
 cubitalia simulacra . 79 : 5 |
 cubitorum . 183 : 4 | 185 : 9 | 333 :
 7 | 367 : 18 |
 cubitum, *subst.* 85 : 16 |
 cubuerant . 308 : 10 |
 cucurrit . 266 : 18 |
 cui . 85 : 12 | 105 : 14 | 188 : 1 |
 395 : 10 | 404 : 28 |
 cuiquam . 251 : 6 |
 cuius . 149 : 12 | 232 : 2 , 8 | 239 :
 25 | 405 : 21 | 407 : 19 | 411 :
 16 |
 cuiusque . 187 : 18 | 273 : 13 |
 culmine . 404 : 15 |
 culpa, *nom.* 318 : 7 | *abl.* 177 : 11 |
 375 : 10 |
 culpam . 244 : 16 | 282 : 4 |
 culta muliebriter turba . 78 : 15 |
 culti parentum loco . 116 : 13 | 137 :
 16 |
 cultiora, *loca* . 270 : 26 | tempora
 & ingenia . 292 : 11 |

cultores, *incola*. 127 : 7 | 168 : 34 |
 cultos. 211 : 11 |
 cultu, *ornatu*. 72 : 4 | 79 : 23 |
 200 : 23 | 182 : 22 | 201 : 22 |
 203 : 16 | 208 : 3 | 287 : 7 | 396 : 2 |
 cultu corporis, *id est cura*. 82 : 23 |
vivendi ratione. 378 : 6 | vitæ cul-
 tu aspera gens. 234 : 4 | humano
 cultu vacua loca. 294 : 11 | *hono-*
re. 340 : 28 |
 cultum, *ornatum*, *subst.* 102 : 29 |
 385 : 10 | 406 : 3 | *mores*. 361 : 1 |
 culturam. 144 : 6 | 262 : 24 |
 cultus, *ornatus*, *subst.* 79 : 7 | 87 : 4 |
 88 : 22 | 105 : 1 | 217 : 7 | *ve-*
nerationis. 319 : 7 | *habitationis*.
 203 : 1 | 270 : 10 |
 cultu humani rara vestigia. 203 : 8 |
 cultus, *honoratus*. 213 : 33 | 279 : 18 |
 cum. 77 : 8 | 92 : 24 | 98 : 19 | 182 : 9 |
 189 : 1 | 199 : 28 | 201 : 21 |
 cumalantes. 176 : 12 |
 cumalata, *fem.* 98 : 6 | 105 : 6 |
 120 : 11 |
 cumulatæ, *plur.* 184 : 13 |
 cumulatis, *abl.* 240 : 17 |
 cumulatum. 201 : 26 | 275 : 14 |
 cumulaverant. 189 : 7 |
 cumulaverat. 182 : 16 | 390 : 12 |
 cumulavit. 175 : 22 |
 cumuli, *plur.* 150 : 10 |
 cumulis, *abl.* 116 : 26 | 338 : 5 |
 cumulo, *abl.* 120 : 9 |
 cuncta, *acc.* 88 : 9 | 104 : 26 | 123 : 9 |
 127 : 8 | 153 : 14 | 240 : 18 |
 243 : 19 | 277 : 21 | 415 : 20 | *ho-*
stium. 113 : 13 |
 cunctantem surgere. 308 : 10 |
 cunctanter. 253 : 17 |
 cunctantes, *acc.* 90 : 16 | 233 : 21 |
 cunctanti. 112 : 2 |
 cunctantibus, *abl.* 366 : 11 |
 cunctatio. 408 : 10 |
 cunctatione. 243 : 3 | 324 : 2 | 366 : 17 |
 cunctationem. 133 : 12 |
 cunctatus. 164 : 22 | 201 : 3 | 211 : 12 |
 323 : 8 | 408 : 6 |
 cuncti, *plur.* 397 : 5 | 412 : 14 |
 cunctis, *abl.* 239 : 7 |
 cunctos. 239 : 15 |
 cuneos, *militares*. 75 : 18 | 191 : 9 |
 300 : 33 | 301 : 6 |
 cuniculis muros subruere. 134 : 13 |
 cuniculo subrutus murus. 134 : 17 |
 286 : 7 | 377 : 7 |
 cuniculos agere. 132 : 6 |
 cuniculus. 311 : 8 |
 cuperem. 398 : 1 |
 cuperes. 294 : 2 |
 cuperet. 360 : 9 |
 cupidine. 301 : 22 | 373 : 5 | *visendi*
regis accensa. 236 : 3 |
 cupidinem. 406 : 4 |
 cupiditate. 204 : 10 | 209 : 31 |
 cupiditatem. 111 : 9 | 215 : 27 | 267 : 14 |
 356 : 9 |
 cupiditates, *acc.* 237 : 18 | 415 : 9 |
 cupiditatibus. 316 : 19 |
 cupiditatis. 317 : 2 |
 cupiditatum. 405 : 27 |
 cupido, *fem.* 137 : 6 | 143 : 3 | 237 : 14 |
 268 : 2 | 300 : 6 | 357 : 17 |
 25 | 379 : 2 | 405 : 22 | *incessit*.
 72 : 8 |
 cupidos. 127 : 17 |

cupiebat. 239 : 16 | 412 : 17 |
 cupiens. 144 : 8 | 249 : 25 | 282 : 25 |
 cupienti. 221 : 26 |
 cupientibus. 394 : 12 |
 cupientium. 406 : 18 |
 cupimus. 199 : 11 |
 cupitis. 371 : 9 |
 cur. 245 : 21 | 407 : 20 | 408 : 31 |
 cura, *abl.* 101 : 21 | 131 : 22 | 156 : 14 |
 162 : 20 | 189 : 20 | 260 : 8 |
 355 : 9 |
 curæ, *dat.* 243 : 9 | 381 : 12 |
 curam. 77 : 2 | 102 : 28 | 118 : 15 |
 156 : 11 | 230 : 12 | 357 : 14 |
 405 : 2 |
 ad curanda corpora. 163 : 14 | 322 : 13 |
 curandum corpus. 279 : 7 | 301 : 25 |
 curant. 208 : 15 |
 curanti corpus. 243 : 14 |
 curantis. 262 : 8 |
 curare. 84 : 5 | corpora. 92 : 5 |
sepelire. 415 : 22 | 416 : 3 |
 curarum. 314 : 7 |
 curationis. 369 : 6 |
 curavit. 350 : 29 |
 curis. 76 : 21 | 222 : 9 | 415 : 17 |
 curibus, *abl.* 159 : 28 | 346 : 1 |
 currimus. 262 : 19 |
 currit. 330 : 4 |
 currite. 278 : 22 |
 curru. 107 : 2 | 168 : 24 | 171 : 2 |
 173 : 17 | 174 : 7 | 182 : 25 | 213 : 32 |
 currum. 78 : 5 | 97 : 22 | 135 : 9 |
 174 : 5 | 12 | 210 : 26 | 211 : 9 |
 333 : 10 |
 currunt. 101 : 9 | 376 : 12 |
 currus, *gen.* 79 : 2 | *plur.* 159 : 17 |
 160 : 9 | 167 : 7 | 169 : 12 | 171 : 8 |
 172 : 9 | 12 | 16 | 343 : 16 |
 346 : 8 | 12 | 16 | 385 : 23 | 390 : 14 |
 cursu. 83 : 6 | 91 : 9 | 169 : 26 |
 176 : 7 | 221 : 10 | 319 : 28 | 334 : 5 |
 cursum. 107 : 6 | 117 : 25 | 176 : 24 |
 216 : 2 | 275 : 17 | 295 : 19 |
 389 : 7 |
 cursuris. 340 : 23 |
 cursus. 215 : 6 | 298 : 2 | 318 : 11 |
 379 : 25 | 389 : 11 |
 curvare. 334 : 6 |
 curvatos. 349 : 11 |
 curvatum, *neur.* 81 : 1 |
 curvatus. 330 : 6 |
 curvaverant. 353 : 14 |
 custode. 198 : 16 | 237 : 13 |
 custodes. 197 : 2 | corporis. 211 : 22 |
 214 : 12 | 294 : 28 | 298 : 21 |
 310 : 11 | 332 : 19 | 339 : 26 |
 406 : 16 |
 custodi, *dat.* 242 : 24 |
 custodia, *abl.* 107 : 12 | 254 : 17 |
 260 : 8 | a custodia hujus opportu-
 nitatis. 344 : 28 |
 custodiæ, *dat.* 93 : 14 | 189 : 21 |
 213 : 11 | 403 : 15 |
 custodiam corporis. 186 : 23 | 196 : 12 |
 211 : 24 | 229 : 18 | 234 : 3 |
 314 : 10 | 320 : 17 |
 custodibus. 130 : 22 | 164 : 20 | 206 : 12 |
 254 : 21 | 288 : 17 | 323 : 3 |
 369 : 34 | 397 : 11 |
 custodiebant. 253 : 28 |
 custodiebantur. 167 : 14 |
 custodiebatur. 154 : 26 | 260 : 2 |
 custodientium. 103 : 25 |
 custodum. 371 : 24 | 223 : 19 |

custos. 84 : 19 | 182 : 13 | 357 : 18 |
 378 : 5 |
 cutem. 332 : 13 |
 Cydnus. 81 : 6 | 82 : 17 |
 Cymæus. 199 : 8 |
 Cypriorum. 120 : 23 | 143 : 14 |
 390 : 3 |
 Cyprio, *abl.* 120 : 20 |
 Cyprum. 112 : 17 |
 Cyrenensium. 137 : 10 |
 Cyri. 170 : 19 | 227 : 29 | 268 : 6 |
 391 : 1 |
 Cyro, *abl.* 285 : 18 | 390 : 11 |
 Cyropolim. 205 : 4 | 16 |
 Cyrum. 159 : 23 | 269 : 4 |
 Cyrus. 80 : 11 | 202 : 1 | 284 : 1 |

D

Abant in profundum. 120 : 17 |
 dabat. 188 : 12 |
 dabatur. 77 : 17 |
 dabinius. 110 : 5 | dono. 157 : 22 |
 dabit. 300 : 28 |
 dabo nobilitatem ignobilibus locis. 372 : 3 |
 dabuntur. 398 : 11 |
 Dædala. 366 : 19 |
 Dahæ, *plur.* 159 : 16 | 227 : 20 |
 303 : 18 | 314 : 5 | 346 : 9 | 354 : 4 |
 Dahas. 273 : 7 | 312 : 35 |
 Dahis. 304 : 9 |
 Damasci. 103 : 19 |
 Damascum. 90 : 18 | 103 : 15 | 251 : 107 : 11 | 157 : 10 |
 damnabat. 74 : 3 |
 damnamus. 240 : 12 |
 damnare. 212 : 5 | 250 : 14 | 392 : 4 |
 damnaret. 89 : 17 |
 damnari. 258 : 19 |
 damnata, *abl.* 212 : 22 | 239 : 19 |
 spe salutis. 414 : 12 |
 damnato, *rejelto*. *abl.* 311 : 23 |
 damnatum. 249 : 10 |
 damnatus. 250 : 15 | 18 | 255 : 20 |
 damnaverat. 246 : 1 |
 damnem. 85 : 9 |
 damno, *abl.* 316 : 6 | 395 : 26 |
 damnum, *acc.* 186 : 16 | 208 : 17 |
 damnus. 293 : 3 |
 dandum, *acc.* 407 : 15 |
 dare. 108 : 13 | 175 : 17 | 190 : 7 |
 230 : 8 | 253 : 20 | 274 : 12 | 319 : 17 |
 26 | 391 : 2 |
 darem. 158 : 7 | 20 |
 daret. 230 : 5 |
 daretur. 245 : 28 | 342 : 4 |
 dari. 128 : 20 | 161 : 11 | 162 : 7 |
 200 : 16 | 21 | 240 : 16 | 308 : 27 |
 in conspectum. 178 : 5 |
 Darii. 79 : 17 | 105 : 12 | 110 : 11 |
 128 : 1 | 130 : 3 | 6 | 136 : 5 | 154 : 4 |
 157 : 5 | 174 : 3 | 188 : 18 | 189 : 12 |
 232 : 11 | 238 : 5 | 9 | 272 : 16 |
 404 : 25 |
 Dario. 108 : 6 | 15 | 113 : 6 | 114 : 9 |
 145 : 15 | 146 : 1 | 158 : 2 |
 171 : 5 | 172 : 24 | 189 : 3 | 192 : 29 |
 207 : 32 | 208 : 11 | 229 : 16 |
 233 : 4 | 298 : 25 | 405 : 3 |
 Darium. 83 : 8 | 106 : 6 | 128 : 19 |
 161 : 17 | 174 : 28 | 192 : 18 |
 205 : 17 | 228 : 2 | 229 : 16 | 19 |
 23 |
 Darius. 107 : 1 | 108 : 15 | 131 : 18 |
 22 | 154 : 28 | 159 : 9 | 14 | 173 : 17 |

- 17 | 174 : 6 | 12 | 178 : 7 | 235 :
 13 | 237 : 26 |
 dat . 158 : 14 |
 data . 141 : 13 | 147 : 10 | 187 : 7 |
 200 : 23 | 241 : 6 | 257 : 12 | 283 :
 1 | 302 : 17 | 321 : 6 | 405 : 21 |
 regia sella in conspectum . 406 : 24 |
 414 : 20 | 416 : 11 |
 datae , plur . 143 : 11 |
 datam . 230 : 4 | 308 : 9 |
 Datafernem . 279 : 23 , 27 |
 date . 111 : 6 | 278 : 28 | 359 : 33 |
 dati , plur . 191 : 13 | 197 : 8 | 339 :
 22 |
 datis , abl . 73 : 10 | 103 : 24 | 143 :
 10 | 149 : 4 |
 dato , abl . 101 : 11 | 125 : 10 | 132 :
 15 | 171 : 9 | 175 : 9 | 194 : 3 |
 196 : 24 | 210 : 26 | 228 : 28 | 258 :
 16 | 276 : 22 | 285 : 6 |
 datum . 85 : 8 | 167 : 16 | 225 : 10 |
 262 : 19 | 338 : 21 | 361 : 20 |
 datur . 117 : 26 | 233 : 17 |
 daturus . 205 : 12 | 365 : 14 |
 daturum . 84 : 14 |
 daturus . 264 : 7 | 390 : 14 |
 datus . 84 : 19 | 188 : 6 | 269 : 10 |
 de die . 204 : 12 | de industria . 193 :
 5 | 196 : 15 | 345 : 3 |
 de libertate pugnandum est . 168 : 28 |
 de virtute militari certantibus . 187 :
 12 |
 debeam . 372 : 6 |
 debebant . 323 : 30 | 380 : 11 |
 debebat . 413 : 35 |
 debellare . 358 : 6 |
 debellari . 83 : 11 | 147 : 12 |
 debellaturus super mensam . 273 : 11 |
 debent . 398 : 8 |
 debentem . 306 : 17 |
 debeo . 207 : 2 |
 debere . 159 : 2 | 245 : 24 | 249 : 25 |
 319 : 6 | 323 : 19 | 350 : 25 | 411 :
 5 | 412 : 28 |
 deberent . 317 : 6 |
 deberes . 156 : 23 |
 deberet . 154 : 14 | 170 : 7 | 223 : 6 |
 244 : 29 | 313 : 25 |
 debet . 292 : 12 | 326 : 1 |
 deberis . 407 : 6 |
 debiles . 172 : 17 , 20 | 175 : 24 |
 199 : 25 | 404 : 11 |
 debilior . 386 : 15 |
 debilitati , plur . 119 : 21 |
 debilitatum . 306 : 14 |
 debita , abl . 106 : 4 | 404 : 3 |
 debitas . 164 : 1 |
 debito , abl . 316 : 13 | 403 : 4 |
 debitum , acc . 190 : 19 |
 debiturum . 245 : 4 |
 debituos . 261 : 22 |
 debituus . 359 : 20 |
 debueras . 155 : 4 | 265 : 1 |
 debuerat . 80 : 24 |
 debuerim . 253 : 18 |
 debuerit . 406 : 6 |
 debui . 249 : 1 | 252 : 9 |
 debuit . 177 : 6 |
 decebat . 204 : 14 | 213 : 19 | 235 :
 4 |
 decebat . 108 : 21 |
 decederet nox . 323 : 12 |
 decem . 100 : 6 | 135 : 15 | 161 : 2 |
 223 : 15 | 246 : 9 | 300 : 29 | 310 :
 15 | 394 : 20 | decem & quinque .
 98 : 14 |
 deceperat . 213 : 29 |
 decepistis . 252 : 27 |
 decepit . 383 : 4 |
 deceptis . 291 : 7 |
 deceptus . 397 : 22 |
 decernendum , pugnandum . 91 : 27 |
 decernere , pugnare . 74 : 2 | 96 : 12 |
 159 : 14 | 165 : 11 |
 decerneret ferro . 374 : 15 | Marte .
 129 : 2 |
 decernunt , statuunt . 129 : 16 | 245 :
 26 | 310 : 14 |
 decerperent . 336 : 5 |
 decesserant . 173 : 4 | recesserant .
 216 : 32 |
 decesserat ira mente . 284 : 1 | 309 :
 12 |
 decidas , cadas . 292 : 24 |
 decidunt , labuntur . 272 : 4 |
 decipi . 163 : 13 | 212 : 6 , 20 | 221 :
 26 |
 deciso capite . 267 : 7 |
 declarant . 409 : 10 |
 declarat . 247 : 25 |
 declinare . 358 : 19 |
 declinasse . 365 : 11 |
 declinatione corporis . 133 : 22 | 277 :
 1 | 374 : 29 |
 declinavit via militari , suple a . 206 :
 10 |
 declinent . 167 : 23 |
 decreto , abl . 123 : 17 |
 decora , subst . 168 : 15 | 207 : 25 |
 220 : 24 | neut . adj . 385 : 22 |
 decorabant . 79 : 3 |
 decore habitus raro . 316 : 18 |
 decoris , abl . 78 : 16 |
 decorum , acc . 82 : 22 |
 decrescit . 139 : 12 |
 decreto , abl . particip . 116 : 17 | unius
 convivii . 319 : 22 |
 decreverant , statuerant . 208 : 8 |
 210 : 14 | 285 : 9 | 393 : 2 |
 decreverat , statuerat . 191 : 9 | 201 :
 20 | 206 : 2 | 284 : 9 | 311 : 32 |
 342 : 14 | 343 : 8 | 356 : 18 | 394 :
 16 | 405 : 24 |
 decreverit , statuerit . 407 : 25 |
 decreverunt , statuerunt . 115 : 21 |
 decrevi , statui . 395 : 28 |
 decrevit , statuit . 112 : 20 |
 decumis castris , abl . 341 : 7 |
 decurrerant . 283 : 4 |
 decurrere . 361 : 9 |
 decurrerent . 262 : 26 |
 decurrisse . 243 : 23 |
 decurrit . 329 : 5 |
 decursurum . 330 : 1 |
 decus , acc . 173 : 22 | 207 : 18 | 277 :
 12 | 338 : 19 |
 dedantur . 266 : 30 |
 dedebant . 129 : 9 |
 dedecore . 170 : 20 | 333 : 21 | 390 :
 23 |
 dedecori . 309 : 24 |
 dedecoris . 367 : 25 | 390 : 30 |
 dedecus , acc . 174 : 6 | 186 : 12 |
 dedendi . 341 : 9 |
 dedens . 182 : 5 | 232 : 12 |
 dedentibus . 241 : 6 |
 dederant . 408 : 23 |
 dederat . 76 : 20 | 105 : 15 | 125 :
 24 | 146 : 15 | 226 : 2 | 229 : 14 |
 240 : 23 | 303 : 5 | 387 : 10 |
 dedere , infin . 283 : 17 | 353 : 8 |
 dederent . 70 : 8 , 15 | 300 : 9 |
 dederes . 325 : 6 |
 dederet . 349 : 29 |
 dederimus . 263 : 13 |
 dederis , aff . 86 : 2 |
 dedi , pass . 179 : 6 | 238 : 14 | 313 :
 9 | pres . 300 : 22 |
 dedicans . 362 : 7 |
 dediderat . 377 : 17 |
 dediderunt . 378 : 20 |
 dedidisset . 412 : 2 |
 dedidit . 355 : 23 | 383 : 1 |
 dedignaretur . 304 : 7 |
 dedignatur . 256 : 14 |
 dedignatus . 397 : 31 |
 dedignor . 252 : 16 |
 dedimus . 263 : 1 |
 dedis . 274 : 9 |
 dedescere naturam . 76 : 14 |
 dedisse . 242 : 5 | 416 : 8 |
 dedissent . 141 : 10 |
 dedisset . 229 : 17 | 233 : 21 |
 dedit . 113 : 19 | 130 : 12 | 133 : 10 |
 187 : 13 | 204 : 4 | 205 : 14 | 233 :
 1 | 248 : 13 | 276 : 5 | 297 : 9 |
 341 : 6 |
 Deditameni . 314 : 13 |
 deditas . 355 : 6 |
 dediti , plur . 86 : 25 | 241 : 18 |
 deditio . 313 : 16 | 354 : 27 |
 deditio . 158 : 22 | 182 : 8 | 291 :
 18 | 302 : 6 | 311 : 19 , 28 | 335 :
 17 | 338 : 15 | 343 : 4 | 354 : 24 |
 355 : 5 | fecerat . 110 : 12 |
 deditio . 354 : 29 |
 deditio . 303 : 13 | 377 : 2 |
 deditiorum . 382 : 16 |
 deditis , abl . 181 : 10 | 317 : 9 | 383 :
 2 |
 deditos . 192 : 27 | 203 : 13 | 204 :
 8 | 285 : 10 | 354 : 20 |
 deditur . 208 : 3 |
 dedituros . 283 : 26 | 376 : 14 |
 deditus . 274 : 10 | 313 : 14 | 359 :
 34 |
 deducerent . 382 : 11 |
 deduceret . 135 : 11 | 316 : 27 |
 deduceretur . 413 : 23 |
 deduci . 390 : 2 |
 deducti , plur . 372 : 24 |
 dedunt . 314 : 6 |
 deduxere in planum . 220 : 9 |
 deerant . 146 : 12 | 385 : 9 |
 deerat . 99 : 15 | 175 : 7 | 240 : 3 |
 296 : 7 | 318 : 5 |
 deero . 372 : 2 |
 deesse . 379 : 12 |
 deessent . 169 : 3 | 383 : 20 |
 deesset . 257 : 8 |
 defatigati . 176 : 10 | 315 : 4 |
 defatigatum , acc . 357 : 24 |
 defecerant . 125 : 18 | ad ipsum . 145 :
 15 | 258 : 11 | 275 : 5 | 288 : 4 |
 297 : 18 | 310 : 22 | 312 : 13 , 19 |
 317 : 16 | 372 : 24 | 377 : 12 | 383 :
 19 |
 defecerat . 126 : 9 | 137 : 17 | 244 :
 1 | 269 : 1 | 278 : 11 |
 defecerit . 365 : 6 |
 defecerunt . 288 : 22 |
 defecisse . 239 : 22 |
 defecit . 291 : 13 |
 defectio . 152 : 10 | 276 : 6 | 284 :
 10 | 304 : 11 |
 defensione . 136 : 3 | 222 : 5 | 285 :
 4 | 299 : 2 | 303 : 7 | 411 : 7 |
 defectionem . 277 : 9 | 310 : 21 | 384 :
 27 |
 defectionis . 221 : 4 | 241 : 5 | 284 :
 15 | 286 : 13 | 290 : 20 | 374 : 3 |
 343 : 8 | 373 : 3 | 377 : 13 | 388 :
 6 | 390 : 32 |
 defendebant . 363 : 11 |
 defendentium . 363 : 7 |
 defenderat . 259 : 7 |
 defendere . 252 : 20 | 262 : 3 | 307 :
 16 |
 defenderet . 414 : 25 |
 defendi . 264 : 19 |
 defensio . 250 : 16 |
 defensionem . 260 : 9 | 263 : 28 |
 defensum . 308 : 13 |
 defensu religione loci . 414 : 14 |
 deferebatur , indicabatur . 251 : 20 |
 deferens , nuncians . 247 : 15 |
 defe-

- deferentes, *nunciantes*. 245 : 14 |
 deferentibus. 245 : 20 |
 deferre. 89 : 6 | indicare. 243 : 22 |
 390 : 24 |
 deferrentur. 212 : 19 |
 deferret, *indicaret*. 252 : 1 |
 deferri. 408 : 2 |
 defert. 242 : 27 |
 deferent. 83 : 4 | 309 : 22 |
 deficere. 152 : 5 | 154 : 5 | 221 : 13 |
 278 : 4 | 403 : 6 | 412 : 25 |
 deficerent. 411 : 26 | *cælum & lux*
ipsos. 203 : 2 |
 deficeret. 137 : 21 | 367 : 28 |
 deficiat. 152 : 8 |
 deficiebat. 349 : 3 | 350 : 5 |
 deficiens. 151 : 12 | 221 : 19 | 349 :
 25 | voce. 288 : 2 |
 deficientem. 297 : 1 |
 deficientia. 262 : 7 | 270 : 14 |
 deficientibus, *abl.* 107 : 6 |
 deficientis. 278 : 14 |
 deficientium. 217 : 2 |
 deficit. 195 : 2 |
 deficiunt. 360 : 31 |
 defigerent. 300 : 34 | 301 : 7 |
 defixerant in vultu regis oculos. 292 :
 5 | ora in terram. 360 : 6 |
 deflebant. 100 : 21 | 319 : 32 | 387 :
 0 |
 deflere. 239 : 11 |
 deflueret secundo anthe. 144 : 8 |
 defluit. 149 : 16 |
 defluxit. 291 : 13 | 362 : 9 | 369 :
 29 | 378 : 24 | 381 : 27 | gleba,
dissipata est. 133 : 2 |
 defoderunt. 275 : 3 |
 defodisse. 167 : 19 |
 deformia ora cicatricibus. 395 : 2 |
 defossæ, *plur.* 270 : 4 |
 defuit. 75 : 6 | 103 : 1 | 112 : 11 |
 defuncta multa casibus. 127 : 8 |
 defuncti morte. 98 : 2 | vitia. 199 :
 19 |
 defuncto. 154 : 10 |
 defunctos. 364 : 16 |
 defunctus periculo. 133 : 24 | 177 : 1 |
 prospero eventu. 303 : 14 | 324 :
 17 |
 defungi. 212 : 17 | honesta morte.
 207 : 15 |
 defuturos. 89 : 29 |
 defuturum. 396 : 7 |
 degenerare in peregrina ritus. 319 :
 14 |
 degeneravimus. 361 : 1 |
 degeneravit a semetipso. 392 : 6 |
 degeneres, *nom.* 160 : 4 | 281 : 2 | a
 domestico sermone. 281 : 2 |
 degentes. 360 : 26 |
 degunt. 333 : 23 |
 Dei, *gen.* 139 : 7 | 299 : 8 |
 dejecit. 311 : 12 |
 dejectis quatuor ferarum milibus, *abl.*
 223 : 4 | 305 : 17 |
 dejecto. 286 : 12 |
 dejectum. 83 : 7 |
 dejecterent. 281 : 13 |
 deiciebant. 338 : 6 |
 deinde. 151 : 4 | 182 : 22 | 187 : 7 |
 189 : 9 | 212 : 17 | 266 : 26 | 278 :
 10 | 408 : 33 | 412 : 24 |
 delata, *neut.* 216 : 33 | 245 : 12 |
 265 : 12 |
 delatam. 251 : 7 |
 delati, *plur.* 196 : 28 |
 delationem. 245 : 22 |
 delatum, *acc.* 247 : 25 | 251 : 12 |
 252 : 10 | 392 : 3 |
 delatus. 260 : 2 |
 delebant. 363 : 11 |
 delecti, *plur.* 173 : 18 |
 delectis, *abl.* 147 : 9 | 161 : 15 | 168 :
 22 | 188 : 11 | 215 : 12 | 305 : 16 |
 340 : 2 |
 delectorum. 93 : 14 | 136 : 2 |
 delectos. 124 : 4 | 285 : 22 |
 delectum, *acc.* 397 : 28 |
 delegerant. 213 : 31 |
 delegisse. 408 : 1 |
 delegit. 339 : 22 |
 delenda. 113 : 10 |
 deleri. 150 : 16 |
 delessent. 204 : 17 |
 deleta, *plur.* 96 : 3 |
 deletam. 205 : 9 |
 deliberarem. 158 : 6 |
 deliberasses. 244 : 28 |
 deliberat. 199 : 17 |
 deliberaturi, *plur.* 197 : 6 |
 deliberaturos. 233 : 18 |
 delicatam aquam. 188 : 20 |
 deligatis, *alligatis*, *abl.* 121 : 11 |
 deligi. 407 : 28 |
 deliqui. 359 : 29 |
 delituisse. 90 : 12 |
 delphines. 330 : 5 |
 demendæ, *gen.* 268 : 2 |
 demens. 265 : 1 |
 dementia, *subst.* 374 : 26 |
 demere. 207 : 18 | 221 : 16 |
 demersa, *plur.* 105 : 6 | 388 : 15 |
 demersis, *abl.* 114 : 10 |
 demersit. 121 : 2 | 125 : 9 |
 Demetrio. 242 : 24 |
 Demetrium. 247 : 17 | 258 : 10, 14 |
 Demetrius. 258 : 4 |
 demisere. 350 : 11 |
 demissa, *plur.* 185 : 1 |
 demissis, *abl.* 359 : 28 |
 demisso, *abl.* 247 : 3 |
 demittere aciem a iugo montium. 164 :
 12 |
 demitterent. 187 : 12 |
 demittit se ad planiora iugum mon-
 tium. 197 : 15 |
 Democrates. 233 : 23 |
 demoliebantur testa. 338 : 3 |
 demonstratum. 171 : 4 | 196 : 25 |
 Demophoonia. 366 : 5 |
 demortuo, *abl.* 337 : 5 |
 dempserat. 405 : 20 |
 dempsit. 151 : 9 |
 dempta. 276 : 14 |
 demptis, *abl.* 315 : 32 | 333 : 5 | 410 :
 13 |
 dempto, *abl.* 249 : 17 |
 demptum. 221 : 30 |
 demum. 77 : 16 | 107 : 9 | 151 : 3 |
 165 : 1 | 279 : 15 | 394 : 20 |
 denæ, *plur.* 200 : 22 |
 denarii, *plur.* 187 : 8 |
 denariis, *abl.* 274 : 30 | 275 : 1 |
 denariorum. 226 : 1 |
 denarium, *gen.* 200 : 15, 21 | 280 :
 11 |
 denegaturus. 200 : 2 |
 denegavit honorem exemplo. 341 : 6 |
 deni. 294 : 16 |
 deni, *abl.* 183 : 5 |
 densæ. 234 : 14 |
 densam. 138 : 6 |
 densatis agminibus, *abl.* 194 : 3 |
 densis, *abl.* 228 : 30 |
 dentes. 356 : 8 |
 denunciabat. 85 : 3 |
 denunciants. 311 : 29 |
 denuntiantes. 397 : 15 |
 denuntiaret. 70 : 8 | 284 : 5 | 343 :
 4 |
 denunciari. 314 : 3 |
 quid denunciat hæc consternatio? quid
 sibi vult? 395 : 9 |
 denunciata. 291 : 20 |
 denunciati. 133 : 15 |
 denunciatione. 235 : 6 | belli addita.
 426 : 11 |
 denunciatio in illum diem periculo,
abl. 133 : 23 |
 denuncio, *præcipio*. 290 : 6 |
 Deo. 86 : 23 | 115 : 14 | 122 : 18 |
 138 : 5 | 139 : 13 | 141 : 13 | 230 :
 5 |
 Deorum. 79 : 3 | 137 : 19 | 213 : 33 |
 226 : 7 | 237 : 22 | 248 : 16 | 309 :
 25 |
 Deos. 141 : 13 | 155 : 15, 21, 24 |
 164 : 1 | 170 : 12, 17 | 189 : 15 |
 200 : 2 | 212 : 17 | 230 : 5 | 255 :
 19 | 290 : 13 | 294 : 26 | 319 : 3 |
 397 : 8 | 406 : 31 |
 depellite. 158 : 13 |
 dependentes unci. 123 : 15 |
 deperibat in quo. 321 : 6 |
 deplorandam. 313 : 27 |
 deplorare. 213 : 23 |
 deponere. 161 : 11 |
 deponi. 221 : 12 |
 deponit. 190 : 2 |
 depopulatur. 283 : 28 |
 depopulatus, *active*. 316 : 8 | 363 :
 2 |
 deportare. 395 : 12 |
 deportaverat. 385 : 13 |
 deportavit. 394 : 23 |
 deposcebat tormenta in semetipsum.
 258 : 7 |
 deposcens ad supplicia. 413 : 35 |
 deposcerem custodiam corporis. 211 :
 25 |
 deposcimus nobis bella. 370 : 27 |
 deposcunt. 291 : 32 |
 depõsita, *abl.* 82 : 21 | 148 : 2 | 265 :
 35 |
 depositæ. 77 : 4 |
 deposuit. 410 : 16 |
 deprecandum, *acc.* 192 : 13 |
 deprecantur, *orant.* 265 : 9 |
 deprecarentur. 354 : 26 |
 deprecaretur. 192 : 23 |
 deprecata est. 192 : 22 |
 deprecationem. 192 : 19 |
 deprecor, *recuso*. 253 : 26 | 264 :
 18 |
 non deprecor hanc fidem exhibendæ ve-
 ritatis. 253 : 7 |
 deprehenderat. 315 : 29 |
 deprehendere, *præs.* 85 : 20 | campi
 paucitatem ostendere, *præs.* 169 : 8 |
 deprehenderit. 84 : 2 |
 deprehendi, *infin.* 128 : 11 | 197 : 3 |
 deprehendit, *præs.* 415 : 19 | quos
 ventus deprehendit. 276 : 1 |
 deprehensa hæsitabat felicitas, *inter-*
cepta. 194 : 1 |
 deprehensi. 193 : 11 |
 deprehensum. 266 : 9 |
 deprehensus. 205 : 10 | 273 : 3 |
 depulisse. 340 : 13 |
 depulsi, *plur.* 192 : 2 |
 Derbices. 74 : 18 |
 descendere, *infin.* 131 : 15 | 350 : 9 |
 in campos mare. 380 : 5 |
 descenderunt. 338 : 16 |
 descendit, *præs.* 82 : 23 | 110 : 8 |
 137 : 9 | 237 : 3 | 302 : 15 |
 describerentur in suam quisque gen-
 tem. 188 : 9 |
 descripserunt menses in quinos denos
 dies. 334 : 4 |
 descripta, *plur.* 74 : 8 |
 descriptus in totidem dies annus. 98 :
 5 |
 deseram. 250 : 18 |
 deseratis. 359 : 19 |
 deserebantur. 175 : 26 |
 dese-

- deserere . 213 : 27 | 313 : 19 |
deserta , *acc.* 151 : 17 | 178 : 13 |
271 : 3 | 277 : 16 | 294 : 10 | 297 :
21 | 338 : 25 | 354 : 5 | 378 : 21 :
desertam . 88 : 7 | 369 : 32 | 383 :
10 |
deserti , *plur.* 340 : 27 |
desertis , *abl. part.* 345 : 13 |
deserto , *abl.* 201 : 2 | 360 : 2 | 396 :
7 |
desertor . 265 : 2 |
desertores . 370 : 23 |
desertoribus . 396 : 17 |
desertorum , *subst.* 265 : 2 |
desertum , *acc. part.* 264 : 25 | 359 :
36 |
desertus . 359 : 34 |
deseruerant . 134 : 22 |
deseruerat . 113 : 20 | 161 : 18 |
deseruere . 312 : 27 |
deseruisse . 347 : 6 |
deseruisse . 355 : 16 |
deseruit , *præt.* 395 : 22 |
desidente sabulo , *cedente* . 132 : 11 |
desideramus . 293 : 11 |
desiderant . 396 : 1 |
desideranti . 261 : 18 |
desiderare . 145 : 11 |
desideraretur , *opus esset* . 319 : 13 |
desiderati , *amissi* , *plur.* 100 : 8 |
desideraverit . 263 : 13 |
desideravit . 291 : 3 | 313 : 28 |
desideria . 222 : 17 |
desiderii . 237 : 16 |
desiderio . 112 : 11 | 185 : 18 | 239 :
15 | 277 : 18 | 404 : 4 | amissi ejus
afflictus est . 144 : 16 | vero luge-
bant . 404 : 21 |
desiderium . 155 : 18 | 226 : 18 | 313 :
12 | 405 : 28 | 411 : 15 | patriæ
admovissent . 226 : 8 | humoris ac-
censum est . 278 : 7 |
desiderat . 259 : 3 | 288 : 10 |
desidero . 319 : 29 |
desides otio , *nom.* 187 : 12 |
desierat . 340 : 21 |
desisset . 272 : 8 |
desiistis . 395 : 27 |
desilierant . 119 : 15 |
desiliere . 119 : 12 |
desiliit . 203 : 3 | 216 : 8 |
desilit . 98 : 11 |
desiliret . 366 : 23 |
desiliunt . 291 : 2 |
desiluit . 361 : 20 | 396 : 22 |
desinemus . 262 : 2 |
desineret . 128 : 18 | 129 : 6 |
desinit . 208 : 19 |
desinunt . 337 : 12 |
desissent . 270 : 15 |
desistere . 340 : 14 |
desisteret . 261 : 10 |
desit . 333 : 12 |
desperabat . 410 : 21 |
desperate . 200 : 1 |
desperata , *abl.* 121 : 11 | 212 : 8 |
233 : 24 | 338 : 14 | 363 : 8 |
desperatæ , *dat.* 360 : 2 |
desperatio . 117 : 16 | 162 : 7 | 197 :
17 | 198 : 2 | 310 : 26 | 367 : 10 |
381 : 11 |
desperatione . 209 : 18 | 277 : 17 |
384 : 16 |
desperationem . 174 : 9 | 270 : 12 |
388 : 2 |
desperationis . 168 : 2 | 179 : 5 |
411 : 12 |
desperato , *cum desperassent* . 235 :
10 |
desperaverunt . 300 : 26 |
despicit . 256 : 15 |
despicitur . 237 : 28 |
destinabat . 156 : 16 |
destinabatur , *designabatur* . 247 : 21 |
375 : 11 | *parabatur* . 409 : 6 |
destinare , *prospicere* . 314 : 25 |
destinaret satis . 141 : 8 |
destinari , *designari* . 379 : 21 |
destinasse imperio suo . 129 : 5 |
destinassent , *decevisse* . 117 : 10 |
destinasset polenta muros urbis futura,
designasset . 144 : 4 |
destinat . 143 : 2 | 305 : 19 | 409 :
14 |
destinata salubriter , *plur.* 93 : 3 |
137 : 11 | 282 : 25 | 317 : 13 | 337 :
22 | 374 : 19 | 414 : 20 |
destinatarum multo ante causarum .
212 : 2 |
destinatas vices . 152 : 5 |
destinatos ad obsequium , *paratos* .
210 : 7 |
destinatum . 348 : 6 |
destinatus dies . 85 : 14 | sorti suæ ,
Darius . 213 : 7 | 223 : 20 | 325 :
2 |
destinaverat . 226 : 3 | 310 : 18 | 321 :
3 |
destinavimus . 248 : 4 |
destinavit . 332 : 17 |
destitit . 86 : 17 | 313 : 14 | 410 :
23 |
destituerant . 174 : 4 |
destituerat . 416 : 3 |
destituere , *infra* . 174 : 8 | pignantem
femora , *præt.* 220 : 16 |
destituit , *præt.* 144 : 11 | prima spes
fortuna . 113 : 3 |
destituta , *plur.* 105 : 3 | 381 : 2 |
æstu navigia . 139 : 2 | Acadera
incolentium fuga . 336 : 21 |
destitutæ fluctibus belluæ . 381 : 10 |
destitutam . 70 : 6 |
destituti , *plur.* 122 : 9 | 216 : 18 |
323 : 15 |
destitutos . 395 : 24 | 404 : 6 | 411 :
16 |
destitus . 250 : 11 | 270 : 10 | 349 :
17 | 359 : 34 | 366 : 21 | derelictus .
215 : 5 |
destrui . 352 : 5 |
detracto , *abl.* 250 : 24 |
detractus . 263 : 11 |
detragebatur . 289 : 27 |
detegenda . 247 : 13 |
detegendum . 242 : 2 |
detegeretur . 261 : 1 |
deteriora . 260 : 21 | 392 : 1 |
deterrire . 289 : 20 | 353 : 19 | 374 :
19 |
detreritas sequi classem belluas , id
est , *prohibitas* . 388 : 14 |
detreriti , *plur.* 595 : 3 |
detestabile , *acc.* 309 : 15 |
deterruit . 154 : 1 |
detineret . 200 : 10 |
detinet . 310 : 21 |
detonsis , *abl.* 404 : 19 |
detractæ , *plur.* 105 : 10 |
detractum . 100 : 25 | 320 : 14 | 403 :
6 |
detragebant . 338 : 4 |
detragebantur . 99 : 13 |
detrahentes ad terram . 198 : 4 | 360 :
12 |
detraherent . 350 : 15 |
detralii . 316 : 26 |
detraxerat . 364 : 3 |
detractabant . 377 : 17 |
detractabat . 414 : 25 |
detractans . 356 : 16 |
detractante . 339 : 17 |
detractantes miliciam . 264 : 3 | 308 :
1 |
detractantibus . 264 : 11 |
detractare . 90 : 15 | 360 : 5 |
detrimenta ergastuli . 199 : 22 |
detulerat . 213 : 5 | 244 : 21 | 247 :
21 | 253 : 18 |
detulerunt . 341 : 5 |
detuli . 253 : 22 |
detulisse . 211 : 27 | 244 : 7 , 12 |
detulisset . 243 : 14 , 20 | 244 : 13 |
detur . 186 : 5 |
deturbarent . 302 : 11 |
deturbate . 348 : 3 |
deturbati , *plur.* 234 : 9 |
deturbatis , *abl.* 88 : 8 | 340 : 2 |
368 : 2 |
devecta . 390 : 1 |
devecti , *plur.* 126 : 5 |
devehendos . 122 : 9 |
devehitur . 376 : 1 |
devexerant . 113 : 1 | 137 : 17 |
devictarum . 135 : 17 | 222 : 17 | 396 :
9 | 406 : 3 |
devicti , *gen.* 175 : 11 | 238 : 1 |
devictis . 327 : 19 |
devictorum . 175 : 19 | 358 : 28 |
devictos . 285 : 11 | 297 : 6 | 405 :
20 |
devinctus tot meritis . 247 : 14 |
devinxerat . 390 : 20 |
devinxere . 122 : 16 |
devios . 256 : 5 |
Deum , *gen.* 96 : 3 | 132 : 16 | 245 :
5 , 17 | 318 : 21 | 319 : 26 | 327 :
11 | 403 : 26 |
devolvebant *projiciebant ex alto* . 122 :
18 |
devolverentur . 301 : 11 |
devolvitur præceps fluvius . 190 : 22 |
devoluti . 366 : 20 |
devolvunt saxa per prona montium .
193 : 7 |
devorant . 322 : 12 |
devotis capitibus omnium , idest ,
proscriptis . 323 : 31 |
devovi . 372 : 1 |
decurunt Aquilones quæ , &c. 330 :
11 |
Deus . 253 : 3 | 319 : 18 |
dextera , *abl.* 93 : 16 | 174 : 5 |
dexteram . 86 : 22 | 117 : 22 |
dextero , *abl.* 175 : 8 |
dexterum , *neur.* 92 : 22 | 93 : 23 |
94 : 4 | 98 : 8 |
dextra , *abl.* 79 : 14 | 147 : 6 | 152 :
16 | 168 : 24 | 207 : 22 | 236 : 8 |
237 : 4 | 251 : 18 | 374 : 22 , 24 |
dextræ . 233 : 12 |
dextram . 133 : 21 | 243 : 7 | 244 :
18 | 251 : 9 | 310 : 8 | 342 : 6 |
374 : 29 | 412 : 11 |
dextri , *gen.* 166 : 2 |
dextris , *abl.* 170 : 22 |
dextro , *abl.* 98 : 17 | 120 : 24 | 165 :
20 | 167 : 17 |
dextrum , *acc.* 160 : 8 | 164 : 12 |
347 : 20 |
diadema , *acc.* 237 : 25 | 406 : 24 |
407 : 14 | 412 : 11 |
dicam futuri , 250 : 3 | *subjunct.* 359 :
19 |
dicantur . 180 : 2 |
dicat . 250 : 6 | 325 : 1 |
dicatos , *consecratos* . 319 : 3 |
dicaverant . 122 : 17 |
dicavit . 145 : 21 |
dicebantur . 317 : 22 |
dicebat . 238 : 2 | 308 : 17 | 357 : 4 |
dicendi . 157 : 19 | 249 : 25 | 253 :
27 | 261 : 16 |
dicendo . 289 : 25 |
dicendum . 324 : 27 |
dicens . 277 : 10 |

aliente . 207 : 32 |
 dicentem . 326 : 15 |
 dicentibus . 256 : 9 |
 dicentis . 309 : 8 |
 dicentur . 222 : 21 |
 dicere . 90 : 2 | 157 : 8 | 168 : 17 |
 178 : 7 | 199 : 32 | 211 : 15 | 249 :
 27 | 250 : 18 | 255 : 28 | 260 : 9 |
 263 : 28 | 272 : 16 | 291 : 34 |
 313 : 27 | 324 : 9 | 24 : 28 | 407 :
 19 | 27 |
 dicerem . 156 : 22 | causam . 251 :
 1 |
 dicerentur . 357 : 6 |
 diceret . 196 : 1 | 249 : 13 | 255 : 18 |
 316 : 24 |
 dici . 211 : 24 | 273 : 19 | 318 : 2 |
 338 : 1 | leges a victoribus . 129 :
 1 |
 dicitur . 174 : 6 |
 dico . 15 : 256 : 11 | 261 : 18 | 291 :
 19 | 408 : 12 |
 dicta . 262 : 6 |
 dicto . 263 : 26 |
 dictu . 86 : 23 | 138 : 5 | 179 : 8 |
 312 : 21 | 403 : 1 | parva res . 116 :
 10 |
 dictum . 82 : 17 | 88 : 9 | 111 : 15 |
 121 : 14 | 174 : 20 | 176 : 7 | 179 :
 16 | 232 : 2 | 235 : 19 | 264 : 15 |
 274 : 27 | 277 : 17 | 290 : 9 | 320 :
 20 | 343 : 17 | 345 : 10 |
 dicturum . 168 : 17 | 251 : 26 |
 dicturus . 249 : 31 | 263 : 29 |
 dicunt . 80 : 13 | 294 : 14 |
 dicuntur . 117 : 4 | 123 : 8 | 183 :
 4 | 292 : 9 | 334 : 1 | 355 : 24 |
 didicere . 75 : 21 |
 didici . 155 : 3 | 324 : 11 |
 didicisse . 179 : 2 |
 didicisset . 324 : 10 |
 didicit . 127 : 3 |
 diduxerat . 354 : 7 |
 Didymeon . 280 : * 16 |
 die . 83 : 22 | 139 : 10 | 151 : 6 |
 154 : 21 | 176 : 20 | 205 : 13 |
 228 : 24 | 243 : 8 | 257 : 3 | 258 :
 2 | 279 : 15 | 299 : 3 | 316 : 2 |
 356 : 17 | 374 : 18 | 397 : 23 | 405 :
 5 | 411 : 1 |
 diebus . 78 : 4 | 87 : 19 | 122 :
 4 | 128 : 1 | 129 : 14 | 149 : 4 |
 183 : 7 | 263 : 9 | 298 : 26 | 369 :
 24 | 387 : 1 |
 diei . 82 : 19 | 176 : 17 |
 diem . 133 : 23 | 168 : 1 | 175 : 23 |
 198 : 18 | 229 : 14 | 241 : 15 |
 242 : 3 |
 dierum . 70 : 14 | 316 : 7 | 356 :
 20 |
 dies . 78 : 5 | 148 : 2 | 168 : 19 |
 186 : 15 | 197 : 11 | 222 : 21 |
 227 : 17 | 237 : 15 | 243 : 20 | 276 :
 19 | 314 : 15 | 321 : 18 | 357 : 27 |
 415 : 16 |
 differendum . 211 : 31 |
 differre . 162 : 7 |
 differret . 366 : 4 |
 difficile . 196 : 10 | 250 : 10 | 415 :
 12 |
 difficilem . 283 : 25 | 356 : 18 |
 difficillima . 226 : 10 |
 difficilis . 230 : 12 |
 difficilium . 128 : 9 | 212 : 5 | 358 :
 8 |
 difficulrate . 300 : 6 |
 difficultates . 357 : 20 |
 difficultatibus . 240 : 10 |
 difficulter . 285 : 3 | 410 : 9 |
 diffidentem . 311 : 24 |
 diffudit . 86 : 17 | 406 : 34 |
 diffugerant . 201 : 2 |
 Q. Curtii .

diffunditur . 219 : 8 |
 diffusæ . plur. 27 : 3 | 353 : 12 |
 diffusio terrore per castra . 256 :
 6 |
 diffusum . 343 : 24 |
 diffusus . 69 : 7 |
 digito . 403 : 6 |
 digna . 133 : 4 | 190 : 11 | 360 : 28 |
 407 : 18 |
 dignam . 163 : 20 | 237 : 10 |
 dignata . 237 : 9 |
 dignatione . favere . 262 : 24 |
 dignatus . aff. 253 : 5 | 350 : 29 |
 digni . plur. 207 : 7 | 320 : 13 | 359 :
 14 | 15 | 395 : 29 |
 dignior . 243 : 31 | 253 : 1 |
 digniorem . 404 : 22 | 412 : 12 |
 dignissimi . plur. 207 : 8 |
 dignissimos . 177 : 20 |
 dignissimum . masc. 110 : 14 | 327 :
 27 |
 dignitatis . 244 : 23 |
 dignos . 207 : 29 | 306 : 20 |
 dignum . neut. 89 : 3 | 171 : 22 |
 199 : 33 | 320 : 14 | 327 : 8 | 342 :
 29 | 403 : 1 |
 dignus . 103 : 3 | 111 : 20 | 154 :
 19 | 207 : 2 | 242 : 18 | 282 :
 13 |
 digredientem . 213 : 10 |
 digressi . plur. 89 : 22 |
 digressus . 241 : 7 |
 digressus . 251 : 12 |
 Di . 106 : 3 | 169 : 25 | 207 : 24 |
 327 : 9 | 360 : 15 |
 Diis . abl. 109 : 11 | 125 : 26 | 139 :
 14 | 152 : 10 | 208 : 18 | 253 : 13 |
 272 : 11 | 365 : 19 | 405 : 19 | 29 |
 406 : 30 | 407 : 8 |
 dilapsi . plur. 98 : 19 | 124 : 14 |
 213 : 13 | 274 : 23 |
 dilapsis . abl. 267 : 4 |
 dilato . abl. 112 : 12 |
 diligebat . 84 : 20 |
 diligebatur . 306 : 5 |
 diligenti . abl. 107 : 12 |
 diligentius . 255 : 3 |
 diligi . 192 : 17 | 252 : 21 |
 diligit . 199 : 15 |
 dilueras pharmacum miscueras . 86 :
 9 |
 diluerat medicamentum . 85 : 15 |
 dilueret . refelleret . 265 : 25 |
 diluet . refelles . 86 : 1 | 263 : 10 |
 diluta humore terra . 337 : 14 |
 dimicabant . 173 : 15 |
 dimicabat . 125 : 16 |
 dimicandum . 163 : 3 | 167 : 27 |
 192 : 2 | 413 : 31 |
 dimicans . 283 : 8 | 367 : 28 | 377 :
 30 |
 dimicantem . 296 : 9 | 306 : 1 | 312 :
 16 | 367 : 1 |
 dimicantes . 98 : 3 |
 dimicantis . 107 : 2 | 173 : 7 |
 dimicare . 122 : 6 |
 dimicarent . 97 : 12 |
 dimicaretur . 353 : 6 |
 dimicat . 134 : 1 | 20 | 340 : 6 |
 dimicatione . 352 : 5 |
 dimicatum viribus æquis . 220 : 5 |
 dimicatuos . 168 : 12 |
 dimicaturum . acc. 93 : 13 | 168 :
 14 |
 dimicaturus . 374 : 23 |
 dimicet . 171 : 23 |
 dimidiam . 326 : 28 |
 dimidio . abl. 146 : 11 |
 dimiserat . 114 : 5 |
 dimiserim . 395 : 21 |
 dimisit . 163 : 14 | 327 : 28 | 339 :
 6 | 372 : 21 |

dimissa . abl. 123 : 25 | 229 : 10 |
 265 : 16 | 411 : 6 |
 dimissæ in terram falces . plur. 147 :
 3 | 171 : 12 |
 dimissi . plur. 159 : 2 | 300 : 33 |
 375 : 15 |
 dimissis . abl. 242 : 32 | 295 : 6 |
 352 : 11 |
 dimisso . abl. 235 : 10 | 311 : 32 |
 403 : 4 |
 dimissos . 115 : 19 |
 dimissus . 242 : 26 | 251 : 11 |
 dimittantur . 159 : 1 |
 dimittendum . accus. 245 : 22 |
 dimittere . 194 : 11 | 395 : 11 |
 dimitteretur . 156 : 13 |
 dimitti . 223 : 11 |
 dimittit . 245 : 27 |
 Dioxenum . 242 : 25 |
 Dioxippo . 374 : 16 |
 Dioxippus . 374 : 23 | 375 : 2 |
 dira . foem. 123 : 9 |
 directa in gutture hasta . abl. 151 :
 7 |
 diremisit . 289 : 7 |
 direptis . abl. 198 : 22 |
 direpto . abl. 280 : 3 |
 direxerant . 147 : 1 |
 direxi molem adversum ventum recta
 fronte . 120 : 6 |
 dirigebatur in Callisthenem oratio .
 319 : 9 |
 dirigere . 382 : 7 |
 dirigerent mucrones in ora . hostium .
 97 : 11 |
 dirigi . 295 : 16 |
 dirigit . 277 : 5 |
 dirigunt . 275 : 17 | 334 : 8 |
 dirimit . 115 : 5 |
 diripere . 198 : 17 | 281 : 9 | 285 :
 22 |
 diripiebant . 172 : 22 |
 diripienda . acc. 171 : 14 |
 diripiendos . 408 : 21 |
 diripitur . 214 : 3 |
 diripuerant . 99 : 10 |
 diruendam . 286 : 26 |
 dirui . 286 : 9 |
 diruta . 285 : 7 | 377 : 5 |
 dirutis . abl. 198 : 22 |
 discamus . 327 : 7 |
 discedere irritum . 124 : 1 | 312 :
 12 | equites in cornua 341 :
 20 |
 discederent . 213 : 15 | 410 : 17 |
 discederet . 192 : 6 | 314 : 12 |
 discedunt . 395 : 15 |
 discenda . 252 : 18 |
 discerneret . 394 : 17 |
 discerni . 403 : 12 |
 discerpendum . 254 : 21 |
 discessit . 243 : 8 |
 disciplina . 76 : 1 | 131 : 25 | 188 :
 7 | 325 : 7 |
 disciplinæ . 222 : 16 | 239 : 13 | 394 :
 25 |
 disciplinam . 237 : 20 |
 discipulo . abl. 327 : 27 |
 discissæ . 413 : 22 |
 discolori veste . ablat. 80 : 2 |
 discordes . accus. 162 : 27 | 362 :
 3 |
 discordia . abl. 411 : 29 | 413 : 2 |
 21 |
 discordiæ . 413 : 34 | 416 : 12 |
 discordiam . 408 : 26 | 413 : 28 |
 discors . 92 : 19 | 381 : 24 |
 discretas . disjunctas . 157 : 16 |
 discreti . disjuncti . 415 : 12 |
 discretos divisos . 414 : 6 |
 discrimen . discrepantiam . 398 : 2 |
 periculum . 220 : 7 | 280 : 18 |
 Kkk 313 :

- 313 : 2 | 339 : 24 | 345 : 29 | 358 :
 13 | 370 : 16 | *prælium* . 71 : 5 |
 197 : 29 | 219 : 30 | 220 : 21 | 335 :
 16 | 346 : 14 | *bellum* . 288 : 18 |
 tenue discrimen , *isthmum* . 72 : 1 |
 summum rei discrimen , *momentum* .
 177 : 9 | alienum secuturi discrim-
 inen , id est , *sortem* . 276 : 24 |
 discrimina , *prælia* . 115 : 1 | 186 :
 15 | agminum discrimina , *distri-*
butionem . 161 : 22 |
 discrimine , *periculo* . 164 : 18 | 174 :
 24 | 344 : 11 | 364 : 10 | 374 : 17 |
 379 : 13 | fortunæ & vitæ . 211 :
 32 | *distinctione* . 188 : 10 |
 discrimini , *periculo* . 90 : 9 |
 discriminis , *periculi* . 91 : 19 | pu-
 gnæ . 92 : 2 | 100 : 3 | 151 : 14 |
 162 : 19 |
 discubisset . 318 : 18 |
 discurrentium . 92 : 19 |
 discurre , *infin.* 75 : 21 |
 discursisse . 171 : 30 |
 discurret , *præ.* 112 : 5 |
 discursitis . 408 : 21 |
 discurrunt . 213 : 2 | 225 : 9 | 379 :
 26 |
 discussa , *abl.* 162 : 12 | nive . 270 :
 4 | ebrietate . 309 : 12 |
 discussit fortuna destinata , id est ,
evertit . 93 : 4 | tempestatem . 413 :
 4 |
 discusso sopore . 246 : 16 | 323 :
 21 |
 disjecti otii vitia negotio . 259 : 11 |
 dispar . 80 : 1 |
 disparem animo vultum . 291 : 22 |
 315 : 10 | 345 : 4 |
 dispares . 198 : 33 | 379 : 24 |
 dispari . 395 : 14 |
 disparia humano cultu . 287 : 7 |
 dispensatis aquis *divisis* . 229 : 3 |
 dispersa . 380 : 6 , 25 |
 disperserunt . 412 : 24 |
 dispersis . 139 : 3 |
 dispersos . 311 : 12 | 315 : 13 | 348 :
 19 |
 displicebat . 89 : 20 |
 displicere . 263 : 29 |
 disponi . 385 : 17 |
 disponit . 159 : 15 | 165 : 19 |
 disponunt . 116 : 17 | sibi fata . 371 :
 12 |
 dispositæ , *plur.* 347 : 11 |
 dispositi , *plur.* 93 : 17 | 246 : 6 |
 296 : 20 |
 dispositis , *abl.* 182 : 15 |
 dispositos . 346 : 3 | habebat ad so-
 mum . 254 : 8 |
 disposuisset . 394 : 11 |
 dissentire ab animis gratulantium
 vultus . 221 : 25 |
 discernit . 357 : 26 |
 dissimiles , *plur.* 168 : 17 |
 dissimulans . 283 : 13 | 390 : 27 |
 dissimulare . 252 : 8 |
 dissimulatio . 265 : 12 |
 dissimulatione . 413 : 11 |
 dissimulationis . 244 : 8 |
 dissimulato , *abl.* 134 : 6 | 162 : 8 |
 176 : 26 | 369 : 10 |
 dissipantur . 216 : 19 |
 dissipantur . 98 : 13 |
 dissipatos . 221 : 9 | 347 : 11 |
 dissonæ voces . 380 : 14 |
 dissonus clamor . 213 : 27 |
 distabant . 299 : 11 |
 distantem . 71 : 8 | 205 : 7 |
 distantes . 185 : 15 |
 distarent . 121 : 10 |
 distincta . 79 : 12 | 343 : 19 | 355 :
 19 | vestis auro & purpura . 112 :
 3 | Carbasia auro & purpura . 332 :
 18 |
 distinctæ vestes purpura . 373 : 34 |
 distinctam auro vestem . 78 : 12 | 79 :
 8 |
 distinctum , *acc.* 237 : 25 |
 distinguebant gemmæ jugum . 79 : 3 |
 355 : 22 |
 distinguuntur rivi planitiem . 81 :
 4 |
 distinguunt . 333 : 3 |
 distinxerant . 366 : 13 |
 distribuat . 263 : 21 |
 distribuerat . 263 : 17 | 337 : 2 |
 distribui , *præ.* 169 : 3 |
 distribuit , *præ.* 347 : 2 |
 distributa . 204 : 5 | 246 : 11 | 316 :
 5 |
 distributas . 415 : 5 |
 distributi , *plur.* 146 : 16 |
 distributis , *abl.* 130 : 18 | 362 : 2 |
 distributus . 234 : 1 |
 distribuunt . 116 : 19 |
 distinxerant . 77 : 3 |
 distuli . 252 : 11 | 326 : 12 |
 distulit . 255 : 4 | 283 : 2 | 284 : 10 |
 momentum temporis . 247 : 26 |
 consilium defectio . 284 : 11 |
 ditia . 99 : 9 |
 ditione . 227 : 18 | 414 : 19 |
 ditionem . 72 : 2 | 79 : 11 | 130 :
 4 | 303 : 2 | 317 : 18 | 376 : 22 |
 ditioni . 112 : 14 | 233 : 25 | 248 :
 28 |
 ditionis . 127 : 1 | 208 : 28 | 311 :
 20 |
 ditissimarum . 394 : 22 |
 ditissimus . 112 : 6 |
 diu . 100 : 13 | 112 : 8 | 144 : 13 |
 173 : 26 | 175 : 28 | 192 : 18 | 208 :
 12 | 233 : 10 , 13 , 21 | 291 : 6 |
 320 : 18 | 371 : 6 , 15 | 409 : 26 |
 divelli , *infin.* 83 : 16 |
 diverberatis , *abl.* 124 : 7 |
 diversa , *ablat.* 345 : 1 | 410 : 17 |
acc. 89 : 22 | 313 : 34 | 354 : 27 |
 diversam . 99 : 5 | 124 : 17 | 356 :
 13 |
 diversi . 231 : 4 |
 diversis . 176 : 33 |
 diverso , *abl.* 124 : 22 |
 diversoria . 266 : 11 |
 diversorii . 254 : 7 | 255 : 12 |
 diversoriiis . 254 : 4 |
 diversos . 175 : 23 |
 diversum . 81 : 1 | 144 : 15 | 197 :
 33 |
 diverterant . 176 : 2 |
 divertisse . 146 : 2 |
 divertit inde oratio . 406 : 16 |
 dives . 317 : 19 | 354 : 12 |
 dividat . 294 : 28 |
 dividere . 119 : 4 | 278 : 22 | 348 :
 16 |
 divideret . 89 : 17 | 413 : 33 |
 dividi . 89 : 21 | 90 : 8 | 414 : 17 |
 dividis . 263 : 5 |
 dividit . 72 : 2 | 115 : 22 | 120 : 22 |
 271 : 1 | 279 : 13 | 287 : 1 | 297 :
 19 |
 dividitur . 330 : 8 |
 dividunt . 116 : 18 |
 divina , *abl.* 86 : 16 | 117 : 17 |
 divinæ . 163 : 21 |
 divinare . 152 : 6 |
 divinat . 408 : 18 |
 divinatio animi præsagentis . 76 :
 22 |
 divinavi . 252 : 22 |
 divini , *gen.* 96 : 4 |
 divinis , *abl.* 141 : 15 |
 divinitas . 319 : 21 |
 divino , *abl.* 141 : 17 | 336 : 4 |
 divinos . 404 : 2 |
 diviserat . 159 : 7 |
 divisus , *abl.* 192 : 30 | 415 : 7 |
 divisit . 303 : 3 |
 divisum . 286 : 20 | 317 : 4 | 345 :
 26 |
 divisus . 150 : 1 |
 divitiæ . 201 : 5 |
 divitiis , *abl.* 293 : 10 |
 divortio aquarum . 180 : 6 |
 diurno . 111 : 13 | 357 : 8 |
 diurnum , *acc.* 215 : 7 |
 diutino . 168 : 33 |
 diutius . 187 : 1 , 12 | 274 : 13 | 291 :
 22 | 307 : 2 | 308 : 8 | 378 : 26 |
 diuturna . 319 : 19 | 326 : 31 |
 diuturnum . 371 : 13 | 387 : 16 |
 diturnum . 319 : 16 | 370 : 10 | 371 :
 9 |
 dixerat . 200 : 20 | 243 : 26 | 289 :
 20 |
 dixerim . 244 : 17 |
 dixeris . 290 : 7 |
 dixerit . 265 : 14 |
 dixerō . 75 : 13 |
 dixerunt . 255 : 8 | 298 : 19 |
 dixi . 170 : 16 |
 diximus . 112 : 16 | 208 : 2 | 233 :
 4 | 260 : 2 | 305 : 13 |
 dixisse . 76 : 16 | 175 : 16 | 205 : 11 |
 264 : 1 | 290 : 7 | 308 : 4 | 323 :
 18 | 334 : 24 |
 dixit . 115 : 11 | 244 : 19 | 250 : 10 |
 257 : 2 | 325 : 20 | 342 : 2 , 3 ,
 28 , 32 | 403 : 11 |
 docebo . 327 : 17 |
 docebunt . 289 : 12 |
 docent . 191 : 9 |
 docere . 179 : 8 | 196 : 10 | 250 : 17 |
 288 : 6 |
 doceret . 190 : 7 |
 docet . 112 : 21 | 200 : 24 | 289 : 16 |
 365 : 7 |
 dociles . 331 : 7 |
 docuerunt . 331 : 1 |
 docuit . 127 : 2 | 350 : 23 | 352 :
 4 |
 documenta . 300 : 21 |
 documento . 207 : 1 |
 documentum . 76 : 11 | 107 : 23 | 311 :
 18 | 349 : 6 | 403 : 12 | *exemplum* .
 89 : 23 |
 dolabra , *abl.* 203 : 6 |
 dolabris , *abl.* 201 : 12 | 315 : 18 |
 368 : 17 |
 dolentis . 413 : 16 |
 dolor . 172 : 6 | 193 : 17 | 202 : 19 |
 260 : 7 | 288 : 3 | 312 : 31 | 360 :
 8 | 403 : 19 | 404 : 31 |
 dolore . 98 : 9 | 134 : 6 | 155 : 11 |
 228 : 9 | 235 : 4 | 304 : 18 | 369 :
 8 | 378 : 18 | 403 : 15 , 21 |
 dolorem . 101 : 4 | 134 : 8 | 145 : 1 |
 239 : 12 | 247 : 1 | 308 : 6 | 313 :
 21 | 337 : 24 |
 dolori . 405 : 8 |
 doloris . 154 : 13 , 28 | 256 : 9 | 404 :
 29 |
 dolum talem intendit . 279 : 26 | 344 :
 26 |
 domandi , *plur.* 146 : 19 |
 domestica . 361 : 1 |
 domesticis , *abl.* 211 : 10 | 245 : 8 |
 domestico militi . 135 : 17 | sermone .
 281 : 1 |
 domesticorum . 372 : 13 |
 domi nobiles . 105 : 21 | 201 : 5 |
 267 : 9 | 300 : 16 |
 domicilia . 127 : 6 |
 dominaris . 324 : 6 |
 dominas . 100 : 1 |

dominatione . 221 : 1 |
domini , *gen.* 228 : 16 | 282 : 10 |
dominis , *dat.* 168 : 27 | *abl.* 101 :
8 | 239 : 9 | 286 : 21 |
domino , *dat.* 99 : 19 |
dominos . 361 : 16 | 396 : 23 |
dominum . 294 : 5 , 22 | 350 : 14 |
403 : 22 |
dominus . 111 : 22 | 155 : 23 |
domita , *abl.* 335 : 6 |
domitæ , *gen.* 95 : 18 |
domitant . 332 : 1 |
domitarum . 299 : 13 |
domitas . 227 : 14 | 386 : 6 |
domiti , *plur.* 108 : 1 | greges equo-
rum . 390 : 14 |
domitor . 186 : 14 |
domitores , *acc.* 102 : 20 |
domitum animal ad mansuetudinem .
375 : 21 |
domo , *abl.* 264 : 2 | 410 : 2 |
domos . 114 : 17 | 199 : 7 | 226 : 1 |
231 : 15 | 298 : 21 | 322 : 16 | 352 :
9 | 360 : 1 | 375 : 15 |
domuimus . 227 : 3 |
domuit . 104 : 2 | 297 : 2 |
domum . 234 : 2 | 235 : 13 | 246 :
13 | 280 : 12 | 323 : 9 | 325 : 5 |
domus . 105 : 16 | 246 : 12 | 391 :
10 | 410 : 29 | 413 : 6 |
dona , *plur.* 115 : 9 | 137 : 10 | 141 :
13 | 182 : 19 | 189 : 2 | 190 : 10 |
204 : 4 | 235 : 15 | 282 : 28 | 293 :
1 |
donando . 391 : 14 |
donantis suos , *remunerantis* . 404 :
1 |
quos donare specie eximia natura di-
gnata est . 237 : 8 |
donat . 158 : 11 | 187 : 5 | 323 : 23 |
353 : 4 |
donata , *abl.* 269 : 5 |
donatus est premio . 188 : 2 | 376 :
22 |
donavit . 192 : 27 | 351 : 1 |
donec . 139 : 12 | 190 : 17 | 193 : 5 |
216 : 2 | 220 : 3 | 233 : 13 | 403 :
3 |
donis , *abl.* 88 : 22 | 189 : 1 | 235 :
7 | 238 : 18 | 252 : 14 | 262 : 12 |
356 : 15 | 375 : 16 | 390 : 18 |
dono , *abl.* 157 : 21 | 190 : 3 , 7 |
205 : 14 | 226 : 2 | 302 : 17 | 316 :
9 | 342 : 21 |
donum . 115 : 8 | 190 : 13 | 212 : 14 |
299 : 8 | victoriæ . 129 : 17 |
dormire . 251 : 16 |
dorsa sestudinum . 375 : 20 |
dorso . 106 : 3 | 118 : 7 | 124 : 6 |
215 : 13 | 235 : 2 | 350 : 16 | *mon-*
sis . 194 : 15 | 269 : 19 |
dorsum montis . 81 : 6 | 129 : 32 |
195 : 2 | 272 : 2 | montis dividit
Asiam perpetuo iugo . 270 : 29 |
Doryphori , *plur.* * 78 : 16 |
dotem . 128 : 3 | 156 : 18 |
dotes , *nom.* 405 : 29 |
dotibus , *abl.* 87 : 6 |
doris . 158 : 12 |
draconis . 378 : 15 |
Drancarum . * 314 : 11 |
Drangas . 241 : * 12 |
dromades . 189 : 2 |
Dropides . 105 : 18 |
duabus . 353 : 2 |
duæ . 97 : 10 | 124 : 22 |
duas . 118 : 17 | 156 : 20 | 157 : 12 |
170 : 7 |
dubie , *adv.* 89 : 12 | 146 : 4 | 151 :
2 | 163 : 5 | 324 : 23 |
dubiis . 176 : 27 |
dubios . 280 : 9 |

dubitabant . 245 : 10 | 355 : 15 |
dubitabat . 260 : 19 | 357 : 18 |
dubitabit . 289 : 2 |
dubitamus . 201 : 24 |
dubitare . 103 : 20 | 174 : 1 | 178 :
10 | 207 : 3 | 213 : 5 | 285 : 12 |
301 : 27 |
dubitarent . 113 : 16 |
dubitaret . 128 : 5 | 196 : 22 | 410 :
29 |
dubitari . 261 : 2 | 378 : 8 |
dubitasse . 174 : 6 |
dubitasset . 242 : 23 |
dubitatio exempta . 211 : 28 | 301 :
29 |
dubitatio . 335 : 17 |
dubitatis . 408 : 18 |
dubitatum . 267 : 18 |
dubitatur . 225 : 3 |
dubitaverant . 398 : 14 |
dubitaverat . 146 : 3 |
dubitavere . 90 : 23 | 408 : 2 |
dubitavit . 131 : 2 | 153 : 21 | 155 :
10 | 175 : 13 | 230 : 7 | 237 : 10 |
dubitem . 366 : 7 |
dubitent . 319 : 3 |
dubites . 294 : 27 |
dubito . 289 : 15 |
dubium , *neut.* 92 : 3 | 93 : 10 | 173 :
30 |
dubius . 167 : 9 | 212 : 18 | 284 : 13 |
374 : 27 |
duce . 113 : 11 , 18 | 166 : 5 | 172 :
23 | 188 : 20 | 213 : 27 | 277 : 6 |
407 : 7 |
ducebant . 159 : 22 | 354 : 28 | 375 :
16 |
ducebantur . 355 : 2 |
ducebat . 99 : 6 | 134 : 18 | 173 : 20 |
182 : 10 | 196 : 14 | 216 : 18 | 228 :
25 | 230 : 10 | 345 : 26 | 382 : 15 |
390 : 11 |
ducebatur . 71 : 5 |
ducem . 131 : 3 , 14 | 164 : 2 | 196 :
4 | 245 : 2 | 247 : 16 | 249 : 8 |
252 : 14 | 267 : 20 | 412 : 16 |
ducendas . 405 : 1 |
ducendum . 341 : 1 |
ducens , *denariis* . 187 : 7 | 274 : 30 |
ducens . 237 : 21 | 277 : 16 |
ducenta . 161 : 1 | 215 : 24 |
ducentæ . 146 : 17 |
ducenti . 269 : 8 | 310 : 24 |
ducentibus . 398 : 11 |
ducentis , *abl.* 87 : 13 | 357 : 1 |
ducentos . 169 : 26 | 239 : 20 |
ducere . 137 : 8 | 228 : 18 | 273 : 23 |
genus . 115 : 12 | conjugio . 390 :
22 |
duceret . 113 : 4 | 228 : 22 | 365 :
18 | 375 : 21 |
duces , *plur.* 130 : 1 , 11 | 131 : 13 |
152 : 2 | 162 : 26 | 164 : 15 | 167 :
21 , 25 | 177 : 16 | 191 : 12 | con-
jurationis . 257 : 7 | 312 : 32 | 324 :
18 | 339 : 22 | 353 : 3 | 378 : 26 |
406 : 19 | 407 : 25 |
duci , *dat.* 205 : 14 | 311 : 21 | 406 :
12 | verbum . 298 : 25 | ad sup-
plicium . 325 : 18 |
ducibus , *abl.* 79 : 26 | 103 : 27 | 117 :
25 | 152 : 12 | 163 : 18 | 215 : 1 ,
18 | 216 : 18 | 272 : 12 | 316 : 2 |
318 : 13 | 334 : 14 |
ducis , *nom.* 80 : 4 | 97 : 18 | 105 :
16 | 164 : 21 |
ducit . 215 : 6 | 361 : 12 |
duco . 359 : 13 |
ductu . 95 : 9 | 178 : 1 | 226 : 20 |
ducturus . 382 : 7 |
ducum . 175 : 19 | 186 : 26 | 276 :
23 | 296 : 10 | 320 : 29 |

ducunt . 280 : 10 | 326 : 24 | 398 :
6 | flumina segnes aquas , *volvunt* .
332 : 3 |
dulcedo . 222 : 12 | bibendi 278 : 9 |
dulcem . 379 : 20 |
dulcibus , *abl.* 138 : 7 |
dulcior . 231 : 6 |
dulcissimæ , *dat.* 190 : 18 |
dulcius . 231 : 3 |
dum . 134 : 1 | 174 : 8 | 369 : 11 |
dumtaxat . 70 : 1 | 100 : 14 | 155 :
19 | 307 : 6 | 380 : 24 | 384 : 22 |
416 : 14 |
duo . 120 : 22 | 180 : 6 | 187 : 3 |
199 : 5 | 219 : 3 | 230 : 13 | 299 :
10 | 357 : 2 | 394 : 8 |
duobus , *abl.* 158 : 21 | 159 : 19 | 216 :
14 | 239 : 28 | 249 : 12 | 355 : 17 |
412 : 17 |
duodecim . 78 : 9 | 129 : 16 | 130 :
16 | 189 : 3 | 223 : 18 | 292 : 2 |
duorum . 131 : 8 | 167 : 25 | 183 : 9 |
238 : 6 | 404 : 21 , 32 |
duos . 229 : 12 | 391 : 5 |
durante . 315 : 28 |
durare in tanto rigore terræ . 270 : 3 |
durasse in eodem habitu corporis .
403 : 3 |
durat . 185 : 14 |
duratis igne hastis , *abl.* 76 : 3 | 383 :
15 |
duratura , *abl.* 409 : 24 |
duraturam fidem omnibus . 321 : 27 |
duraverant , *obduraverant* . 74 : 20 |
duraverat . 82 : 2 | 269 : 15 |
duriora . 301 : 8 |
duriori . 337 : 15 |
dux . 197 : 1 | 211 : 7 | 252 : 18 |
276 : 16 |
duxerat . 342 : 19 |
duxerimus . 372 : 11 |
dixi . 398 : 1 |
duximus . 199 : 11 |
duxit . 354 : 25 |
Dyardenes . 330 : * 3 |
Dymni . 242 : 19 | 246 : 25 | 247 :
24 |
Dymno . 252 : 8 , 11 |
Dymnum . 243 : 16 | 247 : 16 | 257 :
12 |
Dymnus . 241 : 16 | 242 : 3 , 6 |
243 : 28 | 244 : 14 | 248 : 6 | 250 :
23 | 251 : 2 |

E

E . 354 : 2 | e vilissimo sanguine .
324 : 12 |
ea . 193 : 14 | 199 : 29 | 204 : 5 |
208 : 4 , 8 | re . 209 : 16 | ea ipsa
res . 101 : 14 |
eadem . 139 : 10 | 158 : 14 | 179 : 4 |
187 : 18 | 207 : 29 | 209 : 24 | 397 :
29 |
eandem . 171 : 29 |
earum . 105 : 10 | 185 : 9 |
ebore . 317 : 22 | 352 : 8 |
ebrietate . 205 : 11 | discussa . 309 :
12 |
ebrietatem . 186 : 8 |
ebrio , *abl.* 204 : 17 |
Ecbatana . 129 : 5 | 206 : * 1 | 298 :
25 |
ecce . 226 : 11 |
ecquid . 315 : 35 |
edat oraculum . 141 : 3 |
edebant certamen mœoris . 403 : 24 |
edebatur in vulgus . 77 : 14 |
edere clamorem . 172 : 22 |
ederet , *faceret* . 89 : 4 |

- editio certamine in eam noctem . 164 :
5 |
edidere . 162 : 12 | 397 : 14 |
edidissent . 412 : 1 |
edit . 125 : 14 | 154 : 9 | 312 : 25 |
edita, *vulgata* . 152 : 13 | 255 : 12 :
368 : 9 | sors oraculo . 248 : 14 |
montium . 240 : 7 | egregia pugna .
134 : 22 | pugna memorabili . 291 :
16 |
editæ sortis oraculo . 196 : 3 |
editam situ & opere, *excelsam* . 70 :
10 | oraculo sortem . 72 : 7 |
editi, *excelsi* . 92 : 6 |
editiorem . 291 : 17 |
editis collibus, *abl.* 299 : 13 | in exi-
miam altitudinem arboribus . 353 :
12 |
edito spectaculo, *abl.* 88 : 1 | facino-
re . 216 : 16 | gemitu . 244 : 2 |
opere virtutis . 350 : 3 | *excelsa* .
161 : 15 | 167 : 15 | 278 : 25 |
editum verticem . 197 : 25 |
editur fluviis, *nascitur* . 229 : 6 |
edixit . 246 : 19 | 256 : 7 | 338 : 23 |
394 : 13 |
edoceant . 167 : 23 |
edocent . 152 : 7 |
educabant . 29 : 20 |
educatus . 102 : 6 |
educaverat . 306 : 4 |
educantis in præmium milites . 403 :
26 |
educit . 239 : 24 |
educitur . 197 : 32 | 260 : 8 |
edunt prælium . 198 : 1 |
eduxerat . 335 : 15 |
eduxit . 113 : 12 | 303 : 11 | 314 :
21 | in aciem . 114 : 6 |
effecerat . 87 : 7 |
effecisti . 265 : 3 |
effecit . 262 : 26 : 335 : 8 |
effectæ . 292 : 2 |
effectum . 345 : 7 |
effecturum . 300 : 14 |
effeminarentur . 390 : 22 |
effeminatum, *acc.* 242 : 15 |
efferati dolore, *plur.* 98 : 10 |
efferatos . 227 : 10 |
efferaverat desperatio veniæ . 310 :
25 |
efferavit ingenia solitudo . 383 : 12 |
efferret . 128 : 9 |
efferri, *exportari* . 104 : 7 |
efficacior omni arte necessitas, *fem.*
123 : 10 | in adversis necessitas .
315 : 17 |
efficaciores . 313 : 7 |
efficacius, *adv.* 152 : 10 |
efficere . 234 : 10 |
efficit . 312 : 23 |
efficiamus . 248 : 4 |
efficiendis, *abl.* 204 : 8 |
effigie . 79 : 5 | 139 : 14 |
effigies, *plur.* 333 : 3 |
effluxerat telum, *exciderat* . 350 : 2 |
effraða, *abl.* 130 : 12 |
effuderant caliginem montes . 161 :
20 |
effuderat . 149 : 10 | nivem procella .
104 : 17 |
effudisset . 257 : 5 |
effudit currus in hostem, *immisit* .
170 : 9 | primum impetum . 169 :
7 | imbrem procella . 345 : 12 |
effugerant . 344 : 22 |
effugere . 208 : 11 | 211 : 6 | 240 :
21 | 288 : 8 | 291 : 13 | 313 : 5 |
372 : 15 |
effugisse . 228 : 19 |
effugit, *præf.* 170 : 13 | 172 : 4 |
effundit . 182 : 1 |
effunditur 262 : 20 | 314 : 23 | annis
ex ipsis radicibus montium . 229 :
1 |
effusa caligine . 121 : 17 | fuga *celeri* .
338 : 10 | licentia . 395 : 9 |
effusa latitiae, *gen.* 298 : 10 |
effusam licentiam . 397 : 3 |
effuse, *adv.* 220 : 15 | 377 : 22 |
effusi in fugam . 312 : 26 | in ebrie-
tatem . 186 : 8 |
effusis, *abl.* 291 : 9 | 296 : 13 | 346 :
13 |
effusius fiente . 360 : 10 |
effuso, *abl.* 172 : 21 | 220 : 10 | cur-
su . 215 : 28 | excusso . 349 : 26 |
effusos . 176 : 23 |
effusum in fugam, *acc.* 174 : 4 |
effusus in amorem . 316 : 24 |
egentem opis externæ . 228 : 3 |
egerere . 278 : 12 |
egerunt, *præf.* 164 : 6 |
egessit . 189 : 6 |
egesta, *abl.* 299 : 6 |
egesto, *abl.* 184 : 12 |
egestum, *acc.* 391 : 10 |
egisset . 320 : 8 |
egisti . 250 : 4 |
egit . 276 : 21 | 406 : 31 | noctem per-
petuis vigiliis . 279 : 9 |
ego . 207 : 8 | 208 : 16 | 359 : 15 |
397 : 15 , 27 |
egredi . 309 : 4 | 381 : 5 |
egreditur . 318 : 19 |
egregia, *abl.* 98 : 12 | 134 : 22 | 207 :
31 | 368 : 9 |
egregiam . 145 : 12 | 211 : 33 |
egregie, *adv.* 97 : 5 | 290 : 17 |
egregii, *plur.* 74 : 17 | 130 : 1 |
egregio . 187 : 18 |
egregios . 102 : 20 |
egregium, *acc.* 173 : 20 | 228 : 16 |
309 : 14 |
egressi, *plur.* 133 : 11 | 182 : 12 |
283 : 4 |
egresso, *abl.* 412 : 19 |
egressum, *acc.* 321 : 21 | sextum æta-
tis annum . 99 : 26 |
egressus . 103 : 13 | 150 : 3 | 341 :
16 | 371 : 18 |
ejicit . 383 : 16 |
ejulatu . 100 : 21 | 309 : 22 |
ejulatus, *plur.* 155 : 9 | *sing.* 406 :
22 |
elabi . 246 : 14 |
elanguerat prælium . 173 : 2 |
elapsa, *acc.* 349 : 20 |
elapsus . 154 : 25 | 209 : 9 | 274 :
18 |
Elaptonius . 321 : 12 |
elato, *abl.* 385 : 15 |
elatum ad fiduciam . 90 : 11 |
elatus . 135 : 1 | 243 : 17 |
electa . 272 : 7 | 299 : 10 | corporum
specie . 355 : 12 |
electas . 316 : 18 |
electi, *plur.* 200 : 13 |
electionem . 283 : 25 |
electis, *abl.* 280 : 10 | 295 : 15 |
electio . 409 : 25 |
electum . 317 : 10 |
elegant . 365 : 22 | 376 : 4 |
elegerat . 284 : 8 |
elegeris . 211 : 19 |
elegerit . 230 : 7 |
elegi . 169 : 4 |
elegisse . 127 : 15 |
elegit . 142 : 8 |
elementi . 381 : 23 |
elephant, *plur.* 189 : 3 | 341 : 16 |
elephantis, *abl.* 343 : 13 | 362 : 8 |
413 : 26 , 36 | 414 : 6 |
elephantorum . 332 : 1 | 358 : 6 |
elephantos . 357 : 3 | 358 : 16 |
elephantus . 343 : 18 |
elicere extra muros hostem . 377 : 29 |
elicit spes vocem . 131 : 24 |
elicit, *commovis*, iram Alexandri .
320 : 11 |
elident, *proterens* . 358 : 21 |
eligens . 111 : 16 |
eligere, *infin.* 315 : 7 |
eligi . 394 : 9 |
eligite . 412 : 10 |
eligant . 304 : 14 |
elisa, *compressa* in angustiore alveum
flumina . 358 : 11 |
elisurus stipite . 375 : 3 |
eloqui . 370 : 21 | 395 : 9 |
eloquuto . 264 : 20 |
eloquutus . 86 : 10 | 276 : 20 | 348 :
5 | 408 : 22 |
elodant, *irrideant* . 211 : 34 |
eludens oraculum . 308 : 15 |
eludente . 374 : 16 |
eludi . 294 : 10 |
eludit sortem oraculi . 72 : 17 |
eluvies vorago . 197 : 24 | *plur.* 232 :
4 | 339 : 13 |
emendari . 325 : 14 |
emensi, *plur.* 197 : 12 | 203 : 8 | 357 :
19 | spatia terrarum . 365 : 19 |
emensis . 168 : 18 | 360 : 24 |
emensus . 175 : 18 | 300 : 20 | victo-
ria omnes gentes . 102 : 18 | omne
spatium . 221 : 10 | spatium longum
itineris . 297 : 14 |
ementiti fecisse ipsos . 180 : 8 |
emere, *infin.* 109 : 10 |
emersere . 150 : 14 |
emersit . 124 : 10 |
emi, *infin.* 360 : 18 | 388 : 12 |
emicabant . 311 : 22 |
emicante . 367 : 21 |
emicare . 314 : 18 |
eminus . 293 : 4 |
emineant in altitudinem . 185 : 10 |
eminebant . 79 : 4 | *prominebant* .
146 : 19 | 147 : 1 | assurgebant .
148 : 8 |
eminebat . 97 : 20 | 220 : 11 | 309 :
5 | 342 : 12 | 387 : 11 | indignatio .
112 : 6 | curru . 168 : 24 | quorum
eminebat genus . 223 : 15 | moeror .
400 : 3 |
eminens . 97 : 23 | 124 : 6 , 9 , 22 |
174 : 7 | 343 : 19 | 347 : 14 | 355 :
18 | 390 : 9 | specie corporis . 335 :
18 |
eminent . 332 : 11 | cornua lunæ .
230 : 15 |
eminentes *prominentes* . 171 : 11 |
eminentiæ . 193 : 12 | bona . 137 :
19 | 301 : 5 |
eminentibus . 380 : 24 |
eminentium . 120 : 15 |
eminere . 388 : 19 |
emineret . 277 : 3 | attolleretur . 119 :
9 |
eminet . 299 : 18 | spatio centum cu-
bitorum . 183 : 4 |
eminuisse . 285 : 20 |
eminus . 192 : 5 | 220 : 8 | 344 : 22 |
249 : 18 | 354 : 14 | 374 : 27 | 410 :
12 |
emisit . 346 : 11 | 349 : 1 | 374 : 28 |
379 : 15 |
emissa, *plur.* 74 : 9 | 97 : 6 | *sing.*
265 : 7 |
emissæ *excussa*, *plur.* 123 : 22 |
emissurum . 167 : 20 |
emissurus . 249 : 24 |
emittat . 330 : 8 |
emitterent . 167 : 8 |
emitti . 116 : 8 | 356 : 2 | emit-

emittunt . 300 : 5 | 333 : 7 |
 emoriens . 365 : 6 |
 emoriente & sterili terra . 137 : 14 |
 en . 395 : 31 |
 enare . 380 : 25 |
 enatam medio alveo insulam . 378 : 25 |
 enataverant . 344 : 21 |
 enavigare . 380 : 10 |
 enim . 198 : 12 , 10 | 200 : 1 | 239 :
 26 | 245 : 11 | 353 : 8 | 358 : 24 |
 360 : 13 |
 enimvero . 137 : 21 | 308 : 19 |
 enitatur marem , *pariat* . 407 : 8 |
 quo eniti non possit virtus pervenire .
 300 : 26 |
 enituntur , *perveniant* . 301 : 12 |
 enixis in altum . 301 : 8 |
 enumeranti . 217 : 1 |
 eo , *abl.* 195 : 7 | 206 : 4 | 357 : 10 |
 375 : 4 |
 eodem , *abl.* 105 : 11 | 231 : 9 | 395 :
 29 | 398 : 8 | *adv.* 178 : 7 |
 eorum . 226 : 11 |
 eosdem . 97 : 7 | 412 : 15 |
 Epimenes . 321 : 12 | 322 : 17 | 323 :
 13 |
 Epirum . 389 : * 10 |
 epistola . 85 : 20 | 253 : 20 |
 epistolam . 85 : 11 , 16 | 89 : 1 | 248 :
 1 | 266 : 10 , 19 , 24 |
 epistolas . 265 : 13 |
 epulantes , *acc.* 110 : 16 | 336 : 14 |
 epulantium . 321 : 22 |
 epularum . 222 : 22 |
 epulas . 102 : 19 | 124 : 14 | 186 : 24 |
 309 : 27 | 310 : 5 | 317 : 9 | 333 :
 13 | 336 : 11 | 373 : 8 | 375 : 7 |
 epulati , *plur.* 340 : 19 |
 epulatus . 305 : 17 | 317 : 18 |
 epulis . 285 : 14 | 313 : 20 | 374 : 12 |
 eques . 74 : 12 | 98 : 16 | 175 : 23 |
 187 : 8 | 197 : 7 |
 equestre . 413 : 27 |
 equestres , *acc.* 239 : 24 |
 equestri , *abl.* 96 : 11 |
 equestris . 291 : 2 | 296 : 13 |
 equi , *plur.* 162 : 20 | 172 : 14 | 174 :
 17 | 291 : 2 |
 equidem . 212 : 1 | 358 : 22 | 395 :
 11 |
 equis , *ablat.* 98 : 19 , 23 | 107 : 6 |
 146 : 13 | equis militatura . 74 : 18 |
 147 : 3 | 213 : 30 | 215 : 13 |
 equitabilis regio . 148 : 5 |
 equitatu . 93 : 7 | 150 : 2 | 166 : 3 |
 174 : 21 | 228 : 29 | 303 : 17 |
 equitatus . 146 : 17 | 151 : 7 | 176 :
 28 | 245 : 15 | 249 : 9 | 410 : 18 |
 equite . 159 : 8 | 312 : 8 |
 equitem . 162 : 8 | 167 : 23 |
 equites , *nomen* . 93 : 16 | 98 : 17 ,
 26 | 159 : 15 | 160 : 10 | 165 : 20 |
 166 : 3 , 4 | 171 : 7 | 173 : 8 | 182 :
 21 | 241 : 9 | 242 : 11 | 291 : 19 :
 298 : 27 | 299 : 1 |
 equitibus . 146 : 13 | 159 : 9 | 171 :
 14 , 26 | 186 : 22 | 187 : 8 | 196 :
 14 : 198 : 5 , 20 | 202 : 7 | 226 :
 1 | 228 : 26 | 298 : 28 | 413 : 30 |
 equitam . 93 : 14 | 151 : 6 | 149 : 3 ,
 12 | 150 : 18 | 151 : 5 | 159 : 4 |
 165 : 22 | 177 : 14 | 208 : 23 | 215 :
 18 | 216 : 17 , 21 | 394 : 9 | 412 :
 19 |
 equo . 77 : 1 | 151 : 9 | 173 : 17 | 174 :
 10 | 176 : 29 | 203 : 3 | 233 : 15 |
 236 : 7 | 265 : 2 | 277 : 2 | 291 :
 15 |
 equorum . 149 : 13 | 159 : 12 | 162 :
 23 | 169 : 11 | 182 : 17 , 22 | 276 :
 2 |
 equos . 92 : 19 | 163 : 16 | 169 : 2 |

173 : 32 | 174 : 26 | 186 : 24 | 233 :
 14 | 296 : 3 | 312 : 17 | 410 : 33 |
 equuleum . 251 : 5 | 324 : 18 |
 equum . 98 : 11 | 173 : 27 | 235 : 7 |
 276 : 21 | 291 : 11 |
 equus . 234 : 28 | 274 : 14 | 291 : 8 |
 erat animi semper oblaquantis difficul-
 tatibus . 240 : 10 |
 erecta . 339 : 10 |
 erectæ , *plur.* 120 : 7 |
 erepra . 364 : 9 |
 erepto , *abl.* 375 : 2 |
 ereptum , *acc.* 245 : 18 | 403 : 26 |
 ereptus . 247 : 5 |
 erexerant . 135 : 21 |
 erexerat animaverat . 175 : 5 |
 erexere ad spem & fiduciam . 152 : 13 |
 erexit . 344 : 24 |
 erga sua bona nemo satis cautus . 392 :
 2 |
 ergastuli . 199 : 23 |
 ergo . 117 : 16 | 118 : 14 | 188 : 13 |
 194 : 13 | 201 : 17 | 278 : 8 | 313 :
 31 | 315 : 2 |
 erigebantur . 338 : 7 | 353 : 15 |
 erigens . 270 : 24 |
 erigere . 200 : 18 |
 erigi . 361 : 21 | 381 : 15 | *se prode-*
re . 360 : 8 |
 Erigyio . 277 : 8 | 289 : 24 |
 Erigyium . 228 : 27 | 269 : 2 |
 Erigyius . 232 : 13 | 246 : 3 | 276 :
 10 , 17 | 288 : 17 | 289 : 21 , 26 |
 290 : 3 | 312 : 31 |
 eripere . 274 : 12 | 294 : 17 |
 eriperent . 96 : 7 |
 eriperet . 216 : 10 | 291 : 13 |
 eripui . 83 : 13 | 174 : 27 | 283 : 22 |
 eripientibus . 122 : 2 |
 eripior . 253 : 15 |
 eripite . 190 : 9 |
 errabant . 174 : 1 | 348 : 15 |
 errabundum , *neut.* 315 : 3 |
 errant in armis . 131 : 18 |
 errare . 361 : 11 |
 errasti . 102 : 13 |
 errat . 247 : 33 |
 errore . 101 : 1 | 216 : 33 | 341 : 22 |
 errorem . 200 : 14 |
 erubescamus . 327 : 5 |
 erubescabant . 315 : 16 |
 erubescerat . 174 : 8 | 194 : 11 |
 erubescendum . 128 : 13 |
 erubescerent . 192 : 4 |
 erubesceret . 199 : 33 | 233 : 15 | 254 :
 11 | 309 : 14 |
 erubuerunt . 203 : 4 |
 erubui . 199 : 9 |
 erubuit esse superstes . 405 : 14 |
 eruebantur . 105 : 7 |
 eruere , *infin.* 357 : 16 | 360 : 26 |
 erumpentem . 414 : 4 |
 erumperem ad penates . 227 : 4 |
 erumperent . 200 : 5 |
 erumperet . 82 : 9 |
 erumpit . 229 : 13 |
 erumpunt . 98 : 14 |
 erupit . 198 : 7 |
 erutos . 168 : 8 |
 Eryce . 341 : 1 |
 Erycem . 341 : 4 |
 Erythra , *abl.* 331 : * 3 | 388 : 17 |
 Erythrae . 388 : 19 |
 esse alienæ ditionis . 198 : 29 |
 esurire . 294 : 1 |
 et . 185 : 7 , 11 | 199 : 9 , 13 | 203 :
 2 | 245 : 11 | 358 : 10 | 359 : 23 ,
 32 | 360 : 16 |
 etiam . 139 : 8 | 192 : 2 | 200 : 21 |
 207 : 2 | 397 : 5 | 398 : 9 |
 etiamsi . 137 : 21 | 197 : 19 | 207 :
 22 | 209 : 14 |

evadentis in muros . 403 : 27 |
 evadentium . 358 : 14 |
 evadere . 339 : 8 | 366 : 16 |
 evaderet . 246 : 8 |
 evadit . 366 : 11 |
 evadite in Cacumen . 300 : 27 |
 evadunt . 345 : 24 | in verticem edi-
 tum . 197 : 25 |
 evaserant fugerant . 99 : 5 | 144 : 15 |
 ascenderant . 92 : 18 | 340 : 2 |
 evaserat . 323 : 23 | 377 : 30 |
 evasere penetrare . 172 : 17 | *ascen-*
dere . 377 : 4 |
 evasit . 144 : 13 |
 evasuros ascensuros . 191 : 11 |
 evasurum ascensurum . 196 : 8 |
 Eubolæ , *plur.* 160 : * 13 |
 Eudæmonem . 390 : 7 |
 evectia . 125 : 1 |
 evecti insulam *supple* ad . 379 : 25 |
 evectus . 291 : 9 | ad os fluvii . 281 :
 27 |
 evehitur amnis ad mare . 195 : 7 |
 evelleret . 369 : 12 |
 evellit . 134 : 2 |
 evellunt . 125 : 6 |
 evenisse . 85 : 8 |
 eventu . 113 : 17 | 177 : 9 | 305 :
 14 | 377 : 25 | 384 : 26 |
 eventum . 92 : 2 | 255 : 14 | 261 :
 22 | 276 : 23 | 288 : 12 | 308 : 21 |
 344 : 12 |
 eventus , *acc.* 345 : 8 | *nom. sing.* 288 :
 15 | 350 : 24 | 369 : 6 | 375 : 4 |
 414 : 9 |
 everberantur . 264 : 8 |
 everberarent hastis os ejus . 257 : 14 |
 everberarentur fluctus frangerentur .
 364 : 8 |
 everberatum remis mare . 122 : 2 |
 Evergetarum . 269 : 4 |
 evergetas . 268 : * 6 |
 eversa , *acc.* 381 : 15 |
 eversuros . 266 : 31 |
 everterant . 172 : 16 |
 everterat . 124 : 2 |
 everterem . 326 : 28 |
 evertit , *prat.* 318 : 7 |
 evexerant . 170 : 1 |
 evitato . 261 : 20 |
 Eumeni . 414 : 23 |
 eundum . 210 : 26 |
 euntes . 83 : 11 | 228 : 14 |
 euntibus . 179 : 19 |
 evocabantur . 284 : 15 |
 evolvens fluctus in littus . 115 : 24 |
 evoluit se , *fluit* . 70 : 5 | aquas tor-
 rentium . 195 : 6 |
 evolutum fumum . 301 : 18 | 315 :
 13 |
 evomit . 132 : 8 |
 Euphrate . 382 : 12 |
 Euphratem . 71 : 3 | 77 : 15 | 107 :
 9 | 128 : 12 | 146 : 1 | 148 : 3 |
 156 : 18 | 157 : 15 | 158 : 11 , 12 |
 180 : * 1 | 404 : 6 , 24 | 410 : 18 |
 Euphrates . 147 : 7 | 168 : 32 | 169 :
 13 | 184 : 3 , 11 |
 Euripidis . 307 : 4 |
 Europa , *abl.* 95 : 8 | 199 : 24 | 205 :
 1 | 224 : 3 | 225 : 1 | 392 : 9 |
 397 : 20 | 409 : 16 |
 Europæ . 114 : 14 | 200 : 26 | 225 :
 4 | 294 : 27 | 317 : 7 | 371 : 19 |
 Europæos . 286 : 28 |
 Europani . 225 : 2 | 238 : 4 | 284 :
 4 | 287 : 1 | 289 : 2 , 4 | 393 : 9 |
 396 : 7 | 407 : 19 |
 Eurylocho . 322 : 19 |
 Eurylochum . 323 : 23 |
 Eurylochus . 323 : 8 |
 Euthymon . 199 : 8 , 31 | 200 : 19 |
 evul-

evulso, *abl.* 337 : 21 | 369 : 15 |
 ex capite molis . 118 : 17 | ex adver-
 so . 176 : 23 | ex longa fame . 179 :
 1 | ex toto . 322 : 10 | ex periculo
 gloriam accersentes . 345 : 20 |
 exacta pecunia, *abl.* 114 : 11 | nox .
 309 : 25 |
 exacti impulsu . 346 : 19 |
 exactis talentis, *abl.* 87 : 13 |
 exacto ad luxuriam cultu *facto* . 182 :
 23 |
 exactos menses . 408 : 17 |
 exactum iuramentum . 409 : 17 |
 exaggerari impleri planitiem . 235 : 9 |
 exanguem . 369 : 7 |
 exanguis . 168 : 1 | 360 : 19 |
 exanguia, *acc.* 360 : 30 |
 exanguis . 290 : 7 | 291 : 10 | 313 :
 30 |
 exanimat . 405 : 21 |
 exanimati, *plur.* 172 : 21 | 270 : 22 |
 397 : 6 |
 exanimatus . 144 : 15 |
 exanimavit . 270 : 12 |
 exanimem . 266 : 26 |
 exanimis . 367 : 14 |
 exanimis, *nom.* 340 : 10 |
 exanimum, *acc.* 415 : 22 |
 exarsit . 274 : 15 |
 exasperabatur . 307 : 15 |
 exaudiebantur . 155 : 9 | 174 : 16 |
 176 : 5 | 403 : 25 |
 exaudiebat . 111 : 14 |
 exaudiebatur . 188 : 13 | 216 : 1 |
 exaudientibus . 289 : 19 |
 exaudire . 84 : 3 | 167 : 24 |
 exaudiri . 150 : 4 | 207 : 5 | 380 : 16 |
 exaudisse . 159 : 12 |
 exaudisset . 196 : 21 |
 exaudiunt . 75 : 21 |
 excedente fidem fortuna . 105 : 5 |
 excedentem praelio . 174 : 8 |
 excedere abire . 97 : 16 | 157 : 7 |
 393 : 7 | 410 : 20 |
 excederet . 411 : 26 |
 excederet . 248 : 17 | 308 : 7 | 314 :
 3 | ad Deos . 141 : 12 |
 excedit superat . 272 : 6 |
 exceditis humanum fastigium . 359 :
 16 |
 excedunt . 157 : 14 |
 excellens . 223 : 3 | 405 : 18 |
 excellentis . 102 : 25 |
 excellit . 355 : 7 |
 excelsiore . 189 : 9 |
 excensio . 363 : 2 |
 exceperat . 199 : 13 | 322 : 17 | 341 :
 13 | 349 : 20 | 350 : 4 | 367 : 12 |
 exceperet . 220 : 15 | 222 : 10 | assen-
 su . 208 : 5 |
 exceptit . 268 : 1 | 317 : 2 | 367 : 14 |
 se poplitibus *sustinuit* . 221 : 13 |
 caput deficiens . 221 : 19 | *emenda-*
vis . 268 : 1 | *solo feram* , *transfi-*
xis . 305 : 11 | *supervenit* . 312 :
 31 | corpus clypeo , *reclinavit* . 368 :
 5 |
 excepta, *nom. sing.* 105 : 15 | 228 :
 23 | 247 : 23 | *abl.* 115 : 3 | 262 :
 8 | vestigia fugientis . 174 : 17 |
 exceptæ, *plur.* 267 : 26 |
 excepti capsi, *plur.* 91 : 3 | 234 : 27 |
 exceptis, *abl.* 125 : 24 | 232 : 12 |
 239 : 5 | 297 : 8 | 406 : 20 |
 exceptos . 285 : 13 | 334 : 13 |
 exceptum . 134 : 10 | poplitibus *sub-*
nixum . 367 : 18 | *clypeo* . 220 : 11 |
 excepturi . 366 : 23 |
 quid excepturum inimicitarum, *pas-*
surum . 252 : 4 |
 exceptus . 154 : 26 | 233 : 8 | 312 :
 30 | 315 : 34 |

excesserant . 199 : 6 |
 excesserat modum humanæ magnitudi-
 nis . 347 : 12 |
 excesserit *vita* . 372 : 10 |
 excessero *vita* . 403 : 1 |
 excessisse *vita* . 73 : 5 |
 excessisset . 375 : 12 |
 excessit . 155 : 8 | 184 : 7 | 236 : 4 |
 250 : 8 | 313 : 32 | 326 : 18 |
 excideret . 165 : 10 |
 excidio, *abl.* 201 : 1 | 307 : 17 | 354 :
 19 |
 excidisse . 405 : 3 |
 excidit . 171 : 32 |
 excidium, *acc.* 123 : 8 | 133 : 6 | 105 :
 4 |
 exciebat solitudo poenitentiam liberio-
 rem . 309 : 19 |
 excipere . 79 : 1 | 137 : 22 | 168 : 31 |
 350 : 29 | 356 : 21 | 359 : 34 |
 exciperent . 99 : 21 | 167 : 9 | 176 :
 3 | 184 : 8 | 229 : 13 | 364 : 4 |
 379 : 15 |
 exciperet, *transfigeret* , aves sagitta .
 282 : 27 | 367 : 3 |
 excipi *recidi* . 119 : 22 | 383 : 12 |
intercipi . 290 : 22 | 377 : 29 |
 excipiebat . 97 : 15 | 220 : 9 | 235 :
 3 |
 excipiens . 270 : 25 | 367 : 7 |
 excipient . 396 : 16 |
 excipiet . 413 : 6 |
 Excipinum . 297 : 8 |
 excipit . 177 : 17 | 243 : 6 |
 excipitur fluvius puro solo . 81 : 8 | *re-*
cipitur . 215 : 9 |
 excipiunt . 83 : 3 | 281 : 2 | 287 : 6 |
 excita, *fact.* 75 : 14 |
 excitabantur . 176 : 1 | 270 : 16 |
 excitabatur desiderium ex comparatio-
 ne . 411 : 15 |
 excitabo . 247 : 11 |
 excitantur . 131 : 5 |
 excitare, *infin.* 165 : 5 | 326 : 21 |
 359 : 27 |
 excitaretur . 254 : 10 |
 excitarunt . 251 : 14 |
 excitat . 282 : 12 |
 excitata, *nom. fact.* 277 : 21 |
 excitatam . 311 : 18 |
 excitare . 286 : 18 |
 excitati e somno . 301 : 16 |
 excitatis, *abl.* 323 : 2 |
 excitatum, *acc.* 164 : 18 |
 excitatus . 349 : 31 | 378 : 14 |
 excitaverat . 222 : 23 |
 excitaverunt . 335 : 10 |
 excitavit . 86 : 14 | 165 : 3 | 227 :
 27 | 412 : 14 | invidiam . 318 :
 9 |
 excitus . 412 : 3 |
 exclamasset . 253 : 25 |
 exclamat . 155 : 11 |
 excluderem . 398 : 3 |
 exclusus . 198 : 8 |
 excogitante . 114 : 9 |
 excogitari . 120 : 12 | 377 : 27 | 406 :
 30 |
 excogitata tuendis urbibus, *plur.* 117 :
 1 | in auctores proditiōis . 282 :
 3 |
 excogito . 250 : 13 |
 excolenda gloria, *augenda* . 372 : 1 |
 excruciarī . 258 : 11 |
 excubabant . 131 : 4 | 246 : 5 | 320 :
 22 |
 excubabat . 100 : 17 | 321 : 15 |
 excubanti . 309 : 3 |
 excubare . 321 : 18 , 24 | 322 : 15 |
 369 : 35 |
 excubaturi . 322 : 10 |
 excudi ferrum, *infin.* 117 : 2 |

exculpta ad luxuriam *ornata* . 317 :
 21 |
 exculti, *plur.* 320 : 27 |
 excurrens . 69 : 6 |
 excurret . 81 : 1 | 138 : 12 | *exten-*
ditur . 192 : 33 | perpetuum dor-
 sum montium in Persidem . 191 :
 6 |
 excurrunt . 230 : 14 |
 excusare . 210 : 14 |
 excusaret . 192 : 22 |
 excusatio . 361 : 18 |
 excusatione . 229 : 22 | 305 : 28 | *res*
digna excusatione . 190 : 11 |
 excusationem . 213 : 23 |
 excusatus . 102 : 13 |
 excusem . 263 : 22 |
 excussa e navibus tormenta . 116 : 7 |
 295 : 24 | 311 : 22 | 349 : 21 |
 excussas . 338 : 13 |
 excusserant . 172 : 15 |
 excusserat sensum *ademerat* . 216 : 30 |
 excusserunt imbrem procellæ . 137 :
 22 |
 excussi lapides fundis . 193 : 9 |
 excussis . 282 : 2 |
 excussissem *inquisivissem* . 265 : 12 |
 excussit . 367 : 20 |
 excutere curru . 98 : 10 |
 excuterentur . 295 : 21 |
 excuteret . 291 : 30 |
 excuteretur . 125 : 4 |
 excuti . 123 : 19 | apte tela emitti .
 343 : 18 |
 excutiebat . 346 : 16 |
 excedant . 116 : 3 |
 excedebant animos cogitationibus . 411 :
 18 |
 excedendo naturæ opera perimat vetu-
 stas . 185 : 12 |
 excederat vetustas monumenta . 81 :
 12 |
 exegit . 316 : 12 |
 exemerat tempora peregrinationi . 141 :
 8 |
 exemimus . 226 : 12 |
 exempla, *acc.* 152 : 9 | 198 : 24 |
 319 : 22 |
 exemplar, *acc.* 314 : 4 |
 exemplo, *abl.* 182 : 8 | 207 : 1 |
 232 : 15 | 245 : 14 | *dat.* 285 :
 7 | denegavit honorem . 341 : 8 |
 exemplum . 168 : 13 | 171 : 3 | 203 :
 6 | 282 : 11 | 289 : 11 | 301 : 12 |
 319 : 8 | 350 : 20 | 358 : 16 | 397 :
 10 | fecit ipse . 282 : 11 |
 exempta dubitatio . 211 : 28 | 301 :
 30 |
 exempto discrimine nationum . 188 :
 10 |
 exemptus magis supplicio quam cri-
 mini . 260 : 6 |
 exequuti . 321 : 9 |
 exequebantur . 93 : 5 | 120 : 13 | 122 :
 1 |
 exequebatur . 77 : 18 | 337 : 23 |
 exequenda, *acc.* 249 : 20 | 339 : 6 |
 exequendæ . 321 : 16 |
 exequendi . 322 : 2 |
 exequendum . 209 : 21 |
 exequi . 80 : 16 | 93 : 4 | 97 : 4 |
 209 : 30 | 265 : 29 | 274 : 13 |
 284 : 17 | 374 : 19 | 409 : 14 | 412 :
 15 | *narrare* . 142 : 4 | *destinata* .
 137 : 12 | *explicare diutius* . 274 :
 13 |
 exequias . 405 : 1 |
 exequantur . 243 : 7 | 264 : 5 |
 exercentis imperium tanta fiducia .
 397 : 9 |
 exercere imperium sanguine civium .
 412 : 9 |

- exercitatio . 87 : 4 |
 exercitu . 109 : 2 | 131 : 15 | 147 : 5 | 209 : 10 | 239 : 21 | 299 : 1 | 342 : 3 | 394 : 10 | 403 : 3 | 410 : 22 | 414 : 16 |
 exercitum , *subst.* 115 : 16 | 132 : 16 | 146 : 3 | 161 : 3 | 194 : 15 | 215 : 24 | 226 : 15 | 238 : 17 | 277 : 16 | 279 : 15 | 314 : 14 | 354 : 21 | 413 : 20 |
 exercitus , *subst.* 86 : 22 | 93 : 11 | 160 : 10 | 175 : 11 | 177 : 12 | 186 : 14 | 205 : 1 | 208 : 23 | 223 : 9 | 234 : 12 | 245 : 2 | 249 : 23 | 272 : 4 | 279 : 7 | 302 : 5 | 360 : 14 | 394 : 22 |
 exercituum . 98 : 5 |
 exercuerat . 391 : 17 |
 exercuit . 390 : 24 |
 exhaustas . 117 : 18 |
 exhausta , *acc.* 176 : 16 | 208 : 25 |
 exhaustæ . 349 : 30 |
 exhaustam & vanam aciem . 169 : 9 |
 exhaustis , *abl.* 296 : 17 |
 exhibendæ . 253 : 7 |
 exhibere . 251 : 20 | 265 : 19 |
 exhiberetur . 260 : 2 |
 exhibita . 113 : 19 |
 exhibat . 309 : 5 |
 exigebantur . 349 : 16 |
 exigebat . 169 : 5 |
 exigebatur . 265 : 33 |
 exigente . 200 : 19 |
 exigentem . 263 : 14 |
 exigenti . 267 : 11 |
 exigentibus . 257 : 16 |
 exigere . 255 : 17 | 261 : 14 |
 exigua , *abl.* 103 : 13 | 111 : 12 | 133 : 21 | 318 : 23 | 374 : 28 |
 exigua . 343 : 11 |
 exigua . 129 : 3 |
 exigui . 191 : 5 |
 exiguum . 275 : 2 | 278 : 22 |
 exilia , *acc.* 230 : 6 | 313 : 2 |
 exiliis . 394 : 7 |
 exilium , *acc.* 75 : 9 |
 eximia caritate , *abl.* 84 : 20 | religione . 122 : 13 | majestas . 209 : 32 | specie . 237 : 8 | 316 : 16 | magnitudine . 119 : 8 |
 eximiae . 78 : 6 | 132 : 3 | 189 : 2 | 305 : 8 | 356 : 2 | 369 : 4 |
 eximiam . 154 : 22 | 162 : 31 | 282 : 24 | 353 : 12 | 374 : 10 |
 eximio , *abl.* 144 : 9 | 298 : 5 | 343 : 16 |
 eximit se hominibus discernit . 256 : 18 |
 eximius . 329 : 4 |
 exinanirent aciem . 167 : 13 |
 exire . 165 : 1 , 18 | 309 : 7 | 365 : 26 |
 existat . 331 : 2 | ab inferis , *redeat* . 282 : 13 |
 existebant e terra , *emergebant* . 377 : 9 |
 existere , *emergere* . 229 : 7 |
 exurgere . 365 : 3 |
 existimans . 102 : 1 | 221 : 30 | 243 : 21 | 375 : 13 | 394 : 9 |
 existimari . 126 : 7 |
 existimes . 244 : 32 |
 existit . 277 : 19 | 415 : 18 |
 exitio . 339 : 31 | illius se esse venturum . 128 : 18 |
 exitium , *acc.* 117 : 10 |
 exitum . 359 : 9 |
 exitum . 204 : 29 | 384 : 27 |
 exitus . 247 : 15 | 261 : 21 | 269 : 9 | 373 : 16 | 391 : 20 |
 exoleti , *gen.* 243 : 17 | 243 : 7 |
 exoletum . 244 : 13 |
 exoleverant mores patrii . 281 : 1 |
 exoleverunt tam longa ætate . 286 : 23 |
 exolevisse memoriam majestatis suæ . 106 : 8 |
 exolevisset Græci mores . 363 : 1 |
 exonerare . 247 : 26 | conscientiam suam . 245 : 17 |
 exonerarent . 165 : 6 |
 exoriente . 188 : 13 |
 exoritur . 276 : 1 |
 exornari convivium omni opulentia . 318 : 17 |
 exornat . 345 : 6 |
 exornaverant . 99 : 18 |
 exorsum . 361 : 27 |
 exosi , *aff. plur.* 215 : 16 |
 exosus , *aff. plur.* 325 : 8 |
 expectabant . 161 : 2 | 360 : 4 | 395 : 8 |
 expectabat . 241 : 2 | 408 : 5 |
 expectabatur . 412 : 22 |
 expectans . 89 : 7 | 381 : 6 | 382 : 9 |
 expectant . 227 : 6 , 11 | 344 : 21 |
 expectantes . 392 : 18 | 413 : 29 |
 expectantibus , *abl.* 239 : 7 |
 expectantium . 327 : 16 |
 expectantur . 289 : 13 |
 expectare , *infin.* 204 : 16 | 253 : 16 | 334 : 2 | 371 : 11 | 380 : 13 | 414 : 3 | arbitrium victoris . 207 : 15 |
 expectarent . 397 : 7 |
 expectari . 407 : 12 |
 expectas . 369 : 8 |
 expectasse . 342 : 4 |
 expectat . 165 : 4 | 358 : 12 | 408 : 17 |
 expectata . 197 : 23 |
 expectatam . 333 : 21 |
 expectatio . 406 : 23 |
 expectatione . 75 : 11 | 86 : 19 | 241 : 22 | 274 : 3 | 374 : 25 | doloris commotus . 154 : 28 | mentem expectationem sollicitam . 161 : 23 |
 expectationem . 247 : 2 | 290 : 9 |
 expectationis . 162 : 12 |
 expectatis . 380 : 10 |
 expectato , *abl.* 101 : 12 | 312 : 6 |
 expectaverant . 337 : 1 |
 expectavere . 406 : 10 |
 expectaveris . 155 : 21 |
 expectavit . 255 : 14 |
 expectent . 212 : 26 |
 expecto . 213 : 20 |
 expediebat . 142 : 2 | 264 : 4 |
 expedita , *abl.* 82 : 14 | 136 : 2 | 178 : 13 | 202 : 7 | 215 : 18 | 281 : 8 | 354 : 20 |
 expeditam . 197 : 6 |
 expeditio . 297 : 1 | 333 : 10 |
 expeditionem . 266 : 22 | 306 : 18 | 312 : 36 | 368 : 24 | 392 : 10 |
 expeditionis . 361 : 22 |
 expeditis , *dat.* 136 : 10 |
 expeditus , *adv.* 157 : 4 | *nomen* . 415 : 14 |
 expeditio , *abl.* 118 : 15 | 192 : 31 | 277 : 15 | 346 : 9 | agmine . 277 : 15 |
 expeditum . 169 : 15 | 198 : 18 |
 expelli . 345 : 22 |
 experiebatur , *periclitabatur* . 344 : 13 |
 experiendi . 332 : 15 |
 experiendo . 300 : 26 |
 experiuntur . 197 : 30 | 409 : 21 |
 experiremur . 257 : 4 |
 experiretur . 162 : 25 | 300 : 8 | 341 : 14 |
 experiri . 84 : 15 | 86 : 7 | 113 : 3 |
 191 : 8 | 211 : 9 | 267 : 22 | 311 : 25 | 335 : 17 | 349 : 29 | 350 : 19 | beneficio quam injuria ipsos malisset . 298 : 17 |
 experiuntur . 288 : 21 |
 experts . 105 : 17 | 257 : 13 |
 experta sæpe se pectora . 344 : 7 |
 expertæ , *dat.* 335 : 2 |
 expertem consilii , *inscium* . 322 : 19 |
 expertia . 227 : 12 |
 expertibus , *ignavis* . 321 : 14 |
 experto fortunam belli . 207 : 14 |
 expertus . 86 : 7 | 158 : 23 | 207 : 21 | 221 : 12 | 273 : 22 | 313 : 4 | 350 : 23 , 26 | 378 : 8 | membra an possent &c. 221 : 12 |
 expertam pœnas . 396 : 18 |
 experebat . 173 : 22 | 237 : 25 |
 expetens . 97 : 19 |
 expetere . 262 : 28 | 357 : 25 | pœnas . 164 : 1 |
 expeterent . 255 : 26 | 298 : 13 |
 expeterer . 164 : 3 |
 expetet . 76 : 11 |
 expeti . 200 : 6 |
 expetis . 360 : 27 |
 expetisse . 262 : 23 |
 expetitur , *acc.* 379 : 11 |
 expetituras . 411 : 17 |
 experiverat . 91 : 17 |
 expeto . 155 : 22 |
 expetunt moras , *patientur* . 84 : 6 |
 expirabant . 377 : 26 |
 expiranti . 83 : 3 |
 expirasse . 369 : 18 |
 explebant . 159 : 17 |
 explendæ iræ . 320 : 19 |
 explendi supplicii avidus . 279 : 30 |
 explere . 311 : 17 | 357 : 4 |
 expleta vice officii sui . 322 : 10 |
 expleturam se sanguine . 410 : 1 |
 expleverant . 74 : 17 | 339 : 19 |
 expleverat . 161 : 1 | 206 : 9 |
 explevit . 267 : 12 |
 explicandis copiis . 148 : 5 |
 explicari , *extendi* . 169 : 4 |
 explorandum . 88 : 4 |
 explorantur . 288 : 14 |
 explorare . 91 : 10 | 159 : 9 | 288 : 12 | *deligere* . 131 : 22 |
 explorarent . 230 : 10 |
 exploraret . 385 : 6 |
 explorari . 153 : 4 |
 explorata , *abl.* 151 : 4 |
 exploratores , *acc.* 103 : 17 | 153 : 3 |
 expoliandum . 367 : 2 |
 exponam . 165 : 13 |
 exponeret . 257 : 16 |
 exponi . 362 : 10 |
 exponit . 178 : 9 | 323 : 14 | 378 : 14 | 413 : 15 |
 exponunt . 247 : 22 | 411 : 29 |
 exposcens . 132 : 16 |
 exposcere . 170 : 13 |
 exposcerent acius certamen . 374 : 18 |
 expositi , *plur.* 380 : 7 |
 expositis , *abl.* 119 : 1 | 195 : 16 | 213 : 4 |
 exposito , *abl.* 167 : 22 |
 expositus . 349 : 18 | 367 : 17 |
 exposuit . 244 : 21 | 279 : 15 |
 expressa ex auro simulacra , *plur.* 79 : 3 |
 expressas . 360 : 21 |
 expresserat , *extorserat* . 320 : 2 |
 expresserunt , *extorserunt* . 402 : 41 |
 expressi , *præs.* 325 : 21 |
 expressit . 156 : 9 | extorsit . 242 : 17 |
 expresso succo , *abl.* 274 : 29 |

exprimendam . 255 : 7 |
 exprimi , *extorqueri* . 360 : 3 |
 exprobrabant . 118 : 7 |
 exprobrans . 305 : 10 |
 exprobrare . 326 : 20 | 374 : 13 |
 exprobraturum . 308 : 8 |
 expromere . 152 : 4 |
 expugnandi . 339 : 13 |
 expugnandos . 240 : 6 |
 expugnare . 363 : 6 |
 expugnat . 363 : 5 |
 expugnatas . 95 : 20 | 96 : 4 |
 expugnauerat . 201 : 4 |
 expugnauit . 377 : 1 |
 expulisse . 254 : 6 |
 expulsa , *acc.* 229 : 13 | 364 : 1 |
 expulsus . 75 : 10 |
 xsatiatæ laudi . 370 : 31 |
 existebat . 299 : 6 |
 exsorbet . 329 : 8 |
 exsortem prædæ communis . 168 : 15 |
 exta , *acc.* 288 : 13 | 289 : 25 | 366 : 6 |
 extabat , *apparebat* . 216 : 26 |
 extarent . 394 : 2 |
 extaret . 281 : 14 |
 extendenti . 79 : 6 |
 extendere , *infin.* 167 : 12 |
 extenderet . 94 : 9 |
 extendi , *infin.* 94 : 14 | 361 : 22 | 369 : 16 | fastigium , *terræ complanari* . 148 : 8 |
 extenta , *acc.* 169 : 9 |
 extenuabat . 288 : 3 |
 exteris . 332 : 6 |
 externa . 127 : 5 | 184 : 2 | 213 : 3 | 241 : 15 | 320 : 3 |
 externæ , *gen.* 218 : 3 |
 externi , *gen.* 189 : 8 | 398 : 10 | *plur.* 227 : 22 |
 externis , *abl.* 238 : 14 |
 externo , *abl.* 245 : 9 | 281 : 2 |
 externum , *masc.* 222 : 13 | 406 : 2 |
 externus . 211 : 24 |
 extet . 270 : 7 |
 extimescebant . 357 : 15 |
 extimisset . 177 : 14 |
 extincta . 154 : 7 | 405 : 11 |
 extincti , *plur.* 279 : 4 |
 extinctis , *abl.* 246 : 2 |
 extincto , *abl.* 153 : 10 |
 extinctos . 339 : 32 |
 extinctum , *masc.* 83 : 8 | 312 : 32 | *neut.* 121 : 18 |
 extinctus . 361 : 26 |
 extinguar . 289 : 18 |
 extinguat . 415 : 19 |
 extinguerent . 153 : 8 | 363 : 10 |
 extingueretur . 257 : 19 | 367 : 4 |
 extingui . 83 : 24 | 372 : 5 | 405 : 8 | *quiescendo* . 315 : 8 |
 extinguitur . 244 : 3 | 312 : 30 | 403 : 12 | *evanesce* . 232 : 10 |
 extinguo . 253 : 13 |
 extinxit . 413 : 3 | *obliteravit* . 416 : 18 |
 extirpant sacros lucos . 282 : 1 |
 extirpati . 292 : 22 |
 extis , *abl.* 290 : 6 |
 extitisse . 299 : 7 |
 extitit . 116 : 4 | fides promisso . 316 : 4 |
 extollere . 272 : 14 |
 extorquent . 309 : 21 |
 extorum . 290 : 5 |
 extra . 115 : 13 | 191 : 16 | 403 : 20 | teli iactum . 94 : 19 | 221 : 6 | teli isum . 118 : 17 |
 extractam . 277 : 4 |
 extraheretur . 321 : 25 |
 extrahi . 369 : 1 |
 extraordinario , *abl.* 177 : 1 |

extraxerant . 394 : 18 |
 extraxere . 321 : 23 |
 extraxisset . 245 : 21 |
 extraxit . 349 : 9 | noctem vigiliis . 291 : 25 | convivii tempus in horam secundam . 322 : 8 |
 extrema , *acc.* 170 : 7 |
 extrinsecus , *adv.* 117 : 8 |
 extruxere . 134 : 15 |
 extruxit . 134 : 13 |
 extulit corpus magnifico funere . 145 : 1 |
 exuistis . 395 : 29 |
 exuitur . 255 : 19 |
 exul . 233 : 1 |
 exulabo . 207 : 13 |
 exularet . 233 : 7 |
 exulem terrarum orbis . 212 : 16 |
 exules , *plur.* 303 : 8 | 393 : 9 |
 exulum . 310 : 22 |
 exurat , *consumat* . 416 : 14 |
 exurebat . 175 : 27 |
 exurente . 137 : 2 |
 exurentibus , *abl.* 239 : 9 |
 exureret . 239 : 11 |
 exurgunt . 339 : 11 |
 exustis , *abl.* 274 : 25 |
 exutos . 171 : 29 |
 exuunt . 186 : 10 |

F

Fabulæ . 358 : 6 |
 fabulam . 305 : 12 |
 fabulis , *abl.* 185 : 3 |
 fabulosis , *abl.* 69 : 5 |
 fac . 319 : 26 |
 face . 239 : 8 |
 facere . 149 : 3 | 253 : 24 | 263 : 12 | 319 : 6 | 26 | 334 : 17 |
 facerem . 158 : 20 |
 facerent . 97 : 13 | 397 : 13 |
 faceres . 290 : 2 |
 faceret . 115 : 12 | 370 : 31 | 392 : 10 | *dare* . 104 : 20 |
 faces , *acc.* 119 : 16 | 204 : 20 | 340 : 21 | 413 : 3 |
 facessite . 396 : 14 |
 faciam . 249 : 3 | 326 : 22 |
 faciat . 80 : 17 | 295 : 6 |
 facibus . 92 : 7 |
 facie , *spectaculo* . 376 : 8 |
 faciebam . 252 : 28 |
 faciebat . 132 : 17 | 233 : 14 |
 faciem . 167 : 21 | 232 : 8 |
 faciendis , *abl.* 118 : 2 | 191 : 15 |
 faciendum . 168 : 20 | 408 : 20 |
 facienti . 239 : 19 |
 facies , *vultus* , *acc.* 162 : 30 | 345 : 16 | species . 99 : 15 | 197 : 29 | 344 : 3 | 384 : 13 | *spectaculum* . 301 : 10 | 349 : 6 |
 facies , *verb.* 227 : 28 |
 faciet . 327 : 2 |
 facile . 86 : 23 | 88 : 19 | 220 : 12 | 244 : 17 | 249 : 7 | 250 : 9 | 291 : 29 | 312 : 20 | 358 : 8 |
 faciles , *acc.* 323 : 17 |
 facili ac levi humo , *abl.* 132 : 7 |
 facilis . 321 : 13 | 378 : 7 |
 facilius . 84 : 23 | 115 : 6 | 157 : 3 | 250 : 3 | 23 | 274 : 11 | 294 : 14 | 312 : 4 | 319 : 26 | 394 : 17 | 395 : 30 | 410 : 14 |
 facillimum . 132 : 2 |
 facinus . 319 : 24 |
 facinore . 216 : 16 | 241 : 16 | 242 : 15 | 250 : 24 |
 facinoris . 208 : 6 | 216 : 8 | 279 : 21 | 309 : 12 | 313 : 23 | 323 : 15 |

facinus . 89 : 25 | 211 : 10 | 242 : 12 | 244 : 8 | 32 | 247 : 29 | 251 : 12 | 252 : 11 | 258 : 15 | 20 | 285 : 1 | 313 : 36 | 323 : 10 | 324 : 3 |
 facio . 253 : 27 |
 facit . 141 : 20 | 207 : 5 |
 faciunt . 157 : 3 | 158 : 11 | 230 : 14 | 359 : 11 |
 facta . 155 : 25 | 185 : 11 | 236 : 6 | 262 : 16 | 267 : 16 | 268 : 2 | 312 : 10 | 335 : 11 | 363 : 2 | 394 : 20 | 412 : 20 | facta fides est . 112 : 3 |
 facti . 244 : 16 | 310 : 31 | 357 : 19 |
 facti argenti . 106 : 1 |
 factis . 262 : 9 |
 factio , *abl.* 141 : 13 | 239 : 14 | 263 : 26 | 265 : 9 | 172 : 12 | 319 : 11 | 341 : 6 | 377 : 10 | 395 : 6 |
 factorum . 187 : 18 |
 factos . 319 : 23 |
 factu . 162 : 25 | 281 : 6 |
 factum . 90 : 12 | 238 : 17 | 254 : 21 | 372 : 21 |
 factura imperata . 234 : 6 |
 facturam . 297 : 5 |
 facturi . 284 : 1 |
 facturum . 89 : 15 | 115 : 14 | 163 : 15 | 226 : 13 | 252 : 5 | 353 : 7 |
 facturus . 148 : 1 | 201 : 20 |
 factus . 313 : 31 |
 fadavit luna omne lumen . 151 : 14 |
 fæde . 175 : 15 |
 fædera . 96 : 4 |
 fædere . 73 : 4 | 398 : 2 |
 falcata , *plur.* 146 : 17 |
 falcati , *plur.* 159 : 17 | 160 : 9 |
 falcatis , *abl.* 159 : 28 |
 falcatos . 169 : 11 | 171 : 8 |
 falces . 147 : 2 | 171 : 12 | 223 : 15 |
 falcibus , *abl.* 120 : 25 | 123 : 13 | 349 : 11 | 358 : 17 |
 fallax . 361 : 24 |
 fallebat . 221 : 25 | *latebat* . 315 : 6 |
 fallendum . 344 : 25 |
 fallentia , *acc.* 196 : 27 |
 fallere . 163 : 9 |
 fallerent . 211 : 5 | *laterent* . 339 : 8 | vestigium lubrica saxa . 150 : 5 |
 falleret , *lateret* . 176 : 4 | 248 : 6 |
 falleretur . 301 : 27 |
 falli . 212 : 26 | 230 : 5 |
 fallitur . 289 : 2 |
 fallunt . 294 : 26 |
 falsa , *plur.* 153 : 5 | 256 : 9 | 261 : 14 | 325 : 19 |
 falsis , *abl.* 390 : 25 |
 falso , *adv.* 191 : 5 | 250 : 21 | 282 : 16 | 327 : 12 | *immerito* . 188 : 1 |
 falsum . 100 : 25 |
 fama . 105 : 19 | 144 : 3 | 146 : 6 | 182 : 7 | 207 : 10 | 226 : 9 | 303 : 1 | 17 | 327 : 12 | 367 : 10 | 368 : 16 | 389 : 8 | 391 : 4 | 404 : 25 | 406 : 13 |
 famæ . 132 : 8 | 127 : 2 | 129 : 18 | 265 : 28 | 292 : 17 | 339 : 1 | 357 : 17 | 365 : 14 | 397 : 22 |
 famam . 113 : 8 | 124 : 1 | 141 : 21 | 169 : 5 | 272 : 16 | 342 : 5 | 351 : 4 | 369 : 25 | 415 : 6 |
 fame . 83 : 11 | 179 : 1 | 291 : 18 | 316 : 6 | 384 : 22 |
 famem . 274 : 28 | 354 : 8 | 381 : 9 | 383 : 17 | 384 : 3 |
 famēs . 384 : 6 | 411 : 21 |
 familiaris infelicibus patria solitudo est . 199 : 12 | 248 : 14 |
 familiaritate . 267 : 21 |
 familiariter . 245 : 29 | 256 : 11 | 263 : 7 |

familiarius, *adv.* 370 : 33 |
 famulam, 103 : 5 |
 fas, *acc.* 229 : 19 | 311 : 4 | 416 : 5 |
 fascia, 79 : 22 |
 fasciis, 283 : 13 |
 fastidium, 252 : 16 |
 fastidiant, 170 : 15 |
 fastidiat, 256 : 18 |
 fastidio, *dat.* 151 : 18 | 313 : 13 | 395 : 32 | esse fastidio, 199 : 18 |
 fastidires, 325 : 11 |
 fastidit, 199 : 15 | 250 : 6 |
 fastidium, *acc.* 207 : 21 |
 fastigio, *abl.* 105 : 10 | 116 : 4 | 311 : 16 | jugo : 239 : 29 | mortali non contentus, 137 : 7 |
 fastigium, *acc.* 103 : 6 | 111 : 2 | 170 : 1 | 184 : 7 | 232 : 2 | 237 : 21 | 240 : 17 | 245 : 4 | 269 : 20 | 338 : 6 | 339 : 9 | 359 : 16 | 366 : 12 | 380 : 27 | 408 : 11 | *eminentiam*, 148 : 8 | *dignitatem*, 416 : 9 | *magnitudinem*, 385 : 15 | *mœnium*, 134 : 14 | *munimenti*, 185 : 2 | *terræ excedunt in altius fastigium*, 329 : 1 | *humanum exceditis fastigium*, 356 : 16 |
 fata, *acc.* 169 : 25 | 371 : 12 | 406 : 10 |
 fateantur, 248 : 9 |
 fatebatur, 265 : 4 |
 fatebimur, 177 : 19 |
 fatebuntur, 251 : 5 |
 fatendum, 406 : 6 |
 fatente, 243 : 21 |
 fateor, 244 : 9 | 252 : 28 |
 fateri, 227 : 8 | 237 : 10 | 309 : 14 |
 fati, 213 : 20 | 333 : 19 |
 fatigabant aures stridore horrendo : 344 : 5 |
 fatigabat, 190 : 28 |
 fatigandi naturam, *vincendi*, 300 : 7 |
 fatigarent, 384 : 16 |
 fatigaret, 132 : 14 | *indulgentiam viâoris*, 192 : 20 |
 fatigari, 357 : 22 |
 fatigata, *abl.* 154 : 6 | 216 : 24 | 313 : 3 | 403 : 4 | *nunquam fatigata fortuna ei indulgendo*, 312 : 36 |
 fatigatas, 176 : 16 |
 fatigati, *plur.* 127 : 5 | 262 : 7 | 270 : 14 | 335 : 19 | 349 : 14 |
 fatigatione, 246 : 15 | 301 : 31 |
 fatigatis, *partic.* 76 : 2 | 137 : 21 | 197 : 11 | 198 : 21 | 215 : 11 | 312 : 15 | 315 : 8 | 340 : 17 |
 fatigatos, 97 : 15 | 175 : 26 | 360 : 5 |
 fatigatum, *acc.* 202 : 12 | 368 : 5 |
 fatigatus, 100 : 11 | 123 : 23 | 144 : 14 | 368 : 13 | 378 : 12 |
 fatigaverat, 174 : 10 |
 fatigaverunt, 199 : 25 |
 fatis, 226 : 14 | 412 : 22 |
 fatum, 133 : 24 |
 fauces, 80 : 13 | 193 : 6, 19 | 228 : 14 | 311 : 4 | 357 : 29 | *Isthmum*, 71 : 10 | *angustias*, 82 : 2 | 90 : 22 |
 fancibus, *abl.* 273 : 1 |
 faventem, 244 : 9 |
 Favonius, 240 : 14 |
 fecerant, 153 : 4 | 225 : 12 | 310 : 28 | 311 : 7 | 337 : 17 | 347 : 11 |
 fecerat, 197 : 23 | 201 : 17 | 234 : 8 | 247 : 3 | 414 : 13 |
 fecere, 410 : 16 |
 fecerim, 158 : 3 |
 fecerint, 267 : 15 |
 feceris, 189 : 17 |
 Q. Curtii,

fecerit, 274 : 12 |
 fecero, 347 : 19 |
 fecerunt, 108 : 2 | 148 : 10 | 274 : 22 | 284 : 3 | 294 : 21 | 303 : 7 |
 feci, 251 : 12 | 264 : 4 |
 fecimus, 256 : 18 | 263 : 30 | 289 : 11 |
 fecisse, 123 : 8 | 239 : 13 | 280 : 8 | 320 : 16 |
 fecisset, 151 : 2 | 249 : 20 | 313 : 15 |
 fecisti, 350 : 22 |
 fecistis, 359 : 2 |
 fecit, 157 : 18 | 305 : 11 | 341 : 3 | 23 | 344 : 32 | 384 : 21 | 396 : 6 | 406 : 23 | 408 : 31 | *locum*, 70 : 3 | *suæ ditionis*, 127 : 1 |
 fefellerat, 301 : 10 | 352 : 10 | 378 : 19 | *latuerat*, 171 : 17 |
 fefellerunt promissum, 298 : 20 | 366 : 20 |
 fefellisset, 197 : 2 | *si prior murus fefellisset, corruisset*, 121 : 5 |
 fefellit, 130 : 11 | 265 : 25 | 283 : 10 | *latuit*, 283 : 10 |
 felices, 403 : 11 |
 feliciorum, 102 : 16 |
 feliciores, 278 : 11 |
 felicissime, *adv.* 319 : 14 |
 felicissimo, 267 : 10 |
 felicitas, 176 : 27 | 199 : 16 | 267 : 30 | 316 : 17 | 350 : 26 | *videatur aspirare*, 169 : 23 |
 felicitate, 103 : 4 | 233 : 9 | 344 : 15 | 397 : 24 | 406 : 9 |
 felicitatem, 82 : 4 | 128 : 7 |
 felicitatis, 413 : 8 |
 felicitati, 290 : 13, 18 | 294 : 14 |
 feliciter, 248 : 29 |
 felicius, 113 : 17 | 174 : 28 |
 felix, 344 : 19 | 350 : 24 |
 femina, 254 : 9 |
 feminae, 105 : 8 | 237 : 14 | 333 : 13 |
 feminarum, 93 : 20 | 104 : 9 | 105 : 2 | 176 : 5 | 186 : 8 | 201 : 21 | 338 : 17 |
 feminas, 101 : 14 | 308 : 4 | 311 : 31 |
 femine, 335 : 22 |
 feminini, 237 : 11 |
 feminis, 96 : 7 | 102 : 29 | 155 : 14 | 158 : 5 |
 femora, 220 : 9 |
 femore, 100 : 14 |
 femur, 98 : 8 |
 feræ, *gen.* 270 : 7 | 356 : 8 | *dat.* 282 : 14 | 305 : 6 | 309 : 31 |
 feram, 305 : 9, 11 | 356 : 1, 4 |
 ferarum, 90 : 13 | 164 : 3 | 193 : 11 | 203 : 18 | 254 : 23 | 304 : 14 | 305 : 17 | 362 : 14 | 383 : 14 |
 feras, *nom.* 305 : 3 | 307 : 23 | 360 : 26 |
 ferat, 154 : 20 | 370 : 18 |
 ferax, 331 : 5 |
 fere, 125 : 9 | 174 : 3 | 180 : 4 | 229 : 2 | 272 : 2 | 278 : 24 | 280 : 11 | 296 : 21 |
 ferebant ægre ordinem, 394 : 4 |
 ferebantur, 211 : 8 | 404 : 19 |
 ferebat, 100 : 24 | 133 : 1, 9 | 240 : 19 | 278 : 19 |
 ferebatur, 174 : 14 | *nihil integrum*, 201 : 14 | *lectica militari*, 283 : 19 | *errabundam agmen*, 315 : 3 |
 ferenda, *neur.* 211 : 2 |
 ferendam, 176 : 18 |

ferendas, 156 : 6 |
 ferens, 85 : 2 | 235 : 15 | 243 : 2 | 256 : 13 | 321 : 4 |
 ferent, 408 : 12 |
 ferentes, 276 : 9 | 300 : 25 | 339 : 16 |
 ferentis, 196 : 4 | 378 : 15 |
 feres, 265 : 30 |
 feret, 372 : 5 |
 feriebantur, 340 : 4 |
 feriebat, 282 : 25 |
 ferire, 321 : 3 |
 feris, *abl.* 227 : 16 | 292 : 20 |
 ferit, 266 : 26 |
 feritate, 91 : 4 | 203 : 13 |
 ferme, 158 : 4 | 198 : 5 | 216 : 22 | 322 : 8 | 378 : 25 |
 feroces, 291 : 32 |
 ferocia, *acc.* 310 : 25 |
 ferociam, 276 : 16 | 374 : 16 |
 ferocissime, *adv.* 396 : 23 |
 ferocissimis, *abl.* 297 : 7 | 364 : 17 |
 ferociter, 96 : 10 | 172 : 26 | 175 : 1 |
 ferocius, *adv.* 301 : 35 | 395 : 1 |
 ferox, 272 : 15 | 274 : 15 | *stolida audacia*, 254 : 4 |
 ferre, 116 : 21 | 200 : 1 | 207 : 21 | 278 : 20 | 285 : 2, 9 | 291 : 22 | 308 : 18 | 316 : 7 | 325 : 12 |
 ferreæ, 116 : 19 | 123 : 22 |
 terreas, 123 : 13 |
 ferreis, *abl.* 146 : 14 |
 ferrent, 129 : 18 |
 ferreos, 167 : 19 | 300 : 33 |
 ferret, 209 : 13 |
 ferri, *verb.* 163 : 23 | 332 : 17 | 389 : 13 | 403 : 7 |
 ferro, *abl.* 80 : 2 | 146 : 19 | 179 : 9 | 201 : 8 | 252 : 11 | 356 : 6 | 374 : 14 |
 ferrum, *acc.* 111 : 4 | 117 : 2 | 292 : 25 | 416 : 14 | *ensem*, 324 : 23 |
 qua fert natura, 234 : 16 |
 fertile, 197 : 8 |
 fertilem, 224 : 2 |
 fertilis, 187 : 11 | 195 : 4 | 384 : 23 |
 fertilitate, 179 : 19 |
 fertilitatis, 180 : 3 |
 fertis, 158 : 10 |
 fertur, 101 : 2 | 199 : 8 | 298 : 1 | 313 : 21 | 365 : 16 |
 fervens, *femin.* 123 : 19 |
 fervida, *abl.* 123 : 17 | 139 : 11 |
 fervidior, 415 : 18 |
 fervidissimum, 82 : 19 |
 fervido, *abl.* 137 : 2, 18 |
 ferunt, 307 : 20 | 326 : 4 | 332 : 16 |
 fervore, 277 : 21 | 330 : 13 |
 festinabit, 228 : 10 |
 festinando, 366 : 18 | 384 : 10 |
 festinandum, 153 : 13 |
 festinans, 87 : 11 | 135 : 14 | 198 : 7 |
 festinantem, 216 : 27 |
 festinantes, *acc.* 380 : 13 |
 festinare, 215 : 19 | 239 : 17 |
 festinasse, 257 : 20 |
 festinat, 240 : 6 |
 festinatio, 75 : 4 | 92 : 16 | 380 : 8 |
 festinatione, 84 : 11 | 408 : 16 |
 festinationem, 95 : 5 | 311 : 26 |
 festino, *verb.* 228 : 6 |
 festo die, 318 : 16 |
 fibras, 366 : 9 |
 fibris, 288 : 14 |

- fidus . 360 : 20 |
 fida . 313 : 17 |
 fide , *abl.* 86 : 9 | 105 : 18 | 131 :
 24 | 158 : 6 | 191 : 8 | 197 : 3 |
 235 : 15 | 243 : 21 | 267 : 24 | 321 :
 8 | 394 : 20 |
 fidei . 90 : 2 | 104 : 11 | 132 : 4 |
 154 : 1 | 156 : 19 | 212 : 18 , 27 |
 228 : 6 | 233 : 20 | 242 : 10 | 265 :
 26 | 312 : 6 | 316 : 11 |
 fidele , *acc.* 229 : 17 | 274 : 13 |
 fideles . 86 : 4 | 89 : 1 |
 fideliter . 199 : 15 |
 fidem . 89 : 10 , 26 | 108 : 5 | 141 :
 18 | 170 : 13 | 201 : 23 | 230 : 4 ,
 5 | 242 : 5 | 283 : 17 | 298 : 18 |
 311 : 1 , 25 | fecerant rumori .
 225 : 12 | suam approbarent . 318 :
 2 |
 fidens . 104 : 6 |
 fides . 104 : 5 | 112 : 3 | 133 : 6 |
 207 : 5 | 210 : 12 | 233 : 8 , 17 |
 252 : 26 | 257 : 11 | 279 : 24 | 316 :
 4 | 342 : 4 |
 fidibus , *abl.* 182 : 20 |
 fidissimi , *voc.* 371 : 2 |
 fidissimo . 85 : 2 |
 fidissimum , *acc.* 233 : 4 |
 fiducia , *abl.* 72 : 11 | 91 : 19 | 98 :
 20 | 113 : 15 | 173 : 30 | 265 : 20 |
 300 : 31 | 313 : 9 | 366 : 2 | 397 :
 9 :
 fiduciae . 340 : 19 | 359 : 18 | 365 :
 25 |
 fiduciam . 103 : 1 | 152 : 14 | 344 :
 23 | accendit . 116 : 10 |
 fiduciarum imperium . 209 : 2 |
 fidum . 410 : 25 | 413 : 10 |
 fidus . 84 : 18 | 113 : 19 | 197 : 2 |
 259 : 8 |
 fieret . 242 : 8 | 310 : 9 |
 fieri . 165 : 13 | 171 : 19 | 326 : 4 |
 338 : 2 | 395 : 19 |
 figere . 333 : 7 |
 figuraret . 263 : 25 |
 filia . 105 : 12 | 316 : 16 |
 filiae , *plur.* 105 : 9 , 15 | 156 : 18 |
 filiam . 128 : 2 | 158 : 14 | 192 : 17 |
 397 : 31 | 398 : 1 |
 filiarum . 154 : 7 |
 filias . 156 : 20 | 170 : 8 | 316 : 21 |
 filii . 190 : 5 | 245 : 4 | 310 : 3 |
 327 : 10 |
 filiis , *abl.* 249 : 12 | 278 : 16 , 20 |
 306 : 12 | 355 : 17 |
 filio , *abl.* 105 : 15 | 223 : 7 | 263 :
 24 | 265 : 32 | 390 : 7 |
 filiorum . 404 : 32 | 405 : 6 |
 filios . 248 : 1 |
 filium . 99 : 25 | 141 : 5 , 20 | 156 :
 19 | 188 : 18 | 254 : 13 | 262 : 24 |
 407 : 14 | 408 : 14 | 416 : 7 |
 filius . 93 : 24 | 105 : 13 , 16 | 144 :
 9 | 163 : 24 | 215 : 23 | 239 : 15 |
 242 : 32 | 252 : 19 | 300 : 8 | 407 :
 19 |
 findens ripas *ganges* . 329 : 7 |
 findi . 364 : 8 |
 fine . 359 : 10 | 360 : 29 |
 finem . 157 : 17 | 207 : 22 | 226 : 2 |
 253 : 27 | 255 : 26 | 267 : 17 | 307 :
 14 | 379 : 11 | 406 : 9 |
 fines , *acc.* 179 : 13 | 181 : 7 | 189 :
 19 | 207 : 13 | 228 : 24 | 277 : 10 |
 334 : 10 | 352 : 2 | 362 : 12 | 377 :
 6 |
 fingamus . 358 : 14 |
 finiam . 213 : 20 |
 finibus , *dat.* 145 : 14 | 236 : 4 |
 376 : 22 | 394 : 6 | 415 : 3 |
 finienda , *abl.* 411 : 29 |
 finiet . 168 : 30 |
 finire . 177 : 3 |
 finis . 207 : 20 | 256 : 10 | 287 : 1 |
 289 : 18 | 381 : 8 |
 cum nullus finis fieret lacrymis quere-
 lisque . 310 : 9
 finisse . 364 : 20 |
 finit . 262 : 9 |
 finita . 304 : 1 |
 finitima . 191 : 5 | 235 : 19 | 287 :
 3 |
 finitimarum . 384 : 20 |
 finitimis . 75 : 15 | 144 : 1 | 239 :
 19 | 269 : 12 | 273 : 6 | 383 : 11 |
 finitimos . 295 : 2 |
 finito , *abl.* 71 : 2 | 228 : 18 | 320 :
 6 | 357 : 24 | 369 : 10 |
 finium . 343 : 5 |
 finxerunt . 299 : 8 |
 firmare . 150 : 4 |
 firmaret . 384 : 24 |
 firmata . 348 : 2 | 362 : 4 | 412 : 21 |
 gratia per affinitatem . 362 : 4 |
 firmati , *plur.* 97 : 26 |
 firmatos cibo ac potione . 279 : 2 |
 firmavit . 88 : 9 | 166 : 9 |
 firmiore . 410 : 34 |
 firmissima . 294 : 20 |
 firmitate . 296 : 8 |
 firmum , *acc.* 184 : 12 | 292 : 25 |
 fit . 312 : 16 |
 fixa . 283 : 9 |
 fixit . 277 : 2 |
 flagellorum . 255 : 24 |
 flagitia . 186 : 14 | 392 : 16 |
 flagitii . 186 : 5 |
 flagitium . 347 : 6 |
 flagrabant . 239 : 9 |
 flagrabat . 313 : 1 |
 flagrare . 277 : 20 |
 flagrauerint huius caritate . 86 : 25 |
 flamma . 240 : 23 |
 flammam . 240 : 18 | 335 : 9 |
 flammis . 153 : 9 | 161 : 6 | 239 :
 10
 flatu . 107 : 22 | 117 : 3 |
 flatus . 116 : 4 |
 flebat . 404 : 31 | 403 : 1 |
 flebant . 234 : 15 |
 fiens . 155 : 20 |
 fientes effusius . 360 : 11 |
 fientes . 83 : 5 | 265 : 8 |
 flere . 154 : 17 | 211 : 3 | 264 : 26 |
 flevisse . 155 : 16 |
 flevit . 155 : 26 |
 flexi , *plur.* 353 : 24 |
 flexibus , *abl.* 330 : 6 |
 flexu . 80 : 27 | 230 : 14 |
 flore aetatis . 144 : 9 | 199 : 21 | pue-
 ritiae . 235 : 16 | 264 : 23 | 297 :
 9 | 403 : 26 |
 floreas perpetua felicitate . 233 : 9 |
 florem iuventutis . 83 : 15 |
 florente te , *felice* . 211 : 19 |
 floribus . 124 : 15 | 182 : 14 | 195 :
 8 | 385 : 15 |
 floruisse . 405 : 8 |
 fluitibus , *abl.* 71 : 11 | 124 : 7 , 9 |
 228 : 13 | 381 : 10 , 15 |
 fluctuari animo . 162 : 1 |
 fluctus , *acc.* 115 : 23 | 121 : 19 | 231 :
 8 | 345 : 24 | 363 : 17 , 20 | 364 :
 7 | 383 : 16 |
 fluentem effuse in se aciem . 220 : 15 |
 fluentibus membris . 349 : 23 |
 fluere omnia luxu . 397 : 24 |
 fluit . 70 : 4 | 139 : 10 | 229 : 2 |
 298 : 3 |
 fluitantes . 150 : 10 |
 flumen . 151 : 2 | 176 : 9 | 279 : 23 |
 289 : 24 | 290 : 14 | 299 : 3 | 356 :
 21 | 358 : 9 , 13 | 380 : 23 | 383 :
 3 |
 flumina , *acc.* 151 : 16 | 272 : 2 |
 274 : 1 , 6 | 289 : 9 | 334 : 18 |
 357 : 20 |
 flumine . 136 : 7 | 344 : 26 |
 flumini . 184 : 9 | 354 : 9 | 376 : 5 |
 fluminibus , *abl.* 129 : 6 | 273 : 2 |
 292 : 20 |
 fluminis . 82 : 20 | 143 : 10 | 149 :
 12 | 184 : 6 | 291 : 23 | 353 : 3 |
 fluminum . 356 : 22 | 357 : 15 | 363 :
 4 , 22 |
 fluviali pisce . 275 : 4 |
 fluvium . 190 : 20 |
 fluvius . 147 : 6 | 311 : 15 |
 fluunt . 81 : 6 |
 fluxerat . 205 : 6 |
 fluxere . 319 : 28 |
 fluxisset . 117 : 8 |
 fodere . 299 : 5 |
 foderet . 382 : 7 |
 fodiebant . 198 : 4 |
 fodiebat adversa ora . 174 : 11 |
 fodiunt . 203 : 16 |
 folia . 232 : 8 | 336 : 5 |
 foliibus . 117 : 3 |
 fomenta . 86 : 13 |
 fons . 69 : 6 | 181 : 8 | 216 : 34 |
 299 : 8 |
 fonte . 229 : 6 |
 fontem . 139 : 9 | 240 : 1 |
 fontes . 138 : 7 | 275 : 9 | 300 : 4 |
 415 : 21 |
 fonti . 229 : 1 |
 fontibus , *ablat.* 81 : 11 | 304 : 15 |
 354 : 2 |
 fontis . 182 : 2 |
 fontium . 96 : 2 |
 foramine . 270 : 2 |
 fore . 133 : 12 | 141 : 9 , 16 | 175 :
 15 | 178 : 13 | 179 : 5 | 196 : 5 |
 200 : 3 | 212 : 27 | 228 : 20 | 230 :
 8 | cuncta in expedito fore . 73 :
 7 | magno impedimento fore . 117 :
 12 |
 forent . 166 : 9 |
 fores , *acc.* 321 : 10 |
 foret . 167 : 28 | 242 : 2 | 243 : 7 |
 344 : 32 |
 foribus , *abl.* 125 : 21 | 320 : 23 |
 forma . 77 : 11 | 189 : 6 | 223 : 3 |
 316 : 21 |
 formae . 99 : 24 | 102 : 25 | 154 : 22 |
 313 : 8 | 338 : 20 |
 formam . 223 : 3 |
 formandum publicum statum . 415 :
 17 |
 format . 332 : 8 |
 formidabat . 98 : 15 |
 formidare . 176 : 14 |
 formidine . 413 : 28 |
 formidinem . 163 : 23 | 311 : 21 |
 384 : 14 |
 formidinis . 163 : 1 |
 formido , *nom.* 92 : 15 | 151 : 15 |
 fornacibus . 117 : 2 |
 fors . 207 : 3 | 212 : 6 | 372 : 5 |
 forsitan . 75 : 12 |
 forsitan . 158 : 21 | 169 : 25 | 213 :
 20 | 267 : 29 | 292 : 10 | 308 : 8 |
 313 : 17 | 321 : 6 | 345 : 18 | 371 :
 9 | 404 : 12 |
 forte *fortuna* . 90 : 21 | 100 : 22 |
 103 : 17 | 196 : 8 , 16 | 243 : 29 |
 305 : 4 | 321 : 15 | 337 : 20 | 411 :
 24 |
 fortem . 105 : 10 |
 fortes . 168 : 7 | 169 : 5 | 298 : 12 |
 397 : 23 , 25 |
 forti , *abl.* 116 : 14 |
 fortibus . 168 : 17 | 193 : 10 | 242 :
 4 | 272 : 9 | 265 : 7 |
 fortior . 294 : 4 |
 for .

- fortiora . 268 : 2 |
 fortiozem . 350 : 12 , 13 |
 fortis . 230 : 7 |
 fortissimi , plur. 187 : 14 | 267 : 29 |
 fortissimis . 226 : 7 | 242 : 23 | 247 :
 7 | 279 : 25 |
 fortissimum pignus . 242 : 10 | *masc.*
 403 : 23 |
 fortiter . 168 : 13 | 171 : 23 |
 fortitudine . 267 : 28 | 297 : 7 |
 fortitudinem . 163 : 21 | 375 : 6 |
 397 : 26 |
 fortitudinis . 168 : 13 | 171 : 3 | 187 :
 17 |
 fortitudo . 405 : 17 |
 fortium . 157 : 11 | 208 : 26 |
 fortius , *adv.* 122 : 10 | 286 : 1 | 305 :
 10 |
 fortuita , *acc.* 200 : 1 |
 fortuitam . 336 : 11 |
 fortuitorum . 336 : 2 |
 fortuitum , *neur. acc.* 204 : 25 |
 fortuna . 84 : 2 | 93 : 4 | 105 : 6 ,
 11 | 169 : 25 | 206 : 14 | 208 : 18 |
 237 : 19 | 313 : 15 | 345 : 9 | 350 :
 28 | 361 : 12 | 370 : 22 | 386 : 3 |
 calamitas . 104 : 19 | fortuna par-
 tium . 114 : 6 |
 fortunæ . 76 : 14 | 99 : 17 | 101 :
 19 , 25 | 103 : 1 , 6 | 156 : 12 |
 177 : 6 | 192 : 20 | 198 : 24 | 204 :
 2 | 269 : 11 | 211 : 18 | 252 : 21 |
 261 : 23 | 267 : 11 | 302 : 12 | 371 :
 15 |
 fortunam . 128 : 7 , 10 | 157 : 21 |
 199 : 16 | 207 : 8 , 14 | 223 : 10 |
 230 : 3 | 250 : 11 | 274 : 10 | 300 :
 7 | 342 : 14 | 350 : 19 | *successum.*
 221 : 24 |
 fortunatos . 199 : 18 |
 fossa . 337 : 12 |
 fossæ , plur. 198 : 13 |
 fovea , *abl.* 193 : 11 |
 foveas , *acc.* 176 : 28 |
 fovet terras modico tepore . 195 : 15 |
 fractis , *abl.* 297 : 3 |
 frænabant . 92 : 19 |
 frænatos . 163 : 16 | 296 : 5 |
 fræni , plur. 105 : 2 | 299 : 13 |
 frænos . 317 : 23 |
 fragilis . 337 : 16 |
 fragilitatis humanæ . 170 : 2 |
 fragmentis , *abl.* 381 : 4 |
 fragor . 314 : 20 |
 fragore . 121 : 21 |
 frangeret . 117 : 6 |
 frater . 97 : 21 | 105 : 12 | 213 : 16 |
 264 : 29 | 310 : 4 | 312 : 19 | 346 :
 1 | 349 : 28 | 408 : 29 |
 fratre . 243 : 2 | 245 : 14 |
 fratrem . 223 : 21 | 242 : 26 | 261 :
 2 | 264 : 14 | 286 : 26 | 323 : 24 |
 350 : 1 |
 fratres . 265 : 4 , 19 | 405 : 5 |
 fratri . 239 : 18 | 265 : 15 | 322 : 19 |
 323 : 2 , 4 | 416 : 16 |
 fratribus . 260 : 16 |
 fratris . 412 : 13 |
 fratrum . 264 : 18 , 28 | 265 : 2 |
 313 : 10 |
 fraudandi , plur. 177 : 16 |
 fraudassent . 404 : 4 |
 fraudatus . 409 : 4 |
 fraude . 210 : 13 | 223 : 19 | 355 :
 16 | 414 : 10 | 415 : 21 | *locorum,*
difficultate. 198 : 15 | fraude loco-
 rum deceptis . 291 : 7 |
 fraudetur . 408 : 31 |
 fraudis . 390 : 31 |
 fraus . 197 : 21 |
 fregerant . 222 : 11 |
 fregit . 221 : 24 |
 fremitu . 167 : 7 , 10 , 25 | 197 :
 30 | 336 : 16 |
 fremitum . 159 : 11 |
 fremitus . 124 : 20 | 161 : 23 | 162 :
 22 | 215 : 28 | 335 : 13 | 345 : 13 |
 360 : 7 | 404 : 17 |
 frendens . 396 : 22 |
 frendente . 174 : 27 |
 frequens . 195 : 5 | 232 : 8 | 323 :
 27 | 408 : 25 | 410 : 19 | *regio ,*
habitata. 71 : 6 | pavonum multi-
 tudine frequens . 354 : 7 |
 frequentes . 152 : 2 | 259 : 12 | 397 :
 18 |
 frequentia , *abl.* 406 : 19 |
 frequentiam . 144 : 6 |
 frequentibus . 310 : 20 |
 freti . 332 : 6 |
 fretum , *acc.* 115 : 5 | 117 : 20 | 195 :
 3 | 205 : 3 | 231 : 9 | 271 : 2 |
 365 : 5 | 381 : 1 |
 fretus . 207 : 12 | 265 : 18 | 300 : 9 |
 confusus . excipi posse . 290 : 23 |
 frigente sanguine . 134 : 9 |
 frigescent . 337 : 24 |
 frigida . 139 : 10 |
 frigidissimus . 81 : 9 |
 frigore . 268 : 6 | 278 : 2 |
 frigoris . 202 : 11 | 270 : 15 | 300 :
 21 | 315 : 4 , 17 |
 frigus , *acc.* 104 : 16 | 270 : 11 | 335 : 8 |
 fronde . 197 : 20 | 234 : 18 | 336 :
 6 | 339 : 15 | 367 : 5 |
 frondem . 336 : 10 |
 frondibus , *abl.* 194 : 16 | 195 : 12 |
 frons . 166 : 5 |
 fronte . 97 : 16 | 164 : 12 | 166 : 8 |
 167 : 2 | 173 : 11 | 291 : 5 | 295 :
 10 | *aciei.* 93 : 23 |
 frontem . 204 : 1 | *aciei.* 167 : 5 |
 348 : 2 |
 fructu . 409 : 4 |
 fructum . 154 : 20 | 319 : 16 | 357 :
 24 | 371 : 9 |
 fructus . 169 : 17 | 247 : 7 | 253 :
 14 | 275 : 9 | 292 : 22 | 359 : 11 |
 370 : 17 |
 frueret . 227 : 5 |
 frugem . 275 : 12 |
 fruges . 227 : 11 | 293 : 3 | *fortuito-*
rum seminum. 336 : 3 |
 frugibus , *abl.* 330 : 12 |
 frugifera , plur. 185 : 10 |
 frui . 233 : 10 | 357 : 21 | 371 : 6 |
 frumenti . 153 : 9 , 11 | 274 : 28 |
 342 : 19 |
 frumento , *abl.* 200 : 2 | 275 : 10 |
 frumentum , *acc.* 341 : 14 | 411 : 20 |
 frustra . 93 : 5 | 133 : 3 | 156 : 4 |
 193 : 19 | 194 : 15 | 207 : 1 | 280 :
 2 | 295 : 24 | 338 : 27 | 369 : 17 |
 384 : 16 |
 frustrabantur ictus rami lento vimine .
 234 : 22 |
 frustrari . 90 : 14 |
 fuderat . 198 : 11 | 291 : 9 |
 fudere ignem . 335 : 11 |
 fudit . 177 : 10 | 204 : 23 |
 fuga . 98 : 17 | 112 : 17 | 167 : 30 |
 171 : 13 | 175 : 17 | 176 : 10 , 33 |
 214 : 16 | 216 : 10 | 264 : 18 | 340 :
 22 , 24 |
 fugæ . 174 : 6 | 175 : 7 , 9 , 12 |
 176 : 12 | 198 : 9 | 207 : 11 | 216 :
 16 | 273 : 3 |
 fugam . 89 : 12 | 104 : 7 | 107 :
 5 | 174 : 4 , 12 , 25 | 175 : 19 |
 176 : 23 | 178 : 4 , 9 | 192 : 11 |
 197 : 30 | 349 : 24 | 350 : 5 | 358 :
 19 |
 fugati , plur. 389 : 12 |
 fugatos . 82 : 15 | 306 : 19 |
 fugavit . 311 : 13 |
 fugent . 365 : 3 |
 fugiam . 207 : 13 |
 fugiebas . 265 : 3 |
 fugiebat . 107 : 4 :
 fugiendum . 177 : 13 |
 fugiendi . 264 : 25 |
 fugientem . 151 : 8 | 207 : 4 | 214 :
 14 | 264 : 15 | 341 : 4 |
 fugientes , *acc.* 92 : 14 | 99 : 2 | 114 :
 2 | 153 : 8 | 176 : 11 | 177 : 10 |
 203 : 11 | 312 : 18 | 368 : 18 |
 fugienti . 230 : 6 |
 fugientibus . 83 : 12 | 98 : 16 , 25 |
 99 : 5 | 175 : 4 , 17 | 340 : 25 |
 396 : 14 |
 fugientis . 174 : 17 |
 fugientium . 174 : 11 , 13 , 25 | 176 :
 8 | 216 : 28 | 349 : 8 |
 fugimus . 294 : 9 |
 fugissemus . 358 : 5 |
 fugitivi . 228 : 16 |
 fugiturus . 274 : 7 |
 fugiunt . 256 : 6 |
 fugere . 90 : 5 | 119 : 6 | 153 : 16 |
 168 : 1 , 18 | 174 : 28 | 216 : 20 |
 350 : 3 | 358 : 21 |
 fugerent . 91 : 1 | 410 : 32 | *quod*
fuit partium nearum. 169 : 1 | *fuit*
animus ad fugam. 192 : 12 |
 fulgebant . 163 : 18 |
 fulgebat . 77 : 19 |
 fulgentem . 96 : 6 |
 fulgentia aulae purpura auroque . 374 :
 6 |
 fulgentibus , *abl.* 80 : 2 | 125 : 13 |
 197 : 34 |
 fulgere . 317 : 22 |
 fulget . 75 : 13 |
 fulgor . 161 : 5 | 162 : 23 | 292 : 18 |
 fulgore . 76 : 23 | 301 : 28 |
 fulgorem . 77 : 6 | 151 : 17 | 170 :
 17 | 354 : 2 |
 fulgura , *acc.* 314 : 18 |
 fulminum . 314 : 21 |
 fumabat . 149 : 8 |
 fumos . 300 : 34 |
 fumum . 301 : 18 | 315 : 14 |
 fumus . 149 : 10 | 188 : 15 | 240 :
 19 | 270 : 20 |
 fundi , plur. 266 : 19 |
 funda , *abl.* 168 : 11 |
 fundamenta , *acc.* 184 : 12 | 185 : 1 |
 281 : 13 | 396 : 4 |
 fundamento , *abl.* 120 : 19 |
 fundant . 365 : 3 |
 fundaverant opes . 415 : 8 |
 fundendum . 404 : 10 |
 fundere incendium latius . 119 : 13 |
 fundis , *abl.* 76 : 4 | 193 : 9 | 283 :
 7 | 311 : 12 |
 funditore . 341 : 2 |
 funditorum . 93 : 8 , 18 | 94 : 11 |
 funditus . 326 : 28 |
 fundo , *abl.* 118 : 3 |
 fundunt . 326 : 31 |
 funduntur . 114 : 7 |
 funebres , *acc.* 403 : 9 |
 funere . 145 : 1 |
 funeri . 154 : 18 | 239 : 16 |
 funerum . 101 : 25 |
 fungebantur . 296 : 10 |
 fungebatur . 209 : 26 |
 fungerentur . 261 : 6 |
 funibus , *abl.* 123 : 14 |
 funium . 301 : 6 |
 funus . 312 : 33 | 402 : 2 |
 furens . 413 : 15 |
 furentem . 308 : 23 |
 furentibus . 403 : 17 |
 furere . 117 : 21 |
 furiae , plur. 251 : 16 |

furiosae . 395 : 24 |
 furit . 349 : 5 |
 furor . 387 : 11 |
 furto , *abl.* 126 : 6 | *insidiis* . 102 :
 26 |
 furtum noctis . 163 : 10 |
 furum . 163 : 7 |
 fusos . 306 : 19 |
 fusum , *neur.* 97 : 10 | 126 : 6 |
 fusus . 346 : 6 |
 futura . 113 : 4 | 179 : 2 |
 futurae , *gen.* 144 : 3 |
 futuram . 244 : 26 | 298 : 19 | 313 :
 18 |
 futuri . 162 : 19 | 170 : 22 | 216 : 4 |
 406 : 23 |
 futuros . 89 : 24 | 213 : 14 | 249 :
 18 |
 futurum . 82 : 22 | 95 : 16 | 117 : 8 |
 208 : 21 | 209 : 15 | 403 : 15 | 405 :
 2 | 407 : 9 | 412 : 18 |
 futurus . 186 : 16 |

G

G Abaza . 314 : * 15 |
 Gades . 127 : * 4 |
 Gadis , *acc.* 389 : 7 |
 galea , *abl.* 217 : 2 | 276 : 14 |
 galeam . 360 : 13 | 367 : 12 |
 galeis , *abl.* 410 : 13 |
 Gamaxus . 343 : 11 |
 Gangabas . 104 : 15 |
 Gangaridas . 356 : 22 |
 Gangem . 356 : 21 | 363 : 14 | 364 :
 19 | 365 : 10 |
 Ganges . 329 : * 4 | 330 : 1 , 2 |
 gaudent . 333 : 2 |
 gaudio , *abl.* 135 : 1 | 171 : 33 | 243 :
 17 | 281 : 2 | 291 : 30 | 317 : 2 |
 367 : 24 |
 gaudium , *acc.* 298 : 8 | 375 : 14 |
 gaza , *thesauri* . 103 : 15 | 179 : 15 :
 Gaza , *urbe* . 135 : 24 |
 gazam , *pecuniam* . 104 : 7 | 179 : 2 |
 202 : 4 |
 Gazam , *urbem* . 129 : 13 | 132 : *
 3 |
 Gedrosiae . 384 : 23 |
 Gedrosiorum . 382 : * 16 |
 gelidior . 329 : 2 |
 gelidissimum , *mascul.* 269 : 16 |
 gelu . 96 : 9 | 202 : 11 | 270 : 6 ,
 14 | 315 : 5 |
 gemens . 154 : 27 |
 geminato , *abl.* 135 : 14 | 235 : 12 |
 gemitu . 100 : 21 | 135 : 7 | 173 :
 26 | 174 : 2 | 213 : 21 | 244 : 2 |
 309 : 22 |
 gemitum . 217 : 4 | 361 : 14 |
 gemitus . 175 : 26 | 197 : 28 | 213 :
 10 | 247 : 9 | 255 : 23 | 360 : 7 |
 gemma , *abl.* 79 : 10 | 238 : 5 |
 gemmae , *plur.* 79 : 4 | 390 : 15 |
 gemmas . 332 : 3 | 355 : 20 |
 gemmis , *abl.* 140 : 1 | 317 : 20 |
 352 : 8 |
 generandi . 398 : 2 |
 generarent . 280 : 12 |
 generaret . 237 : 11 |
 generasse . 357 : 12 |
 generat . 332 : 1 |
 generatae . 353 : 26 |
 genere . 105 : 19 | 186 : 1 | 234 :
 13 | 355 : 11 |
 generis . 112 : 8 | 137 : 7 | 182 : 20 |
 186 : 19 | 390 : 13 | 379 : 32 |
 genibus . 308 : 28 | 338 : 18 | 405 :
 9 | regis advolvitur . 133 : 19 |
 Genitae , *plur.* 102 : 26 |

genitam . 223 : 7 |
 geniti . 233 : 11 | 313 : 6 | 409 : 17 |
 genitis , *abl.* 311 : 3 |
 genito , *abl.* 338 : 21 |
 genitos . 355 : 8 | 398 : 3 | 409 : 15 |
 genitum . 99 : 27 | 170 : 8 | 334 :
 11 | 378 : 4 | 410 : 5 |
 geniturus . 317 : 8 |
 genitus . 372 : 5 | 408 : 29 | 409 :
 9 |
 gens . 113 : 8 | 127 : 2 | 139 : 1 |
 170 : 6 | 235 : 19 | 285 : 8 | 287 :
 2 | 292 : 9 | 363 : 4 | 390 : 9 |
 gente . 131 : 18 | 276 : 10 | 335 :
 10 |
 gentem . 170 : 20 | 188 : 9 | 192 :
 29 | 203 : 15 | 204 : 2 | 223 : 24 |
 235 : 10 | 281 : * 4 | 283 : 18 |
 293 : 1 | 297 : 3 , 4 | 355 : 23 |
 gentes . 93 : 13 | 128 : 16 | 131 : 16 |
 332 : 6 | 365 : 8 , 20 | 397 : 20 |
 415 : 1 |
 genti . 335 : 2 | 407 : 18 | 412 : 22 |
 gentibus . 95 : 12 , 22 | 146 : 5 |
 152 : 8 | 228 : 6 | 273 : 6 | 331 :
 8 | 359 : 35 | 364 : 17 , 20 | 372 :
 4 |
 gentis . 109 : 3 | 169 : 17 | 186 : 20 |
 232 : 14 | 291 : 3 | 304 : 4 , 8 |
 355 : 3 , 13 | 357 : 6 | 388 : 20 |
 404 : 21 |
 gentium . 75 : 14 | 78 : 9 | 117 : 13 ,
 24 | 146 : 9 , 11 | 168 : 5 | 237 :
 24 | 370 : 7 | 394 : 22 | 296 : 9 |
 genu , *abl.* 135 : 6 |
 genua . 203 : 19 | 235 : 3 | 237 : 3 |
 325 : 10 | 350 : 10 | 367 : 12 , 31 |
 gravia continuo labore . 367 : 13 |
 genuisset . 405 : 7 |
 genuit . 76 : 6 |
 genus . 115 : 12 | 223 : 15 | 269 : 14 |
 292 : 19 | 316 : 26 | 333 : 18 | 348 :
 4 | 349 : 10 | 354 : 13 | 390 : 11 |
 gerebant vetus odium in , &c. 281 :
 4 |
 gerebat . 79 : 5 |
 gerebatur . 114 : 15 | 174 : 20 |
 gerendis , *abl.* 113 : 8 |
 gerens speciem majorem quam pro
 numero . 74 : 11 |
 gererentur . 132 : 3 |
 gereret . 414 : 25 |
 geri . 179 : 9 |
 geritis . 170 : 23 |
 gerantur . 372 : 23 |
 gesserant . 276 : 11 |
 gesserat . 91 : 21 | 267 : 10 | 306 :
 8 |
 gessimus . 226 : 17 |
 gessisset . 225 : 8 | 326 : 2 |
 gessit . 102 : 24 | se pro victore .
 177 : 10 |
 gesta , *parv. plur.* 178 : 2 | 307 : 10 |
 gestabant . 79 : 13 | 119 : 2 |
 gestandus . 283 : 23 |
 gestant . 140 : 3 |
 gestantem . 96 : 7 |
 gestantes . 278 : 16 | 347 : 6 |
 gestare . 118 : 7 | 238 : 2 | 283 : 22 |
 gestaret . 312 : 23 |
 gestarum . 141 : 21 |
 gestas , *acc.* 121 : 17 |
 gestis , *abl.* 207 : 29 | 319 : 14 |
 392 : 9 |
 gesturus . 288 : 1 | 292 : 21 | 359 :
 5 |
 Getas . 392 : * 10 |
 gignendae herbae aptior . 195 : 7 |
 gignendis , *abl.* 232 : 7 |
 gignitur . 82 : 1 | 276 : 3 | 336 : 1 |
 383 : 18 | 416 : 13 |
 glaciem . 203 : 4 , 6 |

gladiis , *abl.* 301 : 3 |
 gladio , *abl.* 72 : 16 | 95 : 15 | 125 :
 15 | 133 : 20 , 23 | 151 : 9 | 233 :
 24 |
 gladios . 97 : 9 | 147 : 1 | 349 : 11 |
 377 : 26 | 413 : 4 |
 gladium . 133 : 18 | 242 : 16 | 313 :
 21 | 375 : 1 |
 glebam . 132 : 17 |
 gloria , *abl.* 163 : 20 | 168 : 27 |
 169 : 9 | 227 : 5 | 266 : 24 | 303 :
 1 | 365 : 19 | 372 : 9 | 396 : 6 |
 gloriae . 142 : 19 | 167 : 30 | 207 :
 17 | 226 : 5 , 18 | 342 : 5 | 344 :
 19 | 352 : 10 | 406 : 9 | avaritia
 gloriae . 357 : 17 |
 gloriam . 157 : 18 | 170 : 21 | 211 :
 34 | 290 : 13 | 306 : 12 | 336 : 13 |
 345 : 19 | 359 : 13 , 16 , 32 | 361 :
 10 | 385 : 12 |
 gloriantes . 135 : 10 |
 gloriaris . 293 : 6 |
 gnarus . 73 : 6 | 394 : 18 |
 Gobares . 202 : 2 |
 Gordaeos . 152 : * 16 |
 Gordianorum . 181 : * 2 |
 Gordium , *urbs* . 71 : * 7 |
 Gordium Midae patrem . 72 : 3 |
 Gorgatam . 264 : 5 |
 Gorgjam . 264 : 5 |
 gradu . 131 : 20 | 175 : 6 | 244 : 7 |
 252 : 22 | 340 : 1 |
 gradum . 133 : 14 | 189 : 10 | 210 :
 21 | 254 : 3 | 262 : 27 | firmare .
 150 : 4 |
 gradus . 301 : 7 , 10 | 353 : 4 |
 Graecae , *dat.* 194 : 14 |
 Graecarum . 104 : 14 |
 Graecas . 73 : 3 |
 Graeci . 99 : 3 | 198 : 25 | 199 : 6 |
 225 : 11 | 318 : 17 | 335 : 21 | 363 :
 1 | 374 : 20 | 389 : 9 |
 Graeciae . 109 : 5 | 114 : 8 | 178 : 1 |
 222 : 23 | 241 : 8 | 276 : 5 | 280 :
 15 | 307 : 10 |
 Graeciae . 96 : 10 | 109 : 3 | 114 : 15 |
 129 : 15 , 17 | 199 : 2 , 11 | 204 :
 30 |
 Graeciam . 200 : 16 | 204 : 19 | 207 :
 27 | 371 : 16 | 416 : 19 |
 Graecis . 120 : 21 | 170 : 3 | 200 :
 25 | 205 : 12 | 225 : 6 | 233 : 19 |
 353 : 1 |
 Graecorum . 107 : 8 | 109 : 1 | 112 :
 16 | 114 : 16 | 269 : 3 | 294 : 24 |
 Graecos . 108 : 15 | 204 : 15 | 233 :
 16 | 306 : 13 |
 grandinem . 314 : 23 |
 Granicum , * 71 : 1 | 95 : 19 | 168 :
 30 | 306 : 1 |
 Granicus . 358 : 27 |
 grassata . 201 : 15 |
 grata . 249 : 19 | 315 : 7 | 370 : 33 |
 gratiae . 387 : 7 |
 gratam . 208 : 14 |
 grates , *acc.* 371 : 2 |
 grati , *plur.* 199 : 20 |
 gratia . 318 : 21 | 326 : 32 | 363 :
 1 | temporis gratia . 109 : 2 |
 gratiae . 244 : 18 | 264 : 9 | 280 :
 13 | 412 : 6 |
 gratiam . 207 : 9 | 212 : 11 | 238 :
 18 | 243 : 27 | 247 : 8 | 255 : 21 |
 262 : 18 | 274 : 9 | 301 : 33 | 310 :
 3 | 316 : 6 | 324 : 16 | 341 : 4 |
 amicitiam . 294 : 23 |
 gratias . 90 : 3 | 112 : 12 | 242 : 23 |
 254 : 19 | 267 : 26 | 413 : 18 |
 gratiora . 87 : 4 |
 gratiorem . 104 : 12 |
 gratus . 274 : 4 |
 gratuitas cicatrices . 315 : 5 |

gra-

gratuitum frumentum . 341 : 15 |
 gratulabantur . 145 : 9 |
 gratulari . 148 : 15 | 342 : 28 |
 gratulatione . 266 : 19 |
 gratulatur . 242 : 23 |
 gratum . 282 : 9 |
 gratus . 182 : 5 | 215 : 17 | 374 : 10 |
 gravaret . 101 : 4 |
 gravaretur . 353 : 10 |
 gravatam ebrietate mentem . 205 :
 11 |
 gravatum , non dignatum . 245 : 19 |
 gravatus telis . 350 : 8 | vino . 257 :
 5 |
 grave . 87 : 9 | 169 : 15 | cui grave
 sit tacere . 132 : 1 | grave spoliis
 agmen apparatusque luxurie . 239 :
 3 |
 gravent . 326 : 22 | metuendum . 209 :
 14 | gravem nimia jactatione virtu-
 tis atque operæ , importunum . 244 :
 25 | gravem electionem præteritis
 fore , odiosam . 283 : 25 |
 graves . 98 : 22 | 124 : 14 | 272 : 13 |
 278 : 9 | 285 : 14 | 346 : 7 | im-
 portuni . 224 : 3 | graves armis .
 176 : 10 | ætate . 189 : 21 |
 gravetur . 256 : 19 |
 gravi . 251 : 13 | 313 : 21 |
 gravia . 253 : 27 | debilitata . 367 :
 13 |
 gravior . 169 : 19 | 390 : 27 |
 graviora . 155 : 6 | 215 : 13 | 255 :
 1 | 381 : 6 | 397 : 3 |
 graviores . 159 : 15 |
 graviores . 248 : 12 |
 graviores , acc. 208 : 15 |
 gravioribus . 343 : 18 |
 gravioris . 248 : 2 |
 gravis . 267 : 25 | 313 : 20 | mole-
 stus . 306 : 9 | gravatus . 323 : 29 |
 ætate . 276 : 17 | vigiliis meroque
 gravis . 323 : 29 |
 gravitas . 319 : 9 |
 graviter . 243 : 29 | 368 : 12 , 14 |
 375 : 12 |
 gravius . 131 : 25 | 172 : 23 | 203 :
 13 | 265 : 4 | 341 : 1 | nihil in
 eam gravius consultum esse . 155 :
 15 |
 gregarii , gen. 267 : * 12 |
 gregarius . 315 : 29 |
 grege . 105 : 11 | 312 : 6 | 338 : 17 |
 uno grege servi profugiunt . 395 :
 23 |
 gregem . 93 : 20 |
 greges . 79 : 25 | 144 : 4 | 146 : 16 |
 182 : 16 | 203 : 8 | 238 : 10 | 304 :
 14 | 326 : 24 | 358 : 6 | 390 : 14 |
 gregibus . 365 : 5 |
 gremio , abl. 99 : 27 |
 grex . 79 : 20 |
 gubernaculi . 364 : 2 |
 gubernator . 125 : 4 | 209 : 15 |
 gubernatores . 122 : * 1 | 295 : 19 |
 349 : 9 |
 gubernatoribus , abl. 380 : 16 | 389 :
 1 |
 gurgites , accus. 150 : 8 | 364 : 8 |
 gurgitibus , abl. 176 : 10 |
 gutture . 151 : 8 | 277 : 2 |

H

HA beat . 276 : 20 |
 habeatis . 408 : 14 |
 habebam . 263 : 17 |
 habebant . 79 : 13 | 236 : 2 | 296 :
 5 |
 habebat . 102 : 7 | 166 : 3 | 171 : 9 | 173 :
 11 | 254 : 8 | 279 : 10 | 313 : 29 |

habebatur . 91 : 9 | 279 : 24 | 320 :
 27 | putabatur . 89 : 1 | 317 : 20 |
 habemus . 226 : 24 | in potestate .
 300 : 26 | 358 : 16 |
 habentium . 174 : 16 |
 habendam . 245 : 26 | 255 : 11 |
 habenis , abl. 171 : 10 | 291 : 9 |
 296 : 13 | 346 : 4 , 13 |
 habent . 168 : 34 | 185 : 1 | 224 : 3 |
 266 : 12 | 272 : 2 | 300 : 4 | 334 :
 7 |
 habenti . 112 : 11 | stativa . 276 :
 5 | 366 : 9 |
 habentibus . 408 : 28 |
 habeo . 157 : 20 | 163 : 13 | 243 :
 17 | 247 : 33 | 290 : 5 | 300 : 22 |
 371 : 2 |
 habere . 103 : 8 | 158 : 22 | 230 : 3 |
 245 : 23 | omnia venalia . 212 :
 15 |
 haberem . 156 : 21 | 358 : 22 |
 haberent . 298 : 10 | 300 : 13 |
 haberes . 263 : 1 |
 haberet . 241 : 9 | 245 : 21 | 342 :
 10 |
 haberi . 87 : 3 | 90 : 2 | 155 : 7 |
 158 : 20 | 403 : 11 | honorem ,
 deferri . 101 : 23 |
 habes . 156 : 19 | 244 : 9 | 263 : 3 |
 274 : 11 , 13 |
 habet . 158 : 17 | 170 : 9 | 232 : 8 |
 240 : 1 | 300 : 2 , 22 | 358 : 3 |
 409 : 24 |
 habetur . 186 : 13 | 417 : 4 |
 habiles militiae . 239 : 12 |
 habita . 414 : 5 |
 habitabatur . 184 : 1 |
 habitam esse caste sancteque . 155 :
 24 |
 habitatur pluribus ac frequentibus vi-
 cis . 310 : 20 |
 habiti . 262 : 4 | 326 : 31 | 406 : 15 |
 habito , abl. 88 : 11 | 255 : 12 |
 habitu , statu . 101 : 25 | 249 : 8 |
 sita . 315 : 28 | 403 : 2 | forma .
 76 : 24 | 345 : 4 | veste . 77 : 5 ,
 8 | 238 : 15 | habitu corporis , sta-
 tura . 102 : 9 | 361 : 24 |
 habitu corporis , specie . 199 : 31 |
 habitu naturæ , qualitate . 203 : 18 |
 habitum , staturam . 237 : 5 | 292 :
 15 | vivendi modum . 237 : 20 |
 ornatum . 238 : 2 | speciem . 357 :
 9 | morem . 406 : 3 |
 habitum infantum spectandi cura .
 355 : 9 |
 habitum , part. 307 : 8 |
 habituros . 235 : 21 | 263 : 1 |
 habiturum , acc. 158 : 18 | 276 : 16 |
 394 : 25 |
 habiturus . 274 : 10 | 317 : 15 |
 habitus civilis , urbanitatis . 254 : 2 |
 261 : 19 | 397 : 29 | vestis . 87 :
 4 | 186 : 9 | 238 : 3 | 397 : 29 |
 figura . 140 : 1 | statura . 316 : 18 |
 habitus , partic. 353 : 5 |
 habuerat . 80 : 11 | 154 : 22 | 235 :
 13 | 267 : 22 |
 habuere . 306 : 10 |
 habuerunt . 253 : 22 |
 habui . 248 : 13 | 251 : 22 | 263 :
 16 | 397 : 28 |
 habuimus . 413 : 1 |
 habuissent . 409 : 2 |
 habuisset . 186 : 16 | 415 : 3 |
 habuit . 202 : 25 | 225 : 6 | 226 : 16 |
 228 : 4 | 255 : 23 | 358 : 18 | 397 :
 19 | 406 : 7 | 408 : 33 | 410 : 27 |
 414 : 17 | in consilio fortunam .
 84 : 5 | hunc exitum . 204 : 29 |
 hareas , moreris . 294 : 3 |
 harebant . 74 : 19 | 346 : 8 |

harebat . 366 : 14 | 368 : 14 | 408 :
 4 | in tergis fugientium . 174 : 13 |
 harebunt . 289 : 8 |
 harede . 404 : 7 |
 haredes , acc. 237 : 11 |
 hæreditarium , acc. 410 : 3 |
 hærens . 173 : 8 | 313 : 13 |
 hærente . 345 : 24 |
 hærentibus , abl. 133 : 3 |
 hætere . 301 : 35 |
 hæres , nom. 408 : 22 |
 hæserat pugna in loco . 221 : 5 |
 hæsisset . 153 : 10 | 404 : 5 |
 hæsitabat deprehensa felicitas . 194 :
 1 |
 hæsitans . 260 : 10 |
 hæsitantem . 264 : 25 |
 hæsitare . 164 : 13 |
 hæsitat . 174 : 9 |
 hæsueros . 308 : 2 |
 hæsurus in tergis fugientium . 91 :
 7 |
 Hages . 346 : 1 |
 Halicarnasso . 87 : * 16 |
 Halicarnasson . 188 : 3 |
 Halicarnassum . 308 : 1 |
 Halyn . 128 : 4 | 156 : 17 |
 Hammon . 253 : 4 |
 Hammonem . 142 : 5 |
 Hammonem . 403 : 7 |
 Hammonios . 139 : 3 |
 Hammonis . 136 : * 9 | 139 : 8 | 248 :
 15 |
 hamos . 368 : 28 |
 hariolos . 288 : 9 |
 harpagonas . * 116 : 20 |
 Harpalo . 361 : 30 | 393 : 3 |
 Harpalum . 393 : 5 |
 hasta , abl. 125 : 15 | 173 : 32 | 176 :
 29 | 177 : 17 | 220 : 9 | 309 : 3 ,
 8 |
 hastæ , plur. 74 : 19 | 171 : 11 | 354 :
 11 |
 hastam . 274 : 4 | 276 : 24 | 277 :
 5 | 309 : 19 | 374 : 21 , 29 |
 hastas . 172 : 11 | 296 : 2 | 338 : 13 |
 hastatorum . 79 : 12 | 172 : 7 |
 hastis , abl. 76 : 5 | 257 : 14 | 301 :
 3 , 20 | 407 : 15 | 409 : 32 |
 haud . 79 : 21 | 84 : 12 | 173 : 30 |
 186 : 15 | 277 : 20 | 278 : 25 |
 haudquaquam . 249 : 18 | 274 : 17 |
 277 : 9 |
 hauriebantur gurgitibus . 176 : 11 |
 delati in foveas . 196 : 28 |
 haurire , percipere spiritus tanti ani-
 mi . 226 : 13 |
 haurit gladio , transfigit . 266 : 26 |
 hauserant . 279 : 4 |
 hausimus . 169 : 19 |
 hausissent . 175 : 29 |
 hausisset aliquid ex hac indole . 103 :
 12 |
 hausit . 85 : 18 | 339 : 30 | transfi-
 xit . 367 : 28 |
 Haustanem . 317 : 16 |
 Haustanes . 317 : 17 |
 hausto , abl. 278 : 10 |
 haustum , subst. 96 : 2 | cæli hau-
 stum . 200 : 5 |
 hebetia , accus. 176 : 15 | 360 : 30 |
 hebetior in suo negotio . 273 : 20 |
 Hecatompilos . 225 : * 5 |
 Hecatæum . 264 : 5 |
 Hektor . 144 : 9 , 11 |
 Hektor . 249 : 12 |
 hedera . 335 : 24 |
 hederæ , gen. 336 : 5 |
 Hegeloch . 130 : 14 | 137 : 6 |
 Hegelochum . 73 : 1 | 256 : 11 |
 Hegelochus . 130 : 3 | 257 : 2 |
 Hellanice . 306 : 3 |

- Hellesponti . * 73 : 1 | 109 : 1 | 114 : 9 | 128 : 21 |
 Hellesponto . 73 : 5 | 102 : 17 | 371 : 17 | 414 : 12 |
 Hellespontum . 83 : 13 | 128 : 3 | 156 : 17 | 216 : 21 | 228 : 8 | 359 : 2 |
 Hellespontus . 168 : 27 |
 Heneti , plur. 73 : * 9 |
 Hephæstion . 246 : 2 | 255 : 6 , 10 | 288 : 17 |
 Hephæstione . 102 : 4 | 347 : 18 | 356 : 13 |
 Hephæstionem . 310 : 17 | 341 : 13 |
 Hephæstioni . 110 : 13 | 111 : 1 |
 Heracon . 387 : 2 |
 herbam . 378 : 15 |
 herbas . 336 : 10 |
 herbidus . 240 : 2 |
 herbis , abl. 275 : 5 |
 Hercule , abl. 338 : 27 |
 hercule , adverb. 90 : 10 | 154 : 12 | 157 : 4 | 165 : 11 | 218 : 7 , 16 | 263 : 3 , 23 | 397 : 24 | 405 : 15 | 413 : 1 |
 Herculem . 318 : 14 | 319 : 2 , 21 | 334 : 12 | 359 : 22 |
 Herculi . 103 : 14 | 115 : * 10 | 145 : 21 |
 Herculis . 95 : 11 | 115 : 13 | 117 : 12 | 222 : 17 | 347 : 5 | 362 : 13 | 365 : 13 |
 Hermolao . 324 : 22 |
 Hermolaum . 324 : 9 , 24 |
 Hermolaus . 321 : 2 | 324 : 4 , 26 | 327 : 8 |
 hi . 246 : 3 |
 hianti . 175 : 28 |
 hibernis , abl. 314 : 14 |
 hic . 408 : 32 |
 hinc . 93 : 19 | 353 : 11 | 354 : 4 | 396 : 14 |
 hinnitum . 159 : 11 |
 hinnitus . 162 : 23 |
 hirsutæ , plur. 383 : 13 |
 hirta , plur. 162 : 30 |
 hirtæ , plur. 203 : 19 |
 hiscere . 249 : 28 |
 hodie . 371 : 3 |
 hominem . 266 : 23 | 275 : 12 | 319 : 20 |
 homines . 254 : 17 | 256 : 15 | 294 : 26 | 300 : 30 | 408 : 11 |
 hominibus , abl. 237 : 6 | 278 : 8 |
 hominis . 155 : 2 | 227 : 30 | 248 : 17 | 250 : 16 | 263 : 19 |
 hominum . 159 : 11 | 162 : 22 | 247 : 5 | 269 : 14 | 276 : 2 | 291 : 2 , 26 | 397 : 21 |
 homo . 263 : 18 | 294 : 17 |
 honesta , abl. 174 : 7 | 207 : 15 |
 honestabant . 343 : 20 |
 honestabat , ornabat . 78 : 11 | com-
 mendabat . 87 : 3 |
 honestæ . 291 : 7 | 360 : 2 |
 honestam . 298 : 12 |
 honestarum . 318 : 9 |
 honeste , adv. 367 : 10 |
 honestior . 361 : 18 |
 honestiora . 311 : 30 |
 honestiorem . 285 : 8 |
 honestissima , ablat. 276 : 19 |
 honestius , adv. 157 : 21 |
 honor . 155 : 9 | 320 : 27 |
 honoramur . 262 : 12 |
 honorata . 260 : 18 |
 honore . 88 : 12 | 279 : 18 | 308 : 6 | 312 : 33 | 326 : 26 | 327 : 23 | 350 : 29 |
 honorem . 101 : 22 | 154 : 18 | 390 : 20 |
 honores . 318 : 1 | 319 : 19 | 403 : 10 | 404 : 2 | 405 : 29 |
 honori . 282 : 28 |
 honos . 333 : 22 | 417 : 4 |
 hora , abl. 292 : 22 | 379 : 27 |
 horæ , gen. 371 : 20 |
 horam . 101 : 9 | 322 : 8 |
 Horratis . 374 : 13 |
 horrebant . 291 : 29 |
 horrendo . 344 : 5 |
 horret animus cogitatione rei . 370 : 20 |
 horretis . 359 : 36 |
 horribiles , acc. 199 : 20 |
 horridis ingeniis . 131 : 16 |
 horridum genus sapientum . 333 : 18 |
 horrore . 83 : 1 | 335 : 8 |
 hortabatur . 89 : 3 |
 hortantibus , abl. 171 : 30 |
 hortantium . 376 : 10 |
 hortari . 288 : 6 | 310 : 10 | 311 : 24 | 315 : 14 | 360 : 13 | 369 : 11 | 379 : 10 |
 hortatus . 291 : 11 | milites ad spem tantæ rei . 112 : 21 |
 horti , plur. 185 : 4 |
 hortum . 111 : 11 , 16 |
 hospes . 233 : 6 |
 hospitales , acc. 189 : 15 |
 hospitaliter . 285 : 13 | 342 : 18 |
 hospitem . 208 : 2 |
 hospites . 111 : 1 |
 hospiti . 131 : 1 |
 hospitibus . 186 : 5 |
 hospitis . 233 : 7 |
 hoste . 154 : 25 | 168 : 30 | 232 : 5 |
 hostem . 92 : 22 | 153 : 12 | 156 : 14 | 158 : 2 | 161 : 12 | 162 : 15 , 21 | 163 : 15 | 171 : 9 | 173 : 1 , 3 , 11 | 300 : 28 | 303 : 2 | 354 : 30 |
 hostes . 162 : 27 | 171 : 28 | 177 : 10 | 217 : 16 | 359 : 37 | 360 : 22 |
 hosti . 153 : 16 | 164 : 13 | 239 : 25 |
 hostibus . 97 : 20 | 168 : 35 | 245 : 8 | 359 : 34 | 404 : 6 |
 hostilium . 84 : 2 |
 hostis . 156 : 3 , 5 | 159 : 4 | 171 : 14 | 228 : 18 | 234 : 8 | 310 : 29 | 318 : 7 |
 hostium . 77 : 4 | 93 : 3 | 96 : 11 | 161 : 19 | 162 : 4 | 170 : 15 | 173 : 13 | 239 : 10 | 240 : 25 | 359 : 7 |
 humana , abl. 163 : 22 | 364 : 7 |
 humanæ . 170 : 2 | 322 : 11 |
 humanarum . 288 : 10 | 357 : 16 | 359 : 18 |
 humandi . 194 : 13 |
 humani . 96 : 4 | 203 : 1 , 8 | 270 : 10 | 345 : 28 |
 humanis . 309 : 10 | 361 : 9 | 403 : 26 | 406 : 31 |
 humanitatem . 123 : 9 |
 humano , abl. 287 : 7 | 294 : 11 |
 humanum , acc. 313 : 32 | 359 : 16 | super humanum fastigium elato animo . 385 : 15 |
 humare . 267 : 8 |
 humari . 101 : 25 | 310 : 15 |
 humeri , plur. 273 : 8 |
 humeris , abl. 104 : 15 |
 humero , abl. 305 : 9 | 378 : 2 |
 humeros . 408 : 11 |
 humi . 154 : 12 | 172 : 19 | 309 : 22 | 315 : 4 | 318 : 5 | 319 : 6 | 404 : 27 |
 humidi , plur. 161 : 20 |
 humido . 315 : 24 |
 humilem . 273 : 8 |
 humili . 254 : 2 |
 humilia , acc. 327 : 16 |
 humiliores . 284 : 3 | 392 : 4 |
 humillimis . 104 : 19 |
 humo . 235 : 8 | 336 : 3 | acceptante occultum opus . 122 : 7 |
 humor . 180 : 3 | 299 : 6 | modicus . 277 : 19 |
 humore , aqua . 231 : 7 | 298 : 4 | subeuntes radices . 195 : 12 | hausto auide . 278 : 10 | pluvia . 337 : 16 |
 humorem . 278 : 3 |
 humoris , aqua . 176 : 2 | 185 : 7 | 278 : 7 |
 humum . 320 : 10 | 353 : 14 |
 humus . 76 : 2 | 104 : 17 | 270 : 5 | 282 : 1 |
 Hyarotim . 354 : * 5 |
 Hydaspem . 128 : 12 | 342 : 13 | 343 : * 7 , 14 | 358 : 4 |
 Hydaspes . 362 : 11 |
 Hydasi . 363 : 15 |
 hyeme . 270 : 4 |
 hyems . 90 : 7 |
 Hypasim . 356 : * 13 |
 Hypsidem . 291 : 11 |
 Hypsides . 291 : 13 |
 Hyrcani , plur. 74 : 17 | 93 : 15 |
 Hyrcaniæ . 228 : 24 | 233 : 1 , 3 | 234 : 4 | 235 : 14 , 19 |
 Hyrcaniam . 217 : 19 | 228 : 29 | 232 : 1 | 314 : 9 |
 Hyrcanum mare . 231 : * 5 | 272 : 3 |
 I
 Acebant . 98 : 2 | 99 : 17 | 104 : 27 | 172 : 19 | 367 : 28 |
 jacebat . 249 : 23 | 391 : 7 | 410 : 7 | 415 : 16 |
 jacent steriles arenæ . 137 : 1 | 337 : 11 |
 jacentem . 187 : 4 | 340 : 7 |
 jacentes . 270 : 23 |
 jacenti , prostrato . 221 : 15 |
 jacentia . 180 : 1 |
 jacentis . 309 : 19 | 375 : 3 |
 jacentium . 179 : 18 |
 jacere , ceo . 137 : 23 | 288 : 7 |
 jacere , cio . 204 : 28 |
 jaceret . 264 : 17 |
 jacet . 230 : 13 | 275 : 13 |
 jaci vallum . 161 : 16 |
 jaciebant . 120 : 9 | 276 : 14 | 410 : 13 |
 jacienda . 184 : 12 | moles jacienda erat . 117 : 14 |
 jacientes . 98 : 14 | 123 : 20 | 164 : 1 |
 jactabant . 137 : 6 | 318 : 16 |
 jactamur invicem varietate fortuna . 170 : 4 |
 jactantes , acc. 201 : 19 |
 jactaret . 253 : 2 |
 jactari . 357 : 6 |
 jactasse . 308 : 9 |
 jactata , plur. 90 : 17 | 357 : 23 | dicta . 320 : 4 |
 jactatione , ostentatione . 244 : 25 |
 cervicem . 172 : 15 |
 jactationem . 151 : 18 | vulnerum . 220 : 11 |
 jactavit . 306 : 11 |
 jactu . 120 : 8 |
 jactum teli . 121 : 7 | 167 : 17 | 193 : 4 |
 jactura . 169 : 19 | 208 : 16 |
 jacturæ . 157 : 3 |
 jacturam . 177 : 8 | 239 : 13 |
 jacuerat . 261 : 21 |
 jacuisse . 306 : 15 |
 jacuit . 310 : 10 |
 jacula , acc. 146 : 15 | 346 : 3 | 367 : 15 |
 ja-

- jacularentur . 261 : 12 |
 jaculatorum . 93 : 17 |
 jaculis . 368 : 10 |
 jaculum , *acc.* 168 : 11 |
 jam . 84 : 3 | 174 : 25 | 189 : 3 |
 192 : 24 | 358 : 9 | jam hoc tertio .
 156 : 8 |
 jamdudum . 359 : 26 |
 jampridem . 252 : 16 |
 jamque . 118 : 9 | 133 : 14 | 138 :
 1 | 174 : 11 | 201 : 2 | 249 : 31 |
 275 : 5 |
 ibant . 159 : 15 | 160 : 3 | 182 :
 20 : 23 | 385 : 19 |
 ibat . 176 : 26 | 230 : 9 |
 Iberiam . 389 : * 9 |
 Ibero . 389 : * 9 |
 ibi . 187 : 12 | 202 : 6 | 215 : 9 |
 225 : 6 |
 ibimus . 370 : 26 |
 icta , *foem.* 124 : 24 | 186 : 3 | 368 :
 12 |
 ictu . 97 : 7 | 133 : 22 | 296 : 2 |
 ictum teli . 118 : * 17 | 177 : 18 | 191 :
 16 | 277 : 6 | *fortune* . 89 : 18 |
 ictus , *acc.* 254 : 22 | 255 : 24 | 283 :
 8 | 295 : 8 | 335 : 4 | 348 : 13 |
 349 : 19 | 366 : 22 | 367 : 17 |
 Idarne . 130 : 2 |
 idcirco . 334 : 7 |
 idem . 204 : 2 | 207 : 19 | 358 : 13 |
 360 : 15 | 16 | 397 : 29 |
 identidem . 95 : 4 | 174 : 17 | 186 :
 17 | 243 : 24 | 249 : 2 | 365 : 24 |
 410 : 31 |
 idolis . 112 : 11 |
 idoneis auctoribus , *abl.* 146 : 6 |
 jecerant . 124 : 6 |
 jecisti . 317 : 26 |
 jecit . 317 : 16 |
 ierant . 298 : 21 |
 igitur . 118 : 16 | 141 : 20 | 153 : 2 |
 193 : 12 | 263 : 3 |
 ignari , *plur.* 160 : 4 | 192 : 16 |
 301 : 17 | 331 : 4 | 353 : 2 | 379 :
 5 | 381 : 9 |
 ignaris . 121 : 24 | 246 : 26 | 379 :
 20 : 26 |
 ignaros . 248 : 6 |
 ignarus . 130 : 21 | 132 : 3 | 146 :
 8 | 175 : 8 | 238 : 17 | 243 : 28 |
 303 : 11 | 390 : 29 | *sermonis Græ-*
cæ . 211 : 26 |
 ignavi , *plur.* 208 : 27 |
 ignavia . 359 : 10 | 374 : 15 |
 ignaviæ . 171 : 3 |
 ignaviam . 198 : 2 | 226 : 7 |
 ignavis . 169 : 20 | 206 : 13 |
 ignavissimo . 263 : 20 |
 ignavo . 97 : 11 |
 ignavus . 274 : 14 |
 igne . 74 : 20 | 76 : 5 | 123 : 16 |
 153 : 11 | 204 : 23 | 240 : 21 | 315 :
 31 | 415 : 20 |
 igneæ . 396 : 1 |
 ignem . 82 : 12 | 117 : 3 | 125 : 25 |
 153 : 8 | 163 : 20 | 170 : 17 | 204 :
 21 | 333 : 22 | 335 : 11 | 363 : 9 |
 ignes , *acc.* 111 : 4 | 196 : 15 |
 201 : 20 | 240 : 24 | 278 : 25 | 291 :
 26 |
 igni . 119 : 16 | 240 : 16 | 365 : 28 |
 ignibus , *abl.* 96 : 3 |
 ignis , *genit.* 76 : 23 | 77 : 19 | 161 :
 6 | 188 : 15 | 239 : 11 | 240 : 18 ,
 22 | 255 : 22 | 335 : 9 |
 ignobilem . 223 : 24 | 357 : 7 | 370 :
 18 | 371 : 12 |
 ignobiles . 168 : 7 | 370 : 26 |
 ignobili . 83 : 24 | 335 : 6 |
 ignobilia . 338 : 25 |
 ignobilibus , *abl.* 330 : 9 | 372 : 3 |
 ignobilis , *gen.* 192 : 5 | 316 : 23 |
 ignobilium . 90 : 13 |
 ignominia , *abl.* 270 : 24 |
 ignominia . 267 : 27 | 268 : 2 |
 ignominiam . 321 : 4 |
 ignorabant . 278 : 17 |
 ignorabat . 174 : 31 | 244 : 23 | 320 :
 5 |
 ignorabatur . 266 : 28 |
 ignorant . 199 : 14 |
 ignorare . 244 : 29 | 292 : 17 |
 ignoraret . 119 : 2 | 168 : 10 | 413 :
 13 |
 ignorari . 168 : 7 | 188 : 2 |
 igneras . 292 : 21 |
 ignorat . 109 : 6 |
 ignorationem . 102 : 12 | 190 : 14 |
 ignoratis , *verb.* 256 : 11 | 320 : 7 |
 ignores . 293 : 2 |
 ignoro . 250 : 11 | 357 : 26 |
 ignosce . 265 : 1 |
 ignoscere . 244 : 28 , 31 |
 ignosceret . 192 : 23 |
 ignota . 197 : 1 | 380 : 3 | 382 : 4 |
 ignotam . 360 : 26 |
 ignotarum . 168 : 5 |
 ignotas . 330 : 5 |
 ignoti , *gen.* 89 : 9 | *plur.* 168 : 7 |
 ignotis , *abl.* 234 : 27 |
 ignoto , *abl.* 192 : 15 | 245 : 17 | 379 :
 3 |
 ignotos . 175 : 23 | 265 : 19 | 384 :
 11 |
 ignotum , *neut.* 104 : 6 | 311 : 9 |
 ignotus . 408 : 27 | 415 : 22 |
 ignovit . 192 : 26 | 235 : 18 | 257 :
 2 | 320 : 18 |
 ilia , *acc.* 172 : 12 |
 Ilioneo . 105 : 10 |
 illacrymasse . 101 : 2 |
 illata . 95 : 22 | 308 : 6 |
 illati temere præsidii , *in præsidia* .
 161 : 7 |
 illato , *abl.* 109 : 2 | 323 : 7 | terro-
 re . 196 : 19 | lumine . 311 : 7 |
 illiciendas voluptates . 186 : 4 |
 illiditur flumen , *incurrit* . 184 : 15 |
 364 : 10 |
 illigaverant . 123 : 13 |
 illinc . 93 : 19 | 195 : 14 |
 illinuntur pedes odoribus . 333 : 5 |
 illiserat navim petra , *fluctus* . 345 :
 26 |
 illisit , *impulit* . 119 : 24 |
 illita turris bitumine . 133 : 2 |
 illicitam sulphure . 119 : 10 |
 illudens superbiam . 302 : 4 |
 illuderent . 112 : 2 |
 illuderet . 202 : 29 |
 illudunt . 307 : 21 |
 illustri jam die . 77 : 17 |
 illustria . 77 : 6 |
 illustribus . 242 : 4 |
 illustris . 182 : 7 |
 illustrium . 105 : 2 |
 illuvie . 346 : 8 | squalidum corpus .
 111 : 24 |
 illuxit . 85 : 14 |
 Illyrico . 242 : 9 |
 Illyrii , *plur.* 167 : 2 |
 Illyris , *abl.* 178 : 2 |
 Illyriorum . * 95 : 14 | 395 : 31 |
 Illyrios . 96 : 5 | 226 : 19 | 306 : 18 |
 371 : 16 |
 ima . 186 : 11 |
 imago . 323 : 22 |
 imbellem . 240 : 3 |
 imbelles , *acc.* 168 : 8 |
 imbellibus . 96 : 7 |
 imbellis . 359 : 12 |
 imber . 314 : 22 | 345 : 15 | 346 :
 6 |
 imbrem . 137 : 12 | 315 : 4 | 345 :
 11 |
 Imbrum . 131 : * 10 |
 imbuantur mitioribus ingeniis . 227 :
 10 |
 imbuendas aures promissis . 154 : 2 |
 imbueret . 237 : 24 |
 imbuisset . 89 : 28 |
 imis . 326 : 19 |
 imitandum . 331 : 6 |
 imitante . 80 : 14 |
 imitaretur . 102 : 17 |
 imitari . 186 : 1 | 289 : 11 | 385 : 14 |
 406 : 3 |
 imitati , *plur.* 203 : 7 |
 imitatum . 135 : 11 |
 imitatus . 77 : 13 |
 imitemini . 171 : 2 |
 immanium . 109 : 4 | 365 : 5 |
 immemor . 340 : 8 |
 immemores . 83 : 16 | 100 : 1 | 171 :
 18 | 277 : 7 | 368 : 17 | 394 : 26 |
 immensa , *sing. nov.* 169 : 2 | *plur.*
 200 : 26 |
 immensis , *abl.* 107 : 3 |
 immensum , *acc.* 353 : 12 |
 immerito , *adv.* 85 : 8 | 172 : 7 |
 182 : 28 | 207 : 23 | 212 : 24 |
 302 : 3 |
 immersit . 124 : 8 |
 imminebant deditio , *propendebant*
in . 354 : 29 |
 imminebat . 125 : 3 | montis dorsum
 vitæ . 82 : 6 | imminebat sylva se-
 mitæ . 232 : 4 | imminebat Besso .
 229 : 22 |
 imminens . 123 : 10 | 143 : 7 | *in-*
ventus . 71 : 3 | 146 : 1 | immi-
 nens itineri . 80 : 20 | imminens
 Dario . 146 : 1 | tergis fugientium .
 174 : 25 | imminens occasioni . 211 :
 9 |
 imminet . 195 : 11 |
 imminet . 306 : 2 |
 imminetibus , *abl.* 228 : 31 |
 imminetis . 384 : 12 |
 imminetium . 76 : 22 |
 imminco regno , *ambio* . 252 : 16 |
 imminere , *instare* . 89 : 21 | immi-
 nere tantæ spei . 111 : 8 | monti-
 bus sylvæ . 185 : 16 |
 immiscui . 397 : 29 |
 immisissent . 167 : 10 |
 immisit . 270 : 1 | 291 : 15 | 366 :
 26 | 396 : 23 |
 immissi , *plur.* 346 : 16 |
 immisum . 205 : 3 |
 immitia , *acc.* 383 : 12 |
 immitterent . 119 : 20 |
 immixti . 341 : 17 |
 immo . 111 : 23 | 263 : 3 |
 immobile . 348 : 9 |
 immobiles . 75 : 18 | 315 : 7 | 346 :
 7 | 365 : 5 |
 immobilis . 171 : 33 |
 immodica . 309 : 13 |
 immodicarum . 405 : 27 |
 immodicas . 186 : 4 | 415 : 8 |
 immodico , *abl.* 277 : 21 | 312 : 16 |
 313 : 1 | 381 : 21 |
 immodicus aestimator sui . 306 : 8 |
 immolaretur . 123 : 16 |
 Immortales Persici . * 78 : 10 |
 immortalibus . 379 : 14 |
 immortalitate . 407 : 2 |
 immortalitatem . 319 : 19 | 365 : 14 |
 affectantem . 242 : 2 |
 immortalitati . 372 : 29 | 405 : 24 |
 immortalitatis . 319 : 21 |
 immunitate . 192 : 27 |
 immutabili , *abl.* 212 : 3 |
 imparem . 412 : 18 |
 impatiens veritatis . 76 : 9 | impa-
 tiens

tiens navis gubernaculi . 364 : 3 |
 impavidus . 372 : 14 |
 impediendam . 120 : 12 |
 impediēte . 348 : 12 |
 impediērant . 234 : 13 |
 impediēssent . 339 : 15 |
 impedimenta . 159 : 8 | 171 : 24 |
 172 : 22 | 173 : 5 | 179 : 4 | 228 :
 27 | 230 : 11 | 277 : 15 | 365 : 29 |
 385 : 9 |
 impedimentis , *abl.* 171 : 28 | 172 :
 2 | 173 : 13 | 202 : 6 | 234 : 7 |
 362 : 8 |
 impedimento , *abl.* 117 : 11 |
 impedimentorum . 172 : 5 | 177 : 8 |
 206 : 12 |
 impedimentum . 366 : 8 |
 impedire . 317 : 13 |
 impedirentur . 321 : 15 |
 impediretur . 369 : 31 |
 impediri . 122 : 6 |
 impedit . 337 : 9 |
 impedita , *plur.* 192 : 1 |
 impeditos . 365 : 28 |
 impeditum . 312 : 13 | 356 : 19 |
 impeditus . 329 : 8 |
 impellat ad societatem sceleris . 254 :
 18 |
 impellerentur . 295 : 20 |
 impelli . 250 : 24 |
 impendentes . 367 : 30 |
 impenderant . 145 : 13 |
 impendio , *abl.* 100 : 9 | 365 : 14 |
 impendit . 151 : 18 |
 impenditur . 396 : 13 |
 impensa , *abl.* 318 : 22 |
 impensius . 252 : 14 | 265 : 33 |
 imperabatur . 314 : 18 |
 imperantis cupiditatibus suis . 316 :
 20 |
 imperare . 122 : 1 | 191 : 27 | 324 :
 6 | 348 : 15 | imperare perinde ani-
 mis ac linguis . 318 : 3 |
 imperaret . 317 : 8 | 356 : 16 | 404 :
 22 |
 imperasset . 97 : 4 | 353 : 8 | 408 :
 20 |
 imperat . 375 : 20 |
 imperata , *plur.* 234 : 5 | 274 : 22 |
 284 : 1 | 303 : 7 | 304 : 6 | 334 :
 11 | fecerunt obediēter . 108 : 2 |
 fautores . 209 : 28 |
 imperatæ , *plur.* 73 : 4 |
 imperatore . 238 : 16 |
 imperatorem . 360 : 1 |
 imperatores . 348 : 15 |
 imperatoriis , *abl.* 209 : 26 |
 imperatum . 76 : 15 | 213 : 2 | 246 :
 4 | 266 : 14 | 276 : 21 | 284 : 17 |
 338 : 3 | 377 : 21 | 385 : 7 | 390 :
 3 | 398 : 14 | *exaltum* . 383 : 2 |
 imperatur . 75 : 21 |
 imperaturos . 261 : 23 |
 imperaturus . 239 : 7 | 307 : 4 |
 imperaverunt . 299 : 14 | sibi ut cre-
 derent , &c. 205 : 9 |
 imperavi . 359 : 19 |
 imperavit . 382 : 10 | 389 : 11 |
 imperet . 196 : 15 | 407 : 18 |
 imperia , *accus.* 164 : 15 | 326 : 18 |
 imperii . 77 : 10 | 108 : 12 | 129 :
 20 | 164 : 1 | 170 : 8 | 210 : 5 |
 306 : 5 | 319 : 2 | 342 : 3 | 350 :
 1 | 373 : 5 | 376 : 22 | 390 : 12 |
 406 : 28 | 410 : 3 | 415 : 10 |
 imperio . 129 : 5 | 142 : 1 | 156 : 16 |
 172 : 3 | 207 : 4 | 209 : 19 | 214 :
 4 | 226 : 20 | 348 : 5 | 14 | 385 :
 8 | 397 : 21 |
 imperiorum . 243 : 18 |
 imperitantem . 236 : 3 |

imperitatum . 135 : 20 |
 imperito , *verb.* 371 : 17 |
 imperium , *regnum* . 169 : 26 | 170 :
 20 | 204 : 12 | 207 : 19 | 209 : 3 |
 286 : 14 | 317 : 2 , 6 | 410 : 3 |
 ducis ad milites . 165 : 4 | *domi-*
nationem . 108 : 1 | 334 : 16 | 396 :
 5 | 397 : 9 | *jussum* . 92 : 20 |
mandatum . 93 : 4 | imperium se-
 quente nomine . 342 : 10 |
 impero . 326 : 27 |
 impetrare . 110 : 1 |
 impetraretur . 312 : 4 |
 impetrari . 131 : 11 |
 impetrasset . 192 : 29 |
 impetrata . 338 : 17 |
 impetrato , *abl.* 255 : 28 | 302 : 2 |
 impetratum . 412 : 16 |
 impetraverunt . 73 : 12 | 145 : 12 |
 222 : 5 | 310 : 31 |
 impetravit . 209 : 18 | 338 : 19 |
 impetu . 83 : 5 | 98 : 18 | 125 : 1 |
 171 : 10 | 172 : 25 | 231 : 10 | 262 :
 15 | 285 : 15 | 308 : 21 | 321 : 9 |
 344 : 22 | 346 : 15 | 348 : 7 | 349 :
 14 | 365 : 16 | *animorum* . 152 : 15 |
 impetum . 169 : 7 | 172 : 4 | 184 :
 6 | 221 : 13 | 228 : 23 | 344 : 1 |
 347 : 19 | *præcipitem cupidita-*
tem . 212 : 10 |
 impetus fortunæ . 204 : 2 |
 impia , *acc.* 109 : 8 | 326 : 6 |
 impiæ , *dat.* 209 : 5 |
 impias . 248 : 11 | 360 : 15 |
 impie , *adv.* 213 : 26 |
 impiger . 76 : 17 |
 impigre , *adv.* 97 : 4 , 9 | 101 : 18 |
 131 : 12 | 146 : 5 | 365 : 21 | 397 :
 25 |
 impiorum . 247 : 13 | 252 : 22 |
 impios . 210 : 1 | 404 : 2 |
 impium , *acc.* 218 : 19 | 323 : 10 |
 implacabilis . 264 : 29 |
 impleat . 370 : 7 |
 implebant . 238 : 9 |
 implebat . 74 : 12 | credulas regis
 aures . 390 : 27 |
 implenda , *acc.* 212 : 16 |
 implendæ sortis . 72 : 9 |
 implente . 230 : 15 |
 implere . 152 : 5 | 279 : 2 | 327 :
 4 | 337 : 19 |
 impleret quidquid mortalitas capiebat ,
perficeret . 406 : 11 |
 impleri . 117 : 17 |
 implet . 278 : 19 |
 impleturus . 251 : 21 |
 impleverant . 121 : 12 | 246 : 20 |
 376 : 11 |
 impleverat . 147 : 7 | 161 : 1 , 14 |
 implevimus . 360 : 2 |
 implevit . 144 : 2 | sortem oraculi .
 72 : 17 |
 implexos . 194 : 17 |
 implicabantur . 97 : 7 | 175 : 24 |
 ad implicanda navigia , *plur.* 123 :
 12 |
 implicati , *plur.* 254 : 21 | alius alio
 rami . 197 : 16 |
 implicatis , *abl.* 72 : 6 |
 implicatos spoliis nostris . 169 : 15 |
 impliciti . 344 : 23 |
 implicitus ancipiti periculo . 288 :
 7 |
 implorabant . 384 : 15 |
 implorans . 216 : 11 | 308 : 20 |
 implorare . 170 : 12 |
 impone . 294 : 14 |
 imponere . 350 : 16 |
 imponeret . 307 : 14 |
 imponi . 124 : 5 |
 imponit . 254 : 8 | 375 : 22 |

imponitur . 98 : 12 | 253 : 11 | 350 :
 17 |
 imponitur in vehiculum . 214 : 2 |
 imponuntur . 348 : 12 |
 importunissimum scottum , *nequissi-*
mum . 390 : 30 |
 imposita , *nom. sing.* 391 : 6 |
 impositæ , *plur.* 337 : 16 |
 impositam . 286 : 25 |
 impositi , *plur.* 251 : 5 | 324 : 18 |
 impositis , *abl.* 112 : 17 | 164 : 11 |
 impositum . 280 : 9 | esset ferrum
 fornacibus . 117 : 2 |
 impositurus jugum . 95 : 12 |
 impositus . 184 : 9 |
 imposuerant . 290 : 19 |
 imposuere . 301 : 20 |
 imposui . 396 : 5 |
 imposuit . 295 : 7 | 361 : 15 | 375 :
 3 | 376 : 23 | 378 : 18 |
 impotens , *immoderatus* . 152 : 11 |
 309 : 2 | 410 : 24 |
 impotentes sui . 137 : 23 |
 impotentis . 226 : 22 |
 impressam . 85 : 12 |
 impresso sigillo . 89 : 10 |
 impressum signum annuli . 265 : 32 |
 imprimebatur . 238 : 6 |
 improvida fuga , *abl.* 176 : 12 |
 improvide , *adv.* 97 : 24 |
 improvidi , *plur.* 345 : 19 |
 improvidum . 303 : 13 |
 improvisa . 357 : 28 |
 improviso , *ablat.* 162 : 28 | 303 :
 16 | 310 : 27 | 344 : 7 | 364 : 17 |
 380 : 7 | 414 : 11 |
 improvisus . 239 : 25 |
 imprudens . 325 : 22 | 359 : 29 |
 impulerant . 373 : 3 |
 impulerat in peregrina mala . 222 :
 8 |
 impulerint . 267 : 14 |
 impulisti . 252 : 27 |
 impulit . 247 : 31 | 381 : 20 |
 impulsa , *fam.* 125 : 3 |
 impulsos . 125 : 16 |
 impune . 110 : 5 | 118 : 14 | 119 :
 22 | 132 : 13 | 176 : 15 | 193 : 19 |
 391 : 13 |
 impunitatem . 341 : 6 |
 imputare . 262 : 9 |
 imputari . 309 : 16 |
 imputetur . 264 : 18 |
 imum . 189 : 10 |
 in . 144 : 15 | 153 : 15 | cuncta in
 expedito fore . 73 : 7 | in diversa .
 85 : 11 | 89 : 22 | in ea se dare
 fidem & accipere . 108 : 13 | in
 hunc modum rescripsit . 108 : 14 |
 in spem occupandi totius orbis .
 114 : 14 | in altitudinem montis
 opus excreverat . 118 : 3 | in ex-
 pedito esset . 118 : 15 | in armis
 efrant . 131 : 18 | in vanum la-
 psam manum . 133 : 22 | in il-
 lum diem denunciato periculo . 133 :
 23 | in meridiem versus . 138 : 10 |
 in præsidium regionis . 143 : 19 | in
 diversum evaserant . 144 : 15 | in ri-
 pam egressus . 150 : 3 | in ratio-
 nem versa necessitas . 153 : 15 |
 in dotem filiarum . 156 : 18 | cum
 in animo sit bellum . 158 : 24 | in
 oculis erat . 162 : 19 | in vestigio
 eodem hæere . 168 : 21 | in spem hujus
 imperii genitum . 170 : 8 | in con-
 spectum dari . 178 : 4 | in hunc nu-
 merum copiis distributis . 187 : 15 |
 in contumeliam accipiunt . 190 :
 9 | in consilio habet fortunam .
 199 : 16 | in deditos fidem . 204 :
 8 | in rem esse . 226 : 15 | in con-
 spectu

spectu fuit . 236 : 7 | dum in mani-
 bus haberet præmium . 257 : 20 |
 in te non cadit superbia . 273 : 22 |
 in primos ordines adequitavit . 276 :
 23 | in societatem rei adsciscit .
 279 : 25 | in primis . 319 : 7 | in
 oculis erat supplicium . 323 : 2 |
 in ambiguo fuisse . 323 : 23 | in
 altum cavatæ voragine . 337 : 11 |
 petra in sublime fastigium crescit
 modicis ac mollibus clivis . 339 :
 9 | in quemcumque transiret impe-
 rium . 342 : 17 | in multum diei .
 349 : 8 | in commune nihil consu-
 sulitur . 354 : 29 | in terram arie-
 tavit . 375 : 2 | in rabiem ira per-
 venerat . 398 : 13 | in quem tran-
 situra esset Alexandri fortuna . 406 :
 19 | in vestra potestate est . 407 :
 6 |
 inæquale , *acc.* 380 : 27 |
 inanes , *acc.* 263 : 24 |
 inani , *abl.* 128 : 8 |
 inania , *acc.* 107 : 4 | 162 : 22 | 303 :
 6 | 391 : 10 |
 inanibus , *abl.* 163 : 1 |
 inarescant . 199 : 14 |
 inarguerat . 240 : 16 |
 inauditam . 366 : 24 |
 inauditi , *gen.* 208 : 6 |
 incaluerant mero . 204 : 10 |
 incaute . 367 : 13 |
 incantius , *adverb.* 134 : 18 | 176 :
 28 |
 incautos . 271 : 2 | victoriæ fiducia .
 113 : 15 |
 incautum . 377 : 29 | 413 : 12 |
 incedens . 215 : 20 |
 incedere . 94 : 17 | 171 : 6 |
 incederet . 138 : 3 |
 incendendam . 204 : 21 |
 incenderat . 137 : 18 | 153 : 15 | 240 :
 20 |
 incendi , *inf.* 204 : 16 | 239 : 8 |
 incendio , *abl.* 91 : 14 | 119 : 22 |
 149 : 8 | 153 : 14 | 240 : 20 | 277 :
 20 | 315 : 19 | 363 : 9 | 384 : 1 |
 incendio haurirentur . 119 : 19 |
 incendit , *præst.* 153 : 13 |
 incendium . 82 : 14 | 119 : 13 | 204 :
 23 , 27 | 227 : 27 |
 incensis , *abl.* 335 : 3 |
 incepto , *abl.* 261 : 10 | 340 : 14 |
 inceptum . 72 : 14 |
 incerta , *abl.* 157 : 9 | *plur.* 411 : 9 |
 incertæ , *gen.* 129 : 18 |
 incertam . 247 : 25 |
 incerti , *plur.* 216 : 19 |
 incerto , *abl.* 120 : 20 |
 incertum . 171 : 35 | 172 : 2 | 197 :
 1 | 199 : 10 , 29 | 242 : 32 | 280 :
 17 | 337 : 19 |
 incertus . 155 : 1 | 408 : 6 |
 incessendi . 295 : 23 | 367 : 15 |
 incessendum . 97 : 20 |
 incesserat . 197 : 18 | animos formi-
 do , *occupaverat* . 92 : 15 | intem-
 pestiva cupido . 143 : 4 | desperatio
 ingens . 197 : 18 |
 incessere missilibus , *appetere* . 118 :
 14 |
 incesserent . 340 : 9 |
 incesseretur . 94 : 13 |
 incessit cupido , *præst.* 300 : 6 | 386 :
 1 | animos desperatio ingens . 117 :
 16 | cupido visendi oceanum . 379 :
 2 |
 incidebant . 216 : 28 | 367 : 9 |
 incidentia . 366 : 14 |
 inciderent . 213 : 26 |
 incideret . 258 : 8 |
 inciderunt . 172 : 18 |
 Q. Cursii .

incidi , *a cado* . 249 : 1 | *secari* . 354 :
 16 |
 incidimus , *a cado* , *præst.* 256 : 17 |
 incidisse , *in viros* . 308 : 4 |
 incidissent . 278 : 18 |
 incidisset capiti Regis . 133 : 1 | adver-
 sa valetudo regi . 370 : 1 |
 incidit , *præst. a cado* . 103 : 18 | 337 :
 21 | 364 : 2 |
 incidunt . 377 : 23 |
 inciperet . 72 : 12 | 133 : 8 |
 incipies . 274 : 11 |
 incipit . 212 : 13 |
 incitabat . 268 : 1 |
 incitamenta , *acc.* 167 : 30 |
 incitamentum . 97 : 21 | 347 : 6 |
 367 : 11 | libidinis . 154 : 22 | ad
 honeste vivendum . 367 : 11 |
 incitandum . 323 : 20 |
 incitatos . 163 : 14 |
 incitaturus . 182 : 8 |
 incitavit . 368 : 16 |
 inchoaturos . 242 : 12 |
 inclinabat dies in vespem . 255 : 5 |
 inclinans rupes gangem ad Orientem .
 329 : 6 |
 inclinata . 211 : 21 |
 inclinam concionem ad misericor-
 diam . 249 : 13 |
 inclinatio in vespem die . 139 : 11 |
 inclinatum . 221 : 18 |
 inclinavere . 409 : 28 |
 inclitum . 110 : 11 |
 incliti , *plur.* 81 : 6 |
 inclitis . 329 : 1 |
 inclitos . 118 : 7 |
 inclitus . 69 : 6 |
 includeretur . 290 : 21 |
 includi . 173 : 7 |
 includitur . 80 : 27 |
 includunt . 228 : 14 |
 inclusas , *form.* 77 : 19 | 324 : 28 |
 333 : 6 |
 inclusas . 227 : 17 |
 includerat . 286 : 12 | 376 : 25 |
 inclusi , *plur.* 377 : 24 |
 inclusit . 209 : 18 |
 inclusos . 169 : 13 | 363 : 5 |
 inclusus . 291 : 6 | 310 : 10 |
 incognita . 379 : 14 |
 incognitas . 127 : 10 |
 incolæ . 80 : 13 | 139 : 3 | 181 : 5 |
 190 : 21 | 203 : 9 | 229 : 9 | 232 :
 9 | 254 : 22 | 272 : 10 | 280 : 14 |
 286 : 21 | 311 : 7 | 335 : 21 | 336 :
 20 | 337 : 4 | 338 : 26 | 355 : 16 |
 363 : 11 |
 incolas , *acc.* 70 : 11 | 168 : 34 |
 incolebant . 160 : 2 |
 incolentium . 160 : 6 | 236 : 1 | 415 :
 21 |
 incolis , *abl.* 72 : 6 | 130 : 5 | 234 :
 10 | 241 : 7 | 335 : 5 , 23 | 354 :
 4 | 357 : 27 | 360 : 24 | 369 : 29 |
 388 : 15 |
 incolitis . 115 : 16 |
 incolumem . 243 : 17 | 252 : 4 |
 incolumes , *acc.* 101 : 19 | 177 : 1 |
 incolumi , *abl.* 131 : 9 | 209 : 31 |
 incolumibus . 302 : 10 |
 incolumitate . 254 : 19 |
 incolunt . 284 : 4 , 7 |
 incommoda . 333 : 20 |
 incommodo , *abl.* 150 : 8 |
 incommodus . 366 : 7 |
 incomposite , *adverb.* 340 : 25 |
 incompoti , *plur.* 176 : 22 |
 incompotitis . 380 : 17 |
 incompotito , *abl.* 283 : 5 | 303 : 14 |
 agmine , *inordinato* . 285 : 3 |
 incompotitos , 98 : 20 | 119 : 3 | 151 :
 2 |

incompotitum . 215 : 25 |
 inconcussa . 392 : 15 |
 incondita , *form.* 91 : 15 |
 inconditam , *incompositam* . 358 : 25 |
 inconditas . 292 : 8 |
 incondito clamore , *discordi* . 174 : 2 |
incomposito . 354 : 14 |
 inconditos . 338 : 24 |
 inconditum , *acc.* 94 : 20 | 141 : 1 |
 269 : 15 | *incompositum* . 168 : 10 |
immodulatum . 222 : 24 |
 inconditus , *incultus* . 292 : 8 |
 inconsulte , *adv.* 308 : 5 |
 inconsultus . 222 : 20 |
 incorrupta , *abl.* 200 : 21 | *immu-*
tata . 292 : 13 |
 incorruptus . 81 : 9 |
 incredibile . 138 : 5 | 312 : 21 | 403 :
 1 |
 incredibilem . 189 : 5 | 366 : 24 |
 incredibili , *abl.* 105 : 5 |
 incredibilia . 357 : 4 |
 incredibilis . 405 : 16 |
 incrementa , *semina* . 186 : 27 |
 incremento , *abl.* 186 : 17 | 270 : 1 |
 360 : 29 |
 incrementum . 118 : 11 |
 increpabant per seria & ludum . 374 :
 11 |
 increpantibus , *abl.* 324 : 1 |
 increpare . 364 : 18 |
 increpitum . 163 : 6 |
 inruenta victoria . 135 : 13 | illuxit .
 413 : 1 |
 incubantem . 365 : 4 |
 incubantes . 279 : 13 |
 incubuit . 249 : 30 |
 inculta , *sing.* 75 : 17 |
 incumbebat . 85 : 12 |
 incumberent . 379 : 11 |
 incumberet . 337 : 15 |
 incumbit mare ingens in littus , *ex-*
senditur . 231 : 8 |
 incummode . 358 : 20 |
 incurrere in perniciem . 164 : 4 |
 incurreret . 305 : 4 |
 incurrerunt . 358 : 17 | 367 : 13 |
 incurrit . 229 : 4 |
 incurrunt . 81 : 8 | 173 : 1 | 380 : 31 |
 incursione . 228 : 26 |
 incusans . 288 : 7 |
 incussa . 193 : 8 | est formido quæ-
 dam . 151 : 15 |
 incusserant sollicitudinem . 85 : 5 |
 incusserat curam . 84 : 9 |
 incussisse . 163 : 23 |
 incussit . 171 : 14 | 340 : 25 | me-
 tum . 92 : 17 |
 incussos ictus flagellorum . 255 : 25 |
 incutere . 289 : 23 |
 incuterent . 257 : 4 |
 incuteret . 335 : 2 |
 incutiebantur . 380 : 21 |
 incutiens . 314 : 23 |
 incutitur . 380 : 28 |
 inde . 70 : 16 | 173 : 4 | 192 : 6 , 12 |
 199 : 5 | 205 : 7 | 270 : 29 | 316 :
 10 | 317 : 12 | 359 : 10 |
 indecore , *adv.* 98 : 13 |
 indecorum . 357 : 9 | 398 : 7 |
 index . 243 : 14 | 245 : 16 | 323 : 4 |
 339 : 17 | 359 : 25 | 411 : 12 |
 Indi , *plur.* 146 : 10 | 159 : 26 | 208 :
 22 | 227 : 21 |
 India . 189 : 3 | 232 : 1 | 318 : 11 |
 363 : 14 |
 Indiæ . 277 : 11 | 300 : 21 | 353 :
 11 | 356 : 21 | 357 : 27 | 362 : 4 |
 364 : 17 | 415 : 1 |
 Indiam . 241 : 14 | 261 : 16 | 274 :
 21 | 311 : 26 | 317 : 12 | 330 : 13 |
 360 : 25 | 361 : 8 |
 M m m indi-

- indicabant . 92 : 11 | 213 : 32 |
 indicamus . 253 : 23 |
 indicant . 379 : 10 |
 indicantes . 198 : 16 | 236 : 4 |
 indicare . 101 : 5 | 245 : 25 | 253 : 18 |
 indicaret . 210 : 8 | 248 : 7 | 300 : 12 |
 indicasset . 122 : 12 |
 indicat . *indic.* 243 : 13 | 248 : 10 | 261 : 15 |
 indicaturum . *acc.* 242 : 2 |
 indicaturus . 255 : 30 |
 indicem . 247 : 29 | 261 : 12 |
 indices . *verb.* 290 : 6 |
 indicia . 177 : 17 | 248 : 18 | 304 : 13 | 380 : 4 |
 indicibus . *abl.* 260 : 2 | 326 : 11 | 392 : 4 |
 indicii . 251 : 20 |
 indicilis . 260 : 22 |
 indicio . *abl.* 245 : 21 | 247 : 23 | 252 : 6 |
 indicium . 211 : 27 | 243 : 20 | 244 : 7 | 19 | 245 : 10 | 247 : 25 | 248 : 2 | 8 | 252 : 10 | 260 : 12 | 263 : 7 | 298 : 2 | 371 : 5 |
 indicta causa . *abl.* 102 : 21 | 324 : 19 | indicta causa . 328 : 4 |
 indicum . 269 : 18 | *delatorum* . 247 : 22 |
 indigebat . 298 : 24 |
 indigenas . 310 : 21 |
 indigenis . 311 : 9 |
 indigna . 117 : 14 | 411 : 1 |
 indignante . 255 : 29 |
 indignantium . 403 : 24 |
 indignatio . 112 : 6 | 262 : 14 | 267 : 3 |
 indignatione . 247 : 23 | 258 : 19 |
 indignationis . 85 : 20 | 375 : 13 |
 indignatus . 234 : 6 |
 indigne . *adv.* 256 : 13 |
 indignitate ultimi dedecoris commotus . 367 : 26 |
 indignius . *adv.* 370 : 29 |
 indignus . 110 : 13 | 230 : 6 | 282 : 12 |
 Indis . *abl.* 333 : 14 | 360 : 26 |
 inditum . 149 : 17 | 331 : 3 | 353 : 1 | 416 : 17 |
 indole . 223 : 17 |
 indolem . 204 : 6 |
 indolis . 312 : 20 | 412 : 13 |
 indomitam . 307 : 22 |
 indomitas . 411 : 17 |
 indomitis . 364 : 20 |
 indormientem malis meis . 251 : 14 |
 Indorum . 344 : 18 | 346 : 24 | 365 : 20 |
 Indos . 95 : 13 | 128 : 14 | 157 : 17 | 226 : 3 | 273 : 7 | 368 : 18 | 383 : 7 |
 inducat . 370 : 9 |
 induci . 249 : 7 |
 inducias . 70 : 14 |
 inducimur . 326 : 32 |
 inducit . 201 : 3 |
 inducturum turmas in recusantes . 413 : 36 |
 induebat . 133 : 16 |
 induerat . 238 : 3 | 280 : 4 |
 inducimur . 360 : 31 |
 induitur . 265 : 35 | 409 : 31 |
 indulgendo . 312 : 37 |
 indulgens spei suae . 345 : 30 |
 indulgentem luxuriae . 327 : 13 |
 indulgentiae . 405 : 12 |
 indulgentiam . 192 : 20 |
 indulgere detrectantibus militiam . 264 : 12 |
 indulget . *favet* . 169 : 25 |
 Indum . 341 : 7 |
- Indus . 329 : 2 | 339 : 12 | 341 : 21 | 355 : 17 | 363 : 15 | 367 : 18 |
 industria . 193 : 5 | 196 : 15 | 221 : 3 | 234 : 14 | 291 : 23 | 337 : 10 | 344 : 5 | 345 : 4 | 357 : 27 |
 induta . 404 : 26 |
 induti . 201 : 18 | pretiosissima vestium . 208 : 3 |
 indutum . 295 : 11 |
 indutus . 173 : 28 | 190 : 12 | 279 : 6 | 291 : 27 | 312 : 23 | 332 : 19 |
 induxit pontem . *construxit* . 198 : 23 |
 inequitabiles . 346 : 7 |
 inermes . 175 : 24 | 281 : 11 | 346 : 3 | 360 : 18 |
 inermis . 165 : 4 |
 inertiam . 359 : 11 |
 inertissimos . 370 : 21 |
 inesse . 344 : 2 | 368 : 28 |
 inevitabile . 133 : 24 |
 inevitabilis . 391 : 1 |
 ineunt . 413 : 20 |
 ineuntium . 186 : 8 |
 inexorabilem . 285 : 11 |
 inexperta . 84 : 11 |
 inexpertae . *dat.* 242 : 10 |
 inexpertum . 86 : 13 | 124 : 4 | 349 : 12 | 359 : 15 |
 inexplabili . 284 : 17 |
 inexplicabile vinculum . 72 : 8 |
 inexpugnabiles . 70 : 12 |
 infantibus . 368 : 19 |
 infantium . 355 : 9 |
 infecta peregrinis moribus . 238 : 11 |
 infelicem . 253 : 13 |
 infelici . *abl.* 113 : 14 |
 infelicibus . 199 : 12 |
 infelix . *acc.* 155 : 3 | 251 : 22 |
 infensi . *plur.* 372 : 25 | Persarum opibus . 135 : 19 |
 infensos . 113 : 2 |
 infensus . 302 : 12 | 389 : 7 |
 infer . 347 : 20 | signa turbatis . 347 : 31 |
 inferebamur . 170 : 3 |
 inferentes . 288 : 22 |
 inferias . 297 : 17 | 391 : 3 |
 inferiorem . 179 : 5 | 345 : 11 |
 inferiora . *acc.* 153 : 10 | 337 : 13 |
 inferis . 282 : 12 |
 infero . 109 : 10 |
 inferre . 289 : 13 | 358 : 24 | acriter pedem turbatis . 296 : 4 |
 inferret . 410 : 35 | 413 : 32 |
 inferri . 310 : 2 | 316 : 27 | 378 : 13 |
 infertur . 246 : 25 |
 inferunt signa . 133 : 12 |
 infesta . *plur.* 134 : 16 | 264 : 16 |
 infestam . 277 : 1 |
 infestas . *acc.* 262 : 11 | 411 : 17 |
 infesti . *plur.* 349 : 16 | 356 : 1 |
 infestior . 200 : 24 |
 infestos . 285 : 22 |
 infestum . 413 : 10 | inimicum . 75 : 9 |
 infestus . 311 : 7 | 373 : 7 | 393 : 3 | 409 : 10 | *minax* . 242 : 17 |
 inficiari . 290 : 6 |
 inficias . 263 : 19 |
 inficiatus est facinus . 258 : 20 |
 inficior . 262 : 22 |
 infigeretur . 367 : 20 |
 infima . *abl.* 408 : 27 |
 infinita . *acc.* 389 : 5 |
 infirmam . 288 : 16 |
 infirmissimam . *acc.* 169 : 5 |
 infirmitatem . 290 : 11 |
 infixa . *acc.* 217 : 3 | 221 : 18 |
 infixerat . 356 : 9 |
 infixum . 368 : 27 |
 inflabat . 210 : 1 |
 infantibus . *abl.* 75 : 8 |
- inflatum . *acc.* 416 : 11 |
 influenti . 330 : 2 |
 infra . 245 : 3 |
 infractam . *fractam* . 350 : 28 |
 infractos . *fractos* . 226 : 12 | 359 : 27 |
 infregeritis . 359 : 22 |
 infuderat . se ejus animo fortuna . 102 : 22 |
 infudere vim sagittarum ratibus . 295 : 24 |
 infundit mare gemmas margaritasque littoribus . *advolvit* . 332 : 4 |
 infusa immensa agmina . 200 : 26 |
 infusam . 278 : 12 |
 infuso . *abl.* 231 : 7 |
 ingemiscentem . 189 : 12 |
 ingemuisse . 155 : 15 |
 ingemuit . 286 : 5 | 361 : 26 |
 ingenerasse cupiditatem naturam . 356 : 10 |
 ingenia . 119 : 15 | 203 : 19 | 269 : 15 | 292 : 11 | 307 : 23 | 310 : 25 | 314 : 4 | 332 : 7 | 383 : 12 |
 ingenii . 87 : 6 | 345 : 28 |
 ingeniis . *abl.* 131 : 16 | 211 : 1 | 227 : 10 | 309 : 10 | 326 : 17 |
 ingenio . 274 : 15 | 328 : 5 | *indole* . 326 : 7 |
 ingenta . 200 : 7 |
 ingentam . 86 : 23 |
 ingenium . 351 : 2 |
 ingens . 97 : 21 | 99 : 29 | 126 : 10 | 151 : 15 | 175 : 17 | 187 : 17 | 197 : 18 | 297 : 22 | 313 : 36 |
 ingentem . 157 : 10 | 162 : 12 | 182 : 1 | 295 : 25 | 307 : 13 | 354 : 20 | 412 : 12 |
 ingentes . 184 : 5 | 405 : 28 |
 ingenti . *abl.* 100 : 20 | 107 : 4 | 123 : 24 | 191 : 12 | 198 : 3 | 256 : 6 |
 ingentia . *acc.* 204 : 6 | 242 : 14 | 339 : 34 | 415 : 10 |
 ingentibus . *abl.* 120 : 8 |
 ingentis . 105 : 3 | 109 : 7 | 132 : 4 | 182 : 2 | 193 : 7 | 231 : 3 |
 ingentium . 353 : 13 |
 ingenuit . *plur.* 325 : 15 |
 ingenuis . 324 : 6 |
 ingenuus . 123 : 6 |
 ingerebant . 346 : 5 |
 ingerebantur missilia . 121 : 13 | sagittae & lapides . 193 : 10 | verbera . 255 : 23 | 367 : 7 |
 ingerebatur . 118 : 5 | 278 : 8 |
 ingerentes . 125 : 24 |
 ingerere . 349 : 18 |
 ingererent . 340 : 4 |
 ingeri . 118 : 18 |
 ingerunt . 119 : 17 |
 ingessit se nulli causa . *ostendit* . 331 : 2 |
 ingrata . 157 : 17 | 297 : 10 | 267 : 25 | 307 : 1 |
 ingrati . 262 : 12 |
 ingratissimi . *plur.* 396 : 16 |
 ingratissimis . *abl.* 395 : 27 |
 ingratos . 404 : 2 |
 ingratum . 238 : 19 |
 ingredi . 104 : 2 | 191 : 13 | 196 : 23 | 197 : 33 | 203 : 4 | 240 : 8 | 258 : 3 | 270 : 17 | 278 : 10 | 301 : 2 |
 ingrediendum . 136 : 10 |
 ingrediente . 233 : 15 |
 ingredienti . 196 : 27 |
 ingredientium . 216 : 1 |
 ingreditur . 215 : 19 |
 ingressi . *gen.* 83 : 1 | *plur.* 137 : 15 | 301 : 4 |
 ingresso . *abl.* 151 : 1 |
 ingressos . 382 : 4 |
 ingressus . 179 : 13 | 282 : 16 | 305 : 3 | 377 : 6 |

ingruat . 184 : 3 |
 ingruentibus , *abl.* 179 : 17 |
 inhabiles . 358 : 21 |
 inhabili , *incommodo* . 333 : 9 |
 in' abilia navigia . 380 : 11 |
 in' rentem . 213 : 9 | 356 : 7 |
 inhaerentis . 356 : 5 |
 inhaerent . 296 : 17 |
 inhibebant . 395 : 4 |
 inhibendam . 216 : 21 |
 inhibendum . 82 : 14 | 149 : 2 |
 inhibens . 95 : 5 |
 inhibentes remis . 115 : * 5 |
 inhiberent . 369 : 17 |
 inhiberi . 264 : 16 | 281 : 12 |
 inhibita , *abl.* 102 : 4 |
 inhibitis , *abl.* 276 : 14 | lacrymis .
 406 : 23 |
 inhibito , *abl.* 324 : 9 | cursu suorum .
 176 : 7 |
 inhibitus . 243 : 30 | 324 : 23 |
 inhibuere . 176 : 24 |
 inhibui . 190 : 18 |
 inhibuit , *repressis* . 216 : 2 | 347 :
 10 | 369 : 28 | manum ejus . 249 :
 24 |
 inhorrescens paulatim mare . 121 :
 18 |
 inibat convivia . 204 : 11 |
 iniecerant . 153 : 9 |
 iniecerat . 215 : 28 | multiplicem cu-
 ram animo regis . 72 : 14 | 357 :
 14 |
 iniecere . 348 : 10 | 349 : 2 |
 iniecit manum morituro . 398 : 18 |
 iniecta . 112 : 3 | 116 : 26 | 337 :
 17 |
 iniectione , *plur.* 131 : 6 |
 iniectionis , *abl.* 308 : 10 |
 iniectionis . 370 : 22 |
 iniectionis moram tantis rebus . 313 :
 37 |
 iniectionis . 240 : 18 |
 inierant . 221 : 6 |
 inierat . 107 : 2 |
 iniere . 176 : 32 |
 inierunt . 133 : 13 |
 injicere . 367 : 24 |
 injicerent . 116 : 20 | 123 : 14 |
 injici . 125 : 25 |
 injiciebant . 120 : 10 |
 injicit . 323 : 12 |
 injiciunt . 185 : 7 | 216 : 12 |
 iniiit numerum . 74 : 8 |
 inimici . 244 : 26 | 251 : 14 | 298 : 15 |
 inimicis . 255 : 20 |
 inimicitiarum . 252 : 4 |
 inimicorum . 246 : 17 |
 inimicos . 263 : 1 | 293 : 3 | 414 :
 13 |
 inimicum . 106 : 7 | 229 : 16 | 248 :
 12 | 255 : 16 |
 inimus bellum diis adversis . 208 : 18 |
 iniquissimam . 250 : 11 |
 iniquissimus . 263 : 18 |
 iniquitas temporis , *difficultas* . 288 :
 4 |
 iniquus . 264 : 6 |
 iniquo , *abl.* 255 : 2 |
 iniquos . 280 : 5 |
 inire . 121 : 1 | 192 : 10 | 212 : 11 |
 283 : 21 | numerum . 177 : 3 |
 inirem . 361 : 13 |
 inirent . 208 : 9 | 301 : 31 | 374 :
 12 |
 inire gratiam . 391 : 14 |
 inisse . 380 : 20 |
 inisset . 319 : 6 |
 init . 279 : 12 | 367 : 3 |
 inita , *abl.* 208 : 7 |
 initi . 245 : 28 | 328 : 3 | initi sce-
 lesti consilii . 89 : 8 |

initia Samothracum , *mysteria* . 306 :
 * 20 |
 initiis , *abl.* 208 : 19 |
 initio , *abl.* 92 : 20 |
 initium . 254 : 21 |
 inito , *abl.* 73 : 8 |
 nituri . 209 : 11 | 216 : 6 | 341 :
 4 |
 inituros . 376 : 12 |
 initurum . 204 : 15 |
 inituros . 301 : 34 |
 inivimus . 324 : 5 |
 injuria , *abl.* 298 : 17 | *immerito* .
 84 : 12 | 91 : 21 | 285 : 23 | 409 :
 18 |
 injuriæ . 281 : 5 |
 injuriam . 245 : 6 |
 injurias . 145 : 8 | 314 : 8 |
 injussu ducis . 164 : 22 | Regis . 284 :
 5 |
 injusta . 143 : 3 |
 injustum . 252 : 24 |
 innixum , *neur.* 120 : 18 |
 innixus . 134 : 19 |
 innocent . 250 : 9 |
 innocentia . 251 : 17 |
 innocentes . 263 : 3 |
 innocentia . 264 : 18 |
 innocentis . 324 : 30 | 390 : 33 |
 innoxia , *plur.* 97 : 8 | 364 : 1 |
 innoxios . 258 : 12 |
 innoxius , *innocens* . 89 : 5 | 328 :
 4 |
 innumerabiles , *acc.* 89 : 18 |
 innumerabilis . 74 : 10 |
 inopem . 388 : 11 | consilii . 339 :
 1 |
 inopes . 361 : 4 |
 inopia , *fem.* 83 : 1 | 147 : 12 | 149 :
 6 | 274 : 28 | 411 : 21 |
 inopiam . 111 : 11 | 112 : 6 , 9 |
 270 : 11 | 383 : 17 |
 inops . 344 : 25 | 361 : 19 | 383 : 4 |
 411 : 7 |
 inquinare . 258 : 12 |
 inquinati . 333 : 22 |
 inquirebat . 246 : 23 | *judicabat* .
 246 : 25 |
 inquisitionem novorum militum . 135 :
 15 |
 inquit . 190 : 12 | 206 : 13 | 209 : 6 |
 243 : 17 | 324 : 11 | 325 : 19 |
 359 : 19 |
 insalubris potu fluvius . 299 : 4 |
 insalubrium . 384 : 3 |
 insana dulcedo perporandi . 222 : 12 |
 insanabile . 369 : 9 |
 insanabiles . 377 : 28 |
 insanabilibus . 395 : 25 |
 insanientem scelere & malis . 324 :
 8 |
 insanire . 395 : 28 |
 insatiabilis . 357 : 17 :
 inscriberentur . 307 : 6 |
 insectatio . 118 : 9 |
 insederant . 94 : 7 |
 insepultos . 194 : 11 |
 insequeretur . 221 : 9 | 312 : 18 |
 insequentibus , *abl.* 90 : 20 | 175 :
 16 |
 insequi . 149 : 5 | 214 : 14 | 296 :
 15 |
 insequentus . 208 : 9 | 349 : 27 | 378 :
 13 |
 inserere sermoni pauca verba . 245 :
 20 |
 inserta . 282 : 8 |
 inseruerat . 355 : 20 |
 inseruere . 122 : 17 |
 inserui . 274 : 2 |
 inserunt . 234 : 15 |
 insidere . 235 : 2 |

insidiæ . 222 : 18 | 267 : 1 |
 insidiantem . 229 : 23 |
 insidiantur . 211 : 31 |
 insidiaretur . 254 : 15 |
 insidiari . 244 : 31 | 279 : 27 |
 insidiarum . 149 : 10 | 171 : 4 | 212 :
 24 | 303 : 10 |
 insidias . 104 : 1 | 212 : 13 | 242 :
 3 | 244 : 5 | 248 : 11 | 303 : 13 |
 314 : 2 | 323 : 12 | 357 : 11 | 373 :
 7 | 393 : 8 |
 insidiati . 256 : 4 |
 insidiatum . 373 : 9 | capiti meo .
 326 : 11 |
 insidiatus . 252 : 19 |
 insidiis . 154 : 2 | 291 : 1 | 372 : 13 |
 410 : 17 |
 insigne . 79 : 11 | 273 : 24 | 342 :
 15 |
 insignem ad famam temeritatis . 366 :
 25 |
 insignes . 344 : 13 | 355 : 10 , 21 |
 auro & purpura vestes . 104 : 18 |
 insigni . 125 : 13 | regni insigni , *dia-*
demare . 280 : 3 |
 insignia . 416 : 7 |
 insignibus . 98 : 12 | 111 : 16 | 162 :
 20 | 238 : 1 | 342 : 25 |
 insignis . 151 : 6 | ad memoriam po-
 steritatis . 126 : 15 |
 insimulatum . 375 : 14 |
 insinuat se mari . 191 : 3 |
 insistebat vis mali pertinax , *dura-*
bat . 315 : 9 |
 insistere . 288 : 5 |
 insisterent . 301 : 7 |
 insociabile est regnum . 412 : 23 |
 insolentes , *acc.* 252 : 5 |
 insolenti . 134 : 24 |
 insolentia , *abl.* 392 : 15 |
 insolentiam . 96 : 1 | 300 : 12 |
 insolito , *abl.* 164 : 16 |
 insolitum . 354 : 13 |
 insolitus . 270 : 12 | 348 : 10 |
 insontes , *acc.* 327 : 22 | 392 : 5 |
 insontibus . 252 : 23 | 325 : 13 |
 insontibus . 390 : 24 | 391 : 18 , 21 |
 insperatam . 381 : 22 |
 insperato , *abl.* 317 : 1 |
 inspirarent fortitudinem . 163 : 21 |
 instabant . 175 : 1 | ei averso . 171 :
 12 |
 instabat . 98 : 16 | 164 : 21 | 172 :
 23 | 174 : 31 | 211 : 5 |
 instabiles . 116 : 9 | 293 : 10 | 344 :
 8 |
 instabili . 340 : 1 |
 instabilis . 301 : 10 |
 instantes . 97 : 25 |
 instantibus . 76 : 21 | 176 : 14 | 222 :
 9 |
 instantis . 301 : 15 |
 instar . 170 : 9 | 353 : 23 |
 instare . 177 : 12 | 209 : 14 | 290 :
 10 | 349 : 3 | 412 : 14 |
 instarent . 349 : 5 | *imminerent* . 209 |
 24 |
 instaret . 90 : 7 | 97 : 16 | 125 : 11 |
 instincta rabie bellua . 349 : 22 |
 instincti , *incitari* , *plur.* 168 : 20 |
 instinctu . 91 : 3 | 322 : 4 | 336 : 4 |
 411 : 5 | 413 : 35 |
 institere . 342 : 13 |
 institisset . 243 : 25 |
 institit . 243 : 19 | 286 : 7 | 316 :
 7 | quærere . 141 : 9 |
 instituisse . 307 : 5 |
 instituit , *præf.* 318 : 20 |
 instituti , *assuesciti* , *plur.* 350 : 11 |
 institutus . 395 : 14 |
 instructa pilæ saxo , *extructa* . 181 :
 6 |

- instructam . 165 : 3 |
 instructas . 121 : 12 |
 instructi , dispositi , plur. 161 : 1 |
 instructius ad illiciendas voluptates ,
 accommodatus . 186 : 4 |
 instructio , abl. 147 : 5 | 153 : 2 |
 instructos . 92 : 5 |
 instructum , neut. 93 : 17 | 99 :
 19 |
 instructus . 183 : 1 | munitus . 75 :
 11 | copia com meatuum . 153 :
 18 |
 instrumenta , acc. 255 : 15 |
 instrumento . 361 : 4 |
 instruunt , extruunt . 383 : 14 |
 instruxerat . 316 : 14 |
 instruxit aciem . 177 : 7 |
 insula . 108 : 3 | 142 : 6 , 7 | 344 :
 26 , 31 |
 insulae , gen. 72 : 10 | 108 : 4 | 345 :
 9 | plur. 344 : 9 |
 insulam . 115 : 16 , 24 | 117 : 20 |
 142 : 8 | 344 : 17 | 378 : 24 | 379 :
 24 |
 insulas . 114 : 13 | 130 : 4 |
 insulis , abl. 380 : 24 |
 intacta , acc. 178 : 14 | 208 : 22 |
 237 : 3 | 239 : 9 | 363 : 12 |
 intactae regionis . 209 : 23 |
 intactam . 192 : 28 |
 intactum , neut. 99 : 20 | 175 : 16 |
 201 : 13 | 216 : 23 | 305 : 2 |
 intactus . 377 : 30 | superstitione men-
 tis . 133 : 5 |
 integrare luctum lacrymarum . 406 : 26 |
 integris , abl. 175 : 24 | illasis . 340 :
 28 | frugalibus . 394 : 17 |
 integros , incolumes . 197 : 29 | im-
 munes . 264 : 2 |
 integrum . 201 : 13 | 364 : 16 |
 intellecta , abl. 414 : 10 |
 intellectum est . 379 : 20 |
 intellexerint . 228 : 20 |
 intellexistis . 111 : 5 |
 intelligerent . 318 : 21 |
 intelligi . 248 : 6 | 250 : 5 | 342 : 1 |
 intelligis . 315 : 36 |
 intelligo . 257 : 13 | 361 : 7 |
 intemperantia linguae furentem . 308 :
 23 |
 intemperantius hauserant . 279 : 4 |
 intemperiem caeli . 274 : 21 |
 intempesta , abl. 162 : 27 | 285 : 14 |
 intempesta , abl. 86 : 3 | 143 : 4 |
 222 : 11 | 257 : 9 |
 intempestivis , abl. 194 : 9 | 222 :
 21 |
 intendant . 237 : 4 |
 intenderant fugam . 107 : 6 | spiri-
 tum metus & periculum . 144 :
 14 |
 intenderat . 392 : 17 | 411 : 8 | cu-
 ras . 73 : 6 | auxerat . 230 : 12 |
 intendere , praet. 121 : 17 | 345 : 15 |
 intenderent tormenta bellica . 295 :
 9 |
 intenderunt fugam . 99 : 6 |
 intendit animum . 131 : 13 | fluvius
 novum alveum , ingreditur . 229 :
 7 | talem dolum , excogitavit . 344 :
 25 |
 intendunt . 214 : 4 | 410 : 17 | do-
 lum . 279 : 27 |
 intensa . 409 : 6 |
 intentans . 375 : 3 |
 intenti , plur. 75 : 20 | 211 : 9 |
 276 : 22 | 308 : 21 |
 intentiore cura . 104 : 21 | 162 : 20 |
 163 : 17 |
 intentis . 173 : 29 |
 intentos . 82 : 10 | 381 : 16 |
 intentum , neut. 80 : 4 | 366 : 6 |
 intentus . 92 : 19 | operi diurno .
 111 : 18 |
 inter . 85 : 14 | 416 : 8 |
 interceperat . 229 : 15 | murus iter
 pedestre , praecuserat . 116 : 8 |
 interceptae , plur. 153 : 20 |
 interceptam . 248 : 1 |
 intercipere gloriam , praeripere . 327 :
 18 |
 intercipi gloriam , praeripi . 307 : 7 |
 intercipientem fremitu usum aurium ,
 impediens . 167 : 24 |
 intercipit , excipit . 330 : 1 |
 intercluso spiritu extincti sunt : 279 :
 4 |
 interclusus . 86 : 12 |
 interdiu . 188 : 16 | 275 : 18 |
 interdum . 112 : 1 | 162 : 5 | 164 :
 13 , 17 | 242 : 14 | 357 : 18 | 390 :
 32 |
 interemerant . 145 : 6 |
 interemerit . 244 : 14 |
 interemerunt . 303 : 16 | 341 : 5 |
 344 : 19 |
 interemisset . 229 : 23 | 314 : 2 |
 interemit . 340 : 8 | 375 : 12 |
 interemptos . 372 : 17 |
 interemprum , acc. 213 : 29 | 350 :
 13 |
 interequitantium . 162 : 21 |
 intererant . 204 : 13 | 323 : 28 |
 interesse , adesse . 100 : 15 |
 interest , refert . 72 : 15 | 103 : 7 |
 261 : 16 | 358 : 18 | 408 : 13 |
 intereunt vestigia itineris pristini .
 255 : 15 |
 interfecerunt . 285 : 14 | 310 : 30 |
 interfecta : plur. 100 : 7 | 155 : 10 |
 interfecti , plur. 100 : 9 | 166 : 5 |
 363 : 5 |
 interfectis , abl. 103 : 11 | 296 : 22 |
 299 : 3 | 417 : 1 |
 interfectio . 100 : 24 | 108 : 11 | 298 :
 25 | 328 : 7 | 357 : 10 |
 interfectorem . 255 : 16 | 279 : 20 |
 interfectores . 141 : 10 , 11 | 228 :
 16 |
 interfectori . 84 : 14 |
 interfectorebus . 257 : 2 , 11 |
 interfectorum . 282 : 10 |
 interfectos . 117 : 24 | 172 : 16 | 397 :
 11 |
 interfectum . 100 : 10 | 109 : 7 | 134 :
 11 | 310 : 14 |
 interfecturus . 209 : 7 |
 interfectus . 313 : 36 |
 interficere . 119 : 20 |
 interficerent . 153 : 21 |
 interficerentur . 101 : 16 | 285 : 6 |
 interfici . 125 : 25 | 297 : 19 | 305 :
 7 | 374 : 27 | 376 : 20 | 386 : 9 |
 388 : 5 | 398 : 18 |
 interficiendum , acc. 416 : 12 |
 interficiunt . 119 : 4 | 256 : 5 |
 interfuit . 198 : 18 |
 interfuebat . 93 : 1 | moenia . 69 :
 4 |
 interfuens . 119 : 25 |
 interfuit . 71 : 8 | 82 : 17 | 184 : 4 |
 225 : 3 | 287 : 1 | 289 : 4 |
 interfui . 251 : 10 |
 interfuisse convivio regis . 249 : 8 |
 interfutura . 187 : 18 |
 interfuturus . 129 : 13 |
 interierat . 385 : 3 |
 interisse . 301 : 21 | 390 : 5 |
 interiit . 328 : 3 |
 interim . 171 : 4 | 172 : 22 | 209 :
 9 | 210 : 16 | 349 : 28 | 390 : 26 |
 interiora . 134 : 16 | 136 : 7 | 143 :
 4 | 146 : 4 | 149 : 5 | 234 : 11 |
 311 : 7 | 330 : 11 | interiora mon-
 tium . 88 : 8 | Indiae . 353 : 12 |
 interiore . 117 : 9 |
 interiorem . 121 : 5 | 203 : 8 |
 interiret . 277 : 5 |
 interitu . 340 : 11 |
 interitum . 145 : 3 |
 interlitos muros bitumine . 182 : 2 |
 interlitus . 183 : 2 |
 intermissione . 312 : 17 |
 intermissum , neut. 123 : 5 |
 intermoreretur ignis . 240 : 22 |
 internecione . 368 : 2 |
 internecionem . 158 : 9 |
 internitebant sydera . 197 : 19 |
 internitebat . 121 : 17 |
 internitens caeli fulgor . 161 : 5 |
 internitente . 301 : 28 | 314 : 18 |
 internitentes gemmae . 79 : 4 |
 internitentium . 162 : 23 |
 internuncio pacis dimisso . 311 : 32 |
 internuncium . 245 : 16 |
 interpellabo silentium gemitu . 135 : 1 |
 interpellandum . 243 : 11 | erat otium
 bello . 238 : 20 |
 interpellat . 229 : 3 |
 interpellatus . 252 : 7 |
 interpellent saxa specus . 132 : 8 |
 interpellat . 366 : 6 |
 interpolabat ludis satietatem epularum ,
 intermiscebat . 222 : 23 |
 interponi aures meas iurgio . 251 :
 22 |
 interposuere . 337 : 14 |
 interpres . 215 : 9 |
 interpretatos . 77 : 12 |
 interprete . 290 : 5 | 342 : 1 | 397 :
 18 |
 interpretem . 235 : 5 | 254 : 12 |
 298 : 6 |
 interpretis . 211 : 28 |
 interritam . 350 : 29 |
 interrito , abl. 135 : 3 | 165 : 17 |
 334 : 2 |
 interritus . 85 : 18 | 152 : 1 | 241 :
 16 | 264 : 17 |
 interrogando . 350 : 22 |
 interrogans . 192 : 31 |
 interrogante . 403 : 10 |
 interrogare . 411 : 4 |
 interrogat . 237 : 12 | 300 : 11 | 309 :
 5 | 323 : 8 | 324 : 3 |
 interrogata . 223 : 6 | 237 : 9 |
 interrogati , plur. 379 : 17 |
 interrogatus . 130 : 22 | 195 : 16 |
 350 : 24 |
 interrogent . 254 : 18 |
 interrumpendae , plur. 178 : 3 |
 interrupit . 247 : 8 |
 intervalla , acc. 341 : 17 |
 intervalli . 369 : 29 |
 intervallis , ablat. 296 : 19 |
 intervallo , abl. 71 : 8 | 79 : 16 |
 121 : 9 | 185 : 15 | 266 : 10 | 289 :
 6 |
 intervallum , acc. 121 : 10 | 181 : 11 |
 206 : 5 | 413 : 33 |
 interveniebat . 311 : 1 |
 intervenit . 358 : 13 |
 intestina , abl. 372 : 12 |
 intestino , abl. 241 : 16 |
 intextum , neut. 79 : 8 |
 intima , abl. 267 : 21 |
 intimam . 255 : 12 |
 intolerabili . 202 : 9 |
 intolerabilis . 137 : 3 |
 intolorandus . 331 : 1 |
 intonsae , plur. 383 : 13 |
 intonsas . 162 : 30 |
 intonsum . 332 : 1 |
 intorta . 364 : 2 |
 intra . 397 : 17 | 403 : 17 | 411 : 14 |
 412 : 24 |

intramus . 80 : 13 |
 intranda , *nom. fœm.* 81 : 3 |
 intrans . 72 : 3 |
 intrant . 111 : 16 | 370 : 2 |
 intrantem . 243 : 9 |
 intranti . 289 : 24 | 343 : 6 |
 intrare . 115 : 20 | 117 : 23 | 125 : 8 | 131 : 2 | 133 : 9 | 164 : 20 | 196 : 17 |
 intrasse . 393 : 5 |
 intrassent . 213 : 31 |
 intrasset . 130 : 13 | 242 : 28 | 320 : 7 |
 intrat . 70 : 7 | 82 : 16 | 101 : 14 | 102 : 5 | 103 : 25 | 165 : 1 | 175 : 11 | 193 : 2 | 243 : 17 | 277 : 16 | 281 : 9 |
 intraturum . 115 : 18 |
 intraturus . 135 : 23 |
 intraverant . 126 : 2 | 254 : 23 | 416 : 2 |
 intraverat . 99 : 8 | 125 : 18 | 193 : 19 | 165 : 14 | 233 : 3 | 246 : 9 |
 intravere . 74 : 9 |
 intravi . 252 : 11 |
 intravit . 134 : 18 | 176 : 13 | 182 : 25 | 189 : 5 | 269 : 13 | 376 : 18 :
 intrepidus , *plur.* 340 : 12 |
 introducebantur . 320 : 23 |
 introduceretur . 242 : 31 |
 introduci . 156 : 7 | 244 : 20 | 360 : 15 | 313 : 28 | 316 : 15 | 232 : 31 |
 introductam . 317 : 7 |
 introductis , *abl.* 158 : 1 |
 introducto , *abl.* 114 : 12 |
 introduxissem . 327 : 27 |
 intromitteret . 101 : 12 |
 intromitti . 266 : 32 :
 introrsum . 81 : 2 |
 intuebantur . 200 : 18 | 203 : 1 | 220 : 18 | 249 : 10 | 387 : 15 |
 intuebatur . 86 : 21 | 237 : 5 | 245 : 23 |
 intuendi . 395 : 11 |
 intuens . 103 : 12 | 135 : 4 | 163 : 5 | 213 : 18 | 243 : 30 | 249 : 31 | 265 : 1 | 290 : 1 | 300 : 18 | 315 : 35 | 347 : 17 | 366 : 5 | 391 : 19 | intuens truci vultu . 280 : 1 |
 intuente . 105 : 2 |
 intuentem . 164 : 3 |
 intuentes . 409 : 5 |
 intuentibus . 171 : 34 | 198 : 33 | 226 : 17 | 319 : 12 | 402 : 1 | 406 : 31 |
 intueor . 359 : 5 |
 intuere . 156 : 23 | 360 : 29 |
 intuerentur . 95 : 13 | 168 : 10 | 211 : 4 |
 intuerer . 264 : 3 |
 intueretur . 80 : 1 | 157 : 17 | 213 : 11 | 244 : 16 | 321 : 6 |
 intueri . 70 : 10 | 96 : 6 | 300 : 31 | 359 : 30 |
 intulere . 354 : 20 | 376 : 14 |
 intuleris . 294 : 19 |
 intuli . 84 : 3 |
 intulisse . 155 : 14 | 201 : 1 |
 intulit . 170 : 20 | 189 : 9 | 197 : 34 |
 intumescens corpus ulceribus . 255 : 24 |
 intumescere . 380 : 5 |
 intumuit . 134 : 9 |
 invaderet . 82 : 13 |
 invadit . 173 : 6 | in rupem . 339 : 27 |
 invadunt . 171 : 27 | pugnam . 283 : 7 |
 invalidi , *plur.* 91 : 2 | 296 : 14 |
 invalido . 369 : 30 |
 invalidum , *acc.* 113 : 1 |
 invaserant . 130 : 1 | 415 : 10 |

invaserat . 295 : 19 | 348 : 6 |
 invasere . 176 : 30 | 346 : 10 |
 invasisse . 357 : 11 |
 invasit . 161 : 3 | 382 : 5 | 416 : 19 |
 invasurus . 305 : 4 |
 investa importata , *acc.* 331 : 8 |
 investæ , *plur.* 124 : 23 |
 investi , *plur.* 96 : 11 |
 investus . 121 : 2 | 174 : 21 | 249 : 22 | 346 : 9 |
 invehebant . 364 : 7 |
 invehebatur . 125 : 2 | 349 : 22 | 411 : 20 |
 invehemini . 348 : 1 |
 inveherent se crebri fluctus . 363 : 20 |
 invehi . 171 : 8 | 348 : 8 | 380 : 1 |
 invehi in hostem . 104 : 23 | laxatis habenis . 191 : 5 |
 invehit . 359 : 14 |
 invehitur . 173 : 6 | 348 : 7 | flumen , *currit* . 149 : 15 |
 invehunt aquas flumina . 358 : 11 |
 invenerat . 101 : 22 |
 inveni . 252 : 3 |
 inveniam . 359 : 36 | 360 : 3 |
 invenietis . 402 : 3 |
 invenire . 275 : 3 |
 inveniret modum felix temeritas . 344 : 18 |
 inveniretur . 205 : 5 |
 inveniri . 135 : 3 |
 invenit , *præf.* 120 : 2 | 315 : 18 |
 inveniunt . 275 : 19 |
 inventam . 378 : 17 |
 investigaverat . 315 : 23 |
 inveterata , *abl.* 245 : 2 |
 inveteratæ virtutis . 95 : 10 |
 inveterati moris . 320 : 3 |
 inveteravi petegrinam novitatem . 398 : 5 |
 invia , *fœm.* 232 : 3 | 275 : 18 | *plur.* 273 : 2 | 340 : 23 | 346 : 16 |
 invia , *plur.* 202 : 12 | 234 : 12 | 240 : 8 |
 invias . 196 : 26 | 203 : 7 | 300 : 16 | 340 : 25 |
 invicem . 90 : 7 | 124 : 24 | 150 : 13 | 169 : 18 | 170 : 5 | 243 : 4 | 313 : 33 | 324 : 20 | 411 : 13 | *al-ternis* . 283 : 26 | 291 : 2 | invicem fide firmata . 343 : 2 |
 invicta , *fœm.* 76 : 4 | 102 : 19 | 206 : 8 | 234 : 7 |
 invictæ , *gen.* 397 : 23 |
 invictam . 211 : 21 |
 invictarum . 300 : 19 |
 invicti , *gen.* 358 : 26 | 370 : 21 | *plur.* 359 : 17 |
 invictos . 289 : 1 | 297 : 2 | 327 : 15 | 370 : 9 | 376 : 13 |
 invictum . 141 : 12 | 354 : 21 |
 invictus . 193 : 18 | 234 : 7 | 241 : 15 | 286 : 5 |
 invidentis . 248 : 18 |
 inviderent . 365 : 13 |
 invidia , *abl.* 249 : 8 | 259 : 3 | 306 : 12 | 319 : 27 | 359 : 23 | 396 : 5 | 403 : 26 | 413 : 5 |
 invidiæ . 258 : 17 |
 invidiam . 128 : 7 | 221 : 27 | 226 : 7 | 252 : 28 | 262 : 5 | 319 : 14 | 328 : 6 |
 invidiosum , *neur.* 102 : 1 | 254 : 14 |
 invidorum . 375 : 7 , 14 |
 invidos . 342 : 31 |
 inviis , *abl.* 163 : 3 | 203 : 10 | 301 : 15 |
 inviolata , *acc.* 153 : 16 | 185 : 14 |
 inviolatam . 229 : 20 |
 inviolatum , *masc.* 230 : 8 |
 invisam , *fœm.* 250 : 16 | 279 : 19 | 319 : 10 |

invisam . 308 : 14 | 326 : 21 |
 inviseret . 352 : 13 |
 invisi . 262 : 12 |
 invisos . 267 : 22 |
 invisum , *acc.* 357 : 12 | 387 : 9 |
 invisus . 409 : 11 |
 invita , *nom. fœm.* 294 : 12 |
 invitari . 100 : 13 |
 invitat . 310 : 22 |
 invitatum . 373 : 7 |
 invitatus . 245 : 28 |
 invitavit . 82 : 20 |
 invitis , *abl.* 249 : 4 | 408 : 13 |
 invitum . 260 : 22 | 306 : 17 |
 inulte , *adv.* 125 : 22 |
 inulti , *plur.* 123 : 21 | 176 : 31 | 193 : 11 | 310 : 29 |
 inultum . 367 : 1 |
 inultus . 80 : 21 | 291 : 14 |
 inumbratus . 81 : 10 |
 inundans . 381 : 20 |
 inundasset . 381 : 16 |
 inundata est Europa exercitibus . 205 : 1 | *cruore Cilicia* . 358 : 27 |
 inundaverat . 380 : 23 | campos multitudo . 161 : 22 |
 invocabat . 245 : 20 |
 invocabatur . 95 : 17 |
 invocans . 163 : 20 |
 invocant . 294 : 25 |
 invocantes . 333 : 16 | 403 : 23 |
 invocanti . 212 : 18 |
 invocare . 155 : 24 | 253 : 9 |
 inusitata , *plur.* 198 : 19 | 331 : 7 |
 inusitata , *gen.* 352 : 14 |
 inusitatas . 370 : 8 |
 inusitatis . 354 : 4 |
 inustis , *abl.* 198 : 27 |
 inutilem . 374 : 11 |
 inutiles , *acc.* 355 : 10 | 382 : 14 |
 inutilis humus admovendis turribus . 132 : 11 |
 jocum . 245 : 18 |
 Jollæ . 416 : 16 |
 Jollam . 416 : 8 |
 Jonas . 109 : * 1 | 216 : 21 |
 Joniam . 128 : 21 |
 Jo'em . 137 : 7 | 141 : 2 , 5 , 14 | 164 : 8 | 199 : 1 |
 Jovi . 78 : 5 | 141 : 16 |
 Jovis . 72 : 3 | 136 : 9 | 141 : 20 | 248 : 15 | 252 : 25 | 253 : 1 | 254 : 13 | 256 : 12 | 308 : 15 | 318 : 2 | 335 : 22 | 338 : 1 |
 Iphicrates . 105 : 19 |
 ira . 126 : 8 | 134 : 20 | 193 : 12 | 216 : 12 | 286 : 7 | 321 : 20 | 360 : 9 | 380 : 22 | 385 : 5 |
 iracundiam . 406 : 4 |
 iræ . 207 : 17 | 264 : 12 | 308 : 18 | 320 : 19 | 361 : 20 | 368 : 21 | 398 : 18 |
 iram . 101 : 4 | 102 : 19 | 115 : 15 | 241 : 5 | 244 : 17 | 260 : 6 | 262 : 18 | 285 : 29 | 307 : 13 | 309 : 28 | 320 : 11 | 342 : 30 | 373 : 13 |
 irarum . 262 : 19 |
 irascar . 247 : 6 |
 irasci . 228 : 21 | 326 : 14 | 355 : 1 | 397 : 15 | 406 : 2 |
 irascimur . 262 : 16 |
 irascitur . 264 : 12 |
 iratis , *abl.* 406 : 30 |
 iratos . 361 : 19 |
 iratus . 410 : 11 |
 ire . 101 : 3 | 164 : 22 | 173 : 3 | 182 : 24 | 348 : 19 | 359 : 34 | 360 : 25 |
 irent . 96 : 7 | 182 : 10 |
 irrisui . 253 : 13 |
 irritam spei , *frustram* . 237 : 4 |
 irritandas . 186 : 4 |

irritare . 171 : 34 |
 irritatæ , plur. 344 : 5 |
 irritati , plur. 267 : 30 |
 irritaverat . 406 : 5 |
 irritavere . 349 : 4 |
 irriti , plur. 290 : 9 |
 irritum . 72 : 14 | discedere . 124 : 1 |
 irritus . 240 : 9 |
 irruenti . 397 : 5 |
 irrumpendi . 130 : 12 |
 irrumperet . 234 : 26 |
 irrumperet . 247 : 27 |
 irrumperet . 98 : 1 | 310 : 12 |
 irrumperant . 410 : 12 |
 irrumperat . 410 : 10 |
 irrumperere . 213 : 22 | 368 : 18 |
 irrumperisse . 101 : 15 | 269 : 1 |
 irrumperit . 286 : 8 | 409 : 19 |
 isso , abl. 91 : 1 |
 Isson . 88 : * 7 , 11 | 114 : 1 |
 Isthmiorum . 129 : * 14 |
 Istrum , acc. 157 : * 15 | 287 : 4 |
 ita . 187 : 10 | 199 : 8 , 16 | 222 : 14 |
 Italia , abl. 308 : 3 |
 Italiam . 389 : 10 |
 itaque . 76 : 8 | 133 : 8 | 162 : 6 | 197 : 28 |
 ite . 360 : 14 |
 iter , acc. 104 : 2 | 124 : 11 | 138 : 4 | 151 : 12 | 234 : 8 | 239 : 19 | 245 : 27 | 365 : 11 | iter facienti . 154 : 4 |
 iterum . 196 : 2 | 404 : 9 | 405 : 3 |
 itinera . 99 : 11 | 229 : 3 | 246 : 6 | 333 : 9 |
 itinere . 88 : 9 | 175 : 9 | 192 : 31 | 214 : 14 | 228 : 28 | 232 : 24 | 277 : 16 | 382 : 7 |
 itineri . 92 : 9 | 161 : 8 | 176 : 4 | 225 : 9 |
 itineribus , abl. 297 : 12 | 341 : 1 |
 itineris . 104 : 3 | 154 : 5 | 197 : 8 , 12 , 25 | 198 : 20 | 215 : 6 | 340 : 29 , 31 |
 itinerum . 157 : 13 | 191 : 12 | 334 : 14 |
 ituri . 245 : 7 |
 jubebant . 203 : 2 | 408 : 4 |
 jubebantur . 222 : 24 |
 jubebat . 96 : 6 |
 jubent . 70 : 11 | 209 : 10 | 240 : 3 | 292 : 4 | 355 : 11 | 409 : 10 |
 jubente . 75 : 9 | 216 : 24 |
 jubentium . 228 : 22 | 365 : 18 |
 juberet . 171 : 19 | 223 : 14 | 230 : 3 | 398 : 17 | 403 : 7 |
 jubet . 77 : 15 | 152 : 4 | 162 : 9 | 171 : 6 | 235 : 8 | 308 : 28 |
 judex . 250 : 12 |
 judicari . 249 : 26 |
 judicas . 398 : 11 |
 judicati , plur. 187 : 13 |
 judicatum . 407 : 28 |
 judicaturi . 250 : 1 |
 judicaturum . 374 : 15 |
 judicem . 244 : 9 | 250 : 17 |
 judices , acc. 187 : 13 |
 judicibus , abl. 188 : 1 |
 judicium , acc. 251 : 11 |
 judico . 371 : 8 |
 juga montium . 96 : 8 | 228 : 13 | 234 : 12 | 300 : 20 |
 jugalium . 385 : 8 |
 jugeri . 183 : * 8 |
 jugis montium . 95 : 1 | 194 : 18 |
 jugo curvus . 146 : 19 | perpetuo montis . 80 : 26 | 93 : 19 | 164 : 11 | 271 : 1 |
 jugulant . 76 : 15 |
 jugulo , dat. 242 : 16 |

jugulum , acc. 266 : 26 |
 jugum curvus . 74 : 5 | 79 : 4 | 98 : 10 | jugum fortunæ adversæ . 103 : 6 | 129 : 20 | 192 : 32 | 195 : 14 | 197 : 15 | 227 : 8 | 339 : 8 | jugum montis . 82 : 10 | 92 : 18 , 21 | 94 : 7 | 96 : 14 | 192 : 32 | 195 : 14 , 15 | 339 : 8 | imparis . 129 : 20 | 227 : 8 |
 jumenta . 91 : 15 | 118 : 7 | 200 : 14 | 201 : 26 | 214 : 11 | 216 : 13 | 239 : 7 | 275 : 6 | 316 : 4 | 383 : 19 | 384 : 11 |
 jumentis . 416 : 14 |
 jumentis , abl. 118 : 16 |
 jumentorum . 106 : 2 | 217 : 2 | 385 : 7 |
 juncta , nom. sing. 143 : 12 |
 junctæ , plur. 292 : 1 | 303 : 12 |
 juncti , plur. 73 : 9 |
 junctis , abl. 173 : 15 | 354 : 10 | 369 : 16 |
 juncto . 149 : 1 | amne pontibus . 87 : 10 |
 junctum . 354 : 5 |
 jungebant . 368 : 8 |
 jungentibus . 317 : 6 |
 jungere . 115 : 25 | 242 : 24 | 348 : 16 |
 jungeret . 304 : 7 |
 jungi . 316 : 25 | 317 : 1 |
 jungit . 184 : 10 | 285 : 16 |
 jungitur . 272 : 7 |
 juniores . 307 : 11 |
 junioribus . 116 : 18 | 188 : 3 | 308 : 2 |
 juniorum . 210 : 3 | 317 : 14 | 364 : 14 | 397 : 28 |
 junxerant . 121 : 9 | 159 : 20 | 172 : 11 |
 junxerat . 192 : 17 | 364 : 23 |
 junxere . 334 : 19 |
 junxi . 397 : 31 |
 junxit . 148 : 2 | 165 : 21 | 337 : 3 |
 jura , acc. 110 : 2 | 117 : 24 | 204 : 30 | 255 : 19 | 294 : 23 |
 jurando . 294 : 23 |
 jurant . 294 : 24 |
 jurantibus , abl. 112 : 3 |
 jurare . 255 : 27 |
 jurat . 242 : 2 |
 juravi . 262 : 29 |
 jure . 212 : 24 | 214 : 3 | 248 : 14 | 317 : 1 | 325 : 9 | 354 : 30 | 383 : 11 | 408 : 31 | 412 : 27 |
 jurejurando . 241 : 22 |
 jurgantes . 308 : 11 |
 jurgantium . 380 : 22 |
 jurgio . 251 : 22 |
 jurgium , acc. 244 : 13 |
 juris . 96 : 4 | 398 : 8 | juris sui sunt . 227 : 21 | non idem juris est Olynthio . 327 : 28 |
 jus , acc. 102 : 7 | 229 : 19 | 395 : 11 | 410 : 23 | 415 : 3 | 416 : 5 |
 jusjurandum . 409 : 16 |
 jussa , acc. 122 : 1 | form. 215 : 20 | 408 : 33 |
 jusserat . 91 : 16 | 101 : 3 | 124 : 17 | 163 : 17 | 196 : 26 | 246 : 13 | 341 : 21 |
 jusseris . 360 : 17 | 370 : 26 |
 jusserunt . 414 : 23 |
 jussi , plur. 167 : 12 | 174 : 26 | 189 : 21 | 226 : 1 | 246 : 7 | 275 : 6 | 292 : 5 | 415 : 1 | 416 : 3 | verbum . 200 : 16 |
 jussis . 97 : 1 | 115 : 10 | 144 : 2 | 157 : 7 | 171 : 15 | 206 : 12 | 356 : 15 | 403 : 5 |
 jussisse . 77 : 10 |
 jussisset . 204 : 16 | 411 : 4 |

jussit . 92 : 5 | 132 : 15 | 146 : 9 | 148 : 8 | 223 : 12 | 226 : 16 |
 jusso , partic. abl. 129 : 10 , 13 | 167 : 21 | 187 : 1 | 244 : 4 | 305 : 6 | 320 : 17 |
 jussos . 291 : 4 | 295 : 8 |
 jussa . 89 : 12 | 188 : 18 | 210 : 20 | 280 : 8 , 15 | 298 : 6 | 310 : 9 | 387 : 3 |
 jussum , partic. 101 : 5 | 107 : 11 | 290 : 12 |
 jussurum . 71 : 2 |
 jussus , partic. 94 : 3 | 145 : 19 | 161 : 17 | 197 : 33 | 249 : 27 | 265 : 18 | 297 : 28 | 414 : 21 |
 justa , abl. 408 : 17 | acc. 207 : 24 |
 justa arma . 168 : 11 | 374 : * 21 |
 exequias . 239 : 18 | 412 : 8 | 407 : 27 |
 justæ . 368 : 21 |
 juste , adv. 405 : 15 |
 justis reges . 407 : 21 |
 justis , abl. 163 : 1 | defunctorum corporibus solutis . 102 : 2 | persolutis . 159 : 5 |
 justissimo . 325 : 2 |
 justissimos . 284 : 1 |
 justissimum . 403 : 22 | 404 : 21 |
 justitia . 156 : 9 |
 justitiæ . 405 : 12 |
 justitiam . 212 : 25 |
 justius , adv. 309 : 1 |
 justo . 103 : 21 | 209 : 2 | 404 : 13 |
 justo major cupido . 405 : 12 |
 justum , neut. 104 : 21 | 155 : 13 |
 justus . 156 : 3 | 158 : 9 | 374 : 11 |
 juvene . 241 : 20 |
 juvenem . 188 : 19 | 297 : 9 | 409 : 6 |
 juvenes , acc. 111 : 1 | 199 : 21 | 233 : 11 | 265 : 10 | 267 : 30 | 390 : 15 , 18 | 302 : 2 | 307 : 1 | 312 : 18 |
 juveni . 243 : 12 | 405 : 22 |
 juvenibus . 279 : 26 | 339 : 5 |
 juvenis . 76 : 17 | 135 : 1 | 155 : 23 | 242 : 4 | 243 : 6 |
 juvenia , nom. 406 : 5 |
 juventute . 114 : 3 |
 juventuti . 127 : 5 |
 juvenum . 242 : 23 | 246 : 11 | 276 : 18 | 410 : 19 |
 juverant . 268 : 7 |

L

L Abant . 93 : 5 |
 labantium . 338 : 18 |
 labare . 192 : 9 | immutari . 318 : 8 |
 labem . 290 : 19 |
 labens . 81 : 8 |
 labentem . 147 : 12 |
 labi . 360 : 8 | quam minimo sono altissima flumina . 274 : 2 |
 labitur . 219 : 5 |
 labor . 132 : 14 | 215 : 2 | 240 : 9 | 384 : 4 |
 laboramus . 361 : 4 |
 laborantibus . 354 : 12 |
 labore . 154 : 6 | 227 : 30 | 270 : 26 | 293 : 3 | 312 : 17 | 315 : 3 , 15 | 357 : 24 | 360 : 5 | 367 : 13 |
 laborem . 95 : 15 |
 laboris . 290 : 9 | 301 : 13 | 379 : 11 | 405 : 16 |
 laborum . 359 : 8 | 365 : 9 | 372 : 18 |
 Lacedæmonii . 105 : 17 , 19 |
 Lacedæmoniis . 333 : 17 |

- Lacedaemoniorum . 114 : 16 |
 Lacedaemonios . 220 : 5 | 234 : 2 |
 lacerabant . 119 : 21 | 123 : 16 |
 201 : 11 |
 lacerata , plur. 105 : 6 | 122 : 3 |
 154 : 28 | 280 : 3 | 381 : 15 |
 laceratis . 99 : 29 | 123 : 20 | 404 :
 27 |
 laceratur . 255 : 21 |
 laceratus . 305 : 9 |
 laceravere . 171 : 12 |
 laceratarum . 375 : 19 |
 lacerti brachia . 355 : 20 |
 lacertos . 332 : 10 |
 lacessebant . 234 : 14 | 288 : 5 |
 lacessi . 161 : 10 |
 lacessissem . 252 : 5 |
 lacessiti . 284 : 2 |
 lacessito . 377 : 21 |
 Laconum . 221 : 7 | 276 : 6 |
 lacrymæ , plur. 190 : 8 | 199 : 14 |
 247 : 9 | 264 : 21 | 402 : 1 | 406 :
 26 |
 lacrymans . 242 : 7 |
 lacrymantem . 369 : 6 |
 lacrymantes . 210 : 21 |
 lacrymare . 265 : 1 |
 lacrymaretur . 155 : 16 |
 lacrymarum . 409 : 2 |
 lacrymas . 198 : 31 | 210 : 28 |
 lacrymis , abl. 154 : 9 | 155 : 26 |
 189 : 14 | 197 : 18 | 199 : 4 | 200 :
 17 | 213 : 9 | 226 : 5 | 243 : 26 |
 249 : 29 | 265 : 5 | 291 : 31 | 310 :
 9 | 360 : 8 | 412 : 11 | 416 : 23 |
 lacu . 382 : 4 |
 lacuna . 176 : 3 |
 lacunas . 346 : 17 |
 lacunt , adversantur . 252 : 18 |
 lacerat , offenderat . 264 : 24 |
 lacerim . 252 : 3 |
 læsi , plur. 98 : 7 |
 læta . 377 : 25 |
 lætabantur . 239 : 13 |
 lætantium . 298 : 7 |
 lætatur . 266 : 9 |
 læti , plur. 124 : 13 | 135 : 22 | 291 :
 30 | 307 : 1 | 322 : 2 | 396 : 16 |
 lætior . 279 : 9 |
 lætiora , acc. 290 : 15 |
 lætiores . 234 : 16 |
 lætis , abl. 321 : 24 |
 lætitia . 217 : 6 | 262 : 14 | 298 : 14 |
 lætitiae . 266 : 18 | 298 : 10 |
 lætum , acc. 199 : 11 |
 lætus . 75 : 7 | 77 : 15 | 87 : 16 |
 91 : 16 | 124 : 10 | 352 : 1 | 379 :
 10 | lætus cæteris . 233 : 9 | lætus
 his . 393 : 9 |
 læva , abl. 79 : 14 | 93 : 16 | 152 :
 16 | 168 : 25 | 179 : 19 | 230 : 16 |
 374 : 22 , 24 |
 lævam . 147 : 6 |
 lævi , gen. 166 : 6 |
 lævo , abl. 93 : 11 | 159 : 15 | 166 :
 3 | 168 : 22 | 171 : 17 | 173 : 6 |
 174 : 19 | 176 : 17 | 225 : 1 | 305 :
 9 | 378 : 1 |
 lævum , neut. 96 : 11 | 120 : 22 |
 164 : 13 | 167 : 16 | 171 : 7 | 174 :
 4 | 347 : 18 | 348 : 7 |
 lamentari . 101 : 5 |
 lamentis . 403 : 13 |
 laminarum . 98 : 21 |
 laminas . 317 : 23 |
 laminis , abl. 146 : 14 |
 lancea , abl. 308 : 22 |
 lanceam . 261 : 19 | 308 : 25 | 374 :
 28 |
 lanceas . 216 : 8 |
 lanceis . 260 : 14 | 344 : 16 |
 languentes , acc. 175 : 5 |
 languerat . 409 : 30 |
 languescere . 221 : 8 |
 languide , adv. 380 : 11 |
 languidius , adv. 174 : 30 |
 laniare . 309 : 23 |
 Laomedonti . 414 : 19 |
 lapide . 185 : 6 |
 lapides , plur. 296 : 19 | 337 : 14 |
 lapideus . 184 : 9 |
 lapidum . 116 : 26 |
 lapilli , plur. 332 : 9 | 355 : 21 |
 lapsa sunt in externum morem o-
 mnia . 222 : 13 |
 lapsam in vanum barbari manum .
 133 : 2 |
 lapso , abl. 120 : 19 | 196 : 19 |
 lapsos . 339 : 29 |
 lapsu . 120 : 14 | cursu . 332 : 3 |
 lapsus , partic. 103 : 25 |
 laquei , plur. 254 : 19 |
 laqueis , abl. 301 : 6 |
 largæ aquæ . 240 : 1 | 354 : 1 |
 large , adv. 336 : 11 |
 largiore . 342 : 27 |
 largius , adv. 223 : 10 | nomen . 321 :
 23 |
 largo , abl. 270 : 27 |
 largos . 275 : 9 |
 largum , acc. 137 : 21 |
 largus . 332 : 14 |
 lascivia , abl. 336 : 4 |
 lasciviam . 237 : 20 |
 lasciviori corporis motu . 298 : 7 |
 lassaverat . 366 : 21 |
 lassitudine . 88 : 18 | 300 : 21 |
 lassitudinem . 270 : 11 |
 late , adv. 294 : 6 | 343 : 24 | 365 :
 23 | 383 : 10 |
 latebam sub illius umbra . 252 : 13 |
 latebat . 209 : 5 |
 latebram . 301 : 19 |
 latebris , abl. 90 : 13 | 168 : 18 |
 273 : 3 | 360 : 27 |
 latendum . 199 : 30 |
 latent . 270 : 4 |
 latentes , acc. 379 : 17 |
 latentia , acc. 120 : 6 |
 latentibus , abl. 72 : 11 |
 latentis . 390 : 29 |
 latentium . 288 : 15 |
 latera , acc. 124 : 23 | 167 : 6 | 381 : 3 |
 laterculo , abl. 183 : 1 | 269 : 20 |
 latere , neut. 84 : 13 | 120 : 5 | 166 :
 8 | 171 : 8 | 172 : 12 | 181 : 6 |
 182 : 15 | 194 : 18 | masc. 269 : 18 |
 337 : 13 | verbum . 253 : 6 | 268 : 2 |
 lateri , neut. 165 : 22 | 265 : 17 |
 masc. 337 : 14 |
 laterius , abl. 94 : 17 |
 lati , plur. 185 : 14 |
 latibula , acc. 234 : 25 |
 latior . 269 : 20 |
 latitudinem . 120 : 7 | 183 : 2 | 195 :
 1 | 229 : 7 | 297 : 22 | 328 : 12 |
 343 : 23 |
 latitudo . 118 : 10 |
 latius , adv. 94 : 14 | 119 : 13 | 134 :
 8 | 369 : 14 | 397 : 32 |
 latrare . 274 : 1 |
 latratu . 355 : 24 |
 latratus , nomen . 335 : 12 |
 latro , sicarius . 310 : 7 | 327 : 25 |
 latrocinii . 234 : 5 | 310 : 25 |
 latrones . 293 : 7 |
 latroni , sicario . 325 : 23 |
 latronum . 283 : 7 |
 latrunculorum . 163 : 7 |
 latum , acc. 170 : 4 |
 latura . 188 : 1 |
 laturi , plur. 122 : 10 |
 laturis , abl. 210 : 12 |
 laturus . 172 : 2 |
 latus , acc. 79 : 2 | 94 : 13 | 159 : 7 |
 245 : 8 | 265 : 19 | 367 : 20 , 26 |
 lavabar . 247 : 27 |
 laudat . 326 : 20 |
 laudatis , abl. 338 : 9 |
 laudato , abl. 243 : 3 |
 laudatos . 352 : 4 |
 laudaverim . 198 : 19 |
 laude . 151 : 10 : 177 : 16 | 107 : 26 |
 227 : 5 | 306 : 20 |
 laudemus . 262 : 15 |
 laudes , acc. 182 : 20 | 307 : 13 |
 landi . 370 : 31 |
 laudibus , abl. 207 : 11 |
 laudis . 351 : 3 | 372 : 10 | 405 : 22 |
 laudum . 318 : 20 |
 lauream , subst. 173 : 29 |
 lauri , plur. 336 : 3 |
 laxa animum . 86 : 3 |
 laxare . 94 : 15 |
 laxata . 83 : 20 | 125 : 18 |
 laxatis funibus , explicatis . 123 : 14 |
 habenis . 171 : 9 |
 laxatos . 173 : 5 |
 laxaverant . 174 : 9 |
 laxavere . 119 : 25 |
 laxavit spiritum , respirationem . 144 :
 14 |
 laxius , adv. 88 : 19 | 91 : 15 |
 lectam . 89 : 9 |
 lectica , ablat. 283 : 19 | 332 : 17 |
 lecticam . 332 : 19 |
 lecticis , abl. 333 : 12 |
 lectis , partic. 266 : 22 | nomen . 316 :
 24 |
 lecto , subst. abl. 308 : 19 | 320 : 14 |
 lectos , subst. 320 : 5 |
 lectum , subst. 85 : 21 | 378 : 12 |
 legarentur . 139 : 16 |
 legat , indicat. 412 : 15 |
 legati , subst. plur. 70 : 18 | 115 :
 8 , 12 | 116 : 11 | 122 : 4 | 137 :
 10 | 158 : 24 | 233 : 18 | 234 : 1 |
 283 : 29 | 292 : 3 | 338 : 16 | 343 :
 1 | 375 : 15 |
 legatione . 304 : 10 | 412 : 6 |
 legationibus . 333 : 4 |
 legatis , subst. 126 : 11 | 157 : 7 | 158 :
 1 | 295 : 6 | 297 : 8 | 304 : 4 |
 legatos . 104 : 14 | 115 : 10 | 131 :
 11 | 145 : 9 | 156 : 6 | 234 : 5 |
 283 : 12 | 294 : 4 | 341 : 10 | 353 :
 6 | 376 : 14 | 377 : 2 | 412 : 29 :
 lagatur . 411 : 30 |
 lege , abl. 212 : 3 | 227 : 12 |
 legebat . 266 : 25 |
 legem . 213 : 20 | 256 : 3 , 7 |
 legentis . 85 : 19 |
 legere . 85 : 18 | 266 : 16 | 389 : 3 |
 legerent . 187 : 5 |
 legerunt . 321 : 10 |
 leges , acc. 128 : 21 | 319 : 31 |
 legi , infin. 317 : 14 |
 legibus . 394 : 5 |
 legiones . 359 : 1 |
 legum . 394 : 1 |
 lembi , plur. 130 : 17 | 131 : 3 |
 leni , abl. 191 : 2 | 226 : 11 | 379 :
 23 | 381 : 19 | leni tractu labens
 amnis . 81 : 7 | modico lapsu flu-
 minum . 332 : 3 |
 leniore . 150 : 14 | submissa fastigio
 rupes , acclivior . 239 : 29 |
 lenta , abl. 84 : 6 |
 lentius , adv. 216 : 28 | 379 : 25 |
 lento flexibili . 234 : 22 |
 leo . 292 : 24 | 305 : 4 |
 leonatus . 368 : 6 , 11 |
 leonem . 305 : 7 | 356 : 2 |
 leones . 182 : 17 | 375 : 18 |
 leoni . 305 : 12 | 356 : 5 |
 leonibus . 356 : 1 |

- Leonidam . 267 : 20 |
 Leonnate . 348 : 1 |
 Leonnati . 384 : 24 | 414 : 23 |
 Leonnate , *abl.* 382 : 6 | 383 : 7 |
 Leonnatum . 101 : 5 | 323 : 5 | 409 :
 15 | 410 : 19 , 34 |
 Leonnatus . 101 : 12 , 28 | 246 : 4 |
 308 : 25 | 383 : 8 |
 lepore . 297 : 11 |
 levabant se pennis . 138 : 4 |
 levabantur . 278 : 2 |
 levandum , *acc.* 313 : 12 |
 levant umbrā vim solis *imminuunt* .
 354 : 1 |
 levantes alius alium . 193 : 13 |
 levare . 161 : 11 | 381 : 19 |
 levare mare *intumescere* . 121 : 18 |
 levat æstus jugum *montium* . 195 : 14 |
 levatis , *abl.* 380 : 6 | armis super ca-
 pira . 150 : 2 |
 levato , *abl.* 85 : 16 |
 levatos . 120 : 17 |
 levatum , *neur.* 350 : 15 |
 levaturum vim morbi . 84 : 21 |
 levavere . 301 : 6 |
 Leucosyri , *plur.* 230 : * 16 |
 levem . 239 : 23 | 334 : 20 | 369 : 12 |
 383 : 5 |
 levi . 82 : 23 | 97 : 7 | 132 : 7 | 244 :
 12 | 334 : 21 | *agili* . 346 : 9 |
 levia , *acc.* 344 : 10 |
 levibus , *abl.* 74 : 14 | 118 : 12 |
 levior . 378 : 10 |
 leviora . 87 : 3 | 237 : 21 |
 leviozem , *form.* 124 : 2 | 313 : 16 |
 levis . 230 : 10 | 312 : 31 | *auctor* ,
parum fide dignus . 122 : 15 |
 levissimos . 390 : 24 |
 levitas . 128 : 8 |
 levitate . 300 : 17 | 333 : 8 |
 levitatis . 332 : 13 |
 leviter . 74 : 26 | 98 : 8 | 167 : 3 |
 339 : 6 | 348 : 24 | 349 : 11 | le-
 viter armati . 79 : 26 | 94 : 7 |
 levius . 291 : 33 | 384 : 8 | levius
 custodiebatur , *negligentius* . 154 :
 25 |
 lex . 207 : 20 |
 libabat . 317 : 4 |
 libamus . 293 : 4 |
 Libano , *abl.* 118 : * 1 | 119 : 2 |
 390 : 1 |
 liber . 148 : 6 |
 liberalis . 378 : 6 |
 liberalitas . 342 : 26 | 405 : 18 |
 liberalitate . 158 : 14 | 238 : 18 |
 liberalitatem . 300 : 31 | 326 : 21 |
 liberaliter . 158 : 3 , 11 | 324 : 26 |
 liberalium . 320 : 27 |
 liberam . 324 : 29 |
 liberandam . 145 : 17 |
 liberare . 256 : 8 |
 liberari . 250 : 15 |
 liberare . 396 : 15 |
 liberato . 223 : 21 |
 liberatores , *acc.* 95 : 10 |
 liberatos . 73 : 2 |
 liberatus . 258 : 17 | 265 : 33 | 403 :
 4 | *periculo invidiæ* . 258 : 17 |
 liberaverunt . 316 : 6 |
 liberavi . 326 : 11 |
 liberavit . 189 : 17 | 286 : 21 |
 libere , *adv.* 315 : 22 |
 liberer . 261 : 18 |
 liberetis . 170 : 14 |
 Liberi Patris , *Bacchi* . 95 : 11 | 102 :
 17 | 296 : 18 | 385 : 12 |
 liberi , *plur. subst.* 167 : 14 | 168 :
 35 | 199 : 21 | 266 : 1 | 283 : 29 |
 313 : 5 | *adjef.* 325 : 12 | 396 :
 16 |
 liberior . 322 : 19 |
 liberiozem . 309 : 18 |
 liberis , *subst.* 182 : 4 , 9 | 189 : 8 |
 233 : 5 | 247 : 32 | 261 : 23 | 278 :
 22 | 311 : 4 | 312 : 5 | 355 : 12 |
 404 : 20 | 405 : 7 | *adjef.* 238 : 19 |
 liberius , *adv.* 264 : 4 | 360 : 8 |
 Libero Patri . 309 : 26 | 336 : 13 |
abl. 335 : 19 |
 libero , *adjef.* 125 : 1 | 127 : 4 | 276 |
 22 | 296 : 2 |
 liberorum . 200 : 9 | 227 : 6 | 253 :
 10 | 262 : 17 | 314 : 2 |
 liberos , *subst.* 104 : 13 | 110 : 4 |
 123 : 9 | 170 : 12 | 186 : 4 , 23 |
 190 : 2 | 199 : 27 | 203 : 17 | 237 :
 4 , 10 | 267 : 30 | 280 : 12 | 320 :
 21 |
 libertas . 207 : 20 | 319 : 10 | veri
 consilii periculosa . 252 : 26 |
 libertate . 129 : 17 | 168 : 18 | 192 :
 27 | 309 : 13 | 317 : 10 | 350 : 21 |
 409 : 24 |
 libertatem . 170 : 22 | 267 : 28 |
 libertatis . 76 : 11 | 103 : 6 | 142 :
 1 | 284 : 2 | 311 : 31 | 320 : 1 |
 394 : 3 | modico & æquali usu .
 284 : 2 |
 Liberum , *Bacchum* . 318 : 16 | 319 :
 21 | 334 : 12 | 335 : 22 | 357 : 11 |
 359 : 22 | 376 : 8 |
 liberum , *neur.* 125 : 21 | *subst. ge-*
nit. 357 : 11 |
 libet scire . 112 : 9 |
 libidinem . 392 : 7 |
 libidinis . 154 : 22 |
 libido . 99 : 14 | 332 : 7 | 387 : 10 |
 librare . 168 : 11 |
 libraverat . 367 : 3 |
 libri teneri arborum , *corvices* . 331 :
 5 |
 liceat . 207 : 14 | 350 : 14 | 302 : 10 |
 334 : 2 |
 licebat . 223 : 4 | 320 : 27 |
 licebit . 207 : 25 |
 licentia . 336 : 8 | 395 : 9 | licentia
 regni subito mutatus . 76 : 13 |
 licentiæ , *nequitia* . 314 : 4 |
 licentiam . 309 : 16 | 335 : 22 | 336 :
 11 | 397 : 3 | in ipsum faceret .
 104 : 20 |
 licentius . 204 : 14 |
 licere . 157 : 6 |
 liceret . 131 : 10 | 222 : 4 | 251 : 19 |
 licet . 84 : 5 | 115 : 18 | 169 : 23 |
 274 : 8 | 370 : 24 | 406 : 31 |
 licitissimi capita hostium . 109 : 8 |
 licuerit . 372 : 20 | quantum tibi in
 nos . 103 : 7 |
 licuit . 97 : 12 | 248 : 19 | 371 : 10 |
 lignis , *abl.* 335 : 10 |
 lignum , *acc.* 74 : 19 | 368 : 26 |
 limen , *acc.* 323 : 6 |
 limine . 228 : 15 | 359 : 8 | 410 :
 30 |
 liminibus . 385 : 16 |
 limites , *acc.* 396 : 14 |
 limo , *abl.* 175 : 30 | 363 : 18 |
 limum . 184 : 11 | 299 : 4 |
 lineæ vestis . 375 : 17 |
 lingua , *abl.* 149 : 17 | 250 : 4 | 353 :
 2 | *loquacitas* . 131 : 25 |
 linguæ . 101 : 3 | 194 : 14 | 200 : 6 |
 227 : 14 | 254 : 12 | 261 : 11 | 267 :
 28 | 281 : 11 | 308 : 22 | 342 :
 30 |
 linguam . 326 : 15 |
 linguis , *abl.* 162 : 28 | 318 : 3 |
 lini , *gen.* 331 : 5 |
 linquente spiritu . *deficiente* . 221 :
 19 | animo . 249 : 19 | 296 : 16 |
 linquentem . 367 : 25 |
 linqueret . 315 : 7 |
 linqueretur . 283 : 2 |
 linqui animo . 134 : 9 | 369 : 13 |
 linquitis . 396 : 19 |
 linteis , *abl.* 332 : 9 |
 liquere , *cognosci* . 199 : 1 | 267 :
 17 |
 liquet constat . 405 : 15 |
 liquidior lux . 301 : 29 |
 liquidior luce . 345 : 30 |
 ad liquidum , *verum* . 358 : 1 |
 liquidus , *purus* . 70 : 1 |
 liquit animus , *defecit* . 312 : 28 |
 liquor fluminis , *puritas* . 82 : 20 |
 liquore , *limpitudine* . 81 : 7 |
 litatum esse egregie . 290 : 17 |
 literæ , *plur.* 85 : 5 | 108 : 5 | 128 :
 1 | 198 : 15 | 39 : 19 | 253 : 22 |
 267 : 26 | 390 : 4 | 393 : 5 |
 litterarum . 331 : 6 |
 literas . 84 : 4 | 89 : 5 | 103 : 12 |
 127 : 2 | 131 : 11 | 267 : 23 | 392 :
 8 |
 literis , *abl.* 158 : 7 | 192 : 22 | 266 :
 21 | 375 : 11 | 388 : 20 |
 litore . 118 : 5 |
 litori . 119 : 1 | 122 : 3 | 124 : 20 |
 litoribus . 332 : 4 | 381 : 22 |
 litoris . 126 : 10 |
 litus . 81 : 1 | 115 : 23 | 231 : 8 |
 lixarum . 79 : 25 | 315 : 25 | 346 :
 20 |
 lixas . 388 : 20 |
 lixis , *abl.* 206 : 12 |
 loca , *acc.* 107 : 3 | 149 : 6 | 230 :
 10 | 266 : 2 | 270 : 27 | 277 : 16 |
 locat . 361 : 25 |
 locatæ , *plur.* 340 : 29 |
 locati , *plur.* 94 : 3 |
 locaverant . 122 : 8 | 123 : 1 |
 locaverat . 295 : 7 | *posuerat* . 93 :
 13 |
 locaverunt . 315 : 25 |
 locavit . 169 : 10 |
 loci , *gen.* 115 : 16 | 300 : 5 | 301 :
 22 , 32 |
 locis , *abl.* 184 : 2 | 185 : 18 | 198 :
 13 | 234 : 27 | 304 : 12 | 362 : 10 |
 372 : 3 | 394 : 10 |
 loco . 115 : 21 | 116 : 13 | 153 : 19 |
 161 : 14 | 177 : 6 | 192 : 2 , 16 |
 194 : 6 |
 loco parentum culti . 116 : 13 |
 locorum . 82 : 3 | 131 : 6 | 163 : 10 |
 269 : 15 | 284 : 6 | 291 : 7 | 332 :
 8 | 339 : 3 | 340 : 27 | 357 : 15 |
 Locrenum . 166 : * 4 |
 locum . 70 : 2 | 88 : 14 | 169 : 3 |
 188 : 5 | 199 : 19 |
 locum faciunt *jaçtura* . 157 : 3 | *ve-*
niæ . 192 : 14 |
 locus . 80 : 5 | 168 : 9 , 33 | 186 :
 2 , 372 : 12 |
 locuti , *plur.* 165 : 20 |
 locutos . 292 : 9 |
 locutus . 199 : 8 | 301 : 35 | 305 :
 11 | 308 : 8 |
 longa . 111 : 10 | 127 : 7 | 179 : 1 |
 189 : 7 | 205 : 3 | 337 : 11 | 390 :
 12 |
 longam . 117 : 11 | 372 : 6 |
 longarum . 379 : 6 |
 longe , *adv.* 99 : 5 | 105 : 19 | 174 :
 20 | 231 : 4 , 8 | 265 : 16 | 290 :
 16 | 372 : 4 | 397 : 30 |
 longinqua , *abl.* 417 : 1 |
 longinquarum . 146 : 9 |
 longior . 227 : 17 | 333 : 10 |
 longitudinem . 229 : 2 |
 longius , *adv.* 100 : 5 | 108 : 4 |
 118 : 4 | 153 : 17 | 181 : 3 | 197 :
 10 | 216 : 13 | 240 : 6 | 279 : 14 |
 longo , *abl.* 249 : 19 | 289 : 6 |
 lon-

longum, *acc.* 190 : 27 | 206 : 5 | 297 : 14 |
 longus, 333 : 12 |
 loquentium, 361 : 13 |
 loqui, 155 : 4 | 200 : 18 | 211 : 16 | 360 : 12 | 395 : 4 |
 loquutum, 246 : 18 | 263 : 20 | 292 : 14 |
 loquutus, 263 : 8 |
 lora, 135 : 9 |
 lorica, 134 : 4 | 295 : 11 | 312 : 23 |
 lorica perpetua obducta muro, 366 : 13 |
 lorica, 123 : 18 | 133 : 16 | 134 : 2 | 350 : 14 |
 loricas, 317 : 24 |
 loris, *abl.* 72 : 16 | 295 : 13 |
 lubrica, *form.* 294 : 12 | *neut.* 150 : 5 | 340 : 25 | 346 : 16 | 348 : 13 |
 lubrica, *plur.* 314 : 24 |
 lubricis armis sanguine, 134 : 23 |
 lubrico, *abl.* 229 : 21 | lubrico & instabili gradu, 340 : 1 |
 lubricos, 346 : 7 |
 luce, *abl.* 164 : 15 | 176 : 33 | 257 : 3 | 321 : 26 | 345 : 30 | 405 : 10 |
 lucem, 103 : 25 | 149 : 10 | 277 : 22 | 301 : 16 | 311 : 7 | 345 : 16 | 413 : 2 |
 lucis, *gen.* 121 : 17 | 158 : 18 | 191 : 14 | 200 : 5 | 296 : 16 | 301 : 28 |
 lucos, 181 : * 15 |
 luctandum, 137 : 5 |
 luctatus, 72 : 15 |
 luctu, 403 : 18 |
 luctum, 406 : 27 |
 luctus, 83 : 5 | 404 : 23 |
 ludi, *plur.* 186 : 6 | 222 : 12 | 321 : 23 |
 ludibria, *acc.* 155 : 5 | 175 : 18 | 214 : 9 | 288 : 10 | 387 : 9 | ludibria humanarum mentium, 288 : 11 |
 ludibrio, *abl.* 253 : 22 | 254 : 10 | 320 : 13 |
 ludibrium, 173 : 23 | 189 : 14 | 198 : 28 | 249 : 18 | 320 : 10 | 357 : 7 |
 fallacia, 273 : 13 |
 ludicrum erat solemne, 129 : 14 |
 ludificari, 255 : 29 |
 ludis, *abl.* 222 : 22 |
 ludos, 87 : 16 | 223 : 6 | 317 : 7 | 403 : 9 |
 ludum, 87 : 14 | 245 : 18 | 322 : 7 | 374 : 11 |
 luere, 282 : 4 | 370 : 24 | capite, 89 : 28 | luere culpam majorum, 282 : 4 |
 lueret, 326 : 13 |
 lugebant, 404 : 21 |
 lugens, 404 : 28 |
 lugentium, 154 : 25 |
 luges, 156 : 14 |
 lugubrem, 397 : 14 | 404 : 26 |
 lugubri, *abl.* 174 : 2 | 404 : 19 |
 lugubris, *nom.* 100 : 16 |
 luisse, 141 : 12 |
 luisse, 396 : 8 |
 lumen, *acc.* 151 : 14 | 270 : 2 |
 lumine, 309 : 5 | 311 : 8 | 323 : 7 |
 luminibus, *abl.* 246 : 2 |
 Lunæ, *dat.* 230 : 14 | *gen.* 334 : 5, 7 |
 Lunam, 152 : 8 |
 lustrare, 413 : 22 |
 lustrari, *expiari*, 413 : 21 |
 lux, 165 : 3 | 197 : 23 | 203 : 2 | 270 : 8 | 275 : 18 | 291 : 27 | 365 : 25 |
 luxu, 78 : 15 | 131 : 17 | 238 : 11 | 397 : 23 |

R. Cursli.

luxum, 317 : 21 |
 luxuria, *abl.* 79 : 7 | 333 : 13 | 361 : 4 | 386 : 10 |
 luxuriæ, 99 : 9 | 239 : 4 | 327 : 13 | 386 : 9 |
 luxuriam, *acc.* 182 : 22 |
 luxuriat libertate brevi duratura, 409 : 24 |
 luxus, 201 : 8 |
 Lycaoniam, 130 : * 2 |
 Lycia, *abl.* 196 : 2 | 298 : 28 |
 Lyciæ, *dat.* 69 : * 2 |
 Lyciam, 414 : 20 |
 Lycio, *dat.* 205 : 13 |
 Lycium, *acc.* 196 : 4 |
 Lycum, *Phrygiæ*, 70 : * 6 | *Assyriæ*, 148 : * 2 | 175 : 12 | 176 : 8 |
 Lydia, *abl.* 241 : 10 |
 Lydiæ, *dat.* 114 : 14 |
 Lydiam, 80 : * 12 | 114 : 3 | 128 : 20 | 129 : 3 | 156 : 17 | 226 : 22 | 293 : 8 | 414 : 22 |
 Lydis, *dat.* 170 : 19 |
 lymphati, *plur.* 161 : * 4 |
 lymphatis similes, 225 : 9 |
 lymphatos ferri agique, 163 : 23 |
 Lyncistæ, *plur.* 165 : * 25 |
 Lyncisten, 326 : 10 | 392 : 3 |
 Lyncistes, 259 : 14 | 324 : 13 |
 lyræ, *gen.* 385 : 20 |
 Lyrnessi, 81 : * 13 |
 Lysimachi, 312 : 19 |
 Lysimacho, *abl.* 305 : 7 |
 Lysimachum, 305 : 12 |
 Lysimachus, 305 : 4 | 308 : 25 | 414 : 26 |

M

Macedo, 207 : 1 |
 Macedonas, 93 : 22 | 117 : 5 | 119 : 3 | 130 : 7 | 171 : 26 | 177 : 19 | 250 : 2 | 354 : 13 |
 Macedones, 91 : 1 | 115 : 24 | 131 : 6 | 141 : 22 | 162 : 11 | 168 : 8 | 171 : 12 | 172 : 10 | 174 : 1 | 192 : 9 | 205 : 8 | 300 : 14 | 316 : 25 |
 Macedonia, *abl.* 84 : 17 | 108 : 9 | 190 : 3 | 207 : 27 | 248 : 11 | 404 : 5 | 416 : 13 |
 Macedoniæ, *dat.* 109 : 2 | 114 : 17 | 186 : 23 | 238 : 16 | 416 : 18 |
 Macedoniam, 135 : 15 | 157 : 16 | 125 : 8 | 295 : 1 |
 Macedonibus, *abl.* 95 : 1 | 135 : 12 | 187 : 7 | 397 : 17 | 398 : 8 | 411 : 1 | 414 : 9 |
 Macedonica, 93 : 11 |
 Macedonicam, 266 : 4 |
 Macedonicas, 190 : 3 |
 Macedonici, 96 : 12 |
 Macedonum, 72 : * 10 | 93 : 1 | 114 : 8 | 124 : 21 | 144 : 3 | 172 : 24 | 198 : 6 | 207 : 21 | 233 : 23 | 298 : 22 | 313 : 24 | 398 : 5, 7 |
 maceratus siti, *exhaustus*, 217 : 1 |
 Macerianum, 373 : * 8 |
 machinas, 125 : 11 | 338 : 9 |
 maffi virtute estote, 111 : * 5 |
 Madates, 191 : 7 | 192 : 17, 26 |
 madens, 144 : 12 |
 madentem, 374 : 12 |
 Mœostim, 231 : * 5 |
 Magi, *plur.* 78 : 2 | 182 : 18 |
 magicæ, *gen.* 273 : 12 |
 magis, *adv.* 78 : 11 | 108 : 9 | 113 : 19 | 164 : 6 | 173 : 27 |
 magistra, *abl.* 76 : 2 |
 magistro, *abl.* 324 : 10 | 325 : 19 |
 magistrum, 327 : 27 |
 magna, *abl.* 92 : 4 | 124 : 9 | 141 : 19 | 144 : 2 | 151 : 10 | 154 : 13 | 182 : 11 |
 magnæ, 102 : 11 | 142 : 8 | 157 : 3 | 178 : 8 | 184 : 4 | 243 : 1 | 383 : 7 |
 magnam, 109 : 11 | 131 : 26 | 144 : 5 | 145 : 23 | 163 : 16 | 275 : 11 | 354 : 8 | 404 : 24 |
 magnam vim venti vela concepissent, 119 : 11 |
 magni, 153 : 4 | 182 : 6 | 208 : 10 | 247 : 27 | 254 : 20 | 290 : 9 | 390 : 16 |
 magnificentia, *abl.* 103 : 1 | 105 : 3 |
 magnificentiæ, *gen.* 345 : 3 |
 magnificentiam, 182 : 23 | 317 : 21 | 332 : 14 |
 magnificentius, *adv.* 90 : 17 |
 magnifico, *abl.* 145 : 1 |
 magnis, 246 : 7 | 304 : 13 | 319 : 18 |
 magnitudine, 115 : 5 | 118 : 11 | 119 : 8 | 220 : 6 | 237 : 21 | 249 : 27 | 283 : 13 | 292 : 6 | 298 : 9 | 306 : 21 | 360 : 22 |
 magnitudinem, 102 : 23 | 111 : 3 | 162 : 31 | 184 : 5 | 226 : 17 | 278 : 14 | 285 : 19 | 309 : 12 | 350 : 27 | 351 : 5 | 359 : 32 | 366 : 17 | 370 : 20 | 378 : 27 |
 magnitudini, 347 : 12 | 405 : 26 |
 magnitudinis, 78 : 6 | 124 : 5 | 193 : 7 | 231 : 3 | 245 : 3 | 271 : 3 | 305 : 4, 8 | 343 : 20 | 367 : 19 | 375 : 18 | 385 : 17 |
 magnitudo, 114 : 13 | 332 : 2 | 358 : 15 |
 magno, *abl.* 109 : 2 | 117 : 11 | 159 : 12 | 168 : 22 | 170 : 1 | 177 : 7 | 180 : 5 | 227 : 30 | 239 : 15 | 277 : 9 | 279 : 19 |
 magnopere, *adv.* 89 : 16 | 157 : 12 |
 magnorum, 98 : 5 | 186 : 26 | 237 : 7 | 275 : 14 |
 magnos, 403 : 9 |
 magnum, *acc.* 227 : 17 | 245 : 23 | 273 : 24 | 289 : 25 | 405 : 11 |
 magos, 78 : 2 |
 majestas, 319 : 20 |
 majestate, 92 : 23 | 237 : 7 |
 majestatem, 262 : 4 | 319 : 2 |
 majestati, 407 : 12 |
 majestatis, 106 : 8 |
 major, 95 : 1 | 118 : 8 | 143 : 7 | 146 : 12 | 150 : 9 | 208 : 24 | 315 : 1 | 395 : 20 | 405 : 22 |
 majora, 92 : 3 | 137 : 6 | 247 : 32 | 304 : 13 | 358 : 2, 4 | 359 : 12 | 363 : 23 | 405 : 19 | 415 : 14 |
 majore, 70 : 5 | 123 : 1 | 125 : 12 | 142 : 1 | 148 : 1 | 170 : 9 | 199 : 25 | 207 : 1 | 226 : 9 | 235 : 4 | 303 : 1 |
 majorem, 74 : 10 | 92 : 17 | 128 : 7 | 192 : 22 | 247 : 10 | 416 : 10 |
 majores, *adj.* 148 : 11 | 179 : 10 | 205 : 12 | 358 : 6 |
 majori, *abl.* 297 : 21 | 298 : 24 |
 majoribus, *subst. abl.* 170 : 22 | 188 : 8 | 201 : 1 | 298 : 12 |
 majoris, 100 : 18 | 160 : 8 | 312 : 10 |
 majorum, *subst.* 90 : 9 | 163 : 20 | 207 : 25 | 282 : 4 |
 majus, 94 : 16 | 111 : 6 | 133 : 18 | 176 : 20 | 244 : 8 | 311 : 31 |

Nna

ma-

- mala, *subst. acc.* 102: 19 | 222: 17 | 404: 30 |
 male, *adv.* 142: 22 | 307: 5 | 309: 10 |
 mali, *subst. pp.* 15: 12 | 128: 6 | 314: 17 | 315: 9 | 12 | 384: 13 | 404: 25 |
 Malieon, 166: * 4 |
 maligna est calamitas, 251: 3 |
 maligne, 262: 6 |
 maligni, *plur.* 374: 10 |
 malignitate, 306: 12 |
 malignus habitum esse sermonem, 307: 8 |
 malis, *abl.* 278: 13 | 313: 8 | 315: 16 | 318: 9 | 324: 8 | *periculis.* 251: 13 |
 malit, 207: 17 | 245: 10 |
 malle, 175: 16 | 212: 6 |
 mallei, 157: 18 |
 mallent, 119: 20 |
 maller, 171: 34 | 252: 3 |
 Mallon, 88: * 3 |
 mallorum, 364: 12 |
 malo, *subst.* 154: 12 | 171: 27 | 198: 1 | 199: 33 | 380: 7 | *verb.* 163: 11 | 213: 21 | 263: 28 | 265: 10 | 412: 9 |
 malorum, *subst.* 256: 12 | 263: 21 | 270: 11 | 381: 8 |
 malui, 361: 12 |
 maluisset, 298: 17 |
 maluistis, 207: 8 |
 malum, *subst.* 192: 10 | 346: 14 | 395: 21 | malum perpetuum regum adulatio, 318: 6 | quæ, malum! amentia te coëgit? 350: 18 |
 manabat, 309: 17 |
 manant, 82: 8 | 181: 3 | 228: 31 | 240: 1 | 300: 4 | 336: 1 | 353: 1 |
 manantes, 116: 4 |
 manantibus, 138: 8 | 155: 26 | 243: 26 | 249: 29 | 291: 30 | 360: 8 |
 manantis, 81: 9 | 117: 6 |
 manare, 134: 3, 8 | 264: 21 | 369: 15 | 373: 11 |
 manat, 139: 9 | 180: 4 |
 manaverit, 117: 9 |
 mancipia, *acc.* 324: 6 | 410: 31 |
 mancipium, 209: 6 |
 mandasse, 252: 2 | 372: 21 |
 mandata, 189: 20 | 292: 4 | 353: 9 | 411: 31 | mandata facturam, 297: 4 |
 mandatis, *abl.* 403: 7 |
 mandatum, 147: 10 | 243: 6 | 284: 6 | 343: 2 | 370: 4 | 410: 28 |
 mandavi, 290: 2 |
 maneat ceteros periculum, 273: 16 |
 manebat, 411: 10 |
 manent te hi fructus, 253: 14 |
 manentes, *acc.* 384: 6 |
 manentibus, 209: 24 |
 manere, 384: 5 |
 manet, 261: 22 |
 manibus, 83: 23 | 100: 24 | 103: 10, 25 | 104: 15 | 193: 14 | 198: 26 | 240: 25 | 243: 18 | 255: 1 | 294: 12 | 301: 5 | 309: 21 | 349: 21 |
 manicatas, 78: 13 |
 manifesta, 289: 14 |
 manifestam, 309: 28 |
 manifestis, 260: 22 | 370: 11 |
 manifestum, *acc.* 301: 23 | 339: 24 |
 manipuli, 398: 16 |
 mansit, 392: 14 |
 mansuetudinem, 375: 19 |
 mansuetudinis, 127: 8 | 154: 20 |
 manu, 80: 14 | 102: 13 | 164: 7 | 178: 13 | 210: 10 | 228: 25 | 254: 1 | 273: 17 | *agmine.* 342: 12 | *proboscide.* 349: 6 | 354: 23 | 376: 25 | manu fecerant perviam rupem, 311: 6 |
 manum, 103: 17 | 117: 27 | 133: 22 | 197: 6 | 249: 25 | 306: 2 | 323: 2 | *turman.* 94: 5 |
 manus, 76: 4 | 89: 28 | 91: 8 | 105: 7 | 112: 10 | 190: 10 | 211: 6 | 241: 4 | 242: 22 | 349: 12 | *copia.* 303: 3 | manus ferreæ, 116: 19 |
 Maracanda, 283: * 26 | 286: 11 | 297: 12 | 304: 2 | 303: 18 | 310: 16 |
 Marathon, 108: * 5 |
 marcere pavore, 164: 19 |
 Mardis, *abl.* 159: 21 |
 Mardonium, 109: 5 |
 Mardorum, 203: * 15 | 234: 4 |
 Mardum, 103: 24 |
 Mardus, 103: 18 |
 mare, 94: 9 | 117: 17 | 119: 24 | 121: 18 | 125: 4 | 126: 15 | 129: 3 | 138: 12 | 228: 13 | 230: 13 | 231: 8 | 330: 1, 8 | 352: 13 |
 marem, 217: 11 | 407: 8 | 408: 18 |
 Marcotim, 137: * 9 | 142: 5 |
 mares, 390: 22 |
 margaritas, 332: * 3 |
 margaritis, *abl.* 317: 20 | 332: 17 | 352: 8 | 355: 20 |
 margine, *fluvii.* 295: 17 | *muri.* 366: 14 |
 Marginiam, 299: * 9 |
 mari, *neut. abl.* 70: 2 | 92: 22 | 93: 19 | 108: 4 | 116: 1 | 127: 5 | 191: 3 | 205: 2 | 276: 1 | 329: 7 | 330: 10 |
 maria, *acc.* 71: 9 | 116: 15 | 129: 7 | 231: 7 | 360: 24 | 370: 8 |
 maris, *neut.* 118: 3 | 120: 4 | 124: 12 | 159: 26 | 304: 15 | 329: 3 | 365: 12 | 379: 9 | 382: 2 |
 mariti, *plur.* 186: 6 |
 maritima, *abl.* 389: 5 |
 maritimæ, 105: 14 |
 maritimam, 108: 3 |
 maritimas, 91: 10 |
 maritimis, 363: 17 |
 maritimos, 383: 7, 10 |
 maritis, *abl.* 326: 4 |
 Marsyas, 69: * 5 |
 Marte, 108: 11 | 129: 2 | æquo Marte pugnantium, 174: 3 | pari Marte pugnabant, 210: 23 | alieno Marte, 288: 22 |
 Martis, 372: 13 |
 Massagetæ, 159: 19 | 227: 20 | 303: 18 |
 Massagetarum, 303: 9 |
 Massagetæ, 171: 7 |
 Massagetis, 304: * 5 |
 mater, 100: 19 | 154: 10 | 167: 14 | 190: 12 | 192: 29 | 263: 23 | 306: 4 | 311: 28 | 337: 6 | 372: 19 |
 materia, 327: 4 | *ligno.* 191: * 15 | 198: 22 | 327: 14 | 352: 13 | 389: 11 | *occasio.* 238: 20 |
 materiæ, 385: 23 | *ligni.* 269: 29 | 279: 11 | 337: 15 | 338: 4 |
 materiam *lignum.* 204: 27 | 240: 14 |
 materiem, *occasionem.* 267: 7 |
 materies *lignum.* 118: 1 |
 matrè, 90: 20 | 233: 11 | 311: 3 | 312: 15 |
 matrem, 79: 17 | 93: 20 | 103: 5 | 108: 10 | 110: 3 | 154: 21 | 156: 9, 19 | 170: 7 | 190: 2 | 192: 15 | 264: 12 |
 matri, 190: 18 | 264: 8 |
 matrimonii, 317: 1 |
 matrimonio, *abl.* 192: 17 | 249: 21 | 304: 7 | 317: 7 | 397: 31 |
 matrimonium, *acc.* 248: 13 |
 matris, 86: 15 | 190: 16 | 260: 20 | 264: 2 | 312: 4 |
 matronæ, *plur.* 141: 1 |
 matura, 320: 19 | 390: 33 | *refas.* matura rebus, 87: 2 | quibus matura erat missio, 280: 9 |
 mature, *adv.* 103: 22 | 174: 24 | 279: 2 |
 maturus, *adv.* 86: 19 | 179: 18 | 277: 5 |
 maturos, 359: 11 |
 maturum opportunum, 318: 1 |
 matutino, 278: 2 |
 mavis, 361: 11 |
 maxima, 133: 6 | 145: 3 | 154: 16 | 279: 24 | 314: 6 |
 maximæ, *dat.* 396: 5 |
 maximam, 204: 15 |
 maximarum, 133: 25 |
 maximas, 317: 2 |
 maxime, *adv.* 74: 14 | 100: 13 | 108: 14 | 121: 4 | 138: 9 | 148: 12 | 155: 4 | 199: 1 | 205: 10 | 230: 14 | 269: 14 | 289: 21 | 376: 6 |
 maximum, *acc.* 173: 20 | 215: 2 | 216: 7 | 292: 13 | 356: 21 |
 maximus, 141: 4 | 333: 6 | 372: 18 |
 Mazaces, 113: 14 | 136: 5 |
 Mazæi, 207: 16 | 215: 23 |
 Mazæo, 147: 9 | 149: 2 | 158: 16 | 182: 13 | 314: 13 |
 Mazæum, 159: 3 | 174: 29 | 187: 5 |
 Mazæus, 149: 8 | 151: 2 | 153: 15 | 159: 10, 12 | 161: 7, 15 | 171: 13 | 174: 21 | 175: 9 | 182: 3 |
 Mazagas, 337: * 5 |
 meant, 363: 19 |
 meantis, 298: 3 | 314: 19 |
 meare, 83: 18 | 315: 22 |
 mearet, 184: 15 |
 Medi, *plur.* 74: 12 | 93: 26 | 160: 9 |
 Media, 254: 16 |
 media, *adj.* 69: 4 | 121: 14 | 139: 11 | 178: 7 | 230: 14 | 296: 21 |
 Mediæ, *subst.* 179: 13 | 181: 2 | 205: * 15 | 206: 1 | 223: 21 | 246: 7 | 247: 31 |
 Mediam, *subst.* 128: 14 | 194: 10 | 214: 14 | 248: 26 | 265: 27 | 314: 12 |
 mediam, *adj.* 82: 17 | 162: 13 | 169: 9 | 181: 6 | 198: 6 |
 mediatu, 260: 9 |
 medicamentis, 369: 17 |
 medicamento, *abl.* 134: 7 |
 medicamentum, *acc.* 85: 1 | 86: 2, 17 | 253: 20 |
 medicaminis, 86: 11 |
 medicata portione, 84: 21 |
 medici, *genit.* 85: 9 | *plur.* 208: 14 | 227: 26 | 368: 26 |
 medicis, *abl.* 84: 8 | 377: 27 |
 medico, 253: 19 |
 medicos, 84: 17 | 87: 6 | 369: 4 |
 medicus, 85: 1 | 134: 2 | 253: 20 |
 medio, *abl.* 113: 13 | 120: 7 | 139: 9 | 173: 8 | 226: 5 | 277: 2 | 300: 2 | 317: 2 |
 mediocris, 92: 15 |
 medios, 151: 8 | 240: 24 | 391: 15 | 408: 22 |
 Me-

Medis, *dat.* 170 : 19 |
 medium, 79 : 8 | 93 : 21 | 97 : 4 |
 119 : 25 | 139 : 4 | 172 : 10 | 174 :
 5 | 276 : 3 | 25 | 308 : 24 | 396 :
 22 | 408 : 3 |
 medius, 197 : 11 | 225 : 3 | 266 :
 13 | 408 : 19 |
 Medorum, 293 : 5 |
 Medos, 160 : 4 | 226 : 24 |
 Medus *fluvius*, 195 : * 6 |
 Megalopolitanis, 222 : * 5 |
 Megalopolitanus, 411 : 31 |
 mehercule, 169 : 11 | 207 : 9 | 250 :
 13 | 396 : 18 |
 Meleager, 93 : 24 | 196 : 14 | 342 :
 27 | 408 : 9 | 409 : 10, 18, 31 |
 410 : 11, 23, 27 | 411 : 6 | 413 :
 18, 27 | 414 : 10 |
 Meleagri, 165 : 22 | 410 : 31 | 411 :
 2, 5 | 413 : 9 |
 Meleagro, *abl.* 410 : 15 | 412 : 18 |
 414 : 1 |
 Meleagrum, 285 : 17 | 286 : 21 |
 408 : 25 | 412 : 17 | 413 : 13 | 414 :
 4 |
 meliore, 109 : 11 | 315 : 36 |
 meliorem, 200 : 17 | 274 : 10 | *aprio-*
rem, 348 : 25 |
 melioris, 90 : 2 |
 meliorum, 99 : 11 |
 melius, 84 : 7 | 152 : 12 | 162 : 15 |
 289 : 18 | 360 : 24 | *sapius*, 316 :
 20 |
 melle, 232 : 9 |
 mellis, 274 : 30 |
 Melon, 215 : 9 |
 Memaceni, 285 : * 7 |
 membra, *acc.* 172 : 19 | 199 : 20 |
 221 : 12 | 315 : 21 | 403 : 5 | 413 :
 3 |
 membris, 175 : 30 | 270 : 18 | 212 :
 28 | 349 : 23 |
 membrorum, 199 : 25 | 301 : 14 |
 340 : 26 | 355 : 10 |
 memento, 110 : 6 |
 mementote, 372 : 21 | 412 : 5 |
 memet, 250 : 18 |
 meminerat, 260 : 19 |
 meminerit, 111 : 7 |
 memineritis, 250 : 7 |
 memini, 157 : 20 |
 meminisse, 265 : 11 | 281 : 5 | 294 :
 18 | 323 : 19 | 410 : 25 |
 meminisset, 278 : 13 |
 meministi, 264 : 1 |
 meministis, 326 : 14 |
 Memnon, 80 : 15 | 361 : 29 |
 Memnona, 245 : 5 |
 Memnonem, * 73 : 5 |
 Memnoni, 76 : 20 |
 Memnonis, 74 : 1 | 105 : 6 | 143 : *
 5 |
 memor, 133 : 16 | 309 : 7 | 340 : 5 |
 memorabat, 95 : 22 |
 memorabile, *acc.* 198 : 1 |
 memorabili, *abl.* 207 : 26 | 242 : 21 |
 291 : 16 | 352 : 1 |
 memorabilis, 81 : 7 | 115 : 6 |
 memorandum, 198 : 24 |
 memorantes, 334 : 12 | 354 : 21 |
 memorari, 306 : 9 |
 memorem, 357 : 13 |
 memores, *plur.* 126 : 3 | 190 : 13 |
 memoria, 196 : 3 | 247 : 13 | 260 :
 11 | 262 : 17 | 310 : 8 | 327 : 22 |
 memoriae, 83 : 6 | 183 : 7 | 185 : 17 |
 260 : 12 | 292 : 10 | 307 : 21 | 315 :
 26 | 356 : 10 | 362 : 7 | 368 : 24 |
 417 : 4 |
 memoriam, 106 : 8 | 126 : 14 | 170 :
 18 | 260 : 7 | 286 : 23 | 308 : 14 |
 387 : 14 | 409 : 4 |

Memphi, *abl.* 136 : 7 |
 Memphim, 113 : * 7 | 143 : 3 | 417 :
 3 |
 Menander, 414 : 21 |
 Menapim, 233 : 1 |
 mendacia, *subst.* 390 : 33 |
 mendacio, 70 : 2 | 155 : 21 | 256 :
 8 | 361 : 7 |
 mendacium, *acc.* 254 : 13 |
 Menedemo, *abl.* 297 : 15 |
 Menedemum, 286 : 10 | 290 : 19 |
 Menedemus, 291 : 5 |
 Menetem, 187 : 3 :
 Menidam, 159 : 9 |
 Menidas, 177 : 18 | 298 : 26 |
 Menon, 385 : 2 |
 mens, 260 : 11 | 303 : 5 |
 mensa, *abl.* 251 : 22 |
 mensam, 189 : 11, 14, 17 | 273 :
 11 | 274 : 6 | 324 : 16 |
 mensas, 326 : 24 | 394 : 19 |
 mense, 126 : 13 |
 menses, 334 : 4, 7 | 408 : 17 |
 mensi, *plur.* 181 : 1 |
 mensis, *nom.* 407 : 7 |
 mensum, *passive*, 187 : 9 |
 mente, 163 : 22 | 208 : 4, 8 | 309 :
 11 | 313 : 17 | 314 : 14 | 317 : 26 |
 357 : 23 | 397 : 7 |
 mentem, 162 : 24 | 205 : 11 |
 mentes, 360 : 15 |
 mentibus, *abl.* 404 : 8 |
 mentiendi, 335 : 21 |
 mentientium, 357 : 28 |
 mentio, 253 : 17 | 308 : 6 |
 mentionem reformido, 247 : 10 |
 mentiri, 258 : 10 |
 mentis, 128 : 9 | 133 : 5 | 228 : 11 |
 245 : 12 | 272 : 16 | 274 : 18 | 315 :
 32 | 322 : 3, 11 | 410 : 32 |
 mentium, 288 : 10 |
 mento, *dat.* 320 : 9 |
 Mentoris, 76 : 17 | 105 : 15 |
 mentum, 332 : 12 |
 mercatorem, 157 : 20 |
 mercatores, 388 : 20 |
 mercede, 89 : 20 | 93 : 9 | 130 : 18 |
 167 : 3 | 187 : 1 | 191 : 12 | 233 :
 19 | 298 : 27 |
 mercedem, 129 : 4 | 282 : 16 |
 mercenariis, *abl.* 191 : 4 |
 mercenarios, 306 : 14 |
 mercenarium, 162 : 8 |
 mercenarius, 186 : 21 |
 merces, *premium*, 104 : 11 |
 mereris, 103 : 2 |
 meretricum, 186 : 11 |
 mergi, *infin.* 398 : 14 | in volupta-
 tes, 397 : 24 |
 meridiana, 269 : 17 |
 meridianam, 329 : 4 |
 meridie, 337 : 9 | 363 : 15 |
 meridiem, 138 : 11 | 195 : 6 | 299 :
 10 |
 merita, *plur. subst.* 318 : 21 | 359 :
 17 |
 meritas, *acc.* 228 : 7 |
 meriti, *subst.* 308 : 13 | 314 : 2 |
 meritis, *subst.* 247 : 8, 15 | 279 :
 18 | *adj.* 253 : 25 |
 merito, *subst.* 145 : 16 | 204 : 4 |
 324 : 2 | 408 : 30 | *adv.* 412 : 27 |
 meritorum, *subst.* 277 : 7 |
 meritos, 409 : 1 |
 meritum, *subst.* 313 : 34 | *adj.* 282 :
 15 | 314 : 1 |
 meritus, 244 : 5 |
 mero, *subst. abl.* 204 : 18, 20 | 272 :
 13 | 306 : 8 | 308 : 19 | 323 : 7,
 27 | 336 : 15 |
 Meron, 335 : * 21 |
 mersa, *nom. sing.* 144 : 11 |

mersas, 381 : 2 |
 merueramus, 362 : 9 |
 meruerat, 241 : 14 |
 meruerit, 326 : 9 |
 meruisse, 245 : 5 | 261 : 13 | 371 :
 8 | 398 : 11 |
 meruisset, 410 : 25 |
 meruit misericordiam, 258 : 22 |
 merum, *subst.* 273 : 10 |
 Mesopotamiae, 89 : 16 | 147 : 7 |
 357 : 29 | 389 : 11 | 415 : 18 |
 Mesopotamiam, 146 : 3 | 181 : * 5 |
 metæ, *gen.* 339 : * 10 |
 metari, 91 : 16 |
 Methymnæorum, 130 : * 20 | 145 :
 6 |
 metior, *astimo*, 371 : 10 |
 metiri æstimatione, 70 : 12 |
 metitur, 289 : 3 | 292 : 23 |
 Metron, 247 : 21, 26 |
 metroni, 243 : 12 |
 metu, 85 : 10 | 86 : 2 | 98 : 13 |
 104 : 25 | 124 : 19 | 164 : 5 | 165 :
 14 | 192 : 14 | 267 : 6 | 285 : 3 |
 290 : 5 | 311 : 19 | 348 : 18 | 372 :
 25 |
 metuam, 165 : 11 |
 metuant, 365 : 7 |
 metuat, 410 : 26 |
 metuebat, 221 : 28 | 369 : 5 |
 metuens, 149 : 5 | 211 : 10 |
 metuente, 104 : 4 |
 metuentem, 369 : 6 |
 metuentibus, *abl.* 197 : 27 | 365 :
 9 |
 metuere, 192 : 20 |
 metueret, 255 : 2 |
 metuere, 265 : 32 |
 metuis, 324 : 30 |
 metum, 104 : 24 | 117 : 5 | 153 : 5 |
 162 : 6 | 171 : 14 | 175 : 25 | 197 :
 2 | 244 : 29 | 274 : 8 | 301 : 8 |
 339 : 32 |
 metuo, 245 : 8 |
 metus, 85 : 6 | 99 : 2 | 131 : 24 |
 150 : 13 | 201 : 2 | 263 : 25 | 273 :
 21 | 321 : 19 | 348 : 14 | 405 : 21 |
 metuunt, 176 : 13 | 227 : 15 |
 Midæ, 91 : * 7 | 72 : 3 |
 miles, 92 : 8 | 121 : 14, 23 | 186 :
 21 | 197 : 32 | 234 : 2 | 240 : 15 |
 21 | 241 : 10 | 264 : 2 | 299 : 5 |
 315 : 29, 36 |
 Milesii, 231 : 4 |
 Milesiis, 114 : * 10 |
 Milesios, 281 : 3 |
 Mileto, 280 : 15 |
 Miletum, 130 : 3 | 282 : 4 | 310 :
 4 |
 militant, 326 : 30 | 359 : 4 |
 militantem gloriæ, 341 : 5 |
 militantibus, *abl.* 233 : 20 |
 militantium, 262 : 14 |
 militare, 263 : 19 | *verb.* 237 : 12 |
nomen, 347 : 6 |
 militarem, *nomen*, 374 : 16 | 407 :
 6 |
 militarent, 281 : 3 | 316 : 12 |
 militares, *nomen*, 117 : 21 | 210 :
 17 | 317 : 22 |
 militari, *nomen*, 87 : 3 | 186 : 3 |
 187 : 13 | 206 : 12 | *via*, 216 : 32 |
 283 : 19 | 395 : 4 |
 militaris, 87 : 5 | 188 : 8 | 247 : 20 |
 365 : 16 | 394 : 26 | 409 : 30 |
 militarium, 377 : 8 |
 militatura, *plur.* 74 : 18 |
 militaturos, 298 : 27 | 312 : 12 |
 milite, 130 : 16 | 153 : 2 | 167 : 3 |
 militem, 121 : 12 | 159 : 14, 28 |
 172 : 6 | 202 : 12 | 316 : 5 | 357 :
 24 |

- milites, *acc.* 121 : 21 | 158 : 7 | 165 : 16 | 194 : 11 | 203 : 5 | 227 : 9 | 228 : 1 | 234 : 26 | 238 : 11 | 246 : 6, 22 | 247 : 4 | 276 : 20 | 315 : 12 |
 militi, 149 : 4 | 153 : 12 | 229 : 14, 17 |
 militia, 267 : 26 | 353 : 5 |
 militiae, 194 : 12 | 226 : 2 | 239 : 12 | 263 : 20 | 267 : 9 | 360 : 5 | 378 : 5 | 397 : 25 |
 militiam, 264 : 3, 11 |
 militibus, *abl.* 101 : 21 | 113 : 17 | 120 : 21 | 125 : 10 | 150 : 3 | 173 : 29 | 197 : 13 | 214 : 5 | 338 : 9 | 357 : 26 | 395 : 26 | 396 : 12 | 397 : 14 |
 militis, 97 : 18 | 121 : 23 | 225 : 7 | 273 : 9 |
 militum, 90 : 19 | 117 : 16 | 118 : 9 | 130 : 9 | 168 : 20 | 187 : 17 | 209 : 20 | 226 : 7 | 228 : 22 | 247 : 9 | 267 : 22 | 341 : 17 | 360 : 20 |
 mille, 84 : 14 | 98 : 26 | 109 : 9 | 151 : 3 | 153 : 4 | 159 : 16 | 171 : 14 | 205 : 16 | 206 : 4 | 315 : 25 | 353 : 4 | mille denarium, 200 : 15 |
 millia, 93 : 15 | 106 : 2 | 107 : 8 | 156 : 20 | 161 : 1 | 175 : 14 | 177 : 4 | 189 : 6 | 201 : 25 | 240 : 4 | 298 : 27 | 299 : 1 |
 millibus, 93 : 9 | 106 : 2 | 112 : 16 | 148 : 10 | 150 : 18 | 157 : 13 | 159 : 18 | 186 : 20 | 207 : 4 | 215 : 12 | 239 : 26 |
 millium, 131 : 8 | 151 : 18 | 161 : 23 | 189 : 20 | 357 : 3 |
 minabatur, 410 : 2 | 413 : 35 |
 minas, 135 : 4 |
 minatur, 227 : 20 |
 Minervae, *dat.* 87 : 16 | 103 : 14 | 312 : 9 | 340 : 29 |
 minima, *plur.* 95 : 13 : *abl.* 168 : 30 |
 minimae, *dat.* 406 : 15 |
 minimarum, 292 : 24 |
 minime, *adv.* 123 : 4 | 189 : 16 | 226 : 18 | 323 : 13 |
 minimo, *abl.* 274 : 2 | 416 : 1 |
 minimus, 260 : 16 |
 minis, *ablat.* 261 : 15 | 314 : 17 |
 minister, 247 : 16 |
 ministeria, *acc.* 121 : 23 | 260 : 18 | nautarum turbaverunt, 295 : 21 | 363 : 21 |
 ministeriis, *abl.* 237 : 14 | 320 : 22 |
 ministerio, *abl.* 387 : 7 |
 ministerium, *acc.* 309 : 15 |
 ministratur, 333 : 14 |
 ministri, *plur.* 83 : 3 | 186 : 24 | 204 : 22 | 332 : 16 | 375 : 8 | 388 : 5 | 415 : 9 |
 ministris, *abl.* 177 : 20 |
 ministro, *abl.* 259 : 9 | 265 : 26 |
 ministros, 324 : 21 | 387 : 15 | 398 : 12 |
 minor, 116 : 5 | 195 : 7 |
 minora promissis praestiterant, 340 : 31 |
 minorem, 414 : 22 |
 minores, *acc.* 160 : 1 |
 minui, *inf.* 150 : 20 |
 minui, *pret.* 197 : 24 |
 minuo, 86 : 9 |
 minus, 133 : 9 | 157 : 5 | 177 : 4 | 186 : 16 | 192 : 23 | 212 : 25 | 274 : 16 | 279 : 19 | 300 : 30 | 310 : 13 | 316 : 19 |
 mira, *ablat.* 125 : 2 | 131 : 23 : *nom.* sing. 138 : 8 |
 mirabantur, 164 : 18 |
 mirabilia, *acc.* 184 : 10 |
 mirabundi, *plur.* 381 : 24 |
 miraculum, 185 : 3 | 282 : 28 | 361 : 24 |
 mirari, 212 : 15 | 407 : 12 |
 miraris, 262 : 25 | 325 : 12 |
 mirator, 135 : 1 |
 miratus, 217 : 3 | 391 : 7 |
 mire, *adv.* 342 : 22 |
 mirer, 326 : 20 |
 mireris, 213 : 20 |
 mirum, 156 : 15 | 199 : 18 | 209 : 4 | 226 : 18 |
 miscetur jure commercii, 383 : 11 |
 miscuerat, 173 : 15 |
 miser, 265 : 2 |
 misera, *nom. fem.* 310 : 6 |
 miserabile, 198 : 23 |
 miserabilem, 409 : 3 |
 miserales fecerat pretium sui, 201 : 17 |
 miserabili, *abl.* 172 : 18 | 249 : 8 | 309 : 22 |
 miserabilis, 104 : 10 | 154 : 15 | 197 : 29 | 199 : 1 | 301 : 9 |
 miserabiliter, 177 : 15 |
 miseræ, 404 : 32 |
 miseram, 263 : 27 |
 miserant, 74 : 16 | 145 : 15 |
 miserat, 89 : 3 | 234 : 5 | 241 : 9 | 290 : 20 | 299 : 1 | 301 : 23 | 304 : 3, 6 | 341 : 10 | 353 : 7 |
 miseratio, 404 : 5 |
 miserationi, 338 : 21 |
 misere, *verb.* 283 : 12 | 297 : 4 |
 miseremur, 262 : 16 |
 miserentur, 409 : 7 |
 misereri, 248 : 16 | 252 : 24 | 313 : 7 |
 miseri, *gen.* 155 : 2 | *plur.* 199 : 17 |
 miserias, 199 : 12 |
 misericordia, *abl.* 82 : 15 | 175 : 25 | 199 : 14 | 247 : 5 | 339 : 32 | 350 : 28 | 384 : 14 |
 misericordiae, *dat.* 157 : 5 | 265 : 8 |
 misericordiam, 170 : 12 | 200 : 2 | 244 : 33 | 249 : 14 | 259 : 4 | 360 : 9 |
 misericors, 156 : 3 | 370 : 22 |
 miserior, 253 : 15 |
 miseris, *dat.* 229 : 23 |
 misero, *dat.* 250 : 10 |
 miserorum, 324 : 20 |
 miseros, 199 : 30 |
 miserrimum, 193 : 1 |
 misertus, 200 : 21 |
 misissent, 385 : 9 |
 misisset, 70 : 15 | 191 : 10 |
 misit, 117 : 13 | 135 : 16 | 156 : 7 | 118 : 19 | 269 : 3 | 300 : 8 | 310 : 17 | 311 : 20 | 317 : 16 | 320 : 6 | 343 : 4 |
 missa, *plur.* 73 : 4 |
 missam, 85 : 17 | 190 : 4 |
 missas, 103 : 20 | 207 : 28 |
 missi, *plur.* 172 : 23 | 176 : 19 | 229 : 13 | 233 : 18 | 234 : 1 | 414 : 22 |
 missilia, 121 : 13 | 367 : 9 |
 missilibus, *abl.* 116 : 9 | 118 : 13 | 125 : 8 | 221 : 17 |
 missio, *vacatio militiae*, 280 : 10 |
 missione, 404 : 11 |
 missionem, 395 : 1 |
 missis, *abl.* 90 : 19 | 192 : 13 | 243 : 16 | 354 : 25 |
 misso, *abl.* 69 : 2 | 354 : 23 |
 missos, 101 : 10 |
 missum, *acc.* 101 : 7 | 267 : 8 | 308 : 24 | 416 : 12 |
 missuros, 254 : 18 |
 missus, 88 : 22 | 110 : 7 | 114 : 9 | 145 : 17 | 246 : 12 | 314 : 12 | 377 : 12 |
 mitem, 163 : 1 | 211 : 2 |
 mites, 275 : 9 |
 mitescente jam coeli savitia, 315 : 24 |
 mitescere mare infuso paludis humore, 231 : 7 |
 mitescunt sua lege, *maturescunt*, 227 : 12 |
 Mithracenes, *acc.* 215 : 15 |
 Mithren, 163 : * 19 |
 Mithrenem, 101 : 2 |
 Mithreni, 187 : 6 |
 Mithrenis, 207 : 16 |
 mitia, *acc.* 314 : 4 | alendis frugibus opportuna, 330 : 12 |
 mitigandam, 285 : 9 |
 mitigantur, 326 : 18 |
 mitigare, 109 : 12 | 361 : 19 |
 mitigaret, 192 : 16 |
 mitigari, 412 : 7 | nullis meritis perfidia potest, 279 : 19 |
 mitigat, 227 : 17 |
 mitigata, *abl.* 203 : 13 | 382 : 14 |
 mitigatis cicuratis, *abl.* 347 : 4 |
 mitigato, *abl.* 190 : 20 |
 mitigatum, *acc.* 210 : 20 |
 mitigatus, 235 : 7 |
 mitigaverunt, 373 : 13 |
 mitigavit, 239 : 12 |
 mitigetur, 358 : 8 |
 mitior, 276 : 2 |
 mitiora, 275 : 10 |
 mitiores, *acc.* 207 : 23 |
 mitioribus, *abl.* 227 : 10 |
 mitis, 89 : 25 | 316 : 7 |
 mitissimum, *acc.* 403 : 22 |
 mitte, 76 : 7 |
 mittebant, 367 : 16 |
 mittebat, 267 : 24 | 349 : 21 |
 mittebatur, 70 : 16 |
 mittere, 212 : 3 | 254 : 16 |
 mitterent, 376 : 14 |
 mitteres, 264 : 1 | 325 : 7 |
 mitteret, 103 : 23 | 238 : 4 | 314 : 11 |
 mitti, 210 : 8 | 394 : 24 | 411 : 29 |
 mittit, 171 : 18 | 172 : 8 | 296 : 2 | 301 : 30 |
 mittor, 307 : 23 |
 mittunt, 192 : 15 | 302 : 9 |
 mittuntur, 210 : 16 |
 Mitylenæis, 145 : 12 |
 Mitylenem, 131 : * 7 |
 mixtas, 159 : 20 |
 mixtum, 379 : 23 |
 mixtus, 197 : 7 |
 mobile, 169 : 15 |
 mobiles, 338 : 11 |
 mobili, 365 : 16 |
 moderata, 262 : 14 | 412 : 13 |
 moderate, *adv.* 102 : 22 | 273 : 24 |
 moderationem, 156 : 21 | 192 : 25 | 237 : 19 |
 moderationis, 326 : 26 |
 moderatus, 273 : 14 |
 modestius, *adv.* 408 : 5 |
 modestus, 186 : 9 |
 modica, *ablat.* 233 : 5 | 277 : 1 | 341 : 17 |
 modicis, 297 : 12 | 299 : 11 | modicis ac mollibus clivis, 399 : 9 | 341 : 1 |
 modico, *abl.* 88 : 6 | 130 : 8 | 138 : 2 |

- 2 | 159 : 6 | 195 : 15 | 218 : 27 |
 230 : 14 | 232 : 10 | 284 : 2 | 298 :
 4 | 378 : 6 | *leno* . 332 : 3 |
modicus . 277 : 19 | 288 : 2 | *animi* .
 292 : 6 |
modo , *abl.* 93 : 7 | 147 : 5 | *nunc* .
 86 : 15 , 16 | 175 : 1 | *more* . 99 :
 1 | 134 : 25 | 246 : 25 | 349 : 15 |
solum . 86 : 6 | 161 : 17 | 241 :
 6 , 16 |
modum . 208 : 14 | 195 : 6 | 250 :
 10 | 255 : 25 | 267 : 11 | 270 : 2 |
conditionem . 248 : 17 | *magnitu-*
dinem . 267 : 11 | *formam* . 270 :
 2 | *moderationem* . 344 : 19 | *fi-*
nem . 370 : 31 | *modum* excedunt
navigia . 157 : 1 |
modus , *summa* . 201 : 23 | *fortuna* .
 221 : 28 | *copia* . 232 : 7 | *modus*
ingens vestis . 201 : 7 | *modus* *ca-*
ptivæ pecuniæ . 201 : 23 | *modus*
immodicarum cupiditatum . 405 :
 27 |
moenia . 64 : 4 | 121 : 1 , 7 | 276 :
 4 | 335 : 7 , 15 |
moenibus . 116 : 7 | 205 : 6 | 335 :
 4 | 363 : 5 |
moenium . 143 : 13 , 14 |
moeror . 154 : 11 | 402 : 2 |
moerore . 403 : 18 | *animum* *alleva-*
ret . 171 : 31 |
moeroris . 403 : 25 |
moestiorum . 223 : 2 |
moestitia , *abl.* 404 : 29 | 411 : 12 |
moestitiæ . 189 : 13 |
moestorum . 403 : 25 |
moestum . 312 : 31 |
moestus . 239 : 16 | *suam vicem* . 264 :
 27 |
mole . 70 : 5 | 198 : 3 |
molem . 311 : 19 | *aggerem* . 119 :
 11 , 24 |
moles . 75 : 14 | 118 : 4 , 10 | 121 :
 7 | 143 : 7 | 185 : 8 , 12 | 208 :
 24 | *machinas* . 338 : 11 | *moles*
agi possunt . 116 : 1 |
molestæ , *adv.* 86 : 4 |
molestus . 366 : 7 |
moliebantur . 380 : 11 | *movebant* .
 92 : 22 | *disjiciebant* . 120 :
 18 |
moliebatur movebat . 146 : 6 | *molie-*
batur clausum aditum domus con-
vellebat . 246 : 13 |
moliendis , *abl.* 204 : 8 |
molientes ius . 348 : 14 |
moliri . 384 : 27 |
molis . 118 : 11 , 18 | 120 : 1 | 184 :
 4 | *aggeris* . 119 : 15 |
molita . 205 : 1 | 372 : 9 |
moliti erant tentaverant . 368 : 17 |
aditum . 368 : 17 |
molitum , *acc. depon.* 185 : 17 |
molitur Ganges insulas efficit . 329 :
 9 |
molitus , *dep.* 240 : 15 |
moliantur pedes ægre sabulum . 137 :
 5 | *moliantur ab imo latere funda-*
menta , *suffodiunt* . 281 : 14 |
mollibus , *abl.* 339 : 9 |
mollior . 227 : 10 |
molliora . 203 : 18 |
mollioris . 191 : 2 |
mollius , *acc.* 329 : 8 |
momento , *abl.* 243 : 23 | *unius ho-*
ræ . 371 : 20 |
momentum temporis . 247 : 26 | *vis* .
 216 : 8 |
monendi , *gerund.* 395 : 11 |
monendo . 350 : 27 |
monentes . 308 : 11 |
monentis . 75 : 20 |
monere . 115 : 19 | 150 : 11 | 349 :
 29 | 366 : 3 | 410 : 23 |
moneret . 301 : 31 |
moneri . 313 : 8 |
mones . 327 : 20 |
monet . 167 : 22 |
monimentum , *accus.* 388 : 19 |
Monimo . 105 : 21 |
moniti , *plur.* 82 : 11 |
monitos . 197 : 6 | 280 : 12 | 390 :
 25 |
monitum . 115 : 12 |
mons . 271 : 3 |
monstra , *acc.* 380 : 4 |
monstrabantur . 81 : 12 |
monstrantibus , *abl.* 102 : 11 |
monstrantium . 138 : 4 |
monstrare . 216 : 25 |
monstraret . 196 : 7 |
monstrari . 214 : 12 |
monstrasse , *designasse* . 124 : 11 |
monstrasset . 378 : 15 |
monstratam . 167 : 23 | 215 : 19 |
monstratum , *acc.* 217 : 1 |
monstraturos . 215 : 17 |
monstraturum . 339 : 4 |
monstravit . 173 : 29 |
monstri . 377 : 8 |
monte . 118 : 1 | 195 : 2 | 276 : 4 |
 278 : 25 | 329 : 2 | 390 : 1 |
mentem . 236 : 2 | 270 : 29 | 283 :
 6 |
montes . 93 : 2 | 152 : 16 | 160 : 2 |
 161 : 21 | 167 : 29 | 169 : 8 | 181 :
 2 | 203 : 11 | 239 : 27 | 256 : 5 |
 365 : 28 |
montibus , *abl.* 180 : 5 | 185 : 15 | 190 :
 21 | 195 : 10 | 203 : 16 | 205 : 2 |
 235 : 8 | 272 : 1 | 352 : 13 |
montis . 69 : 6 | 125 : 21 | 164 : 11 |
 240 : 27 | 269 : 19 | 300 : 5 | 301 :
 12 |
montium . 192 : 33 | 193 : 7 | 194 :
 18 | 195 : 4 | 197 : 15 | 228 : 12 :
 229 : 1 | 234 : 12 | 240 : 7 | 273 :
 1 | 300 : 19 | 329 : 5 |
monuit . 133 : 8 | 322 : 6 |
monumenta . 81 : 11 | 296 : 19 | 368 :
 2 |
monumentis . 163 : 20 |
monumentum . 361 : 20 |
morabatur . 232 : 4 | 260 : 6 | 308 :
 24 | 366 : 18 |
morabantur . 99 : 2 | 132 : 12 | 165 :
 7 | 380 : 13 |
moræ . 238 : 15 |
moram . 84 : 23 | 313 : 36 |
morantes , *acc.* 164 : 17 |
morantur . 184 : 14 |
moraretur . 92 : 2 | 105 : 5 | 126 :
 12 | 156 : 15 | 290 : 9 | 311 : 25 |
 319 : 11 |
morari . 117 : 25 | 124 : 1 | 334 :
 8 |
morata . 345 : 7 |
moratur . 228 : 14 |
moratus . 228 : 23 | 366 : 10 |
morbi . 83 : 20 | 84 : 21 | 382 : 5 |
morbis , *abl.* 179 : 17 |
morbo , *abl.* 361 : 26 | 385 : 8 | 390 :
 5 |
morbos . 208 : 15 | 384 : 5 |
mordere . 274 : 1 |
more . 77 : 16 | 90 : 9 | 102 : 10 |
 111 : 2 | 182 : 18 | 194 : 12 | 213 :
 1 | 258 : 16 | 264 : 17 | 298 :
 7 |
morem . 222 : 13 | 327 : 22 | 398 :
 7 |
mores , *acc.* 200 : 6 | 237 : 20 | 238 :
 3 | 252 : 13 | 314 : 4 | 317 : 5 |
 327 : 4 | 363 : 1 | 406 : 4 |
mori . 84 : 7 | 170 : 16 | 207 : 25 |
 213 : 21 | 291 : 14 | 328 : 7 | 360 :
 1 | 371 : 7 | 405 : 11 |
moribundo . 367 : 22 |
moribundus . 221 : 20 | 356 : 8 | 369 :
 16 |
moribus , *abl.* 162 : 28 | 186 : 13 |
 227 : 15 | 238 : 11 , 14 | 292 : 10 |
 319 : 28 | 333 : 23 | 355 : 7 |
morendum . 192 : 11 | 252 : 23 |
 307 : 19 | 310 : 11 | 367 : 11 |
morienti . 407 : 29 |
morientis . 309 : 8 |
morientium . 173 : 26 | 197 : 28 |
morieris . 135 : 2 | 253 : 12 |
moris . 160 : 4 | 190 : 15 | 223 :
 10 | 298 : 14 | 365 : 24 | 398 :
 10 |
morituram . 311 : 29 |
morituras . 101 : 18 |
morituro , *dat.* 251 : 6 | 391 : 18 |
morituros . 70 : 13 | 298 : 11 | 397 :
 15 | 404 : 12 |
moriturum , *acc.* 92 : 4 | 367 : 1 |
 369 : 9 |
moriturus . 251 : 6 |
mors . 154 : 8 | 157 : 5 | 354 : 4 |
 371 : 14 | 405 : 13 |
mortali . 137 : 7 |
mortalibus . 230 : 1 | 294 : 17 | 338 :
 14 | 416 : 5 |
mortalitas . 360 : 23 | 406 : 11 |
mortalium . 365 : 2 |
mortales . 316 : 21 |
mortalitate . 200 : 1 |
mortalium . 256 : 19 | 273 : 18 | 319 :
 23 | 406 : 7 |
morte . 74 : 1 | 172 : 18 | 200 : 4 |
 201 : 18 | 207 : 15 | 239 : 15 | 276 :
 19 | 291 : 20 | 349 : 23 |
mortem . 170 : 23 | 173 : 20 | 178 :
 4 | 228 : 18 | 245 : 5 | 267 : 18 |
 298 : 9 , 13 | 310 : 4 | 313 : 5 |
 375 : 12 |
morti . 155 : 16 | 315 : 7 | 360 :
 2 |
mortis . 76 : 11 | 100 : 25 | 122 : 1 |
 145 : 2 | 215 : 1 | 242 : 11 | 244 :
 29 | 291 : 7 | 313 : 11 | 349 : 12 |
 368 : 4 |
mortuo , *abl.* 314 : 13 | 405 : 3 |
mortuos . 405 : 1 |
mos . 144 : 4 | 320 : 20 | 360 : 15 |
Mosyni . 230 : * 16 |
mota . 263 : 26 |
motibus . 127 : 8 |
motis . 354 : 7 | *castris* . 88 : 2 |
moto , *abl.* 270 : 18 |
mos . 249 : 7 | 285 : 2 |
motu , *abl.* 170 : 1 | 279 : 9 | 298 :
 8 | 339 : 1 | 369 : 14 |
motum , *neut.* 119 : 23 | 247 : 10 |
 321 : 7 | 322 : 6 | 369 : 12 | 395 :
 6 |
moturos . 395 : 6 |
motus dolens . 74 : 2 | 103 : 11 | 235 :
 18 | 259 : 11 | 285 : 15 | *subst.*
 182 : 21 | 209 : 19 | 333 : 23 | 409 :
 24 | *tumultus* . 100 : 18 |
move . 347 : 20 |
movebantur . 347 : 4 |
movebat . 162 : 4 |
movebatur . 309 : 28 | 413 : 27 |
movebis . 274 : 6 |
movent . 363 : 17 |
moverat . 134 : 8 | 135 : 24 | 259 :
 4 | 297 : 5 | 308 : 5 | *moverat se*
pugna . 346 : 12 |
movere , *infin.* 188 : 12 | 252 :
 7 | 414 : 3 | *movere castra* .
 209 : 16 | *movere fortunam* . 414 :
 3 |

moveretur . 239 : 4 | 317 : 13 | *sen-*
savetur . 73 : 7 |
moveri . 77 : 15 | 163 : 1 | 270 : 15 |
395 : 7 |
movet , *terret* . 169 : 17 |
movisse *discessisse* . 214 : 13 |
movit . 85 : 19 | 108 : 5 , 7 | 152 :
16 | 154 : 3 | 277 : 11 | 314 : 14 |
355 : 2 | 398 : 16 | *contendit* . 318 :
11 | utcumque movit praesens affe-
ctio . 262 : 17 | 365 : 20 |
mox . 179 : 2 | 209 : 9 | 228 : 7 |
301 : 11 | 403 : 13 |
mucrone . 98 : 8 | 367 : 26 |
mucrones , *acc.* 97 : 11 |
mulfrae , *gen.* 87 : 13 |
mulfra pecunia . 114 : 13 |
mulfra , *plur.* 199 : 25 | 301 : 13 |
340 : 26 |
muli . 79 : 13 |
muliebres . 313 : 3 |
muliebri . 264 : 9 |
muliebria , *acc.* 238 : 10 |
muliebris . 237 : 3 | 311 : 33 |
muliebriter . 78 : 15 | 79 : 10 | 242 :
13 | 313 : 17 |
mulier . 322 : 3 |
mulieribus , *abl.* 100 : 20 |
mulierum . 100 : 25 |
Mullinus . 339 : 7 |
mulum . 325 : 4 |
multa . 81 : 10 , 11 | 104 : 9 | 157 :
2 | 173 : 6 | 204 : 22 | 230 : 6 |
300 : 10 | 335 : 24 | multa lux est .
165 : 3 |
multam . 132 : 7 | 190 : 3 | 240 :
14 |
multarum . 185 : 4 |
multas . 128 : 10 | 201 : 3 | 397 :
20 |
multi , *plur.* 132 : 13 | 138 : 7 | 157 :
11 | 172 : 24 | 189 : 7 | 201 : 17 |
406 : 19 |
multiplex . 221 : 2 | 275 : 8 |
multiplicabant incertum metum . 197 :
1 |
multiplicato , *abl.* 95 : 3 | 270 : 26 |
315 : 15 |
multiplicem , *acc.* 175 : 19 | 357 : 13 |
multiplici , *abl.* 154 : 28 | 198 : 32 |
multis , *abl.* 123 : 1 , 5 | 125 : 28 |
127 : 6 | 134 : 22 | 140 : 3 | 192 :
1 | 202 : 9 | 232 : 15 | 239 : 29 |
296 : 22 |
multitudine . 144 : 2 | 166 : 6 | 174 :
22 | 354 : 6 |
multitudinem . 150 : 19 | 152 : 11 |
161 : 2 | 177 : 14 | 216 : 31 | 240 :
3 | 358 : 26 | 361 : 6 | 365 : 10 |
multitudini . 169 : 3 | 299 : 17 |
multitudinis . 80 : 6 | 247 : 19 | 365 :
23 | 373 : 13 |
multitudo . 75 : 6 | 91 : 15 | 98 : 27 |
135 : 22 | 161 : 22 | 162 : 4 | 176 :
8 | 210 : 3 | 227 : 1 | 265 : 6 |
276 : 3 | 365 : 16 | 374 : 21 |
multo , *abl.* 123 : 16 | 143 : 7 | 172 :
21 | 189 : 9 | 198 : 6 | 232 : 9 |
243 : 4 | 279 : 5 | 358 : 8 |
multorum . 149 : 15 | 193 : 14 | 195 :
5 |
multos . 125 : 14 | 126 : 4 |
multum , *adv.* 97 : 23 | 119 : 9 |
139 : 12 | 158 : 15 | 169 : 18 | 171 :
11 | 174 : 25 | 199 : 13 | 245 : 3 |
344 : 23 |
mundi , *gen. subst.* 360 : 25 | 365 :
9 | 371 : 18 | 379 : 2 |
mundo , *subst.* 413 : 2 |
mundus , *subst.* 158 : 21 | 330 : 12 |
munnara , *acc.* 371 : 15 | *munia* . 97 :
18 |

munere . 415 : 17 |
muneris . 293 : 21 |
muni . 245 : 8 |
munia , *acc.* 249 : 20 | 267 : 12 | 320 :
21 | 352 : 4 | 397 : 25 |
munimenta . 70 : 5 , 12 | 80 : 14 |
125 : 18 | 126 : 7 | 128 : 13 | 159 :
6 | 168 : 31 | 185 : 13 | 186 : 18 |
300 : 19 | 311 : 11 | 317 : 18 | 338 :
24 | 361 : 22 |
munimenti . 185 : 2 | 234 : 13 |
munimentis . 104 : 5 | 134 : 10 | 335 :
3 |
munimento , *abl.* 165 : 15 | 311 : 5 |
363 : 14 |
munimentorum . 311 : 13 |
munimentum , *acc.* 134 : 15 | 195 : 3 |
munire . 161 : 14 | 162 : 16 |
muniret . 167 : 2 |
munire . 182 : 6 | 376 : 24 |
muniram . 337 : 7 | 354 : 10 |
munitas . 311 : 10 |
munitio . 139 : 5 |
munitiona . 167 : 6 |
munitionem . 285 : 15 |
munus . 137 : 19 | 190 : 8 | 194 : 13 |
286 : 20 |
muralia , *acc.* 338 : 13 |
muri . 183 : 4 | 354 : 18 | 366 : 12 |
368 : 3 |
murices *tribulos* . 167 : * 19 |
muris , *plur.* 122 : 8 | 132 : 10 | 143 :
2 | 145 : 7 | 182 : 11 | 183 : 8 |
201 : 19 | 241 : 4 | 286 : 12 | 290 :
21 | 337 : 20 |
murmurantium . 254 : 9 | 361 : 14 |
muro , *abl.* 139 : 4 | 283 : 28 | 286 :
15 | 337 : 20 | 354 : 9 |
murorum . 185 : 4 | 281 : 13 |
muros . 116 : 5 | 121 : 4 | 123 : 12 |
132 : 4 , 15 | 134 : 13 | 144 : 3 |
403 : 27 |
murum . 121 : 5 | 266 : 31 | 273 : 5 |
366 : 11 | 368 : 17 |
murus . 116 : 8 | 134 : 17 | 183 : 1 ,
5 | 283 : 27 | 286 : 16 | 337 : 13 |
Musicani , *plur.* 376 : * 18 | 377 :
12 |
Musicanis . 376 : 22 |
muta , *verb.* 398 : 12 | *plur.* 403 :
14 |
mutabat . 107 : 7 |
mutabiles . 169 : 24 |
mutabilis . 92 : 1 | 152 : 11 |
mutans . 312 : 17 |
mutantem . 100 : 5 |
mutare . 406 : 3 | pugnam . 75 : *
22 |
mutarent . 96 : 9 |
mutaret . 136 : 8 | 247 : 28 |
mutari . 77 : 11 | 244 : 33 |
mutasse . 364 : 20 |
mutassem . 263 : 9 |
mutat . 330 : 13 | 349 : 27 | 363 :
12 |
mutatum . 122 : 15 |
mutatio . 320 : 3 |
mutatione . 105 : 10 | 112 : 20 |
mutatis , *dat.* 264 : 22 |
mutato , *abl.* 134 : 5 | 174 : 10 | 168 :
5 |
mutatus . 76 : 13 | 171 : 33 | 322 :
18 |
mutaverant . 274 : 24 |
mutaverat . 242 : 19 | 321 : 19 | exi-
lium patria sede . 88 : 23 |
mutavit . 188 : 9 | 206 : 4 | 251 : 13 |
necessitas rationem belli . 336 : 22 |
mutilata , *neut.* 358 : 18 |
mutilatis , *abl.* 282 : 21 |
mutua , *abl.* 97 : 26 | 266 : 19 | 296 :
3 | 412 : 20 |

mutuant . 241 : 21 |
mutuas . 212 : 19 |
mutui , *doloris* . 154 : 13 |
mutuis , *abl.* 213 : 9 |
mutuo essemus miseri . 199 : 17 |
mutuos . 269 : 13 |
mutuum . 299 : 12 |
mutuus . 150 : 13 |
Myndios . 87 : * 17 |

N

Nabant . 364 : 4 |
Nabarzanes . 89 : 2 | 93 : 7 |
208 : 5 , 12 | 210 : 24 | 216 : 17 |
227 : 19 | 235 : 14 |
Nabarzani . 213 : 28 | 235 : 18 |
Nabarzanis . 229 : 15 |
nam . 177 : 6 , 12 | 188 : 9 | 197 :
19 |
namque . 106 : 4 | 115 : 12 | 173 :
4 |
nantes . 295 : 13 | 344 : 10 |
nare , *infin.* 291 : 33 |
naribus . 182 : 21 |
Nasamones . 139 : * 1 |
nascitur . 232 : 7 | 294 : 4 |
natantium . 119 : 21 |
natare . 144 : 12 |
nataturi , *gen.* 364 : 5 |
natio . 160 : 8 | 238 : 12 | 241 : 12 |
natione . 84 : 18 | 103 : 18 | 273 :
12 |
nationem . 269 : 12 |
nationis . 159 : 20 | 207 : 16 | 227 :
22 | 311 : 20 | 318 : 12 | 373 : 6 |
nationum . 89 : 26 | 188 : 10 | 294 :
8 |
nativus . 252 : 16 |
natu , *abl.* 141 : 4 | 156 : 8 | 292 :
13 |
natum , *opportunitum* . 328 : 10 |
natura , *abl.* 132 : 2 | 200 : 12 | 237 :
8 | 240 : 9 | 275 : 8 | 300 : 25 |
309 : 10 | 337 : 10 | 361 : 10 | 365 :
6 | 372 : 4 | *indoles* . 234 : 16 |
situs . 230 : 12 | natura immitia
ingenia . 383 : 12 |
naturae . 186 : 1 | 203 : 18 | 222 :
17 | 273 : 2 | 331 : 2 | 363 : 12 |
365 : 2 | 379 : 20 | *indoli* . 158 :
4 | *nativo statui* . 231 : 10 |
naturale , *acc.* 405 : 27 |
naturalem . 278 : 3 | 286 : 7 |
naturalis . 128 : 8 | 273 : 21 |
naturam . 76 : 8 | 142 : 7 | 185 : 12 |
300 : 7 | 356 : 10 | 371 : 19 | 379 :
13 | 382 : 11 | 392 : 1 |
natus . 257 : 18 | 267 : 11 | 408 : 10 |
navale , *acc.* 121 : 1 | 380 : 20 |
navali , *abl.* 109 : 4 | 121 : 8 |
navalis . 352 : 13 |
navatae operae . 353 : 5 |
navaturos . 280 : 13 |
navem . 125 : 6 |
naves . 73 : 4 | 112 : 17 | 116 : 8 |
121 : 15 | 124 : 4 | 130 : 17 | 334 :
19 | 375 : 22 | 380 : 7 , 18 | 181 :
5 |
naufragia in sicco . 381 : 7 |
naufragium , *acc.* 208 : 16 |
navibus , *abl.* 114 : 10 , 12 | 116 :
6 | 124 : 21 | 130 : 21 | 382 : 14 |
393 : 1 |
navigabant . 379 : 4 |
navigandum . 345 : 17 |
navigantes , *acc.* 295 : 18 |
navigantium . 275 : 16 |
navigare . 364 : 5 | 369 : 31 |

navigaremus . 375 : 21 |
 navigaturus . 175 : 21 |
 navigia . 119 : 1 | 121 : 19 , 22 |
 123 : 12 , 16 | 125 : 7 | 126 : 4 |
 131 : 3 | 139 : 2 | 157 : 1 | 334 :
 17 | 352 : 11 | 363 : 19 , 23 |
 navigii . 140 : 3 |
 navigiis , *abl.* 118 : 12 | 119 : 22 |
 124 : 18 | 274 : 25 | 345 : 13 | 362 :
 2 | 369 : 25 | 376 : 7 | 380 : 6 ,
 25 | 381 : 27 |
 navigio , *abl.* 140 : 2 | 363 : 13 | 379 :
 15 |
 navigium , *acc.* 144 : 10 |
 navis . 119 : 13 | 364 : 9 |
 navium . 120 : 22 | 130 : 4 | 191 :
 2 | 205 : 1 | 207 : 27 | 379 : 6 |
 303 : 20 | 382 : 17 | 390 : 2 |
 Naura . 311 : * 1 |
 nautæ . 363 : 21 |
 nautarum . 121 : 23 | 295 : 21 | 376 :
 10 |
 nauticæ . 382 : 10 |
 nautici , *plur.* 379 : 21 |
 nauticorum . 381 : 21 |
 nauticos . 379 : 10 |
 ne . 187 : 12 | 195 : 16 | 196 : 22 |
 197 : 20 | 212 : 11 | 227 : 30 | 246 :
 14 | 353 : 8 |
 Nearcho . 380 : 9 | 407 : 17 |
 Nearchus . 388 : 8 | 407 : 11 |
 nec . 115 : 24 | 172 : 16 | 192 : 11 |
 193 : 8 , 10 | 194 : 2 | 203 : 13 |
 207 : 33 | 230 : 7 |
 necarentur . 256 : 4 |
 necaretur . 283 : 2 |
 necari . 355 : 10 |
 necatis , *abl.* 357 : 11 |
 necatum , *acc.* 416 : 7 |
 necaverunt . 145 : 8 | 328 : 2 |
 necavi . 155 : 12 |
 necessaria , *sing.* 215 : 11 | 369 : 30 |
 408 : 17 | *plur.* 179 : 9 | 213 : 1 |
 necessariam . 20 : 25 |
 necessariis . 239 : 5 |
 necessario , *abl.* 192 : 24 |
 necessarios , *propinquos* . 167 : 24 |
 necessarium , *acc.* 312 : 1 |
 necesse . 165 : 1 | 252 : 21 | 309 : 3 |
 408 : 13 |
 necessitas . 113 : 3 | 123 : 10 | 153 :
 15 | 170 : 6 | 196 : 5 | 199 : 27 :
 230 : 2 | 279 : 12 | 288 : 19 | 315 :
 17 , 23 | acuit ignaviam . 198 : 2 |
 est ante rationem . 288 : 20 |
 necessitate . 229 : 21 | 277 : 6 | 360 :
 20 |
 necessitatis . 384 : 21 |
 necessitudines , *propinquos* . 154 : *
 17 |
 necis . 111 : 21 |
 nesanda , *abl.* 309 : 16 |
 nefariæ , *dat.* 208 : 13 |
 nefas , *acc.* 155 : 11 | 190 : 16 | 204 :
 13 | 209 : 5 , 25 | 247 : 14 , 31 |
 309 : 26 | nefas inferri . 318 : 28 |
 nefastum nihil ulli . 279 : 21 |
 negabant . 338 : 14 |
 negaret . 252 : 1 |
 negari . 244 : 10 |
 negasse . 404 : 2 |
 negat . 89 : 25 | 141 : 11 | 216 : 11 |
 324 : 9 | 359 : 31 |
 negatum . 267 : 5 |
 negaverunt . 111 : 2 |
 neget . 336 : 13 |
 negligentia , *abl.* 227 : 28 |
 negligentius , *adv.* 373 : 2 |
 negligunt . 300 : 23 |
 negotia , *acc.* 211 : 34 |
 negotio , *abl.* 252 : 9 | 259 : 11 | 273 :
 19 |

negotium , *acc.* 391 : 15 |
 neminem . 89 : 28 | 196 : 11 | 399 :
 32 | 212 : 27 | 228 : 19 | 235 : 6 |
 249 : 16 | 252 : 3 | 263 : 4 | 265 :
 14 | 273 : 8 | 321 : 19 |
 nemo . 157 : 8 | 167 : 10 | 207 : 20 |
 216 : 24 | 250 : 20 | 251 : 5 | 288 :
 8 | 318 : 7 | 326 : 1 | 334 : 15 |
 359 : 31 | 367 : 8 | 370 : 24 |
 nemora . 95 : 2 | 162 : 13 | 304 : 15 |
 nemore . 266 : 13 | 336 : 6 | 388 :
 19 |
 nemori . 266 : 31 |
 nemoribus , *abl.* 266 : 12 |
 nemoris . 139 : 3 | 185 : 13 | 266 :
 27 | 336 : 7 |
 nempe . 324 : 29 |
 nemus . 81 : 13 | 139 : 8 | 228 : 30 |
 266 : 29 | 354 : 5 |
 nepos . 154 : 14 |
 nepotem . 405 : 10 |
 neptem . 405 : 9 |
 neptes , *acc.* 190 : 7 |
 neptibus , *abl.* 404 : 28 |
 neptium . 404 : 30 |
 Neptuno , *abl.* 118 : 8 |
 Neptunum . 124 : 12 |
 neque . 201 : 12 , 14 | 298 : 14 |
 nequidquam frustra . 72 : 14 | 75 :
 13 | 84 : 5 | 255 : 19 |
 nequirent . 363 : 23 |
 nequisset . 155 : 10 |
 nequiverant . 192 : 6 |
 nesciant . 289 : 11 |
 nescias . 324 : 5 |
 nescio , *verb.* 155 : 2 | 157 : 2 | 227 :
 1 | 253 : 14 | 359 : 29 |
 nexu , *abl.* 212 : 2 | *junctura* . 120 :
 11 | 234 : 17 |
 nexus , *acc.* 72 : 6 | *nom. sing.* 72 :
 12 | operum . 116 : 3 | ramorum .
 234 : 18 |
 Nicaam . 362 : * 6 |
 Nicanor . 93 : 23 | 165 : 27 | 239 :
 14 | 344 : 14 |
 Nicanore . 249 : 12 |
 Nicanorem . 216 : 21 | 248 : 2 |
 Nicanori . 242 : 24 |
 Nicarthidem . 202 : 4 |
 Nicomacho . 241 : 17 | 250 : 16 | 258 :
 12 , 15 |
 Nicomachum . 244 : 20 | 245 : 16 |
 Nicomachus . 242 : 16 | 243 : 20 |
 247 : 21 | 250 : 20 |
 Nicostratum . 221 : 10 |
 nihil . 168 : 8 | 193 : 18 | 201 : 12 |
 208 : 28 | 246 : 24 | 247 : 27 | 291 :
 6 | 325 : 4 | 354 : 29 | 356 : 16 |
 359 : 15 |
 nihilo , *abl.* 113 : 19 | 376 : 16 |
 nihilominus . 354 : 26 |
 nil . 200 : 11 | 201 : 3 |
 Nilo , *abl.* 136 : * 3 |
 Nilus . 330 : 5 |
 nimbo , *abl.* 345 : 12 |
 nimia . 170 : 3 | 244 : 24 | 397 : 24 |
 405 : 17 |
 nimiae , *plur.* 157 : 2 |
 nimirum . 175 : 2 | 247 : 29 | 395 :
 21 |
 Nini . 79 : * 5 |
 nisi . 75 : 13 | 111 : 3 | 170 : 9 |
 174 : 24 | 100 : 16 | 196 : 8 |
 199 : 17 | 297 : 15 | 245 : 11 | 284 :
 2 | 379 : 14 |
 nitens oleo . 374 : 24 |
 nitet . 75 : 15 |
 niti . 193 : 15 | 339 : 20 |
 nitidior . 162 : 10 |
 nitor . 275 : 19 |
 nitorem . 151 : 13 |
 nivē . 270 : 4 | 300 : 20 | 330 : 13 |

nivem . 104 : 17 | 203 : 4 |
 nives , *acc.* 228 : 12 | 270 : 6 |
 nivibus . 203 : 12 | 292 : 20 |
 nivis . 270 : 12 |
 nixu . 295 : 22 | libero . 296 : 2 |
 majore quam effectu . 333 : 8 |
 nobilem . 71 : 7 | 147 : 14 | 306 : 11 |
 387 : 11 | pugnam edidit . 312 : 25 |
 nobiles . 84 : 17 | 104 : 12 | 105 : 21 |
 269 : 8 | 312 : 18 | 316 : 15 | 318 :
 18 | 344 : 15 | 397 : 20 | canes ad
 venandum . 355 : 23 |
 nobili . 243 : 12 |
 nobilibus , *abl.* 100 : 20 |
 nobiliorem . 223 : 5 |
 nobilioribus . 408 : 12 |
 nobilis . 147 : 6 | 179 : 19 | 223 : 20 |
 274 : 13 | 316 : 10 | 321 : 2 |
 nobilissimæ . 95 : 18 |
 nobilissimarum bello gentium . 220 :
 16 |
 nobilissimi . 79 : 14 | 98 : 2 | 105 :
 15 | 298 : 5 | 390 : 24 | 391 : 20 |
 nobilissimis , *abl.* 101 : 22 | 302 : 14 |
 410 : 18 |
 nobilissimum , *acc.* 159 : 23 |
 nobilissimus . 256 : 1 |
 nobilitabit . 207 : 31 |
 nobilitas . 332 : 11 |
 nobilitata . 135 : 13 |
 nobilitate . 89 : 4 | 207 : 28 | 223 :
 14 | 355 : 11 | 390 : 10 |
 nobilitatem . 372 : 3 |
 nobilium . 99 : 29 | 105 : 1 | 304 :
 13 | 338 : 17 |
 nobis . 110 : 5 | 175 : 2 | 199 : 27 |
 227 : 14 | 228 : 5 , 12 , 16 | 244 :
 28 | 358 : 28 | 360 : 15 |
 nocere . 265 : 20 |
 nociturum . 227 : 15 |
 nocte . 90 : 22 | 162 : 27 | 178 : 18 |
 198 : 20 | 210 : 23 | 239 : 24 | 300 :
 13 | 321 : 24 | 326 : 26 | 340 : 22 |
 369 : 20 |
 noctem . 92 : 2 | 164 : 5 | 176 : 16 |
 212 : 12 | 255 : 13 | 279 : 8 | 291 :
 24 | 312 : 16 | 365 : 4 | 397 : 11 |
 noctes , *acc.* 222 : 22 | 313 : 12 |
 340 : 18 |
 nocti . 270 : 8 | 315 : 11 |
 noctis . 76 : 3 | 163 : 10 | 164 : 10 |
 275 : 17 | 412 : 28 |
 noctium . 320 : 22 | 333 : 16 |
 noctu . 188 : 15 | 234 : 8 | 265 : 29 |
 275 : 16 | 301 : 24 |
 nocturna , *abl.* 162 : 29 | 215 : 6 |
 nocturno , *abl.* 139 : 12 | 277 : 16 |
 nocturnum . 278 : 1 | 335 : 7 |
 nocuit . 186 : 3 |
 nodi . 234 : 21 |
 nodis , *abl.* 72 : 6 |
 nodosum , *acc.* 374 : 25 |
 nolis . 75 : 12 |
 nolite . 359 : 10 |
 nolle . 409 : 26 |
 nollent . 212 : 7 |
 nolo . 249 : 4 | 326 : 21 |
 noluerit . 250 : 13 |
 nomen . 70 : 4 | 71 : 7 | 105 : 13 |
 108 : 15 | 128 : 2 | 141 : 5 | 149 :
 17 | 170 : 20 | 331 : 4 | 342 : 16 |
 376 : 9 |
 nomina . 75 : 4 | 159 : 26 | 168 : 4 ,
 8 | 307 : 6 | 323 : 14 | 359 : 36 |
 nominandus . 250 : 23 |
 nominante . 251 : 1 |
 nominat . 250 : 20 |
 nominatim citarentur . 406 : 20 |
 nominatos . 258 : 16 |
 nominatum . 323 : 15 |
 nominatus . 258 : 13 |
 nominavit . 248 : 7 |

nomine . 87 : 13 | 88 : 5 | 143 : 1 |
 165 : 2 | 249 : 17 | 265 : 31 | 266 :
 24 | 268 : 5 | 316 : 16 | 330 : 7 |
 371 : 3 |
 nomini . 108 : 8 | 227 : 13 | 228 :
 21 | 407 : 2 | 417 : 4 |
 nominibus , *abl.* 100 : 2 | 247 : 12 |
 nominis . 339 : 23 | 340 : 5 | 343 :
 3 | 358 : 3 | 367 : 10 | 391 : 7 |
 397 : 7 |
 non . 152 : 7 | 208 : 19 | 25 : 213 :
 15 | 222 : 23 | 240 : 13 | 250 : 21 |
 359 : 8 , 25 | non sustinuisse , *no-*
luisse . 284 : 17 | non idem juris
 est Olynthio . 327 : 18 |
 nonagenis , *abl.* 275 : 1 |
 nonagesimum . 237 : 20 |
 nonaginta . 183 : 9 |
 nondum . 71 : 3 | 106 : 7 | 108 : 1 |
 118 : 4 | 154 : 15 | 167 : 17 | 175 :
 7 | 276 : 6 | 372 : 9 | 407 : 12 |
 408 : 16 | 412 : 7 |
 nongentis , *abl.* 280 : 11 |
 monis castris . 382 : 15 |
 nonnulli , *plur.* 125 : 21 |
 nonnunquam . 373 : 21 |
 nonum . 241 : 15 | 371 : 21 |
 norit . 370 : 20 |
 nos . 199 : 10 | 208 : 2 | 228 : 1 |
 358 : 5 |
 noscenda . 356 : 10 |
 noscendi . 266 : 9 | 395 : 10 |
 noscent . 397 : 11 |
 noscerent . 91 : 5 | 382 : 12 |
 nosci . 313 : 31 | 410 : 14 |
 noscitabantur . 98 : 5 |
 noscitaretur . 345 : 16 |
 nosmetipsos . 280 : 9 |
 nosse . 199 : 30 |
 nosset . 222 : 1 |
 nostra . 171 : 20 | 227 : 21 | 358 : 2 |
 359 : 2 | 360 : 19 |
 nostræ , *plur.* 157 : 4 |
 nostri . 175 : 3 | 190 : 13 | 199 : 23 |
 359 : 37 |
 nostris , *abl.* 169 : 16 | 189 : 8 |
 nostro , *abl.* 169 : 21 | 250 : 7 | 360 : 17 |
 nostrum , *neut.* 169 : 15 |
 nota . 212 : 4 | 245 : 18 | 360 : 24 |
 notabatur . 79 : 7 |
 notabile . 75 : 2 |
 notæ , *adj. plur.* 159 : 24 | *sing.* 174 :
 15 |
 notam , *adj.* 269 : 12 | 349 : 31 |
 notant . 334 : 5 |
 notari . 266 : 25 |
 notas , *subst. signa* . 85 : 19 | 243 :
 2 | 313 : 30 | *literarum* : 331 : 6 |
 notatis , *abl.* 396 : 23 |
 notatum . 167 : 20 |
 notaverant . 299 : 7 |
 notaverunt . 117 : 7 | 181 : 2 | 301 :
 19 | 355 : 10 |
 notes . 370 : 24 |
 notis , *adj.* 139 : 2 | *subst.* 198 : 27 |
 notos , *adj.* 128 : 16 | 384 : 11 |
 notum , *neut.* 89 : 2 | *masc.* 347 : 4 |
 nova . 127 : 5 | 135 : 8 | 376 : 8 |
 409 : 24 | 413 : 15 |
 novabantur incremento . 186 : 17 |
 novam . 142 : 7 | 144 : 2 |
 novandis rebus aptior . 113 : 8 |
 novare . 385 : 4 | 394 : 12 |
 novarum . 302 : 17 |
 novas , *acc.* 156 : 6 |
 novaturum res . 410 : 24 | 413 : 10 |
 novaverant . 284 : 14 |
 novem . 191 : 3 | 233 : 11 |
 noveram . 350 : 23 |
 novi , *gen.* 120 : 5 | 349 : 13 | 370 :
 2 | *plur.* 88 : 13 | 384 : 4 | 409 :
 32 | 411 : 23 |

novimus *reponimus* . 294 : 26 |
 novis , *abl.* 176 : 1 | 208 : 19 | 365 :
 2 | 404 : 10 |
 novitatem . 84 : 16 | 398 : 5 |
 novo , *abl.* 227 : 8 | 234 : 13 | 318 :
 15 | 325 : 6 | 409 : 20 |
 novorum . 135 : 16 | 205 : 15 | 241 :
 8 |
 novos . 365 : 2 |
 novum . 134 : 14 | 182 : 12 | 193 :
 19 | 204 : 12 | 229 : 6 | 251 : 12 |
 404 : 6 | 413 : 1 |
 novus . 97 : 15 | 380 : 28 |
 nox . 100 : 12 | 121 : 14 | 139 : 11 |
 197 : 1 , 23 | 212 : 27 | 404 : 13 |
 noxa , *abl.* 167 : 9 | 398 : 17 |
 noxæ . 266 : 30 |
 noxios . 413 : 20 |
 noxium . 354 : 3 | 369 : 12 |
 noxius . 251 : 4 |
 nube . 240 : 19 |
 nubes , *plur.* 121 : 16 | 137 : 20 | 174 :
 13 | 216 : 2 | 345 : 15 |
 nuda . 237 : 1 |
 nudare consilia , *aperires* . 277 : 10 |
 286 : 8 |
 nudato . 368 : 28 |
 nudavere ingens spatium suffossa mœ-
 nia . 286 : 8 |
 nudi , *plur.* 198 : 3 | 339 : 15 | 360 :
 18 |
 nudis , *abl.* 137 : 13 | 255 : 25 |
 nudo , *nomen* . 221 : 18 | 279 : 11 |
 306 : 1 | 415 : 19 | *dorso montis* .
 269 : 19 |
 nudos . 96 : 8 |
 nudum . 361 : 5 | 367 : 26 |
 nulla . 152 : 10 | 156 : 9 | 207 : 9 |
 10 | 406 : 29 | 412 : 10 | 416 : 1 |
 nullam . 161 : 12 | 198 : 18 | 200 :
 24 | 297 : 3 | 354 : 28 |
 nulli . 84 : 22 | 355 : 14 | 370 : 13 |
 407 : 15 |
 nullis , *abl.* 403 : 18 |
 nullius . 247 : 22 | 320 : 28 |
 nullo , *ablat.* 101 : 11 | 131 : 5 |
 232 : 5 |
 nullum , *acc.* 168 : 2 , 29 | 176 : 10 |
 206 : 5 | 319 : 16 | 409 : 22 |
 num . 135 : 6 |
 numerabis . 372 : 17 |
 numerandum . 228 : 17 |
 numerare . 359 : 1 |
 numerari . 376 : 13 |
 numerat . 99 : 1 |
 numeratus . 184 : 10 |
 numeravero . 359 : 7 |
 numeravit . 358 : 9 |
 numero , *nomen* . 74 : 11 | 78 : 4 |
 88 : 15 | 95 : 1 | 216 : 5 | 291 : 6 |
 301 : 21 | *verb.* 371 : 14 |
 numerum . 148 : 7 | 177 : 3 | 187 :
 15 | 248 : 16 | 354 : 4 | 361 : 7 |
 numerus . 173 : 17 | 279 : 5 |
 Numidiæ . 389 : * 7 |
 numine deorum moles agi . 338 : 12 |
 numini . 122 : 17 | 318 : 15 |
 numinis . 292 : 17 |
 numquam . 128 : 5 | 134 : 4 | 168 :
 7 | 169 : 25 | 200 : 3 | 212 : 4 |
 266 : 23 | 270 : 20 | 294 : 6 | 312 :
 37 | 319 : 20 | 371 : 5 |
 nunc . 86 : 14 | 199 : 10 | 205 : 5 |
 222 : 20 | 224 : 1 | 327 : 19 | 359 :
 37 | 370 : 6 |
 nuncia , *verb.* 171 : 19 |
 nunciabant . 122 : 7 | 215 : 16 | 388 :
 9 |
 nunciabat . 115 : 23 | 239 : 2 | 289 :
 26 |
 nunciabatur . 83 : 22 | 175 : 14 |
 nuncians . 154 : 7 | 167 : 19 |

nunciant . 159 : 2 | 171 : 29 | 176 :
 20 | 190 : 10 | 214 : 15 |
 nunciantes . 91 : 9 |
 nunciare . 70 : 11 | 91 : 5 | 101 : 7 |
 174 : 23 |
 nunciarent . 102 : 3 |
 nunciarentur . 370 : 3 |
 nunciaretur . 266 : 4 |
 nunciari . 90 : 3 | 243 : 3 | 292 : 4 |
 313 : 24 | 353 : 20 |
 nunciasset . 245 : 14 |
 nunciat . 154 : 5 | 159 : 12 | 243 :
 5 |
 nunciata , *abl.* 74 : 1 | 98 : 24 | 154 :
 8 | 284 : 10 | 290 : 18 | 300 : 11 |
 nunciate . 158 : 1 , 16 |
 nunciato , *abl.* 410 : 29 |
 nunciatum . 167 : 22 | 228 : 8 |
 nunciatur . 276 : 2 | 345 : 27 |
 nunciaturi . 276 : 7 |
 nunciaturus . 155 : 5 |
 nunciaverant . 213 : 28 |
 nunciaverunt . 92 : 13 | 149 : 11 |
 153 : 2 | 266 : 8 |
 nuncio , *abl.* 87 : 8 | 266 : 28 | 369 :
 25 |
 nuncios . 342 : 4 |
 nuncium . 100 : 25 | 210 : 8 |
 nuncius . 87 : 16 | 88 : 10 | 145 : 1 |
 159 : 13 | 174 : 26 | 384 : 26 |
 nuper . 94 : 8 | 120 : 21 | 163 : 6 |
 194 : 13 | 204 : 11 | 213 : 7 | 326 :
 2 | 372 : 23 | 377 : 17 |
 nupserant . 404 : 28 |
 nuptiarum . 85 : 4 |
 nuptiis , *abl.* 128 : 2 | 355 : 11 |
 nupturam . 158 : 15 |
 nusquam . 395 : 5 |
 nutrici . 310 : 3 , 8 |
 nutriente . 336 : 3 |
 nutum . 75 : 20 | 80 : 4 | 212 : 17 |
 Nymphas . 70 : 3 |
 Nysam . 335 : * 6 |

O

O . 371 : 2 |
 ob . 374 : 9 | 403 : 9 |
 obducitur . 237 : 1 |
 obducta cicatrice . 134 : 10 | 296 : 9 |
 369 : 24 | 378 : 19 | *nox calo* .
 345 : 17 | *lorica muro* . 366 : 13 |
 obductæ calo nubes . 137 : 10 |
 obduxerat , *cingebat* . 320 : 5 |
 obedienter . 108 : 2 | 174 : 12 | 397 :
 12 |
 obequitabat moenibus . 335 : 3 |
 obequitare . 344 : 30 | *peditibus* .
 413 : 34 |
 obequitaret . 95 : 6 | 288 : 1 |
 oberrabant . 234 : 27 |
 oberrantibus , *abl.* 82 : 7 |
 oberraret oculis imago periculi . 323 :
 24 |
 obeunti , *peragranti* . 128 : 17 |
 obibat , *circumibat* . 129 : 20 |
 objecerant perpetuam sepem . 197 :
 17 |
 objecerat . 167 : 3 | 343 : 15 | 367 :
 6 |
 objecisse . 316 : 20 |
 objecit . 97 : 22 | 345 : 31 | 350 : 5 |
 objecta , *abl.* 192 : 6 | 337 : 12 |
 357 : 20 |
 objectæ , *plur.* 198 : 13 | 295 : 14 |
 329 : 6 |
 objectis , *abl.* 168 : 19 | 273 : 2 |
 objectos . 364 : 20 |
 objectum , *neut.* 86 : 1 | 195 : 3 | 205 :
 12 |

obje-

- obiectum Africo . 115 : 23 | 262 : 3 |
 obiecturum . 273 : 5 |
 obiecturus . 92 : 23 |
 objicere . 93 : 1 | 104 : 12 | venabulum feræ . 305 : 6 |
 objiciebantur . 387 : 13 |
 objiciebat . 308 : 15 |
 objicies . 361 : 6 |
 objicit . 414 : 7 |
 objicite . 359 : 35 |
 objicitur . 252 : 14 | claustrum portus a vigilibus . 131 : 4 |
 obirent munia belli . 352 : 4 |
 oblata . 77 : 14 | 372 : 18 | 411 : 18 |
 oblata . 117 : 22 | 122 : 12 | 378 : 15 |
 oblatum . 278 : 21 | 335 : 9 | 354 : 4 |
 oblatus . 408 : 5 |
 obligantur oculi . 255 : 18 |
 obligari vulnus . 134 : 6 |
 obligato vulnere . 337 : 22 |
 obligaturi fidem pignore . 298 : 18 |
 obligatus . 279 : 29 |
 obliquus . 295 : 19 |
 obliquum incedere . 171 : 6 |
 oblita . 299 : 14 |
 oblita . 299 : 14 |
 obliti . 301 : 16 | 325 : 28 | 407 : 3 |
 oblitum . 390 : 31 |
 oblitus . 75 : 12 | 76 : 11 | 141 : 7 | 307 : 24 | 342 : 29 | 370 : 12 | 395 : 23 |
 oblitio . 170 : 3 | 199 : 13 |
 oblitio . 260 : 14 |
 oblitio . 111 : 22 |
 oblitio . 294 : 19 |
 oblitio . 265 : 10 |
 oblocuti . 396 : 23 |
 oblocuti . 260 : 14 |
 oblocuti . 151 : 9 |
 oblocuti . 240 : 10 |
 oblocuti . 308 : 24 |
 oblocuti . 144 : 12 |
 oblocuti . 240 : 4 |
 obnoxia imperio temporum natura . 381 : 24 |
 obnoxios . 414 : 4 |
 obnoxium . 145 : 19 |
 oborta . 365 : 27 |
 oborta . 190 : 8 | 247 : 9 | 402 : 1 | 406 : 26 |
 obortis . 154 : 9 | 200 : 17 | 226 : 5 | 310 : 3 | 412 : 10 |
 obruamus . 199 : 20 |
 obruant . 331 : 1 |
 obruebantur . 121 : 8 | 366 : 16 |
 obrui . 82 : 4 | 89 : 23 | 255 : 6 |
 obruit . 276 : 2 |
 obruitur . 340 : 6 | 350 : 16 |
 obruta . 300 : 20 |
 obruti . 137 : 14 | 335 : 16 | 345 : 12 |
 obrutus . 291 : 16 |
 obruant . 270 : 4 | curæ animum . 381 : 12 |
 obscura . 83 : 23 | 176 : 33 | 270 : 7 | 311 : 8 | 370 : 26 |
 obscuram . 371 : 11 |
 obscurante . 149 : 10 |
 obscuras . 404 : 18 |
 obscurior . 98 : 6 | 314 : 17 |
 obscuritas . 197 : 19 | 301 : 24 |
 obscuritatem . 345 : 20 |
 obscurum . 300 : 3 |
 obsecrari . 410 : 7 |
 obsecro . 190 : 14 | 199 : 19 | 372 : 6 |
 obsederant . 341 : 3 | inferiorem ripam . 345 : 11 |
 obsedit . 291 : 18 |
 obsequentiores . 228 : 20 |
 obsequeris animo tuo . 398 : 10 |
 obsequi gloria suæ . 207 : 17 |
 obsequia fortunæ . 316 : 19 |
 obsequio . 241 : 18 | 313 : 19 | 316 : 18 | 390 : 19 |
 obsequium . 210 : 7 | 216 : 11 | 237 : 15 | 319 : 11 | 397 : 29 |
 obseratis . 125 : 21 |
 observabatur . 188 : 15 |
 observant . 275 : 16 |
 obsessa . 222 : 5 |
 obsessam . 338 : 27 |
 obsessis . 122 : 2 | 133 : 11 | 184 : 3 | 338 : 16 |
 obsidebant . 320 : 24 |
 obsidebantur . 130 : 10 | 145 : 18 | maria Punicis classibus . 116 : 15 |
 obsidebat . 132 : 3 | 241 : 1 | 335 : 3 | 15 |
 obsidem . 156 : 19 |
 obsidendum . 290 : 20 |
 obsident . 139 : 2 | 300 : 23 |
 obsidentem . 357 : 2 |
 obsidentes . 285 : 17 |
 obsidentis . 403 : 27 |
 obsidere . 117 : 9 | 14 | 191 : 16 | 246 : 7 | 285 : 4 | 377 : 1 |
 obsideri . 340 : 16 |
 obsides . 145 : 13 | 265 : 26 | 266 : 1 | 317 : 15 | 355 : 21 |
 obsidibus . 73 : 10 | 235 : 11 | 354 : 8 | 355 : 1 |
 obsidio . 135 : 13 | 182 : 6 |
 obsidione . 123 : 23 | 130 : 9 | 134 : 21 | 192 : 4 | 240 : 5 | 301 : 34 | 337 : 4 | 363 : 8 |
 obsidionem . 115 : 21 | 116 : 14 | 117 : 11 | 131 : 8 | 241 : 6 | 285 : 8 | 311 : 32 | 366 : 4 |
 obsidioni . 286 : 6 |
 obsidionis . 300 : 7 | 335 : 19 |
 obsignabat . 238 : 5 |
 obsignare vires imperii annulo . 406 : 28 |
 obsignatam . 89 : 1 |
 obsistere . 75 : 21 |
 obsita . 239 : 29 | rupes multis arboribus . 239 : 24 |
 obsitos montes nivibus . 203 : 11 |
 obsitum . 202 : 11 |
 obsolescit gloria in sordidis hostibus . 370 : 28 |
 obsoleta . 352 : 8 |
 obsoleto . 249 : 6 |
 obstabant . 132 : 9 |
 obstabat . 115 : 25 | 240 : 23 |
 obstante . 134 : 4 | 240 : 9 |
 obstantes . 357 : 20 |
 obstare . 94 : 11 | 133 : 9 | 163 : 10 | 226 : 7 | 289 : 23 | 322 : 18 | 365 : 8 | 379 : 12 | 394 : 12 | 19 |
 obstat . 227 : 26 | 273 : 21 | 359 : 9 | 386 : 10 |
 obstinatis ad silentium . 306 : 9 |
 obstinatos . 361 : 19 |
 obstinatum . 135 : 5 | 289 : 22 | 310 : 11 | silentium . 359 : 24 |
 obstiterat . 233 : 24 |
 obstitissent . 123 : 8 |
 obstrepebat . 150 : 13 | 247 : 19 |
 obstrepente . 309 : 2 | conscientia . 251 : 15 |
 obstrepentibus . 345 : 13 |
 obstrepere . 407 : 16 | cantu seriis rebus . 332 : 20 |
 obstrepunt . 324 : 22 |
 obstrixi . 263 : 2 |
 obstrinxerat . 342 : 26 |
 obtrendi . 118 : 17 |
 obtereabantur . 346 : 11 | 349 : 15 |
 obtereabat laudes . 397 : 12 |
 obtrendum . 75 : 11 |
 obtrere . 306 : 11 |
 obtrere . 171 : 10 |
 obtreri . 169 : 11 |
 obtestor . 207 : 28 | 211 : 21 |
 obtimebant . 353 : 5 | 362 : 14 |
 obtimebat . 125 : 23 | 299 : 16 |
 obtimebatur . 355 : 14 |
 obtinendi . 113 : 10 |
 obtinere . 407 : 5 | 414 : 21 | 415 : 1 | occupare . 80 : 21 | tueri . 80 : 23 |
 obtruncant . 119 : 2 |
 obtruncatis . 220 : 1 |
 obtrulerant . 251 : 18 |
 obtrulerat . 415 : 13 |
 obtrulerim . 359 : 21 |
 obtrulerint . 90 : 10 |
 obtrulerunt . 240 : 25 |
 obtrulisset . 313 : 11 |
 obtrulisti . 264 : 13 |
 obtrulit . 233 : 6 | 244 : 18 |
 obvenit . 320 : 19 |
 obverterent . 315 : 1 |
 obvertit eodem agmen . 171 : 7 |
 obviam . 182 : 12 | 207 : 12 | 341 : 16 | 396 : 17 | obviam istis spei vestre . 396 : 11 |
 obvii . 201 : 16 |
 obvio . 232 : 5 |
 obvios . 176 : 25 |
 obvium . 147 : 3 | 171 : 25 |
 obvius . 348 : 19 |
 obumbratus . 195 : 10 |
 obvoluto capite . 405 : 9 |
 occasio . 320 : 19 | 372 : 18 | 373 : 12 | 411 : 18 | 415 : 13 |
 occasione . 174 : 32 | 265 : 8 |
 occasionem . 130 : 12 | 244 : 26 | 273 : 4 | 345 : 20 | cunctationem hostium suam occasionem fore rati . 133 : 12 | ad metam exequendi sceleris . 322 : 2 |
 occasum . 191 : 13 | 231 : 2 |
 occidendi . 126 : 9 | 212 : 10 | 257 : 19 | 259 : 8 | 321 : 8 |
 occidentem solem . 138 : 12 | 139 : 28 | 269 : 17 | 292 : 16 | 337 : 9 |
 occiderant . 387 : 3 |
 occideras . 324 : 19 |
 occiderat . 283 : 2 | 305 : 12 |
 occidere . 102 : 21 | 255 : 16 | 282 : 16 | 325 : 8 |
 occiderent . 101 : 10 | 266 : 14 |
 occiderentur . 284 : 16 | 298 : 11 |
 occideret . 274 : 16 | 291 : 14 |
 occiderunt . 340 : 26 |
 occidissem . 248 : 29 |
 occidisset . 229 : 22 | 342 : 30 |
 occidit . 218 : 5 | 252 : 5 | 305 : 12 | 373 : 8 |
 occiditur . 377 : 5 | 391 : 23 | 414 : 14 |
 occidit . 252 : 24 |
 occisa . 216 : 23 |

occisi, plur. 113 : 18 | 177 : 18 |
 257 : 10 | 280 : 4 | 283 : 5 | 387 :
 14 |
 occisis, abl. 216 : 15 | 372 : 25 |
 occiso, abl. 172 : 23 |
 occisos, 117 : 13 | 306 : 16 |
 occisum, acc. 229 : 18 | 309 : 15 |
 occisuri, 210 : 9 | 373 : 12 |
 occisuros, 257 : 9 |
 occisus, 89 : 13 | 174 : 2 | 310 : 5 |
 317 : 17 |
 occubere, 310 : 4 |
 occulerent, 355 : 16 |
 occuleret, 313 : 30 |
 occulta, abl. 131 : 24 | 344 : 2 |
 occultas, acc. 301 : 17 |
 occultati, 126 : 5 |
 occulte, adv. 93 : 2 | 97 : 3 |
 occulti, plur. 176 : 2 | 234 : 18 |
 344 : 21 |
 occultis, abl. 234 : 23 |
 occulto, abl. 120 : 14 | 161 : 4 |
 192 : 15 | 220 : 25 | 246 : 14 |
 occultum, acc. 132 : 7 | 191 : 9 |
 253 : 4 |
 occultus, 246 : 8 | 290 : 22 |
 occuluerunt, 90 : 14 |
 occumbere mortem, 173 : 20 |
 occupabantur, 114 : 19 | 201 : 10 |
 348 : 13 |
 occupabunt, 412 : 5 |
 occupanda, acc. 159 : 4 | 227 : 24 |
 occupandas, 197 : 31 |
 occupandi, gen. 114 : 15 |
 occupandum iter suum, 196 : 18 |
 preveniendum, 413 : 10 |
 occupant, 139 : 2 | 391 : 16 | libe-
 rum mortis arbitrium, 125 : 21 |
 occupante, 345 : 19 |
 occupantur, 354 : 17 | preveniuntur,
 363 : 22 | ministeria nautarum,
 impediuntur, 363 : 22 |
 occupare, 80 : 20 | 87 : 11 | 92 : 21 |
 130 : 6 | 156 : 23 | 198 : 7, 17,
 prior aggredi, 72 : 18 | diem fati
 antevertere, 333 : 19 |
 occuparent, 108 : 11 | 315 : 14 |
 occuparet, 179 : 1 | 369 : 2 | 281 :
 26 |
 occuparetur celestitate Alexandri, prae-
 verteretur, 206 : 3 |
 occupari, 157 : 24 |
 occupas, aucuparis, 274 : 9 |
 occupasse, 228 : 9 |
 occupassent, 254 : 5 |
 occupasset, 112 : 18 | 147 : 13 | 196 :
 20 | aprum telo, 321 : 2 | munus,
 incluseret, 330 : 18 |
 occupasti, 193 : 8 |
 occupat, 218 : 14 | 246 : 16 | 371 :
 14 | praesidiis, 114 : 13 |
 occupata, abl. 373 : 2 |
 occupatam, 131 : 7 |
 occupati, gen. 114 : 12 | plur. 302 :
 7 |
 occupatis, abl. 176 : 1 | 411 : 19 |
 occupatos, praefatos, 279 : 29 |
 occupatum, acc. 375 : 1 |
 occupaturos, 171 : 27 |
 occupaturum, 77 : 7 | 179 : 8 | 328 :
 1 | 282 : 19 |
 occupaturus, 408 : 15 |
 occupaverant, 94 : 10 | 98 : 23 | 157 :
 11 | 234 : 10 | 235 : 10 | 240 : 7 |
 286 : 15 | 380 : 27 |
 occupaverat, 82 : 10 | 161 : 9 | 193 :
 3 | 201 : 9 | ministerium carnificis,
 309 : 16 |
 occupaverint, anteverterint, 232 :
 9 |
 occupaverunt, 74 : 9 | 161 : 18 | 224 :
 2 | 219 : 27 | 264 : 26 | 338 : 27 |

urbem testis, 183 : 9 | manus ho-
 stium morte voluntaria, 201 : 17 |
 invaserunt, 356 : 3 |
 occupavit, 227 : 19 | 269 : 7 | rabies
 animum, 282 : 14 | me discrimen,
 288 : 19 |
 occupetur, praeveniat, 410 : 24 |
 occurrant, 262 : 11 |
 occurrebant, 92 : 2 | 404 : 1 |
 occurrebat, 137 : 16 |
 occurrentem, 385 : 5 |
 occurrentes, 183 : 3 |
 occurrentibus, 281 : 7 |
 occurrentium, 167 : 8 | 177 : 14 |
 occurrerat, 149 : 3 | 289 : 25 | 341 :
 15 | 368 : 20 |
 occurrere, infin. 92 : 14 | 151 : 17 |
 128 : 29 | satietatem gloriae, 226 :
 18 |
 occurrenter, 273 : 6 | 278 : 17 | 354 :
 11 |
 occurreret, 171 : 6 | 315 : 2 | 334 :
 15 | 341 : 23 | 343 : 5 |
 occurrere, infin. 119 : 14 |
 occurrerunt, 334 : 11 |
 occurrisset, 273 : 1 | 343 : 2 |
 occurrat, prae. 88 : 4 | 124 : 22 |
 182 : 4 | 189 : 2 | 198 : 24 | 205 :
 16 | 232 : 11 | 241 : 8 | 262 : 18 |
 277 : 13 | 304 : 4 | 355 : 17 | 361 :
 11 |
 occurrunt, 138 : 2 | 232 : 13 | 278 : 16 |
 occursantes, 404 : 18 |
 occursu, 243 : 29 | 313 : 10 |
 occursuras, 162 : 29 |
 Oceani, 128 : 14 | 415 : 2 |
 Oceano, abl. 406 : 11 |
 Oceanum, 102 : 18 | 127 : 4 | 317 :
 12 | 362 : 3 | 365 : 1 | 379 : 2 |
 382 : 11 | 388 : 9 |
 Oceanus, 168 : 26 | 361 : 11 |
 Ochi, 105 : 9, * 12 | 223 : 7 |
 Ocho, abl. 233 : 1, 6 | 299 : 9 |
 Ochum, 156 : 19 | 170 : 8 |
 octavum, 371 : 21 |
 octingenta, acc. 136 : 6 | 297 : 21 |
 octingentis, abl. 303 : 9 |
 octo, 159 : 18 | 183 : 6 | 185 : 9 |
 187 : 14 | 299 : 1 | 384 : 25 |
 octogesimum, acc. 185 : 2 |
 octoginta, 143 : 2 | 148 : 3 | 186 :
 22 | 296 : 15 | 405 : 5 |
 oculeret, 313 : 30 |
 oculi, plur. 255 : 18 |
 oculis, 75 : 16 | 162 : 19 | 196 : 1 |
 223 : 4 | 237 : 6 | 249 : 30 | 258 :
 8 | 270 : 13 | 286 : 4 | 310 : 6 |
 313 : 11 | 319 : 23 | 323 : 22 | 345 :
 13 | 369 : 13 |
 oculorum, 145 : 7 | 173 : 23 | 174 :
 13 | 301 : 24 | 375 : 10 | 380 : 15 |
 405 : 16 |
 oculos, 85 : 19 | 78 : 2 | 173 : 19 |
 182 : 18 | 211 : 13 | 222 : 14 | 257 :
 15 | 282 : 11 | 292 : 5 | 298 : 10 |
 314 : 19 | 316 : 18 | 327 : 16 | 350 :
 17 |
 Ocyus, 396 : 14 |
 oderant, 279 : 22 |
 oderim, 158 : 6 |
 odia, 156 : 16 | 362 : 3 |
 odimus, 245 : 5 |
 odio, abl. 228 : 18 | 244 : 26 | 341 :
 3 | 350 : 18 |
 odisse, 208 : 26 |
 odissent, 259 : 3 |
 odisti, 155 : 13 |
 odium, 181 : 4 | 409 : 7 |
 odor, 179 : 17 |
 odore, 86 : 14 |
 odoribus, abl. 182 : 16 | 332 : 17 |
 333 : 5 | 416 : 6 |

odorum, 179 : 19 |
 Odrysas, 392 : * 12 |
 offenderet, 267 : 6 |
 offendi, infin. 238 : 18 |
 offendit, prae. 222 : 15 | 343 : 27 |
 offeras, 370 : 11 |
 offerebatur, 340 : 15 |
 offerentes, 295 : 24 | 358 : 3 |
 offerre, 155 : 23 | 200 : 3 | 226 : 10 |
 310 : 8 | 398 : 18 |
 offerrent, 254 : 14 |
 offerret, 104 : 8 | 311 : 27 |
 offerretur, 128 : 5 |
 offerri, 95 : 15 | 212 : 23 |
 offert, 86 : 10 | 156 : 18 |
 officia, accus. 102 : 1 | 121 : 23 |
 officii, 210 : 25 | 261 : 4 | 322 : 10 |
 officii, abl. 209 : 36 |
 officinas, 116 : 19 |
 officio, abl. 101 : 18 | 261 : 6 | 296 :
 10 | 298 : 18 |
 officium, 283 : 23 |
 offusa, abl. 369 : 16 |
 olei, 278 : 8 |
 oleo, abl. 274 : 29 | 374 : 12, 24 |
 oleum, 382 : 6 |
 olim pridem, 130 : 13 | 199 : 17,
 19 | 209 : 30 | 317 : 26 | 310 : 11 |
 321 : 6 | 325 : 1 | 358 : 5 | 397 :
 27 |
 Olympiada, proprium, 405 : 23 |
 Olympiadi, 190 : 18 |
 Olympias, 372 : 19 |
 Olynthio, 327 : * 21 |
 omen, 72 : 14 | 117 : 4 | 124 : 16 |
 144 : 5 | 189 : 17 | 238 : 1 | 414 :
 10 |
 omina, accus. 77 : 9 |
 ominabantur, 381 : 10 |
 ominari, plur. 378 : 10 |
 omine, 124 : 13 |
 ominibus, abl. 108 : 19 |
 omiserant, 99 : 20 |
 omisere, 220 : 13 |
 omiserimus, 288 : 21 |
 omiserint, 397 : 12 |
 omisistis, 371 : 5 |
 omisit, 86 : 13 | 393 : 9 |
 omissa, abl. 74 : 2 | 204 : 26 | si-
 mulatione, 280 : 2 |
 omissis, abl. 104 : 13 | 233 : 20 |
 349 : 23 | 380 : 25 | 403 : 19 | o-
 missis habenis, 346 : 4 |
 omisso, abl. 214 : 13 |
 omisum, acc. 188 : 3 | 359 : 15 |
 omisuri, 200 : 7 |
 omittam, 226 : 19 |
 omittent, 172 : 21 |
 omittent, 349 : 13 |
 omittenda, plur. 227 : 24 |
 omittet, 124 : 4 |
 omittit, 208 : 28 |
 omne, acc. 151 : 14 | 210 : 6 | 313 :
 2 | 398 : 2 |
 omnem, 128 : 3 | 136 : 6 | 154 :
 18 |
 omnes, 98 : 3 | 115 : 6 | 138 : 9 |
 omni, abl. 90 : 18 | 93 : 3 | 114 :
 2 |
 omnia, 83 : 10 | 87 : 2 | 99 : 14 |
 omnibus, abl. 113 : 13 | 129 : 13 |
 131 : 5 | 134 : 3 | 175 : 27 | 179 :
 5 | 182 : 15 | omnibus ejus unus
 supersum, 310 : 6 |
 omnino, 154 : 20 | 356 : 3 | 410 :
 29 |
 omnis, gen. 227 : 12 | 396 : 3 | 417 :
 4 |
 omnium, 132 : 2 | 161 : 4 | 167 :
 25 |
 Omphis, 341 : 9 | 342 : 15 |
 onera, nomen, 104 : 15 | 106 : 3 |
 118 :

118 : 7 | 150 : 7 | 179 : 4 | 191 :
 16 | 275 : 6 |
 onerabant . 120 : 9 |
 onerant mensas auro . 326 : 24 |
 onerantium . 225 : 11 |
 onerassent . 412 : 25 |
 onerataim . 119 : 9 |
 onerati . 214 : 6 | mero . 204 : 18 |
 oneratos . 168 : 2 |
 oneratum . 196 : 6 |
 oneratus . 265 : 34 |
 oneratur , *cardatur* . 333 : 9 |
 oneraverat . 176 : 8 |
 oneravere se vino . 124 : 14 | *scalas* .
 366 : 19 |
 oneraveris suppliciiis senectutem . 325 :
 17 |
 oneravit hunc dolorem . 145 : 1 |
 onere . 120 : 17 | 150 : 8 |
 oneribus , *abl.* 104 : 13 |
 Onesicrito . 382 : 10 |
 Onesicritus . 388 : 8 |
 Onomastorides . 105 : 20 |
 onus , *acc.* 185 : 6 |
 onusta , *acc.* 239 : 6 | 254 : 7 |
 onusti , *plur.* 201 : 15 | 214 : 3 |
 262 : 13 |
 onustos . 357 : 21 |
 opacum . 195 : 14 | 354 : 6 |
 ope . 86 : 26 | 117 : 17 | 121 : 22 |
 338 : 12 |
 opem . 125 : 26 | 132 : 16 | 170 :
 12 , 22 | 172 : 2 | 199 : 9 | 204 :
 25 | 213 : 8 | 276 : 9 | 279 : 3 |
 354 : 25 | 384 : 15 |
 opera , *abl.* 76 : 19 | 264 : 7 | 272 :
 8 | *plur.* 87 : 2 | 119 : 15 , 17 , 22 |
 120 : 6 | 184 : 10 | 185 : 11 | 333 :
 3 | 338 : 7 | 372 : 9 |
 operæ , *gen.* 244 : 24 | 339 : 4 | 353 :
 5 |
 operam . 226 : 10 | 242 : 17 | 265 :
 34 | 280 : 13 | 352 : 11 |
 operatum . 336 : 12 |
 opere . 70 : 10 | 118 : 14 , 16 | 162 :
 16 | 178 : 5 | 289 : 18 | 337 : 7 |
 350 : 3 |
 operi . 111 : 13 | 124 : 11 | 194 : 12 |
 242 : 22 |
 operibus . 116 : 20 | 306 : 3 | 372 : 4 |
 operiendi , *plur.* 88 : 12 |
 operis . 116 : 4 | 182 : 2 , 6 | 186 :
 1 | 242 : 8 | 254 : 20 | 270 : 1 |
 306 : 11 | 311 : 16 | 337 : 12 | 358 :
 3 | *formæ* . 120 : 5 | operis ingen-
 tis maros . 132 : 4 |
 operiunt . 148 : 6 | 234 : 18 |
 operum . 184 : 5 | 237 : 7 | 338 : 11 |
 357 : 23 | 359 : 8 | 372 : 19 | 396 :
 4 |
 opes . 157 : 3 | 189 : 4 , 7 | 200 :
 6 | 209 : 32 | 212 : 13 | 223 : 12 |
 239 : 11 | 317 : 6 | 318 : 6 | 332 :
 11 | 359 : 14 | 415 : 7 |
 opibus , *abl.* 110 : 11 | 135 : 19 | 179 :
 16 | 233 : 23 | 371 : 10 | 391 : 8 |
 396 : 13 | *fortuna* . 116 : 10 | præ-
 fecti maiorem . 416 : 10 |
 opifices , *acc.* 126 : 18 |
 opimam . 178 : 11 | 352 : 6 |
 opimum , *accus.* 157 : 14 | 277 : 12 |
 opimum decus . * 27 : 19 |
 opinio . 130 : 11 |
 opinor . 133 : 24 | 198 : 1 | 238 : 14 |
 251 : 6 | 263 : 7 | 308 : 3 |
 opis . 84 : 8 | 163 : 21 | 228 : 3 |
 380 : 16 | 396 : 20 |
 oportebat . 110 : 2 | 213 : 12 | 325 :
 26 |
 oporteret . 306 : 21 |
 oportet . 158 : 6 | 253 : 24 | 326 : 4 |
 395 : 27 |

oportuit . 244 : 10 | 252 : 20 |
 opperiebantur . 191 : 11 |
 opperens . 242 : 30 | 304 : 11 |
 opperiri . 88 : 20 | præsentiam . 312 :
 9 | 341 : 12 |
 oppetere . 298 : 9 |
 oppida . 338 : 25 | 354 : 20 |
 oppidani . 130 : 13 | 132 : 9 | 134 :
 14 | 335 : 13 | 363 : 8 | 377 : 17 |
 354 : 25 | 411 : 25 |
 oppidanis . 286 : 13 |
 oppidanorum . 335 : 10 |
 oppidanos . 192 : 10 | 338 : 24 |
 oppidi . 104 : 6 | 281 : 9 | 363 : 12 |
 oppidis . 299 : 10 | 377 : 6 |
 oppido , *abl.* 104 : 9 | 115 : 9 | 201 :
 2 | 376 : 16 |
 oppidorum . 182 : 24 |
 oppidum , *acc.* 88 : 3 | 110 : 8 | 214 :
 15 | 232 : 13 | 280 : 14 | 335 : 5 |
 354 : 7 , 16 | 355 : 13 | 366 : 1 |
 377 : 16 |
 opponere . 195 : 18 |
 opponeret . 167 : 10 |
 oppones . 274 : 7 |
 opponimus . 169 : 1 |
 opponuntur . 173 : 7 | 295 : 17 |
 opportuna , *acc.* 148 : 5 |
 opportuna . 297 : 2 |
 opportune , *adv.* 80 : 20 | 238 : 21 |
 opportunis . 362 : 9 |
 opportunitate . 123 : 25 | 125 : 2 |
 opportunitatis . 344 : 29 |
 opportunum . 106 : 6 | 335 : 8 | 343 :
 9 |
 opposuerat . 363 : 4 |
 opposuerim . 258 : 23 |
 opposuerunt . 124 : 2 |
 opposuit . 94 : 8 |
 oppresserat . 246 : 15 |
 oppressi . 198 : 1 | 303 : 18 | malo
 ancipiti . 197 : 34 |
 oppressit . 164 : 14 | 301 : 14 |
 oppressos . 390 : 6 |
 oppressurum . 90 : 16 |
 oppressurus . 151 : 2 |
 oppressus . 215 : 3 | 392 : 11 |
 opprimenda , *acc.* 173 : 5 |
 opprimendi . 413 : 20 |
 opprimendos . 377 : 12 |
 opprimendum . 239 : 23 |
 opprimere . 80 : 21 | 228 : 11 |
 opprimeret . 413 : 11 |
 opprimi . 85 : 9 | 88 : 17 | 162 : 27 |
 367 : 2 |
 opprimuntur . 283 : 5 |
 oppugnandos . 109 : 3 |
 oppugnanti . 145 : 15 |
 oppugnare . 70 : 7 |
 oppugnari . 126 : 13 |
 oppugnaturum . 115 : 18 |
 optabat . 96 : 12 | 159 : 14 |
 optamus . 407 : 8 |
 optant . 371 : 7 |
 optare . 372 : 6 |
 optassent . 388 : 3 |
 optasset . 86 : 8 |
 optasset . 230 : 2 |
 optat . 370 : 12 |
 optatum , *neut. acc.* 209 : 6 |
 optimam . 250 : 10 |
 optime , *adv.* 199 : 11 | 247 : 8 | 314 :
 1 |
 optimis , *abl.* 328 : 6 |
 optimum . 162 : 25 | 239 : 23 | 273 :
 23 | 403 : 23 | 407 : 27 |
 optimus . 250 : 12 | 403 : 9 |
 opulenta . 385 : 11 |
 opulentæ . 337 : 4 |
 opulenti , *gen.* 323 : 25 |
 opulentia , *abl.* 75 : 16 | 99 : 9 , 15 | 201 :
 4 | 210 : 18 | 316 : 14 | 318 : 16 |

opulentia . 78 : 11 | 105 : 4 | 189 :
 1 | 304 : 12 | 332 : 4 |
 opulentiam . 209 : 25 |
 opulentissimam . 179 : 6 |
 opulentissimis , *abl.* 114 : 14 |
 opulentos . 294 : 11 |
 opulentum , *neut.* 82 : 13 |
 opum . 408 : 22 |
 opus . 118 : 13 | 119 : 25 | 120 : 12 |
 132 : 7 | 185 : 17 | 228 : 17 | 386 :
 17 | opus est . 76 : 5 | 162 : 27 |
 221 : 26 | 227 : 9 | 273 : 24 | 369 :
 13 |
 ora , *acc. vultus* . 9 : 11 | 162 : 30 |
 174 : 11 | 240 : 18 | 296 : 12 | 360 :
 6 | 395 : 2 |
 orabant . 145 : 10 | 288 : 14 | 370 :
 31 | 384 : 11 |
 orabat . 313 : 7 |
 oraculi . 72 : 16 | 138 : 1 | 141 : 18 |
 253 : 2 |
 oraculis , *abl.* 253 : 6 | 406 : 2 |
 oraculo , *abl.* 72 : 7 | 115 : 12 | 196 :
 3 | 248 : 15 | 327 : 9 |
 oraculum , *acc.* 136 : 9 | 139 : 7 |
 141 : 3 | 254 : 15 , 18 | 308 : 16 |
 oræ , *gen.* 105 : 14 |
 oram . 82 : 19 | 108 : 3 | 109 : 1 |
 128 : 21 | 129 : 5 , 12 | 338 : 23 |
littus . 73 : 1 |
 orant . 308 : 29 |
 orantes . 270 : 23 |
 orantibus , *abl.* 333 : 16 |
 orare . 101 : 16 | 210 : 22 | 241 : 4 |
 242 : 7 | 244 : 15 | 313 : 14 |
 oratio . 157 : 17 | 179 : 6 | 218 : 23 |
 239 : 22 | 249 : 18 | 250 : 4 | 292 :
 12 | 319 : 9 | 406 : 16 | 407 : 15 |
 412 : 14 |
 oratione . 95 : 6 | 175 : 21 | 226 :
 11 | 249 : 15 | 261 : 6 |
 orationem . 226 : 16 | 361 : 27 | 397 :
 18 |
 orationi . 361 : 15 |
 oratores , *acc.* 222 : 3 |
 oratoribus , *abl.* 192 : 12 |
 orhari . 253 : 11 |
 orbatus . 249 : 12 |
 orbe . 127 : 3 | 168 : 9 | 289 : 6 |
 muniret aciem . 167 : 2 |
 orbem . 230 : 15 | 327 : 17 | 334 : 6 |
 360 : 25 | 370 : 8 | 371 : 19 | 379 :
 13 | 406 : 14 |
 orbe temporum . 152 : 4 |
 orbibus . 147 : 2 |
 orbis , *gen.* 95 : 10 | 114 : 14 | 141 :
 7 | 292 : 16 | 357 : 22 | 372 : 3 |
 orbitas . 247 : 32 | 259 : 3 |
 orbitatis . 310 : 4 |
 orbus . 247 : 34 |
 ordiar . 178 : 7 |
 ordinabat . 92 : 12 |
 ordinatis , *abl.* 167 : 7 |
 ordinaverunt dii fata . 169 : 15 |
 ordinavit , *composuit* . 269 : 4 |
 ordine . 243 : 19 | 244 : 21 | 254 : 2 |
 323 : 13 | 333 : 13 |
 ordinem . 161 : 22 | 291 : 3 | 334 :
 8 | *fatum* . 212 : 3 | ordinem co-
 gitati sceleris . 257 : 16 | ordinem
 ægre ferebant . 394 : 4 |
 ordinem , *acc.* 71 : 26 | 94 : 14 | 99 :
 16 | 164 : 21 | 169 : 9 | 171 : 13 |
 173 : 13 | 174 : 9 | 276 : 13 | 295 :
 16 | 348 : 6 , 22 |
 ordinibus , *abl.* 167 : 8 | 210 : 15 |
 303 : 14 | 315 : 2 | 349 : 22 |
 orditur . 409 : 2 |
 ordo . 77 : 19 | 295 : 12 | 333 : 12 |
 ore . 85 : 23 | 137 : 23 | 155 : 26 |
 175 : 28 | 223 : 4 | 378 : 15 | 395 :
 17 | *vultu* . 85 : 20 | 243 : 1 |
 Ooo 2 Ore.

Orēstrē . 265 : * 25 |
 oriente luce . 92 : 10 | *subst.* 406 :
 10 |
 Orientem , *subst.* 128 : 4 | 239 : 29 |
 257 : 11 | 292 : 16 | 299 : 11 | 329 :
 6 | 389 : 5 | orientem fortunam .
 102 : 22 |
 Orientis . 95 : 9 , 15 | 129 : 5 | 149 :
 14 | 170 : 18 | 184 : 10 | 199 : 24 |
 204 : 29 | 207 : 26 | 226 : 4 | 352 :
 2 |
 originem . 73 : 16 | sui . 159 : 23 |
 originis . 126 : 14 | 281 : 5 | 299 :
 14 |
 origo . 335 : 20 |
 oris , *gen.* 134 : 5 | 171 : 32 | 313 :
 30 | 332 : 12 | 345 : 5 |
 Oritarum . 384 : 26 |
 oritas . 383 : * 4 |
 oritur . 190 : 21 | 278 : 3 | 360 : 7 |
 361 : 16 | 369 : 18 |
 oriundus . 159 : 23 |
 ornamenta . 99 : 13 | 179 : 7 |
 ornamentum . 204 : 1 |
 ornandis , *abl.* 168 : 16 |
 ornari . 385 : 19 |
 ornat . 333 : 4 |
 ornata , *plur.* 105 : 3 | 355 : 20 |
 ornatu . 79 : 22 |
 ornaverant . 123 : 3 |
 ornaverat . 238 : 8 |
 oro . 86 : 2 | 207 : 28 | 211 : 21 |
 412 : 10 |
 Orobates . 159 : 21 |
 orsi , *plur.* 226 : 21 |
 Orsillos . 215 : 15 |
 Orsines . 159 : 22 |
 Orzinem . 384 : 27 | 390 : 30 |
 Orzines . 390 : 10 | 391 : 14 , 17 ,
 19 |
 orsus . 117 : 27 | 120 : 5 | 132 : 10 |
 199 : 31 | 209 : 12 | 371 : 15 | 407 :
 26 |
 orta . 130 : 11 | 150 : 9 | 164 : 15 |
 306 : 14 | 307 : 11 | 336 : 8 | 354 :
 27 | 372 : 24 |
 ortam . 305 : 13 |
 ortis . 329 : 2 |
 orto . 77 : 16 | 124 : 14 | 132 : 13 |
 307 : 14 |
 ortu . 329 : 4 |
 ortum , *subst.* 104 : 6 | 139 : 9 , 13 |
 153 : 1 | 191 : 14 | 232 : 9 | 359 :
 9 | *adj.* 111 : 3 | 155 : 18 | 407 :
 13 |
 ortus , *subst. sing.* 413 : 2 |
 os , *oris* , *accus.* 204 : 27 | 277 : 4 |
 309 : 23 | 324 : 8 | os fluvii . 330 :
 2 | 381 : 13 , 27 | os aliud amnis
 aperit . 229 : 11 | os speluncae .
 300 : 2 |
 ossa , *accus.* 297 : 16 | 303 : 9 |
 ossibus , *abl.* 255 : 25 | 358 : 28 |
 ostendam . 115 : 17 | 276 : 20 |
 ostendebant . 194 : 10 | 344 : 2 |
 355 : 15 | 363 : 1 |
 ostendebat . 162 : 25 | 301 : 11 |
 ostenderat . 162 : 11 |
 ostendere , *infin.* 182 : 21 | 192 : 26 |
 253 : 8 | 282 : 25 | 315 : 13 | 317 :
 5 | 327 : 15 | 396 : 11 |
 ostenderet . 171 : 18 | 205 : 6 | 270 :
 20 | 356 : 1 | 369 : 27 |
 ostenderit . 286 : 20 |
 ostendero . 247 : 11 |
 ostendet . 294 : 13 |
 ostendi , *infin.* 213 : 6 | 289 : 24 |
 301 : 32 | 345 : 4 | 366 : 5 | 370 :
 29 |
 ostendisset . 82 : 22 | 152 : 10 |
 ostendit , *pres.* 85 : 21 | 87 : 15 |
 141 : 9 | 150 : 4 | 192 : 8 | 243 :

13 | 283 : 14 | 291 : 5 | 302 : 3 |
 313 : 30 | 340 : 16 | 342 : 20 | 365 :
 23 | 375 : 14 |
 ostenditis . 395 : 20 |
 ostenditur . 183 : 1 | *proponitur* . 256 :
 10 |
 ostendunt . 197 : 26 |
 ostensus . 108 : 7 |
 ostentans . 113 : 15 | 209 : 24 | 276 :
 18 |
 ostentantes . 395 : 2 |
 ostentare . 199 : 11 | 298 : 8 | 413 :
 16 |
 ostentatione . 340 : 18 |
 ostentationem . 201 : 7 |
 ostio Nili , *abl.* 136 : 5 | 388 : 10 |
 ostium fluvii , *acc.* 113 : 6 |
 otii . 259 : 11 |
 otio . 187 : 12 |
 otiosae , *dat.* 143 : 8 |
 otiosi . 225 : 7 |
 otium , *acc.* 87 : 14 | 153 : 15 | 238 :
 20 | 328 : 10 | 371 : 11 |
 ovans victoria . 134 : 11 |
 ovantes . 176 : 22 | 360 : 2 |
 Oxarte . 312 : 2 |
 Oxartem . 311 : 20 | 312 : 5 |
 Oxartes . 311 : 24 | 376 : 20 |
 Oxartis . 397 : 30 |
 Oxathrem . 282 : 19 |
 Oxathres . * 97 : 21 | 223 : 16 | 282 :
 23 |
 Oxathris . 105 : 12 |
 Oxo , *abl.* 274 : 25 | 299 : 9 |
 Oxum . 273 : 5 | 278 : * 23 | 279 :
 23 | 299 : 4 |
 Oxycanus . 376 : * 14 | 377 : 1 , 4 |
 Oxydates . 223 : 19 | 314 : 12 |
 Oxydracorum . 364 : * 12 | 365 : 21 |
 366 : 1 |

P

Pabulo , *abl.* 275 : 11 |
 pabulum . 283 : 3 | 292 : 25 |
 pacata , *abl.* 385 : 11 |
 pacati quidquam haud expectantes .
 413 : 28 |
 pacaverat . 299 : 15 |
 pace . 156 : 4 | 246 : 23 | 294 : 23 |
 310 : 25 | 412 : 21 |
 pacem . 117 : 12 | 137 : 10 | 156 :
 8 , 15 , 22 | 158 : 6 |
 pacis . 156 : 6 , 9 | 158 : 10 | 254 :
 1 | 311 : 32 | 378 : 5 |
 paciscantur . 302 : 10 |
 pasta , *acc.* 294 : 25 |
 patii inducias . 70 : 14 |
 patius ut abire liceret . 131 : 9 |
 Pæonia . 162 : 8 |
 Pæonum . 151 : * 5 |
 Palætyron . 115 : * 13 |
 palam . 238 : 12 | 258 : 18 | 387 :
 13 | 395 : 5 , 9 | 413 : 13 |
 palantes , *acc.* 113 : 15 |
 palantibus . 215 : 26 |
 pallam . 79 : 8 |
 pallor . 83 : 1 | 313 : 31 |
 palmam . 359 : 22 |
 palmarum . 383 : 18 |
 palmis , *abl.* 388 : 18 |
 palmites , *acc.* 120 : 15 |
 palude . 354 : 10 |
 paludem . 137 : 9 | 142 : 6 | 143 : 1 |
 231 : 5 | 354 : 20 |
 paludis . 231 : 7 |
 Pamphylia , *abl.* 414 : 20 |
 Pamphyliae , * *gen.* 69 : 3 |
 Pamphyliam . 194 : 1 | 216 : 23 |
 panduntur . 300 : 3 |
 panem . 117 : 6 | 317 : 3 |
 Paphlagonia , *abl.* 414 : 23 |
 Paphlagoniam . 73 : * 8 | 130 : 2 |
 Paphlagonum . 114 : 3 |
 papilla , *nomin.* 237 : 3 |
 par . 93 : 11 | 102 : 9 | 173 : 16 | 223 :
 19 | 226 : 3 | 237 : 22 | 241 : 3 |
 291 : 3 , 6 | 297 : 11 | 340 : 10 |
 343 : 20 | famæ . 292 : 8 |
 parabant . 365 : 21 |
 parant . 333 : 13 |
 Parapamisadæ , *plur.* 269 : * 13 |
 parare . 159 : 1 | 306 : 6 |
 pararetur . 243 : 13 | 323 : 1 |
 parari . 253 : 19 | 393 : 3 | 403 : 10 |
acquiri . 95 : 14 |
 paras . 360 : 25 |
 parasti . 294 : 1 |
 parat . 266 : 22 |
 parata , *nom. sing.* 125 : 28 | 168 :
 35 | humanis ingeniis simulatio .
 211 : 1 | *plur.* 166 : 9 |
 paratam . 121 : 15 | 178 : 11 |
 parate . 163 : 14 |
 parati , *plur.* 211 : 8 , 234 : 12 |
 paratos . 209 : 21 | 215 : 5 | 319 :
 11 | 341 : 21 | 381 : 15 |
 paratum , *masc.* 76 : 11 | 108 : 13 |
 408 : 8 , 18 | *neut.* 80 : 3 |
 paraturum , *masc.* 310 : 18 |
 paratus . 92 : 9 | 212 : 9 |
 parabant . 115 : 25 | 300 : 34 | 354 :
 26 |
 parabantur . 303 : 11 |
 parabat . 104 : 12 | 302 : 6 | 345 :
 10 |
 parabili viâ . 82 : 23 | 222 : 16 |
 317 : 5 |
 Paratæcne . 214 : * 15 |
 parcam saluti meæ . 249 : 2 | 327 :
 20 |
 parcant . 273 : 16 |
 parcas auribus cave . 155 : 3 |
 parce . 325 : 16 |
 parcebat . 99 : 14 |
 parcere . 251 : 2 | 266 : 24 | 285 :
 17 |
 parceret . 241 : 6 | 265 : 7 | 370 :
 32 | labori & periculo . 215 :
 5 |
 parceretur . 270 : 23 | 335 : 3 |
 parci , *ve.* 350 : 7 |
 parcit . 251 : 6 |
 parcitur . 368 : 19 |
 parcius . 155 : 16 | 349 : 5 |
 parco . 222 : 16 | 317 : 5 |
 pardales , *plur.* 182 : 17 |
 paream animo meo & tempori . 250 :
 12 |
 pareant . 407 : 25 |
 parebant . 121 : 24 | 214 : 4 |
 parem , *acc.* 199 : 18 | famæ . 237 :
 6 | 292 : 15 | 297 : 3 | 384 :
 17 |
 parens , *pater* . 156 : 11 |
 parent , *intit.* 155 : 7 | 326 : 17 |
 parentandum esse majoribus illius ur-
 bis excidio . 201 : 1 |
 parentatum est justæ iræ intercione
 hostium . 368 : 21 |
 parentaturos daci omnium sanguine .
 266 : 32 |
 parente patre . 102 : 26 |
 parentem patrem . 109 : 6 | 141 : 5 ,
 10 | 314 : 1 | matrem . 170 : 10 |
 227 : 4 |
 parentes , *subst.* 186 : 6 | 249 : 16 |
 253 : 8 | 396 : 16 | 405 : 23 |
 parentibus . 311 : 3 |
 parentis patris . 141 : 10 | 247 : 15 |
 316 : 22 | 324 : 7 | 341 : 40 | *ma-*
 tris . 154 : 8 | 192 : 16 |

- parentum, *subst.* 116 : 13 | 227 : 6 |
327 : 21 | 355 : 8 |
parere, 94 : 3 | 235 : 11 | 273 :
15 |
pares, *plur.* 78 : 4 | 175 : 4 | 213 :
14 | 216 : 4 | 237 : 24 | 284 : 3 |
294 : 20 | 396 : 6 |
paret, *indic.* 152 : 13 | *subjunct.* 158 :
23 | 165 : 11 |
pari, *abl.* 71 : 8 | 74 : 15 | 199 :
3 | 265 : 5 | 298 : 28 | pari marte.
220 : 17 |
paria, 370 : 16 |
pariet, 207 : 22 |
parietes, 185 : 14 |
Pariter, 87 : 6 | 134 : 23 | 161 : 13 |
188 : 15 | 215 : 4 | 221 : 10 | 222 :
14, 22 | 316 : 5 | 395 : 17 | 403 :
20 | 404 : 32 | 405 : 10 | 409 : 1 |
Parmenio, 88 : 4 | 94 : 2 | 129 : 11 |
154 : 1 | 157 : 18 | 162 : 26 | 163 :
15 | 164 : 22 | 165 : 8 | 174 : 19,
23, 31 | 175 : 7 | 177 : 9 | 247 :
14 | 258 : 18 |
Parmenion, 266 : 15, 20 |
Parmenione, 85 : 2 | 174 : 26 | 176 :
19 | 192 : 30 |
Parmenionem, 107 : 10 | 163 : 6 |
171 : 17 | 202 : 6 | 245 : 2 | 246 :
5 | 256 : 2 | 265 : 30 |
Parmenioni, 94 : 8 | 97 : 3 | 167 :
16 | 171 : 20 | 257 : 8 | 266 : 8 |
267 : 10 |
Parmenionis, 86 : 12 | 93 : 25 | 144 :
9 | 162 : 2 | 239 : 14 | 242 : 32 |
245 : 14 | 248 : 1 | 249 : 11 |
262 : 23 | 265 : 24 | 267 : 1, 9,
18 |
Paropamisadis, 376 : 19 |
parricida, 227 : 19 | 327 : 18 |
parricidae, *plur.* 210 : 27 | 251 : 14 |
parricidam, 249 : 22 | 255 : 1 | 324 :
7 |
parricidarum, 275 : 5 | 326 : 8 |
parricidas, 228 : 18 |
parricidii, 85 : 23 | 282 : 16 |
parricidio, *abl.* 212 : 23 | 242 : 5 |
251 : 17 |
parricidiis, 211 : 32 | 247 : 6 |
parricidium, *accus.* 208 : 12 | 215 :
15 | 285 : 2 |
pars, 182 : 11 | 192 : 12 | 199 : 23 |
237 : 1 | 278 : 24 | 324 : 12 | 395 :
20 |
paria, *nom. sing.* 207 : 20 | 386 : 1 |
407 : 5 | *abl.* 214 : 3 | 227 : 5 |
266 : 24 | 357 : 21 |
partam, 307 : 7 | 407 : 4 |
partarum, 227 : 7 |
parte, 100 : 7 | 141 : 19 | 154 : 16 |
168 : 30 | 174 : 5 | 179 : 19 | 229 :
7 | 297 : 1, 12 | 329 : 7 | 334 :
16 | 340 : 26 | 345 : 1 |
partem, 85 : 6 | 109 : 11 | 163 : 16 |
210 : 3 | 248 : 20 | 255 : 13 | 275 :
11 | 404 : 24 |
partes, 114 : 18 | 138 : 9 | 145 : 12 |
303 : 3 |
Parthi, *plur.* 160 : 6 | 205 : 5 | 206 :
2 |
Parthienem, 214 : 3 | 223 : * 4 |
226 : 24 | 228 : 24, 27 | 237 :
16 |
Parthorum, 160 : 5 | 384 : 19 |
Parthos, 225 : 4 |
parti, *dat.* 406 : 15 |
partibus, 99 : 3 | 159 : 21 | 415 :
7 | partibus simul adfuerunt, 146 :
11 |
particeps, 241 : 13 | 242 : 8 | 245 :
11 | 247 : 21 | 258 : 5 | 259 :
6 |
participem, *acc.* 314 : 6 | 323 : 15 |
participes, *plur.* 216 : 9 | 248 : 7 |
260 : 20 | 266 : 30 |
participibus, 279 : 31 |
partim, 201 : 4 | 279 : 30 | 380 :
26 |
partiri, 128 : 20 |
partis, *gen.* 174 : 20 | 176 : 20 |
178 : 8 |
partius, 383 : 6 |
partium, 114 : 6 | 169 : 1 | 344 :
15 | partium suarum viris, 130 :
3 |
partium fortuna, 174 : 30 |
parto, *abl.* 272 : 15 |
parva, 116 : 10 | 119 : 15 | 227 : 26 |
parvam, 247 : 2 |
parui, *prae.* 264 : 8 |
parvis, 118 : 6 | 380 : 24 |
paruissem, 264 : 7 |
paruit, 73 : 10 | 133 : 10 | 209 : 16 |
parumper, 398 : 13 | 413 : 29 |
parvo, *abl.* 338 : 18 |
parvos, 105 : 8 | 199 : 27 |
parvulum, 280 : 14 |
parvulus, 154 : 15 |
parvum, 144 : 10 | 372 : 11 | 413 :
32 |
Pasas, 411 : 30 |
Pasitigrim, 190 : * 21 |
passa, *fam.* 101 : 20 |
passim, 138 : 8 | 150 : 10 | 175 :
27 | 201 : 16 | 203 : 8 | 281 : 11 |
301 : 15 | 314 : 20 | 315 : 18 | 336 :
5 |
passuros, 70 : 9 | 409 : 9 |
passurum, 90 : 15 | 135 : 3 | 249 :
26 |
passus, 141 : 21 | 374 : 19 | 392 : 5 |
pastas esse aves polenta, 144 :
4 |
pastorem, 196 : 1 |
pastu, 188 : 2 |
Pataliam, 378 : * 20 |
pateant, 210 : 18 | 294 : 6 | 396 :
14 |
patebant, 123 : 21 |
patebat, 98 : 14 | 175 : 22 | 214 :
14 | 242 : 30 | 321 : 13 | 339 :
14 |
patefacta, 355 : 17 |
patefacto, 369 : 14 |
patens vallis ad mare, 230 : 13 |
patientibus, *abl.* 159 : 14 |
pater, 141 : 8 | 247 : 31 | 253 : 11 |
324 : 7, 22 |
patere, *ablat.* 293 : 2 |
patere, *imperat.* 86 : 2 | 370 : 25 |
infin. 130 : 24 | 154 : 2 | 210 : 21 |
230 : 6 | 289 : 2 |
paterentur, 115 : 20 | 116 : 14 | 309 :
24 | 320 : 7 | 365 : 15 |
patereris, 244 : 28 |
pateretur, 89 : 19 | 237 : 14 | 304 :
9 | 313 : 15 |
pateris, *abl.* 140 : 3 | 145 : 21 |
338 : 17 | *verbum.* ne pateris qui-
dem vultum innocentis, 324 :
30 |
paternae, *gen.* 357 : 13 |
paternis, *abl.* 371 : 10 |
paterno, *abl.* 103 : 10 |
patet, 333 : 3 | 415 : 22 |
pati, 103 : 7 | 108 : 12 | 112 : 10 |
155 : 11 | 164 : 11 | 237 : 23 |
238 : 10 | 278 : 17 | 294 : 5 | 296 :
15 |
patiantur, 319 : 28 |
patiar, 85 : 9 | 163 : 10 |
patiaris, 211 : 22 |
patiebantur, 94 : 15 | 221 : 5 |
patiebatur, 235 : 2 | 410 : 26 |
patiemi, 218 : 5 |
patienda, 301 : 11 |
patiens, 213 : 7 | 315 : 12 | patiens
terrae, 185 : 7 | patiens navium
fluvius, *capax*, 191 : 2 | patiens
longarum navium, *opportunitas*,
379 : 6 | si patiens fuisset veri,
398 : 12 | venenum patiens un-
gulæ ungulæ jumentî duntaxat, 416 :
14 |
patienter, 307 : 12 | 324 : 25 |
patientia, *abl.* 112 : 9 | 397 : 30 |
407 : 17 | patientia dedecoris, 390 :
30 |
patientiae, 397 : 10 |
patientiam verberum, 323 : 22 |
patientior, 204 : 19 | belli quam
quietis otique, *capior*, 212 :
10 |
patientissimo, 325 : 2 |
pateris, 258 : 10 |
patietur, 253 : 6 |
patitur, 332 : 16 |
patiuntur, 186 : 6 |
patrasset, 246 : 25 |
patre, 171 : 22 | 257 : 3 | 324 : 9 |
patrem, *nomen*, 90 : 21 | 151 : 19 |
233 : 11 | 245 : 2 | 253 : 8 | 256 :
14 | 306 : 17 | 308 : 15 | 318 : 15 |
319 : 3, 21 | 359 : 23 |
patres, *nomen*, 199 : 23 | 323 :
28 |
patri, 237 : 12 | 306 : 19 | 309 : 27 |
341 : 9 |
patria, *adject.* 88 : 23 | *subst.* 123 :
1 | 199 : 13 | 200 : 11 | 204 : 30 |
211 : 20 |
patriæ, *subst.* 226 : 8 | 249 : 19,
22 | 262 : 17 | 319 : 29 |
patriam, 151 : 19 | 168 : 19 |
200 : 3, 9 | 226 : 6 | 230 : 6 |
249 : 16 | 310 : 7 | 359 : 14 | 373 :
5 |
patrii, *plur.* 156 : 1 | *gen.* 250 : 6 |
252 : 15 |
patriis, *abl.* 272 : 11 |
patrio, *abl.* 77 : 16 | 101 : 17, 23 |
108 : 12 | 111 : 2 | 116 : 12 |
132 : 16 | 136 : 8 | 141 : 1 | 154 :
18 | 171 : 1 | 258 : 16 | 297 : 17 |
318 : 8 |
patrios, 155 : 15 | 170 : 12, 17 |
212 : 17 | 237 : 20 | 255 : 19 |
patriis, 102 : 17 | 257 : 2 | 296 :
18 | 306 : 12 | 307 : 21 | 313 :
6 |
patrium, *neur.* 78 : 2 | 182 : 18 |
Patron, 209 : 20 | 211 : 7, 33 |
Patrona, 211 : 30 |
Patronem, 211 : 27 |
patuit, 293 : 6 |
pauci, 97 : 7 | 198 : 24 | 245 :
19 |
paucæ, 172 : 17 |
paucas, 150 : 15 |
pauci, 99 : 7 | 197 : 27 | 200 : 11 |
211 : 18 | 228 : 15 | 240 : 25 |
278 : 5 |
pauciores, 80 : 25 |
paucioribus, 119 : 4 | 163 : 2 |
paucis, *abl.* 101 : 6 | 149 : 1 | 153 :
6 | 168 : 11 | 172 : 2 | 175 : 12 |
192 : 11 | 196 : 8 | 213 : 14 | 216 :
17 |
paucissimis, 97 : 24 |
paucitas, 103 : 16 | 380 : 13 |
paucitate, 128 : 13 | 151 : 4 | 169 :
19 | 176 : 25 | 302 : 11 | 359 :
2 |
paucitatem, 80 : 7 | 168 : 23 | 169 :
8 | 216 : 31 | 272 : 14 | 302 :
7 |
pau-

- paucitatis . 162 : 4 |
 paucorum . 247 : 4 |
 paucos . 103 : 24 | 191 : 10 | 237 : 15 |
 358 : 20 |
 paventibus . 193 : 5 |
 pavidas . 376 : 11 |
 pavidus . plur. 90 : 16 | 92 : 13 | 349 :
 16 |
 pavidos . 167 : 11 | 216 : 8 |
 pavidum . 348 : 21 |
 paulatim . 94 : 15 | 121 : 18 | 186 :
 10 | 237 : 23 | 300 : 3 | 307 : 9 |
 315 : 21 | 323 : 7 | 369 : 19 | 373 :
 11 |
 paulisper . 86 : 3 | 216 : 2 | 221 : 19 |
 208 : 6 | 318 : 19 | 405 : 8 |
 paulo . 82 : 17 | 134 : 7 | 178 : 6 |
 201 : 20 | 226 : 8 | 291 : 17 | 359 :
 33 , 37 | 370 : 20 | paulo post .
 210 : 27 |
 paululum . 87 : 5 | 118 : 9 | 173 :
 25 |
 paulum . 206 : 11 |
 pavonum . 354 : 6 |
 pavor . 98 : 15 | 161 : 3 | 176 : 13 |
 216 : 19 | 222 : 20 | 311 : 18 |
 pavore . 95 : 16 | 104 : 26 | 161 : 10 |
 164 : 19 | 169 : 11 | 175 : 2 | 344 :
 7 | 348 : 5 | 397 : 5 |
 pavoris . 85 : 21 | 100 : 19 |
 paupertas . 294 : 7 |
 paupertate . 76 : 1 | 157 : 19 |
 paupertatis . 111 : 12 |
 Pausania . 260 : 4 |
 Pausippus . 105 : 21 |
 pax . 227 : 7 |
 peccasse . 265 : 4 |
 peccasset . 262 : 21 |
 peccavimus . 128 : 1 |
 pecora . 180 : 2 | 293 : 9 | 300 : 16 |
 303 : 13 | 316 : 5 | 342 : 8 |
 pecoribus . abl. 200 : 22 | 369 : 33 |
 pecoris . 196 : 8 |
 pecorum . 99 : 1 | 182 : 16 | 203 :
 8 , 17 | 316 : 8 | 349 : 15 |
 pectora . acc. 149 : 13 | 344 : 6 |
 pectore . 308 : 12 |
 pectori . 221 : 18 | 309 : 20 | 313 : 6 |
 pectunt . 332 : 11 |
 pectus . 237 : 1 | 350 : 2 |
 pecudes . 235 : 1 |
 pecudum . 216 : 23 | 288 : 24 | 366 :
 9 |
 pecunia . abl. 69 : 2 | 90 : 18 | 103 :
 21 | 104 : 18 , 27 | 108 : 9 | 114 :
 11 , 13 | 158 : 8 | 187 : 7 | 214 :
 2 | 254 : 17 | 302 : 17 |
 pecuniæ . 105 : 21 | 109 : 7 | 182 :
 13 | 198 : 16 | 201 : 22 , 27 | 223 :
 19 | 257 : 18 | 352 : 10 |
 pecuniam . 79 : 22 | 104 : 6 | 145 :
 13 | 157 : 18 | 182 : 26 |
 pedem . 175 : 2 |
 pedes . 94 : 16 | 101 : 16 | 137 : 5 |
 144 : 2 | 150 : 1 | 151 : 10 | 175 :
 24 | 185 : 1 | 203 : 4 | 270 : 23 |
 332 : 8 |
 pedestrem . 115 : 16 |
 pedestribus . 136 : 1 | 198 : 20 |
 pedestris . 93 : 15 | 161 : 1 |
 pedestrium . 127 : 9 |
 pedibus . abl. 95 : 21 | 183 : 5 | 189 :
 11 , 18 | 198 : 26 | 233 : 13 , 15 |
 289 : 16 | 301 : 4 | 414 : 7 |
 peditem . 159 : 7 |
 pedites . 150 : 3 | 159 : 19 | 182 : 24 |
 230 : 11 | 346 : 15 | 413 : 26 , 27 |
 414 : 1 |
 pediti . 197 : 7 | 280 : 11 |
 peditibus . 146 : 16 | 186 : 20 | 296 :
 13 | 413 : 34 |
 peditum . 74 : 15 | 166 : 5 | 186 : 48 |
 191 : 4 | 193 : 3 | 298 : 5 | 202 :
 7 | 205 : 16 | 298 : 23 , 26 , 28 |
 pedum . gen. 183 : 2 | 185 : 10 , 15 |
 pelles . nomen . 362 : 14 | 375 : 20 |
 pellicibus . 214 : 2 , 10 | 291 : 25 |
 383 : 14 |
 pellice . 378 : 4 |
 pellicem . 387 : 12 |
 pellices . 79 : 21 | 179 : 3 | 204 : 14 ,
 22 | 238 : 9 | 313 : 12 | 320 : 23 |
 pellicibus . abl. 139 : 6 |
 pellicum . 222 : 13 | 333 : 7 , 12 |
 396 : 12 |
 Peloponenses . 94 : 4 |
 Peloponensium . 276 : 6 |
 Peloponeso . * abl. 69 : 1 | 186 : 21 |
 Peloponesum . 216 : 20 |
 Pelusii . 113 : * 6 , 7 |
 Pelusium . 135 : 23 | 136 : 2 |
 penates . 168 : 20 | 200 : 8 | 227 : 3 |
 370 : 14 |
 pendebant . 115 : 2 | 355 : 21 |
 pendens ex ancipiti mutatione tempo-
 rum . 112 : 21 |
 pendent . 332 : 10 , 20 |
 pendentes . 129 : 19 |
 pendenti . 173 : 27 |
 pendentibus . abl. 141 : 1 |
 pendere . activ. 73 : 11 | neut. 197 : 4 |
 penderet . neut. 337 : 23 | activ. 343 : 5 |
 pene . adv. 83 : 4 | 245 : 18 | 247 :
 4 | 270 : 6 | 300 : 16 | 316 : 13 |
 penetrabant . 120 : 15 |
 penetrandum . 88 : 5 |
 penetrant . 330 : 11 | perveniunt . 91 :
 8 |
 penetrare . 361 : 8 |
 penetrarent fuga . 83 : 13 |
 penetraret . 193 : 6 |
 penetrasse . 134 : 4 | 369 : 3 |
 penetrat . 113 : 6 | 149 : 7 | 150 : 3 |
 228 : 24 | penetrat interiora Ægy-
 pti . 136 : 8 |
 penetraverant . 153 : 10 |
 penetraverat . 123 : 19 |
 penetravere . 346 : 19 |
 penetraverint . 225 : 4 |
 penetravit . 232 : 5 | 350 : 3 |
 penitus . adv. 184 : 11 | 216 : 30 |
 270 : 4 | 278 : 4 | 313 : 13 |
 pennas . 294 : 15 | 302 : 3 |
 pennis . abl. 138 : 4 |
 pensabat . cogitabat . 85 : 7 |
 pensando . 291 : 24 |
 pensaret vires suas . 311 : 33 |
 pensatori tanta beneficia exigua im-
 pensa thuris . 318 : 23 |
 pensiles horti . 185 : 3 |
 penuria . 137 : 1 | 239 : 17 | 268 :
 6 | 275 : 4 | 277 : 17 |
 pependerant . neut. 126 : 20 |
 pependit ex te meus spiritus . 85 : 22 |
 pepercerant . 204 : 21 |
 pepercerunt . 131 : 10 |
 pepercisse . 250 : 25 |
 pepercissimus . 228 : 4 |
 pepercisti . 251 : 10 |
 pepercit . 126 : 11 |
 per . 190 : 22 | 194 : 10 | 195 : 5 |
 203 : 12 | 207 : 18 | 229 : 5 | 299 :
 17 | per seria & ludum . 374 : 11 |
 peracta . abl. 210 : 23 |
 peragis . 265 : 26 |
 peragare . 226 : 4 |
 peragrassent . 83 : 9 |
 peragratis . abl. 389 : 7 |
 peragraverant . 384 : 1 |
 perangusta . 300 : 1 |
 perangusti . plur. 81 : 3 |
 perarmato . 147 : 5 |
 percensent . 152 : 9 |
 percensuit . 318 : 20 |
 perceptam . 150 : 6 |
 percepturos . 229 : 3 |
 percipere . 371 : 13 |
 perciperes . 253 : 14 |
 percipi . 72 : 13 | 86 : 28 |
 percipit . 217 : 4 |
 percontabatur . 112 : 3 |
 percontantibus . abl. 214 : 11 |
 percontaretur . 243 : 24 |
 percontari . 75 : 10 | 211 : 14 , 29 |
 307 : 8 |
 percontaris . 35 : 21 |
 percontatur . 357 : 5 | 370 : 3 |
 percontatus . 243 : 18 | 278 : 19 |
 313 : 3 |
 percrebruit . 225 : 7 |
 perculerant . 150 : 10 |
 percussi . 192 : 14 | 340 : 1 |
 percussis . 161 : 7 | 171 : 13 | 174 :
 30 |
 percussos . 177 : 10 | 179 : 11 |
 percurato . abl. 134 : 11 | 286 : 6 |
 percurrente metu pectora . 161 : 5 |
 percurrere suum quemque ordinem
 factorum . 212 : 3 |
 percurrisse . 196 : 2 |
 percurrisset . 352 : 12 |
 percurrisset . 123 : 24 |
 percurrit . 138 : 10 | 309 : 2 | colu-
 minas vitis auro comata circumples-
 situr . 333 : 2 |
 percurrunt . 180 : 6 |
 percusserant pectora pavore . 344 : 7 |
 percussit . 337 : 20 |
 percussor . 158 : 9 |
 percussorem . 109 : 10 |
 percussurus . 313 : 10 | 324 : 33 |
 percutere . 308 : 23 |
 Perdicca . 308 : 23 | 347 : 18 | 354 :
 22 | 403 : 10 | 411 : 19 | 414 : 16 |
 Perdiccae . 252 : 19 | 403 : 6 | 407 :
 26 | 408 : 9 | 409 : 11 , 14 , 24 |
 410 : 23 | 413 : 15 , 35 | 414 : 10 |
 Perdiccam . 119 : 6 | 257 : 1 | 285 :
 16 | 286 : 1 | 334 : 15 | 346 : 10 |
 408 : 2 , 3 , 14 | 409 : 15 | 413 : 18 |
 Perdiccas . 93 : 24 | 177 : 18 | 246 :
 4 | 308 : 28 | 406 : 23 , 27 | 410 :
 6 , 11 | 412 : 17 | 414 : 3 | 415 : 3 |
 perditis . abl. 302 : 14 | 333 : 11 |
 perditos . 254 : 17 |
 perdomita . abl. 389 : 6 |
 perdomiti . plur. 337 : 1 |
 perdomito . abl. 359 : 10 | 406 : 10 |
 perdomui . 226 : 21 |
 perducendos . 264 : 1 |
 perducere . 273 : 2 |
 perducerem . 264 : 4 |
 perduceret . 303 : 13 |
 perduci . 317 : 14 |
 perducit . 409 : 11 |
 perducite . 300 : 15 |
 perducitur . 154 : 27 | 384 : 23 | num-
 quam fama ad liquidum . 358 : 1 |
 perduci . plur. 298 : 5 |
 perduci . abl. 414 : 16 |
 perduci . 70 : 10 | 77 : 5 |
 perduci . 103 : 19 | 282 : 6 |
 perducuntur . 343 : 9 |
 perduxerant . 239 : 6 |
 perduxere . 126 : 4 |
 perduxit . 264 : 6 |
 peregrina . abl. 222 : 17 | 252 : 18 |
 peregrinam . 398 : 5 |
 peregrinationi . 143 : 8 |
 peregrini . gen. 165 : 25 |
 peregrinis . abl. 223 : 1 | 238 : 11 |
 peregrino . 229 : 19 |
 peregrinorum . 397 : 16 |
 peregrinos . 76 : 18 | 135 : 8 | 319 :
 13 |
 peregrinum . acc. 159 : 28 |

peregrinus . 187 : 8 | 241 : 10 |
 perennem . 239 : 29 |
 Perennes . 336 : 1 |
 Perenni . 300 : 20 |
 Perennium aquarum . 304 : 14 |
 Perfectam . 183 : 7 |
 Perfecto . *abl.* 162 : 17 |
 Perfectum . 286 : 17 |
 Perfer . 265 : 28 |
 Perferemus . 292 : 13 |
 Perferendam . 110 : 7 |
 Perferendum . 273 : 24 |
 Perferre . 292 : 4 |
 Perferrent . 360 : 4 |
 Perferret . 370 : 4 |
 perfertur . 225 : 12 | 243 : 9 |
 Perferuntur . 276 : 11 |
 perfidi . 212 : 13 |
 perfidia . 131 : 19 | 279 : 18 |
 perfidia . 89 : 24 | 342 : 6 |
 perficare . 365 : 12 |
 perforaretur . 295 : 27 |
 perfossa . *neut.* 220 : 9 | 360 : 30 |
 perfossis . *abl.* 205 : 2 |
 perfracta . 410 : 9 |
 perfrigerant . 367 : 12 |
 perfringere . 296 : 5 | 360 : 17 |
 perfringebat . 132 : 13 |
 perfringens . 203 : 6 |
 perfugerat . 297 : 13 |
 perfugit . *pres.* 239 : 27 |
 perfusum . 82 : 20 |
 perfusus . 213 : 9 |
 pergam . 142 : 4 |
 pergat . 90 : 4 |
 pergere . 193 : 6 |
 pergit . 137 : 12 | 179 : 8 | 242 :
 20 | 279 : 26 |
 perhata . *facta.* 303 : 17 | 368 : 16 |
 404 : 26 |
 perhato . *partic. abl.* 213 : 5 |
 perhaturis . 267 : 24 |
 perhelia . *abl.* 85 : 20 |
 perhistrans . 237 : 6 |
 perhilitantibus . 339 : 30 |
 perhilitantis . 262 : 7 |
 perhilitantium . 264 : 28 |
 perhilitari . 360 : 17 |
 perhila . 209 : 24 | 370 : 27 | 406 : 8 |
 perhili . 133 : 15 | 148 : 11 | 207 : 32 |
 211 : 5 | 249 : 27 | 252 : 2 | 265 :
 11 | 301 : 15 | 305 : 10 | 323 : 22 |
 perhiliis . 92 : 3 | 204 : 7 | 249 : 1 |
 359 : 12 | 21 | 379 : 11 |
 perhilo . *abl.* 84 : 22 | 125 : 12 |
 131 : 25 | 135 : 14 | 162 : 28 |
 176 : 26 | 177 : 1 | 215 : 1 | 244 :
 30 | 245 : 23 | 345 : 19 | 378 : 2 |
 perhulosa . 252 : 26 |
 perhulosus . *adv.* 162 : 7 | 263 : 27 |
 perhulosum . *neut.* 156 : 24 | 212 :
 19 | 240 : 11 |
 perhulum . 89 : 29 | 133 : 7 | 144 :
 14 | 167 : 23 | 173 : 21 | 176 :
 21 | 196 : 19 | 339 : 24 | 344 : 16 |
 379 : 16 | perhulum sui facere .
 149 : 3 | cui non perhulum sit et-
 iam ab invalido . 292 : 26 | perhila-
 lum virium fecerunt inter se . 294 :
 21 |
 Petilaus . 411 : 31 |
 perimat . 180 : 3 | *desertus* . 185 :
 12 |
 perinde . 318 : 3 |
 perire . 212 : 7 | 252 : 4 | 264 : 7 |
 323 : 30 |
 periretis . 327 : 21 |
 perisse . 369 : 27 |
 periti . *plur.* 121 : 24 |
 peritis . *abl.* 217 : 1 | 279 : 5 | 378 :
 24 | 379 : 3 | 382 : 10 |
 peritissime . *adv.* 377 : 7 |

peritissimos . 152 : 13 |
 peritissimus . 117 : 7 | 162 : 26 |
 peritos . 194 : 10 |
 peritum . 75 : 9 | 101 : 3 |
 perituri . *plur.* 125 : 22 |
 periturus . 252 : 10 |
 peritus . 194 : 14 | 339 : 3 |
 perimitur . 148 : 7 |
 permisere . 76 : 14 | permisere se re-
 gi . *dedidit* . 70 : 17 |
 permisissim . 325 : 22 |
 permisissent . 86 : 6 |
 permisisset . 242 : 19 |
 permisit . 190 : 16 | 192 : 28 | 267 :
 8 | 316 : 11 |
 permissa . *nom. facta.* 190 : 1 |
 permissa . *abl.* 204 : 9 |
 permissio . 341 : 12 | 405 : 28 |
 permissum . 102 : 8 | 110 : 13 | 141 :
 14 | 272 : 9 |
 permissuri . 289 : 14 |
 permistus . 100 : 16 |
 permittas . 262 : 2 |
 permittebant . 343 : 2 |
 permittente . 342 : 15 |
 permittente . 342 : 4 |
 permittent . 267 : 5 |
 permittenter . 101 : 17 | 176 : 15 | ca-
 put suum flumini . 379 : 4 |
 permittis . 324 : 27 |
 permittit . 101 : 23 | 281 : 6 |
 permittunt seipsos ditioni . 233 : 15 |
 permulceat . 227 : 10 |
 permulcere . 226 : 11 |
 permutandis stationum vicibus . *abl.*
 321 : 16 |
 permutandus . 111 : 18 |
 permutet . 157 : 13 |
 perniciosus nix oculis . 270 : 13 |
 pernicie . 289 : 1 | 339 : 33 |
 perniciem . 84 : 22 | 158 : 8 | 164 :
 3 | 208 : 25 | 210 : 18 | 390 : 33 |
 414 : 13 |
 pernicio . 318 : 5 |
 perniciosissimos . 300 : 15 |
 pernicitas . 291 : 4 | 354 : 19 |
 pernotus . 374 : 10 |
 perosus . 213 : 18 |
 perpellere . 192 : 6 |
 perpendere sera aestimatione . 162 : 2 |
 perpendimus . *pres.* 309 : 11 |
 perpersa . *plur.* 187 : 9 |
 perpersus . 300 : 21 |
 perpeti . 84 : 23 | 212 : 16 | 256 :
 15 | 408 : 13 |
 perpetiebantur . 381 : 7 |
 perpetrata . *sing.* 266 : 29 |
 perpetrato . *abl.* 164 : 9 | 228 : 19 |
 perpetuo . 150 : 17 | 176 : 27 | 196 :
 9 | 230 : 12 | 233 : 9 | 259 : 19 |
 344 : 15 | 379 : 8 | *continua* . 232 :
 2 |
 perpetuam . 197 : 17 | 394 : 24 |
 perpetuis . *ablat.* 202 : 11 | 279 : 9 |
 iugis montium . 194 : 18 |
 perpetuo . *abl.* 96 : 8 | 270 : 6 | 271 :
 1 |
 perpetuum . 195 : 13 | 207 : 31 | 272 :
 2 | 318 : 6 | 371 : 9 | dorsum mon-
 tium . 192 : 32 |
 perpetuus . 311 : 8 |
 perplexe . *adv.* 319 : 9 |
 perpotandi . 222 : 12 |
 perpulit . 113 : 16 | 237 : 15 | 321 :
 8 |
 Persae . *plur.* 91 : 1 | 98 : 17 | 114 :
 7 | 173 : 7 | 16 | 174 : 1 | 9 | 176 :
 31 | 213 : 1 | 230 : 7 |
 Persagadas . 390 : 9 |
 Persagadis . 201 : * 17 |
 Persagadam . 262 : 1 |
 persalutatus . 403 : 3 |

Persarum . 74 : 11 | 97 : 12 | 16 |
 96 : 9 | 97 : 5 | 100 : 6 | 111 : 22 |
 113 : 10 | 130 : 14 | 145 : 17 | 153 :
 3 | 164 : 1 | 13 | 169 : 26 | 173 :
 4 | 177 : 3 | 190 : 9 | 209 : 24 |
 Persas . 112 : 15 | 159 : 21 | 167 :
 30 | 171 : 30 | 208 : 19 | 209 : 22 |
 228 : 20 |
 Persepoli . *abl.* 204 : 3 |
 Persepolim . 129 : 4 | 198 : 7 |
 Persepolis . 202 : 3 |
 persequabantur . 104 : 24 |
 persequabatur . 221 : 11 |
 persequendi . 264 : 8 |
 persequendos . 245 : 7 | 293 : 7 |
 317 : 15 |
 persequendum . 153 : 12 | 265 : 25 |
 279 : 16 |
 persequendus . 158 : 9 |
 persequens . 277 : 11 |
 persequentium . 196 : 21 |
 persequi . 91 : 3 | 98 : 25 | 205 : 17 |
 357 : 16 | 370 : 23 |
 persequimur . 325 : 9 |
 persequuta . 216 : 27 |
 persequuti . *plur.* 106 : 4 | 207 : 4 |
 209 : 15 | 349 : 4 | 361 : 3 |
 persequutis . *abl.* 112 : 16 |
 persequutus . 177 : 11 | 365 : 29 |
 Perses . 88 : 21 | 223 : 20 |
 perseverabant . 130 : 9 | 407 : 16 |
 perseverabat . 237 : 13 |
 perseverabo . 359 : 35 |
 perseverante . 243 : 25 |
 perseverantem . 242 : 11 | obluari .
 308 : 21 |
 perseverantis . 340 : 16 | 364 : 5 |
 perseverare . 102 : 16 |
 perseverarent . 301 : 31 | 359 : 29 |
 perseveraret . 120 : 20 | 165 : 8 | 209 :
 8 | 328 : 8 | 349 : 29 | 397 : 15 |
 perseveras . 360 : 18 |
 perseverassent . 322 : 15 |
 perseverasset . 177 : 13 | 363 : 8 |
 perseveraverant . 303 : 7 |
 perseveravit . 171 : 32 | 202 : 10 | 296 :
 15 |
 perseverem . 85 : 7 |
 perseveret . 308 : 29 |
 Persica . *abl.* 112 : 13 | 390 : 9 |
 Persicae . 101 : 3 | 114 : 11 | 194 :
 14 | 237 : 22 |
 Persicam . 77 : 10 | 237 : 26 | 360 :
 31 |
 Persicis . *abl.* 238 : 8 |
 Persico . *abl.* 71 : 2 | 77 : 5 | 191 :
 3 |
 Perside . 186 : 6 |
 Persidem . 99 : 6 | 170 : 19 | 191 : 6 |
 192 : 33 | 193 : 1 | 194 : 15 | 196 :
 4 | 205 : 14 | 226 : 24 | 293 : 8 |
 Persidis . 152 : 9 | 189 : 19 | 200 : 25 |
 201 : 5 | 202 : 8 | 203 : 14 | 370 :
 14 |
 Persis . *nom.* 194 : * 17 |
 Persis . *dat.* 73 : 11 | 95 : 11 | 130 :
 17 | 159 : 23 | 162 : 13 | 196 : 2 |
 203 : 16 | 223 : 7 | 352 : 8 |
 persolvant . 254 : 20 |
 persolveret . 239 : 18 |
 persolvisti . 282 : 7 |
 persolutis . *abl.* 159 : 5 |
 persoluturum . 198 : 26 |
 personabat regia planctibus . 403 : 13 |
 perspectam . 212 : 26 |
 perspexit . 309 : 13 |
 perspici . 161 : 22 | 241 : 19 |
 perstiterat . 134 : 7 |
 perstitissent . 322 : 13 |
 perstricta . *facta.* 100 : 14 |
 perstrictum . *neut.* 98 : 8 |
 perstrinxerat horrore . 207 : 33 |
 per-

- persuaserat. 373 : 10 |
 persuasum. 212 : 1 |
 pertasum. 396 : 5 |
 perterriti, plur. 136 : 4 |
 perterritos. 175 : 2 |
 Perterritum. 261 : 6 |
 perterritus. 272 : 11 | 336 : 6 | 411 : 27 |
 perticam. 188 : 13 |
 pertinacia, abl. 285 : 21 | 340 : 17 | 350 : 6 | 356 : 6 |
 pertinaciam. 285 : 9 |
 pertinacius, adv. 267 : 6 | remis e-verberatum mare. 122 : 2 |
 pertinax. 208 : 18 | 322 : 11 | vis mali diuturnæ. 315 : 9 |
 pertinebat, attingebat. 94 : 2 |
 pertinens. 410 : 2 |
 pertinent. 307 : 24 |
 pertinentes. 128 : 16 |
 pertinentia, acc. 245 : 19 |
 pertinere. 168 : 5 | 323 : 3 | ad stabilendum regnum conducere. 316 : 25 |
 pertinet. 257 : 12 | 269 : 7 | 324 : 14 | ad rubrum mare. 195 : 2 |
 pertulerat. 362 : 2 |
 pertulit. 270 : 11 |
 perturbat. 290 : 10 |
 perturbationis. 243 : 1 |
 perturbato. 258 : 9 |
 pervaserat fama tanti mali. 404 : 25 |
 perveheret. 319 : 24 |
 pervelim. 395 : 15 |
 pervenerant. 96 : 10 | 167 : 17 | 175 : 15 | 407 : 16 |
 pervenerat. 87 : 12 | 89 : 9 | 133 : 15 | 147 : 14 | 174 : 29 | 176 : 8 | 206 : 1 | 253 : 2 | 268 : 8 | 297 : 18 | 305 : 10 | 315 : 30 |
 pervenerunt. 92 : 10 |
 perveniant. 193 : 13 | 365 : 9 |
 perveniebat ira iurgantium ad manus. 380 : 22 |
 pervenimus, præf. 359 : 9 | 361 : 11 | 370 : 12 |
 pervenire. 165 : 29 | 292 : 23 |
 perveniret. 243 : 25 |
 perveniri. 379 : 19 |
 pervenisse. 168 : 18 | 277 : 11 | 334 : 12 | 372 : 7 | 393 : 7 |
 pervenisset. 248 : 5 |
 pervenit, præf. 88 : 3 | 101 : 7 | 104 : 4 | 133 : 17 | 148 : 12 | 175 : 18 | 185 : 2 | 190 : 11 | 241 : 12 | 298 : 24 | 335 : 6 |
 perveniunt. 266 : 3, 28 |
 perventum. 99 : 12 | 170 : 7 | 215 : 8 | 232 : 5 | 270 : 27 | 275 : 7 | 280 : 14 | 283 : 27 | 299 : 4 | 301 : 5 | 312 : 24 | 336 : 19 | 339 : 33 | 362 : 11 | 376 : 4 | 378 : 20 |
 perviam. 311 : 7 |
 pervicacioris iræ fuit. 320 : 19 |
 pervicacis. 397 : 16 |
 pervicacius, adv. 407 : 17 | 408 : 5 |
 pervicax. 379 : 1 |
 pervigilandi. 222 : 12 |
 pervios. 194 : 16 | 337 : 17 |
 perungebant artus. 274 : 30 |
 perurebat. 123 : 20 |
 pessimorum. 318 : 10 |
 pessimum, nom. 209 : 5 |
 pestiferum, nom. 416 : 15 |
 pestilentia. 384 : 3, 6 |
 pestis, malum. 123 : 18 | 315 : 25 |
 pernicies. 134 : 17 |
 petas. 156 : 24 |
 petebant. 175 : 23 | 216 : 18 | 239 : 14 | 304 : 6 | 345 : 19 | gentes iura. 204 : 30 |
 petebat. 108 : 9 | 128 : 2 | 214 : 5 |
 petebatur. 192 : 5 | 241 : 16 | 345 : 22 | 349 : 19 | 366 : 15 |
 telis. 220 : 14 |
 petendam. 199 : 9 |
 petendos. 379 : 26 |
 petendum. 200 : 12 | 283 : 3 |
 petentes. 70 : 18 | 137 : 11 | 398 : 17 |
 petere. 123 : 24 | 125 : 26 | 136 : 2 | 237 : 13 | 249 : 2 | 255 : 29 | 312 : 35 | nota diverticula. 104 : 25 | regem insidiis. 154 : 2 | petere, ire. 214 : 16 |
 peterent. 111 : 4 | 199 : 7 | 352 : 7 | 367 : 8 |
 peteret. 146 : 4 | 149 : 5 | 156 : 9 | 158 : 6 | 319 : 13 | 365 : 13 |
 peti. 152 : 1 | coelum vanis cogitationibus. 151 : 19 |
 præsidium petieram, quæsieram. 248 : 23 |
 petieramur. 325 : 17 |
 petieras. 110 : 2 |
 petierit, quæsierit. 267 : 7 |
 petiisset. 131 : 22 |
 petiit. 119 : 7 | 202 : 9 | 324 : 24 |
 petimus. 209 : 1 |
 petisti. 293 : 9 |
 petiit. 103 : 14 | 143 : 3 | 131 : 10 | 158 : 21 | 333 : 4 |
 petita, abl. 156 : 4 | 404 : 11 |
 petitur. 140 : 2 |
 petituri. 210 : 10 | 338 : 16 | ituri. 211 : 20 |
 petituros. 200 : 14 | 274 : 21 | 412 : 15 |
 petiturum. 146 : 8 | 178 : 13 |
 petiturus. 159 : 4 | 178 : 11 | 317 : 12 |
 petiverat. 213 : 17 |
 petivere. 99 : 7 |
 petiverunt. 203 : 12 | 237 : 17 | 311 : 23 | conati sunt. 407 : 22 |
 petra. 299 : 15, 18 | 300 : 22 | 303 : 2 | 311 : 6 | 339 : 8 | 340 : 21 |
 petrae, sing. 301 : 9, 17 | 302 : 16, 18 | 311 : 23 | 340 : 15 | plur. 95 : 3 |
 petram. 69 : 7 | 300 : 34 | 301 : 33 | 302 : 9 | 311 : 13 | 340 : 24 |
 petras. 240 : 24 |
 petris, abl. 95 : 14 | 193 : 8 | 228 : 31 |
 petuntur. 405 : 19 |
 Peucestas. 368 : 2, 10, 13 |
 Peucestem. 143 : 9 |
 Peucolas. 242 : 24 | 298 : 23 |
 Peucolaum. 247 : 16 |
 phalange. 215 : 19 | 228 : 28 | 297 : 17 | 312 : 12 | 334 : 20 |
 phalangem. 75 : 18 | 93 : 22 | 96 : 12 | 149 : 1 | 162 : 9 | 165 : 23 | 172 : 9 | 201 : 3 |
 phalangi. 93 : 11 |
 phalanx. 165 : 22 | 230 : 10 | 281 : 9 | 348 : 7 | 349 : 3 | 409 : 32 | 413 : 25 |
 Pharnabazi. 105 : 14 | 131 : 1 |
 Pharnabazo. 76 : 19, 20 |
 Pharnabazum. 130 : 23 |
 Pharnabazus. 114 : 10 | 130 : 6, 15 |
 Pharo. 142 : 6 |
 Pharrasios. 356 : 22 |
 Phasim. 236 : 3 |
 Phegelam. 356 : 19 |
 Phegelas. 356 : 14 |
 Philagus. 166 : 1 |
 Philippi regis. 141 : 11 | 233 : 6 | 238 : 11 | 260 : 3 | 306 : 4 | 409 : 21 |
 Philippo rege. 259 : 7 | 378 : 3 | 395 : 32 | 408 : 28 | Aridaeo. 409 : 25 |
 414 : 8 | duce quodam. 166 : 5 |
 241 : 10 | 390 : 6 | medico. 253 : 19 |
 Philippum medicum. 85 : 18 | 86 : 21 | regem. 109 : 6 | 151 : 19 | 233 : 1 | 256 : 14 | 307 : 2 | 405 : 24 | Aridaem. 409 : 11, 19 | præfectum. 390 : 5 |
 Philippus. 84 : 17 | 86 : 13 | medicus. 134 : 2 | rex. 95 : 17 | 372 : 14 | Aridaeus. 412 : 3 |
 Philota, abl. 129 : 10 | 244 : 4 | 258 : 13 | 262 : 22 |
 Philotæ. 165 : 21 | 244 : 9, 22, 28, 31 | 249 : 21 | 254 : 5 | 261 : 1 | 263 : 4 | 264 : 24 | 266 : 24 | 414 : 20 |
 Philotam. 197 : 5 | 243 : 23, 24 | 244 : 6 | 245 : 18 | 246 : 11, 21 | 248 : 7, 10 | 249 : 6, 15, 22 | 258 : 11 | 259 : 1 | 260 : 16 | 262 : 26 |
 Philotas. 188 : 5 | 189 : 16 | 197 : 32 | 239 : 17 | 243 : 3 | 244 : 1, 20 | 245 : 28 | 246 : 14 | 247 : 16, 22, 27 | 248 : 21 | 249 : 27 | 250 : 2, 9 | 256 : 7 | 258 : 3, 8 | 260 : 1 | 261 : 3 | 262 : 20 |
 Phoenice. 115 : 3, 20 | 414 : 19 |
 Phoenicen. 110 : 8 | 226 : 24 |
 Phœnices. 129 : 2 |
 Phradatem. 232 : 14 | 314 : 10 |
 Phradates. 159 : 25 | 391 : 23 |
 Phradati. 233 : 2 | 235 : 11 |
 Phrataphernem. 384 : 19 |
 Phrataphernes. 232 : 11 |
 Phratapherni. 314 : 9 |
 Phrygia. 71 : 5 | 414 : 21 |
 Phrygiano. 226 : 23 | 414 : 22 |
 Phrygum. 72 : 10 |
 pia. 228 : 20 |
 pie, adv. 319 : 1 | 397 : 12 |
 pietas. 405 : 23 |
 pietate. 97 : 24 | 190 : 5 |
 pietati. 101 : 1 |
 pietatis. 244 : 27 | 263 : 2 | 397 : 23 |
 pigebat. 278 : 5 |
 pigebit. 407 : 19 |
 pignora. 170 : 10 | 199 : 29 | gratiam. 233 : 7 |
 pignore. 298 : 18 | 312 : 6 |
 pignori. 396 : 12 | vitam futuram. 298 : 19 |
 pignoribus, abl. 169 : 1 | 233 : 20 |
 pignus, acc. 244 : 18 | 265 : 16 | 317 : 4 | 371 : 4 | pignus reconciliati animi. 251 : 9 | argumentum. 251 : 20 |
 pigre, adv. 208 : 29 |
 pigri, plur. 359 : 11 | 371 : 12 |
 pigriores, acc. 249 : 19 |
 pigritia. 315 : 8 |
 piissimi, vocat. 371 : 2 |
 pila muralia, acc. 338 : 13 |
 pilæ, plur. 185 : 5 |
 pilas. 185 : 6 | 193 : 2 |
 Pinari. 103 : 13 |
 Pinarum. 91 : 6 | 92 : 24 |
 pingue. 228 : 30 | 275 : 9 |
 pingui. 180 : 2 |
 pinnæ. 366 : 12 |
 pinna. 76 : 6 |
 piratici lembi. 130 : 17 | 131 : 3 |
 piraticis, abl. 130 : 20 | 145 : 19 |
 pisce. 275 : 4 |
 Pisces, acc. 231 : 4 |
 piscibus, abl. 383 : 16 |
 Pisidas, acc. 226 : 23 |
 Pithon. 377 : 13 | 409 : 2, 14 | 414 : 26 |
 Pium. 199 : 32 | 245 : 11 |

- placaret . 313 : 5 |
 placebat . 84 : 22 | 255 : 6 | 335 : 17 | 338 : 16 | 339 : 8 | 407 : 15 | 410 : 20 |
 placere . 262 : 27 | 273 : 4 | 408 : 1 |
 placeret . 157 : 8 | 199 : 8 | 221 : 2 |
 placet , *indic.* 157 : 2 | 244 : 27 | 408 : 16 | 413 : 20 |
 placide . 81 : 9 | 173 : 25 |
 placidus , *adv.* 227 : 23 |
 placido . 70 : 2 |
 placidum , *acc.* 329 : 2 | 379 : 6 |
 placuisset . 191 : 11 |
 placuit . 210 : 6 | 257 : 6 | 321 : 11 | 339 : 25 | 369 : 33 | 414 : 17 |
 plaga , *regione* . 215 : 2 | 330 : 12 |
 plagæ , *vulnera* , *plur.* 377 : 28 |
 plagam , *regionem* . 149 : 14 |
 plana , *plur.* 228 : 15 | 234 : 13 | 329 : 1 |
 planctibus , *abl.* 403 : 13 |
 planctu . 99 : 14 | 100 : 16 |
 planctu . 213 : 29 |
 planiora , *acc.* 197 : 15 |
 planitie . 161 : 19 | 163 : 3 |
 planitiem . 81 : 4 | 235 : 8 |
 planities . 148 : 5 | 169 : 2 | 195 : 3 | 239 : 6 | 413 : 30 |
 planum , *neur. acc.* 220 : 3 |
 platani . 195 : 9 |
 Plato . 205 : 16 |
 plaustra , *acc.* 225 : 11 |
 plaustris , *abl.* 334 : 19 |
 plausus , *nom. sing.* 381 : 20 |
 plebe . 145 : 12 | 391 : 8 | 408 : 27 |
 plebis . 373 : 6 |
 plena , *plur.* 105 : 4 | 179 : 5 |
 pleni , *plur.* 170 : 21 |
 pleno , *abl.* 278 : 20 |
 plenos . 359 : 7 |
 plenum , *masc.* 86 : 5 |
 plenus . 365 : 26 | 409 : 2 |
 pleraque , *acc.* 112 : 13 | 120 : 16 | 122 : 3 | 130 : 1 | 145 : 18 | 153 : 16 | 162 : 22 | 188 : 8 | 415 : 19 |
 pleræque . 105 : 8 |
 plerique . 92 : 19 | 176 : 9 | 182 : 29 | 234 : 27 | 249 : 24 | 250 : 2 | 253 : 13 | 416 : 7 |
 plerisque . 111 : 12 | 144 : 5 | 171 : 24 | 222 : 15 | 231 : 22 | 394 : 14 | 408 : 26 |
 plerosque . 123 : 22 | 150 : 10 | 198 : 4 | 234 : 25 |
 plerumque . 87 : 3 | 233 : 13 | 309 : 10 | 404 : 17 |
 ploratu . 361 : 16 | 403 : 12 |
 ploratus , *subst.* 369 : 18 | 406 : 22 |
 plura , *acc.* 124 : 2 | 147 : 1 | 173 : 14 | 246 : 18 | 360 : 27 |
 plures , *acc.* 124 : 4 | 125 : 4 | 168 : 12 | 171 : 10 | 172 : 2 | 173 : 16 | 174 : 10 |
 pluribus . 74 : 34 | 134 : 13 | 144 : 10 | 184 : 2 | 192 : 11 | 198 : 13 | 250 : 5 | 267 : 4 |
 plurimo , *abl.* 220 : 10 |
 plurimorum . 270 : 13 |
 plurimum . 153 : 11 | 194 : 8 | 242 : 21 | 342 : 24 | 406 : 6 |
 plurimus . 134 : 3 |
 pluris . 206 : 13 |
 plurium . 159 : 19 |
 plus . 85 : 20 | 238 : 13 | 406 : 6 |
 plusquam . 250 : 21 |
 pluteis , *abl.* 191 : * 15 |
 Pythagoras . 120 : 23 |
 poculis , *abl.* 308 : 20 | 385 : 24 |
 Q. Curtii .
 poculo , *abl.* 85 : 15 | 278 : 20 |
 poculum , *acc.* 85 : 17 | 273 : 17 | 375 : 8 |
 poena . 106 : 4 |
 poenæ . 285 : 3 |
 poenam . 253 : 26 | 255 : 22 | 347 : 7 |
 poenas . 113 : 18 | 141 : 10 | 164 : 2 | 205 : 12 | 228 : 7 | 264 : 7 | 396 : 18 |
 Poeni , *plur.* 116 : * 13 | 123 : 1 |
 poeniteat . 163 : 11 | 199 : 10 | 251 : 19 |
 poenitebat . 409 : 26 |
 poenitentia , *abl.* 76 : 15 | 245 : 1 | 328 : 9 |
 poenitentia . 200 : 21 | 210 : 2 | 375 : 13 |
 poenitentiam . 210 : 13 | 309 : 18 |
 ageret . 323 : 11 |
 poenitere . 312 : 1 |
 poetarum . 70 : 2 |
 Polemon . 260 : 16 |
 Polemonem . 143 : 10 | 264 : 15 |
 polenta . 144 : 3 , 4 |
 polliceantur . 233 : 22 |
 polliceatur . 158 : 24 |
 pollicebantur . 280 : 13 | 304 : 9 |
 pollicebatur . 84 : 3 |
 pollicentes , *acc.* 353 : 7 |
 pollicentur . 352 : 11 |
 pollicerentur . 297 : 4 | 304 : 6 |
 polliceretur . 242 : 18 |
 polliceri . 226 : 10 | 370 : 10 |
 pollicetur . 255 : 26 | 282 : 23 |
 Polluce . 318 : * 15 |
 Polydamanta . 265 : 16 |
 Polydamante . 171 : 19 |
 Polydamas . 265 : 34 | 266 : 4 , 30 |
 Polysperchon . 163 : 4 | 165 : 25 | 317 : 17 | 320 : 9 | 338 : 23 |
 Polysperchonte . 197 : 6 , 31 |
 Polysperchonti . 320 : 17 |
 Polystratus . 217 : 1 |
 Polytimetum . 297 : * 23 |
 pomorum . 232 : 7 | 336 : 1 |
 pondere . 185 : 13 | 189 : 7 | 333 : 9 |
 ponderis . 390 : 16 |
 pondus . 106 : 1 |
 ponebat . 413 : 9 |
 ponere . 325 : 10 | 390 : 2 |
 poni . 394 : 19 |
 ponimus . 80 : 14 |
 pons . 176 : 11 | 184 : 9 , 13 | 279 : 10 |
 ponte . 175 : 15 | 357 : 30 | junxit amnem . 148 : 2 |
 pontem . 175 : 13 , 16 | 176 : 9 | 198 : 22 |
 pontibus , *abl.* 121 : 11 | 149 : 1 |
 Ponticas . 415 : 1 |
 Pontico mari . 71 : * 8 | 275 : 13 |
 Ponticum , *acc.* 269 : 6 | 272 : 3 |
 ponunt . 199 : 14 |
 poplitibus , *abl.* 221 : 13 | 367 : 17 |
 populabantur . 383 : 6 |
 populante . 153 : 13 |
 populantium . 96 : 2 |
 populares , *acc.* 285 : 1 | 298 : 21 | 332 : 11 | 342 : 17 | 392 : 12 |
 popularetur . 109 : 5 | 147 : 11 |
 popularibus . 145 : 7 | 212 : 5 | 229 : 23 | 311 : 4 | 356 : 14 | 357 : 12 |
 popularium . 110 : 12 | 212 : 22 | 222 : 1 | 229 : 19 | 373 : 1 | 376 : 25 |
 populationem . 411 : 24 |
 populationibus , *abl.* 80 : 23 |
 populator , *nom.* 80 : 23 |
 populatos . 83 : 10 |
 populatur . 378 : 22 |
 populi , *gentes* . 295 : 9 | 208 : 23 | 376 : 2 |
 populos . 162 : 6 |
 populus . 383 : 1 | 408 : 22 | 412 : 27 |
 Pori . 344 : 24 | 357 : 13 | 390 : 4 |
 Poro . 342 : 12 | 353 : 6 , 11 |
 porrigens . 278 : 19 |
 porrigentis dexteram . 117 : 22 |
 porrigis . 293 : 10 |
 porrigit . 294 : 16 |
 porta , *abl.* 130 : 12 | 133 : 11 |
 portabant . 104 : 18 | 150 : 7 | 215 : 13 | 275 : 6 |
 portabat . 384 : 12 |
 portæ , *plur.* 355 : 14 , 17 |
 portam . 154 : 25 | 281 : 8 |
 portantes , *acc.* 104 : 16 |
 portantium . 106 : 3 |
 portare . 196 : 25 |
 portarent . 278 : 20 |
 portari . 279 : 3 |
 portas , *nom.* 377 : 18 |
 portaverant . 204 : 27 |
 portendere , *infin.* 77 : 7 | 117 : 10 | 290 : 3 |
 portenderentur . 288 : 14 |
 portendi , *infin.* 133 : 7 | 152 : 9 |
 pro portione . 353 : 4 |
 portis , *abl.* 354 : 9 |
 portum . 125 : 7 , 19 | 131 : 1 | 393 : 2 |
 portus , *gen.* 130 : 22 | 131 : 3 | *acc.* 129 : 9 | 382 : 9 |
 Porum . 344 : 33 | 362 : 3 |
 Porus . 358 : 28 |
 poscentis . 263 : 15 |
 poscere . 226 : 10 |
 posceret . 215 : 14 |
 posita . 119 : 15 | 164 : 4 | 215 : 3 | 233 : 16 | 407 : 23 | 409 : 31 |
 positam . 84 : 24 | 163 : 5 |
 positis , *abl.* 113 : 12 , 13 | 166 : 8 | 194 : 6 | 213 : 1 | 308 : 20 | 335 : 7 | castris . 74 : 5 | 364 : 11 |
 posito . 243 : 12 | 310 : 2 | *posito* magis rege , quam effuso . 349 : 26 |
 positum , *acc.* 245 : 4 | 252 : 21 | 354 : 7 |
 posituros . 412 : 1 |
 posse . 128 : 11 | 129 : 6 | 130 : 24 | 147 : 12 | 189 : 15 | 196 : 9 |
 possedis . 157 : 15 |
 possent . 118 : 18 | 132 : 10 | 167 : 5 | 171 : 25 | 201 : 10 | 215 : 21 | 295 : 17 |
 possessio . 227 : 7 | 326 : 31 |
 possessione . 390 : 12 |
 possessionem . 227 : 2 |
 possum certo jure . 112 : 19 |
 posset . 117 : 17 | 131 : 15 | 162 : 4 | 166 : 6 | 200 : 23 | 212 : 12 | 228 : 5 | 248 : 6 |
 possidebat . 108 : 4 |
 possideo . 371 : 18 |
 possidet . 227 : 19 |
 possim . 112 : 10 | 151 : 2 | 207 : 9 |
 possimus . 407 : 5 |
 possint . 163 : 13 | 210 : 19 | 247 : 12 |
 possis . 157 : 1 |
 possit . 192 : 26 | 300 : 10 |
 possum . 170 : 16 | 233 : 10 | 247 : 34 | 249 : 4 | 250 : 15 | 253 : 8 |
 possumus . 208 : 3 | 256 : 15 |
 possunt . 116 : 1 | 153 : 5 | 169 : 11 |
 post . 85 : 1 | 188 : 6 | 191 : 13 | 201 : 20 | 224 : 1 | 317 : 10 |
 Ppp
 pp-

- postea . 172 : 31 | 320 : 17 |
 posteaquam . 82 : 14 | 131 : 24 | 204 : 3 |
 postera , *abl.* 101 : 21 | 121 : 3 | 257 : 2 |
 posteri . 282 : 4 | 319 : 18 | 320 : 30 |
 posteris . 76 : 13 | 170 : 22 | 189 : 8 |
 posteritas . 207 : 10 | 386 : 5 | 412 : 7 |
 posteritati . 128 : 17 | 360 : 18 | 361 : 25 |
 posteritatis . 116 : 15 |
 postero , *abl.* 131 : 1 | 132 : 15 | 261 : 15 | 200 : 24 | 205 : 13 | 223 : 15 | 265 : 29 | 279 : 9 |
 posteror . 319 : 4 |
 posterum . 245 : 27 | 255 : 4 | 270 : 9 |
 postferendus . 276 : 18 |
 postquam . 221 : 13 | 308 : 13 | 312 : 26 | 332 : 5 | 369 : 31 |
 postulabat . 108 : 8 | 327 : 8 |
 postulare . 168 : 12 | 259 : 14 | 374 : 14 | 395 : 1 |
 postularetis . 316 : 12 |
 postulat Deus credi . 256 : 16 |
 postulo . 359 : 31 |
 posuerat . 94 : 5 | 345 : 2 |
 posuit . 135 : 6 | 148 : 4 | 151 : 10 | 167 : 4 | 365 : 23 |
 potens . 272 : 16 | 274 : 18 | *ira* . 115 : 15 | *mei non eram* . 165 : 10 |
 potens non erat superstitionis . 289 : 23 | *ne sic quidem potens corporis* . 367 : 32 |
 potentia , *abl.* 185 : 12 | 404 : 12 | 416 : 18 |
 potentia . 237 : 22 | 248 : 8 |
 potentiam . 319 : 2 | 387 : 16 | 390 : 23 |
 potentior . 93 : 3 | 200 : 12 | *auctor præsens futurus* . 146 : 4 |
 poterat . 107 : 7 | 116 : 7 | 162 : 14 | 172 : 17 | 173 : 19 | 175 : 26 | 193 : 16 | 203 : 11 | 210 : 13 | 239 : 27 | 321 : 27 |
 poterat . 134 : 16 | 150 : 4 | 161 : 20 | 164 : 11 , 21 | 167 : 24 | 168 : 31 | 194 : 9 | 197 : 24 | 214 : 12 | 279 : 10 |
 poteris . 244 : 31 |
 poterit . 244 : 31 |
 potes . 319 : 26 |
 potest . 155 : 7 | 158 : 21 , 22 | 169 : 20 | 177 : 11 | 178 : 6 | 227 : 17 | 244 : 16 | 248 : 9 | 406 : 30 |
 potestas . 146 : 24 | *nullius præter ipsum erat* . 320 : 28 |
 potestate . 84 : 11 | 169 : 4 | 208 : 22 | 216 : 25 | 236 : 6 | 255 : 23 | 261 : 16 | 265 : 31 | 293 : 9 | 300 : 27 | 312 : 3 | 313 : 18 | 327 : 10 |
 potestate facta . 111 : 1 |
 potestatem . 98 : 11 | 203 : 14 | 240 : 25 | 249 : 26 | 284 : 14 | 311 : 29 | 338 : 26 | 372 : 8 |
 potestis . 249 : 3 | 396 : 10 |
 potione medicata . 84 : 21 | 279 : 2 |
 potioni . 416 : 17 |
 potior , *nomen* . 348 : 18 |
 potiora . 322 : 7 | *omnia deditione potiora* . 354 : 27 |
 potiozem . 111 : 10 | 222 : 14 | 412 : 10 |
 potiores . 407 : 26 |
 potiri regionis . 210 : 6 |
 potissimum . 155 : 1 | 199 : 6 | 203 : 10 | 227 : 5 | 323 : 11 | 359 : 33 | 409 : 22 |
 potiturum . 72 : 7 |
 potitus . 87 : 12 |
 potitus Pelusii . 113 : 7 |
 potiunda . 340 : 15 |
 potiundi . 301 : 22 |
 potius . 157 : 16 | 206 : 14 | 239 : 13 | 244 : 16 , 28 | 248 : 29 | 308 : 29 | 414 : 3 |
 potu . 279 : 6 | 299 : 5 |
 potuerat . 167 : 18 |
 potuerint . 358 : 21 |
 potuerit . 360 : 10 |
 potuerunt . 177 : 3 | 270 : 4 | 296 : 12 | 403 : 17 |
 potuisse . 157 : 11 |
 potuissemus . 199 : 17 |
 potuissent . 141 : 18 | 208 : 11 | 358 : 6 |
 potuisset . 84 : 15 | 102 : 16 | 107 : 10 | 108 : 12 | 129 : 6 | 406 : 5 | 412 : 26 |
 potuit . 150 : 16 | 162 : 8 | 240 : 13 | 250 : 21 , 22 | 360 : 3 |
 præ . 243 : 2 | *metu* . 93 : 4 | *præ se agentes captivi* . 283 : 6 |
 præaltæ , *plur.* 198 : 13 | 234 : 12 |
 præaltas . 337 : 10 |
 præaltis , *abl.* 228 : 30 |
 præaltum . 116 : 6 | 118 : 5 | 137 : 4 |
 præaltus . 339 : 12 |
 præbe . 360 : 21 |
 præbent iam terga . 169 : 10 | *iter placidum* . 329 : 2 |
 præbente , *suppeditante* . 118 : 1 |
 præbere . 323 : 17 |
 præberent . 390 : 4 |
 præberet . 369 : 11 |
 præbet . 311 : 8 | *speciem insular* . 72 : 1 |
 præbitis , *abl.* 336 : 12 |
 præbitum . 341 : 19 |
 præbituram . 144 : 7 |
 præbiturum . 345 : 7 |
 præbuere speciem agminis non contemnendi . 104 : 20 | 402 : 1 |
 præbuit . 126 : 9 | 223 : 5 | 314 : 16 | 263 : 14 | *suspicionem initi sceleris consilii* . 89 : 8 | *speciem ignis* . 161 : 6 | *se ducem tanto sceleri* . 247 : 15 |
 præcaveret . 115 : 25 |
 præcedere . 162 : 8 | 206 : 12 |
 præceperant , *anticipaverant* . 124 : 16 |
 præceperat . 94 : 9 | 341 : 8 |
 præceperit . 372 : 20 |
 præcepi . 359 : 20 |
 præcepisti . 164 : 2 |
 præcepit . 196 : 14 | 211 : 7 | 223 : 13 | 239 : 9 | 296 : 16 |
 præceps . 84 : 10 , 20 | 120 : 1 | 176 : 16 | 190 : 22 | 196 : 7 | 201 : 19 | 219 : 5 | 339 : 2 | *murus in salum* . 116 : 7 |
 præceptum , *verb.* 76 : 17 | 187 : 4 | 369 : 13 | 414 : 24 | *præceptum arat* . 92 : 8 |
 præcesserant . 278 : 15 |
 præcessisse . 103 : 16 | *quantum itineris præciperent* . 384 : 10 |
 præcipiens , *præverrens* . 369 : 30 |
 præcipit . 335 : 3 |
 præcipitantur . 381 : 3 |
 præcipitare . 172 : 13 |
 præcipitari . 219 : 12 |
 præcipitat . 320 : 15 |
 præcipitati , *plur.* 340 : 26 |
 præcipitatus . 277 : 3 |
 præcipitaverant . 176 : 9 |
 præcipitavere . 240 : 24 | 346 : 18 |
 præcipitaverunt . 117 : 13 |
 præcipitavit . 127 : 16 | 151 : 9 |
 præcipitem , *verb.* 214 : 16 | 247 : 30 |
 præcipites , *plur.* 198 : 13 | 340 : 1 |
 præcipiti , *abl.* 219 : 21 | 233 : 10 | 289 : 20 | 301 : 10 | 308 : 29 | 366 : 26 | 380 : 3 |
 præcipitia ingenia *ferocia* . 307 : 23 |
 præcipitis , *gen.* 197 : 13 | *verbum* . 163 : 8 |
 præcipua , *fam.* 89 : 15 |
 præcipue , *adv.* 108 : 7 | 115 : 10 | 125 : 13 | 151 : 6 | 175 : 26 | 197 : 19 | 188 : 2 | 320 : 3 | 338 : 10 | 349 : 6 | 378 : 1 |
 præcipuo , *abl.* 279 : 18 |
 præcipuum . 120 : 13 | 307 : 20 | 357 : 3 |
 præcipuus . 150 : 6 | 320 : 27 |
 præcisis , *abl.* 91 : 4 |
 præco . 406 : 20 |
 præcoce gaudio . 171 : 33 |
 præcocem . 319 : 16 |
 præcoces , *acc.* 125 : 26 |
 præcordia , *abl.* 175 : 29 |
 præda . 107 : 12 | 112 : 24 | 168 : 35 | 169 : 15 | 188 : 18 | 214 : 3 | 227 : 17 | 248 : 29 | 303 : 13 | 316 : 9 | 342 : 23 |
 prædabundus . 303 : 14 |
 prædæ , *dat.* 105 : 7 | 168 : 15 | 179 : 2 | 383 : 7 | 394 : 23 |
 prædam . 96 : 6 | 104 : 8 | 164 : 3 , 4 | 171 : 20 | 175 : 15 | 178 : 11 | 201 : 9 | 289 : 6 | 352 : 6 | 359 : 13 |
 prædantibus . 105 : 4 |
 prædantium . 105 : 7 |
 prædem . 196 : 13 | 359 : 6 |
 prædicatione . 253 : 2 |
 prædicere . 194 : 8 | 322 : 4 | 334 : 1 |
 præditos . 319 : 7 |
 præditum , *acc.* 318 : 6 | 391 : 7 |
 prædixerat . 85 : 2 |
 prædixi . 290 : 10 |
 prædonibus , *abl.* 145 : 19 |
 præerant . 167 : 12 | 209 : 10 | 415 : 2 |
 præerat . 114 : 4 | 132 : 3 | 159 : 22 | 165 : 21 | 166 : 9 | 197 : 31 | 206 : 10 | 212 : 8 | 276 : 12 | 304 : 5 | 316 : 11 | 337 : 6 |
 præessent . 143 : 3 | 187 : 2 |
 præesset . 269 : 9 | 415 : 4 |
 præest . 227 : 23 |
 præunte . 262 : 29 |
 præfatus . 273 : 15 | 316 : 7 |
 præfecerat . 145 : 2 | 376 : 19 |
 præfecisset . 239 : 22 |
 præfecit . 73 : 1 | 107 : 12 | 119 : 6 | 143 : 8 | 202 : 7 |
 præfecti , *plur. subst.* 98 : 5 | 130 : 9 | 385 : 8 | *gen.* 221 : 28 | 416 : 10 |
 præfectis . 188 : 10 |
 præfecto , *abl.* 103 : 19 | 104 : 3 | 114 : 18 | 191 : 13 | 314 : 11 |
 præfectorum . 91 : 11 | 186 : 26 | 310 : 29 | 395 : 3 |
 præfectos . 146 : 6 | 165 : 21 | 226 : 4 | 258 : 14 | 265 : 27 | 384 : 21 |
 præfectum . 97 : 2 | 147 : 9 | 151 : 5 , 7 | 176 : 27 | 209 : 1 | 232 : 13 | 245 : 14 | 390 : 5 |
 præfectus , *subst.* 104 : 26 | 114 : 11 | 145 : 17 | 172 : 1 | 188 : 17 | 191 : 7 | 202 : 2 | 206 : 11 | 303 : 10 | 385 : 2 |
 præ-

praeferbantur . 182 : 17 | 318 : 14 |
 praeferbas . 163 : 2 |
 praeferbat . 307 : 17 | 374 : 25 |
 praeferbatur . 78 : 1 | 347 : 5 | *prae-*
rendebantur . 279 : 22 |
 praeferendo . 396 : 19 |
 praeferens . 164 : 7 | 173 : 29 | 210 :
 25 | 236 : 8 | 247 : 2 | 277 : 12 |
 307 : 11 |
 praeferens speciem pietatis odio suo .
 244 : 27 | praeferens vultu metu
 animi . 322 : 6 |
 praeferente vultu laetitiae speciem .
 266 : 18 |
 preferentem . 248 : 3 |
 praefert . 155 : 2 |
 praefertur . 170 : 17 |
 praefixa auro spicula . 79 : 13 |
 praefixa ferro hastae , *armata* , *plur.*
 74 : 19 | 146 : 19 |
 praefuerant . 387 : 5 |
 praefuturi , *plur.* 187 : 14 |
 praegnans . 407 : 8 |
 praegrave . 80 : 4 | 156 : 24 |
 praegraves . 338 : 13 | 348 : 11 |
 praegravis . 385 : 24 |
 praegressus . 341 : 2 |
 praebat preces regi . 164 : 8 |
 praedicio . 261 : 21 |
 praelongae . 348 : 2 |
 praemia . 92 : 3 | 128 : 21 | 158 : 17 |
 168 : 16 | 187 : 13 | 227 : 6 | 228 :
 9 | 325 : 3 | 359 : 12 | 396 : 10 |
 412 : 4 |
 praemiis , *abl.* 107 : 7 | 262 :
 12 |
 praemio . 187 : 17 |
 praemisera . 88 : 4 | 151 : 4 | 340 :
 2 |
 praemisit . 70 : 8 | 147 : 9 | 149 : 12 |
 153 : 7 | 159 : 4 | 236 : 4 | 285 :
 10 | 334 : 16 | 345 : 31 |
 praemissa , *neur.* 92 : 24 |
 praemissi , *plur.* 92 : 11 | 94 : 7 | 149 :
 11 | 153 : 4 |
 praemissis , *abl.* 335 : 23 |
 praemisso , *abl.* 82 : 14 | 103 : 15 |
 312 : 8 | 340 : 23 | 382 : 7 |
 praemissos . 91 : 10 | 103 : 18 | 395 :
 13 |
 praemissum , *acc.* 113 : 6 | 159 : 8 |
 312 : 5 |
 praemissus . 349 : 28 |
 praemittens . 230 : 9 |
 praemitteret . 381 : 13 |
 praemittit . 102 : 3 | 216 : 22 |
 praemium . 212 : 26 | 215 : 4 | 257 :
 10 , 20 | 300 : 29 | 307 : 20 | 370 :
 17 | 392 : 18 |
 praepatabat . 212 : 23 |
 praeparabantur . 117 : 1 |
 praeparabat se fugae . 206 : 6 |
 praeparans aditum nefariae spei . 208 :
 13 | 361 : 24 |
 praeparant . 278 : 6 |
 praeparare . 374 : 12 |
 praeparari . 162 : 21 |
 praeparata . 105 : 1 | 341 : 8 | 349 :
 17 |
 praeparatae . 119 : 12 |
 praeparatas . 244 : 5 | 295 : 7 |
 praeparatis , *abl.* 241 : 2 | 317 : 26 |
 413 : 31 |
 praeparatum . 349 : 10 |
 praeparaturum . 83 : 14 |
 praeparaverat . 318 : 19 |
 praeparent vulgi aures . 226 : 14 |
 praepone . 158 : 16 |
 praepone . 168 : 28 | 371 : 3 |
 praeposito , *abl.* 385 : 2 |
 praepositus . 73 : 12 | 93 : 10 | 143 :
 12 | 392 : 10 |

praeposui . 264 : 9 |
 praepotens . 247 : 31 |
 praerapida . 363 : 22 |
 praeripere celeritate . 107 : 10 |
 praeriperet cuncta incendio . 153 :
 14 |
 praerupta , *plur.* 191 : 16 | 196 : 26 |
 239 : 28 | 301 : 5 | 339 : 29 |
 praeruptae , *dat.* 82 : 7 | *plur.* 240 :
 9 | 339 : 13 |
 praeruptas . 193 : 4 |
 praerupti , *plur.* 80 : 26 |
 praeruptis , *abl.* 95 : 14 | *utrimque*
tipis . 337 : 9 |
 praeruptus . 301 : 1 |
 praesagientis . 76 : 22 |
 praesens . 146 : 5 | 196 : 5 | 262 :
 16 : 276 : 8 | 294 : 13 | 319 : 4 |
 354 : 3 | 386 : 5 |
 praesens erat . 211 : 10 |
 praesente . 250 : 15 |
 praesentes , *acc.* 227 : 15 | 242 : 2 |
 praesenti . 86 : 23 | 209 : 11 | 239 :
 21 | 290 : 12 |
 praesentia , *faem.* 191 : 30 | 409 : 4 |
neur. 199 : 29 | 210 : 18 |
 praesentiam . 312 : 8 | 313 : 13 |
 praesentibus , *abl.* 113 : 4 | 161 : 14 |
 307 : 11 | 381 : 6 | 414 : 2 |
 praesentis . 101 : 24 | 103 : 6 | 207 :
 32 | 260 : 8 |
 praesentium . 126 : 11 | 314 : 6 |
 praesertim . 250 : 23 |
 praeside , *abl.* 161 : 8 | 407 : 3 |
 praesidem . 336 : 7 |
 praesidentis . 295 : 18 |
 praesidere . 129 : 10 | 187 : 1 | 189 :
 21 | 345 : 6 |
 praesiderent . 73 : 5 | 80 : 22 |
 praesideret . 381 : 13 |
 praesides , *acc.* 164 : 1 |
 praesidia . 113 : 10 | 123 : 11 | 126 :
 1 | 349 : 10 |
 praesidibus . 92 : 7 | 382 : 1 |
 praesidii , *auxilii* . 70 : 16 |
 praesidiis , *abl.* 73 : 2 | 88 : 8 | 114 :
 5 , 13 , 19 | 161 : 7 |
 praesidio , *abl.* 88 : 6 | 90 : 19 | 114 :
 11 | 130 : 8 , 15 | 131 : 8 | 132 :
 4 | 159 : 6 | 167 : 15 | 202 : 3 |
 234 : 7 |
 praesidium . 87 : 13 | 112 : 22 | 143 :
 10 | 189 : 19 | 269 : 11 | 363 : 13 |
 376 : 23 |
 praesit . 254 : 16 |
 praestabat . 102 : 9 | 347 : 14 |
 praestabis . 370 : 9 |
 praestabo . 200 : 16 | 372 : 20 |
 praestanda , *acc.* 412 : 8 |
 praestantes . 300 : 17 |
 praestantior . 397 : 30 |
 praestare . 200 : 14 | 249 : 3 | 370 :
 25 |
 praestare fulgorem sydera . 351 : 17 |
facere . 211 : 25 |
 praestaret . 317 : 23 |
 praestat . 158 : 16 | 228 : 10 | 260 :
 1 |
 praestate . 372 : 13 |
 praestes . 376 : 23 |
 praestiterant . 340 : 30 |
 praestitissent . 229 : 20 |
 praestitit . 94 : 13 |
 praestitutam . 70 : 16 |
 praesto , *adv.* 86 : 26 | 209 : 15 | 259 :
 12 | 293 : 8 | 343 : 7 |
 praeter . 150 : 13 , 15 | 196 : 26 |
quam . 222 : 4 | *praeter* . 234 : 2 |
 250 : 2 | *ultima* . 149 : 7 |
 praeterea . 106 : 2 | 162 : 31 | 169 :
 24 | 179 : 15 | 186 : 19 | 246 : 20 :
 272 : 8 |

praetereuntibus . 167 : 29 |
 praeterentium . 90 : 13 |
 praeterfluebat . 311 : 6 |
 praeterfluens . 339 : 29 |
 praeterfluentem . 175 : 28 |
 praeteregressos . 94 : 11 |
 praeterierant . 279 : 8 |
 praeteriit . 197 : 14 | 250 : 25 | 308 :
 13 | 314 : 17 |
 praeterire . 250 : 22 |
 praeteriri . 407 : 13 |
 praeterit . 191 : 1 | 271 : 4 | 276 :
 3 |
 praeterita , *acc.* 201 : 5 | 207 : 30 |
 404 : 31 | 413 : 21 |
 praeteritae . 103 : 6 |
 praeteritam . 244 : 15 |
 praeteritis , *exclusis* . 283 : 25 |
 praeteritum , *acc.* 388 : 2 |
 praeteritur . 408 : 30 |
 praetervahi . 389 : 10 | *oram classe* .
 179 : 12 |
 praetervolans . 132 : 7 |
 praetor . 89 : 3 | 98 : 5 | 99 : 4 | 114 :
 4 | 130 : 6 | 115 : 23 | 223 : 9 |
 249 : 14 | 266 : 5 | 269 : 10 | 376 :
 21 |
 praetore . 88 : 21 | 130 : 2 |
 praetorem . 112 : 22 | 145 : 5 | 310 :
 27 |
 praetores . 114 : 1 | 130 : 1 | 187 :
 2 |
 praetori . 147 : 9 | 210 : 24 :
 praetoribus . 113 : 1 | 114 : 8 | 389 :
 11 |
 praetorio , *subst.* 152 : 2 |
 praetorium , *subst. acc.* 164 : 16 |
 188 : 14 | 226 : 4 | 246 : 4 | 369 :
 35 |
 praetorum . 104 : 13 | 162 : 21 |
 praevale . 291 : 8 |
 praeverti , *dep.* 239 : 23 |
 prava . 273 : 19 | 307 : 18 | 317 :
 26 |
 precabantur . 267 : 5 | 361 : 18 |
 384 : 17 |
 precantibus . 267 : 6 |
 precari . 84 : 10 | 192 : 25 | 410 :
 14 | 416 : 4 |
 precario imperio . 135 : 21 | 227 : 8 |
victu . 170 : 14 |
 precario , *adv.* 360 : 1 |
 precario rex sum . 395 : 20 |
 precarium . 207 : 16 | 406 : 21 |
 precatae , *plur.* 103 : 3 |
 precati , *plur.* 222 : 4 |
 precatur . 156 : 21 |
 precatus . 233 : 12 | 312 : 3 | 350 :
 27 | 355 : 22 |
 precemur . 103 : 2 |
 preces , *acc.* 164 : 8 | 210 : 23 |
 211 : 1 | 309 : 25 | 313 : 7 | 370 :
 4 |
 precibus . 192 : 19 | 235 : 17 | 310 :
 12 | 359 : 23 |
 precor . 156 : 2 | 170 : 16 | 319 :
 19 |
 prehensum . 302 : 1 |
 premebantur . 173 : 12 | 380 : 21 |
 premebat consilium alta dissimulatio-
 ne , *occultabat* . 413 : 11 |
 premendi , *opprimendi* . 244 : 26 |
 premente limo praecordia . 175 :
 29 |
 premerent . 245 : 26 |
 premerentur . 297 : 19 |
 premeretur luna sole . 152 : 6 |
 premit . 270 : 8 |
 premitur . 185 : 13 |
 premunt . 270 : 6 |
 pressa indignatione , *sedata* . 247 :
 12 |

- pressæ in altitudinem cavernæ . 184 : 5 |
 pressi , *occului* . 248 : 19 |
 pressis manibus tene fortunam . 294 : 12 |
 pressit dolorem , *continuis* . 308 : 6 |
 presso in solum alveo , *cavato* . 195 : 7 |
 pretio , *abl.* 110 : 4 | 286 : 21 | 297 : 6 | 332 : 7 |
 pretio remitemus . 157 : 22 |
 pretiosa , *abl.* 385 : 19 | 390 : 15 |
 pretiosæ , *plur.* 179 : 16 | 201 : 12 |
 pretiosam . 179 : 2 |
 pretiose , *adv.* 102 : 2 |
 pretiosiore . 201 : 9 |
 pretiosissima , *abl.* 208 : 2 | vestium induti . 201 : 18 |
 pretiosissimis , *abl.* 90 : 18 | 104 : 7 |
 pretiosius , *adv.* 391 : 8 |
 pretiosum . 342 : 9 |
 pretium . 186 : 5 | 201 : 17 | 238 : 14 | 239 : 10 | 311 : 32 | 334 : 9 | 340 : 31 | 386 : 4 | Præmium . 339 : 3 |
 pridie . 196 : 22 | 197 : 32 | 243 : 9 | 249 : 9 | 263 : 7 , 8 | 406 : 25 |
 prima , *plur.* 95 : 4 | 116 : 2 | 124 : 21 | 127 : 2 | 130 : 21 | 172 : 9 | 198 : 21 | 215 : 18 | 234 : 8 | 240 : 12 | 377 : 25 |
 ex prima cohorte amicorum . 242 : 31 |
 primam . 191 : 6 |
 Primas . 113 : 3 |
 primi , *plur.* 111 : 5 | 215 : 20 | 279 : 14 |
 primo , *abl.* 172 : 25 | 295 : 16 | *adv.* 101 : 2 | 149 : 9 , 12 | 176 : 24 | 240 : 7 | 314 : 23 |
 primordiis , *abl.* 371 : 4 |
 primordio , *abl.* 357 : 23 |
 primores . 134 : 1 , 20 | 266 : 32 |
 primoribus . 304 : 8 |
 primos . 192 : 3 |
 primum . 141 : 7 | 151 : 12 | 169 : 7 | 185 : 15 | 203 : 5 | 205 : 11 | 242 : 7 | 246 : 25 | 248 : 3 | 291 : 28 | tum primum adultus . 312 : 19 |
 primus . 131 : 2 | 170 : 19 | 188 : 2 | 203 : 6 | 204 : 21 | 295 : 35 | 300 : 29 | 314 : 15 | 324 : 6 | 339 : 27 | 352 : 21 |
 princeps . 166 : 1 | 252 : 12 | 373 : 4 | 410 : 11 |
 principem . 377 : 13 |
 principes . 152 : 2 | 156 : 6 | 170 : 8 | 238 : 14 | 302 : 9 | 304 : 8 | 318 : 18 | 360 : 4 | 373 : 12 | principes feminarum . 387 : 8 |
 principi . 412 : 28 |
 principia , *acc.* 276 : 7 | 365 : 17 |
 principibus . 267 : 13 | 284 : 3 | 320 : 20 | 369 : 34 |
 principio , *abl.* 77 : 10 | 179 : 11 | 186 : 9 | 244 : 27 | 335 : 1 |
 principis . 105 : 13 |
 principium . 100 : 18 | 394 : 1 | 414 : 11 |
 principum . 186 : 22 | 305 : 16 | 393 : 6 | 409 : 12 , 28 | 414 : 16 |
 prior , *masc.* 121 : 5 | 276 : 24 | 295 : 22 |
 priore . 229 : 7 |
 prioribus , *abl.* 290 : 16 |
 prioris . 199 : 13 |
 priorum . 154 : 12 |
 pristina , *abl.* 242 : 19 | 398 : 17 |
 pristinae . 101 : 19 | 103 : 1 | 156 : 12 | 209 : 33 | 247 : 13 | 338 : 19 |
 pristinam . 179 : 1 |
 pristini . 100 : 1 | 223 : 9 | 275 : 14 |
 pristino , *abl.* 146 : 16 | 210 : 26 | 314 : 17 | 380 : 28 |
 pristinum . 134 : 14 | 151 : 17 | 385 : 10 |
 privatum . 341 : 11 |
 privatus , *nom.* 290 : 2 |
 prius , *adv.* 96 : 1 | 200 : 16 | 249 : 25 | 277 : 17 | 300 : 7 | 315 : 3 | 319 : 23 | 353 : 6 |
 priusquam . 101 : 16 | 394 : 13 |
 pro . 86 : 9 | 139 : 13 | 203 : 18 | majorem quam pro numero speciem gerens pro hostibus æstimaturos . 113 : 2 | qui pro opere stabant . 118 : 13 | pro se quisque . 137 : 27 | pro seditione reserat , *instar* . 152 : 1 | pro concione . 153 : 22 | pro habitu corporis . 189 : 10 | pro habitu naturæ . 203 : 18 | pro fide . 212 : 8 | pro solatio . 213 : 17 | pro spe ipsius . 249 : 17 | pro equitibus erat planities . 413 : 30 | pro suo id vindicaturum . 414 : 8 | pro portione gradus . 353 : 4 |
 proavum . 256 : * 20 |
 nulla probabilis causa . 261 : 5 |
 probabilis . 413 : 21 |
 probari . 267 : 16 | Hermolao supplicia . 326 : 8 |
 probe , *adv.* 222 : 1 |
 probitas . 111 : 13 |
 probra , *acc.* 326 : 15 | 327 : 25 | 409 : 6 |
 probrum , *acc.* 386 : 5 | flagitium . 131 : 26 |
 probus . 273 : 14 |
 procacissime , *adv.* 307 : 20 |
 procaciter . 307 : 14 |
 procacius . 326 : 2 |
 procax . 395 : 9 |
 procedens . 362 : 9 |
 procedenti . 182 : 3 | 198 : 19 |
 procedere . 77 : 16 | 92 : 9 | 159 : 11 | 199 : 9 | 202 : 10 | 215 : 25 | 334 : 17 | 379 : 14 | 388 : 9 | 408 : 3 |
 procederent . 197 : 8 | 381 : 14 |
 procedit . 234 : 8 | 291 : 27 |
 procedunt . 161 : 2 |
 procella . 174 : 16 | 345 : 11 |
 procellæ , *plur.* 137 : 22 |
 procellis , *abl.* 392 : 10 |
 procellosum . 409 : 23 |
 procellosus & tristis dies . 314 : 16 |
 proceræ , *plur.* 296 : 20 |
 proceras . 117 : 18 |
 proceris , *abl.* 353 : 12 |
 proceritate . 185 : 5 |
 processerant . 215 : 22 | 379 : 8 |
 processerat . 174 : 25 | 232 : 10 | 316 : 18 |
 processit . 165 : 16 | 197 : 11 | 215 : 7 | 232 : 3 | 270 : 29 | 282 : 6 | 299 : 2 | 312 : 13 | 338 : 9 , 18 | 353 : 11 | 361 : 21 | 364 : 11 |
 proclamat . 308 : 14 |
 procreabas . 253 : 13 |
 procubuerant . 98 : 3 |
 procubuit . 221 : 20 | 340 : 9 | 349 : 26 | 368 : 12 |
 procul . 138 : 1 | 148 : 7 , 10 | 204 : 24 | 265 : 6 | 214 : 12 | 279 : 1 | 299 : 12 | procul quidem istud abest . 155 : 6 | procul abhorrentem . 242 : 15 |
 proculcata . 98 : 18 |
 proculcavimus . 218 : 12 |
 procumbens . 190 : 17 |
 procumbentes . 210 : 27 |
 procumbere . 320 : 7 | 350 : 10 |
 procumberent . 172 : 21 | 367 : 14 |
 procumbit , *planities protenditur* . 195 : 4 | 368 : 1 |
 procumbunt . 381 : 3 |
 procurandi imperii . 415 : 10 |
 procurrit in latitudinem , *extenditur* . 195 : 1 |
 prodantur . 131 : 24 |
 prodeat . 302 : 2 |
 prodendum , *monstrandum* . 319 : 7 |
 prodente . 290 : 4 |
 prodere . 282 : 5 |
 proderent . 98 : 12 | 153 : 21 |
 proderet . 242 : 9 | 312 : 4 |
 proderetur . 100 : 23 |
 prodesse . 257 : 13 | 387 : 14 |
 prodeuntem . 243 : 6 |
 prodi . 248 : 9 | 312 : 8 |
 prodiderat . 101 : 2 |
 prodidere animum lacrymæ . 190 : 8 |
 prodire . 101 : 13 |
 proditio . 131 : 20 |
 proditionem . 89 : 21 | 158 : 8 | 210 : 9 |
 proditiōis . 212 : 26 | 282 : 2 | agitato consilio . 130 : 13 |
 proditis . 281 : 5 |
 prodito . 106 : 6 | 251 : 18 |
 proditor . 101 : 4 | 313 : 35 |
 proditorem . 103 : 24 | 242 : 13 |
 proditorem tantæ fortunæ . 106 : 4 |
 proditores . 207 : 6 | 370 : 23 |
 proditori . 187 : 7 |
 proditoris . 104 : 11 , 14 | 106 : 5 | 350 : 1 |
 proditos . 80 : 24 | 242 : 29 | 249 : 15 | 252 : 8 |
 proditum . 183 : 7 | 185 : 17 | 292 : 10 | 315 : 26 | 356 : 10 | proditum est memoriæ . 220 : 16 |
 producentibus . 223 : 2 |
 produci . 327 : 25 |
 producitur . 324 : 28 |
 producti , *plur.* 247 : 21 | 260 : 18 |
 productus adductus . 261 : 14 |
 proelia , *acc.* 344 : 11 |
 proeliandum . 346 : 4 |
 proeliantium . 133 : 15 | 336 : 16 |
 proeliis , *abl.* 114 : 7 | 135 : 16 | 320 : 26 |
 proelio . 92 : 9 | 113 : 14 | 128 : 17 | 169 : 12 | 176 : 10 | 279 : 5 | 317 : 17 | 334 : 21 | 338 : 24 | 377 : 23 | 378 : 11 |
 proelium . 98 : 19 | 104 : 22 | 107 : 3 | 133 : 13 | 134 : 23 | 168 : 13 | 173 : 2 | 186 : 24 | 192 : 10 | 276 : 11 | 374 : 12 | 376 : 12 |
 profana , *acc.* 387 : 7 |
 profanant pudorem , *prostituant* . 186 : 10 |
 profecit . 350 : 27 |
 profecit , *plur.* 95 : 9 | 160 : 6 | 404 : 5 |
 profecto , *adv.* 86 : 7 | 102 : 18 | 141 : 18 | 155 : 18 | 163 : 21 | 208 : 10 | 211 : 27 | 313 : 8 | 319 : 13 |
 profer . 111 : 21 |
 proferimus . 289 : 4 |
 proferri . 394 : 20 |
 professi æs alienum , *plur.* 394 : 21 | 395 : 5 |
 professione . 273 : 14 |
 professionem . 318 : 9 |
 professioni æris alieni . 394 : 18 |
 professus , *depon.* 290 : 3 |
 proficere . 384 : 9 |
 proficiens . 289 : 21 |
 proficiscere . 265 : 27 |
 proficiscerentur . 276 : 7 |
 proficiente . 313 : 33 |
 profiteor . 327 : 23 |
 profiterentur æs alienum . 394 : 14 |
 profiteretur . 412 : 12 | indicium . 323 : 12 |
 profitetur . 265 : 6 | 412 : 28 |
 profigatum , *acc.* 173 : 1 |
 profuvium . 369 : 2 , 17 |
 profuunt . 180 : 5 |

profuderant . 198 : 32 |
 profuderat . 199 : 3 |
 profudisset . 154 : 10 |
 profugerant . 94 : 22 | 232 : 12 |
 379 : 1 |
 profugerat . 260 : 17 | 378 : 21 |
 profugerunt . 365 : 27 |
 profugi , plur. 114 : 17 | 264 : 20 |
 profugit , præs. 241 : 14 |
 profugiant . 234 : 10 | 395 : 23 |
 profundæ . 287 : 6 |
 profundi , gen. 277 : 22 |
 profundo , abl. 119 : 21 | 343 : 24 |
 365 : 4 | 381 : 2 | 396 : 9 |
 profundum , acc. 117 : 17 | 120 : 1 |
 137 : 15 | 409 : 22 | in profundum
 dabant . 120 : 16 |
 profuso . 312 : 28 | 349 : 20 |
 progredi . 240 : 10 | 278 : 5 | 279 :
 16 | 314 : 22 | 384 : 5 |
 progrediendum . 88 : 12 |
 progressi . 382 : 11 |
 progressos . 384 : 6 |
 progressus . 148 : 4 |
 prohibeant . 360 : 15 |
 prohibebant . 197 : 20 | 380 : 9 |
 prohibebat . 75 : 4 |
 prohibent . 360 : 16 |
 prohibente . 414 : 7 |
 prohibere . 80 : 22 | 101 : 10 | 104 :
 19 | 186 : 14 |
 prohiberent . 144 : 13 |
 prohibet . 169 : 13 |
 prohiberi . 282 : 24 |
 prohibiti , plur. 397 : 13 |
 prohibitis . 361 : 20 |
 prohibitori . 310 : 15 |
 prohibitorius . 310 : 15 | 343 : 15 |
 prohibitus . 313 : 10 | 375 : 4 |
 prohibuerant . 198 : 29 |
 prohibuere . 394 : 5 |
 prohibuit . 161 : 22 | 406 : 21 |
 projectis , abl. 85 : 21 |
 projecturus . 364 : 3 |
 projiciant . 186 : 11 |
 proinde . 115 : 17 | 158 : 22 | 171 :
 21 | 208 : 29 | 227 : 24 | 245 : 6 |
 294 : 11 | 352 : 7 | 360 : 18 | 396 :
 14 | 398 : 3 |
 prolatando . 394 : 17 |
 promendæ , genit. 372 : 18 |
 Promethea . 272 : 6 |
 prominent . 383 : 12 |
 prominent comæ hirtæ eriguntur .
 203 : 19 |
 promiserat . 312 : 7 |
 promissi , subst. 340 : 3 |
 promissis , subst. 154 : 2 | 196 : 5 |
 214 : 6 | 265 : 34 | 340 : 30 |
 promisso fides extitit . 316 : 3 |
 promissum , subst. 84 : 22 | 298 :
 20 |
 Promittens . 188 : 19 | 242 : 14 |
 339 : 4 |
 Promittere . 128 : 19 |
 Promittit . 158 : 13 | 208 : 22 | 265 :
 34 |
 Promitto . 110 : 4 |
 promotus . 254 : 3 |
 promovebant gradum . 97 : 14 |
 promovissent . 123 : 14 |
 promovit . 113 : 7 |
 prompta libertas . 319 : 10 |
 promptæ audaciæ . 370 : 15 |
 promptioribus , abl. 352 : 3 |
 promptissimi , plur. 98 : 7 | 131 : 16 |
 286 : 2 | 344 : 16 |
 promptissimis . 246 : 13 |
 promptissimo . 177 : 7 |
 promptissimorum . 340 : 10 |
 promptissimos . 283 : 8 | 339 : 20 |
 377 : 30 |

promptissimus . 378 : 5 |
 promptius , adv. 134 : 1 | 120 : 1 |
 268 : 1 | 279 : 25 |
 promptus . 182 : 7 |
 promontorium , acc. 393 : 1 |
 ptona montium , acc. 193 : 7 | 218 :
 13 | 300 : 5 |
 proni , plur. 122 : 16 | in ora . 98 :
 3 |
 pronuntiari . 84 : 14 | 151 : 12 | 235 :
 5 | 245 : 27 | 268 : 5 | 316 : 2 |
 iter pronuntiari . 146 : 1 |
 pronunciat . 117 : 22 | 291 : 33 | edi-
 cit . 164 : 23 |
 pronunciatam prædam . 408 : 23 |
 pronunciatas , abl. 125 : 26 |
 pronunciat . 388 : 1 |
 pronum , neut. accus. 213 : 11 |
 pronus . 320 : 15 |
 propagare . 397 : 32 |
 propalam . 210 : 11 |
 piope . 173 : 15 | 177 : 18 | 201 :
 23 | 202 : 9 | 229 : 18 | 353 : 12 |
 407 : 16 |
 propellerent . 82 : 5 | 193 : 16 |
 propelli . 95 : 17 |
 propemodum . 74 : 10 | 98 : 15 | 83 :
 2 | 125 : 17 | 175 : 21 | 204 : 4 |
 232 : 3 | 275 : 17 | 346 : 7 |
 properabat . 211 : 6 |
 properantes . 380 : 10 |
 properantium . 412 : 6 |
 properaret . 198 : 17 |
 properasse . 245 : 18 |
 properatis , verb. 396 : 7 |
 propere . 171 : 17 | 209 : 7 |
 propinqua , abl. 192 : 18 | 256 : 2 |
 propinqui . 256 : 4 | 333 : 28 |
 propinquis , abl. 163 : 18 | 233 : 4 |
 302 : 14 | 318 : 13 |
 propinquo , abl. 192 : 24 | 198 : 21 |
 propinquorum . 79 : 14 | 155 : 12 |
 propinquos . 327 : 23 |
 propinquum . 350 : 20 |
 propinquus . 223 : 8 |
 propior . 229 : 10 |
 propiare . 244 : 7 |
 propiorem . 357 : 10 |
 propitiari . 141 : 2 |
 propitias , nomen . 360 : 21 |
 propitios . 280 : 6 |
 propius , nomen . 196 : 19 | adverb.
 139 : 11 | 141 : 4 | 211 : 16 | 242 :
 30 | 403 : 5 | quo propitius accedo
 discrimen . 170 : 16 |
 proponunt . 255 : 15 |
 proportio . 300 : 31 |
 propria . 397 : 8 |
 proprias . 404 : 29 |
 proprium . 273 : 17 | 283 : 23 |
 proprius . 360 : 11 |
 propter . 111 : 23 | 180 : 4 | 274 :
 21 | 357 : 9 |
 propugnantes . 121 : 13 |
 propugnantium . 311 : 12 |
 propugnatores , acc. 123 : 15 | 125 :
 15 | 172 : 13 | 338 : 10 |
 propugnatoribus . 368 : 3 |
 propulit . 220 : 2 |
 propulsamus bellum . 170 : 4 |
 propulsans . 366 : 15 |
 propulsantem . 357 : 8 |
 propulsaturus . 410 : 34 |
 propulsum . 230 : 1 |
 prora , abl. 119 : 11 |
 proræ , dat. 121 : 9 | nomin. 380 :
 21 |
 proras . 363 : 20 | 381 : 3 |
 prioris , abl. 121 : 14 | 295 : 7 |
 prorsus . 125 : 14 | 199 : 20 | 220 :
 17 | 257 : 13 | 360 : 28 | 407 :
 18 |

proruere in hostem , præs. 175 :
 5 |
 prorumpunt . 181 : 7 |
 prorupit in aciem . 348 : 7 |
 prorupto , abl. 165 : 18 |
 proruptis , abl. 119 : 26 |
 prosequatur eam pietate filii . 190 :
 5 |
 prosequente . 79 : 24 |
 prosequi . 216 : 14 |
 prosilivit . 274 : 17 |
 prosiluit . 308 : 19 |
 prospectabant . 404 : 15 |
 prospectat . 231 : 2 |
 prospectum oculorum abstulerat . 174 :
 13 | ademerat . 216 : 1 |
 prospectus oculorum . 148 : 7 |
 prospera , abl. 98 : 24 |
 prosperæ , gen. 369 : 5 |
 prosperis , abl. 170 : 3 |
 prospero , abl. 305 : 14 | 384 : 26 |
 prosperum . 261 : 22 |
 prospexerant . 283 : 11 |
 prospexit . 338 : 2 |
 prospicere . 365 : 12 |
 prospici . 376 : 6 |
 prospiciebantur . 161 : 16 |
 prosternentes , acc. 318 : 4 |
 prosternunt . 98 : 21 |
 prostratam . 154 : 11 |
 prostratos . 171 : 28 | 315 : 13 |
 prostratum . 352 : 6 |
 prostraturum . 319 : 6 |
 prostraverant . 97 : 14 | 175 : 27 |
 315 : 4 | 336 : 10 |
 prostraverat humi corpus . 309 :
 22 |
 prostravit . 97 : 25 |
 protegebant . 295 : 12 |
 protegens . 221 : 14 |
 protegentes . 126 : 4 | 367 : 6 | 368 :
 8 |
 protegi . 123 : 21 | 193 : 16 |
 protegunt . 324 : 15 |
 protendens . 412 : 12 |
 proterve , adv. 113 : 1 |
 protexisse . 306 : 16 |
 protexit . 312 : 26 | 336 : 18 | 406 :
 9 |
 protinus . 77 : 11 | 212 : 10 | 225 :
 8 | 236 : 5 | 243 : 3 | 14 | 276 :
 22 | 323 : 2 | 24 | 342 : 3 | 378 :
 13 | 18 |
 protulit . 260 : 10 |
 proturbatus . 254 : 5 |
 provectos . 336 : 5 |
 provectus , abreptus . 307 : 18 |
 proverbii . 294 : 10 |
 provexit ira longius Macedonas . 206 :
 21 |
 provexit ad largius vinum . 321 :
 22 |
 providentia , abl. 247 : 5 |
 providerat . 367 : 4 |
 providere , infin. 403 : 9 |
 providi , præs. 169 : 3 |
 provincia , abl. 387 : 4 |
 provinciæ , gen. 312 : 10 |
 provinciales . 392 : 16 |
 provinciam . 305 : 19 | 310 : 19 |
 414 : 23 |
 provincias . 226 : 25 | 415 : 5 |
 provinciis , abl. 317 : 13 |
 provisæ , abl. 411 : 3 |
 proviso , abl. 171 : 10 |
 provisum . 287 : 8 |
 provocans . 368 : 1 |
 provocatus . 155 : 13 |
 provocavit . 276 : 15 |
 provocor . 84 : 3 |
 provolventibus , abl. 339 : 34 |
 provolutæ , plur. 101 : 15 |

provi.

prout . 99 : 14 |
 proxima , *abl.* 133 : 2 | 139 : 6 |
 223 : 17 | 240 : 21 | 251 : 11 |
 300 : 13 | 315 : 14 | 323 : 26 |
 proximæ . 158 : 18 | 312 : 29 | 356 :
 14 |
 proximam . 112 : 12 | 355 : 2 | 378 :
 20 | 404 : 24 |
 proximas . 257 : 7 |
 proxime , *adv.* 109 : 9 | 291 : 28 |
 proximi , *plur.* 78 : 2 , 10 | 93 : 16 ,
 24 | 131 : 4 | 134 : 10 | 138 : 10 |
 168 : 20 | 234 : 10 | 308 : 10 | 376 :
 5 |
 proximis , *abl.* 176 : 1 , 4 | 289 : 19 |
 308 : 26 | 347 : 1 | 398 : 1 |
 proximo , *abl.* 100 : 15 | 182 : 7 |
 213 : 2 | 379 : 21 |
 proximos . 211 : 14 | 221 : 12 | 239 :
 27 | 283 : 28 | 303 : 9 | 307 : 8 |
 proximum , *neut.* 79 : 1 | 151 : 1 |
 167 : 26 | 176 : 29 | 357 : 24 | 408 :
 32 |
 proximus . 159 : 17 | 188 : 4 | 265 :
 17 | 300 : 30 | 305 : 5 | 314 : 16 |
 391 : 9 |
 prudens satis , *sciens* . 259 : 11 |
 prudenter . 102 : 22 | 212 : 14 | 319 :
 1 |
 prudentia , *nomin.* 274 : 3 |
 prudentius , *nomen* . 113 : 17 | *adv.*
 90 : 2 | 177 : 11 | 263 : 23 |
 Ptolemæo . 308 : 25 | 345 : 10 | 407 :
 25 |
 Ptolemæum . 344 : 30 | 368 : 21 |
 Ptolemæus . 94 : 1 | 337 : 1 | 344 :
 32 | 370 : 30 | 378 : * 1 | 407 :
 17 | 414 : 18 |
 puberes . 285 : 6 | 297 : 20 | 363 :
 5 |
 pubescens . 264 : 23 |
 publicæ , *gen.* 320 : 1 | 394 : 3 |
 413 : 8 | *dat.* 370 : 32 | 409 : 20 |
 publicas , *nomen* . 404 : 7 |
 publicis , *abl.* 333 : 23 |
 publico , *abl.* 332 : 15 |
 publicum statum . 415 : 17 |
 pudeat . 163 : 12 | 199 : 10 |
 pudebat . 124 : 1 | 205 : 8 | 311 : 31 |
 317 : 9 |
 pudere . 238 : 15 |
 puderet . 310 : 13 |
 pudet . 155 : 23 | 245 : 5 | 319 : 29 |
 396 : 9 |
 pudicitia , *plur.* 156 : 11 |
 pudicus . 242 : 18 |
 pudor . 193 : 17 | 223 : 3 | 348 : 18 |
 366 : 17 | 395 : 24 |
 pudore . 289 : 27 | 184 : 18 |
 pudorem . 186 : 10 | 310 : 16 | 312 :
 16 | 316 : 25 | 324 : 19 | 408 :
 4 |
 pudori vestro gravem 326 : 22 |
 puellarum . 405 : 2 |
 puellas . 157 : 12 |
 puer . 123 : 6 | 321 : 2 |
 pueri . 103 : 11 | 125 : 27 | 403 : 15 |
 puerili . 321 : 19 | mentis affectu .
 128 : 9 |
 pueris , *abl.* 189 : 11 | 245 : * 21 |
 355 : 11 | 410 : 30 |
 pueritia . 235 : 16 |
 puero , *abl.* 251 : 20 | 338 : 21 |
 puerorum . 313 : 16 | 410 : 8 |
 pueros . 410 : 33 |
 pugna . 151 : 6 | 174 : 11 | 176 : 33 |
 207 : 31 | 291 : 16 | 344 : 13 | 349 :
 8 |
 pugnabat . 367 : 9 |
 pugnabo . 372 : 2 |
 pugnacissimas . 93 : 13 |
 pugna . 165 : 7 | 166 : 9 | 174 : 31 |

177 : 9 | 291 : 3 | 296 : 7 | 312 :
 27 | 354 : 13 |
 pugnam . 173 : 29 , 31 | 176 : 13 ,
 15 | 283 : 7 | 312 : 25 | 335 : 17 |
 341 : 21 | 346 : 19 |
 pugnandum . 168 : 28 | 245 : 7 |
 pugnantiem . 220 : 10 |
 pugnantium . 162 : 12 | 174 : 3 |
 pugnare . 283 : 16 | 340 : 3 | 358 :
 25 | 360 : 17 |
 pugnasce . 152 : 10 |
 pugnasset . 350 : 30 |
 pugnaturis . 263 : 21 |
 pugnatorios . 168 : 1 |
 pugnavit . 80 : 7 | 177 : 7 |
 pulcherrimam . 324 : 31 |
 pulcherrimum , *acc.* 242 : 12 | 361 : 5 |
 pulchritudine . 99 : 24 | 102 : 27 |
 pulchritudinem . 154 : 22 |
 pulchritudo . 182 : 27 |
 pulchrum . 372 : 5 | *gloriosum* . 333 |
 19 |
 pulsantes . 340 : 20 |
 pulsare . 347 : 3 |
 pulsarent . 97 : 11 | 363 : 20 |
 pulsi , *plur.* 196 : 22 | 310 : 24 |
 393 : 11 |
 pulsus . 168 : 32 |
 pulso , *verb.* 359 : 26 |
 pulsu . 121 : 4 | 369 : 30 | illisa .
 116 : 2 |
 pulsum , *partic.* 380 : 2 |
 pulsus , *partic.* 363 : 7 | *subst.* 376 :
 10 |
 pulvere . 81 : 20 |
 pulveris . 174 : 14 | 216 : 2 |
 pulvino . 85 : 12 |
 pulvis . 216 : 3 |
 puniceis , *abl.* 78 : 3 |
 puniceum , *acc.* 374 : 24 |
 Punicis , *abl.* 116 : 15 |
 puniendum , *acc.* 265 : 25 |
 punira , *abl.* 392 : 14 |
 pupilli , *plur.* 326 : 4 |
 puppe . 295 : 13 |
 puppes . 121 : 9 |
 puppi , *abl.* 119 : 9 | 125 : 4 |
 puppibus . 380 : 21 |
 puppium . 121 : 19 |
 purgamenta . 254 : 5 | 318 : 12 |
 332 : 6 | 394 : 6 |
 purgamentis , *abl.* 383 : 14 |
 purganti , *excusanti* . 212 : 24 |
 purgare . 210 : 22 | 263 : 8 , 14 |
 282 : 17 | 313 : 16 |
 purgari . 262 : 6 |
 purgatos . 265 : 13 |
 purgavere . 416 : 5 |
 puro , *abl.* 81 : 8 |
 purpura , *abl.* 75 : 15 | 96 : 6 | 112 :
 3 | 332 : 18 | 355 : 19 | 395 : 33 |
 purpuram . 190 : 3 |
 purpurati . 105 : 16 |
 purpuratis , *abl.* 75 : 7 | 101 : 5 |
 186 : 7 |
 purpuratorum . * 85 : 2 | 91 : 3 |
 105 : 13 |
 purpureæ , *dat.* 79 : 7 | *nom.* 390 :
 16 |
 purpureum , *acc.* 237 : 25 |
 putant . 237 : 8 | 333 : 22 | 334 :
 2 |
 putatis , *verb.* 327 : 13 |
 putent . 231 : 6 |
 puteos . 299 : 5 | 382 : 7 |
 putes . 76 : 1 | 274 : 8 |
 putrem . 391 : 4 |
 patria , *acc.* 360 : 30 |
 Pylæ . 82 : 2 |
 Pylas . 80 : 13 | 90 : 23 |
 Pyramo , *abl.* 88 : 2 |
 Pyramus . * 81 : 6 |

Q

Qua , *adv.* 99 : 6 | 240 : 22 |
 quadam . 240 : 19 |
 quadragen's , *abl.* 274 : 30 |
 quadraginta . 74 : 18 | 93 : 15 | 160 :
 10 | 177 : 4 | 198 : 5 |
 quadrato , *abl.* 182 : 19 | 185 : 6 |
 215 : 20 | 230 : 8 | 361 : 21 |
 quadrigæ . 146 : 18 | 172 : 17 | 183 :
 3 | 364 : 15 |
 quadrigarum . 357 : 2 |
 quadrigas . 159 : 25 | 345 : 30 |
 quadrigis . 159 : 18 |
 quadrijugi , *plur.* 375 : 16 |
 quadringenti . 79 : 16 |
 quadriremes . 121 : 8 , 12 , 16 |
 quæ . 394 : 9 |
 quæcumque . 229 : 10 |
 quædam . 245 : 5 |
 quænam . 175 : 8 |
 quæque . 240 : 12 , 21 |
 quæramus . 199 : 19 |
 quærebatur . 406 : 12 |
 quærenda , *nom.* 76 : 6 |
 quærenti . 250 : 23 | 342 : 10 |
 quærentibus . 403 : 8 |
 quæreret . 84 : 9 | 127 : 6 | 141 : 9 |
 154 : 18 | 155 : 22 | 199 : 18 | 242 :
 19 , 24 |
 quæreret . 245 : 16 |
 quæri . 361 : 2 | 410 : 17 |
 quæris . 324 : 5 |
 quæritis . 408 : 28 , 32 |
 quæro . 250 : 1 | 298 : 14 |
 quæsitam . 390 : 23 | potentiam sce-
 lere & flagitio . 387 : 16 |
 quæsitat . 297 : 4 |
 quæsitum . 238 : 14 | 258 : 2 |
 quæsiuerunt . 141 : 15 |
 quæso . 86 : 2 | 250 : 27 | 252 : 22 |
 359 : 18 | 370 : 25 | 412 : 10 |
 quæstio . 258 : 20 |
 quæstione . 255 : 16 |
 quæstionem . 245 : 25 | 255 : 11 , 21 |
 quæstioni . 155 : 23 | 255 : 26 |
 quæstionis . 255 : 13 |
 quæstu . 357 : 8 |
 quæstuosa gens spoliis . 139 : 1 |
 quale . 237 : 25 |
 qualem . 172 : 26 | 211 : 4 |
 qualemcumque . 206 : 13 |
 quales . 154 : 9 | 242 : 21 | 276 :
 19 |
 quali . 407 : 3 |
 qualiacumque . 244 : 14 |
 qualis . 156 : 13 | 247 : 19 , 24 |
 248 : 14 |
 qualiscumque . 261 : 2 | 274 : 2 |
 qualiumcumque . 209 : 13 |
 quam . 84 : 9 | 85 : 10 , 21 | 90 :
 17 | 92 : 1 | 358 : 3 | 360 : 1 | *ma-*
gis quam . 290 : 10 | 292 : 7 | *se-*
ptimo mense quam . 126 : 13 |
 quamcumque . 146 : 7 | 313 : 15 |
 quamplurimos . 279 : 12 |
 quamprimum . 129 : 2 | 313 : 9 | 407 :
 2 |
 quamquam . 174 : 29 | 168 : 18 | 249 :
 20 | 265 : 18 | 296 : 14 | 354 : 30 |
 360 : 9 | 394 : 1 , 15 | 406 : 29 |
 415 : 6 |
 quamvis . 196 : 7 |
 quamdiu . 70 : 4 | 248 : 19 | 274 :
 20 | 294 : 2 | 359 : 6 |
 quando . 150 : 4 | 162 : 28 | 298 : 20 |
 395 : 22 | 403 : 16 | 407 : 9 | 408 :
 14 |
 quan-

quandocumque . 392 : 20 | 411 : 17 |
 quandoque , *quandocumque* . 298 : 20 |
 408 : 14 |
 quanta . 70 : 10 | 87 : 15 | 143 :
 3 | 196 : 5 |
 quanta inter rudes poterat esse sa-
 pientia . 343 : 21 |
 quantam . 75 : 16 | 99 : 26 | 405 : 26 |
 413 : 4 |
 quantamcumque . 95 : 3 | 108 : 9 |
 128 : 6 |
 quantas . 162 : 5 |
 quanto , *adv.* 111 : 5 | 218 : 10 , 19 |
 247 : 10 | 315 : 36 |
 quantos . 162 : 6 | 409 : 23 |
 quantulo . 317 : 6 |
 quantum , *adv.* 86 : 14 | 148 : 9 |
 156 : 23 | 197 : 12 | 215 : 19 | 213 :
 4 | 244 : 29 | 265 : 26 | 290 : 11 |
 quantumcumque . 358 : 13 |
 quantuscumque . 155 : 7 | 169 : 20 :
 Quartis , *abl.* 181 : 7 | 190 : 20 |
 Quarto , *abl.* 104 : 4 | 149 : 7 | 299 :
 3 |
 Quartum . 219 : 14 |
 Quartus . 188 : 5 |
 Quarum . 406 : 32 |
 Quas . 406 : 4 |
 Quasi . 97 : 6 | 133 : 19 | 173 : 1 |
 197 : 2 | 214 : 3 | 222 : 14 | 218 :
 4 | 238 : 15 | 319 : 12 |
 Quassa voce subdeficiens . 289 : 20 |
 Quatere , *infin.* 98 : 10 |
 Quateret . 320 : 11 |
 Quaternos . 82 : 5 |
 Quatiens . 410 : 1 |
 Quatiente . 197 : 21 |
 Quatientes . 407 : 16 |
 Quatit . 121 : 4 |
 Quatridui . 218 : 11 |
 Quatriduo , *abl.* 153 : 19 | 297 : 14 |
 Quatriduum . 137 : 24 |
 Quatuor . 107 : 8 | 115 : 12 | 159 :
 16 | 179 : 15 | 186 : 14 | 198 : 25 |
 206 : 7 , 9 | 298 : 21 | 299 : 11 |
 356 : 3 |
 Queat . 175 : 21 |
 Queis , *abl.* 223 : 18 | 299 : 1 | 393 :
 11 |
 quem . 89 : 16 | 408 : 9 , 18 |
 quemquam . 84 : 15 | 111 : 2 | 254 :
 7 |
 quemque . 404 : 8 |
 Querantur . 395 : 16 |
 Quercus . 232 : 8 |
 Querebantur . 83 : 5 , 17 | 145 : 11 |
 151 : 16 | 283 : 24 |
 Querebatur . 83 : 24 | 243 : 27 | 288 :
 7 |
 Querelas . 222 : 19 |
 querelis , *abl.* 310 : 9 |
 querendi . 393 : 19 |
 querentium . 247 : 19 | 267 : 26 |
 quereretur . 323 : 18 |
 queri . 120 : 4 | 395 : 18 | 413 : 16 |
 querula . 199 : 15 |
 questibus . 403 : 18 |
 qui . 404 : 22 | 407 : 23 | 408 : 8 |
 quia . 134 : 3 | 192 : 3 | 197 : 7 |
 200 : 2 | 213 : 31 | 324 : 5 | 355 :
 12 | 356 : 5 | 370 : 2 | 374 : 19 |
 375 : 6 |
 quibus . 396 : 13 | 405 : 20 |
 quicumque . 417 : 1 |
 quid . 359 : 31 | 395 : 8 , 14 | 408 :
 27 |
 quidam . 74 : 19 | 194 : 14 | 318 :
 10 | 354 : 28 | 395 : 23 | 407 : 26 |
 408 : 26 |
 quidem . 86 : 8 | 359 : 30 | 360 : 3 ,
 9 | 395 : 23 | 398 : 9 | 406 : 27 | 410 :
 21 | 411 : 9 , 11 , 14 | 416 : 1 |

quidnam . 395 : 7 |
 quidquam . 75 : 6 | 86 : 13 | 161 :
 13 | 171 : 22 | 263 : 8 | 383 : 2 |
 409 : 26 | 413 : 28 |
 quidquid . 85 : 8 | 176 : 2 | 200 : 4 |
 207 : 30 | 208 : 16 | 278 : 8 | 360 :
 23 | 406 : 11 |
 quies . 205 : 11 | 215 : 11 | 227 : 7 |
 251 : 15 | 369 : 7 |
 quiescendo . 315 : 8 |
 quiescere . 164 : 19 | 213 : 26 | 245 :
 1 | dormire . 130 : 24 |
 quiete . 215 : 6 | 384 : 24 |
 quietem . 125 : 10 | 149 : 4 | 164 :
 11 | 165 : 6 | 229 : 14 | 378 : 14 |
 quieti . 193 : 5 |
 quietis . 226 : 18 |
 quietum , *acc.* 314 : 15 |
 quietus . 414 : 12 |
 quieverint . 412 : 4 |
 quieverunt . 301 : 16 |
 quin . 212 : 18 | 213 : 5 | 225 : 3 |
 408 : 2 |
 quindecim . 79 : 19 | 126 : 5 |
 quingenaria , *plur.* 187 : 16 |
 quingenta . 106 : 1 | 180 : 6 | 215 :
 16 | 312 : 21 | 396 : 2 |
 quingenti . 100 : 7 | 299 : 1 | 376 :
 4 |
 quingentis . 186 : 20 | 298 : 28 |
 quingentos . 186 : 19 | 216 : 19 | 377 :
 19 |
 quinos . 334 : 4 |
 quinquaginta . 74 : 12 | 153 : 17 |
 159 : 17 , 25 | 160 : 9 | 185 : 9 |
 186 : 22 | 189 : 6 | 211 : 17 | 228 :
 29 | 246 : 12 | 300 : 1 | 322 : 14 |
 quinque . 193 : 3 | 205 : 16 | 221 :
 21 | 387 : 3 |
 quinquere . 125 : 3 |
 quinquere . 120 : 24 | 124 : 21 ,
 23 | 125 : 1 |
 quinto . 83 : 22 | 135 : 12 | 193 : 1 |
 405 : 10 |
 quintum . 233 : 11 |
 quippe . 74 : 3 | 153 : 4 | 173 : 21 |
 182 : 5 | 196 : 23 | 315 : 9 | 336 :
 14 | 353 : 16 | 354 : 26 | 357 : 8 |
 358 : 10 |
 quisquam . 207 : 18 | 249 : 21 | 294 :
 5 | 404 : 16 |
 quisque . 173 : 22 | 411 : 14 | 415 :
 3 , 12 |
 quo , *adv.* 72 : 12 | *ur.* 74 : 5 |
 quanto . 99 : 12 | quo intenderet .
 202 : 10 |
 quoad . 382 : 11 |
 quocumque . 129 : 18 | 228 : 22 |
 quod . 77 : 4 | 84 : 15 | 110 : 19 |
 407 : 1 , 21 |
 quodcumque . 127 : 1 |
 quoddam . 298 : 8 |
 quominus . 171 : 2 | 253 : 20 |
 quomodo . 72 : 16 | 247 : 14 | 250 :
 11 |
 quonam . 290 : 14 |
 quondam . 71 : 6 | 160 : 4 | 204 : 30 |
 207 : 27 | 243 : 27 | 280 : 15 | 347 :
 8 | 394 : 6 |
 quoniam . 253 : 27 | 319 : 13 | 395 :
 30 | 407 : 1 |
 quoque , *conj.* 87 : 1 | 241 : 19 | 246 :
 6 | 353 : 4 | 405 : 18 | 406 : 9 |
 416 : 19 | pro *quo* . 139 : 11 |
 quorum . 357 : 29 | 405 : 18 , 23 |
 406 : 26 |
 quosdam . 413 : 12 |
 quot . 238 : 9 | 387 : 6 |
 quota . 199 : 23 |
 quoties . 152 : 8 | 226 : 12 | 253 :
 22 | 395 : 26 | 406 : 7 , 8 | 407 :
 24 |

quotiescumque . 196 : 16 |
 quotocumque . 361 : 1 |
 quotus . 243 : 20 |
 quousque . 207 : 1 | 398 : 9 |
 quum . 144 : 4 | 152 : 1 | 192 : 5 |
 198 : 28 | 199 : 7 , 16 | 248 : 9 ,
 13 | 294 : 15 | 354 : 15 | 374 :
 12 |

R

R Abie . 325 : 22 | 349 : 22 |
 rabiem . 135 : 8 | 193 : 12 | 348 :
 16 | 398 : 13 |
 rabies . 126 : 9 | 282 : 14 |
 radice . 234 : 16 | 353 : 16 |
 radices . 195 : 12 | 339 : 11 | 383 :
 18 |
 radicibus , *arborum* . 185 : 13 | *mon-*
stium . 82 : 17 | 195 : 4 | 229 : 1 |
 272 : 7 | 282 : 2 | 302 : 16 | 335 :
 20 | 365 : 22 |
 radios . 147 : 1 |
 rami , *plur.* 197 : 16 | 254 : 21 | 339 :
 15 | 353 : 13 , 25 |
 ramis . 120 : 8 | 138 : 6 | 197 : 22 |
 235 : 8 | 292 : 24 | 332 : 20 | 367 :
 9 |
 ramorum . 254 : 18 |
 ramos . 194 : 17 | 234 : 15 | 367 :
 5 , 30 |
 raperent . 99 : 10 | 239 : 10 |
 rapidior . 150 : 6 |
 rapidissimos . 364 : 1 |
 rapidos . 150 : 8 |
 rapiebant . 123 : 22 |
 rapimur impetu ad omnes affectus .
 262 : 16 |
 rapit . 298 : 2 |
 rapiunt . 157 : 4 |
 rapras . 167 : 29 |
 raptim . 92 : 16 | 121 : 24 | 210 : 11 |
 384 : 8 | raptim aëto agmine , *fe-*
stinanter . 189 : 10 |
 rapto , *præda* . 96 : 5 |
 raræ . 305 : 4 | 343 : 20 | 375 : 18 |
 raræ indolis . 312 : 20 |
 rarior . 173 : 3 |
 rarius . 312 : 16 |
 raro , *adv.* 133 : 16 | 316 : 17 |
 raros . 169 : 9 |
 rarum , *accus.* 352 : 15 | 358 : 7 |
 ratæ , *plur.* 102 : 10 |
 ratem . 295 : 15 |
 rates , *plur.* 292 : 1 | 295 : 7 , 15 |
 296 : 1 | 344 : 8 |
 rati , *plur.* 101 : 8 | 133 : 12 | 213 :
 13 | 346 : 13 | 394 : 16 , 25 | 410 :
 16 |
 ratibus , *abl.* 291 : 32 | 295 : 12 ,
 26 | 296 : 2 | 345 : 13 |
 ratio . 88 : 19 | 150 : 20 | 165 : 12 |
 169 : 23 | 208 : 22 | 240 : 13 | 254 :
 19 | 289 : 14 | 315 : 17 |
 ratione . 93 : 3 | 113 : 17 | 208 :
 18 |
 rationem . 152 : 6 | 153 : 14 | 357 :
 25 | 413 : 19 | *modum* . 90 : 6 |
 ratus . 100 : 24 | 113 : 5 | 124 : 2 |
 134 : 11 | 152 : 15 | 162 : 15 | 168 :
 24 | 200 : 14 | 204 : 25 | 214 : 6 |
 311 : 20 | 313 : 8 , 27 | 343 : 3 |
 345 : 20 | 368 : 5 |
 re . 204 : 17 |
 rebellassent . 326 : 31 |
 rebellem . 302 : 21 |
 rebus . 69 : 3 | 120 : 3 | 179 : 9 |
 204 : 7 | 225 : 8 | 243 : 4 | 302 :
 14 | 313 : 35 | 332 : 20 | rebus
 compositis . 69 : 3 | 209 : 2 |
 re-

recedat . 90 : 3 |
 recedebant . 175 : 6 |
 recedebat . 211 : 11 |
 recedentes , *acc.* 377 : 19 |
 recedentia . 108 : 4 |
 recedentibus . 133 : 11 | 259 : 1 |
 recedere . 273 : 5 |
 recens . 134 : 8 | 370 : 3 |
 recentem . 413 : 28 |
 recentes , *acc.* 88 : 18 |
 recenti , *abl.* 149 : 8 | 154 : 12 | 267 : 17 |
 receperant . 380 : 18 |
 receperat . 154 : 12 |
 recepere . 161 : 13 |
 receperunt . 134 : 10 | 174 : 5 | 340 : 2 |
 recepissent . 135 : 22 |
 recepisset . 115 : 20 |
 recepit . 110 : 9 | 213 : 29 | 296 : 18 | 338 : 2 | 369 : 19 | 378 : 13 |
 recepta , *nom. fam.* 107 : 11 | *abl.* 130 : 5 |
 receptacula , *acc.* 305 : 1 |
 receptaculum . 208 : 29 | 281 : 16 | 310 : 23 |
 receptis . 283 : 18 |
 recepto , *abl.* 247 : 4 | 315 : 34 |
 receptui . 132 : 14 | 194 : 3 | 346 : 11 | receptui signum dedit . 133 : 10 |
 receptum . 239 : 2 | 254 : 8 | 393 : 8 |
 recepturum , *acc.* 110 : 4 |
 receptus , *partic.* 232 : 15 | 248 : 16 |
 recessere . 148 : 7 |
 recesserunt . 276 : 22 | 283 : 6 | 369 : 22 |
 recessisse . 226 : 12 | 261 : 7 |
 recessissent . 90 : 16 |
 recessit . 279 : 7 | 301 : 25 | 408 : 7 |
 recessus , *acc.* 266 : 11 | 300 : 4 |
 recidamus , *affiv.* 229 : 26 |
 recidebant , *neur.* 193 : 15 | 340 : 1 |
 recident , *neur.* 289 : 9 |
 recidentem ad ludibrium . 189 : 14 |
 reciderat , *neur.* 411 : 8 |
 recideret , *neur.* 369 : 6 |
 recidis , *neur.* 375 : 7 | 385 : 15 |
 recipere . 327 : 10 |
 reciperebantur . 254 : 5 |
 reciperet . 255 : 30 |
 recipi . 133 : 20 | 162 : 3 | 393 : 16 |
 recipi in fastigium , *dignitatem* : 111 : 2 |
 recipiendis , *abl.* 132 : 13 |
 recipiens . 249 : 30 |
 recipientes , *acc.* 296 : 3 |
 recipit . 159 : 33 | 231 : 9 | 333 : 22 |
 recipiunt . 354 : 30 |
 reciprocari cepit mare . 380 : 28 |
 reciso ponte . 175 : 15 |
 recitaret . 153 : 22 |
 recitari . 258 : 3 |
 recitat . 248 : 2 | 267 : 1 |
 recognovit . 182 : 26 |
 reconciliandam . 412 : 22 |
 reconciliata . 244 : 18 |
 reconciliati , *gen.* 251 : 9 | 265 : 15 |
 recreatus . 270 : 27 |
 recruduit soporatus dolor . 260 : 8 |
 recta , *abl.* 164 : 12 | 166 : 8 | recta plaga attinent . 225 : 2 |
 recto , *abl.* 175 : 9 | 329 : 5 |
 rector . 349 : 23 |
 rectorem . 141 : 9 |
 rectores . 348 : 3 |
 rectoribus , *abl.* 347 : 1 |
 rectum , *neur.* 99 : 6 |
 recubat . 332 : 18 |
 recuperandam . 114 : 9 |

recuperandi . 172 : 6 |
 recuperare . 113 : 16 | 114 : 3 | 173 : 13 | 238 : 18 |
 recuperasse . 179 : 11 |
 recuperaturos . 171 : 20 |
 recuperavit . 86 : 19 |
 recurrentibus , *abl.* 381 : 1 |
 recurrentium . 197 : 28 |
 recurrunt . 380 : 8 |
 recusabant . 315 : 8 |
 recusabit . 370 : 24 |
 recusante . 258 : 9 |
 recusantes . 413 : 36 | jugum impe-
 rii . 129 : 10 |
 recusare . 238 : 8 | 242 : 20 | 258 : 1 |
 recusaturum . 196 : 12 |
 recusaverant . 291 : 31 |
 recusemus . 208 : 5 |
 recusio , *verb.* 170 : 10 | 171 : 2 | 252 : 20 |
 redacta , *abl.* 72 : 2 | 223 : 18 | 303 : 2 |
 redactis , *abl.* 203 : 14 | 376 : 22 |
 redactus . 80 : 7 |
 reddas . 155 : 13 |
 reddat . 208 : 21 |
 redde . 156 : 20 |
 reddebant . 197 : 22 |
 reddebat mare terras . 381 : 1 |
 reddentibus . 354 : 2 | *referentibus* . 74 : 15 |
 reddere . 412 : 9 | *nomen, dare* . 141 : 5 | reddere suis quæque temporibus *referre* . 178 : 3 |
 redderentur . 375 : 12 |
 redderet . 157 : 10 | 223 : 12 |
 redderetur . 89 : 8 | 261 : 19 |
 reddetur . 165 : 12 |
 reddi . 102 : 29 | 157 : 21 |
 reddiderat . 392 : 6 |
 reddidissent . 235 : 5 |
 reddidisti . 262 : 1 |
 reddidit . 135 : 4 | 233 : 2 | 241 : 7 | 413 : 2 | reddidit quies gravatam ebrietate mentem . 205 : 11 |
 reddit terram naturæ suæ mare . 231 : 10 | 333 : 5 |
 reddita . 405 : 20 |
 redditus , *abl.* 266 : 6 |
 reddito , *abl.* 278 : 21 | 286 : 21 | 316 : 11 |
 redditus . 298 : 12 |
 redditum . 309 : 27 |
 redditur . 95 : 1 | 192 : 13 | 333 : 22 |
 reddituram . 237 : 12 |
 reddituros . 298 : 19 |
 redditurum . 152 : 12 | 316 : 3 |
 redditus . 162 : 13 | 365 : 18 |
 reddo . 406 : 29 | debitum nomen . 190 : 18 |
 reddunt . 319 : 18 |
 redduntur . 108 : 6 | 198 : 15 | 270 : 5 | 393 : 5 |
 redeam . 413 : 8 |
 redegerunt . 130 : 5 |
 redigi . 110 : 1 |
 redigit . 317 : 18 | 338 : 25 | 375 : 8 |
 redeunte . 83 : 19 |
 redeunt . 396 : 17 |
 redibat . 270 : 18 |
 rediens . 120 : 2 | 142 : 5 |
 redieritis . 200 : 16 |
 redierunt . 298 : 22 |
 redigi potuisse pecuniam ingentem . 157 : 10 | 284 : 13 |
 rediisset . 381 : 22 |
 rediit . 161 : 17 | 164 : 10 | 204 : 3 | 212 : 8 |
 redimentibus . 157 : 10 |

redimit . 208 : 16 |
 redimita , *plur.* 124 : 15 | *sing.* 185 : 20 |
 redimiti , *plur.* 336 : 5 |
 redimunt morte , *tuentur* . 200 : 4 |
 redire . 225 : 8 | 226 : 1 | 339 : 33 |
 rediret . 280 : 15 | 322 : 6 |
 redit . 240 : 7 | 241 : 1 | 286 : 1 |
 redite . 265 : 11 |
 reditum . 305 : 18 |
 reditura . 321 : 26 |
 redituris . 226 : 9 |
 rediturum , *acc.* 200 : 18 | 249 : 16 |
 reduce . 370 : 13 |
 reducebant . 264 : 16 |
 reduces , *nomen* . 360 : 1 |
 reducit . 176 : 21 |
 redundantem ad ipsum calamitatem . 154 : 16 |
 reduxit . 177 : 2 |
 refecerunt . 121 : 5 |
 refecta ad pristinum cultum arma . 385 : 10 |
 refecti , *plur.* 216 : 6 | 270 : 19 |
 refectus . 249 : 6 |
 refellant . 261 : 4 |
 referant . 207 : 9 |
 referantur . 327 : 26 |
 referatis . 359 : 14 |
 referebant . 270 : 11 | 283 : 10 |
 referebantur . 259 : 10 |
 referebas . 319 : 22 |
 referebat . 96 : 5 | 167 : 30 | 375 : 16 |
 referebatur . 213 : 28 |
 referens . 159 : 24 |
 referent . 207 : 9 |
 referre . 242 : 21 | 247 : 8 | *pedem* . 175 : 2 | 221 : 9 | 288 : 14 |
 ferri . 318 : 21 |
 refert ad consilium . 157 : 8 |
 refertas . 201 : 3 |
 refertos . 279 : 13 |
 referunt . 95 : 4 | 337 : 15 |
 refici . 381 : 15 |
 reformido . 247 : 11 |
 refovebat artus admoto igne . 315 : 12 |
 refovente cuncta pace . 127 : 9 |
 refrænare . 174 : 26 |
 refragatus gloriæ suæ . 368 : 23 |
 refrigerant . 303 : 18 |
 refugere , *pres.* 381 : 18 |
 refugerunt . 172 : 25 | 345 : 12 | 354 : 18 |
 refugientium . 153 : 6 |
 refugisset . 381 : 23 |
 refulgebant . 340 : 21 |
 regalem . 79 : 1 |
 regali , *abl.* 79 : 12 | 105 : 2 |
 regalis , *gen.* 189 : 1 |
 rege , *abl.* 97 : 19 | 101 : 7 | 237 : 10 | 243 : 28 | 305 : 12 | 396 : 7 | 398 : 8 | 404 : 22 | 406 : 25 | 407 : 3 |
 regebantur . 209 : 19 | 346 : 16 |
 regebat . 166 : 2 | 173 : 32 | 215 : 20 | 350 : 9 |
 regebatur . 376 : 2 |
 regem . 79 : 14 | 97 : 26 | 208 : 9 | 228 : 3 | 237 : 5 | 244 : 15 | 267 : 6 | 312 : 25 | 319 : 7 | 333 : 15 | 338 : 16 | 359 : 19 |
 regente . 216 : 32 | *definiense* . 153 : 17 |
 regentes , *acc.* 78 : 7 |
 regentibus . 349 : 2 , 7 |
 regere . 150 : 7 | 295 : 20 | 395 : 30 |
 reges , *verb.* 294 : 14 | *nomen* . 397 : 23 | 406 : 14 | 407 : 21 |
 regi , *dac.* 77 : 3 | 108 : 3 | 121 : 22 | 137 : 9 | 219 : 17 | 249 : 19 ? 319 .

319 : 17 | 329 : 6 | 374 : 18 | 406 : 11 |
regia, *subst.* 143 : 6 | 204 : 23 | 309 : 23 | 407 : 23 | *adj.* 201 : 4 | 238 : 21 | 321 : 2 |
regiæ, *adj.* 75 : 11 | 79 : 22 | 111 : 3 | 11 | 170 : 9 | 182 : 13 | *subst.* 237 : 22 | 242 : 29 | 274 : 5 | 309 : 2 | 403 : 17 |
regiam, *subst.* 71 : 7 | 204 : 16 | 242 : 28 | 246 : 9 | 265 : 18 | 308 : 27 | 323 : 2 | 26 | 403 : 20 | *adj.* 136 : 6 | 315 : 34 |
regiarum, *adj.* 408 : 22 |
regias, *adj.* 102 : 25 | 239 : 11 |
regibus, *abl.* 186 : 6 | 228 : 6 | 320 : 21 |
regiis, *abl.* 189 : 11 |
regina, 338 : 17, 20 |
reginæ, *plur.* 102 : 10 | *sing.* 357 : 9 |
reginam, 103 : 5 | 154 : 24 | 192 : 21 |
reginas, 79 : 18 | 100 : 1 | 101 : 19 | 156 : 12 |
reginis, 155 : 7 |
regio, *subst.* 73 : 10 | 138 : 12 | 195 : 12 | 269 : 6, 17 | 275 : 12, 18 | 317 : 20 | 330 : 8 | 359 : 13 | *adj.* 214 : 10 | 378 : 7 |
regione, 90 : 7 | 225 : 4 | 277 : 14 | alia atque alia, 114 : 7 |
regionem, 80 : 10 | 167 : 22 | 191 : 5 | 224 : 2 | 307 : 21 | 310 : 17 | 311 : 1 | 314 : 15, 25 | 316 : 8, 10 | 317 : 18 | 319 : 4 |
regiones, 91 : 10 |
regioni, 187 : 2 | 276 : 5 |
regionis, 191 : 7 | 198 : 7 | 266 : 11 | 271 : 2 | 276 : 3 | 278 : 6 | 302 : 18 | 304 : 1 |
regionum, 304 : 5 |
regis, *gen.* 79 : 7 | 86 : 24 | 88 : 15 | 106 : 5 | 133 : 1 | 154 : 27 | 175 : 3 | 182 : 27 | 233 : 12 | 236 : 3 | 241 : 2 | 254 : 15 |
regit, 151 : 11 |
regitur, 355 : 8 | umbra virgæ equus nobilis, 274 : 14 |
regium, 79 : 11 | 273 : 24 | 342 : 15 | 416 : 9 |
regius, 266 : 5 |
regna, *acc.* 158 : 22 | 392 : 7 | 405 : 20 | 406 : 14 | 415 : 15 |
regnabat, 110 : 11 | 341 : 8 | 342 : 13 |
regnandi, 111 : 2 |
regnant, 207 : 6 |
regnante, 233 : 1, 7 |
regnantem, 185 : 16 |
regnantium, 342 : 9 |
regnare, 228 : 5 | 341 : 11 | 391 : 20 | 409 : 9 |
regnaret, 341 : 12 | 357 : 7 | 410 : 5 |
regnasse, 391 : 19 |
regnasset, 223 : 7 | 357 : 10 |
regnat, 357 : 12 |
regnaturum, *acc.* 353 : 9 |
regnaverat, 105 : 9 |
regnavit, 305 : 5 | 368 : 22 |
regni, 170 : 18 | 207 : 19 | 237 : 11 | 247 : 30 | 267 : 14 | 280 : 3 | 350 : 1 | 357 : 6 | 371 : 21 | 394 : 25 | 408 : 11 |
regno, *abl.* 272 : 15 | 370 : 14 | 405 : 3 |
regnum, 77 : 7 | 111 : 23 | 208 : 11 | 237 : 13 | 252 : 13 | 274 : 11, 12 | 316 : 24 | 337 : 5 | 342 : 4, 7 | 343 : 7 | 377 : 16 |
reguli, *plur.* 334 : 11 |
Q. Curtii,

regulo, 343 : 13 |
regum, 131 : 23, 25 | 170 : 9 | 200 : 25 | 237 : 21 | 246 : 24 | 391 : 10 | 409 : 21 |
regunt, 358 : 20 |
rei, *sing.* 177 : 9 | 188 : 8 | 242 : 21 | 243 : 9 | 247 : 3, 24, 29 | 344 : 11 | 415 : 6 | *plur.* 253 : 7 |
rejecit, 403 : 5 |
rejecta, *abl.* 156 : 1 |
relabens mare eodem impetu quo effusum est, 231 : 10 |
relatam, 243 : 27 | 316 : 6 |
relatis, *abl.* 124 : 18 |
relato, *abl.* 211 : 28 | 413 : 14 |
relatum, 151 : 10 |
relaturi, *plur.* 325 : 5 |
relaturum, 226 : 6 | 181 : 9 |
relaxante, 215 : 7 |
relegati, *plur.* 199 : 24 |
relegatos, 254 : 9 | 257 : 15 |
relieta, *abl.* 91 : 1 | 312 : 22 |
relieti, *plur.* 384 : 15 |
relietis, *abl.* 80 : 22 | 101 : 13 | 143 : 3 | 202 : 4, 6 | 234 : 7 | 269 : 11 | 339 : 28 |
relieto, *abl.* 88 : 7 | 159 : 6 | 167 : 15 | 196 : 13 | 228 : 24 | 240 : 5 | 269 : 5 | 270 : 2 | 298 : 24 | 356 : 12 |
relietos, 362 : 13 |
relictum, 315 : 20 |
relicturus, 89 : 19 |
relictus, 136 : 5 | 239 : 18 | 302 : 18 |
religatis manibus post tergum, 249 : 6 |
religione, 122 : 13 | 242 : 6 | 414 : 14 | vana capta est, 152 : 18 | religione deum adstrictum, 245 : 17 |
religionem, 294 : 25 | metu converso in religionem venerationemque, 347 : 10 |
relinquatis, 170 : 21 | 359 : 15 |
relinquebatur, 316 : 13 |
relinquemas, 199 : 28 |
relinquendi, 395 : 24 |
relinquens, 191 : 7 |
relinquerent, 96 : 3 | 200 : 10 |
relinqueret, 72 : 18 | 407 : 27 |
relinqui, 361 : 23 |
relinquant, 181 : 4 | 216 : 13 | 227 : 26 |
reliqua, 280 : 13 | 352 : 3 |
reliquam, 332 : 12 |
reliquerat, 104 : 15 | 283 : 9 | 302 : 8 |
reliqueris, 156 : 23 |
reliquerunt, 274 : 24 |
reliquiæ pristini moris, 223 : 9 |
reliquias, 128 : 10 | 330 : 7 |
reliquis, *abl.* 175 : 11 |
reliquisse, 237 : 13 |
reliquisset, 124 : 3 | 408 : 20 |
reliquistis, 395 : 11 |
reliquit, 83 : 3 | 109 : 5 | 153 : 16 | 187 : 3 | 197 : 6 | 277 : 15 | 337 : 4 | 362 : 4 | 363 : 13 |
reliquum, 164 : 9 | 216 : 23 | 296 : 18 | fecerat calamitas, 249 : 12 |
reluctantem, 223 : 3 |
reluctatum, 310 : 12 |
rem, 131 : 26 | 226 : 15 | 251 : 7 | 412 : 5 |
remanserunt, 267 : 4 |
remansuras, 410 : 3 |
remedia, 84 : 6, 12 | 365 : 17 | 395 : 25 |
remediis, *abl.* 208 : 15 |
remedio, 382 : 6 |
remedium, 84 : 9, 13, 20 | 194 : 2 | 270 : 17 | 278 : 14 | 315 : 18 | 335 : 9 | 354 : 4 | 378 : 15 |

remensi, *plur.* 194 : 5 |
remi, *plur.* 380 : 19 |
remigant, 379 : 21 |
remige, 130 : 16 |
remigem, 295 : 11 |
remiges, *nom.* 119 : 12 | 121 : 23 | 130 : 19 |
remis, *abl.* 119 : 10 | 125 : 6 | 379 : 11 |
remiserat, 297 : 6 |
remisisti, 251 : 9 |
remisit, 280 : 12 | 290 : 13 | 341 : 22 | 367 : 21 |
remissæ, *languescens*, 174 : 31 |
remissi, *plur.* 234 : 2 | 298 : 20 |
remissis, *abl.* 394 : 8 |
remittemus, 157 : 22 |
remittente eo nihil, 307 : 15 |
remittere legem supplicii, *eximere*, 256 : 7 |
remittit, 103 : 24 | 235 : 13 |
remittuntur, 343 : 3 |
remorum, 369 : 30 | 376 : 10 | 381 : 4 |
remos, 364 : 6 | 380 : 9 |
remota, *abl.* 197 : 10 |
remotis arbitris, 211 : 15 | 213 : 16 | 241 : 19 | 255 : 13 | 272 : 29 |
remotum, *acc.* 357 : 18 |
remoturus, 267 : 29 |
remove, *infin.* 118 : 15 |
removeri, 255 : 27 |
renata, *sing.* 127 : 7 |
renitentibus, *depon. abl.* 227 : 4 |
renovabat, 140 : 8 |
renovandum, 131 : 13 | 208 : 23 |
renovarent, 208 : 12 |
renovato, *abl.* 198 : 9 | 377 : 23 |
renovatus, 154 : 11 | 406 : 22 |
renunciatis, *abl.* 412 : 2 |
reo, 249 : 26 |
reparandas, 131 : 12 |
reparandos, 149 : 4 |
reparante bellum, *instaurante*, 104 : 11 |
reparare, 207 : 14 |
reparatas, 148 : 11 |
reparaturum, 178 : 14 |
repellamus, 326 : 19 |
repellentur, 76 : 5 |
repelli, 180 : 2 |
repello bellum, 109 : 10 |
repens, *subita*, 395 : 8 |
repente, *adv.* 100 : 15 | 133 : 14 | 137 : 19 | 176 : 23 | 222 : 7 | 249 : 9 | 314 : 22 | 322 : 18 | 336 : 9 | 375 : 2 |
repercussæ, *plur.* 330 : 3 | *undæ*, 344 : 3 |
repercussus, 229 : 3 |
reperere, 203 : 9 | 352 : 14 | 379 : 17 |
repererit, 273 : 23 |
reperiebantur, 201 : 10 |
reperiebatur, 275 : 2 |
reperietis, 408 : 32 |
reperire, 250 : 9 |
reperiri, 117 : 18 |
reperisse, 229 : 21 | 405 : 4 |
reperissent, 283 : 15 |
reperisset, 342 : 28 | 378 : 16 |
reperisti, 209 : 6 |
reperit, 329 : 9 | 341 : 8 |
reperiunt, 184 : 12 |
reperta, 378 : 23 |
repertis, *abl.* 104 : 4 | 379 : 1 |
reperto, *abl.* 223 : 12 |
repertum, *acc.* 100 : 24 | 144 : 16 | 153 : 11 |
reperturas, 405 : 4 |
repertus, 223 : 16 |
repetendas, 83 : 9 | 228 : 9 |
Q q q *repe-*

repetendum . 299 : 12 ||
 repetens . 361 : 29 ||
 repeterent cum dii suae stirpi . 406 : 32 ||
 repeteret . 89 : 17 ||
 repetierant . 114 : 17 ||
 repetisse . 229 : 21 ||
 repetisset . 298 : 20 ||
 repetit . 134 : 11 || 304 : 2 || 320 : 8 || 377 : 15 ||
 repetito . *abl.* 257 : 6 || 372 : 1 ||
 repetituri . *resumpturi* . 210 : 5 ||
 repetunt . 125 : 7 ||
 replerentur . 339 : 14 ||
 repleretur . 394 : 12 ||
 repleta . *abl.* 179 : 15 ||
 repleti . *plur.* 295 : 14 ||
 repletos . 123 : 17 || 385 : 16 ||
 repletum . *acc.* 365 : 5 || 391 : 3 || 416 : 6 ||
 repleturos . 352 : 9 ||
 repleverant . 99 : 15 ||
 reposcebat . 253 : 16 ||
ad representanda supplicia praeceptis . 391 : 24 ||
 representate consilium . 257 : 20 ||
 representabatur animis . 95 : 19 ||
 reprehensos . 167 : 30 ||
 repressit . 175 : 9 || 278 : 6 ||
 repressus . 145 : 15 ||
 repugnabat . 111 : 17 || 277 : 4 ||
 repugnans . 377 : 5 ||
 repugnantem . 280 : 3 ||
 repugnantes . *acc.* 354 : 15 ||
 repugnanti . 309 : 21 ||
 repugnare . 130 : 5 || 396 : 24 ||
 repugnat . 112 : 9 ||
 repugnavit . 192 : 19 ||
 repulsus . 253 : 23 ||
 repurgari . 240 : 7 ||
 reputabat . 92 : 3 ||
 reputans . 80 : 15 || 265 : 21 ||
 reputaveritis . 372 : 16 ||
 requiem . 369 : 34 ||
 requirebant . 137 : 16 || 381 : 24 ||
 requirebat . 266 : 21 ||
 requirens . 243 : 7 || 298 : 10 ||
 requirentium . 225 : 11 ||
 requiri . 223 : 12 || 266 : 11 ||
 requisita . *sing. nom.* 378 : 17 ||
 rerum . 76 : 22 || 83 : 6 || 112 : 18 || 126 : 12 || 141 : 21 || 169 : 24 || 178 : 11 || 187 : 12 || 202 : 13 || 210 : 17 || 227 : 1 || 239 : 6 || 350 : 19 ||
 res . 113 : 16 || 129 : 16 || 152 : 10 || 190 : 11 || 207 : 10 || 217 : 4 || 228 : 10 || 291 : 34 ||
 resciscerent . 242 : 29 ||
 rescribere . 248 : 15 ||
 rescripsit . 108 : 14 ||
 reservabant . 99 : 20 ||
 reservaret . 241 : 5 ||
 reservaverant in longum sui ludibrium . 198 : 27 ||
 reserventur . 142 : 3 ||
 residēbant humi corvi . 138 : 3 ||
 residebis . 111 : 22 ||
 resistebant . 220 : 2 ||
 resistendi . 273 : 4 ||
 resistantibus . 350 : 7 ||
 resistantium . 174 : 10 || 216 : 2 ||
 resistere . 216 : 20 ||
 resoluta gleba . *comminuta* . 133 : 2 ||
 resolutis membris . *abl.* 175 : 30 ||
 resolutio utre . 278 : 18 ||
 resolutum . *languentem* . 246 : 16 ||
 resolutus . *languidus* . 367 : 23 ||
 resonabant . 336 : 8 ||
 resonabat . 381 : 22 ||
 respectu . 162 : 4 ||
 respersa . *sing.* 313 : 23 ||
 respice . 156 : 23 ||

respicere . 205 : 13 || 384 : 14 ||
 respiceret . 157 : 16 || 405 : 4 ||
 respondeant . 327 : 9 ||
 respondebo . 350 : 21 ||
 respondent . 115 : 13 || 233 : 17 || 285 : 12 || 298 : 11 || 16 ||
 respondeo . 319 : 15 ||
 responderunt . 379 : 18 ||
 respondet . 295 : 5 || 359 : 30 || *viribus magnitudo* . 332 : 2 ||
 respondisse . 144 : 5 || 308 : 16 ||
 respondisset . 261 : 10 || 366 : 8 ||
 respondit . 117 : 7 || 128 : 19 || 130 : 23 || 141 : 16 || 200 : 20 || 212 : 25 || 223 : 7 || 226 : 14 || 244 : 12 || 257 : 17 || 312 : 3 || 320 : 12 || 343 : 6 ||
 responsa . *plur.* 141 : 18 || 152 : 13 || 333 : 4 ||
 responso . *abl.* 77 : 13 || 101 : 11 || 115 : 18 ||
 responsum . 140 : 2 || 192 : 13 || 196 : 4 || 395 : 18 || 412 : 2 ||
 responsuri . 319 : 13 ||
 restabant . 301 : 8 || 372 : 10 ||
 restinuerant . 239 : 10 ||
 restiterit . 397 : 5 ||
 restiti . *steti* . 190 : 17 ||
 restitit . 291 : 6 || 301 : 24 ||
 restituere . *prae* . 394 : 2 ||
 restituerentur . 145 : 10 ||
 restitueret . 108 : 10 ||
 restituet . 209 : 2 ||
 restitui . *pass.* 71 : 2 || 223 : 11 ||
 restituit . *prae* . 312 : 10 || 342 : 7 || 385 : 9 ||
 restituta . *sing.* 190 : 1 ||
 resudante solo venis aquarum . 180 : 4 ||
 resudet modico humore terra . 298 : 4 ||
 resurgens . 353 : 16 ||
 resurrexit . *Persepolis* . 205 : 4 ||
 retentas . 70 : 3 ||
 retenti . *plur.* 298 : 22 ||
 retento . *abl.* 155 : 20 || 339 : 6 ||
 retentura . 257 : 17 ||
 retenturam . 237 : 11 ||
 retenturi . *plur.* 122 : 18 ||
 retenturus . 394 : 13 || 395 : 21 ||
 retentus . 184 : 14 ||
 reticenda . *acc.* 244 : 15 ||
 reticerem . 252 : 27 ||
 retine . 156 : 19 ||
 retinentem . 263 : 14 ||
 retinentur . 395 : 15 ||
 retinere . 150 : 13 || 156 : 12 || 263 : 19 || 403 : 17 ||
 retineret . 188 : 28 || 196 : 19 || 394 : 9 ||
 retineri . 235 : 10 || 394 : 24 ||
 retinet . 70 : 4 ||
 retinete . 253 : 3 ||
 retinuisse . 411 : 20 ||
 retorquens . 221 : 17 ||
 retorsit . 309 : 20 ||
 retrahebant . *recogitabat* . 404 : 29 ||
 retrahentes vetera odia . 362 : 3 ||
 retro . 89 : 16 || 192 : 4 || 380 : 1 ||
 retrocedendo . 273 : 1 ||
 retrocedere . 93 : 1 ||
 retulerunt . 169 : 23 ||
 retuli . 310 : 3 ||
 retulissent . 347 : 8 ||
 retulisti . 324 : 16 ||
 retulit . 307 : 4 ||
 reverberatur crebro fluvius . 329 : 8 ||
 astu cursus classis . 179 : 26 ||
 reverentia . *gen.* 155 : 22 ||
 reverentur . 294 : 26 ||
 reveritus vicem regis . 106 : 5 || *no-*
 men celebre . 123 : 10 ||

reversuros . 238 : 15 ||
 reversurum . 388 : 4 ||
 reversus . 255 : 3 ||
 revertar . 262 : 21 || 310 : 7 ||
 revertemur . 199 : 21 || 288 : 22 || 359 : 10 ||
 revertendi . 264 : 25 || 373 : 5 ||
 revertendum . 231 : 7 ||
 revertentes . *acc.* 336 : 17 ||
 reverterentur . 92 : 12 ||
 reverteretur . 312 : 32 ||
 reverti . *infin.* 176 : 18 || 194 : 2 || 199 : 7 || 203 : 2 || 240 : 11 || 312 : 8 || 382 : 13 || 388 : 3 || 396 : 9 ||
 revertimur . 262 : 13 ||
 revertit . 227 : 23 ||
 revertitur . 135 : 12 ||
 revertor . 265 : 12 ||
 revertuntur . 258 : 2 || 375 : 16 ||
 revirescit . 413 : 5 ||
 reum . 249 : 10 ||
 revocant . 303 : 9 ||
 revocante . 255 : 29 ||
 revocari . 298 : 9 || *ex medio gloriarum spatio* . 226 : 5 ||
 revocasset . 308 : 1 ||
 revocati . *plur.* 384 : 13 ||
 revocatis . *abl.* 322 : 7 ||
 revocato . *abl.* 312 : 2 || *sermone* . *represso* . 211 : 12 ||
 revocatus . 328 : 7 || 409 : 30 ||
 revocaverat . 77 : 9 || 404 : 31 ||
 revocavit . 367 : 26 || 406 : 8 ||
 revolutus est in solitudinem suspicionemque . 159 : 17 || *ad superstitionem* . 189 : 10 ||
 reus . 250 : 19 || 252 : 22 || 265 : 3 || 390 : 29 ||
 res . 151 : 11 || 154 : 8 || 162 : 1 || 201 : 21 || 204 : 21 || 225 : 6 || 235 : 11 || 237 : 16 || 242 : 16 || 249 : 31 || 250 : 5 || 299 : 15 ||
 rexerant . 349 : 14 ||
 Rheomithres . 98 : 4 ||
 Rhidago . 229 : 9 ||
 Rhinocerotas . 332 : 8 ||
 Rhinocerotes . 352 : 15 ||
 Rhodii . 129 : 8 || 145 : 10 ||
 Rhodiorum . 145 : 8 ||
 Rhodium . 143 : 9 ||
 Rhosacis . 306 : 2 ||
 ridebas . 326 : 16 ||
 rigant . 185 : 8 || 275 : 10 ||
 rigantibus . *abl.* 330 : 6 || *rigantibus aquis solum pingue* . 228 : 31 ||
 rigat . 70 : 1 ||
 rigeat . 104 : 17 ||
 rigent . 331 : 1 ||
 rigentes . 96 : 8 || 314 : 25 ||
 rigere . 83 : 1 ||
 rigida cervice jugum subeuntibus barbaris . 227 : 9 ||
 rigor . 170 : 12 ||
 rigore . 270 : 3 || 6 ||
 rimantes . 301 : 17 || 383 : 18 ||
 rimati . 300 : 24 ||
 ripa . *abl.* 103 : 13 || 151 : 3 || 279 : 15 || 344 : 24 || 28 || 345 : 22 || 353 : 3 || 358 : 12 || 363 : 4 || 376 : 6 ||
 ripae . 295 : 17 || 344 : 3 ||
 ripam . 144 : 13 || 150 : 3 || 191 : 23 || 295 : 16 || 344 : 8 || 345 : 18 || 27 || 356 : 22 || 379 : 15 ||
 riparum . 81 : 10 || 195 : 10 ||
 ripas . 195 : 9 ||
 ripis . *abl.* 190 : 22 || 229 : 8 || 295 : 18 || 337 : 9 || 339 : 12 || 358 : 10 || 381 : 27 ||
 risu . 244 : 15 || 327 : 8 ||
 rite . 272 : 12 ||
 ritu . *abl.* 164 : 2 || 176 : 5 || 193 : 2 || 11 || 208 : 25 || 222 : 24 || 254 : 22 ||

move, 90 : 12 | ritu monstrantium
iter, *instar*, 138 : 4 |
titus, *acc.* 319 : 14 |
tivi, *plur.* 117 : 4 |
tivis, *abl.* 176 : 2 |
robora virorum conserta, 75 : 18 |
robore, *vi.* 76 : 5 | 97 : 23 | 216 :
 6 | 253 : 15 | 276 : 17 | 298 : 5 |
 343 : 16 | 397 : 25 |
robori, 343 : 20 |
roboris, 358 : 27 |
robur, *vis*, 93 : 10 | 96 : 12 | 269 :
 9 | 409 : 20 |
rogabantur, 279 : 25 |
rogare, 199 : 7 | 309 : 24 |
rogat, 241 : 22 | 302 : 1 |
rogo, *verb.* 359 : 20 | *nomen*, 213 :
 10 |
rogum, 253 : 11 |
Romanæ, *gen.* 127 : 8 |
Romani, *plur.* 321 : 4 |
Romanus, 412 : 27 |
rore, 278 : 1 |
rostris, *abl.* 79 : 9 |
rostro, *abl.* 124 : 24 |
rotarum, 132 : 12 | 147 : 1, 2 |
Roxane, 316 : 16 | 407 : 7 | 409 :
 15 |
Roxanen, 316 : 21 |
Roxanes, 407 : 18 | 408 : 13 |
ruat, 408 : 11 |
rubere, 331 : 4 |
rubiginem, 396 : 1 |
rubigo, 292 : 25 |
rubore, *verecundia*, 375 : 10 |
rubri maris, 159 : 26 | 415 : 2 |
rubro mari, 224 : 1 | 329 : 6 | 371 :
 17 |
rubrum mare, 138 : 12 | 181 : 7 |
 195 : 2 | 272 : 3 | 388 : 16 |
rudēs, *acc.* 338 : 11 | 343 : 21 |
rudī, *abl.* 182 : 7 |
rudibus, 324 : 27 | 377 : 8 |
rudimenta, 186 : 27 |
rudis, 117 : 21 | 192 : 8 | *Linguae*
Græcæ, 111 : 17 | *natio ad volu-*
ptates, 238 : 22 |
rudis pacis artium & civilis habitus,
 254 : 2 |
ruēbant, 171 : 9 |
ruentem, 176 : 28 |
ruentes, 306 : 16 | 368 : 11 | 380 :
 12 |
ruere, 121 : 21 | 296 : 11 | 340 : 7 |
 346 : 14 |
ruet in te regium insigne, 273 : 25 |
ruimus, *pres.* 208 : 25 |
ruina, 172 : 13 |
ruinæ, 210 : 17 |
ruinam, 151 : 8 |
ruinas, 134 : 17 | 311 : 13 |
ruinis, *abl.* 96 : 3 |
ruit, *pres.* 120 : 1 |
ruituram, 124 : 13 |
rumor, 225 : 7 | 416 : 18 |
rumori, 225 : 22 |
rumoribus, *abl.* 328 : 10 |
rumpendas veteres cicatrices novis vul-
neribus, 404 : 10 |
rumperet cicatricem infirmam, 288 :
 16 |
rumpite obstinatum silentium, 359 :
 24 |
rupe, 70 : 3 | 339 : 29 |
rupem, 300 : 9 | 339 : 27 |
ruperat iter vorago ingens, 197 :
 15 |
rupes, *acc.* 99 : 7 | 193 : 3 | 196 :
 26 | 234 : 12 | 240 : 3, 19 | 272 :
 5 | 300 : 16 | 329 : 6 | 337 : 10 |
 339 : 2 |
rupibus, *abl.* 336 : 3 |

rupis, 301 : 34 |
rupistis, 395 : 9 |
rupta, *abl.* 308 : 22 |
ruptis, *abl.* 72 : 16 | 171 : 25 |
rupturos, 171 : 16 |
russum, 278 : 7 |
rursus, 83 : 14 | 92 : 9 | 109 : 3 |
 163 : 7 | 229 : 8, 11 | 249 : 15 |
 257 : 14 | 269 : 1 | 337 : 2 | 377 :
 12 |
rusticos, 254 : 10 |
ruunt, 125 : 22 |

S

Sabacem, 112 : 21 |
Sabaces, 98 : 4 |
Sabracas, 376 : 1 |
Sabi, *gen.* 377 : 17 |
sabuli, 275 : 13 |
sabulo, *abl.* 132 : 12 | 137 : 15, 18 |
Sacæ, *plur.* 227 : 20 | 297 : 4 |
Sagarum, 297 : 8 |
Sacas, 273 : 7 | 316 : 7 |
sacerdos, 141 : 10 |
sacerdotes, 140 : 3 |
sacerdotibus, *abl.* 141 : 5, 13 |
sacra, *acc.* 100 : 6 | *communia*,
 384 : 15 |
sacram, 189 : 14 |
sacramento, 263 : 2 |
sacratī, *abl.* 103 : 14 |
sacratum, *masc.* 78 : 5 |
sacraverant, 79 : 6 |
sacrificare, 115 : 10 |
sacrificiis, *abl.* 194 : 10 | 288 : 12 |
 340 : 28 |
sacrificio, *abl.* 141 : 13 | 164 : 9 |
 272 : 11 | 364 : 11 | 382 : 2 |
sacrificium, *acc.* 92 : 7 | 190 : 2 |
 309 : 26 |
sacrilegium, *acc.* 113 : 6 |
sacrilegos, 283 : 16 |
sacris, 227 : 13 | *non abstinerant*,
 387 : 8 |
sacro, *abl.* 85 : 23 | 398 : 2 | 413 :
 25 |
sacrorum, 408 : 29 |
sacros, 281 : 14 |
sacrum, 78 : 1 | 116 : 11 | 123 : 4,
 7 | 132 : 16 | 163 : 19 | *sacrum Deo*
rite facturum, 115 : 14 |
sape, 155 : 3 | 190 : 18 | 198 : 2 |
 208 : 2, 27 | 291 : 25 | 312 : 22 |
 359 : 21 | 371 : 13 | 372 : 15 |
 405 : 19 | 416 : 8 |
sæpius, *adv.* 127 : 5 | 165 : 2 | 193 :
 8 | 222 : 18 | 265 : 20 | 291 : 8 |
 318 : 6 | 332 : 12 | 384 : 13 |
sæva, *sing.* 152 : 11 |
sævam, 397 : 1 |
sævientibus, 125 : 28 |
sævientium, 91 : 4 |
sævissimo, *abl.* 405 : 6 |
sævitia, *abl.* 103 : 8 | 120 : 4 | 315 :
 24 | 326 : 5 |
sævitiæ, *dar.* 126 : 6 | 155 : 13 |
 324 : 12 | 388 : 5 |
sævitiā, 285 : 1 |
sæviturum est in testa, 335 : 6 |
Sagæ, *plur.* 208 : 22 | *pro Sacæ*,
saginati corporis belluam, 374 : 11 |
saginatus, 186 : 15 |
sagitta, *abl.* 134 : 1 | 283 : 8 | 293 :
 2, 4 | 335 : 4 | 337 : 20 |
sagittæ, *plur.* 193 : 10 | 333 : 7 |
sagittam, 149 : 17 |
sagittandi, 282 : 16 |
sagittarii, 345 : 17 |

sagittariis, *abl.* 94 : 2 | 167 : 1 |
 196 : 14 | 228 : 16 |
sagittario, 341 : 2 |
sagittariorum, 79 : 23 | 81 : 10 | 91 :
 24 | 106 : 8 |
sagittarios, 339 : 20 | 346 : 2 | 347 :
 2 |
sagittarum, 395 : 8, 25 | 348 :
 10 |
sagittas, 367 : 16 |
sagittis, *abl.* 177 : 18 | 282 : 22 |
 283 : 7 | 311 : 12 |
salō, *abl.* 381 : 2 |
salso, *abl.* 382 : 4 |
saltem, 83 : 7 | 158 : 6 | 244 : 10 |
 313 : 6 | 359 : 31 | 398 : 12 |
salibus, *salvis*, 95 : 2 | 304 : 13 |
salu, *sylva*, 305 : 17 | 315 : 23 |
 354 : 12 | 366 : 16 |
salum, *sylvestrem*, 122 : 15 | 196 :
 20 | 234 : 20, 26 | 291 : 4 |
 305 : 2 | 312 : 24 | 315 : 2, 20 |
 341 : 4 |
salus, *sylvestris*, *gen.* 88 : 5, 20 |
plur. 90 : 22 | 99 : 7 |
salubre, 80 : 16 | 294 : 13 |
salubrem, 273 : 10 |
salubres, 336 : 2 |
salubri, *abl.* 208 : 17 |
salubrior, 195 : 13 |
salubris, *gen.* 88 : 19 | 213 : 7 | 352 :
 16 |
salubritas, 86 : 18 |
salubritate, 138 : 9 |
salubriter, 93 : 3 | 237 : 21 | *salu-*
briter æstimanti, 141 : 18 |
salubrius inirent consilium, 301 : 32 |
salurari, *inf.* 356 : 13 |
salutatione, 412 : 20 |
salutato, *abl.* 111 : 17 |
salutaverat, 260 : 3 |
salure, 87 : 14 | 122 : 6 | 129 : 17 |
 168 : 28 | 212 : 8 | 245 : 23 | 323 :
 24 | 363 : 8 |
salutem, 85 : 3 | 197 : 4 | 212 : 22 |
 213 : 12 | 245 : 4 | 255 : 27 | 306 :
 17 | 323 : 3 | 371 : 3 | 379 : 4 |
saluti, 168 : 28 | 178 : 13 | 249 :
 3 | 266 : 23 | 295 : 23 | 315 : 15 |
 316 : 1 | 340 : 12 | 354 : 19 | 370 :
 32 | *saluti fuere*, 126 : 1 |
salutis, 84 : 19 | 258 : 17 | 296 :
 11 | 319 : 2 | 369 : 23 | 370 : 6 |
 381 : 11 | 388 : 2 | 413 : 9 | 414 :
 12 |
salvi, *plur.* 173 : 19 | 247 : 12 |
salvis, *abl.* 247 : 34 |
salvo, *abl.* 158 : 22 |
salvum, *acc.* 212 : 7 |
salvus, 249 : 4 |
Samaritæ, *plur.* 145 : 2 |
Samothracum, 306 : 20 |
sancendum, *acc.* 410 : 24 |
sancire, *firmare*, 294 : 23 |
sancite, *adv.* 102 : 25 | 155 : 24 |
sanctissimum, 317 : 3 |
sanctus, 89 : 24 |
sane, *adv.* 72 : 9 | 79 : 21 | 86 : 4 |
 133 : 16 | 179 : 1 | 191 : 8 | 244 :
 10 | 289 : 21 | 333 : 4 | 334 : 9 |
Sangarius, 71 : 7 |
sanguine, 89 : 24 | 172 : 21 | 198 :
 7 | 220 : 10 | 266 : 32 | 289 : 1 |
 324 : 13 | 349 : 20 | 364 : 20 | 379 :
 13 | *affinitate*, 378 : 3 | *ut sordido*
& supervacuo abuteris sanguine,
 325 : 3 |
sanguinem, 134 : 5 | 151 : 18 | 326 :
 30 | 404 : 10 | 407 : 11 |
sanguinis, 97 : 7 | 117 : 3, 6 | 126 :
 6 | 151 : 13 | 169 : 18 | 239 : 10 |
 367 : 21 | 369 : 2 |

- sanguis . 134 : 3 , 7 | 258 : 11 |
 349 : 31 | 369 : 19 |
 saniora , *acc.* 108 : 11 |
 saniozem . 164 : 2 |
 sanus . 242 : 22 |
 sanxerant poenam capitis . 347 : 7 |
 sanxerat silentium vitæ periculo .
 131 : 25 |
 sapientes . 333 : 18 |
 sapientia , *abl.* 319 : 7 | 343 : 21 |
 355 : 7 |
 sapientia . 333 : 17 |
 sapientiam . 290 : 8 |
 sarcinarum . 148 : 1 | 150 : 10 | 171 :
 23 | 177 : 8 | 239 : 13 |
 sarcinas . 150 : 15 | 225 : 9 | 239 :
 5 | 277 : 14 | 383 : 21 |
 sarcinis , *abl.* 80 : 3 | 99 : 11 | 211 :
 8 | 239 : 8 | 381 : 4 |
 Sardeis , *acc.* 101 : * 2 |
 Sardium . 187 : 7 |
 sarissam . 277 : * 1 | 374 : 22 |
 sarissophoros . 172 : 8 |
 Sarmatarum . 287 : * 3 |
 satellites . 409 : 32 |
 satellites . 246 : 9 | 411 : 11 |
 satellitibus . 101 : 13 | 243 : 16 |
 satellitis . 404 : 12 |
 satellitum . 139 : 7 | 243 : 29 | 410 :
 10 , 29 |
 satiare . 179 : 1 |
 satiat . 76 : 3 |
 Satibarzanem . 239 : 21 , 23 | 204 :
 5 | 241 : 5 | 268 : 8 |
 Satibarzanes . 239 : 2 , 25 | 276 :
 12 | 277 : 5 |
 satietas . 180 : 3 | 372 : 10 |
 satietate . 294 : 1 |
 satietatem . 153 : 18 | 223 : 22 |
 226 : 18 |
 satis . 75 : 10 | 108 : 1 | 112 : 1 |
 117 : 26 | 152 : 4 | 171 : 10 | 182 :
 1 | 188 : 13 | 208 : 29 | 289 : 17 |
 satisfecisse . 229 : 22 |
 satisfecit . 267 : 11 | 340 : 28 |
 satius . 85 : 10 | 207 : 15 |
 satrapam . 103 : 16 |
 satraparum . 239 : 19 | 261 : 13 | 391 :
 10 | 392 : 14 |
 satrape . 268 : 4 | 376 : 18 |
 satrapem . 232 : 15 | 238 : 17 | 384 :
 19 |
 Satrapene . 187 : * 10 |
 satrapes . 241 : 12 | 311 : 2 | 316 |
 10 , 13 | 385 : 5 | 390 : 9 | 414 : 18 |
 satrapia . 187 : 5 | 190 : 1 |
 satrapia , *dat.* 192 : 30 | 239 : 21 |
 376 : 18 |
 Satropatem . 147 : 8 | 151 : 7 |
 Saturno . 123 : 6 |
 saucia . 349 : 22 |
 saucii , *plur.* 91 : 2 | 100 : 8 | 296 :
 24 | 310 : 30 | 377 : 26 |
 saucios . 175 : 27 | 283 : 22 |
 saucium . 337 : 23 |
 saucius . 221 : 22 | 368 : 14 | 378 : 1 |
 saxa , *acc.* 117 : 18 | 119 : 2 , 25 |
 125 : 23 | 149 : 16 | 150 : 5 | 190 :
 22 | 193 : 7 , 12 | 264 : 17 | 301 :
 7 | 311 : 17 | 339 : 34 | 340 : 23 ,
 25 | 344 : 2 | 367 : 12 |
 saxis . 82 : 4 | 95 : 15 | 119 : 8 ,
 21 | 120 : 9 | 192 : 1 | 198 : 22 |
 255 : 6 | 258 : 16 | 312 : 14 | 329 :
 8 | 361 : 21 |
 saxo , *abl.* 134 : 19 | 185 : 5 | 229 :
 2 | 286 : 3 | 337 : 13 |
 saxorum . 120 : 11 | 125 : 17 | 229 :
 4 | 301 : 15 | 338 : 5 |
 saxum . 249 : 23 |
 scabies . 381 : 5 |
 scalæ , *plur.* 116 : 7 |
- scalas . 366 : 11 , 19 |
 scalis . 354 : 18 |
 scaphas . 118 : 15 |
 scelera , *acc.* 392 : 16 |
 scelerati . 251 : 15 |
 scelere . 80 : 10 | 141 : 11 | 213 : 21 |
 242 : 22 | 324 : 8 | 387 : 16 |
 sceleri . 210 : 25 | 228 : 21 |
 sceleris . 145 : 4 | 211 : 4 | 241 :
 13 | 244 : 25 | 247 : 11 | 248 : 7 |
 249 : 27 | 252 : 8 | 254 : 17 | 258 :
 4 | 309 : 6 | 314 : 3 | 321 : 10 |
 322 : 2 |
 scelesti , *genit.* 89 : 8 | 323 : 12 |
 scelestis , *abl.* 327 : 22 |
 scelesto , *abl.* 89 : 11 |
 scelus . 209 : 30 | 212 : 21 | 214 : 3 |
 228 : 3 | 242 : 6 | 253 : 4 | 272 :
 15 | 279 : 22 | 326 : 13 |
 sciam . 158 : 14 |
 sciant . 84 : 8 |
 sciatis . 115 : 17 |
 sciebant . 249 : 9 |
 sciebat . 290 : 22 |
 scientia , *abl.* 273 : 14 |
 scies . 294 : 6 |
 scilicet . 199 : 25 | 254 : 14 | 274 :
 7 | 319 : 24 |
 scindi . 121 : 20 |
 scintilla . 227 : 26 |
 scio . 110 : 5 | 190 : 15 | 208 : 13 |
 245 : 4 | 257 : 12 | 290 : 11 | 327 :
 25 | 397 : 27 |
 scire . 70 : 12 | 112 : 9 | 155 : 22 |
 168 : 15 | 250 : 21 | 251 : 1 | 255 :
 26 | 273 : 15 | 292 : 17 | 325 : 15 |
 327 : 20 |
 scirent . 152 : 4 |
 sciret . 129 : 7 | 235 : 30 | 342 : 5 |
 sciscitari . 242 : 20 |
 scit . 244 : 33 |
 scite , *adv.* 334 : 1 |
 scitutum . 261 : 10 |
 scivere , *decreverunt* . 305 : 15 |
 sciunt . 205 : 7 |
 scorta . 390 : 22 |
 scorti . 244 : 11 | 251 : 21 | 392 : 7 |
 scorto , *abl.* 204 : 17 |
 scortum . 390 : 30 |
 scriba . 261 : 8 | 269 : 5 | 339 : 7 |
 scribere . 110 : 7 |
 scribis . 110 : 6 |
 scripserant . 129 : 8 |
 scripserat . 248 : 2 | 267 : 25 |
 scripsi . 252 : 24 |
 scripsisse . 252 : 27 , 28 | 306 : 19 |
 scripsissem . 248 : 13 |
 scripsisset . 267 : 23 |
 scripta . 253 : 20 | 265 : 29 |
 scriptæ , *plur.* 128 : 2 |
 scriptam . 248 : 5 | 265 : 31 | 266 :
 19 , 24 | 388 : 20 |
 scriptas . 265 : 28 | 267 : 1 |
 scriptis . 108 : 6 |
 scriptum . 85 : 11 | 103 : 21 |
 scrutabantur . 216 : 26 |
 scrutantem , *cogitantem* . 309 : 25 |
 scrutantibus . 313 : 30 |
 scrutari . 82 : 9 |
 scrutari , *plur.* 379 : 16 |
 scuta . 146 : 15 | 375 : 17 | 396 : 1 |
 407 : 15 |
 scutis , *abl.* 74 : 14 | 194 : 3 | 317 :
 23 |
 scuto . 368 : 10 |
 scutorum . 295 : 11 |
 scurum . 295 : 26 |
 Scythæ , *plur.* 146 : 10 | 168 : 6 |
 224 : * 2 | 225 : 3 | 288 : 4 | 289 :
 11 | 295 : 16 | 304 : 6 | 346 : 9 |
 359 : 3 , 37 |
 Scytharum . 131 : 17 | 162 : 30 |
- 172 : 3 , 22 | 283 : 29 | 286 : 13 |
 287 : * 1 | 289 : 1 | 292 : 3 | 294 :
 9 |
 Scythas . 172 : 18 | 239 : 1 | 273 :
 5 | 276 : 8 | 284 : 4 , 7 | 288 :
 21 | 294 : 6 , 23 | 297 : 2 | 304 :
 3 |
 Scythia , *abl.* 160 : 6 |
 Scythiæ . 271 : 2 | 289 : 8 | 310 : 20 |
 Scythis . 286 : 28 | 292 : 7 |
 se . 192 : 21 , 23 | 169 : 8 | 197 :
 26 | 203 : 13 | 213 : 14 | invehe-
 bant se fluviis , *incurrabant* . 364 : 7 |
 secando . 369 : 1 |
 secantes . 369 : 2 |
 secare . 181 : 3 | 356 : 7 |
 secedere . 209 : 10 |
 secerneret . 394 : 13 |
 secesserant . 209 : 22 |
 secesserat . 409 : 18 |
 secessio . 222 : 18 |
 secessit . 162 : 18 | in intimam di-
 versorii partem . 255 : 13 |
 secreta , *abl.* 85 : 7 | 290 : 4 |
 secretas . 411 : 14 |
 secreto . 261 : 1 | 390 : 29 |
 secretorum omnium arbiter . 102 : 6 |
 secrevit . 267 : 20 |
 seculi . 175 : 21 | 413 : 6 | seculi res .
 175 : 21 |
 secunda , *abl.* 152 : 15 | 197 : 13 |
 301 : 1 | inferior . 210 : 3 |
 secundæ res . 211 : 20 | 392 : 1 | se-
 cundæ magnitudinis mons . 271 : 3 |
 secundam . 322 : 8 | 395 : 30 |
 secundis , *prosperis* . 370 : 17 | 395 :
 28 |
 secundo , *abl.* 131 : 19 | cursu felici .
 169 : 26 | amne . 144 : 8 | 369 :
 29 | 377 : 16 | 381 : 17 | secunda
 amne descendit . 137 : 9 |
 secundus . 158 : 20 | 350 : 24 |
 segura . 227 : 7 |
 secures . 354 : 11 |
 securi , *adjett.* 323 : 4 | *plur.* 29 |
 securi casus ejus , *haud metuentes* .
 379 : 27 |
 securibus , *abl.* 349 : 9 | 358 : 17 |
 securitas . 368 : 25 |
 securitate . 246 : 14 |
 securitatem . 251 : 17 |
 securum , *masc.* 86 : 4 | 372 : 13 |
 securus . 133 : 9 | 157 : 19 | 165 :
 8 | 211 : 5 | 251 : 8 | 277 : 9 |
 secus . 174 : 14 | 274 : 29 | 277 : 20 |
 336 : 15 | *haud secus quam par erat* .
 285 : 15 |
 secuta , *plur.* 86 : 11 |
 secuti , *plur.* 277 : 7 |
 secutos . 89 : 25 |
 secuturi . 276 : 24 |
 secuturum . 295 : 6 |
 secutus . 84 : 17 | 88 : 23 | 388 : 24 |
 sed . 151 : 12 | 188 : 11 | 192 : 24 |
 193 : 9 , 17 | 194 : 7 | 197 : 10 |
 207 : 7 | 247 : 33 | 359 : 34 | 371 :
 10 , 13 |
 sede , *nomen* . 88 : 23 | 115 : 13 | 280 :
 16 | 315 : 33 | 406 : 25 | 407 : 23 |
 loco . 138 : 1 |
 sedem . 138 : 5 | 179 : 17 | 200 : 13 |
 227 : 29 | 230 : 7 | 284 : 8 | 315 :
 34 | 394 : 25 |
 sedentibus . 320 : 28 |
 sederant . 408 : 7 |
 sedes , *plur.* 87 : 12 | 127 : 6 | 139 :
 8 | 199 : 7 | 206 : 2 | 211 : 19 |
 224 : 3 | 272 : 7 | 299 : 10 | 336 :
 20 |
 seder , *quiescit* . 161 : 9 |
 sedibus , *abl.* 71 : 14 | 170 : 4 |
 sedis . 138 : 10 | 142 : 8 |
- sedit .

sedit . 171 : 33 |
 seditio . 130 : 12 | 261 : 3 | 354 : 27 |
 seditione . 152 : 1 | 306 : 13 | 365 :
 27 | 372 : 27 | 411 : 3 | 412 : 4 |
 seditionem . 238 : 19 | 407 : 16 |
 408 : 26 |
 seditionis . 365 : 17 |
 seditiosæ . 259 : 10 | 413 : 17 |
 seditiosam . 397 : 4 |
 seditiosis , *abl.* 364 : 18 | 394 : 26 |
 seduli , *plur.* 86 : 4 |
 segnem . 276 : 13 | 288 : 7 |
 segnes . 84 : 6 | 332 : 3 |
 signior . 358 : 11 |
 signis . 161 : 9 | ætas . 333 : 20 |
 signiter . 119 : 5 |
 signius . 134 : 23 | 337 : 22 | 349 :
 21 | 356 : 7 |
 sella , *abl.* 189 : 9 | 315 : 31 | 316 : 1 |
 semel . 154 : 20 | 196 : 2 |
 semesa , *acc.* 199 : 19 |
 semet . 182 : 28 | 196 : 23 |
 semetipso , *abl.* 213 : 29 | 250 : 26 |
 semetipsos . 118 : 15 | 150 : 7 | 201 :
 19 |
 semianimis . 144 : 13 | 368 : 22 |
 seminarium . 320 : 29 |
 Seminudis . 395 : 33 |
 Semiramis . 185 : * 19 |
 semiramis . 182 : 29 | 372 : 8 |
 semisomnus . 313 : 20 |
 semita , *abl.* 197 : 10 | 232 : 3 |
 300 : 1 |
 semitas . 404 : 18 |
 semivivi . 217 : 4 | 384 : 7 |
 semivulati , *plur.* 240 : 25 |
 semper . 83 : 22 | 128 : 6 | 131 : 18 |
 169 : 19 | 199 : 18 | 240 : 10 | 280 :
 6 | 294 : 18 | 319 : 18 | 328 : 11 |
 332 : 12 | 360 : 29 |
 sempiterna . 326 : 32 |
 sena . 226 : 2 |
 senectus . 253 : 15 | 259 : 5 | 333 :
 21 | 406 : 5 |
 senectute . 233 : 10 |
 senectutem . 253 : 12 | 325 : 16 |
 371 : 12 |
 senes . 199 : 24 | 307 : 11 | 357 : 19 |
 404 : 11 |
 senescendum . 128 : 16 |
 senex . 233 : 15 | 308 : 1 |
 senibus . 368 : 19 |
 senior . 188 : 3 | 339 : 2 |
 seniores . 123 : 8 | 306 : 10 | 361 :
 17 | 410 : 13 |
 senioribus . 307 : 1 | 394 : 7 |
 seniorum . 320 : 2 |
 senos . 346 : 1 |
 senerat . 348 : 8 |
 senerit . 90 : 11 |
 sensibus , *abl.* 308 : 19 |
 sensim . 86 : 17 | 171 : 12 | 174 : 9 |
 175 : 6 | 197 : 8 | 198 : 14 | 340 :
 12 | 377 : 19 |
 sensissent . 381 : 14 |
 sensit . 86 : 15 | 156 : 11 | 221 : 13 |
 367 : 25 |
 sensu . 132 : 10 |
 sensus . 227 : 12 | 238 : 18 | *ing-*
nium . 292 : 8 |
 sententiæ . 229 : 16 | 250 : 19 | 265 :
 9 | 407 : 22 | 409 : 13 | 411 :
 28 |
 sententiæ , *gen.* 200 : 11 |
 sententiam . 188 : 1 | 204 : 18 | 208 :
 13 | 209 : 12 | 255 : 8 | 273 : 10 |
 tristem ferre de mortalitate . 200 :
 1 |
 sententias . 90 : 1 |
 sententiis . 281 : 6 |
 sentiebam . 252 : 27 |
 sentiebant . 306 : 9 |

sentiebat . 83 : 21 | 154 : 15 | 267 :
 25 |
 sentire . 235 : 3 | 338 : 1 | 383 : 17 |
 majorem invidiam . 128 : 7 |
 sentirent . 152 : 4 | 186 : 17 |
 sentiret . 157 : 8 |
 senum . 176 : 4 |
 seorsum . 188 : 10 | 267 : 27 |
 separabis . 263 : 6 |
 separandos . 267 : 19 |
 separatim . 333 : 12 |
 sepe . 234 : 19 |
 sepelire . 101 : 17 | 267 : 5 |
 sepeliret . 101 : 24 |
 sepeliri . 76 : 16 |
 sepem . 197 : 17 |
 sepiunt . 234 : 13 |
 sepsierant . 311 : 5 |
 sepsierat . 366 : 13 |
 septem . 106 : 2 | 159 : 22 | 405 : 7 |
 septemdecim . 272 : 4 |
 Septentrione . 138 : 13 | 231 : 7 |
 363 : 15 |
 Septentrionem . 231 : 1 | 287 : 2 |
 Septentrionis . 269 : 16 |
 septimo , *abl.* 126 : 13 | 135 : 23 |
 septimum , *acc.* 188 : 7 | 339 : 19 |
 septimus . 415 : 16 |
 septingentis , *abl.* 187 : 1 | 310 : 28 |
 septiremes , *acc.* 390 : 2 |
 septos . 203 : 10 |
 septuaginta . 195 : 1 | 267 : 11 |
 sepulera , *acc.* 335 : 10 | 391 : 10 |
 sepulcrum , *acc.* 391 : 1 |
 sepultis , *abl.* 101 : 21 |
 sepulto , *abl.* 412 : 7 |
 sepultum , *acc.* 391 : 8 |
 sepultura , *abl.* 310 : 14 |
 sepultura , *subst.* 156 : 14 |
 sequantur . 275 : 19 | 359 : 36 |
 sequebantur . 79 : 16 , 19 | 107 : 5 |
 159 : 8 , 17 , 24 | 186 : 13 | 206 :
 7 | 204 : 12 | 216 : 28 | 242 : 11 |
 284 : 12 | 298 : 29 |
 sequebatur . 78 : 9 | 165 : 23 | 211 :
 9 | 230 : 10 | 238 : 4 | 250 : 22 |
 303 : 15 | 312 : 6 | 354 : 4 |
 sequemur . 208 : 4 |
 sequenda , *acc.* 179 : 9 |
 sequendus . 149 : 6 |
 sequens . 294 : 13 |
 sequente . 342 : 17 | 349 : 24 |
 sequentem . 311 : 14 |
 sequentes . 220 : 3 | 377 : 22 |
 sequenti , *abl.* 137 : 12 | 350 : 5 |
 sequentibus . 175 : 23 | 179 : 13 |
 213 : 30 | 341 : 3 | 380 : 21 |
 sequentur . 227 : 21 |
 sequebantur . 129 : 19 | 270 : 24 |
 381 : 6 |
 sequi . 80 : 3 | 149 : 2 | 174 : 28 |
 175 : 25 | 179 : 10 | 207 : 8 | 215 :
 5 , 19 | 240 : 5 | 274 : 7 | 286 :
 13 | 334 : 20 | 339 : 26 |
 sequimur . 294 : 11 | 360 : 19 |
 sequitur . 210 : 1 | 216 : 22 | 264 :
 11 | 333 : 12 | 409 : 32 |
 sequuta . 205 : 4 | 384 : 3 | 404 :
 8 | 406 : 18 |
 sequuta , *plur.* 146 : 18 |
 sequuti , *plur.* 105 : 18 | 114 : 18 |
 131 : 2 | 160 : 4 | 264 : 26 | 370 :
 13 | 411 : 16 | 414 : 5 |
 sequutis . 360 : 22 | 389 : 1 |
 sequutum . 230 : 2 |
 sequutura . 264 : 10 |
 sequuturos . 213 : 6 | 410 : 21 |
 sequuturum . 377 : 20 |
 sequutus . 154 : 3 | 209 : 9 | 381 :
 18 |
 sequuntur . 141 : 1 | 168 : 35 | 186 :
 8 | 196 : 11 | 332 : 19 | 359 : 3 |

sera , *adject.* 76 : 15 | 162 : 2 | 309 :
 12 |
 seram , *adject.* 319 : 19 |
 serendis rumoribus natum otium . 328 :
 10 |
 serenitate . 413 : 4 |
 seri , *adject.* 200 : 23 |
 seria , *plur.* 374 : 11 |
 serie . 72 : 12 | 98 : 21 | 272 : 1 |
 inter se connexis ferreis laminis .
 146 : 14 |
 seris . 332 : 20 |
 serio , *adv.* 112 : 4 |
 in serium versa est res . 205 : 9 |
 sermo . 238 : 14 | 252 : 17 | 307 :
 5 | 342 : 2 |
 sermone . 112 : 12 | 211 : 28 | 242 :
 26 | 243 : 5 | 250 : 8 | 255 : 12 :
 257 : 6 | 281 : 2 | 320 : 6 | 371 :
 1 | 413 : 14 |
 sermonem . 309 : 30 | 317 : 1 | 318 :
 20 |
 sermoni . 243 : 7 | 245 : 20 | 319 :
 12 |
 sermonibus , *abl.* 323 : 16 |
 sermonis . 250 : 5 | 252 : 15 | 262 :
 4 | 353 : 1 |
 sero , *adv.* 80 : 16 | 212 : 7 | 358 :
 28 |
 serpentes . 231 : 3 | 352 : 14 | 360 :
 26 |
 serpentium . 354 : 2 |
 serva , *verb.* 251 : 11 | 370 : 27 |
 servabitur . 300 : 30 |
 servant . 186 : 26 | 334 : 5 |
 servantur . 294 : 23 |
 servare ordines . 75 : 20 |
 servari . 163 : 17 | 208 : 16 | 380 :
 18 |
 servasset . 370 : 22 |
 servata , *plur.* 190 : 15 |
 servatis , *abl.* 320 : 22 |
 servato , *abl.* 123 : 3 | 270 : 1 | ho-
 nore vestustæ claritatis . 223 : 22 |
 servatorem . 309 : 14 |
 servatorum , *subst.* 310 : 7 |
 servatur . 237 : 3 |
 servatus . 86 : 1 | 202 : 5 | 249 : 1 |
 295 : 13 | servatus est reginis ho-
 nor . 155 : 8 |
 servaveris jura belli . 110 : 3 |
 servavit honorem omnem funeri . 154 :
 19 |
 servi , *plur.* 361 : 2 | 395 : 23 |
 serviamus . 407 : 20 |
 servilibus , *abl.* 237 : 23 | 320 : 21 |
 servire . 170 : 14 | 292 : 27 |
 servis , *dat.* 326 : 4 |
 servit , *obsequitur* . 317 : 10 | suæ
 causæ . 326 : 10 |
 servitio , *abl.* 226 : 22 |
 servitus . 200 : 10 |
 servitute . 325 : 14 |
 servitutis . 238 : 19 |
 serviunt . 299 : 14 |
 servo , *dat.* 228 : 2 | 273 : 15 | 313 :
 23 | 387 : 12 |
 servorum . 158 : 15 | 214 : 1 | 254 :
 5 | 272 : 7 | 326 : 24 |
 servum . 294 : 22 | 313 : 28 |
 sesama , *abl.* 274 : * 28 |
 sestertia . 322 : * 14 |
 sevocat . 410 : 12 |
 Seuthes . 392 : 12 |
 sex , *acc.* 186 : 18 | 201 : 27 | 215 :
 12 | 223 : 17 | 299 : 10 |
 sexaginta . 70 : 14 | 78 : 3 | 79 : 21 |
 106 : 1 | 130 : 4 | 183 : 6 | 221 :
 21 | 396 : 3 |
 sexcenti , *plur.* 187 : 8 |
 sexcenta . 191 : 2 | 195 : 1 |
 sexcenti . 79 : 23 | 269 : 3 | 410 : 7 |
 SEX

- sexcentis, *abl.* 228 : 26 |
 sexcentos, 186 : 16 |
 sexdecim, 410 : 29 |
 sextis, *abl.* 341 : 7 |
 sextos, *abl.* 179 : 15 |
 sextus, 407 : 7 |
 sexus, *gen.* 237 : 3, 11 |
 si, 177 : 12 | 190 : 6 | 200 : 17 |
 204 : 16 | 207 : 24 | 211 : 25 |
 245 : 8 |
 sibi, 133 : 9 | 139 : 2 | 173 : 21 |
 190 : 4 | 192 : 23 | 197 : 24 | 203 :
 6 | 205 : 10 | 208 : 11 | 229 : 23 |
 Sibyrtio, 385 : 2 |
 sic, 139 : 6 | 360 : 3 |
 sicca, *plur.* 137 : 18 | 176 : 3 |
 382 : 8 |
 siccato, *abl.* 337 : 24 |
 siccitas, 278 : 3 |
 siccitate, 137 : 4 | 275 : 12 |
 siccitatem, 266 : 2 |
 in sicco naufragia, 381 : 7 |
 siccos, 380 : 5 |
 Sicilia, 318 : * 11 |
 sicut, 97 : 3 | 233 : 24 | 310 : 1 |
 313 : 24 |
 sicuti, 406 : 1 |
 sidera, 128 : 8 | 151 : 17 | 275 : 16 |
 sideris, 151 : 13 |
 siderum, 152 : 3 | 182 : 21 | 275 :
 19 | 333 : 23 |
 sidus, 202 : 8 | 334 : 6 | 370 : 10 |
 413 : 1 |
 Sidona, *acc.* 110 : * 10 | 126 : 5 |
 Sidonii, 126 : 1 |
 Sidoniis, *abl.* 110 : 14 |
 sigillo, *abl.* 85 : 12 | 89 : 10 |
 signa, *acc.* 75 : 20 | 84 : 25 | 95 : 4 |
 133 : 14 | 17 : 168 : 14 | 172 : 9 |
 176 : 19 | 270 : 25 | 347 : 20 |
 signata pecuniae, 105 : * 22 |
 signati argenti, 182 : 6 | 342 : 21 |
 390 : 16 |
 significabatur, 307 : 5 |
 significans, 289 : 25 | 360 : 12 |
 signo, *abl.* 132 : 14 | 167 : 20 | 171 :
 9 | 194 : 3 | 196 : 25 | 210 : 25 |
 258 : 16 | 285 : 5 | 340 : 24 | 345 :
 21 |
 signorum, 302 : 4 |
 signum, 77 : 17 | 80 : 4 | 83 : 12 |
 133 : 10 | 161 : 10 | 165 : 7 | 174 :
 15 | 188 : 12 | 300 : 28 | 301 : 20 |
 26 | 339 : 25 | 340 : 11 |
 sigillum, 89 : 2 | pugnae, 92 : 8 |
 silenti agmine, 196 : 24 |
 silentio, *abl.* 164 : 16 | 167 : 9 |
 242 : 1 | 245 : 26 | 247 : 23, 29 |
 254 : 9 | 257 : 8 | 319 : 11 | 345 :
 21 |
 silentium, *acc.* 131 : 25 | 135 : 7 |
 242 : 17 | 306 : 10 | 307 : 9 | 359 :
 24 | 406 : 23 | 408 : 33 | 410 :
 27 |
 simile, 377 : 7 |
 similem, 79 : 6 | 83 : 3 | 230 : 15 |
 408 : 32 |
 similes, 99 : 5 | 198 : 33 | 207 : 3 |
 225 : 9 | 254 : 22 | 309 : 18 | 315 :
 27 | 336 : 6 | 349 : 11 | 363 : 17 |
 403 : 18 |
 simili, 355 : 5 |
 similia, *acc.* 200 : 19 | 307 : 1 |
 370 : 30 |
 similiorem, 138 : 16 |
 similis, 70 : 2 | 81 : 11 | 111 : 23 |
 138 : 9 | 140 : 1 | 161 : 5 | 164 :
 4 | 172 : 11 | 173 : 27 | 247 : 3 |
 270 : 8 | 290 : 7 | attonito, 241 :
 19 | 367 : 22 |
 Simmiam, 260 : 17 |
 simplicem, 211 : 2 |
 non simplici morte defunctus est, 324 :
 17 |
 simplicitate, 342 : 6 |
 simpliciter, *sincere*, 158 : 25 | 169 :
 25 | 265 : 15 |
 simplicius, *equius*, 351 : 4 |
 simul, 121 : 7 | 192 : 5 | 193 : 14 |
 197 : 32 | 207 : 32 | 242 : 23 | 290 :
 22 | 317 : 15 | 374 : 23 |
 simulabat, 242 : 20 | 344 : 34 |
 simulacra, 79 : 3, 4 | 198 : 30 |
 simulacrorum, 201 : 13 |
 simulacrum, 122 : 16, 18 | 347 :
 5 |
 simulans, 104 : 8, 26 | 113 : 6 |
 simulare, 210 : 14 |
 simulari, 288 : 8 |
 simulasse, 245 : 15 |
 simulatio, 211 : 1 |
 simulatione, 90 : 14 |
 simulato, *abl.* 313 : 19 |
 simus, *verb.* 199 : 29 | 407 : 3 |
 sin, 196 : 20 | 208 : 10 |
 sine, *prap.* 110 : 4 | 183 : 3 | 192 :
 28 | 203 : 1 | 211 : 16 | 319 : 27 |
 353 : 9 | sine lare, 212 : 16 |
 sineret, 175 : 16 |
 singula, 291 : 24 |
 singulae, 274 : 30 |
 singulare, *acc.* 397 : 10 |
 singulari, *abl.* 235 : 16 |
 singuli, 97 : 12 | 216 : 25 | 291 : 2 |
 346 : 2 | 397 : 12 | 415 : 10 |
 singulis, 111 : 8 | 183 : 7 | 187 : 14 |
 194 : 16 | 200 : 15, 21 | 226 : 1 |
 409 : 17 |
 singulorum, 175 : 20 | 183 : 6 | 198 :
 32 |
 singulos, 193 : 9 | 209 : 27 | 246 :
 10 | 353 : 4 | 388 : 11 | 396 : 24 |
 sinistra, *abl.* 85 : 17 | 272 : 19 |
 sinistri, *gen.* 160 : 7 |
 sinit, 294 : 16 |
 sinu, 80 : 27 |
 sinum faciunt modico flexu, 230 :
 14 |
 sinunt, 234 : 17 |
 sinus vestis, 237 : 2 | montium, 94 :
 15 |
 Siphnum, 114 : * 12 |
 siros, 275 : * 2 |
 Sisinem, 89 : 3 |
 Sisines, 88 : 21 | 89 : 5 |
 Sisini, 89 : 10 |
 Sisocosto, 340 : 32 |
 sisteret, 313 : 4 |
 sisti, 174 : 25 | 192 : 11 |
 sistit, 350 : 5 |
 sistunt, 133 : 14 |
 Sisygambi, 190 : 4 |
 Sisygambim, 79 : 17 | 171 : 27 | 190 :
 10 | 192 : 14 |
 Sisygambis, 102 : 11 | 103 : 2 | 171 :
 30 | 192 : 18 | 404 : 30 |
 sit, 407 : 13 |
 sita, *plur.* 276 : 3 | 287 : 2 | 299 :
 13 | 326 : 18 |
 Sitalces, 387 : 1 |
 sitam, 128 : 4 | 142 : 6 | 379 : 24 |
 siti, *plur.* 131 : 17 | 224 : 1 |
 sitim, 137 : 23 | 176 : 4 | 277 : 18 |
 278 : 5, 17 |
 sitis, 175 : 26 | 207 : 3 | 278 : 9 |
 397 : 26 |
 situ, 70 : 10 | 132 : 6 | 273 : 2 |
 311 : 10 | 335 : 23 | 337 : 7 | 357 :
 14 |
 situm, 284 : 6 |
 situs, *plur.* 82 : 3 | *sing.* 230 : 12 |
 332 : 8 |
 sive, 188 : 18 | 248 : 6 | 397 : 7 |
 siverint, 207 : 17 | 408 : 10 |
 smaragdo, 140 : 1 |
 Sobiorum, 362 : * 12 |
 sobolem, 170 : 8 |
 soboles, 407 : 18 | 416 : 19 |
 sobrii, 386 : 2 |
 sobrius, 307 : 3 | 308 : 18 |
 soceri, 260 : 6 |
 socerum, 317 : 9 |
 sociare, 309 : 30 |
 societas, 364 : 13 |
 societate, 208 : 7 |
 societatem, 115 : 6 | 166 : 2 | 242 :
 21 | 252 : 15 | 254 : 17 | 279 : 24 :
 321 : 10 | 373 : 3 |
 societatis, 105 : 18 |
 sociis, *abl.* 113 : 2 | 159 : 24 |
 socio, 131 : 1 | 250 : 25 |
 sociorum, 248 : 27 |
 socios, 89 : 1 | 221 : 23 | 250 : 23 |
 socium, 341 : 19 | 345 : 29 | 30-
 cium se & conscium adjunxit, 248 :
 12 |
 socius, 108 : 12 |
 socordia, *abl.* 272 : 16 |
 socordius, *adv.* 378 : 26 |
 Socrati, 129 : 9 |
 socrus, *gen.* 154 : 6 |
 Sogdiana, 297 : * 21 |
 Sogdianam, 307 : 21 |
 Sogdiani, *plur.* 227 : 20 | 294 : 3 |
 359 : 4 |
 Sogdianis, 159 : 21 | 274 : 26 | 279 :
 17 | 198 : 23 | 304 : 2 | 415 : 3 |
 Sogdianorum, 277 : 16 | 284 : 10 |
 298 : 4 |
 Sogdianos, 128 : 15 | 273 : 4 |
 Sogdianus, 299 : 16 |
 sol, 137 : 18 | 360 : 27 |
 sola, 131 : 21 | 174 : 17 | 234 : 5 |
 249 : 1 |
 solas, 211 : 6 |
 solatia, 154 : 14, 17 |
 solatio, 154 : 14 | 190 : 11 | 282 :
 13 |
 solatium, 106 : 6 | 122 : 5 | 155 : 3 |
 199 : 27 | 291 : 7 | 310 : 5 | 368 :
 1 | 370 : 27 | 379 : 8 |
 sole, 74 : 8 | 77 : 16 | 132 : 15 |
 138 : 7 | 152 : 6 |
 solebant, 375 : 22 |
 solebat, 165 : 15 |
 soleis, *abl.* 332 : 9 | 333 : 5 | 355 :
 19 |
 solem, 152 : 7 | 163 : 19 | 365 : 1 |
 solemne, 129 : 14 | 194 : 12 |
 solemni, *abl.* 306 : 7 | 415 : 17 |
 solemnis, *genit.* 210 : 25 |
 solemus, 262 : 1 |
 solent, 87 : 3 | 97 : 15 | 253 : 7 |
 soleo, 158 : 5 |
 solere, 230 : 5 |
 solerter, 275 : 3 | 321 : 9 |
 solerti, *abl.* 291 : 20 |
 solertia, 163 : 8 | 405 : 27 |
 soles, *verb.* 165 : 5 |
 solet, 112 : 5 | 240 : 12 |
 soletis, 249 : 2 |
 soli terra, 191 : 2 | a sol, 270 :
 5 |
 solibus, *abl.* 158 : 21 |
 sollicita, *fam.* 72 : 11 |
 sollicitabantur, 153 : 21 |
 sollicitam, 162 : 23 |
 sollicitarent, 210 : 16 |
 sollicitaret, 84 : 13 |
 sollicitaretur, 254 : 16 |
 sollicitaverant spe pecuniae, 109 : 7 |
 sollicitentur, 207 : 7 |
 sollicitet, 158 : 8 |
 solliciti, *plur.* 295 : 21 | 404 : 19 |
 sollicitis, *abl.* 151 : 14 | *dat.* 321 :
 24 |
 soli-

- sollicitos . 370 : 7 |
 sollicitudine . 165 : 6 | 365 : 6 | 369 :
 7 | 378 : 11 |
 sollicitudinem . 85 : 5 | 91 : 20 | 155 :
 17 | 257 : 4 | 267 : 20 |
 sollicitudinis . 290 : 16 |
 sollicitudo . 77 : 9 | 83 : 4 | 162 :
 21 | 164 : 5 |
 sollicitum . 86 : 10 |
 sollicitus . 247 : 29 |
 solidius . 351 : 2 |
 solido . *abl.* 358 : 2 |
 solio . *abl.* 111 : 21 | 415 : 16 |
 solis . *gen.* 78 : 6 | 82 : 19 | 104 :
 6 | 139 : 9 | 143 : 7 | 170 : 18 |
 191 : 13 | 232 : 9 | 277 : 19 | 330 :
 13 | 333 : 16 | 359 : 9 | 381 : 25 |
 solita . *abl.* 75 : 7 |
 soliti . *plur.* 122 : 1 | 183 : 20 | 312 :
 18 | 358 : 25 | 413 : 22 |
 solito . *abl.* 213 : 1 | 261 : 9 |
 solitos . 96 : 2 | 222 : 16 | 347 : 3 |
 364 : 13 |
 solitudine . 107 : 4 | 149 : 6 | 270 :
 10 | 309 : 31 | 359 : 30 | 366 : 21 |
 403 : 14 |
 solitudinem . 80 : 17 | 359 : 1 | di-
 midiam terrarum partem solitudi-
 nem facerem . 316 : 28 |
 solitudines . 83 : 10 | 137 : 24 | 138 :
 6 | 202 : 12 | 256 : 5 | 287 : 6 |
 294 : 10 | 297 : 22 | 356 : 20 |
 solitudinibus . *abl.* 137 : 13 | 389 :
 7 |
 solitudo . 213 : 14 | 309 : 19 | 383 :
 12 |
 solitum . *acc.* 189 : 13 | 323 : 16 |
 solitus . 265 : 17 | 283 : 21 | 300 :
 12 | 370 : 2 | 406 : 28 |
 solium . *acc.* 391 : 6 | 416 : 6 |
 solo . *abl. subst.* 81 : 8 | 137 : 18 |
 180 : 2 | 4 | 184 : 3 | 279 : 11 |
 335 : 12 |
 Solos . 87 : * 12 |
 solvamus justa corpori . 407 : 2 |
 solvatur . 72 : 16 |
 solvendarum . 394 : 1 |
 solvens . 266 : 20 |
 solventem . 228 : 7 |
 Solvere . 72 : 12 |
 solveret pontem . 175 : 13 |
 solvi morem istum . 327 : 23 |
 solvisset . 72 : 8 |
 solvit . 237 : 18 | 295 : 15 | 320 :
 17 | 333 : 21 |
 solvitur convivium . 322 : 1 |
 solum . *subst.* 80 : 18 | 95 : 19 | 184 :
 13 | 185 : 6 | 228 : 31 | 275 : 9 |
adj. 176 : 13 | 310 : 6 | *adv.* 171 :
 20 | 185 : 11 | 192 : 2 | 250 : 16 |
 371 : 3 |
 solus . 129 : 2 | 173 : 2 | 247 : 27 |
 250 : 6 | 324 : 28 | 359 : 34 |
 406 : 7 | 408 : 17 | 30 | 32 | 414 :
 25 |
 soluta . *abl.* 123 : 23 |
 solutæ . *plur.* 334 : 19 |
 solutis . *abl.* 283 : 13 | 303 : 14 |
 defunctorum . 183 : 13 | corpori-
 bus *justis* . 102 : 3 | ordinibus :
 313 : 2 |
 somni . 76 : 3 | 251 : 15 |
 somnio . 111 : 23 | somnio res simi-
 lis videbatur . 111 : 28 |
 somnium . *acc.* 77 : 3 | 14 |
 somno . *abl.* 117 : 22 | 162 : 28 | 164 :
 18 | 197 : 13 | 285 : 14 | 313 : 21 |
 333 : 15 | 367 : 22 |
 somnum . 76 : 21 | 122 : 13 | 164 :
 10 | 165 : 6 | 8 | 254 : 8 |
 somnus . 164 : 14 | 246 : 15 | 301 :
 24 | 378 : 14 |
 sonabant sylvæ incendio . *crepitabant* .
 240 : 20 |
 sonitum . 174 : 15 |
 sono . *abl.* 95 : 3 | 162 : 14 | 234 :
 10 | 274 : 2 |
 sontibus . 265 : 7 |
 sontium . 256 : 7 |
 sonum . 197 : 22 | 331 : 7 | 347 : 4 |
 sonus . 188 : 12 | 298 : 3 | 307 : 4 |
 385 : 20 |
 Sopithe . 355 : 14 | 356 : 12 |
 Sopithis . 355 : * 6 |
 sopitos . 336 : 14 |
 sopitum . 313 : 21 | 333 : 15 |
 Sopolis . 324 : 7 |
 soporatus dolor . 260 : 7 |
 sopore . 246 : 16 | 251 : 13 | 301 :
 16 | 323 : 21 |
 sorbet . 217 : 2 |
 sordent . 415 : 13 |
 sordibus . *abl.* 111 : 19 | æternis .
 111 : 24 |
 sordida . *acc.* 327 : 16 |
 sordidis . *abl.* 214 : 10 | *abjectis* .
 370 : 28 |
 sordido sanguine . *vili* . *abl.* 325 :
 3 |
 sordidum . 224 : 1 |
 soror . 306 : 4 |
 sororem . 248 : 13 | 249 : 21 |
 sororis . 85 : 4 | 191 : 17 |
 sororum . 86 : 16 | 190 : 12 |
 sors . 173 : 15 | 199 : 26 | 391 : 1 |
responsum . 248 : 14 |
 sorte . 315 : 36 | 406 : 32 |
 sortem . 155 : 4 | 313 : 15 | *respon-*
sum . 72 : 7 | 16 |
 sorti . 213 : 7 |
 sortis . 75 : 11 | 141 : 7 | 196 : 3 |
 276 : 23 | 257 : 7 | *oraculi* . 72 :
 8 |
 sortitas ingenia præcipitia bestias .
 307 : 23 |
 sortitis tempora & ingenia cultiora .
 292 : 1 |
 sospitem . 388 : 3 |
 sospites . 355 : 23 |
 Sostratum . 311 : 4 |
 Sostratus . 321 : 5 |
 spado . 154 : 4 | 155 : 25 | 213 : 21 |
 390 : 23 | 391 : 9 | 18 |
 spadonem . 189 : 12 | 211 : 14 |
 spadones . *acc.* 213 : 32 |
 spadoni . 390 : 19 |
 spadonibus . *abl.* 100 : 21 | 102 : 10 |
 154 : 24 | 213 : 15 |
 spadonum . 79 : 20 | 179 : 3 | 238 :
 10 |
 spargendæ essent manus *copiæ* . 303 :
 3 |
 spargerent . *dividerent* . 216 : 16 |
 spargi . 184 : 2 |
 sparsis . *abl.* 203 : 9 |
 sparsos . 98 : 20 |
 Spartam . 221 : * 23 | 226 : 19 |
 Spartanz . 416 : 10 |
 Spartanis . *abl.* 277 : 8 |
 Spartanorum . 114 : 19 | 145 : 18 |
 spatia . *acc.* 168 : 18 | 334 : 5 | 357 :
 19 | 365 : 8 |
 spatiabatur . 266 : 13 |
 spatiis . *abl.* 299 : 11 |
 spatium . *abl.* 157 : 15 | 175 : 9 | 183 :
 4 | 197 : 24 | 198 : 20 | 226 : 5 |
 272 : 4 | 276 : 22 | 289 : 3 | 300 :
 2 | 343 : 24 | 358 : 11 | spatium non
 ætatis sed gloriæ . *diuturnitate* .
 371 : 10 |
 spatiosa . 195 : 4 | 239 : 6 | 328 :
 13 |
 spatiosas . 304 : 14 |
 spatiosior . 279 : 7 |
 spatiosiora . 339 : 10 |
 spatioso . *stipiti* . 367 : 6 |
 spatiosos . 89 : 16 |
 spatium . 71 : 9 | 117 : 19 | 126 :
 10 | 133 : 2 | 175 : 17 | 181 : 4 |
 185 : 9 | 221 : 10 | 286 : 8 | 297 :
 14 | 22 | 334 : 7 | 353 : 12 | 378 :
 18 | *tempus* . 308 : 29 |
 spe . 85 : 4 | 113 : 5 | 122 : 9 | 170 :
 21 | 173 : 7 | 249 : 18 | 312 : 10 |
 414 : 12 |
 specie . 77 : 14 | 196 : 15 | 208 :
 14 | 235 : 16 | 237 : 8 | 261 : 4 |
 265 : 25 | 377 : 25 | *tristium* . 209 :
 8 | *pulchritudine* . 220 : 6 | 355 :
 12 | specie procurandi alieni impe-
 rit . 415 : 10 |
 speciem . 71 : 12 | 74 : 14 | 117 :
 22 | 266 : 18 | 332 : 13 | 340 :
 15 | 343 : 24 | 347 : 11 | *speciem*
fecerant agminis magni . 153 : 4 |
 speciem fecerant castellorum . 341 :
 18 | *speciem dolentis ostentare* .
 413 : 16 | *speciem tribuisset uni-*
versi venientis exercitus . 91 : 11 |
 præbuere speciem non spernendū
 agminis . 104 : 20 |
 species . *plur.* 76 : 21 | 95 : 19 | 207 :
 32 | 275 : 14 | 278 : 1 | 314 : 21 |
 353 : 15 | 411 : 10 |
 specimen . 99 : 17 | cepit magnæ in-
 dolis . 112 : 11 |
 speciosa . *acc.* 179 : 8 |
 speciosus titulus . 279 : 21 |
 spectabant . 221 : 5 |
 spectaculi . 375 : 4 |
 spectaculo . *abl.* 125 : 14 | *ludicro* .
 88 : 3 | spectaculo fuere . 324 :
 18 |
 spectaculum . *acc.* 126 : 8 | 199 : 11 |
 282 : 9 | 11 | 339 : 30 |
 spectandi habitum infantium . 355 :
 9 |
 spectant . 269 : 16 | 287 : 7 | 300 :
 21 |
 spectantem . 366 : 6 |
 spectanti . 87 : 16 |
 spectantia . 299 : 11 |
 spectantibus orientem terris . 118 : 4 |
 spectantis jam Alexandri opes . 212 :
 13 |
 spectare . 178 : 12 | 288 : 13 | 334 :
 1 | 373 : 1 | 377 : 15 |
 spectat . 138 : 11 | 292 : 22 | 328 :
 12 | 337 : 8 |
 spectat deserta Caucasus . 271 : 3 |
 spectat . *abl.* 223 : 14 | 300 : 6 |
 spectatæ . 365 : 22 | 410 : 7 |
 spectatis . *abl.* 91 : 5 |
 spectatos . 376 : 4 |
 spectaverant fortunam bellī . *expecta-*
verant . 221 : 24 |
 specur . 90 : 16 |
 specularetur . 340 : 23 |
 speculari . 161 : 17 |
 speculatores . 91 : 10 | 12 | 149 : 11 |
 153 : 1 | 230 : 9 |
 speculatum . *verb.* 153 : 7 |
 speculis . *abl. fam.* 381 : 13 |
 specum . 300 : 2 | 4 | 302 : 2 |
 specus . 81 : 13 | 132 : 8 | 184 : 8 |
 203 : 16 | 205 : 3 | 301 : 18 | 311 :
 7 | 377 : 9 |
 spei . *dat.* 111 : 8 | 167 : 30 | 198 :
 2 | 208 : 13 | 344 : 6 | 345 : 28 |
 365 : 26 | 396 : 11 | 409 : 20 |
 spem . 99 : 26 | 112 : 21 | 113 : 10 |
 114 : 14 | 135 : 20 | 167 : 27 |
 170 : 8 | 22 | 174 : 8 | 369 : 23 |
 spem certam victoriæ augurabantur .
 165 : 17 |
 sperabam . 397 : 21 |
 spe-

sperabat . 379 : 16 |
 speramus . 325 : 13 |
 sperantur . 415 : 14 |
 sperare . 209 : 32 | 244 : 33 | 321 : 27 |
 speraverant . 189 : 3 | 377 : 28 |
 speraverat . 409 : 25 |
 speremus . 208 : 4 |
 spernebant . 210 : 5 |
 spernebat . 357 : 14 |
 spernebatur . 406 : 21 |
 spernendi . 104 : 21 |
 spernendum . 344 : 15 |
 spernentis . 111 : 4 |
 spernere . 272 : 14 |
 sperneret . 87 : 15 |
 sperneretur . 103 : 17 |
 sperni . 291 : 12 |
 spernis . 307 : 24 |
 spernitis . 115 : 17 |
 spero . 190 : 15 |
 spes . 89 : 15 | 113 : 3 | 131 : 24 |
 162 : 6 | 170 : 6 | 175 : 4 | 211 : 23 | 216 : 18 | 247 : 30 | 274 : 9 |
 322 : 11 | 379 : 22 |
 spicula , *acc.* 79 : 13 | 147 : 1 |
 spiculis . 295 : 26 |
 spiculo , *abl.* 337 : 21 | 369 : 15 |
 spiculum , *acc.* 283 : 9 | 368 : 27 |
 369 : 11 |
 spirant . 275 : 13 |
 spirantes . 333 : 22 |
 spiranti . 416 : 4 |
 spirantis , *viventis* . 135 : 9 |
 spirat majora quam capit . 247 : 32 |
 spiritu . 221 : 19 | 230 : 1 | 249 : 17 | 279 : 4 | 369 : 21 | 407 : 7 |
anhelitu . 95 : 6 | *anima* . 416 : 2 |
 spiritum . 144 : 14 | 249 : 31 | 253 : 16 | 255 : 30 | *vix ducere* . 154 : 5 |
 spiritum ejus probe nosset , *indolem* . 222 : 1 |
 spiritus , *acc.* 209 : 19 | 207 : 29 |
 226 : 13 | 315 : 21 | 367 : 28 | *respiratio* . 83 : 18 | 86 : 21 | *vita* . 85 : 22 |
 spissæ , *plur.* 121 : 16 | 343 : 15 |
 Spitamene . 282 : 13 |
 Spitamenem . 284 : 12 | 290 : 20 |
 312 : 35 |
 Spitamenes . 279 : 17 , 26 | 182 : 8 , 9 | 286 : 11 | 291 : 4 , 18 | 297 : 13 | 313 : 1 , 19 |
 Spitamenis . 313 : 29 | 314 : 5 |
 splendebant . 162 : 20 |
 splendere . 161 : 6 |
 spolia . 95 : 15 | 150 : 19 | 211 : 16 |
 277 : 12 | 326 : 24 | 352 : 8 | 384 : 1 | 395 : 32 | 396 : 9 |
 spoliantes . 350 : 15 |
 spoliari . 350 : 13 |
 spoliassent . 387 : 7 |
 spoliati . 407 : 4 |
 spoliato . 257 : 19 |
 spoliatus . 281 : 7 |
 spoliis , *abl.* 123 : 2 | 139 : 1 | 169 : 16 | 239 : 3 | 280 : 4 | 370 : 21 |
 spondere . 168 : 14 |
 sponsonum . 233 : 20 |
 sponte . 374 : 31 | 188 : 18 | 200 : 7 | 210 : 20 | 235 : 3 | 277 : 7 |
 285 : 2 | 321 : 7 | 336 : 2 | 339 : 28 | 360 : 7 |
 sponte popularium . 110 : 12 | *quantum* spopondisset præsens atas . 319 : 5 |
 spreti , *gen.* 70 : 12 |
 spretis , *abl.* 114 : 5 |
 spreto , *abl.* 176 : 26 | 348 : 14 |
 354 : 14 |
 spreverat . 406 : 4 |
 spreveris . 227 : 28 |
 squalida , *abl.* 275 : 12 |

squalidum , *acc.* 111 : 19 |
 squalor . 111 : 2 | 201 : 12 |
 squalore . 111 : 18 |
 squamis , *abl.* 354 : 2 |
 stabant . 93 : 20 | 97 : 13 | 118 : 14 | 125 : 28 | 167 : 4 | 193 : 5 |
 213 : 3 | 295 : 9 | 309 : 18 | 322 : 10 | 344 : 4 | 366 : 23 |
 stabat . 165 : 22 | 167 : 17 | 290 : 7 |
 361 : 29 | 366 : 20 | 380 : 20 |
 stabile . 75 : 19 | 327 : 2 |
 stabiliendum . 316 : 24 |
 stabilite . 156 : 2 |
 stabo . 359 : 6 |
 stadia . 148 : 3 | 161 : 2 | 181 : 1 |
 184 : 15 | 216 : 33 | 228 : 29 | 229 : 2 | 232 : 3 , 10 | 283 : 27 | 296 : 15 | 312 : 21 | 363 : 2 |
 stadii . 79 : * 17 |
 stadiis , *abl.* 153 : 17 | 205 : 7 |
 stadiorum . 115 : 22 | 143 : 2 | 183 : 6 | 229 : 7 | 286 : 16 |
 stagnantium . 344 : 1 |
 stagnat . 329 : 9 | *flumen placidius* . 358 : 10 |
 stamus . 359 : 9 | *in limine victoriæ* . 228 : 15 |
 standi . 295 : 22 |
 stans . 367 : 3 |
 stant . 324 : 14 |
 stante . 177 : 12 |
 stantem . 229 : 21 | 258 : 9 | *in humero sagittam* . 134 : 2 |
 stantibus , *abl.* 150 : 18 | *diis pro meliore causa* . 109 : 11 |
 stantium . 161 : 23 | *in armis* . 163 : 18 |
 stare . 80 : 3 | 161 : 12 | 163 : 13 , 16 | 265 : 17 | 345 : 3 | 348 : 16 |
fama bella stare , pendere ex . 90 : 5 |
stare secum deos . 163 : 22 |
stare in acie . 176 : 18 |
stare utrimque æquis viribus . 276 : 13 |
 starent . 413 : 24 | *arctius* . 167 : 13 |
 stares . 156 : 14 |
 staret . 128 : 6 | 320 : 5 | 415 : 9 |
 Stasanor . 314 : 11 |
 stata , *abl.* 379 : 27 |
 statas vices temporum . 182 : 21 |
 statas vices temporum mutat natura . 330 : 13 |
 statione . 197 : 26 | 279 : 14 |
 stationem . 321 : 25 | *in stationem successerant* . 322 : 9 |
 stationibus , *abl.* 197 : 10 | 339 : 28 |
 stationis . 322 : 16 |
 stationum vicibus . 321 : 16 |
 stativa . 80 : 11 | 135 : 12 | 225 : 6 |
 276 : 5 | 304 : 11 | 372 : 21 | 384 : 24 |
 stativa habuit . 151 : 11 | *stativa erant* . 241 : 15 |
 statu . 112 : 18 | 129 : 1 | 158 : 22 |
 178 : 12 | 211 : 19 | 231 : 9 |
 stathe , *pono* . 211 : 22 |
 statuendum . 397 : 6 |
 statuerant . 130 : 6 |
 statuerat . 137 : 9 | 142 : 7 | 279 : 16 | 285 : 17 | 300 : 6 | 312 : 35 |
 389 : 5 | 405 : 11 | *decreverat* . 123 : 23 | 209 : 16 |
 statuere . 289 : 6 | 350 : 25 |
 statuerim . 395 : 12 |
 statuerint . 348 : 11 |
 statui , *verb. præf.* 265 : 26 | 371 : 19 | 395 : 14 | *inf.* 345 : 1 |
 369 : 15 |
 statuisse . 225 : 8 |
 statuissem . 327 : 21 |
 statuisset . 226 : 4 | 240 : 14 | *decrevissem* . 72 : 18 |

statuit , *præf.* 74 : 2 | 103 : 17 | 117 : 15 | 136 : 9 | 176 : 19 | 188 : 14 |
 205 : 17 | 385 : 14 | 406 : 10 | *decrevit* . 88 : 20 | 291 : 14 |
 statum . 200 : 16 | 381 : 26 | 415 : 17 |
 status , *gen.* 112 : 22 | 199 : 13 |
 395 : 29 |
 statuto , *abl.* 217 : 11 | 309 : 17 |
 statuunt . 111 : 9 | *decernunt* . 109 : 31 |
 Statyræ . 128 : 2 |
 sterile , *acc.* 80 : 18 |
 sterilem . 95 : 15 |
 steriles . 111 : 16 | 137 : 1 | 275 : 11 |
 sterili , *abl.* 137 : 14 | *solo materiz* . 279 : 11 |
 sterilis . 269 : 18 | 282 : 1 |
 sternebant . 270 : 14 |
 sternere . 315 : 18 |
 sterni . 385 : 16 |
 sternunt . 349 : 14 |
 steterant . 367 : 13 |
 steterat . 100 : 22 |
 stetisse . 254 : 7 |
 stetisset . 100 : 3 |
 stetit . 93 : 7 | 100 : 10 | 247 : 4 |
 414 : 12 | *disciplina viguit* . 76 : 2 |
 stetur eo quod major pars decreverit . 407 : 25 |
 stimulabat animum ingens cupido . 137 : 6 |
 stimulante . 211 : 27 | 290 : 8 |
 stimulare . 170 : 7 |
 stimulis , *abl.* 117 : 26 |
 stipatus . 168 : 13 | 182 : 23 | 198 : 5 | 246 : 13 | 410 : 10 |
 stipe exigua colentem hortum . 111 : 12 |
 stipendio , *dat.* 104 : 27 |
 stipendium . 187 : 9 | 207 : 27 | 343 : 5 | 354 : 8 |
 stipite . 374 : 30 |
 stipitem . 374 : 25 | 375 : 3 |
 stipites , *acc.* 120 : 17 | 185 : 8 |
 254 : 21 | 296 : 20 | 338 : 5 | 339 : 15 |
 stipiti . 312 : 29 | *corpus applicuit* . 367 : 6 |
 stipitibus . 119 : 21 | 120 : 18 | 240 : 17 | 315 : 5 |
 stipitum . 353 : 14 |
 stirpe . 111 : 3 | 223 : 10 | 372 : 5 |
 409 : 15 |
 stirpem . 253 : 1 | 397 : 32 | 407 : 11 | 409 : 21 , 28 | 410 : 3 |
 stirpes . 148 : 6 |
 stirpi . 111 : 11 | 253 : 5 | 316 : 23 |
 321 : 11 | 406 : 32 | 407 : 20 |
 stirpibus . 105 : 6 |
 stirpis . 111 : 7 | 170 : 9 | 363 : 1 |
 stolidi , *abl.* 254 : 4 |
 stolidum . 89 : 28 |
 strage . 291 : 9 |
 stragem . 132 : 8 |
 strages . 98 : 1 |
 stramentis , *abl.* 279 : 12 |
 stramento , *abl.* 295 : 14 |
 strata , *plur.* 95 : 21 | 99 : 11 | 175 : 3 |
 strati , *plur.* 381 : 3 | 384 : 7 | *ossibus campi* . 358 : 18 |
 stratis , *partic.* 121 : 11 | 301 : 14 |
 Strato . 108 : 4 |
 Stratonis . 112 : 12 |
 stratum . 195 : 7 |
 strenue , *celeriter* . 84 : 7 | 97 : 1 |
 111 : 5 | 133 : 20 | 149 : 5 |
 174 : 32 | 198 : 8 , 23 | 214 : 14 |
 222 : 14 | 261 : 6 | 300 : 18 | 346 : 9 |

strenuo, *celeri*. 146 : 8 | 354 : 12 |
 strenuum, *promptum*. 84 : 20 | 266 :
 23 | 274 : 8 |
 strenuus, *promptus*. 254 : 1 | 267 :
 13 |
 strepitu. 69 : 7 | 90 : 13 | 347 : 4 |
 388 : 15 |
 strepitum. 84 : 2 | 111 : 13 |
 strepitus. 174 : 16 | 340 : 21 |
 strepunt omnia belli apparatus. 116 :
 19 |
 stricto acinace. 174 : 6 | 209 : 7 |
 strictum, *acc.* 242 : 15 |
 stridor. 348 : 21 |
 stridore. 344 : 5 |
 stringere. 375 : 1 |
 stringit. 187 : 5 | 313 : 23 | mon-
 tium iuga fluvius. 329 : 5 |
 stringunt. 97 : 9 |
 strinxerat supremum ferrum. 324 : 23 |
 strinxit. 313 : 9 |
 struata sunt superiora crudo latere.
 337 : 14 |
 struati, *plur.* 184 : 8 |
 struatura. 269 : 20 |
 struaturam. 183 : 6 |
 strue, *abl.* 120 : 11 |
 stroes, *plur.* 315 : 19 |
 struunt tuguria latere. 269 : 18 |
 studebant. 374 : 20 |
 studet. 150 : 9 |
 studiis, *abl.* 409 : 28 |
 studio, *affectu*. 76 : 1 | 182 : 13 |
 247 : 19 | 362 : 5 |
 studiorum. 310 : 26 |
 studium, *affectu*. 112 : 5 |
 stultitiam. 209 : 14 |
 stultum. 294 : 18 |
 stultus. 292 : 22 |
 stupens attonitis auribus. 314 : 21 |
 stupenti. 247 : 3 |
 stupentia, *acc.* 315 : 21 |
 stupentibus, *abl.* 309 : 18 | 324 : 4 |
 367 : 2 |
 stupram. 390 : 3 |
 supra. 387 : 9 |
 stupri. 155 : 18 |
 stupro, *abl.* 186 : 5 | 311 : 3 | 390 :
 22, 30 |
 Stygem. 416 : * 14 |
 sua terra, *nativa*. 185 : 11 |
 suadeant. 273 : 17 |
 suadebant. 89 : 16 |
 suadent. 273 : 21 |
 suadente. 410 : 16 |
 suadentibus. 406 : 1 |
 suadentium. 295 : 5 |
 suadeo. 208 : 17 |
 suadere. 301 : 33 | bene suadere deos.
 322 : 7 |
 suaderent. 89 : 29 |
 suaderet. 300 : 9 | 311 : 21 |
 suadet. 350 : 26 |
 suadetis. 249 : 3 |
 suaserant. 255 : 8 |
 suaserint. 90 : 2 |
 suasi. 76 : 12 |
 suasisse. 89 : 29 | 157 : 9 | 229 : 17 |
 suasissemus. 244 : 28 |
 suasisset. 80 : 16 | 313 : 17 |
 sub. 139 : 9 | 195 : 4 | 207 : 4 |
 243 : 5 | sub unum fortunæ iſtum
 cadere. 89 : 18 | sub ipsum tanti
 discriminis casum. 151 : 14 | sub
 sydus Vergiliarum. 202 : 8 | sub
 lucis ortum. 139 : 9 | sub lucis
 ortu. 210 : 23 | sub radicibus mon-
 tis. 365 : 22 |
 subacta, *plur.* 227 : 18 | 361 : 9 |
 subactam. 192 : 30 |
 subacti, *plur.* 108 : 2 | 303 : 6 |
 subactis, *abl.* 204 : 11 | 304 : 2 |
 R. Curtii.

subacturos. 327 : 18 |
 subacturus. 291 : 18 |
 subdeficiens. 289 : 19 |
 subdere. 408 : 19 | calcaria equis.
 104 : 22 |
 subderes. 265 : 2 |
 subdidit. 189 : 11 |
 subdimus. 204 : 20 |
 subdita, *abl.* 239 : 8 |
 subditis, *abl.* 173 : 9 | 198 : 22 |
 215 : 28 | 291 : 15 | calcaribus.
 175 : 5 |
 subdito, *abl.* 175 : 2 | 380 : 28 |
 subducere. 356 : 11 | nautæ coeperunt,
appellere. 363 : 21 |
 subducerent. 413 : 29 |
 subduceret vestigium unda rapidior.
 150 : 6 |
 subduci. 189 : 16 |
 subducitur. 375 : 8 | ab immortalita-
 te, *eripitur*. 407 : 2 |
 subducta, *plur.* 126 : 6 |
 subductis, *abl.* 97 : 2 | pedibus, *suc-
 cessis*. 375 : 2 |
 subductus. 77 : 2 | 283 : 11 |
 subduxerit. 227 : 2 | 365 : 2 |
 subegi. 371 : 16 |
 subegissem. 326 : 20 |
 subegit. 156 : 9 | 269 : 7 |
 suberat causa. 161 : 3 |
 subesset. 170 : 6 | 209 : 5 |
 subest. 395 : 21 | subest ratio. 169 :
 23 | subest facinus silentio. 247 :
 29 |
 subeundis, *abl.* 204 : 7 |
 subeunt. 219 : 12 |
 subeunte peregrinos ritus nova fortu-
 na, *admittente*. 135 : 8 | radices
 humore. 195 : 12 |
 subeuntem, *ascendentem*. 80 : 21 |
 subeuntes, *acc.* 82 : 5 | 319 : 34 |
ascendentes. 82 : 9 | *appellentes*.
 118 : 18 |
 subeuntibus. 125 : 24 | 227 : 9 |
 381 : 19 |
 subiacentibus. 193 : 8 |
 subibant. 120 : 14 | 192 : 3 | *appro-
 pinquabant*. 123 : 12 |
 subibat. 249 : 11 | 259 : 9 | 405 :
 4 |
 subibo. 372 : 14 |
 subjecerant. 201 : 20 |
 subjecerat. 279 : 12 | *sugesserat*.
 85 : 7 |
 subjecere ignem testis. 363 : 10 |
 subjecerint oculis. 75 : 16 |
 subjeci. 248 : 28 |
 subjecisti. 308 : 3 |
 subjecit. 85 : 13 |
 subiecta, *plur.* 95 : 21 | 314 : 13 |
 subiectam. 69 : 7 | 189 : 18 | subie-
 ctam insulam ostio amnis. 388 :
 10 |
 subiectas. 301 : 17 |
 subiecto. 367 : 26 |
 subigendam. 95 : 8 |
 subigendos. 312 : 12 | 334 : 16 |
 subigit. 307 : 22 |
 subigimus. 289 : 5 |
 subigis. 294 : 3 |
 subigit. 392 : 9 |
 subiciebant. 82 : 12 |
 subiciente, *suggerente*. 240 : 13 |
 subiit. 76 : 15 | 382 : 3 | subiit ve-
 recundia, *suborta est*. 189 : 15 |
 subinde. 88 : 18 | 174 : 15 | 214 :
 9 | 312 : 16 | 17 | 313 : 2 | 324 :
 22 | 330 : 6 | 344 : 31 | 362 : 10 |
 363 : 18 | 377 : 26 | *identidem*.
 89 : 7 | 100 : 5 |
 subire. 283 : 20, 26 | 301 : 4 | 339 :
 25 | 377 : 19 | 382 : 12 | 406 : 13 |

subiret terram luna. 152 : 6 |
 subisse aquas. 388 : 15 |
 subit. 229 : 5 | 291 : 1 | 339 : 12 |
intrat. 134 : 19 | 368 : 5 | subit
 animum memoria. 196 : 3 |
 subita, *abl.* 239 : 15 | 413 : 4, 28 |
 subitam. 163 : 23 |
 subiti, *genit.* 100 : 19 | 161 : 12 |
 subito, *adv.* 77 : 1 | 83 : 1 | 104 :
 17 | 111 : 15 | 239 : 26 | 289 : 7 |
 299 : 7 | 311 : 19 | 312 : 28 | 324 :
 21 | 355 : 16 | 377 : 21 |
 subitum, *acc.* 226 : 8 |
 subituros Babylonem adverso amne.
 389 : 4 |
 sublata, *plur.* 156 : 16 |
 sublatis, *abl.* 415 : 11 |
 sublato, *abl.* 172 : 26 | 257 : 10 |
 260 : 15 | 317 : 10 | 377 : 14 |
 sublime, *acc.* 339 : 9 |
 sublimis. 97 : 20 | curru. 107 : 2 |
 submersa. 363 : 23 |
 subministravit fortuna consilium.
 240 : 14 |
 subministrant. 184 : 3 |
 submiserat. 368 : 13 |
 submisit. 350 : 10 |
 submissa fastigio leniore rupes. 239 :
 29 |
 submittens. 235 : 3 |
 submitti genu. 134 : 9 |
 submittitur perpetua valle fastigium.
 232 : 3 |
 submotis arbitris. 155 : 19 | omni-
 bus. 265 : 24 |
 submovendas procul amne copias.
 286 : 27 |
 submoverat. 372 : 4 |
 submoveretur. 125 : 8 |
 submovet. 368 : 11 |
 subornaret. 252 : 1 |
 subornati, *plur.* 391 : 16 |
 subornavit. 413 : 12 |
 subruui muros cuniculis. 134 : 14 |
 subruit mari, *in mare*. 116 : 2 |
 subrutus cuniculo murus. 134 : 17 |
 subsederant. 380 : 26 |
 subsequi. 297 : 17 | 395 : 14 |
 subsidere, *infin.* 295 : 8 |
 subsidiis. * 93 : 12 | 165 : 24 |
 166 : 7 |
 subsistere. 97 : 1 | 161 : 2 | 236 : 6 |
 239 : 16 | 242 : 27 | 341 : 22 | 378 :
 26 | 381 : 5 |
 subsisteret. 146 : 3 | 237 : 15 |
 subsisterat. 243 : 1 |
 subsistere. 413 : 31 |
 substitit. 149 : 10 | 153 : 19 | 187 :
 12 | 209 : 17 | 296 : 18 | 339 : 27 |
 356 : 17 | 382 : 8 | 410 : 23 |
 substituit, *præter.* 145 : 5 | 244 : 6 |
 substitutus. 314 : 11 |
 subtrahebat, *prætermittēbat*. 250 : 27 |
 subtrahendam materiem consternatio-
 nis. 267 : 7 |
 subtrahent. 251 : 3 |
 subtrahere. 249 : 24 |
 subvehebantur. 147 : 14 |
 subvehi. 361 : 1 |
 subveniretur. 174 : 24 |
 suburbanum. 111 : 11 |
 succedebat. 314 : 10 |
 succedere. 340 : 17 | instationem.
 321 : 26 |
 successerant. 322 : 9 |
 successit, *appulit*. 119 : 11 | ad por-
 tus claustra. 130 : 22 |
 successor. 406 : 12 |
 successuros. 88 : 18 |
 succi, *gen.* 274 : 30 | *plur.* 336 : 2 |
 384 : 4 |
 succiderant genua. 367 : 13 |

succo, *abl.* 294 : 28 |
succumbit . 405 : 9 |
succurrere . 354 : 12 |
succurrit, *in mentem venit* . 294 : 2 |
succus . 232 : 10 |
sudore . 82 : 20 | 211 : 8 | 312 : 28 |
suffecere desiderio meo hæc manus . 112 : 12 |
suffectura, *plur.* 90 : 8 |
sufficere . 290 : 12 |
sufficeret . 367 : 23 |
sufficiebant . 105 : 7 |
sufficiens . 87 : 2 |
sufficientem malis . 315 : 16 |
sufficientibus . 366 : 20 |
sufficit . 169 : 24 |
suffoderent . 167 : 21 |
suffodiebant . 172 : 12 |
suffossa mœnia cuniculo . 286 : 8 |
suffossi . 377 : 9 |
suffosso . 286 : 8 |
suffragari . 409 : 20 |
suffragatione . 260 : 18 |
suffugia, *acc.* 315 : 14 |
suffugiunt . 315 : 6 |
suffulciendo . 184 : 12 |
suffuso . 151 : 13 |
suffusus . 83 : 2 |
sulphure . 119 : 10 | 133 : 3 |
sum . 353 : 8 |
sumit . 266 : 4 |
summa, *subst.* 93 : 5 | 105 : 21 | 160 : 10 | 249 : 3 | 235 : 12 | *adj.* *sing.* 146 : 13 | 228 : 22 | *plur.* 119 : 18 | 158 : 22 | 185 : 9 | 339 : 11 | summa cutis . 100 : 14 | summa equorum pectora . 149 : 13 | summa imis confandimus . 326 : 19 |
summæ, *adj.* 338 : 6 | 344 : 12 | copiarum . 159 : 22 |
summam, *adj.* 102 : 28 | 185 : 4 | *subst.* 189 : 6 | 201 : 27 | 408 : 2 | 414 : 18 |
summi, *gen.* 116 : 4 |
summis . 147 : 2 |
summo, *abl.* 153 : 10 | extremo . 146 : 19 |
summu, *acc.* 105 : 14 | 170 : 1 | 177 : 9 | 185 : 2 | 269 : 19 | 399 : 8 | summu dotis . 153 : 12 |
sumpserant . 98 : 15 |
sumpserat . 374 : 21 |
sumpsisti . 108 : 15 |
sumpsit . 133 : 17 | 342 : 15 |
sumpta, *acc.* 188 : 8 | 221 : 14 | 238 : 21 |
sumptis, *abl.* 92 : 12 | 301 : 3 | 378 : 24 |
sumpto, *abl.* 165 : 16 | 409 : 31 |
sumptum, *neutr.* 388 : 6 |
sumptuosos . 394 : 17 |
sumpturus . 85 : 1 |
sumus . 406 : 29 |
suium, *acc.* 393 : * 1 |
sunt . 146 : 18 | 181 : 1 | 190 : 15 | 194 : 5 | 206 : 22 | 203 : 7 | 275 : 6 | sui juris sunt . 227 : 21 |
supellestilem . 103 : 20 | 112 : 13 | 136 : 6 | 179 : 2 | 182 : 25 |
supellestili, *abl.* 179 : 14 |
supelléx . 201 : 7 | 214 : 2 | 396 : 15 | 396 : 3 |
super . 192 : 8 | 194 : 3 | super capita hostium evasuros . 191 : 11 | super genua vestis est . 203 : 19 | super armamentarium posito . 343 : 12 |
superanda erant plura flumina . 334 : 18 |

superare . 343 : 8 | 356 : 17 |
superaret . 222 : 8 |
superasse . 279 : 23 | transisse . 71 : 4 |
superat . 114 : 10 | 175 : 10 | transis . 91 : 6 |
superari . 174 : 29 |
superatis, *abl.* 299 : 8 |
superato, *abl.* 130 : 3 | 136 : 5 | 147 : 8 | 191 : 3 | 337 : 3 | 353 : 11 | transmisso . 363 : 4 | 374 : 25 |
superatos . 87 : 17 | 113 : 11 | 283 : 17 |
superaverat . 191 : 14 | 353 : 3 |
superaveris . 103 : 4 | 292 : 20 |
superavi . 300 : 19 |
superavimus . 228 : 12 | 293 : 6 |
superavit . 150 : 18 | 272 : 4 |
superba, *sing.* 199 : 16 |
superbas . 84 : 4 |
superbe, *adv.* 108 : 6 | 261 : 10 | 15 | 300 : 10 | 308 : 9 | 326 : 27 | 31 | 344 : 20 | 376 : 20 |
superbia, *nomim.* 273 : 21 |
superbiæ . 75 : 11 | 302 : 3 | 12 |
superbiam . 102 : 18 | 238 : 3 | 256 : 17 | 316 : 26 | 325 : 12 |
superbissimus . 263 : 18 |
superbius, *adv.* 301 : 35 |
superbum, *acc.* 207 : 21 |
superbus . 272 : 15 |
supererant . 291 : 17 |
supererat . 129 : 11 | 143 : 7 | 197 : 12 | 21 | 367 : 30 |
superesse . 92 : 1 | 167 : 28 | 291 : 7 | 364 : 17 | 405 : 7 |
supereset . 296 : 16 |
superest . 215 : 2 | 228 : 12 | 245 : 5 | 7 | 396 : 13 | 407 : 1 | quota pars superest sævitæ tuæ . 324 : 12 |
superfuerant . 114 |
superfuere . 394 : 22 |
superfusæ undæ fastigio summi operis . 116 : 4 |
superfusis, *abl.* 124 : 9 |
superfusum . 380 : 6 |
supergressus . 311 : 13 |
superiora . 337 : 13 |
superiore . 311 : 15 |
superne, *adv.* 94 : 13 | 270 : 2 | 340 : 3 | 366 : 26 |
supersedit castigare . 203 : 3 |
supersit . 208 : 24 | 361 : 3 |
superstes . 405 : 14 |
superstitem . 309 : 24 |
superstitio . 123 : 9 | 152 : 11 | 289 : 27 |
superstitione . 133 : 5 | 194 : * 7 | 366 : 10 |
superstitutionem . 288 : 10 | 289 : 22 |
supersum . 310 : 6 |
surpersumus . 211 : 18 |
supersunt . 156 : 11 | 228 : 16 |
supervacaneam . 158 : 2 |
supervacua . 250 : 16 |
supervacuo . 375 : 3 |
supervacuum . 274 : 13 | 326 : 8 |
supervenerat . 335 : 1 |
supervenerere . 172 : 23 |
supervenerunt . 264 : 14 |
superveniētes . 344 : 20 |
supervenisse . 368 : 4 |
supervenisset . 151 : 2 | 161 : 8 | 175 : 30 |
supervenit, *præst.* 154 : 8 | 198 : 10 | 210 : 19 | 290 : 15 | 303 : 18 | 312 : 9 | 368 : 3 | 6 | 379 : 26 | 404 : 13 |

superveniunt . 90 : 18 | 122 : 4 | 283 : 29 | 387 : 2 | 388 : 9 | 391 : 15 |
superventurum, *acc.* 215 : 26 |
supinas . 247 : 4 |
suppetebant . 80 : 5 |
suppetebat . 207 : 33 |
suppeterent . 299 : 17 |
supplebat . 296 : 8 |
supplementum, *acc.* 130 : 18 | 187 : 4 | 205 : 15 | 241 : 7 | 361 : 31 |
supplex . 110 : 3 | 182 : 4 |
supplice . 192 : 24 |
supplicem . 76 : 9 | 133 : 20 | supplicem vocem misit . 135 : 6 |
supplices, *nomim.* 125 : 20 |
supplicia, *acc.* 141 : 12 | 199 : 10 | 255 : 1 | 324 : 20 | 326 : 8 | 391 : 24 | 398 : 9 | 413 : 35 |
supplicibus . 241 : 6 |
supplicii . 256 : 7 | 279 : 30 | 324 : 24 | 349 : 13 | 372 : 25 | 398 : 12 | 409 : 18 |
supplicio, *abl.* 130 : 19 | 145 : 5 | 155 : 6 | 199 : 3 | 223 : 20 | 251 : 4 | 259 : 2 | 260 : 5 | 326 : 13 |
suppliciorum . 192 : 14 | 198 : 26 | 240 : 21 | 241 : 13 |
suppliciter . 211 : 2 |
supplicium . 76 : 10 | 244 : 4 | 283 : 1 | 298 : 6 | 10 | 323 : 1 | 388 : 6 | 397 : 2 | 398 : 15 |
supplicum . 192 : 18 | 281 : 11 |
suppressa voce . 290 : 8 |
suppressæ, *occultate* . 412 : 13 |
suppresserat, *occultaverat* . 315 : 11 | iram altius . 244 : 18 |
suppressisse . 89 : 12 |
suppressurus . 245 : 10 |
suppressus sanguis . 134 : 8 |
supprimi sanguinem . 134 : 5 |
supra . 179 : 16 | 188 : 14 | 232 : 2 | 233 : 4 | 274 : 27 | 290 : 19 |
suprema, *acc.* 102 : 1 | 403 : 11 |
supremæ, *dat.* 416 : 16 |
supremam . 101 : 5 | 412 : 28 |
supremo, *abl.* 101 : 17 |
supremum ferrum . 324 : 22 |
supremus . 247 : 7 |
surda . 207 : 10 |
surdas . 255 : 19 | 359 : 26 | 384 : 16 |
surgat . 80 : 27 |
surgendum, *acc.* 270 : 15 |
surgere . 308 : 10 |
surgit . 315 : 35 |
surgunt . 204 : 20 |
Susa . 179 : 7 | 188 : * 17 | 189 : 19 |
suscepta, *abl.* 87 : 14 |
suscipere . 228 : 20 |
suscipitis . 109 : 8 |
Susia, *dat.* 190 : 1 |
Susianos . 191 : 7 |
Susidas Pylas . 193 : * 2 |
Susii . 159 : 16 |
Susis . 191 : 6 | 201 : 26 |
suspecta, *plur.* 84 : 12 | 131 : 19 | 265 : 13 | 373 : 10 | suspecta fraude locorum . 198 : 15 |
suspectam . 251 : 22 |
suspecti, *plur.* 253 : 24 | 404 : 18 | 411 : 13 |
suspectos . 260 : 20 | 263 : 12 | 265 : 13 |
suspectum . 84 : 17 | 244 : 25 | 267 : 15 | 320 : 18 |
suspectus . 243 : 11 | 263 : 10 | 264 : 20 | 313 : 29 | 381 : 4 | 391 : 23 |
suspenderat . 79 : 10 | 274 : 3 | 374 : 26 |

suspensa, *abl.* 397 : 7 | expectatione.
72 : 11 |
suspensi, *plur.* 95 : 5 |
suspensis, 254 : 21 |
suspensum, *acc.* 241 : 21 |
suspiciabantur, 258 : 12 |
suspiciaretur, 307 : 7 | 391 : 17 |
suspicio, 373 : 11 |
suspicionem, 89 : 7 | 133 : 17 | 223 :
5 |
suspiciones, 222 : 20 |
suspisor, 135 : 4 |
sustentans, 315 : 30 |
sustentaverat, 312 : 27 |
non sustinebant respicere suos, 384 : 14 |
sustinebantur, 275 : 5 |
sustinebat, 163 : 7 |
sustinebatur, 119 : 26 |
sustinebitis inconditam turbam, *resi-*
stetis, 358 : 26 |
sustinent, 185 : 6, 8, 14 |
sustinente illo adminiculo, 312 : 29 |
non sustineo solus bibere, *nolo*,
278 : 21 | affirmare, *audeo*, 356 :
11 |
sustinere, 80 : 25 | 278 : 10 | 358 :
5 | 360 : 5 | 368 : 15 | adventum,
136 : 3 | *audere*, 242 : 8 | *porta-*
re, 326 : 25 |
sustinerent, 121 : 12 |
sustineret cominus congregi, *audever*,
221 : 16 | sustineri, *agi*, 131 : 26 |
sustines, 273 : 24 |
sustinetur, 184 : 14 | 412 : 27 |
non sustinuerat damnare, 392 : 4 |
sustinuere, 136 : 3 | *ausi sunt*, 210 :
28 |
non sustinuisse exequi, 284 : 17 |
sustinuisset vivere, *potuisset*, 405 :
13 |
sustinuisti occidere, *ausus es*, 282 :
16 |
sustinuit, 172 : 3 | 248 : 15 | 341 :
13 | *voluit*, 125 : 27 | colloqui fa-
miliariter, *non veritus est*, 246 :
1 | *permisit*, 318 : 8 |
sustulere, 94 : 20 |
sustulisse, 395 : 17 |
sylva, 232 : 4 | 336 : 4 | 339 : 14 |
sylvæ, *plur.* 185 : 15 | 234 : 12 |
240 : 20 | 287 : 6 | 353 : 11 |
sylvam, 303 : 15 |
sylvaram, 90 : 13 | 185 : 18 | 315 :
11 |
sylvas, 194 : 17 | 197 : 21 | 203 : 7 |
312 : 27 | 315 : 18 | alunt manan-
tibus aquis, 138 : 8 |
sylvestre, 291 : 1 |
sylvestrem, 122 : 14 |
sylvestres, *acc.* 194 : 16 |
sylvestri, *abl.* 335 : 7 |
sylvestribus, *abl.* 190 : 22 |
sylvestris, 344 : 26 |
sylvis, *abl.* 292 : 20, 27 | 303 :
11 |
Symmachus, 344 : 13 |
Syracusani, 122 : 7 |
Syracusanis, 122 : 18 |
Syri, 108 : 1 | 160 : 9 |
Syria, 90 : 22 | 115 : 3 | 168 : 31 |
298 : 29 | 305 : 8 | 389 : 6 | 414 :
19 |
Syriæ, 90 : 19 | 107 : 12 | 115 :
6 | 145 : 2 | 185 : 16 | 215 : 23 |
390 : 1 |
Syriam, 103 : 14 | 119 : 10 | 167 :
29 | 226 : 24 | 293 : 8 |
Sysimithre, 316 : 6 |
Sysimithres, 311 : 2, 28 | 316 : 4 |
Sysimithri, 312 : 10 | 316 : 9 |

T

Tabas, 214 : 15 |
tabe, 416 : 1 |
tabernacula, 105 : 2 | 209 : 26 |
225 : 9 |
tabernaculo, 77 : 17 | 99 : 21 | 103 :
13 | 157 : 7 | 209 : 8 | 213 : 14 |
242 : 27 | 262 : 8, 20 | 299 : 6 |
310 : 1 | 313 : 32 |
tabernaculorum, 385 : 18 |
tabernaculum, 77 : 18 | 100 : 22 |
101 : 6 | 154 : 10 | 162 : 17 | 164 :
10, 20 | 165 : 1 | 211 : 22 | 266 :
5 | 309 : 21 | 310 : 12 | 345 : 1,
2 | 368 : 26 | 369 : 26 |
tabularum, 381 : 4 |
tabulata, 119 : 18 | 121 : 21 | 132 :
12 | 337 : 17 |
tacemus, 253 : 23 |
tacendum, 135 : 5 |
tacentibus, *abl.* 254 : 3 |
tacere, 132 : 1 | 263 : 27 | 359 :
28 |
tacerem, 206 : 14 |
tacitæ, *plur.* 101 : 11 |
tacitum, 387 : 14 |
taciturnum, 250 : 26 |
tacitus, 253 : 2 |
tactu, *abl.* 165 : 2 |
tactuisti, 251 : 7 |
tædere, 250 : 6 |
tædio, *abl.* 162 : 12 | 208 : 27 |
tale, *acc.* 197 : 27 | 319 : 11 |
talem, 226 : 16 | 279 : 26 | 397 :
18 | 416 : 13 |
talenta, 84 : 14 | 136 : 6 | 222 : 6 |
280 : 11 | 300 : 29 | 342 : 23 | 375 :
18 | 390 : 17 | 396 : 2 |
talentis, 85 : 4 | 87 : 13 | 109 : 9 |
157 : 13 | 187 : 4 | 342 : 29 | 388 :
12 |
talentorum, 105 : 21 | 201 : 27 |
394 : 20 | 396 : 4 |
talentum, 156 : 20 | 179 : 15 | 189 :
9 | 391 : 12 |
tales, *acc.* 141 : 12 | 168 : 9 | 178 :
12 |
tali, *abl.* 313 : 14 | 319 : 15 | 403 :
19 |
talia, *acc.* 245 : 20 | 311 : 18 | 318 :
5 | 406 : 1 |
talibus, 154 : 1 | 177 : 20 | 207 : 3 |
356 : 4 | 403 : 1 |
talis, *adj.* 77 : 19 |
talos, 135 : 9 |
tam, 207 : 10 | 354 : 14 | 371 : 6 |
tamen, 133 : 10 | 192 : 3 | 198 : 1,
13 |
Tanai, 274 : 6 |
Tanaim, 128 : 16 | 225 : 2 | 273 :
7 | 276 : 8 | 281 : 6 | 284 : 5 |
286 : 15, 24 | 294 : 6 | 295 : 1 |
Tanais, 225 : 2 | 239 : 1 | 284 : 8 |
286 : 28 | 294 : 23 |
tandem, 128 : 11 | 150 : 14 | 197 :
23 | 200 : 18 | 211 : 13 | 229 : 9 |
232 : 5 | 301 : 16 | 313 : 4 | 369 :
10 | 370 : 31 |
tanta, *abl.* 125 : 3 | 204 : 17 | 215 :
4 | 227 : 3 | 278 : 8 | 298 : 9 |
321 : 19 | 394 : 21 | 397 : 9 |
tantæ, 105 : 17 | 106 : 3 | 111 : 8 |
112 : 21 | 154 : 19 | 169 : 3 | 193 :
16 | 238 : 14 | 242 : 21 | 247 : 29 |
299 : 17 | 306 : 12 |
tantam, 83 : 21 | 84 : 21 | 128 :
10 | 150 : 19 | 163 : 2 | 230 : 4 |
356 : 9 |

tantas, 189 : 7 | 209 : 31 |
tanti, 107 : 1 | 109 : 9 | 129 : 3 |
145 : 4 | 185 : 13 | 226 : 13 | 247 :
11 | 249 : 11 | 404 : 25 |
tantis, 87 : 1 | 313 : 35 | 391 : 7 |
396 : 13 | 405 : 22 | 407 : 22 |
tanto, *abl.* 83 : 5 | 176 : 16 | 177 :
20 | 198 : 20 | 200 : 9 | 207 : 6 |
242 : 15 | 243 : 12 | 247 : 16 |
298 : 12 |
tantulo impendio, *abl.* 100 : 9 |
tantum, *adj.* 155 : 11 | 216 : 4 |
244 : 32 | 309 : 26 | 324 : 2 | 381 :
22 | *solum*, 174 : 16 | 192 : 24 |
294 : 15 | 318 : 2 |
tantundem, *adv.* 197 : 12 | 319 :
4 |
tantus, 167 : 24 | 230 : 4 | 298 : 3 |
415 : 20 |
Tapuris, 314 : 9 |
Tapurorum, 233 : 2 | 232 : 14 |
tarda, 380 : 8 |
tarde, *adv.* 84 : 7 | 299 : 7 |
tardius, *adv.* 349 : 27 |
tardum, 348 : 8 |
Tarson, 82 : 12 |
Tauron, 192 : 8 | 348 : 1 |
Tauroni, 191 : 13 |
tauros, 229 : 12 | 342 : 8 |
taurus, *mons.* 271 : 3 |
Taxilem, 342 : 16 | 362 : 3 |
Taxiles, 350 : 20 |
Taxili, 343 : 13 |
Taxilis, 349 : 28 | 350 : 1 | 390 :
4 |
testa, *acc.* 184 : 7 | 186 : 18 | 315 :
22 | 335 : 5 |
testæ, *plur.* 197 : 10 |
testam, 313 : 29 |
testi, *plur.* 296 : 6 | 404 : 15 |
383 : 15 |
testis, 125 : 25 | 153 : 9 | 179 :
40 | 183 : 9 | 268 : 7 | 345 : 12 |
363 : 9 |
testorum, 125 : 23 |
testurum, *acc.* 242 : 1 | 257 : 8 |
tegar, 242 : 6 |
tegebant, 162 : 10 | 246 : 21 | 337 :
17 |
tegebat, 147 : 6 |
tegebatur, 92 : 22 | 111 : 14 | 166 :
5 |
tegendis, 344 : 27 |
tegens, 133 : 19 |
teget, 75 : 18 |
tegit, 277 : 22 |
tela, *acc.* 97 : 6 | 118 : 18 | 176 :
15 | 216 : 12 | 217 : 2 | 237 : 4 |
276 : 14, 22 | 295 : 22, 25 |
311 : 22 | 340 : 4 | 354 : 11 | 360 :
30 |
teli, 120 : 8 | 121 : 7 | 167 : 17 |
191 : 16 | 193 : 4 |
telis, *abl.* 125 : 14 | 134 : 16 |
167 : 11 | 198 : 4 | 234 : 24 |
291 : 16 | 335 : 16 | 343 : 18 |
344 : 22 |
telo, *abl.* 134 : 19 | 176 : 30 | 321 :
2 | 374 : 30 |
telum, *acc.* 169 : 5 | 204 : 1 | 337 :
21 | 369 : 3 |
temeraria, *abl.* 72 : 11 |
temerariam, 326 : 15 |
temerario, *abl.* 90 : 12 |
temerarium, 169 : 21 | 267 : 29 |
377 : 29 |
temere, 151 : 1 | 161 : 7 | 172 : 12 |
193 : 17 | 211 : 34 | 225 : 12 |
295 : 6, 24 | 308 : 5 | 406 : 8 |
413 : 31 |
temeritas, 84 : 10 | 169 : 6 | 344 :
19 | 374 : 27 |

- temeritate . 344 : 13 | 374 : 15 |
 temeritatem . 261 : 11 | 272 : 14 |
 342 : 30 | 411 : 2 |
 temeritati . 169 : 23 |
 temeritatis . 366 : 25 | 379 : 7 |
 temone , *abl.* 146 : * 19 |
 temones , *acc.* 171 : 11 |
 temperantiam . 204 : 9 |
 temperare . 360 : 10 |
 temperasse animo . 209 : 4 |
 temperatam . 237 : 21 |
 temperatum . 195 : 13 |
 temperaturus manibus . 280 : 2 |
 temperaverunt . 265 : 6 |
 temperies . 138 : 8 | *cœli salubris* .
 353 : 17 |
 tempestas . 345 : 7 |
 tempestate . 69 : 4 | 116 : 15 | 202 :
 9 | 225 : 5 |
 tempestatem . 315 : 10 | 413 : 4 |
 tempestatibus , *abl.* 392 : 10 |
 tempestatibus . 315 : 1 |
 tempestivo , *abl.* 306 : 7 |
 templa . 96 : 3 | 125 : 20 , 27 |
 templo , *abl.* 175 : 29 | 199 : 29 |
 templum . 72 : 3 | 115 : 13 | 241 :
 20 | 280 : 16 | 414 : 14 |
 tempora . 76 : 3 | 84 : 6 | 143 : 8 |
 292 : 11 | 334 : 5 | 413 : 6 |
 temporalia ingenia . 129 : 13 |
 tempore . 114 : 8 | 126 : 21 | 139 :
 13 | 161 : 5 | 178 : 9 | 227 : 9 ,
 11 | 276 : 10 | 288 : 19 | 309 :
 27 |
 temporibus . 138 : 9 | 142 : 3 | 150 :
 12 | 407 : 14 |
 temporibus . 178 : 3 |
 temporis . 170 : 23 | 243 : 23 | 247 :
 26 | 288 : 4 | 345 : 15 | 394 :
 18 |
 temporum . 112 : 21 | 152 : 4 | 182 :
 21 | 209 : 12 | 330 : 12 | 381 : 24 |
 temporum homo . 191 : 8 |
 tempus . 82 : 19 | 89 : 7 | 91 : 19 |
 156 : 22 | 164 : 20 | 209 : 6 |
 235 : 29 | 266 : 15 , 23 | 294 :
 13 | 321 : 23 , 27 | 322 : 8 | 369 :
 8 |
 temulenta . 204 : 15 |
 temulenti . 204 : 10 | 273 : 9 |
 temulentos . 336 : 17 | 386 : 6 |
 temulentus . 374 : 13 |
 tenaces disciplinæ suæ . 222 : 10 |
 tenacissimo sabulo . 137 : 4 |
 tendebantur præcordia . 175 : 29 |
 tendebat . 204 : 24 |
 tendens . 156 : 1 | 243 : 26 |
 tendent . 332 : 12 |
 tendentes . 241 : 4 |
 tendentis . 311 : 26 |
 tendentium . 380 : 14 |
 tendere . 170 : 12 | 267 : 27 | 285 :
 13 | tendere in campo . 410 :
 20 |
 tenderet , *castra metaretur* . 91 : 16 |
 tenebat . 131 : 8 | 160 : 8 | 344 :
 17 , 28 | 412 : 11 |
 tenebatur . 249 : 29 |
 tenebras . 365 : 4 |
 tenebris , *abl.* 174 : 15 | 199 : 9 |
 Tenedo . 130 : * 5 |
 tenens . 85 : 17 | 374 : 22 |
 tenent . 109 : 1 | 160 : 6 | 206 : 2 |
 275 : 12 | 297 : 2 | 383 : 10 |
 teneo . 396 : 15 |
 tenere modum verborum . 250 :
 10 |
 teneri , *pass.* 76 : 1 | 279 : 29 | 294 :
 12 | *nomin.* 331 : 5 |
 teneros . 234 : 14 |
 tenes . 293 : 8 |
 tenet . 210 : 3 |
- tentabant . 114 : 3 | 240 : 22 |
 tentabat . 238 : 18 | 367 : 30 |
 tentandum , *acc.* 149 : 2 |
 tentant . 210 : 13 |
 tentari , *probari* . 394 : 16 |
 tentasset . 166 : 8 | 196 : 8 |
 tentato , *abl.* 172 : 4 |
 tentaverant . 335 : 16 |
 tentaverat . 301 : 30 |
 tentavit . 89 : 6 | 289 : 23 |
 tenue . 72 : 1 |
 tenuem , *angustum* . 298 : 1 | 363 :
 19 |
 tenues . 223 : 9 | 330 : 7 |
 tenuit . 342 : 30 | 351 : 2 | tenuit
 iram . 115 : 14 |
 tenus . 346 : 18 |
 tepida . 139 : 9 |
 tepore . 139 : 13 | 195 : 15 | 232 :
 10 |
 terga , *plur.* 176 : 6 | 169 : 10 |
 174 : 11 | 175 : 7 | 227 : 21 | 310 :
 29 | 348 : 17 | 377 : 21 | 396 :
 15 |
 tergis , *abl.* 174 : 13 , 26 | 289 : 8 |
 296 : 17 |
 tergo , *abl.* 72 : 18 | 97 : 16 | 173 :
 7 , 11 | 197 : 26 | 291 : 5 | 301 :
 32 | 302 : 7 | 311 : 6 | 317 : 13 |
 349 : 20 |
 tergum , *acc.* 95 : 21 | 168 : 19 , 33 |
 249 : 6 | 308 : 13 | 350 : 3 |
 Teriolte . 376 : 18 |
 terminantur . 214 : 2 |
 terminat . 156 : 17 |
 terminos . 95 : 11 | 143 : 6 | 158 :
 18 | 202 : 13 | 289 : 3 | 296 : 19 |
 359 : 18 | 365 : 13 | 371 : 11 , 20 |
 379 : 2 |
 terminum . 357 : 16 | 361 : 9 |
 si terminus staret adversus immodicas
 cupiditates . 415 : 9 |
 terna , *acc.* 200 : 21 | 280 : 11 |
 ternos . 147 : 1 |
 terra . 116 : 26 | 147 : 13 | 185 : 10 |
 187 : 11 | 195 : 4 | 249 : 17 | 269 :
 18 | 276 : 2 | 331 : 4 , 8 | 348 :
 11 |
 terræ . 168 : 34 | 181 : 4 | 185 : 7 |
 230 : 13 | 234 : 15 | 270 : 3 | 275 :
 8 , 11 | 277 : 21 | 295 : 17 | 296 :
 1 | 310 : 21 | 338 : 6 | 339 : 1 |
 379 : 13 |
 terram . 96 : 2 | 147 : 3 | 152 : 6 |
 167 : 19 | 200 : 18 | 223 : 4 |
 229 : 5 | 234 : 18 | 247 : 3 | 296 :
 4 | 298 : 2 | 345 : 12 | 350 :
 11 |
 terrarum . 95 : 10 | 128 : 17 | 141 :
 8 | 158 : 22 | 168 : 18 , 26 | 227 :
 2 | 326 : 29 | 327 : 18 | 352 : 12 |
 365 : 8 | 372 : 12 |
 terras . 83 : 9 | 127 : 5 | 151 : 16 ,
 17 | 157 : 15 | 160 : 6 | 165 : 9 |
 167 : 27 | 181 : 2 | 185 : 1 , 8 |
 195 : 15 | 199 : 24 | 372 : 4 , 7 |
 11 |
 terrebant . 338 : 11 |
 terrebatur . 131 : 20 | 288 : 3 | 343 :
 23 | 345 : 20 |
 terrent . 286 : 6 |
 terrenti . 309 : 31 |
 terrere . 129 : 6 | 314 : 20 | 344 :
 31 | 357 : 27 | 365 : 25 |
 terrent . 167 : 11 |
 terrestri , *abl.* 121 : 7 | 382 : 7 |
 terret . 242 : 11 | 358 : 15 |
 terribilem . 90 : 10 | 357 : 30 |
 terribiles , *acc.* 162 : 29 | 381 : 10 |
 terribili , *abl.* 162 : 14 | 264 :
 29 |
 terribilior . 344 : 3 |
 terribiliora , *acc.* 197 : 23 |
- terribilis . 75 : 15 | 349 : 6 |
 terris , *abl.* 128 : 4 | 144 : 7 | 170 :
 21 |
 territam . 173 : 26 |
 territi , *plur.* 94 : 12 | 113 : 10 |
 172 : 16 | 235 : 6 | 241 : 4 | 364 :
 18 | 376 : 8 | 404 : 18 |
 territis . 125 : 11 | 134 : 3 | 172 : 23 |
 216 : 30 | 349 : 3 | 380 : 17 |
 territo , *abl.* 117 : 7 |
 territos . 113 : 14 | 162 : 28 | 172 :
 14 | 173 : 1 , 31 | 203 : 3 | 296 :
 3 |
 territorum , *acc.* 218 : 10 |
 territorus . 164 : 6 | 174 : 30 | 211 :
 29 | 226 : 3 | 315 : 35 | 369 : 4 |
 409 : 18 | 410 : 6 |
 terror . 146 : 17 | 189 : 3 | 205 : 1 |
 264 : 24 | 276 : 8 | 380 : 28 |
 terrore . 196 : 19 | 256 : 6 |
 terrorem . 197 : 33 | 335 : 2 | 348 :
 20 | 354 : 20 | 357 : 3 | 404 :
 13 |
 terrori erat obscuritas . 197 : 19 |
 terroris . 376 : 14 |
 terruerant . 124 : 19 |
 terruissent . 280 : 9 |
 terruisset . 345 : 17 | 368 : 16 |
 terruit . 354 : 14 | 410 : 32 |
 tertiam , *abl.* 92 : 5 | 191 : 14 |
 196 : 24 |
 tertiam . 210 : 3 |
 tertio , *abl.* 193 : 1 | 214 : 7 | 228 :
 23 | 314 : 18 | 356 : 17 |
 tertium , *acc.* 85 : 1 | 92 : 8 | 168 :
 1 | 188 : 5 | 242 : 3 | 243 : 21 |
 412 : 16 |
 testamento , *abl.* 415 : 5 |
 testatum . 103 : 8 |
 testatur . 216 : 11 |
 testem . 124 : 3 | 251 : 20 | 261 :
 13 | 375 : 13 |
 testes , *acc.* 155 : 24 | 212 : 17 |
 384 : 15 |
 testis . 172 : 5 | 187 : 18 | 253 :
 3 |
 testudine . 193 : 15 | 295 : 11 | *obie-*
cta . 192 : * 6 |
 testudinum . 375 : 20 |
 texti , *præf.* 359 : 21 |
 texisset . 244 : 5 |
 textit , *præf.* 291 : 20 | 306 : 2 |
 Thais . 204 : 15 |
 Thalestrum . 236 : 2 |
 Thalestris . 237 : 5 |
 Thapsacum . 390 : * 1 |
 theatro , *abl.* 372 : 2 , 14 |
 Thebæ . 127 : 4 |
 Thebarum . 307 : 17 |
 Thebes . * 81 : 13 |
 Themiscyræ . 236 : * 1 |
 Theodotus . 188 : 7 |
 Thermodoonta . 236 : * 1 |
 Thersippus . 110 : 7 |
 thesauris , *abl.* 189 : 5 |
 thesaurorum . 189 : 21 |
 thesauros . 198 : 17 | 408 : 21 |
 Thessali , *plur.* 76 : * 3 | 98 : 19 ,
 23 | 241 : 9 |
 Thessalis , *abl.* 94 : 4 |
 Thessalos . 98 : 17 | 174 : 32 |
 Thessalus . 93 : 12 | 411 : 30 |
 thorace . 409 : 31 |
 thoracem . 279 : 6 | 291 : 27 | 367 :
 20 |
 Thracas . * 82 : 8 | 167 : 3 | 186 :
 20 | 348 : 24 |
 Thraces . 94 : 6 |
 Thracia , *abl.* 178 : 2 | 287 : 2 |
 361 : 29 |
 Thraciæ . 95 : 14 | 225 : 1 | 392 :
 9 | 414 : 26 |

- Thraciam . 228 : 19 | 295 : 1 | 371 : 16 | 414 : 26 |
 Thracum . 191 : 5 | 390 : 7 |
 thure . 182 : 15 |
 thuribula , *acc.* 332 : 16 |
 Thymodes . 76 : 17 | 89 : 14 | 93 : 9 |
 tigres . 375 : 18 |
 Tigri , *abl.* 147 : 13 | 149 : 16 |
 Tigrim . 128 : 12 | 149 : 7 , * 17 | 152 : 16 | 175 : 10 | 180 : 1 | 190 : 20 | 224 : 1 | 357 : 29 |
 Tigris . 147 : 6 | 168 : 38 | 169 : 13 |
 Timæus . 368 : 5 |
 Timagenes . 368 : 23 |
 timebam . 253 : 1 |
 timebant . 210 : 9 |
 timebat . 211 : 6 |
 timebatur . 123 : 18 | 131 : 21 | 210 : 12 | 212 : 21 |
 timendum . 339 : 31 |
 timenti . 310 : 1 |
 timeo . 155 : 5 | 370 : 21 | 395 : 9 |
 timere . 88 : 17 | 230 : 4 | 249 : 1 | 262 : 2 , 28 |
 timeret . 155 : 1 |
 timeretur . 245 : 24 | 278 : 9 |
 timeri . 227 : 23 |
 times . 110 : 5 | 369 : 9 |
 timer . 208 : 16 |
 timetur . 248 : 8 |
 timide , *adv.* 253 : 17 |
 timidis . 169 : 20 |
 timidissimum , *acc.* 170 : 23 |
 timido . 97 : 11 |
 timidum , *acc.* 242 : 13 | 274 : 4 |
 timor . 349 : 13 |
 timoris . 161 : 12 |
 timuerat . 94 : 13 |
 timui . 249 : 1 | 251 : 18 | 252 : 1 |
 timuisse . 257 : 17 |
 timuit . 247 : 25 , 27 |
 tinguntur folia multo melle . 232 : 1 |
 tinxerant . 377 : 26 |
 Titoni . 148 : 5 |
 titulo . 241 : 2 | 416 : 10 |
 titulum . 210 : 25 | 282 : 27 |
 titulus . 279 : 21 |
 tolerabant . 312 : 14 |
 tolerabile . 136 : 10 | 278 : 1 |
 tolerabilem . 256 : 18 | vix sub tectis
 ambrem . 845 : 21 |
 tolerabilis . 137 : 12 |
 tolerabimus . 199 : 2 |
 toleranda . 289 : 17 |
 tolerantem . 220 : 12 | 313 : 2 |
 tolerare . 131 : 9 | 258 : 1 | 296 : 12 | 325 : 5 |
 tolerati . 270 : 11 |
 toleratis , *verb.* 397 : 25 |
 toleraturi , *plur.* 394 : 6 |
 tollere . 397 : 32 | 408 : 4 |
 tolli potuit de medio . 252 : 9 |
 tollunt . 355 : 8 |
 tonsorem . 357 : 8 |
 tormenta , *cruciatu* . 155 : 21 | 247 : 25 | 253 : 6 | 257 : 21 | 258 : 7 |
 bellica . 295 : 9 , 10 , 23 | 337 : 19 | 342 : 3 | missilia . 116 : 6 |
 tormentis , *bellicis* . 121 : 3 | 123 : 22 | 311 : 12 | 338 : 13 | *cruciati-*
bus . 249 : 24 | 255 : 7 , 17 , 25 | 257 : 14 | 264 : 24 |
 tormento , *bellico* . 123 : 13 |
 tormentorum , *cruciatuum* . 135 : 2 | 267 : 17 |
 torquebant desperatione . 121 : 16 |
 omnia muta tristi silentio . 403 : 14 |
 torpentem . 86 : 14 | 246 : 15 | 315 : 32 |
 torpentes , *acc.* 152 : 14 | 270 : 16 | 414 : 3 |
 torpentibus , *abl.* 175 : 30 |
 torpet . 169 : 7 |
 torquentibus , *abl.* 255 : 21 |
 torqueor hoc uno . 233 : 9 |
 torqueret . 255 : 3 | in lævum . 164 : 13 |
 torqueretur . 258 : 13 | 261 : 3 |
 torqueri . 258 : 3 , 20 | 260 : 16 |
 torques , *acc.* 78 : 12 |
 torrebant . 123 : 16 |
 torrens , *adj.* 229 : 4 | 298 : 1 | 311 : 6 | 344 : 2 |
 torrentes , *subst.* 81 : 8 | 232 : 4 | *adj.* 358 : 11 |
 torrenti . 337 : 8 |
 torrentia . 380 : 3 |
 torrentis . 314 : 23 |
 torrentium . 149 : 15 | 195 : 6 | 197 : 16 |
 torrentur . 277 : 21 | 415 : 20 |
 torrida . 240 : 15 |
 torserit . 328 : 8 |
 tortores . 255 : 14 , 27 , 29 |
 tortos . 345 : 8 |
 tortus . 328 : 3 |
 torva . 75 : 17 |
 tot . 148 : 10 | 151 : 18 | 192 : 4 | 199 : 24 |
 tota . 108 : 9 | 112 : 5 | 149 : 7 | 162 : 17 | 186 : 6 | 195 : 13 | 198 : 20 | 247 : 19 | 403 : 13 |
 totam . 111 : 14 | 167 : 2 | 183 : 9 | 316 : 8 | 403 : 18 |
 totidem . 78 : 5 | 168 : 15 | 228 : 26 | 238 : 9 | 263 : 4 | 298 : 29 | 358 : 18 |
 toties . 307 : 22 |
 totis , *abl.* 155 : 9 | 179 : 18 | 213 : 28 | 221 : 5 | 225 : 10 | 394 : 19 | 397 : 14 |
 totius . 78 : 24 | 129 : 14 | 160 : 10 | 179 : 16 | 201 : 5 | 204 : 29 | 207 : 25 | 239 : 4 | 302 : 5 |
 toto , *abl.* 127 : 3 | 180 : 4 | 245 : 18 | 301 : 20 | 336 : 1 |
 totum . 128 : 20 | 148 : 8 | 182 : 14 | 184 : 9 | 185 : 5 | 230 : 15 | 279 : 15 | 300 : 4 |
 trabes , *plur.* 337 : 16 |
 traçabile . 76 : 7 |
 traçandi militares animos haud rudis . 117 : 21 |
 traçandum . 407 : 4 |
 traçtu . 391 : 2 | 381 : 1 , 19 | tra-
 çtu leniore amnis aperit vadum . 150 : 14 |
 traçturum , *acc.* 404 : 8 |
 traçtus , *gen.* 88 : 1 |
 tradamus . 327 : 7 |
 tradant . 302 : 9 |
 trade . 208 : 20 |
 tradente . 312 : 11 | 358 : 1 |
 tradentis . 263 : 15 |
 tradere . 229 : 19 | 320 : 21 |
 traderemus . 228 : 2 |
 traderent . 89 : 22 | 279 : 28 | 349 : 7 |
 traderet . 103 : 21 | 267 : 24 | 301 : 33 | 311 : 21 | 408 : 1 |
 traderetur . 274 : 3 |
 tradetis . 228 : 17 |
 tradi . 83 : 23 | 190 : 4 | 234 : 3 | 282 : 21 | 320 : 16 | 328 : 29 |
 tradiderat . 129 : 9 , 11 | 187 : 6 | 202 : 4 |
 tradidere . 203 : 13 |
 tradiderunt . 122 : 10 |
 tradidisset . 212 : 11 | 407 : 29 |
 tradidit . 136 : 6 | 189 : 20 | 202 : 2 | 266 : 20 | 273 : 18 | 314 : 10 | 341 : 1 | 342 : 7 | 350 : 12 | 368 : 24 | 383 : 5 |
 tradit . 103 : 20 | 120 : 9 | 156 : 18 | 272 : 6 | 313 : 23 | 316 : 13 | 354 : 23 |
 tradita , *abl.* 131 : 9 | 277 : 14 | 292 : 13 | aliis vice . 322 : 15 | 325 : 19 | 415 : 6 | 416 : 17 |
 traditas . 266 : 16 |
 traditi , *plur.* 145 : 4 | 262 : 27 |
 traditis , *abl.* 261 : 15 | 343 : 13 |
 tradito , *abl.* 208 : 9 | 355 : 22 | mo-
 re . 99 : 20 | 194 : 12 |
 traditum , *neut.* 110 : 8 | 123 : 7 | 406 : 25 , 28 | 416 : 16 | traditum
 est . 70 : 3 | 77 : 16 |
 traditur . 179 : 14 | 201 : 23 |
 tradituri , *plur.* 280 : 10 |
 traditurum . 90 : 5 | 342 : 3 |
 traditus . 284 : 13 | 391 : 17 |
 tradunt . 277 : 8 |
 traduntur . 130 : 16 | 246 : 10 | 334 : 8 | 390 : 4 |
 trahebant . 172 : 16 | 196 : 29 | res
 ad Macedonas . 130 : 7 |
 trahebantur . 279 : 31 |
 trahebat . 143 : 6 | 201 : 14 | 295 : 14 | 313 : 3 |
 trahendi , *belli producendi* . 90 : 6 |
 trahens . 70 : 1 | 149 : 16 | 409 : 19 | appellationem ex nomine au-
 thoris . 142 : 9 |
 trahentem . 279 : 4 |
 trahentes . 105 : 8 | 174 : 17 | 201 : 12 |
 trahere . 121 : 12 | 357 : 3 | in ca-
 sum animas civium . 370 : 11 |
 trahi . 151 : 16 | 210 : 18 | 298 : 6 | 365 : 1 | 397 : 2 |
 trahimus . 199 : 27 |
 trahitur . 85 : 23 |
 trajecit . 87 : 10 | 109 : 2 | 148 : 3 |
 trajecta , *abl.* 135 : 9 |
 trajecto , *abl.* 175 : 13 |
 trajicere . 345 : 9 | 388 : 12 |
 trajicerem . 279 : 14 |
 trajicerent . 279 : 14 |
 trajiciendi . 289 : 11 | 393 : 9 |
 trajiciendum . 341 : 8 |
 trajicimus . 289 : 4 |
 tranquillo , *abl.* 116 : 1 |
 transacta , *acc.* 309 : 11 |
 transactum est jam de me . 156 : 2 |
 transcurrimus iuga montium . 228 : 13 |
 transcursuros . 167 : 9 |
 transegit . 313 : 1 |
 transeo . 307 : 24 |
 transeundum . 128 : 11 | 223 : 5 | 292 : 2 | 343 : 23 |
 transeunt . 158 : 13 | 255 : 9 | 275 : 16 |
 transeuntibus . 153 : 1 |
 transferret . 314 : 4 | 374 : 29 |
 transfert . 97 : 2 |
 transfigit . 233 : 24 |
 transfixit . 125 : 15 | 151 : 8 | 176 : 29 | 309 : 8 |
 transfixus . 173 : 32 |
 transfuga . 99 : 4 | 133 : 19 | 167 : 18 , 21 | 215 : 23 , 27 | 276 : 12 | 286 : 11 | 313 : 35 | 343 : 13 |
 transfugæ , *plur.* 207 : 6 | 214 : 15 |
 transfugam . 135 : 21 | 187 : 5 | 212 : 6 | 215 : 10 | 326 : 9 |
 transfugarum . 215 : 17 | 285 : 4 |
 transfugerant . 215 : 16 |
 transfugerat . 113 : 19 |
 transfugis , *nomen* . 396 : 17 |
 trans-

- transfugisse . 112 : 15 |
transfugit , *pres.* 274 : 19 |
transfundo . 327 : 5 |
transi . 294 : 5 |
transibant . 344 : 10 |
transierant . 279 : 14 | 280 : 16 |
296 : 18 |
transierat . 274 : 25 , 27 |
transiere . 131 : 7 |
transierimus . 289 : 1 |
transiebant . 374 : 12 |
transire . 93 : 1 | 258 : 10 | 327 : 1 |
transirent . 284 : 7 | 290 : 14 |
transiret . 238 : 1 | 342 : 17 |
transis . 292 : 19 |
transisse . 129 : 7 |
transisset . 129 : 2 | 289 : 24 |
transit . 205 : 15 | 383 : 4 |
transitu . 147 : 10 | 343 : 15 | 345 :
7 | 356 : 18 |
transitum , *subst.* 149 : 2 | sepserrat .
366 : 13 |
transitura . 406 : 19 |
transituri . 289 : 3 |
transituro . 365 : 14 |
transiturum , *neut.* 77 : 12 |
transivi . 371 : 20 |
transivimus . 377 : 30 |
translato , *abl.* 133 : 21 |
translatum . 417 : 4 |
transmisit Cyprum . 112 : 18 |
transmissa . 89 : 2 |
transmittere . 364 : 19 |
transmittunt . 393 : 1 |
transnare . 289 : 9 |
transnaturus . 344 : 32 |
transnavere . 279 : 13 | 344 : 17 |
transportari . 334 : 18 |
transportaturum . 291 : 32 |
Trapezunta , *acc.* 414 : * 24 |
traxere . 135 : 10 | 335 : 22 | traxe-
re vitam carne . 275 : 7 |
traxit . 302 : 6 | Baſſrianos defectio .
284 : 12 |
trecentis , *abl.* 275 : 1 |
trecenta . 183 : 6 | 215 : 22 | 221 :
21 | 229 : 5 |
trecentae . 79 : 21 |
trecenti . 79 : 23 | 88 : 2 | 177 : 4 |
206 : 9 | 291 : 19 | 310 : 30 |
trecentis , *abl.* 186 : 20 , 22 | 187 :
1 | 236 : 6 | 246 : 8 , 11 |
trecentos . 215 : 12 | 297 : 16 | 300 :
14 | 303 : 10 | 310 : 28 | 414 :
4 |
tredecim . 227 : 7 | 394 : * 8 | 396 :
24 |
trepidantes . 302 : 8 |
trepidantium . 196 : 21 |
trepidare . 161 : 4 | 265 : 20 |
trepidarent . 413 : 3 |
trepidat literas . 263 : 26 |
trepidatio . 260 : 12 |
trepidatione . 162 : 29 | 216 : 21 |
261 : 6 |
trepidationem . 154 : 15 |
trepidi , *plur.* 380 : 7 , 25 |
trepidum . 311 : 14 |
trepidus . 244 : 10 | 260 : 10 |
tria , *acc.* 156 : 20 | 206 : 9 | 216 :
21 | 221 : 22 | 229 : 2 |
Triballis . 371 : 16 |
Triballos . 226 : * 19 |
tribuentis . 405 : 19 |
tribuere . 294 : 17 |
tribuisse . 158 : 3 |
tribuisset . 92 : 1 | speciem venientis
exercitus . 91 : 11 |
tribunal . 360 : 11 |
tribunali , *ablat.* 361 : 10 | 396 :
22 |
tribus , *abl.* 156 : 20 | 157 : 13 |
159 : 3 | 191 : 5 | 202 : 3 | 209 :
23 |
tributariis . 395 : 31 |
tributo , *subst.* 192 : 28 |
tributum , *subst. acc.* 73 : 11 |
tridui . 196 : 25 |
triduum . 292 : 1 | 342 : 18 | 411 :
9 |
triennio . 260 : 9 |
triginta . 94 : 14 | 100 : 8 | 119 :
3 | 145 : 21 | 183 : 2 | 185 : 1 |
194 : 4 | 206 : 6 | 212 : 20 | 229 :
20 | 298 : 5 | 302 : 9 |
triplici , *abl.* 139 : 4 |
Tripolim . 112 : * 17 |
tripudiis , *abl.* 298 : 7 |
triremes , *acc.* 121 : 1 | 130 : 16 |
143 : 11 |
triremibus , *abl.* 135 : 13 |
triremis . 125 : 2 |
triste . 117 : 8 | 126 : 8 | 192 : 13 |
339 : 30 |
tristem . 190 : 10 | 200 : 1 |
tristes , *acc.* 298 : 11 |
tristi , *abl.* 144 : 3 | 403 : 14 |
tristia , *acc.* 289 : 25 |
tristiozem . 261 : 22 |
tristiores . 283 : 15 | 327 : 21 |
tristis . 105 : 4 | 147 : 26 | 257 : 3 |
314 : 16 | 375 : 4 |
tristitia . 200 : 19 |
tristius . 262 : 10 | 325 : 14 |
tritici . 275 : 1 |
trium . 189 : 20 | 357 : 3 |
triumphabo . 396 : 18 |
triumphantis . 107 : 1 |
triumpho , *abl.* 386 : 3 |
triumphum . 102 : 17 |
triumphus . 385 : 13 |
Troglodytis . 138 : * 11 |
trophæa , *acc.* 207 : 28 | 289 : *
26 |
trophæis . 307 : 6 |
truci . 280 : 1 | cantu . 388 : 14 |
trucidabant . 200 : 16 |
trucidabimus . 169 : 16 |
trucidantur . 281 : 11 |
trucidaret . 398 : 18 |
trucidari . 89 : 26 | 324 : 22 |
trucidata , *plur.* 116 : 8 |
trucidatis , *abl.* 335 : 5 |
trucidatos . 405 : 6 |
trucidatum . 393 : 8 |
trucidatus . 324 : 19 |
truncam . 339 : 16 |
trunci , *plur.* 172 : 20 | 234 : 16 |
truncis . 315 : 25 |
truncos . 120 : 17 | 240 : 4 |
truncum . 249 : 17 | 267 : 8 |
tuba , *abl.* 92 : 8 | 165 : 7 | 188 :
11 | 196 : 24 | 262 : 19 | 308 :
27 | 339 : 25 |
tubarum . 347 : 3 |
tubicinum . 385 : 20 |
tuebantur . 73 : 4 | 97 : 3 | 173 :
18 | 192 : 7 | 295 : 15 | 311 : 10 |
337 : 7 | 415 : 8 |
tuebatur . 93 : 8 , 24 | 120 : 6 , 23 |
132 : 5 | 171 : 5 | 173 : 21 | 174 :
20 | 367 : 18 | 368 : 11 |
tuendi . 118 : 16 |
tuendis , *abl.* 117 : 1 |
tuendum . 97 : 20 | 167 : 16 |
tuente . 407 : 17 |
tuentes . 174 : 4 |
tuerentur . 121 : 6 |
tueretur . 228 : 27 | 260 : 21 |
tueri . 80 : 18 | 143 : 11 | 157 : 4 |
213 : 12 | 350 : 15 | 410 : 12 |
413 : 35 |
tuguria , *acc.* 269 : 18 | 270 : 18 |
379 : 17 | 383 : 13 |
tuguriis . 139 : 3 | 203 : 9 | 270 :
22 | 315 : 13 |
tulerant . 190 : 10 |
tulerat . 211 : 34 |
tulere . 412 : 2 |
tulerit quidquid fors . 207 : 3 |
tuli . 316 : 17 |
tulissent tributum , *soluissent.* 73 :
11 |
tulisset . 212 : 6 | 326 : 16 | 342 :
29 | quocumque pendent animos
fortuna . 129 : 18 |
tulit . 102 : 23 | 106 : 6 | 277 :
10 | tulit stipendium . 107 : 27 |
non tulit ferociam barbari . 276 :
16 | tulit urbs obsidionem . 286 :
2 |
tum , *adverb.* 97 : 12 | 187 : 15 | 193 :
7 | 194 : 6 , 8 , 15 | tum cum ma-
xime . 204 : 11 |
tumulis , *abl.* 360 : 23 |
tumulo , *abl.* 161 : 9 | 163 : 16 |
297 : 16 |
tumultibus . 392 : 13 |
tumultu . 92 : 20 | 99 : 14 | 256 :
6 | 380 : 8 | 412 : 3 |
tumultuantibus , *abl.* 380 : 17 |
tumultuantium . 188 : 12 | 345 : 13 |
tumultuari . 411 : 5 |
tumultuariæ manus . 176 : 31 |
tumultum . 196 : 21 | 274 : 18 |
tumultuoso , *abl.* 266 : 28 | 395 :
4 |
tumultus , *nom. sing.* 234 : 9 | *gen.*
276 : 7 |
tumultum . 299 : 17 |
tunc . 194 : 1 | 333 : 4 |
tunicæ . 79 : 8 |
tunicas . 78 : 13 |
turba . 74 : 10 | 80 : 3 | 99 : 29 |
102 : 4 | 104 : 10 | 125 : 28 | 187 :
17 | 222 : 24 | 246 : 20 | 253 :
25 |
turbabant . 121 : 23 |
turbæ . 359 : 4 |
turbam . 182 : 24 | 358 : 25 | 407 :
7 |
turbant . 86 : 4 | 291 : 3 |
turbata . 173 : 10 | 299 : 2 |
turbati , *plur.* 346 : 17 |
turbatis , *abl.* 209 : 16 | 296 : 4 |
347 : 20 | 348 : 14 |
turbatos . 176 : 30 |
turbatur . 93 : 6 | 363 : 18 |
turbaverant . 162 : 24 | 171 : 13 , 24 |
172 : 9 | 295 : 21 | 380 : 22 |
turbaverat . 92 : 20 | 101 : 14 | 104 :
1 | 348 : 22 |
turbavere . 174 : 3 |
turbent . 81 : 9 |
turbida sunt consilia eorum qui sibi
suadent . 273 : 20 |
turbidam . 175 : 19 |
turbido , *abl.* 121 : 22 | 363 : 18 |
turbidus . 299 : 4 | 366 : 15 |
turma . 296 : 5 |
turmas . 165 : 21 | 176 : 25 | 412 :
19 | 413 : 36 |
turmis , *abl.* 166 : 4 | 172 : 3 | 344 :
30 |
turris . 133 : 2 |
turres , *acc.* 116 : 5 | 119 : 14 | 120 :
7 | 125 : 19 | 132 : 10 | 134 : 15 |
241 : 3 | 305 : 1 | 311 : 22 | 338 :
11 | 377 : 3 |
turribus , *abl.* 118 : 1 | 119 : 18 |
132 : 11 , 14 | 355 : 15 |
turrim . 70 : 9 | 125 : 12 |
turris . 125 : 16 | 133 : 3 |
currium . 132 : 12 | 185 : 1 | 347 :
11 |
tuta . 72 : 18 | 149 : 11 |

tutabor . 396 : 35 |
 tutela , *abl.* 127 : 8 | 190 : 1 | 302 :
 38 | acquiescit . 127 : 10 | urbis
 desperata . 338 : 14 | 340 : 33 |
 tutelæ , *dat.* 248 : 25 | 306 : 6 | 357 :
 11 | 408 : 15 |
 tutelam . 98 : 15 | 319 : 2 |
 tutior . 161 : 18 | 176 : 33 | 340 :
 22 | 372 : 14 | 411 : 26 |
 tutiora , *acc.* 214 : 5 | 311 : 30 |
 tutiore . 175 : 10 |
 tutiorem . 285 : 9 | simulatione mor-
 tis . 306 : 15 |
 tutiores . 295 : 8 |
 tutissima , *abl.* 104 : 14 |
 tutissimum . 208 : 29 | 414 : 2 |
 tutius . 161 : 14 | 184 : 1 | 274 :
 8 |
 tuto , *adv.* 121 : 13 | 382 : 11 |
 tutores , *acc.* 409 : 14 |
 tutoribus , *abl.* 326 : 4 |
 tutum , *neur.* 94 : 12 | 194 : 11 |
 tutus virtute sua . 341 : 25 |
 tympana , *acc.* 340 : 19 | 347 : 3 |
 tympanorum . 340 : 20 |
 Typhonis . 81 : * 13 |
 tyrannorum . 139 : 5 |
 tyrannos . 145 : 16 |
 tyrannus . 130 : 20 |
 Tyrirate . 198 : 16 |
 Tyrirati . 202 : 4 |
 Tyriratis . 123 : 23 |
 Tyrii . 115 : 10 | 117 : 5 , 13 | 118 :
 11 | 119 : 1 , 20 : 120 : 12 | 124 :
 12 |
 Tyrō , *dat.* 145 : 21 | 155 : 19 |
 Tyrōrum . 116 : 10 |
 Tyrōte , *vocat.* 155 : 20 | *abl.* 155 :
 19 |
 Tyriotes . 154 : 24 | 155 : 6 , 14 |
 Tyrius . 125 : 4 |
 Tyrum . 123 : 3 | 129 : 10 | 145 :
 15 |
 Tyrus . 115 : 5 | 126 : * 13 |

V

VAcasse sermoni suo regem . 243 :
 7 | 245 : 16 |
 vacavit , *licuit* . 416 : 1 |
 vacillantes . 295 : 20 |
 vacua , *acc.* 294 : 11 |
 vacuum , *acc.* 196 : 23 | 228 : 1 |
 vada nusquam aperiente alveo . 343 :
 24 |
 vadem . 359 : 6 |
 vadis , *abl.* 139 : 2 |
 vado , *nomen* . 357 : 36 |
 vadum , *neur.* 149 : 12 | 150 : 3 , 14 |
 364 : 10 |
 vagabantur . 381 : 10 |
 vagarentur . 336 : 6 |
 vagaretur . 99 : 17 |
 vagari . 347 : 1 |
 vagi , *plur.* 403 : 17 |
 vagina . 79 : 10 |
 vaginam . 77 : 10 |
 vagum . 303 : 2 |
 valeat . 396 : 20 |
 valebat nihil potestas regum . 246 :
 25 |
 valent res secundæ commutare natu-
 ram . 392 : 1 |
 valentior . 227 : 28 |
 valeo . 289 : 17 |
 valetudine . 87 : 8 |
 valetudinem . 291 : 34 | *morbum* .
 288 : 8 |
 valetudinis . 290 : 11 | *morbi* . 90 :
 14 |

valetudo . 333 : 20 | 369 : 35 |
 valde . 265 : 12 |
 valida , *abl.* 166 : 7 | 273 : 6 |
 285 : 8 |
 validæ , *plur.* 337 : 16 |
 validam . 354 : 34 | 376 : 2 |
 validas . 185 : 8 | 311 : 10 |
 validior . 174 : 30 |
 validiores . 373 : 1 |
 validioris . 274 : 9 |
 validis , *abl.* 121 : 11 | 123 : 12 |
 validissimæ . 365 : 20 |
 validissimam . 377 : 7 | partem im-
 perii . 306 : 5 |
 validissimas . 382 : 10 |
 validius . 93 : 22 |
 valido , *abl.* 311 : 5 |
 validos . 300 : 34 |
 validum , *acc.* 374 : 24 |
 valle . 216 : 33 | 218 : 29 | 232 : 2 |
 vallem . 311 : 16 |
 valles , *acc.* 162 : 13 | 301 : 17 |
 380 : 26 |
 vallis , *fact.* 228 : 31 | 230 : 13 |
 vallo , *abl.* 165 : 18 | 172 : 11 | 199 :
 6 | 370 : 6 |
 vallum . 74 : 9 | 162 : * 16 |
 valuisset auctoritas . 246 : 25 | 288 :
 8 |
 vana . 113 : 8 | 141 : 18 | 152 : 12 |
 168 : 4 | 245 : 24 | vana pleraque
 & inania belli . 302 : 6 |
 vanam . 90 : 11 | 169 : 9 | aciem ,
inanem . 168 : 24 |
 vanis . 163 : 1 |
 vanissimi mendacissimi . 273 : 13 |
 vanitas , *mendacium* . 357 : 28 | 358 :
 8 |
 vanitate . 75 : 7 |
 vano , *abl.* 97 : 7 | 404 : 17 |
 vanum , *falsum* . 247 : 24 | *menda-*
cium . 413 : 9 | in vanum lapsam
 manum . 133 : 22 |
 vapor solis , *estus* . 137 : 2 | 277 : *
 19 | vapor solis & coeli tantus est .
 415 : 20 |
 vapore . 82 : 19 | 240 : 15 |
 varia , *abl.* 77 : 2 | 198 : 32 | 240 :
 23 | 275 : 8 |
 variæ . 313 : 33 | 376 : 10 |
 variantibus , *abl.* 233 : 22 | *senten-*
tiis . 281 : 6 |
 varias , *nomen* . 90 : 1 |
 varietas . 301 : 28 |
 varietate . 126 : 14 | 170 : 5 |
 variis , *abl.* 78 : 9 |
 vario , *nomen* . 92 : 20 | 198 : 25 |
 varium , *acc.* 349 : 9 |
 varius . 213 : 27 |
 vas , *neur.* 278 : 18 :
 vasa . 105 : 2 | 201 : 12 | 235 : 10 |
 279 : 3 | 342 : 24 | 385 : 17 | 390 :
 16 | 396 : 1 |
 vasta . 148 : 5 | 203 : 1 | 336 : 21 |
 358 : 17 | 403 : 14 | regio , *deser-*
ta . 90 : 7 | 361 : 8 | vasta loca
 inopia , *deserta* . 149 : 6 | vasta
 loca solitudine ingenti . 107 : 4 |
 vastæ , *plur.* 297 : 22 |
 vastam . 311 : 16 | 383 : 10 | 409 :
 23 |
 vastandam . 354 : 28 |
 vastare . 228 : 8 |
 vastati . 306 : 21 |
 vastas . 83 : 10 | 137 : 24 | 138 : 6 |
 256 : 5 | 356 : 20 | *desertas* . 151 :
 17 |
 vastat . 80 : 17 |
 vastata , *abl.* 193 : 1 |
 vastaverunt . 303 : 9 |
 vastavit . 109 : 2 |
 vasti , *gen.* 277 : 22 | 343 : 24 |

vastis , *abl.* 91 : 2 | 137 : 13 | 291 :
 27 |
 vastorum . 162 : 31 | 344 : 4 | 358 :
 22 |
 vates . 133 : 4 | 141 : 8 , 16 |
 144 : 5 | 152 : 3 | 173 : 28 |
 182 : 19 | 194 : 7 | 288 : 9 | 366 :
 3 |
 vati , 133 : 10 |
 vatibus . 152 : 12 | 194 : 9 |
 vatuni . 77 : 13 | 117 : 7 |
 uberi , *abl.* 180 : 2 |
 uberrima , *plur.* 227 : 5 |
 uberrimum solum gignendis uvis .
 232 : 7 |
 ubertas . 310 : 21 |
 ubi . 152 : 12 | 176 : 13 | 193 : 6 |
 199 : 20 | 204 : 24 | 205 : 15 |
 223 : 14 | 229 : 13 | 234 : 17 |
cum . 96 : 14 |
 ubicumque . 72 : 17 | 173 : 14 | 230 :
 6 | 251 : 8 | 396 : 18 |
 ubique . 87 : 1 | 171 : 29 | 173 : 1 |
 289 : 1 | 332 : 7 |
 vecordes . 394 : 25 |
 vecordibus , *abl.* 164 : 2 |
 vecors . 169 : 21 |
 vectagantur . 79 : 18 |
 vecti , *plur.* 292 : 3 |
 vectibalibus , *abl.* 143 : 12 |
 vectum , *masc.* 71 : 3 | 312 : 21 | te-
 mere in pericula . 406 : 8 |
 vectus . 77 : 1 | 213 : 33 | 337 : 22 |
 vectus est amne . 136 : 3 , 8 |
 vehabant . 78 : 6 | 79 : 23 | 98 : 9 |
 216 : 32 | 295 : 13 , 14 |
 vehabantur . 79 : 22 , 25 | 174 : 27 |
 215 : 14 |
 vehabat . 79 : 17 | 120 : 24 | 291 :
 8 | 342 : 23 | 343 : 18 | 385 :
 23 |
 vehabatur . 79 : 2 | 118 : 2 | 173 :
 18 | 345 : 21 | 347 : 13 |
 vehemens . 240 : 14 | 315 : 9 |
 vehementer . 98 : 18 | 108 : 6 | 133 :
 16 | 174 : 21 | 342 : 27 |
 vehementior . 119 : 23 |
 vehementissimus . 139 : 10 |
 vehementius . 176 : 32 | 220 : 16 |
 247 : 6 | 274 : 1 | 320 : 10 |
 335 : 8 | 358 : 16 | 380 : 2 | 406 :
 2 |
 vehenda , *acc.* 201 : 25 |
 vehentem . 189 : 1 |
 veherent . 200 : 15 | 376 : 13 | 384 :
 1 |
 veheret . 235 : 4 |
 vehi . 233 : 15 | 288 : 5 |
 vehicula . 78 : 8 | 105 : 3 | 139 : 6 |
 254 : 6 | 354 : 12 | 385 : 17 |
 vehiculis , *abl.* 354 : 10 , 15 | 385 :
 21 |
 vehiculum . 72 : 3 | 214 : 10 | 216 :
 9 | 350 : 17 |
 vehit . 298 : 8 | 299 : 4 | 329 :
 3 |
 vehor . 171 : 2 |
 vehunt . 291 : 2 | 325 : 4 | 332 : 2 |
 333 : 10 |
 vehuntur . 348 : 3 |
 vel . 191 : 26 | 197 : 3 | 200 : 4 |
 299 : 17 | 321 : 19 | 369 : 10 |
 374 : 15 |
 vela , *acc.* 118 : 16 | 301 : 16 |
 390 : 4 |
 velabat . 355 : 19 |
 velamenta , *acc.* 186 : 11 |
 velamentis supplicium . 281 : 12 |
 velamento . 282 : 7 |
 velant . 332 : 9 |
 velantur . 237 : 2 |
 velati , *plur.* 78 : 3 |

vela-

velato, *abl.* 164 : 8 | 213 : 10 | 223 : 4 | 246 : 18 |
 velatum, 249 : 7 |
 velavit, 391 : 7 |
 velim, 165 : 13 |
 velis, 255 : 28 | 300 : 27 | 327 : 25 | 385 : 19 |
 velit, 211 : 15 | 251 : 2 |
 velitis, 298 : 15 | 407 : 9 |
 velle, 115 : 11 | 128 : 20 | 198 : 17 | 238 : 12 | 292 : 4 | 317 : 1 | 357 : 21 | 360 : 12 | 396 : 10 | 409 : 26 |
 vellem, 207 : 1 | 263 : 19 |
 vellendum, 307 : 22 |
 vellent, 354 : 13 | 410 : 12 |
 velles, *subj.* 244 : 28 | 291 : 17 |
 vellet, *subj.* 101 : 23 | 163 : 6 | 188 : 12 | 218 : 22 | 235 : 2 |
 velocior, 274 : 9 | 294 : 7 |
 velocissimus, 274 : 5 |
 velocitate, 124 : 21 | 227 : 3 | 265 : 28 | 294 : 9 |
 velocitatem, 204 : 8 | 288 : 7 | 348 : 9 |
 velocitati, 291 : 3 |
 velocitatis, 189 : 2 |
 velut, 79 : 9 | 80 : 27 | 86 : 23 | 112 : 19 | 196 : 28 | 199 : 11 | 213 : 10 | 320 : 29 | 336 : 9 |
 veluti, 369 : 26 |
 venabulum, *acc.* 305 : 5 |
 venale, *acc.* 157 : 26 |
 venalem, 89 : 20 |
 venandum, 355 : 24 | 356 : 9 |
 venantem, 186 : 25 | 320 : 26 |
 venantium, 234 : 25 | 305 : 2 |
 venaretur, 305 : 8 | 15 |
 venas, 86 : 17 |
 venatione, 326 : 2 |
 venatus, *plur.* 333 : 5 |
 vendo, 157 : 11 |
 veneficus, 158 : 10 |
 veneni, 378 : 13 | 416 : 13 |
 veneno, *abl.* 377 : 26 | 416 : 7 |
 venenum, 85 : 8 | 253 : 19 |
 veneraberis, 320 : 12 |
 venerabili, *abl.* 85 : 13 |
 venerabiles, *form.* 99 : 24 | 147 : 6 |
 venerabundus, 318 : 4 | humi jace-
 re, 237 : 23 |
 venerabundus, 87 : 6 |
 venerant, 116 : 12 | 246 : 20 | 323 : 4 | 370 : 2 |
 venerantibus, *abl.* 320 : 8 |
 venerari, 190 : 18 | 210 : 28 | 252 : 21 | 325 : 10 | 406 : 2 | 410 : 4 |
 venerat, 194 : 2 | 265 : 18 |
 venerata, *plur.* 101 : 10 |
 veneratio, 209 : 33 | 237 : 7 | 291 : 19 |
 veneratione, 404 : 4 |
 venerationem, 86 : 24 | 347 : 9 |
 venere, *verb.* 197 : 4 | 240 : 25 | 338 : 26 |
 Venerem, 237 : 14 |
 veneris, *verb.* 110 : 3 | 405 : 27 |
 venerit, 300 : 30 |
 venerunt, 270 : 28 |
 Venetos, 73 : 9 |
 vēti, *prae.* 190 : 17 | 316 : 17 |
 vētia, *abl.* 235 : 24 | 241 : 6 | 244 : 32 | 312 : 4 | 355 : 1 |
 veniā, 192 : 14 | 310 : 26 |
 veniam, *nom.* 122 : 4 | 310 : 31 | 338 : 16 | 19 |
 venias, 292 : 26 |
 veniebat, 279 : 7 |
 veniendi, 236 : 6 |

veniendum, 128 : 13 |
 venientem, 135 : 22 |
 venientes, *acc.* 199 : 28 |
 venienti, 233 : 5 | 243 : 8 | 341 : 15 | 345 : 32 |
 venientibus, 94 : 11 |
 venientis, 91 : 12 |
 venierunt, 363 : 6 |
 veniisse, 377 : 11 |
 venire, 102 : 3 | 130 : 23 | 230 : 3 | 233 : 20 | 244 : 4 | 293 : 7 |
 veniret, 98 : 11 | 311 : 29 |
 venis, *abl.* 86 : 3 | 180 : 4 |
 venisse, 158 : 19 | 236 : 5 | 237 : 10 | 266 : 8 | 313 : 27 | 327 : 18 | 335 : 14 |
 venissent, 397 : 13 |
 venisset, 230 : 8 |
 venit, *prae.* 88 : 10 | 109 : 4 | 142 : 6 | 151 : 1 | 154 : 11 | 174 : 26 | 257 : 6 | 276 : 19 | 289 : 12 | 290 : 1 | 298 : 28 | 311 : 2 | 337 : 5 | venit ad ultimum periculum, 286 : 3 |
 venti, *plur.* 275 : 13 |
 vento, *abl.* 196 : 27 | 197 : 21 |
 ventre, 396 : 9 |
 ventrem, 374 : 12 |
 ventum, *verb.* 73 : 8 | 105 : 7 | 110 : 10 | 138 : 5 | 149 : 13 | 162 : 3 | 168 : 32 | 202 : 10 | 203 : 15 | 204 : 26 | 212 : 19 | 263 : 21 |
 ventum, *nom.* 120 : 5 |
 ventura, *plur.* 116 : 14 |
 venturi, *plur.* 266 : 8 |
 venturos, 233 : 22 | 273 : 6 |
 venturum, 110 : 6 | 128 : 18 | 230 : 4 | 290 : 22 | 304 : 9 | 353 : 20 |
 ventus, 115 : 25 | 119 : 23 | 240 : 19 | 276 : 1 |
 venundatis, 377 : 6 |
 vera, 153 : 5 | 173 : 22 | 175 : 4 | 212 : 18 | 306 : 9 | 408 : 2 |
 verba, 207 : 1 | 245 : 19 | 249 : 21 | 250 : 9 | 253 : 27 | 263 : 12 |
 verbenas, 164 : 7 |
 verbera, *subst.* 255 : 22 |
 verberabantur, 174 : 17 |
 verberare, 316 : 5 |
 verberata fluctibus, 119 : 25 |
 verberatum, 323 : 18 |
 verberibus, *abl.* 362 : 15 | 320 : 28 | affectus est, 321 : 3 |
 verberum, 323 : 20 |
 verbis, *abl.* 265 : 3 | 271 : 15 |
 verborum, 250 : 10 | 261 : 11 | 309 : 16 |
 verē, *adv.* 85 : 27 |
 verebantur, 369 : 2 |
 verebatur, 91 : 21 | 250 : 24 | 302 : 10 | recidis ad ludibrium, *id est*, ne, 375 : 7 |
 verecunde, *adv.* 223 : 3 |
 verecundia, 189 : 15 | 395 : 3 |
 verēor, 190 : 12 |
 vereri, 128 : 7 |
 veretur, 210 : 23 |
 Vergiliarum, 202 : 8 |
 vergit, 81 : 4 | 138 : 12 | 231 : 1 | 239 : 28 | 269 : 18 |
 vergit nox ad lucem, 139 : 11 |
 vēri, *gen. Acut.* 398 : 12 |
 veriora, 308 : 16 |
 veris, *abl.* 100 : 2 |
 verita, 106 : 18 | 171 : 34 |
 veritatem, 255 : 7 |
 veritates, 253 : 7 |
 veriti, *plur.* 236 : 3 | 412 : 25 |

veritum, *acc.* 244 : 12 | 254 : 14 |
 veritus, 98 : 11 | 103 : 16 | 206 : 3 | 212 : 11 | 238 : 1 |
 verius, *adv.* 90 : 17 | 120 : 4 | 159 : 27 | 211 : 11 | 254 : 10 | 270 : 7 |
 verno, *dat.* 138 : 9 |
 vernum, *acc.* 382 : 8 |
 vero, *adv.* 89 : 25 | 97 : 23 | 137 : 6 | 189 : 5 | 16 | 199 : 1 | 208 : 2 | 228 : 1 | 275 : 13 | *jure.* 188 : 1 |
 versa, *part.* 153 : 15 | 175 : 25 | 193 : 12 | 205 : 9 | 265 : 20 | 299 : 11 | 339 : 32 | 384 : 14 | 404 : 5 | 408 : 26 |
 versabat, 242 : 15 | se ad omnes cogitationes, 240 : 11 |
 versabilis fortuna, 207 : 23 |
 versant, 210 : 27 |
 versatilem, 167 : 4 |
 versato, *abl.* 85 : 11 |
 versi, *plur.* 384 : 16 |
 versurum esse cladem alienam in caput suum, 311 : 27 |
 versus, *adv.* 138 : 11 | 195 : 7 |
 vertente fortuna incommoda ad bonos eventus, 345 : 8 |
 verterant, 175 : 7 |
 vertere fortunam pugnae, 172 : 25 |
 quod verteret bene, 196 : 7 | 301 : 2 |
 verteretur, 72 : 14 | 238 : 20 |
 verterunt omen in metum Macedonum, 117 : 5 |
 verti, *inf.* 167 : 5 |
 vertice montis, 240 : 2 |
 verticem, 197 : 25 | 300 : 29 | 331 : 301 : 12 | 32 | 311 : 23 | 335 : 24 |
 verticis, 301 : 27 |
 vertit, 135 : 8 | 174 : 12 | 237 : 20 | 259 : 4 | 287 : 3 | 317 : 29 | 386 : 5 |
 vertit invidia in misericordiam, *versa est*, 259 : 4 | ira in rabiem, 135 : 8 |
 vertunt, 377 : 22 |
 verum, *subst.* 75 : 12 | 227 : 8 | *adj.* 251 : 6 | *sed*, 360 : 20 | 371 : 14 | 395 : 24 | 397 : 5 |
 verum enimvero, 158 : 7 |
 veruntamen, 327 : 4 |
 vescebat, 321 : 21 |
 vesci, 189 : 13 | 320 : 28 |
 vescuntur, 203 : 18 | 383 : 16 |
 vespera, *abl.* 278 : 24 | prima, 215 : 18 |
 vesperam, 139 : 11 | 243 : 6 | 255 : 5 |
 veste, 77 : 4 | 80 : 2 | 81 : 22 | 154 : 28 | 155 : 26 | 164 : 7 | 238 : 21 | 265 : 35 | 280 : 4 | 323 : 24 | 29 | 345 : 5 |
 vestem, 190 : 12 | 237 : 26 | 266 : 4 | 350 : 14 | 360 : 31 | 364 : 3 | 409 : 30 |
 vestes, 78 : 7 | 104 : 18 | 179 : 16 | 190 : 3 | 201 : 11 | 331 : 9 | 390 : 16 |
 vestibulo, *abl.* 101 : 8 | 13 | 125 | 27 | 280 : 24 | 243 : 6 | 259 : 12 | 274 : 4 | 309 : 17 |
 vestibulum, *acc.* 204 : 25 | 242 : 29 | 309 : 2 | 403 : 17 | 411 : 11 |
 vestibus, *abl.* 213 : 23 | 238 : 8 |
 vestiens, 195 : 8 |
 vestigans, 131 : 22 |
 vestigantium, 176 : 3 |
 vestigari, 225 : 5 |

- vestigia, *acc.* 120 : 1 | 174 : 18 |
 203 : 8 | 275 : 14 | 363 : 2 | *si-*
gna . 216 : 16 | 368 : 3 |
 vestigiis recentibus sceleris . 259 :
 1 |
 vestigio . 97 : 13 | 168 : 2 | 377 : 9 |
 eodem stare fortunam . 128 : 6 |
 signo . 203 : 1 |
 vestigium, *acc.* 150 : 5 | 196 : 27 |
 305 : 5 | 216 : 26 | 270 : 7 | 275 :
 18 | 281 : 14 | 395 : 5 | vestigium
 nullum culti soli occurrebat . 137 :
 16 |
 vestis, *nom.* 76 : 24 | 111 : 15 |
 112 : 3 | 144 : 12 | 190 : 6 | 203 :
 19 | 236 : 8 | 237 : 2 | 255 : 18 |
 325 : 7 | 342 : 24 | 375 : 17 |
 vestiti, *plur.* 234 : 18 | 339 :
 15 |
 vestitos . 367 : 5 |
 vestrum . 201 : 18 | 208 : 3 |
 vestra . 207 : 5, 12, 28 | 249 : 3 |
 359 : 17 | 396 : 18 |
 vestrae . 228 : 9, 17 | 359 : 24 | 396 :
 11 |
 vestram . 170 : 12 | 207 : 2 | 359 :
 5, 16, 31 |
 vestras . 228 : 19 | 249 : 3 | 359 :
 5 |
 vestri, *nom.* 109 : 7 | *genit.* 207 :
 3 | 248 : 4 | 300 : 22 |
 vestris, *abl.* 170 : 21, 22 | 227 : 15 |
 247 : 10 | 278 : 22 |
 vestro . 158 : 16 | 200 : 17 | 396 :
 17 |
 vestrorum . 248 : 4 |
 vestros . 170 : 9 |
 vestrum, *sing.* 158 : 14 | *plur.* 200 :
 15 | 359 : 19 |
 vetabat . 350 : 6 |
 vetera, *acc.* 77 : 9 | 152 : 9 | 220 :
 17 | 362 : 3 |
 vetere . 163 : 10 | 263 : 9 |
 veterem . 139 : 5 |
 veteres . 238 : 11 | 404 : 10 |
 veteri . 99 : 19 |
 veteris . 238 : 4 |
 veterum . 200 : 25 | 203 : 3 | 416 :
 12 |
 vetus . 131 : 24 | 254 : 2 | 281 : 4 |
 306 : 3 |
 vetusta . 335 : 11 | 367 : 4 | 368 :
 25 |
 vetustae . 223 : 22 |
 vetustas, *subst.* 81 : 12 | 185 :
 11 |
 vetustate . 110 : 10 | 126 : 14 | 337 :
 11 |
 vetustatis . 143 : 6 |
 vetustissimus . 208 : 2 | 247 : 16 |
 vetusto, *abl.* 246 : 12 |
 vexata, *abl.* 90 : 8 |
 vexatione . 197 : 10 | 234 : 11 |
 vexationem invalidi corporis . 296 :
 14 |
 vexatos . 384 : 24 |
 vexissent . 389 : 1 |
 vi . 70 : 5 | 123 : 19 | 125 : 3 |
 193 : 8 | 210 : 13 | 291 : 15 | 326 :
 19 |
 via . 98 : 14 | 206 : 11 | 216 :
 33 | via patebat agenda rei . 321 :
 13 |
 viae, *sing.* 82 : 6 | 174 : 25 | 196 :
 4 |
 viam . 215 : 19 | 300 : 24 | 341 : 3 |
 408 : 23 |
 vias . 357 : 2 |
 viaticum . 396 : 8 |
 viatore . 393 : 8 |
 vibrabat . 221 : 15 |
 R. Curii .
- vibrare . 97 : 6 | 295 : 22 |
 vibrent . 237 : 5 |
 vice, *ordine* . 261 : 5 | vice tradita .
 322 : 15 |
 vicem . 106 : 5 | 155 : 12 | 404 :
 31 | vicem reddas saevitiae meae .
 155 : 12 | calamitatem . 264 : 18 |
 sorrem . 301 : 24 | veri obtinuit .
 327 : 13 |
 vicerant . 324 : 18 |
 vicerat . 172 : 6 | 204 : 11 |
 vicere . 201 : 5 |
 vicerimus . 169 : 12 | 407 : 20 |
 viceris . 294 : 21 |
 vicerunt . 222 : 11 | 310 : 13 |
 vices . 152 : 5 | 182 : 21 | 186 : 25 |
 330 : 11 | rerum . 169 : 24 | vices
 mitiores fortunae, *mutationem* .
 207 : 24 |
 vici, *plur.* 198 : 21 | 234 : 10 | *ver-*
bum vici acie . 110 : 1 |
 vicibus, *abl.* 320 : 22 | vicibus
 stationum permutandis . 321 :
 16 |
 vicinus . 228 : 2 | 289 : 10 | 326 :
 25 |
 vicina, *plur.* 354 : 20 |
 vicini, *plur.* 181 : 4 |
 viciniam . 254 : 7 |
 vicinum, *accusat.* 127 : 15 | 132 :
 8 |
 vicis, *abl.* 71 : 6 | 113 : 9 | 176 :
 4 | 195 : 5 | 203 : 24 | 254 : 7 |
 310 : 21 |
 vicisse . 171 : 27 | 221 : 19 |
 vicisset . 162 : 18 | 123 : 9 | 177 :
 14 |
 vicisti . 360 : 22 |
 vicit . 177 : 6 | 200 : 12 | 246 :
 17 | 314 : 2 | 338 : 24 | 357 :
 25 | 366 : 17 | *superavit* . 102 :
 27 |
 vico, *abl.* 213 : 2 |
 vicorum . 411 : 25 |
 vicos . 153 : 8, 15 | 165 : 10 | 274 :
 21 | 283 : 28 | 303 : 9 | 376 : 6 |
 385 : 15 |
 vidia . 192 : 22 | 356 : 6 |
 vidia, *plur.* 227 : 14 |
 vidui, *gen.* 99 : 21 | 189 : 4 | 398 :
 3 | *plur.* 125 : 20 | 226 : 6 | 276 :
 6 |
 viduina . 248 : 29 |
 viduimis, *abl.* 312 : 9 | 352 : 2 |
 viduis . 110 : 5 | 129 : 1 | 238 :
 16 | 252 : 18 | 308 : 19 | 316 :
 25 | 319 : 30 | 326 : 27 | 392 :
 6 |
 viduo dolore . 134 : 6 |
 vidui . 95 : 17 | 98 : 25 | 156 : 3 |
 174 : 13 | 177 : 15 | 208 : 21 |
 221 : 10 | 340 : 27 | 371 : 20 |
 394 : 23 |
 viduore . 155 : 8 | 177 : 19 | 192 :
 28 |
 viduorem . 83 : 8 | 99 : 21 | 141 :
 17 | 158 : 10 | 179 : 8 | 189 :
 4 | 306 : 19 | 350 : 25 | 404 :
 20 |
 viduores . 95 : 8 | 102 : 2 | 113 :
 12 | 126 : 2 | 171 : 30 | 172 : 26 |
 192 : 4 | 199 : 26 | 237 : 24 | 319 :
 30 | 325 : 6 | 339 : 33 | 361 :
 4 |
 vidui . 274 : 8 | 349 : 30 |
 viduoria, *abl.* 95 : 14 | 98 : 27 |
 100 : 9 | 134 : 11 | 135 : 13 |
 176 : 22 | 215 : 3 | 221 : 23 |
 276 : 19 | 324 : 15 | 352 : 1 | 377 :
 25 |
 viduoria Dea . 340 : 30 |
- victoriae . 128 : 21 | donum . 129 :
 17 | 163 : 11 | 165 : 17 | 167 :
 27 | 168 : 16 | 169 : 16 | 227 : 6 |
 228 : 9 | 312 : 9 | 340 : 29 | 396 :
 10 | victoriae arbitrium agis . 307 :
 20 | agere arbitria victoriae . 222 :
 2 |
 victoriam . 34 : 24 | 83 : 23 | 163 :
 5 | 174 : 28 | 176 : 20 | 177 : 5 |
 198 : 12 | 248 : 25 | 280 : 6 | 306 :
 11 | 307 : 17 | 328 : 11 |
 victorias . 371 : 14 |
 victoribus . 126 : 8 | 129 : 1 |
 238 : 16 | 252 : 17 | 289 : 2 | 310 :
 29 | 316 : 26 | 317 : 8 | 350 : 12 |
 403 : 21 |
 victoriis, *abl.* 117 : 25 |
 victoris . 99 : 16 | 101 : 12 | 192 :
 20 | 207 : 15 | 208 : 10 | 216 :
 6 | 238 : 1 | 285 : 6 | 311 : 26 |
 313 : 4 | 341 : 4 | 390 : 3, 8 |
 victos . 168 : 31 | 289 : 10 |
 victu precario . 170 : 14 | parco &
 parabili . 222 : 16 | 317 : 5 |
 victum, *particip.* 185 : 17 | 207 : 4 |
 288 : 9 | 375 : 4 | manifestis indi-
 ciis . 260 : 23 |
 victuri, *plural.* 298 : 15 | 398 :
 8 |
 victurum a vivo . 235 : 6 | 353 :
 9 |
 victus, *part.* 109 : 5 | 156 : 5 |
 177 : 13 | 241 : 18 | 245 : 1 |
 267 : 16 | *subst. genit.* 168 :
 6 |
 vicum . 147 : 14 | 215 : 8 | 370 :
 18 |
 vide . 165 : 25 |
 videamus . 358 : 20 |
 videantur . 185 : 16 | 195 : 10 | 378 :
 10 |
 videar . 250 : 19 |
 videatur . 85 : 9 | 169 : 23 |
 videbant . 296 : 9 |
 videbantur . 198 : 30 | 199 : 3 | 226 :
 15 | 278 : 11 | 357 : 4 | 380 : 4 |
 382 : 14 |
 videbar . 248 : 19 |
 videbat . 175 : 15 | 212 : 23 | 257 :
 3 | 309 : 13, 30 |
 videbatur . 112 : 1 | 115 : 7 | 135 :
 23 | 175 : 4 | 179 : 5 | 182 : 8 |
 201 : 21 | 253 : 1 | 257 : 9 | 311 :
 16 | 314 : 21 | 347 : 13 | 360 : 3 |
 374 : 27 |
 videbis . 294 : 8 |
 videlicet . 170 : 5 | 251 : 3 |
 videmur . 320 : 13 |
 vident . 193 : 6 | 204 : 26 |
 videntur . 113 : 4 | 294 : 10 |
 video . 103 : 3 | 156 : 13 | 170 : 15 |
 250 : 19 | 290 : 11 | 347 : 16 |
 395 : 13 | 397 : 23 |
 videor . 359 : 26, 30 | 372 :
 1 |
 videram . 391 : 12 |
 viderant . 165 : 16 | 249 : 9 |
 viderat . 154 : 20 |
 videre, *part.* 133 : 14 | 229 : 13 |
 291 : 16 | 355 : 24 | 360 : 12 |
 376 : 6 | *infin.* 102 : 13 | 228 : 6 |
 310 : 6 | 327 : 14 |
 viderentur . 213 : 27 | 257 : 17 |
 300 : 33 |
 videret . 252 : 2 |
 videret . 117 : 12 | 154 : 21 | 397 :
 2 | 414 : 13 |
 videretur . 113 : 5 | 119 : 5 | 176 :
 33 | 230 : 5 | 244 : 1 | 307 : 14 |
 410 : 22 | 411 : 27 |
 Sss vi-

videri . 169 : 20 | 178 : 6 | 215 : 26 | 244 : 19 | 245 : 6 | 250 : 25 | 258 : 2 | 366 : 7 | 379 : 10 |
 viderint . 227 : 21 |
 videris , *pass.* 327 : 25 | *aff.* 347 : 19 |
 viderit . 165 : 32 |
 viderunt . 70 : 14 |
 vides . 155 : 20 | 157 : 1 | 190 : 13 | 320 : 15 |
 videt . 360 : 27 |
 videtis . 135 : 5 | 169 : 9 | 175 : 1 | 250 : 5 | 300 : 22 |
 videtur . 247 : 24 | 250 : 17 | 289 : 6 |
 vidi . 359 : 33 |
 vidimus . 370 : 21 |
 vidisse . 173 : 24 | 290 : 15 | 378 : 14 |
 vidissent . 171 : 16 |
 vidisset . 83 : 9 | 276 : 13 |
 vidit . 154 : 12 | 168 : 29 | 315 : 25 | 347 : 1 | 350 : 17 | 414 : 4 |
 vigilabant . 404 : 14 |
 vigilarent . 246 : 5 |
 vigiles , *acc.* 165 : 5 | 309 : 17 , 21 |
 vigili . 309 : 3 |
 vigilia . 92 : 5 | 130 : 22 | 151 : 12 | 152 : 15 | 191 : 14 | 196 : 24 | 197 : 14 | 246 : 1 | 266 : 5 | 301 : 1 |
 vigilare , *plur.* 300 : 23 |
 vigilas . 163 : 17 | 381 : 17 | *agere* . 163 : 12 |
 vigilibus , *abl.* 131 : 4 | 154 : 27 |
 vigiliis , *abl.* 279 : 9 | 291 : 25 | 323 : 27 |
 viginti . 92 : 23 | 93 : 8 | 184 : 15 | 185 : 14 | 193 : 3 | 222 : 6 | 228 : 17 | 232 : 3 | 292 : 3 | 317 : 25 |
 vigor . 87 : 5 | 165 : 4 | 270 : 18 | 403 : 26 |
 vigore . 86 : 18 |
 vigoris . 296 : 7 |
 viguit maxime audacia . 150 : 20 |
 viis , *abl.* 175 : 27 |
 villem . 357 : 32 |
 viles . 370 : 26 |
 villa , *acc.* 201 : 16 | 352 : 7 |
 viliores , *acc.* 248 : 21 |
 villioribus , *abl.* 72 : 4 | 99 : 11 |
 vilis . 79 : 21 | 370 : 6 |
 vilitas . 186 : 13 |
 vilitatem , *contemptum* . 208 : 27 |
 vilis . 327 : 14 |
 villarum . 411 : 25 |
 vim . 83 : 15 | 84 : 21 | 182 : 1 | 295 : 25 | 300 : 21 | 355 : 4 | 356 : 2 | 357 : 15 | 397 : 21 | 413 : 32 | 416 : 12 | vim magnam venti . 119 : 10 | *ardorem* . 353 : 17 |
 vimine . 254 : 22 |
 vina , *acc.* 338 : 18 |
 vincam silentium . 135 : 6 |
 vincebat . 233 : 8 |
 vincenda . 247 : 12 |
 vincendi . 174 : 32 |
 vincendo . 97 : 13 | 359 : 1 |
 vincente pudorem immodico labore . 312 : 14 |
 vincentem . 262 : 24 |
 vincere . 150 : 16 | 157 : 3 |
 vincerentur . 88 : 18 | *officio* . 298 : 18 |
 vinceret . 162 : 7 |
 vinceretur . 182 : 13 | 317 : 22 |

vinci . 124 : 3 | 220 : 7 | 238 : 14 | 327 : 16 |
 vinciendo . 251 : 14 |
 vincimus . 169 : 12 |
 vincere . 108 : 8 | 282 : 15 |
 vinciri . 213 : 32 | 243 : 22 | 261 : 1 |
 vincit , *vinco* . 175 : 3 |
 vinciunt . 204 : 1 | 214 : 9 | 280 : 3 | 332 : 9 |
 vineti , *plur.* 130 : 15 | 157 : 11 | 398 : 15 | *gen.* 250 : 16 |
 vineto , *abl.* 233 : 19 |
 vinetos . 178 : 9 | 179 : 29 |
 vinetum . 83 : 22 | 214 : 17 | 249 : 10 | 264 : 15 | 272 : 6 | 314 : 6 |
 vineturi . 209 : 8 |
 vinetus . 243 : 19 | 343 : 9 , 12 |
 vincula . 121 : 20 | 171 : 16 | 354 : 16 | 391 : 17 |
 vinculis , *abl.* 171 : 25 | 210 : 27 | 223 : 21 | 228 : 4 | 253 : 3 | 260 : 3 | 261 : 18 | 385 : 1 |
 vinculorum . 72 : 12 | 215 : 1 |
 vinculum , *acc.* 122 : 18 | 266 : 20 | 337 : 14 | *pignus* . 266 : 1 |
 vindex . 172 : 5 | 320 : 1 |
 vindicamus . 359 : 32 |
 vindicandas . 314 : 7 |
 vindicare . 80 : 23 | *mare a piraticis classibus* . 145 : 19 |
 vindicarent . 267 : 2 |
 vindicate , *defendite* . 170 : 21 |
 vindicatum , *arrogatum* . 102 : 8 |
 vindicatura . 280 : 7 |
 vindicaturum proximas partes . 257 : 7 | *id pro suo* . 410 : 4 |
 vindicatus , *liberatus* . 384 : 22 |
 vindicem , *acc.* 212 : 27 | *ultorem* . 124 : 12 |
 vindices , *acc.* 394 : 3 |
 vindicor . 249 : 5 |
 vindicta . 279 : 21 |
 vini . 86 : 14 | 204 : 10 | 275 : 1 | 278 : 8 | 408 : 5 |
 vino . 257 : 5 | 309 : 16 | 313 : 20 | 342 : 28 | *ebrietas* . 307 : 18 |
 vinum , *acc.* 186 : 7 | 293 : 4 | 309 : 27 | 313 : 9 | 321 : 23 | 333 : 14 |
 vinxerant . 280 : 8 |
 vinxit . 388 : 4 |
 violandi , *gerund.* 189 : 15 |
 violare . 334 : 3 |
 violaret . 230 : 4 |
 violari . 141 : 11 | 204 : 13 | 212 : 24 |
 violata , *plur.* 96 : 4 | 117 : 24 | *sing.* 105 : 18 |
 violatus , *gen.* 212 : 27 |
 violaverant . 280 : 17 |
 violavit . 102 : 28 | 218 : 7 |
 violentia . 315 : 1 | 395 : 4 |
 violentiam . 261 : 11 | 308 : 12 | 397 : 4 |
 violentior . 229 : 4 |
 violentius , *adv.* 99 : 13 | 346 : 6 |
 violentus . 149 : 15 |
 vir . 182 : 6 | 230 : 7 | 327 : 24 | 374 : 14 |
 virent . 234 : 16 |
 virent . 74 : 5 | 90 : 9 | 131 : 12 | 158 : 4 | 179 : 14 | 208 : 24 | 210 : 5 | 272 : 13 | 311 : 31 | 342 : 3 | 406 : 28 |
 virga , *plur.* 87 : 7 | *gen.* 374 : 14 |

virginem . 387 : 11 |
 virgines . 90 : 21 | 99 : 28 | 102 : 25 | 105 : 9 | 125 : 27 | 141 : 1 | 154 : 13 | 156 : 20 | 316 : 15 , 21 | 387 : 8 |
 virginum . 154 : 6 | 186 : 12 |
 virgulta . 148 : 6 | 234 : 23 |
 virgunculae , *gen.* 316 : 23 |
 viri , *plur.* 162 : 20 | 267 : 9 | 319 : 10 | 344 : 4 | 386 : 2 | 397 : 26 |
 viribus . 71 : 4 | 130 : 10 | 221 : 5 | 247 : 31 | 276 : 13 | 296 : 17 | 332 : 2 |
 viridem . 403 : 25 |
 virili haud lepore . 297 : 11 |
 viris , *abl.* 130 : 8 | 168 : 17 | 179 : 10 | 193 : 11 | 207 : 25 | 226 : 8 | 242 : 4 | 247 : 8 | 265 : 7 | 345 : 27 | 347 : 17 | 370 : 8 | 408 : 12 |
 viritum . 276 : 15 |
 virium . 168 : 30 | 171 : 22 | 269 : 9 | 289 : 17 | 294 : 25 | 343 : 11 | 352 : 5 | 374 : 10 |
 viro . 75 : 19 |
 virore . 104 : 9 | 105 : 1 | 157 : 11 | 172 : 19 | 208 : 26 |
 viros . 102 : 20 | 168 : 7 , 9 | 308 : 4 | 311 : 31 | 344 : 19 | 346 : 2 | 397 : 23 | 404 : 1 |
 virtus . 208 : 28 | 297 : 5 | 300 : 25 | 360 : 28 |
 virtute . 88 : 17 | 111 : 5 | 168 : 9 | 169 : 6 | 187 : 13 | 207 : 12 | 341 : 24 | 371 : 8 | 376 : 4 |
 virtutem . 198 : 19 | 207 : 1 | 212 : 25 | 227 : 7 | 268 : 1 | 359 : 5 | 372 : 7 | 374 : 10 |
 virtuti . 177 : 5 | 379 : 12 | 406 : 6 |
 virtutis . 135 : 1 | 177 : 17 | 244 : 24 | 336 : 14 | 350 : 3 | 365 : 22 | 410 : 7 |
 virum , *acc.* 185 : 18 | 211 : 5 | 223 : 12 | 247 : 18 | 406 : 31 |
 virus . 354 : 3 | 416 : 15 |
 vis , *nomin.* 86 : 11 | 121 : 6 | 184 : 2 | 192 : 11 | 202 : 11 | 270 : 15 | 301 : 5 | 315 : 9 | 354 : 2 | 364 : 6 | 369 : 15 | 370 : 7 | 378 : 23 |
 vis magna saxorum . 117 : 27 |
 verbum . 105 : 8 |
 visa , *plur.* 76 : 23 | 77 : 6 | 91 : 15 | 133 : 4 | 190 : 11 | 253 : 27 |
 viscera , *acc.* 170 : 9 | 278 : 3 | 369 : 3 | 413 : 23 |
 viscerum . 248 : 20 |
 visenda . 338 : 3 |
 visendi . 236 : 3 | 379 : 2 |
 visentibus , *abl.* 185 : 15 | 195 : 9 | 283 : 17 |
 visentis . 401 : 2 |
 viserent . 306 : 21 |
 viseret . 284 : 7 |
 viseretur . 345 : 5 |
 visi . 102 : 12 | 103 : 10 | 145 : 11 |
 viso , *abl.* 85 : 16 | 270 : 21 | 313 : 30 |
 visu , *oculus* . 72 : 13 |
 visum , *partic.* 117 : 23 | 161 : 14 | 183 : 10 | 377 : 8 |
 visuri , *plur.* 199 : 29 | 404 : 15 |
 visuros . 199 : 4 | 379 : 14 |
 visurus . 213 : 8 | 361 : 28 |
 visus , *partic.* 120 : 13 | 137 : 13 | 188 : 5 |

vita,

vita, *abl.* 73 : 5 | 155 : 8 | 199 : 19 | 248 : 10 | 263 : 9 | 319 : 19 | 372 : 20 | vitā aestimant, 200 : 4 |
 vitabat, 220 : 9 |
 vitabatur, 315 : 2 |
 vitæ, 101 : 15 | 111 : 21 | 131 : 25 | 213 : 12 | 214 : 4 | 247 : 7 | 289 : 17 | 333 : 21 | 368 : 4 | 406 : 9 |
 vitæ cultu abhorrentem, 203 : 16 |
 vitali, *abl.* 270 : 18 | 315 : 34 |
 vitalis, 83 : 2 | 315 : 7 |
 vitam, 86 : 1 | 192 : 25 | 206 : 14 | 208 : 27 | 244 : 15 | 245 : 6 | 253 : 12 | 275 : 7 | 298 : 19 | 308 : 9 | 318 : 7 | 371 : 5, 13 | 372 : 6 |
 vitando, 289 : 13 |
 vitandos, 88 : 16 |
 vitaret, 174 : 7 |
 vitasset, 212 : 14 | 374 : 29 |
 vitavit, 277 : 1 | 372 : 15 |
 vites, *plur.* 270 : 3 |
 vitia, *acc.* 222 : 11 | 299 : 11 | 332 : 15 | 333 : 17 | 338 : 1 | 405 : 16 |
 vitio, *abl.* 318 : 12 | 345 : 28 |
 vitiorum, 332 : 5 |
 vitis, *sing.* 275 : 9 | 333 : 1 | 335 : 24 |
 vitium, 225 : 7 | 260 : 13 | 336 : 5 | 368 : 25 |
 vituperamus, 262 : 15 |
 vituperantium, 323 : 16 |
 vivamus, 319 : 31 |
 vivario, *abl.* 333 : 6 |
 vivat, 251 : 2 |
 vivatis, 316 : 1 |
 vivendum, 248 : 17 | 252 : 25 | 309 : 31 | 325 : 14 |
 viventibus, *abl.* 292 : 27 | 313 : 27 |
 viventium, 319 : 4 |
 vivere, 96 : 5 | 101 : 18 | 131 : 18 | 204 : 14 | 213 : 31 | 216 : 27 | 298 : 11 | 349 : 21 | 405 : 13 | 411 : 6 |
 viverent, 233 : 13 |
 vivi, *plur.* 201 : 21 |
 vivo, *abl.* 208 : 9 | 217 : 8 | *verb.* 247 : 6 |
 vivos, 333 : 19 | 405 : 1 |
 vivum, *mas.* 101 : 6 | 145 : 2 | 210 : 8 | 211 : 11 | 279 : 28 |
 vivunt, 324 : 14 |
 vivus, 98 : 11 | 207 : 19 | 367 : 2 |
 vix, 87 : 1 | 105 : 16 | 138 : 6 | 177 : 11 | 184 : 12 | 194 : 12, 16 | 197 : 18 | 216 : 29 | 228 : 11 | 239 : 45 | 337 : 8 |
 vixerant, 307 : 12 |
 vixi, 371 : 15 |
 vixisset, 313 : 35 |
 ulceribus, *abl.* 251 : 24 |
 ulciscerentur, 280 : 6 |
 ulcisci, 326 : 6 |
 ulciscimur, 204 : 19 |
 ulla, 90 : 15 | 121 : 22 | 123 : 19 | 171 : 32 | 176 : 9 | 199 : 12 | 242 : 5 |
 ulli, *dat.* 331 : 2 | 360 : 3 |
 ullius, 270 : 17 |
 ullus, *abl.* 203 : 1 |
 ullum, 131 : 26 | 194 : 12 | 354 : 3 |
 ulteriora, *acc.* 232 : 15 | 300 : 3 | 334 : 17 |
 ulteriore, 150 : 18 | 279 : 15 | 343 : 14 |

ulteriorem, 356 : 22 |
 ultima, *fact.* 165 : 22 | 214 : 15 | *plur.* 70 : 9 | 95 : 9 | 178 : 13 | 230 : 1 | 253 : 27 | ultima pro fide experiri, 191 : 8 | ultima Asiae, 287 : 5 |
 ultimæ, *gen.* 357 : 7 | 411 : 12 |
 ultimam, 172 : 18 |
 ultimas, 151 : 16 | 245 : 29 |
 ultimi, *plur.* 79 : 25 | 129 : 5 | 167 : 4 | 169 : 10 | 182 : 21 | 367 : 26 |
 ultimis, 215 : 21 | 267 : 15 |
 ultimo, *abl.* 164 : 17 | 170 : 10 | 211 : 32 | 270 : 26 | 350 : 3 | 360 : 25 | 413 : 23 |
 ultimos, 93 : 3 | 167 : 1 | 182 : 24 |
 ultimum, 79 : 12 | 208 : 18 | 228 : 2 | 234 : 26 | 242 : 11 | 244 : 4 | 346 : 13 | *finem*, 102 : 15 | supplicium *acerbissimum*, 240 : 21 | ad ultimum periculi pervenerat, 305 : 10 | facinus, *atrocissimum*, 325 : 21 |
 ultimus, 211 : 33 | 309 : 4 |
 ultio, 282 : 3 |
 ultionem, 207 : 22 | 340 : 7 |
 ultorem, 76 : 11 | 199 : 2 | 212 : 27 |
 ultores, *acc.* 216 : 10 | 280 : 13 |
 ultros, 228 : 19 |
 ultra, 158 : 12 | 171 : 11 | 211 : 30 | 295 : 1 | 324 : 9 | 356 : 20 | 404 : 5 |
 ultro, 84 : 3 | 172 : 11 | 181 : 6 | 221 : 15 | 257 : 6 | 288 : 21 |
 ultum ire temeritatem armis decreverant, 411 : 3 |
 ultus, 257 : 1 | 282 : 10 | 405 : 24 | cæde verborum licentiam, 309 : 16 |
 ululantium, 336 : 15 |
 ululatu, 100 : 16 | 174 : 2 | 213 : 23 | 365 : 24 |
 ululatus, 176 : 4 |
 umbonibus, 96 : 16 |
 umbra, *abl.* 142 : 1 | 185 : 5 | 252 : 12 | 270 : 8 | 274 : 14 | 275 : 18 | 315 : 11 |
 umbræ, *plur.* 354 : 2 |
 umbram, 138 : 7 |
 umbricula, 140 : 1 |
 umbrosæ, *plur.* 353 : 13 |
 umbrosum, 195 : 14 | nemus densis arboribus, 228 : 30 |
 una, 170 : 6 | 189 : 8 | 304 : 15 | 234 : 6 | 254 : 19 | 404 : 30 | 413 : 34 |
 unam, 133 : 8 | 157 : 12 | 223 : 1 |
 Unchas, 107 : 7 |
 unci, *plur.* 123 : 14 |
 unciam, 366 : 20 |
 uncis, 123 : 12 |
 unda, 119 : 25 | 150 : 6 |
 undæ, *plur.* 344 : 3 | 380 : 27 |
 undarum, 388 : 16 |
 undas, 20 : 1, 6 | 124 : 9 | 363 : 15 | 364 : 8 | 365 : 5 | 379 : 24 |
 unde, 73 : 9 | 77 : 18 | 204 : 29 | 248 : 28 |
 undecim, 185 : 14 |
 undecima, *abl.* 266 : 3 |
 undecimis, *abl.* 148 : 12 |
 undique, 121 : 3 | 188 : 13 | 193 : 10 | 194 : 6 | 197 : 34 | 198 : 12 | 214 : 2 | 220 : 7 | 225 : 6 | 246 : 13 | 369 : 26 |
 unguis, 383 : 13 |

unguibus, *abl.* 132 : 17 | 309 : 23 |
 ungula, *gen.* 416 : 14 |
 ungulis, 162 : 11 | 312 : 24 |
 uni, 119 : 5 |
 unicam, 213 : 8 | 413 : 8 |
 unicum, 146 : 18 | 163 : 9 | 199 : 27 | 278 : 14 | 310 : 4 |
 universa, 162 : 19 | 216 : 28 | 254 : 20 | 360 : 10 |
 universæ, 71 : 7 | 126 : 31 |
 universam, 161 : 21 |
 universas, 74 : 5 | 90 : 9 | 178 : 4 |
 universi, 310 : 12 | 370 : 1 | 376 : 11 | 408 : 3 |
 universis, *abl.* 324 : 2 |
 universorum, 175 : 10 |
 universos, 171 : 9 | 209 : 27 | 370 : 24 |
 universus, 229 : 2 | 295 : 22 |
 unius, 79 : 17 | 151 : 18 | 183 : 8 | 197 : 3 | 207 : 17 | 221 : 2 |
 uno, 300 : 29 | 333 : 9 | 358 : 19 | 395 : 17, 23 | 396 : 12 |
 unquam, 344 : 19 | 415 : 8 |
 unum, 92 : 17 | 115 : 1 | 167 : 28 | 169 : 20 | 175 : 21 | 218 : 6 | 250 : 27 | 251 : 7 | 279 : 12 | 320 : 9 | 351 : 20 |
 unus, 154 : 4 | 188 : 4 | 189 : 11 | 204 : 18 | 238 : 12 | 247 : 7 |
 vobis, 170 : 9 | 227 : 4 | 247 : 5, 24, 34 | 359 : 36 |
 vocabant, 78 : 11 | 79 : 11 | 172 : 8 | 187 : 15 | 234 : 28 | 275 : 2 | 389 : 9 |
 vocabantur, 78 : 16 |
 vocandum, *acc.* 409 : 1 |
 vocans, 221 : 15 |
 vocant, 78 : 20 | 90 : 23 | 104 : 15 | 107 : 12 | 116 : 20 | 138 : 13 | 139 : 3, 9 | 333 : 18 | 337 : 4 | 349 : 11 | 374 : 22 |
 vocantes, 100 : 2 |
 vocantibus, *abl.* 130 : 6 |
 vocantium, 92 : 17 | 150 : 13 |
 vocare, 128 : 18 |
 vocari, 90 : 1 | 164 : 7 | 175 : 1 | 194 : 14 | 213 : 18 | 226 : 15 | 265 : 16 | 290 : 1 | 409 : 10 |
 vocas, 103 : 5 |
 vocatis, *abl.* 257 : 25 |
 vocatum, 301 : 29 |
 vocatur, 187 : 10 | 336 : 19 |
 voce, 165 : 2 | 289 : 19 | 290 : 8 | 307 : 10 | 309 : 6 |
 vocem, 95 : 3 | 131 : 24 | 190 : 7 | 198 : 31 | 208 : 5 | 213 : 21 | 249 : 31 | 320 : 2 | 324 : 29 | 349 : 31 |
 voces, *nomen*, 360 : 20 | 376 : 10 | 380 : 14 | 402 : 26 | 404 : 17 |
 voci, 109 : 5 |
 vocibus, 336 : 6 | 370 : 30 | 394 : 26 |
 vociferantem, 76 : 14 |
 vociferantes, 101 : 19 |
 vocis, 174 : 15 | 288 : 16 | 413 : 17 |
 volantem, 173 : 25 |
 volanti, 173 : 27 |
 volare, 300 : 10, 14 |
 volatu, 138 : 2 |
 volebant, 173 : 19 | 263 : 4 |
 volebat, 137 : 8 | 255 : 27 | 348 : 3 | 391 : 3 |
 volentem, 395 : 4 |
 volentes, 128 : 29 |
 volentibus, *abl.* 249 : 4 |

- volat . 199 : 28 | 245 : 2 |
 volo . 265 : 29 |
 volvendo incerta consilia . 411 :
 9 |
 volventes . 411 : 14 |
 volventibus , *abl.* 404 : 13 |
 voluerat . 322 : 19 |
 voluerit . 132 : 1 | 256 : 8 |
 voluerunt . 263 : 4 , 6 |
 volui . 255 : 17 | 327 : 15 |
 volvi , *passiv.* 212 : 1 |
 voluimus . 325 : 8 |
 voluisse . 317 : 6 | 407 : 27 |
 voluissim . 264 : 11 |
 voluissent . 292 : 16 |
 voluisses . 86 : 7 |
 voluisset . 226 : 11 | 251 : 1 |
 voluisti . 109 : 10 | 135 : 2 | 190 :
 18 |
 voluit . 252 : 19 | 299 : 8 |
 volumus . 177 : 19 | 227 : 8 | 327 :
 1 |
 voluntaria , *abl.* 201 : 18 |
 voluntate . 130 : 10 | 157 : 9 | 242 :
 19 | 267 : 3 |
 voluntatem . 300 : 32 | 312 : 3 |
 392 : 5 |
 voluptas . 266 : 13 | 403 : 18 |
 voluptates , *acc.* 186 : 4 | 222 : 10 |
 238 : 12 | 397 : 24 |
 voluptatibus , *abl.* 204 : 9 |
 volutabat . 213 : 17 |
 volutassent parricidium . 208 : 12 |
 volutetur fretum arctius . 117 : 10 |
 vomitu , *abl.* 278 : 12 |
 voraginem . 311 : 17 |
 voragines . 337 : 11 | 339 : 13 | 346 :
 17 |
 voraginibus . 346 : 8 |
 vorago . 197 : 15 |
 vortices . 364 : 2 |
 vorticibus . 344 : 23 |
 vos , *acc.* 170 : 12 | 199 : 19 |
 200 : 15 | 207 : 25 | 359 : 7 | 371 :
 8 |
 vota , *acc.* 87 : 14 | 164 : 6 | 254 :
 19 | 333 : 6 | 390 : 19 |
 voti . 382 : 1 |
 votis , *abl.* 379 : 11 |
 voto , *abl.* 91 : 17 | 298 : 13 |
 votum . 163 : 8 | 165 : 11 |
 vox . 150 : 4 | 171 : 32 | 208 : 1 |
 209 : 25 | 244 : 1 | 247 : 23 |
 258 : 11 | 296 : 8 | 319 : 13 |
 324 : 27 | 360 : 3 | 403 : 5 | 416 :
 9 |
 urbe . 112 : 5 | 113 : 16 | 131 : 9 |
 186 : 2 | 190 : 2 | 198 : 16 | 237 :
 199 : 5 | 201 : 15 | 204 : 5 , 24 |
 335 : 18 |
 urbem . 69 : 3 | 117 : 23 | 198 : 7 |
 285 : 15 | 335 : 14 | 338 : 25 | 334 :
 24 | 378 : 20 | 390 : 1 |
 urbes . 95 : 20 | 109 : 6 | 163 : 3 |
 168 : 34 | 178 : 10 | 199 : 4 | 204 :
 37 | 226 : 23 | 228 : 8 | 294 : 11 |
 337 : 2 |
 urbi . 112 : 14 | 118 : 10 | 143 : 3 |
 284 : 8 | 337 : 6 | 376 : 24 |
 urbibus , *abl.* 117 : 1 | 144 : 1 | 195 :
 5 | 207 : 6 | 239 : 9 | 333 : 23 |
 353 : 2 |
 urbis . 182 : 29 | 186 : 3 | 198 : 8 |
 201 : 5 | 206 : 10 | 241 : 2 | 286 :
 16 | 290 : 21 | 337 : 13 | 338 : 14 |
 377 : 24 |
 urbium . 81 : 12 | 104 : 13 | 179 :
 10 | 192 : 4 | 300 : 19 | 302 : 17 |
 318 : 12 |
 urbs . 116 : 18 | 126 : 14 | 225 : 5 |
 285 : 7 |
 urebant . 122 : 7 | 383 : 8 |
 urebat . 149 : 9 |
 urente . 153 : 13 |
 urerent . 168 : 3 |
 ureret . 109 : 6 | 147 : 12 | 165 : 9 |
 urgebant . 98 : 18 |
 urgebat . 121 : 6 | 174 : 21 | 192 :
 10 | 384 : 6 | *angebatur* . 83 : 21 |
 urgebitis . 348 : 1 |
 urgente . 221 : 9 |
 urgere . 380 : 1 , 19 | Perses fortuna
 non desinit . 108 : 19 |
 urgeret . 97 : 17 |
 urgeret . 92 : 23 | 176 : 9 |
 urgeri . 89 : 7 |
 uri , *infin.* 297 : 19 | 306 : 21 |
 urit . 283 : 29 |
 uruntur . 278 : 4 |
 usitata , *plur.* 123 : 10 |
 usitatis , *abl.* 204 : 9 |
 usquam . 176 : 2 | 186 : 2 | 358 : 7 |
 usque . 238 : 12 | 230 : 13 | 269 :
 19 | 295 : 1 | 332 : 8 |
 usu , *abl.* 179 : 2 , 9 | 282 : 27 | 284 :
 3 |
 usui . 348 : 3 | usui esse . 80 : 17 |
 usum , *subst.* 73 : 3 | 167 : 24 |
 201 : 7 |
 usurpabant . 273 : 23 |
 usurpabat . 102 : 7 |
 usurpant . 353 : 2 |
 usurpante , *prastante* . 263 : 20 |
 usurpare . 168 : 16 | 341 : 13 |
 usurparet . 318 : 1 |
 usurpasse . 282 : 18 |
 usurpato , *abl.* 326 : 3 |
 usurum , *acc.* 200 : 9 | 295 : 4 |
 usurus . 76 : 19 | 250 : 2 | 267 :
 28 | usurus his ducibus . 334 :
 14 |
 usus . 174 : 32 | 197 : 21 | 201 : 25 |
 248 : 14 | 250 : 4 | 256 : 11 | 269 :
 13 | 333 : 14 | 346 : 5 | 348 : 10 |
 362 : 5 | 404 : 16 | usus largiore
 vino . 342 : 18 |
 ut , *adv.* 95 : 7 | 97 : 25 | 191 : 16 |
 ita ut . 96 : 2 | cum . 97 : 6 |
 quamvis . 83 : 13 | 370 : 5 | ut re-
 gi scriptrae litterae . 128 : 1 |
 utcumque . 250 : 7 , 17 | 263 :
 28 | 274 : 10 | 312 : 14 | 360 :
 19 |
 utendum . 113 : 5 | 152 : 15 |
 uterentur . 97 : 11 |
 uteret . 265 : 3 |
 uteretur . 274 : 16 |
 uteris , *verb.* 324 : 10 |
 uterque . 342 : 13 |
 uti . 272 : 8 | 294 : 20 |
 utiles , *plur.* 233 : 13 |
 utilia , *acc.* 229 : 17 | 313 : 16 | uti-
 lia suadentem . 76 : 9 |
 utilitatem . 208 : 27 | 264 : 9 |
 utiliter . 188 : 8 |
 utilius . 80 : 19 | 273 : 15 | 274 :
 4 |
 utimur . 293 : 2 |
 utinam . 112 : 10 | 211 : 23 |
 244 : 27 | 262 : 20 | 327 : 11 |
 453 : 6 |
 utique . 90 : 7 | 173 : 31 | 178 : 4 |
 188 : 11 | 216 : 7 | 250 : 13 | 290 :
 15 | 332 : 5 |
 utor beneficio tuo . 324 : 11 |
 utpote . 89 : 5 | 135 : 21 | 255 : 20 |
 355 : 3 | 395 : 20 |
 utraque . 175 : 14 | 353 : 3 | 414 :
 24 |
 utraque , *plur.* 276 : 21 |
 utramque . 85 : 6 | 413 : 33 |
 utre . 278 : 18 |
 utres . 279 : 2 , 12 | 291 : 33 | 295 :
 14 |
 utribus , *abl.* 137 : 17 | 278 : 16 |
 289 : 10 |
 utrimque . 146 : 19 | 167 : 11 | 173 :
 17 | 276 : 13 | 339 : 12 |
 utrisque . 124 : 10 |
 utriusque , *form.* 221 : 3 | 241 : 22 |
 342 : 1 |
 utro . 100 : 3 |
 utroque . 171 : 12 | 180 : 3 | 181 :
 15 | 354 : 15 |
 utrosque . 160 : 2 |
 utrum . 146 : 3 | 252 : 21 | 358 :
 14 |
 utrumque . 79 : 2 | 159 : 7 | 172 :
 18 |
 utuntur . 269 : 20 |
 uvis , *abl.* 232 : 8 |
 vulgari , *abl.* 77 : 5 |
 vulgassent . 201 : 21 |
 vulgasset , *diffudisset* . 326 : 9 |
 vulgata , *plur.* 81 : 12 |
 vulgati , *gen.* 186 : 11 |
 vulgatis , *abl.* 72 : 4 |
 vulgato , *abl.* 213 : 6 | 225 : 12 |
 vulgatum . 382 : 6 | miraculum .
 185 : 3 |
 vulgaverant morbos . 384 : 5 |
 vulgaverat . 256 : 3 | 339 : 1 | 389 :
 8 |
 morbos . 179 : 19 |
 vulgavere , *sparsere* . 332 : 5 |
 vulgavit . 305 : 13 | fama idoneis au-
 storibus . 146 : 6 |
 vulgi , *plur.* 226 : 14 | 246 : 23 |
 406 : 24 | 409 : 13 |
 vulgo , *dat.* 87 : 4 | 223 : 15 | 246 :
 22 | 267 : 13 | 380 : 3 | *adv.* 139 :
 14 |
 vulgum . 354 : * 27 |
 vulgus , *acc.* 152 : 7 , 13 | 354 : 27 |
 vulnera . 177 : 16 | 262 : 8 | 349 :
 19 |
 vulnerabant . 340 : 4 |
 vulnerabantur . 132 : 13 |
 vulnerabatur . 173 : 17 |
 vulnerarentur . 354 : 14 |
 vulnerassent . 390 : 6 |
 vulnerat . 243 : 29 |
 vulnerati . 97 : 15 | 172 : 16 | 359 :
 33 |
 vulneratis , *abl.* 118 : 14 | 349 : 18 |
 358 : 19 | 410 : 13 |
 vulneratum . 368 : 20 |
 vulneraverat . 367 : 2 |
 vulnere . 134 : 12 | 277 : 4 | 283 :
 15 | 288 : 2 | 305 : 12 | 306 : 14 |
 337 : 22 | 356 : 6 | 369 : 14 , 24 |
 378 : 2 | 390 : 5 |
 vulneri . 338 : 8 | 378 : 18 |
 vulneribus , *abl.* 98 : 4 | 123 : 21 |
 134 : 22 | 172 : 10 | 176 : 1 | 192 :
 1 | 216 : 13 | 291 : 10 | 349 : 4 |
 14 , 25 | 368 : 9 , 13 |
 vulneris . 283 : 13 |
 vulnerum . 220 : 12 |
 vulnus . 133 : 7 | 134 : 5 | 189 :
 15 | 291 : 28 | 357 : 24 | 369 : 1 |
 9 |
 vult . 263 : 12 | 294 : 5 |
 vultis . 216 : 12 | 289 : 16 |
 vultu . 165 : 17 | 211 : 29 | 237 : 5 |
 241 : 19 | 244 : 2 , 11 | 258 : 6 |
 265 : 1 | 266 : 18 | 317 : 10 | 322 :
 5 | 342 : 1 |
 vultum . 156 : 12 | 207 : 21 | 247 :
 23 | 291 : 22 | 324 : 30 |
 vultus . 155 : 1 | 171 : 32 | 200 :
 18 | 323 : 4 | 359 : 25 | 403 : 16 |
 410 : 32 |
 Uxio-

Uxorum . 190 : * 21 : 191 : 5 : 192 :
 29 |
 uxur . 200 : 21 : 201 : 11 : 202 : 15 : 203 :
 8 |
 uxorem . 93 : 20 : 204 : 24 : 205 :
 8 | 21 : 206 : 21 : 207 :
 1 |
 uxores . 326 : 4 |
 uxoris . 157 : 5 : 158 : 5 : 159 : 12 :
 1 |

X

X Enippa . 210 : * 211 :
 Xenophilo . 189 : 20 |
 Xerxes . 200 : 26 |
 Xerxes . 109 : 3 |
 Xerxi . 182 : 5 |
 Xerxis . 74 : 7 : 75 : * 1 : 76 : 12 ,
 17 |

Z

Z Ariaspem . 384 : 26 |
 Zioberis . 229 : * 1 |
 Zoilus . 241 : 8 |
 Zopyrio . 392 : 9 |

Quando veduto per la fede di revisione, ed approvazione del R. A.
 Gio. Tommaso Marchionni Induttore Generale del Santo Officio di Roma,
 nel Libro intitolato: O. Cenni del Reame di Napoli, e della Sicilia, e
 supplemento a' medesimi, stampato in Napoli, non di esser cosa
 aliena contro la Santa Fede Catholica, e parimente per autorità del Se-
 gretario nostro, niente contro Principi, o buoni costumi, concediamo li-
 cenza alla Ditta Giuseppe Remondini, e Figli Stampatori di Napoli, che pos-
 sa essere stampato, ristampato, e venduto in tutta la stampa, e per-
 sonando le solite copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 24. Gennaio 1786.

(Andrea Guadagni R. S. C.)

(Car. Princ. Apostolico R. S. C.)

(Luca Maria Valsecchi R. S. C.)

F I N I S

Registrato in Libro a Carte 212 al Num. 1970.

Giuseppe Guadagni Seg.

Registrato a Carte 146 in questo Magistrato contro la

Bestemmia 29. Gennaio 1786.

Nicenzo Minotto Seg.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

AVENDO veduto per la fede di revisione, ed approvazione del P. Fr. Gio. Tommaso Mascheroni Inquisitor Generale del Santo Offizio di Venezia, nel Libro intitolato: *Q. Curtii Rufi de rebus gestis Alexandri Magni cum supplementis &c. in usum Serenissimi Delphini &c. Stamp.*, non vi esser cosa alcuna contro la santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo licenza alla Ditta *Giuseppe Remondini, e F.ⁱ* Stampatori di Venezia, che possa essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 24. Gennaro 1786.

(*Andrea Querini Rif.*

(*Cav. Proc. Morosini Rif.*

(*Zaccaria Vallaresso Rif.*

Registrato in Libro a Carte 212. al Num. 1950.

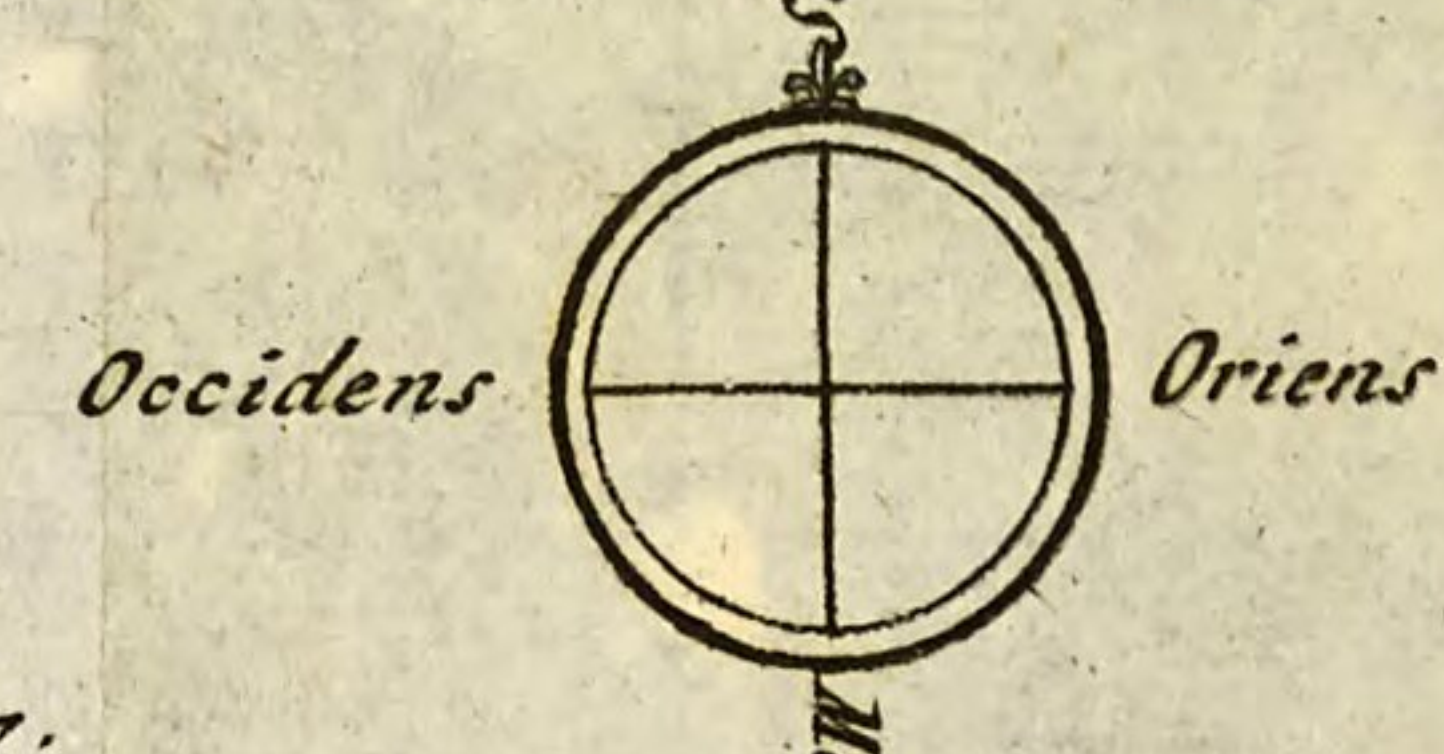
Giuseppe Gradenigo Seg.

Registrato a Carte 140. in questo Magistrato contro la
Bestemmia 29. Gennaro 1786.

Vincenzo Minotto Seg.

ALEXANDRI MAGNI EXCURSUS
ET EXPEDITIO IN ASIAM

ABII SCYTHÆ oīum
justissimi

Gangarida trans Gangem
degebant ex Verbis Curtj. et
ex Etol. habent gradu 20. et
merid 150.

Curtius Rufus, Quintus, / Freinsheim, Johann, / Le Tellier, Michel

Q. Curtii Rufi de rebus gestis Alexandri Magni

Venetii 1787

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- 4 LR 79

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11217485-2